TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

KONYA İLİ KARAPINAR İLÇESİ AĞIZLARI

Kazım ÇIRACI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2019

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

KONYA İLİ KARAPINAR İLÇESİ AĞIZLARI

Kazım ÇIRACI

Danışman: **Doç. Dr. Yeter TORUN ÖĞRETMEN**
Jüri Üyesi: **Prof. Dr. Faruk YILDIRIM**
Jüri Üyesi: **Prof. Dr. Jale ÖZTÜRK**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2019

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;

Bu çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Doç. Dr. Yeter TORUN ÖĞRETMEN
(Danışman)

Üye: Prof. Dr. Faruk YILDIRIM

Üye: Prof. Dr. Jale ÖZTÜRK

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.
…/…/2019

Prof. Dr. Serap ÇABUK
Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. …. / …. / 2019

Kazım ÇIRACI

ÖZET

KONYA İLİ KARAPINAR İLÇESİ AĞIZLARI

Kazım ÇIRACI

Yüksek Lisans, Türk Dili Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Danışman: Doç. Dr. Yeter TORUN ÖĞRETMEN
Aralık 2019, 952 sayfa

Bu araştırma, Konya ili Karapınar ilçesi ağızlarının ses bilgisi ve biçim bilgisi özelliklerini belirlemek amacıyla ortaya konulmuştur. Çalışma "Giriş", "Kuramsal Açıklamalar ve İlgili Araştırmalar", "Yöntem", "Bulgular", "Sonuç ve Değerlendirme", "Metinler" ve "Dizin" olmak üzere yedi bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde, araştırmaya dair problem, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın sınırlılıkları belirtilmiştir. Kuramsal Açıklamalar ve İlgili Araştırmalar bölümünde, araştırmaya dair kuramsal açıklamalar ve çalışma sahasına dair bilgiler belirtilmiştir. Yöntem bölümünde, araştırmanın yöntemi anlatılmıştır. Bulgular bölümünde, Konya ili Karapınar ilçesi ağızlarının ses bilgisi ve biçim bilgisi özellikleri ele alınmıştır. Sonuç ve Değerlendirme bölümünde, Konya ili Karapınar İlçesi ağızlarının genel özellikleri özetlenmiştir. Metinler bölümünde, Konya ili Karapınar ilçesinin tüm yerleşim birimlerinden derlenen 55 metin numaralandırılarak verilmiştir. Dizin bölümünde ise çalışmanın temel verisi olan metinlerin gramatikal dizini yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ağız Bilimi, Türkiye Türkçesi ağızları, Karapınar ağızları, Türk dili, Karapınar / Konya.

.

ABSTRACT

DIALECTS OF KARAPINAR DISTRICT OF KONYA

Kazım ÇIRACI

Master Thesis, Department of Turkish Language and Literature
Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Yeter TORUN ÖĞRETMEN
December 2015, 952 pages

This study was carried out to determine the phonological and morphological characteristics of the dialects of Karapınar district of Konya. The study consists of seven chapters: "Introduction", "Theoretical Explanations and Related Studies", "Method", "Results", "Conclusion and Evaluation", "Texts" and "Index". In the introduction part, the problem related to the research, the purpose of the research, the importance of the research and the limitations of the research are stated. Theoretical explanations and related studies section provides theoretical explanations and information about the field of study. In the Method section, the method of the research is explained. In the findings section, the phonological and morphological characteristics of the dialects of Karapınar district of Konya are discussed. In the Conclusion and Evaluation section, the general characteristics of the dialects of Karapınar District of Konya are summarized. In the Texts section, 55 texts compiled from all settlements of Karapınar district of Konya are numbered. In the index section, the grammatical index of the texts, which are the basic data of the study, is made.

Keywords: Dialectology, Turkey Turkish dialects, Karapınar dialects, Turkish language Karapınar / Konya.

ÖNSÖZ

Türkiye Türkçesi ağız araştırmaları 19. yüzyılın ikinci yarısından günümüze ilgiyle sürdürülegelmiş, Türklük bilimi araştırmalarının önemli bir kolu olmuştur. Türkiye Türkçesi ağız araştırmalarında önemli gelişmeler kaydedilmesine rağmen Konya ili ağızlarına dair araştırmalar büyük oranda tamamlanamamıştır. Bu eksiklikten yola çıkarak üzerinde daha önce lisansüstü düzeyde araştırma yapılmamış olan Konya ili Karapınar ilçesi ağızlarına dair bu tez çalışması ortaya konuldu.

Ağız araştırmalarında derleme yapılırken ele alınan bölgedeki tüm yerleşim birimlerinden derlemelerin olması, araştırmanın ele alınan bölgenin ağzını/ağızlarını eksiksizce yansıtabilmesi adına oldukça önemlidir. Bundan ötürü bu tez hazırlanırken saha aşamasında, Karapınar ilçesinin tüm yerleşim birimlerinden ağız biliminin yöntem ve tekniklerine uygun olarak kaynak kişiler belirlenmiş, ses kaydı alınmıştır. Yaklaşık olarak 70 saati bulan bu kayıtlardan metinler oluşturuldu. Bu aşamadan sonra, oluşturulan metinlerin gramatikal dizinini *TürkSözDiz 1.3.0* programıyla hazırlandı. Daha sonra, oluşturulan tüm metne ve dizine bağlı olarak gerekli görülen konularda istatistiksel verilerden (sıklık) de yararlanılarak Konya ili Karapınar ilçesi ağızlarının ses bilgisi ve biçim bilgisi özellikleri tezin bulgular bölümünde iki ayrı başlık altında ele alındı. Tezin sonuç bölümünde, bulgular bölümünde belirlenen tespitlerin kısa özeti niteliğinde bölge ağzına dair önemli görülen özelikler sıralandı, bazı ses bilgisi ve biçim bilgisi özelliklerini barındıran haritalar eklendi. Daha önce üzerinde ağız araştırması yapılmamış olan Konya ili Karapınar ilçesi ağızlarını ele alan bu araştırma, genelde Türkiye Türkçesi ağız araştırmalarına, özelde ise Konya ili ağızlarının araştırılmasına az da olda katkıda bulunursa amacına ulaşmış olacaktır.

Bu araştırmanın tüm aşamalarında deneyimleriyle ve bilgisiyle yol gösteren, önemli katkılarda bulunan, ilgi ve heyecanla takip eden, yönlendiren danışman hocam Sayın Doç. Dr. Yeter TORUN ÖĞRETMEN'e içtenlikle teşekkür ederim. Savunma aşamasında tezi okuyup değerli eleştirileriyle önemli katkılarda bulunduğundan Sayın Prof. Dr. Jale ÖZTÜRK'e, araştırmanın başlangıcından savunma sürecine dek tüm aşamalarda en az kendi araştırmalarında olduğu kadar heyecanla ilgiyle takip eden, yönlendiren, hoşgörülü tavrıyla içtenlikle ilgilenen hocam Sayın Prof. Dr. Faruk YILDIRIM'a; saha aşamasının Karapınar merkez ağzı kayıtlarında ağız biliminin yöntem ve tekniklerine uygun kaynak kişileri belirlememe ve ulaşmama katkıda bulunduklarından öğretmen Sayın Ali AŞKIN'a, Karapınar Belediyesi Kültür ve Sosyal

İşler Müdürü Sayın Fadimana KARABACAK'a ve Karapınar Yeşilpınar Gazetesi muhabiri Sayın Musa CEYHAN'a; yine saha aşamasında, tüm kayıtlarda, zorunlu olmadıkları hâlde vakitlerinden ayırdıklarından ve tezin temel verisi metinlerin oluşmasında en çok paya sahip olduklarından kaynak kişilere; araştırmayı bilimsel proje kapsamında (proje No.'su: SYL-2018-10920) desteklemiş olduğundan Çukurova Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimine ayrıca teşekkür ederim.

Kazım ÇIRACI

Adana / 2019

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET iv

ABSTRACT v

ÖNSÖZ vi

KISALTMALAR xxx

TABLOLAR LİSTESİ xxxii

ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ xxxiv

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem 1

1.2. Araştırmanın Amacı 1

1.3. Araştırmanın Önemi 2

1.4. Sınırlılıklar 2

1.4.1. Araştırma Yöntemine Dair Sınırlılıklar 2

1.4.2. Araştırma Sahasına Dair Sınırlılıklar 2

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Açıklamalar 3

2.1.1. Dil Bilimi Terimi Olarak "Ağız" Kavramı ve Kapsamı 3

2.1.2. Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmalarının Tarihçesi 3

2.1.3. Konya İline Dair Daha Önce Yapılmış Lisansüstü Tez Düzeyinde Ağız Çalışmaları 5

2.1.3.1. Doktora Tezleri 5

2.1.3.2. Yüksek Lisans Tezleri 5

2.2. Araştırma Sahası 6

2.2.1. Coğrafi Özellikler 6

2.2.2. Nüfus 8

2.2.3. Karapınar Adı 9

2.2.4. Araştırma Sahasının Tarihçesi 9

2.2.4.1. Karapınar 10
2.2.4.2. Kuzey/Kuzeydoğu Karapınar 11
2.2.4.3. Güney/Güneybatı Karapınar 11

BÖLÜM III
YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Yöntemi 14
3.1.1. Veri Toplama (Saha) Yöntemi 14
3.1.2. Metin Oluşturma Yöntemi 15
3.1.3. Dizin Oluşturma Yöntemi 15
3.1.4. İnceleme (Bulgular) Yöntemi 16

BÖLÜM IV
BULGULAR

4.1. Ses Bilgisi 18
4.1.1. Ünlüler 18
4.1.1.1. Ünlülerin Nitelikleri ve Ölçünlü Dilde Bulunmayan Değişkeleri 18
4.1.1.1.1. /a/ Ünlüsü ve [â] - [á] - [å] Değişkeleri 19
4.1.1.1.2. /e/ Ünlüsü ve [ė] - [e̊] Değişkeleri 20
4.1.1.1.3. /ı/ Ünlüsü ve [i̊] Değişkesi 21
4.1.1.1.4. /i/ Ünlüsü ve [í] - [i˚] Değişkeleri 22
4.1.1.1.5. /o/ Ünlüsü ve [ô] Değişkesi 23
4.1.1.1.6. /ö/ Ünlüsü ve [ó] - [o̱] Değişkeleri 23
4.1.1.1.7. /u/ Ünlüsü 23
4.1.1.1.8. /ü/ Ünlüsü ve [ú] değişkesi 24
4.1.1.2. Uzun Ünlüler 24
4.1.1.2.1. Ses Olaylarına Bağlı Olarak Oluşan Uzun Ünlüler 24
4.1.1.2.1.1. Ünsüz Düşmesi Sonucu Oluşan Uzun Ünlüler 24
4.1.1.2.1.2. Hece Kaynaşması Sonucu Oluşan Uzun Ünlüler 25
4.1.1.2.1.3. Ünlü Çarpışması Sonucu Oluşan Uzun

Ünlüler 26
4.1.1.2.1.4. Vurgu ve Tonlamaya Bağlı Olarak Oluşan Uzun Ünlüler 26
4.1.1.2.2. Asli Uzunluklar 26
4.1.1.2.3. Alıntı Kelimelerde Uzunluk 27
4.1.1.3. Kısa Ünlüler 28
4.1.1.4. İkiz Ünlüler 29
4.1.1.4.1. Eşit İkiz Ünlüler 29
4.1.1.4.2. Yükselen İkiz Ünlüler 30
4.1.1.4.3. Alçalan İkiz Ünlüler 32
4.1.1.5. Genizli Ünlüler 32
4.1.1.6. Ünlü Uyumları 33
4.1.1.6.1. Kalınlık İncelik Uyumu 33
4.1.1.6.2. Düzlük Yuvarlaklık Uyumu 35
4.1.1.7. Ünlü Değişmeleri 36
4.1.1.7.1. Art Ünlülerin Önlüleşmesi 36
4.1.1.7.1.1. [a] > [e] Değişmesi 36
4.1.1.7.1.2. [a] > [á] Değişmesi 36
4.1.1.7.1.3. [a] > [ė] Değişmesi 37
4.1.1.7.1.4. [a] > [i] Değişmesi 37
4.1.1.7.1.5. [ı] > [i] Değişmesi 37
4.1.1.7.1.6. [ı] > [í] Değişmesi 37
4.1.1.7.1.7. [u] >[ü] Değişmesi 38
4.1.1.7.1.8. [u] > [ú] Değişmesi 38
4.1.1.7.1.9. [u] >[ö] Değişmesi 38
4.1.1.7.1.10. [u] >[ó] Değişmesi 38
4.1.1.7.1.11. [o] > [ö] Değişmesi 38
4.1.1.7.1.12. [o] > [ü] Değişmesi 38
4.1.1.7.1.13. [o] > [ó] Değişmesi 38
4.1.1.7.2. Ön Ünlülerin Artlılaşması 38
4.1.1.7.2.1. [e] > [a] Değişmesi 39
4.1.1.7.2.2. [e] > [á] Değişmesi 40
4.1.1.7.2.3. [i] > [a] Değişmesi 40
4.1.1.7.2.4. [i] > [á] Değişmesi 40

4.1.1.7.2.5. [i] > [ı] Değişmesi 40
4.1.1.7.2.6. [i] > [í] Değişmesi 41
4.1.1.7.2.7. [i] > [a] Değişmesi 41
4.1.1.7.2.8. [ö] > [o] Değişmesi 41
4.1.1.7.2.9. [ö] > [ó] Değişmesi 41
4.1.1.7.2.10. [ü] > [u] Değişmesi 42
4.1.1.7.2.11. [ü] > [ú] Değişmesi 42
4.1.1.7.3. Geniş Ünlülerin Darlaşması 43
4.1.1.7.3.1. [a] > [ı] Değişmesi 43
4.1.1.7.3.2. [a] > [i] Değişmesi 43
4.1.1.7.3.3. [a] > [â] Değişmesi 44
4.1.1.7.3.4. [a] > [u] Değişmesi 44
4.1.1.7.3.5. [e] > [i] Değişmesi 44
4.1.1.7.3.6. [e] > [í] Değişmesi 46
4.1.1.7.3.7. [e] > [ė] Değişmesi 46
4.1.1.7.3.8. [e] > [ü] Değişmesi 46
4.1.1.7.3.9. [e] > [ı] Değişmesi 46
4.1.1.7.3.10. [o] > [u] Değişmesi 46
4.1.1.7.3.11. [o] > [ô] Değişmesi 46
4.1.1.7.3.12. [o̲] > [ü̲] Değişmesi 47
4.1.1.7.3.13. [ö] > [ú] Değişmesi 47
4.1.1.7.3.14. [ö] > [ů̲] Değişmesi 47
4.1.1.7.3.15. [ö] > [o̲] Değişmesi 47
4.1.1.7.4. Dar Ünlülerin Genişlemesi 47
4.1.1.7.4.1. [i] > [e] Değişmesi 47
4.1.1.7.4.2. [i] > [ė] Değişmesi 48
4.1.1.7.4.3. [u] > [a] Değişmesi 48
4.1.1.7.4.4. [u] > [o] Değişmesi 48
4.1.1.7.4.5. [u] > [ô] Değişmesi 49
4.1.1.7.4.6. [u] > [o̲] Değişmesi 49
4.1.1.7.4.7. [u] > [ö] Değişmesi 49
4.1.1.7.4.8. [ü] > [ö] Değişmesi 49
4.1.1.7.4.9. [ü] > [ó] Değişmesi 49
4.1.1.7.4.10. [ü] > [o̲] Değişmesi 50

4.1.1.7.4.11. [ü] > [ó] Değişmesi 50
4.1.1.7.5. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması 50
4.1.1.7.5.1. [a] > [o] Değişmesi 50
4.1.1.7.5.2. [a] > [å] Değişmesi 50
4.1.1.7.5.3. [a] > [ô] Değişmesi 50
4.1.1.7.5.4. [e] > [å] Değişmesi 50
4.1.1.7.5.5. [e] > [ö] Değişmesi 51
4.1.1.7.5.6. [e] > [ǫ̈] Değişmesi 51
4.1.1.7.5.7. [e] > [ó] Değişmesi 51
4.1.1.7.5.8. [e] > [u] Değişmesi 51
4.1.1.7.5.9. [e] > [ü] Değişmesi 51
4.1.1.7.5.10. [ı] > [u] Değişmesi 51
4.1.1.7.5.11. [ı] > [i̊] Değişmesi 51
4.1.1.7.5.12. [i] > [i˚] Değişmesi 51
4.1.1.7.5.13. [i] > [ü] Değişmesi 52
4.1.1.7.6. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi 52
4.1.1.7.6.1. [o] > [a] Değişmesi 52
4.1.1.7.6.2. [o] > [å] Değişmesi 52
4.1.1.7.6.3. [o] > [e] Değişmesi 52
4.1.1.7.6.4. [o] > [ı] Değişmesi 52
4.1.1.7.6.5. [ö] > [a] Değişmesi 52
4.1.1.7.6.6. [ö] > [e] Değişmesi 53
4.1.1.7.6.7. [ö] > [å] Değişmesi 53
4.1.1.7.6.8. [ö] > [i] Değişmesi 53
4.1.1.7.6.9. [ö] > [i˚] Değişmesi 53
4.1.1.7.6.10. [o] > [a] Değişmesi 53
4.1.1.7.6.11. [u] > [ı] Değişmesi 54
4.1.1.7.6.12. [u] > [i] Değişmesi 54
4.1.1.7.6.14. [u] > [i˚] Değişmesi 54
4.1.1.7.6.15. [ü] > [i] Değişmesi 54
4.1.1.7.6.16. [ü] > [e] Değişmesi 54
4.1.1.7.6.17. [ü] > [å] Değişmesi 54
4.1.1.8. Ünlü Düşmeleri 54
4.1.1.9. Ünlü Türemeleri 55

4.1.1.9.1. Ön Seste Ünlü Türemesi 55
4.1.1.9.2. İç Seste Ünlü Türemesi 55
4.1.1.9.3. Son Seste Ünlü Türemesi 56
4.1.1.10. Ünlü Çarpışması 56
4.1.1.11. Ünlü Göçüşmesi 57
4.1.1.11.1. Ünlü Ünsüz Göçüşmesi 57
4.1.2. Ünsüzler 57
4.1.2.1. Ünsüz Sesbirimler ve Ölçünlü Dilde Bulunmayan Değişkeleri 57
4.1.2.1.1. /b/ Ünsüzü 58
4.1.2.1.2. [P] Ünsüzü 58
4.1.2.1.3. /c/ Ünsüzü 59
4.1.2.1.4. [Ç] Ünsüzü 59
4.1.2.1.5. /ç/ Ünsüzü 59
4.1.2.1.6. /d/ Ünsüzü 59
4.1.2.1.7. /f/ Ünsüzü 59
4.1.2.1.8. [F] Ünsüzü 59
4.1.2.1.9. /g/ Ünsüzü 60
4.1.2.1.10. [ǵ] Ünsüzü 60
4.1.2.1.11. [g̱] Ünsüzü 60
4.1.2.1.12. [ġ] Ünsüzü 60
4.1.2.1.13. /ğ/ Ünsüzü 60
4.1.2.1.14. /h/ Ünsüzü 61
4.1.2.1.15. [ḣ] Ünsüzü 61
4.1.2.1.16. [ẖ] Ünsüzü 61
4.1.2.1.17. /j/ Ünsüzü 62
4.1.2.1.18. /k/ Ünsüzü 62
4.1.2.1.19. [ḱ] Ünsüzü 62
4.1.2.1.20. [ḵ] Ünsüzü 63
4.1.2.1.21. [ķ] Ünsüzü 63
4.1.2.1.22. [K] Ünsüzü 63
4.1.2.1.23. [Ḵ] Ünsüzü 63
4.1.2.1.24. [Ķ] Ünsüzü 63
4.1.2.1.25. /l/ Ünsüzü 64
4.1.2.1.26. [İ] Ünsüzü 64

4.1.2.1.27. [ɬ] Ünsüzü 64
4.1.2.1.28. /m/ Ünsüzü 64
4.1.2.1.29. /n/ Ünsüzü 64
4.1.2.1.30. [ŋ] Ünsüzü 65
4.1.2.1.31. /p/ Ünsüzü 65
4.1.2.1.32. /r/ Ünsüzü 65
4.1.2.1.33. /s/ Ünsüzü 65
4.1.2.1.34. /ş/ Ünsüzü 66
4.1.2.1.35. /t/ Ünsüzü 66
4.1.2.1.36. [T] Ünsüzü 66
4.1.2.1.37. /v/ Ünsüzü 66
4.1.2.1.38. [v̇] Ünsüzü 66
4.1.2.1.39. /y/ Ünsüzü 67
4.1.2.1.40. /z/ Ünsüzü 67
4.1.2.1.41. [Z] Ünsüzü 67
4.1.2.2. Boğumlanması Zayıflamış Olan Ünsüzler 67
4.1.2.3. Ünsüz Uyumu ve Ünlü-Ünsüz Uyumu 68
4.1.2.4. Ünsüz Değişmeleri 68
4.1.2.4.1. Ötümlüleşme 68
4.1.2.4.1.1. Ön Seste Ötümlüleşme 69
4.1.2.4.1.1.1. [ç̧]- > [c]- 69
4.1.2.4.1.1.2. [k]- > [g]- 69
4.1.2.4.1.1.3. [ķ]- > [ġ]- 70
4.1.2.4.1.1.4. [p]- > [b]- 70
4.1.2.4.1.1.5. [s]- > [z]- 71
4.1.2.4.1.1.6. [s]- > [Z]- 71
4.1.2.4.1.1.7. [t]- > [d]- 71
4.1.2.4.1.1.8. [v]- > [F]- 72
4.1.2.4.1.2. İç Seste Ötümlüleşme 72
4.1.2.4.1.2.1. -[f]- > -[v/v̇]- 72
4.1.2.4.1.2.2. -[f]- > -[ɣ̧]- 72
4.1.2.4.1.2.3. -[f]- > -[F]- 72
4.1.2.4.1.2.4. -[ķ]- > -[Ķ]- 73
4.1.2.4.1.2.5. -[ķ]- > -[ġ]- 73

4.1.2.4.1.2.6. -[ḳ]- > -[ǵ]- 73
4.1.2.4.1.2.7. -[k]- > -[g]- 73
4.1.2.4.1.2.8. -[k]- > -[g̱]- 73
4.1.2.4.1.2.9. -[ḳ]- > -[g̱]- 73
4.1.2.4.1.2.10. -[p]- > -[b]- 73
4.1.2.4.1.2.11. -[p]- > -[P]- 74
4.1.2.4.1.2.12. -[s]- > -[Z]- 74
4.1.2.4.1.2.13. -[t]- > -[d]- 74
4.1.2.4.1.2.14. -[t]- > -[T]- 74
4.1.2.4.1.3. Son Seste Ötümlüleşme 74
4.1.2.4.1.3.1. -[p] > -[b] 75
4.1.2.4.1.3.2. -[ç̱] > -[c] 75
4.1.2.4.1.3.4. -[ḳ] > -[g̱] 75
4.1.2.4.1.3.5. -[ḳ] > -[Ḳ] 75
4.1.2.4.1.3.6. -[k] > -[g] 75
4.1.2.4.1.3.7. -[k] > -[K] 76
4.1.2.4.1.3.8. -[k] > -[K̲] 76
4.1.2.4.1.3.9. -[k] > -[ğ] 76
4.1.2.4.1.3.10. -[s] > -[z] 76
4.1.2.4.1.3.11. -[s] > -[Z] 76
4.1.2.4.1.3.12. -[t] > -[d] 76
4.1.2.4.1.3.13. -[t] > -[T] 76
4.1.2.4.2. Ötümsüzleşme 76
4.1.2.4.2.1. Ön Seste Ötümsüzleşme 77
4.1.2.4.2.1.1. [b]- > [p]- 77
4.1.2.4.2.1.2. [d]- > [t]- 77
4.1.2.4.2.1.3. [g]- > [k]- 77
4.1.2.4.2.1.4. [v]- > [f]- 77
4.1.2.4.2.1.5. [v̇]- > [F]- 77
4.1.2.4.2.1.6. [z]- > [s]- 77
4.1.2.4.2.2. İç Seste Ötümsüzleşme 77
4.1.2.4.2.2.1. -[b]- > -[p]- 78
4.1.2.4.2.2.2. -[b]- > -[P]- 78
4.1.2.4.2.2.3. -[c]- > -[ç̱]- 78

4.1.2.4.2.2.4. -[d]- > -[t]- 78
4.1.2.4.2.2.5. -[g]- > -[k]- 78
4.1.2.4.2.2.6. -[v]- > -[f]- 78
4.1.2.4.2.2.7. -[v]- > -[F]- 78
4.1.2.4.2.3. Son Seste Ötümsüzleşme 78
4.1.2.4.2.4. -[z] > -[s] 78
4.1.2.4.3. Süreklileşme 79
4.1.2.4.3.1. Sızıcılaşma 79
4.1.2.4.3.1.1. Ön Seste Sızıcılaşma 79
4.1.2.4.3.1.1.1. [ç̧- > [ş]- 79
4.1.2.4.3.1.1.2. [ķ]- > [ğ]- 79
4.1.2.4.3.1.1.3. [ķ]- > [g̊]- 79
4.1.2.4.3.1.1.4. [k]- > [g̊]- 79
4.1.2.4.3.1.1.5. [ķ]- > [v̇]- 80
4.1.2.4.3.1.1.6. [p]- > [f]- 80
4.1.2.4.3.1.1.7. [p]- > [h]- 80
4.1.2.4.3.1.2. İç Seste Sızıcılaşma 80
4.1.2.4.3.1.2.1. -[b]- > -[v̇]- 80
4.1.2.4.3.1.2.2. -[c]- > -[j]- 80
4.1.2.4.3.1.2.3. -[ç̧- > -[ş]- 80
4.1.2.4.3.1.2.4. -[f]- > -[h]- 80
4.1.2.4.3.1.2.5. -[ķ]- > -[ğ]- 80
4.1.2.4.3.1.2.6. -[ķ]- > -[g̊]- 81
4.1.2.4.3.1.2.7. -[k]- > -[ğ]- 81
4.1.2.4.3.1.2.8. -[k]- > -[g̊]- 81
4.1.2.4.3.1.2.9. -[ķ/k]- > -[h/ḫ]- . 81
4.1.2.4.3.1.2.10. -[ķ]- > -[v̇]- 81
4.1.2.4.3.1.2.11. -[g]- > -[ğ]- 81
4.1.2.4.3.1.2.12. -[g]- > -[g̊]- 81
4.1.2.4.3.1.2.13. -[g]- > -[h]- 81
4.1.2.4.3.1.2.14. -[g]- > -[y]- 81
4.1.2.4.3.1.2.15. -[y]- > -[h]- 82
4.1.2.4.3.1.2.16. -[ŋ]- > -[ğ]- 82
4.1.2.4.3.1.2.17. -[p]- > -[f]- 82

4.1.2.4.3.1.3. Son Seste Sızıcılaşma..... 82
4.1.2.4.3.1.3.1. -[ç] > -[ş]..... 82
4.1.2.4.3.1.3.2. -[ķ] > -[ğ] 82
4.1.2.4.3.1.3.3. -[k] > -[ğ] 82
4.1.2.4.3.1.3.4. -[ķ] > -[ğ̊] 82
4.1.2.4.3.1.3.5. -[k] > -[ğ̊] 82
4.1.2.4.3.1.3.6. -[ķ/k]- > -[h/ḫ]- . 83
4.1.2.4.3.1.3.7. -[k] > -[v̇] 83
4.1.2.4.3.1.3.8. -[r] > -[ş] 83
4.1.2.4.3.1.4. Sızıcı Ünsüzler Arasında Oluşan Değişmeler..... 83
4.1.2.4.3.1.4.1. -[f]- > -[h]- 83
4.1.2.4.3.1.4.2. -[ğ]- > -[v̇]- 83
4.1.2.4.3.1.4.3. -[ğ]- > -[v]- 83
4.1.2.4.3.1.4.4. -[h]- > -[v̇]- 84
4.1.2.4.3.1.4.5. -[j] > -[ş] 84
4.1.2.4.3.1.4.6. [ş]- > [h]-..... 84
4.1.2.4.3.1.4.7. [s]- > [h]-..... 84
4.1.2.4.3.1.4.8. -[s] > -[h]..... 84
4.1.2.4.3.1.4.9. -[s]- > -[h]- 84
4.1.2.4.3.1.4.10. -[s] > -[ş] 84
4.1.2.4.3.1.4.11. -[v]- > -[ğ]- 84
4.1.2.4.3.1.4.12. -[v]- > [v̇]- 85
4.1.2.4.3.2. Akıcılaşma 85
4.1.2.4.3.2.1. Ön Seste Akıcılaşma 85
4.1.2.4.3.2.1.1. [b]- > [m]- 85
4.1.2.4.3.2.1.2. [b]- > [m]- 85
4.1.2.4.3.2.1.3. [v]- > [m]- 85
4.1.2.4.3.2.2. İç Seste Akıcılaşma..... 85
4.1.2.4.3.2.2.1. -[b]- > -[m]- 85
4.1.2.4.3.2.2.2. -[d]- > -[l]- 85
4.1.2.4.3.2.2.3. -[ğ]- > -[y]- 85
4.1.2.4.3.2.2.4. -[h]- > -[y]- 86
4.1.2.4.3.2.2.5. -[ķ]- > -[y]- 86

4.1.2.4.3.2.2.6. -[k]- > -[ğ]- 86
4.1.2.4.3.2.2.7. -[v]- > -[y]- 86
4.1.2.4.3.2.3. Son Seste Akıcılaşma 86
4.1.2.4.3.2.4. Akıcı Ünsüzler Arasında Oluşan Değişmeler 86
4.1.2.4.3.2.4.1. -[ɬ] > -[r] 86
4.1.2.4.3.2.4.2. [l/ɬ]- > [n]- 86
4.1.2.4.3.2.4.3. -[l]- > -[n]- 87
4.1.2.4.3.2.4.4. -[m]- > -[ŋ]- 87
4.1.2.4.3.2.4.5. -[n] > -[ŋ] 87
4.1.2.4.3.2.4.6. -[n]- > -[ŋ]- 87
4.1.2.4.3.2.4.7. -[ŋ]- > -[y]- 88
4.1.2.4.3.2.4.8. -[n]- > -[r]- 88
4.1.2.4.3.2.4.9. -[n]- > -[l]- 88
4.1.2.4.3.2.4.10. -[n] > [m] 88
4.1.2.4.3.2.4.11. -[r]- > -[ɬ]- 88
4.1.2.4.3.2.4.12. -[r] > -[l] 88
4.1.2.4.3.2.4.13. -[r]- > -[n]- 88
4.1.2.4.3.2.4.14. [r]- > [y]- 88
4.1.2.4.3.2.4.15. [y]- > [ɬ]- 88
4.1.2.4.3.2.4.16. -[y] > -[r] 89
4.1.2.4.4. Süreksizleşme 89
4.1.2.4.4.1. Ön Seste Süreksizleşme 89
4.1.2.4.4.1.1. [j]- > [c]- 89
4.1.2.4.4.1.2. [y]- > [ç]- 89
4.1.2.4.4.1.3. [z]- > [d]- 89
4.1.2.4.4.2. İç Seste Süreksizleşme 89
4.1.2.4.4.2.1. -[h]- > -[ḳ]- 89
4.1.2.4.4.2.2. -[h]- > -[Ḳ]- 89
4.1.2.4.4.2.3. -[ğ]- > -[ġ]- 89
4.1.2.4.4.2.4. -[ğ]- > -[g̱]- 89
4.1.2.4.4.2.5. -[ğ]- > -[Ḳ]- 90
4.1.2.4.4.2.6. -[j]- > -[c]- 90
4.1.2.4.4.2.7. -[z]- > -[ç]- 90

4.1.2.4.4.3. Son Seste süreksizleşme 90
4.1.2.4.4.3.1. -[h/ḫ] > -[ḳ] 90
4.1.2.4.4.3.2. -[h/ḫ] > -[Ḳ] 90
4.1.2.4.4.3.3. -[j] > -[ç] 90
4.1.2.4.4.3.4. -[n] > -[t] 90
4.1.2.4.4.3.5. -[r] > -[ḳ] 90
4.1.2.4.4.3.6. -[s] > -[ç] 90
4.1.2.4.4.4. Süreksiz Ünsüzler Arasında Oluşan Değişmeler 91
4.1.2.4.4.4.1. [d]- > [c]- 91
4.1.2.4.4.4.2. -[d]- > -[c]- 91
4.1.2.4.4.4.3. [d]- > [ç]- 91
4.1.2.4.4.4.4. -[g]- > -[g̱]- 91
4.1.2.4.4.4.5. -[g]- > -[ǵ]- 91
4.1.2.4.4.4.6. -[ḳ]- > -[k̲]- 91
4.1.2.4.4.4.7. -[k]- > -[k̲]- 91
4.1.2.4.4.4.8. -[k]- > -[ḱ]- 92
4.1.2.4.4.4.9. -[ḳ]- > -[t]- 92
4.1.2.4.4.4.10. -[k]- > -[p]- 92
4.1.2.4.4.4.11. [t]- > [ç]- 92
4.1.2.5. Ünsüz Benzeşmeleri 92
4.1.2.5.1. İlerleyici Benzeşme 92
4.1.2.5.1.1. İlerleyici Yakın Tam Benzeşme 92
4.1.2.5.1.2. İlerleyici Uzak Tam Benzeşme 93
4.1.2.5.2. Gerileyici Benzeşme 93
4.1.2.5.2.1. Gerileyici Yakın Tam Benzeşme 94
4.1.2.5.2.2. Gerileyici Uzak Tam Benzeşme 94
4.1.2.6. Benzeşmezlik 95
4.1.2.7. Ünsüz Düşmeleri 95
4.1.2.8. Hece Kaynaşması 97
4.1.2.9. Ünsüz Tekleşmesi 98
4.1.2.10. Ünsüz Türemeleri 99
4.1.2.10.1. Ön Seste Ünsüz Türemeleri 99
4.1.2.10.2. İç Seste Ünsüz Türemeleri 99

4.1.2.10.3. Son Seste Ünsüz Türemeleri 99
4.1.2.11. Ünsüz İkizleşmesi 100
4.1.2.12. Ünsüz Göçüşmesi 100
4.1.2.12.1. Yakın Göçüşme 101
4.1.2.12.2. Uzak Göçüşme 101
4.2. Biçim Bilgisi 102
4.2.1. Söz Yapımı 102
4.2.1.1. Addan Ad Yapım Ekleri 102
4.2.1.1.1. +{Aç} 102
4.2.1.1.2. +{Iç} 102
4.2.1.1.3. +{Ağı} (<+A-gI) 102
4.2.1.1.4. +{AK} 103
4.2.1.1.5. +{An} 103
4.2.1.1.6. +{Ar} / +{şAr} 103
4.2.1.1.7. +{Ay} 103
4.2.1.1.8. +{CA} 103
4.2.1.1.9. +{cAK} 104
4.2.1.1.10. +{CA:zIm} 104
4.2.1.1.11. +{cXK} 104
4.2.1.1.12. +{CX} 104
4.2.1.1.13. +{CXlXK} 105
4.2.1.1.14. +{dAK} (< +dA-K) 105
4.2.1.1.15. +{DAş} 105
4.2.1.1.16. +{dXz} 105
4.2.1.1.17. +{gil} 106
4.2.1.1.18. +{Il} 106
4.2.1.1.19. +{Al} 106
4.2.1.1.20. +{Xr} 106
4.2.1.1.21. +{XK} 106
4.2.1.1.22. +{ła} 107
4.2.1.1.23. +{(I)l} 107
4.2.1.1.24. +{lAK} 107
4.2.1.1.25. +{lAmA} 107
4.2.1.1.26. +{lAr} 108

4.2.1.1.27. +{lX} 108
4.2.1.1.28. +{lXm} 108
4.2.1.1.29. +{lXK} 109
4.2.1.1.30. +{mAn} 109
4.2.1.1.31. +{(X)n} 110
4.2.1.1.32. +{(X)n} 110
4.2.1.1.33. +{(I)n} (< ET +(A)ñ) 110
4.2.1.1.34. +{(X)ncX} 111
4.2.1.1.36. +{sAK} (< +sA-k) 111
4.2.1.1.38. +{sXzlXK} 111
4.2.1.1.39. +{(X)t} 112
4.2.1.1.40. +{tX} 112
4.2.1.1.41. +{(X)z} 112
4.2.1.2. Fiilden Ad Yapım Ekleri 112
4.2.1.2.1. -{A} 112
4.2.1.2.2. -{AK} 112
4.2.1.2.3. -{Al} 113
4.2.1.2.4. -{Am} 113
4.2.1.2.5. -{AnAK} 113
4.2.1.2.6. -{cA} 113
4.2.1.2.7. -{ ç} 113
4.2.1.2.8. -{GA} 114
4.2.1.2.9. -{gX ç} 114
4.2.1.2.10. -{GAn}, -{KAn} 114
4.2.1.2.11. -{GX} 114
4.2.1.2.12. -{GXn} 114
4.2.1.2.13. -{X} 115
4.2.1.2.14. -{(y)XcX} 115
4.2.1.2.15. -{XK} 115
4.2.1.2.16. -{(X)m} 116
4.2.1.2.17. -{mA} 116
4.2.1.2.18. -{mAcA} 116
4.2.1.2.19. -{mA ç} 117
4.2.1.2.20. -{mAK} 117

4.2.1.2.21. -{mAn} 117
4.2.1.2.22. -{mAzlIK} 117
4.2.1.2.23. -{mIK} 118
4.2.1.2.24. -{mXr} 118
4.2.1.2.25. -{(X)n} 118
4.2.1.2.26. -{tX} 118
4.2.1.2.27. -{(y)Xş} 119
4.2.1.2.28. -{(X)t} 119
4.2.1.2.29. -{(A)v} 119
4.2.1.3. Addan Fiil Yapım Ekleri 119
4.2.1.3.1. +{A}- 119
4.2.1.3.2. +{Al}- 120
4.2.1.3.3. +{Ar}- 120
4.2.1.3.4. +{An}- 120
4.2.1.3.5. +{Ar}- 120
4.2.1.3.6. +{Aş}- 121
4.2.1.3.7. +{At}- 121
4.2.1.3.8. +{dA}- 121
4.2.1.3.9. +{(X)K}- 121
4.2.1.3.10. +{lA}- 121
4.2.1.3.11. +{lAn}- (< +lA-n-) 122
4.2.1.3.12. +{lAş}- (< +lA-ş-) 122
4.2.1.3.13. +{Xr}- 123
4.2.1.3.14. +{(I)rGA}- 123
4.2.1.3.15. +{rA}- 123
4.2.1.3.16. +{sA}- 123
4.2.1.3.17. +{sIn}- 123
4.2.1.4. Fiilden Fiil Yapım Ekleri 123
4.2.1.4.1. -{AlA}- 124
4.2.1.4.2. -{Ar}- 124
4.2.1.4.3. -{DAr}- 124
4.2.1.4.4. -{DXr}- 124
4.2.1.4.5. -{X}- 125
4.2.1.4.6. -{k}- 125

4.2.1.4.7. -{(X)l}- 125
4.2.1.4.8. -{mA}- 125
4.2.1.4.9. -{(X)n}- 126
4.2.1.4.10. -{p}- 126
4.2.1.4.11. -{(X)r}- 126
4.2.1.4.12. -{(X)ş}- 127
4.2.1.4.13. -{(X)ştXr}- (< -(X)ş- + -tXr-) 127
4.2.1.4.14. -{(X)t}- 128
4.2.2. Sözcük Türleri ve Çekimleri 128
4.2.2.1. Adlar ve Ad Çekimleri 128
4.2.2.1.1. Çokluk Ekleri 128
4.2.2.1.2. İyelik Ekleri 129
4.2.2.1.3. Durum Ekleri 133
4.2.2.1.3.1. Yalın Durum 134
4.2.2.1.3.2. İlgi Durumu 134
4.2.2.1.3.3. Yükleme Durumu 136
4.2.2.1.3.4. Yönelme Durumu 138
4.2.2.1.3.5. Bulunma Durumu 139
4.2.2.1.3.6. Çıkma Durumu 140
4.2.2.1.3.7. Araç Durumu 141
4.2.2.1.3.8. Eşitlik Durumu 144
4.2.2.1.3.9. Sınırlama Durumu 145
4.2.2.1.3.10. Yön Gösterme Durumu 146
4.2.2.1.4. Soru Eki 147
4.2.2.1.5. Aitlik Eki 147
4.2.2.1.6. Ek Fiilin İsim Çekimi 149
4.2.2.1.6.1. Ek Fiilin Geniş Zaman (Bildirme) Çekimi .. 149
4.2.2.1.6.2. Ek Fiilin Görülen Geçmiş Zaman (Hikâye) Çekimi 153
4.2.2.1.6.3. Ek Fiilin Öğrenilen Geçmiş Zaman (Rivayet) Çekimi 156
4.2.2.1.6.4. Ek Fiilin Şart Çekimi 159
4.2.2.1.6.5. Ek Fiilin Birleşik Çekimi 160
4.2.2.1.4.6. Ek Fiilin Zarf-Fiil Biçimi 161

4.2.2.2. Sıfatlar 162
4.2.2.2.1. Nitelik Sıfatları 162
4.2.2.2.2. Belirtme Sıfatları 163
4.2.2.2.2.1. İşaret Sıfatları 163
4.2.2.2.2.2. Sayı Sıfatları 163
4.2.2.2.2.2.1. Asıl Sayı Sıfatları 163
4.2.2.2.2.2.2. Sıra Sayı Sıfatları 164
4.2.2.2.2.2.3. Üleştirme Sıfatları 164
4.2.2.2.2.2.4. Kesirli Sayı Sıfatları 164
4.2.2.2.2.3. Soru Sıfatları 165
4.2.2.2.2.4. Belirsizlik Sıfatları 165
4.2.2.3. Zamirler 165
4.2.2.3.1. Kişi Zamirleri 165
4.2.2.3.2. Dönüşlülük Zamirleri 169
4.2.2.3.3. İşaret Zamirleri 172
4.2.2.3.4. Belirsizlik Zamirleri 175
4.2.2.3.5. Soru Zamirleri 176
4.2.2.4. Zarflar 177
4.2.2.4.1. Zaman Zarfları 177
4.2.2.4.2. Yer ve Yön Zarfları 178
4.2.2.4.3. Nitelik ve Durum Zarfları 178
4.2.2.4.4. Azlık-Çokluk (Miktar) Zarfları 179
4.2.2.4.5. Soru Zarfları 180
4.2.2.5. Fiiller ve Fiil Çekimleri 180
4.2.2.5.1. Kişi Ekleri 180
4.2.2.5.1.1. Zamir Kökenli Kişi Ekleri 180
4.2.2.5.1.2. İyelik Kökenli Kişi Ekleri 181
4.2.2.5.1.3. Emir Ekleri 182
4.2.2.5.2. Fiillerin Biçim, Kip ve Kişilere Göre Çekimi 182
4.2.2.5.2.1. Basit Çekimler 183
4.2.2.5.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman 183
4.2.2.5.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman 183
4.2.2.5.2.1.3. Geniş Zaman 189
4.2.2.5.2.1.3.1. Geniş Zamanın Soru

Bi çimi 195
4.2.2.5.2.1.3.2. Geniş Zamanın Olumsuzluk Bi çimi 196
4.2.2.5.2.1.3.3. Geniş Zamanın Olumsuzluğunun Soru Bi çimi 199
4.2.2.5.2.1.4. Şimdiki Zaman 200
4.2.2.5.2.1.4.1. -(X)yor Bi çimi 200
4.2.2.5.2.1.4.2. -(X)yXr Bi çimi 206
4.2.2.5.2.1.4.2.1. -(X)yXr Bi çiminin Olumsuzluğu 212
4.2.2.5.2.1.5. Gelecek Zaman 213
4.2.2.5.2.1.5.1. -(y)AcAk Bi çimi 213
4.2.2.5.2.1.5.2. (y)XcX Bi çimi 218
4.2.2.5.2.1.6. Emir-İstek Çekimi 220
4.2.2.5.2.1.7. İstek Çekimi 225
4.2.2.5.2.1.8. Dilek-Şart Çekimi 226
4.2.2.5.2.1.9. Gereklilik Çekimi 228
4.2.2.5.2.2. Fiillerin Birleşik Çekimi 228
4.2.2.5.2.2.1. Hikâye 229
4.2.2.5.2.2.1.1. Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesi 229
4.2.2.5.2.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikâyesi 231
4.2.2.5.2.2.1.3. Geniş Zamanın Hikâyesi 231
4.2.2.5.2.2.1.4. Şimdiki Zamanın Hikâyesi 237
4.2.2.5.2.2.1.4.1. -(X)yor Biçimli Şimdiki Zamanın Hikâyesi 238
4.2.2.5.2.2.1.4.2. -(X)yXr Biçimli Şimdiki Zamanın Hikâyesi 239
4.2.2.5.2.2.1.5. Gelecek Zamanın Hikâyesi 242
4.2.2.5.2.2.1.6. Şart Biçiminin Hikâyesi 244
4.2.2.5.2.2.1.7. İstek Biçiminin Hikâyesi 244
4.2.2.5.2.2.1.8. Gereklilik Biçiminin Hikâyesi 244

4.2.2.5.2.2.2. Rivayet 244
4.2.2.5.2.2.2.1. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Rivayeti .. 244
4.2.2.5.2.2.2.2. Geniş Zamanın Rivayeti 245
4.2.2.5.2.2.2.3. Şimdiki Zamanın Rivayeti 245
4.2.2.5.2.2.2.4. Gelecek Zamanın Rivayeti 246
4.2.2.5.2.2.2.5. Şart Biçiminin Rivayeti 247
4.2.2.5.2.2.2.6. İstek Biçiminin Rivayeti 247
4.2.2.5.2.2.2.7. Gereklilik Bi çiminin Rivayeti 247
4.2.2.5.2.2.3. Şart 247
4.2.2.5.2.2.3.1. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı 247
4.2.2.5.2.2.3.2. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Şartı 248
4.2.2.5.2.2.3.3. Geniş Zamanın Şartı 248
4.2.2.5.2.2.3.4. Şimdiki Zamanın Şartı 251
4.2.2.5.2.2.3.5. Gelecek Zamanın Şartı 253
4.2.2.5.2.2.3.6. Gereklilik Bi çiminin Şartı 254
4.2.2.5.2.3. Katmerli Birleşik Çekim 254
4.2.2.5.2.4. Fiilimsiler 255
4.2.2.5.2.4.1. Ad-Fiiller 255
4.2.2.5.2.4.2. Sıfat-Fiiller 255
4.2.2.5.2.4.2.1. -{(y)An} 255
4.2.2.5.2.4.2.2. -{Ar}, -{(X)r} 256

4.2.2.5.2.4.2.3. -{mXş} 256
4.2.2.5.2.4.2.4. -{DXK} 256
4.2.2.5.2.4.2.5. -{(y)AcAK} 256
4.2.2.5.2.4.2.6. -{mAz} 257
4.2.2.5.2.4.2.7. -{AsI} 257
4.2.2.5.2.4.3. Zarf-Fiiller 257
4.2.2.5.2.4.3.1. -{(y)A} 257
4.2.2.5.2.4.3.2. -{(y)X} 258
4.2.2.5.2.4.3.3. -{(y)Xp} 258
4.2.2.5.2.4.3.4. -{(y)XK} 259
4.2.2.5.2.4.3.5. -{(y)ArAK} 259
4.2.2.5.2.4.3.6. -{(y)ArAKtAn} 259
4.2.2.5.2.4.3.7. -{(y)XncA} 260
4.2.2.5.2.4.3.8. -{(y)XncAK} 260
4.2.2.5.2.4.3.9. -{(y)XncX} 260
4.2.2.5.2.4.3.10. -{(y)XncXK} 261
4.2.2.5.2.4.3.11. -{(y)XşXn} 261
4.2.2.5.2.4.3.12. -{DXK çA} 261
4.2.2.5.2.4.3.13. -{DXK+iyelik eki+(n)dA} 261
4.2.2.5.2.4.3.14. -{DXK+iyelik eki+(n)dAn} 262
4.2.2.5.2.4.3.15. -{DXK + sıra} 262
4.2.2.5.2.4.3.16. -{(y)AlI} 262
4.2.2.5.2.4.3.17. -{mAdAn} 262
4.2.2.5.2.4.3.18. -{ArKAn}, -{(X)rKAn} 263
4.2.2.5.2.4.3.19. -{ArKAnA}, -{(X)rKAnA} 263
4.2.2.5.2.4.3.20. -{ArKA}, -{(X)rKA} 264
4.2.2.5.2.4.3.21. -{(X)yoḳan} 264
4.2.2.5.2.4.3.22. -{(X)yorḳana} 264
4.2.2.5.2.4.3.23. -{(X)yoḳana} 264

4.2.2.5.2.4.3.24. -{(X)yorķa} 264
4.2.2.5.2.4.3.25. -{(y)AsI+(y)A} 265
4.2.2.5.2.4.3.26. ...-{Ar}/-{(X)r} ...-{mAz} 265
4.2.2.5.2.4.3.27. -{DX+iyelik ökenli kişi eki+mX} 265
4.2.2.5.2.4.3.28. -{DX+iyelik ökenli kişi eki+mXydX} 265
4.2.2.5.2.4.3.29. -{DX+iyelik ökenli kişi eki+mXydXn} 266
4.2.2.6. Edatlar 266
4.2.2.6.1. Çekim Edatları 266
4.2.2.6.2. Pekiştirme Edatları 269
4.2.2.7. Bağlaçlar 270
4.2.2.7.1. Sıralama Bağlaçları 270
4.2.2.7.2. Denkleştirme/Karşılaştırma/Seçme Bağlaçları 271
4.2.2.7.3. Açıklama Bağlaçları 273
4.2.2.7.4. Olumsuzlaştırma Bağlaçları 274
4.2.2.7.5. Olasılık Bağlaçları 275
4.2.2.7.6. Şart Bağlaçları 275
4.2.2.7.7. Pekiştirme Bağlaçları 275
4.2.2.8. Ünlemler 277

BÖLÜM V
METİNLER

5.1. Karapınar/Merkez Yerli Ağzı Metinleri (1. Bölge) 281
5.2. Kuzey/Kuzeydoğu Karapınar Yörük Ağzı Metinleri (2. Bölge) 346
5.3. Güney/Güneybatı Karapınar Türkmen Ağzı Metinleri (3. Bölge) 414
5.4. Kaynak Kişiler Listesi 502

BÖLÜM VI
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME **505**
6.1. Sonuç ve Değerlendirme 505

6.2. Haritalar.....511

KAYNAKÇA..... 518
DİZİN 523
ÖZGEÇMİŞ 952

KISALTMALAR

ABK: Adı belirlenemeyen kaynak (kişi)

Ar.: Arapça

bk.: Bakınız

C.: Cilt

DLT: Dîvânu Lugâti't-Türk

DS: Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü (2009)

EAT: Eski Anadolu Türkçesi

ed.: Editör

Erm.: Ermenice

ET: Eski Türkçe

Far.: Farsça

Fr.: Fıransızca

IPA: Uluslararası Fonetik Alfabe (International Phonetic Alphabet)

İt.: İtalyanca

K: Kaynak (kişi)

KKA: Konya İli Karapınar İlçesi Ağızları

KK: Kaynak kişi

krş.: Karşılaştırınız

KT: Karahanlı Türkçesi

TS: Türkçe Sözlük (2011)

Tar. S.: Tarama Sözlüğü (2009)

SK: Soran kaynak

Osm. T.: Osmanlı Türkçesi

ör: Örnek, örneğin

ÖTT: Ölçünlü Türkiye Türkçesi

Rum.: Rumca

S.: Sayı

s.: Sayfa

T.: Türkçe

TDK: Türk Dil Kurumu

vb.: Ve benzeri, ve benzerleri, ve başkaları

vd.: Ve diğerleri

YÖK: Yükseköğretim Kurulu

yy.: Yüzyıl

Yun.: Yunanca

ZTS: Zanaat Terimleri Sözlüğü (1976)

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. KKA'da Ünlü Sesbirimleri ve Değişkeleri 18
Tablo 2. KKA'da Ünsüz Sesbirimler ve Değişkeleri 58
Tablo 3. KKA'da İyelik Ekleri..... 130
Tablo 4. KKA'da Ek Fiilin Geniş Zaman (Bildirme) Çekiminde Kullanılan Ekler 149
Tablo 5. KKA'da Ek Fiilin Görülen Geçmiş Zaman (Hikâye) Çekiminde Kullanılan Ekler 154
Tablo 6. KKA'da Ek Fiilin Öğrenilen Geçmiş Zaman (Rivayet) Çekiminde Kullanılan Ekler 157
Tablo 7. KKA'da Ek Fiilin Şart Çekiminde Kullanılan Ekler 159
Tablo 8. KKA'da Kişi Zamirleri ve Kişi Zamirlerinin Ad Durumlarına Göre Çekimi .. 166
Tablo 9. KKA'da Dönüşlülük Zamirleri ve Dönüşlülük Zamirlerinin Ad Durumlarına Göre Çekimi 170
Tablo 10. KKA'da İşaret Zamirleri ve İşaret Zamirlerinin Ad Durumlarına Göre Çekimi 173
Tablo 11. KKA'da Soru Zamirleri ve Soru Zamirlerinin Ad Durumlarına Göre Çekimi 176
Tablo 12. KKA'da Zamir Kökenli Kişi Ekleri..... 181
Tablo 13. KKA'da İyelik Kökenli Kişi Ekleri 182
Tablo 14. KKA'da Emir Ekleri 182
Tablo 15. KKA'da Görülen Geçmiş Zaman Çekiminde Kullanılan Ekler 183
Tablo 16. KKA'da Öğrenilen Geçmiş Zaman Çekiminde Kullanılan Ekler 187
Tablo 17. KKA'da Geniş Zaman Çekiminde Kullanılan Ekler 190
Tablo 18. KKA'da Geniş Zamanın Soru Biçimi..... 195
Tablo 19. KKA'da Geniş Zamanın Olumsuzluk Biçimi..... 196
Tablo 20. KKA'da Geniş Zamanın Olumsuzluğunun Soru Biçimi 199
Tablo 21. KKA'da Şimdiki Zaman Çekiminde Kullanılan –(X)yor Biçimi..... 201
Tablo 22. KKA'da Şimdiki Zaman Çekiminde Kullanılan –(X)yXr Biçimi..... 207
Tablo 23. KKA'da -(y)AcAK Biçimli Gelecek Zaman..... 214
Tablo 24. Karapınar Türkmen Ağzında -(y)XcX Biçimli Gelecek Zaman 219
Tablo 25. KKA'da Emir-İstek Çekiminde Kullanılan Ekler 221
Tablo 26. KKA'da İstek Çekiminde Kullanılan Ekler..... 225

Tablo 27. KKA'da Dilek-Şart Çekiminde Kullanılan Ekler 226
Tablo 28. KKA'da Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesinde Kullanılan Ekler 229
Tablo 29. KKA'da Geniş Zamanın Hikâyesinde Kullanılan Ekler 233
Tablo 30. KKA'da –(X)yor Biçimli Şimdiki Zamanın Hikâyesinde Kullanılan Ekler 239
Tablo 31. KKA'da –(X)yXr Biçimli Şimdiki Zamanın Hikâyesinde Kullanılan Ekler 241
Tablo 32. KKA'da Geniş Zamanın Şartında Kullanılan Ekler 250

ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ

ÜNLÜLER

İşaret	Ses Değeri	IPA'daki Karşılığı
a	Düz, geniş, art ünlü.	ɑ
â	Düz, yarı geniş, art (a-ı arası) ünlü.	ə
á	Düz, geniş, yarı art (a-e arası, a'ya daha yakın) ünlü.	a
å	Yarı yuvarlak, geniş, art (a-o arası) ünlü.	ɒ
e	Düz, geniş, ön ünlü.	ɛ
ė	Düz, yarı geniş, ön (e-i arası) ünlü; kapalı e.	e
e̊	Yarı yuvarlak, geniş, ön (e-ö arası) ünlü.	ɛ̹
ı	Düz, dar, art ünlü.	ɯ
í	Düz, dar, yarı art (ı-i arası) ünlü.	ɨ
i̊	Yarı yuvarlak, dar, art (ı-u arası) ünlü.	ɯ̹
i	Düz, dar, ön ünlü.	i
i°	Yarı yuvarlak, dar, ön (i-ü arası) ünlü.	i̹
o	Yuvarlak, geniş, art ünlü.	ɔ
ô	Yuvarlak, yarı geniş, art (o-u arası) ünlü.	o
ó	Yuvarlak, geniş, yarı art (o-ö) arası ünlü.	ɞ
ö	Yuvarlak, geniş, ön ünlü.	œ
o̱	Yuvarlak, yarı geniş, ön (ö-ü arası) ünlü.	ø
u	Yuvarlak, dar, art ünlü.	u
ú	Yuvarlak, dar, yarı art (u-ü arası) ünlü.	ʉ
ü	Yuvarlak, dar, ön ünlü.	y

ÜNSÜZLER

İşaret	Ses Değeri	IPA'daki Karşılığı
b	Süreksiz, ötümlü, çift-dudak ünsüzü.	b
c	Süreksiz, ötümlü, diş eti-ön damak ünsüzü.	ʤ
Ç	Süreksiz, yarı ötümlü (c-ç arası), diş eti-ön damak ünsüzü	t͡ʃ̟
ç	Süreksiz, ötümsüz, diş eti-ön damak ünsüzü.	ʧ
d	Süreksiz, ötümlü, diş-diş eti ünsüzü.	d
f	Sürekli, sızıcı, ötümsüz, diş-dudak ünsüzü.	f
F	Sürekli, sızıcı, yarı ötümlü (f-v/v̇ arası), diş-dudak ünsüzü.	f̟
g	Süreksiz, ötümlü, ön damak ünsüzü.	ɟ
g̱	Süreksiz, ötümlü, orta damak ünsüzü.	ɟ̝
ġ	Süreksiz, ötümlü, arka damak ünsüzü.	ɡ
ğ	Sürekli, sızıcı, ötümlü, ön ve arka damak ünsüzü, yumuşak g.	ön: ɣ arka: ʁ
ǵ	Kalın ünlülerle hece kurduğu hâlde ön çıkışlılığını koruyan g.	
h	Sürekli, sızıcı, ötümsüz, gırtlak ünsüzü.	h
ḣ	Kalın ünlülerle hece kurduğu hâlde ön çıkışlılığını koruyan h.	
ẖ	Sürekli, sızıcı, ötümsüz, arka damak ünsüzü.	x
j	Sürekli, sızıcı, ötümlü, diş eti ön damak ünsüzü.	ʒ
k	Süreksiz, ötümsüz, ön damak ünsüzü.	c
ḵ	Süreksiz, ötüsüz, orta damak ünsüzü.	k
ķ	Süreksiz, ötümsüz, arka damak ünsüzü.	q
ḱ	Kalın ünlülerle hece kurduğu hâlde ön çıkışlılığını koruyan k.	kʲ
K	Süreksiz, yarı ötümlü (g-k arası), ön damak ünsüzü.	ç̟
Ḵ	Süreksiz, yarı ötümlü (ḵ-g̱ arası), orta damak ünsüzü.	ç̟˕
Ķ	Süreksiz, yarı ötümlü (ķ-ġ arası), arka damak ünsüzü.	k̟
l	Sürekli, akıcı, ötümlü, diş eti-ön damak yanak ünsüzü	l
ł	Sürekli, akıcı, ötümlü, ön damak yanak ünsüzü	ɫ
Ĺ	Kalın ünlülerle hece kurduğu hâlde ön çıkışlılığını koruyan l.	lʲ
m	Sürekli, akıcı, ötümlü, genizli, çift-dudak ünsüzü.	m
n	Sürekli, akıcı, ötümlü, genizli, diş-diş eti ünsüzü.	n

ŋ	Sürekli, akıcı, ötümlü, genizli, orta ve arka damak ünsüzü.	orta: ɳ arka: ŋ
p	Süreksiz, ötümsüz, çift-dudak ünsüzü.	p
P	Süreksiz, yarı ötümlü (p-b arası), çift- dudak ünsüzü.	p̬
r	Sürekli, akıcı, ötümlü, titrek, diş eti-ön damak ünsüzü.	r
s	Sürekli, sızıcı, ötümsüz, diş-diş eti ünsüzü.	s
ş	Sürekli, sızıcı, ötümsüz, diş eti-ön damak ünsüzü.	ʃ
t	Süreksiz, ötümsüz, diş-diş eti ünsüzü.	t
T	Süreksiz, yarı ötümlü (t-d arası), diş-diş eti ünsüzü.	t̬
v	Sürekli, sızıcı, ötümlü, diş-dudak ünsüzü.	v
v̇	Sürekli, sızıcı, ötümlü, dudak ünsüzü.	ʋ
y	Sürekli, akıcı, ötümlü, yarı ünlü, diş eti-ön damak ünsüzü.	j
z	Sürekli, sızıcı, ötümlü, diş-diş eti ünsüzü.	z
Z	Sürekli, sızıcı, yarı ötümlü (z-s arası), diş-diş eti ünsüzü.	z̬

Metinlerde Geçen Diğer İşaretler

İşaret	**Değeri**
aː, âː, áː, åː, ãː, ǎː, eː, ėː, ɪː, íː, i̊ː, iːˀ, oː, ôː, óː, õː, öː, o̱ː, õː, uː, üː	Uzun ünlüler.
ă, ǎ, ĕ, ĭ, iˇ, ŏ, ŭ, ǔ	Kısa ünlüler.
ã, ǎ, õ, ũ	Genizli ünlüler.
a͡a, a͡i, i͡e, ɪ͡ɪ, ö͡ü, á͡a vb.	İkiz ünlüler.
f̬, g̬, ğ̬, ḥ̬, l̬, ɬ̬, n̬, ŋ̬, r̬, ɣ̬, ẏ̬, y̬, z̬	Boğumlanması zayıflamış ünsüzler.
on ‿om ‿beş (1/46), üç ‿oːłum ‿mar (2/54), tıravi̊Ḳ ‿ġazaːsı, beş ‿şüz “beş yüz” (14/8), biş ‿şiy “bir şey” (16/10) vb.	Birlikte söylenme, ulama işareti veya; sözcüklerin birbirlerinden ya da birbirlerinin ilk/son seslerinden etkilendiğini gösterir.
//	Kayıtta atlanan bölümü gösterir.
/a/, /e/, /k/, /v/ vb.	Sesbirimler.
[á], [ė], [k̲], [v̇] vb.	Alt sesbirimler, değişkeler.
+{lAr}, +{(X)mXz}, -{(y)AcaK}, -{(y)XncX} vb.	Biçimbirimler, ekler.
<	... ‘dan gelir, açılımı ....’dır.

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem

Türkiye Türkçesi ağız araştırmalarında pek çok bölgeye dair çalışmaların yapılmış olmasına karşın Konya ve ilçelerine dair akademik çalışmalar tamamlanmış değildir[1]. Araştırma sahası olan Konya ili Karapınar ilçesine dair de hiçbir ağız çalışması yapılmamıştır.

Türkiye Türkçesi ağız sınıflandırılmalarında Konya bölgesi bir bütün olarak olarak algılanmaktadır. Konya bölgesi bundan ötürü ağız sınıflandırma çalışmalarını olumsuz etkilemektedir. Daha da önemlisi, Türkiye Türkçesi ağızlarına dair hazırlacak ağız atlasları da, Konya ili ve ilçelerine dair verilerin oldukça az olmasından ötürü olumsuz etkilenecektir. Konya ağzı ve alt ağız gruplarının araştırılması, belirlenmesi, Türkiye Türçesi ağız sınıflandırmalarına ve hazırlanacak olan Türkiye Türkçesi ağız atlasına olumlu katkıda bulunacaktır. Bununla birlikte, ağızlarda sözlüklerimize girmemiş pek çok söz bulunmaktadır. Türkçeyi öz sözleriyle konuşanların Türkçe yöntemlerle Türkçenin yapına uygun olarak türettiği ve türetmeye devam ettiği bu sözler, Türkçenin söz varlığı, etimoloji çalışmaları vb. gibi pek çok alanına katkıda bulunacaktır. Tüm bunlardan ötürü ağız araştırması yapılmamış bölgeler dilimiz adına problemdir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Konya'nın Karapınar ilçesinin ağız özelliklerini ortaya koyup Türkiye Türkçesi ağız araştırmalarına ve Konya ili ağızlarının araştırılmasına katkı sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Konya ili Karapınar ilçesi ağızlarının ses bilgisi özellikleri nelerdir?
2. Konya ili Karapınar ilçesi ağızlarının biçim bilgisi özellikleri nelerdir?
3. Konya ili Karapınar ilçesi ağızlarının Türkiye Türkçesi ağızları içerisindeki konumu nedir?
4. Derlenen malzemenin genel olarak söz varlığı (dizin) özellikleri nelerdir?
5. Konya ili Karapınar ilçesi ağızları kendi içinde kaç alt ağız grubuna ayrılabilir?

[1] Konya ili ağızlarına dair akademik düzeyde çalışmalar çok azdır. Bu konuyla ilgili ayrıntılar için bk.: Çıracı, 2019: 176-201.

1.3. Araştırmanın Önemi

Türkiye Türkçesi ağız araştırmaları 19. yüzyılın ikinci yarısından bugüne yerli ve yabancı araştırmacılar tarafından sürdürülegelmiştir. Bu araştırmalar, Türkçenin ses bilgisi, biçim bilgisi özelliklerine ışık tutması, söz varlığı zenginliğinin ortaya konulması ve daha da önemlisi medya, iletişim, ulaşım vb. unsurların gelişmesine paralel olarak Ölçünlü Türkiye Türkçesinden etkilenen Türkiye Türkçesi ağızlarının kayıt altına alınması bakımından oldukça önemlidir. Aynı zamanda, gerek art zamanlı gerek eş zamanlı Türk dili araştırmalarına veri sunması bakımından da önemlidir. Bu nedenlere bağlı olarak daha önce üzerinde ağız araştırması yapılmamış olan Konya ili Karapınar ilçesine dair yapılan bu araştırmanın önemi, Türkçeye ve genelde Türkiye Türkçesi ağız araştırmalarına, özelde ise Konya ili ağızlarının araştırılmasına katkıda bulunacak olmasıdır.

1.4. Sınırlılıklar

1.4.1. Araştırma Yöntemine Dair Sınırlılıklar

Bu çalışma, derlenen veriden hareketle Konya ili Karapınar ilçesi ağızlarının ses bilgisi, biçim bilgisi ve söz varlığı özelliklerini betimleyerek, yer yer istatistiksel veriyle (sıklık) ve dizin aracılığıyla ortaya koymayla sınırlandırılmıştır. Çalışmada genel olarak eş zamanlı yöntem tercih edildi. Yöntemin uygulanışında ise, Türkçenin tam olarak çözüme kavuşmamış konularıyla art zamanlı konularına çok gereksinim duyulmadıkça girilmemiş, eş zamanlı betimleme ağırlıklı tutulmuştur.

1.4.2. Araştırma Sahasına Dair Sınırlılıklar

Araştırma sahası Konya ili Karapınar ilçesidir. Araştırma, Karapınar ilçesinin sınırları içerisindeki tüm yerleşim yerlerini kapsamaktadır. Karapınar ilçesinde merkez ve merkez çevresinde bulunan 24 mahalle haricinde, merkezin dışında kırsal nitelikte şu 18 köy/mahalle bulunmaktadır: Akçayazı, Akören, Çiğil, Hasanoba, Hotamış, İslik, Karakışla, Kayacık, Kayalı, Kazanhüyüğü, Kesmez, Küçükaşlama, Ortaoba, Oymalı, Sazlıpınar, Yağmapınar, Yenikuyu, Yeşilyurt (http://www.karapinar.gov.tr/mahalle-muhtarlari). Araştırmamızın verileri, merkezde bulunan 24 mahalleyi ve merkez dışındaki 18 kırsal yerleşim birimini kapsamaktadır.

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Açıklamalar

2.1.1. Dil Bilimi Terimi Olarak "Ağız" Kavramı ve Kapsamı

Ağız terimine dair pek çok araştırmacının birbirine benzer tanımları vardır. Aksan, ağız terimini şu şekilde tanımlar: "Ağız, aynı lehçe içinde, daha küçük yerleşim bölgelerine özgü olan ve daha küçük ayrımlara dayanan konuşma biçimidir. Örneğin Türkiye Türkçesinde, Anadolu'nun çeşitli yörelerinin konuşma biçimleri, ağız olarak nitelenebilir" (Aksan, 2009: 142). Gemalmaz'ın tanımı şu şekildedir: "Ağız genel anlamda bir dilin veya lehçesinin sınırları içinde belli bölge veya topluluklara özgü sözlü anlatım yollarının bütünü diye tanımlanabilir" (Gemalmaz, 1999: 4).

Bir diğer tanım da Demir'e aittir:

> Dil coğrafyası incelemeleri çerçevesinde kullanılabilecek bir terim olarak *ağız,* aynı kökenden geldiği üst sistem durumundaki bir standart dile bağlı, doğal olarak ortaya çıkmış; aile ve dost çevresinde, iş yerlerinde; okur yazarlığı az, bulunduğu bölgeden uzun süre ayrı kalmamış insanlarca sözlü iletişimde dilin başka türleriyle karşı karşıya gelme oranına göre değişen biçimde kullanılan, resmi ortamlarda kullanılmasından kaçınılan, yazılı bir gelenek oluşturamamış, iletişim alanı sınırlı, bağlı olduğu üst sistemden dilin her alanında karşılıklı anlaşmanın korunacağı oranda ayrılabilen, prestiji standart dile göre daha az yerel konuşma biçimleridir (Demir, 2002: 114).

Terime dair son olarak Yıldırım'ın tanımı şu şekildedir: "Ağız, bir dilin veya bu dilin bir lehçesinin sınırları içinde, belli bölge veya bölgelerde, belli topluluklar tarafından kullanılan; bağlı olduğu dil veya lehçeden ses, yapı, anlam ve kimi zaman da söz dizimi bakımından birtakım farklılıklar gösteren konuşma biçimi" (Yıldırım, 2002: 136).

2.1.2. Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmalarının Tarihçesi

Zeynep Korkmaz, Anadolu ağızları üzerine yapılan çalışmaları iki dönemde inceler. İlk Dönem A. Maksimov'un 1867 yılında yazmış olduğu *Opıt izslědovanija tyurskich dialektov v Chudavendigarě i Karamanii* (Hüdavendigar ve Karamanlı Ağızları) adlı denemesiyle başlayıp 1940 yılına kadar süren yabancı araştırıcılar dönemidir. İkinci

dönem ise 1940 yılından sonra başlayan ve Anadolu ağızları üzerindeki araştırmaların daha yoğun olduğu yerli araştırıcılar dönemidir (Korkmaz, 1976: 143-144). Yerli araştırıcılar dönemi Ahmet Caferoğlu ile başlar. Caferoğlu 1940'lı yılların başında Anadolu'yu baştan sona dolaşıp ağız metni derlemeleri yapmış ve 9 ciltlik bir külliyat oluşturmuştur.

Caferoğlu ile başlayan yerli araştırıcılar döneminden günümüze dek Konya gibi belli başlı birkaç bölge haricinde Türkiye Türkçesi ağızlarını ilgilendiren pek çok yere dair kapsamlı ağız araştırmaları yapılmıştır. Bu araştırmalara, Türk Dil Kurumu tarafından da yayımlanan en belli başlılarından; Ömer Asım Aksoy: *Gaziantep Ağzı* (1946), Şevket Beysanoğlu: *Diyarbakır Ağzı* (1966), Zeynep Korkmaz: *Güney-Batı Anadolu Ağızları Ses Bilgisi* (1956) ve *Nevşehir ve Yöresi Ağızları* (1963), Ahmet Bican Ercilasun: *Kars İli Ağızları* (1971), Turgut Günay: *Rize ili Ağızları* (1972), Efrasiyap Gemalmaz: *Erzurum İli Ağızları* (1978), Tuncer Gülensoy: *Kütahya ve Yöresi Ağızları* (1988), Mukim Sağır: *Erzincan ve Yöresi Ağızları* (1995), M. Emin Eren: *Zonguldak-Bartın-Karabük Ağızları* (1997), Necati Demir: *Ordu İli ve Yöresi Ağızları* (2001), Gürer Gülsevin: *Uşak İli Ağızları* (2002), Faruk Yıldırım: *Adana ve Osmaniye İlleri Ağızları* (2006) ve *Suriye Bayırbucak Türkmen Ağzı* (2018), Jale Öztürk: *Hatay Ağzı* (2009), İdris Nebi Uysal: *Karaman İli Ağızları ve Anadolu Ağızları Arasındaki Yeri* (2009), Hakan Akça: *Ankara İli Ağızları* (2012), Ali Akar: *Muğla ve Yöresi Ağızları* (2013), Emine Atmaca: *Antalya İli Korkuteli İlçesi ve Yöresi Ağızları* (2017), Ayşe İlker: *Manisa Ağızları* (2017) örnek gösterilebilir.

Daha çok ses ve şekil bilgisi odaklı en belli başlı bu araştırmalara sözlük, ağız/dil atlasları ve sınıflandırma çalışmaları da eklenilebilir. Bugün Türkiye Türkçesi ağızlarının en önemli sözlük kaynağı *''Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü''*dür. 26 Eylül 1932 – 5 Ekim 1932 tarihleri arasında düzenlenen 1. Türk Dili Kurultayı'nın kararları sonucu 1932 – 1959 yıllarında iki büyük derlemenin verimi olan son baskısı (2009) 6 ciltlik bu sözlüğün ''Ön Söz''ündeki şu paragraf, içeriğini bildirir: *''Bu sözlükte 1932 yılına kadar yazı dilimize girmemiş ve 1932-1960 yılları arasında, yurdumuzun türlü bölgelerinde halk ağzından derlenmiş olan Türkçe veya Türkçeleşmiş sözler vardır.''* Derleme Sözlüğü'ne ek olarak, son yüzyılın başlarından günümüze sadece bir ile veya yöreye özgü müstakil ağız sözlüklerinin de hazırlandığı görülür. Ayrıca bir ilin veya yörenin ağzını tez olarak hazırlayan araştırmacıların, hazırladıkları yörenin ağzından *Derleme Sözlüğü*'ne çeşitli yazılarıyla katkıda bulundukları da görülür.

Türkiye Türkçesi ağızlarına dair ilk sınıflandırma denemesi, İ. Kúnos'a aittir. İ. Kúnos'un 1896 tarihli ilk denemesinden sonra Ahmet Caferoğlu (1946), P. Kral (1980) gibi yerli ve yabancı araştırmacıların sınıflandırma denemeleri vardır. Son ve en çok itibar edilen sınıflandırma Leyla Karahan'a (1996) aittir.

Ülkemizde ağız atlasları konusunda ise derli toplu ilk çalışmayı Karahan yapmıştır. Karahan, Anadolu Ağızlarını sınıflandırdığı çalışmasının sonuna toplam 23 harita ekleyerek bir ilki gerçekleştirmiştir. Bu haritaların 14'ü ses bilgisi, 8'i şekil bilgisi ve 1'i de sözdizimi özelliklerini taşımaktadır. Karahan, toplam 23 haritaya dayanarak oluşturduğu atlasıyla Anadolu Ağızları'nın ana ağız gruplarını belirlemiştir (Boz, 2008: 162). Dil ve ağız atlası çalışmalarında ilk hacimli çalışma Erdoğan Boz ile Semra Günay Aktaş'ın yayımladıkları *Eskişehir İli Dil Atlası* (2017) adlı çalışmadır.

2.1.3. Konya İline Dair Daha Önce Yapılmış Lisansüstü Tez Düzeyinde Ağız Çalışmaları

Araştırma sahası Karapınar ilçesinin bağlı olduğu il Konya'ya dair daha önce kitapları; makaleleri; doktora, yüksek lisans ve lisans olmak üzere tezleri; tezler dışında diğer basılmamış çalışmaları içeren kapsamlı ağız bibliyografyası yayımlanmıştı (Çıracı, 2019: 176-201). Bu bibliyografyanın yayımlanmasından sonra Konya ağızlarını ilgilendiren iki lisansüstü tezin daha yapılmış olduğu görülür. Bundan ötürü burada yalnızca son yazılar tezler de dâhil olmak üzere lisansüstü araştırmalara değinilecektir.

2.1.3.1. Doktora Tezleri

1. Gültekin, Mevlüt (1994). ***Der Türkeitürkische Dialekt von İmrenler bei Konya***. Doktora Tezi, Johannes Gutenberg Üniversity Mainz, Mainz.

2.1.3.2. Yüksek Lisans Tezleri

1. Kocamaz, İhsan (2013). ***Konya İli Taşkent İlçesi ve Köyleri Ağzı***. yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

2. Köğçe, Ayşe Namlı (2013). ***Gölyaka Kasabası Ağzı Sözdizimi***. Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.

3. Çeker, Mustafa (2015). ***Çumra Havalisi Yörükleri Ağzı***. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

4. Kaplan, Nuran (2016). ***Konya Derebucak İlçesi ve Çevresi Ağızları Dil Özellikleri (İnceleme-Metin-Sözlük)***. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

5. Kızıldağ, Süleyman Hilmi (2017). ***Şereflikoçhisar-Kulu Yöresi Nogay Ağzı (Giriş-İnceleme-Metin-Seçme Sözlük-Ekler)***. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Isparta.

6. Sözer, Burak (2017). ***Kadınhanı ve Çevresi Türkmen-Yörük Ağzı.*** Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

7. Şahin , Fatma (2017). ***Kadınhanı Ağzı.*** Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir.

8. Ekizoğlu, Fatma Gülşah (2018). ***Beyşehir ve Yöresi Ağızları***. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.

9. Duran, Kübra (2019). ***Hadim (Konya) Köyleri Ağzı.*** Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

10. Polat, Gülşen (2019). ***Cihanbeyli Ağızları.*** Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

2.2. Araştırma Sahası

Burada araştırma sahamız olan Konya ili Karapınar ilçesinin coğrafi özelliklerine, nüfusuna, adına ve tarihçesine alt başlıklar altında, gerekli görülen boyutlarıyla değinilmiştir.

2.2.1. Coğrafi Özellikler[2]

Karapınar, Konya'nın 95 km. doğusunda yer alır. Batısında Konya ili Karatay ilçesi ve Çumra ilçesi, güneyinde Karaman ili ve Ayrancı ilçesi, doğusunda Ereğli ilçesi, kuzeydoğusunda Emirgazi ilçesi, kuzeyinde Aksaray ili ile çevrilidir. Yüzölçümü 2.747 km^2 olan ilçenin deniz seviyesinden yüksekliği 1026 metredir. Konya'yı doğuya bağlayan çok önemli ve işlek bir karayolunun üzerinde yer alır. Karacadağ volkanı, ilçe sınırı içerisindeki en önemli dağlık kütledir. Bir başka önemli volkanik kütle, Üzecek Dağı'dır. Bu iki dağlık alanın arasında Karapınar Ovası yer alır.

[2] Karapınar'ın coğrafi özelliklerine dair bu bölümün hazırlanmasında, Karapınar Kaymakamlığının genel ağ sayfasındaki http://www.karapinar.gov.tr/cografi-konum adresli uzantısından yararlanılmıştır.

İlçenin kuzey kesimleri, içerisinde çok sayıda görülmeğe değer eşsiz güzellikteki tabiat harikası obrukları barındıran Obruk Platosu tarafından çevrilmiştir. Güneyde ise Türkiye'nin en fazla rüzgâr erozyonuna maruz kalan sahası vardır. Tipik kara iklimi süren Karapınar'da yazları çok sıcak ve kurak, kışları soğuk ve kar yağışlıdır. 21 yıllık rasat verilerine göre yıllık ortalama sıcaklık 10.9 derecedir. Türkiye'nin en az yağış alan yerlerinden biridir. 29 yıllık rasat verilerine göre yıllık yağış miktarı 279.5 milimetredir. Bunun için bitki örtüsü zayıf ve ormansızdır. Rüzgâr erozyonu büyük hasar yapar. Türkiye'nin rüzgâr erozyonuna maruz en önemli sahası Karapınar ve çevresidir. Bu alan ülke genelindeki erozyona maruz alanın % 20'sine tekabül etmektedir. Yağışların en az olması ve yer üstü sularının yetersizliği ilçede, kuru tarımı ön plana çıkarır. Tarım alanlarının içinde nadasa ayrılan sahalar oldukça önemli bir oran tutar. Kurak iklimin tesiriyle bitki örtüsü, çoğu tek yıllık olan kısa boylu otlardan müteşekkil step de denilen bozkırdır. Nitekim İlçede küçükbaş hayvancılığın yaygın olması bu yüzdendir. Karacadağ'ın güneybatı eteklerinde, volkanik patlamalarla oluşmuş iki patlama krateri Acıgöl ve özellikle Meke Tuzlası dünyaca ünlüdür. Ayrıca Meyil, Çıralı ve Obruk gibi krater gölleri bulunmaktadır.

Harita 1. Konya ili ve Karapınar ilçesi siyasi haritası.

2.2.2. Nüfus

Karapınar Kaymakamlığının genel ağ sayfasındaki güncel verilere göre Karapınar'daki tüm yerleşim birimlerinin toplam nüfusu 48968'dir. (http://www.karapinar.gov.tr/nufus-bilgileri). Ancak bunun 36865'i ilçe merkezinde, 12103'ü köylerde ve bu köylere bağlı yaylalarda yaşamaktatır. Karapınar'ın nüfusu 1970 yılında 41000'ken bunun 25000'i köylerde oturmaktaydı. Bundan hareketle Karapınar'ın 1970 ve güncel nüfusu karşılaştırıldığında, Türkiye'de neredeyse son yarım asırı aşkın süredir görülen köyden kente göç olgusunun Karapınar'da da yoğunlukla görüldüğünü söyleyebiliriz. Bu bağlamda kaynak kişilerin ilgili yer ile bağlantısının ne derece olduğu bilgisi soruşturulmuş, yakınlarının -özellikle annesinin- ve sıkça sözlü bildirişimde bulundukları kişilerin kök ve soy bakımından ilgili yer ile bağlantısının ne derecede olduğu bilgisi soruşturulmuştur. Araştırmanın bulguları için

oldukça önemli olan bu soruşturmada sorular, özel hayatın gizliliği sınırlarını aşmayacak biçimde ve saygı çerçevesinde yalnızca kaynak kişiye yöneltilmiştir.

2.2.3. Karapınar Adı

Karapınar adı, kaynak kişilerimize göre Kararapınar'da eski zamanlarda bulunan bir pınara ve bu pınarın kara olan taşına veya suyuna dayanmaktadır (Örnek olarak bk. Metin 1, Metin 5, ayrıca bk. Küçükdağ, 2001: 7). Karapınar Kaymakamlığının genel ağ sayfasında da buna benzer şu açıklama yer almaktadır: Karapınar ismi "Pınarbaşı" denilen yerden çıkan eski kara su kaynağı ile ilgilidir. Bugün artık kurumuş olan karasu kaynağı adına izafeten, burada kurulan yerleşim yerine de "Karapınar" denilmiştir (http://www.karapinar.gov.tr/cografi-konum). Bununla birlikte Küçükdağ'a göre Karapınar adı, Karapınar'ın 5-6 saat uzaklığında dağda bulunan, Karapınar'ın suyunun karşılandığı Kırkpınar'dan gelmiş olup, halk tarafından kurulduğu mekânı en iyi ifade eden isim olarak Karapınar uygun görülmüştür (Küçükdağ, 2001: 7-8). Karapınar adı Türkçedir. Pilancı, dil bilgisi biçim özelliği bakımından Karapınar adını "Basit Sıfat + Ad Şeklinde Oluşan Yer Adları" başlığı altında ele alır (Pilancı, 1996: 102). Karapınar'ın adı Osmanlı döneminde Karapınar ile birlikte Sultâniye olarak geçer. Şehzâde II. Selim'in Konya valisiyken Karapınar'a 1560-1563 yılları arasında buranın bayındır olması amacıyla bir külliye yaptırmasından sonra Karapınar'a, kurucusu Sultan I. Selim'den dolayı Sultaniye denilmeye başlanmıştır. Ancak Sultâniye adı 1934'de, kuruluştaki ilk ad olan Karapınar ile değiştirilmiştir (Küçükdağ, 2001: 8-9; Sezen, 2017: 425).

2.2.4. Araştırma Sahasının Tarihçesi

Karapınar ilçesinde merkez ve merkez çevresinde bulunan 24 mahalle haricinde, merkezin dışında kırsal nitelikte Akçayazı, Akören, Çiğil, Hasanoba, Hotamış, İslik, Karakışla, Kayacık, Kayalı, Kazanhüyüğü, Kesmez, Küçükaşlama, Ortaoba, Oymalı, Sazlıpınar, Yağmapınar, Yenikuyu ve Yeşilyurt olmak üzere 18 köy bulunduğunu ve araştırmamızın Karapınar'ın tüm yerleşim birimlerini kapsadığını belirtmiştik (bk. 1.4.2.). Karapınar'da ağız yapısına kaynaklık eden etnik yapıyı anlamak için bu yerleşim birimleri merkez (Karapınar yerli ağzı), kuzey ve kuzeydoğu Karapınar (Karapınar Yörük ağzı) ve güney ve güneybatı Karapınar (Karapınar Türkmen ağzı) olmak üzere üç grupta ele alınabilir. Karapınar ilçesinde konuşulan yerli, Türkmen ve Yörük ağızlarının konuşulduğu bölgeler coğrafi olarak, bu ağız gruplarıyla koşuttur.

Şöyle ki, Karapınar yerli ağzı, merkez ve yakın çevresinde konuşulmaktadır. Türkmen ağzı, Karapınar'ın güney ile güneybatısında bulunan Akçayazı, Çiğil, Hasanoba, Hotamış, İslik, Karakışla, Kayacık, Küçükaşlama, Ortaoba, Sazlıpınar ve Yenikuyu köylerinde konuşulmaktadır. Yörük ağzı ise Karapınar'ın kuzey ile kuzeydoğusunda bulunan Akören, Kayalı, Kazanhüyüğü, Kesmez, Oymalı, Yağmapınar ve Yeşilyurt (Salur) köylerinde konuşulmaktadır.

2.2.4.1. Karapınar

Küçükdağ, Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde batıya doğru göç eden topraksız köylülerle aşiretlerin, gittikleri yerlerde kendileri için uygun durumdaki topraklarda evler yaparak yerleştiklerini, devletin müdahil olmadığı bu iskân usulünün XVI. yüzyıldan sonra terk edilerek tehlikeli geçit yerlerine devlet eliyle derbent köyleri kurulması yönüne gidildiğini, Karapınar'ın da bu iskân yöntemi sonucunda XVI. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkmış tipik bir Osmanlı yerleşim birimi olduğunu söyler (Küçükdağ, 2001: 8-9). XVI. yüzyılda Karapınar, İstanbul'u Çukurova ve Suriye'ye bağlayan güzergâh üzerinde bulunduğundan I. Selim'in, Çaldıran Seferi (1514) dönüşünde Karapınar'da bir derbent köyü kurulmasını emretmesi üzerine Karapınar köyü 1515'te kurulur. Şehzâde II. Selim'in Konya valisiyken Karapınar'a 1560-1563 yılları arasında buranın bayındır olması amacıyla bir külliye yaptırmasından sonra Karapınar'a, kurucusu Sultan I. Selim'den dolayı Sultaniye denilmeye başlanmıştır. Sultaniye adı 1934'de, kuruluştaki ilk ad olan Karapınar ile değiştirilmiştir (Küçükdağ, 2001: 8-9; Orhonlu, 1987: 104).

Karapınar ilçesinde merkez ve merkez çevresinde bulunan 24 mahalle haricinde, merkezin dışında kırsal nitelikte Akçayazı, Akören, Çiğil, Hasanoba, Hotamış, İslik, Karakışla, Kayacık, Kayalı, Kazanhüyüğü, Kesmez, Küçükaşlama, Ortaoba, Oymalı, Sazlıpınar, Yağmapınar, Yenikuyu ve Yeşilyurt olmak üzere 18 yerleşim birimi olduğu belirtilmişti (bk. 1.4.2.). Karapınar merkezde bulunan 23 mahalleyi Karapınar yerli halkı oluşturur. Geriye kalan bir mahalleyi ise (Gaziosmanpaşa Mah.) kendilerini etnik olarak göçmen diye tanımlayan halk oluşturur. Gündüz, bu mahallede oturan göçmenlerin 1951 yılında Bulgaristan'ın Pilevne, Şumnu, Burgaz, Rusçuk ve Razgırat adlı yerlerinden gelen Rumeli Türkleri olduğunu, o yıllarda Adana ve Ayrancı'dan gelen akraba göçmenlerle ve 1968 yılında Türk ve Bulgar devletleri arasında bölünmüş aile anlaşmaları sonucu gelenlerle toplam hane sayılarının söz konusu mahallede 100'ü geçmiş olduğunu söyler (Gündüz, 1980: 264). Araştırmanın saha aşamasında Rumeli

Türkleri göçmenlerden de kayıt alınmıştır. Gaziosmanpaşa mahallesinin farklı yerlerinden soruşturma ve gözlemle birlikte 7 - 8 kaynak kişiden aldığımız ses kayıtlarına göre söz konusu göçmen halkın genel olarak Karapınar yerli ağzını konuştuğu kanısındayız. Bununa birlikte bu kayıtlar, araştırmanın dışında tutulmuştur.

2.2.4.2. Kuzey/Kuzeydoğu Karapınar

Karapınar Yörük ağzı konuşurları, Karapınar'ın kuzey ile kuzeydoğusunda Karacadağ'ın çevresindeki Akören, Kayalı, Kazanhüyüğü, Kesmez, Oymalı, Yağmapınar ve Yeşilyurt (Salur) köylerinde yaşayan Yörüklerdir. Bu köylerde yaşayanlar kendilerini etnik olarak Yörük diye tanımlamaktadırlar. Bu köylerdeki Yörüklerin yerleşim tarihi, Osmanlı Devleti'nin Anadolu'da uyguladığı iskân siyasetiyle ilgili olmalıdır. Sümer ve Konyalı, II. Bayezid devrinde Ereğli'nin kuzeyindeki Karacadağ yöresinde Günelü ile Salur oymaklarının yaşadığını söyler (Konyalı, 1970: 374-375; Sümer, 2016: 330). Halaçoğlu, XVIII. yüzyılda Sultaniye'ye (Karapınar) bağlı köylere 1748 yılından itibaren çeşitli konargöçer oymakların iskân edildiğini söyler (Halaçoğlu, 2014: 160-161). Bununla birlikte Gündüz, Kayalı köyünün çeşitli konargöçer obalarının toplanmasıyla oluştuğunu, bu obalardan birinin de 16. yüzyılda Adana ve Tarsus dağlarında yaşayan konargöçer aşiretlerlerden Kayalı aşireti olabileceğini (Gündüz, 1980: 540), Oymalı köyünün ise, Mersin tarafından gelen üç tane konargöçer aşiretin köye yerleşmeleri sonucu oluştuğunu söyler (Gündüz, 1980: 514).

2.2.4.3. Güney/Güneybatı Karapınar

Karapınar Türkmen ağzı konuşurları, Karapınar'ın güney ile güneybatısına 18. yüzyılın ortalarında Suriye'nin Halep ve Rakka illerinden göç etmiş Türkmenlerdir. Karapınar Türkmenleri, Karapınar'ın güneyine gelmeden önce Anadolu'da konargöçer yaşayan Türkmenlerdendi. Karapınar'daki ilk yerleşim yerleri Hotamış ve çevresidir. Karapınar'ın güney ve güneybatısındaki diğer Türkmen ağzı bölgesi içerisinde saydığımız yerler ise Hotamış'ta yaşayan Türkmenlerin önce yarı göçece biçimde yayla ve kışla yerleriyken sonraları bayındır ettikleri köylere dönüşmüş yerleşim yerleridir. Özdoğru, Hotamış Türkmenlerinin Avşar ve Beğdili boylarından olduğunu söyler (Özdoğru, 1997: 33). Bölgedeki Türkmenlerin önceleri Suriye'de (Halep, Rakka ve çevresi) iskân etmiş olmaları, Osmanlı Devleti'nin XVII. yüzyılda (1661-1696) türlü

sebeplerden konargöçer halkı iskân etmesiyle ilgilidir (bk. Orhonlu, 1987: 29-52). Karapınar Türkmenleri de, Osmanlı Devleti'nin bu politikası sonucunda Rakka ve Halep eyaletlerine iskân ettirilmiş konargöçer Avşar ve Beğdili oymaklarından oluşur (bk. Orhonlu, 1987: 57-60). Bunun yanı sıra Sümer, XVI. yüzyılda Halep Türkmenlerini oluşturan başlıca oymaklardan Avşar ve Beğdili oymaklarını da sayar (Sümer, 2016: 190). Karapınar Türkmenlerinin yeniden Anadolu'ya gelişi ise, bulundukları bölgede susuzluk, kavurucu sıcaklar ve Arap boyları ile mücadele etmek zorunda kalmalarıya ilgilidir (Sümer, 2016: 300). Sümer, Rakka'da iskân olan Beydili, Barak ve diğer oymakların Anadolu'ya gelme sürecinin XIX. yüzyıla kadar sürmüş olduğuna ve Rakka'dan ayrılan Beğdililerin önemli bir kısmının Antep'in güney yöresine yerleşmiş olduğuna işaret eder (Sümer, 2016: 302). Buna koşut olarak sonuç bölümünde değineceğimiz üzere Karapınar Türkmen ağzı, Karahan'ın sınıflandırma çalışmasına göre Batı Grubu ağızlarının VII. alt grubunda (bk. Karahan, 2014: 171) bulunan Gaziantep, Kilis, Adana (Doğu Çukurova), Hatay, Kahramanmaraş gibi illerin ağızlarındaki kimi özelliklerle kesişir. Karapınar Türkmenlerinin Halep ve Rakka'dan, önceki adı Suhur olan Hotamış'a gelme sürecinde uğradıkları yerlere, Karapınar gibi bir derbent olan Suhur'u bayındır yapmaları için Osmalı Devleti tarafından Suhur'a derbentçi olarak yerleştirilmelerine ve bölgede kurdukları diğer köylere dair Özdoğru kitabında ayrıntılı olarak bilgi verir (bk. Özdoğru, 1997). Bununla birlikte Halaçoğlu, kitabında Osmanlı Devleti'nde XVIII. yüzyılda derbent, han ve vakıf tesislerinin yeniden tanzimi için yapılan iskânları anlattığı bölümde, Suhur'a (Hotamış) iskân ettirilen kimi Türkmen oymakları kaydeder (Halaçoğlu, 2014: 124-128).

Karapınar'ın güney ile güneybatısında bulunan Türkmenlerin Akçayazı, Çiğil, Hasanoba, Hotamış, İslik, Karakışla, Kayacık, Küçükaşlama, Ortaoba, Sazlıpınar ve Yenikuyu köylerinde oturdukları belirtilmişti (bk. 2.2.6.). Bununla birlikte bölgede söz konusu Türkmenlerden olan, komşu ilçe Çumra'ya ve komşu il Karaman'a bağlı Türkmen köyleri de vardır. Çumra ilçesi ve Karaman iline bağlı Türkmen köylerinden, araştırma sahasının dışında olduğu için kayıt alınmamıştır. Bundan dolayı araştırmadaki Türkmen ağzına dair belirlemeler, Türkmen köylerinin tümünden kayıt alınmadığından ana hatlarıyladır. Özdoğru'nun, Karapınar dışında, Çumra ilçesine bağlı saydığı Türkmen köyleri şunlardır: Türkmencamili köyü, Üçhüyük köyü, Büyükaşlama köyü, Taşağıl köyü, Türkmenkarahüyük köyü, Sürgüç köyü, Adakale köyü, Uzunkale köyü (Özdoğru, 1997: 111-124). Özdoğru, Karaman iline bağlı Türkmen köylerini ise; Burunoba köyü, Boyalıtepe köyü, Eğilmez köyü ve Karacaören köyü olarak belirtir

(Özdoğru, 1997: 103-109); Karapınar İlçesine dair saydığı Türkmen köyleri de araştırma sahamız içerisindeki Türkmen köyleriyle örtüşür (Özdoğru, 1997: 65-95). Buna koşut olarak Gündüz de kitabında Hotamış Türkmenlerini anlattığı bölümde aynı köyleri sayar (bk. Gündüz, 1980: 557-567). Nitekim kaynak kişilerimizin de Türkmen olarak belirttiği köyler, Özdoğru ve Gündüz'ün Türkmen olarak belirttiği köylerle koşuttur (bk. Metin 43; Metin 53). Sözün genel bağlamı olarak, Karapınar, Çumra ve Karaman'daki tüm Türkmen köylerini içeren ağız araştırması yapmak isteyen bir başka araştırmacı, araştırmamızda ilgili bölgedeki Türkmen ağzıyla ilgili belirlemelerimizden çok daha fazlasını ortaya çıkaracaktır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Konya ili Karapınar İlçesi Ağızları adlı bu araştırma, veri toplama, metin oluşturma, dizin oluşturma ve inceleme süreçleri sonucunda ortaya konulmuştur. Bu süreçlerdeki söz konusu yöntemler ayrı başlıklar altında anlatılacaktır. Bununla birlikte araştırmanın ilerleyişi içinde bu süreçlerin kesin bir kronolojik sınırı yoktur. Şöyle ki, araştırmanın konusu bakımından tüm bu süreçlerlerdeki işlemlerin çoğu kez tümünün veya birkaçının her an iç içe yürütülebilmesi gereksinimi oluşabilmekteydi.

3.1.1. Veri Toplama (Saha) Yöntemi

Araştırmanın ilk aşamasıdır. Bu aşamada, araştırma sahası Karapınar ilçesinin tüm yerleşim birimlerinden araştırmanın temel verisi metinleri oluşturabilmek için kaynak kişilerden, *Sony Icd-Px470* marka ve modelli ses kayıt cihazıyla ses kaydı alınmıştır. Kaynak kişilerin seçiminde, ağız biliminin yöntem ve teknikleri dikkate alınmıştır.[3] Yaklaşık olarak 100 kaynak kişiden 70 saati bulan bu ses kayıtları, görüşme yöntemiyle kaynak kişilere çeşitli sorular yöneltilerek derlenmiştir. Bu sorular belirlenirken genel olarak, Akca'nın "Ağız Çalışmalarında Derleme Konuları ve Kaynak Kişilere Yöneltilecek Sorular" (Akça, 2017) adlı makalesinden; Artun'un *Türk Halkbilimi* adlı kitabının "Halk Kültürünü Kümeleme Kılavuzu ve Alan Araştırması Derleme Soru Örnekleri" başlıklı 16. bölümünden (Artun, 2015: 489-525); ve *Ağız Atlası Kılavuz Kitabı Türkiye Türkçesi Ağız Atlasına Hazırlık* (ed. Leylâ Karahan, 2018) adlı kitapta Karahan'ın yazmış olduğu "Türkiye Türkçesi Ağız Atlasında Kullanılabilecek Ölçütler" adlı üçüncü bölümdeki örnek sorgu kelimelerine yönelik örnek sorulardan -226 ölçüt/226 soru- (Karahan, 2018: 107-145) yararlanılmıştır. Bununla birlikte derleme sırasında kaynak kişinin daha çok konuşmasını sağlamak adına, konunun akışına göre o sırada uygun gördüğümüz, ancak listemizde olmayan sorular da duruma göre kaynak kişilere yöneltilmiştir.

[3] Bu ve diğer yöntem teknik içeren konularda kimi makalelere bakılmış olmakla birlikte daha çok Prof. Dr. Nurettin Demir'in *Ankara Örneğinde Ağızların Belgelenmesi* (2013) adlı kitabına başvurulmuştur.

3.1.2. Metin Oluşturma Yöntemi

Yaklaşık olarak 100 kaynak kişiden derlenen 70 saati bulan ses kayıtlarından 68 kaynak kişiye ait kayıtların yer aldığı, fonolojik transkripsiyon ile yazılıp satır numarası verilmiş 54 metin oluşturuldu. Karapınarlı bir kaynak kişinin önerisi üzerine medya ortamında ağız verisi barındıran belgelerden de araştırmalarda yer yer yararlanılabileceği düşüncesiyle, genel ağda bulunan Karapınar merkez ağzının konuşulduğu 2006 yılına ait bir televizyon programından yapımcının izniyle üç kaynak kişiden oluşan bir metin daha oluşturuldu (bk. Metinler, 12. metin). Böylece, toplamda 71 kaynak kişiden 55 metin oluşturulmuş oldu. Fonolojik transkripsiyon işaretlerin belirlenmesinde Prof. Dr. Faruk Yıldırım'ın *Adana ve Osmaniye İlleri Ağızları I-II* (2006) ve *Suriye Bayırbucak Türkmen Ağzı* (2018) adlı araştırma kitaplarından yararlanıldı. Ayrıca *Türk Diyelekleri Çevriyazı Sistemi* (Türk Dil Kurumu, 1945) adlı kitapçık, *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni* adlı kitaptaki Ercilasun'un "Ağız Araştırmalarında Kullanılacak Transkripsiyon İşaretleri" adlı yazısı (Ercilasun, 1999: 43-48) ve Seydi Ertek'in *Ağız Araştırmalarında Transkripsiyon* (2012) adlı çalışması da bu süreçte gözden geçirildi. Bununla birlikte bu süreçte, kayıtlarda dinlediğimiz seslere dair işaretleri daha doğru biçimde belirlemek amacıyla Uluslararası Fonetik Alfabe (IPA/International Phonetic Alphabet)'deki sesler de pek çok kez dinlenmiş, oluşturduğumuz fonolojik transkripsiyon işaretlerinin IPA'daki karşılıkları belirlenmiştir. IPA'daki işaretlerin ses karşılığı, genel ağda bulunan, kaynakçada belirtilen uzantılardan dinlenmiştir. Tüm bunlarla birlikte, araştırmada dizin ve fonolojik transkripsiyon işaretleri de dahil olmak üzere baştan sona *Times New Roman* yazı karakteri kullanılmıştır.

3.1.3. Dizin Oluşturma Yöntemi

Araştırmanın temel verisi metinlerin gramatikal dizini oluşturulurken *TürkSözDiz 2.3.0* programından yararlanılmıştır. Bu aşamada, satır numaraları verilmiş metinlerin programa göre birtakım işlemden geçirilmesi gerekmekteydi. Buna göre ilk önce metinlerdeki noktalama işaretleri silindi, kaynak kişilere yöneltilen soruların olduğu satırlar boş bırakıldı -daha sonra dizinden çıkartılmak üzere anlamsız bir kelime de yazılabilirdi- ve her kelime yalnızca ilk ekten biçim birimine ayrıldı. Bu ayırmada adların aldığı ekler ad kökünden başlayarak nokta ile (ör. adana.dan, adana.mızdaki vb.), fiillerin aldığı ekler fiil kökünden başlayarak kısa çizgi (tire) ile (ör. gel-di, gel-ecekmiş

vb.) işaretlenmiştir. Ayrıca birlikte kullanılan yapıların arasına da yıldız imi konularak (ör. kara *gömlek, ev.in *yakın.ındalar vb.) dizinde gösterilmesi sağlanmıştır. Tüm metinde el ile girilerek oluşturulan veri tabanı programa yüklenmiş, programdan çıkan veri *Word* programına aktarılmıştır. Dizinde belirtilmesi ve farklı anlamlar verilmesi gereken sesteş kelimeler, anlam verme, karşılaştırmalar vb. işlemler *Word* programında yapılmıştır. Madde başlarından sonra; anlam, madde başının -gerektiğinde- karşılaştırıldığı diğer maddeler, madde başının metinler içindeki kullanım sıklığı ve maddebaşının aldığı eklerle birlikte geçtiği metin ve satır numaraları yer alır. Ekle kaynaşmış madde başlarında, anlamlandırmaya madde başı ekli olarak yazılmış, biçim birimine ayırılmış ve -varsa- madde başının ilgili olduğu madde başına gönderme yapılmıştır. Madde başının anlamlandırılmasında, ilgili madde başı Ölçünlü Türkiye Türkçesinde (*Türkçe Sözlük* içinde) yoksa *Derleme Sözlüğü*'ne bakılmış, kelime *Derleme Sözlüğü*'nde varsa ve ilgili madde başının metin içerisindeki anlamını karşılıyorsa *Derleme Sözlüğü*'ndeki biçim temel alınmış, madde başında DS kısaltmasıyla gösterilmiştir. Madde başı *Türkçe Sözlük*'ün yanı sıra *Derleme Sözlüğü*'nde de yoksa kelimenin anlamı kaynak kişilerimize veya Karapınarlı birçok kişiye sorularak belirlenmiştir. Bununla birlikte *Tarama Sözlüğü*'ne (Tar. S. kısaltmasıyla) ve *Zanaat Terimleri Sözlüğü*'ne (ZTS kısaltmasıyla) de yer yer başvurma gereği duyuldu.

3.1.4. İnceleme (Bulgular) Yöntemi

Bu aşamada Konya ili Karapınar ilçesi ağızlarının ses bilgisi ve biçim bilgisi özellikleri iki temel başlık altında ele alınmıştır. Biçim bilgisi özellikleri ele alınırken tüm ekler tasnif edilmiş, metinden, dizinden ve incelemede kullanmak üzere oluşturduğumuz çeşitli dizinlerden yararlanılmış, bölge ağızlarının karakteristik biçim bilgisi özellikleri yer yer kullanım sıklıkları da verilerek daha çok eş zamanlı betimleme yöntemiyle anlatılmıştır. Ses bilgisi özellikleri ele alınırken ise yine metinden, dizinden ve incelemede kullanmak üzere oluşturduğumuz çeşitli dizinlerden yararlanarak bölge ağzının karakteristik ses bilgisi özellikleri yer yer kullanım sıklıkları da verilerek daha çok eş zamanlı betimleme yöntemiyle anlatılmıştır. Genel olarak çoğunlukla eş zamanlı betimleme yöntemi kullanılmış olmakla birlikte gerek duyulduğunda yer yer art zamanlı konulara da değinilmiştir. İnceleme aşamasının şekillenmesinde ve konuların ele alınma yönteminde bölge ağızlarının gramatik yapısı etkin olmuş olmakla birlikte, gramatik

olarak incelemede yöntem ile ilgili çoğu konularda temel başvuru kaynağımız Prof. Dr. Faruk Yıldırım'ım *Adana ve Osmaniye İlleri Ağızları I-II* (2006) ve *Suriye Bayırbucak Türkmen Ağzı* (2018) adlı araştırma kitapları olmuştur.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Ses Bilgisi

Bu bölümde, KKA'daki sesler ünlüler ve ünsüzler olmak üzere iki başlıkta incelecektir. İncelemede sesbirimlerin nitelikleri, ses olayları, sesler arasındaki ilişkiler metinlerdeki verilerden ve metne dair oluşturulmuş çeşitli dizinlerden yararlanılarak elde edilmiş istatistiksel (sıklık) verilerden yola çıkılarak irdelenecektir.

4.1.1. Ünlüler

Burada KKA'da ünlülerin nitelikleri ve ölçünlü dilde bulunmayan değişkeleri, uzun ünlüler, kısa ünlüler, ikiz ünlüler, genizli ünlüler, ünlü uyumları, ünlü değişmeleri, ünlü düşmeleri, ünlü türemeleri, ünlü birleşmesi ve ünlü göçüşmesi konuları ele alınacaktır.

4.1.1.1. Ünlülerin Nitelikleri ve Ölçünlü Dilde Bulunmayan Değişkeleri

KKA'da Ölçünlü Türkiye Türkçesinde bulunan sekiz ünlü sesbirimin yanı sıra bu ünlü sesbirimlerin boğumlanma nitelikleri bakımından farklılık gösteren çeşitli değişkeleri vardır.

KKA'da ünlü sesbirimler ve değişkeleri topluca şu tablo ile gösterilebilir:

Tablo 1.

KKA'da Ünlü Sesbirimleri ve Değişkeleri

	DÜZ			YARI YUVARLAK		YUVARLAK		
	Geniş	Yarı Geniş	Dar	Geniş	Dar	Geniş	Yarı Geniş	Dar
Kalın	a	â	ı	å	i̊	o	ô	u
Yarı Kalın	á		í			ó		ú
İnce	e	ė	i	e̊	i˚	ö	o̲	ü

4.1.1.1.1. /a/ Ünlüsü ve [â] - [á] - [å] Değişkeleri

/a/: ÖTT'nin düz, geniş, art ünlüsüdür. Metinlerde toplamda 31455 kez kullanılmıştır. /a/ sesbirimi metinlerde sözcüklerin her yerinde kullanılır: *annadıyım* 1/29, *ġardaşım* 5/3, *sıra* 30/32, *aŋġara* 49/142, *onnan* 29/59, *ałacaḳłarını* 7/86 vb.

KKA'da /a/ sesbiriminin [â], [á] ve [å] olmak üzere üç değişkesi vardır. Ayrıca bu sesbiriminin ve değişkelerinin çeşitli ses olaylarından ötürü [a:], [â:], [á:], [å:], [ã:], [ã̂:], [ă], [ã], [ã̂] biçiminde uzun, kısa, genizli biçimleri de vardır.

[â]: Düz, yarı geniş, art (a-ı arası) ünlüdür. Metinlerde toplamda 99 kez kullanılmıştır. Bu ünlü *y, c, ç, z, s* gibi daraltıcı etkiye sahip ünsüzlerin etkisiyle oluşmuştur: *orâya* 1/8, *bułacâŋ* 1/61, *zâba:daḳ* 2/21, *yaşındâyıdı* 7/64, *âzĭcıḳ* 18/7, türk̲ú *çâğırır* 25/89, *âzzıḳ* (azıcık) 25/182, *arabâya* 32/138, *nâzar* 45/61 vb.

[á]: Düz, geniş, yarı art (a-e arası, a'ya daha yakın) ünlüdür. Metinlerde toplamda 271 kez kullanılmıştır. KKA'da bu ses daha çok *-eği/-eği-* ses grubunun kaynaşması sonucu oluşmuş uzun ünlüler *-á:-/-á:*'de görülür: bitirdik mi, *ötá:* hałkıya geçeriz 2/102, ateş *k̲úrá:* 4/12, *ayçiçá:* 5/17; 32/15, taş *ekmá:* 17/117, ҫoban *eşşá:* 18/51, *elimizdá:* 22/17, *ҫevresindá:* ġadınnar 25/91, süd ‿ *iná:* 27/63, bėnim *ekmá:mi* hazıłłar 31/44, *yiyecá:* para 39/117, túrkiyeniŋ *ekmá:* suyu 46/33, túrk̲mennerin ana *yemá:* 53/123, adamıŋ *iná:* 53/184, saҫ *börá:* 15/22 vb.

Bunun dışında metinlerimizde *a > á* ya da *e > á* değişmesiyle görülen, ünlü uyumularına, çevre şartına veya *y, ş, l, c, ç, n, r, s, z, d, t* ünsüzlerinin inceltici etkisine bağlı olarak oluşmuş normal süreli á ünlüsüne dair de pek çok örnek vardır. **a > á:** *biráz* 4/17; 13/75, seğsen iki *yaşındáymíşim* 7/59, *çámaşır* 13/54, *dá:mat* 13/131, *ĺá:zım* 14/29, *támam* 16/50; 27/139; 33/40, *buráya* 17/5, *ġarácada:g̲̊da* 21/7, *ilłá* 21/58, *táne* 22/25, *ġołáy* 52/112; 53/78, bildiim *ġadáriyle* 4/6, *táne* 1/76; 7/187, *fiłán* 1/112; 5/2; 7/66; 12/16; 18/39, *hökáła:* 3/206, *bėdáva* 5/11, *neápiyim?* 7/69, *öylená:daḳ* 7/148, *biráz* 4/17; 13/75; 26/94; 36/20; 40/78, *lirá* 17/17, *ezán* 19/59, *dünyá* 25/228, *fiyát* 38/61, *siyáh* 1/9, *sałçáynen* 53/113 vb. **e > á:** *nábaca:z?* 2/24, *öylená:daḳ* 2/75, *ná ‿*zaman 3/47; 51/106, *ahmád* 8/130, *ná ‿* zaman 9/78, *haḳḳattán* 17/3, *bazán* 22/3, bir *adát* 25/153, *hárałda* 14/60; 30/31; 32/179, *za:tán* 38/48; 41/36, *zatán* 51/111, *álettirik* 21/5 vb.

[å]: Yarı yuvarlak, geniş, art (a-o arası) ünlüdür. Metinlerde toplamda 40 kez kullanılmıştır. Daha çok dudak ünsüzlerinin yanında görülür: *båbamgíl* 22/24; 32/133, *muåfaza* 39/107, *båbam* 49/31; 51/46, *şaẖvår* 52/44, ġabırġa k̲emikleri diller buŋa, *såvłu* sołłu 53/120, ėn iyi etiŋ ołduu yir *såv* butudur 53/127.

Ünlü uyumlarına girmeyen kelimelerde, uyum sürecine bağlı olarak şu birkaç örnekte kaydedilmiştir: *limån* (< limon) 13/77, *telefån* 32/109, *dinåma* 38/47, *horåz* 55/48, *banyå* 20/17, sałondå ‿olursa da orda *sałånda* ayrı 29/28.

Çevre şartına bağlı olarak şu birkaç yapıda görülür: *ondå‿ so:na* 24/61, *ondån‿ so:na* 31/67; 5/131, *ondån‿sõ:ra* 38/22, *ordån so:nå* 53/158.

4.1.1.1.2. /e/ Ünlüsü ve [ė] - [e̊] Değişkeleri

/e/: ÖTT'nin düz, geniş, ön ünlüsüdür. Metinlerde 20926 kez kullanılmıştır. Kelimelerin her yerinde kullanılır: *ev* 24/7, *yüzellik* (< üzerlik) 33/21, *iyle* (< öyle) 44/2 vd.

KKA'da /e/ sesbiriminin [ė] ve [ė] olmak üzere iki değişkesi vardır. Ayrıca bu sesbiriminin ve değişkelerinin çeşitli ses olaylarından ötürü [e:], [ė:] olmak üzere uzun biçimleri de vardır.

[ė]: Düz, yarı geniş, ön (e-i arası) ünlüdür. Metinlerde 643 kez kullanılmıştır. KKA'da, ÖTT'nin ilk hecede bulunan e ünlüsü çoğunlukla Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi karakteristik biçimde *i* ünlüsünden yanadır. Bununla birlikte *ė* ünlüsü bölgemiz ağızlarında genel olarak şu biçimlerde karşımıza çıkmaktadır:

1. Kimi alıntı kelimelerdeki ilk hecede bulunan *e* ünlüsü bölgemiz ağızlarında genel olarak çoğunlukla ÖTT'deki gibidir. Ancak kimi zaman *e* > *ė* değişmesiyle de söylendiği görülür: *bėdáva* 5/11, *cėna:ze* 7/99, *cėvapła-* 8/80, *dėvam* it- 6/10; 32/30; 53/162 vd., *dėvlet* 52/72, *ėlbise* 2/28; 44/53 vd., *ėfendi* 38/31; 43/6, *ėmir* 44/5, *ėmmi* 25/196; 44/9 vd., *ėveli* (toplam 23 kez) 12/32; 44/59 vd., *ėylül* 53/164, *hėlke* 7/25, *mėrmer* 31/36, *zėngin* 50/139 vb.

2. Kimi Türkçe kelimelerdeki ilk hecede bulunan *e* ünlüsü bölgemiz ağızlarında genel olarak çoğunlukla ÖTT'deki gibidir. Ancak kimi zaman veya kimi kelimelerde çoğu zaman *e* > *ė* değişmesiyle de söylendiği görülür: *bėkmez* 53/100, *bėş* (bėş 25 kez, beş 138 kez, be:ş 1 kez)12/16; 52/66 vd., *bėn* 7/70; 44/41 vd. (kişi zamiri "ben" 402 kez, bėn 164 kez), *bėz* (3 kez, bez 7 kez) 45/55; 55/173, *dėde* (toplam 7 kez, dede 60 kez) 23/192 vd., *dėş-* (3 kez, deş- 12 kez) 2/117; 45/48, *dėve* (4 kez, deve 30 kez) 8/95; 49/8 vd., *ėl* (< el "organ", ėl 14 kez, el 107 kez), *ėlli* (24 kez, elli 27 kez, ė:lli 2 kez, e:lli 4 kez) 4/9; 49/36 vd., *ėlma* 28/42; 51/116, *ėbe* (ėbe 12 kez, ebe 19 kez) 44/20; 52/40 vd., *ėm-* 7/64 (2 kez, em- 9 kez), *ėv* (ėv 22 kez, ev 173 kez), *gėl-* (5 kez, gel- 99 kez) 46/29; 53/15 vd., *yėdi* (26 kez, yedi 35 kez, yidi 3 kez) 7/70; 5326 vd., vb.

3. Bölgemiz ağızlarında ilk hecede *e* > *i* değişimi çoğu Türkçe ve alıntı kelimelerde karakteristiktir (bk. 4.1.1.7.3.5.). Bununla birlikte, ÖTT'ye göre ilk hecede *e* > *i* değişiminin karakteristik olarak görüldüğü söz konusu çoğu Türkçe ve alıntı kelimeler yer yer *i* > *ė* değişimi sayabileceğimiz biçimde *ė* ile söylenir. Ancak *e* > *i* değişimindeki karakteristikliği etkilemeyecek kadar azdır. **Alıntı kelimelerde:** *bėyaz* 12/38; 33/2, *bėyazlı* 13/110, *çėşit* 17/112, *çėşme* 40/29, *mėydana* gėl- 43/26, *mėyve* 26/42, *pėrşenbe* 14/37; 39/94, *pėygamber* 13/101; 48/52 vd., *pėynir* (8 kez, piynir 11 kez, peynir 7 kez) 13/65; 43/6 vd., *şėy* (8 kez, şiy 466 kez) 20/56 vd., vb. **Türkçe kelimelerde:** *bėl* (< bel, organ, 5 kez, bil 6 kez) 8/115; 44/57, *dė-* (dė- 9 kez, di- 1130 kez, de- 14 kez) 31/11; 45/80 vd., *ėl* (< el "ülke, yurt", 1 kez, il 2 kez) 46/6, *ėlti* (1 kez, ilti 1 kez, e:lti 1 kez) 50/93, *ėrkek* (11 kez, erkek 13 kez, irkek 4 kez) 39/104; 53/62 vd., *ėrken* (3 kez, irken 2 kez) 49/59; 51/34, *ėrtesi* (1 kez, ertesi 2 kez, irtesi 10 kez) 14/11, *gėce* (1 kez, gece 8 kez, gice 40 kez) 11/157, *yėl* (5 kez, yel 1 kez, yil 5 kez) 23/168 vd. 23/168, *yėmek* (15 kez, yemek 25 kez, yimek 45 kez) 19/43 vd., *yėŋge* (2 kez, yiŋge 13 kez) 11/56; 50/193 vb.

Tüm bunların yanı sıra, Türkçe kelimelerde görülen *ė* sesine dair gösterdiğimiz örneklerdeki kullanım sıklığından anlaşılacağı üzere, Yılmaz Ceylan'ın Ana Türkçede kök hecesi kapalı uzun e (ė:/ē) ve kapalı kısa e (ė) -normal süreli- taşıdığını belirlediği kimi kelimeler, bölgemiz ağızlarında *i*'den yanadır (krş. Yılmaz Ceylan, 1991: 164).

[e̊]: Yarı yuvarlak, geniş, ön (e-ö arası) ünlüdür. Metinlerde 14 kez kullanılmıştır. Şu birkaç kelimede dudak ünsüzlerinin yanında e > e̊ değişmesiyle seyrek olarak görülür: *de̊vlet* 11/54; 53/192, ıh *de̊vem* didiŋ miydi ıhıvirirdi 23/148, de̊ve 48/8.

Şu kelimelerde *ö* > *e̊* değişmesiyle çok seyrek olarak görülür: *ne̊bet* 40/51, bayramlarda el‿öperdik *be̊yükleri* (< büyük kelimesi KKA'da karakteristik olarak böyük biçimindedir) 11/135.

Şu bir kelimede ise bir kez çevre şartından söylendiği/oluştuğu kaydedilmiştir: *öylе̊‿olurdu* 14/95.

4.1.1.1.3. /ı/ Ünlüsü ve [i̊] Değişkesi

/ı/: ÖTT'nin düz, dar, art ünlüsüdür. Metinlerde 14502 kez kullanılmıştır. Kelimelerin her yerinde kullanılır: *ırmaḳ* 51/26, *yıḳıntı* 26/15, *saygı* 3/202 vb.

KKA'da /ı/ sesbiriminin [i̊] değişkesi vardır. Ayrıca bu sesbiriminin çeşitli ses olaylarından ötürü uzun biçimi [ı:] de vardır.

[i̊]: Yarı yuvarlak, dar, art (ı-u arası) ünlüdür. Metinlerde 65 kez kullanılmıştır. KKA'da ilk heceden sonraki hecelerde dudak ünsüzlerinin yanında bulunan ve ÖTT'de yuvarlak olan ünlüler karakteristik olarak düzdür. Ancak çok nadir olarak, bölge ağzının karakteristik özelliğine göre *ı* > *i̊* (< u > ı > i̊) değişmi olarak sayabileceğimiz kimi sınırlı örnekte *i̊* ünlüsü görülür: : *avi̊ç* 33/18, *başçavi̊ş* 6/47, *çavi̊ş* 25/151, *çıbi̊k̟* 51/4, *ġabi̊t* (< kaput "asker paltoso") 40/56, *hami̊r* 9/38, *havi̊ç* 32/87, *sabi̊n* 40/24; 51/55, *savi̊r-* 1/110, *tavi̊k̟* 18/43, *ya:ğmi̊r* 38/57, *ya:mi̊r* 46/8, *yavri̊* 15/53; 29/81 vd., vb.

Şu birkaç örnekte ise dudak ünsüzlerinin etkisiyle oluşmuş *ı* > *i̊* değişmesinde görülür: *bi̊çak̟* 24/60, *daşpi̊nar* 53/140, *fi̊rsat* 21/61.

4.1.1.1.4. /i/ Ünlüsü ve [í] - [i˚] Değişkeleri

/i/: ÖTT'nin düz, dar, ön ünlüsüdür. Metinlerde 26645 kez kullanılmıştır. Kelimelerin her yerinde kullanılır: *i̇çecek* 49/87, *titre-* 26/117, *yini* (< yeni) 15/8 vb.

KKA'da /i/ sesbiriminin [í] ve [i˚] olmak üzere iki değişkesi vardır. Ayrıca bu sesbiriminin ve değişkelerinin çeşitli ses olaylarından ötürü [i:], [í:], [i˘] olmak üzere uzun, kısa biçimleri de vardır.

[í]: Düz, dar, yarı art (ı-i arası) ünlüdür. Metinlerde 909 kez kullanılmıştır. Daha çok *i* > *í* değişmesiyle orta damak ünsüzleri *g̲* ve *k̲*'nin yanında karakteristik olarak görülür: *ek̲ín* (toplam 15 kez) 16/101; 46/16 vd., *g̲íbi* (gíbi 43 kez, gibi 49 kez) 11/88; 31/17 vd., *g̲ír-* 8/33; 51/8 vd., *g̲ít-* (g̲ít- 199 kez, git- 304 kez) 3/28; 27/46 vd., *g̲íy-* 16/52; 39/44 vd., *k̲íło* 25/83, *sek̲íz* (17 kez, sekiz 24 kez) 10/2; 22/27; 43/752 vd., vb.

Şu bir örnekte ı > í değişmesiyle kaydedilmiştir: *eşkíya* 5/10.

[i˚]: Yarı yuvarlak, dar, ön (i-ü arası) ünlüdür. Metinlerde 51 kez kullanılmıştır. Daha çok dudak ünsüzlerinin yanında i > i˚ değişmesinde görülür: *bi˚ber* 13/86; 15/29, *bi˚l-* 9/41; 26/97; 49/51 vd., *devi˚şik* 25/2, *demi˚r* 51/77, *kemi˚k* 32/202, *kemi˚kli* 53/114, *mevli˚t* 42/78, *mevsi˚m* 51/94, *mi˚llet* 51/56, *mi˚sa:vir* 52/5 vb. Dudak ünsüzünün yanında *u* > *i˚* değişmesiyle görüldüğü şu iki örnek kaydedilmiştir: *ġabi˚l* it- 5/64; 52/13.

Şöyle ve böyle kelimelerinde *ö* > *i* değişmesiyle oluşmuş birer örneği kaydedilmiştir: *şi˚yle* 51/92, *bi˚yle* 43/6.

Şu bir örnekte çevre şartından oluştuğu görülür: *ołdu:‿i˚çün* 38/41.

4.1.1.1.5. /o/ Ünlüsü ve [ô] Değişkesi

/o/: ÖTT'nin yuvarlak, geniş, art ünlüsüdür. Metinlerde 8929 kez kullanılmıştır. Türkçe kelimelerde yalnızca ilk hecede, alıntı kelimelerde kelimenin her yerinde bulunur: *topła-* 25/129, *toprak* 54/3, *oğlan* 31/50, *banyo* 11/143 vb.

KKA'da /o/ sesbiriminin [ô] değişkesi vardır. Ayrıca bu sesbiriminin ve değişkesinin çeşitli ses olaylarından ötürü [o:], [ô:] ve [ŏ] olmak üzere uzun, kısa biçimleri de vardır.

[ô]: Yuvarlak, yarı geniş, art (o-u arası) ünlüdür. Metinlerde 36 kez kullanılmıştır. Örnekleri az olmakla birlikte *o* > *ô* veya *u* > *ô* değişmesiyle oluşmuştur: *ġôy-* 12/83; 16/87; 31/17, *nayłôn* 23/99, *ôya* (< oya) 14/23, *telefôn* 32/128, *yôğur-* 19/38; *avrôpa* 46/30, *bôg̲ún* (< bugün) 9/75; 11/119, *şô‿dołamałar* (< şu) 13/110, *ô:ra-* (< uğra-) 7/158, *yôḳarı* 31/24 vd.

4.1.1.1.6. /ö/ Ünlüsü ve [ó] - [ǒ] Değişkeleri

/ö/: ÖTT'nin yuvarlak, geniş, ön ünlüsüdür. Metinlerde 1428 kez kullanılmıştır. Türkçe kelimelerde yalnızca ilk hecede, alıntı kelimelerde kelimenin sonu hariç her yerinde bulunur: *böyle* 7/164, *gözel* 11/157, *söyle-* 40/8, *öyle* 1/16, *tıraḳtör* 32/45, *şóför* 50/34 vb.

KKA'da /ö/ sesbiriminin [ó] ve [ǒ] olmak üzere iki değişkesi vardır. Ayrıca bu sesbiriminin ve değişkesinin çeşitli ses olaylarından ötürü uzun biçimleri [ö:], [ó:] de vardır.

[ó]: Yuvarlak, yarı geniş, yarı art (o-ö arası) ünlüdür. Metinlerde 1227 kez kullanılmıştır. Genel olarak daha çok *ö* > *ó* değişmesiyle orta damak ünsüzleri *g̲* ve *ḳ̲*'nin yanında karakteristik olarak görülür: *ḳ̲óy* (237 kez, köy 19 kez) 23/100 vd., *g̲óre* (36 kez, göre 2 kez) 11/153 vd., *g̲ól* (52 kez, gǫ 10 kez) 32/31 vd., *ḳ̲ók* 43/29 vb.

[ǒ]: Yuvarlak, yarı geniş, ön (ö-ü arası) ünlüdür. Metinlerde 17 kez kullanılmıştır. Daha çok büyü- ve büyük kelimelerinde *ǒ*'lü eski biçimden *ö* > *ǒ* değişmesiyle oluşmuştur: *bǒ̲yü-* 18/1, *bǒ̲yüg‿araba* 22/11, *bǒ̲yük* 21/20; 30/13; 49/82, *bǒ̲yükbaş* 21/45, *bǒ̲yükşehir* 38/74.

4.1.1.1.7. /u/ Ünlüsü ve [ú] Değişkesi

/u/: ÖTT'nin yuvarlak, dar, art ünlüsüdür. Metinlerde 10031 kez kullanılmıştır. Kelimelerin her yerinde kullanılır: *unut-* 30/22; *ġuzu* 2/53, *su* 11/168, *şu* 21/17, *ġuru* 29/26 vb.

KKA'da bu sesbiriminin çeşitli ses olaylarından ötürü [u:], [ŭ] olmak üzere uzun, kısa biçimleri de vardır.

4.1.1.1.8. /ü/ Ünlüsü

/ü/: ÖTT'nin yuvarlak, dar, ön ünlüsüdür. Metinlerde 3695 kez kullanılmıştır. Kelimelerin her yerinde kullanılır: *üzüm* 55/125, *üleş-* 16/62, *k̲ótü* 31/39, *müftü* 30/29, *k̲óylü* 49/109, *çözgü* 11/49, *ünne-* (< ünle-) 11/176 vb.

[ú]: ÖTT'nin yuvarlak, dar, yarı art (u-ü arası) ünlüdür. Metinlerde 1317 kez kullanılmıştır. Genel olarak daha çok *ü* > *ú* değişmesiyle orta damak ünsüzleri *g̲* ve *k̲*'nin yanında karakteristik olarak görülür: *g̲úzel* (54 kez, güzel 2 kez) 44/7 vd., *g̲ún* (228 kez, gün 9 kez) 23/92 vd., *k̲úl* 9/58 vd., *k̲últür* 41/6 vd., *dök̲úl-* 16/85 vb.

4.1.1.2. Uzun Ünlüler

Boğumlanma süresi normal bir ünlünün süresinden daha uzun olan yahut normal uzunluktaki iki ünlünün iki ünlünün boğumlanma süresini içine alan ünlüdür (Korkmaz, 2017: 235). KKA'da uzun ünlüler genel ses olaylarına bağlı olarak ve asli olarak görülür. Bunun yanı sıra alıntı kelimelerdeki uzunluklar da ele alınmıştır.

4.1.1.2.1. Ses Olaylarına Bağlı Olarak Oluşan Uzun Ünlüler

KKA'da ses olaylarıyla ilgili olarak oluşan uzun ünlüler genel olarak ünsüz düşmesi, hece kaynaşması, ünlü birleşmesi ve vurgu ve tonlama sonucu oluşmuştur.

4.1.1.2.1.1. Ünsüz Düşmesi Sonucu Oluşan Uzun Ünlüler

KKA'da [f], [ğ], [h], [k/ḳ > ğ], [n], [y] ve [z] ünsüzlerinin düşmesiyle oluşmuş uzun ünsüzler metinlerimizde kaydedilmiştir. En yaygın olanları [ğ], [h] ve [y] ünsüzlerinin düşmesi sonucunda oluşanlardır:

[f < v̇] düşmesi sonucunda oluşanlar: *yu:ḳa* (< yuv̇ka < yufka) 11/190; 53/133 vb.

[ğ] düşmesi sonucunda oluşanlar: *a͡:ırlıḳlı* 9/33, *a:ła-* 25/196, *a:rı* 51/43, *ba:ła* (< bağla-) 7/35; 23/149; 29/41, *bo͡:un* (< bugün) 52/60, *bu:da* (< buğday) 53/130, *bu:day* 25/137, *co:rafya* 8/82, *çı:na-* (< çiğne-) 45/38, *da:* (< dağ) 3/84; 15/34; 25/203, *do:ru* (< doğru, 17 kez) 8/121; 39/24; 51/79 vd., *o:łan* 9/76; 14/40; 35/19 vd., *ö:len* (< öğle) 14/111,

ö:ren- 2/149; 11/116, *ö:ret-* 30/20; 50/185 vd., *sa:ła-* (< sağla-) 1/23; 10/13 vd., *sa:łıḳ* (< sağlık) 5/38; 46/104 vd., *ô:ra-* (< uğra-) 7/158, *u:raş-* 17/51; 45/33 vd. vb.

[h] düşmesi sonucunda oluşanlar: *her ‿ a:nenin̨* odası var 39/37, *aşa:ne* 50/152, *ġa:valtı* (< kahvaltı) 48/48; 55/47, *ġa:ve* (< kahve) 8/32; 27/78; 49/98 vd., *ma:çıp oł-* (< mahcup ol-) 52/70, *ma:keme* 51/35, *ma:sül* (< mahsul) 21/36; 27/34, *mı̊:tar* (< muhtar) 51/50, *ta:min* (< tahmin) 53/50, *ta:ta* 1/34; 11/19; 33/6 vd.,

[k/ḳ > ğ] düşmesi sonucunda oluşanlar: *a:şam* 5/54; 15/70; 52/94, *deyne:le* (< değnekle) 25/187, *diyna:nán* (< değnekle) 36/21, *se:sen* (< seksen) 53/32, *yo:* (< yok) 14/46; 49/102 vd. vb.

[n] düşmesi sonucunda oluşanlar: *sõ:radan* 1/7, *i:san* (< insan) 22/26; 23/106, *onũ:la* 25/76 vb.

[y] düşmesi sonucunda oluşanlar: *bó:le* 1/7, *ó:le* 1/22; 6/40 vd., *bö:le* (< böyle) 10/18; 15/61; 32/103 vd., *ġa:ri* (< gayrı) 2/12; 7/37; 32/177; 53/68, *ha:di* 2/51, *iyi:se* (< iyiyse) 27/79, *ö:le* 3/29; 29/45, *só:le-* 1/64; 8/121; 11/116 vd., *sö:le-* 3/190; 8/95; 14(150 vd., *şi:* (< şey, 28 kez) 12/47; 27/67; 43/6 vd., *şó:le* 2/138; 37/2 vd. vb.

[z] düşmesi sonucunda oluşanlar: *ġı:* (< kız "ünlem") 3/20; 14/120; 50/162 vd. vb.

4.1.1.2.1.2. Hece Kaynaşması Sonucu Oluşan Uzun Ünlüler

KKA'da uzun ünlülerin oluşmasında en yaygın ses olayı hece kaynaşmasıdır. Özellikle [-k-/-ḳ- > -ğ-] ünsüzünün bulunduğu *...AK+I/+A / ...XK+X/+A > -AğI/A / -XğX* hece yapılarındaki kaynaşmalar sonucunda oluşan uzun ünlüler KKA'da karakteristiktir. Hece kaynaşmasının ele alındığı bölümde (bk. 4.1.2.8.) konu kapsamlı olarak ele alındığından burada başlıca örnekler verilmiştir: *askerli:* 22/1, *çitçili:* (< çiftçiliği) 27/15, *deli:* (< deliği) 2/142; 55/21, *gendili:nden* (< kendiliğinden) 13/139, ġoyunuŋ *aşı:ndan* 39/90, *ayłı:m* (< atlık+ı+m) 15/49, *bałı:* (< balık+ı) 55/159, *bałı:nan* (< balık+ınan < balık+la) 38/51, *bułaşı:* (< bulaşık+ı) 55/108, *bułaşşı:ŋı* (< bulaşık+ı+n+ı) 29/106, *ġałabałı:dı* (< kalabalık i-di) 25/230, *ġaşşı:* (< kaşığı) 13/73; 28/82, *yaşłılı:* (< yaşlılığı) 55/105, *a:rła* (< ağırla-) 1/61, *aşa:* (< aşağı) 16/88; 26/16, *aşşa:* (< aşağı) 23/164; 11/174; 43/40 vd., çay *barda:* (< çay bardağı) 8/6; 32/81, *çı:r-* (< çağır-) 20/4, *da:t-* (< dağıt-) 29/23; 55/11, *doda:* (< dudağı) 7/88, *ġapa:* (< kapağı) 25/99; 32/114, *ġayna:* (< kaynağı, 9 kez) 18/10; 27/4; 38/60 vd., *oca:* (< ocağı) 9/56; 32/197 vd., *topra:ŋ* (< toprağın) 25/133, *ufa:* (< ufak+ı) 39/69, *yapa:* (< yapağı) 11/38, *bała:* (< balık+a) 55/159, *çiftle:* (< çiftliğe) 42/60, *böye:* ġarşı (< büyük+e) 47/30, *çölmá:* (< çömleğe) 53/132; 55/125, *eşşe:* (< eşeğe) 17/29;

29/98, *ele:* (< elek+i) 27/8, *eme:m* (< emeğim) 11/14, *epme:* (< ekmeği) 17/118, *süd ‿ iná:* 53/184, *ḵópe:* (< köpeği) 17/63; 18/51, *ḵúrá:* (< küreği) 4/12, *yėme:* (< yemeği) 33/15, *ayçiçe:* 6/17; 11/124, *alibeyhüyü:* 43/56, *böyü:m* (< büyük+üm) 49/30 vb.

4.1.1.2.1.3. Ünlü Çarpışması Sonucu Oluşan Uzun Ünlüler

Ünlü birleşmesi sonucu oluşmuş uzun ünlülere dair metinlerde şu birkaç örnek kaydedilmiştir: *na:ra-* (< ne ara-) 3/198; 7/129; 32/156; 44/62 vd., *no:ł-* (< ne ol-) 3/199; 15/66; 27/26; 41/13 vd.

4.1.1.2.1.4. Vurgu ve Tonlamaya Bağlı Olarak Oluşan Uzun Ünlüler

KKA'da kimi uzun ünlüler vurgu ve tonlamaya bağlı olarak oluşmuştur. Vurgu ve tonlamadan oluşan uzun ünlüler kimi adlarda, fiillerde, ünlemlerde, ikilemelerde kaydedilmiştir: *a:ma:n* 39/77, *a:man* 14/76, *a:manıŋ* 23/156, *abo:v̇* 52/10, *ało:* 8/30, *ama:n* 9/47; 14/77; 45/67, *çatı:r* çatır 31/31, *çı:n* çın 32/150, *si:msiyah* 44/27, *a:mma* (< ama) 25/107; 31/40, *a:sirileş-* 15/22, *ali:* 23/77; 49/139, *gi:divir-* 25/4, *a:t-* (< at-) 45/38, *gė:l-* 25/31, *a:yşe* 52/56 vb.

4.1.1.2.2. Asli Uzunluklar

Herhangi bir ses değişmesinin ortaya çıkarmadığı, Türkçe kelimelerin kök hecelerinde Ana Türkçe Dönemi'nden beri aslında var olduğu kabul edilen ünlü uzunluğudur (Korkmaz, 2017: 79). Burada, Tekin'in Ana Türkçede uzun ünlülü kök ve gövdeler listesindeki kelimeler (Tekin, 1995: 171-186), metinlerde konuyla ilgili uzun ünlülü kelimelerle kullanım sıklıkları da göz önünde bulundurularak karşılaştırılmıştır. Buna göre, çoğu kelimelerde kullanım sıklığının çok az olduğu, kimi kelimelerde eşit olduğu, kimi kelimelerde ise çokça olduğu (ör. *yıka-* fiili) gözlemlenmiştir:

āç "aç": *a:ç* (2kez, aç 7 kez) 46/6; 49/7, a:çlıḳ 49/7.

āgu "zehir": *a:ğı* 54/5.

āgır "ağır": *a:ğırła-* 14/10, *a:ğırlıı* (< ağırlık+ı) 43/8, *a:ğırlıḳlı* 9/40; 32/40; 43/46.

āgna "(hayvan) yerde yuvarlanmak, çevrilmek": *a:ğna* 17/20.

ākar- "ağarmak": *a:ğar-* (1 kez, ağar- 1 kez) 24/32.

āl "al, kızıl": *a:ł* ġadife (1 kez, al 2 kez) 52/44.

āş "aş, çorba": *a:ş* (5 kez, aş 11 kez) 53/123; 25/32 vd.

bā- "bağlamak" ve bāg "bağ": Metinlerimizde "bağ" geçmemektedir, *ba:-ġ+la-* fiili *ba:ğła-* biçiminde 9 kez 5/29; 49/31 vd., *ba:g̊ła-* biçiminde 19 kez 21/63; 15/42 vd. ve *ba:ła-* biçiminde 5 kez 7/35; 23/149 vd. geçmektedir.

sāz "saz, sazlık, batak": *sa:z* (1 kez, saz 2 kez) 43/26, *sa:złıḳ* (1 kez, sazlık 1 kez) 50/119, *sa:złıpınar* (< Sazlıpınar "yer adı") 43/28.

sāzan "sazan": *sa:zan* (1 kez, sazan 1 kez) 49/109.

tāg "dağ": *da:ğ* (2 kez, da:g̊ 14 kez, dağ 16 kez) 24/1; 43/23.

tāpan "taban": *da:ban* (1 kez, daban 6 kez) 51/23.

tāy "dayı": *da:yı* (1 kez, dayı 34 kez) 44/18.

yāğ "yağ": *ya:ğ* (4 kez, ya:g̊ 20 kez, yağ 12 kez) 9/8; 14/14; 15/65; 55/121.

yār- "yarmak": *ya:rım* (1 kez, yarım 7 kez) 53/102.

yāz "ilkbahar": *ya:zın* (1 kez, yaz 11 kez, yazın 5 kez) 39/72.

īgla- "ağlamak": *a:ğła-* (4 kez, a:g̊ła- 2 kez, a:ła- 1 kez) 2/31; 3/149; 7/72; 52/2.

ōn "10": *o:n* (9 kez, on 114 kez) 13/107; 25/102 vd.

yū- "yıkamak": "Yıkamak" için Eren'de (1999) *yu-* veya *yıka-* madde başları yoktur. Gülensoy *yıka-* fiilinin Orta Türkçedeki *yay-* "çalkamak, kımıldatmak" fiiliyle, veya yine Orta Türkçedeki *yu-* (Ana Türkçede *yū-*) "yıkamak" fiiliyle ilgili olabileğine işaret eder (Gülensoy, 2011: 1136). Metinlerde *yıka-* fiili daha çok uzun ünlülü biçimde kaydedilmiştir: *yı:ḳa-* (8 kez) 9/70; 20/46 vd., *yı:ḳan-* (3 kez) 2/71; 12/70; 14/52, *yí:ki:riz* (< yıkıyoruz) 45/59, *yi:ḳa-* (3 kez) 55720; 24/14; 45/59. *Yu-* fiili ise bir kez uzun ünlülü biçimde 55/20; 6 kez de kısa olarak kaydedilmiştir.

yūrt "yaylak, obanın göçüp konduğu yer": *yu:rt* 49/11.

4.1.1.2.3. Alıntı Kelimelerde Uzunluk

KKA'da alıntı kelimelerdeki uzunluklar genel olarak kurallı değildir. Şöyle ki, kimi kelimelerde kısalmıştır, kimi kelimelerde asli olarak uzunluğunu korumuştur, kimi kelimelerde ise hem kısa olarak kaydedilmiştir hem de asli uzunluğuyla. Asli uzunlukla söylenmiş kimi örnekler: *a:lim* 49/145; 53/76, *a:min* 46/64; 50/195, *a:şıḳ* 3/168, *aha:li* 35/8, *ama:net* 55/34, *biła:der* 22/24; 15/14; 39/17 vd., *bira:der* 15/13, *ca:hil* 3/201; 8/15, *ca:sız* 40/59, *cena:ze* 39/34; 48/45; 53/121, *ça:re* 1/64, *da:mat* 23/48 vd., *da:ne* 51/18 vd., *da:vet* 20/9, *ġa:file* 36/10, *ha:sılat* 1/25, *hatta:* 2/68 vd., *hazi:ne* 7/168, *iĺ:azım* (< lazım < Ar. lāzim) 30/36, *ḱa:se* 7/110, *ḱa:zım* 3/206, *ma:dem* 38/3, *nasi:p* 11/157, *peḱa:ła* 8/123, *ra:bıta* 7/141, *ta:rif* 21/59, *zama:n* (24 kez) 18/31 vd., *za:ten* 5/14; 53/141 vb.

Alıntı kelimelerdeki asli uzunluğun kısalmış olduğu kimi örnekler: *apdashana* (< abdesthane < Far. āb + dest + ẖāne) 3/22, *aceyip* (< acayip < Ar. ʿacāʾib) 3/75, *adet* (< âdet < Ar. ʿādet), *aşana* (< aşhane < T. aş + Far. ẖāne) 43/36, *aşene* (< aşhane) 8/2; 45/71; 52/6, *aşḳıya* (< eşkıya< Ar. eşḳiyā) 10/9, *ayle* (< aile < Ar. ʿāʾile) 4/34; 7/106; 47/25, *barabar* 25/70; 30/39; 32/148, *bazar* 5/22; 27/57; 53/63 vd., *camı* 6/6; 23/43; 51/126, *hafız* 50/44, *mezer* 29/59, *piyġamber* 48/89, *rahat* 12/57; 46/50, *sabın* (< sabun < Ar. ṣābūn) 53/163, *sahap* (< sahip < Ar. ṣāḥib) 6/57, 15/40; 24/4 vd., *zaman* (160 kez) 11/44 vd., *zabaḳ* (< sabah < Ar. ṣabāḥ) 6/51; 55/47, *zatan* 38/25, *ziyaret* 39/115, *şayıt* (< Ar. şāhid) 51/35 vb.

4.1.1.3. Kısa Ünlüler

Normal ünlülerin boğumlanma sürelerinden daha kısa bir sürede boğumanan ünlülerdir (Korkmaz, 2017: 177). Metinlerimizde ă, ǎ, ĕ, ĭ, i˘, ŏ, ŭ ve ǔ kısa ünlüleri kullanılmıştır.

KKA'da, ünlüyle biten bir kelimeden sonra ünlüyle başlayan bir kelime geldiğinde, ilk kelimenin sonundaki ünlü kimi zaman ikinci kelimenin başındaki ünlüyle çarpışır ve kısa söylenir: *mustafă ‿ a:ya* 2/36, ayva ekseŋ ‿ayva da çıḳar, *ayvă ‿ołur* 17/108, bura *ortă ‿ asyadan* gelme 30/2, *bô: ‿ ărada* (< bu arada) 32/34, *hatçă̆ ‿ aba* (< Hatice abla) 16/1, *ně ‿ arasın* 26/86, *ně ‿ ołursaŋ* ołˇ 7/184, *ġıymı:nĭ ‿ da* g̲örmedim 11/93, *çarşĭ ‿ ekme:* 11/187, eveła: *çorbasĭ ‿ ołur* 13/4, *ayrĭ ‿ ayrı* 14/9; 26/54, *ałtĭ ‿ ayda* 17/51, *ałtĭ ‿ ay* 23/33, *yi:rmi˘ ‿ iki* 14/26, *belli˘ ‿ ołur* 15/38, *iki˘ ‿ üç* çişit 17/81, *eski˘ ‿ ismi* 21/4, *iki˘ ‿ üç* g̲ún 36/41, *iki˘ ‿ ay* 55/6, *ortaŏba* (< Ortaoba "yer adı" < orta + oba) 36/34, *ḳótŭ ‿ adam* 7/159, *ġutłŭ ‿ ossuŋ* 25/169 vb.

KKA'da *i-* fiili çoğunlukla korunur. Ancak pek az örnekte düşmüştür, kimi pek az örnekte de düşme sürecinde kısa söylenir: *basmazĭdı* 1/124, *ɢałışırĭdım* 2/14, k̲ómür *yanarĭdı* 2/65, saz *ɢałarĭdı* 7/44, *varmışłarĭmışımış* 11/84, *varĭdı* 12/5, davşan *avłałłarĭdı* 18/38, *bułamazĭdıḳ* 32/151, *farḳłıyĭdı* 50/60, eskiden bura *sułtaniyeyi˘miş* 1/20, bunu şö:le *öreri˘dik* 2/119, *gelilleri˘miş* 53/8, *öylüyŭdü* 13/11 vb.

Metinlerimizde +(y)XnAn araç durumu ekinin dar ünlüsü çok az örnekte kısa söylenmiştir: *o:ğłannarĭnan* 3/29, *tanıdıḳłarĭnan* 14/126, *adamłarĭnan* 49/18 vb.

Kimi kelime ve eklerde orta hecede bulunan kimi ünlülerin kısa söylendiği kaydedilmiştir: *ŏrăda* 8/127, *burăłara* 12/25, *ö:rĕtmen* 46/81, çanaḳ *ġayĭtı* alınırdı 14/29, *a:g̲zınĭ ‿ da* ġapadırdıḳ 16/54, *âzĭcıḳ* 18/7, *ayĭb ‿ ołˇ* 7/86, *ba:g̲ĭra ba:g̲ĭra* ölür g̲íderdi 21/81, *azĭcıḳ* 26/16, *va:sĭta* 26/70, *sürürŭmüşümüş* 44/43, *öldürŭrüz* 11/15 vb.

4.1.1.4. İkiz Ünlüler

Ses organlarının bir tek hareketiyle ve tek nefes baskısı altında oluşan iki ünlünün oluşturduğu birleşik ünlüye ikiz ünlü (diftong) diyoruz (Yıldırım, 2006: 62).

> Anadolu ve Rumeli ağızlarında ünlü düşmesi ya da hece sonlarındaki *y, v* ünsüzleri ile yalın veya eklerle genişletilmiş kelimelerin iç seslerindeki *y, v, ğ, h* ünsüzlerinin eriyip kaybolmaları dolayısıyla yan yana gelen ünlüler, tek bir nefes baskısı altında birleşerek ikiz ünlüleri oluştururlar (Korkmaz, 2017: 160).

4.1.1.4.1. Eşit İkiz Ünlüler

Her iki ögesindeki ünlü aynı ve boğumlanma süresi eşit olan ünlü türüdür (Korkmaz, 2017: 160). İkiz ünlüler Karapınar merkez ağzında daha yaygın olarak görülür. Metinlerde şu eşit ikiz ünlüler kaydedilmiştir:

[aa]: Bu ikiz ünlü daha çok *[ḳ > ğ / g]* ünsüzlerinin erimesi sonucunda oluşmuştur: *topraa* 2/38, *aası* (< ağa+sı) 6/27, *saardıḳ* 11/9, *saa* (< sağ+a) 17/37, *aaç* (< ağaç) 25/195, *soḳaa* 30/26, *varacaam* 43/36, *hasTałaa* yaḳałanmış 44/14. *[h]* ünsüzünün erimesi sonucu şu örnekler kaydedilmiştir: *zabaa* ġadar 1/31, ġafam *raat* 7/188, *daa* (< daha, 10 kez) 11/27; 25/110; 46/93 vd., şükür *ałłaa* 50/52. Bununla birlikte metinlerde, *ne* kelimesinden sonra *kadar* edatı gelirken [ḳ > ġ> ğ] ünsüzünün erimesi sonucu oluşmuş *naadaḲ* 7/138 örneği, *ben* ve *sen* zamirlerinin yönelme durumu eki almış biçimlerinde *[n]* ünsüzünün erimesi sonucu oluşmuş *baa* 8/35, *saa* 27/46 örnekleri kaydedilmiştir.

[aã]: *Ben* zamirinin yönelme durumu eki almış biçiminde *[ŋ]* ünsüzünün erimesi sonucu oluşmuştur: baã (< baŋa) 51/10.

[ãa]: *Ben* zamirinin yönelme durumu eki almış biçiminde *[ŋ]* ünsüzünün erimesi sonucu oluşmuştur: bãa (< baŋa) 11/205; 28/85; 49/70 vd.

[ee]: Metinlerde *[k > ğ / g]* ünsüzlerinin erimesi sonucunda oluşmuş şu örnekler kaydedilmiştir: *diynee* (< değnek+e) 1/51, *ileennere* (< leğen+ler+e) 11/161, avıstôs *bócee* (< ağustos böceği) 17/38, *ḳópee* (< köpek+e) 17/47.

[ıı]: Metinlerde *[ḳ > ğ / g]* ünsüzlerinin erimesi sonucunda oluşmuş şu örnekler kaydedilmiştir: *ġałdırdıı* ha:sılatı 1/25, kimiŋ *yaptıı* belirsiz 1/69, onuŋ *yattıı* yire 1/90, *çıḳrıı* 2/130, ġuzuların *otładıı* otlar 4/30, doḳturuŋ *a:złıı* 5/14, ya:mır *ołmadıı* zamannarın 6/21, ġaz oca: *ołmadıı* zaman 9/56, hayvanıŋ *yayıłdıı* 9/97, *ağırłıı* 10/15,

ġıłıu ġıya:feti 10/25, *arałıu* 11/159, *ramazannıu* 11/182, ceviz *ġabıu* 12/45, ö:leniŋ *ġarannıu* 14/111, *ayłıu* 15/40, *ġałdırdıu* harman 16/106, yörüklerin *ġułłandıu* 17/26, atałarımızıŋ *annattıu* 26/55, *a:ğ̊ırłıu* çumra 43/8, gókyúzüne *baḳtıu* zaman 46/7, ġış *hazırłıu* 55/74. Teklik ikinci kişi iyelik ekinin genizli ünsüzünün *[ŋ]* erimesi sonucu oluşmuş şu bir örnek kaydedilmiştir: *çayıu* bişiricin 52/81.

[ii]: Metinlerde *[k > ğ / ğ]* ünsüzlerinin erimesi sonucunda oluşmuş şu örnekler kaydedilmiştir: *askerlii* 2/61; 22/3; 26/64; 37/55, a:natma *çektiiŋ irezillii* diyor 2/153, gó:nünden *geçtii* 3/42, ġoyunuŋ *yidii* 4/30, buranıŋ *bildii* fıḳrałar 8/133, *züvellii* (< üzerlik+i) 9/91, *itmedii* ġoymaz 11/81, *geldii* gün 11/148, *geldii* zaman 12/74, *zúvellii* 14/124, *gíttii* yirde 16/66, geçiniŋ *yidii* 17/35, döyletiŋ *virdii* şiyi 23/184, *değ̊irmenii* 29/97, *girdii* yire 39/104, *özellii* 43/6, *üzellii* 45/61.

[uu]: Metinlerde *[ḳ > ğ / ğ]* ünsüzlerinin erimesi sonucunda oluşmuş şu örnekler kaydedilmiştir: ġız *çocuu* 2/34, baharın açardıḳ *unnuu* 2/121, ya:mır *ołduu* zaman 6/20, akşam da *ołduu* zaman 9/79, *ġoyuncułuu* 11/9; 25/27, soğuḳ hava *ołduu* için 12/12, *ġonduu* zaman 17/38, ḳóyüŋ *ołduu* yire 26/18, *çounnuu* 26/59, ġabiristanıŋ *ołduu* yirde 31/22, ekinneri *vurduu* zamannar 48/83, at çekeridi *putłuu* 51/19.

[üü]: Metinlerde *[k > ğ / ğ]* ünsüzlerinin erimesi sonucunda oluşmuş şu örnekler kaydedilmiştir: çocu:muŋ en *böyüü* 7/64, e:ŋ *ġúççüü* 7/64, *ḳútüü* 14/111, onuŋ *böyüü* 17/41, gendi małını *ġúttüü* zaman 17/68.

4.1.1.4.2. Yükselen İkiz Ünlüler

İkinci ögesi vurgulu veya birinci ögeye oranla daha sürekli, birinci ögesi daha süreksiz olan ikiz ünlü türüdür (Korkmaz, 2017: 160). Metinlerde şu yükselen ikiz ünlüler kaydedilmiştir:

[åa]: *[b]* ünsüzünün erimesi sonucunda oluşmuş şu bir örnek kaydedimiştir: *båam* (< babam) 49/131.

[áã]: *Ben* zamirinin yönelme durumu eki almış biçiminde *[ŋ]* ünsüzünün erimesi sonucu oluşmuştur: báã (< baŋa) 36/7; 39/29; 40/50 vd.

[ã̊ã]: *Ben* zamirinin yönelme durumu eki almış biçiminde *[ŋ]* ünsüzünün erimesi sonucu oluşmuştur: bã̊ã (< baŋa) 32/76.

[ea]: *[ğ]* ünsüzünün erimesi sonucunda oluşmuş şu bir örnek kaydedilmiştir: *deał* 52/50.

[eã]: *Ben* zamirinin yönelme durumu eki almış biçiminde *[ŋ]* ünsüzünün erimesi sonucu oluşmuştur: beã (< baŋa) 52/68.

[eá]: *[y]* ünsüzüyle başlayan kelimede bu ünsüzün erimesi ve bu ünsüzden sonraki ünlüyle, ünlüyle biten önceki kelimenin ünlüsünün birleşmesi sonucu oluşmuş şu bir örnek kaydedilmiştir: *neápiyim?* 7/69. Ayrıca yönelme durumu eki almış *sen* kişi zamirinin *ŋ* ünsüzünün erimesi sonucu oluşmuş şu bir örnek de kaydedilmiştir: *seá* (< sana) 39/4.

[ia]: *a > i* değişmesiyle birlikte *[h]* ünsüzünün erimesi sonucunda oluşmuş şu tek örnek kaydedilmiştir: bi *dia* (< bir daha) 5/57.

[ie]: Metinlerde en çok kaydedilen yükselen ikiz ünlülerdendir. Daha çok *[ğ > k]* ünsüzüyle biten adlara yönelme durumu eki geldiğinde bu ünsüzün erimesi sonucunda oluşur: nebetçi *a:mirlie* 2/69, *ekinnie* 2/78, *ra:metlie* 8/127, *irlie* (< irlik+e) 11/141, *yien* 21/23; 39/82; 53/2 vd. vb.

[ıa]: *[ğ > ḳ]* ünsüzünün erimesi sonucunda oluşmuş şu bir örnek kaydedilmiştir: *ışıa* (< ışık+a) 11/171.

[oa]: *[ğ]* ünsüzünün erimesi sonucunda oluşmuş bir örnek; *boaz* 30/4, *[t]* ünsüzünün erimesi sonucunda oluşmuş bir örnek kaydedilmiştir; *oasıya* (< o ol-asıya ?) 52/16.

[õa]: *O* zamirinin yönelme durumu eki almış biçiminde *[ŋ]* ünsüzünün erimesi sonucu oluşmuştur: õa (< oŋa) 53/177; 55/29.

[öú]: Üç kelimenin hece kaynaşmasıyla birleşmesi sonucunda oluşmuş su örnek kaydedilmiştir: *nöúr-* (< ne iş gör-) 41/26.

[ua]: *Bu* kelimesinin yönelme durumu eki aldığında ortaya çıkan zamir n'sinin erimesi sonucunda oluşmuş *bua* 1/33 örneği, *bu* ve *şu* kelimelerinden sonra *kadar* edatı gelirken *[ḳ > ġ> ğ]* ünsüzünün erimesi sonucu oluşmuş *şuadaḫ* 1/71 ve *buadaḳ* 7/189 örnekleri ve *[ḳ > ğ]* ünsüzünün erimesi sonucunda oluşmuş *çocua* 45/79 örneği kaydedilmiştir.

[üe]: *[ğ]* ünsüzünün erimesi sonucunda oluşmuş şu örnekler kaydedilmiştir: *ḳótülüe* 7/158, *yórüe* 17/11.

[üú]: *[ğ]* ünsüzünün erimesi sonucunda oluşmuş şu bir örnek kaydedilmiştir: *düún* 23/11; 24/72.

[ėe]: *[ğ]* ünsüzünün erimesi sonucunda oluşmuş şu bir örnek kaydedilmiştir: *yėen* 53/29.

[i̯u]: *[ğ]* ünsüzünün erimesi sonucunda oluşmuş şu bir örnek kaydedilmiştir: *çi̯bi̯u* 51/6.

4.1.1.4.3. Alçalan İkiz Ünlüler

Birinci ögesi vurgulu veya sürekli, ikinci ögesi birinciye göre daha dar ve süreksiz olan ikiz ünlüdür (Korkmaz, 2017: 160). Metinlerde şu alçalan ikiz ünlüler kaydedilmiştir:

[aı]: KKA'da bu ikiz ünlü daha çok *[ḳ > ğ / ğ]* ünsüzlerinin erimesi sonucunda oluşmuştur: ben *ufaım* 1/29, *çaır-* 2/26; 52/106, *ġucaında* 3/216, ġaz *ocaı* 5/46, *daıł-* (< dağıl-) 9/3; 39/11; 49/10, *aırłıḳłı* 9/37, *daıdırdı* (dağıt-ırdı) 11/179, *yataı* (yatak+ı) 12/74, *yapraı* 14/3, *ġaymaı* 17/81, *daıtım* 40/61, *ġuşaı* 44/56, *topraı* 46/31, öyleniŋ *sıcaında* 49/61, *baışła-* 50/92 vb. Aitlik ekindeki ünsüzün erimesi sonucunda oluşmuş şu örnekler kaydedilmiştir: *şurdaı* 8/112, ḳırk elli *yaşındaı* 49/138, *uzaydaı* 49/142, on bèş *yaşındaı* 52/91, dayımıŋ *èvdaı* 53/125. *[h]* ünsüzünün erimesi sonucunda oluşmuş şu iki örnek kaydedilmiştir: *gúnaı* 8/123, *ałłaın* iziniyle 50/81. Hece kaynaşması sonucu oluşmuş şu örnek kaydedilmiştir: *baım* (< bak-ayım/bak-alım) 7/36; 23/17.

[ei]: Yalnızca şu bir örneği kaydedilmiştir: *ayçiçei* 32/40.

[ou]: Şu kimi kelimelerde *[ḳ > ğ / ğ]* erimesi sonucunda oluşmuştur: *doum* (< doğum, 16 kez) 1/3; 26/2; 51/33 vd., *youdu* (< yok i-di, 25 kez) 2/64; 25/178; 32/165 vd., *boun* (< bugün, 9 kez) 6/43; 7/73; 42/53 vd., *çoudu* (< çok i-di) 6/58; 51/38.

[öü]: Şu örnekler kaydedilmiştir: *nöür-* (< ne iş gör-) 3/20; 11/113; 46/92 vd., *böün* 31/47.

[úü]: Yalnızca şu iki örnek kaydedilmiştir: *dúür* 52/29, *dúün* 53/122.

4.1.1.5. Genizli Ünlüler

Yıldırım, kuvvetli bir geniz sesi olan [ŋ] ünsüzünün düşerken etkisini kimi zaman yanındaki ünlüye aktardığını, yine geniz sesi olan [n] ünsüzünün de düşerken bazen [ŋ] gibi etkisini yanındaki ünlüye aktarabildiğini, bundan ötürü [ŋ] ve [n] etkisi taşıyan ünlülere genizli ünlüler denildiğini söyler (Yıldırım, 2006: 68). KKA'da [ŋ] ünsüzü pek çok kelime ve ekte yaygın olarak duyulur. Ancak kimi zaman -özellikle Türkmen ağzında- düşer, Yıldırım'ın genizli ünlülere dair tanımında belirtildiği gibi düşerken etkisini yanındaki ünlüye aktarır: *ġarabu͡ãra* (< karapınar+a < kara + DLT mıŋar / EAT buŋar) 18/7, *yãłız* (< yalnız < ET yalaŋuz) 51/34, *daşbi̯ŋ̊ãr* ("yer adı" Taşpınar) 51/47, *annã:* (<

anne+ŋ+e) 11/104, *baa̰* (< baŋa) 51/10, *báa̰* 36/7; 39/29; 40/50 vd., *bá̰a̰* 32/76, *bãa* 11/205; 28/85; 49/79 vd., *bea̰* 52/68, *bã:* 6/48, *õa* (< oŋa) 53/177; 55/29, *onũ:la:* (< onuŋla) 38/19; 53/174 vb.

4.1.1.6. Ünlü Uyumları

Türkçe sözlerde kök hece ünlülerinin taşıdıkları kalınlık-incelik, düzlük-yuvarlaklık niteliklerine göre öteki heceler ünlülerine yaptığı etki sonucunda ortaya çıkan benzeşme sistemidir (Korkmaz, 2017: 241). KKA'da ünlü uyumları Korkmaz'ın konuyla ilgili tanımı doğrultusunda kalınlık incelik uyumu ve düzlük yuvarlaklık uyumu olmak üzere iki alt başlıkta ele alınmıştır.

4.1.1.6.1. Kalınlık İncelik Uyumu

Yalın veya eklerle uzatılmış olan Türkçe veya Türkçeleşmiş bazı alıntı sözlerde, ilk hecede bulunan ünlünün taşıdığı kalınlık-incelik niteliğinin ondan sonraki hecelerde de yer alması kuralıdır (Korkmaz, 2017: 97). Ölçünlü Türkiye Türkçesininde kalınlık incelik uyumuna aykırı olan bazı yapıların KKA'da uyuma girdiği görülür:

i- yardımcı fiilinde: *olurudu* 1/62, esḵíden buŋa üsüyün *dilleridi* 8/8, *ġ̲özelidi* 14/72, *varıdı* 39/110, ısdar *varımış* şiyle *yapałłarımış* 55/80, *yo:ğ̊umuş* 11/84, *ḵ̲óyümüş* 31/13 vb.

i-ken zarf-fiilinde: *ġ̲íderken* 6/31, *ġonuşurḳan* ġ̲ormüş 6/51, böyle *ġonuşurḳan* 7/84, *açarḳan* 11/80, *oynarḳan* 14/119, çocuḳ *ġırḳłanırḳan* 19/61, *giderken* 26/84, *yatarḳan* 29/106, *yaḳłaşırḳan* 34/15, *giderken* 37/49, temel *atılırḳan* 40/9, *yatarḳan* 41/23, *çıḳarḳan* 47/32, burdan *atłarḳan* 55/86 vb.

ile edatında (ekleşmiş olarak): *ġışınan* 13/16, *atınan* 13/20, *ayranınan* 13/92, ġoca *œncirelerinen* 13/105, *çamırınan* 14/128, *o:łuŋunan* 14/136, *ġızıŋınan* 14/136, *atınan öḵ̲úzünen* sürülürdü 15/5, şindiki *devirinen* 16/27, *ġ̲ú:münen* 16/62, *óküzlerinen* 17/28, *ġurdunan* 17/67, *öḵ̲úzünen* 18/11, *ġazannarınan* yimek bişerdi 20/30, *metireyinen* 20/43, *astarınan* dikme 23/6, *œałġıyınan* 23/43, *daşınan* 23/82. KKA'da ile edatı daha çok ekleşmiş olarak görülmekle birlikte ekleşmemiş olarak görüldüğü örnekleri de kalınlık incelik uyumuna uydundur: e:limiz ‿ *ile* 25/58, maḳḳas ‿ *ıła* ġırḳardıḳ 25/59, kirman ‿ *ıła* 25/80, keser ‿ *ile* 25/72, o:ğ̊luŋ ‿ *ułа* ordu oł, ġızıŋ ‿ *ıła* ġomşu oł 25/199, onuŋ ‿ *ułа* 25/223, el ‿ *ile* 28/10, , hanım ‿ *ıła* 26/88, ġırbac ‿ *ıła*

v̇urdum 28/44, at ◡ *ıłan* 28/28, ġırbac ◡ *ıłan* 28/46, kilim ◡ *ilen* 12/71, óḵúz ◡ *ülen* 28/33 vb.

aitlik ekinde: *túrkmennerinki* 8/103, *eskidenkinden* 23/1, *kimisininki* 23/14, *o:ğłanınḳı* 23/25, *ġızınḳı* 23/25, *becerniklilerinki* 25/60, eŋ me:şur onnarıdı *ozanḳı* (o zamanki) 24/45, o ◡ *va:ḳḳı* 24/45, şu *böhünkü* sıcaḳdaḫı:bi 25/114, *benimki* 25/189, *öteḵíniŋki* 25/189, *ordaḳı ġoğuşdaḳı* 26/104, *şurdaḳı* 28/24, bizim *ġünümüzdeki* 30/24, *onnarınḳı* 32/5, *ġarabá◡arłarınḳını* 36/11, o *zamanḳı* 38/18, *adanadaḳı* 38/22, bizim *buranınḳı* 39/15, benden *so:raḳı* 40/60, *onnarınḳı* 41/10, *şindiki* 44/54, *şimdiki* 46/43, *şindiki* 55/65, *ġonyadaḳı* da cuma: bazarı 55/75, *yanındaḫına* 15/47, vb.

şimdiki zaman ekinde: Şimdiki zaman eki Karapınar yerli ve Yörük ağzında ÖTT'de olduğu gibi, kalınlık incelik uyumuna girmez. Ancak Karapınar Türkmez ağzında genel olarak çoğunlukla -(X)yXr/-(X)yX biçimleriyle uyuma girer: *geliyirim* 32/54, *biliyirim* 32/56, *baḳıyırım* 32/67, *varıyırım* 32/147, *hatırłıyırım* 34/17, *duruyurum* 40/56, *istiyiŋ* 41/19, *ałıyı* 32/197, *getiriyi* 32/212, aḳłım *eriyi* 34/8, *soğuyu* 34/9, *yenileniyi* 34/20, *uyumuyu* 34/23, *duruyur* 34/14, *üşüyür* 34/29, *diyir* 36/3, devam ◡ *idiyir* 38/38, *düşüyür* 38/39, *çekiyir* 38/47, *ġoruyur* 38/57, *yaptırıyır* 38/58, *ałıyır* 55/25, *duruyuruḳ* 46/70, *ġídiyirik* 46/70, *atıyırıḳ* 46/94, *diyirik* 48/2, *duyuyuruḳ* 48/18, *u:ğraşıyırsıŋız* 32/135, ne *diyiŋiz* orâya? 49/119, *varıyırłar* 32/144, *geliyiler* 52/122, *düşürüyüler* 38/61vb. *ġonuşuyułłar* 43/51, *oynuyułłar* 45/14, 48/7, *yapıyıłłar* 48/27, *oynayıłłar* 48/63, *geliyiller* 55/2, *gidiyiller* 55/61, *ġósteriyiller* 55/68 vb.

+gil addan ad yapım ekinde: KKA'da bu ek çoğunlula ÖTT'deki gibi kalınlık incelik uyumuna girmez, ancak ekin dil uyumuna girdiği veya dil uyumuna girme sürecinde olduğu örnekleri de kaydedilmiştir: *omarġíl* (Ömergil) 11/119, *babamġíl anamġıł* ałtı havay, bi kile bułġur üğüdüllerdi 39/72.

Tüm bunlarla birlikte ÖTT'de uyum dışı olan *hangi, hangisi, hani, kardeş, yani, anne* kelimeleri KKA'da genel olarak çoğunlukla *hanġı/haŋġı, hanġısı/haŋġısı, hanı, ġardaş, yanı, ana* biçimleriyle uyuma girer: *hanġı* (10 kez, *hangi* biçimi kaydedilmemiştir) 3/64; 38/70; 42/28 vd., *haŋġı* (8 kez) 19/43; 23/152 vd., *hanġısı* (hangisi biçimi kaydedilmemiştir) 8/21; 28/85, *haŋġısı* 2/147; 48/68 vd., *hanı* (24 kez, haní 5 kez, hani 28 kez) 11/78; 17/77 vd., *ġardaş* (47 kez, ġardeş 2 kez) 1/97; 33/62 vd., *ḳardaş* 3/127 (1 kez), *yanı* (143 kez, yaní 34 kez, yani 21 kez, ya:nı 18 kez, ya:ní 12 kez, ya:ni 76 kez) 10/29; 27/8; 49/154 vd., *ana* (67 kez, anne 71 kez) 24/19; 28/46; 39/72 vd.

4.1.1.6.2. Düzlük Yuvarlaklık Uyumu

Türkçe kelimelerin ilk hecelerindeki ünlülerin düz veya yuvarlak oluşlarına göre onu izleyen hecelerdeki ünlülerin, kelimelerin ilk hecesi düz ünlülü ise düz, yuvarlak ünlülü ise dar yuvarlak veya geniş düz olarak gelmesi kuralıdır (Korkmaz, 2017: 179-180).

ÖTT'de düz ünlü taşıyan heceden sonra yuvarlak ünlü taşıyan hecenin geldiği, düzlük yuvarlaklık uyumuna aykırılık oluşturan tüm kelimeler KKA'da kurallı olarak uyuma girer: *armıt* 29/135, *armıtłaş-* 53/165, *aşır* (aşure) 17/88, *avıç* 25/153, *avıstôs* 17/38, *başçavış* 6/42; 2/69, *başhavız* 13/22, *ca:sız* 40/59, *çabıḳ* 1/94; 16/63, *çabıt* 13/26; 40/19; 55/168, *çamır* (çamır 12 kez, çamur 1 kez) 14/100; 28/87 vd., *çavış* 23/14; 52/126 vd., *dapı* (< tapu) 1/24; 37/35, *davıł* 14/90; 29/47 vd., *davıłcı* 55/33, *davıt* (< davut "kişi adı") 51/32; 52/61, *ġabıḳ* 12/45; 13/44, *ġabırġa* 53/119;39/66, *ġabıt* (< kaput "asker paltoso") 40/55, *ġałbır* 2/107; 23/90; 40/82 vd., *ġambır* 32/202, *ġarpız* 7/133; 40/83 vd., *ġavın* 5/63, *ġavır* 11/35, *ġavır-* 23/108; 34/6 vd., *ġavırġa* 7/15; 51/90 vd., *ġavırma* 29/73, *ġavış-* 3/167, *ġavıt* 17/112, *hamır* (18 kez, hamur biçimi kaydedilmemiştir) 15/21 vd., *havıç* 15/30; 32/87, *havız* 13/22; 23/138 vd., *ma:çıp* oł- 52/70, *mapıshane* 13/105, *marıł* 11/218; 17/94; 35/20, *pantıl* (< pantul < pantolon) 7/89, *sabın* 13/97; 53/163, *sałamır* 9/9; 13/61; 14/15, *savır-* 1/110; 53/131, *savırġannıḳ* 7/153, *savışdır-* 52/127, *tabır* 7/42; 40/59; 52/118, *tavıḳ* 18/43, *vapır* 16/30, *ya:ğmır* 1/122; 23/109; 46/11 vd., ya:mır /10 kez) 8/32, 23/119 vd., *yavrı* (65 kez, yavru 6 kez) 7/72; 29/20 vd., *hatın* 3/106, *havłı* (< avlu) 7/187 vb. Söz konusu kurala ilişkin kelimelerin pek az örnekleri de uyum süreci içerisinde olarak kaydedilmiştir: *avi̊ç* 33/18, *başçavi̊ş* 6/47, *çavi̊ş* 25/151, *ġabi̊t* (< kaput "asker paltoso") 40/56, *hami̊r* 9/38, *havi̊ç* 32/87, *sabi̊n* 40/24; 51/55, *savi̊r-* 1/110, *tavi̊ḳ* 18/43, *ya:ğmi̊r* 38/57, *ya:mi̊r* 46/8, *yavri̊* 15/53; 29/81 vd.

Türkçe kelimelerde ikinci ve daha sonraki hecelerde *o* ve *ö* ünlüleri bulunmaz. Ancak ÖTT'de kimi alıntı kelimeler söz konusu kurala aykırıdır. ÖTT'deki bu kurala aykırı alıntı kelimeler KKA'da çoğunlukla kurala uyar: *banyu* (< banyo) 11/143, *bastun* 31/70, *betun* (< beton) 18/60; 23/100, *doḳtur* (doḳtur 30 kez, doktor biçimi kaydedilmemiştir), *huvardałıḳ* 32/122, *łodus* 26/84; 53/103, *mazut* 32/152; 49/100, *motur* (43 kez, motor 2 kez) 25/130; 45/50 vd., *nayłun* 38/54, *pantuł* (< pantolon) 32/50, *patus* (< patos) 49/33, *patuz* 25/115, *rapurdaj* 25/1, *sałun* (< salon) 19/33, *telefun* 14/77; 24/84; 38/33; 39/105, *televun* 16/51, *toḳdur* 33/59, *toḳtur* 3/199; 29/125; 34/27 vb.

4.1.1.7. Ünlü Değişmeleri

Ünlülerin ünlülere veya ünsüzlerin ünlülere yaptığı etki sonucunda bir ünlünün nitelik değiştirmesi olayıdır (Korkmaz, 2017: 239). KKA'da uzun, kısa, genizli ve ikiz ünlülerin dışında, sekizi temel ünlüler (ünlü sesbirimler) ve 12'si bu sekiz ünlünün değişkeleri olmak üzere toplam 20 ünlü bulunmaktadır. Bu bölümde bu ünlülerin arasındaki değişmeler ele alınmıştır.

4.1.1.7.1. Art Ünlülerin Önlüleşmesi

Bazı ünsüzlerin etkisiyle kalimenin türlü hecelerinde kalın sırada bulunan ünlülerin veya ünlülerden birinin ince sıraya geçmesi olayıdır (Korkmaz, 2017: 240). Diş, dişeti ve dişeti-ön damak bölgesinde oluşan *y, ş, l, c, ç, n, r, s, z, d, t* ünsüzleri, yanlarında bulunan art çıkışlı ünlüleri, kendi boğumlanma bölgelerine çekerek inceltirler (Yıldırım, 2006: 82). KKA'da art ünlülerin önlüleşmesi olayı bu ünsüzlerin etkisi sonucu oluşmuştur. Bununla birlikte, bu ünlü değişiminin ünlü uyumu nedeniyle oluştuğu da pek çok örnekte görülür.

4.1.1.7.1.1. [a] > [e] Değişmesi

Şu örnekler kaydedilmiştir: *aceyip* 8/42, *arapçeymiş* 53/13, *beskile-* (< baskıla-) 13/65, *birez* 1/9; 47/13 vd. (birez 9 kez, biraz 22 kez < bir + az, enkliz sonucunda), *çema:şır* 13/56, *deha* (< daha) 11/191; 29/138, *ekseriye* (< ekseriya) 1/98, *erzen* 55/42, *ezen* (toplam 16 kez) 11/152; 29/66 vd., *fełan* 14/76; 31/33; 50/153, *filen* 2/112; 10/10; 48/37 vd., *fiyet* 17/16; 53/209, *fiyetlen-* 13/13, *ġarenfîl* 3/68, *ġarer* 13/66; 19/48, *lire* 2/154, *mekere* 21/49, *mezer* 29/59, *piyase* 53/210, *sandelle* 13/121, *tekrer* 2/77, *temam* 2/46; 32/113; 55/39 vd., *tendir* (< tandır) 29/74, *tene* 42/72, *terezi* (< terazi) 7/27 vb.

4.1.1.7.1.2. [a] > [á] Değişmesi

Şu örnekler kaydedilmiştir: *á:zzıḳ* (azıcık) 25/4, *bėdáva* 5/11, *biráz* 4/17; 26/94 vd. (biráz 8 kez, biraz 22 kez), *cumártesi* 53/61, *çámaşır* 13/54, *dáa* (< daha) 13/48, *dá:mat* (< damat) 13/131; 14/51, *dáha* (toplam 6 kez) 11/193; 48/2 vd., *dünyá* 25/228, *erzán* 55/26, *ezán* 19/59, *fálan* (< falan) 46/54, *fîlán* 1/112; 18/39 vd., *fiyát* 38/61, *ġołáy*

52/112; 53/78, *lán* (< ulan/lan) 6/30, *lirá* 17/17, *siyáh* 1/9, *támam* 3/43; 16/50; 55/3 vd., *naáł* (< *naál* < *na:al* < *naḫal* < *nahal* < *nehal* < *ne hâl* "nasıl") 25/14.

4.1.1.7.1.3. [a] > [ė] Değişmesi

Şu bir örnek kaydedilmiştir: *dėya* (< daha) 23/158.

4.1.1.7.1.4. [a] > [i] Değişmesi

Şu örnekler kaydedilmiştir: bi ◡ *diha* (< bir daha, toplam 5 kez) 32/37; 42/24 vd., bi ◡ *diya* 11/121; 53/32, *fiłan* (< Ar. fulān, toplam 86 kez) 16/108; 48/88 vd., *icicik* (< azıcık) 51/72, aḳşam *ezini* 3/57 vb.

[y] ünsüzünün etkisi sonucu oluşmuş şu örnekler daha çok Karapınar merkez ağzında kaydedilmiştir: *doḳumiyi* (< doḳkuma+y+ı) 9/13, *ġıremiynen* (< krema+y+la) 9/42, *ġıymiyi* 13/63, *ġıymiydi* (< kıyma i-di) 13/80, *helviyi* 9/45 vb.

4.1.1.7.1.5. [ı] > [i] Değişmesi

Şu örnekler kaydedilmiştir: *amaniŋ* (*ünlem* amanın) 23/169, *biŋar* (< pınar) 8/92, *yi:ḳa-* (< yıka-) 24/14; 55/111, *yi:kama* (< yıkama) 45/59, *yiḵa*-rḵaŋ (< yıka-r i-ken) 8/131, *yiłan* 7/13 vb.

ÖTT'nin *ıssız* kelimesini İslik köyündeki bir kaynak kişinin birçok kez ince sıradan söylediği kaydedilmiştir: *issis* 40/4. Söz konusu kelime ET'de idi+siz, EAT'de isüz [i:süz] > ıssuz biçimindeydi (Gülensoy, 2011: 420). Dolayısıyla sözcüğün eski biçimdeki gibi söylenmiş olduğu söz konusu edilebilir.

4.1.1.7.1.6. [ı] > [í] Değişmesi

Şu bir örnek kaydedilmiştir: *eşkíya* 5/10. Bu değişmenin yönü ÖTT'ye göre ı > í gibi görünse de, kelimenin kökeninin Arapça "*aşḳiyāʾ* أشقياء" olduğu göz önüne alındığında, kelimenin kaynak dildeki biçimine yarı uygun olarak (i > í) söylenmiş olduğunu söyleyebiliriz.

4.1.1.7.1.7. [u] >[ü] Değişmesi

Şu örnekler kaydedilmiştir: *düv̀a:* (< dua) 13/132; 14/54 vd., *hüdüt* (< hudut) 38/13, *hüsü:sü* (< hususi) 11/144, *temmüs* (< temmuz) 16/90, *üyüt-* (uyut-) 14/161.

4.1.1.7.1.8. [u] > [ú] Değişmesi

Şu örnekler kaydedilmiştir: *doḳú-*yürük (doku-yoruz) 55/129, *dúv̀a:* (< dua) 53/60; 55/132 vd., *gúvetli*, 53/48, *gúzu* (< kuzu) 2/16.

4.1.1.7.1.9. [u] >[ö] Değişmesi

Şu bir örnek kaydedilmiştir: *hökáła:* (< Ar. *ʿuḳalāʾ* عُقَلاء) 3/206.

4.1.1.7.1.10. [u] >[ó] Değişmesi

Şu bir örnek kaydedilmiştir: *dóva:* (< dua) 7/83.

4.1.1.7.1.11. [o] > [ö] Değişmesi

Şu bir örnek kaydedilmiştir: *şöförlük* 50/84.

4.1.1.7.1.12. [o] > [ü] Değişmesi

Şu bir örnek kaydedilmiştir: *şüfer* (< ÖTT şoför < Fr. chauffeur) 2/23.

4.1.1.7.1.13. [o] > [ó] Değişmesi

Şu bir kelimeye dair örnekler kaydedilmiştir: *şófer* 50/82, *şóför* 22/2; 27/127; 50/34.

4.1.1.7.2. Ön Ünlülerin Artlılaşması

İnce ünlülerin, belirli ünsüzlerin kalınlaştırma veya kalın ünlülerin benzeştirme etkilerine bağlı olarak veya daha başka bir nedenle kelimede ön, iç ve son seslerde kalın sıraya geçmeleridir (Korkmaz, 2017: 240). KKA'da ön ünlülerin artlılaşması daha çok *i, ö* ve *ü* ünlülerinin, boğumlanma noktalarını orta damağa çeken *g̲* ve *k̲* ünsüzleriyle hece kurarak *í, ó* ve *ú* ünlülerine dönüşmesinde görülür. *g̲* ve *k̲* orta damak ünsüzleri yanında görülen söz konusu *i* > *í*, *ö* > *ó* ve *ü* > *ú* değişimi KKA'da karakteristiktir. Bunun

dışında bölgemiz ağızlarında ön ünlülerin artlılaşması olayı benzeşme, ünlü uyumu ve kimi ünsüzlerin kalınlaştırma etkisi sonucu oluşur.

4.1.1.7.2.1. [e] > [a] Değişmesi

Bu değişim daha çok ünlü uyumuna bağlı olarak oluşur. Bunun dışında kimi kelimeler ÖTT'ye göre e > a değişimi gibi görünse de eski/asli biçimin devamı niteliğindedir: *adat* (< ÖTT âdet, töre < Ar. *ʿāda(t)* عادة) 52/50, *ahmat* (< ahmet) 8/131, *ałma* (< ET ve OT alma/almıla Gülensoy, 2011: 329. DLT alma "Oğuzcada alma" Ercilasun-Akkoyunlu, 2014: 65) 29/135, *aşana* (< aşhane < ET āş + Far. *xāne* خانه) 43/36, *aşkıya* (< ÖTT eşkıya < Ar. *aşḳiyāʾ* أشقياء) 10/9, *ataş* (ataş 5 kez, ateş 9 kez < ÖTT ateş < Far. *ātaş* آتش) 6/40; 27/76 vd., *aynan* (< Ar. *ʿaynan* عيناً) 53/141, *baːzan* (< ÖTT bazen < Ar. *baʿḍ* بعض + Ar. zarf eki +an) 40/24, *barabar* (< ÖTT beraber < Far. *bar ā bar* بر آ بر) 25/70; 30/39; 32/14, *bazan* 23/149, *beraḳat* (< ÖTT bereket < Ar. *baraka(t)* بركة) 16/101; 23/179, *cılat* (< KKA cilet < ÖTT jilet < Bu sözcük *King Camp Gillette* "Amerikalı sanayici (1855-1932)" özel adından türetilmiştir. Nişanyan, 2009) 29/88, *cıṅġan* (bu kelime ÖTT'de çingen/çingene biçimindedir. ET'de ise çıġan͡y biçiminde kalın sıradandır. Kelimenin etimolojisine dair bk. Yıldırım, 2011: 66-67) 10/25; 36/12, *ciṅġan* 2/108, *dağar* (< ÖTT dekar < Fr. *décare*) 5/37, *daḲar* (< dekar) 26/45, *elavat* (< ÖTT edevat < Ar. *adawāt* أدوات) 1/110, *emaːmat* (< Ar. *amāna(t)* أمانة - faʿāla(t) vezninden-) 8/136, *fasilya* (< Yun. *fasúlia*) 15/29; 20/29, *fasułya* 25/31, *fenar* (< Yun. *fanári* Tietze, 2009: 43) 2/109, *ġardaş* (47 kez, ġardeş 4 kez, ḳardaş 1 kez - 3/127- < OT kadaş/karındaş Gülensoy, 2011: 466) 8/7; 30/6 vd., *ġıymat* (< Ar. *ḳīma(t)* قِيْمة) 11/53; 13/48; 24/10 vd., *habar* (8 kez, haber 6 kez < Ar. *xaber* خَبَر) 2/24; 23/194; 46/41 vd., *habarcı* 38/25, *hałał* (< Ar. *ḥalāl* حلال) 16/96, *hałva* (< ÖTT helva < Ar. *ḥalwāʾ* حلواء) 25/171, *harałda* (< herhâlde) 8/87; 34/16; 55/19, *havas* (< ÖTT heves < Ar. *hawas* هوس) 52/32, *ırahmatlıḳ* 49/109, *maraba* (< merhaba) 5/56, *zaːtan* (< Ar. *ḏātan* ذاتاً) 53/185, *zaptiya* 23/157, *zatan* (< zaten) 38/25, *zavał* (< Ar. *zawāl* زَوَال) 53/196.

Değişmenin, çevre şartından ötürü oluştuğu şu örnekler kaydedilmiştir: *na ‿ġadar* 3/202, *na ‿zaman* 25/232 vb.

Yörük azğından derlenen metinlerde "nasıl" anlamında olan *ne hâl* kelimesinde sıkça görülür: *nahał* (< ne hâl) 16/41; 21/65; 25/233 vd., *naa͡ł* 25/14, *nahı* 29/65.

4.1.1.7.2.2. [e] > [á] Değişmesi

Daha çok ünlü uyumuna, çevre şartına veya kelimenin asli biçiminin korunmasına bağlı olarak oluşur: *adát* (adet, tane) 25/153, *áma:net* 55/34, *bazán* (< bazen) 22/3, *beráḳat* 29/81, *beyşáher* 51/118, *dáał* (< değil) 32/154, *dá:ł* (< değil) 55/55, *dáġar* 28/28, *sałçáynen* (< salça+y+la) 53/113, *za:tán* 38/48; 41/36, *zatán* 51/111, *ná‿zaman* 9/78; 51/106 vd., vb.

4.1.1.7.2.3. [i] > [a] Değişmesi

Ünlü uyumuyla ilgili olarak şu örnekler kaydedilmiştir: *dahan* (< Ar. *ṭaḥīn* طحين) 11/180, *sahap* (10 kez, < Ar. *ṣāḥib* صاحب) 2/89; 24/4; 37/35; 55/94 vd.

4.1.1.7.2.4. [i] > [á] Değişmesi

Şu örnek kaydedilmiştir: *hedáye* (Ar. *hediyye* هديّة > ÖTT hediye > KKA ünlü benzeşmesiyle. Diğer pek çok Türkiye Türkçesi ağızları *hedeye*)20/22.

4.1.1.7.2.5. [i] > [ı] Değişmesi

Bu değişimin kaydedildiği örneklerin çoğu -neredeyse hemen tümü- ünlü uyumuna bağlı olarak oluşmuştur: *ansıḳłopeti*, *camı* (< cami) 6/6; 23/43; 51/126, *cıłat* 29/88, *cıngan* 10/25; 36/12, *cızgıłı* 20/47, *cızı* 55/86, *çı:na-* 45/38, *dahın* (< tahin) 11/147, *faḲır* 15/23; 16/46, *fayız* 39/62, *fıłan* 32/29, *hangı* (10 kez, hangi biçimi kaydedilmemiştir) 19/7 vd., *haŋgı* (8 kez) 37/7 vd., *haydı* 25/116, *ıprıḳ* (< ibrik) 13/97, *ısdanbuł* 3/114; 48/9, *ısgarfil* (< iskarpin) 1/117, *ısmayıł* 37/39, *ıstanbuł* 3/47, *ıstasyon* 38/10, *ma:vı* 52/68, *mahıne* 18/28, *mavı* 29/91, *mısavır* 50/179, *nısan* 53/145, *pa:dışah* 38/6, *partı* (< parti) 3/13, *sanḳı* (< sanki) 32/109, *santım* (< santim; santimetre) 28/34; 32/162, *sıgara* 3/55; 8/23, *şayıt* (< şahit) 51/35, *şiftalı* (< şeftali) 29/136, *vahıt* (< vakit) 25/218, *vaḳıt* 51/69, *vaḳıt* 25/177; 33/8; 53/141, *vaḲıt* 16/80, *yanı* (< yani 143 kez, ya:nı 76 kez, yani 21 kez, ya:nı 18 kez) 25/137; 47/28 vd., *zatı* (< zati) 3/43; 32/150; 52/73, a:bı 8/118.

Şu örneklerde düşmek üzere olan *ğ* ünsüzünün etkisiyle oluştuğu kaydedilmiştir: *eve‿ğıdelim* 31/64, bi *yire‿ğıtmeŋ* 29/121.

4.1.1.7.2.6. [i] > [í] Değişmesi

Bu değişim daha çok orta damak ünsüzleri *g̲* ve *k̲* etisi sonucu karakteristik olarak oluşur. Bunun dışında *ğ, ŋ, d* ve *r* ünsüzlerinin etkisi sonucunda oluşmuş örnekler de metinlerimizde kaydedilmiştir: *a꞉yít* (ait) 39/41, *bíçerdóver* 49/46, *bír* 27/21, *bírinci* 42/69, *bíz* 18/12; 38/70; 53/8, *çek̲íl-* 16/74; 49/130, *çevír-* 53/14, *de꞉g̲íl* 16/63, *değíl* 25/202, *değírmen* 16/35, 27/51 vd., *değíş-* 5/3; 53/102 vd., *deŋíz* 16/31, *deríl-* 53/204, *derínlík* 31/21, *dík-* (< dik-) 22/17, *dík̲íl-* 52/46, *eğír-* 24/58; 29/93 vd., *ek̲ín* (toplam 15 kez) 16/101; 46/16 vd., *g̲íbi* (g̲íbi 43 kez, gibi 49 kez) 11/88; 31/17 vd., *g̲ír-* 8/33; 51/8 vd., *g̲ít-* (g̲ít- 199 kez, git- 304 kez) 3/28; 27/46 vd., *g̲íy-* 16/52; 39/44 vd., *k̲íło* 25/83, *k̲ím* 30/36; 46/41 vd., *k̲ímlik* 49/15, *k̲ímse* 12/50; 28/12 vd., *k̲íşi* 43/24, *sek̲íz* (17 kez, sekiz 24 kez) 10/2; 22/27; 43/752 vd., vb.

Şu örnekte düşmek üzere olan *ğ* ünsüzünün etkisiyle oluştuğu kaydedilmiştir: *doḳtura ‿ğ̊ideriz* 24/54.

4.1.1.7.2.7. [i] > [a] Değişmesi

Değil kelimesinde, kelimenin eski biçimiye ilgili olarak değerlendirebileceğimiz şu bir örnek kaydedilmiştir: *de‿ał* (< OT. tegül/daġ ol [< *tegül < *taġ ol] Gülensoy, 2011: 271) 52/50.

4.1.1.7.2.8. [ö] > [o] Değişmesi

d, *n* ve *ŋ* ünsüzlerinin etkisi sonucu oluşmuşmuş şu örnekler kaydedilmiştir: *dovúş-* (< dövüş-) 6/29, *onemli* 8/24, üç*g̲úŋ ‿oŋce* 4/5.

Böyle kelimesinde şu örnek kaydedilmiştir: *bo꞉le* (< böyle) 6/38.

KKA'da *g̲* ve *k̲* orta damak ünsüzleri yanında *ö > ó* değişimi karakteristiktir. Buna bağlı olarak bu orta damak ünsüzleri yer yer kimi örneklerde boğumlanma noktasını arka damağa çeker, kelimede *ö > ó > o* değişimi oluşur: *ġom-* (< göm-) 1/25, *ġorül-* (< görül-) 11/89, *ġotúr-* 8/135, *g̲otúr-* 50/112, *ḳope꞉* (< köpek+i) 6/31, *ḳoy* (< köy) 6/31, *ḳoyłú* 1/98;27/25 vb.

4.1.1.7.2.9. [ö] > [ó] Değişmesi

Bu değişim daha çok orta damak ünsüzleri *g̲* ve *k̲* etisi sonucu karakteristik olarak oluşur. Bunun dışında *ğ, ŋ, d* ünsüzlerinin etkisi sonucunda oluşmuş örnekler ve

herhangi bir nedene bağlayamadığımız örnekler (ör. *böyle* kelimesinde) de metinlerimizde kaydedilmiştir: *bó:le* (< böyle, toplam 13 kez) /86; 38/27 vd., *ból-* (< böl-) 53/93, *bólge* 11/130; 43/23, *bólük* 36/11, *bólüm* 46/78, *bóyle* (< böyle, toplam 8 kez) 12/25; 43/21, *çók-* 11/117; 30/48 vd., *çókṵnce* 23/130, *çókṵntü* 53/189, *çórek* 17/118; 39/71, *dók-* (dók- 32 kez, dök- 7 kez), *dóktür-* 55/57, *dókṵl-* 53/165, *dókül-* 7/157; 32/28, *dón-* (< dön-) 27/101; 53/51 vd., *dónem* 38/2; 43/14; 46/100, *dónúm* 50/138, *dórt* (toplam 32 kez, dört 53 kez) 8/112; 50/100 vd., *dóv̇-* (< döv-, toplam 15 kez) 2/10; 30/27 vd., *dóv̇úş-* 24/76, *gṵóç-* (11 kez, göç- kaydedilmemiştir) 12/68; vd., *gṵók* 14/108, *gṵókyúzü* 46/45, *gṵól* (toplam 52 kez, göl 10 kez) 32/31 vd., *gṵólge* 25/222; 30/18, *gṵóm-* 34/25 vd., *gṵómlek* 49/148 vd., *gṵónder-* 22/6 vd., *gṵóŋül* 19/29; 29/23, *gṵór-* (126 kez, gör- 12 kez) 25/140 vd., *gṵóre* (36 kez, göre 2 kez) 11/153 vd., *gṵóster-* 55/68 vd., *gṵótür-* (47 kez, götür- 1 kez) 31/47 vd., *gṵóz* (18 kez, göz 7 kez), *ḵṵófte* 33/25; 47/8; 53/113, *ḵṵók* (19 kez) 25/66; 43/29 vd., *ḵṵómür* 2/65, *ḵṵópek* 2/134; 17/20 vd., *ḵṵór* 40/4 vd., *ḵṵóşe* 2/58 vd., *ḵṵótü* 7/159; 44/46 vd., *ḵṵóy* (237 kez, köy 19 kez) 23/100 vd., *ḵṵófte* 39/66, *nóbet* 4/35, *ó:retmen* 16/73, *óbür* 43/19; 50/100, *ódeş-* 8/128, *óḵṵúz* 1/22; 44/40 vd., *ónce* 19/38; 42/67 vd., *óŋ* (< ön) 9/63; 30/44 vd., *ózle-* 50/110, *sók-* 25/72; 32/108 vd., *söyle-* 14/167; 43/19 vd., *yóre* 13/33 vd., *yórúk* 17/11 vb.

4.1.1.7.2.10. [ü] > [u] Değişmesi

Daha çok *d, ğ, ğ* > *v̇, n* ve *ŋ* ünsüzlerinin etkisi sonucu oluşmuş şu örnekler kaydedilmiştir: *duú͡n* (< düğün) 39/96, *dúv̇un* (< düğün) 45/12, *nufus* 50/67, *sur-úrdük* (< sür-) 51/29, *yuŋ* (29 kez, yün 6 kez) 1/121; 18/48; 55/129 vd.

KKA'da ḡ ve ḵ orta damak ünsüzleri yanında *ü* > *ú* değişimi karakteristiktir. Buna bağlı olarak bu orta damak ünsüzlerinden *ḵ* ünsüzünün şu kelimede boğumlanma noktasını arka damağa çekerek kelimede *ü* > *ú* > *u* değişimi oluştuğu kaydedilmiştir: *ḳunde* (künde > ḵúnde > ḳunde) 28/32.

4.1.1.7.2.11. [ü] > [ú] Değişmesi

Bu değişim daha çok orta damak ünsüzleri *ḡ* ve *ḵ* etisi sonucu karakteristik olarak oluşur. Bunun dışında *ğ, ŋ, d, ç, s, l* ve *r* ünsüzlerinin etkisi sonucunda oluşmuş örnekler de metinlerimizde kaydedilmiştir: *bölúk* 26/108, *bugún* 11/116; 27/14; 42/26, *buğún* 24/6, *búk-* (< bük-) 11/36, *búkül-* 25/146, *bútçe* 27/103, *bútün* 53/108, *búyük* 19/28; 32/28, *cúmle* 46/64; 50/195, *çókṵntü* 53/189, *çúnkü* 12/42, *dónúm* 50/138, *dökṵl-* 16/85,

dúğúm 40/70, *dúğün* (toplam 28 kez) 14/69; 47/9 vd., *dúğür* 47/35; 48/51, *dúnya* 26/74; 46/39, *dúr-* (< dür-) 3/77, *dúş-* (< düş-) 26/83; 53/210, *dúşman* 3/16; 28/56 vd., *dúün* (< düğün, toplam 31 kez) 7/119; 52/29 vd., *dúven* 2/97; 49/64 vd., *eylúl* 15/36, *g̲úzel* (54 kez) 44/7 vd., *g̲úççük* (< küçük) 8/76; 50/55 vd., *g̲ún* (228 kez, gün 9 kez) 23/92 vd., *g̲úneş* 16/100; 49/60 vd., *k̲úl* (< kül) 9/58; 13/55 vd., *k̲últür* 41/6; 53/53 vd., *k̲úpe* 7/105, *rúzġar* 40/52; 48/83, *súpür-* 17/55; 26/105 vd., *súr-* 2/88; 26/76 vd., *şúkür* (14 kez, şükür 5 kez) 8/111; 25/232 vd., *túfek* 37/51, *túrkmen* (51 kez) 26/20; 41/7 vd., *túrk̲men* (27 kez) 49/18 vd., *úç* (23 kez, üç 145 kez) 36/10; 50/34 vd., vb.

4.1.1.7.3. Geniş Ünlülerin Darlaşması

Yanlarında geniş ünlüleri daraltma etkisi yapan bazı ünsüzlerin etkisi altında geniş ünlülerin daralma olayıdır (Korkmaz, 2017: 239). KKA'da geniş ünlülerin darlaşması daha çok *y, ç, c, d, s, z, l, ŋ, n, ğ* gibi ünsüzlerin etkisi sonucunda ve ünlü uyumları ile benzeşmeye bağlı olarak görülür.

4.1.1.7.3.1. [a] > [ı] Değişmesi

y ünsüzünün daraltıcı etkisiyle oluşmuş şu örnekler özellikle Karapınar merkez ağzında oldukça yaygındır: *ałmıya* (< alma+y+a) 13/126-26/72, *anġarıya* 42/67, *anıya* (< ana+y+a) 8/78, *arabıya* 2/85; 11/94, *arıya* (< ara+y+a) 1/8; 7/200; 9/40, *arķıya* 8/131, *babıya* 3/44; 44/28, *bacıya* (< baca+y+a) 7/27, *bamyıya* 11/29, *burıya* 39/10; 44/36, *çırıynan* (< çıra+y+la) 11/151, *dołmıya* (< dolma+y+a) 13/72, *hałķıya* 2/102, *łambıya* 2/110, *odıya* 42/71, *parıya* 8/74, *anķarıyı* 3/16, *bamyıyı* 11/14, *dabancıyı* (< tabanca+y+ı) 6/34, *elmıyı* (< elma+y+ı) 28/21, *ġafıya* 3/190, *ġafıyı* 2/151, *ġınıyı* (< gına+y+ı) 13/122, *hałķıyı* 2/101, *zahrıyı* (< zahrayı) 14/104, *fazlıydı* 3/54, *ġabıydıķ* 3/23, *hastıyım* 3/194 vb.

Bunun dışında *c, ç, s* ünsüzlerinin daraltıcı etkisi sonucu oluşmuş, çoğu yaygın görülen şu örnekler metinlerimizde kaydedilmiştir: *ısłında* (< aslında) 31/28, *çı:ğ̬ır-* 29/34, *çığır-* 23/200; 25/219, *ıccıķ* (< azıcık) 33/31, *ıcıcıķ* 9/66; 33/35, *ıççaķ* (9 kez, *sıcaķ* 10 kez) 9/69; 33/58 vd., *ıççıķ* 11/90; 13/72; 29/107 vd.

Metinlerde *azıcık* kelimesi yaygın olarak *a* > *ı* değişmesiyle görülür: *ızcıķ* (< azıcık) 25/67, *ızıcıķ* 16/89; 26/65. Bu değişme gerileyici ünlü benzeşmesi ses olayıyla açıklanabilir. Ayrıca *az* kelimesi ve *azal-* fiili de *a* > *ı* değişmesiyle görülür: *ız* (< az, 6 kez) 14/156; 25/65 vd., *ızał-* 19/40. *Az* ve *azal-* kelimelerindeki darlaşma ise *azıcık* >

ızıcık değişimindeki gerileyici ünlü benzeşmesi ses olayındaki etkinin, kelimenin kökünde sürekli/kalıcı hâle gelmiş olmasıyla açıklanabilir.

Harhangi bir nedene bağlayamadığımız şu örnekler metinlerimizde kaydedilmiştir: *aḳır* (akar, ırmak) 28/7, bir *haftı* 13/34.

4.1.1.7.3.2. [a] > [i] Değişmesi

y ünsüzünün daraltıcı etkisiyle oluşmuş şu bir örnek kaydedilmiştir: *elmiyi* (< elma+y+ı) 13/135.

4.1.1.7.3.3. [a] > [â] Değişmesi

y, *z* ve *ç* ünsüzlerinin daraltıcı etkisiyle oluşmuş şu örnekler kaydedilmiştir: *anḳarâya* 26/94, *âzzıḳ* (< azıcık) 25/182, *çâğır-* 25/86.

Harhangi bir nedene bağlayamadığımız şu örnekler kaydedilmiştir: *mâḳas* 45/78, *nâzar* 45/61, *bâba* 51/86.

4.1.1.7.3.4. [a] > [u] Değişmesi

y, *c* ve *d* ünsüzlerinin daraltıcı etkisiyle oluşmuş, özellikle Karapınar merkez ağzında yaygın olarak görülen şu örnekler kaydedilmiştir: *boyuynan* (< boya+y+la) 13/38, *ġocuya* (< koca+y+a) 7/65, *ġonyuya* 32/12; 38/59; 42/13 vd., *ġovuyu* (< kova+y+ı) 13/23, *moduya* 5/46, *orduydu* (< oradaydı) 13/105, *orduymuşumuş* (< oradaymışmış) 3/222, *şurduydu* (< şuradaydı) 13/105, *şuruya* 2/130; 5/67; 9/90 vd., *maydunus* 17/95, *burułarda* (< buralarda) 4/10, *buruya* (< buraya, toplam 41 kez) 10/20; 41/4 vd., *ortuya* 32/130, *ortu ‿yire* 23/21 vb.

Dudak ünsüzlerinin etkisiyle oluşmuş şu örnekler kaydedilmiştir: *babuya* (< baba+y+a) 8/78, *ɋorbuyu* (< çorba+y+ı) 9/50, *dołmuyu* (< dolma+y+ı) 13/76.

Herhangi bir nedene bağlayamadığımız şu örnek kaydedilmiştir: *yuḳu* (< yufka) 55/100.

4.1.1.7.3.5. [e] > [i] Değişmesi

KKA'da ilk hecede *e* > *i* değişimi çoğu Türkçe ve alıntı kelimelerde karakterstiktir: *bil* (bel, organ) 8/117; 23/20 vd., *biyaz* 7/114, *cip* (< cep) 3/74, *çişit* (çişit 15 kez, çeşit 5 kez) 13/41; 25/63 vd., *çişme* (çişme 7 kez, çeşme 1 kez) 3/88; 13/27 vd., *ċiyrek* 1/24,

di- (di- 1130 kez, dė- 9 kez, de- 14 kez) 26/111; 55/134 vd., *dir-* (toplam 30 kez, dėr- 3 kez, der- 17 kez) 2/84; 29/84 vd., *diynek* 32/161; 39/89 vd., *bahsit-* (< bahset- < bahs et-) 52/67, *emrit-* (< emret- < emir et-) 20/27, *fişkir* (< peşkir) 23/18, *ġaybit-* (< kaybet- < kayıt et-) 3/207 vd., *gice* (gice 39 kez, gece 8 kez) 20/51; 48/46 vd., *gicik-* (< gecik-) 8/30, *giri* 2/100; 32/64 vd., *gişlik* (< gençlik) 25/171, *hisap* 2/148; 7/182 vd., *il* (< el "yabancı") 7/200; 13/135; 37/22 vd., *ilti* 13/84, *inişte* 1/100; 22/5, *iŋgin* 23/175, *ippi꞉y̰* (< epey) 7/188, *ir-* (< er-) 1/45; 53/204 vd., *irkek* 23/200 vd., *irken* 2/75, *irtesi* 9/84; 14/33 vd., *it-* (< et-, et- 15 kez, ėt- 5 kez, it- 255 kez) 2/50; 23/44; 48/42 vd., *miydan* 29/140; 16/21, *nifes* (< nefes) 25/4, *nire* (< nere) 21/55; 34/2 vd., *pilit* 13/44, *pincere* 32/171, *pirşembe* 15/68, *pişin* 7/81, *pişkir* 13/109; 29/23, *piyġamber* 48/89, *piynir* (11 kez, pėynir 8 kez, peynir 7 kez) 9/8; 17/80; 39/56, *siğitdivir-* 16/89, *siğirt-* 4/38, *siyer* (< seyyar) 2/43, *siyrek* 1/108; 14/25; 16/91, *siyrit-* 16/77, *şinnikli* (< şenlikli) 20/5, *şiy* (466 kez, şey 34 kez, şėy 8 kez) 5/10; 28/83; 46/16 vd., *til* 2/56; 13/20, *tineke* 32/184, *tirzi* 2/140; 7/117, *vir-* (207 kez, ver- 15 kez, vėr- 1 kez) 11/78; 25/3; 55/156 vd., *yidi* (3 kez, yedi 35 kez, yėdi 26 kez) 14/167 vd., *yi-* (124 kez, ye- 1 kez) 5/34; 20/36; 50/180 vd., *yil* 37/22 vd., *yim* 17/45 vd., *yimek* (45 kez, yemek 25 kez, yėmek 15 kez) 20730 vd., *yinge* 52/124, *yir* (132 kez, yėr 11 kez, yer 9 kez) 1/15; 26/95; 51/119 vd., *yişil* 7/52; 29/91 vd., *ziytin* 27/129, *şiftalı* (< şeftali) 29/136, *şihit* 23/189, *şiytan* 7/145; 36/11, vd., vb.

KKA'da *ver-* (< ET ber-/bėr-, OT. bėr-/bīr- Gülensoy, 2011: 1013) yardımcı fiiliyle oluşturulmuş kimi birleşik fiillerde, söz konusu yardımcı fiil *ver-*, *e* > *i* değişmesiyle görülür: *açmayıvir-* 25/154, *baḳıvir-* 1/47, *binivir-* 14/79, *çekivir-* 36/11; 55/99, *siğitdivir-* 16/89 vb.

İlk heceden sonraki hecelerde *e* > *i* değişimin kaydedildiği kimi örnekler: *alışviriş* 52/99, *bezi* 17/118; 19/40, *diyi* (diyi toplam 163 kez, diye 9 kez) 1/27; 36/25 vd., *domatis* (toplam 15 kez) 9/62; 42/23 vd., *domatiz* 13/85; 29/138, *helki* 17/114, *patatis* 5/19; 24/50; 51/41 vd.

Söz konusu değişim orta hecede *y* ünsüzünün daraltıcı etkisi sonucu Karapınar merkez ağzında yaygın olarak görülür: *benziyen* 32/152, *besmeliynen* 7/148, *biziyi* (< beze+y+i) 19/41, *elbisiynen* 7/129, *evdiyken* 13/84, *giciynen* 13/16, *ebiyi* (< ebe+y+i) 2/147, *edirniyi* 3/15, *eŋsiye* 2/88, *esirgiye* (< esirge-y-e) 11/82, *helkiyi* 16/88, *hemşiriyi* (< hemşire+y+i) 3/197, *kepçiynen* 9/48, *kimsiyi* 7/66, *emza꞉diyiz* 14/83, *distiyi* (< deste+y+i) 2/90 vb.

4.1.1.7.3.6. [e] > [í] Değişmesi

Şu örnek kaydedilmiştir: *atıvíriyołłarımış* 31/18.

4.1.1.7.3.7. [e] > [ė] Değişmesi

Bu değişim, ünlülerin niteliklerinin anlatıldığı bölümde ele alınmıştı. bk. 4.1.1.1.2.

4.1.1.7.3.8. [e] > [ü] Değişmesi

y ünsüzünün daraltıcı etkisi sonucunda oluşmuş şu örnekler kaydedilmiştir: *böylüydü* (< böyle i-di) 2/123; 14/132, *hüsüyün* 49/135, *ḵóşüye* (< köşe+y+e) 2/58.

4.1.1.7.3.9. [e] > [ı] Değişmesi

KKA'da *ver-* yardımcı fiiliyle oluşturulmuş kimi birleşik fiillerde, söz konusu yardımcı fiil *ver-*, *e* > *ı* değişmesiyle görülür: *aḳtarıvır-* (aktarıver-) 36/7, *annadıvır-* 7/180, *batırıvır-* 17/28, *çıḳıvır-* 14/140, *da꞉dıvır-* (< dağıtıver-) 29/24, *sıḳıştırıvır-* 4/40, *varıvır-* 14/119, *yapıvır-* 23/97 vb.

Bunun dışında şu örnekler kaydedilmiştir: *ıntırġa* (< entrika) 32/97, *sığırt-* (< seğirt-) 8/105.

4.1.1.7.3.10. [o] > [u] Değişmesi

Bölgemiz ağızlarında bu deşim şu bazı Türkçe kelimelerde -özellikle Türkmen ağzında- sıkça görülür: *ġunuş-* (gerileyici ünlü benzeşmesi sonucu) 3/21; 32/55, *ġuy-* (11 kez) 8/131; 32/128; 45/56 vd., *ġuyur-* 53/198.

KKA'da bu değişimin daha çok, ÖTT'nin düzlük yuvarlaklık uyumuna girmeyen kelimelerinde uyuma girmeye bağlı olarak görüldüğü anlatılmıştı (bk. 4.1.1.6.2.). Bunun dışında benzeşmeye bağlı olarak *bo‿gúnüŋ* 4/6 örneği, *y* ünsüzünün daraltıcı etkisine bağlı olarak oluşmuş *yuğur-* (< yoğur-, özellikle Türkmen ağzında) 33/31; 39/68; 50/182 örneği, asli biçimin korunmasıyla ilgili olarak *sufra* (5 kez, sofra 4 kez < Ar. *sufra(t)* سُفرة) 7/103; 25/166; 32/179 vd. ve herhangi bir nedene dayandıramadığımız *huvardalıḳ* 32/122 ve *umuz* 25/195 örnekleri metinlerimizde kaydedilmiştir.

4.1.1.7.3.11. [o] > [ô] Değişmesi

Şu örnekler kaydedilmiştir: *ġôy-* 12/83; 16/87; 31/17, *nayłôn* 23/99, *ôya* (< oya) 14/23, *telefôn* 32/128, *yôğur-* 19/38.

4.1.1.7.3.12. [ö] > [ü] Değişmesi

Bazı ünsüzlerinin daraltıcı etkisi sonucunda oluşmuş veya kelimenin eski biçimiyle ilgili örnekler kaydedilmiştir: *büyle* (< bu il-e Günelsoy, 2011: 174, toplam 8 kez) 32/202; 55/105 vd., *hüyük* (< DLT *üyük* "Oğuzcada, tepe gibi yerden yükselen şeyler." Ercilasun-Akkoyunlu, 2014: 41) 43/43, *şüyle* (< uş+öyle Gülensoy, 2011: 848) 40/19; 41/22; 48/79; 49/52, *ü͡úne* (< önüne < öŋ+ü+n+e) 39/83, *üğüt-*[4] 13/146; 39/73; 50/145 vd., *üyle* (< o il-e Gülensoy, 2011: 678-679) 39/104; 40/12; 48/57; 51/11.

4.1.1.7.3.13. [ö] > [ú] Değişmesi

ğ ünsüzünün etkisi sonucunda oluşmuş şu örnek kaydedilmiştir: *ú͡üd-* (< öğüt-) 25/71.

4.1.1.7.3.14. [ö] > [ũ] Değişmesi

ŋ (> ğ) ünsüzünün etkisi sonucunda oluşmuş şu örnek kaydedilmiştir: *ũ͡ünde* (< önünde < öŋ+ü+n+de) 53/177.

4.1.1.7.3.15. [ö] > [o̲] Değişmesi

ŋ (> ğ) etkisi sonucunda ve kelimenin eski biçimiyle ilgili olarak oluşmuş şu örnekler kaydedilmiştir: *o̲͡ğünden* (< öŋ+ü+n+den) 7/127, *o̲ğüt-* (bk. 4.1.1.7.3.12. *üğüt-* örneği) 27/51.

4.1.1.7.4. Dar Ünlülerin Genişlemesi

Kelime içindeki dar sıradan ünlülerin çeşitli nedenlerle boğumlanma özellikleri bakımından geniş sıradan ünlülere dönüşmesi olayıdır (Korkmaz, 2017: 240).

4.1.1.7.4.1. [i] > [e] Değişmesi

Özellikle Türkmen ağzında türlü nedenlerden bazı kelimelerde -özellikle iletmek > eletmek- kaydedilmiştir: *beyşáher* 51/118, *çeḵel-* (< çekil-, ilerleyici ünlü benzeşmesi

[4] Bu kelime DLT'de *ögit-* (Ercilasun-Akkoyunlu, 2014: 103) ve *ügi-* (Ercilasun-Akkoyunlu, 2014: 459) biçimleriyle kaydedilmiştir. Azerbaycan Türkçesinde *üyüt-* biçiminde, Türkmen Türkçesinde *üve-* biçimindedir (Ercilasun vd., 1991: 674).

sonucunda) 52/10, *elet-* (< ET elit-/elt-/élit- Gülensoy, 2011: 431) 48/48, *e:yce* (toplam 7 kez < ET ädgü, EAT eyü/eyi < TT iyi Gülensoy, 2011: 444) 33/29; 48/79 vd., *eyce* 33/34, *fetil* (< Ar. *fetīl* فتيل Develliođlu, 2013: 301) 40/19, *fetilli* 32/153, *şe:ḫer* 44/4, *şeher* 25/218; 44/4, *ekiz*[5] 28/33; 50/33.

Yörük ağzında şu kelimelerde kaydedilmiştir: *geğsi* (< gey- [kéd-] -esi Gülensoy, 2011: 372) 30/15, *gey-* (< kiy- < kéy- < key- < ked- KT, Uyg., DLT Gülensoy, 2011: 372) 29/150, *hedeye* (Ar. *hediyye* هديّة > ÖTT hediye > KKA ünlü benzeşmesiyle. Diğer pek çok Türkiye Türkçesi ağızları *hedeye*)20/10, *cehez* (< Ar. *cihāz* جهاز) 29/8, *yeyevür-* (< yiyiver-) 29/62.

Şu örnekler ise Karapınar merkez ağzından kaydedilmiştir: *nece* ("nice" < Uyg. näçä/näçük [*näçä ök], OT nece/neçe Gülensoy, 2011: 607) 2/66, *a:beŋ* (< abi+n) 7/91.

4.1.1.7.4.2. [i] > [é] Değişmesi

é:yce (< ET ädgü, EAT eyü/eyi < TT iyi Gülensoy, 2011: 444) 2/101; 9/46, *éy* (< iyi) 28/85, *éyce* 1/51, *éyi* 3/58; 7/138; 46/76, *éyleştir-* (< iyileştir-) 15/63, *gét-* (< ET két- Caferoğlu, 2015: 107) 51/15, *éşte* ("işte") 32/85.

4.1.1.7.4.3. [u] > [a] Değişmesi

Bu değişim şu bir kelimede kaydedilmiştir: *doḳan-* (< dokun- "etkilemek") 8/138; 39/108.

4.1.1.7.4.4. [u] > [o] Değişmesi

Kimi kelimelerde kaydedilmiş olmakla birlikte *yukarı* kelimesinde kelimenin eski biçimiyle ilgili olarak daha yaygın olarak görülür: *bo͡:un* (< ET bu/bo* Tietze, 2002: 386, + kün > gün) 52/60, *bo͡un* (toplam 9 kez) 11/25; 52/48 vd., *doda:* ("dudak+ı" < Ana Türkçe *dōdaḳ < Eski Kıpçakça tōdaḳ/todaḳ Eren, 1999: 122; Tietze, 2002: 657)[6] 7/88, *dóva:* (< Ar. duʿā) 29/60; 39/117, *osan-* (< Osm. T. osanmaḳ Tulum, 2011 1417) 32/131, *oyan-* (< ET odun- Gülensoy, 2011: 975) 21/62, *şo* (17 kez < *uş ol > uşol > şol > şu Gülensoy, 2011: 848) 5/57; 27/7; 36/8 vd., *yoḫarı* (< ET yokaru, OT

[5] Gülensoy bu kelimenin DLT'de *ikkiz* olarak geçtiğini, Codex Cumanicus'ta *egiz* olarak geçtiğini ve Genel Türkçede *ekiz* olduğunu belirtir (Gülensoy, 2011: 429). Kelime Azerbaycan Türkçesinde *äkiz* biçiminde, Türkmen Türkçesinde ise *ekiz* biçimindedir (Ercilasun vd., 1991: 376).

[6] Bu kelime Azerbaycan Türkçesinde *dodag* biçiminde, Türkmen Türkçesinde ise *dōdak* biçimindedir (Ercilasun vd., 1991: 190).

yokar/yokaru/yukaru Gülensoy, 2011: 1172) 53/78, *yoḳarı* (17 kez, yukarı biçimi kaydedilmemiştir) 2/94; 24/25; 51/72 vd.

4.1.1.7.4.5. [u] > [ô] Değişmesi

avrôpa 46/30, *bôgún* (< bugün) 9/75; 11/119, *otôr-* 5/57, *şô‿dołamałar* (< şu) 13/110, *ô:ra-* (< uğra-) 7/158, *yôḳarı* 31/24 vd.

4.1.1.7.4.6. [u] > [o̲] Değişmesi

bo̲gún 28/37.

4.1.1.7.4.7. [u] > [ö] Değişmesi

böğün 15/69, *bög̊ün* 15/68; 42/27, *böhünkü* 25/114, *böün* 31/47; 38/32.

4.1.1.7.4.8. [ü] > [ö] Değişmesi

Büyü- ve *yürü-* fiillerinde eski biçimin devamı niteliğinde yaygın olarak kaydedilmiştir: *böyü-*[7] (böyü- 10 kez, büyü- 1 kez < OT bedük > An. Ağ. böyük Gülensoy, 2011: 197) 4/3; 51/47 vd., *böyüg̊‿eviŋ* 25/167, *böyük* (böyük 44 kez, büyük 8 kez) 9/54; 29/80 vd., *böyükbaş* 4/32; 48/27, *gözel* (< *köz+el > göz+el Gülensoy, 2011: 401)[8] 3/178; 11/157; 16/58 vd., *hökům* (< hükům) 6/46, *hökümet* 3/12, *hörmet* 29/80; 47/29; 52/115, *övendire* (< öğendere Gülensoy, 2011: 651) 17/28, *yörü-* (23 kez, yürü- 1 kez < *yöri < *yōr-(ı)- Gülensoy, 2011: 1195)[9] 17/29; 24/37 vd., *yörüyüş* 38/63.

4.1.1.7.4.9. [ü] > [ó] Değişmesi

gózel (27 kez, g̊üzel 54 kez, gözel 6 kez, güzel 2 kez) 14/146 vd., *hóo̲kúmet* 41/28, *hórmetḱar* 47/36, *ḳ̲ófe* (< küfe) 14/127.

---

[7] Bu fiil Azerbaycan Türkçesinde de *böyü-* biçimindedir (Ercilasun vd., 1991: 90).
[8] Bu kelime Azerbaycan Türkçesinde *gözäl* biçiminde, Türkmen Türkçesinde ise *gözel* biçimindedir (Ercilasun vd., 1991: 296).
[9] Bu fiil Azerbaycan Türkçesinde *yeri-* biçiminde, Türkmen Türkçesinde isi *yöre-* biçimindedir (Ercilasun vd., 1991: 1002).

4.1.1.7.4.10. [ü] > [ö̲] Değişmesi

bö̲yü- 18/1, *bö̲yüg‿ araba* 22/11, *bö̲yük* 21/20; 30/13; 49/82, *bö̲yükbaş* 21/45, *bö̲yükşehir* 38/74.

4.1.1.7.4.11. [ü] > [ó] Değişmesi

bóyük 7/67, *góğercin* (< ET kögürçgün/kögürçkän/kögürçün OT kökürçkün Gülensoy, 2011: 399) 31/37.

4.1.1.7.5. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması

Kelimede ön ve iç ses durumundaki düz ünlülerin çeşitli fonetik etkenlerle yuvarlak sıraya geçmeleridir (Korkmaz, 2017: 242). KKA'da bu değişim benzeşme nedeniyle veya dudak ünsüzlerinin etkisi sonucunda oluşur. Bu değişime dair kimi örnekler özellikle Karapınar Yörük ağzında görülür.

4.1.1.7.5.1. [a] > [o] Değişmesi

Benzeşme sonucunda oluşmuş şu örnekler kaydedilmiştir: *ondon‿ so:na* 49/57, *ondon‿so:no* 32/204, *ondon‿soŋura* 38/66.

4.1.1.7.5.2. [a] > [å] Değişmesi

Dudak ünsüzlerinin etkisi sonucunda oluşmuş şu örnekler kaydedilmiştir: *bå‿am* (< baba+m) 49/131, *båba* 49/31; 32/133 vd. (toplam 11 kez), *såv̇* (< sağ "sol karşıtı") 53/127, *şaɬvår* 52/44.

Şu örnek ise benzeşme sonucunda oluşmuştur: *ondån‿sõ:ra* 31/67;38/22;52/131.

4.1.1.7.5.3. [a] > [ô] Değişmesi

Dudak ünsüzünün etkisi sonucu oluşmuş şu örnek kaydedilmiştir: *bôba* 51/130.

4.1.1.7.5.4. [e] > [e̊] Değişmesi

Dudak ünsüzlerinin etkisi sonucunda şu örnekler kaydedilmiştir: *de̊ve* 23/148; 48/8, *de̊vlet* 11/54; 53/194.

Şu örnek ise uzak benzeşmeyle açıklanabilir: *bura‿ge̊ldik* 24/32.

4.1.1.7.5.5. [e] > [ö] Değişmesi

Dudak ünsüzlerinin etkisi sonucunda oluşmuş şu örnekler kaydedilmiştir: *cömaat* 42/10, *cömaːt* 30/29; 52/37, *cövap* 3/73, *döve* (< deve) 8/38; 14/128, *dövlet* 29/152, *döylet* (< döylet < dövlet < devlet) 23/179.

4.1.1.7.5.6. [e] > [ö̲] Değişmesi

Dudak ünsüzünün etkisi sonucu oluşmuş şu örnek kaydedilmiştir: *cö̲vap* 7/10.

4.1.1.7.5.7. [e] > [ó] Değişmesi

Dudak ünsüzünün etkisi sonucu oluşmuş şu örnek kaydedilmiştir: *cóvaːp* (< cevap) 7/137.

4.1.1.7.5.8. [e] > [u] Değişmesi

Dudak ünsüzünün etkisi sonucu oluşmuş şu örnekler kaydedilmiştir: *cuv̇ap* 7/166, *direv̇ur-* (< deriver-) 29/86, *ołuv̇ur-muş* 3/216.

4.1.1.7.5.9. [e] > [ü] Değişmesi

Dudak ünsüzünün etkisi sonucu oluşmuş şu örnekler kaydedilmiştir: *döşüyüv̈ür-üŋ* (< döşeyiver-) 9/68, *kemük* 31/32; 32/203.

4.1.1.7.5.10. [ı] > [u] Değişmesi

buraḳ- (< bırak-) 19/29, *ġabu* (< ET kapaġ/kapı OT kapuġ Gülensoy, 2011: 460) 27/105, *ġarabuŋar* (toplam 18 kez, eski biçimden ötürü < OT bunar/mıŋar Gülensoy, 2011: 694) 5/7; 39/17 vd., *randuman* 26/32, *suv̇a-* (< sıva-) 14/129; 44/34.

4.1.1.7.5.11. [ı] > [i̊] Değişmesi

bi̊çaḳ 24/60, *daşpi̊nar* 53/140, *fi̊rsat* (< Ar. *furṣat*) 21/61.

4.1.1.7.5.12. [i] > [i˚] Değişmesi

Daha çok dudak ünsüzlerinin etkisi sonucu oluşmuş örnekler kaydedilmiştir: *bi˚ber* 13/86; 15/29, *bi˚l-* 9/41; 26/97; 49/51 vd., *devi˚şik* 25/2, *demi˚r* 51/77, *ołduː ‿ i˚çün*

(benzeşmeden veya eski biçimden ötürü < ET uçun/üçün Gülensoy, 2011: 424) 38/41, *kemiˇk* 32/202, *kemiˇkli* 53/114, *mevliˇt* 42/78, *mevsiˇm* 51/94, *miˇllet* 51/56, *miˇsaːvir* 52/5.

4.1.1.7.5.13. [i] > [ü] Değişmesi

esürge- (< esirge-) 8/53, *mühüm* (ilerleyici ünlü benzeşmesinden ötürü) 53/76, *müpser* (< Ar. mibzar, dudak ünsüzü etkisiyle) 15/10; 51/29, *polüs* (ilerleyici benzeşmeden ötürü) 46/79.

4.1.1.7.6. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi

Bu ünlü değişimi olayında en dikkat çeken özellik, *öyle*, *böyle*, *şöyle* kelimelerinin Karapınar Türkmen ağzında *iyle*, *biyle*, *şiyle* biçiminde yaygın olarak görülmesidir.

4.1.1.7.6.1. [o] > [a] Değişmesi

borda (< bordo) 13/38, *dinama* (< dinamo) 38/46; 53/184, *dinamalı* 13/27, *horaz* 7/12; 16/25, *horman* 5/35, *ispirta* 16/45, *lavaba* 3/22, *salan* (< salon) 29/16.

4.1.1.7.6.2. [o] > [å] Değişmesi

abåːɣ (< *ünlem* abo) 51/116, *banyå* (< banyo) 20/17, *horåz* 55/48, *limån* (< limon) 13/77, *salån* (< salon) 29/28, *telefån* 32/109.

4.1.1.7.6.3. [o] > [e] Değişmesi

ekenomi (< ekonomi) 27/79, *kile* 39/73; 49/154, *kilemetre* 53/12.

4.1.1.7.6.4. [o] > [ı] Değişmesi

mazıt (< Fr. mazout > ÖTT mazot > mazut > mazıt) 23/183; 41/12; 52/68.

4.1.1.7.6.5. [ö] > [a] Değişmesi

rapurdaj 25/1.

4.1.1.7.6.6. [ö] > [e] Değişmesi

bel- (< böl-) 29/127, *belik* (< bölük) 16/108, *belinme* 17/7, *nebet* 16/82, *nebetçi* 2/69, *şofer* (< şoför) 50/81, *şófer* 50/82.

Bu ünlü değişimi olayında, ÖTT'nin *çöz-* fiilinin bölgemiz ağızlarında *çez-* olarak eski biçimde (bk. Gülensoy, 2011: 256) görülmesi dikkat çekicidir: *çez-* (> ÖTT çöz-) 11/49; 32/95. Bölgemiz ağızlarında ÖTT'nin *çöz-* fiili *çiz-* olarak da görülür: *çiz-* 23/150. Buna göre, bölgemiz ağızlarında ilk hecede *e* > *i* değişiminin çoğu Türkçe ve alıntı kelimelerde karakteristik olduğu (bk. 4.1.1.7.3.5.) göz önünde bulundurulursa *çiz-* biçiminin *e* > *i* değimi sonucunda doğrudan eski biçim *çez-* ile ilgili olduğu görülür. Öztürk bu fiilin Eski Türkçeden Türkiye Türkçesine *ET seş-* > *çez-* > *TT çöz-* gelişimiyle geldiğini belirtir ve fiilde dudak ünsüzünün bulunmadığından fiildeki *e* > *ö* değişimini Türk dilinde daha çok çaba isteyen değişimler içinde değerlendirir (Öztürk, 2017: 2192). Bu bağlamda KKA'da *çöz-* fiilinin *çez-* biçimiyle görüldüğünden eski biçimi korumuş olması, bölge ağzının bu fiili Türk dilinin yapısına uygun olarak kullandığını gösterir. Dolayısıyla bu fiilde ÖTT'ye göre *ö* > *e* değişiminin varlığı söz konusu gibi görünse de, gerçekte fiilin yalnızca asli ve Türk diline uygun olan yapısını korumuş olduğu, fiilde herhangi bir ünlü değişimi olayının görülmediği söz konusu edilebilir.

4.1.1.7.6.7. [ö] > [e̊] Değişmesi

nȇbet 40/51.

4.1.1.7.6.8. [ö] > [i] Değişmesi

Özellikle Türkmen ağzında *öyle, böyle, şöyle* kelimelerinde: *biyle* (23 kez) 32/150; 43/35; 55/163 vd., *iyle* (64 kez) 32/143; 45/13; 53/200 vd., *şile* (< şöyle) 45/57; 55/122, *şiyle* (33 kez) 34/19; 47/10; 53/173 vd.

4.1.1.7.6.9. [ö] > [i˚] Değişmesi

bi˚yle (< böyle) 43/6.

4.1.1.7.6.10. [o] > [a] Değişmesi

anas (anons) 52/124.

4.1.1.7.6.11. [u] > [ı] Değişmesi

bıłaştır- 25/153, *bıra* 29/14; 52/2, *bızdołabı* 45/72, *çıbuḳ* (< çīp "ince, yumuşak dal" +(I)k Gülensoy, 2011: 256)[10] 51/3, *çıbıḳ* 17/46, *yımırta* 17/106; 33/30, *mıḴtar* (< muhtar) 27/33, *mısḳa* 48/87, *mısdafa* 55/26.

4.1.1.7.6.12. [u] > [i] Değişmesi

fasille (toplam 19 kez) 5/26; 47/8 vd., *havli* (< avlu) 13/16, *mapis* (< mahpus) 13/106.

4.1.1.7.6.13. [u] > [ı̊] Değişmesi

bı̊rada 43/19, *bı̊zdołaPları* 45/19, *bı̊ra* 17/11; 42/33, *çıbı̊ḳ* 51/4, *mı̊ːtar* (< muhtar) 51/50.

4.1.1.7.6.14. [u] > [i˚] Değişmesi

ġabi˚l it- 5/64; 52/13.

4.1.1.7.6.15. [ü] > [i] Değişmesi

aki (akü, akümülatör) 2/37.

4.1.1.7.6.16. [ü] > [e] Değişmesi

dúğürcek (< düğürcük) 33/30.

4.1.1.7.6.17. [ü] > [e̊] Değişmesi

be̊yük (< OT *bedük* Gülensoy, 2011: 197)[11] 11/135.

4.1.1.8. Ünlü Düşmeleri

KKA'da ünlü düşmeleri iç seste ve son seste görülür. Genel olarak vurgusuz orta hece ünlüsünün düştüğü örnekler metinlerimizde daha çok kaydedilmiştir. Bununla birlikte ünlü çarpışması sonucunda oluşan düşmeler de kaydedilmiştir:

[10] Bu kelime Türkmen Türkçesinde *çībık* biçimindedir (Ercilasun vd., 1991: 138).
[11] Bu kelime Türkmen Türkçesinde *beyik* biçimindedir (Ercilasun vd., 1991: 88).

[a] düşmesi: *da:ḫ ‿ randuman* oluyor 26/32, *ort ‿ asya* 35/4; 48/3, *mandalin* (< mandalina) 5/61, *sałamır* (< salamura) 9/9; 13/61; 14/15, *ayşeba* (< ayşe aba/abla) 13/78, *babanne* (< babaanne) 13/124; 23/72; 44/19, *burdan* (< buradan, toplam 39 kez) 18/40; 42/60 vd.

[e] düşmesi: *aşıraşı* (< aşure aşı) 17/88, *ce:yran* 53/183, *ceryan* 9/6, 38/45 vd., *ceyran* (toplam 15 kez) 21/42; 55/120 vd., *ġaste* (< gazete) 40/27.

[ı] düşmesi: *aççıḳ* (< azıcık) 1/45, *azcıḳ* 31/46, *dışarda* 13/144; 50/152, *ızcıḳ* (< azıcık) 25/67, *ġaysıdan* (< kayısı+dan) 29, *âzĭcıḳ* (< azıcık) 18/7.

[i] düşmesi: *ahret* (< ahiret) 27/130, *birbirne* (< birbirine) 31/32, *daḳḳa* (< dakika) 31/52; 40/55; 48/80, *ėyleştir-* (< iyileştir-) 15/63, *haḳḳattán* (< hakikaten) 17/3; 30/33, *ėy ‿ ołuyorsa* (< iyi) 28/85, *ik ‿ ay* 15/32; 39/99, *ik ‿ ú:n* 26/88; 47/14, *ik ‿ ü:z* 22/11; 33/35; 41/6 vd., *iḳ ‿ ú:z* 37/24.

[u] düşmesi: *bułnandan* (< bulun-an+dan) 29/38, *yumşaḴ ‿ ołurdu* 45/56, *avcunu* açmayıvirir 25/154.

4.1.1.9. Ünlü Türemeleri

Ses özelliklerine veya birbirleri ile birleşme şartlarına bağlı bazı nedenlerle kelimenin ön, iç ve sonuna ünlü getirilmesi olayıdır (Korkmaz, 2017: 241).

4.1.1.9.1. Ön Seste Ünlü Türemesi

KKA'da ön sesinde r ve l/ł ünsüzlerini taşıyan alıntı kelimelerde kaydedilmiştir.

ı- türemesi: *ıradiyo* (< radyo) 11/154, *ıra:zı* (< razı) 7/187, *ırazı* 24/67, *ıraḳḳa* 49/12, *ıraf* (< raf) 32/149, *ırahatlıḳ* 20/43; 23/199, *ırahmetlik* 2/57; 7/69; 46/97, *ırahmatlıḳ* 49/109, *ıramazan* 29/65, *ısĭpa:riç* 7/164.

i- türemesi: *iĺ:azım* 7/162;30/36 vd., *iła:zım* 2/45;55/21 vd., *ileğen* 11/164; 33/7 vd., *iradyo* 32/50, *iraf* (< raf) 5/46; 7/110, *ireçberlik* 28/26, *ireçil* 29/132, *irenkli* 39/43, *ireŋk* 29/32, *irezil* 7/191; 32/52; 45/18 vd., *sitiˇresli* 50/88.

u- türemesi: *uru:h* (< ruh) 29/60.

4.1.1.9.2. İç Seste Ünlü Türemesi

Çoğunlukla alıntı kelimelerde ön veya iç seste yan yana gelen ünsüzler arasında oluşur. Kimi Türkçe kelimelerde de iki ünsüz arasında türemeler kaydedilmiştir. Bunun dışında özellikle ekleşme sürecinin tamamlanmadığı kimi Türkçe kelimelerde (ör.

ġısıraḳ 51/19 < kısır+ak), aslında ünlü türemesi olayı yoksa da ÖTT'ye göre ünlü türemesi görünümündedir.

-ı- türemesi: *bıranş* (< branş) 4/20, *ıntırġa* (< entrika) 32/97, *ġılişe* (< klişe) 16/40, *ġıráme* 9/7, *ġırap* (< krep) 11/111, *ġıredi* 22/10; 39/62, *ġıríz* (< kriz) 53/142, *ġıriz* 3/6; 27/46, *ġırip* 29/124, *ḳıriz* 31/1, *masıraf* 47/13; 49/157, *tıravi̊Ḳ ‿ ġaza:sı* 7/62, *haşıla-* 9/69; 13/74, *ġısıraḳ* (< OT ḳısraḳ < kısır +Ak Gülensoy, 2011: 517) 51/19, *sızıla-* (< ET sısla-/sızla- < OT sızla- *sızı+la- Gülensoyi 2011: 778) 55/103, *tılısımlı* (< Ar. ṭılısm طلسم) 23/198, gelmiyor *aḳıla* 25/204.

-ĭ- türemesi: *avĭrat* 51/39, *ısĭlat-* (< ıslat-) 8/33; 9/46.

-í- türemesi: *hattíya* (< hatta) 5/20.

-i- türemesi: *cipsilik* (< cips+lik) 5/19, *espiri* (< espri) 9/88, *etiraf* 14/5; 23/1; 48/48 vd., *feniẙa* 11/176, *filim* 16/77; 21/11; 23/151, *ġabiristan* 31/22, *ġompile* 9/48; 36/33, *ha:liya* (< hâlâ) 6/10, *hebisi* (17 kez, hepisi 54 kez, hepsi 11 kez, ÖTT "hepsi" < hep+i+si) 11/14; 16/59; 42/50 vd., *hepisi* (54 kez) 25/97 vd., *ıradiyo* (< radyo) 11/154, *idirołuḳ* (< hidrolik) 32/48, *kilometire* 26/35, *kirko* (< kriko) 32/169, *mecilis* 7/199, *metire* (18 kez, metre 13 kez) 20/43 vd., *moderin* 4/16, *pi̊lak* 16/47, *pirket* (< briket) 18/59, *radiyo* 11/155; 25/177; 42/52, *teyip* 32/50; 39/46, *tiren* 38/10, çarşı *izinine* 32/145, ałłaın *iziniyle* 50/81, yeraltı *şehiri* 26/11.

-i̯- türemesi: *ba:mi̯ya* (< bamya) 25/40, *çevi̯rili* 27/67, *ha:li̯ya* (< hâlâ) 8/8, *liti̯re* 32/152, *meti̯re* 21/72; 25/148; 31/22.

-u- türemesi: *bułuz* 52/44, *buroşit* (bronşit) 11/43, *ġurup* 10/9, *purosúr* (< prosedür) 8/1, *omuzuna* 5/51, *omuzundan* 28/42.

-ü- türemesi: *gümüle-* (< gümle-) 11/132, *lúküs* (< lüks) 32/43, *lükü̯s* 49/157, *müsürüf* 5/49.

4.1.1.9.3. Son Seste Ünlü Türemesi

-e türemesi: *adrese* (< Fr. adresse) 31/56.

-i türemesi: *hemi... hemi...* (< hem... hem...) 38/9; 53/194 vd.

-a türemesi: *barabara* (<Far. berāber) 23/63.

4.1.1.10. Ünlü Çarpışması

Ünlü ile biten bir kelimenin son sesi ile ünlü ile başlayan bir kelimenin ön sesinin yan yana gelmesi veya türetme ve ekleme durumlarında ve dilimize girmiş yabancı kelimelerde

iki ünlünün karşılaşması olayı (Korkmaz, 2017: 239). Bu karşılaşma KKA'da, *ne* kelimesinden sonra yardımcı eylem veya *ara-* eylemi geldiğinde şu biçimlerde oluşur:

1. *Ne* kelimesiden sonra *et-* yardımcı eylemi geldiğinde, yardımcı eylemin ünlüsü düşer, *ne et-* yapısı *nit-* olarak karşımıza çıkar: *nit-* 3/63; 51/107; 55/168. Bununla birlikte *ne et-* yapısı şu bir örnekte, *ne* kelimesi ile yardımcı eylemin arasına *y* türemesiyle kaydedilmiştir: *neyit-* 42/80.

2. *Ne* kelimesinden sonra *ol-* yardımcı eylemi geldiğinde, *ne* kelimesinin ünlüsüyle yardımcı eylemin ünlüsü birleşir, uzun bir ünlü oluşur: *noːl-* (< ne ol-) 15/66; 27/26; 41/13 vd.

3. *Ne* kelimesinden sonra *ara-* eylemi geldiğinde, *ne* kelimesinin ünlüsüyle *ara-* eyleminin ünlüsü birleşir, uzun bir ünlü oluşur: *naːra-* (< ne ara-) 3/198; 7/129; 32/156; 44/62 vd.

4.1.1.11. Ünlü Göçüşmesi

Bu ses olayına dair metinlerde şu örnekler belirlenmiştir: 38/3, *eṣkar* (< asker) 29/50, *uslüp* (< üslup) 8/100.

4.1.1.11.1. Ünlü Ünsüz Göçüşmesi

Şu iki kelimede karakteristik olarak görülür: *ġannı* (karın > ġarın > ġannı ?) 3/121; 31/45; 52/130 vd., *züverlik* (< üzerlik -yalnızca Karapınar merkez ağzında-) 9/91; *züvellik* 5/50; 14/11 vd. Metinlerde bunun dışında şu örnekler kaydedilmiştir: *giyis* (< giysi) 24/50, *ürya* 7/175, *ıntırġa* (< *Fr.* intrigue) 32/97.

4.1.2. Ünsüzler

Bu bölümde KKA'da ünsüz sesbirimler ve ölçünlü dilde bulunmayan değişkeleri, boğumlanması zayıflamış olan ünsüzler, ünsüz uyumu ve ünlü-ünsüz uyumu, ünsüz değişmeleri, ünsüz benzeşmeleri, benzeşmezlik (aykırılaşma), ünsüz düşmeleri, hece kaynaşması, ünsüz tekleşmesi, ünsüz türemeleri, ünsüz ikizleşmesi ve ünsüz göçüşmesi konuları ele alınacaktır.

4.1.2.1. Ünsüz Sesbirimler ve Ölçünlü Dilde Bulunmayan Değişkeleri

KKA'da /b/, /c/, /ç/, /d/, /f/, /g/, /ğ/, /h/, /j/, /k/, /l/, /m/, /n/, /ŋ/, /p/, /r/, /s/, /ş/, /t/, /v/, /y/ ve /z/ olmak üzere 22 ünsüz sesbirim bulunur. Bununla birlikte bu ünsüzlerin pek çoğu,

boğumlanma nitelikleri bakımından bir takım değişkelere ayrılır. Burada KKA'daki söz konusu ünsüz sesbirimlerle birlikte bu değişkeler anlatılacaktır.

KKA'da ünsüz sesbirimler ve değişkeleri topluca şu tablo ile gösterilebilir:

Tablo 2.

KKA'da Ünsüz Sesbirimler ve Değişkeleri

	Süreksiz (Patlamalı)			Sürekli						
				Sızıcı			Akıcı			
	Ağız						Burun	Ağız		
								Yanaklı	Titrek	Yarı Ünlü
	+	±	-	+	±	-	+			
Çift Dudak	b	P	p				m			
Dudak				v̇						
Diş-Dudak				v	F	f				
Diş-Diş Eti	d	T	t	z	Z	s	n	l		
Diş Eti-Ön Damak	c	Ç	ç	j		ş		ɬ / Ɬ	r	y
Ön Damak	g/ǵ	K	k/ḱ	ğ		ĥ	ŋ			
Orta Damak	g̲	K̲	k̲	ğ						
Arka Damak	ġ	Ḳ	ḳ	ğ		h̲	ŋ			
Gırtlak						h				

+ Ötümlü ± Yarı Ötümlü - Ötümsüz

4.1.2.1.1. /b/ Ünsüzü

Süreksiz, ötümlü, çift dudak ünsüzüdür. Metinlerde 8462 kez kullanılmıştır. Kelimelerde ön seste ve iç hece başında bulunur: *böyüt-* 8/9, *baş* 23/27, *belki* 1/26, ca:miye gelir elde *bi bėnim* gíbi *bastun* 31/70, *biliyirim* 40/10, *sabın* 53/163, *daban* 2/138, *çoban* 11/88, *yaban* 12/25, *sebep* 1/8 vb.

4.1.2.1.2. [P] Ünsüzü

Süreksiz, yarı ötümlü (p-b arası), çift dudak ünsüzüdür. Birkaç kelimede sınırlı sayıda örneği kaydedilmiştir. Şu kelimelerde *b* ünsüzünden değişmiş olarak iç seste hece sonunda ve başında kaydedilmiştir: *zePze* (< sebze) 15/65, *zoPa* (< soba) 13/54;

52/34. Şu bir kelimede ise *p* ünsüzünden değişmiş olarak iç seste hece başında kaydedilmiştir: *soPa* (< sopa) 40/43.

4.1.2.1.3. /c/ Ünsüzü

Süreksiz, ötümlü, diş eti-ön damak ünsüzüdür. Metinlerde 2334 kez kullanılmıştır. Kelimelerde ön seste, iç seste ve -yalnızca bir kelimede- son seste bulunur: *cıvıt-* 8/67, *cinġan* 27/40, *ceviz* 12/45, *ciyer* (< ciğer) 39/66, *mecilis* 7/199, *diyiciler* 48/38, *sac‿arasında* 9/42, *sacıŋ* üstünde 7/15 vb.

4.1.2.1.4. [Ç] Ünsüzü

Süreksiz, yarı ötümlü (c-ç arası), diş eti-ön damak ünsüzüdür. Şu kelimede *ç* ünsüzünden değişmiş olarak çevre şartından son seste kaydedilmiştir: *saḳłambaÇ‿oyna-* 5/29; 37/14.

4.1.2.1.5. /ç/ Ünsüzü

Süreksiz, ötümsüz, diş eti-ön damak ünsüzüdür. Metinlerde 3172 kez kullanılmıştır. Kelimelerin her yerinde bulunabilir: *çıḳar-* 7/27, *çığır-* 23/200, *ġaçaḳ* 38/13, *gúççük* 50/55, *çekil-* 1/11, *oruç* 11/142, *üç* 17/112 vb.

4.1.2.1.6. /d/ Ünsüzü

Süreksiz, ötümlü, diş-diş eti ünsüzüdür. Metinlerde 17276 kez kullanılmıştır. Kelime başında içinde bulunur: *duy-* 50/55; *di-* 14/165, *gendi* 9/83, *doḳu-* 21/66, *yardım* 29/152 vb.

4.1.2.1.7. /f/ Ünsüzü

Sürekli, sızıcı, ötümsüz, diş-dudak ünsüzüdür. Metinlerde 886 kez kullanılmıştır. Kelimelerin her yerinde bulunabilir: *hoşaf* 15/24, *farḳłı* 4/21, *def* çalınırdı 33/16, *telefun* 38/33, *fiłan* 50/145, *efendi* 8/98, *ufacıḳ* 13/77, *hėrif* 52/23 vb.

4.1.2.1.8. [F] Ünsüzü

Sürekli, sızıcı, yarı ötümlü (f-v/v̇) arası, diş-dudak ünsüzü. KKA'da bu ara ünsüz, *f* ünsüzünden veya *v/v̇* ünsüzünden değişmiş olarak kaydedilmiştir: *Fałła* (< vallaha) 53/66, *asFat* (< asfalt) 21/71, *Furulu* (< vurulu) 52/54, *teşFig‿it-* (< teşvik et-) 26/99 vb.

4.1.2.1.9. /g/ Ünsüzü

Süreksiz, ötümlü, ön damak ünsüzüdür. Metinlerde 2184 kez kullanılmıştır. KKA'da bu ünsüz kelime ve hece başında kullanılır: *git-* 38/30, *gel-* 1/15, *gibi* 23/106, *güzel* 49/56, *sevgi* 22/21, *dedemgil* 32/59, *segiz* 1/10 vb.

4.1.2.1.10. [ǵ] Ünsüzü

Kalın ünlülerle hece kurduğu hâlde ön çıkışlılığını koruyan *g* ünsüzüdür. KKA'da bu ünsüz alıntı kelimelerde kaydedilmiştir: *vezirǵan* 3/139, şincik *ǵavıra* bindi. *ǵavıra*, şu hałıya bindi 11/35, oğuşuḳ doḳurduḳ *dezǵa:nan* 11/41, hinci *dezǵaha* doḳuduyołłar 20/47, de: ġarşı dağ var, oruya atış *poliǵanı* diller 21/40, bizi *ġararǵah* bölú:ğüne ałdılar 26/102, *faǵaT* 31/40, *tezǵah* 32/168, *ǵavur* 39/106; 46/31; 48/7, *rúzǵar* 40/52; 48/83, ałay *ġaraǵahı* 40/64.

Bununla birlikte şu Türkçe kelimede bir kez kaydedilmiştir: *cinǵan*[12] 27/40.

4.1.2.1.11. [g̱] Ünsüzü

Süreksiz, ötümlü, orta damak ünsüzüdür. Metinlerde 1594 kez kullanılmıştır. KKA'da *i, ü, ö* ön ünlüleriyle hece kurarak bu ön ünlüleri yarı artlılaştıran karakteristik ünsüzlerdendir. Bununla birlikte *e* ön ünlüsünün de yanında sıkça hece kurar. Çoğunlukla ön seste, yer yer iç hece başında bulunur: *g̱özel* 11/23, *g̱ít-* 16/66, *g̱öçebe* 26/13, *g̱üneş* 32/225, *g̱elin* 44/54, *örg̱ú* 11/51, *g̱ór-* 48/57 vb.

4.1.2.1.12. [ġ] Ünsüzü

Süreksiz, ötümlü, arka damak ünsüzüdür. Metinlerde 3951 kez kullanılmıştır. Ön seste ve iç seste bulunur, art ünlülerle hece kurar: *ġał-* 49/7, *ġabir* 6/2, *ġardaş* 8/57, *ġız* 19/9, *sayġı* 22/21, *haŋġısı* 48/68, *ġałp* 53/142 vb.

4.1.2.1.13. /ğ/ Ünsüzü

Sürekli, sızıcı, ötümlü, ön, orta ve arka damak ünsüzüdür. Metinlerde bu ünsüzün geçtiği kelimelerde, ön, orta ve arka damak olmak üzere üç ayrı transkripsiyon işareti kullanılmamıştır. Ancak kayıtları dinlerken, bu ünsüzün art ünlülerle hece kurduğunda art damaktan, ön ünlülerle hece kurduğunda ise ön damaktan veya *i, ö, ü* ünlülerini yarı artlılaştırarak orta damaktan söylendiği gözlemlenmiştir. Metinlerde 846 kez kullanılmıştır.

[12] Kelimenin kökeniyle ilgili bk. Yıldırım, 2011: 66-67.

KKA'da bu ünlü iç seste kullanılır: *ya:ğłı* 53/153. *sığır* 23/125, *dağdan* 7/10, *öteği* adam 5/66, *dúğún* 5/42, *ağa* 2/58, ġoyunuŋ yuŋunu yı:ḳardıḳ, *e:ğíridik* 20/46, *ereğíl* 16/73, unumuzu *úğúdür* gelirdik 23/135, *buğún* 24/6, telsiz *bölúğúne* 26/114, *gúğúm* 24/11, *değírmen* 25/64, iklim *değíşti* 53/102, *o ‿ğól* 18/40 (o göl), ben *nö:receğin* 23/183 vb.

4.1.2.1.14. /h/ Ünsüzü

Sürekli, sızıcı, ötümsüz, gırtak ünsüzüdür. Metinlerde 2582 kez kullanılmıştır. Kelimelerin her yerinde bulunabilir: *hanġı* 25/204, *helkeniŋ* 23/89, *harman* 49/64, ġuraḳ sene oluyu *hic ‿ekin* olmuyur 48/84, *zabah* 11/187, *siyáh* 1/9, *nohut* 5/58 vb.

4.1.2.1.15. [ĥ] Ünsüzü

Kalın ünlülerle hece kurduğu hâlde ön çıkışlılığını koruyan *h* ünsüzüdür. Yalnızca *hatta* kelimesinde kaydedilmiştir. Bu kelime KKA'da *h* ünsüzüyle de söylenir. Metinlerde *h* ünsüzüyle söylendiği örnekler yaklaşık 20 kez iken *ĥ* ünsüzüyle söylendiği örnekler sekiz kezdir: *ĥatta:* 21/43; 34/29; 48/65 vd.

4.1.2.1.16. [ẖ] Ünsüzü

Sürekli, sızıcı, ötümsüz, arka damak ünsüzüdür. Metinlerde 65 kez kullanılmıştır. Çoğunlula *ḳ* > *ẖ* veya *h* > *ẖ* değişimiyle görülen bu ünsüz KKA'da karakteristik değildir. Şöyle ki, görüldüğü kelimelerin söz konusu ünsüze değişmemiş olarak *ḳ* ve *h* ile söylendiği örnekleri *ẖ* ile söylendiği örneklere göre oldukça çoktur. Bu ünsüz *ḳ* > *ẖ* değişimiyle *ba:ẖ-* 1/71; 7/59; 8/140; 25/162, *saẖłı* 7/82, *yaẖ* sığara da *yaẖ* ġardaşım 8/23, çocuḳ *çıẖ*acağ ‿ał gel didi 8/31, *doẖu-* 1/120, 11/42; 25/50, *oẖu-* 25/11; 46/79; 50/45, ġına *yaẖı*ldı 25/154, *baẖır* 36/18, *yaẖın* 38/41; 50/138; 53/149, *yoẖ* 45/21; 50/3; 52/3, *daẖım* 52/46, yúzde *doẖsan doẖuzu* 53/59, *doẖuz* 4/2, *yoẖarı* 53/178 gibi kimi sınırlı sayıda Türkçe ad ve eylemlerde, *yanındaẖına* 15/47, şu böhünkü *sıcaḳdaẖı:bi* 25/114, *ordaẖı* 38/22, *burdaẖı* 38/27 gibi sınırlı sayıdaki örneklerle aitlik ekinde, *raẖımı* sıfır 8/82, *aẖıł* 38/23, *oẖuł* 43/35, *maẖına* 52/47 gibi kimi alıntı kelimelerde birer veya ikişer örnekle kaydedilmiştir. *h* > *ẖ* değişimiyle ise yine çok az örnekte *elhamdürłaẖ* 2/54, *ałłaẖdan* 3/8, *ałłaẖ* 7/96; 8/53; 17/97; 50/44, ġıł geçiniŋ *siyaẖ* yuŋundan 25/146, *zabaẖ* 2/94; 7/77; 45/2; 45/51 gibi alıntı kelimelerde ve *ah* ünleminde (*aẖ* oca: batasıca 2/48, *aẖ* 25/111) kaydedilmiştir. Bununla birlikte şu Türkçe birlikte kullanımda *r* > *ẖ*

değişimiyle bir kez kaydedilmiştir: *şuadaḫ* (< şu kadar) 1/71. Şu alıntı kelimede de Türkçe dil uyumuna bağlı olarak ünsüz türemesiyle kaydedilmiştir: iki *saḫatlıḳ* 25/115.

4.1.2.1.17. /j/ Ünsüzü

Sürekli, sızıcı, ötümlü, diş eti ön damak ünsüzüdür. Metinlerde 13 kez kullanılmıştır. KKA'da kimi alıntı kelimelerde ÖTT'de olduğu gibi birincil olarak bulunur: *jandarma* 4/66; 21/76, *rapurdaj* 25/1, *teḵnołoji* 45/44, *teknołoji* 46/44, *anju* (< anjiyo) 53/144. Ancak bu ünsüzün görüldüğü örneklerin *j* > *c* süreksizleşmesiyle söylendiği örnekler daha çoktur. Dolayısıyla bu ünsüz KKA'da karakteristik değildir. Bununla birlikte yalnızca şu bir örnekte ise *c* > *j* sızıcılaşmasıyla kaydedilmiştir: adam *ha:jıdan* gelmi˚ş 31/68.

4.1.2.1.18. /k/ Ünsüzü

Süreksiz, ötümsüz, ön damak ünsüzüdür. Metinlerde 4275 kez kullanılmıştır. Türkçe kelimelerde yalnızca ön ünlülerle hece kuran bu ünsüz kelimelerin her yerinde bulunabilir: *pek* 1/4, *iki* 7/59, *şişek* 17/76, *eḵmek* 46/5, *kölge* 25/221, *yimek* 29/61, *keklik* 28/95, *ilk*, eŋ *eski* ḵóy bura 21/68, *kilim* 15/56, *köy* 23/42, *künde* 24/16 vb.

4.1.2.1.19. [ḱ] Ünsüzü

Kalın ünlülerle hece kurduğu hâlde ön çıkışlılığını koruyan k ünsüzüdür. Metinlerde 37 kez kullanılmıştır. Bu ünsüz çoğunlula alıntı kelimelerde kaydedilmiştir: *ḱa:zım* 1/39; 3/206, *ḱa:zim* 11/133, *niḱah* 3/117; 7/11, *imḱansız* 6/41, *dükḱan* 7/83, *dúkḱan* 31/28, *ḱa:fir* 7/104; 31/19, *ḱa:se* 7/110, *beḱar* 7/184, *peḱa:ła* (< pekâlâ < T. pek + Ar. aʿlā) 8/123, *çinḱaf* (< çinko ?) 9/53, bir *ḱa:dıŋ* ‿üzerine 9/77, ġaste *ḱa:dı* 40/27, asker *ḱa:dı* 26/73, *imḱa:n* 10/19, *imḱan* 32/193; 38/33, *şiḱa:d* ‿ *ideŋ* (< şikâyet edersin) 27/71, çay *iḱra:m* ideŋ, ġayfe *iḱra:m* ideŋ yavrım 29/101, *ḱar* 32/11; 46/33, *hiḱa:ye* 32/206, *hiḱaye* 45/21, *zeḱa:* 36/5, saygılıydı, *hórmetḱarıdı* 47/36, *ha:riḱa* 50/178, *ḱabe* 51/72. Türkçe kelimelerde yalnızca şu iki örnekte kaydedilmiştir: *birḱaş* ta:ne 21/78, *erḱa:n* (< erkek+in) 39/104.

4.1.2.1.20. [k̲] Ünsüzü

Süreksiz, ötümsüz, orta damak ünsüzüdür. Metinlerde 940 kez kullanılmıştır. KKA'da *i, ü, ö* ön ünlülerinin yanında hece kurarak bu ön ünlüleri yarı artlılaştıran karakteristik ünsüzlerdendir. Bununla birlikte *e* ön ünlüsünün de yanında sıkça hece kurar. Çoğunlukla ön seste, yer yer iç hece başında ve son seste bulunur: *k̲ólge* 25/222, *k̲ópek* 1/40, *k̲óy* 8/20, *esk̲íden* 8/38, *k̲úp* 15/41, *k̲üllük* 23/106, *k̲ímse* 27/136, *mak̲íne* 45/41, *atatürk̲* gibisi var mı? 3/15, *tek̲rar* 52/49, *g̲eleneḵ* 43/8, *g̲ünnük̲* bi ta:ne 52/47 vb.

4.1.2.1.21. [ḵ] Ünsüzü

Süreksiz, ötümsüz, arka damak ünsüzüdür. Metinlerde 4562 kez kullanılmıştır. Ön seste, iç seste ve son seste bulunur, art ünlülerle hece kurar. Ancak KKA'da ön seste *ḵ- > ġ-* ötümlüleşmesi karakteristik olduğundan ön sesteki örnekleri çok azdır: *doḵuz* 1/3, *halḵ* 4/8, *doḵuma* 9/13, yayłıya *çıḵardıḵ* 14/14, *taḵsit* 22/10, *ḵaḵ-* (< kalk-) 52/80, biŋ *doḵuz ◡ üz ġırḵ* 26/64, *yatırḵan* (< yatarken) 37/52 vb.

4.1.2.1.22. [K] Ünsüzü

Süreksiz, yarı ötümlü (g-k arası), ön damak ünsüzüdür. KKA'da bu ünsüz genel olarak çevre şartından son seste görülür: *böyüK ◡ oğłum* 7/67, *böyüK ◡ o:ğłumun* 50/34, *dimeK ◡ istedi:mi* 36/5.

4.1.2.1.23. [K̲] Ünsüzü

Süreksiz, yarı ötümlü (g̲-k̲ arası), orta damak ünsüzüdür. KKA'da bu ünsüz genel olarak çevre şartından son seste görülür: *üzelliK̲ ◡ ołurŭdu* 45/46. Şu örnekte iç seste kaydedilmiştir: *aK̲amgil* 11/171.

4.1.2.1.24. [Ḵ] Ünsüzü

Süreksiz, yarı ötümlü (ġ-ḵ arası), arka damak ünsüzüdür. KKA'da bu ünsüz genel olarak çevre şartından son seste görülür: *ayaḴ ◡ uydur-* 8/102; *bałıḴ ◡ ha:fızałıyım* 4/5, *dołaşıḴ ◡ ołuyor* 32/209, *duv̇aḴ ◡ örtülürdü* 13/128, *mutvaḴ ◡ daḴımı* 33/2, *opruḴ ◡ g̲ólleri* 11/130, *opruḴ ◡ ołôyor* 6/22, ne *sormaḴ ◡ istiyin* 39/3, *sumaḴ ◡ atarız* 32/20, *yumşaḴ ◡ ołurdu* 45/56, *ekmeḴ ◡ aş* 10/23 vb. Kimi örneklerde iç seste kaydedilmiştir:

daĶdır- (< taktır-) 53/183, faĶır (fakir > fakır) 15/23; 16/46, łaĶap 26/66, soĶuł- 26/14, vaĶıt (vakit > vakıt) 16/80 vb.

4.1.2.1.25. /l/ Ünsüzü

Sürekli, akıcı, ötümlü, diş eti-ön damak yanak ünsüzüdür. Metinlerde 7184 kez kullanılmıştır. Ön ünlülerle hece kurar: on *lira* 25/59, *bilmem* 3/206, *gelin* 7/201, *limån* (< limon) 13/77, yarımşar *litre* 40/17, *biyle* 53/104, *gözel* 3/185 vb.

4.1.2.1.26. [Í] Ünsüzü

Kalın ünlülerle hece kurduğu hâde ön çıkışlılığını koruyan *l* ünsüzüdür. Metinlerde 23 kez kullanılmıştır. Bu ünsüz çoğunlula alıntı kelimelerde kaydedilmiştir: *ha:Ía:* 1/75, *ha:yÍa:* 48/57, *ha:Ía* 49/58; 53/160, *iÍa:zım* 7/162; 23/143; 30/36; 55/88, *Íá:zım* 14/29, na:mık *kema:Íiŋ* 8/118, *kemaÍ* sunanıŋ şiyine bakarın 16/79, *kema:Íe er-* 46/25, *iÍave et-* 13/55, eski *usuÍ* 1519, taş *piÍak* 16/47, ałłah *keÍamı* 30/51, *süÍa:le* 40/3. Şu bir örnekte Türkçe kelimede kaydedilmiştir: *baÍıĶ* 50/124.

4.1.2.1.27. [Ł] Ünsüzü

Sürekli, akıcı, ötümlü, ön damak yanak ünsüzüdür. Metinlerde 7874 kez kullanılmıştır. Bu ünsüz art ünlülerle hece kurar: *łamba* 52/9, *ağıł* 1/31, *yałıŋız* 1/16, *sułar* 7/43, *datłı* 11/178, *ġał-* 28/15, *saĶłan-* 37/12, *ba:ğłantı* 43/47, *seła:nik* 48/13, *anałıĶ* 50/26, *normał* 11/6, *łaf* 3/31, *ułuġışła* 51/79, *çuvał* 49/38, *sałun ta:taları ołurdu* şiyle telli 55/137, *łodus* 26/84, ısdarı *nahał* doĶuduŋuz 21/65 vb.

4.1.2.1.28. /m/ Ünsüzü

Sürekli, akıcı, ötümlü, genizli, çift-dudak ünsüzüdür. Metinlerde 11672 kez kullanılmıştır. Türkçe kelimelerde genel olarak iç ve son seste, alıntı kelimelerde ise kelimenin her yerinde kullanılır: *ġamış* 1/31, *şimci* 11/101, *domatis* 27/59, bi *dönüm* yir 44/44, *masıraf* 49/157, *meseła:* 54/3, *zaman* 55/49, *adam* 2/80, *kilim* 15/56, *mısavır* 50/179 vb.

4.1.2.1.29. /n/ Ünsüzü

Sürekli, akıcı, ötümlü, genizli, diş-diş eti ünsüzüdür. Metinlerde 18445 kez kullanılmıştır. Kelimelerin her yerinde kullanılır: *ġazan* 2/63, *yanı* (< yani) 6/41, *insan*

10/15, ilk *önce* 19/38, *o:łan* (< oğlan) 29/16, *oyun* 37/7, *inaş* (< inanç) 45/64, *nene* 14/78, *yağníş* (< yanlış) 51/8 vb.

4.1.2.1.30. /ŋ/ Ünsüzü

Sürekli, akıcı, ötümlü, genizli, orta ve arka damak ünsüzüdür. Metinlerde 2937 kez kullanılmıştır. KKA'da bu ünsüz ön sıradan ünlülerin bulunduğu kelimelerde çoğunlukla orta veya kimi zaman ön damakta boğumlanır, art sırdan ünlülerin bulunduğu kelimelerde arka damakta boğumlanır. Ancak metinlerde boğumlanma noktalarına göre ayrı ayrı transkripsiyon işaretleri belirlenmemiş, yalnızca /ŋ/ işareti tercih edilmiştir. KKA'da pek çok kelime ve ekte, iç ve son seste bulunur: *aŋız* (< OT aŋız < aŋ+ı+z Gülensoy, 2011: 71) 1/104, eŋ ("abartma edatı" < ET, OT eŋ/ang Gülensoy, 2011: 332-333. eŋ 24 kez, en 8 kez, ėn 1 kez) 15/63; 17/126; 48/89 vd., *eŋse* 2/87, *diyeceksiŋiz* 30/22, *ġarabuŋar* 5/3, *bunuŋ* 8/95, *yiŋi* 14/25, *haŋġı* 23/42, *biŋar* 8/9, ałış viriş *yapıcıŋ* 52/99, *biŋ* 38/62 vb.

4.1.2.1.31. /p/ Ünsüzü

Süreksiz, ötümsüz, çift dudak ünsüzüdür. Metinlerde 1910 kez kullanılmıştır. Kelimelerin her yerinde bulunur: *pancar* 38/48, *ġarapunar* 8/20, *yap-* 3/32, *velespit* 1/103, *hepisi* 50/51, *sap* 2/21, *pıçaḳ* 27/119 vb.

4.1.2.1.32. /r/ Ünsüzü

Sürekli, akıcı, ötümlü, titrek, diş eti-ön damak ünsüzüdür. Metinlerde 19779 kez kullanılmıştır. Türkçe kelimelerde söz içi ve sonunda, alıntı kelimelerde kelimenin her yerinde bulunur: *orałarda* 8/91, *ġırıł-* 1/102, *yȯurt* 25/41, *yėrleşim merḳezi* 43/16, *her* şiy 24/34, *var* 14/164, *roḳa* 17/95, *randuman* 26/32 vb.

4.1.2.1.33. /s/ Ünsüzü

Sürekli, sızıcı, ötümsüz, diş-diş eti ünsüzüdür. Metinlerde 6584 kez kullanılmıştır. Kelimelerin her yerinde bulunabilir: *sorun* 2/5, *siyrek* 14/25, *gestana* 17/86, *başḳa soracağıŋ varısa sor* 38/34, *saman* 49/74, *lüks* 49/157, *tas* 9/53, *domatis* 19/53 vb.

4.1.2.1.34. /ş/ Ünsüzü

Sürekli, sızıcı, ötümsüz, diş eti-ön damak ünsüzüdür. Metinlerde 6576 kez kullanılmıştır. Bölgemiz ağızlarında bu ünsüz kelimelerin her yerinde bulunabilir: *üş ‿gíşi gelmiş* 1/60, *daş* 7/26, *şora* 55/143, *şiytan* 36/11, *işte* 19/7, *bėş* 23/37 vb.

4.1.2.1.35. /t/ Ünsüzü

Süreksiz, ötümsüz, diş-diş eti ünsüzüdür. Metinlerde 6864 kez kullanılmıştır. KKA'da bu ünsüz kelimelerin her yerinde bulunabilir: *ata* binerdik 23/39, *yirałtı* 1/13, *yitmiş* iki 4/2, *tüm* 11/84, *çeltek* 15/49, düğün *da꞉vetleri* 25/148, *teslim it-* 40/66, *túrkmen* 48/31, *şayıt* (< şahit) 51/35 vb.

4.1.2.1.36. [T] Ünsüzü

Süreksiz, yarı ötümlü (t-d arası), diş-diş eti ünsüzüdür. KKA'da bu ünsüz çok seyrek olarak iç seste, kimi zaman da çevre şartından son seste kaydedilmiştir: *birikTir-* 29/47, *poşeT ‿dikerdik* 45/55.

4.1.2.1.37. /v/ Ünsüzü

Sürekli, sızıcı, ötümlü, diş-dudak ünsüzüdür. Metinlerde 2968 kez kullanımıştır. Kelimelerin her yerinde bulunabilir: *var-* 2/154, *evli* 4/2, *savırġannıḳ* 7/153, *yavız* 10/8, *sev-* 17/78, *tėlevizon* 25/177, *çevir* 26/12, *vir-* 31/39, *görev* 44/24, *mısavır* 50/179, *ėv* 53/152, *davıł* 55/37 vb.

4.1.2.1.38. [v̇] Ünsüzü

Sürekli, sızıcı, ötümlü, dudak ünsüzüdür. Metinlerde 479 kez kullanılmıştır. Bu ünsüzün [v] ünsüzünden farkı, yuvarlak ünlülerin yanında bulunması ve söylenirken alt dişlerin alt dudaklara değmemesidir. Bunun dışında, bu ünsüz söylenirken dudaklar birbirine değmez. IPA'da [ʋ] ile gösterilir. Kelimelerin her yerinde bulunabilir: *yov̇urt* 2/20, *v̇ur-* 3/147, geçerke *v̇urmuş ‿ta, dóv̇müş* 7/156, ondan so꞉ra da *döşüyüv̇ürüŋ* 9/68, *piłav̇ ‿ołur* 13/5, *oho꞉v̇* 16/33, *dúv̇ürcük* 17/111, *döve* 8/38, *hav̇uç* 17/129, camıda *duv̇asını* idellerdin 23/44, *núv̇us* 25/230, *yav̇ru* 27/71, *unuto꞉v̇urun* işte, ġafa mı var? 29/94, *öv̇üt* 7/94, *sov̇uḳ* 32/219, *ġav̇ur* 39/106, *çuv̇ał* 44/1, *yuv̇arłaḳ* 49/45, *dúv̇ün* 51/38, *ġav̇urma* 52/101, *av̇ur* (< ağır) 53/78, *sav̇ur* 55/142 vb.

4.1.2.1.39. /y/ Ünsüzü

Sürekli, akıcı, ötümlü, yarı ünlü, diş eti-ön damak ünsüzüdür. Metinlerde 13686 kez kullanımıştır. KKA'da bu ünsüz kelimelerin her yerinde bulunabilir: *yim* 5/33, *yap-* 11/2, *ayaḳ* 11/162, *büyü-* 25/10, *ḵóy* 28/17, *yuḳa* 39/74, *yayła* 48/4, *yiğírmi* 51/49, *şiy* 52/131, *yılan* 55/159 vb.

4.1.2.1.40. /z/ Ünsüzü

Sürekli, sızıcı, ötümlü, diş-diş eti ünsüzüdür. Metinlerde 4941 kez kullanılmıştır. KKA'da bu ünsüz Türkçe kelimelerde iç seste ve son seste, alıntı kelimelerde kelimenin her yerinde bulunabilir: *dapısız* 1/24, *ceviz* 5/21, *ġózel* 11/27, *yaz* ta:tili 12/17, *zor* 22/9, *ġuzu* 25/27, biŋ *doḳuz ‿ üz* ḳırḳ 26/2, *ba:zen* 39/3, *uzun* 46/26, *biz* 26/34, *zaman* 51/39, *süz-* 55/21 vb.

4.1.2.1.41. [Z] Ünsüzü

Sürekli, sızıcı, yarı ötümlü (z-s arası), diş-diş eti ünsüzüdür. KKA'da bu ünsüz çevre şartından son seste kaydedilmiştir: *serbeZ ‿ oynayołłar* 25/184. Bununla birlikte şu kimi kelimelerde de kaydedilmiştir: *abdaZ* 44/30, *Zíġara* (< sigara) 47/31.

4.1.2.2. Boğumlanması Zayıflamış Olan Ünsüzler

Korkmaz, kimi ünsüzlerin zayıf boğumlanmalı söylenmesinin, ünsüz düşmesinde ünsüzlerin birdenbire değil bir aşınma evresinden sonra düştüklerine işaret ettiğini söyler (Korkmaz, 1994: 106). Nitekim metinlerimizde boğumlanması zayıflamış olan ünsüz taşıyan kimi kelimelerin, söz konusu bu zayıflamış ünsüzün düştüğü örnekleri de vardır. KKA'da *f̬, g̬, ğ̬, ḥ, l̬, ł̬, n̬, ŋ̬, r̬, y̬, ẏ, y̬* ve *z̬* olmak üzere yer yer boğumlanması zayıflamış olan ünsüzler bulunur: *çift* sür- 17/28, *çiftçilik* 46/69, dúün sałanïna: ‿ *gittik* 29/16, *o:ğłum* 3/109, *bizdeği* (< bizdeki) 11/6, *ağaca* 15/58, *se:ğsen ‿* üç yaşındayın 23/2, *bu:ğday* 26/69, *łağap* 36/25, *üzelliği* 45/46, *ta:ḥta* 2/104, irmik ‿ *ḥelvası* 9/44, *mu:ḥtar* 25/179, *isḥał* 33/59, *daḥa* 49/32, *deyił ‿* ki 7/118, *nasıł* 46/17, *ananıŋḳı* geçmez de *babanıŋḳı* geçer 1/58, *daşbïŋãr* 51/47, burdan *gideŋkene* 51/113, *direŋken* 7/40, *oturuŋḳana* 31/1, *teleẏizon* 46/40, *neẏúrdü* 49/84, *ġaẏasını* 16/93, *abbo:ẏ* 15/119, *dó:ẏmüşler* 36/23, *ałó:ẏ* 24/80, *bö:yle* 32/130, iş *görmüyü* 45/29, *heye* 51/123, *yapmaz̬sa* 17/18.

4.1.2.3. Ünsüz Uyumu ve Ünlü-Ünsüz Uyumu

Kelimelerin eklerle genişletilmesi sırasında veya yan yana gelen hecelerde tonlu ünsüzlerden ve ünlülerden sonra tonlu, tonsuz ünsüzlerden sonra genellikle tonsuz ünsüzlerin gelmesi temeline dayanan uyumdur (Korkmaz, 2017: 243). KKA'da ünsüz uyumu genel olarak uyumludur. Ancak kimi ek ve kelimelerde özellikle *-şt-/-çt- > -şd-* biçiminde çok seyrek olarak bozulmalar kaydedilmiştir: *işde* (104 kez, işte 243 kez) 1/20/13/126 vd., *çalışdım* 3/10, *aşdım bakTım* 5/21, *daşdan* gelir 7/10, *işdim* 7/147, sil *başdan* sö:lüyelim 8/57, yiŋgem *ġaşdıydı* 11/171, *çalışdıḳ* 13/1, *ġarışdır-* 16/100, *ġaraşda* durur 25/51, ezelden *ölmüşdür* 31/32, *g̲örmüşdürsün* 48/16, su *daşdı* mıydı 53/21. Kimileyin de çok sınırlı örnekte -ḳt-/-Ḳd- > -ḳd- biçiminde bozulmalar kaydedilmiştir: *ayaḳdan* ·vurułmuş 3/14, *ġoyucunłuḲdan* 13/8, *bardaḳdan* 13/133, fasúłya *çıḳdı*, tomatis *çıḳdı*, ba:mi˘ya *çıḳdı* 25/40, şö:le *baḳdı* 32/73, *tıraḳdörünen* 38/40, *ġoyunnuḲda:k̲í* 53/8.

Korkmaz, ünlü-ünsüz uyumunu, "*k, g, ḳ ġ, ŋ, ğ* gibi ünsüzlerin yanlarındaki ince ünlüleri kalınlaştırma etkileri yüzünden, yalnız bir hecesi kalınlaşmaya uğramış ünlüsü ince sıradan kelimelerde, kaybolmuş bulunan ünlü uyumundaki bozukluğu gidermek için ünlülerin değişen incelik niteliğinin ünsüzlere aktarılması yoluyla kelimenin genel söylenişini başka bir şekilde yeniden devam ettirmeye dayanan uyum" diye tanımlar (Korkmaz, 2017: 242). KKA'da ön sıradan kelimelerle hece kuran *k* ve *g* ünsüzü çoğunlukla ön seste kimi zaman iç seste boğumlanma noktalarını orta damağa çeker ve ünlü-ünsüz uyumu ilgili hecede bozulur: *k̲ólge* 25/222, *k̲ópek* 1/40, *k̲óy* 8/20, *esk̲íden* 8/38, *k̲úp* 15/41, *k̲úllük* 23/106, *k̲ímse* 27/136, *maḳ̲íne* 45/41, *g̲özel* 11/23, *g̲ít-* 16/66, *g̲óçebe* 26/13, *g̲úneş* 32/225, *g̲elin* 44/54, *örg̲ú* 11/51 vb. Bunun dışında kimi ses olayları sonucu bozulmalar çok seyrek olarak görülse de genel olarak uyumludur.

4.1.2.4. Ünsüz Değişmeleri

Bir ünsüzün yerini kendisine yakın başka bir ünsüze bırakması olayıdır (Korkmaz, 2017: 242). KKA'da ünsüz değişmeleri ötümlüleşme, ötümsüzleşme, süreklileşme ve süreksizleşme olmak üzere dört başlıkta ele alınmıştır.

4.1.2.4.1. Ötümlüleşme

Ötümsüz *ç, f, k, ḳ p, s, ş, t* ünsüzlerinin ötümlü karşılıklarına dönmesine ötümlüleşme denir (Yıldırım, 2006: 112). KKA'da bu ünsüz değişimi olayı ön seste

ötümlüleşme, iç seste ötümlüleşme ve son seste ötümlüleşme olmak üzere üç başlık altında ele alınmıştır.

4.1.2.4.1.1. Ön Seste Ötümlüleşme

4.1.2.4.1.1.1. [ç- > [c]-

KKA'da bu değişim şu kimi kelimelerde neredeyse yaygın olarak kaydedilmiştir: *cehez* (ÖTT çeyiz) 29/8, *cehiz* (cehiz 11 kez, çihiz 6 kez, çiyiz 2 kez < Ar. cihāz جَهَاز) 13/95; 19/5 vd., *cihiz* (ÖTT çeyiz) 14/38; 29/14 vd., *ceş* (< çeç) 27/22, *cılpaḳ* 44/58, *cıpłaḳ* 7/199, *cıpłan-* 14/111, *cızġılı* 20/47, *cızı* 55/86, *cınġan* 10/25; 36/17 vd., *cinġan* 27/40, *cinġan* 27/40, *ciz-* 55/85.

4.1.2.4.1.1.2. [k]- > [g]-

Eski Türkçenin *k*-'li kelimeleri ÖTT'de kimi kelimelerde korunurken kimi kelimelerde *g*-'ye dönüşmüştür. Eski Türkçenin ÖTT'de *k*-'sinin korunduğu şu kimi kelimeler KKA'da karaktaristik olarak *g*- ünsüzüne dönüşmüştür: *geçi* 9/28; 17/35; 27/132 vd., *gendi* (gendi 113 kez, kendi 8 kez) 11/143; 31/62 vd., *görpe* 23/122, *g̲übe* (< küp+e) 27/26, *g̲úççük* (19 kez, kúçük 4 kez) 8/76; 50/55. Ayrıca şu alıntı kelimelerde de k- > g- değişimi kaydedilmiştir: *gestana* 17/86, *giraz* 27/82; 28/74, *güdú* (< kutu) 31/56, *genevir* 29/38. Bu değişim yalnızca örnekleri verilen kimi kelimelerle sınırlıdır; Eski Türkçede ya da Orta Türkçede ve ÖTT'de *k*-'li olan diğer *kes-*, *köpek*, *kötü*, *kül*, *kim* vb. gibi kelimeler KKA'da da *k-/ḳ-* 'lidir.

Eski Türkçede *k*-'li, ÖTT'de *g*-'li olan kimi kelimeler ise KKA'da karakteristik olarak Eski Türkçedeki gibi *k*-'lidir: *ḳ̲ólge* (9 kez, kölge 5 kez, g̲ólge 2 kez) 30/18; 37/52; 49/66 vd., *ḳ̲ólgelik* 25/222, *kölge* (5 kez) 32/222 vd., *köm-* (4 kez, ḳ̲óm- 2 kez, g̲óm- 5 kez, ġom- 1 kez) 32/227; 44/36 vd., *ḳ̲óm-* 14/104; 55/125, *kön/ḳ̲ón/ḳ̲óŋ* (< ET kön, TT gön, bk. Gülensoy, 2011: 381) 15/37, 11/30, 1/34 vd., *ḳ̲únde* (< günde "her gün", 8 kez) 25/229, 51/14 vd., *ḳunde* 28/32, *künde* (7 kez) 2/95; 24/16 vd. Karapınar Yörük ağzı bölgesinden derlenen bir metinde kaynak kişinin kimi kelimeleri *k*-'li olarak söylediği kaydedilmiştir: *izi súrmi˚ş ‿ kelmiş* 31/36, *cennete kirmek* 31/68, *köznü* (< göz+ü+n+ü) 31/9, *çekTi Kitti* 31/11. Bununla birlikte, ÖTT'de bulunmayan, KKA'da "sonra" anlamında olan *geri/giri/keri/kiri* kelimesinin Karapınar yörük ağzında *k*-'li olarak kullanıldığı kaydedilmiştir: ondan *keri* 28/16, *ḳ̲íri* (15 kez) 19/22; 51/42 vd., *kiri* (31 kez) 17/58; 25/77 vd., *kirim* 16/68; 19/41; 29/32, ondan *kiricehezim* 16/73, ondan

kiricá:zım 29/17 vb. Bu değişim yalnızca örnekleri verilen kimi kelimelerle sınırlıdır; Eski Türkçede ya da Orta Türkçede *k*-'li olup ÖTT'de *g*-'li olan diğer *git-, gel-, göz, göbek, getir-, gök, göl, gül-, güney, güt-,gibi, gir-* vb. gibi kelimeler KKA'da da *g-/g-*'lidir.

4.1.2.4.1.1.3. [ķ]- > [ġ]-

Bilindiği üzere, Eski Türkçenin *ķ*-'lı kelimeleri ÖTT'de olduğu gibi devam eder. Söz konusu *ķ*-'lı kelimeler KKA'da ise karakteristik olarak *ġ*-'ya değişir. Bunun yanı sıra KKA'da ÖTT'deki alıntı *ķ*-'lı kelimeler de karakteristik olarak *ġ*-'ya değişir: *ġaba* 3/21; 48/31 vd., *ġabaķ* 15/30 vd., *ġabir* 7/56; 31/17 vd., *ġadar* (toplam 54 kez) 16/83; 55/22 vd., *ġader* 5/3, *ġadın* 11/18; 39/102 vd., *ġadife* 52/44 vd., *ġaç-* 17/38; 30/12 vd., *ġaç* (< kaç) 12/37; 18/4 vd., *ġafa* 30/53 vd., *ġał-* 1/75; 50/140 vd., *ġałdır-* 2/17; 23/95 vd., *ġale* 21/56; 37/3, *ġalem* 52/76, *ġapı* 7/177; 37/12 vd., *ġar* 24/12; 55/147 vd., *ġara* 5/8; 52/76 vd., *ġaraman* 35/15 vd., *ġarabıŋar* 11/147 vd., *ġarı* 27/36 vd., *ġavġa* 16/105 vd., *ġaya* 1/11 vd., *ġayın* 14/116 vd., *ġıł-* 7/95; 29/58 vd., *ġır* 18/52 vd., *ġırķ-* 2/150; 15/57 vd., *ġırmızı* 14/65 vd., *ġız* 47/17 vd., *ġoķu* 53/171 vd., *ġonuş-* 24/14 vd., *ġoyun* 15/41 vd., *ġułaķ* 7/105 vd., *ġurt* 17/67 vd., *ġuyu* 17/22 vd., *ġuzu* 45/24 vd.

Bununla birlikte yerli ve Türkmen ağzında *ķ- > ġ-* ötümlüleşmesi *kalk-* fiilinde yaygın değildir: *ķaķ-* (< kalk- 46 kez; ġaķ- < kalk- 21 kez, ġałķ- 3 kez) 5/33; 14/59; 52/68 vd.

4.1.2.4.1.1.4. [p]- > [b]-

Kimi Türkçe ve alıntı kelimelerde oldukça yaygın olarak kaydedilmiştir. Ancak kaydedilen örnekler içinde eski/asli biçimin devamı niteliğinde olan kelimeler de vardır: *bahałı* (< Far. *bahā* بها) 53/206, *bancar* (< Erm. *banjar/pançar* Eren, 1999: 323; Nişanyan, 2010) 35/17, *basta* (< İt. pasta) 29/29, *batłıcan* (< Ar. *bādincān* بادنجان, batlıcan 5 kez, patlıcan 3 kez) 5/61; 28/71 vd., *bazar* 14/127; 55/75 vd. (< Far. *bāzār* بازار, bazar 12 kez, pazar 3 kez), *bazarłıķ* 52/43, *bazartesi* 14/37, *bek* (< pek) 14/158; 47/4, *bekmez* (< DLT bekmes/pekmes, Eski Kıpçakça bekmes/bekmez Gülensoy, 2011: 691-692)[13] 24/48; 53/104, *bėkmez* 53/100, *bıŋar* (< OT bunar/mıŋar Gülensoy, 2011: 694) 5/8, *bicama* (< Fr. pyjama) 9/61; 13/121; 14/91, *bide* (< Rum. pide) 11/188, *biş-* (< ET, OT, DLT bış-/biş- Gülensoy, 2011: 698, biş- 47 kez, piş- hiç

[13] Bu kelime Azerbaycan Türkçesinde de *b*-'li olarak *bükmöz* biçimindedir (Ercilasun vd., 1991: 698).

kaydedilmemiştir)[14] 14/3; 52/72 vd., *bişir* 11/23; 53/121 vd. (bişir- 64 kez, pişir- hiç kaydedilmemiştir), *bodura* (< Fr. poudre) 39/112, *boyraz* (< Eski Yunanca [Rum.] *boréas* veya *boreás* Nişanyan, 2010) 49/66; 55/143, *daşbıŋar* 53/2.

4.1.2.4.1.1.5. [s]- > [z]-

Kimi alıntı kelimelerde yaygın olarak kaydedilmiştir: *zabah* (s-'li biçim 9 kez, z-'li biçim 65 kez) 11/187; 39/520 vd.; *zabaḫ* 2/94; 53/76 vd., *załata* ("salata") 29/102; *załatałıḳ* ("salatalık, hıyar") 17/94; 42/23, *zepse* 5/60; 18/15; 52/22, *zėpse* 53/153, *zepze* 15/65; 26/42; 29/138 vd., *zeroşłat-* 51/43, *zini* ("sini", s-'li biçim kaydedilmemiştir) 5/47; 14/34 vd., *zoba* ("soba") 40/21; 55/99 vd., *zopa* ("soba") 24/65; 34/25 vd.

Şu bir Türkçe kelimede de yaygın olduğunu söyleyebbiliriz: *zopa* (< OT subı/söbi Gülensoy, 2011: 799) 27/94.

4.1.2.4.1.1.6. [s]- > [Z]-

Zâbaḫ 45/2, Zíġara (< sigara) 47/31.

4.1.2.4.1.1.7. [t]- > [d]-

Eski Türkçenin kimi *t*-'li kelimeleri ÖTT'de *de-*, *dik-*, *deniz*, *dış*, *diz-*, *duman*, *dinle-*, *dol-*, *dokuz*, *dört*, *dön-*, *düş-*, *dur-* gibi örneklerde olduğu gibi *d*-'li olarak görülür; kimi t-'li kelimeleri ise ÖTT'de *t*-'li olarak devam eder. Eski Türkçeden ÖTT'ye *t-* > *d-* değişmesi oluşmuş kelimeler KKA'da da ÖTTdeki gibi *d*-'lidir. Bununla birlikte, ÖTT'de Eski Türkçenin *t-* ünsüzünün korunduğu kelimeler KKA'da karakteristik olarak *d*-'lidir: *daban* (< taban, toplam 8 kez, taban biçimi kaydedilmemiştir) 2/138; 33/4 vd., *dabanca* 6/46; 51/105 vd., *daḳ-* (toplam 34 kez, taḳ- biçimi kaydedilmemiştir) 13/25; 48/88 vd., *daḳıł-* 21/31; 29/17 vd., *daḳım* 23/97; 52/48 vd., *dapı* (< tapu) 1/24; 37/35, *dara-* 24/61, *daraḳ* 24/58; 25/90, *dart-* 13/42, *daş* (daş 78 kez, taş 3 kez) 3/154; 55/87 vd., *daş-* 32/26; 53/21 vd., *daşı-* 2/57; 40/11 vd., *daşkent* 40/25, *dat* 24/14; 55/154 vd., *datlı* 7/49; 31/25 vd., *davşan* 18/38; 29/140 vd., *di:ze* (< teyze, t-'li biçim kaydedilmemiştir.) 1/97; 13/124; 32/74 vd., *de:yze* 16/31, *deyze* 23/69, *depe* (toplam 11 kez, tepe biçimi kaydedilmemiştir) 8/84; 43/23 vd., *depin-* 27/29, *depme* 2/16, *dıḳ-* (toplam 19 kez) 11/182; 52/94, *dilki* (t'li biçim kaydedilmemiştir) 23/124; 27/30, *dipi* 1/29; 53/75, *dırman-* 46/54, *dırmıḳ* 2/91; 55/138, *dut-* (dut- 68 kez, tut- 2 kez) 11/146;

[14] Bu kelime Azerbaycan Türkçesinde ve Türkmen Türkçesinde de *biş-* biçimindedir (Ercilasun vd., 1991: 708-709)

37/52 vd., *dutuş-* 1/40, *duz* (toplam 16 kez, tuz bi çimi kaydedilmemiştir) 8/38; 42/40 vd. Bununla birlikte tarla kelimesi KKA'da yaygın olarak *t-* ile söylenir: *darła* (toplam 1 kez, tarła 43 kez).

ÖTT'de ET *t-* > *d-* değişimiyle görülen kelimelerden şu birkaçı özellikle Karapınar Yörük ağzında seyrek olarak *t-*'li olarak kaydedilmiştir: bi *taha* soruyum 3/175; 3/181, betun *taha* güzel ołuyor 18/30, o da duruyor *taha* 30/10, yüzde *to:v̇sanı* 7/92, *tołu* (< dolu) 48/83, *toŋuz* 17/14, *tana* (dana) 17/38.

KKA'da alıntı kelimelerde de karakteristik olarak *t-* > *d-* değişimi görülür. Ancak bu kelimelimelerin pek çoğu alındığı kaynak dilde *d-*'lidir: *dabaḳ* (<*ṭabaḳ* طبق, dabaḳ 4 kez, tabaḳ 6 kez) 13/107; 7/122 vd., *da:ne* (< Far. *dāne* دانه) 17/74; 38/58 vd., *dene* (toplam 10 kez) 2/105; 53/44 vd., *dahan* (< Ar. *ṭaḥīn* طحين) 11/149, *dahra* (Far. *dehre* دهره) 24/64, *desti* (Far. *destī* دستی) 2/77; 11/221, *dezġah* (Far. *destgāh* دستگاه) 20/47 vb.

4.1.2.4.1.1.8. [v]- > [F]-

Fałła 53/66.

4.1.2.4.1.2. İç Seste Ötümlüleşme

4.1.2.4.1.2.1. -[f]- > -[v/v̇]-

KKA'da bu değişim daha çok iki ünlü arasında kalan *f* ünlüsünde kaydedilmiştir: *havız* (< hafız) 37/11, *havıza* (< hafıza) 7/41, *havif* (< hafif) 51/97, *mısavır* 50/179, *mi˚sa:vir* 52/5, *misa:vir* 8/141; 53/107, *misavır* 51/38, *misavír* 29/103, *misav̊r* 39/39, *mutvaḴ‿daḴımı* 33/2, *müvettiş* 31/20, *núv̇us* (< nüfus) 1/3; 10/21; 25/230; 50/69, *nüv̇us* 22/20, *sever* (< sefer) 11/142, anam *taravı* 27/40, hoyraz *tarav̇a* 31/14, *telev̇on* 8/30; 42/50, *telev̇un* 16/51, *tırav̊Ḵ‿ġaza:sı* 7/62, *yuv̇ka* (< yufka) 11/189.

4.1.2.4.1.2.2. -[f]- > -[ɣ]-

ġaɣa 16/93.

4.1.2.4.1.2.3. -[f]- > -[F]-

asFat (asfalt) 21/71, *m̊tFaḳ* 25/99, hoyraz *taraFında* 31/20.

4.1.2.4.1.2.4. -[ķ]- > -[Ķ]-

aĶıłłı 27/26, *aĶıt-* (akıt-) 28/12, *aĶşamdan* 26/72-34/23, *banĶa* 35/19, *daĶar* (< dekar) 26/45, *daĶdır-* (< taktır-) 53/183, *faĶır* (fakir > fakır) 15/23; 16/46, *łaĶap* 26/66, *soĶuł-* 26/14, *vaĶıt* 16/80, *at ‿ arabacıłıĶ ‿ bittikten* so:ra 32/44, *burdaĶı* 27/14, *maKíne* 49/35, *seKiz* 12/38, *seKsan* 39/61.

4.1.2.4.1.2.5. -[ķ]- > -[ġ]-

aŋġara 11/155; 49/137, *baŋġa* 1/24, *başġa* 5/44; 6/6; 9/99 vd., *başġan* 8/46; 21/13, *bayġuş* 28/95, *biġaş* (< birkaç) 1/15, *bozġır* 40/25; 53/100, *bozġuş* 28/95, *arġasına* 28/56, *çuġur* (çuġur 8 kez, çuķur 12 kez) 1/25; 17/24, *çuġurova* 5/60, *deliġannı* 8/36, *doġuz* 27/17, *portaġał* 5/61, *şapġa* 32/67.

4.1.2.4.1.2.6. -[ķ]- > -[ģ]-

faģaT 31/40.

4.1.2.4.1.2.7. -[k]- > -[g]-

asger 39/23, *bereget* 46/5, *esgi* (toplam 6 kez) 17/34; 39/23 vd., *esgiden* 32/154; 39/69, *hareget it-* 42/3, *hergeş* 39/25, *hergez* 3/26; 27/67; 48/68, *igíşer* 28/43, *segiz* (10 kez, sekiz 38 kez) 1/10; 22/7; 40/80 vd., *şúgúr* (< şükür) 50/94.

4.1.2.4.1.2.8. -[k]- > -[g̱]-

asg̱er 52/32, *esg̱í* 14/20; 53/186, *şúg̱úr* (< şükür) 1/4.

4.1.2.4.1.2.9. -[ķ]- > -[g̱]-

çug̱ur 45/48.

4.1.2.4.1.2.10. -[p]- > -[b]-

çabıt 13/26; 40/19; 55/168, *ġabu* 27/105, *ġarabıŋar* (toplam 19 kez) 10/7; 42/61 vd., *ġarabuŋar* (toplam 18 kez) 5/7; 39/17 vd., *hebisi* (17 kez, hepisi 54 kez, hepsi 11 kez) 11/14; 16/59; 42/50 vd., *súbür-* 13/53, *súbürge* 13/51, *súbürke* 16/58, *sübür-* 1/88, *sübürge* 7/191; 55/163.

4.1.2.4.1.2.11. -[p]- > -[P]-

soPa (< sopa) 40/43.

4.1.2.4.1.2.12. -[s]- > -[Z]-

abdaZ 44/30, *abdáZ* 44/32.

4.1.2.4.1.2.13. -[t]- > -[d]-

andike 14/92, *başdan* (< *zarf* baştan) 8/57, *defder* 30/52, *değişdir-* 51/8, *dikdir-* 14/63, *ihdiyaç* 13/25, *isde-* 10/25; 38/18; 39/43 vd., *işde* (104 kez, işte 243 kez) 11/130; 51/36 vd., *k̲esindisiz* 53/30, *łasdik* 16/40, *pasda* 14/88, *patadis* 32/58; 55/72, *sabahdan* 26/103, *ta:dil* (< tatil) 26/101, *tahda* 13/109, *doḳuduruz* 9/13; 20/48.

4.1.2.4.1.2.14. -[t]- > -[T]-

birikTir- 29/47.

4.1.2.4.1.3. Son Seste Ötümlüleşme

ÖTT gramer kitaplarında, ÖTT'de -Türkçe- kelimelerin sonunda genellikle *b, c, d, g, ġ* ünsüzlerinin bulunmadığı belirtilir (ör. Ergin, 2009: 62; Gencan, 1979: 51). Boz, bir araştırmasında alıntı kelimelerde, özellikle Arapça ve Farsça kelimelerde de ÖTT'de son seste büyük oranda ötümsüzlüğün hâkim olduğu sonucuna ulaşır (Boz, 2001: 21). KKA'da da ÖTT'deki gibi Türkçe ve alıntı kelimelerin sonunda *b, c, d, g, ġ* ünsüzleri bulunmaz. Ancak kelime sonundaki *p, ç, t, k/ḳ* ünsüzleri, kendilerinden sonra ünlüyle başlayan bir kelime ya da kimi zaman ötümlü karşılıklarıyla başlayan bir kelime geldiğinde yer yer ötümlüleşir. Gülsevin bu konuda, bu tür ötümlüleşmelerin kelime sonunda ötümlüleşme olarak ele alınamayacağını, ötümsüz ünsüzle biten kelimeden sonra ünlüyle başlayan bir kelime geliyorsa, ulanma sonucunda yine kelime sonundaki ünsüzün ya "iki ünlü arasında" kalmış olacağını ya da arkasında bir ünlü telaffuz edileceğini belirtir (Gülsevin, 2013: 52-53). KKA'da belirlediğimiz -konuyla ilgili- ötümlüleşmeler Gülsevin'in belirttiği biçimdeki ses olayları sonucunda çevre şartından oluşur.

4.1.2.4.1.3.1. -[p] > -[b]

nasib ◡ołursa 46/82, *nasib ◡iTsin* 50/194, *nasi:b ◡etsin* 46/63, *sa:hib ◡ oł-* 40/66, *sahab ◡ oł-* 35/6; 37/35, *şarab ◡ iç-* 51/44, *ta:kib ◡ it-* (< takip et-) 52/119, *urub ◡ołurdu* 2/116, *münasib ◡ ołannar* dėf çałarıdı 25/183, *müna:sib ◡ ołan* 29/77, *ġırib ◡ ołan* 32/194, sözlerim *ayĭb ◡ ołuyor* mu? 7/86, *heb ◡ aynı* 48/34, *çorab ◡ ör-* 11/51, *cena:b ◡ałłah* 10/24.

4.1.2.4.1.3.2. -[g̣] > -[c]

hic ◡ekin ołmuyur 48/84, *oruc ◡aç-* 16/50, *saḳłanbac ◡oyna-* 2/141; 39/91.

4.1.2.4.1.3.3. -[g̣] > -[Ç]

saḳłambaÇ ◡oyna- 5/29; 37/14.

4.1.2.4.1.3.4. -[ḳ] > -[ġ]

açıġ ◡ołuyor 16/38, *aḳmaġ ◡için* 38/73, *ayağ ◡ayaġ ◡üsdüne* 3/9, bir *buçuġ ◡ay* 22/6, *çanaġ ◡ oynardıḳ* 33/52, *çanaġ ◡ oynanırdı* 34/13, *çoġ ◡ ağır* 5/42, *fındıġ ◡ içi* 17/86, *ġıcıġ ◡ołurum* 32/128, *ocaġ ◡ołmuş* 32/197.

4.1.2.4.1.3.5. -[ḳ] > -[Ḳ]

ayaḲ ◡ uydur- 8/102; 46/90, *ba:ğırtłaḲ ◡ otu* 53/159, *bałıḲ ◡ ha:fızałıyım* 4/5, *bıçaḲ ◡ eyliviriyor* 1/52, *dołaşıḲ ◡ ołuyor* 32/209, *duv̇aḲ ◡ örtülürdü* 13/128, *mera:Ḳ ◡ it-* 11/91, *mutvaḲ ◡ daḲımı* 33/2, *opruḲ ◡ gólleri* 11/130, *opruḲ ◡ ołôyor* 6/22, ne *sormaḲ ◡ istiyin* 39/3, *dimeḲ ◡ o* da 54/5, *sumaḲ ◡ atarız* 32/20, *yumşaḲ ◡ ołurdu* 45/56, *ekmeḲ ◡aş* 10/23.

4.1.2.4.1.3.6. -[k] > -[g]

dimeg ◡ istediim 38/33, *eksig ◡ ołmazdı* 48/44, *epmeg ◡ iderdik* 17/118, *eşşeg ◡ öldü müydü* 40/22, *çog ◡ içilir* 39/68, *geleneg ◡ ołaraḳ* 12/18, *gúççüg ◡ ołur* 13/24, *ineg ◡eti* 39/56, *teşfig ◡it-* (< teşvik et-) 14/136, *yemeg ◡işi* 27/79.

4.1.2.4.1.3.7. -[k] > -[K]

bebeg ‿ oynardıḳ 33/51, *bög̱üg ‿ araba* 22/11, *böyüK ‿ oğłum* 7/67, *böyüK ‿ o:ğłumun* 50/34, *çeleg ‿ ev* 38/59, *çelig ‿ oynardıḳ* 32/160; 37/16, *dimeK ‿ istedi:mi* 36/5.

4.1.2.4.1.3.8. -[k] > -[K̲]

üzelliK̲ ‿ołurŭdu 45/46.

4.1.2.4.1.3.9. -[k] > -[g̊]

böyüg̊ ‿eviŋ 25/167, *çelteg̊ ‿ołurdum* 15/48, *ço:g̊ ‿ołursa* 13/59.

4.1.2.4.1.3.10. -[s] > -[z]

domatiz 13/85; 29/138, *esaz* (topam 9 kez) 10/17; 45/29 vd., *hergez* 3/26; 39/20; 42/56 vd., *herkez* (16 kez, herkes 20 kez) 12/7; 38/33 vd., *mühendiz* 53/198, *teriz ‿ oł-* 2/68.

4.1.2.4.1.3.11. -[s] > -[Z]

serbeZ ‿ oynayołłar 25/184.

4.1.2.4.1.3.12. -[t] > -[d]

avrad ‿ işi 27/43, *cirid ‿ oynałłarımış* 37/32, *nohud ‿ ekeller* 8/62, *senid ‿ okła:* 14/100, *süd ‿ iná:* (< süt ineği) 27/63, *sünned ‿ oł-* 14/93, *şiḱa:d ‿ it-* 27/71, *yiğid ‿ o:g̊łum* 3/109, *zapd ‿ it-* (< zapt et-) 1/77.

4.1.2.4.1.3.13. -[t] > -[T]

poşeT ‿ dikerdik 45/55, *e:pmeg̊ ‿aşı* 24/44.

4.1.2.4.2. Ötümsüzleşme

Ötümlü *b, c, d, g, g̊, j, v, z* ünsüzlerinin ötümsüz karşılıklarına dönmesidir (Yıldırım, 2006: 212). KKA'da ötümsüzleşme ses olayı ön seste ötümsüzleşme, iç seste ötümsüzleşme ve son seste ötümsüzleşme olmak üzere üç başlık altında ele alınmıştır.

4.1.2.4.2.1. Ön Seste Ötümsüzleşme

4.1.2.4.2.1.1. [b]- > [p]-

paḳır (8 kez, baḳır 9 kez) 9/54; 16/45 vd., *paḳła* (bakla biçimi kaydedilmemiştir) 32/80; 45/78, *pıçaḳ* (6 kez, bıçaḳ 5 kez) 6/30; 27/119; 52/5 vd., *pıçaḳła-* 6/33, *pirket* (< briket) 18/59, *pisiket* 32/165, *pot* (< bot) 29/150.

4.1.2.4.2.1.2. [d]- > [t]-

Bu değişimin görüldüğü Türkçe kelimeler eski biçimin devamı olarak ele alınmıştı (bk. 4.1.2.4.1.1.7.). Burada yalnızca alıntı kelimelerde görülen söz konusu değişime dair örnekler verilecektir: *toḳdur* 33/59, *toḳtur* 3/199; 29/125; 34/27, *tomatis* 15/29; 25/21; 28/71.

4.1.2.4.2.1.3. [g]- > [k]-

Bu değişimin görüldüğü tüm kelimeler ÖTT'ye göre *g*- > *k*- değişimi olarak görünse de Eski Türkçedeki *k*-'li biçimin devamıdır. Bundan ötürü konu, *g*- > *k*- değişiminin ele alındığı başlıkta, eski biçimin devamı olarak değerlendirilen *k*-'li kelimelerin anlatıldığı paragrafta ele alınmıştı: bk. *4.1.2.4.1.1.2.*

4.1.2.4.2.1.4. [v]- > [f]-

fişne 17/109.

4.1.2.4.2.1.5. [v̇]- > [F]-

Furulu (< vurulu) 52/54.

4.1.2.4.2.1.6. [z]- > [s]-

sa:ten (< zaten) 4/32, *saten* (< zaten) 53/160.

4.1.2.4.2.2. İç Seste Ötümsüzleşme

4.1.2.4.2.2.1. -[b]- > -[p]-

Şu çoğu alıntı kelimelerde kaydedilmiştir: *apła* 7/121; 49/82 vd. (apła 19 kez, aba 14 kez, abla biçimi kaydedilmemiştir), *apdashana* 3/22, *apdes* 7/144; 34/24 vd., *apdał* 27/39; 36/23 vd., *fapriķa* 51/77, *ıprıķ* (< ibrik) 13/97, *kiprit* 40/24, *leplebi* 37/41, *müpser* (< mibzer) 15/10; 51/29, *opruĶ ‿gólleri* (< obruk) 11/130, *opruĶ ‿ołôyor* 6/22, *pempe* 52/44, *sepse* 28/71, *sohpet* 32/131, *zepse* 5/60; 18/15; 52/22, *zėpse* 53/153, *zepze* 15/65; 26/42; 29/138 vd., *zopa* (< soba) 24/65; 34/25 vd.

4.1.2.4.2.2.2. -[b]- > -[P]-

zePze 15/65, *zoPa* (< soba) 13/54; 52/34.

4.1.2.4.2.2.3. -[c]- > -[ģ-

boyaçı 29/93, *davîłçı* 55/33, *ġałayçı* 36/18, *ġoyunçułuķ* 1/22; 38/36; 53/176, *ģözelçe* 28/104, *gözelçe* 28/40, *seççaːde* 13/95; 23/7.

4.1.2.4.2.2.4. -[d]- > -[t]-

aptałłar 36/25; 55/33.

4.1.2.4.2.2.5. -[g]- > -[k]-

çenki (< çengi) 48/62, *kevkir* (< kevgir) 23/90.

4.1.2.4.2.2.6. -[v]- > -[f]-

teşfíg ‿it- (< teşvik et-) 14/136.

4.1.2.4.2.2.7. -[v]- > -[F]-

ġahFałtı 26/49, *teşFig ‿it-* (< teşvik et-) 26/99.

4.1.2.4.2.3. Son Seste Ötümsüzleşme

4.1.2.4.2.4. -[z] > -[s]

maydunus 17/95, *temmüs* (< temmuz) 16/90.

4.1.2.4.3. Süreklileşme

Süreksiz bir ünsüzün sürekli bir ünsüze dönüşmesi olayıdır. Sürekli ünsüzler, oluşumları sırasında, hava için bırakılan geçidin genişliğine göre sızıcı ve akıcı olmak üzere ikiye ayrılırlar (Yıldırım, 2006: 124). KKA'da süreklileşme ses olayı sızıcılaşma ve akıcılaşma olmak üzere iki başlıkta ele alınmıştır.

4.1.2.4.3.1. Sızıcılaşma

Süreksiz bir ünsüzün sürekli, sızıcı bir ünsüze veya akıcı bir ünsüzün sızıcı bir ünsüze dönüşmesidir (Yıldırım, 2006: 125). KKA'da sızıcılaşma olayı ön seste sızıcılaşma, iç seste sızıcılaşma, son seste sızıcılaşma ve sızıcı ünsüzler arasında oluşan değişmeler olmak üzere dört başlıkta incellenmiştir.

4.1.2.4.3.1.1. Ön Seste Sızıcılaşma

Daha çok uzak benzeşme ya da çevre şartından oluşmuş örnekler kaydedilmiştir.

4.1.2.4.3.1.1.1. [ɟ- > [ş]-

şoraḳ 53/191, *şoḳ ‿şükür* 24/5.

4.1.2.4.3.1.1.2. [ḳ]- > [ğ]-

o ‿ğadar 55/45, *bu ‿ğadar* 23/140; 55/73, *o ‿ğún* 23/15.

4.1.2.4.3.1.1.3. [ḳ]- > [g̑]-

bu ‿g̑adar 25/119, *şu ‿g̑adar* 40/43; 48/54, *nisana ‿g̑adar* 51/96.

4.1.2.4.3.1.1.4. [k]- > [g̑]-

yidi ‿g̑ardaş 14/167, *askere ‿g̑e:ldik* 22/18, *ałdı ‿g̑eldi* 31/56, *bura ‿g̑e̊ldik* 24/32, *eve ‿ g̑ıdelim* 31/64, *miydana ‿ g̑el-* 16/21, *doḳtura ‿ g̑íderiz* 24/54, bi *yire ‿ g̑ıtmeŋ* 29/121, *ġına ‿ g̑icesi* 23/13, *bi ‿ g̑ún* 15/10; 47/14 vd., *su ‿ g̑uyuları* 48/7, *elli˚‿ g̑ün* 51/74.

4.1.2.4.3.1.1.5. [ḳ]- > [v̇]-

o ‿v̇adar (< o kadar) 1/78; 8/15; 50/69.

4.1.2.4.3.1.1.6. [p]- > [f]-

fişkir (< peşkir) 23/18.

4.1.2.4.3.1.1.7. [p]- > [h]-

hoyraz (< poyraz) 2/103; 23/173; 31/20.

4.1.2.4.3.1.2. İç Seste Sızıcılaşma

4.1.2.4.3.1.2.1. -[b]- > -[v̇]-

hav̇ardar it- 46/12, *hesava ġat-* 25/14, *sav̇un* 45/54.

4.1.2.4.3.1.2.2. -[c]- > -[j]-

ha:jı (< hacı) 31/68.

4.1.2.4.3.1.2.3. -[ç]- > -[ş]-

avışła- 17/100, *bilişli* (< bilinçli) 38/33, *genşler* 7/7; 13/113; 46/33 vd., *geşlik* (< gençlik) 25/109, *ġılış* 36/35, *g̱óşmen* 14/125, *g̱óşür-* 53/15, *haşlık* 14/68, *inaş* (< inanç) 45/64, *kireşli* 45/54.

4.1.2.4.3.1.2.4. -[f]- > -[h]-

ḵúhür (< küfür) 23/75.

4.1.2.4.3.1.2.5. -[ḳ]- > -[ğ]-

a:ğşam 5/34, *a:g̊şam* 32/137, *a:g̊saray* 16/60, *ayağıła* (ayak+la) 25/84, *doğsan* (< doksan) 53/94, *oğşa-* (< okşa-) 7/78, *yoğudu* (< yok i-di, 51 kez) 11/163; 21/42; 50/132 vd.

4.1.2.4.3.1.2.6. -[ķ]- > -[ğ]-

ġarağoł 21/75, *łağap* 36/25, *o:ğşa-* (< okşa-) 11/212.

4.1.2.4.3.1.2.7. -[k]- > -[ğ]-

ö:ğsüz 29/152, *yú:ğsel-* (< yüksel-) 51/118, *se:ğsen* 7/59; 12/24, *seğsen* 7/59; 25/13.

4.1.2.4.3.1.2.8. -[k]- > -[ğ]-

ó:ğsúr- (< öksür-) 11/42, *ó:ğsüz* 2/7.

4.1.2.4.3.1.2.9. -[ķ/k]- > -[h/ḫ]-

ahçe (akçe) 21/31, *aḫıtlı* (akıllı) 38/23, *ahşam* 6/41, *ahşam* 6/41, *baḫır* 36/18, *daḫım* (< takım) 52/46, *doḫsan* 53/59, *doḫu-* 11/42; 25/50, *doḫuma* 1/120, *doḫuz* 4/2; 53/59, *mahıne* 18/28, *maḫıne* 52/47, *oḫu-* 46/79; 50/45, *oḫuł* 43/35, *oḫuma* 25/11, *raḫım* 8/82, *saḫlı* 7/82, *vahıt* (< vakit) 25/218, *yaḫıł-* 25/154, *yaḫın* 38/41; 50/138; 53/149, *yoḫarı* (< yukarı) 53/78, *burdahı* 38/11, *burdaḫı* 38/27.

4.1.2.4.3.1.2.10. -[ķ]- > -[v̇]-

do:v̇san 7/92, *ö:v̇süzlük* 2/57, yüzde *to:v̇sanı* 7/92, *yo:v̇usa* (< yoksa) 25/149.

4.1.2.4.3.1.2.11. -[g]- > -[ğ]-

böğün 15/69, *buğún* 24/6, *buğün* 46/16.

4.1.2.4.3.1.2.12. -[g]- > -[ğ]-

böğün 15/68; 42/27, *buğún* 13/11.

4.1.2.4.3.1.2.13. -[g]- > -[h]-

böhünkü 25/114.

4.1.2.4.3.1.2.14. -[g]- > -[y]-

geğsi (< giysi) 30/15.

4.1.2.4.3.1.2.15. -[y]- > -[h]-

cehez 29/8, *cehiz* 19/2; 14/20 vd., *cihiz* 20/5; 29/14 vd., *ǧihiz* 9/15; 12/33 vd., *mehil* 8/6.

4.1.2.4.3.1.2.16. -[ŋ]- > -[ğ]-

dúğür 47/35; 48/51, *soğradan* 28/84, *yagníş* (< yanlış) 51/8.

4.1.2.4.3.1.2.17. -[p]- > -[f]-

ısġarfil (< iskarpin) 1/117.

4.1.2.4.3.1.3. Son Seste Sızıcılaşma

Daha çok çevre şartından veya benzeşmeden oluşmuş örnekler kaydedilmiştir.

4.1.2.4.3.1.3.1. -[ǧ] > -[ş]

ağaş 20/46, *ağaşłara* 20/48, *biġaş* (< birkaç) 1/15, *birḱaş* 21/78, *borş* 27/22, *çekiş* (< çekiç) 3/147, *direnş* 45/29, *direş* 45/28, *i:şkili* 5/40, *ıłaş* 24/16, *meleŋgiş* 29/38, *sütłaş* 17/80; 24/45.

4.1.2.4.3.1.3.2. -[ḳ] > -[ğ]

aşşığ ‿ołmuş 3/86, *ayağ ‿ayaġ ‿* üstdüne 3/9, *çoğ ‿ołursa* 23/37, *çoğudu* (< çok idi) 16/101; 28/96, temiz *dutmağ ‿uçu* 12/82, *yoğ ‿işTe* 51/27.

4.1.2.4.3.1.3.3. -[k] > -[ğ]

ekmeğ ‿ider 11/166, *eşşeğ ‿işte* hayvan 23/138.

4.1.2.4.3.1.3.4. -[ḳ] > -[ğ̰]

çoğ̰ ‿ossuŋ 11/195, *çoğ̰ ‿ołurdu* 42/79, *dayağ̰ ‿at-* 2/16, *fıstığ̰ ‿içi* 33/47, *ġonyağ̰ ‿içecá:ŋ* 28/82, *orağ̰ ‿atardıḳ* 24/64, *yoğ̰ ‿işte* 29/112.

4.1.2.4.3.1.3.5. -[k] > -[ğ̰]

askerlíğ̰ ‿ itti 23/182, *ekmáğ̰ ‿ aşı* 15/22, *ekmeğ̰ ‿ it-* 23/11, 25/228, *irkáğ̰ ‿ aya:biydi* 16/92.

4.1.2.4.3.1.3.6. -[ķ/k]- > -[h/ḫ]-

ba:ḫ- (< bak-) 7/59, *baḫ-* 1/71; 25/162; 8/140, *bardah* 23/49, *çıḫ-* 8/31, *yaḫ-* 8/23, *yoḫ* (< yok) 45/21; 50/3; 52/3.

4.1.2.4.3.1.3.7. -[k] > -[v̇]

góv̇ (< gök) 23/51; 55/160 vd.

4.1.2.4.3.1.3.8. -[r] > -[ş]

biş ‿şiy/ş... 16/10; 7/28 vd. (toplamda 20 kez), *ceş* (< çeç) 27/22.

4.1.2.4.3.1.4. Sızıcı Ünsüzler Arasında Oluşan Değişmeler

4.1.2.4.3.1.4.1. -[f]- > -[h]-

ehendileş- 24/77, *hoturaf* (< fotoğraf) 16/32, *nühus* 40/17, *ühür-* 51/87.

4.1.2.4.3.1.4.2. -[ğ]- > -[v̇]-

a:v̇ız (ağız) 7/35, *av̇ur* (ağır) 53/78, *av̇urłan-* (ağırlan-) 53/106, *bav̇łı* 45/30, *bov̇az* 2/99, *çov̇ał-* (çov̇ał- 7 kez, çoğal- 6 kez) 3/24, 26/46; 32/39 vd., *çov̇ałt-* 3/207, *dav̊t-* (< dağıt-) 8/26, *dav̊łt-* 53/8, *dev̇i ̊şik* 25/2, *do:v̇-* (< doğ-) 8/42; 32/193, *do:v̇ru* 9/72; 52/13, *dov̇-* 3/181; 11/140 vd., *dov̇ał* 4/28; 11/105; 53/171, *dov̇ru* 50/57; *dov̇u* 10/6, *dúvün* 20/9; 44/49 vd., *ġov̇uş* 39/31, *o:v̇łan* 36/17; 46/73, *o:v̇uł* 7/86; 25/37; 36/23 vd., *ov̇uł* (< oğul) 36/19, *óv̇üt* 7/93, *övüt* 7/198, *sedeyavı* (< sadeyağ) 53/134, *sov̇an* (23 kez, soğan 3 kez) 11/15; 24/80; 42/41 vd., *sov̇uḳ* (11 kez, soğuk 10 kez) 12/10; 46/88 vd., *yavış* (< yağış) 8/82; 53/83, *yav̇łu* (< yağlı) 53/114, *yı:v̇-* (< yığ-) 1/48, *yıv̇-* 45/50, *yov̇urt* (8 kez) 9/50; 25/48 vd. Son seste: *sav̇ ‿oł-* 7/196; 25/200; 28/103, *sav̇* (< sağ "sol karşıtı") 53/127.

4.1.2.4.3.1.4.3. -[ğ]- > -[v]-

avıstôs 17/38.

4.1.2.4.3.1.4.4. -[h]- > -[v̇]-

novu̇t (< nohut) 42/19, *savu̇r* (< sahur) 11/141, *tuv̇af* (< tuhaf) 4/38, *yav̇ut* (< yahut) 1/23; 2/97; 40/81.

4.1.2.4.3.1.4.5. -[j] > -[ş]

avanTaş 52/78, *baranş* (< baraj) 32/38, *sondaş* 21/48; 28/8, *sontaş* 51/24.

4.1.2.4.3.1.4.6. [ş]- > [h]-

ahçı (aşçı) 2/64, *hinci* (hinci 48 kez, h-'li biçimler -hinci, hincik, hindi vb.- yaklaşık olarak 80, ş-'li biçimler -şimdi, şinci, şindi vb.- yaklaşık olarak 380) 23/177 vd., *hincik* (15 kez) 53/69 vd., *hura* (< şura) 31/24.

4.1.2.4.3.1.4.7. [s]- > [h]-

Bu değişimde *sus-* fiilinin *hüs-* olarak görülmesi Karapınar Türkmen ağzında karakteristiktir.

hüs- 43/6; 48/38, *essahtan* 16/49.

4.1.2.4.3.1.4.8. -[s] > -[h]

esah 14/87.

4.1.2.4.3.1.4.9. -[s]- > -[h]-

nahał (< nasıl) 16/41; 21/65; 25/233, *nahı* (< nasıl) 29/65.

4.1.2.4.3.1.4.10. -[s] > -[ş]

herkeş (37 kez, herhes 20 kez) 18/15; 32/39 vd.

4.1.2.4.3.1.4.11. -[v]- > -[ğ]-

göğer- (< göver-) 1/107, *göğercin* 31/37.

4.1.2.4.3.1.4.12. -[v]- > [v̇]-

cuv̇ap 7/166, *çuv̇ał* 2/113; 23/150; 40/26 vd., *dav̇uł* 9/74; 27/54, *dov̇úş-* (< dövüş-) 6/29, *dóv̇úş-* 24/76, *duv̇aḳ* 55/15, *duv̇ar* 3/165; 40/33 vd.

4.1.2.4.3.2. Akıcılaşma

Akıcı olmayan bir ünsüzün akıcı bir ünsüze dönüşmesi olayıdır. KKA'da akıcılaşma ön seste akıcılaşma, iç seste akıcılaşma, son seste akıcılaşma ve akıcı ünsüzler arasında oluşan değişmeler olmak üzere dört başlıkta ele alınacaktır.

4.1.2.4.3.2.1. Ön Seste Akıcılaşma

4.1.2.4.3.2.1.1. [b]- > [m]-

ma꞉ne (< bahane) 32/97.

4.1.2.4.3.2.1.2. [b]- > [m]-

mar (...m var > ...m ‿ mar, 43 kez) *g̱ó꞉nüm ‿ mar* 48/55; *o̱humam ‿ mar* 25/11; *ėltim ‿ mar* 50/93 vd.

4.1.2.4.3.2.1.3. [v]- > [m]-

mefa꞉t it- 32/2018.

4.1.2.4.3.2.2. İç Seste Akıcılaşma

4.1.2.4.3.2.2.1. -[b]- > -[m]-

g̱ími (< gibi) 51/73; 53/193.

4.1.2.4.3.2.2.2. -[d]- > -[l]-

elavat (< edevat) 1/110.

4.1.2.4.3.2.2.3. -[ğ]- > -[y]-

ayırłama (ağırlama) 53/99, *beyen-* 7/136; 25/172 vd. (beyen- 4 kez, beğen- hiç kaydedilmemiştir), *buyda* 2/102, *buydar* 11/123; 13/144, *buyday* 2/119; 8/60; 33/46,

ciyer 39/66, *deyi* (< değil) 1/17; 6/46; 19/11 vd., *deyil* (toplam 48 kez) 16/75; 44/13 vd., *deyirmen* 14/106; 27/90; 50/149, *deyiş-* 3/140; 18/47; 26/30 vd., *deynek* 22/15; 40/43 vd., *eyer* (< eğer "bağlaç", toplam 12 kez, eğer 3 kez), *ey-* (40/19), *eya:* (< eğe "eğe kemiği") 53/119, *eyilmez* (eğilmez "yer adı") 36/34, *eyir-* 11/36; 33/51 vd., *eylence* 9/83; 47/15, *eyleş-* 2/150; 23/189; 37/34 vd., *gúyüm* (< güğüm) 33/7, *iy-* (< eğ- "eğ-, eğir-) 23/169, *kiyat* (< kâğıt) 3/116;40/65, *öylen* (< öğle) 2/75; 27/56; 51/15 vd.

4.1.2.4.3.2.2.4. -[h]- > -[y]-

ġayfałtılıḳ 11/188, *ġayfe* 3/42; 29/101 vd., *mayałle* (< mahalle) 7/197, *şayıt* (< şahit) 51/35, *şeyir* 32/141.

4.1.2.4.3.2.2.5. -[ḳ]- > -[y]-

ayşam 2/45; 42/48 vd. (akşam 21 kez, ayşam 16 kez).

4.1.2.4.3.2.2.6. -[k]- > -[ğ]-

öteği adam 5/66.

4.1.2.4.3.2.2.7. -[v]- > -[y]-

çaydar (< çavdar) 8/62, *döylet* (< devlet) 23/179, *me:ylit* 53/59.

4.1.2.4.3.2.3. Son Seste Akıcılaşma

KKA'da son seste akıcılaşma örneği görülmemiştir.

4.1.2.4.3.2.4. Akıcı Ünsüzler Arasında Oluşan Değişmeler

4.1.2.4.3.2.4.1. -[ł] > -[r]

burġur (< bulgur) 29/38, *çarḳa-* (< çalka-) 29/97, *davır* (< davul) 29/41, *ġarpur* (< kalbur) 29/97, *ġartar-dı* (< kartal- "sertleş-") 17/125, *irerle-* (< ilerle-) 8/102; 32/146; 45/44.

4.1.2.4.3.2.4.2. [l/ł]- > [n]-

łayłon 11/164; 27/37; 32/151, *löbet* 46/50.

4.1.2.4.3.2.4.3. -[l]- > -[n]-

nėzetli 53/127, *nezzetli* 25/46; 53/119, *nisan* (< lisan) 53/66, *noda* (< loda) 23/175; 25/131, mühüm *onan* (< mühim olan) 53/76.

4.1.2.4.3.2.4.4. -[m]- > -[ŋ]-

doŋuz (toplam 9 kez, < ET, OT toŋuz Gülensoy, 2011: 298) 29/140; 46/38 vd.

4.1.2.4.3.2.4.5. -[n] > -[ŋ]

Daha çok eski biçimin korunması niteliğindeki örnekler kaydedilmiştir: *amaŋ* (*ünlem* aman) 3/19, *amanıŋ* (*ünlem* amanın) 14/90, *beŋze-* 17/11; 48/29 vd. (beŋze- 18 kez, benze- hiç kaydedilmemiştir), *beŋzer* 4/39; 32/73, *bıŋar* 5/8, *biŋ* 10/5; 52/118 vd. (sayı adı biŋ 42 kez, bin 22 kez), *buŋaltı* 25/28, *çaŋ* (çaŋ 7 kez, çan 4 kez) 17/60; 24/19 vd., *daşbıŋar* 53/2, *doŋ-* (don- biçimi kaydedilmemiştir) 32/219; 49/29, *dóŋ-* (< dön-) 32/39, *haŋġı* (8 kez) 37/7 vd., *hanı* (24 kez, hani 28 kez) 11/78 vd., *haŋġısı* 37/7; 48/68 vd., *ḳóŋ* (< kön) 11/30; 15/35; 17/55, *óŋ* (< ön) 9/63; 30/44 vd., *öŋ* (22 kez, ön 3 kez) 15/75; 24/65 vd., *öŋce* 16/47 vd., *soŋ* 8/124; 14/94; 21/11 vd., *yaŋ* (< yan) 46/103; 55/96, *yuŋ* (29 kez, yün 6 kez) 1/121; 18/48; 55/129 vd., *dúŋür* (< dünür) 7/90; 39/94 vd.

4.1.2.4.3.2.4.6. -[n]- > -[ŋ]-

Daha çok eski biçimin korunması niteliğindeki örnekler kaydedilmiştir: *aŋġara* 11/155; 49/137, *aŋır-* 49/137, *aŋız* 1/104, *aŋła-* 21/43; 28/83, *baŋġa* 1/24, *bıŋar* 5/8, *biŋar* (< pınar) 8/92, *biŋdir-* 14/79, *ciŋġan* 2/107, *çeŋgi* 48/60, *çıŋġırdaḳ* 23/35, *deŋiz* (deŋiz 5 kez, deniz 2 kez) 3/222; 31/14 cd., *deŋíz* 16/31, *deŋişik* 32/72; 41/9; 48/33, *díŋle-* (dinle-) 29/66, *diŋ-* (den- "söylenmek") 8/6; 32/88, *diŋle-* 6/27, *diŋne-* 11/155; 16/49, *düŋya* 24/23, *düŋya:* 31/31, *eŋ* (24 kez, en 8 kez) 28/76; 42/33 vd., *eŋgel* 3/26, *eŋse* (toplam 10 kez) 13/128; 16/42, *ġaŋġał* 9/98; 23/107, *ġarabıŋar* (toplam 19 kez) 10/7; 42/61 vd., *ġarabuŋar* (toplam 18 kez) 5/7; 39/17 vd., *ġoŋşu* (23 kez, ġomşu 6 kez) 11/179 vd., *iŋgin* 23/175, *iŋilti* 14/114, *iŋsannıḳ* 29/82, *ireŋk* (< renk) 29/32, *keŋar* 7/112; 24/26; 55/4, *keŋger* 9/98, *leŋger* 33/6; 9/55, *maŋġał* 7/39, *meleŋgiş* 29/38, *oŋ-* (< on-) 7/157; 11/202, *oŋar-* 36/3, *reŋk* 12/61, *sıŋır* 26/26, *siŋirlen-* 14/143, *yėŋge* 11/56; 50/193, *yiŋge* (13 kez) 11/171 vd., *yiŋi* (< yeni, 18 kez) 14/63 vd., *zeŋgin* 3/223; 16/46; 31/61.

4.1.2.4.3.2.4.7. -[ŋ]- > -[y]-

ġarbiyar (< karapınar) 5/25.

4.1.2.4.3.2.4.8. -[n]- > -[r]-

parcar 51/26.

4.1.2.4.3.2.4.9. -[n]- > -[l]-

filcan 13/98; 14/88, *harmał ‿ atılır* (< harman atılır) 2/103, *ısġarfil* (< iskarpin) 1/117, *meleŋgiş* 29/38.

4.1.2.4.3.2.4.10. -[n] > -[m]

bütüm (< bütün, toplam 14 kez) 13/114; 27/32 vd., *mávruz* 20/22.

4.1.2.4.3.2.4.11. -[r]- > -[ɬ]-

biła:der (< birader) 15/14; 22/24; 39/17 vd.

4.1.2.4.3.2.4.12. -[r] > -[l]

bil ‿ rica:m 7/75, *bil ‿ hafta* 14/69.

4.1.2.4.3.2.4.13. -[r]- > -[n]-

manonġoz 7/124.

4.1.2.4.3.2.4.14. [r]- > [y]-

yüzgar (< rüzgâr) 53/131.

4.1.2.4.3.2.4.15. [y]- > [ɬ]-

łaba (< yaba) 55/141.

4.1.2.4.3.2.4.16. -[y] > -[r]

buydar (< buğday) 11/123; 13/144.

4.1.2.4.4. Süreksizleşme

Sürekli bir ünsüzün süreksiz duruma gelmesi olayıdır. KKA'da bu ses olayı ön seste süreksizleşme, iç seste süreksizleşme, son seste süreksizleşme ve süreksiz ünsüzler arasında oluşan değişmeler olmak üzere dört başlıkta ele alınmıştır.

4.1.2.4.4.1. Ön Seste Süreksizleşme

4.1.2.4.4.1.1. [j]- > [c]-

candarma 21/77; 22/5; 40/13, *cenderme* 23/157, *cılat* 29/88, *cilet* 39/112.

4.1.2.4.4.1.2. [y]- > [ç̇-

çüz (üç ‿ yüz > üç ‿ çüz) 15/40; 26/5; 40/63 vd.

4.1.2.4.4.1.3. [z]- > [d]-

dav̇ul ‿ durna 9/74.

4.1.2.4.4.2. İç Seste Süreksizleşme

4.1.2.4.4.2.1. -[h]- > -[ḳ]-

anaḳtar 7/168, *taḳsil* (< tahsil) 26/120, *zabaḳtan* 6/50; 9/70; 49/83; 52/67; 53/74.

4.1.2.4.4.2.2. -[h]- > -[Ḳ]-

zabaḲları 33/56.

4.1.2.4.4.2.3. -[ğ]- > -[ġ]-

aġa 32/200.

4.1.2.4.4.2.4. -[ğ]- > -[g̱]-

ag̱a 44/21, *dirg̱en* 49/51.

4.1.2.4.4.2.5. -[ğ]- > -[K̲]-

aK̲amgil 11/171.

4.1.2.4.4.2.6. -[j]- > -[c]-

bicama 9/61; 13/121; 14/91, *orcínał* (< orijinal) 27/112.

4.1.2.4.4.2.7. -[z]- > -[ɖ]-

aççıḳ (azıcık) 1/9.

4.1.2.4.4.3. Son Seste süreksizleşme

4.1.2.4.4.3.1. -[h/ẖ] > -[ḳ]

zabaḳ 2/51; 6/51; 55/47.

4.1.2.4.4.3.2. -[h/ẖ] > -[K̲]

zabaK̲ ‿ḳaki:rim 52/13.

4.1.2.4.4.3.3. -[j] > -[ɖ]

sonda ç 13/27; 28/9.

4.1.2.4.4.3.4. -[n] > -[t]

o *zamatłar* 23/125, o *zamat* 22/22; 23/11 vd.

4.1.2.4.4.3.5. -[r] > -[ḳ]

bu ‿adaḳ (< bu kadar) 7/189.

4.1.2.4.4.3.6. -[s] > -[ɖ]

herke ç 13/91; 32/36; 55/3.

4.1.2.4.4.4. Süreksiz Ünsüzler Arasında Oluşan Değişmeler

4.1.2.4.4.4.1. [d]- > [c]-

ciz- (< diz-) 11/20, *cizil-* (< dizil-) 9/31; 25/205.

4.1.2.4.4.4.2. -[d]- > -[c]-

şínci 50/154, *şimci* (7 kez) 21/5; 47/28 vd., *şimcik* 53/67, *şinci* (49 kez, şimdi 136 kez, şindi 181 kez) 29740; 50/150 vd., *şincik* (10 kez) 11/35 vd.

4.1.2.4.4.4.3. [d]- > [̇ç]-

ç̇iz- (< diz-) 20/48, *ç̇izil-* (< dizil-) 19/7, *ç̇izili* (< dizili) 12/54.

4.1.2.4.4.4.4. -[g]- > -[g̱]-

alıg̱ít- 31/47, *düzg̱ún* 27/43, *g̱eç-* 8/99; 46/101 vd., *g̱eçim* 4/36; 8/69, *g̱eçir-* 49/121; 53/142, *g̱el-* 25/41 vd., *g̱endi* 8/90; 20/56 vd.

4.1.2.4.4.4.5. -[g]- > -[ǵ]-

cinǵan 27/40, *dezǵah* 20/56, *ġaraǵah* (< karargâh) 26/102; 40/64.

4.1.2.4.4.4.6. -[ḳ]- > -[k̲]-

ak̲ıłłı 1/2, *ėrkek̲* 45/14.

4.1.2.4.4.4.7. -[k]- > -[k̲]-

belk̲í 49/148; 53/188, *çek̲Ti* (< çek-ti) 52/4, *çek̲el-* (< çekil-) 52/10, *çek̲íl-* 16/74; 49/130, *çók̲únce* 23/130, *çók̲me* 8/86, *çók̲úntü* 53/189, *delík̲lí* 53/125, *dík̲íl-* (< dikil-) 52/46, ekin *ek̲elim* 46/16, buːğda *ek̲íyi* 49/153, *ek̲íliyor* 45/44, *ek̲ín* (toplam 15 kez) 16/101; 46/16 vd., *ek̲mek* 3/151; 46/5; 50/156 vd., *ek̲mek̲* 52/57, *esk̲í* (toplam 7 kez) 23/85, 46/34 vd., *esk̲íden* (toplam 48 kez) 12/27; 21/48 vd., *ėşk̲ıya* 44/2, *herk̲es* 52/87, *k̲elime* 8/42, *k̲emik* 53/119, *k̲endi* 4/28, *k̲erpiç* 5/32, *k̲es-* 5/32; 20/61; 52/101 vd., *k̲ese* 13/122, *mak̲ína* 55/139, *merk̲ez* 43/16 vd., *sek̲men* 44/58; 52/114, *sek̲sen* 50/126; 52/32, *şek̲er* 5/38; 8/75.

4.1.2.4.4.4.8. -[k]- > -[ḱ]-

dúkḱan (< dükkân) 31/28,

4.1.2.4.4.4.9. -[ḳ]- > -[t]-

ayıtła- (ayıkla-) 48/16,

4.1.2.4.4.4.10. -[k]- > -[p]-

e:pmeġ ‿aşı 24/44.

4.1.2.4.4.4.11. [t]- > [ç]-

çencere 55/127, *çėncere* 14/31, *çencire* (çencire 9 kez, tencire 2 kez) 9/53; 25/99 vd.

4.1.2.5. Ünsüz Benzeşmeleri

İç seste yan yana iki ünsüz bulunan yerlerde veya söyleniş bakımından aynı durumda bulunan komşu kelimelerin son ve ön sesleri arasında, bazen iki ünsüzden birinin kendisine yakın boğumlanma niteliği taşıyan öteki tarafından büsbütün veya kısmen benzeştirilmesi olayıdır (Korkmaz, 2017: 242). KKA'da ünsüz benzeşmeleri, benzeşmenin yönü bakımından ilerleyici benzeşme ve gerileyici benzeşme olmak üzere iki başlıkta ele alınmıştır.

4.1.2.5.1. İlerleyici Benzeşme

Kelime içinde yan yana bulunan ünsüzlerden öncekinin kendinden sonrakini etkileyerek boğumlanma niteliği bakımından kısmen veya tamamen kendisine benzetmesi olayıdır (Korkmaz, 2017: 160). KKA'da ilerleyici benzeşme ses olayı ilerleyici yakın tam benzeşme ve ilerleyici uzak tam benzeşme olmak üzere iki başlıkta ele alınmıştır.

4.1.2.5.1.1. İlerleyici Yakın Tam Benzeşme

KKA'da en çok *-nł-* > *-nn-* ilerleyici yakın tam benzeşme olayı görülür.

-ly- > -ll-: *bille* 33/32, *billi* 2/142; 28/89 vd. (billi 10 kez, bilye hiç kaydedilmemiştir), *familla* 37/24, *fasille* (toplam 19 kez) 9/68; 19/52 vd., *millar* 31/39; 52/85, *milłon* 22/11; 31/47, *mobilła* 9/15, *sandelle* 13/121.

-mb- > -mm-: *muşamma* (< Ar. *muşamma* ʿ مشمّع) 38/54.

-nł- > -nn-: *anna-* 7/79; 27/99 vd. (anna- 12 kez, anła- 1 kez), *annam* (anlam) 4/38, *annaş-* 48/56; 6/56, *annat-* (anlat-) 9/74; 50/24 vd. (annat- 20 kez, anlat- biçimi kaydedilmemiştir), *annına* (alın+ı+n+a) 37/14, *ayrannı* aş 33/34, *bunnar* (< *zamir* bunlar, toplam 83 kez) 3/201, 33/25 vd., *deliġannı* 8/36, *ġarannıḳ* 2/111, *gelinnik* 47/13, *gendannıḳ* 53/128, *gu̱̇vennik* 16/29; 41/5, *harmannıḳ* 23/172, *insannıḳ* 3/219, *nişannı* 3/133; 26/89; 47/34 vd., *afġannı* 13/14, *ceryannı* 13/53, *derinnı́ḳ* 53/30, *derinnik* 53/178, *osmannı* (20 kez, osmanlı 2 kez) 6/15; 25/19 vd., *samannıḳ* 34/4, *şennı́ḳli* 50/60, *ünne-* 11/176, *yannış* 27/33; 30/32; 48/57.

-ŋł- > -ŋn-: *diŋne-* 11/155; 16/49.

-zc- > -zz-: *á:zzıḳ* (< azıcık) 25/4, *azzıḳ* (< azıcık) 42/83, *ızzıḳ* 25/5; 26/78.

4.1.2.5.1.2. İlerleyici Uzak Tam Benzeşme

-ç y- > -ç ‿ç-: *üç ‿çüz* (< üç yüz) 15/40; 26/4; 31/21; 40/63 vd.

-k g- > -k ‿k-: *dek ‿kel-* 11/117; 43/50; 49/82.

-ŋ m- > -ŋ ‿ġ-: *a:nadıŋ ‿ġı* (< anladın mı?) 2/10, *biliyoŋ ‿ġu* (< biliyor musun?) 36/8.

-ŋ m- > -ŋ ‿ g-: *didiŋ ‿ gi* (< dedin mi?) 11/115, *gittiŋ ‿ giydi* (< gittin miydi?) 5/58, *gördüŋ ‿gü* 2/108; 11/100.

-ŋ m- > -ŋ ‿ ŋ-: *yıḳtıŋ ‿ ŋıydı* (< yıktın mıydı) 34/14, *anadıŋ ‿ ŋı* (< anladın mı?) 2/125, *a:nadıŋ ‿ŋı* 2/129.

-ş y- > -ş ‿ş-: *beş ‿şüz* (< beş yüz) 18/8; 26/43; 44/37 vd., *bėş ‿şüz* 12/16.

-t y- > -t ‿t-: *dórt ‿tüz* (< dört yüz) 26/43.

-z y- > -z ‿z-: *doġuz ‿zúz* (< dokuz yüz) 27/17, *seḳíz ‿züz* (< sekiz yüz) 27/16.

4.1.2.5.2. Gerileyici Benzeşme

Kelime içinde önce gelen sesin, sonraki sese, boğumlanma niteliği bakımından kısmen veya bütünüyle benzeşmesi olayı; sonraki sesin geriye doğru etki yaparak önceki sesi kısmen veya bütünü ile kendine benzetmesidir (Korkmaz, 2017: 144). KKA'da gerileyici benzeşme ses olayı gerileyici yakın tam benzeşme ve gerileyici uzak tam benzeşme olmak üzere iki başlıkta ele alınmıştır.

4.1.2.5.2.1. Gerileyici Yakın Tam Benzeşme

KKA'da daha çok yakın gerileyici tam benzeşme olayı görülür. Bunlardan *-łs-* > *-ss-* biçimindeki benzeşme oldukça yaygındır.

-cz- > -zz-: *ezzaːne* 28/86.

-ht- > -tt-: *anattar* 32/80, *sabattan* (< sabahtan) 26/103, *zabattan* (9 kez) 7/102; 11/186; 42/83 vd.

-ğn- > -nn-: *ǧinne-* 9/91, *inne* 9/101; 14/30; 42/27 vd.

-km- > -pm-: *epmek* (toplam 9 kez) 14/110; 19/39 vd..

-kt- > -tt-: *alettirik* 21/8-24/52.

-łs- > -ss-: *assaḳ* (< al-sak) 30/52, *gesse* (< gel-se) 53/106, *gessin* 3/123, yaşıŋ *kesissin* (< yaş+ın kesil-sin) 3/20, *ossa* (< ol-sa) 14/9; 25/102; 49/106 vd., *ossun* (< ol-sun) 11/29; 27/7; 53/161 vd., rast *gessin* (< rast gel-sin) 17/100.

-rl- > -ll-: *úzellik* (< üzerlik) 53/164, *üzellik* 45/46; 48/87; 51/55; 53/160; 55/55, *yuvalłaḳ* (< yuvarlak) 53/129, *züvellik* (< üzerlik) 5/50; 14/11 vd.

-rm- > -nn-: *bannaḳ* (< parmak) 49/52.

-rn- > -nn-: *ġannıyarıḳ* 9/63; 13/76.

-ts- > -ss-: *gisseŋ* (< git-sen) 7/189.

4.1.2.5.2.2. Gerileyici Uzak Tam Benzeşme

-ç s- > -Z ‿ s-: *hiZ ‿ seːslenmez* 14/87.

-n b- > -m ‿ b-: *om ‿ beş* 14/6; 27/91; 53/103 vd., *om ‿ bir* 12/10; 53/62 vd., *om ‿ metre* 53/178.

- ş s- > -s s-: *hos ‿ sefaː* 3/163.

-zs- > -ss-: *yassaḳ* (< yaz-sak) 30/52.

-z s- > -s ‿ s-: *bis ‿ seni* 11/119, *bis ‿ seá* 39/4, *doḳus ‿ sene* 23/156; 37/39, *otus ‿ seḳíz* 25/10; 26/116, *otus ‿ sene* 3/4; 38/43; 41/6 vd., *seḳís ‿ sıra* 30/31, *tos ‿ sürüyüdü* (< toz sürüyordu) 39/112, *yüs ‿ sėksen* 53/7, *yüs ‿ sene* 38/5; 53/7 vd.

-z-c- > -c-c-: *ıcıcıḳ* 9/66; 33/35, *icicik* (< azıcık) 51/72.

4.1.2.6. Benzeşmezlik

Kelimede birbirine bitişik veya yakın konumda bulunan ve birbirinin tıpkısı veya benzeri iki ünsüzden birbirinin farklı bir ünsüze dönüşmesi durumuna benzeşmezlik

(aykırılaşma) denir (Yıldırım, 2018: 108-109). KKA'da benzeşmezlik daha çok ünsüz uyumunda görülür. KKA'da ünsüz uyumunun genel olarak uyumlu olduğu, ancak kimi ek ve kelimelerde özellikle *-şt-/-ʇ-* > *-şd-* biçiminde çok seyrek olarak bozulmaların kaydedildiği söylenmişti (bk. 4.1.2.3.)

4.1.2.7. Ünsüz Düşmeleri

Kelimedeki bir ünsüzün türlü nedenlerle aybolmasına ünsüz düşmesi denir (Yıldırım, 2018: 110). KKA'da ünsüz düşmeleri daha çok iç seste kaydedilmiştir.

b düşmesi: *bå͡am* (< baba+m) 49/131.

d düşmesi: *efenim* (< efendim) 6/32.

f düşmesi: *ċi͡t* (< çift, "tarım terimi") 27/21, *ċi͡t* (< çift, "birbirini tamamlayan iki tekten oluşan nesneler") 3/73; 23/5; 52/5, *ċi͡t ċi* 11/9; 17/3; 50/31, *ċi͡t ċilik* 25/117; 53/46 vd., *ċi͡tlek* (< DS çiftlek, "çekirdek") 49/153; 50/144, *ċi͡tlik* 3/5, bu *se͡er* (< bu sefer) 33/59, *yuḳa* (< yufka, 11 kez, yufla 1 kez) 13/90; 19/38; 50/156 vd., *yuḳu* (< yufka) 55/100.

h düşmesi ön seste: *a:ne* (hane) 39/37, *bir ‿ afta* (bir hafta) 7/181-39/33-51/69, *baḳ ‿ ałe* 49/139, *aparle* (hoparlör) 55/42, *idirołuḳ* (< hidrolik) 32/48. **iç seste:** *bi ‿ dia͡* (< bir daha) 5/57, *cepe* (< cephe) 26/55, *dáa* (< daha) 13/48, *ġadınanı* (< Kadınhanı "yer adı") 43/47, *ġa:ve* 8/32; 31/27 vd., *hemşeri* 26/98; 35/18; 39/32 vd., *herałda* 32/114; 42/2; 50/116 vd., *herangı* 48/45, *ităł* (< ithal) 27/32; 38/64, *ma:sül* 21/36; 27/34, *ra͡at* 7/188, *sayat* (< seyahat) 52/131, *teriz ‿ oł-* 2/68.

g (g > ğ > Ø) düşmesi: *bo:un* (< bugün) 52/60, *bo͡un* (< bugün, toplam 9 kez) 11/25; 52/48 vd., *bö͡ün* 31/47; 38/32, *mezerá: ‿ idersiŋiz* (< mezara gidersiniz) 29/59.

ğ düşmesi: *a͡a* (ağa) 6/27, *a͡aç* 25/195, *aırłıḳlı* 9/37, *ba:ła-* (< bağla-) 29/41; 23/149; 7/35, *ba͡ışła-* 50/92, *bo͡az* 30/4, *bu:da* (< buğday) 53/130, *bu:day* 25/137, *co:rafya* 8/82, *ça͡ır-* 2/26; 52/106, *ço͡u* 11/77; 50/186 vd., *dáa͡ł* (< değil) 32/154, *da:͡ıt-* 19/65; 20/61 vd., *da͡ıt-* 11/179, *da͡ıł-* 9/3; 49/10, *de͡ał* 52/50, *do͡um* 3/2, *du͡ún* (< düğün) 39/96, *dú͡ün* (< düğün, toplam 31 kez) 7/119; 52/29 vd., *ile͡en* 11/161 vd., *yie͡n* (< yeğen) 21/33; 53/41 vd., *yu͡ur-* (< yoğur-) 45/5, *ekinnie͡* 2/78, *eşşáe͡* 17/30.

ḳ (ḳ > ğ) düşmesi: *a:ğırłı͡* 43/8, *ağırłı͡* 10/15, *a:şam* 15/70-52/94 vd., *arałı͡* 11/159, *askerlii͡* 2/61; 22/3; 46/47, *ayłı͡* 15/40, tarım *baḳanlı͡* 53/207, *böyüü͡* 7/64; 17/41, *çi͡bi͡u* (< çıbuk+u) 51/6, *çıḳrı͡* 2/130, *çocu͡u* 2/34; 8/31, *ġabı͡* 12/45; 13/44, *geçtii͡* 3/42, *a:şı͡m* 3/163, *çarı͡n* (< çarık+ın) 1/114.

ḳ (ḳ > ġ) düşmesi: *marta ‿ adar* (marta kadar) 26/31, *bu ‿ adarını* (bu kadarını) 55/90, *bu ‿adaḳ* (< bu kadar) 7/189, *bu ‿adar* (< bu kadar) 55/90, *şu ‿adar* 32/162.

l/ł düşmesi iç seste: *a:na-* 2/123; 55/53 vd. (21 kez *a:na-*, 1 kez *anła-* 40/58), a:naş- 11/75, *a:nat-* 32/125, 41/20 vd. (21 kez a:nat-, 1 kez anła- 40/58), *aba* (abla) 11/175; 16/1 vd. (14 kez aba, 19 kez apła < ET aba, OT apa/ana Gülensoy, 2011: 43), *ana-* (anla-) 2/125; 32/20; 37/29, *asFat* (asfalt) 21/71, *asfat* 38/72, *atmış* 26/12; 53/26 vd. (atmış 35 kez, altmış hiç kaydedilmemiştir), *beki* (< belki) 47/35, *beKi* 39/39, *bekit* (< belki) 52/85; 55/133, *di:ne-* (< dinle-) 47/17; 55/43 vd., *ġaḳ-* (< kalk-, toplam 21 kez) 11/151; 31/44 vd., *ḳaḳ-* (< kalk-, toplam 46 kez) 11/85; 48/43 vd., *kitle-* (< kilit+le-) 7/164; 52/112 vd., *kitli* (< kilitli) 7/14, *pisiket* 32/165. **son seste:** *deyi* (< değil) 1/17; 6/46; 19/11 vd., *ge* ba:lım (< gel bakalım) 16/1, *ge* buraya (< gel buraya) 21/20, *nahı* (< nasıl) 29/65, *nası* (41 kez, nasıł 12 kez) 1/66; 32/199 vd.

m düşmesi ön seste: *yitiştirebiliŋ ‿ i* (< yetiştirebilir misin?) 55/160, *biliyoŋ ‿u* (< biliyor musun?) 3/156; 13/141; 30/34; 32/25, *üşüdüŋ ‿ ü* (< üşüdün mü, "üşüdüğünde, üşüdüğün zaman") 27/74. iç seste: *biziki* 16/28; 31/4; 39/15 vd., *dúv̈ülü* (< düğümlü) 7/105.

n düşmesi: *bilişli* (< bilinçli) 38/33, *buroşit* (bronşit) 11/43, *daşket* (< taşkent) 53/100, *dek ‿ gel-* 49/41, *dek ‿ getir-* 7/181, *derbet* 38/7, *direş* (< direnç) 45/28, *geçlik* 28/26, *geşlik* (< gençlik) 25/109, *gişlik* (< gençlik) 25/171, *inaş* (< inanç) 45/64, *pezevek* 1/65, *piriç* (pirinç biçimi kaydedilmemiştir) 11/6; 33/34 vd., *reçberlik* 42/17, *rek* (< renk, 8 kez) 13/40; 25/65 vd., *rekli* 12/44, *çayu̯* (< çay+ı+n+ı) 52/81.

r düşmesi iç seste: *biġaş* 1/7, *çikin* (< çirkin) 3/66, *faḳłı* 18/7, *ġaraġah* (< karargâh) 26/102; 40/64, *ġaratma* 40/15, *haçłıḳ* 39/116, *haşłıḳ* 14/68, *yoğut* (< yoğurt) 55/121. **son seste:** *bi* 1/17; 34/8 vd. (bi 567 kez, bir 480 kez).

s düşmesi: *naáł* (< nasıl) 25/14.

t düşmesi iç seste: *çifçi* 18/10; 25/121, *çifçilik* 18/10; 32/38. **son seste:** *apdes* 8/112-7/144 vd., *direk* (< direkt) 26/99; 31/28, *dúrüs* (< dürüst) 8/98, *dürüs* (< dürüst) 16/106, *ras getir-* 7/3.

v düşmesi ön seste: şöyle para gibi biş ‿şiy daḳałłardı *ura ura* 16/75. **iç seste:** *evel* (< evvel, toplam 27 kez) 14/42; 38/42 vd., *eveła:* (toplam 10 kez) 13/4; 48/76 vd, *evelden* 12/36; 32/43 vd., *eveli* 17/22; 29/81 vd., *gúvetli* 53/48.

y düşmesi ön seste: *ıłdız* 2/97, *ilan* 5/27; 23/196, *iḳ ‿ú:z* (< iki yüz) 37/24, *ik ‿ü:z* 22/11; 26/45; 41/6 vd., *doḳuz ‿ üz* 26/5. **iç seste:** *bó:le* (< böyle, toplam 13 kez) /86; 38/27 vd., *bö:le* (< böyle, toplam 8 kez) 3/13; 9/56 vd., *çerek* 23/19, *di:ze* (< teyze)

13/124; 32/74 vd., *şile* (< şöyle) 45/57; 55/122, *televizon* 38/63; 42/50. **son seste:** *ałaġo-* (alakoy-) 13/30, *bu:da* (< buğday) 53/130, *bu:ğda* (< buğday, toplam 10 kez) 49/153; 53/206 vd., *buğda* 48/25; 55/143, *buyda* 2/102, *ġo-* (ġo- 56 kez, ġoy- 55 kez) 25/51 vd.

z düşmesi i çseste: *acıḳ* 53/114. **son seste:** *doḳu ‿yüz* (< dokuz yüz) 53/16.

4.1.2.8. Hece Kaynaşması

İki ünlü arasında bulunan sürekli ünsüzün düşmesiyle yan yana gelen iki ünlünün birleşerek kaynaşıp uzun bir ünlü oluşturması sonucunda, kelimede hece sayısının azalması olayıdır. KKA'da *ğ, h, ğ (< ḳ/k)* ve *y* ünsüzlerinin düşmesine bağlı olarak hece kaynaşması olayı kaydedilmiştir. Bunlardan en çok kaydedileni, *ğ* ünsüzünün bulunduğu *ağı* ve *eği* ses grubudur. Bunun dışında *ğ* ünsüzünün bulunduğu diğer pek çok ses grubunun kaynaştığı KKA'da oldukça yaygın olarak kaydedilmiştir:

ağa: *a:* (< ağa) 32/192; 2/26; 15/39 vd.

ağı: *a:rła* (< ağırla-) 1/61, *aşa:* (< aşağı) 16/88; 26/16, *aşşa:* (< aşağı) 23/164; 11/174; 43/40 vd., *aşşa:* yoḳarı 11/22; 24/25; 49/36 vd., *aya:* (< ayak+ı) 32/209, *aya:mız* (< ayak+ı+mız) 1/111; 47/30, *ba:ş* (< bağış) 23/48, *barda:ndan* (< bardağından) 13/135, *baya:ḳı* (< bayağıki) 48/65, *bıça:nan* (< bıçak+ınan) 55/159, *ça:r-* (< çağır-) 11/223; 13/119; 23/54; 27/57 vd., *çana:* (< çanak+ı) 34/13, *çatła:nı* (çatlağını) 23/49, çay *barda:* (< çay bardağı) 8/6; 32/81, *çı:r-* (< çağır-) 20/4, *da:t-* (< dağıt-) 29/23; 55/11, *doda:* (< dudağı) 7/88, *ġapa:* (< kapağı) 25/99; 32/114, *ġayna:* (< kaynağı, 9 kez) 18/10; 27/4; 38/60 vd., *oca:* (< ocağı) 9/56; 32/197 vd., *topra:ŋ* (< toprağın) 25/133, *ufa:* (< ufak+ı) 39/69, *yapa:* (< yapağı) 11/38.

eğe: *çölmá:* (< çömleğe) 53/132; 55/125, *eşşe:* (< eşeğe) 17/29; 29/98.

eği: *ayçiça:* (< ayçiçeği) 38/48, *ayçiçá:* 5/17; 32/15, *ayçiçe:* 6/17; 11/124, *çiçe:ŋ* (< çiçeğin) 14/132, *da:ł* (< değil) 55/34, *ele:* (< elek+i) 27/8, *eme:m* (< emeğim) 11/14, *epme:* (< ekmeği) 17/118, *süd ‿iná:* 53/184, *ḵópe:* (< köpeği) 17/63; 18/51, *ḵúrá:* (< küreği) 4/12, *yėme:* (< yemeği) 33/15.

ığa: *bała:* (< balık+a) 55/159.

iğe: *çiftle:* (< çiftliğe) 42/60.

ığı: ġoyunuŋ *aşı:ndan* 39/90, *ayłı:m* (< atlık+ı+m) 15/49, *bałı:* (< balık+ı) 55/159, *bałı:nan* (< balık+ınan < balık+la) 38/51, *bułaşı:* (< bulaşık+ı) 55/108, *bułaşşı:ŋı* (< bulaşık+ı+n+ı) 29/106, *ġałabałı:dı* (< kalabalık i-di) 25/230, *ġaşşı:* (< kaşığı) 13/73; 28/82, *yaşłıłı:* (< yaşlılığı) 55/105.

iği: *askerli:* 22/1, *çitçili:* (< çiftçiliği) 27/15, *deli:* (< deliği) 2/142; 55/21, *gendili:nden* (< kendiliğinden) 13/139.

oğu: *o:ł* (< oğul, 19 kez) 13/9; 24/13; 44/24 vd.

uğa: *çoca:* (< çocuğa) 8/69; 19/59; 33/58; 55/26, *tuła:* (< tuluk+a) 13/66; 55/121.

uğu: *çocu:* (çocuk+u, 16 kez) 14/165; 33/43; 55/22 vd., *çocu:m* (< çocuğum) 14/132.

üğe: *böye:* ġarşı (< büyük+e) 47/30.

üğü: *alibeyhüyü:* 43/56, *böyü:m* (< büyük+üm) 49/30, atın *böyü:ne* (< büyük+ü+n+e) 17/20, *böyü:ŋe* (< büyük+ü+n+e) 9/2, *gúççü:* (< küçüğü) 17/21; 27/97.

öğü: *bö:r* (< böğür) 23/15.

aha: *da:* (< daha, 19 kez) 6/35; 40/31; 52/112 vd., *zaba:* (< sabah+a) 2/94; 34/23 vd.

ahı: *ałła:m* (< Allah'ım) 7/120; 50/115, *ałła:ma* 53/149, *ałła:ŋ* 3/40; 19/30; 48/52, ev *sa:bi* 39/40, oda *sa:bí* 42/46.

ahu: *vaya:t* (< veyahut) 31/16; 53/179, *veya:t* (< veyahut) 12/42; 23/19 vd.

k/ķ ünsüzü sürekli bir ünsüz değildir. Ancak bu ünsüzünün bulunduğu ses grubunun görüldüğü örneklerde *k/ķ* ünsüzü düşmeden önce süreklileşir.

aķa: *ba:lım* (< bak-alım) 5/67; 16/2; 25/3, *akşama:dar* (< akşama kadar) 26/37; 45/2, *buça:dar* (< buçuğa kadar) 52/14.

aki: *va:t* (< vakit, 16 kez) 11/90; 24/66; 53/167 vd., *burda:* (< buradaki) 38/26.

aŋa: *ba:* (< bana) 52/3; 55/57, *sã:* (< sana) 7/180,

aya: *bura:* (< bura+y+a) 24/2.

iyi: *di:* (< diye) 9/55; 53/108 vd.

4.1.2.9. Ünsüz Tekleşmesi

Yalnızca şeddeli Arapça alıntı sözlerde, kelimelerin iç ses ünsüzlerindeki asli ikizliğin tekleşme yoluyla kaybolmasıdır (Korkmaz, 2017: 243). KKA'da bu ses olayına dair belirlenen örnekler oldukça azdır:

-[ff]- > -[f]-: *afit-* 18/11-34/9 vd. (affet- > affit- 2 kez, afit- 5 kez).

-[hh]- > -[h]-: *sıhat* (< sıhhat) 46/104; 49/127; 50/108, *sıhiye* (< sıhhiye) 32/192.

-[hh]- > -[v]-: *sıvat* (< sıhhat) 53/149.

-[ķķ]- > -[ķ]-: *haķından gel-* (< hakkından gel-) 7/147; 37/53; 55/17.

-[łł]- > -[ł]-: *vała* (< vallahi) 53/55.

-[zz]- > -[z]-: *nėzetli* 53/127.

-[yy]- > -[y]-: *seyar* 2/47, *sėyer* 2/44.

4.1.2.10. Ünsüz Türemeleri

Kelime ön, iç ve son seslerinde, kelimenin aslında olmayan bir ünsüzün türemesi olayıdır (Korkmaz, 2017: 243). KKA'da ünsüz türemeleri ön, iç ve son seste türemeler olarak belirlendi.

4.1.2.10.1. Ön Seste Ünsüz Türemeleri

h türemesi: *hökáła:* (< ukala) 3/206, *hamzade* (< emmizade) 2/39, *havłı* (< avlu) 7/187, *havli* (< avlu) 13/16.

y türemesi: *yüzellik* (< üzerlik) 33/21.

4.1.2.10.2. İç Seste Ünsüz Türemeleri

h türemesi: *sahadece* 25/61, *dahir* (< dair) 30/15, *ihtibar* 16/105, *sahat* (26 kez, saat 5 kez) 9/72; 21/42; 53/62 vd.

k türemesi: *evelkten* (< evvelden) 49/154, *yiŋikten* (< yeniden) 2/100; 9/46.

n türemesi: *baranş* (< baraj) 32/38, *becernikli* (< becerikli) 25/60, *turinsler* 16/30, *bilenzik* (< bilezik) 13/115.

v̇/v türemesi: *beddu*v̇*a:* 11/198, *beddu*v̇*a* 24/79, *du*v̇*a* (< dua, toplam 6 kez) 7/81; 46/86 vd., *ġıvran* (< Kur'an) 7/24.

y/y̰ türemesi: *siyat* (< saat) 55/111, *ayle* (aile) 4/34; 7/106; 47/25, *ayşene* (< aşhane) 11/41; 9/57, *fayız* 39/62, *fayiz* 31/69; 44/25, *feniy̰a* 11/176, *ġatliyam* 48/13, *hattíya* (< hatta) 5/20, *inşiyat* 29/129, *mayış* (< mayış, maaş biçimi kaydedilmemiştir) 1/19; 6/17; 52/107, *reyis* 7/192, *zayti* (< zati) 16/70, *ha:y̰ĺa:* (< hâlâ) 48/57, *hay̰ła:* 12/54, *suy ⌣ yoḳ* (< su yok) 11/168.

4.1.2.10.3. Son Seste Ünsüz Türemeleri

g̱ türemesi: *ġurug̱* boyaḳ 52/77.

ḳ/k türemesi: *ananek* 53/110, *boyaḳ* 52/77, *hincik* 2/8; 53/69 vd., *şimcik* 53/67, *şimdik* 33/66; 35/6, *şincik* (10 kez) 11/35 vd., *şindik* (27 kez) 2/66; 33/53 vd.

m türemesi: *a:g̱rım* (*zarf* ağrı, itibaren) 13/122, *ġayrım* (< gayrı) 14/24.

n türemesi: *a:lın* (*zarf* ağrı, itibaren) 1/73, *ağrın* (*zarf* itibaren) 13/123, *bilen* (< bile) 23/200, *ġayrın* (< gayrı) 2/111; 11/54; 29/66, *ġa:rin* (< gayrı) 53/117, *ġarin* (< gayrı) 53/161.

r türemesi: *erzan* 55/25, *erzán* 55/26, *erzen* 55/43,

v̇/ẏ türemesi: *kiłoːv̇* 32/187, *suẏ* (< ET suw/sub Gülensoy, 2011: 811) 49/102.

4.1.2.11. Ünsüz İkizleşmesi

İç seste iki ünlü arasında bulunan ve vurguyu üzerinde bulunduran ikinci hece başındaki ünsüzlerin, açık ve zayıf boğumlanmalı ilk hece ünlülerinin etkisi altında, kendi hece sınırlarını aşacak bir yoğunlukla boğumlanmaları sonucunda, söz konusu ünsüzdeki tekrarlanmayı gösteren ses olayıdır (Korkmaz, 2017: 243). KKA'da belirlenen ünsüz ikizleşmeleri şunlardır:

-[g̱]- > -[g̱g̱]-: *g̱úççük* (< küçük, 19 kez) 8/76; 50/55 vd.

-[k]- > -[kk]-: *çekki* (< çeki) 11/47; 12/51; 23/32 vd., *çekkit-* (< çekit- "takmak") 23/33, *çekkil-* 16/96, *dakḳı* (< takı) 29/4, *maḳḳas* 17/71; 25/58.

-[m]- > -[mm]-: *amma* (< ama) 14/122-53/117 vd. (155 kez amma, 20 kez ama).

-[n]- > -[nn]-: *şinnik* (< şinik) 2/117.

-[p]- > -[pp]-: *ippiːẏ* (< epey) 7/188.

-[s]- > -[ss]-: *essahtan* 16/49, *ġıssıḳ* (< kasık) 34/30.

-[ş]- > -[şş]-: *aşşıḳ* (< âşık) 3/134, *beşşíğe* (< beşik+e) 29/52, *bułaşşıːŋı* (< bulaşık+ı+n+ı) 29/106, *değişşik* 8/103, *eːşşik* (< eşik) 25/165, *eşşek* (toplam 14 kez) 2/132; 24/12 vd., *ġaşşıḳ* 9/56; 25/166; 42/40 vd., *ışşıḳ* 20/50.

-[t]- > -[tt]-: *haḳḳattán* (< hakikaten) 17/3; 30/33.

-[y]- > -[yy]-: *bayyaː* (< bayağı, epey) 11/88, *ġoyyunnar* (< koyun+lar) 2/133.

-[l]- > -[ll]-: *g̱ille* 25/228.

-[z]- > -[zz]-: *yazzıḳ* (< ünlem yazık) 11/85; 50/114; 51/99, *yazzıḳłar* ossuŋ 41/29.

4.1.2.12. Ünsüz Göçüşmesi

Ünsüz göçüşmesi, kelimenin içindeki içindeki ünsüzlerin yer değiştirmesi olayıdır. Bu ses olayı yan yana bulunan ünsüzler arasında olabileceği gibi, kelimede yan yana bulunmayan ünsüzler arasında da oluşabilmektedir. KKA'da bu ses olayı karakteristik değildir. Ancak kimi örnekleri daha çok Yörük ve Türkmen ağzında kaydedilmiştir. KKA'da belirleğimiz söz konusu ses olayına dair örnekler yakın göçüşme ve uzak göçüşme olmak üzere iki başlıkta toplanmıştır.

4.1.2.12.1. Yakın Göçüşme

-br- > -rb-: *ırbıḳ* 33/7.

-cr- > -rc-: *tercibeli* 7/84.

-mh- > -hm- : *zehmeri* (< zemheri, yalnızca göçüşmeli biçim kaydedilmiştir) 53/87.

-ml- > -lm-: *çólmeḳ* 53/132, *çölmek* 13/62; 55/126, *çölmaːn* 34/13, *çölmeː* 2/90, *melmeket* 3/222; 6/18; 13/38; 46/88.

-pł- > -łp-: *cıłpaḳ* 44/58.

-pr- > -rp-: *torpaḳ* 34/31.

-rb- > -br- > -vr-: *devret* (< derbent) 21/72.

-rm- > -mr-: *kemre* (< DS kerme, göçüşmeli biçim 3 kez, kerme biçimi 7 kez) 1/83, *kemiˇre* 24/68, *kemire* 24/66.

-ry- > -yr-: *ceːyran* 53/183, *ceyran* (toplam 15 kez) 21/42; 55/120 vd.

-s-m- > -p-s-: *opsannı* (< osmanlı) 38/5.

-st- > -rs-: *górset-* (< göster-) 45/80.

-tf- > -ft-: *muftaḳ* 8/2.

-tḳ- > -ḳt-: *maḳtap* (< matkap) 28/10.

-tł- >-łd-: *bałdırcan* (< patlıcan) 5/25; 15/29; 29/138.

-vr- > -rv-: *arvat* 8/64.

-vs- > -sv-: *tasviye* (< tavsiye) 7/180.

-yr- > -ry-: *baryam* 55/26.

4.1.2.12.2. Uzak Göçüşme

-b-ġ- > -ġ-b-: *tosġaba* 23/124.

-l-n- > -n-l-: *genelek* 53/162.

-ł-r > -r-ł: *yurał* (< yular) 38/20.

-l-r- > -r-l-: *ireli* (ileri) 32/47; 45/64.

-n-l > -l-n: *meldin* (< mendil) 26/97.

-r-ł > -ł-r: *ġałtar* 23/34.

-r-m- > -m-r-: *samırsaḳ* 2/80; 13/80; 28/81 vd.

4.2. Biçim Bilgisi

Bu bölümde KKA'da söz yapımı, sözcük türleri ve çekimleri incelenmiştir.

4.2.1. Söz Yapımı

Sözcük yapımı/türetmesi, ad veya fiil kök ve gövdelerine yapım ekleri getirmek suretiyle eklendiği kökle ilgili yeni anlamlar kazanmış kelime yapma işidir (Korkmaz, 2017: 231). Türkçede söz yapımının yapım ekleriyle yapılmasının yanı sıra, kelimelerin birleştirilmesiyle de yapılabilir. Burada yalnızca yapım ekleriyle söz yapma incelenmiştir.

KKA'da yapım ekleri, ÖTT'de olduğu gibi addan ad yapım ekleri, fiilden ad yapım ekleri, addan fiil yapım ekleri ve fiilden fiil yapım ekleri olmak üzere dört gruptadır.

4.2.1.1. Addan Ad Yapım Ekleri

Adlara ve ad soylu kök ve gövdelere gelerek anlamca eskisinden farklı yeni bir anlam oluşturacak biçimde kelime türeten eklerdir (Korkmaz, 2017: 66). Bölgemiz ağızlarında incelediğimiz söz konusu bu ekler genel olarak ÖTT'deki gibi olmakla birlikte, biçim olarak veya işlev olarak ÖTT'deki addan ad yapım eklerinden farklılaşan ekler de bulunmaktadır.

4.2.1.1.1. +{A ç}

ÖTT'nin bu eki, metinlerimizde şu örnekle kaydedilmiştir: ġıraç 11/128.

4.2.1.1.2. +{I ç}

Renk adı bildiren şu bir kelimede kaydedilmiştir: *narıç* 29/91.

4.2.1.1.3. +{Ağı} (<+A-gI)

ÖTT'de, addan fiil türeten *+A* eki ile fiilden ad türeten *-gI* ekinin kaynaşmasından oluşmuş (Korkmaz, 2014: 120) bu ek, KKA'da çoğunlukla ekteki [ğ] ünsüzünün erimiş, yan yana gelen iki ünlünün uzun bir ünlü oluşturmuş biçimiyle görülür: *yapa:* (yapağı) 11/38, *iteği* 11/47, *ita:* (iteği) 32/179.

+AğI ekiyle türetilmiş, *+AğI > +Ay > +ey* değişimine uğramış kelimelerden metinlerimizde şu örnekler görülür: *gúvey* (< ET, OT küdegü Eren, 1999: 168) 9/93, *gúney* (günegi > güney) 50/118.

4.2.1.1.4. +{AK}

KKA'da bu ek yer yer görülür: sen şo *bucaḳ*ta otôruyoŋ 5/57, ġaraman *topa:* (topak+ı) 11/186, ayran *yołağı* 17/23, *kerek* (Far. ker ''kuvvet, kudret'' +ek) 17/60, *ġıldıraḳ* 17/60, *şişek* 17/76, şöyle *topaḳ topaḳ* yapałłar 20/33, dadı *dama:mızda* ġałırdı 42/75, *ġısıraḳ* (kısrak) 51/19 vb.

4.2.1.1.5. +{An}

Bölgemiz ağızlarında bu ek kalıplaşmış olarak şu kelimelerde kaydedilmiştir: *k̲óken* (k̲öken) 10/14, *o:łan* (oğlan) 24/6, *oğłan* 50/32.

4.2.1.1.6. +{Ar} / +{şAr}

Asıl sayı sıfatlarından üleştirme sıfatları türeten (Korkmaz, 2014: 121) bu ek bölgemiz ağızlarında da aynı işlevde kullanılır: herkesiŋ *birer ikişer* ók̲úzü varıdı 1/22, buranıŋ arvatları da verimli, *ikişer ikişer* doğuru 8/64, g̲óçebe ha:linde yaşarłarımış *üçer beşer* ha:ne 26/13, *birer igíşer* ġırbacıła v̇urdum (birer ikişer) 28/43, *beşer* yúz dene, *beşer* yúz 53/44 vb.

4.2.1.1.7. +{Ay}

Metinlerimizde şu kelimelerde kaydedilmiştir: *ġołay* 23/177, *g̲úney* 50/118.

4.2.1.1.8. +{CA}

Aslında eşitlik, benzerlik ve karşılaştırma görevinde bir ad çekimi eki olan *+CA* eki, kalıplaşma yoluyla sınıf değiştirerek zamanla bir yapım ekine de dönüşmüştür. Yapım eki olarak sıfat, zarf ve adlar türetir (Korkmaz, 2014: 212). KKA'da da bu eki alarak kalıplaşmış sıfatlar, zarflar ve adlar vardır: *rahatça* 1/35, *ė:yce* 2/101, anneŋgil *neçe* ġonuşur, biz *neçe* ġonuşuruz 3/50, *başłıca* 4/25, *iyice* 9/49, *çoḳça* 11/124, piłavı *ya:g̲̊łıca* bişiriŋ 13/93, b̲̈öyük *ġaraca*da:g̲̊ onuŋ ismi 21/20, *sahadece* 25/61, *ö:ylece* 25/69, ebem tarafına *ġaraca* fatması diniyor. *ġaracanıŋ* ġızı fatma 26/3, *akça*yazı 32/24, *g̲özelce* ipi iyerleridi 32/169, *túrkmence* 34/1, *önce* 35/10, *topłuca* 39/117, *túrkçe* 42/13, *ołduḳça* 43/22, *sa:dece* 43/44, sohbet iderdik *sahatlerce* 48/42, *geldik sürece* ekiliyi 50/75, *bołca* 55/72 vb.

4.2.1.1.9. +{cAK}

Metinlerimizde şu bir örnekle kaydedilmiştir: *ġabinecek* 22/22.

4.2.1.1.10. +{CA:zIm}

Bu ek metinlerimizde bir kaynak kişide kaydedilmiştir: ondan *kirica:zım* 29/4.

4.2.1.1.11. +{cXK}

Ek, ÖTT'deki gibi adlardan küçültme, sevgi vb. ifade eden adlar yapar. Bununla birlikte ekin bölgemiz ağızlarında bitki adı, yer adı, hayvan adı ve hastalık adı türettiği örnekleri de vardır: *gücücük* 7/26, *ıcıcıḳ* ta suyunu dökeŋ ‿ öyle bişer 9/66, *ufacıḳ* şöyle limån gibi olur 13/77, *azıcıḳ* 13/86, *incecik* 13/89, *gelincik* gülü (bitki adı) 14/130, *birtecik* 16/43, zabattan *irkencik* düün ‿ olurdu 24/72, *ızcıḳ* 25/67, *sığ͡ırcıḳ* (bir kuş adı) 28/95, *ta:zecik* 32/21, *yılancıḳ* (bir hastalık adı) 32/196, *incecik* 33/29, *osmancıḳ* (yer adı) 40/2, *icik* (azıcık) 45/26, *icicik* (azıcık) 51/72, *şuncacıḳ* 52/69 vb.

Metinlerimizde ekin son ünsüzünün, çevre şartından yarı ötümlü söylendiği birkaç örnek kaydedilmiştir: şuruya *icicıḴ ‿ duz* ataŋ 9/61, *ufacıḴ ‿ ufacıḳ* 33/32, bi ‿ şi:cik *yo:Ḳ* 52/4 vb.

Metinlerimizde ekin, yakın benzeşme ses olayına bağlı olarak ilk ünsüzünün ötümsüz kaydedidiği birkaç örneği vardır: yanı suyu birez *aççıḳ* (azıcık) siyáh 1/9, *ıççıḳ* (azıcık) 2/12.

Ekin genişlemiş şu biçimi, bir kaynak kişide kaydedilmiştir: ondan *soŋracı:ma* 32/39.

4.2.1.1.12. +{CX}

Bir işi, nesneyi, sanatı yahut zanaatı meslek olarak yapan veya uğraşma alanı olarak seçen kişileri; adın bildirdiği işle ilgili kişileri; bir işi görev olarak yapan kişileri; adın bildirdiği düşünce veya inancı benimseyen kişileri gösteren ad ve sıfatlar yapar (Yıldırım, 2018: 125). Bölgemiz ağızlarında bu ek çoğunlukla ünlü ve ünsüz uyumlarına girmiş olarak görülür: *öşürcü* 1/59, *ta:mirci* 7/129, *deveci* 8/95, bura *şaḳacı* memleket 8/116, *ġınacı* 14/39, onu ip yapałlar, *boyacıya* boyadıłłar 15/58, *hałıcı* 17/74, *bohçacı* ġadınnar 21/16, *sa:ğ͡łıḳçı* 28/83, *tazıcı* 32/5, şo hotamışta *ġałayçıłar* varımışımış

36/18, *habarcı* 38/25, *daşçı* 40/11, *ġaçaḳçı* 40/25, *biçerci* 41/11, dúvünde *ɋałġıcı* varıdı 51/38, ḵóye *davıłcı* gelirdi 55/33 vb.

4.2.1.1.13. +{CXlXK}

Bölgemiz ağızlarında bu ek, meslek adları türetir: burda ö:yle *fayizcilik* yapannar var 31/68, evelki *ekincilik*ten şindi hałḳ mısırınan ayçiça:ne döndü 38/47, geçim ġayna: *hayvancılıḳ. devecilik* eskiden 39/9 vb.

Şu örnekte ekin ötümlü söylenmesi gereken [ḳ] ünsüzünün çevre şartından yarı ötümlü söylendiği kaydedilmiştir: *soyġuncułuḴ* ‿ołurmuşumuş 8/26,

4.2.1.1.14. +{dAK} (< +dA-K)

Ses yansımalı adlardan fiil türeten *+dA-* ekine *-k* fiilden ad türetme ekinin gelmesiyle oluşmuş bir birleşik ektir (Korkmaz, 2014: 128). Metinlerimizde bu ekin ses yansımalı adlara gelerek, yansıladığı sesi çıkaran nesnelere ad türettiği şu birkaç örneği kaydedilmiştir: *tıḳırdaḳ* (bir zil çeşidi) 17/58, *ġoŋġurdaḳ* (bir zil çeşidi) 17/64, *çıŋġırdaḳ* (bir zil çeşidi) 23/35.

4.2.1.1.15. +{Daş}

Addan ortaklık, beraberlik bildiren ad ve sıfatlar türeten bir ektir (Korkmaz, 2014: 128). Metinlerimizde eke dair şu örnekler kaydedilmiştir: *arḳadaş* 3/50, *ġardaş* 7/70, iki *ġardaşım* ‿mar 50/31, hemi devlete zarar, hemi *vatandaşa* zarar 53/196 vb.

4.2.1.1.16. +{dXz}

Ad soylu sözcüklerden genellikle ışık, parlaklık kavramı verebilen sözcük kurar (Hatiboğlu, 1981: 62). Metinlerimizde bu ekin görüldüğü kelimeler şunlardır: *ıłdız* (yıldız) 2/97, *gündüz* 22/11, *yıłdız* 46/16.

4.2.1.1.17. +{gil}

Şahıs, akrabalık ve unvan adlarından sonra gelerek o şahıs ve akrabaların mensuplarını gösteren aile adları yapar (Korkmaz, 2014: 129). ÖTT'de dil uyumuna girmeyen bu ek, bölgemiz ağızlarında da genel olarak dil uyumuna girmez: *babamgil* 1/101, *anneŋgil* 3/50, aḴamgil 11/171, *abamgil, hałamgil* ġoyun sağar bütüm 14/110,

ünałgilnen beş ◡ altı sene ġoŋşu olduḳ 23/123, *yaḳıpgiliŋ* odaya gidiyołłar 32/119, faḲı *hocagil* 40/5 vb.

Bununla birlikte ekin dil uyumuna girdiği ve dil uyumuna girme sürecinde olduğu örnekleri de kaydedilmiştir: *omargíl* (Ömergil) 11/119, *babamgíl anamġıł* altı havay, bi kile bułġur üğüdüllerdi 39/72.

Türkçeleştirme çalışmalarında botanik alanında bu ekle türetilen, bitki ailelerini gösteren kelimelerden metinlerimizde şu örnek kaydedilmiştir: ba:zı *baḳłagil* ekenner var nohut meseła: 35/18.

4.2.1.1.18. +{Il}

Ses yansımalı köklerden ikincil biçimler oluşturan bir ektir (Korkmaz, 2014: 129). Metinlerimizde şu örnekler kaydedilmiştir: *kipil kipil* yúzüme baḳar 14/87, giyim *heyil heyil* böyle *heyil heyil* yaní hiç bi ta:ne ġadın yeni elbise giymezimiş 44/66.

4.2.1.1.19. +{Al}

+*Il* ekiyle aynı görevdedir: *tırał tırał* 7/80.

4.2.1.1.20. +{Xr}

Bölgemiz ağızlarında bu ek, ÖTT'deki gibi ses yansımalı adlara eklenir: oynałłardı el *şaḳır*datı 14/70, hay bir a:ğ̊łasam *vızır*dasam 14/151, *tıḳır*daḳ (hayvan zili) 17/58, *ġoŋġur*daḳ (hayvan zili) 17/64, *ġoŋġur*daḳ 18/56, *çıŋġır*daḳ (hayvan zili) 23/35, *çatı:r çatır* sıḳacaḳ 31/31, bö:ğ̊ründe kelekler daḳılıydı, çanłar kelekler *łanġur łanġur łunġur łanġur* ordan giderdi 51/124.

4.2.1.1.21. +{XK}

+Ir ekiyle kurulmuş ses yansımalı ikincil köklerden sonra gelerek küçültmeli anlamda bazı ad ve sıfatlar türetmiş bir ektir (Korkmaz, 2014: 129). Bu ek metinlerimizde şu bir kelimede kaydedilmiştir: şindik *çıḳrıḳ* (< çıkır+ık) yoḳ, ona biz *çıḳrıḳ* dirdik 2/140, ipi e:yirdiriz, şiyde e:yilir *çıḳrıḳ*ta e:yiriller doḳuduruz 9/14.

4.2.1.1.22. +{ła}

Addan fiil türeten *+la-* eki ile fiilden ad türeten Eski Türkçedeki *-g* ekinin kaynaşmasından oluşmuş bir birleşik ektir (Korkmaz, 2014: 130). Eski Türkçedeki eklerin sonundaki *-g / -ġ* ünsüzlerinin Türkiye Türkçesinde, Eski Anadolu Türkçesinden başlayarak erimiş olarak görülmesi durumu bu ek için de söz konusudur. Metinerimizde bu ek *yayla*, *kışla*, *tarla* ve *damla* kelimelerinde kaydedilmiştir: óküzlerinen *tarła* yaptım 1/105, *damła damła* gól olur 7/152, burada birer ‿ iKişer *yayła* evi varıdın 23/136, ġışın giderdik gúzel*ġışła*ya (yer adı) 28/3, buruya *yayła* dutuyoruz 35/10, ġara*ġışła* (yer adı) 36/32, *tarła* 49/101, ułu*ġışła* (yer adı) 51/79.

4.2.1.1.23. +{(I)l}

Benzerlik gösteren, adlardan ad ve sıfat türeten ölü bir ektir (Korkmaz: 2014: 130). Metinlerimizde bu eke dair *yeşil*, *kızıl* kelimeleri ve yansıma ad kökenli bir ikileme kaydedilmiştir: ġıp*ġızıł* 8/84, *yişil* (yeşil < yaş+ıl) 9/33, sułar aḳar *harıł harıł* 11/219, *yeşil* 32/86.

4.2.1.1.24. +{lAK}

Addan fiil türeten *+lA* ekiyle fiilden sıfat yapan *-k* ekinin kaynaşmasından oluşmuş bir birleşik ektir (Korkmaz, 2014: 131). Metinlerimizde bu ek belli başlı şu kelimelerde kaydedilmiştir: *aylaḳ* 1/27, *otłaḳ* 4/28, *cıpłaḳ* 7/199, *maşłaḳ* (bir giysi) 11/109, *parłaḳ* 13/49, *bağırtłaḳ* 15/17, *büvelek* (büğelek) 17/36, *evlek* 26/43, *ġozałaḳ* 28/92, *barslaḳ* (bir kuş çeşidi) 28/96, *gómlek* 49/148, ġara *gómlek* 52/68.

4.2.1.1.25. +{lAmA}

Addan fiil türeten *+lA* ekiyle fiilden ad türeten *-mA* ekinin bileşmesiyle oluşmuştur: *a:şıḳłama* 3/144, *sułama* 6/13, *tekerleme* 7/8, *işleme* 9/13, ġuzu *haşłaması* 9/48, *topłama* 10/12, *işleme* işlerdi 14/23, *bazłama* 17/118, dúğün *başłama* gúnü 21/31, sap *yúḳlemeye* 25/126, *yoḳłama* 26/109, asker *uğurłamaya* 27/48, *ya:mırłama* (yağmurlama) 49/96 vb.

4.2.1.1.26. +{lAr}

Aslında bir işletme eki olan, adlarda ve fiillerde çokluk gösteren bu ek bir yandan da gösterdiği çokluk özelliği dolayısıyla sınıf değiştirerek yer yer eklendiği sözlere kurallı özel anlamlar kazandıran bir yapım ekine dönüşmüştür (bk. Korkmaz, 2014:

132). Ekin sözü edilen bu niteliğiyle kullanıldığı örnekler de metinlerimizde kaydedilmiştir. Çokluk ekinin son sesi [n] ünsüzü ile biten kelimelerin üzerine geldiğinde, çoğunlukla düzenli olarak -nl- > -nn- ilerleyici yakın tam benzeşme ses olayı oluşması ve ekin **+{nAr}** biçimine girmesi burada da söz konusudur: *yazġannar* var şiyden geldi 1/15, *osmannıłar* şiyinde virilmiş, *selçuḳłułar* şiyinde 6/15, biz *soyłuerler* olaraḳ bâbamgíl seKiz biła:derdi 22/24, sarıgeçili *yörükler*deniz biz 30/8, eskiden bu *hıristiyannar* 31/16, o:ğłum dimiş, *osmanna*rıŋ odaya git 32/120, *özbekler* 42/6, selçuḳłu su:riye *türkmenner*i 50/70, *haŧlikler*in ġapıya ġeldim 52/22 vb.

4.2.1.1.27. +{lX}

ÖTT'nin en işleklerinden olan, addan ad ve sıfat türeten bu ek, bögemiz ağızlarında da ÖTT'deki işlevleriyle yaygın kullanılır: *da:ğłı* 4/9, düğünner eskíden *i:şkili çałğıłı mıłğıłı* olur, şimdi *yimekli mevlitli* oluyor 5/40, *da:łı*lar *ḳóylü*ler var, *da:łı* diriz biz 8/105, *ġułpłu* 17/114, *tüylü* 29/150, *idirołuḳłu* (hidrolikli) 32/48, *sałçałı* 33/32, biz bu ḳóyüŋ *yėrli*siyiz 35/15, *ġonyałı* 37/46, *irenkli* (renkli) 39/43, *yovurtłu* 39/68, *masıraflı* (masraflı) 42/80, babam *hotamışłı şa:banłıłı*, anam *daşbuŋarłı*, orda do:ğmussuḳ 51/13, *nezzetli* (lezzetli) 53/119 vb.

Bu ek, [n] ünsüzüyle biten tabanlara geldiğinde çoğunlukla düzenli biçimde ilerleyici yakın tam ünsüz benzeşmesi ses olayı oluşur ve ek +nX biçimine dönüşür: didiler sen *osmannı*dan gelmesiŋ 16/31, *ceyrannı* ġuyułar var 21/51, *nişannı* 24/83, *seKsenni* 32/33, *ayrannı* 33/34, *merdivenni*ġuyu (yer adı) 38/8, *şa:bannı* (yer adı) 51/46 vb.

4.2.1.1.28. +{lXm}

Bir kaynak kişimizde *+lX* ekiyle renk adlarından yapılmış sıfatlara, teklik birinci kişi iyelik ekinin pekiştirme görevinde getirilmesiyle kalıcı ad oluşturduğu kaydedilmiştir: siyah ġíyellerdi, pek *ałłım yeşillim* ġímyezlerdi 39/43.

4.2.1.1.29. +{lXK}

ÖTT'nin adlardan ve sıfatlardan ad türeten, işlek olan bu eki, bölgemiz ağızlarında aynı görevle oldukça işlektir: *ö:vsüzlük* 2/57, *çocuḳluḳ* 2/133, *esnaflıḳ* 3/6, *bołluḳ* 3/223, *ġoŋşułuğa* gittiŋ 5/58, *arḳadaşlıḳ* 11/40, ġız isdemiye *dúŋürlüğe* gelillerdi 13/101, *ḳótülük* 14/141, o zaman *ġıtlıḳ* varıdı 15/23, *sałçałıḳ* domatis 26/45, *zorluḳ* 28/37, *góŋüllük* da:dıłłardı 29/23, üç ‿ yüz ‿ e:lli metireyimiş *derinliği* 31/14, *ġózlük* 40/47,

buranıŋ geçim ġayna: *ġoyuncułuķ, reçberlik* 42/17, bitirdik geldik *askerliği* 42/68, *ġołayłıķ* 44/43, şalvara *i ̧dik* dirdik 44/53, *ĭrahmetlik* 46/97, *varłığınan yoķłuğunan* g̱eldi g̱eçti 46/101, *anałıķ* 50/26, *ġomşułuķ* 55/113 vb.

Bölgemiz ağızlarında, ekin sonundaki [k] / [ķ] > [ğ] ünsüzünün düşmesi sonucunda, bu ekten sonraki eke ilişkin ilk ünlüyle ekin düşen [k] / [ķ] > [ğ] ünsüzünden önceki ünlünün yan yana gelip ikiz ünlü oluşturduğu pek çok örnek metinlerimizde kaydedilmiştir: *askerlii‿*ben acemi *birliin̲i* şiyde yaptım 2/61, baharın açardıķ *unnu‿u* 2/122, a:natma çektiin̲ *irezillii‿* diyor 2/153, *ıra:metliin̲* bir łafı var 7/131, *zúvellii‿* g̱ókünden kesti 14/124, *ġabirliim̲iz* var 21/69, *ġoyuncułu‿u* çoban dutarĭdıķ 25/27, *çocuķłu‿umuzda* 25/217, birine nâzar ołdu mudu tütüTüyüłłár o *üzellii‿* 45/61, bâbamın *çocuķłu‿unda* 49/137 vb.

Bölgemiz ağızlarında, ekin sonundaki [k] / [ķ] > [ğ] ünsüzünün düşmesi sonucunda, bu ekten sonraki eke ilişkin ilk ünlüyle ekin düşen [k] / [ķ] > [ğ] ünsüzünden önceki ünlünün yan yana geldikten sonra kaynaşıp uzun bir ünlü oluşturduğu pek çok örnek metinlerimizde kaydedilmiştir: usda *birli:* 2/62, *geçli:mizde* 3/170, *çocuķlu:muzda* 5/19, *züvelli:* direrdik 14/107, *ipli:nden* çekeller 19/46, *zorłu:nu* çekTik 25/78, dünya: *genişli:nde* 31/31, g̱úzu g̱üderdik *g̱úççüklü:müzde* 33/52, hergezin meslá: *ġoyuncułu:du* 39/20, *içli:ni* gendi dikerdi 39/83 vb.

Ekin sonundaki [k] / [ķ] ünsüzünün çevre şartından ötürü yarı ötümlüleştiği örnekler metinlerimizde seyrek olarak kaydedilmiştir: *soyġuncułuĶ ‿ołurmuşumuş* 8/26, *tohumłuĶ ‿ bu:g̱̊day* 28/29 vb.

4.2.1.1.30. +{mAn}

ÖTT'nin bu ekiyle türetilmiş şu birkaç kelime metinlerimizde kaydedilmiştir: *ġaraman* 30/6, şöyle *ġocaman*ıdı 16/59, *túrķmen* 43/5.

4.2.1.1.31. +{(X)n}

Türkçenin eski devirlerindeki +n araç durumu ekinin, zamanla ilgili adlara gelerek zarf türetme eki niteliği kazanıp kalıplaşmış zaman ve tarz zarfları türettiği kimi örnekler metinlerimizde kaydedilmiştir: yėmekleri *ilkin* (ilk olarak, öncelikle) çorba 9/36, *ilkin* mał ‿ dag̱̊ denilen bi mevki var şôrda ilerde, ora ġurułmuş 30/3, *ġışın* 1/28, *ġışın* ġarabíŋara g̱óçellerdi 21/8, *yazın* sapa g̱íderdik 55/136, *yayan* 2/77, onu da

baharın bėlinen ġaldırız, ġuruduruz 1/91, *öylen* sahat birde 13/127, *gúzün* 18/32, patatis dórt liraya *gúcün* ◡ałdıḳ bazardan 5/22 vb.

4.2.1.1.32. +{(X)n}

Korkmaz, bu ekin ses yapısı bakımından zaman adlarından zarf türeten *+(X)n* ekiyle aynı olduğunu ancak işlev bakımından ondan ayrıldığını, bu eki almış olan adların Eski Anadolu Türkçesinden Türkiye Türkçesine ve bazı çağdaş lehçelerde yalın durumunda değil, ekle kaynaşmış olarak görüldüklerinden ekin işlevinin kesin olarak belirlenemediğini, ancak bu ekle kurulmuş sıfatların anlam yapısına bakarak söz konusu +(X)n ekinin pekiştirme görevinde sıfat türeten bir küçültme eki olduğunun söylenilebileceğini bildirir (Korkmaz, 2014: 138). Bölgemiz ağızlarında bu eke dair şu kelimeler kaydedilmiştir: vurġunu *yiyin* (yeğin) gelesice 11/202, zor, gendinden *yiyin* (yeğin) gelinci her şiyi diyiviriŋ 14/146, *ġułun* (kulun) 17/21, *oyun* 40/33, *uzun* 44/7, *çetin* 46/12, *yı:ğın* (yeğin) ołur, yaní göz ◡açık *yığın* (yeğin) 52/90, *boyun* 53/127, *serin* 53/151.

4.2.1.1.33. +{(I)n} (< ET +(A)ñ)

Korkmaz bu ekin örneklerinin birkaçı geçmeyen uzantı kelimeler olduklarından ölü bir ek olduğunu, Eski Türkçede ad ve sıfatlardan “ilgili olma, akrabalık bildirme” ad ve sıfatları türeten +(A)ñ ekiyle kurulmuş adlardan bazılarının bize daha çok +(I)ñ > +(I)n biçimiyle uzanmasından oluşmuş göründüğünü söyler (Korkmaz, 2014: 138). Metinlerimizde bu eke dair şu kelimeler kaydedilmiştir: *derin* ġuyuları ŋ 8/89, ġayın (kayın) 11/90, *derin* su 17/17, hava *ałan*ına indik 51/67.

4.2.1.1.34. +{(X)ncX}

Sayı adlarından sıra sayı sıfatları türeten bu ek ÖTT’de olduğu gibi bölgemiz ağızlarında da oldukça işlektir: *onuncu*, om ◡ *birinci*, on ◡ *íḳínci* ayda 12/10, *üçüncü* sınıfta oḳuduḳ 25/16, *dördüncü* sınıfı da yarıładım 26/122, atmış yediniŋ *birinci* ayında ġíttim 42/68, *beşinci* sınıf 50/47 vb.

4.2.1.1.35. +{rAK}

Türkmen ağzı bölgesinden derlediğimiz bir kaynak kişide *kerti* kelimesine eklenmiş olarak kaydettiğimiz bu ek, ilgili metinde eklendiği kelimeye “sınırlama” ile birlikte

"azlık, birazcık" anlamı vermiştir: bura ġırḳ ͡ałtıda mėydana g̲elmiş, ġurułmuş. önceden otuz birde, hotamıştan aşşa:ya ġurułmuş yirmi sekizlerde. ha:, ordan su basıncı buraya gelmişler, ora yıkıłmış. bir *kertrek* ġıplesindeymişti. (kertrek < kerti+rek) 43/41.

4.2.1.1.36. +{sAK} (< +sA-k)

Korkmaz bu ekin istek bildiren fiil yapma ekiyle, fiilden ad ve sıfat türeten *-k* ekinin kaynaşmasından oluşmuş bir birleşik ek olduğunu, işlek olmadığını, ekin sınırlı örneklerinin bulunduğunu ve bu örneklerin tarihî dönemlerde yapılmış türetmelerin uzantıları olduğunu söyler (Korkmaz, 2014: 139). Metinlerimizde bu eke dair şu kelimeler kaydedilmiştir: *samırsaḳ* 2/80, *yúksek* 21/79, *sarımsaḳ* 27/11.

Bir kaynak kişimizden derlediğimiz, ancak Korkmaz'ın eke dair örnek olarak göstermediği şu kelime de söz konusu ekle ilgili olmalıdır: *ferzek* (> DS; fersek) 1/44.

4.2.1.1.37. +{sXz}

ÖTT'nin işlek eklerinden olan bu ek bölgemiz ağızlarında da oldukça işlektir: *dapısız* (tapusuz) 1/24, *parasız* 5/12, *vaḳıtsız* 7/11, *yȯvurtsuz* 9/50, *susuz* 16/92, *belirsiz* 29/80, *fasıłasız* 53/28 *yavışsız* (yağışsız) 53/83 vb.

4.2.1.1.38. +{sXzlXK}

+sXz ekiyle *+lXK* soyut ad türetme ekinin birleşmesinden oluşmuş bulunan bu ek, addan yokluk görevinde soyut adlar (veya *+sXz* yokluk sıfatlarından soyut yokluk adları) türeten bir ektir (Korkmaz, 2014: 141). Metinlerimizde bu ek, şu örneklerde kaydedilmiştir: *bilgisizlik* 28/31, *g̲íyimsizlik*ten 44/64.

4.2.1.1.39. +{(X)t}

ÖTT'nin işlek olmayan bu eki bölgemiz ağızlarında da işlek değildir. Şu bir örnekte kaydedilmiştir: *eşit* 50/136.

4.2.1.1.40. +{tX}

Yansıma ad köklerinden sonra *+Xr* ekinin geldiği ikincil kökler üzerine gelen bu ek metinlerimizde şu örneklerde kaydedilmiştir: *vızırtı* g̲elmez ͡ ıssız evde 14/150, yatarḳan ġuła:na *cıngırtı* gitmiş 41/23.

4.2.1.1.41. +{(X)z}

Eklendiği ada ikilik niteliği verir. İkiyi aşkın sayı adlarına eklendiğinde birliktelik niteliği de veren bu ekin yalnızca ikilik niteliği verdiği örnekleri metinlerimizde kaydedilmiştir. Eski bir ek olduğundan, bölgemiz ağızlarında da ÖTT'deki gibi kalıplaşmış kelimelerde varlığını gösterir: *diz* 13/109, *omuz* 28/42, *ekiz* (ikiz) 50/33.

4.2.1.2. Fiilden Ad Yapım Ekleri

Fiil kök ve gövdelerinden ad ve sıfat türeten eklerdir (Korkmaz, 2017: 134). Bölgemiz ağızlarında incelediğimiz söz konusu bu ekler genel olarak ÖTT'deki gibi olmakla birlikte, biçim olarak veya işlev olarak ÖTT'deki fiilden ad yapım eklerinden farklılaşan ekler de bulunmaktadır.

4.2.1.2.1. -{A}

Fiil kök veya gövdesine gelerek ad soylu sözcük kurar (Hatiboğlu, 1981: 17). Bölgemiz ağızlarında işlek değildir: yayłalarda musłuḳ ◡ ta yoḳtu. çabıt *dıḳa* diriz, onuŋ esaz ◡ ismi *dıḳa*, çabıdınan dıḳarız (dıka > tık-a) 13/26, *oya* bilen *ôya* yapardı 14/23, apsef bey *yara* ałmış 38/19, yiri geldik *sürece* 50/75 vb.

4.2.1.2.2. -{AK}

Fiillerden sıfatlar ve çeşitli adlar türeten bu ek bölgemiz ağızlarında, ÖTT'de olduğu gibi oldukça işlektir: içine *dołaḳ* yapardıḳ 1/113, *parłaḳ* ıldız 2/97, sen şo *bucaḳ*ta otôruyoŋ 5/57, eːŋ gúçççüü de *ġucaḳ*ta 7/64, *yumaḳ* 9/97, *bastıraḳ* 11/163, *yataḳ* 12/72, *bataḳ*łara basıłır *bastıraː* (bastırağa) ġonurdu 13/63, *ġonaḳ*łıḳta (konak) eskí ḵóyde oynarḳa 23/58, *elek* 23/90, *ġapaḳ*łı 24/65, *oraḳ* 25/111, onnan kiri oturduḳ *oturağa* (oturak) 25/112, *saçaḳ* 32/88, su*dura*ːnda (sudurağı, yer adı) 36/37, *ġaçaḳ* (kaçak) 38/13, *uçaḳ* 40/15, orałar hendekli *bataḳ*łı fiłan 48/4, *ġuraḳ* (ET ḳurġaḳ/ḳurġağ > ḳurı-) 50/116, *pıçaḳ* (bıçak) 52/5, *boyaḳ* (< boya-k; bu türetime dair geniş bilgi için bk. Tietze, 2002: 86) 52/77, ġatır *dırnaː* (tırnak) 53/158, *süzek* 55/21 vb.

Gülensoy, yemek adı olan *topalak* kelimesini "top+ALAK" biçiminde, bir isimden isim yapım ekine dayandırır (bk. Gülensoy, 2011: 911-912). Ancak bu kelime kanımızca, "top+ar+la-k" biçiminde bir fiille ilgili olup, bu biçimdeki [r] ünsüzünün

düşmesiyle oluşmuştur. Bu bağlamda, bölgemiz ağızlarında bir yemek adı olan *topalak* kelimesini de söz konusu eke örnek olarak gösterebiliriz: kö̲fte var *topałaḳ* diriz biz 39/66.

4.2.1.2.3. -{Al}

ÖTT'deki gibi işlek olmayan bu eke dair etinlerimiz birkaç örnek kaydedilmiştir: *saḳał* 23/107, *dovał* 53/172.

4.2.1.2.4. -{Am}

ÖTT'de olduğu gibi bölgemiz ağızlarında da işlek değildir. Yalnızca şu örneği kaydedilmiştir: o *dönem*de 38/11.

4.2.1.2.5. -{AnAK}

ÖTT'de olduğu gibi bölgemiz ağızlarında da işlek değildir. Metinlerimizde şu birkaç örneği kaydedilmiştir: böylüydü esḳíden *gelenek gó̲renek* 14/7, ellerinde *deynek* ◡ olur (< değnek < EAT degenek) 22/15, gó̲rgü *gó̲renek* 29/15, bi ġarış da şiyle bi *diynek* (değnek) keserdik 32/162, buranıŋ *gelenekleri gó̲renekleri* biyle 43/35.

4.2.1.2.6. -{cA}

Bölgemiz ağızlarında bu ek işlek değildir. Yalnızca şu bir kelimede kaydedilmiştir: gendi arałarında *eylence* yapałłar 9/83, *eylence* yapılırdı 47/15.

4.2.1.2.7. -{ç}

Şu bir kelimede kaydedilmiştir: *ġorḳunç* (< korkunç < kork-u-n-ç) 44/27.

4.2.1.2.8. -{GA}

Metinlerimizde bu ekle yapılmış şu kelimeler kaydedilmiştir: ceyran *sübürge*si 7/191, *ġavırġa* (kavurga) 27/78, *gólge* (< gölge < ET köligä Caferoğlu, 2015: 115) 30/18, *kölge* (gölge) 32/222, *ince* (< ET inçge/yinçge) 33/29, túrḵiyenin ė:ñ şansłı *bólge*sine (bölge) oturmuşłar 43/23, *sübürge* 55/163, ġoyunuŋ *ġabırġa*sından bişer 39/66.

Süpürge kelimesinde ekin ünsüzünün yer yer ötümsüz söylendiği kaydedilmiştir: kes ołur, kesini *sübürkü̲ynen* ałırız 2/106, *súbürke* ba:ğłanırdı 16/58.

4.2.1.2.9. -{gX ç}

ÖTT'de olduğu gibi bölgemiz ağızlarında da işlek olmayan bu ek metinlerimizde şu bir kelimede kaydedilmiştir: *başłanġıç* 9/33.

4.2.1.2.10. -{GAn}, -{KAn}

Metinlerimizde birkaç örnekle kaydedilmiştir: *ezgen* 1/93, *dirgen* 25/125, *örken* (örk) 17/32, *çałışḳan* 55/131 vb.

4.2.1.2.11. -{GX}

Bu ek, ÖTT'de olduğu gibi bölgemiz ağızlarında da oldukça işlektir: *saygı sevgi* zır bitti 5/55, *bilgi*m yoḳ 8/47, ıstar diriz *sergi*ye 9/11, *çözgü* 11/49, *ġasġı* 13/17, *yapağı* 17/53, *cızġıłı cızġıłı* doḳurduḳ eveli 20/47, *atḳı* 23/52, *górgü* (görgü) 25/230, *içki* içeller 29/47, *basḳı* 30/13, tüm o *ilgi*lenirdi 32/192, *çałġı* çaliyi 39/41, biziminen *ilgi*si yoḳ 51/80, *silgi* 52/76, *bitki* 53/191, *boğġu* 55/15, ġomşuluḳ *ilişki*leri hiç yoḳ 55/113 vb.

4.2.1.2.12. -{GXn}

Bölgemiz ağızlarında ÖTT'deki gibi oldukça işlektir: *uygun* 7/89, *çoşḳun* sułar 7/142, *soyġun*cułuḲ ◡ ołurmuşumuş 8/26, *yorġun*um bugün 11/116, *vurġun*u yiyin gelesice 11/202, *ızġın* (bir bitki; < az-gın?) 16/55, *yitişkin* (yetişkin) 21/10, *yitişkin* (yetişkin; "eren, ermiş, şehit") 23/186, künde bir hasta:ne, ilaş *vurġun*u ołduḳ o:łum 24/16, *keskin* bi̊çaḳ 24/60, *iŋgin* 25/210, *bıḳḳın* 27/106, *ałışḳın* 50/174 vb.

Bu ekle türetilmiş, *Türkçe Sözlük*'te ve *Derleme Sözlüğü*'nde olmayan *silingin, eğilgin, kudurgun* kelimeleri; *Derleme Sözlüğü*'nde olup da *Türkçe Sözlük*'te olmayan *dinlengin* kelimesi metinlerimizde kaydedilmiştir: *ġudurġun* 11/200, *silingin* 25/234, g̲üneş hemen biráz *eğiłgin* (eğilgin) 26/95, *di:neŋgin* (dinlengin) adam 38/11.

4.2.1.2.13. -{X}

İşlev bakımından fiilin gösterdiği işin ürünü veya sonucu olan somut ve soyut adlar ve sıfatlar türetir (Korkmaz, 2014: 153). Bölgemiz ağızlarında bu ek ÖTT'deki işleviyle, ÖTT'deki gibi oldukça işlek olarak söz konusu türetmelerde kullanılır: şinci *aşırı* bołłuḳ var 5/3, ġızıŋ *dúrü*sü (dürü) 7/75, *ayrı* 7/185, *arı* mermer 8/37, e *do:ru*yu só:lüyoz

8/121, *eski* 9/74, *doğu*ya gűney*doğu*ya 10/15, *dołu* 11/34, *çekki* (çeki) tülü 11/47, *örülü* 16/35, daş *yapı* 23/95, hi:ş bi *dikili* daş yoğudu 23/164, *acı* 24/80, *ağrı* 25/106, *dołu* 27/112, *ġuru* 29/26, *ölü* 31/3, *sancı* 32/196, ėvel hep ġara *örtü*yüdü 38/52, *çatı* 38/58, bura *sıḳı*ya da gelmez 39/20, *sürü* 39/54, *ġaḳıłı* 50/114, *sayı* 51/72, bö:ğründe kelekler *daḳıłı*ydı 51/127, iyle giyi:dik fės ‿ *Furułu* (vurulu), ałtın *daḳıłı* 52/54, *yazı* 52/127, *batı* 53/20, *boğu* 55/12, her yanıŋ *sızı*łiyi 55/103 vb.

4.2.1.2.14. -{(y)XcX}

Her türlü fiil kök ve gövdelerine getirilerek ad ve sıfat türeten çok işlek bir ektir (Korkmaz, 2014: 153). Bölgemiz ağızlarında bu ek ÖTT'deki işlevleriyle, ÖTT'deki gibi oldukça işlektir: *vurucu ġırıcı* 1/17, *oḳuyucu* 24/56, ağrı *kesici*si 25/107, *yankesici* 26/98, pancar *sókücü* (sökücü) 32/107, *yapıştırıcı* 32/136, *satıcı* 39/38, *görücü* usułu 39/96, *ġurucu* 48/9 vb.

4.2.1.2.15. -{XK}

Bu ek, ÖTT'de olduğu gibi bölgemiz ağızlarında da oldukça işlektir: *eksik* 4/20, *opuşuḳ* (İmece, birlikte yapma vb. anlamlı, yalnızca DS'de bulabildiğimiz bu kelimenin kökeninin bir fiil olduğu sanısındayız.) 11/61, bir ‿ *buçuḳ* metire 14/102, *açıḳ* 16/8, demiriŋ *kertı:* ‿ ğibi (kertik) 16//13, *delik* 16/87, *sarıḳ* 23/23, *sołuḳ* (soluk, nefes) 25/5, *becernik* (becerik) 25/60, *ałçaḳ* 25/209, *arḳ* 28/44, *soṿuḳ* (soğuk) 29/32, *artıḳ* 30/25, *ġırıḳ* 34/13, *deyişik* (değişik) 36/29, *bitik* 39/63, *düşük* 41/11, *böyük* (büyük) 47/24, *ġałabałıḳ* 48/4, *bozuḳ* 52/125, ġoyunu da çoban *bölük bölük* bölürdü 53/181 vb.

Ekin [ḳ] ünsüzünün, çevre şartından yarı ötümlü söylendiği şu örnekler metinlerimizde kaydedilmiştir: şöyle bi *dołaşıḴ* ‿ *ołuyor* 32/209, iḳí üç kişi *oġuşuḴ* ‿ *ołurduḳ* (opuşuk) 45/49.

4.2.1.2.16. -{(X)m}

Genelikle fiilin gösterdiği işi ada çeviren, o işle ilgili hareket adı yapan bir ektir (Korkmaz, 2014: 157). Bölgemiz ağızlarında bu ek, ÖTT'deki gibi oldukça işlektir: *yatırım* yiri yoḳ 1/25, *dürüm* yapar yirdik 1/85, *ekim* 4/28, bununŋ ‿ *anłamı* 4/38, gűvey *ġatım*ı 9/93, *yirleşim* (yerleşim) 10/13, *yim* (yem) 13/17, *görüm* 13/81, *daḳım* 23/97, *doğum*um otus ‿ seḳís 25/10, yi:rmi˘ ‿ otuz *adım* 28/103, *baḳım* 33/56, *kesim* 38/70,

yorġun *biçim*de 41/26, *durum* 42/58, yi:rmi *dönüm* 44/41, *giyim* 44/66, *ölüm* 50/194, mu:tar *seçim*i ołmuş 51/50, *yarım* metre 53/168, *dilim* 55/147 vb.

4.2.1.2.17. -{mA}

Fiilin gösterdiği oluş, kılış ve durumları yalın birer iş olarak belirten adlar yapar (Kormaz, 2014: 159). Bölgemiz ağızlarında bu ek ÖTT'deki işlevleriyle, ÖTT'de olduğu gibi oldukça işlektir: ġamışdan *yapma* ağıł 1/31, ġafamda *unuTma*m ◡ mar 3/75, yar bułunmaZ ◡ *gezme*yinen 7/55, beni˚m sáą̃ ė:ŋ *uyłama*m, çocuķlarımdan örnek *virme*m 7/77, *oķuma* az burda. kitab ◡ *oķuma*sı, dėrgi ansıkłopeti *oķuma*sı az 8/118, *doķuma* 12/33, *dołma* yaparız 13/72, *işleme* işlerdi 14/23, kilim doķułłar, kilimde *ilme* yoķ 15/59, çoķ *ġonuşma*yı neyi sevmezdi 16/97, *yarma* bułġur 17/111, *düzme* daş 21/22, dedemden *ġałma* 23/192, *asma*dan su çekerdik 24/1, *ġazma* 25/126, *ġavırma* böre: yapałłar 29/73, *çekişme* 29/118, iyle bera:ber *oynama* yoķtu 44/50, *ütme* üterdiK ◡ eķíniŋ ġóvünü 51/88, ip *atłama* 55/89 vb.

4.2.1.2.18. -{mAcA}

Fiilden ad yapım eki *-mA*'nin üzerine *+cA* addan ad yapım ekinin gelmesiyle oluşmuş bu birleşik ek metinlerimizde şu örneklerle kaydedilmiştr: ip *atlamaca* 55/82, *bilmece* 55/146.

Korkmaz, Türkçedeki birkaç adın ve birkaç oyun adının *-mAcA* > *-mAç-bAç* gelişmesiyle yapılmış olduğuna işaret eder (Korkmaz, 2014: 161). Metinlerimizde bu gelişme sonucu oluşmuş *-bAç* ekiyle yapılmış şu oyun adı kaydedilmiştir: *saķłanbaÇ* ◡ oynardıķ 2/141, *saķłanbaç*, birdirbir oynałłardı 29/44, *saķłambaç* oynar ġaçardıķ 37/14.

Metinlerimizde *-mAcA* > *-mAç-bAç* gelişmesiyle oluşan eki alarak türediğini düşündüğümüz şu ip adı kaydedilmiştir: *iğmeç* (< iğ-meç < iğ-me+ce) 32/175.

4.2.1.2.19. -{mAǧ}

Korkmaz bu ekin genellikle yiyecek ve yemek adları türettiğini, oluşum olarak fiillen ad türeten ve sıfat olarak kullanılan *-mA* ekinin *aş* adıyla oluşturduğu sıfat tamlamasına dayandığını, bu yapıdaki adların, ya o nesnenin yapılış biçimi ve tarzına göre ya da nesnenin taşıdığı niteliğe göre adlandırıldığını söyler (Korkmaz, 2014: 161-162). Metinlerimizde bu ekle ya da yapıyla türetilmiş şu yemek adları kaydedilmiştir:

bulamaç 25/32, *omaç* (<oğ-/ov-ma + aş) 25/33, *do:ğramaç* 39/69, *do:ğramaç* yapiyídıŋ 51/85.

4.2.1.2.20. -{mAK}

Fiilin mastar biçimi diye de adlandırılan *-mAk* eki, fiildeki soyut hareketleri adlandıran, onları ad biçimine sokan bir ektir (Korkmaz, 2014: 162). Bölgemiz ağızlarında ÖTT'de olduğu gibi işlektir: *beslemek* 10/20, *payłaşmaḳ* 11/178, *danışmaḳ* 13/103, *durmaḳ* 26/52, *dimek* (demek) 30/15, *çekmek* 32/104, bö:yle *gülmek*ten yıḳılır 32/130, *bułundurmaḳ* 48/61, *beklemek* 49/68, şófer ġarısı *ołmaḳ* 50/82, *öldürmek* 51/57, *gitmek* 53/77, *gelmek* 54/3, *ġızmaḳ* 54/5 vb.

Bu ek ÖTT'de, kalıplaşma yoluyla kalıcı bazı yiyecek, içecek, araç ve gereç adları da yapar (bk. Korkmaz, 2014: 162). Ekin kalıplaşmış adlar yaptığı kimi örnekleri metinlerimizde kaydedilmiştir: *ekmek* 2/41, *yimek* 6/19, *epmek* (ekmek) 11/174, bu *ilme:*, bu tülüyü (ilmeği; < il-mek+i) 12/13, *yėmek* 13/35, *çaḳmaḳ* 40/27, *ırmaḳ* 51/26, *yemek* bişiriciŋ 52/100 vb.

4.2.1.2.21. -{mAn}

ÖTT'nin işlek olmayan bu eki metinlerimizde şu kelimelerde kaydedilmiştir: bi hoca vardı *ġóçmen*, öyle annatırdı 5/9, şöyle *ġocaman*ıdı. 16/59, el *değírmen*í var eski *değírmen* 25/64, *deyirmen* 27/90, *ö:retmen*ner gűlüştüler birbirlerine 30/23.

4.2.1.2.22. -{mAzlIK}

+mAz sıfat-fiil ekinin soyut adlar türeten *+lXK* ekiyle genişletilmesinden olumsuzluk bidiren soyut adlar oluşmuştur (Korkmaz, 2014: 164). Metinlerimizde bu birleşik eke dair yalnızca şu kelime kaydedilmiştir: *yaramazłıḳ* 3/47, *yaramazłıḳ* yapannar 28/50.

4.2.1.2.23. -{mIK}

ÖTT'nin işlek olmayan bu ekine dair şu birkaç örnek metinlerimizde kaydedilmiştir: ġałannarı *dırmıḳ* var, *dırmı:nan* dırıłłar 2/91, *irmik* ‿ ḥelvası ołur 9/44, *ġıymı:nĭ* ‿ da ġórmedim (< kıy-mık+ı+n+ı) 11793, *acımıḳ* (bir bitki) 13/70, *dırmıḳ* çekilirdi 55/138.

4.2.1.2.24. -{mXr}

Korkmaz bu ekin, yalnız geçişsiz tek heceli fillerden türetilmiş *yağmur* ve *kömür* sözlerinde yaşayan ölü bir ek olduğunu, bunlara *damar* (< tamar < tam-mır) kelimesinin de eklenilebileceğini belirtir (Korkmaz, 2014: 166). Metinlerimizde bu eke dair Korkmaz'ın belirttiği kelimeler kaydedilmiştir: *ķómür* yanarĭdı 2/65, *ya:mır* yağdı ġar yağdı mı iyi seviniriz 23/165, *kömür*ünen 24/66.

4.2.1.2.25. -{(X)n}

Bölgemiz ağızlarında ÖTT'de olduğu gibi işlektir: ora:nan *ekin* dirilirdi 2/74, *bütün* 8/115, *uzun* 20/42, *gelin* 23/57, *tütün*ü ġaçaķ ekellerimiş 40/25, *aķın*cılar 41/4, *dúğün*de yėmeklerimiz iyi ołurdu 42/77, *yığın* 51/91, *sorun* 53/108 vb.

4.2.1.2.26. -{tX}

-tX eki genellikle yalnız *-n-*, *-l-*, ve *+r-* ekleriyle kurulmuş geçişsiz çok çok heceli fill gövdelerine gelmektedir (Korkmaz, 2014: 166). Ekin, metinlerimizde görüldüğü örnekleri şunlardır: herkesiŋ farķłı farķłı *sıķıntı*ları vardır 4/22, çoķ *ayrıntı*lı (ayır-ın-tı ?)16/27, mávruz ołdu muydu bir *topłantı* yapałłar 20/22, oralarda yaşadı:mız *yaşantı*ynan yaşayoruz daha 23/169, *yıķıntı* 26/15, eski selçuķludan *ġałıntı* da var 26/20, çocuķ basiyi *bağırtı*yı 34/26.

Bu ekle türetilmiş, *Türkçe Sözlük*'te ve *Derleme Sözlüğü*'nde olmayan *ırıltı* (yorgunluk) ve *yorultu* (yorgunluk) kelimeleri metinlerimizde kaydedilmiştir: *yorułtu* çóktü 11/117, üç ‿ay e:ğleşirdik burda, *ırıłtı*mızı ałırdıķ 23/137.

Bununla birlikte ekin, *+lA-* isimden fiil yapım ekiyle kurulmuş fiil gövdesine geldiği şu bir örneği kaydedilmiştir: şö:y̥le *iŋiltis*inden yanına varamaŋ (<inilti < iŋ(i)+le-ti) 14/114.

4.2.1.2.27. -{(y)Xş}

Bölgemiz ağızlarında bu ek ÖTT'deki işlevleriyle kullanılır: ġonyaya ġaştan *iniş* yiri var 3/221, *satış* 17/18, yörüklerin ġułłandıı gusķun diyi *ġayış* var 17/26, *atış* poliġanı 21/40, *yıķış* 23/23, *dövúş* ‿ te yoķ, *çekiş* ‿ te yoķ hinci 24/77, *dikiş* makinesi 33/6, *ġuruluş* 36/6, g̱idiciŋ *ałışviriş* yapıcıŋ 52/99 vb.

4.2.1.2.28. -{(X)t}

Bölgemiz ağızlarında bu ek, ÖTT'de olduğu gibi fazla işlek değildir: *yaḳıt* 1/88, biŋ ◡ ġoyuna atınan *suv̇at* çekerdik (suvat) 2/11, hepisini çekerim huzuruma *öv̇üt* virim (öğüt) 7/94, *yov̇urt* (yoğurt) 9/50, *ġavıt* (kavut) 17/112, *umud*un var ya:ni, g̱ídeceŋ de: mi? (umut) 46/61.

4.2.1.2.29. -{(A)v}

Korkmaz, Oğuz-Türkmen lehçelerinde bu ekin olmadığını, ekin eski *-AgU* ekinden gelişmiş olarak Kıpçak lehçelerine özgü olduğunu, ancak dil devriminin başlangıç yıllarında Kıpçak lehçelerindeki örneklere benzetilerek birkaç kelime yapımında kullanıldığını belirtir (Korkmaz, 2014: 171). Metinlerimizde bu ek, yalnızca *g̱örev* kelimesinde kaydedilmiştir: *g̱órev* 30/10.

4.2.1.3. Addan Fiil Yapım Ekleri

Adlara ve ad soylu kök ve gövdelere gelerek anlamca eskisinden farklı yeni bir anlam oluşturacak ve yeni bir oluş kılışa karşılık olacak biçimde fiil türeten eklerdir (Korkmaz, 2017: 67). Bölgemiz ağızlarında incelediğimiz söz konusu bu ekler genel olarak ÖTT'deki gibi olmakla birlikte, biçim olarak veya işlev olarak ÖTT'deki addan fiil yapım eklerinden farklılaşan ekler de bulunmaktadır.

4.2.1.3.1. +{A}-

Bölgemiz ağızlarında bu ek ÖTT'de olduğu gibi işlektir: ġoyun çıḳtı mıydı oruya sidik *boşa*dırdı 1/33, eylence yapałłar, *oyna*r, ġałġır 9/84, *budaḳ budaḳ* ġoparıdın 16/59, *dene*me yapałłar 21/41, ben ayda ona yüz yüz *öde*ycen ta: 31/40, boruya şey *döşe*yecekler fayans 32/134, ne ġonyuya *beŋze*r ne ġarabuŋara *beŋze*r biziki 39/15, eskiden beri gelenek vardı túrkmen şóleni, şimdi *ġapan*dı 43/53, hüsüyün hoca *buna*mış 49/140 vb.

4.2.1.3.2. +{Al}-

+A- ekiyle edilgenlik bildiren *-l-* çatı ekinin kaynaşmasından oluşan *+Al-* eki, ünsüzle sonuçlanan sıfatlardan "olma" bildiren fiiller türeten bir birleşik ektir (Korkmaz, 2014: 173). Bu ek, bölgemiz ağızlarında işlektir: k̲úçük baş hayvannarda *azał*ma oldu

soŋ yıłłarda 4/18, opan *çovał*dı yir opanı (çoğal-) 8/85, unu ḳómellerdi, *daral*dılar mı çıḲarıp satacaḳ 14/104, hindi epmek yapan da *ızał*dı ġayrı (azal-) 19/40, *düzel*- 32/210 vb.

+Al- Eki, ünlü ile biten ad tabanlarına geldiğinde, tabandaki ünlü ile ekin +*A*- unsuru yan yana geldiğinden, +*A*- unsuru düşer: o ġadar *incel*dik 3/23, nahał *eğril*irdi içine? 16/43, soŋra ordan ġeldik *ayrıl*dıḳ 18/5, ya:mur *ġısal*dı 32/10, öldü diyi ġorḳtuḳ so:na *diril*di 37/14, bi diha baḳsaŋ *do:ğrul*muş bu neci diyi. *doğrul*uncu kervan ürkmüş 41/24 vb.

Bu ekten sonra -*t*- fiilden fiil yapım ekinin gelmesiyle oluşmuş şu bir fiil metinlerimizde kaydedilmiştir: onnarı *boşalt*dılłar (boşalt-) 2/52.

4.2.1.3.3. +{Ar}-

+*Al*- ekindeki [ł] ünsüzünün [r] ünsüzüne dönüşmesiyle oluşmuştur. +*Al*- ekiyle aynı görevdedir. Yalnızca *kartal*- (kartal- > kartar-) fiilinde kaydedilmiştir: o ta:zeyken yinir. *ġartar*dı mı yinmez 17/125, eŋ ufa:ḳana yiriz baharın, *ġartar*dı mı yinmez 17/126.

4.2.1.3.4. +{An}-

Bölgemiz ağızlarında bu ek fazla işlek değildir: hiç *ġónen*medin (gönen-) 13/99, *utan*- 24/82, *beyen*mezler ‿ onu (beğen-) 25/172, *inan*ırın nèye *inan*mayın dedi 30/46, *osan*mış (usan-) 32/131 vb.

4.2.1.3.5. +{Ar}-

Metinlerimizde bu ekin pek çok örneği kaydelmiştir: iki yüz dönüm yir ektik *ġóğer*medi (göğer-) 1/107, *sarar*mış sołmuş 3/151, onu óŋden *ġızar*dıŋ (kızar-t-) 9/63, çocuḲ ‿ *ever*ece:n 20/55, onnarı *başar*amadıḳ 23/162, onnarı *becer*ecek adam ister 25/234, *yeşer*miş 34/24, bèmbeyaz *ağar*mış 44/31, ġarar- (karar-) 46/8 vb.

4.2.1.3.6. +{Aş}-

Metinlerimizde bu eke dair az sayıda örnek kaydedilmiştir: *üleş*irdik 16/62, ġurdunan ġarşılaştı mı ġurt *yanaş*amaz 17/68, gezdik *dołaş*tıḳ 46/39, *uğraş*ıyirim 49/124.

4.2.1.3.7. +{At}-

Metinlerimizde bu eke dair az sayıda örnek kaydedilmiştir: *yarat*mış 3/69, döyletiŋ virdii‿şiyi *ilet*ti ‿ ğeldi 23/184, zabahtan oda sa:hibi varır ġa:valtısını çayını *elet*ir (ilet-) 48/48.

4.2.1.3.8. +{dA}-

Bölgemiz ağızlarında bu ekin, ses yansımalı adlara gelen +*Xr* addan ad yapım eki (bk. 4.2.1.1.) almış adlara geldiği kaydedilmiştir: oynałłardı el *şaķırda*tı 14/70, hay bir a:ğłasam *vızırda*sam 14/151, *tıķırda*ķ (hayvan zili) 17/58, *ġoŋġurda*ķ (hayvan zili) 17/64, *ġoŋġurda*ķ 18/56, *çıŋġırda*ķ (hayvan zili) 23/35.

4.2.1.3.9. +{(X)K}-

Metinlerimizde bu eke dair şu birkaç örnek kaydedilmiştir: *gicik*tiŋ (gecik-) 8/30, *birik*iller bir bayram namazını ġıłałłar (birik-) 29/58.

4.2.1.3.10. +{lA}-

ÖTT'in en işlek addan fiil yapım eklerinden olan bu ek, bögemiz ağızlarında da oldukça işlektir. İşlev bakımından ÖTT'den farklılık göstermez: *diŋle*rdim 6/27, *ġucaķła*- 7/78, *incele*- 8/15, *duzła*rız 13/57, *belirle*- 14/39, ġoyunnar *ġuzuła*yıncı 15/32, davşan *avła*łłarĭdı 18/38, davar *suła*rdıķ 20/43, *ɋatła*- 23/59, diziniŋ birini *ba:ğła*łłardın, bazan ikisini *ba:ła*łłardın 23/149, yimek *hazırła*rız 29/61, *besle*- 29/112, g̱óğercin ġapınıŋ ‿ óne *yumurtała*mış 31/37, eve ‿ ğıdelim çay *demle*yin ġuzum 31/64, bałıķ dutmaya *başła*dıķ 32/32, orayı *bekle*meyeca:m 40/3, *eŋsele*- (ensele-) 41/23, te̱knołoji *irerle*di (ilerle-) 45/44, *ayarła*dı 51/80, dıştan bir insan g̱esse *avurła*nır (ağırla-) 53/106, *uğurła*- 55/37 vb.

Bölgemiz ağızlarında bu ek, sonu [n] / [ğ, y, < ŋ] ünsüzleriyle biten tabanlara geldiğinde çoğunlukla -nl- / -nł- > -nn- ve -ŋl- / -ŋł- > -nn- / -ŋn- (-ŋn- > -ğn- / -yn-) ilerleyici ünsüz benzeşmesi ses olayı oluşur ve ek +nA biçimine girer: bėn eskileri çoĶ ‿ *dinne*rdim 1/54, *anna*dıŋ mı? 7/92, ordan *diŋne*di:miz habere g̱óre 11/155, *a:ğna*- 20/40, o işten hiç *anna*mam 27/99, *aŋna*- 37/42, *diyne*yemedim televizonda 38/63, ben on beş yaşında *nişanna*ndım 50/57 vb.

4.2.1.3.11. +{lAn}- (< +lA-n-)

Addan fiil yapım eki *+lA-* ile *-(X)n-* dönüşlülük ekinin birleşip kaynaşmasıyla oluşmuştur. Dönüşlülük eki, *+lA-* ekiyle türetilmiş kimi fillere geldiğinde temel işlevini yitirmiş olduğundan veya artık bu temel işlevini anlam bakımından sezdirmeyip yeni bir oluş ve kılış anlamı meydana geldiğinden, ayrıca sözünü ettiğimiz kimi fillerin ÖTT'de *+lA-* ekiyle yapılmış biçimlerinin olmamasından +lAn- eki tek başına kaynaşmış bir addan fiil yapım eki olarak değerlendirilir (bk. Korkmaz, 2014: 178; Yıldırım, 2018: 138). Bölgemiz ağızlarında +lAn- ekiyle türetilmiş pek çok fiil kaydedilmiştir: *evlen*miş 3/178, iki‿üç gündür *hasdałan*ıvırdım 11/28, boyayı pek çoḳ *ġułłan*mazlar (kullan-) 12/41, şinci de *yaşłan*dıḳ 21/26, davarımız da:ğ̊larda *hastałan*ırdı 23/137, *ayaḳłan-* 43/12 vb.

ÖTT'de bu ek *nişan* kelimesine eklenebilmektedir, ancak *nişanlı* kelimesine eklenmez. Ek, bölgemiz ağızlarında ise ÖTT'deki gibi *nişan* kelimesine eklenebilir olmasının yanı sıra, ÖTT'den farklı olarak *nişanlı* kelimesinde de eklenebilmektedir: *nişannıłan*dıḳ mıydı düün‿ołana:dar yüzünü görmezdik 24/82, ḵöyüŋ içinden veya: dıştan *nişannıłan*ırdıŋ 47/5.

4.2.1.3.12. +{lAş}- (< +lA-ş-)

Addan fiil yapım eki *+lA-* ile *-(X)ş-* dönüşlülük ekinin birleşip kaynaşmasıyla oluşmuştur. *+lAn-* addan fiil yapım ekindeki durum bu ek için de söz konusudur. Şöyle ki, +lA- ve -(X)ş- ekinin birleşmesiyle türetilmiş kimi fiillerde işteşlik anlamı yoktur, daha çok "kendi kendine oluşma, yapma, -yeni- bir hâle gelme" anlamı belirginleşmiş yeni bir fiil vardır. Ayrıca +lAş ekiyle türetilmiş sözünü ettiğimiz kimi fillerin ÖTT'de +lA- ekiyle yapılmış biçimleri yoktur (bk. Korkmaz, 2014: 178; Yıldırım, 2018: 138). Bölgemiz ağızlarında +lAn- ekiyle türetilmiş pek çok fiil kaydedilmiştir: *ġaddarłaş*mış 1/69, elli atmış gün *eyleş*irdik 2/150, *kibarłaş*dıḳ 3/21, *ġüzelleş-* 3/25, *toḳałaş-* 5/56, *yirleş-* 10/16, *ayrıłaş-* 10/28, *a:sirileş-* (asrileş-) 15/22, *ġoyułaş-* 17/105, *iyileş-* 18/11, *yaḳłaş-* 20/61, *efendileş-* 24/77, *ġovłaş-* 32/90, *yaḳłaş-* (< yakın+laş-) 34/15, *deŋişikleş-* (değişikleş-) 44/48, ėylül ayında üzellik *armıtłaş*ır 53/165 vb.

4.2.1.3.13. +{Xr}-

Bölgemiz ağızlarında bu ek, belli başlı birkaç fiilde kaydedilmiştir: *çağır-* 8/124, *üfür-* 14/55, *bağır-* 29/116, *aŋır-* (anır) 49/137.

4.2.1.3.14. +{(I)rGA}-

Bölgemiz ağızlarında bu ek, yalnızca *esirge-* fiilinde kaydedilmiştir: ałłaḫ‿ *esirgiye* 11/82, ałłah ġaza:dan beła:dan *esirge*sin 14/135.

4.2.1.3.15. +{rA}-

Bölgemiz ağızlarında bu ek, yalnızca şu birkaç fiilde kaydedilmiştir: *davran-* 8/99, *do:ğra-* (doğra-) 13/72, *imren-* 46/34.

4.2.1.3.16. +{sA}-

Bölgemiz ağızlarında bu ek, yalnızca *susa-* fiilinde kaydedilmiştir: sığır yayılırdın yabanda, *susa*yınca seyip seyidirdik 23/125.

4.2.1.3.17. +{sIn}-

ÖTT'deki +*sI-* addan fiil yapım ekinin üzerine *-n-* dönüşlülük ekinin gelmesiyle oluşmuştur. Korkmaz, benzerlik, gibilik gösteren +*sI-*'lı fillerin bir kısmının da ekteki, kişinin kendi değerlendirmesinden kaynaklanan "gibi görme, gibi sayma" işlevini pekiştirmek için birer -n- dönüşlülük ekiye de genişletilmiş bulunduğunu belirtir (Korkmaz, 2014: 180). Metinlerimizde şu örnek kaydedilmiştir: böyüklerimiziŋ yanında siġara içemezdik, çok *ayıpsın*ılırdı 47/31.

4.2.1.4. Fiilden Fiil Yapım Ekleri

Fiil kök veya gövdelerinden fiil yapan eklerdir (Korkmaz, 2017: 134). Bölgemiz ağızlarında incelediğimiz söz konusu bu ekler genel olarak ÖTT'deki gibi olmakla birlikte, biçim olarak veya işlev olarak ÖTT'deki fiilden fiil yapım eklerinden farklılaşan ekler de bulunmaktadır.

4.2.1.4.1. -{AlA}-

Fiilin gösterdiği işi kısa aralıklarla tekrarlama işlevi yüklenmiş bir ektir (Korkmaz, 2014: 182). Ekin bu işlevle görüldüğü şu bikaç örneği metinlerimizde kaydedilmiştir: *ȯvała-* (ovala-) 25/33, *ġovała-* (kovala-) 36/21, *sekele-* 40/37.

4.2.1.4.2. -{Ar}-

Ünsüzle sonuçlanan geçişsiz belirli bazı fillerden geçişli fiiller türeten bir ettirgenlik ekidir (Korkmaz, 2014: 182). Bölgemiz ağızlarında bu eke dair şu filler metinlerimizde kaydedilmiştir: *çıḳar-* 2/11, *ġopar-* 14/130, *oŋar-* (onar-) 36/3.

4.2.1.4.3. -{DAr}-

Metinlerimizde bu eke dair şu örnekler kaydedilmiştir: *gónder-* (gönder-) 8/35, *dönder-* 9/49, *góster-* (göster-) 38/63.

4.2.1.4.4. -{DXr}-

ÖTT'nin işlek eklerinden olan bu ettirgenlik eki bölgemiz ağızlarında da oldukça işlektir. Ek, ünlü uyumlarına düzenli olarak uygun söylenir, ünsüz uyumlarına ise çoğunlukla düzenli olarak uygun söylenir: *öldür-* 1/123, *yanaştır-* 2/133, *emdir-* 3/214, *cėvaplandır-* 4/6, *sıḳıştır-* 4/40, *dołdur-* 5/21, *ġonuştur-* 7/87, *yazdır-* 8/31, *uydur-* 8/102, *ałdır-* 9/49, *bindir-* 9/87, *górevlendir-* 10/24, *giydir-* 11/112, *çałdır-* 11/119, *bastır-* 11/163, *yaptır-* 12/12, *ġondur-* 14/51, *ġarşıłaştır-* 14/135, *sündür-* 15/53, *attır-* 15/58, *sałłandır-* 16/20, *ġızdır-* 16/45, *ġarıştır-* 16/98, *ayıḳtır-* 16/104, *huyłandır-* 17/36, *v̇urdur-* 21/52, *ġôydur-* (koydur-) 21/53, *durdur-* 23/52, *ałıştır-* 23/113, *bildir-* 25/17, *bıłaştır-* (bulaştır-) 25/153, *yėtiştir-* 27/10, *düzdür-* 29/11, *kestir-* 29/29, *duttur-* 32/94, *yaḳıştır-* 32/103, *indir-* 32/149, *annattır-* 36/6, *deyiştir-* 40/10, *sóktür-* (söktür-) 42/27, *evlendir-* 50/55, *yaptır-* 52/124, *yidir-* (yedir-) 53/62, *ittir-* (ettir-) 55/33 vb.

Ekin ünsüz uyumlarına aykırı olarak söylendiği şu belli başlı az sayıda örnekler kaydedilmiştir: *yapdır-* 10/12, *dikdir-* 14/64, *ġarışdır-* 16/100, *ġısTır-* 25/89, *yanaşTır-* 25/184, *yapTır-* 34/22, *değişdir-* 51/8, *savışdır-* 52/127. Bu örneklere ve izlenimlerimize dayanarak, ekin ünsüz uyumuna az da olsa aykırı olarak söylenmesinin bölge ağzında özgün/karakteristik bir durum olmadığını, ancak bölge ağzının ünsüz uyumuna aykırı söyleme eğiliminde olduğunu söyleyebiliriz.

Metinlerimizde şu iki örnekte ekin ettirgen çatılı fiile geldiği kaydedilmiştir: *yapdıttır-* 11/147, *boyattır-* 13/31.

4.2.1.4.5. -{X}-

ÖTT'de olduğu gibi bölgemiz ağızlarında da işlek değildir. Metinlerimizde bu ekin yalnızca şu birkaç örneği kaydedilmiştir: *ġałġı-* (kalkı-) 9/84, *bürü-* 23/18, *ġazı-* 44/6, *sürü-* 49/55.

4.2.1.4.6. -{k}-

-k- eki, tek heceli fiil köklerinden anlamı pekiştirilmiş "olma" fiilleri türetir (Korkmaz, 2014: 183). Metinlerimizde bu eke dair şu örnekler kaydedilmiştir: *ġırḳ-* (kırk-) 2/150, *ġorḳ-* (kork-) 10/27, *ayıḳ-* 16/104, *silk-* 23/91, *sarḳ-* 45/66, *acıḳ-* 55/49.

4.2.1.4.7. -{(X)l}-

ÖTT'nin en işlek fiilden fiil türeten eklerinden olan bu ek bölgemiz ağızlarında da oldukça işlektir ve temel görevi ÖTT'de olduğu gibi edilgen çatılı filler türetmektir. Bunun yanı sıra ekin, eklendiği kökle kaynaştığından edilgenlik anlamının kaybolduğu veya bu anlamın artık fazla sezilmediği filler de bölgemiz ağızlarında kaydedilmiştir: *kesil-* 1/12, *sürül-* 1/30, *ġırıl-* 1/102, *vuruł-* 3/220, *çekil-* 3/221, *bindiril-* 9/87, *dizil-* 11/208, *ezil-* 11/209, *yazıl-* 11/210, *viril-* (veril-) 12/33, *örtül-* 13/121, *örül-* 14/20, *görül-* (görül-) 14/33, *dövül-* 14/90, *dikil-* 16/53, *çizil-* 19/8, *bükül-* (bükül-) 25/146, *unudul-* (unutul-) 25/173, *idil-* (edil-) 25/232, *gönderil-* (gönderil-) 26/126, *öğütül-* (öğütül-) 27/51, *denil-* 30/3, *dutul-* (tutul-) 39/33, *ayıpsınıl-* 47/31, *yoruł-* 49/95, *ġoşul-* 49/102, *duyul-* 49/140, *ġurul-* 52/8 vb.

4.2.1.4.8. -{mA}-

Fiil kök ve gövdelerinden olumsuz fiiller türeten bir ektir (Korkmaz, 2014: 184). Bölgemiz ağızlarında bu ek, ÖTT'deki gibi oldukça işlektir: *ölme-* 1/108, *ałma-* 3/15, *gelme-* 3/118, *sayma-* 7/66, *virme-* (verme-) 7/166, *oḳuma-* 8/12, *dıḳma-* 11/102, *ġałma-* 18/29, *açılma-* 24/28, *dime-* (deme-) 25/33, *itme-* (etme-) 30/50, *görme-* (görme-) 31/34, *ġurma-* 31/39, *emme-* 33/56, *ġulłanma-* 40/47, *bişme-* (pişme-) 43/36, *annatma-* (anlatma-) 50/24, *girme-* 52/121, *sorma-* 55/136 vb.

4.2.1.4.9. -{(X)n}-

Bölgemiz ağızlarında bu ek çoğunlukla dönüşlü filler türetir. ÖTT'deki gibi oldukça işlektir: *bürün-* 11/74, *örtün-* (ört-) 11/111, *sevin-* 11/147, *geçin-* 15/3, *ġızın-* (kız-) 24/66, *belin-* (bölün-) 37/11, *sarḳın-* 45/66, *ġıvran-* 49/52, *sürün-* (sürü-) 49/53, *böl ün-* 51/61, *daḳın-* (tak-) 52/32, *v̇urun-* 52/34 vb.

Bölgemiz ağızlarında bu ekin, ünlüyle veya [l] / [ɬ] ünsüzüyle biten fiil tabanlarına geldiğinde çoğunlukla edilgen çatılı filler türettiği kaydedilmiştir: *k̲ürün-* (kürü-) 1/34, *doḳun-* (doku-n-) 1/121, *elen-* 2/112, *alın-* 11/67, *din-* (de-) 32/89, *bulun-* 33/47, *gelin-* 50/71, *yin-* (ye-) 2/80, *çalın-* 14/73, *salın-* (sal-ın-) 14/106, *oḳun-* 55/44, *tütün-* 55/55 vb.

Bölgemiz ağızlarında *+lA* addan fiil yapım ekinden sonra söz konusu ek geldiğinde kimileyin -kendiliğinden- "olma" bildiren fiiller türetilir, kimileyin de dönüşlü veya edilgen filler türetilir. Bu durumdaki fillerin çatısı veya anlamı bağlama bakılarak belirlenir: *temizlen-* 1/30, *başlan-* 9/33, *k̲özlen-* (közle-) 9/58, *g̲örevlen-* 10/24, *söːylen-* (söyle-) 11/212, fiyetlen- 13/13, *seːslen-* 14/87, *siŋirlen-* 14/143, *baːlan-* (bağla-) 17/31, *sulan-* 18/12, *temizlen-* 23/116, *nişannılan-* 24/82, *söylen-* 25/173, *zıḳḳımlan-* 27/132, *süslen-* 32/99, *yenilen-* 34/20, *yararlan-* 38/39, *toplan-* 40/5, *gizlen-* 40/16, *beklen-* 49/67, *sulan-* 49/99, *özlen-* 50/111, *yüklen-* 53/26, *çaylan-* 53/107 vb.

4.2.1.4.10. -{p}-

Korkmaz, bu ekin dilimizde yalnızca *kırp-* ve *serp-* fiillerinde görüldüğünü ve ekin pekiştirme görevinin olduğunu söyler (Korkmaz, 2014: 186). Metinlerimizde *serp-* fiili kaydedilmiştir: *serp-* 39/67.

4.2.1.4.11. -{(X)r}-

Bölgemiz ağızlarında bu ek, eklendiği fiile ettirgenlik anlamı katar. ÖTT'de olduğu gibi bölgemiz ağızlarında da oldukça işlektir. Metinlerimizde yalnızca ünsüzle biten fiillere eklendiğini gözlemlediğimiz bu ekin, *Türçenin Tersine Sözlüğü*'ne bakıldığında (bk. Zengin; 2009) ÖTT'de de yalnızca ünsüzle biten fiillere eklendiği anlaşılıyor. Şu örnekleri kaydedilmiştir: *düşür-* 1/68, *geçir-* 6/53, *batır-* 17/28, *bitir-* 19/31, *bişir-* (pişir-) 27/138, *doyur-* 28/37, *içir-* 31/43, *yatır-* 32/134, *ġaçır-* (kaçır-) 53/74.

Korkmaz, bu ekin bazı örneklerde ettirgenlik işlevini yitirdiğini, eklendiğini kökle yeni bir sözlük anlamı kazandığını söyler (Korkmaz, 2014: 186). Metinlerimizde

Korkmaz'ın belirttiği bu örneklere dair şu fiiller kaydedilmiştir: *devir-* 1/49, *savur-* 2/104, *doğur-* 8/64, *ayır-* 11/20, *eğir-* 25/83, *şaşır-* 28/62, *savır-* (savur-) 53/131.

4.2.1.4.12. -{(X)ş}-

Bölgemiz ağızlarında bu ek ÖTT'deki gibi temel olarak işteşlik görevinde kullanılır: *eyleş-* (eğleş-) 2/150, *bułuş-* 8/40, *a:naş-* (anlaş- < anla-ş-) 11/75, *acış-* 16/102, *ġarşıłaş-* 17/67, *diriş-* (deriş-) 23/21, *yıḳış-* 23/23, *gúlüş-* (gülüş-) 30/23, *g̱órüş-* (görüş-) 38/7, *bayramłaş-* 48/49, *tanış-* 48/55, *bölüş-* 50/136, *tartış-* 52/110 vb.

Bunun yanı sıra ekin işteş çatılı filler türetmediği, eklendiği fiilden daha çok -kendiliğinden- "olma" bildiren fiiller türettiği veya işteşlik anlamının sezilmeyip yeni bir oluş/kılış anlamı taşıyan fiiller türettiği kimi örnekler metinlerimizde kaydedilmiştir: *dutuş-* (tutuş-) 1/40, *ġonuş-* (konuş-) 3/51, *g̱eliş-* (geliş-) 8/44, *yėtiş-* (yetiş-) 8/60, *deyiş-* (değiş- < değ-iş- < ET teg- "ulaş-, eriş-") 13/33, *ałış-* 23/148, *ułaş-* 38/25, *ɕałış-* 53/142 vb.

Bunlarla birlikte, *kar-* fiilinin metinlerimizde söz konusu eki aldığında işteş çatı kurduğu görülür. Ancak bu fiilin işteş çatılı biçimine *-DXr-* (-tXr-) ettirgenlik eki eklendiğinde işteklik anlamının kaybolduğu, *kar-* fiiline yalnızca bir nesnenin konu olduğu ve ettirgenlik anlamının da sezilmediği görülür. Metinlerimizde *kar-ış-* fiiline dair örnekler: yuŋłar *ġarış*masın ipler diyi çabıt ba:g̱łarız 13/41, ġoç *ġarış*tı mı beş ay so:na ġoyun ġuzułar 23/111, ırḳłar birbirine *ġarış*mış 26/58, didim sen bunnara *ġarış*madıŋ 28/48, aptałı var, cınġanı var, zobusu var, *ġarış*ıḳ 36/12, ėrke̱ḳ ġadın *ġarış*ıḳ oynuyułłar 45/14 vb. Metinlerimizde *kar-ış-tır-* fiiline dair örnekler: bułġuruŋ içine aya:g̱ını yumadan girip *ġarıştır*maz 16/98, *ġarıştır*ıłłar çökmesin diyi 20/34, sap *ġarıştır*ır 25/125 vb.

4.2.1.4.13. -{(X)ştXr}- (< -(X)ş- + -tXr-)

Korkmaz bu ekin -(X)ş- işteşlik ekiyle -tXr- ettirgenlik ekinin kaynaşmasından oluştuğunu, ekteki işteşlik ve ettirgenlik işlevinin aşınıp yok olduğunu, ekin geçişli ve geçişsiz fiil köklerinden fiilin gösterdiği işin sık sık ya da sürekli olarak yapıldığını bildiren ve fiile yeni bir sözlük anlamı kazandıran türetmeler yaptığını söyler (Korkmaz, 2014: 188). Metinlerimizde Korkmaz'ın belirttiği bu eke dair şu örnekler kaydedilmiştir: *sıḳıştır-* 4/40, *araştır-* 15/13, *ġarıştır-* 16/98, *ġarıştır-* 20/34.

4.2.1.4.14. -{(X)t}-

Metinlerimizde bu ek, [r], [ķ] ve [ş] ünsüzleriyle biten kimi fiil tabanlarına veya ünsüzle biten tüm fiil tabanlarına gelerek ettirgen işlevde fiiller türetir: *œevirt-* 1/26, *üşüt-* 1/121, *aķıt-* 3/155, *çıkart-* 7/27, *böyüt-* (büyüt-) 8/9, *ısıłat-* (ıslat-) 8/33, *ġurut-* 9/37, *ġızart-* 9/63, *ġaynat-* 13/45, *acıt-* 14/146, *sov̇ut-* (soğut-) 20/39, *boyat-* 20/55, *ġapat-* 21/14, *yúklet-* (yüklet-) 23/133, *a:ğlat-* (ağlat-) 25/164, *oķut-* 26/123, *bişirt-* (pişirt-) 29/16, *söylet-* 30/23, *annat-* (anlat) 50/24 vb.

4.2.2. Sözcük Türleri ve Çekimleri

Bu bölümde derlediğimiz metinlerden yola çıkarak KKA'da adlar ve çekimleri, sıfatlar, zamirler, zarflar, fiiller ve fiil çekimleri, edatlar, bağlaçlar ve son olarak ünlemler ele alınacaktır.

4.2.2.1. Adlar ve Ad Çekimleri

Varlık-varlık ve varlık-eylem ilişkilerinde bulunan aitlik, ilgi, etkileme, yönelme, bulunma, uzaklaşma, neden-sonuç, parça-bütün, benzerlik zıtlık vb. türden ilişkilerin adları olan çekim edatlarını veya onların ekleşmiş biçimleri olan durum eklerini kullanarak, adları başka adlar veya eylemlerle birleştirmeye ad çekimi denir (Karaağaç, 2013: 46). Ad çekimleri bu bölümde çokluk ekleri, iyelik ekleri, durum ekleri, soru eki, aitlik eki ve ek fiilin isim çekimi olmak üzere altı başlıkta incelenecektir.

4.2.2.1.1. Çokluk Ekleri

+{lAr}/+{nAr}

Çokluk eki, adların çokluk şekillerini yapmak için kullanılan çekim ekidir (Karaağaç, 2013: 254). Bölgemiz ağızlarında ek ÖTT'de olduğu gibi dil uyumuna uyumlu olarak +lAr şeklindedir: *ełavatłar* 1/110, *ayaķłar* 3/36, *eşşekler* 2/132, *iller* (eller, yabancılar) 3/65, *a:şıķłar* 3/117, eski *tere:ziler* 7/27, *da:lıłar ķóylüler* var 8/105, *bayramłar* 9/2, *yaşlıłar* 11/20, *çardaĶłar* 11/96, *ağıłłar* olurdu 12/25, *yemekler* 13/4, her *şiyler* 13/33, *adanalıłar* 13/30, *yuŋłar* 13/40, *borłułar* 13/48, *danteller* 14/21, yuŋ *yataķłar* 14/28, *deła:nnıłar* 14/122, *irlekler* 15/75, *bayraķłar* 16/33, *faĶırłar* 16/46, *ayaķłar* 16/94, *epmekler* 16/96, *durumłar* 18/11, *ma:zemeler* 19/7, *ġelinnikler* 19/25, *yėmekler* 19/43, *ġızłar* 21/10, *ġuyułar* 21/51, *ġarağołłar* 21/75, *ġızłar* 25/183, *tarłałar*

27/4, *ġarıłar* 27/36, *ġoŋşułar* 28/20, *ɋałġıłar* 29/4, *yimekler* 29/4, *hanımłar* 32/21, *ġuyułar* 32/35, *deliler* 38/24, *fuḳarałar ġalenderler* 38/51, *k̲óyler* 41/9, *herifler* 42/48, *atałar* 46/38, *bi ɋerler* 48/84, *maKíneler* 49/35, *ġuyułar* 51/21, *adamłar* 53/87, *çocuḳłar* 55/35 vb.

Çokluk eki bölgemiz ağızlarında son sesi [n] ünsüzü ile biten kelimelerin üzerine geldiğinde çoğunlukla düzenli olarak -nl- > -nn- ilerleyici yakın tam benzeşme ses olayı oluşur ve ek +nAr biçimine girer: *yazġannar* 1/15, *başḳannar* 1/18, *opannar* 11/131, *ɋobannar* 2/151, *dúğúnner* 5/42, şindi *dutannar* yoḴ ‿ onu 9/29, *ġadınnar* doḳuyor 12/37, *zamannar* 12/8, *insannar* 13/33, *fełannar fiłannar* 14/41, yuŋ *yorġannar* 14/28, *g̲óşmenner* 14/125, *ġoyunnar* 15/32, *ġadınnar* 15/75, *davşannar* 16/56, avınan *u:raşannar* 17/51, *bayannar* 21/11, *hayvannar* 23/148, *gelinner* 25/183, *ö:retmenner* 30/25, cirit *atannar* 41/4, *túrkmenner* 42/9, *g̲elinner* 44/51, *sa:zannar* 49/109, *hayvannar* 51/18, *ɋobannar* 53/92, *yitişenner* 53/156, *gelinner* 55/16 vb.

Metinlerimizde ekin -rl- > -ll-, -tl- > -tt- ve -ml- > -mn- ses benzeşmesi olayı ile görüldüğü birer örnekleri vardır: *davałłar* 24/38, şu *k̲úmbetter* var ya 6/50, burda aya:nı yire basmaz *adamnar* 8/113.

4.2.2.1.2. İyelik Ekleri

Adın karşıladığı nesnenin bir şahsa veya nesneye ait olduğunu belirten çekim ekleridir (Korkmaz, 2017: 165). Bu ekler; iyelik kavramını konuşan veya konuşanların iyeliği (birinci kişi), dinleyen veya dinleyenlerin iyeliği (ikinci kişi) ve hakkında konuşulan veya konuşulanların iyeliği (üçüncü kişi) olmak üzere üç türlü ifade edilirler (Yıldırım, 2006: 180). Bu nedenle bölgemiz ağızlarında iyelik eklerini kişilere göre sınıflandırarak inceleyeceğiz. KKA'da iyelik ekleri tablo ile şu şekildedir:

Tablo 3.

KKA'da İyelik Ekleri

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	+{(X)m}
Teklik İkinci Kişi	+{(X)ŋ}, +{(X)n}
Teklik Üçüncü Kişi	+{X} / +{sX}
Çokluk Birinci Kişi	+{(X)mXz}
Çokluk İkinci Kişi	+{(X)mXz}, +{(X)mXz}
Çokluk Üçüncü Kişi	+{lArI}

Teklik Birinci Kişi

+{(X)m}

KKA'da teklik birinci kişi iyelik eki +(X)m'dir. Ek, ünlüyle biten tabanlara +m biçiminde, ünsüzle biten tabanlara ünlü uyumlarına bağlı olarak +Xm biçiminde eklenir: *arḲadaşım* 1/20, *ġardaşım* 2/26, *ağam* 2/28, *o:łum* 2/46, *g̱ülüm* 2/65, *sözüm* 2/128, *ġuzum* 3/4, *babam* 3/30, *ġafam*da *unutmam* ◡ mar 3/75, *nişannım* 3/133, *yavrım* 3/203, *çocuḳlarım* 7/69, beni˚m sáã̆ ė:ŋ *uyłamam* 7/77, *ġardaşım* 8/7, *apłam* 11/17, *yiŋgem* 11/171, *aḳłım* ◡ ėrmez 14/49, memed ◡ *emmim*, *babam* 14/121, *ġuzum* 16/9, *ġardaşım* 18/10, *ahba:bım* 21/15, *yiyenim* 21/44, *ġaynanam* 23/154, *g̱özüm* 24/7, *doğumum* 25/10, *şuram* 25/106, *yavrım* 25/238, *g̱örüşüm* 27/18, *yiŋgem* 29/77, *o:g̊łum* 32/120, *hemşerim* 39/32, *yavrım* 42/65, *babam* 46/28, *anam* 49/60, bg̱yük *apłam* 49/82, *param* 52/86, *yie̱nim* 53/211 vb.

Ek, [k] ve [ḳ] ünsüzleriyle biten adlardan sonra geldiğinde hece kaynaşması olayı ile eklendiği sözcüğün son sesindeki [k] ve [ḳ] seslerinde erime oluşur, eriyen bu seslerden önceki ünlü ile +Xm iyelik ekinin ünlüsü ile birleşip kaynaşarak uzun bir ünlü oluştururlar: *eme:m* (emeğim) 11/44, *ġuła:m* 40/85, benim *böyü:m* 49/30, bu *didi:m* 49/36 vb.

Teklik İkinci Kişi

+{(X)ŋ}

KKA'da teklik ikinci kişi iyelik eki çoğunlukla düzenli olarak +(X)ŋ'dir. Ek, ünlüyle bitan tabanlara +ŋ biçiminde, ünsüzle bitan tabanlara ünlü uyumuna bağlı olarak +Xŋ biçiminde eklenir: *ayaḳlarıŋ* 1/114, *habarıŋ* ◡ ołmadı mı? 2/24, *ebeŋ* 2/147,

ġardaşıŋ 3/104, *deriŋ* 3/157, *arabaŋ* 4/12, *yazıŋ* 7/80, *ġafaŋ* 7/80, mu:sa *a:beŋ* 7/91, *yiŋgeŋ* 11/23, sa:niye *abaŋ* 11/175, *amcaŋ* 13/14, *ihTiyacıŋ* 13/30, *apłaŋ* 13/121, *da:vetliŋ* 14/9, *a:ğ̊zıŋ* 14/27, hikmet ‿ *abaŋ* 14/49, *babaŋ* 14/86, iki *yaḳaŋ* 14/142, *ebeŋ* ołuyor 16/103, *dedeŋ* 20/13, *anneŋ babaŋ* 21/32, *başıŋ* 23/39, *ġınaŋ* 25/159, *anıŋ* 25/236, *moturuŋ* 27/21, *eşiŋ* dostun, *o:ğ̊luŋ ġızıŋ* 29/63, *va:deŋ* 31/3, *di:zeŋ* 32/74, *ök̲úzüŋ* 40/23, *anneŋ* 46/96, *gendiŋ* 50/45, *anaŋ* 52/128, *g̲özüŋ* 55/103 vb.

Ek, [k] ve [ḳ] ünsüzleriyle biten adlardan sonra geldiğinde hece kaynaşması olayı ile eklendiği sözcüğün son sesindeki [k] ve [ḳ] seslerinde erime oluşur, eriyen bu seslerden önceki ünlü ile +Xŋ iyelik ekinin yardımcı sesi olan ünlüsü ile birleşip kaynaşarak uzun bir ünlü oluştururlar: *aya:n* g öl ossun 23/39, daha *soraca:ŋ* varısa sor 40/35 vb.

KKA'da teklik ikinci kişi iyelik ekinden sonra ilgi durumu eki geldiğinde iyelik ekindeki [ŋ] sesi [y]'ye dönüşür: *avradıyıŋ* ısĭpa:ricin de getirme dimiş 7/164, *anneyiŋ* ġabrine g̲ídeceŋ 7/173, *anayıŋ* anası mı? yo:. *babayıŋ* ebesi 16/103, *hałayıŋ* gelini 23/42, *ġarnıyıŋ* 27/13, ołayłarı *gózüyüŋ* ‿ óŋüne getir 30/44, esgi *bila:deriyiŋ*, *emmiyiŋ* o:łuyum 36/5, *dedeyiŋ* 36/20, *gendiyiŋ* 50/32, g̲endi *çocuḳłarıyın* 50/51, *ahırıyıŋ* içine ġaç masa ġurduŋ? 51/40, *ġafayıŋ* a:rısı üç g̲ún g̲ítmez 51/44 vb.

Teklik ikinci kişi iyelik ekinden sonra ilgi durumu eki geldiğinde iyelik ekindeki [ŋ > y] ünsüzünün düşerek kendisinden önceki ünlüyü uzattığı, metinlerimizde tek örnekte görülmüştür: hałam dirdi, *hała:ŋ* dahanı g̲elmedi, dahan g̲ótürüŋ 11/180.

+{(X)n}

Ekin çok seyrek olarak +(X)n biçiminde görüldüğü birkaç örneği de vardır: *borun* 3/158, *dostun* 29/63, *ébeń* 49/53.

Teklik Üçüncü Kişi

+{X} / +{sX}

KKA'da teklik üçüncü kişi iyelik eki +X / +sX'dir. Ek, ünlü uyumlarına bağlı olarak ünsüzle biten tabanlara +X biçiminde, ünlüyle biten tabanlara +sX biçiminde eklenir: *işçisi* varımış 1/63, ġoyunuŋ *ġığı kemresi* 1/82, *o:łu* 2/16, *sahabı* 2/89, *nişannısı* 3/118, *yavrısı* 3/151, *a‿asi* (ağası) 6/27, *ġoyunu ġuzusu* ço‿udu 6/57, *başłanġıcı* ġırmızı 9/33, *ġarpuzu* 11/177, *bamyası* 13/4, *dayısı, di:zesi* 13/125, *baḳırı* alınırdı 14/29, *dadı* (tadı) 14/35, ómar a:nıŋ *anası* 16/102, *yavrısı* 17/90, *işi* 17/100, *arḳadaşı* 18/31, *ġapısı* 21/72, *babası* 23/163, *ġocası* 31/61, *a:ğ̊rısı* 34/31, *ġarısı* 37/47, *yorġanı zobası* 53/106, *ġuyusu* 53/177 vb.

KKA'da bu ek [k] ve [ķ] ünsüzleri ile biten tabanlara gelirken, iki ünlü arasında kalan bu ünsüzler çoğunlukla erir, hece kaynaşması oluşur ve iyelik eki kaynaşan hecenin bir parçası olur: *otura:* (oturağı) 2/88, *çocu: çölme:* 2/90, su◡ *bere:* 29/73, *ġuca:* (kucağı) 3/52, *doda:* boyalı 7/88, her g̲ünüŋ *yime:* 14/9, atmış üçüŋ *çocu:* 16/22, geçim *ġayna:* 18/10, sıra *yastı:* 23/5, develerimiziŋ *develi:* varıdın 23/144, süd◡ *iná:* 27/63, túrkiyeniŋ *ekmá:* 46/33, *yata:* yorġanı 53/106, adamıŋ *iná:* var 53/184, ġırķ ta:ne *deli:* olması iła:zım 55/21 vb.

Metinlerimizde teklik üçüncü kişi iyelik ekinin ünsüzü şu tek örtekte, ilerleyici uzak yarım ünsüz benzeşmesi ses olayına bağlı olarak yarı ötümlü (z-s arası) olarak g̲örülür: ałłah *rızaZı* 28/36.

Çokluk Birinci Kişi

+{(X)mXz}

KKA'da çokluk birinci kişi iyelik eki +(X)mXz biçimindedir. Ek, ünlü uyumlarına bağlı olarak ünlüyle biten tabanlara +mXz biçiminde, ünsüzle biten tabanlara +XmXz biçiminde eklenir: *şiyimiz* 1/4, *askerlerimiz* 2/66, *öŋümüz* 2/125, meşur olan *kebabımız bamyamız* 3/34, *mayışımız* var 6/17, *çobanımız* 9/5, *asłımız* 10/13, ġenel *durumumuz* 11/5, gelir *şiyimiz* 12/17, *sergimiz* 12/20, *pėynirimiz*, *ya:ğımız* 14/14, *ġızłarımız* 14/22, *cihizlerimiz* 14/30, aķraba:mız 14/116, *g̲ókümüz* 15/14, *fesimiz* 16/35, *g̲özümüz* 16/54, *ó:retmenimiz* 16/73, *bułġurumuz* 16/100, *g̲óyümüz* 17/5, *suyumuz* 17/17, *ġonuşmamız* 18/7, *zahramız* 23/142, *habarımız* 23/194, *irkeklerimiz* 23/200, *g̲özümüz* 24/4, *ba:Ķurumuz* 24/5, *g̲ünümüz* 25/106, *borcumuz* 31/46, *kilimimiz* 32/167, *huzu:rumuz* 35/10, *asłımız* 41/7, *aşenemiz* 45/71, *g̲últürümüz* 48/40, *yu:rdumuz* 49/11, *habarımız* 55/1 vb.

Ek, [k] ve [ķ] ünsüzleriyle biten adlardan sonra geldiğinde hece kaynaşması olayı ile eklendiği sözcüğün son sesindeki [k] ve [ķ] seslerinde erime oluşur, eriyen bu seslerden önceki ünlü ile +(X)mXz iyelik ekinin yardımcı sesi olan ünlüsü ile birleşip kaynaşarak uzun bir ünlü oluştururlar: *mutfa:mız* 11/151, *muhtarłı:mız* 21/6, *g̲órene:miz* 29/8 vb.

Çokluk İkinci Kişi

+{(X)ŋXz}

KKA'da çokluk ikinci kişi iyelik eki +(X)ŋXz biçimindedir. Ek, ünlü uyumlarına bağlı olarak ünlüyle biten tabanlara +ŋXz biçiminde, ünsüzle biten tabanlara +XŋXz

biçiminde eklenir: *hanımıŋız* 2/70, *eliŋizden* 7/50, *gölüŋüz* 7/53, bir *başıŋız ġıçıŋız* yıḳansın 11/145, *suyuŋuz* 10/29, *hepiŋiz* 24/79, *ḵökünüz* 24/80, siziŋ *zama:nıŋızda* 50/55 vb.

Üçüncü bölge (Türkmen) metinlerinde çokluk ikinci kişi iyelik eki +(X)ŋXz ekindeki [ŋ] ünsüzünün erimiş olduğu, eriyen bu ünsüzün yanındaki ünlülerin kaynaşıp uzun ünlü oluşturduğu yer yer kaydedilmiştir: *memleketi:z* 41/10, *aḳlı:zı başı:za* devşivirin 46/33 vb.

+{(X)nXz}

KKA'da çokluk ikinci kişi iyelik eki çok seyrek olarak diş [n]'siyle, +(X)nXz biçiminde görülür: *ġazannarınız* 2/71 vb.

Ek, [k] ve [ḳ] ünsüzleriyle biten adlardan sonra geldiğinde hece kaynaşması olayı ile eklendiği sözcüğün son sesindeki [k] ve [ḳ] seslerinde erime oluşur, eriyen bu seslerden önceki ünlü ile +(X)ŋXz iyelik ekinin yardımcı sesi olan ünlüsü ile birleşip kaynaşarak uzun bir ünlü oluştururlar: *ekme:ŋiz* yinsin 10/29 vb.

Çokluk Üçüncü Kişi

+{lArI}

KKA'da çokluk üçüncü kişi iyelik eki +lArI biçimindedir: o *hałleri* 3/52, *hasımłarı* bo:le şiy‿ itmiş 6/38, *haberleri* 28/43, *arḳadaşłarı* 37/45, *ġoŋşuları* 39/35, bi̊ranıŋ *yemekleri* 42/33, *bólümleri* ne? 46/78, *ġonuşmałarı* 48/31, *yirleri* 51/121, hotamış gólü *didikleri* gól ora 53/20 vb.

Çokluk üçüncü kişi iyelik eki bölgemiz ağızlarında son sesi [n] ünsüzü ile biten kelimelerin üzerine geldiğinde çoğunlukla düzenli olarak –nl- > -nn- ilerleyici yakın tam benzeşme ses olayı oluşur ve ek **+{nArI}** biçimine girer: cehepeniŋ *ġadınnarı* 3/11, *hayvannarını* bu şeKilde geçimlerini tė:min‿ ideller 4/35, anadolunuŋ gendine has olan *desenneri* var ya 9/19, orta asya *insannarı* 10/15, onun *yannarına* 23/191, gençlik *günnerini* sorarĭsaŋ 25/108, pėrşenbe *günneri* varıdı 39/94, tama:miyle *lisannarı* böyle 43/32, türkmen *dúvünneri* 50/61, ġış *günneri* 53/81 vb.

4.2.2.1.3. Durum Ekleri

Adların adlarla, edatlarla ve fillerle ilişki kurmak üzere girdiği biçimlere ad durumu, söz konusu durumu oluşturmak üzere ad üzerine gelen eklere ise durum eki denir (Yıldırım, 2018: 148). Buran, Anadolu ağızlarında isim çekimlerini incelediği çalışmasında T. Deny, A. Von Gabain, M.Rasanen, A. Caferoğlu, F. K. Timurtaş, J.

Eckmann, Y. Memmedov, M. Ergin, T. Banguoğlu, T. Gülensoy, T. Günay, E. Gemalmaz ve M. F. Kirişçioğlu gibi Eski Türkçe veya yaşayan değişik şive ve ağızlar üzerinde araştırmalar yapan türkologların genel olarak Türkçedeki hâllerin sayısını yedi ilâ ondört arasında değişen sayılarda göstermiş olduklarını, söz konusu ilim adamları tarafından belirtilen hâllerin yoğunlaştığı rakamın ise yalın, tamlama, belirme, yönelme, bulunma, çıkma, vasıta, eşitlik ve yön gösterme olmak üzere dokuz olduğunu belirtir (Buran, 1996: 20). Bölgemiz ağızlarında yalın, ilgi, yükleme, yönelme, bulunma, çıkma, araç, eşitlik, sınırlama ve yön gösterme durumu olmak üzere on durum incelenmiştir.

4.2.2.1.3.1. Yalın Durum

Bu durum, adın hiçbir varlık veya özellik ile ilişkilendirilmediği bir durumdur; fakat dilin sözlük kullanımından farklı bir durumdur. Yalın durum çekimi, söz öbeklerinde niteleyici (sıfat) durumu; cümlelerde yapıcı veya olucu (özne) durumudur. Adların başka bir ögeye bağlı olmayan normal teklik, çokluk ve iyelik şekilleri, yalın durumdurlar (Karaağaç, 2013: 850). Bölgemiz ağızlarında yalın durum ÖTT'den herhangi bir farklılık göstermez.

4.2.2.1.3.2. İlgi Durumu

İlgi durumu eklendiği ad ile başka bir ad arasında sahiplik, ilgi bağı kurma durumudur (Korkmaz, 2014: 283). KKA'da ilgi durumu eki çoğunlukla +{Xŋ}, +{nXŋ} biçimindedir. Ek, ünsüzle biten adlardan sonra +{Xŋ} biçiminde, ünlüyle biten adlardan sonra +{nXŋ} biçimindedir. Bölgemiz ağızlarında ilgi durumu seyrek olarak ÖTT'deki biçim olan +{Xn}, +{nXn} biçimleriyle de görülür. Birinci kişi zamirlerinde ilgi durumu eki, ÖTT'de olduğu gibi +{im} biçimini alır.

+{Xŋ}, +{nXŋ} : *ġayanıŋ* ‿ arasında 1/11, *ismiŋ* 1/37, *babamıŋ* 2/7, *iliŋ* ġarıları 2/49, *irkekleriŋ* içinde 3/31, *gózümüŋ* 3/166, *doḳturuŋ* 5/14, *ġumuŋ* içinde 5/59, *anadołunuŋ* 8/43, *ġu:şurġunuŋ* 12/69, *ġuzunuŋ yavrılarınıŋ* 13/17, pilitlerin *dışınıŋ* 13/44, *yuḳanıŋ* 13/91, *iliŋ* 13/136, *zininiŋ* üstüne 14/41, *arḳadaşınıŋ eviniŋ* 14/43, *dayımıŋ* 14/64, *załanıŋ* g̱örümü 14/116, *ġoyunuŋ* 15/52, *ałłahıŋ* emri 16/16, *bułġuruŋ* 16/97, *herkeşiŋ* 18/15, *ġızıŋ* 19/9, *buranıŋ* 21/2, *k̲óyüŋ* 22/19, *atıŋ* sahabına 23/40, *mevlidiŋ* o:ğ̱lunuŋ 23/84, *yołuŋ* boyunda 26/83, *hayvanıŋ* 27/18, *anadołunuŋ* 27/32, *elmanıŋ* 28/40, *acıg̱ólüŋ* 31/5, *sobanıŋ* 32/112, *herkeşiŋ* 32/167, *sałuruŋ* 35/4, iki *gişiniŋ* 37/53, ortă‿*asyanıŋ* 38/70, *ġadınıŋ* 39/104, *adananıŋ* 42/3, *tenėkeniŋ* 45/55, *túrkiyeniŋ*

46/31, *oḳułuŋ* 47/33, *ġonyanıŋ* 48/31, *biŋbaşınıŋ* 51/5, *yołuŋ* 51/122, *niza:miyeniŋ* 52/121, *ġasımıŋ* ‿on beşinde 53/91, *ġarabı̊ŋarıŋ* 55/135 vb.

Ekin +{Xŋ} biçimi, tek örnekte **+úŋ** olarak görülür. Tek örnekte görülen bu durumda, ekin ünlüsündeki genizli ünsüz [ŋ] sesinin etkisiyle yarı artlılaşma söz konusudur: *atatúr̲kúŋ* askeriniŋ ġızıyım 3/13.

KKA'da ilgi durumu eki +{Xŋ}, teklik ikinci kişi iyelik ekinden sonra geliğinde, iyelik ekindeki [ŋ] ünsüzü çoğunlukla düzenli olarak [y] ünsüzüne dönüşür: *avradıyıŋ* ısı̆pa:ricin de getirme dimiş 7/164, *anneyiŋ* ġabrine g̲ídeceŋ 7/173, anayıŋ anası mı? yo:. babayıŋ ebesi 16/103, hałayıŋ gelini 23/42, ġarnıyıŋ 27/13, ołayłarı *g̲özüyüŋ* ‿ óŋüne getir 30/44, esgi *bila:deriyiŋ*, *emmiyiŋ* o:łuyum 36/5, *dedeyiŋ* 36/20, *gendiyiŋ* 50/32, g̲endi *çocuḳłarıyın* 50/51, *ahırıyıŋ* içine ġaç masa ġurduŋ? 51/40, *ġafayıŋ* a:rısı üç g̲ún g̲ítmez 51/44 vb.

Teklik ikinci kişi iyelik ekinden sonra ilgi durumu eki geldiğinde iyelik ekindeki [ŋ] sesinin [y] senine dönüşmeyip, düşerek kendisinden önceki ünlüyü uzattığı, metinlerimizde tek örnekte görülmüştür: hałam dirdi, *hała:ŋ* dahanı g̲elmedi, dahan g̲ótürüŋ 11/180.

+{Xn}, +{nXn}: *ciŋġannarın* 2/107, *aşḳıyałarın* (eşkiyaların) 10/12, *çocuḳłarın* 12/54, *hałıłarımızın* 13/40, *o:g̊łunun* o:łu 15/12, *şindikinnerin* 16/37, *hayvannarın* 17/31, *atın* eyeri 23/39, şo *depelerin* 23/143, *da:g̊łarın* 23/129, *ġazannarın* 23/195, *herkesin* 25/103, *böyüklerin* 33/64, *atłarın* 38/9i *k̲óyüŋ* 39/37, bir *gişinin* 39/39, *ġadınnarın* 39/103, *k̲óylerin* 43/31, *túrkmennerin* 43/37, *genc̣lerin* 46/41, *bałığın* 49/120, ġara *ġışın* 53/89 vb.

KKA'da +{Xŋ}, +{Xn} ilgi durumu eki, son sesi [k], [ḳ] ve [h] ünsüzleri ile biten kelimelere eklendiğinde, eklendiği kelimedeki [k], [ḳ] ve [h] sesleri erir, bu seslerden bir önceki ünlüyle ilgi durumu ekinin ünlüsü kaynaşarak uzun ünlü oluşturur, ilgi durumu eki kaynaşan hecenin bir parçası olur: ałła:n emrine 1/4, *ekme:n* 1/85, *k̲ópe:n* 1/49, *ałła:ŋ* 3/40, *yeme:ŋ* yanında 11/149, *kepene:ŋ* (kepeneğin)14/58, *ġuşa:ŋ* şiyini 16/42, *çocu:n* 23/90, *çocu:ŋ* c̣ołu:ŋ 24/41, *topra:ŋ* ałtında 25/133, *e̲kma:ŋ* ufa: 39/69, *erḱa:n* (erkeğin) 39/104 vb.

+{im}: *benim* duyduğum 1/8, *benim* k̲ópe:me niye v̇uruŋ 6/32, *bizim* evimiziŋ yanında 7/126, hanġısı *benim* hastałı:ma ėy ‿ołuyorsa 28/85, *bizim* g̲ünümüzde iyle deyilidi 45/13 vb.

İki ad arasındaki ilgi bağı, ilgi durumu eki olmadan da kurulabilir. Bu durumda birinci ad eksizdir. İkincisi yalnız üçüncü şahıs iyelik eki almıştır (Korkmaz, 2014: 284).

KKA'da da, adlar arasında bu biçimde kurulan ilgi oldukça çoktur: *ġız ėli*nde daş varımış, daşı tazıya v̇urmuş 3/152, *ġayfe filcanı* 13/99, *yir hałısı* 14/22, *ġına gicesi* 14/37, *filcan daḳımı* 14/88, *gelincik g̱ülü* 14/130, *ġoyun sahabı* 15/39, *geçim ġayna:* 18/10, *çoban eşşá:* 18/51, *el ġuyusu* 21/48, *gelin evi*ne varırłardın 23/24, *at sahabı*na 23/41, *çocug ‿ annesi* 23/92, *dert sahabı* ołduḳ 24/4, *ġız ‿ anası* 25/157, *ġonya yołu* 26/80, *ġarı işi* 27/138, *ałłah rızaZı* 28/36, *ġız ceyzi* 33/2, *ġoyun piyniri* 39/56, *hacılıḳ çıḳtığı* yoḳ bekliyirik 46/60, *ġuran ġursu* 46/79, *ġış g̱ünneri* 53/81.

Yörük ağzından derlediğimiz bir metinde, her iki adın da eksiz olduğu şu örnek kaydedilmiştir: atałłardın silahı atałłardın silahı *dam baş*tan g̱óv̇e 23/51.

ÖTT'te ilgi durumu eki olmadan da kurulan ilgi durumlarında birinci ad eksizdir. Metinlerimizde eksiz kurulan ilgi durumunda, birinci adın iyelik eki almış iki örneği kaydedilmiştir: aḳ *elim ġınasın* duv̇ara sildim 3/165, *g̱özümüz uyḳusu*ynan 16/54.

ÖTT'de ilgi durumu, adların edatlara bağlanmasında da kullanılır. Bölgemiz ağızlarında adların edatlara bağlanmasında çoğunlukla ÖTT'den farklılık göstermez. Ancak yerli ağızdan derlenen iki metinde, *ben* ve *sen* zamirlerinin ilgi durumu eki almadan edatlarla ilgi kurduğu kaydedilmiştir: *ben ġadar* 3/202, *ben g̱ibi* 8/15, ġardaşım *sen ġadar* bilgim yoḳ 8/47.

4.2.2.1.3.3. Yükleme Durumu

Yükleme durumu, geçişli fiil taşıyan bir cümlede, fiilin etkisi altında kalan adın içinde bulunduğu durumdur. Yani addan fiile değil, fiilden ada doğru bir etki bir yükleme ve bir bağlantı söz konusudur (Korkmaz, 2014: 290). Yükleme durumu kimi zaman eksiz de olabilmektedir. Bölgemiz ağızlarında yükleme durumu ÖTT'de olduğu gibi dil ve dudak uyumuna bağlı olarak ünsüzle biten tabanlardan sonra +X, ünlüyle biten tabanlardan sonra +yX biçiminde; ünlüyle biten zamirler ile ünlüyle biten iyelik eki alan adlara +nX biçiminde eklenir. Bölgemiz ağızlarında teklik üçüncü kişi iyelik ekinden sonra yükleme durumu eki yer yer +{n} olarak görülebilmektedir.

+{X}, +{(y)X}, +{(n)X}

Ek, dil ve dudak uyumuna bağlı olarak ünsüzle biten tabanlardan sonra +X, ünlüyle biten tabanlardan sonra +yX biçiminde; ünlüyle biten zamirler ile ünlüyle biten iyelik eki alan adlara +nX biçiminde eklenir: *gendini* 1/19, babam a:nattı *bunu* 1/54, *doŋuzu* 1/50, *distiyi* (destiyi) 2/90, *ahmedi* g̱ó:nü sarmadı 3/41, *bunu* kesiŋ ‿ałaġoyuŋ 8/125, bu *tülüyü* 12/13, ben de *şunu* boyarım 12/18, *hamırı* yoğuruz 13/88, *öteyi* 14/153, *ġuzuyu*

satarız 15/33, *yımırtayı* 17/106, *işlemesini*, yataḳ *yorġanını* 19/5, *yuḳayı* açałłar 19/39, *ġıymayı* 20/33, *üzümünü*, *nohudunu*, *mısırını* 23/50, *havızı* dołdururduḳ 23/138, *patatisi* 23/50, *deyneği* 25/88, *nohudu* 27/7, *ġapıyı* 31/8, *hamırı* 39/78, *bułġuru* 42/39, *duzunu* dókerim 42/40, *işçiyi* 42/61, *bułġuru* ġatardın 48/77, *onu* tütüdüller 48/87, *a:tı* durdurułłar 49/57, dörd ‿ *ağacı* dikerdik 55/79 vb.

Yerli ağızdan ve yerli ağız bölgesine yakın bazı köylerden derlenen metinlerde, son hecesi geniş ünlülü kelimelere yükleme durumu eki geldiğinde, son hecedeki geniş ünlünün de yükleme durumu ekine uygun olarak daraldığı görülür. Bu daralma, yükleme durumu ekindeki [y] yardımcı ünsüzünün daraltıcı etkisiyle oluşur: *şuruyu* 2/136, *ġafıyı* 2/151, *edirniyi* ałdı *anḳarıyı* ałdı 3/15, *dabancıyı* 6/34, *kimsiyi* (kimseyi) 7/66, *parıyı* 7/152, *doḳumiyi* iyle doḳuduruz 9/13, *helviyi* (helvayı) 9/45, *bamyıyı* 11/14, *ġovuyu* (kovayı) 13/23, *elmiyi* 13/136, *helkiyi* 16/88, *şuruyu* (şurayı) 28/11, *elmıyı* 28/21 vb.

Bölgemiz ağızlarında yükleme durumu eki, son sesi [k] ve [ḳ] ünsüzüyle biten tabanlara geldiğinde, kelimdenin son sesindeki [k] ve [ḳ] ünsüzleri düşer, bu seslerden önceki ünlüler ile yükleme durumu eki kaynaşır, uzun bir ünlü oluşur, yükleme durumu kelimenin son sesinde oluşan bu uzun ünlünün bir parçası olur. Bu ses olayı bölgemiz ağızlarında çoğunlukla düzenli olarak görülür: *deli:* (deliği) 2/142, *yúzü:* gösteriyor 3/160, *bıça:* çıḳarıncı 6/36, bu *ilme:* (bu ilmeği) 12/13, eve *serilėce:* (eve serileceği) 12/78, *kepene:* (kepeneği) belki bilebiliŋ 14/57, *züvelli:* (üzerliği) getirdiydik 14/123, *çocu:* yıḳardıḳ 23/88, eledi *ele:* astı 27/8, *ekma:* yiyinci 32/137, *çölmá:* (çömleği) 53/132, *üzelli:* nazar vardır diyi *üzelli:* tütüdüŋ 55/56, *bałı:* (balığı) 55/159 vb.

+{n}

Bölgemiz ağızlarında teklik üçüncü kişi iyelik ekinden sonra yükleme durumu eki yer yer +{n} olarak görülür: aḳ elim *ġınasın* duvara sildim 3/165, avradıyıŋ *ısĭpa:ricin* de getirme dimiş 7/164, bi iki *ġızıḳın* daha doḳuyołar. tekrar öbür *ġızıḳın* doḳuyołar 11/60, bizim geliniŋ *babasın* ‿ da ałdıḳ 21/61, birini babasına gezmeye alır gider, *birisin* ‿ de ġayınbabasına 23/8, *onuŋḳun* ‿ da şura soḳałłar 23/36, ġołayłaştı ġuzum da biz *çillesin* çektik 25/228, hayvanıŋ ołmasın *birin* ‿ de ekmem 27/18, ġoyun etinden *başġasın* ‿da yimezlerdi 39/55, onuŋ *iḳísin* de asmışłar 44/13, bu evin kerpicini gendim kesTim ben, *odanıḳın* da *hayadıḳın* da 52/6, hamırı bişiriŋ, *çorbasın* da ayrı bişiriŋ 55/68.

Bölgemiz ağızlarında eksiz yükleme durumu ÖTT'den farklılık göstermez. Ancak şu birkaç örnekte iyelikli biçimlerden sonra eksiz yükleme durumu kullanımı görülür:

ġız yoluŋa ġoydum *başım* 3/103, saŋa *sırım* disem 3/132, ḳórebe oynardıḳ *gózümüz* ba:ğlardıḳ 5/29, *gózüm* açdım 31/2.

Yükleme durumu eki +{X}, teklik ikinci kişi iyelik ekinden sonra geliğinde, iyelik ekindeki [ŋ] sesinin [y] sesine dönüştüğü şu bir örnek kaydedilmiştir: gúnnük *işiyi:* górücün 52/80.

4.2.2.1.3.4. Yönelme Durumu

Yönelme durumu, kelime gruplarında ve cümlelerde fiildeki hareketin yöneldiği adın içinde bulunduğu durumdur (Korkmaz, 2014: 292). KKA'da yönelme durumu çoğunlukla ÖTT'den farklılık göstermez. Ek, +{(y/n)A} biçimindedir.

+{(y/n)A}

Bölgemiz ağızlarında yönelme durumu eki ÖTT'de olduğu gibi dil ve dudak uyumlarına bağlı olarak ünlüyle biten tabanlara +A biçiminde, ünsüzle biten tabanlara [y] bağlayıcı ünsüzü alarak +yA biçiminde, üçüncü kişi iyelik eki taşıyan adlara da zamir n'si alarak +nA biçiminde eklenir: *başġasına* 1/19, *aya:ŋa* 1/113, *şüfere* 2/23, *yire* 15/35, şo *yannıya* 2/105, *ġoŋşuya* 2/154, *vapıra* bin 16/30, *düŋyaya* 24/23, *yoḳarıya* 29/89, *birbirine* 30/20, *ġabire* ġaçalłardı 32/52, adamıŋ ġargısınıŋ *üstüne* 38/24, *aḳrabałara,* amca *ġarılarına* 44/18, yarısı *ġanała* gidiyidi 51/27, *sapa* gíderdik *ekine* gíderdik 55/136 vb.

Yerli ağızdan ve yerli ağız bölgesine yakın bazı köylerden derlenen metinlerde, son hecesi geniş ünlülü kelimelere yönelme durumu eki geldiğinde, son hecedeki geniş ünlünün daraldığı görülür. Bu daralma, yönelme durumu ekindeki [y] yardımcı ünsüzünün daraltıcı etkisiyle oluşur: *arıya* (ara+y+a) 1/8;7/200; 9/40, adanıya 7/189, ałmıya (< alma+y+a) 13/126; 26/72, anıya (< ana+y+a) 8/78, arabıya 2/85; 11/94, arḳıya 8/131, babıya 3/44; 44/28, bacıya (< baca+y+a) 7/27, bamyıya 11/29, dołmıya (< dolma+y+a) 13/72 vb.

Bölgemiz ağızlarında ekin eski şekli olan +{GA}'nin etkisi, teklik kişi zamirleriyle *ben* ve *sen* zamirlerinde yoğun olarak görülür. Metinlerimizde *ben* zamirininin yönelme biçimi, *bana* biçiminde hiç görülmezken *baŋa* biçiminde 35 kez görülür; *baŋa* biçimindeki [ŋ] sesinin etkisiyle [ã]'lı *baa͡ã, báa͡ã, bâa͡ã, bãa, bea͡ã, bea͡ã:, bã:* biçimler de görülür. Metinlerimizde *sen* zamirinin yönelme eki almış biçimi, *sana* biçiminde hiç görülmezken *saŋa* biçiminde 40 kez görülür; *saŋa* biçimindeki [ŋ] sesinin etkisiyle [ã]'lı

saa͡, sáa͡, sa̋a͡, sãa͡, sã: biçimler de görülür. Metinlerimizde *oŋa, buŋa* biçimleri de yoğun olarak görülür. (Ayrıntılı olarak görmek için dizine bk.)

Bölgemiz ağızlarında yönelme durumu eki, son sesi [k] ve [ḳ] ünsüzüyle biten tabanlara geldiğinde, kelimenin son sesindeki [k] ve [ḳ] ünsüzleri düşer, bu seslerden önceki ünlü ile yönelme durumu eki kaynaşır, uzun bir ünlü oluşur, yönelme durumu kelimenin son sesinde oluşan bu uzun ünlünün bir parçası biçimine girer. Bu ses olayı bölgemiz ağızlarında çoğunlukla düzenli olarak görülür: *bastıra:* (bastırağa) gonurdu 13/63, *yata:* (yatağa) 15/35, bizim *topra:* g̱elmez 28/31, *topra:* yazıŋ 30/51, *ekme:* baḳ 32/113 vb.

Yönelme durumu eki teklik ikinci kişi iyelik ekinin üzerine geldiğinde, teklik ikinci kişi iyelik ekinin [ŋ] sesinin eriyip bu sesten önceki ünlü ile yönelme durumu ekinin kaynaşıp genizli uzun bir ünlü oluşturduğu, yönelme durumu ekinin de bu genizli uzun ünlünün bir parçası olduğu birkaç örnek metinlerimizde tespit edilmiştir: *annã:* g̱öster (annene göster) 11/104, seni˚ŋ *yanĭã:* geldik 25/3.

İkinci bölge (Yörük) metinlerimizde *bura, şura* ve *ora* kelimelerinde, yönelme durumu eki almadan kullanımlar görülür: *bura* (buraya) böyle bi daş oyardıḲ ‿ bu gadar 16/83, *şura* ba:g̱ałłardın 23/30, onunḳun ‿ da *şura* soḳałłar 23/36, *bura* gelinci dert sahabı ołduḳ 24/4, *bura* ‿ g̱elince 24/28, *ora* g̱idecek 27/88, amca sen *bura* ölü geldiŋidi 31/3 vb.

Yükleme durumunun yönelme durumunu karşılaması Türkiye Türkçesi ağızlarında bazı bölgelerde görülür. Bu durum bölgemiz ağızları için söz konusu değildir. Ancak bir örnekte tespit edilmiştir: *onnarı* (onlara) da yük vururduḳ, sap yükledirdik 23/133.

4.2.2.1.3.5. Bulunma Durumu

Bulunma durumu, genellikle fiildeki oluş ve kılışın yerini bildiren ad durumudur (Korkmaz, 2014: 299). KKA'da bulunma durumu genel olarak ÖTT ile farklılık göstermez. Ek çoğunlukla +{(n)DA} biçiminde olmakla birlikte yer yer ünsüz uyumuna aykırı olarak +{dA} biçimindedir.

+{(n)DA}

KKA'da bu durum eki ünlü uyumlarına bağlu olarak ötümlü ünsüz veya ünlüyle biten tabanlara +dA biçiminde, ötümsüz ünsüzle biten tabanlara +tA biçiminde, üçüncü kişi iyelik eki taşıyan adlara da zamir n'si alarak +ndA biçiminde eklenir: *ileride* 1/7, *omuzunda* 2/77, *künde* (günde) 2/95, *cibiŋde* (cebinde) 3/74, *ayşenede* (aşhanede) 9/57,

başḳa *melmekette* 13/38, *ġarabiŋarda* 14/59, *a:g̊sarayda* 16/60, *yazıda yabanda* 17/36, *ḳóyümüzde* 18/12, haŋġı *ḳóylerde?* 23/152, *ḳólgede* 37/52, satardıŋ *bazarda* 40/24, bizim *burałarda* 49/5, seniŋ kimlikte 49/14, dışta 53/107 vb.

+{dA}

Bölgemiz ağızlarında ek, yer yer ünsüz uyumuna aykırı olarak +{dA} biçiminde veya yarı ötümlü (t-d arad-sı) olarak görülür: bir *dabaḳda* yinirdi 13/108, *harmannıḳda* 23/172, *ġaraşda* durur 25/51, *daraḳda* 25/90, *mamaḳda* indim 26/94, *ġoğuşda*ḳı 26/104, *çocuḳTa* 29/36, *çıbuḳda* 51/3 vb.

4.2.2.1.3.6. Çıkma Durumu

Çıkma durumu, kelime gruplarında ve cümlede, fiilin gösterdiği oluş ve kılışın kendisinden uzaklaştığını göstermek için kullanılan ad durumudur (Korkmaz, 2014: 309). Çıkma durumu KKA'da çoğunlukla ÖTT'den farklılık göstermez, ek +{(n)DAn} biçimindedir.

+{DAn}/+{(n)nAn}

Bölgemiz ağızlarında ek, ünlü uyumlarına bağlı olarak ötümlü ünsüz veya ünlüyle biten tabanlara +dAn biçiminde, ötümsüz ünsüzle biten tabanlara +tAn biçiminde, üçüncü kişi iyelik eki taşıyan adlara da zamir n'si alarak +ndAn biçiminde eklenir: babamıŋ *şiyinden* 1/57, *yoḳardan* 2/94, *eliŋizden* 7/51, gózümüŋ‿ *úğünden* 7/177, *yirałtından ġuyudan* 13/28, iyi *małłardan* ołurdu 14/91, *ġoyuncułuḳtan* yitiştim 21/39, aya:g̊ımız *daştan* ġaḳmaz 23/123, *soʋuḳtan* üşür doŋar 32/129, *şiyden* gelmiş orta *asyadan* gelmiş. *su:riyeden* raḳḳâya gelmiş. *halepten* 39/7, *bundan* yi:rmi sene önce 39/42, şiy gelirdi *bozġırdan* yahut‿ ta *daşkentten* 40/25, *hotamıştan* aşşa:ya ġurułmuş 43/40, mėdeTi *ałłahtan* bekle 45/66, *ġıtłıḳtan* gėldik 46/5, *dıştan* nişannıłanırdıŋ 47/5, *arḳasından* 51/122, ġara *ġıştan* soʋuḳ 53/91 vb.

Yerli ağızdan derlenen iki kelimede çıkma durumu eki -nd- > -nn- benzeşmesiyle +nan olarak görülmüştür: *onnan* so:ra 9/64,eveła: *çorbasınnan* diyim s̃ãã‿ 14/2.

ÖTT'nin "kendi+lik+i+n+den" biçiminden kalıplaşmış zarfı *kendiliğinden*, yerli ağız bölgesinden derlenen bir metinde *kendiliğine* olarak, çıkma durumu eki yerine yönelme durumu eki almış biçimde geçer: su *g̲endili:ne* ġaynar aḳar giderdi 8/90.

Bölgemiz ağızlarında ek, seyrek olarak ünsüz uyumuna aykırı +{dAn} biçiminde veya yarı ötümlü (t-d arad-sı) olarak görülür: baḳłava gelirdi *etitafTan* 14/5, *ı:raḳdan* gelmiş 35/7, *hotamışTan* 53/14 vb.

Üçüncü bölgeden (Türkmen) derlenen bir metinde bir örnekte çıkma durumu ekinin [n] ünsüzü, [ŋ] olarak, genizli biçimde görülür. Bu ses olayı, ekin görüldüğü cümlede geçen *doŋuz* kelimesiyle ilgili olarak çevre şartıyla veya gerileyici uzak tam benzeşme ses olayı ile açıklanabilir: *ġavurdaŋ* dost *doŋuz*dan post olmaz 46/38.

4.2.2.1.3.7. Araç Durumu

Adın belirttiği varlık veya nesnenin fiildeki oluş ve kılışta "vasıta" olarak kullanıldığını veya birliktelik ifade ettiğini gösterme durumudur (Korkmaz, 2014: 322). Eski Türkçede araç durumu eki +{(X)n} ile karşılanmaktaydı (Gabain, 2003: 64; Tekin, 2016: 110; vd.). Eski Anadolu Türkçesinde ile edatından gelişen ile/ıla, +la/+le biçimi yaygınlaşmaya başladı; bunun yanında eskicil biçim olan +{(X)n} şekli de ancak kalıplaşmış sözlerde kullanılmaya devam etti (Akar, 2018: 141). Bölgemiz ağızlarında ÖTT'nin *ile* edatından gelişen +{(y)lA} biçimi seyrek olarak görülmekle birlikte daha çok, bu biçimin son sesinde eski biçim olan +n türemesiyle +{(y)XnAn}, +{(y)nAn} ve +{(y)lAn} biçimleriyle karşımıza çıkar. Bölgemiz ağızlarında *ile* edatının ünlü uyumuna uygun olarak ile/ıla ve ılan/ilen/ülen (eski şekil +n türemesiyle) biçimleriyle korunup söz konusu durum için kullanıldığı örnekler de yer yer vardır. Eski biçim olan +n türemesi bölgemiz ağızlarında pek çok kelimede çeşitli görevlerle kalıplaşmış olarak sıkça görülmektedir.

+{(y)XnAn}

İle edatının ekleşmesiyle oluşmuş olan bu biçim bölgemiz ağızlarında en sık görülen araç durum ekidir. *İle* edatı ekleşirken ilk sesi korunup ünlü uyumuna girmiş, -l- > -n- ses değişmesi oluşmuş ve ek sonunda eski araç durum eki +n türemesi oluşmuştur. Bu ek ünlüyle biten tabanlara [y] bağlayıcı ünsüzüyle gelir. Ekin ünlüleri dil uyumuna uyumludur: onu *şiyinen çuvałlarınan* getirirdik 1/89, *bėlinen* ġałdırız 1/91, *deveyinen* 1/99, *velespitinen* gezerdik 1/103, *atınan* 2/11, *anneminen* 2/12, *g̲ünnükçünerinen* (günlükçülerle) 2/14, *elinen kendirinen* 2/18, *elinen* 2/74, *yilinen* 2/104, *çamırınan* 2/128, *eliŋinen* 2/146, *atınan* gidiyoḳan 6/38, *ėzmeyinen ėzmeyinen* yar bulunmaZ ‿ *gezmeyinen* 7/54, *ġışınan* 13/16, *atınan* 13/20, *ayranınan* 13/92, ġoca *çencirelerinen* 13/105, *çamırınan* 14/128, *o:łuŋunan* 14/136, *ġızıŋınan* 14/136, *atınan ök̲úzünen* sürülürdü 15/5, şindiki *devirinen* 16/27, *g̲ú:münen* 16/62, *óküzlerinen* 17/28, *ġurdunan* 17/67, *ök̲úzünen* 18/11, *ġazannarınan* yimek bişerdi 20/30, *metireyinen* 20/43, *astarınan* dikme 23/6, *çałġıyınan* 23/43, *daşınan* 23/82, *g̲özerinen ġałbırınan*

temizlerdik 23/174, *hayvanınan* 24/9, *óküzünen* 27/20, *a:ẖşabınan* 27/101, *topunan* 29/66, *fayizinen* 31/69, *irezilliklerinen* 33/53, *topunan* 34/13, *otobüsünen* 34/22, *yilinen* 37/22, *pa:dışahınan* 38/6, *onuŋunan* 38/6, *ġonyayınan* 38/29, *genҫlerinen* 39/3, *üzümünen* 39/65, *neyinen* 40/26, *ḱa:dinen* 40/27, *ġurdunan* 40/72, *piłavınan* 42/40, şu *adamınan* 42/57, şo *adamınan* 44/10, *óḵúzünen* 44/40, *ė:limizinen* 45/42, *ġızınan* 48/54, *a:tınan dėveyinen* 49/8, *ayağmızınan* 49/55, *otobüsünen* 51/66, *biziminen* 51/80 vb.

Bölgemiz ağızlarında +{(y)XnAn} araç durumu eki, son sesi [k], [ḳ] ve [h] ünsüzleri ile biten kelimelere eklendiğinde, eklendiği kelimedeki [k], [ḳ] ve [h] sesleri erir, bu seslerden bir önceki ünlüyle araç durumu ekinin ünlüsü kaynaşarak uzun ünlü oluşturur, araç durumu eki kaynaşan hecenin bir parçası olur: *saba:nan* (sabahla, sabah ile) 2/13, *daya:nan* (dayakla) 2/14, *diyne:nen* (değnekle) 2/17, *ora:nan* 2/74, *çıbı:nan* 17/46, *yapra:nan* 19/13, *öyleli:nen* 19/30, *pıça:nan* 29/127, *zúverli:nen* 14/108, bu ḵóy *çiftçili:nen*, *małcıłı:nan* geҫinir 15/2, *eşşe:nen* su ҫekerdik 21/43, *ora:nan* derirdik 45/46, *eḵma:nen* 51/82, *bıça:nan* 55/159 vb.

+{(y)nAn}

KKA'da +{(y)XnAn} araç durumu ekinden sonra en çok kullanılan ikinci araç durumu ekidir. Bu ek de *ile* edatının ekleşmesi sonucu oluşmuştur. Söz konusu edat ekleşirken ilk sesi düşmüş, -l- > -n- ses değişmesine uğramış ve ek sonunda eski araç durum eki +n türemesi oluşmuştur. Araç durumu eki +{(y)nAn}, ünlüyle biten tabanlara [y] bağlayıcı ünsüzüyle gelir: *onnan* 3/28, dünya: *gözeliynen* evlenmiş 3/178, *seninnen* 3/194, *pėynirnen* 9/40, at ◡ *arabasıynan* 12/1, *ġaynanasıynan* 14/85, *bira:dernen* 15/13, at ◡ *arabasıynan* 16/17, *uyḳusuynan* 16/54, *fıçıynan* 16/62, *yumurtaynan* 17/105, *tıraḳtórnen* 18/11, *ġoŋşułarnan* 18/21, *desennernen* 19/14, *birbiriynen* 21/75, *telnen* çeviˇrili 27/68, *davşannan* 29/140, *neynen* 30/21, *arḳadaşıynan* 33/12, *bułġurnan* 39/66, *elinnen* 40/81, iki *elinnen* 44/29, *maḵíneynen* 45/41, *moturnan* 45/50, *ġarıynan* 46/68, *o:ğłannan* 47/18, *deveynen* 48/6, *gelínnen* 52/107, *neynen* 53/184, *ġadınnan* 55/125 vb.

Yerli ağızdan ve yerli ağız bölgesine yakın bazı köylerden derlenen metinlerde, son hecesi geniş ünlülü kelimelere araç durumu eki +(y)nAn geldiğinde, son hecedeki geniş ünlünün daraldığı görülür. Bu daralma, araç durumu ekindeki [y] yardımcı ünsüzünün daraltıcı etkisiyle oluşur: çırıynan (< çıra+y+la) 11/151, *arabıynan* 2/85, *sübürküynen* 2/105, *giciynen* (geceyle) 13/16, ḵók *boyuynan* (kök boyayla) 13/38vb. Bu daralma Yörük ve Türkmen ağzı metinlerinde, yerli ağız bölgesine göre çok seyrektir: *tenikeynen* 24/9, *telefunnan* 24/84, *arabıynan* 55/61 vb.

Ekin -rn- > -rr- benzeşmesiyle görüldüğü bir örneği ve [y] bağlayıcı ünsüzü almamış bir örneği görülür: *bunnarran* gezerseŋ 28/48, onuŋ *ġarıłarınan* 2/50.

Şu birkaç örnekte [y] bağlayıcı ünsüzünün [n] ünsüzüne dönüşmüş olduğu görülür: at *arabasınnan* 49/30, dabancayı *çektíğinnen* 51/105, at ‿ *arabasınnan* 53/167.

Şu birkaç örnekde ise ekin [y] bağlayıcı ünsüzünün [n] ünsüzüne dönüşmüş olarak görülmesinin yanı sıra, son sesindeki eski araç durum eki +n türemesinin genizli olarak görülmesi söz konusudur: *onnaŋ* otururḳana 21/17, *nenemineŋ* 32/129, sałun ołurdu *sałunnaŋ* onu çı:nardıḳ 45/37.

+{(y)lAn}

Metinlerimizde +{(y)nAn} araç durumu ekinin -l- > -n- ses değişimine uğramamış +{(y)lAn} biçimi de yer yer görülür: bildiim *ġadarıyłan* 12/15, *atłan* dúv̇en yapdıḳ 26/65, *onnarłan* 28/49, at ‿ *arabasıyłan* 28/81, *babamłan* dedem 48/14, ġu:şurġu *kilimiylen* 12/71 vb.

+{(y)lA}

KKA'da *ile* edatının ÖTT'deki gibi +{(y)lA} biçiminde ekleştiği az sayıda örnekler vardır: *órtüyle* 2/47, *yov̇urtła* ġızardıŋ 9/50, *onuŋła* 25/76, *geldíğıyle* 25/116, *dirgenle* sap ġarıştırır 25/125, *harmanła* 26/66, *pıçaḳła* 27/119, *tarımła* 43/31, *ök üzle* 44/39, üzelliği derirdik, *oraḳła* 45/46, ałła:n *izniyle* 46/55, *polüsle* 46/79, ałłaın ‿ *iziniyle*, 50/81, *arałıḳłarła* 53/146, *av̇urłıḳła* (ağırlıkla) 53/201 vb.

Metinlerimizde +{(y)lA} biçiminin -nl- > -nn- ve -rl- > -rn- benzeşmesiyle +{nA} biçiminde görüldüğü birkaç örnek vardır: eveli *o:łanna* (oğlanla) ġız ‿ istemesi yoḳtu 7/116, *onnarna* (onlarla) 31/58.

Metinlerimizde +{(y)lA} biçiminin ekleşme süreci içerisinde olduğu +{(y)llA} biçimi de birkaç örnekte görülür: *yabayıła* 25/131, *nėyile* 25/177.

ile/ıła/ula

Metinlerimizde *ile* edatının seyrek olarak korunduğu, araç durumu eki işlevinde kullanıldığı örnekler de vardır. Söz konusu edat kendisinden önceki sözcükle ünlü uyumu içerisinde karşımıza çıkar: e:limiz ‿ *ile* 25/58, maḳḳas ‿ *ıła* ġırḳardıḳ 25/59, kirman ‿ *ıła* 25/80, keser ‿ *ile* 25/72, o:ğluŋ ‿ *ula* ordu oł, ġızıŋ ‿ *ıła* ġomşu oł 25/199, onuŋ ‿ *ula* 25/223, el ‿ *ile* 28/10, , hanım ‿ *ıła* 26/88, ġırbac ‿ *ıła* v̇urdum 28/44 vb.

İle edatının -l- > -n- değişmesine uğramış bir örneği görülür: kirkit ‿ *ine* v̇urur 25/58.

ıłan/ilen/ülen

İle edatının korunduğu, eski araç durum eki +n türemesi ile görüldüğü örnekler: at ‿ *ıłan* 28/28, ġırbac ‿ *ıłan* 28/46, kilim ‿ *ilen* 12/71, óḳúz ‿ *ülen* 28/33 vb.

İle edatının korunduğu söz konusu ile/ıła/uła ve ıłan/ilen/ülen yapıları daha çok ikinci bölge (Yörük) metinlerimizde karşımıza çıkmaktadır.

Eski biçim +n araç durumu ekinin kalıplaşmış olarak kullanımı: KKA'da, Türkçenin eski devirlerindeki +n araç durumu eki pek çok kelimede kalıplaşmış olarak bulunur. İşlev bakımından çoğunlukla zaman zarfları kurar; zaman bildiren kelimelerde kalıplaşmış olarak bulunur. Birkaç kelimede ise temel işlevi olan araç durumunu ifade eder: buranıŋ ya:mırı ołduu‿ *zamannarın* burda bitki yitişir. ya:mır ołmadıı‿ *zamannarın* sułama yapıyołłar 6/21, o ‿ *va:tłarın* işçi varıdı 11/11, *öndüyünnerin* şiyiŋ o:ğłan giydi 11/109, samanımızı yapardı, biçerci gelirdi. *şincikinnerin* (şimdiki zamanlarda, şimdilerde) burałı ołuyor, eŋsesinde hem biçeri hem saman maḳínesi ołuyor 13/35, yėmekleri *ilkin* (ilk olarak, öncelikle) ҫorba 9/36, *ilkin* mał ‿ dağ denilen bi mevki var şôrda ilerde, ora ġurułmuş 30/3, *onnarın* (onlarla) ġıda: ałıyorun 16/78, *gėrsiŋ* ‿ giri 5/21, onuŋ *uҫun* 15/36, bir tułuğa dıḳardıḳ sovutma:ğ ‿ *uҫun* 20/39, muhtar ‿ ołduum ‿ *uҫun* durmuyorun 26/51, içerde ołmadığ ‿ *uҫun* 45/71, *ġışın* 1/28, *ġışın* ġarabíŋara göçellerdi 21/8, *yazın* sapa ġíderdik 55/136, *yayan* 2/77, onu da *baharın* bėlinen ġaldırız, ġuruduruz 1/91, *öylen* sahat birde 13/127, *ġúzün* 18/32, patatis dórt liraya *ġúcün* ‿ałdıḳ bazardan 5/22 vb.

4.2.2.1.3.8. Eşitlik Durumu

Eşitlik durumu, eklendiği adla fiil veya cümlenin başka bir ögesi arasında karşılaştırmaya dayanan birbirinden farklı niteliklerde eşitlik ilişkisi kurma durumudur (Korkmaz, 2014: 328). KKA'da eşitlik durumu eki ÖTT'de olduğu gibi +{CA} ekidir. Bunun yanı sıra KKA'da eşitlik durumu "Fiil + -DXK sıra " zarf fiil yapısı ile karşılanır. Bu yapının ve +{CA} ekinin kullanımındaki görevleri ÖTT ile farklılık göstermez.

+{CA}: *gittikҫe* 2/25, *irice* 16/91, piłavı *ya:ğłıca* bişiriŋ dókeŋ 13/93, *gözelҫe* yeŋ 28/40, *gózelçe* 28/104, *gózelce* 32/169, *topłuca* çarşıda bi dova: ołur 39/117, ėylül ołması ła:zım *ta:minimce* 53/164, ev gibi *iŋgince* 23/175, sohbet iderdik sahatlerce 48/42 vb.

Eşitlik eki tek örnekte araç durumu eki göreviyle kullanılmıştır: *üylelikҫe* ortåöba adını ałmış 48/8,

Şu iki örnekte eşitlik durumu ekinin **+ çem**, **+cenek** olarak genişlemiş biçimleri görülmüştür: bamyayı *güzelçem* ısłałłar 19/45, *ġabinecek* (kabinece) 22/22.

Fiil + -DXK sıra: buydayı *dóktük ‿ sıra* samannan şöyle örerdik 2/119, *a:nattıḳ ‿ sıra* "git ġocaba, a:natma çektiiṉ irezilliiˇ" diyor 2/153, deprem neden ołuyor su *çekildik ‿ sıra?* 3/221, ortasına daḳtıŋ mı o eşşek *yörüdük sıra* döner o 21/49, ordaḳı arḳadaşlarım *gittik sıra* azałıyor 22/4, yandım gelin *didik sıra* 23/61, onnarı biz hincik *didik sıra* biz utanıyoruz 24/81 vb.

4.2.2.1.3.9. Sınırlama Durumu

Adın gösterdiği varlık, nesne, sayı, yer ve zamanı; fiilin gösterdiği iş oluş veya harekete sınırlama ilgisiyle bağlayan ad drurumudur (Yıldırım, 2018: 160). Standart Türkiye Türkçesinde sınırlama, her zaman yönelme durumundaki adlardan sonra *kadar* veya daha seyrek olarak *dek/değin* edatları getirilerek yapılır (Yıldırım, 2009: 186). Bölgemiz ağızlarında söz konusu durum ÖTT'deki gibi "[Ad] +A kadar/dek/değin" edat yapısıyla, ÖTT'den farklı olarak bu edatların ekleşmiş ya da ekleşme sürecine girmiş biçimiyle görülür.

[Ad] +A kadar/dek/değin: Bölgemiz ağızlarında ÖTT'nin *kadar* edatı ḳ- > ġ- değişmesi ile çoğunlukla *ġadar* biçiminde görülür. Bunun yanı sıra yer yer ses olaylarına bağlı olarak *adar* (ġ- > ø-), (ġ- > ğ-) *ğadar/ģ̆adar* olarak da görülür. [Ad] +A kadar edat yapısıyla oluşturulan sınırlama durumu bölgemiz ağızlarında oldukça yaygındır: durduramadıḳ *zabaa ġadar* 1/31, ne *zamana ġadar*? 12/72, hâh, *innesiná: ‿ ģ̆adar* işte diyim saŋa, ałınırdı 14/30, çoban dutałłardı *eylüle ġadar* 26/29, *marta ‿ adar* güderdi ġoyunnarı 26/31, *şimdiye ġadar* yaní ḱar ołmadı fazła 32/11, *ġaradağa ġadar* ḵímse yoğumuş 37/32, *doḳsana ġadar* bu ḵóyde bi boşanma ołduydu 39/106, *zaba: ġadar* yatamadım 45/27, zabaḫ ḳałḳar onu yaḳardıḳ *aḳşama ġadar* 45/52, *bahara ġadar* iş yoḳ 48/43, *yaḳına ġadar* bènde varıdı 49/76, arałıḳtan ḵíri nisana ‿ ģ̆adar hava soğuḳ gider 51/96, birden *beşe ġadar* 52/73 vb.

kadar/dek edatlarının ekleşmiş ya da ekleşme sürecine girmiş biçimiyle yapılan sınırlama durumu: Bölgemiz ağızlarında kadar > ġadar edatının [ḳ- / ġ-] sesinin düşmesi sonucunda, ada eklenmiş +A yönelme ekiyle kadar > ġadar edatının ikinci sesi [a] ünlüsü kaynaşarak [a:] sesini meydana getirir; edat, kelimeye eklenmiş +A yönelme ekinin bir parçası olur, **+{a:dar}** biçiminde ekleşir ya da ekleşme sürecine girer. KKA'da bu durum oldukça yaygındır: gice *zaba:dar*, zabah *ayşama:dar*

günnükçünerinen çalışırïdım 2/14, o *zamana:dar* ġız alıyor 3/131, gice *yarısına:dar* 14/11, çuĶurları *boyuna:dar* züvelli:nen örerdik ġuyu örer gíbi 14/108, bėn yetmiş *yaşına:dar* doĶtur ġapısı gormedim 15/61, kireci diŋnenirdi, *zaba:dar ayşama:dar* içerdik onu 24/10, *aĶşama:dar* tarłayı yapıp geldi miydin 26/37, ġırĶ *yaşına:dar* gíder 27/84, onnarna ałdıĶ geldik *bura:dar* 31/58, *dúğüna:dar* gormüyorduĶ 33/13, çocuĶ *zaba:dar* mıh gíbi uyudu 34/25, *ayşama:dar* elimiz boş 37/17, Zâbaĥ ‿ *aĶşama:dar* Ķakiːrizėvleri görü:rüz 45/2, on iki *buça:dar* oturuyürüm 52/14.

Metinlerimizde +{a:dar} biçiminin farklı kaynak kişilerde **+{adar}** olarak görüldüğü iki örneği vardır. Bu durum, edatın ekleşme süreci içerisinde olmasıyla ilgili olabilir: ġar ya:ğıp dereler *aĶıncâyadar* susuzuduĶ 23/160, bazar günü öylen *gelinciyadar* çałar ça:rır 27/57.

Yerli ağızdan derlenen metinlerde *dek* edatının da ekleşmiş ya da ekleşme sürecine girmiş biçimi görülür. Söz konusu edat **+{a:daĶ}** biçiminde ekleşmiştir. [Ad] +A dek/değin edat yapısının +{a:daĶ} biçiminde ilk sesinin uzun ünlülü olması, [Ad] +A kadar > +{a:dar} biçiminden etkilenip bulaşmış olabileceği ile açıklanabilir: *ayşama:daĶ* su çekerdik anneminen 2/12, ta *zaba:daĶ* ġuzu güderdim 2/15, üç ta:ne ġazan ġorduĶ, *zaba:daĶ* bişerdi 2/65, *öylená:daĶ* gülfü oĶudum besmeliynen 7/148 vb.

İkinci bölge (Yörük) metinlerimizde iki kaynakta birer örnekle "**[Ad] +A dan**" ve "**[Ad] +A nadan**" biçiminde yapılar görülür: o *zamanadan* bėn hemen oyandım 21/62, şu bėş ‿ałtı *seneye* ‿*nadan* onuŋła ġırĶardım 25/76.

Üçüncü bölge (Türkmen) metinlerimizde sınırlama durumunun **+(y)AcAk/+cAk** ekleriyle de sağlandığı kaydedilmiştir. "**[Ad] +I +A cAk / [Ad] +A cAk**" yapılarından gelişmiş olduğunu düşündüğümüz bu eklere dair şu örnekler kaydedilmiştir: çėşme *gelesiyecek* ġułłandıĶ 40/29, *dizinacaĶ* (dizine kadar) ġar 55/147.

4.2.2.1.3.10. Yön Gösterme Durumu

KKA'da yön gösterme durumu ekleri, ÖTT'de olduğu gibi kalıplaşmış bazı kelimelerde görülür.

+ArI: bėlden *yoĶarı* bilen yoĶ ki 8/118, bizim çardaĶlardan *yoĶarı* işde, bi ‿orda alime yiŋgemi ça:rı gelirdik 11/173, ordan şindi *içeri* dıĶałłar gelini 23/66, oturuncuĶ *içeriye* ġapıya baĶarın kimse yo:Ķ 31/48, şo *yoĶarı* mahałłe 36/8, onnar gelirdi biz *dışarı* çıĶardıĶ 37/16, *ileride* türkmenca:mili var 43/55 vb.

+rA: *soŋra* ceryan çıḳdı 9/6, bałıḳçılıḳ bittikten *so:ra* herkeş tarłasını sürmeye başładı 32/34, a:ğ̊ırłıu̯ çumra ołmaḳ *üzere* 43/8 vb.

4.2.2.1.4. Soru Eki

Soru eki, ismin soru şeklini yapan işletme (çekim) ekidir (Ergin, 2009: 243). KKA'da soru eki ÖTT'de olduğu gibi {mX} biçimindedir.

{mX}

Bölgemiz ağızlarında soru eki dudak uyumlarına girer: atatúrḳ gibisi *var mı?* 3/15, *yimekler mi?* 3/34, şi:ndíḳí:bi *şiy mi?* 9/29, *cehizi mi?* 13/95, *ġúpreli mi?* 23/178, şindiki artıḳ ne bileyin *şėyden mi? ortamdan mı?* bilemiyorun ya:ni 30/25, *yôḳarı mı? hura mı?* 31/24, *burda mı?* 32/17, avrupada iş *yoḳ mu?* 46/30, *raḳḳa mı?* 49/113, *iyle mi?* 50/41, *hotamış ġólü mü?* 51/110 vb.

Söz konusu ek şu örnekte anlatımı güçlendirmek için kaynak kişimiz tarafından uzun söylenmiştir: benim eme:m *yoḳ mu:?* 11/44,

Adların soru eki almış biçiminden sonra isim çekimi ekleri de gelebilir: ġaraman o zaman *viła:yet miydi?* 1/60, *iyi misiŋ?* 3/19, *anneŋ var mı? babaŋ* var mı? 7/76, harałda yi:rmi otuz ołdu opan *de:l mi?* 8/87, hinciki:bi sarıłar *aḳłar mı var?* 11/167, ġólüŋ i̯çinde bałıḳ *var mıydı?* 49/108, *iyi misi:z?* 50/4, di:niŋ *de: mi?* 52/7 vb.

4.2.2.1.5. Aitlik Eki

KKA'da aitlik eki dil ve ünlü uyumuna düzenli olarak girer. Ek +{KX} biçimindedir. Bunun yanı sıra eke dair görülen çeşitli ses olayları da ele alınmıştır.

+{KX}

Bölgemiz ağızlarında bu ek dil ve ünlü uyumuna düzenli olarak girer: *túrkmennerinki* 8/103, *eskidenkinden* 23/1, *kimisininki* 23/14, *o:ğ̊łanınḳı* 23/25, *ġızınḳı* 23/25, *becerniklilerinki* 25/60, eŋ me:şur onnarıdı *ozanḳı* (o zamanki) 24/45, o̯ *va:ḳḳı* 24/45, şu *böhünkü* sıcaḳdaḫı:bi 25/114, *benimki* 25/189, *öteḳíniŋki* 25/189, *ordaḳı ġoğuşdaḳı* 26/104, *şurdaḳı* 28/24, bizim *ġünümüzdeki* 30/24, *onnarınḳı* 32/5, *ġarabá̯arłarınḳını* 36/11, o *zamanḳı* 38/18, *adanadaḳı* 38/22, bizim *buranınḳı* 39/15, benden *so:raḳı* 40/60, *onnarınḳı* 41/10, *şindiki* 44/54, *şimdiki* 46/43, *şindiki* 55/65, *ġonyadaḳı* da cuma: bazarı 55/75 vb.

Bölgemiz ağızlarında aitlik eki, bulunma durumu ekinden sonra eklendiğinde, bulunma durumu ekinin ünlüsü çoğunlukla uzun söylenir: *çevrede:ki* 9/77, orda

yanında:ḳı 9/80, ġarabıŋarıŋ *batısında:ḳı* 10/7, *orda:ḳı* 10/12, *ġarşıŋda:ḳı* 14/144, *ġoyunnuḴda:ḵí* 53/8, gúççükaşłamayĭnan böyükaşłamanıŋ ‿*arasında:ḵí* 53/22 vb.

Aitlik ekinden önceki bulunma durumu ekinin uzun söylenmesinin yanı sıra, aitlik ekinin ünsüzünün düştüğü, düşme sonucunda bulunma durumu ekinin ünlüsü ile aitlik dumu ekinin ünlüsünün kaynaşıp uzun bir ünlü oluşturduğu, aitlik ekinin de bu uzun ünlünün bir parçası hâline geldiği pek çok örnek metinlerimizde görülür: *ötá:* (öteki) 2/102, *ġaşta:* (kaştaki) 11/98, *elimizdá:* daşı atardıḳ 22/17, *çevresindá:* ġadınnar 25/91, seniŋ *elidá:* 38/40, *ġarşıda:* adam 32/163 vb.

Aitlik ekinin ünlüsünün düşmesi sürecinde, ekin ünlüsünün önce sızıcılaştığı ve boğumlanmasının zayıfladığı örnekler de metinlerimizde görülür: *evindeğ̊i* (evindeki) 12/75, *avrupadağ̊ı* adamłar 46/37, *aŋġaradağ̊ı* 49/140 vb.

Bölgemiz ağızlarında aitlik eki, ilgi durumundaki adların ve kişi zamirlerinin üzerine geldiğinde, ilgi durumu ekinin ünsüzü çoğunlukla düşer: *onuḳunu* 11/57, *dayımıḴı* (dayımınki) 11/181, *biziki* osmannıydı 16/28, ġoyunu ġatı *ołanıḳı* 16/83, iyi *doḳuyanıḳı* 25/59, *seniki* 27/68, *o:ğ̊łanıḳından* 29/1, *biziki* 31/4, *biziki* 39/15 vb.

Ekten önceki ilgi durumu ekinin ünsüzünün düşme sürecinde, düşmeden önceki boğumlanması zayıflamış biçimi de görülür: *ġoyunuŋ̊kine* 17/53.

KKA'da aitlik ekinin ünsüzünde seyrek olarak -K- > -ẖ- / -h- değişimi görülür: *yanındaẖına* 15/47, *ordahınnar* (oradakiler) 23/185, şu böhünkü *sıcaḳdaẖı:bi* 25/114, *dıştahınnara* 25/150, *burdahı* 38/11, *ordaẖı* 38/22 vb.

Ekin ünsüzünün, orta damak ünsüzü [ḵ] ile söylendiği çok seyrek olarak görülür. Daha çok üçüncü bölge (Türkmen) metinlerimizde kaydedilmiştir. Şu sınırlı örneklerde görülür: *bıŋardaḵı* 5/8, *ėsḵíḵí* gíbi 45/15, *bizimḵí* 45/71, bu ėvin kerpicini gendim ḵesTim ben, *odanıḵın* da *hayadıḵın* da 52/6, *a:şeneninḵí* 52/7, *ġoyunnuḴda:ḵí* 53/8, *şíndiḵí* 53/10, böyükaşłamanıŋ ‿*arasında:ḵí* 53/22.

Ekin ünsüzü, şu birkaç örnekte yarı ötümlü (ḳ-ġ arası) [Ḵ] biçimde görülür: *ałnıŋdaḴı* yazıŋı 11/211, bizim *burdaḴı* 27/14, *onuḴunu* 27/68.

ÖTT'de *eski* kelimesinin aitliği/iyeliği genel olarak teklik üçüncü kişi iyelik eki ile *eskisi* biçiminde yapılır. KKA, *eski* kelimesinin aitliğinin/iyeliğinin yapılmasında çoğunlukla aitlik ekini tercih eder: *eskiki* gibi 8/75, şindi *eskiki* gíbi deyil 44/48 vb.

4.2.2.1.6. Ek Fiilin İsim Çekimi

Türkçenin tarihî evreleri ve çağdaş döneminde en işlek yardımcı filleri *ol-* fiili ile ÖTT'de ekleşmesini tamamış olduğundan *ek fiil* olarak adlandırılan *i-* fiilidir. Eski Türkçeden günümüze *er- > ir- > i-* değişimine uğramış olan *i-* fiili ana görev olarak ad soylu kelimelerin yüklem olmasını ve basit çekimli fillerin birleşik zamanlı olarak çemimlenmelerini sağlar. ÖTT'de ek fiilin geniş zaman (bildirme), görülen geçmiş zaman (hikâye), öğrenilen geçmiş zaman (Rivayet) ve şart olmak üzere dört temel çekimi ve bunların birleşik çekimi vardır. Bölgemiz ağızlarında bu dört çekimle birleşik çekimi ve adların "ad + *i-* + *-ken*" yapısıyla oluşan zarf-fiil biçimi incelenecektir.

4.2.2.1.6.1. Ek Fiilin Geniş Zaman (Bildirme) Çekimi

Eski Türkçedeki *er-ür-men, er-ür-sen* vb. geniş zaman çekimindeki *er-* yardımcı fiili ile geniş zaman gösteren *-ür* ekinin birbirleriyle kaynaşrak eriyip kaybolması ve çekimde şahıs gösteren *–men, sen* zamirlerinin de birer ek kalıntısı hâlinde devamı ile oluşmuştur (Korkmaz, 2014: 620-621). Bu çekimin üçüncü kişi çekimi, Eski Türkçedeki geniş zaman üçüncü kişi çekimi *tur-ur* çekiminden gelen +{DXr} biçimindedir. Bu çekim Eski Türkçeden beri geniş zaman bildirmesinin yanı sıra şimdiki zaman bildirmesini de kapsar (Korkmaz, 2014: 621). Bunun yanı sıra yüklemleştirme işlevinden uzaklaşarak, cümleye ve cümlede özne, nesne ve zarf tümleci olarak kullanılan yapılara kesinlik, kuvvetlendirme, süreklilik gibi işlevler yükler (Torun, 2003: 111-120).

Tablo 4.

KKA'da Ek Fiilin Geniş Zaman (Bildirme) Çekiminde Kullanılan Ekler

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	+{(X)Xm}, +{(y)Xn}, +{Ø}
Teklik İkinci Kişi	+{sXŋ}, +{sXn}
Teklik Üçüncü Kişi	+{DXr} / +{Ø}
Çokluk Birinci Kişi	+{(y)Xz}, +{(y)XK}
Çokluk İkinci Kişi	+{sXŋXz}, +{sX:z}
Çokluk Üçüncü Kişi	+{lAr}, +{Ø}

Teklik Birinci Kişi

+{(y)Xm}

Ek, ünlü uyumlarına bağlı olarak ünsüzle biten tabanlara +Xm biçiminde, ünlüyle biten tabanlara +(y)Xm biçiminde eklenir: *doumłuyum* 1/3, *burałıyım* 1/5, seksen *yaşındıyım* 3/2, *iyiyim* 3/46, bėn *dutumłuyum* diyor 5/64, asłında *mełahatım* da, *sułtan ḳurtayım*. seksen bir *yaşındayım* 7/6, çoḳ *yorġunum* 11/116, sa:niyeniŋ ġaynanasıynan *dúŋürüm* 14/85, *böyleyim* 14/152, ben *gúççú:ğüm* 15/47, *burałıyım* 17/3, ġırḳ beş *doumłuyum* 18/1, *bıḳḳınım* 27/106, bu *ḳóylüyüm* 32/23, emmiyiŋ *o:łuyum* 36/5, *górevliyim* 43/2, *direşliyim* 45/28, *a:hrazım* ben 52/122, *iyiyim* 55/165 vb.

Ek, [k] ve [ḳ] ünsüzleriyle biten adlardan sonra geldiğinde hece kaynaşması olayı ile eklendiği sözcüğün son sesindeki [k] ve [ḳ] seslerinde erime oluşur, eriyen bu seslerden önceki ünlü ile +Xm ekinin ünlüsü ile birleşip kaynaşarak uzun bir ünlü oluştururlar: ben *ufa:m* (ufağım) 15/48, *gúççü:m* 32/65 vb. Bu uzun ünlü şu tek örnekte kaynaşmadan önceki biçimle (aı) karşımıza çıkmıştır: *ufaım* 1/29.

+{(y)Xn}

İkinci bölge (Yörük) metinlerimizde ek +(y)Xn biçimindedir. Ünlü uyumlarına bağlı olarak ünsüzle biten tabanlara +Xn biçiminde, ünlüyle biten tabanlara +(y)Xn biçiminde eklenir: se:ğsen üç *yaşındayın* 23/3, iyi misiŋ? *iyiyin* 24/81, *acın* (açım) 28/37, ben elli *ikiliyin* 30/24, seksen ałtı *yaşındayın* 31/59 vb.

Ekin yardımcı ünsüzünün -y- > -ğ- değişmesi ile görüldüğü bir örnek metinlerimizde kaydedilmiştir: ben daha sivil *giyiliğin* 26/105.

+{Ø}

Bölgemiz ağızlarında teklik birinci kişi bildirmesinin yer yer eksiz yapıldığı örnekler de vardır: *bė:n sułtan kurtay* 7/6, *bėn ... hasip yazġan* 10/2, *ismim cuma: sarıḳaya* 17/2, *ben şahin tuncer* 18/1, ġuzu:m *gózüm kör* 52/122.

Teklik İkinci Kişi

+{sXŋ}

Ek, ünlü uyumlarına bağlı olarak son sesi ünlü veya ünsüzle biten adlara +{sXŋ} biçiminde eklenir: *iyisiŋ* işde 3/20, *nasĭsıŋ* fadimana aba? *nassıŋ* iyi misiŋ? 3/45, sen *nasısıŋ* 3/46, *nasıłsıŋ* 4/39, seŋ *gelinsiŋ* 7/200, *necisiŋ?* 10/10, sen osmannıdan *gelmesiŋ* 16/32, *çiftçisiŋ* 46/3, ġaç *yaşındasıŋ?* 50/6 vb.

+{sXn}

Ek, ünlü uyumlarına bağlı olarak son sesi ünlü veya ünsüzle biten adlara +{sXn} biçiminde eklenir: ülen *nirdesin* 1/41, *kimsin?* 10/10, sen *böyüksün* 15/47, bu zamanıŋ *çocuğusun* 25/54, *ordasın* 32/139, *kóylüsün* 39/81, *yaşlısın* 44/24, *dirisin* 46/93, sen *gençsin* 47/24 vb.

Teklik Üçüncü Kişi

+{DXr}

Bu şekil Eski Türkçedeki geniş zaman üçüncü kişi çekimi *ad* + *tur-ur* çekiminden gelir. *ur-* geniş zaman eki düşmüş, +{DXr} biçiminde ekleşmiştir. Bölgemiz ağızlarında ünlü ve ünsüz uyumlarına girer. Teklik üçüncü kişi bildirmesinde biçim olarak eksiz kullanıma göre eşit oranda görülür. Bu biçim bildirme olarak kullanılmasnın yanı sıra kuvvetlendirme, pekiştirme ve olasılık bildirme amacıyla da kullanılır. Bildirme amacıyla kullanıldığı örnekler: suyu *acıdır* 1/28, ġarabıŋar *sa:dedir* 4/10, *ġıymatlıdır*, *iyidir* 13/48, *a:ştır* (açtır) 27/27, *vardır* 39/78, *meşurdur* 42/35, *vardır* 49/149, doḳsan g̱ún zehmeri *vardır* 53/87 vb.

Ekin kuvvetlendirme, pekiştirme ve olasılık amacıyla kullanıldığı örnekler: babaŋ üç evlenmiş, çoḳ cocuḳ çoluḳ *vardır* 50/99, seniŋ elindá: şeyde *vardır* belki 38/41, ikü:s‿ sene ikü:z‿ elli sene fiłan buranıŋ geçmişi anca *vardır* 39/10, üzelli: nazar *vardır* diyi üzelli: tütüdüŋ 55/56 vb.

Ek, ünlü ve ünsüz uyumlarına girer, ancak kuvvetlendirme amacı ile kullanılan şu tek örnekte +{dXr} biçiminde görülür: ġarapınarın çoḳ ca:misinde sizin ġadar cöma:t *yoḳdur* 30/29.

Eski Türkçedeki geniş zaman üçüncü kişi çekimi *ad* + *tur-ur* çekiminden gelen bu ek, ek fiilin isim çekiminin geniş zaman üçüncü teklik kişi çekiminde görülmesinin yanı sıra, metinlerimizde çekimli fillere eklendiği, çekime kuvvetlendirme, pekiştirme ve olasılık anlamı kattığı örnekler de vardır. Basit çekimlerde görülür. Metinlerimizdeki örnekleri şunlardır: ezelden *ölmüşdür* kişi diyor 31/32, *ġonuşurdur* 36/3, ya: a:ma:n, beş gişi *ġałmıştır.* seniŋ *iderdir* ġızıŋ *itmezdir* canım 39/77, burada yirinde sa:bit *bułunmaḳtadır* 43/42, yi:rmi seḳíz ta:ne túrḳmen ḳóyü *bułunmaḳtadır* 43/47geliken *górmüşdürsün* 48/16, babaŋdan anneŋden saŋa tarła tapan *ġałmıştır* 50/137, siz unu fiłan satın‿ *ałmazdırsıŋız* 50/145, o ekmek nar gibi *ołurdur* ha: 50/177, o da *dirdir* benim suçum yoḳ, ben de dirim benim suçum yoḳ 52/111.

+{Ø}

Bölgemiz ağızlarında teklik üçüncü kişi bildirmesi eksiz olarak da yapılır: *var* 1/7, başġa yirden *gelme* 1/15, *o:le* (öyle) 1/95, üç ‿ o:łum ‿ *mar* 2/54, başġa *yoḳ* 5/44, yir ałtında yağłı ġayış. *yilan* 7/13, üç çeşit tülü *var* 12/21, o gendi *ö:retmen* 15/12, hebisi *var* 16/36, durum *böyle* 18/13, o adam *ġalender* 21/59, geçerli *deyil* 41/10, çoḲ ‿ *iyi* 46/33 vb.

Çokluk Birinci Kişi

+{(y)Xz}

Ek ünlü uyumlarına bağlı olarak ünsüzle biten tabanlara +Xz biçiminde, ünlüyle biten tabanlara +(y)Xz biçiminde eklenir. Bu biçim çoğunlukla birinci bölge (yerli ağız) ve ikinci bölge (Yörük ağzı) metinlerinde görülür: *iyiyiz* 3/47, *burdayız* 4/10, aḳraba: *evliliğiyiz* 11/63, biz *yayłacıyız* 13/1, *çocuğuz* 14/110, bèş ałtı *ġızız* 16/53, şu anda *mahałleyiz* 18/5, âzïcıḳ *farḳłıyız* 18/7, seğsen *yaşındayız* 25/13, biz *acemiyiz* 26/106, sarıgeçili *yörüklerdeniz* 30/8, *yèrlisiyiz* 35/15, *iyiyiz* 50/5, ġara ġışın *içindeyiz* 53/89 vb.

Ekin +(y)Xz biçiminde [y] yardımcı ünsüzünün düştüğü, buna bağlı olarak bu yardımcı ünsüzden önceki ünlüyü uzunlaştırıp, ekin ünlüsünün bu uzun inlü ile kaynaştığı şu bir örnek kaydedilmiştir: *iyi:z* (iyiyiz) 2/54.

+{(y)XK}

Ek ünlü uyumlarına bağlı olarak ünsüzle biten tabanlara +XK biçiminde, ünlüyle biten tabanlara +(y)XK biçiminde eklenir. Bu biçim sadece üçüncü bölge (Türkmen) metinlerimizde görülür: *türkmenik* 32/2, *bizik* 32/7, *túrkmenik* 39/18, raḳḳadan *gelmeyik* 41/7, bu *ḳóylüyük* 41/8, o yandan *gelmeyik* 41/37, *túrḳmenik* 43/56, su:riyeden *gelmeyik* 49/6, *túrḳmenik* 49/18, íḳi o:ğłan dórt *ġızıḳ* 50/31, ġarı *ġocayıḳ* 55/108 vb.

Ekin ünlüsünün çevre şartından ötürü yarı ötümlü [Ḳ] biçimde görüldüğü şu bir örnek kaydedilmiştir: *ufa:ıḲ* ‿ o zaman 49/32.

Çokluk İkinci Kişi

+{sXŋXz}

Ek, ünlü uyumlarına bağlı olarak ünlü veya ünsüz tabanlara +{sXŋXz} biçiminde eklenir: siz de *iyisiŋiz* 3/48, siz eski *toprakṣıŋız*, siz *iyisiŋiz* 23/170, ġaç *ġardeşsiŋiz?* 50/10 vb.

+{sX:z}

Üçüncü bölge (Türkmen) metinlerinde ekin genizli [ŋ] ünsüzünün eriyip, bu ünsüzün yanındaki ünlülerin kaynaşıp iç seste uzun ünlülü +{sX:z} biçimini

oluşturduğu şu bir örnek kaydedilmiştir. Metinlerimizde fazla örneği olmasa da üçüncü bölge (Türkmen) ağzında söz konusu ekte bu ses olayının sıkça görüldüğünü söyleyebiliriz: siz *nasısı:z?* iyi *misi:z?* 50/4.

Çokluk Üçüncü Kişi

+{lAr}

Ek ünlü uyumlarına bağlı olarak ünlü veya ünsüz tabanlara +{lAr} biçiminde eklenir. Çokluk üçücü kişi bildirmesinin eksiz yapıldığı örneklere göre eşit orantıdadır: çoḳ *ġalenderler* 7/126, sanki *küsler* birbirine 32/117, ḳayı boyundan *ġelmeler* 43/21, *bera:berler* 44/50 vb.

+{Ø}

Çokluk üçücü kişi bildirmesinin eksiz yapıldığı örnekler: *onnar ca:hil* çoḳ *ca:hil* 3/201, *şonnar* şunnar *yoḳ* 7/39, *onnar* bizde *yoḳ* 14/64, *onnar* şindi *andike* 14/92, *onnar ġarı işi* 27/138, *onnar* túrkmenistandan *gelme* 42/7, *geçim ġayna: bunnar* k̲óyüŋ 42/20, *bunłar* tamamıyła *túrk̲men* 43/20, *èşk̲ıya bunnar* 44/2 vb.

4.2.2.1.6.2. Ek Fiilin Görülen Geçmiş Zaman (Hikâye) Çekimi

Metinlerimizde çokluk ikinci ve üçüncü kişi örneği yoktur. Belirtilen biçimler metinlerimizde geçmese de bölge ağzına yabancı olmayan, pek çok çeşitli zamanlarda bölge ağzının bir konuşuru ve muhatabı olarak söz konusu çekimin metinlerde geçmeyen biçimlerinin çoğunlukla tabloda gösterdiğimiz biçimlerde olduğunu söyleyebiliriz. Ek kendi tarihî süreci içinde ÖTT'de *i-di* biçiminden *i-* fiilinin düşmesiyle +{(y)DX} biçiminde ekleşmiştir. Bölgemiz ağızlarında bu çekime dair dikkat çeken özelik *i-* fiilinin düşmemiş olarak da görülmesi ve ikinci bölge (Yörük) metinlerimizde bir kaynak kişide teklik üçüncü kişide +{y)XdX ekinin, sonunda [n] türemesiyle +(y)XdXn biçiminde görülmesidir.

Tablo 5.

KKA'da Ek Fiilin Görülen Geçmiş Zaman (Hikâye) Çekiminde Kullanılan Ekler

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	+{(y)DXm}, +{(y)XdXm}
Teklik İkinci Kişi	+{(y)DXn}, +{(y)DXŋ}, +{(y)XdXŋ}
Teklik Üçüncü Kişi	+{(y)DX}, +{y)XdX}, +{(y)XdXn}
Çokluk Birinci Kişi	+{(y)DXK}, +{(y)XdXK}
Çokluk İkinci Kişi	+{(y)DXŋXz}, +{(y)XdXŋXz}
Çokluk Üçüncü Kişi	+{(y)DXlAr}, +{(y)XdXlAr}

Teklik Birinci Kişi

+{(y)DXm}

Ek ünlü uyumlarına bağlı olarak ünsüzle biten tabanlara +DXm biçiminde, ünlüyle biten tabanlara +yDXm biçiminde eklenir: *ahçıydım* (aşçıydım) 2/64, şindik ben *hastıydım* 3/194, ben de *jandarmaydım* 21/76, beş ◡altı *yaşındaydım* 28/80 vb.

+{(y)XdXm}

Ek ünlü uyumlarına bağlı olarak ünsüzle biten tabanlara +XdXm biçiminde, ünlüyle biten tabanlara +yXdXm biçiminde eklenir: ben *ġoyuncuyudum* 21/39, *bahçıvanıdım* 28/6, bi de ben *varıdım* 51/10, *ġencidim* 52/9 vb.

Ek, [k] ve [ķ] ünsüzleriyle biten adlardan sonra geldiğinde hece kaynaşması olayı ile eklendiği sözcüğün son sesindeki [k / ķ > ğ] sesinde erime oluşur, eriyen bu sesten önceki ünlü ile +(y)XdXm ekindeki korunan *i-* fiili birleşip kaynaşarak uzun bir ünlü oluştururlar: ben *ġúççü:düm* 14/81.

Teklik İkinci Kişi

+{(y)DXn}, +{(y)DXŋ}, +{(y)XdXŋ}

Metinlerimizde, yerli ağzından derlenen bir metinde geçen yalnız tek örneği vardır: *ıstanbułdıydın* 3/47.

Teklik Üçüncü Kişi

+{(y)DX}

Ek ünlü uyumlarına bağlı olarak ünsüzle biten tabanlara +DX biçiminde, ünlüyle biten tabanlara +yDX biçiminde eklenir: *ó:leydi* 1/22, *elimizdiydi* (elimizdeydi) 2/68,

böylüydü 2/123, sayġı *fazlıydı* 3/54, çoḳ yayłanıŋ *sahabıydı* 6/57, tüm *ġıymiydi* (tüm kıymaydı) 13/81, *şurduydu* (şuradaydı), ca:miniŋ *orduydu* (oradaydı) 13/106, *böylüydü* 14/7, a:det *deyildi* 14/15, *öylüydü* 14/18, *vardı* 14/59, ó:retmenimiz *vardı* 16/73, ġırḳ sene *eveliydi* 17/22, *ġıymatłıydı* 18/48, *ayrıydı* 21/68, *iyiydi* 22/20, *ġıymatłıydı* 24/10, şurda aḳar suyum ‿ *mardı* 28/100, *dáałdi* (değildi) 32/154, *nirdeydi?* 40/12, dört biŋ *liraydı* 41/12, şu adamıŋ *babasıydı* 42/47, *ġapałıydı* 44/51, *yoḳtu* 44/57, *evindeydi* 47/20, *daḳıłıydı* 51/127, bi çardaḳ *içiydi* 55/12 vb.

Ekin yardımcı ünsüzünde boğumlanmasının zayıflamış biçimi şu bir örnekte görülür: *sułta:niyeydi* 1/9.

Ekin yardımcı ünsüzünün düştüğü şu tek örnek metinlerimizde kaydedilmiştir: *iyidi* (iyiydi) 2/66.

+{(y)XdX}

Ek ünlü uyumlarına bağlı olarak ünsüzle biten tabanlara +XdX biçiminde, ünlüyle biten tabanlara +yXdX biçiminde eklenir: *varıdı* 1/11, *azıdı* 1/93, *varıdı* 2/11, súrgún *yiriyidi* 2/62, doḳtur eskiden *varıdı* da, *azıdı* 3/194, on dört *yaşındâyıdı* 6/64, è:skiden *farḳłıyıdı* 8/102, işimiz *buyudu* 9/9, *varıdı* 12/8, *ḵúlüdü* (küldü) 13/55, biŋde *biridi* 14/16, *bunnarıdı* 14/18, yiŋi yiŋi *varıdı* 14/25, çèncerelerimiz neyi *baḳırıdı* 14/31, çoḳ *ġózelidi* 14/35, *łüküsüdü* 14/82, oraḳ *varıdı* 15/7, *faḲırıdı* ḵóy 15/23, eveli *öyleyidi* 16/15, yıł *ġaçıdı* bilmem 16/20, *böyleyidi* 16/34, o *meşurudu* 16/41, şöyle *ġocamanıdı* 16/59, kirkit *varıdı* eveli 17/72, *böyleyidi* 18/33, eveli *zorudu* 20/11, *aḳłımdayıdı* 25/182, ġarnizon *ġumandanıyıdı* 28/6, önceden *ekinidi* 32/9, ekin işTe *ġıracıdı* 32/35, *böyleyidi* 34/31, *ekiliyidi* 35/20, *fazłayıdı* 36/2, *varıdı* 40/13, işlerimiz *buyudu* 40/22, *zorudu* 45/42, *yaḳınıdı* 49/118, *bołudu* 53/55, *güzelidi* 53/171 vb.

Ek, [k] ve [ḳ] ünsüzleriyle biten adlardan sonra geldiğinde, ekin iki ünlü arasında kalan bu [k] ve [ḳ] ünsüzleri [k / ḳ > ğ] sızıcılaşmasına uğrar: *yoğudu* 1/86, dołap *yo:ğudu* 13/80, *yoğudu* 14/24, su *yoğudu* 15/8, biş ‿ şi:y *yoğudu* 16/14, *çoğudu* 28/96, eveli *yoğudu* 55/29 vb.

Ek, [k] ve [ḳ] ünsüzleriyle biten adlardan sonra geldiğinde hece kaynaşması olayı ile eklendiği sözcüğün son sesindeki [k / ḳ > ğ] sesinde erime oluşur, eriyen bu sesten önceki ünlü ile +(y)XdX ekindeki korunan *i-* fiili birleşip kaynaşarak uzun bir ünlü oluştururlar: *ḵópe:di* 1/42, núvus *ġałabałı:dı* 25/230 vb. Bunun yanı sıra kaynaşmadan önceki biçim (ou) şu iki örnek görülür: *youdu* 2/64, ġoyunu ġuzusu *çoudu* 6/57.

Ekte bulunan *i-* fiilinde ve ekin son sesindeki ünlüde yarı artlılaşma [í] şu iki örnekte görülür: bura *belediyelí:ğídí* 17/8, *irezilli:ğídí* 20/41.

+{(y)XdXn}

İkinci bölge (Yörük) metinlerimizde bir kaynak kişide +{y)XdX} ekinin sonunda [n] türemesi görülür, ek +{y)XdXn} biçimine girer. Ek, ünlü uyumlarına bağlı olarak ünsüzle biten tabanlara +XdXn biçiminde, ünlüyle biten tabanlara +yXdXn biçiminde eklenir: *neyidin* (neydi) ġızım? onu di 23/57, öte túrküler de *çoğudun* ya 23/63, ġoyun ◡ alırdıḳ, işte ġoçu *varıdın* 23/111, o zamatlar hırsız *yoğudun* yavrım 23/142, babası *hocayıdın* 23/163, a:ynı *deveyidin* bizim araba o zamat 23/176, emmim ◡ *marıdın* 23/195 vb.

Çokluk Birinci Kişi

+{(y)DXK}

Ek ünlü uyumlarına bağlı olarak ünsüzle biten tabanlara +DXK biçiminde, ünlüyle biten tabanlara +ydXK biçiminde eklenir: *ġabıydıḳ* (kabaydık) 3/23, *yayłacıydıḳ* 14/14, ġarapınarıŋ *mahałlesindeydik* 18/4, şo: *dağłardaydıḳ* 23/11, e:skiden şo: *da:ğłardaydıḳ* o:łum 24/1, *sa:ğłıḳłıydıḳ* 24/42, üç ◡ çüz *gişiydik* 40/64, biz de *içindeydik* 47/23, sanḵí patustan çıḳmış *gibiydik* 49/33 vb.

Ek ünsüz uyumuna girer. Ancak şu tek örnekte uyum dışı kullanım görülmüştür: *arḳadaşdıḳ* 32/104.

+{(y)XdXK}

Ek, ünlü uyumlarına bağlı olarak ünsüzle biten tabanlara +XdXK biçiminde, ünlüyle biten tabanlara +yXdXK biçiminde eklenir: *bizidik* 3/6, *ġalenderidik* 13/10, *kirliyidik, tozłuyuduḳ* 16/105, dereler aḳıncâyadar *susuzuduḳ* 23/160, èveli *irezilidik* 45/18, *gencidik* 47/24, *bizidik* 55/162 vb.

4.2.2.1.6.3. Ek Fiilin Öğrenilen Geçmiş Zaman (Rivayet) Çekimi

Metinlerimizde teklik ikinci kişi ile çokluk bir ve ikinci kişi örneği yoktur. Teklik birinci ve çokluk üçüncü kişinin de ikişer örneği vardır. Belirtilen biçimler metinlerimizde geçmese de bölge ağzına yabancı olmayan, pek çok çeşitli zamanlarda bölge ağzının bir konuşuru ve muhatabı olarak söz konusu çekimin metinlerde geçmeyen biçimlerinin çoğunlukla tabloda gösterdiğimiz biçimlerde olduğunu söyleyebiliriz. Ek kendi tarihî süreci içinde ÖTT'de *i-miş* biçiminden i- fiilinin düşmesiyle +{(y)mXş} biçiminde ekleşmiştir. Bölgemiz ağızlarında bu çekime dair dikkat çeken özelikler, *i-* fiilinin çoğunlukla düşmemiş olarak görülmesi ve üçüncü

bölge (Türkmen) metinlerinde bir kaynak kişide teklik üçüncü kişinin +(y)mXştX biçiminde görülmesidir.

Tablo 6.

KKA'da Ek Fiilin Öğrenilen Geçmiş Zaman (Rivayet) Çekiminde Kullanılan Ekler

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	+{(y)mXssXm}, +{(y)XmXssXm}, +{(y)mXşXm}
Teklik İkinci Kişi	+{(y)mXssXŋ}, +{(y)XmXssXŋ}, +{(y)mXşXŋ}
Teklik Üçüncü Kişi	+{(y)XmXş}, +{(y)mXş}, +{(y)mXştX}
Çokluk Birinci Kişi	+{(y)mXşXz}, +{(y)mXşXK}, +{(y)mXssXK}
Çokluk İkinci Kişi	+{(y)mXşsXŋXz}, +{(y)XmXşsXŋXz}, +{(y)XmXşsX:z}
Çokluk Üçüncü Kişi	+{lArImIş}, +{lArmIş}

Teklik Birinci Kişi

+{(y)mXssXm}, +{(y)XmXssXm}, +{(y)mXşXm}

Metinlerimizde şu iki örneği görülür: seğsen iki *yaşındáymíşim* 7/59, *çocu:muşum* 14/119.

Teklik Üçüncü Kişi

+{(y)XmXş}

Ek, ünlü uyumlarına bağlı olarak ünsüzle biten tabanlara +XmXş biçiminde, ünlüyle biten tabanlara +yXmXş biçiminde eklenir: *ġurnazımış gúçlüyümüş* 1/44, k̲öpek yavrısı *varımış* 3/151, bura çoḳ g̲üzel bir *melmekedimiş* 3/222, ġara *ġavilliyimiş* 6/52, *manonġozumuş* didi 7/124, hepisi *tamamımış* diyivir g̲eç 8/24, *gelmeyimiş* 15/14, ġaynanamıŋ babası *varımış* 23/154, ömrü *yaḳınımış* 23/193, *talebeyimiş* 25/1, üç ġızı *varımış* 26/7, *k̲óyümüş* 31/13, e:lli *metireyimiş* 31/14, *işsizimiş* 38/14, *ġuyuyumuş* 40/4, *ġızımış* 40/31, *yaşłıyımış* 44/23, bi g̲ól *varımış* 49/19, *mołłayımış* 49/136, ileri *g̲örüşlüyümüş* 49/144, adı da *memedimiş* 51/102, *varımış* 55/80 vb.

Ek, [k] ve [ḳ] ünsüzleriyle biten adlardan sonra geldiğinde, ekin iki ünlü arasında kalan bu [k] ve [ḳ] ünsüzleri [k / ḳ > ğ] sızıcılaşmasına uğrar: ėveli dapı *yoğumuş* 1/24, *yo:ğumuş* 11/84, *bozuğumuş* 52/125 vb.

[k / ḳ > ğ] sızıcılaşmasına uğrayan kelimelerde, sızıcılaşan [ğ] ünsüzünün eridiği şu bir örnek görülür: *yüksá:miş* 55/131.

+{(y)mXş}

Ek ünlü uyumlarına bağlı olarak ünsüzle biten tabanlara +mXş biçiminde, ünlüyle biten tabanlara +ymXş biçiminde eklenir: *öylüymüş* 2/72, bu adam fałanıŋ *o:łuymuş* 7/124, bał ‿ *arısıymış* 14/131, ėrcanıŋ *o:vłuymuş* 25/37, hocanıŋ *o:ğłuymuş* 28/47, *eveliymiş* 29/81, ístanbuł *tarafındaymış* 30/6, *yoḳmuş* 44/67, *burałıymış* 47/2, *iyiymiş* 50/30, *çoḳmuş* 55/38 vb.

+{(y)mXştX}

Üçüncü bölge (Türkmen) metinlerimizde bir kaynak kişide ek +{(y)mXştX} biçiminde görülür. Ek ünlü uyumlarına bağlı olarak ünsüzle biten tabanlara +mXştX biçiminde, ünlüyle biten tabanlara +ymXştX biçiminde eklenir: dėlibaşı *varmıştı* 43/14, başı *oyŭmuştu* 43/15, eskiden oḳuł da *yoḳmuştu* 43/34, önceden *aşşa:daymıştı* 43/39, *ġıplesindeymişti* 43/41.

Çokluk Birinci Kişi

+{(y)mXşXz}, +{(y)mXşXK}, +{(y)mXssXK}

Bu biçimlerden +{(y)mXşXz} çoğunlukla birinci bölge (yerli ağzı) ve ikinci bölgede (Yörük ağzı) kullanılır. Üçüncü bölgede (Türkmen) ise +{(y)mXşXK}, +{(y)mXssXK} biçimleri kullanılır.

Çokluk İkinci Kişi

+{(y)mXşsXŋXz}, +{(y)XmXşsXŋXz}, +{(y)XmXşsX:z}

Bu biçimlerin hepsi bölgemiz ağızları için geçerli olmakla birlikte +{(y)XmXşsX:z} biçimi üçüncü bölgede (Türkmen) daha çok yaygındır.

Çokluk Üçüncü Kişi

+{lArImIş}, +{lArmIş}

Metinlerimizde şu iki örneği görülür: annanneminen annesi *deyişvirişlerimiş* zama:nında 11/67, annemgil beş ‿ałtı *ġızłarımış* 11/85.

4.2.2.1.6.4. Ek Fiilin Şart Çekimi

Metinlerimizde teklik birinci kişi, çokluk ikinci ve üçüncü kişi örneği yokur. Bu biçimler metinlerimizde geçmese de bölge ağzına yabancı olmayan, pek çok çeşitli zamanlarda bölge ağzının bir konuşuru ve muhatabı olarak söz konusu çekimin metinlerde geçmeyen biçimlerinin çoğunlukla tabloda gösterdiğimiz biçimlerde olduğunu söyleyebiliriz. Ek kendi tarihî süreci içinde ÖTT'de *i-se* biçiminden i- fiilinin düşmesiyle +{(y)sA} biçiminde ekleşmiştir. Bölgemiz ağızlarında bu çekime dair dikkat çeken özelik *i-* fiilinin çoğunlukla düşmemiş olarak görülmesidir.

Tablo 7.

KKA'da Ek Fiilin Şart Çekiminde Kullanılan Ekler

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	+{(y)sAm}, +{(y)XsAm}
Teklik İkinci Kişi	+{(y)sAŋ}, +{(y)XsAŋ}
Teklik Üçüncü Kişi	+{(y)XsA}, +{(y)sA}
Çokluk Birinci Kişi	+{(y)XsAK}
Çokluk İkinci Kişi	+{(y)sXŋXz}, +{(y)XsXŋXz}
Çokluk Üçüncü Kişi	+{lArsA}, +{lArIsA}

Teklik İkinci Kişi

+{(y)sAŋ}, +{(y)XsAŋ}

Metinlerimizde tek örneği görülür: hangı işe *ba:ğ̊łıysaŋ* 42/26.

Teklik Üçüncü Kişi

+{(y)XsA}

Ek ünlü uyumlarına bağlı olarak ünsüzle biten tabanlara +XsA biçiminde, ünlüyle biten tabanlara +yXsA biçiminde eklenir: dira:yet *varısa* 1/77, *varısa* 2/63, ġızıŋ gó̱ŋlü *varısa* 19/29, *varısa* iki yüz nüvusu varıdı 22/20, at *ürküyüse* belki düşer 23/47, *nasılısa* 26/81, avrad ‿*aḲıłłıyısa* 27/26, yannış *deyilise* 30/32, soraca:ŋ başḳa *varısa* 40/28, sa:bí *kimise* 42/46, yaḳın *aḳrabaŋısa* 55/63 vb.

+{(y)sA}

Ek ünlü uyumlarına bağlı olarak ünsüzle biten tabanlara +sA biçiminde, ünlüyle biten tabanlara +ysA biçiminde eklenir: o zaman *ö:lüyse* (öyleyse) 8/120, o:n *gişiyse*

13/108, yemek *neyse* yillerdi 22/24, a:mma *eveliyse* 25/107, *öyleyse* 26/124, *yadeyse* (ya değilse) 32/141, *şimciyse* 47/28, *haŋġısıysa* 48/68, *yadeyse* 53/104, zobası ġış *g̱ünüyse* yanır 53/106, *na:leyse?* (nasılsa?) 55/53 vb.

Şu tek örnekte [y] bağlayıcı ünsüzünün eridiği görülür: *iyi:se* 27/79.

Şu tek örnekte ekin sonunda [m] ünsüzünün türemiş olduğu görülür: *halbusem* 28/31.

Çokluk Birinci Kişi

+{(y)XsAK}

Metinlerimizde şu iki örnek görülür: k̲ús *deyilisek* 33/62, *orucusaḳ* 55/44.

4.2.2.1.6.5. Ek Fiilin Birleşik Çekimi

Metinlerimizde ek fiilin yalnız ek öğrenilen geçmiş zaman (rivayet) çekiminin rivayetine dair örnekler vardır. Ek fiilin diğer birleşik çekimleri bölgemiz ağızlarında işlek değildir.

Ek fiilin öğrenilen geçmiş zaman (rivayet) çekiminin rivayeti: Metinlerimizde teklik üçüncü kişi örneği sıkça geçmektedir. Çokluk üçüncü kişiye dair de bir örnek geçmektedir. Bölgemiz ağızlarında bu birleşik çekimin dikkat çeken özelliği *i-* fiilinin korunuyor olmasıdır.

Teklik Üçüncü Kişi

+{(y)XmXşXmXş}

Ek ünlü uyumlarına bağlı olarak ünsüzle biten tabanlara +XmXşXmXş biçiminde, ünlüyle biten tabanlara +yXmXşXmXş biçiminde eklenir. Bölgemizdeki tüm ağızlarda işlek olarak sıkça kullanılır: acıgöl *köyümüşümüş* 3/212, bura iki *mahalleyimişimiş* 8/18, ġum depesi *varımışımış* 8/84, evelden at ‿ arabası *varımışımış* 32/43, *ö:y̰leyimişimiş* 32/200, yılancıḴ ‿ oca:g̊ı *imişimiş* 32/201, bura yedi *ha:neyimişimiş* 36/13, suyu *acıyĭmışımış* 36/14, *aşçıyımışımış* 37/56, buranıŋ ismi bíz geldiğimizde *suhurumuşumuş* 38/71, burda ilk şiy *varımışımış* 39/12, *g̱üzelimişimiş* 44/7, *iyleyimişimiş* (öyleymişmiş) 44/62, *varımışımış* 49/136, yiğ̊irmi sek̲íz *ha:neyimişimiş* 51/49 vb.

+{(y)mXşXmXş}

Ek ünlü uyumlarına bağlı olarak ünsüzle biten tabanlara +mXşXmXş biçiminde, ünlüyle biten tabanlara +ymXşXmXş biçiminde eklenir. Bölgemizdeki tüm ağızlarda işlek olarak kullanılır: deŋiz *orduymuşumuş* (deniz ordaymışmış) 3/222, bura ėskiden *sułta:niyeymişimiş* 5/7, bıŋarda ġara daş *varmışımış* ya bıŋarda 5/8, ilk ġuruluşu

sułta:niyeymişimiş 8/14, o zaman *ö:ylüymüşümüş* 11/100, evelden *öylüymüşümüş* 12/36, *yôḳardaymışımış* 17/5, askerde *sıhiyeymişimiş* 32/192 vb.

Çokluk Üçüncü Kişi

+{lArXmXşXmXş}

Metinlerimizde tek örneği görülür. Ünlüyle veya ünsüzle biten tabanlara +lArXmXşXmXş biçiminde eklenir: *öyleleri˘mişimiş* 11/67.

4.2.2.1.6.6. Ek Fiilin Zarf-Fiil Biçimi

Bölgemiz ağızlarında adların "*ad* + *i-* + *-ken*" yapısıyla oluşan zarf-fiil biçiminde ÖTT'den farklı olarak ek kalınlık incelik uyumuna girer ve ekteki *i-* fiili çoğunlukla korunur.

+{(y)KAn}

Ek kalınlık incelik uyumuna bağlı olarak ünlüyle biten tabanlara +(y)Kan biçiminde, ünsüzle biten tabanlara +KAn biçiminde eklenir. *i-* fiilinin düşmesi sonucu oluşan bu biçim seyrek olarak görülür: milaṅgaz fiłan *yoḳḳan* 9/56, *çocuḳḳan* 37/8, *yoḳken* 50/16 vb.

Ekin ünlüsünün yarı artlılaştığı şu tek örnek kaydedilmiştir: *talebeykán* oḳułda *talebeykán* duydu:muza göre 5/9.

+{(y)XKAn}

i- fiilinin korunduğu bu ek kalınlık incelik uyumuna bağlı olarak ünlüyle biten tabanlara +(y)XKAn biçiminde, ünsüzle biten tabanlara +XKAn biçiminde eklenir: ovadar talebe *varıḳan* 8/15, ö:retmen *varıḳan* 30/26, ġırḳ *yaşındayıḳan*, yaşı *ġırḳıḳan* 44/60, *ġuruyıḳan* 49/114 vb.

+(y)KAnA

Ek kalınlık incelik uyumuna bağlı olarak ünlüyle biten tabanlara +(y)KanA biçiminde, ünsüzle biten tabanlara +KAnA biçiminde eklenir: şu çocuḳ *ġadarḳana* yahut şu çocuḳ ġadarḳa 2/7, segiz on *yaşłarındayḳana* 40/81 vb.

+(y)XKAnA

i- fiilinin korunduğu bu ek kalınlık incelik uyumuna bağlı olarak ünlüyle biten tabanlara +(y)XKAnA biçiminde, ünsüzle biten tabanlara +XKAnA biçiminde eklenir: *yoğuḳana* 21/48, *varıḳana* 26/61, hotamış gölü *varıḳana* 38/40, *orda:yıḳana* 53/13, vb.

+{(y)KA}

Ek kalınlık incelik uyumuna bağlı olarak ünlüyle biyet tabanlara +(y)KA biçiminde, ünsüzle biten tabanlara +KA biçiminde eklenir: şu çocuḳ ġadarḳana yahut şu çocuḳ *ġadarḳa* 2/7, *çocu:ḳa* 26/75 vb.

Ek fiilin zarf-fiilinde belirttiğimiz tüm bu biçimler, [k] ve [ḳ] ünsüzleriyle biten adlardan sonra geldiğinde, hece kaynaşması olayı ile eklendiği sözcüğün son sesindeki [k / ḳ > ğ] sesinde erime oluşur, eriyen bu sesten önceki ünlüyle "*ad* + *i-* + *-ken*" yapısındaki korunan *i-* fiili birleşip kaynaşarak uzun bir ünlü oluştururlar, *i-* fiili de bu uzun ünlünün bir parçası hâline gelir: *çocu:ḳana* 2/125, esḵíden buna üsüyün dilleridi *çocu:ḳan* 8/8, *ufa:ḳana* 17/126, *çocu:ḳa* 26/75, *sıca:ḳana* 32/21, *gúççü:kene* 32/24, *çocu:ḳana* 33/51, biz *gúççú:kene* 40/31, *gúççü:kene* 42/58 vb.

4.2.2.2. Sıfatlar

Sıfatlar, adlardan önce gelerek onları niteleyen, nasıl olduklarını gösteren veya çeşitli yönlerden belirten sözlerdir (Korkmaz, 2014: 335). Sıfatların temel iki görevi nitelemek ve belirtmektir. Sıfatların, adları nitelemek ve adları belirtmek olmak üzere başlıca iki işlevi olduğundan, KKA'da sıfatlar nitelik sıfatları ve belirtme sıfatları olmak üzere iki alt başlık altında ele alınacaktır. Bununla birlikte KKA'da her iki gruptaki sıfatlar da kullanım bakımından ÖTT'den farklılık göstermez.

4.2.2.2.1. Nitelik Sıfatları

Nitelik sıfatları, canlı ve cansız varlıkların renk, şekil, biçim, tat, koku, mesafe, huy, alışkanlık, yetenek, beceri gibi türlü dış ve iç özelliklerini bildiren sıfatlardır (Korkmaz, 2014: 356). KKA'da nitelik sıfatları kullanım bakımından ÖTT'den farklılık göstermez: *ġara* doŋuz 1/45, bir *yişil* at varıdı 14/167, gelmez ◡ olduŋ *sarı* gelin 11/216, ġuła:m *ağır* duyuyu 40/85, *ġaba* ġonuşuyu 48/31, *gözel* bir ḳoḳan ot 16/58, *gizli* annaşma 6/56, *ġısmır* ◡ adam 5/63, buranıŋ *has* yemeği 25/31, *yaşłı* adam 53/67, *temiz* bir ileğen 11/164, burda *acayip* ḳelimeler var ġardaşım 8/42, *yiğid* ◡ o:ğłum 3/109, *yúksek* yir 21/79, burası *acar* ḳóy 27/90, *irenkli* giymezlerdi 39/43, *zevkli* geçti dúvün, misavır çoudu, *etiraf ḳóyler*den varıdı 51/38, *gúççük* motur 2/37, *ġıpġızıł* bayır 8/84, ora *darmandağın* oluvuruyor 3/161, *moderin* hayvancıłıḳ, *moderin* tarım yapıłmaḳta 4/16, *derin* ġuyułar 8/89, *uzaḳ* bi yir 41/36, *datłı* su 53/190, *bahałı* bu:ğda 53/206, *ġınałı* saç 16/95, *bembeyaz* 44/31, *yovurtłu* çorba 39/68, *ma:vı ġara* gómlek 52/68, *tohumłuḴ* ◡ bu:ğday 28/29, *böyük* saygı 47/24, *gúmüş* ġuşaḳ 16/26, *a:ł* ġadife, *yeşil* ġadife 52/44,

ķótŭ ◡ adam 15/24, benim herif *daş* yapı yapar 23/95, *ıççaķ* süt 33/58, *ġamışdan yapma* ağıl 1/31, *dóv̇me* çaķmaķ 40/27 vb.

4.2.2.2.2. Belirtme Sıfatları

Belirtme sıfatları, niteleme sıfatlarından farklı olarak varlıkları niteleme değil belirtme işlevi yüklemiş sıfatlardır. Bu işlev ya adları işaret etme, gösterme; ya sayısını, miktarını bildirme, ya sorma yahut da belirsizlik gösterme biçiminde karşılanır (Korkmaz, 2014: 375). Buna göre Korkmaz ve Ergin belirtme sıfatlarını işaret sıfatları, sayı sıfatları, soru sıfatları ve belirsizlik sıfatları olmak üzere dört alt grupta inceler (bk. Ergin, 2009: 247; Korkmaz, 2014: 375).

4.2.2.2.2.1. İşaret Sıfatları

İşaret sıfatları, varlıkları gösterme yoluyla belirten belirten sıfatlardır (Korkmaz, 2014: 375). KKA'da işaret sıfatları ÖTT'deki gibi, çekim eki almadan ve çokluk biçimi yapılmadan kullanılan, adların önünde sıfat işlevi yapan *bu, şu, o* kelimeleridir: *bu* ķöy 41/2, *bu* ġayalar 1/25, *bu* yavrı 7/72, *bu* anne 11/39, *bu* ġaraca dinen adam 26/6, *bu* ġuş 38/23, baķ *şu* ali depeniŋ arķası 3/23, *şo:* dúkḱan 31/28, *şu* ev ġadar ģíder 17/22, *şo:* dağlar 23/11, *o* su nerden ģelmiş biliyoŋ ◡ u? 32/25, *o* tenèke 45/55, ben ◡ *o* oķuluŋ ◡ adını dün duydum 8/29, *o* ġadın 21/57 vb.

4.2.2.2.2.2. Sayı Sıfatları

Sayı sıfatları, adları sayı gösterme yoluyla belirten sıfatlardır. Önlerine geldikleri adları ya yalnız sayıları ile, ya dereceli olarak ya bölüştürmeli olarak yahut da orantıya dayanan bir parça, bir kesir olarak belirtirler (Korkmaz, 2014: 377). KKA'da sayı sıfatları, türleri ve işlevleri bakımından ÖTT'den farklılık göstermez. Buna göre KKA'da sayı sıfatları, asıl sayı sıfatları, sıra sayı sıfatları, üleştirme sıfatları ve kesirli sayı sıfatları olmak üzere dört grupta ele alınabilir.

4.2.2.2.2.2.1. Asıl Sayı Sıfatları

Asıl sayı sıfatları, adlardan önce gelerek sıfat tamlaması oluşturan ve onların sayısını adet olarak belirten sayı sıfatlarıdır: *ałtı biŋ beş yüz, yėdi biŋ* ġoyun varıdı bu ķöyde 53/45, *yėdi* da◡ın ġuşları 3/84, *bir* hèlke 7/25, *beş* ġardaş 3/100, *úç* ģún 25/117, *úç*

yúz ekmek 52/57, *úç dórt* defa: 53/121, *dört bèş* kilemetre 53/150, babam *yirm ‿ ałtı* yaşında öldü, annem *èlli dórt* yaşında 50/15, *iki* o:ğlan *dörт* ġız 50/11, ünałgilnen *beş ‿ ałtı sene* ġoŋşu ołduk 23/123, èŋ böyüK ‿ oğlum da *om ‿ beş* yaşında ġałan *elli yidi* 7/67, *yi:rmi* lira 17/75, gúpremiŋ tonu *iki biŋ dórt yüz* lira ołmuş, arpa *sekíz ‿ züz* lira. kepek *doġuz ‿ zúz* lira, buğday *sekíz ‿ zúz elli* lira 27/16, *yi:rmi ˇ ‿ otuz* adım 28/103, *ġırk* daş topłałłar 33/42, vałła: *iki:s ‿* sene *iki:z ‿ elli* sene fiłan buranıŋ geçmişi 39/9, mazıt geçen sene *dört biŋ* liraydı 41/12, süt *biŋ beş ‿ şüz* lira 41/15, yiğírmi 51/48, bu ara:zide *on yèdi* sene su yatTı yèen, kesindisiz *on yèdi* sene yatTı. yèr yèr *on* metre, *on ‿ iki* metre, *seKiz* metre derinníkTe 53/29, *bèş ałtı* ġız 16/53 vb.

4.2.2.2.2.2.2. Sıra Sayı Sıfatları

Sıra sayı sıfatları varlık ve nesnelerdeki derecelenme sayısını gösteren sıfatlardır (Korkmaz, 2014: 379). KKA'da sıra sayı sıfatları ÖTT'de olduğu gibi asıl sayı sıfatlarına +{(X)ncX} ekinin getirilmesiyle oluşturulur: *birinci* ay 42/68, *onuncu, om ‿ birinci, on ‿ íkínci* ay 12/10, *üçüncü* sınıf 25/16, *dördüncü* sınıf 26/122, *yèdinci* ay 51/2, *bèşinci* ġołordu 26/127 vb.

4.2.2.2.2.2.3. Üleştirme Sıfatları

Üleştirme sıfatları, sayıları bölüştürme yoluyla belirten sıfatlardır (Korkmaz, 2014: 380). KKA'da üleştirme sıfatları ÖTT'deki gibi adlardan önce +{Ar}/+{şAr} ekini almış sıfatlarla yapılır: *beşer* yúz dene 53/44, nühus başına mı *yarımşar* litre virillerdi 40/17, *è:llişer* yüzer ġoyun ‿ ołurdu 18/22, her ġıza èveli *onar* ta:ne fiłan virildi çihiz diyi 12/32, burada *birer ‿ iKişer* yayła evi varıdın 23/136, göçebe ha:linde yaşarłarımış *üçer beşer* ha:ne 26/13, bunnara *birer igíşer* ġırbac ‿ ıła v̇urdum 28/43, buranıŋ arvatları da verimli, *ikişer ikişer* doğuru 8/64 vb.

4.2.2.2.2.2.4. Kesirli Sayı Sıfatları

Kesirli sayı sıfatları, belirttikleri adların sayısını kesirli olarak gösteren sıfatlardır (Korkmaz, 2014: 380). KKA'da kesirli sayı sıfatları genel genel olarak ÖTT'deki gibidir: *yúzde doŋsan doŋuzu* 53/59, *yüzde to:v̇sanı* 7/92, *yarım urup* 32/184, *yedi buçuk kiło:v̇* 32/187, *yarım havayi* 32/187, *dörtte biri* 25/136, *bir havay* 25/136 *biŋde bir* 14/138 vb.

4.2.2.2.2.3. Soru Sıfatları

Soru sıfatları, varlık ve nesneleri soru yoluyla belirten sıfatlardır (Korkmaz, 2014: 381). KKA'da soru sıfatları ÖTT'deki gibi adın önüne getirilen *ne, hangi, kaç* gibi soru kelimeleriyle karşılanır: *ġaç* çocuḳ var seniŋ? 46771, *na ◡* zaman? 25/232, *ġaç* yaşındasıŋ? 50/6, *ġaç* masa ġurduŋ? 51/40, ıstanbułdıydın *ná ◡*zaman geldiŋ ya? 3/47, ortă ◡ asyanıŋ *hangı* kesiminden bildiğim yoḳ 38/70, *ġaç* ay eveli ołuyudu ya:? 55/6, *ne* ġadar 22/19, *hangı* yołdan g̱ideyim 3/64 vb.

4.2.2.2.2.4. Belirsizlik Sıfatları

Belirsizlik sıfatları, varlık ve nesnelerin sayı ve miktarını açık ve kesin olarak değil kabataslak, belirsiz olarak bildiren sıfatlardır (Korkmaz, 2014: 383). KKA'da belirsizlik sıfatları genel olarak ÖTT'den farklılık göstermez. Başlıca örnekleri şunlardır: *ız* şu reklerde çıḳar, onnan kiri onuŋ ◡ *ızıcıḳ* ġoyusu çıḳar 25/65, *az* bi bahçe 17/17, *az* ilerde 21/69, *ıççıḳ* piriç 13/72, *başġa* yir 1/15, *bazı* yir 25/132, *bütün* túrkiye 8/115, bizim bura túrkmen. a:ğ̱zı *birez* túrkmence ġonuşur 34/1, ḳ̱ótü *bir* şiy 11/199, *çoḳ* g̱üzel 12/20, *fazła* zahrałarımız 23/140, *biġaş ◡*kişi 1/7, *birḳaç* ḳat 33/176, *o ◡ vadar* talebe 8/15, *her* çişit 9/33, *biraz* ekin ekiyoruz 46/22, *bütün* çevrede:ki 9/77, *bir sürü* fırsatçı var 41/29, *ba:zı* yėrler 43/52 vb.

4.2.2.3. Zamirler

Zamir kısaca "adın yerine geçen söz" olarak tanımlanabilir. Zamirlere dair pek çok gramer yazarının benzer tanımları olmakla birlikte Korkmaz zamirleri "adların yerlerini tutan, kişileri ve nesneleri temsil veya işaret ederek karşılayan bir gramer kategorisidir" biçiminde tanımlar (Korkmaz, 2014: 387). KKA'da zamirler genel olarak ÖTT'ye benzemeke birlikte ses, biçim ve kimi kullanım özellikleri yönünden farklılıklar gösterir. Zamirler KKA'da kişi zamirleri, dönüşlülük zamirleri, işaret zamirleri, belirsizlik zamirleri ve soru zamirleri olarak ayrı başlıklarda ele alınmıştır.

4.2.2.3.1. Kişi Zamirleri

Varlıkları kişi olarak temsil eden ve kişi adlarının yerine geçen zamirlerdir (Korkmaz, 2014: 391). Bilindiği üzere bu temsil etme üç ulamdadır. Bunlar teklik ve çokluklarıyla 1. konuşan (teklik birinci ve çokluk birinci kişi; *ben* ve *biz*), 2. dinleyen

(teklik ikinci ve çokluk ikinci kişi; *sen* ve *siz*), 3. sözü edilen (teklik üçüncü ve çokluk üçüncü kişi; *o* ve *onlar*)'dir. KKA'da kişi zamirleri kimi ses ve biçim özellikleri bakımından ÖTT'den yer yer farklılaşır.

KKA'da kişi zamirleri ve kişi zamirlerinin ad durumlarına göre çekimlenmiş biçimi şu tablodaki ve kullanım sıklıklarıyla belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 8.

KKA'da Kişi Zamirleri ve Kişi Zamirlerinin Ad Durumlarına Göre Çekimi

Kişiler	Yalın Durum	İlgi Durumu	Yükleme Durumu	Yönelme Durumu	Bulunma Durumu	Çıkma Durumu	Araç Durumu
Teklik Birinci Kişi	ben bėn beŋ	benim bėnim	beni bėni	baŋa, báŋa, beŋa, bana, bena, beha, baa̯, baã̯, báã̯, bã̂ã̯, bãa̯, beã̯, ba:, bã:	bende bėnde	benden bėnden	bennen
Teklik İkinci Kişi	sen sėn seŋ	seniŋ senin seni˚ŋ	seni	saŋa, sáŋa, saa̯, saã̯, sáa̯, sáã̯, sã̂ã̯, sãa̯, sã:, seá	sende	senden	sennen seninnen
Teklik Üçüncü Kişi	o	onuŋ onun	onu oŋu	oŋa, ona, oã̯	onda	ondan onnan ondån ondå onda ondon	onnan onu:nan onũ:nan onuŋła onũ:ła onnaŋ onuŋnan onuŋuła onuŋunan
Çokluk Birinci Kişi	biz bi˚z bíz	bizim bízim bi˚zim	bizi	bize	bizde	bizden	biziminen
Çokluk İkinci Kişi	siz	siziŋ sizin	sizi	size	sizde	sizden	siznen siziŋle siziŋinen
Çokluk Üçüncü Kişi	onnar onłar	onnarın onnarıŋ	onnarı	onnara	onnarda	onnardan onłardan	onnarınan onnarłan onnarna

Teklik Birinci Kişi

Yalın Durum: *ben* (402 kez) 3/111; 26/68; 53/137 vd., *bėn* (164 kez) 7/63; 27/136; 52/120 vd., *beŋ* (4 kez) 14/57; 30/35, 30/50; 32/110.

İlgi Durumu: *benim* (102 kez) 6/45; 21/15; 40/80 vd., *bėnim* (52 kez) 11/65; 31/10; 44/41 vd.,

Yükleme Durumu: *beni* (25 kez) 3/25; 23/202; 45/4 vd., *bėni* (8 kez) 2/32; 16/31; 52/85 vd.

Yönelme Durumu: *baŋa* (35 kez) 1/18; 27/114; 44/34 vd., *báŋa* (5 kez) 21/63; 25/92; 28/102; 32/148; 40/58, *beŋa* (2 kez) 28/40; 30/48, *bana* (2 kez) 3/11; 45/67, *bena* (1 kez) 4/5, *beha* (1 kez) 8/132, *baa͡* (1 kez) 8/35, *baã͡* (1 kez) 51/10, *báã͡* (5 kez) 36/7; 39/29; 40/50; 48/12; 52/75, *bã̂ã͡* (1 kez) 32/76, *bã̂a͡* (7 kez) 11/205; 28/85; 49/79 vd., *beã͡* (1 kez) 52/68, *ba:* (2 kez) 52/3; 55/57, *bã:* (1 kez) 6/48.

Bulunma Durumu: *bende* (1 kez) 3/111, *bėnde* (3 kez) 7/70; 8/133; 49/77.

Çıkma Durumu: *benden* (5 kez) 1/65; 31/44; 42/64 vd., *bėnden* (8 kez) 12/57; 28/43; 49/110 vd.

Araç Durumu: *bennen* (1 kez) 7/87.

Teklik İkinci Kişi

Yalın Durum: *sen* (198 kez) 2/146; 23/202; 47/27 vd., *sėn* (2 kez) 7/81; 25/234, *seŋ* (1 kez) 7/200.

İlgi Durumu: *seniŋ* (46 kez) 11/137; 25/207; 46/86 vd., *senin* (3 lez) 20/13; 50/32; 52/110, *seni˚ŋ* (1 kez) 25/2.

Yükleme Durumu: *seni* (22 kez) 7/93; 26/96; 55/38 vd.

Yönelme Durumu: *saŋa* (40 kez) 9/74; 21/59; 46/86 vd., *sáŋa* (6 kez) 3/143; 20/58; 32/103 vd., *saa͡* (1 kez) 27/46, *saã͡* (1 kez) 49/77, *sáa͡* (1 kez) 42/33, *sáã͡* (2 kez) 7/75; 55/57, *sã̂ã͡* (1 kez) 14/2, *sã̂a͡* (1 kez) 25/92, *sã:* (1 kez) 7/180, *seá͡* (1 kez) 39/4.

Bulunma Durumu: *sende* (1 kez) 1/63.

Çıkma Durumu: *senden* (1 kez) 25/2013.

Araç Durumu: *sennen* (1 kez) 7/174, *seninnen* (1 kez) 3/194.

Teklik Üçüncü Kişi

Yalın Durum: *o* (698 kez) 1/64; 17/124; 40/12 vd.

İlgi Durumu: *onuŋ* (114 kez) 1/89; 29/99; 49/52 vd., *onun* (6 kez) 13/45; 23/191; 46/8 vd.

Yükleme Durumu: *onu* (205 kez) 12/77; 27/91; 53/169 vd. *oŋu* (1 kez) 49/55.

Yönelme Durumu: *oŋa* (13 kez) 7/153; 29/157; 51/20 vd., *ona* (88 kez) 13/32; 22/17; 49; 118 vd., *o͡ã* (2 kez) 53/177; 55/29.

Bulunma Durumu: *onda* (2 kez) 25/64; 9/7; 9/59.

Çıkma Durumu: ***ondan*** (241 kez) 2/80; 28/89; 48/17 vd., ***onnan*** (yaklaşık 45 kez) 19/40; 23/8; 25/77 vd., ***ondån*** (3 kez): *ondån ‿ sõːra* 38/22; *ondån ‿ soːna* 31/67; 52/131, ***ondå*** *‿ soːna* (1 kez) 24/61, ***onda*** *‿ kiri* (1 ez) 16/26, ***ondon*** (4 kez) *ondon ‿ soːna* 49/57; *ondon ‿ soːno* 32/204; *ondon ‿ soŋura* 38/66; *ondon ‿ sõːra* 53/63.

Araç Durumu: *onnan* (yaklaşık 45 kez) 2/78; 25/65; 49/44 vd., *onuːnan* (4 kez) 20/17; 29/88; 39/90; 53/170, *onũːnan* (2 kez) 38/19; 53/174, *onuŋła* (2 kez) 25/76; 26/77, *onũːła* (1 kez) 25/76, *onnaŋ* (1 kez) 21/17, *onuŋnan* (1 kez) 28/89, *onuŋuła* (1 kez) 25/223, *onuŋunan* 38/6.

Çokluk Birinci Kişi

Yalın Durum: *biz* (yaklaşık 250 kez) 3/170; 17/21; 48/33 vd., *biˇz* (3 kez) 4/9; 8/2; 46/48, *bíz* (1 kez) 38/70.

İlgi Durumu: *bizim* (yaklaşık 250 kez) 13/46; 18/53; 53/99 vd., *bízim* (2 kez) 18/12; 53/8, *biˇzim* (1 kez) 53/81.

Yükleme Durumu: *bizi* (23 kez) 2/10; 24/54; 41/28 vd.

Yönelme Durumu: *bize* (28 kez) 12/30; 26/54; 49/54 vd.

Bulunma Durumu: *bizde* (14 kez) 12/27; 17/26; 39/16 vd.

Çıkma Durumu: *bizden* (5 kez) 8/36; 32/59; 48/37 vd.

Araç Durumu: *biziminen* (1 kez) 51/80.

Çokluk İkinci Kişi

Yalın Durum: *siz* (15 kez) 7/84; 23/186; 50/153 vd.

İlgi Durumu: *siziŋ* (12 kez) 5/60; 32/115; 46/3 vd., *sizin* (2 kez) 30/29; 50/49.

Yükleme Durumu: *sizi* (metinlerde kaydedilmemiştir).

Yönelme Durumu: *size* (5 kez) 14/159; 25/209; 38/21 vd.

Bulunma Durumu: *sizde* (1 kez) 3/48.

Çıkma Durumu: *sizden* (metinlerde kaydedilmemiştir).

Araç Durumu: *siznen*; *siziŋle*; *siziŋinen* (metinlerde kaydedimemiştir).

Çokluk Üçüncü Kişi

Yalın Durum: *onnar* (76 kez) 11/127; 21/50; 38/22 vd., *onłar* (1 kez) 39/13.

İlgi Durumu: *onnarın* (9 kez) 13/34; 37/35; 51/7 vd., *onnarıŋ* (2 kez) 19/46; 49/151.

Yükleme Durumu: *onnarı* (50 kez) 13/85; 23/48; 33/3 vd.

Yönelme Durumu: *onnara* (10 kez) 14/63; 36/36; 41/30 vd.

Bulunma Durumu: *onnarda* (2 kez) 14/63; 26/7.

Çıkma Durumu: *onnardan* (9 kez) 10/20; 19/14; 55/15 vd., *onłardan* (1 kez) 1/76.

Araç Durumu: *onnarınan* (7 kez) 6/7; 19/14; 48/33 vd., *onnarłan* (1 kez) 28/49, *onnarna* (1 kez) 31/58, *onnarın* (1 kez) 16/78.

4.2.2.3.2. Dönüşlülük Zamirleri

Dönüşlülük zamirleri, şahıs zamirlerinden daha güçlü bir anlam taşıyan, onları anlamca katmerli kılan pekiştirilmiş bir tür şahıs zamirleridir; *dönüşlülük zamiri* denmesinin sebebi ise, zamirin, yapılan işin yapana dönüşünü gösteren bir işlev yüklenmiş olmasındandır (Korkmaz, 2014: 398). KKA'da dönüşlülük zamiri ÖTT'de olduğu gibi *kendi* kelimesidir. Bununla birlikte ÖTT'nin *kendi* dönüşlülük zamiri bölgemiz ağızlarında çoğunlukla *g-/g-* ötümlüleşmesiyle *gendi/gendi* biçimindedir. ÖTT'de olduğu gibi iyelik eklerini alarak teklik ve çokluk bütün kişiler için kullanılır. ÖTT'deki gibi teklik üçüncü kişide iyelik ekinin düşebilmesi bölgemiz ağızları için de söz konusudur. Metinlerde dönüşlülük zamiri kimi kişilerde ve ad durumlarında kaydedilmemiştir. Metinlerde kaydedilmemiş olanlar örneklerde bildirilmiş olmakla birlikte, kaydedilmemiş biçimlerin, olması gerektiğini öngördüğümüz biçimleri tabloda eğik yazı ile yazılmıştır.

KKA'da dönüşlülük zamirleri ve dönüşlülük zamirlerinin ad durumlarına göre çekimlenmiş biçimi şu tablodaki ve kullanım sıklıklarıyla belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 9.

KKA'da Dönüşlülük Zamirleri ve Dönüşlülük Zamirlerinin Ad Durumlarına Göre Çekimi

Kişiler	Yalın Durum	İlgi Durumu	Yükleme Durumu	Yönelme Durumu	Bulunma Durumu	Çıkma Durumu
Teklik Birinci Kişi	gendim g̲endim kendim	gendimiŋ	g̲endimi	gendime g̲endime	*gendimde*	*gendimden*
Teklik İkinci Kişi	gendin g̲endiŋ kendin kendiŋ	g̲endiyiŋ	gendini	gendine gendiŋe	gendiŋde	gendinden
Teklik Üçüncü Kişi	gendi g̲endi kendi k̲endi gendisi	*gendiniŋ* *gendisiniŋ*	gendini *gendisini*	gendisine gendine gendiŋe	gendiŋde *gendisinde*	gendinden *gendisinden*
Çokluk Birinci Kişi	gendimiz g̲endimiz kendimiz	gendimizin g̲endimiziŋ kendimiziŋ	gendimizi	gendimize g̲endimize kendimize	*gendimizde*	gendimizden
Çokluk İkinci Kişi	*gendiŋiz*	*gendiŋiziŋ* *gendiyiziŋ*	gendiŋizi	*gendiŋize*	gendiŋizde	*gendiŋizden*
Çokluk Üçüncü Kişi	gendileri	*gendileriniŋ* *gendileriŋ*	*gendilerini*	*gendilerine*	*gendilerinde*	*gendilerinden*

Teklik Birinci Kişi

Yalın Durum: *gendim* (5 kez) 3/200; 21/39; 45/64 vd., *g̲endim* (5 kez) 6/12; 20/56; 46/57 vd., *kendim* (1 kez) 3/198.

İlgi Durumu: *gendimiŋ* (1 kez) 2/55.

Yükleme Durumu: *g̲endimi* (1 kez) 51/46.

Yönelme Durumu: *gendime* (2 kez) 11/137; 11/44; 52/3, *g̲endime* (1 kez) 8/124.

Bulunma Durumu: *Metinlerde kaydedilmemiştir.*

Çıkma Durumu: *Metinlerde kaydedilmemiştir.*

Teklik İkinci Kişi

Yalın Durum: *gendin* (2 kez) 53/81; 55/88, *g̲endiŋ* (1 kez) 50/45, *kendin* (1 kez) 46/56, *kendiŋ* (1 kez) 3/198.

İlgi Durumu: *g̲endiyiŋ* (1 kez) 50/32.

Yükleme Durumu: *gendini* (2 kez) 1/19; 10/20.

Yönelme Durumu: *gendine* (6 kez) 8/104; 9/19; 23/8; 44/12 vd., *gendiŋe* (1 kez) 14/145.

Bulunma Durumu: *gendiŋde* (1 kez) 50/133.

Çıkma Durumu: *gendinden* (2 kez) 14/146; 55/112.

Teklik Üçüncü Kişi

Yalın Durum: *gendi* (33 kez) 1/37; 29/129; 52/103 vd., *g̲endi* (8 kez) 3/120; 8/124; 50/51 vd., *kendi* (1 kez) 51/13, *k̲endi* (1 kez) 4/28, *gendisi* (5 kez) 2/56; 13/14; 42/57 vd.

İlgi Durumu: *Metinlerde kaydedilmemiştir.*

Yükleme Durumu: *gendini* (2 kez) 1/19; 10/20.

Yönelme Durumu: *gendisine* (1 kez) 48/68, *gendine* (6 kez) 8/104; 9/19; 23/8; 44/12 vd., *gendiŋe* (1 kez) 14/145.

Bulunma Durumu: *gendiŋde* (1 kez) 50/133.

Çıkma Durumu: *gendinden* (2 kez) 14/146; 55/112.

Çokluk Birinci Kişi

Yalın Durum: *gendimiz* (2 kez) 11/190; 42/57, *g̲endimiz* (1 kez) 11/19, *kendimiz* (2 kez) 12/19; 24/24.

İlgi Durumu: *gendimizin* (1 kez) 55/17, *g̲endimiziŋ* (1 kez) 12/81, *kendimiziŋ* (1 kez) 12/31.

Yükleme Durumu: *gendimizi* (2 kez) 3/16; 14/143.

Yönelme Durumu: *gendimize* (2 kez) 11/156; 12/32, *g̲endimize* (1 kez) 50/93, *kendimize* (1 kez) 12/19.

Bulunma Durumu: *Metinlerde kaydedilmemiştir.*

Çıkma Durumu: *gendimizden* 25/201.

Çokluk İkinci Kişi

Yalın Durum: *Metinlerde kaydedilmemiştir.*

İlgi Durumu: *Metinlerde kaydedilmemiştir.*

Yükleme Durumu: *gendiŋizi* (1 kez) 11/146.

Yönelme Durumu: *Metinlerde kaydedilmemiştir.*

Bulunma Durumu: *gendiŋizde* (1 kez) 50/147.

Çıkma Durumu: *Metinlerde kaydedilmemiştir.*

Çokluk Üçüncü Kişi

Yalın Durum: *gendileri* (3 kez) 13/13; 24/23; 29/58.

İlgi Durumu: *Metinlerde kaydedilmemiştir.*

Yükleme Durumu: *Metinlerde kaydedilmemiştir.*

Yönelme Durumu: *Metinlerde kaydedilmemiştir.*

Bulunma Durumu: *Metinlerde kaydedilmemiştir.*

Çıkma Durumu: *Metinlerde kaydedilmemiştir.*

4.2.2.3.3. İşaret Zamirleri

İşaret zamirleri, varlıkları işaret ederek, göstererek karşılayan zamirlerdir (Korkmaz, 2014: 402). KKA'da işaret zamirleri kimi ses ve biçim özellikleri bakımından ÖTT'den yer yer farklılaşır. Bilindiği üzere ÖTT'de işaret zamirlerinin teklik ve çokluk üçüncü kişileri *o*/*onlar*, biçim olarak kişi zamirleri üçüncü kişilerle aynıdır. Bu biçimlerin hangi zamiri karşıladığı cümle içerisindeki bağlamdan anlaşılır. Bu çalışma daha çok biçim odaklı olduğundan ve söz konusu *o*/*onlar* biçimi dizinde kullanım özelliklerine göre ayrılmadığından burada, tablo ve örneklerde belirtilen *o*/*onlar* kelimelerine dair verilen biçim çeşitliliği ve kullanım sıklığı, kişi zamirlerini ele aldığımız bölümdeki belirlemelerle aynıdır.

KKA'da işaret zamirleri ve işaret zamirlerinin ad durumlarına göre çekimlenmiş biçimi şu tablodaki ve kullanım sıklıklarıyla belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 10.

KKA'da İşaret Zamirleri ve İşaret Zamirlerinin Ad Durumlarına Göre Çekimi

Kişiler	Yalın Durum	İlgi Durumu	Yükleme Durumu	Yönelme Durumu	Bulunma Durumu	Çıkma Durumu	Araç Durumu
Teklik (Yakın İçin)	bu bo	bunuŋ	bunu	buna buŋa bua͡	bunda	bundan	bunnan
Teklik (Biraz Uzak İçin)	şu şo şo: şô	şunuŋ şonuŋ	şunu şonu	şuna	şunda	şundan	şunnan şununan şônnan
Teklik (Uzak İçin)	o	onuŋ onun	onu oŋu	oŋa, ona, oã͡	onda	ondan onnan ondån ondå onda ondon	onnan onu:nan onũ:nan onuŋła onũ:ła onnaŋ onuŋnan onuŋuła onuŋunan
Çokluk (Yakın İçin)	bunnar bunłar	bunnarıŋ bunnarın	bunnarı	bunnara	bunnarda	bunnardan	bunnarınan bunnarłan bunnarran
Çokluk (Biraz Uzak İçin)	şunnar şonnar	şunnarıŋ	şunnarı	şunnara	şunnarda	şunnardan	şunnarınan
Çokluk (Uzak İçin)	onnar onłar	onnarın onnarıŋ	onnarı	onnara	onnarda	onnardan onłardan	onnarınan onnarłan onnarna

Teklik (Yakın İçin)

Yalın Durum: *bu* (330 kez) 8/140; 38/24; 44/33 vd., *bo ͡ gúnüŋ* (1 kez) 4/6.

İlgi Durumu: *bunuŋ* (20 kez) 8/95; 26/89; 40/2 vd.

Yükleme Durumu: *bunu* (44 kez) 1/54; 23/63; 55/50 vd.

Yönelme Durumu: *buna* (10 kez) 12/55; 28/100; 47/26 vd., *buŋa* (4 kez) 4/29; 8/8; 32/67; 53/120, *bua͡* (1 kez) 1/33.

Bulunma Durumu: *bunda* (2 kez) 7/182, 25/179.

Çıkma Durumu: *bundan* (13 kez) 12/56; 32/65; 55/133 vd.

Araç Durumu: *bunnan* (4 kez) 6/2; 15/3; 22/10; 32/135.

Teklik (Biraz Uzak İçin)

Yalın Durum: *şu* (141 kez) 3/23; 30/40; 44/9 vd. *şo* (17 kez) 5/57; 23/142; 44/10 vd., *şo:* (7 kez, daha çok Yörük ağzında) 23/11; 24/1; 31/28 vd., *şô* (1 kez) 13/110.

İlgi Durumu: *şunuŋ* (5 kez) 2/120; 23/10; 25/145 vd., *şonuŋ* (1 kez) 26/36.

Yükleme Durumu: *şunu* (19 kez) 12/18; 28/86; 55/104 vd., *şonu* 18/16.

Yönelme Durumu: *şuna* (1 kez) 8/6; 8/7.

Bulunma Durumu: *şunda* (metinlerde kaydedilmemiştir).

Çıkma Durumu: *şundan* (3 kez) 1/55; 28/84; 31/51.

Araç Durumu: *şunnan* (1 kez) 6/2, *şununan* (1 kez) 11/150, *şônnan* (1 kez) 22/10.

Teklik (Uzak İçin)

Yalın Durum: *o* (698 kez) 1/64; 17/124; 40/12 vd.

İlgi Durumu: *onuŋ* (114 kez) 1/89; 29/99; 49/52 vd., *onun* (6 kez) 13/45; 23/191; 46/8 vd.

Yükleme Durumu: *onu* (205 kez) 12/77; 27/91; 53/169 vd. *oŋu* (1 kez) 49/55.

Yönelme Durumu: *oŋa* (13 kez) 7/153; 29/157; 51/20 vd., *ona* (88 kez) 13/32; 22/17; 49; 118 vd., *o͡ã* (2 kez) 53/177; 55/29.

Bulunma Durumu: *onda* (2 kez) 25/64; 9/7; 9/59.

Çıkma Durumu: ***ondan*** (241 kez) 2/80; 28/89; 48/17 vd., ***onnan*** (yaklaşık 45 kez) 19/40; 23/8; 25/77 vd., ***ondån*** (3 kez): *ondån ‿* sõ:ra 38/22; *ondån ‿* so:na 31/67; 52/131, ***ondå*** *‿* so:na (1 kez) 24/61, ***onda*** *‿* kiri (1 ez) 16/26, ***ondon*** (4 kez) *ondon ‿* so:na 49/57; *ondon ‿*so:no 32/204; *ondon ‿*soŋura 38/66; *ondon ‿*sõ:ra 53/63.

Araç Durumu: *onnan* (yaklaşık 45 kez) 2/78; 25/65; 49/44 vd., *onu:nan* (4 kez) 20/17; 29/88; 39/90; 53/170, *onũ:nan* (2 kez) 38/19; 53/174, *onuŋła* (2 kez) 25/76; 26/77, *onũ:ła* (1 kez) 25/76, *onnaŋ* (1 kez) 21/17, *onuŋnan* (1 kez) 28/89, *onuŋuła* (1 kez) 25/223, *onuŋunan* 38/6.

Çokluk (Yakın İçin)

Yalın Durum: *bunnar* (46 kez) 10/11; 33/25; 42/19 vd., *bunłar* (1 kez) 43/20.

İlgi Durumu: *bunnarıŋ* (3 kez) 12/15; 23/6; 39/33, *bunnarın* (1 kez) 28/41.

Yükleme Durumu: *bunnarı* (16 kez) 8/69; 25/21; 44/12 vd.

Yönelme Durumu: *bunnara* (7 kez) 28/43; 40/66; 51/105 vd.

Bulunma Durumu: *bunnarda* (1 kez) 3/201.

Çıkma Durumu: *bunnardan* (2 kez) 4/18; 6/36.

Araç Durumu: *bunnarınan* (2 kez) 32/164; 53/154, *bunnarłan* (1 kez) 28/48, *bunnarran* (1 kez) 28/48.

Çokluk (Biraz Uzak İçin)

Yalın Durum: *şunnar* (4 kez) 7/39; 12/29; 19/3; 44/8, *şonnar* (2 kez) 7/39; 38/52.

İlgi Durumu: *şunnarıŋ* (1 kez) 13/141.

Yükleme Durumu: *şunnarı* (2 kez) 11/46; 19/16.

Yönelme Durumu: *şunnara* (metinlerde kaydedilmemiştir).

Bulunma Durumu: *şunnarda* (metinlerde kaydedilmemiştir).

Çıkma Durumu: *şunnardan* (1 kez) 11/34.

Araç Durumu: *şunnarınan* (metinlerde kaydedilmemiştir).

Çokluk (Uzak İçin)

Yalın Durum: *onnar* (76 kez) 11/127; 21/50; 38/22 vd., *onłar* (1 kez) 39/13.

İlgi Durumu: *onnarın* (9 kez) 13/34; 37/35; 51/7 vd., *onnarıŋ* (2 kez) 19/46; 49/151.

Yükleme Durumu: *onnarı* (50 kez) 13/85; 23/48; 33/3 vd.

Yönelme Durumu: *onnara* (10 kez) 14/63; 36/36; 41/30 vd.

Bulunma Durumu: *onnarda* (2 kez) 14/63; 26/7.

Çıkma Durumu: *onnardan* (9 kez) 10/20; 19/14; 55/15 vd., *onłardan* (1 kez) 1/76.

Araç Durumu: *onnarınan* (7 kez) 6/7; 19/14; 48/33 vd., *onnarłan* (1 kez) 28/49, *onnarna* (1 kez) 31/58, *onnarın* (1 kez) 16/78.

4.2.2.3.4. Belirsizlik Zamirleri

Belirsizlik zamirleri, kişileri ve nesneleri belirsiz olarak temsil eden zamirlerdir (Korkmaz, 2014: 412). KKA'da belirsizlik zamirleri genel olarak ÖTT'deki belirsizlik zamirleriyle aynıdır: şundan *başḴasın*a basma dėyor 31/51, işde şimdi *ba:zıłarı* boşładı, *ba:zıłarı* devam ◡ idiyir 38/37, ondan so:na, *biri* gelmiş 44/29, a:min a:min, *cúmlemize* 46/64, *fiłanıŋ* ġızı 48/51, *hepisi* 50/124, *herkeş* 5/54, *kimse* 12/2, daıłmışłar. *ḵimisi*

çumrada *k̲imisi* ġaramanda *k̲imisi* ġarabuŋarda ġałmış 39/11, eviŋ ‿ içi bomboş şimdi *k̲imse* yoḳ 31/48, onnar şamdan gelmiş *bi ġısmı*, *bi ġısmı* da ı:raḳdan gelmiş 35/7, çamaşırı elinnen yi:ḳıyordu, *her şiy* gendindenidi 55/112, şindi *çoğu* bö̲yükbaş hayvana döndü 21/45, ġoyun etinden *başġasın* ‿da yimezlerdi 39/55 vb.

4.2.2.3.5. Soru Zamirleri

Soru zamirleri, canlı ve cansız varlıkları soru yoluyla temsil eden zamirlerdir (Korkmaz, 2014: 419). KKA'da, ÖTT'nin *kim* ve ne *soru* zamirleri asıl soru zamiri olarak kullanılır.

KKA'da soru zamirleri ve soru zamirlerinin ad durumlarına göre çekimlenmiş biçimi şu tablodaki ve kullanım sıklıklarıyla belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 11.

KKA'da Soru Zamirleri ve Soru Zamirlerinin Ad Durumlarına Göre Çekimi

YalınDurum	İlgi Durumu	Yükleme Durumu	Yönelme Durumu	Bulunma Durumu	Çıkma Durumu	Araç Durumu
kim k̲ím	kimiŋ kimin	kimi	kime	kimde	kimden	kiminen
ne ney nėy	neyiŋ neyin	neyi	neye	neyde	neyden	neynen neyinen nėyile nėyle nėynen

Kim Soru Zamirinin Durumu Ekleriyle Çekimi

Yalın Durum: *kim* (15 kez) 13/134; 23/23; 51/50 vd., *k̲ím* (1 kez) 46/41; 46/42 vd.

İlgi Durumu: *kimiŋ* (6 kez) 1/69; 23/41; 30/40 vd., *kimin* (1 kez) 31/29.

Yükleme Durumu: *kimi* (1 kez) 1/63.

Yönelme Durumu: *kime* (3 kez) 3/213; 11/177; 30/35.

Bulunma Durumu: *kimde* (metinlerde kaydedilmemiştir).

Çıkma Durumu: *kimden* (metinlerde kaydedilmemiştir).

Araç Durumu: *kiminen* (metinlerde kaydedilmemiştir).

Ne Soru Zamirinin Durumu Ekleriyle Çekimi

Yalın Durum: *ne* (200 kez) 11/33; 20/6; 41/15 vd., *ney* (9 kez) 8/30; 32/79; 45/50 vd, *nėy* (1 kez) 7/172.

İlgi Durumu: *neyiŋ/neyin* (metinlerde kaydedilmemiştir).

Yükleme Durumu: *neyi* (3 kez) 11/84; 27/25, 36/39.

Yönelme Durumu: *neye* (2 kez) 14/165; 50/37.

Bulunma Durumu: *neyde* (metinlerde kaydedilmemiştir).

Çıkma Durumu: *neyden* (metinlerde kaydedilmemiştir).

Araç Durumu: *neynen* (3 kez) 2/103; 30/21; 53/184, *neyinen* (1 kez) 40/26, *nėyile* (1 kez) 25/177, *nėyle* (1 kez) 25/44, *nėynen* (1 kez) 2/109.

Bununa birlikte *hangi* ve *kaç* soru sıfatı bölgemiz ağızlarında ÖTT'de olduğu gibi iyelik eki alarak soru zamiri işlevinde kullanılabilir: *hanġısı* 8/21; 28/85 vd., *haŋġısı* 2/147; 8/6 vd, *haŋġısını* 37/7 vb.

4.2.2.4. Zarflar

Zarflar fiillerden, sfatlardan, sıfat-fiillerden ve zarf niteliğindeki sözlerden önce gelerek onları zaman, yer, yön, nitelik, durum, azlık-çokluk bildirme, pekiştirme ve sorma gibi çeşitli yönlerden etkileyip değiştirerek anlamlarını daha belirgin duruma getiren sözlerdir (Korkmaz, 2014: 425). Korkmaz, zarfları zaman zarfları, yer ve yön zarfları, tarz zarfları -nitelik ve durum-, azlık-çokluk (miktar) zarfları ve soru zarfları olmak üzere beş ayrı grupta inceler (bk. Korkmaz, 2014: 460). KKA'da zarflar, Korkmaz'ın ayırdığı bu beş gruba göre ayrı başlıklar altında ele alınmıştır.

4.2.2.4.1. Zaman Zarfları

Zaman zarfları bir oluş ve ılışın zaman içindeki yerini bildiren, daha açık bir anlatımla fillerin, sıfat fiillerin ve zarf fiillerin anlamlarını zaman açısından belirleyen, sınırlandıran veya kesinleştiren sözlerdir (Korkmaz, 2014: 460). KKA'da zaman zarfları ÖTT'deki gibi zaman bildiren sözler veya zaman zarfı türeten ekle türetilmiş sözlerdir: *arada sırada* 50/93, *ara sıra* 12/73; 39/1, *artıḳ* 11/123; 14/154; 30/25, *baːzen* 11/72; 39/3; 42/24; 50/86; 9/56, *baharın* 1/95; 34/29; 53/6 vd., *birinde* on üç taːne canavar gelmiş, ġoyunu yiyecek 14/109, *bu arada* 32/31; 49/110, *bu sıralarda* 23/121, *çoḳtan beridir* 40/46, *çoḳtan beri* 25/173, onnan da *da͡ːim* biz beraːber olurduḳ 14/117, álettirik gelinci *devamlı* burda oturuyoruz 21/6, *eskiden* 11/141; 32/214; 50/129 vd., *eveliː* bura yedi haːneyimişimiş 36/13, *ėvelkten* 49/154, *ezelden* 31/32, *ġayrı* 19/57; 23/113; 55/34

vd., *dörtü çeyrek geçe* 11/153, *gışın* 15/41; 27/125; 53/184 vd., *günaşı* úç yúz ekmek 52/57, sabah gün doğduda sürürdüm 1/106, gündün 7/163, gice gündüz 24/84, gündüzü 31/40, *güzün* 12/76; 18/32; 39/72 vd., *ha:la* 53/163 vd., *ha:liya* 6/10, *hemen* 50/181, *her gün* 40/10 vd., *hincik* 20/56, *ilkin* 30/3, *ilk öŋüş* gına olur, *onnan kiri* dúğün olur 19/2, *zabattan irkencik* düün ‿olurdu 24/72, *irtesi gün* 9/84, pułłu:ła atılan *kúnde* iki dágar üş dágar yir sürerdik 28/28, *künde* bi doktura ‿ğıderiz 24/54, *o ‿va:tların* 11/11, *daa önce* orağła dererdik 25/110, *öŋceden* 29/24, *eveli* aşşa: yoḳarı *her ‿ gün* bişir. *öndüyi ‿ gíne* bişirdim 11/22, *öndüyünnerin* şiyiŋ o:ğlan giydi 11/111, *daha öŋceleri* 26/30, *öta:n* yıḳıłdı 40/9, *sahatlerce* 48/42, *geldikten so:na* 15/73, *yazın* 12/57; 15/32; 55/136 vd., bura kóy ‿ de *yeŋice* şiy ‿ ołdu, belediye ołdu 28/100, ayşenelerde *yiŋilende* kótü ayşenede sinek bata bata doḫuduḳ 11/41, *zaba: garşı* iba düşer 2/94, *zabattan* gaḳar, çay bişirir yirdik 24/1, *zaba:nan* 40/14, onnar *zama:nında* davşan avłałłarıdı 18/38 vb.

4.2.2.4.2. Yer ve Yön Zarfları

Bu gruba giren zarflar, fiildeki oluş ve kılışın yerini ve yönünü belirleyen zarflardır (Korkmaz, 2014: 462). Bölgemiz ağızlarında genel olarak başlıca şu yer ve yön zarfları kullanılır: onnar gelirdi biz *dışarı* çıḳardıḳ 37/16, iki sa:dış bir o:ğlan *içeriye* dıḳıyıłłardı gelinnen o:ğlanı 52/94, *ileride* túrkmenca:mili var, onnar da túrkmen 43/55, *geriye* tóbe gítmezler 46/46, melik dutałłardı, ipleri asałłardı *yoḳarıya* 29/89, çarpardıḳ, de: *aşşa:* gíder onu ałı gelirdik 22/16, develeri gaybittik *bura* ince 23/133, *boyraza do:ru* savurun 55/143, *depeden öte* aşmış gitmiş 23/187, *bura* gelinci dert sahabı ołduḳ 24/4, *şurda* datlı su var, *şura* zehir 31/14, *gúłbahçeniŋ ‿ o civardan şura* seniŋ 1/72, *niriye* çıḳarsa *ora* gídecek 27/88, mał ‿ dağ denilen bi mevki var *şôrda ilerde, ora* gurułmuş 30/3, dene *şo yannıya* ayrılır saman uçar gider *şôruya* yığılır 2/105, *bura* yanı, hoTamış gólü esas *kúçükaşłama kóyünnen büyükaşłama kóyünün arasınıŋ batı tarafı*, hotamış gólü didikleri gól *ora* 53/19, atałłardın silahı atałłardın silahı *dam baştan góve* 23/51, esas *burası* bataḳlıḳ. *öte Tarafi* hotamış gólünün ołdu: yir 53/21, *garapınardan öte yana* 17/11, giderdin de: şiye *apaḳ gaşına do:ru* 51/21 vb.

4.2.2.4.3. Nitelik ve Durum Zarfları

Bir oluş ve kılışın niteliğini, nasıl yapıldığını, ne durumda olduğunu bildiren zarflardır (Korkmaz, 2014: 464). Metinlerimizde nitelik ve durum zarfları oldukça çoktur. Başlıca şu örnekler gösterilebilir: saŋa *hiç* övüt virmedim 7/198, işde *döveli diyi*

ça:rıłłardı 13/119, amma su *yemyeşil biyle* 53/190, *o ġadar dėrinden* inmeyelim 8/53, *şile* ėliŋ ġayardı 45/57, *öylelik ‿ sıra* ġuru yapıyołłar 19/54, ezeli ķarapınardan top díŋlellerdi, *o topunan* a ałłardı 29/66, basar ġaynadırdıķ *ipiyle barabar* 25/70, ülen ağacı ġırmaŋ da *g özel e* yeŋ 28/40, hah, *hemen hemen* ona yaķınıdı 49/118, amma burcu burcu ġoķardı çamaşır baķ 53/170, ġabiristanıŋ ołduu yirde *e:lbette* ķöy ‿ołur de: mi? 31/22, bizim atalarımız ordan *a:çlıķtan yoķluķtan*, a:ç ġałmışłar 49/7, aynan didi:m gíbi 53/141, *şö:yle dóşek gibi* serilir 2/97, *barabara* ġaynanayı ġaynatayı oyuna çıķardıłłar 23/63, yałıŋız eve girdiŋ miydi 25/204, *ġovaynan* su çıķarïdıķ 36/15, *do:ru* gendim *yayaķ* gíder gelirim 6/12, *oynayı çağırı, ķöyü dołanı dołanı* camınıŋ öŋúne varıłłardın 23/43, onnarı *za:ti* sevmem 16/10, dúğúnner şimdi *çoġ ‿ ağır* 5/42, dúva: idicin *bekit ‿ te* 55/133, *sıcaķ dutması uçun* serilir 12/35, *yuŋłar ġarışmasın ipler diyi* çabıt ba:ğłarız 13/41, *sa:dece* ġapı boyundan geçti 7/177, öndüyi˚ŋ ‿ *gíne* bişirdim 11/22, *birer ‿ iKişer* yayła evi varıdın 23/136, o dúğünner iyle ołuyurdu 47/11, *e:limiz ‿ ile* iler, *kirkit, maķķas, kirkit ‿ ine* vurur vurur ondan kiri de *maķķas ‿ ıła* ġırķardıķ 25/58, *ıłacınan gúpreyinen* böyüyor 5/20, burdan ġarabıŋar ġadar arası vardı *aşşa: yoķarı* 24/15, *şiyle* gíttim 52/133, *dizim dizim* dizildi 11/208, ben *yałıŋız* duramıyorun 31/45 vb.

4.2.2.4.4. Azlık-Çokluk (Miktar) Zarfları

Azlık-çokluk zarfları, bir sıfatın bir zarfın veya fiildeki oluş ve kılışın miktarını, ölçüsünü ve derecesini belirleyen zarflardır (Korkmaz, 2014: 478). Metinlerimizde belirlediğimiz başlıca azlık-çokluk zarfları şunlardır: *biraz* birbirine beŋzer 26/59, pek aķłı ermez 39/21, hinci *daha ırahatlıķ* yavrım 23/199, misa:firimiz *hic ‿* eksig ‿ ołmazdı 48/44, dúzenimiz *hep* değişi:di 14/84, *daha* iyiydi oranıŋ suyu 24/10, eveli dúğünnerimizde *birez* içki varıdı 47/13, yılancıķ, sancı ołuyo *ekseri:* 32/196, böyük gúççüğe *bütün* gidiliridi 8/76, onnar *fazła* ekiliyor bizim burda 11/125, ġadınıŋ işi *ıççıķ* zor 29/107, patatizi *çoķ* severiz 32/18, *ippi:y* yazdıŋ 7/188, onu bek sevmeyiz 17/78, çoķ çałış 7/167, *eŋ eski* ķöy bura 21/68, hotamış gólünüŋ ołduğu yir *tama:men* sürekе 38/42 vb.

4.2.2.4.5. Soru Zarfları

Soru zarfları, fiildeki oluş ve kılışı çeşitli yönlerden soru yoluyla belirleyen zarflardır (Korkmaz, 2014: 482). Bölgemiz ağızlarında kullanılan soru zarflarına başlıca

şu örnekler verilebilir: yil durdu mu *nėynen* savuracaŋ? 2/209, *nė:di* ġırıłmadıŋız? *nėdi* ḵökünüz kesilmedi? 24/79, *nası* ġołay len? 1/66, *nirde* bu gúzu? 2/16, *nası* a:naşırdıŋız? 11/74, *nirden* geliyiŋ, *nireye* gidiyiŋ 34/2, nahał meşurudu? 16/41, ne diyeyin? 16/58, ısdarı nahał doḳuduŋuz, eskiki şiyleri nahał doḳuduŋuz? 21/65, bėn *ne* ederin size, *niye* böyle idersiŋiz, *nėye* beni böyle ałçaḳ gósterirsiŋiz? 25/209, şimdi ben neden biliyirim? 48/77, nire gitti? 3/176, nirden geldi:ğimiz ‿de bilmiyom 21/23 vb.

4.2.2.5. Fiiller ve Fiil Çekimleri

Bu bölümde KKA'daki fiil çekimlerinde kullanılan kişi ekleri, fiillerin biçim, kip ve kişilere göre çekimi, fiillerin birleşik çekimi, fiillerim katmerli birleşik çekimi ve fiilimsiler incelenecektir.

4.2.2.5.1. Kişi Ekleri

KKA'da fiillerde kullanılan kişi ekleri, ÖTT'deki gibi zamir kökenli kişi ekleri, iyelik kökenli kişi ekleri ve emir kipinde kullanılan ekler olmak üzere üç gruptadır. Fiillerin biçim, kip ve kişilere göre çekiminin ayrıntılı incelendiği bölümde (bk. 4.2.2.5.2.) pek çok örneğe bakılabileceğinden bu bölümde örnek verilmemiştir, ancak kişi eklerinin kullanım özelliklerine dair bilgi verilmiştir.

4.2.2.5.1.1. Zamir Kökenli Kişi Ekleri

Zamir kökenli kişi ekleri KKA'da öğrenilen geçmiş zaman, geniş zaman, -(X)yor biçimli ve -(X)yXr biçimli her iki şimdiki zaman, -(y)AcAk biçimli gelecek zaman ve istek çekiminin ikinci, üçüncü kişilerinde kullanılmaktadır.

KKA'da zamir kökenli kişi ekleri tablodaki gibidir:

Tablo 12.

KKA'da Zamir Kökenli Kişi Ekleri

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{Xm}, Yörük ağzı -{Xn}
Teklik İkinci Kişi	-{sXŋ}, -{sXn}
Teklik Üçüncü Kişi	-{Ø}
Çokluk Birinci Kişi	Yerli ve Yörük ağzı -{Xz}, Türkmen ağzı -{XK}
Çokluk İkinci Kişi	-{sXŋXz}, -{sXnXz}, -{sX:z},
Çokluk Üçüncü Kişi	-{lAr}

KKA'da zamir kökenli kişi eklerinin kullanımında şu özellikler görülür:

Yörük ağzı bölgesinden derlenen metinlerde geniş zaman, -(X)yor biçimli şimdiki zaman ve -(y)AcAK biçimli gelecek zaman çekimi teklik birinci kişide -Xn ekinin kullanıldığı görülür.

Yerli ağız ve Yörük ağzı bölgesinden derlenen metinlerde öğrenilen geçmiş zaman, geniş zaman, -(X)yor biçimli şimdiki zaman ve -(y)AcAK biçimli gelecek zaman çekimi çokluk birinci kişide -Xz ekinin kullanıldığı görülür; Türkmen ağzı bölgesinden derlenen metinlerde öğrenilen geçmiş zaman, geniş zaman, -(X)yXr biçimli şimdiki zaman ve -(y)XcX biçimli gelecek zaman çekimi çokluk birinci kişide iyelik kökenli kişi eki -XK ekinin kullanıldığı görülür.

4.2.2.5.1.2. İyelik Kökenli Kişi Ekleri

KKA'da iyelik kökenli kişi ekleri ÖTT'deki gibi görülen geçmiş zaman ve dilek-şart kipinde kullanılır. Bununla birlikte iyelik kökenli kişi ekleri, Türkmen ağzı metinlerinde görülen -(y)XcX biçimli gelecek zaman çekiminde ve istek çekiminin birinci kişilerinde de kullanılır. Türkmen ağzı metinlerindeki çokluk birinci kişilerde -{K} / -{XK} ekleri kullanılır.

KKA'da iyelik kökenli kişi ekleri tablodaki gibidir:

Tablo 13.

KKA'da İyelik Kökenli Kişi Ekleri

	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{m}
Teklik İkinci Kişi	-{ŋ},-{n}
Teklik Üçüncü Kişi	-{Ø}
Çokluk Birinci Kişi	-{K}
Çokluk İkinci Kişi	-{ŋXz}, -{nXz}
Çokluk Üçüncü Kişi	-{lAr}

4.2.2.5.1.3. Emir Ekleri

KKA'da emir eklerinin kullanımına dair dikkat çeken başlıca özellik, Yörük ağzı metinlerinde teklik birinci kişide -(y)AyXn, -(X)yXn biçimlerinin kullanılmasıdır. Emir eklerinin kullanımına dair ayrıntılar için bk. *4.2.2.5.2.1.6. Emir-İstek Çekimi*.

KKA'da emir ekleri tablodaki gibidir:

Tablo 14.

KKA'da Emir Ekleri

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{(X)yXm}, -{(y)AyIm}, -{Xm} -{(y)AyXn}, -{(X)yXn}
Teklik İkinci Kişi	-{Ø}
Teklik Üçüncü Kişi	-{sXn}, -{sXŋ}
Çokluk Birinci Kişi	-{(y)AlIm}
Çokluk İkinci Kişi	-{(y)Xŋ}, -{ŋ}, -{(y)Xn}
Çokluk Üçüncü Kişi	-{sXnlAr}, -{sXnnAr}

4.2.2.5.2. Fiillerin Biçim, Kip ve Kişilere Göre Çekimi

Bu bölümde KKA'da fiillerin biçim, kip ve kişilere göre çekimi, basit, birleşik ve katmerli birleşik çekimler olmak üzere üç başlışta ele alınmıştır.

4.2.2.5.2.1. Basit Çekimler

Fiiller şekil, zaman ve şahsa bağlı bir yargıya dönüşebilmek için belirli anlatım kalıplarına girerler. Bu anlatım kalıplarına kip, bu kavramı karşılayan eklere de kip ekleri diyoruz. Fiildeki kip, kendi varlığını ancak zaman ekleri ile ortaya koyabilmektedir (Korkmaz, 2014: 517). Türkçede fiillerin girdiği anlatım kalıplarını Korkmaz bildirme kipleri (görülen geçmiş zaman, duyulan geçmiş zaman, şimdiki zaman, gelecek zaman, geniş zaman) ve tasarlama kipleri (İstek, emir, dilek-şart, gereklilik) olmak üzere iki ana grupta inceler (bk. Korkmaz, 2014: 517). Burada Korkmaz'ın belirttiği bu kipler ele alınmıştır.

4.2.2.5.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman

Fiildeki oluş ve kılışın söylendiği andan yani içinde bulunulan zamandan daha önceki zamanda bitmiş, tamamlanmış olduğunu gösteren zamandır (Korkmaz, 2014: 527). Bölgemiz ağızlarında görülen geçmiş zamanın kişilere göre çekimi tablodaki ve belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 15.

KKA'da Görülen Geçmiş Zaman Çekiminde Kullanılan Ekler

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{DXm}, -{dXm}
Teklik İkinci Kişi	-{DXŋ}, -{dXŋ}, -{DXn}
Teklik Üçüncü Kişi	-{DX}, -{dX}
Çokluk Birinci Kişi	-{DXK}, -{dXK}
Çokluk İkinci Kişi	-{DXŋXz}, -{dXŋXz}
Çokluk Üçüncü Kişi	-{DXlAr}, -{dXlAr}

Teklik Birinci Kişi

-{DXm}

KKA'da ek çoğunlukla ünlü ve ünsüz uyumlarına uygun olarak sekiz biçimli -{DXm} biçimiyle görülür: *ołdum* 1/57, *yaptım* 1/105, *bindim* 2/21, *ġırdım* 2/45, *górmedim didim* 2/48, *gótürdüm* 3/121, ġarabıŋarda *doːğdum böyüdüm* 4/3, bèn *yimedim* 5/37, *bişirdim* 11/22, çoḳ *doḳudum* 12/16, *ġałdım* 12/55, *unuduvirdim* 14/159, *unuttum* 14/160, ben onu da *górdüm* 16/18, *böyüdüm* 18/1, *doḳudum* 20/54, *gótürdüm*

20/19, *didim* 21/58, *ġazandım* 25/190, *g̱íttim* 27/47, *g̱ótürdüm* 30/37, *sordum* 32/110, *evlendim* 37/19, *sö:y̨ledim* 39/28, *ġułłanmadım* 40/47, *yaptım* 42/55, *tanıştım* 48/55, *yorułdum* 49/95, tė:ris ‿ *ołdum* 51/3, herifi *ġaybittim* 52/123, kilim *doḳudum* 55/77, *ḳaḳtım* 55/126 vb.

-{dXm}

Bölgemiz ağızlarında görülen geçmiş zamanın teklik birinci kişisi yer yer ünsüz uyumuna aykırı olarak, ötümsüz ünsüzden sonra -{dXm} biçiminde görülür: çoḳ motifler *yapdım* 12/56, *baḳdım* 12/61, *unutdum* 17/17, *yapdım* 22/1, *çıḳdım* 26/88, *unutdum* 26/126, *yıḲdım* 27/47, *yapdım* 29/155, *açdım* 31/2, *g̱órsetTim* 45/80, *gitdim* 51/2, *g̱kesTim* 52/6, *çıḳdım* 52/73 vb.

Teklik İkinci Kişi

-{DXŋ}

KKA'da ek çoğunlukla ünlü ve ünsüz uyumlarına uygun olarak sekiz biçimli -{DXŋ} biçimiyle görülür: *a:nadıŋ* ‿ ġı? (anladın mı?) 2/9, teriz *ołduŋ* 2/68, *yapmadıŋ* 2/69, *vermediŋ* 3/9, ná ‿ zaman *geldiŋ* ya? 3/47, neden *v̇urduŋ?* 3/154, misa:fir *g̱íttiŋ* 5/55, ippi:y̨ *yazdıŋ* 7/188, *nev̇ürdüŋ?* (ne yaptın?) *giciktiŋ* (geciktin) 8/30, *didiŋ* 8/133, döşüne *soḳtuŋ* mu yörür 17/30, *daḳtıŋ* 21/49, *didiŋ* 23/79, *ġarışmadıŋ* 28/48, *yaşadıŋ* 30/36, *duyduŋ* 31/16, *ġurtułduŋ* 32/115, *a:nadıŋ* 32/229, *sorduŋ* 38/3, *getirdiŋ* 42/53, *ałdıŋ* 42/64, *g̱órdüŋ* 47/27, *ołduŋ* 49/91, *dóktürdüŋ* 55/57, *didiŋ* 55/58, *geldiŋ* 55/165 vb.

-{dXŋ}

Ünsüz uyumuna aykırı bu biçim tek örnekte görülür: *basdıŋ* 31/51.

-{DXn}

KKA'da görülen geçmiş zaman ikinci teklik kişi çekiminde ekin kişi unsuru çoğunlukla genizli [ŋ] biçimdedir, ancak metnlermizde şu birkaç örnekte diş [n]'si ile söylendiği kaydedilmiştir: hiç *gónenmedin* 13/100, *yaptın* 42/55, mayışa *bağłandın* 52/107.

Teklik Üçüncü Kişi

-{DX}

KKA'da ek çoğunlukla ünlü ve ünsüz uyumlarına uygun olarak sekiz biçimli -{DX} biçimiyle görülür: *ġurudu* 1/6, *dóv̇dü* 2/20, *yı:ḳandı didi* 2/71, *ġorḳuttu* 11/170, *satıłdı* 12/57, *deyişti* 13/33, so:na so:na *ołdu* 14/24, şindi o da *ḳaḳtı* (kalktı) 14/59, davıł *düv̇üldü*, ġadın *oynadı* 14/90, yini *ołdu* 15/8, gelin *geldi* 16/17, anası *öldü gitti* 16/39,

ġaybołdu gitti 17/21, *ızałdı* 19/40, develer *hastałanıvirdi* 23/145, *ġurudu* 28/14, *ġaybitti* 30/14, *bişti* 34/25, *ġurtułaġałdı* 34/28, *deŋişikleşti* 44/48, *ė:vlendi* 51/36 vb.

-{dX}

Yer yer ünsüz uyumuna aykırı biçim görülür: *çıḳdı* 13/27, sõ‿ura makine *çıḳdı* 25/112, çałġı *yapdı* 26/77, *ġołayłaşdı* 27/20, *açdı baḳdı* 31/9, *baḳdı* 32/73, *a:şdı* (açtı) 32/114, *gó̲şdü* (gö̲çtü) 38/59, *şişdi* 39/27, *çıḳdı* 51/29, *aḳTı* 16/90, dişiniŋ ikisi *çıḳTı* 23/86, *yatTı* 53/28 vb.

Çokluk Birinci Kişi

-{DXK}

Ek çoğunlukla ünlü ve ünsüz uyumlarına uygun olarak sekiz biçimli -{DXK} biçimiyle görülür: *durduramadıḳ* 1/31, *gó̲rdük* 1/86, hızmat‿ *íttik* 2/9, *böyüdük* ata *bindik* yabanda *yattıḳ* 2/13, *yidik* 3/7, biz *böyüttük* 8/9, *geçirdik* 13/1, ġoyun *gü̲ttük*, ġuzu *gü̲ttük* 13/1, *unuttuḳ* 13/82, *ġonuştuḳ* 15/14, çarıḳ *gíydik* 16/52, ordan *ge̲ldik ayrıłdıḳ*, k̲óy‿*ołduḳ* 18/5, *bitirdik* 19/31, *doḳuduḳ* 20/50, *gó̲rdük* 22/2, *ġaybittik* 23/133, yoła *yürüdük* 26/90, *gíydirdik ġuşattıḳ* 31/57, *başładıḳ* 32/9, *böyüdük* 32/31, *ġoyduḳ* 34/25, doḳtura *gittik* 39/27, daş *daşıdıḳ* 40/11, *ġałdırdıḳ* 42/56, gezdik *dołaştıḳ* 46/39, şayıt *bułduḳ* 51/35, *annattıḳ* 53/140, *uğurładıḳ* 55/37 vb.

-{dXK}

Ünsüz uyumuna aykırı biçim yer yer görülür: *çałışdıḳ* 13/1, yuŋu da *ġırḳdıḳ* 25/75, dúv̇en *yapdıḳ* 26/65, yoła *çıḳdıḳ* 26/86, *çałışdıḳ* 49/134, *yėrleşdik* 51/53 vb.

Bölgemiz ağızlarında ekin son ünsüzü çevre şartından ötürü yer yer yarı ötümlü biçimde görülür: rasg̲ele *buluşduḴ.*‿ *éle:?* 8/40, *çürüdüḴ*‿ *işte* çałışı çałışı 23/171, motur‿ *ałdıḴ*‿ *ġoduḴ*‿ *ġaraşda* durur 25/51, *oturduḴ*‿ *eğlendik* 26/77, *direndiğ̊*‿ *adama* 26/106, *ałdıḴ*‿*geldik* 31/54, *çałışdıḴ*‿*emmim* 32/52, *emdirdig*‿*amma* 33/57, *ġałdıḴ*‿*orda* 51/69 vb.

Şu tek örnekte ekin son sesinin orta damaktan söylendiği, buna bağlı olarak da ekin ünlüsünün yarı artlı olarak söylendiği görülür: *böyüdúḳ* 51/13.

Çokluk İkinci Kişi

-{DXŋXz}

Ek ünlü ve ünsüz uyumlarına uygun olarak sekiz biçimli -{DXŋXz} biçimiyle görülür: *annaştıŋız* mı? 6/56, *nöürdüŋüz?* 11/113, *doḳuduŋuz* 21/65, nė:di *ġırıłmadıŋız?* 24/79, *geldiŋiz* 43/50 vb.

-{dXŋXz}

Ünsüz uyumuna aykırı olan bu biçim şu örnekle kaydedilmiştir: gezi *yapdıŋız* 11/113.

Çokluk Üçüncü Kişi

-{DXlAr}

Ek ünlü ve ünsüz uyumlarına uygun olarak sekiz biçimli -{DXlAr} biçimiyle görülür: cina:yeT ‿ *işlediler* 1/78, *bitirdiler* 2/91, *yidiler* 3/7, *sordułar* 3/11, *getirdiler ġonuşturdułar* 7/87, *beyendiler* 11/27, oruya *dikdirdiler* yiŋi 14/63, ġadın *getirdiler oynattıłar* 14/82, *darałdıłar* 14/104, *ġoydułar* 14/129, bėni *duttułar bindirdiler* 16/32, *ısładıłar* 19/46, *gónderdiler* 22/6, *çıḳardıłar gittiler* 23/199, *ayırdıłar* 26/127, dilkiyi *v̇urdułar bitirdiler* 27/30, *gótürdüler* 28/80, *ö:rettiler* 30/20, *ałdıłar* 31/62, *ġułłandıłar* 32/47, *ġałdırdıłar* 38/67, *gótürdüler* 42/62, *kömdüler* 44/36, 51/52, *böłündüler* 51/61, *didiler* 52/124, *dóndüler* 53/51, *bişirdiler* 53/122 vb.

-{dXlAr}

Ekin ünsüz uyumuna aykırı birkaç örneği vardır: *yapTıłar* 14/128, *yapTıłar* 27/92, *baḳdıłar* 32/47.

4.2.2.5.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Fiilin karşıladığı oluş ve kılışın içinde bulunulan zamandan daha önce gerçekleştiğini; ancak, konuşanın bunu görmediğini, bilmediğini, başkasından duyup öğrendiğini veya farkında olmadan işlediğini ve sonradan fark ettiğini ya da gördüğünü bildiren bir şekil ve zaman kalıbıdır (Korkmaz, 2014: 540). Bölgemiz ağızlarında öğrenilen geçmiş zamanın kişilere göre çekimi tablodaki ve belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 16.

KKA'da Öğrenilen Geçmiş Zaman Çekiminde Kullanılan Ekler

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{mXşXm}, -{mXşsXm}, -{mXssXm},-{mXşşXm}, -{mXşşX:m}
Teklik İkinci Kişi	-{mXssXŋ}, -{mXssXn}, -{mXşsXŋ}, -{mXşXŋ}, -{mXşXn}
Teklik Üçüncü Kişi	-{mXş}
Çokluk Birinci Kişi	-{mXşXz}, -{mXşşXz}, -{mXşşX:z}, -{mXşsXK}, -{mXssXK}
Çokluk İkinci Kişi	-{mXssX:z}, -{mXssXŋXz}, -{mXşsXŋXz}
Çokluk Üçüncü Kişi	-{mXşlAr}

Teklik Birinci Kişi

-{mXşXm}

Metinlerimizde yalnız birkaç örneği görülür. Bölgemiz ağızlarında ÖTT'deki bu biçimin yanı sıra daha çok ekin kip unsurunun son sesinde [s] ya da [ş] ünsüzü türemiş biçimleri yaygındır: *uyumuşum* 2/14, *ırıłmışım* 11/116, *gelmişim* 35/2.

-{mXşsXm}

Metinlerimizde şu iki örnek görülür: bėn hata: *yapmışsım* 8/128, baya: *unutmamışsım* 26/129.

-{mXssXm}

Tek örneği görülmüştür: *unutmussum* 32/177.

-{mXşşXm}

Tek örneği görülmüştür: del ◡*ołmuşşum* 26/104.

-{mXşşX:m}

Tek örneği görülmüştür: boşuna *doḳutmuşşu:m* 20/58.

Teklik İkinci Kişi

-{mXssXŋ}

Metinlerimizde şu iki örnek görülür: *ołmussuŋ* 3/202, yağníş *ġoymussuŋ* 51/8.

-{mXssXn}

Metinlerimizde şu iki örnek görülür: *ġocamıssın* 25/203, *oḳutmussun* 50/51.

-{mXşsXŋ}

Tek örneği görülmüştür: *bułmuşsuŋ* 46/76.

-{mXşXŋ}

Tek örneği görülmüştür: bãa *dekgetirmişiŋ* 7/181.

-{mXşXn}

Tek örneği görülmüştür: g̱özel *bişirmişin* 11/27.

Teklik Üçüncü Kişi

-{mXş}

Ek, dil ve dudak uyumuna bağlı olarak dört biçimli -{mXş} biçiminde görülür: *gelmiş* 1/7, *ġałmış* 1/42, *yörümüş* 1/47, *ġormúş* 1/63, *nó̱ürmüş* 2/23, *ġoymuş gitmiş* 3/118, atı *ġoyurmuş, yatmış* 6/39, sözünü *dutmuş* 8/126, *böyütmüş* 12/62, *uzamış* 14/112, şö:yle *ołmuş* 14/114, *g̱óşmüş* 14/131, *g̱ítmiş* 15/40, *g̱órmüş* 15/63, öyle *emritmiş* 20/27, *oḳumuş* 21/11, *eyleşmiş* 21/57, ġafa *ġałmamış* 23/79, *ölüvirmiş ġałmış* 23/193, *ġocamış* 25/203, *diŋmiş* 32/88, *yeşermiş* 34/24, *söv̇müş* 37/44, *görüşmüş* 38/7, *yirleşmiş* 43/16, *gelmiş* 48/4, *ölmüş* 50/18, *çıḳmış* 55/80 vb.

Çokluk Birinci Kişi

-{mXşXz}

Metinlerde şu üç örneği görülür: *yaşamışız* 2/67, *ġałmışız* 32/2, *gelmişiz* 35/4.

-{mXşşXz}

Metinlerde şu üç örneği görülür: buraya *gelmişşiz* 21/23, *bilmişşiz* 26/113, *seçmişşiz* 26/113.

-{mXşşX:z}

Tek örneği görülmüştür: *ġazanmışşı:z* 26/112.

-{mXşsXK}

Tek örneği görülmüştür: *oturmuşsuḳ* 36/36.

-{mXssXK}

Metinlerimizde birkaç örneği olan bu biçim yalnız üçüncü bölge (Türkmen) ağzında görülür: *gelmissik* 38/26, *yerleşmissik* 38/27, g̱úvennik için *gelmissik* 41/6, orda *do:ğmussuḳ* 51/14.

Çokluk İkinci Kişi

-{mXssX:z}

Metinlerimizde tek örneği görülmüştür: fena: *ırıłmıssı:z* (fena/çok ırılmışsınız) 11/113.

-{mXssXŋXz}, -{mXşsXŋXz}

Bu biçimler metinlerimizde geçmese de bölge ağzına yabancı olmayan, pek çok çeşitli zamanlarda bölge ağzının bir konuşuru ve muhatabı olarak söz konusu çekimde bu biçimlerin de olduğunu söyleyebiliriz.

Çokluk Üçüncü Kişi

-{mXşlAr}

Ek, dil ve dudak uyumuna bağlı olarak dört biçimli -{mXşlAr} biçiminde görülür: *ġonmuşłar* 1/8, şiy *itmişler* 1/10, *atmışłar* 2/47, *ġavışmışłar* 3/167, *ö:retmişler* 7/128, *górmüşler* 11/78, şöyle *sałłandırmışłar* 16/20, soŋra *inmişler* buráya, *oturmuşłar yatmışłar* 17/5, *gelmişler* 21/3, dağıŋ içine *soḲułmuşłar* 26/14, ḵóy *ġurmuşłar* 26/18, *ġałmışłar* 36/23, *oturmuşłar* 37/26, *düşürmüşler* 38/62, *tołanmışłar* 40/5, *getirmişler* 41/5, *dutmuşłar* 41/25, *yirleşmişler* 42/5, *yaḳałamışłar* 44/5, *ġoyurmuşłar* 44/11, *ģítmişler* 48/13, *yörümüşler* 49/8, *ģóşmüşler* 51/48, *súrmüşler ġałdırmışłar* bu ara:zileri 53/47 vb.

Şu tek örnekte, ekin kip unsurunun son sesindeki [ş] ünsüzüyle kişi unsurunun [l] ünsüzünün benzeştiği (-şl- > -şş-) görülür: dedelerimiz burâya ģóş *gelmişşer* 53/3.

4.2.2.5.2.1.3. Geniş Zaman

Geniş zaman kipi, geçmişten geleceğe uzanan geniş bir zaman kesimindeki oluş ve kılışları içine alır. Her üç zaman arasında gidip gelen bir esnekliğe sahiptir (Korkmaz, 2014: 569). KKA'da geniş zaman eki ÖTT'de olduğu gibi -{Ar}, -{(X)r}'dir. Ancak bölgemiz ağızlarında eke dair birtakım çeşitli ses olayları görülür:

Son sesi [ç], [n], [ş], [t] ve [z] gibi diş veya diş eti ünsüzleriyle biten, ÖTT'ye göre -{Ar} geniş zaman ekini alması gereken bazı fillerin -{Ir} biçimini, dar biçimi aldığı görülür. Bu durum teklik birinci kişide bir örnekte, teklik üçüncü kişide sıkça görülür.

Ek, [r] ünsüzü ile biten fiillere eklendiğinde, ekin iki [r] ünsüzü arasında kalan yardımcı ünlüsü yer yer düşer. Bu ses olayı birinci kişilerde kaydedilmiştir.

-{(X)r} geniş zaman eki, [r] ünsüzü ile biten fillere eklendiğinde, ekin ünsüzünün pek çok örnekte düzenli olarak düştüğü, düşme sonucunda ekin kişi unsurunun yardımcı ünlüye ihtiyaç duymadığından bu yardımcı ünlünün düştüğü veya geniş zaman ekinin yardımcı ünlüsü ile kaynaştığı görülür. Bu ses olayı, teklik ikinci kişi hariç diğer tüm kişilerde görülür.

Bölgemiz ağızlarında geniş zamanın kişilere göre çekimi tablodaki ve belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 17.

KKA'da Geniş Zaman Çekiminde Kullanılan Ekler

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{ArIm}, -{(X)rXm}, -{IrIm}, -{Xm}, -{ArIn}, -{(X)rXn}, -{Xn}
Teklik İkinci Kişi	-{Aŋ}, -{(X)ŋ}, -{An}, -{(X)n}
Teklik Üçüncü Kişi	-{Ar}, -{(X)r}, -{Ir}, -{X}
Çokluk Birinci Kişi	-{ArIz}, -{(X)rXz}, -{Xz}, -{ArIK}, -{(X)rXK}, -{XK}
Çokluk İkinci Kişi	-{ArsIŋIz}, -{(X)rsXŋXz}, -{XsXŋXz}, -{XsX:z}
Çokluk Üçüncü Kişi	-{AllAr}, -{(X)llAr}, -{ArlAr}, -{(X)rlAr}, -{XlAr}

Teklik Birinci Kişi

-{ArIm}, -{(X)rXm}

Bu biçimler, ÖTT'deki kullanım ile farklılık göstermez. Birinci bölge (yerli ağzı) ve üçüncü bölge (Türkmen ağzı) metinlerinde görülür: ben *hałliderim* 1/67, *ġıvradırım* 2/38, *ġorḳarım* 2/39, *isderim* 3/8, bilmem ne *dirim* ne *dirim* łafı *çoṿałdırım* 3/206, *affiderim* (affederim) 7/143, *bilirim* 11/139, *boyarım* 12/18, *bilirim* 14/78, *dirim* 14/85, *söylerim* 18/3, *çekerim* 32/21, *dókerim* 42/38, *çałışırım* 43/35, *inanırım* 45/65, *ałırım* 48/54, *severim* 50/162, *ałırım* 52/3, *ołurum* 52/110, *gelirim* 53/75, gúnnük *yörürüm* 53/150, *söylerim* 55/92 vb.

-{IrIm}

-Ar ekinin [ç], [n], [ş], [t] ve [z] gibi diş veya diş eti ünsüzleriyle biten fiilerde daralması olayı, teklik birinci kişide tek örnekte kaydedilmiştir. Bu ses olayı teklik üçüncü kişide daha çok görülür. Birinci kişideki söz konusu tek örneği: *yatırım* 27/105.

-{Xm}

Geniş zaman ekinin ünsüzünün teklik birinci kişide düştüğü örnekler (yerli ağzı ve Türkmen ağzı metinlerinde): şöyle idi ‿ *idivirim* şöyle *idivirim* 2/38, *oturum* (otururum) 4/3, çekerim huzuruma övüt *virim* 7/94, seni *çaldırım* ben 11/119, ondan evel de *varım* (varırım) 32/141 vb.

[r] ünsüzü ile biten fiillerde ekin iki [r] ünsüzü arasında kalan yardımcı ünlüsünün teklik birinci kişide düştüğü örnekler: *çıḳarrım* 30/41, ben piłavı *bişirrim* 42/38 vb.

-{ArIn}, -{(X)rXn}

Bu biçimler yalnız ikinci bölge (Yörük) metinlerinde görülür: onnarı *seyriderin* 16/77, çoḳ iyi sözlere *baḳarın* 16/79, çoḳ *severin* 16/80, ben iyi *bilirin* 16/94, yałan *söylerin* 17/16, gendim ġazanır gendim *yirin* 23/184, zor *varırın* orałara 24/8, *bilirin* 25/193, bėn ne *ederin* size? 25/209, sabah *ġałḳarın*, bir ġahFałtı *yaparın*, ere:ğliye *giderin* 26/49, *varırın* 26/50, şöyle *ba:ğłarın* şöyle *çözerin* 26/98, *bilirin* 26/124, seniˇ‿ de *dóverin* 28/49, *dirin* 29/78, *ġaçarın* didi 30/12, *bilirin* 30/43, *inanırın* 29/46, *baḳarın* 31/48, *ayarłarın* 31/50 vb.

-{Xn}

Geniş zaman ekinin ünsüzünün teklik birinci kişide düştüğü örnekler (Yörük ağzı metinlerinde): bildiimi de *unuduvarıvirin* (unuduvarıviririm) 23/76, bunuŋ adı ṣa:ziye fadime diyi *çığırın* (çığırırım) 23/78, *unuto:v̇urun* (unutuveririm) 29/94 vb.

Teklik İkinci Kişi

-{Aŋ}, -{(X)ŋ}

Bölgemiz ağızlarında geniş zamanın teklik ikinci kişi çekiminde çoğunlukla -Aŋ ve -(X)ŋ ekleri kullanılır. Bu biçim, geniş zaman ekindeki [r] ünsüzünün düşmesi ve iyelik kökenli kişi ekinin kalan kısım üzerine gelmesiyle oluşur. Bu durumda ünlüyle biten tabanlara gelen -{r} geniş zaman eki düşünce kişi eki -{ŋ}, fiil tabanına doğrudan eklenir, ünsüzle biten tabanlarda ise ekin [r] ünsüzü düşünce kalan kısmı -A- / -X- üzerine -{ŋ} kişi eki gelir: aya:ŋa *dołaŋ* içine saman *ġoŋ* 1/113, gótürü *gideŋ* ofise *viriŋ* 2/113, *ġoyaŋ* 2/137, sen *biliŋ* 3/43, *ġazanıŋ, ġazanıŋ*, saygıdan *ġazanıŋ* 3/203, *biliŋ* 9/28, ġayma:nı ġıremiynen *bişiriŋ* çocuum 9/45, onu da zabaḳtan *yı:ḳaŋ súzeŋ* 9/70, milinen *çekeŋ* 11/49, ihTiyacıŋ ołursa eviŋe *ałaġoŋ*, ihtiyacıŋ ołmassa *sataŋ* 13/30, *viriŋ* 13/32, *dołduruŋ* 13/75, belki *bilebiliŋ* 14/57, *biliŋ* 14/117, *başłaŋ* 15/69, atı *ġoşaŋ* 17/22, boynuna *daḲaŋ* 17/27, böyle *batırıvırıŋ* 17/28, *yiŋ* 17/81, yumurta *ġıraŋ* 17/83, az da un‿ *ataŋ* 17/104, piricini *ġataŋ* 20/33, bír‿ gúnde *ekeŋ*, bír‿ gúnde *biçeŋ* 27/21,

şiḱa:d ‿ *ideŋ* 27/71, *dutaŋ* 29/65, *söyleŋ* 31/40, *anımsaŋ* 32/80, *ġıraŋ* 33/21, çift *süreŋ* 37/16, *g̱ötürüŋ* 40/23, fincannarı *ġıraŋ* bir sürü dayaḳ *yiŋ* biyle *geliŋ* 41/27, *yapaŋ* 46/1, bułġuru *ġaẏuruŋ* 48/78, yoḳarıya *çıḳaŋ* 51/72, *oynaŋ* 53/58, *ġaynadıŋ* 55/29, hamırı *bişiriŋ* 55/68, fasilyeyi *k̲ömeŋ* 55/125 vb.

-{An}, -{(X)n}

Teklik ikinci kişide çoğunlukla düzenli olarak -Aŋ, -(X)ŋ biçimleri görülür. Ancak çok seyrek olarak bu biçimlerin son ünsüzünün diş ünsüzü [n]'ye dönüştüğü örnekler de görülür: ipinen filán *ba:g̊łan* (bağlarsın) 1/112, *satan* 2/113, *yanan* 2/146, *oturdun* 9/65, *bişirin* 13/77, *ałın* 13/97, *ġavırın* 17/104, ġıriz *geçirin* 27/46, evini *süpürürün* 29/106, *temizlen* 29/106, *yapan* 49/123, *bilin* 53/82, şiye *dutan*, boyraza do:ru *saẏurun* 55/143 vb.

Teklik Üçüncü Kişi

-{Ar}, -{(X)r}

Geniş zamanın üçüncü teklik kişi çekiminde yer yer görülen bu biçimler ÖTT'deki kullanım ile farklılık göstermez: *geçer* 1/90, *dutar* 1/121, *direr* 2/20, *yarıłıvırır* 2/38, *gelir* 2/41, ona tiftik *dinir* 9/28, *só:ler* (söyler) 11/116, oḳuła *g̱íder* 12/17, *ġułłanıłır* 12/22, *ġor* 12/75, iki biŋ gişi birden *yir* 14/8, arḳadaşları *açar*, *yı:ḳanır* 14/52, *geçinir* 15/2, *ġuzułar* 15/37, k̲öpek *g̱ötürür* 16/53, ġadınnar *durdurur* 16/76, dili *yanar* 16/93, *yir* 17/14, *yörür* 17/29, ezen *oḳur* 19/59, *durur* 20/57, eŋ ‿ önde *oynar*, çałġıcı *çałar* 23/64, *ẏurur* 27/94, *yiyivireẏorur* (yiyiverir) 29/141, *bişer* 39/72, *ġuyar* 39/117, *bişer* 42/40, çałġı *di:ner* 47/17, *bölüşür* 50/136, *atar* içine *getirir* 55/30 vb.

-{Ir}

-Ar ekinin [ç], [n], [ş], [t] ve [z] gibi diş veya diş eti ünsüzleriyle biten fiilerde daralması olayı teklik üçüncü kişide çok sık görülür: dėvamłı *yatır* 1/89, çobanıŋ ġarıłarı oturu *yatır* uyur 2/49, onu hayvan yidi miydi bu sefer *yanır* 1/94, tele:zyonu *açır* oturur 5/54, başına ġına *yanır* geliniŋ 9/76, her g̱ün *bişir* (her gün pişer) 11/22, geldi‿i zaman *yatır* 12/74, *yatır* 13/16, ġınası *yanır* 14/74, serneyincá:dar *yatır* 23/128, yabannarda *yatır* 25/28, topra:ŋ ałtında *yatır* 25/133, *sorur* 32/76, *yanır* 32/112, *yazır* 49/14, zobası ġış g̱ünüyse *yanır* 53/106, fasilye *yanır* 55/126 vb.

-{X}

Teklik üçüncü kişide, geniş zaman ekinin ünsüzünün düşüp ekin görevini yardımcı sesin yüklendiği bu biçim bölgemiz ağızlarında oldukça yaygındır: fiłan adam *g̱örü* de babama dirse diyi 3/57, k̲öpüünü saçıP ‿ *oturu* 7/23, saŋa oruyu *g̱ósteri* 7/175, kenardan

geçiviri 7/181, buranıŋ arvatları da verimli, ikişer ikişer *doğuru* 8/64, ona doḳanmaz *götürü* gider 8/138, ġara suyu *iniviri*, onu ġızardıŋ 9/63, yimek *bişiri* 11/23, babam *nö:rü* ałłaḫ ◡ esirgiye 11/82, *süpürü* 11/160, *ısdırı* (ıstırır) 13/135, arḳadaşları *götürü* evinde yatırdır 14/53, hoca oḳur *üfürü* 14/55, gendi de *biniviri* 14/14/79, o adam *ėyleştiri* 15/63, bilmem neúrúller bilmem *neúrü* 16/24, duvarda *duru* 16/35, yúk *getiri* 17/27, ġuła:m da *duymayıviri* yavrım 23/79, gözlerimiz ḳór *oluviri* 23/165, şuram *a:ğrı*, buramız *a:ğrı* 23/169, *öldürü* 27/4, *geçindiri* 27/5, *yėtiştiri* 27/10, *ġałdırı* 27/94, *bişiri* gelir 27/138, *kestiri* 29/29, herkeş evinde *yeyovuru* (yiyiverir) 29/62, *direvuru* (deriverir) 29/86, *yiyivirevoru* (yiyiverir) 29/141, namazı *ġıldırı* 30/54, *oturu* 31/10, *içiri* 31/43, *doyuru* 31/45, *duru* 32/21, rahat ça *oturu* 39/86 vb.

Çokluk Birinci Kişi

-{ArIz}, -{(X)rXz}

Bu biçimler, ÖTT'deki biçimlerden farklılık göstermez. Çoğunlukla birinci bölge (yerli ağzı) ve ikinci bölge (Yörük) metinlerinde görülür: *atarız* 1/90, *ġayarız* 1/91, ġıza *sorarız* 3/41, *ġonuşuruz* 3/51, bi°z aşene *diriz* 8/2, ġazanı *ġoruz* 9/48, şiylerimizi *giyeriz* 9/75, *ġałġırız* (kalkı-r-ız, sıçrarız/hoplarız) 1/17, *yaparız* 2/31, bi anaḳtar *bułuruz* ġołay *açarız* 7/170, *bişiririz* 11/14, *doḳuruz* 12/17, *diriz* 12/45, *daḳarız* 13/31, dağa *çıḳarız* 15/32, *gíderiz* 17/12, ġaymaḳ *çekeriz* 17/80, *atarız* 19/41, onnarı yime *ałıştırırız* 23/113, taḳsiye *bineriz* 24/22, *ileniriz* 24/75, *yaşarız* 25/14, *nóürürüz* 25/14, *ġaḳarız* 29/67, *ideriz* 29/102, *severiz* 32/18, *ġonuşuruz* 32/55, *ġırarız* 33/35, *öldürüz* 41/31, *yiriz* 42/41, *ġułłanırız* 45/70, *bayramłaşırız* 48/49 vb.

[r] ünsüzü ile biten fiillerde ekin iki [r] ünsüzü arasında kalan yardımcı ünlüsünün çokluk birinci kişide düştüğü örnekler: *çevirriz* 11/14, *öldürŭrüz* 11/15, *virriz* 13/15, *boyattırrız* 13/3, dartar *virriz* 13/42, *bişirriz* 13/90, *bişirriz* 29/102 vb.

-{Xz}

Geniş zaman ekinin ünsüzünün çokluk birinci kişide düştüğü örnekler (tüm bölgeler): bėlinen *ġałdırız* ġuruduruz 1/91, *çeviriz* 2/99, *savuruz* 2/104, *ayırız* 11/20, ġuyudan *getiriz* 11/162, ġıymaları *ġavırız* 11/183, *bişiriz* 11/190, suyunu onnan *dołduruz* 13/25, *eyiriz* (eğiririz) 13/30, boyadı mı parasını *viriz*, *getiriz* 13/42, *çeviriz* 13/59, *bişiriz* 19/41, *tengeriz* 25/4, *bağırız* 29/116, *ġaçırız* 30/13, *bişiriz* 32/19, *indiriz* 33/36, ḳómbe fiłan *çekiviriz* 55/99 vb.

-{ArIK}, -{(X)rXK}

Bu biçimler çoğunlukla üçüncü bölge (Türkmen) metinlerinde görülür: *ġoyarıḳ* 12/56, *yaḳarıḳ* 27/117, toḳTura *g̱iderik* 34/28, *dirik* 39/16, *dirik* 41/8, *g̱öçerik* 46/89, *dirik* 47/17, *ġonuşuruḳ* 48/33, *ḳaḳarıḳ* 50/94, *otururuḳ* 52/37, boğğu *boğarıḳ* 55/15, *dirik* 55/29 vb.

-{XK}

Geniş zaman ekinin ünsüzünün çokluk birinci kişide düştüğü örnekler (Türkmen ağzı metinlerinde): *gótürük* (g ötürürüz) 46/55 vb.

Çokluk İkinci Kişi

-{ArsIŋIz}, -{(X)rsXŋXz}

Bölgemiz ağızlarında geniş zamanın çokluk ikinci kişi çekiminde zamir kökenli kişi ekleri kullanılır: siz *bilirsiŋiz* 3/44, *dirsiŋiz* 21/33, niye böyle *idersiŋiz?* 25/209, *görürsüŋüz* 25/210, mezerá: ‿*idersiŋiz* (mezara gidersiniz) 29/59, *gelirsiŋiz* 43/50 vb.

-{XsXŋXz}

Geniş zaman ekinin ünsüzünün çokluk ikinci kişide düştüğü örnekler: *oturusuŋuz* 23/186. Diğer örneğimiz üçüncü bölge (Türkmen) metinlerimizde **-{XsX:z}** biçiminde görülür: *nöü:rsü:z?* (ne yaparsınız?) 52/106.

Çokluk Üçüncü Kişi

-{AllAr}, -{(X)llAr}

Bölgemiz ağızlarında geniş zaman çokluk üçüncü kişi çekiminde, geniş zaman biçiminin ünsüzü ile kişi unsurunun ünsüzü çoğunlukla benzeşir, -rl- > -ll- ses olayına uğramış -AllAr, -(X)llAr biçimleri ortaya çıkar: yemeni *diller* 1/118, *g̱ómeller* 2/42, onnarı *boşałdıłłar*, ambara *boşadıłłar* zahriyi ambara *boşadıłłar* 2/52, ümmeci *diller* 2/85, *gireller* 3/40, *öldürüller* 3/101, geçimlerini tė:min‿ *ideller* 4/36, ġoyunu *ġaybideller* 7/36, saḫlı bahçe *diller* 7/82, *g̱ídeller* 11/84, *ġułłanıłłar* 12/42, rekli *ołułłar*. böyle çiçekli *yapałłar* 12/44, *ġayałłar*. *yı:ḳałłar* 12/70, yim *dókeller* 13/17, *g̱ídeller, ġurudułłar, oynałłar, g̱úleller* 14/44, *yapałłar* 15/17, *alıłłar* 15/76, çıbıḳ *v̇urułłar ġabardıłłar* 17/46, *súpürüller* 17/55, *atałłar* 19/52, *gónderiller* 20/9, *geçiriviriller* 23/6, *ineller* 23/51, *durdurułłar* 23/52, berek *yaptırıłłar* 27/80, *ġołłar* 29/8, gelinliği *düzdürüller* 29/11, *yı:ḳałłar* 29/36, *topłałłar* 33/42, *v̇urułłar* 38/53, *yuğurułłar* 39/68, *yaḳałłar* 40/28, *varıłłar* 48/51, *ġırḳałłar* 51/73, ġına *yaḳałłar* 53/60, ġabıını‿ yüzg̱arda *savırıłłar* 53/131 vb.

Şu tek örnekte ekin ünlüsünde yarı artlılaşma görülür. Bu ses olayı ekin eklendiği sözcükten kaynaklanır: bilmem *neu̯rúller* 16/24.

-{ArlAr}, -{(X)rlAr}

Benzeşmenin görülmediği, biçimin ÖTT'deki gibi -ArlAr, -(X)rlAr olarak görüldüğü örnekler çok seyrek görülür: *ġorłar* 19/50, *atarłar* 23/100, para *ġazanırłar* 23/181, aşa:łara *inerler* 26/16, *iderler* 29/6, *derler* 46/25 vb.

-{XlAr}

Geniş zaman ekinin ünsüzünün çokluk üçüncü kişide düştüğü şu tek örnekte görülür: hinci *ałıviriler* 23/120.

4.2.2.5.2.1.3.1. Geniş Zamanın Soru Biçimi

KKA'da geniş zamanın soru biçimi genel olarak *"fiil + geniş zaman eki + soru eki + kişi eki"* kalıbıyla yapılır. Metinlerimizde teklik ikinci kişi, teklik üçüncü kişi ve çokluk ikinci kişi örnekleri görülür. Diğer kişilere dair tabloda belirtilen biçimler metinlerimizde geçmese de bölge ağzına yabancı olmayan, pek çok çeşitli zamanlarda bölge ağzının bir konuşuru ve muhatabı olarak bölge ağzında bu biçimlerin de olduğunu söyleyebiliriz. Bölgemiz ağızlarında geniş zamanın soru biçimi tablodaki ve belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 18.

KKA'da Geniş Zamanın Soru Biçimi

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{Ar mIyIm}, -{(X)r mXyXm},-{X mXyXm}
Teklik İkinci Kişi	-{Aŋ mI}, -{(X)ŋ mX}, -{An mI}, -{(X)n mX}
Teklik Üçüncü Kişi	-{Ar mI}, -{(X)r mX}, -{X mX}
Çokluk Birinci Kişi	-{Ar mIyIz}, -{(X)r mXyXz}, -{X mXyXz}, -{Ar mIyIK}, -{(X)r mXyXK}, -{X mXyXK}
Çokluk İkinci Kişi	-{Ar mIsIŋIz}, -{(X)r mXsXŋXz}, -{X mXsXŋXz}, -{Ar mIsI:z}, -{(X)r mXsX:z}, -{X mXsX:z}
Çokluk Üçüncü Kişi	-{Allar mI}, -{(X)llAr mI}

Teklik İkinci Kişi

-{Aŋ mI}, -{(X)ŋ mX}

Metinlerimizde pek çok örneği görülür: *biliŋ mi?* 2/103, tekerleme *gonuşuŋ mu?* 7/8, *biliŋ mi?* 13/106, *inanıŋ mı?* 16/81, *biliŋ mi* 16/103, *çay içeŋ mi?* 21/55, *biliŋ mi?* 26/123, *biliŋ mi?* 37/31, sekeleme daşı *biliŋ mi* sen? 55/83 vb.

-{An mI}, -{(X)n mX}

Geniş zaman ekinin son ünsüzünün diş ünsüzü [n]'ye dönüştüğü şu bir örnek görülür: belki sen de *duyan mı* musa? 1/26.

Teklik Üçüncü Kişi

-{mI …Ar}, -{Ar mI}, -{(X)r mX}, -{X mX}

Metinlerimizde şu birkaç örneği görülür: *oḳuła mı gider?* 8/28, *ołur mu?* 7/28, aḳłıŋ *irer mi?* 13/107.

Çokluk İkinci Kişi

-{Ar mIsIŋIz}, -{(X)r mXsXŋXz}, -{X mXsXŋXz}, -{Ar mIsI:z}, -{(X)r mXsX:z}, -{X mXsX:z}

Bu biçimlerden -Ar mIsI:z, -(X)r mXsX:z, -X mXsX:z daha çok üçüncü bölgede (Türkmen) kullanılır: filen çocu: bize *gónderir misiŋiz?* 8/35.

4.2.2.5.2.1.3.2. Geniş Zamanın Olumsuzluk Biçimi

KKA'da geniş zamanın olumsuzluk biçimi tablodaki ve belirtilen örneklerdeki gibi yapılır:

Tablo 19.

KKA'da Geniş Zamanın Olumsuzluk Biçimi

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{mAm}
Teklik İkinci Kişi	-{mAŋ}, -{mAn}
Teklik Üçüncü Kişi	-{mAz}, -{mAs}, -{mAZ}, -{mA}
Çokluk Birinci Kişi	-{mAyIz}, -{mXyXz}, -{mXyIz}, -{mAK}
Çokluk İkinci Kişi	-{mAssIŋIz}, -{mAzsIŋIz}, -{mAssX:z}
Çokluk Üçüncü Kişi	-{mAzlAr}

Teklik Birinci Kişi

-{mAm}

ÖTT'deki gibi -mAm ekiyle yapılır: *yapamam* 1/62, *bilmem* ne ołdu 1/79, *góstermem* 2/38, *bilmem* 2/108, *viremem* 3/10, *ḳótülemem* 3/11, ġızım bėn seni *sałamam* 3/30, *deyişmem* (değişmem) 3/140, *bilmem* 13/106, *oynamam* 13/139, *bilmem* 14/149, onnarı za:ti *sevmem* 16/10, *baḳmam* 16/78, *bilmem* 18/4, *gítmem* 21/58, *bilmem* 23/93, *annamam* 27/99, hiç *unutmam* 30/20, *bilmem* 41/29, *bilmem* 48/42, *tanımam* 50/15, *ġonuşmam* 52/112, *bilmem* 55/50 vb.

Teklik İkinci Kişi

-{mAŋ}

Geniş zamanın olumsuzluk biçimi teklik ikinci kişide ÖTT'den farklı olarak -mAŋ ekiyle yapılır: *ałamaŋ* 2/154, neden *sałamaŋ* baba? 3/30, *ałamaŋ* 3/108, yanına *varamaŋ* 14/114, *bi°lmeŋ* sen ya, *bilmeŋ* 14/115, sen *bilmeŋ* ‿ onu 49/76, hiç bi yannını *górmeŋ* 55/14, şiyle cızıya *basmaŋ* 55/86 vb.

-{mAn}

Teklik ikinci kişide -mAŋ ekinin son ünsüzünün diş ünsüzü [n]'ye dönüştüğü şu birkaç örnek görülür: *górüŋmen* sen 2/86, *inanman* 45/67.

Teklik Üçüncü Kişi

-{mAz}

ÖTT'deki gibi -mAz ekiyle yapılır: *geçirmez* 1/122, *gelmez* 2/41, *ḳałışamaz* 2/81, *yinmez* 2/81, *sürülmez* 2/95, *dimez* 5/27, *vurmaz* 6/32, bilip ‿ te *annadıvırmaz* 7/180, ona *doḳanmaz* 8/138, itmedii‿ *ġoymaz* 11/81, tülühałıya *beŋzemez* 12/52, *irmez* 13/107, aḳłım *ėrmez* 14/49, hiZ ‿ *se:slenmez* 14/87, *giymez* 16/9, *ġarıştırmaz* 16/98, ġurt *yanaşamaz* 17/68, *ġaḳmaz* 23/124, gözümüz *açılmaz* 24/4, aḳłıma *gė:lmez* 25/31, *varılmaz* 29/82, *açmaz* 31/27, *duymaz* 36/5, *beŋzemez* 36/28, *yitişmez* 42/22, *ġałmaz* 50/135, *ġarışmaz* 52/37, *ałınmaz* 55/154 vb.

-{mAs}

Geniş zamanın olumsuzluk biçimi teklik üçüncü kişi eki -mAz ekinin son sesindeki ünsüz seyrek olarak ötümsüz görülür: *durmas* 1/30, haberi bile *ołmas* 14/76, *ołmas* 14/144, ġapılardan *girilmes* 24/5, *gelmes* 28/100, *yanmas* 50/170, dıştan gelmeyinen de za:tan *ołmas* 53/185.

-{mAZ}

Şu iki örnekte yarı ötümlü (z-s arası) olarak görülür: *ałmaZ*, ‿ ałamaz 27/27, *ġızarmaZ* 50/174.

-{mA}

Geniş zamanın olumsuzluk biçimi teklik üçüncü kişi -mAz ekindeki [z] ünsüzünün düştüğü şu bir örnek kaydedilmiştir: misavír umduunu *yime* ya bułduunu yir 29/103.

Çokluk Birinci Kişi

-{mAyIz}

Birinci bölge (yerli ağzı) ve ikinci bölge (Yörük ağzı) metinlerinde yaygın olarak görülür: onu bek *sevmeyiz* 17/78, biz *yapmayız* 17/26, *dimeyiz* 17/121, *ġonuşmayız* 18/7, ġarabuãra *beŋzemeyiz* 18/8, doḳTurdan *gelmeyiz* o:łum 24/5, *bilmeyiz* 25/14, *yaḳmayız* 27/76 vb.

-{mXyXz}

Ekin yaygın kullanılan -mAyIz biçiminin ilk ünlüsünde [y] ünsüzünün etkisiyle daralma, ikinci ünsüzünde ise yuvarlaklaşma görülür. Bu biçim birinci bölge (yerli ağzı) ve yakın çevresinde görülür: pèyniri *öymüyüz* (öymeyiz) 13/66.

-{mXyIz}

Ekin sadece ilk ünlüsünde daralmanın görüldüğü, ikinci ünsüzünün değişmeyip dar olarak kaldığı bu biçim de birinci bölge ve yakın çevresinde görülür: öyle şiyler de *dimiyiz* pek 14/143.

-{mAK}

Bu biçim yalnız üçüncü bölge (Türkmen) ağzından derlenen metinlerde görülür: her gün amele deyiştirirsek *ałıştıramaḳ* 40/11, dilimizden ta:viz *virmek* 41/9, *sığınamaḳ* 41/31, *gidemek* 41/31, çerez fiłan *bilmek* 55/116 vb.

Çokluk İkinci Kişi

-{mAssIŋIz}, -{mAzsIŋIz}, -{mAssX:z}

Metinlerimizde örneği yoktur. Ancak bölge ağzına yabancı olmayan, pek çok çeşitli zamanlarda bölge ağzının bir konuşuru ve muhatabı olarak bölge ağzında bu biçimlerin olduğunu söyleyebiliriz.

Çokluk Üçüncü Kişi

-{mAzlAr}

Bölgemiz ağızlarında geniş zamanın olumsuzluk biçiminin üçüncü çokluk kişisinde -mAzlAr biçimi kullanılır: çoḳ *ġułłanmazłar* 12/41, hi:ncikinner *doḳumazłar* 25/53, hinci onu *dimezler, beyenmezler* ‿ onu 25/172, hincik *doḳumazłar* 29/13, *durmazłar* 46/45, *g̱itmezler* 46/46 vb.

4.2.2.5.2.1.3.3. Geniş Zamanın Olumsuzluğunun Soru Biçimi

Metinlerimizde teklik ikinci kişi ve teklik üçüncü kişi örnekleri görülür. Diğer kişilere dair tabloda belirtilen biçimler metinlerimizde geçmese de bölge ağzına yabancı olmayan, pek çok çeşitli zamanlarda bölge ağzının bir konuşuru ve muhatabı olarak bölge ağzında bu biçimlerin de olduğunu söyleyebiliriz. Bölgemiz ağızlarında geniş zamanın olumsuzluğunun soru biçimi tablodaki ve belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 20.

KKA'da Geniş Zamanın Olumsuzluğunun Soru Biçimi

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{mAm mI}
Teklik İkinci Kişi	-{mAŋ mI}, -{mAŋ ŋI}
Teklik Üçüncü Kişi	-{mAz mI}, -{mA mI}
Çokluk Birinci Kişi	-{mAz mIyIz}, -{mAK mI}
Çokluk İkinci Kişi	-{mAz mIsIŋIz}, -{mAz mIsI:z}
Çokluk Üçüncü Kişi	-{mAzlAr mI}

Teklik İkinci Kişi

-{mAŋ mI}, -{mAŋ ŋI}

Metinlerimizde şu birkaç örnek görülür: *g̱órmeŋ* mi? 2/66, sen az *bilmeŋ* mi üna:ł? 23/41.

Teklik Üçüncü Kişi

-{mAz mI}, -{mA mI}

Metinlerimizde şu bir örnek görülür: iki˘ ‿ay da emer mi *emme mi* ünał? 23/120

4.2.2.5.2.1.4. Şimdiki Zaman

Korkmaz, şimdiki zaman kipini, "fiilin gösterdiği oluş ve kılışın içinde bulunulan zamanda başladığını ve sürmekte olduğunu gösteren kip" olarak tanımlar, Türkiye Türkçesindeki -(X)yor, -mAktA, -mAdA eklerini verir (Korkmaz, 2014: 548). Metinlerimizde -mAdA eki kaydedilmemiştir. -mAktA eki de teklik üçüncü kişi kullanımıyla iki kaynak kişide üç kez görülmüştür: moderin tarım *yapılmaḳta* 4/16, bu k̲öy burada yirinde sa:bit *bulunmaḳtadır* 43/42, yi:rmi se k̲íz ta:ne túrk̲men k̲öyü *bulunmaḳtadır* 43/47.

KKA'da şimdiki zaman için -(X)yor eki kullanılır. Ancak birinci bölgede (yerli ağzı) ve ikinci bölgede (Yörük ağzı) ekin ünlüsü ÖTT'deki gibi yuvarlak, -(X)yor biçiminde görülürken üçüncü bölgede (Türkmen ağzı) ekin ünlüsü dar, -(X)yXr biçiminde dudak uyumuna ve kalınlık incelik uyumuna girmiş olarak görülür. Ayrıca birinci ve ikinci bölgede şimdiki zamanın birinci çokluk kişisinde kişi unsuru olarak zamir kökenli kişi eki *-Xz* kullanılırken üçüncü bölgede iyelik kökenli kişi eki *-XK* kullanılır. Şimdiki zaman eki -yor, Eski Anadolu Türkçesinin son döneminde *yorı-* yardımcı fiilinin geniş zaman ekiyle birlikte "fiil + -A/-I/-U + yorı-r" yapısındaki kullanımından *yorı-r* > *yorı* > *-yor* gelişmesiyle ekleşmiş biçimidir (Bulak, 2017: 178; Korkmaz, 2014: 548; Ergin, 2009: 296). Ek, Türkçenin uzun tarihî seyrine göre yeni bir biçim olduğundan ÖTT'de henüz dudak uyumuna ve kalınlık incelik uyumuna girmemiştir. KKA'da şimdiki zaman ekinin görülen bu farklı iki biçimi aynı oluşumdan gelen biçimler olsa da, -(X)yXr biçiminin sadece bir bölgede (Türkmen) görülmesinden ve bu bölgeyi diğer bölgelerden ayıran özelliklerden biri olmasından dolayı, ayrıca her iki biçimin bölgede kullanımının daha anlaşılır olarak sunulabilmesi için ek -(X)yor biçimi ve -(X)yXr biçimi olmak üzere iki alt başlıkta incelenecektir.

4.2.2.5.2.1.4.1. -(X)yor Biçimi

Şimdiki zamanın bu biçimi birinci bölge (yerli ağzı) ve ikinci bölge (Yörük ağzı) metinlerinde görülür. Örneklerden de görüleceği üzere üçüncü bölge (Türkmen ağzı) metinlerinde çok seyrek olarak görülür. Bu biçimi, üçüncü bölge (Türkmen ağzı) metinlerinden ayıran özellik olarak ekin ünlüsünün ÖTT'deki gibi yuvarlak olmasının yanı sıra, bu biçimin çokluk birinci kişide zamir kökenli kişi eki *-Xz* ekini almasıdır. Üçüncü bölge metinlerinde çokluk birinci kişide *-XK* eki kullanılır.

Bu biçimin kullanıldığı yerli ağzı ve Yörük ağzı metinlerinde, biçimin bu ağızlara göre farklılaştığı dikkat çeken özellikler ise, yerli ağzında teklik birinci kişide zamir kökenli kişi eki *-Xm* biçiminde görülürken Yörük ağzı metinlerinde *-Xn* biçiminde görülmesi ve eklendiği tabana uyum sağladığı için bağlantı ünlüsü olarak adlandırılan/adlandıracağımız zarf-fiil kalıntısının Yörük ağzında yer yer uyumsuz olarak -(A)yor/-(A)yo vb. biçimde görülmesidir. Zarf fiil kalıntısının ve ekin biçimlerinin bölgedeki her üç grup ağızdaki görüntüsü, Türkçedeki ölçünlü -(X)yor ekinin tarihî gelişimini aynı zamanda gösterir. Şöyle ki, konunun girişinde de bahsettiğimiz gibi *yorı-* yardımcı fiilinin geniş zaman ekiyle birlikte "fiil + -A/-I/-U + yorı-r" yapısındaki kullanımından *yorı-r* > *yorı* > *-yor* gelişmesiyle ekleşen ölçünlü -(X)yor eki, ikinci bölge ağzında -(A)yor/-(A)yo biçimleriyle ekleşme sürecindeki eski yapıda görülen geniş zarf-fiil eki *-A*'yi de yer yer korumuş olarak karşımıza çıkar. Karapınar yerli ağzında ise ÖTT'deki gibi artık yalnız eklendiği tabanın son hecesine uyum sağlayan -I/-U zarf-fiil kalıntıları korunmuş olarak karşımıza çıkar. Türkmen ağzı bölgesinde fiil tabanına uyum sağlayan zarf-fiil kalıntılarının görülmesinin yanı sıra şimdiki zaman ekinin de Türkçenin dil uyumuyla ilgili olarak dudak uyumuna ve kalınlık incelik uyumuna girdiği görülür.

Şimdiki zaman kipinin -(X)yor biçimi, birinci (yerli ağız) ve ikinci bölge (Yörük) ağzında tablodaki ve belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 21.

KKA'da Şimdiki Zaman Çekiminde Kullanılan –(X)yor Biçimi

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{(X)yorum}, -{(X)yom}, -{(X)yorun}, -{(A)yorun} -{(A)yyorun}
Teklik İkinci Kişi	-{(X)yoŋ}, -{(A)yoŋ}, -{(A)yorsuŋ}, -{(X)yosuŋ}, -{o:ŋ}
Teklik Üçüncü Kişi	-{(X)yor}, -{(X)yo}, -{(X)yyor}, -{yiyor}, -{(A)yor}
Çokluk Birinci Kişi	-{(X)yoruz}, -{(X)yoz}, -{yiyoruz}, -{(A)yoruz} -{(A)yyoruz}
Çokluk İkinci Kişi	-{(X)yoŋuz}
Çokluk Üçüncü Kişi	-{(X)yollar}, -{(X)yolar}, -{(X)yorlar}, -{(A)yyolar}

Teklik Birinci Kişi

-{(X)yorum}

Bu biçim yerli ağzında yaygın olarak, Yörük ağzında seyrek olarak kullanılır. Ek, ünlüyle biten tabanlara -yorum biçiminde, ünsüzle biten tabanlara tabanın son hece ünlüsüne uyan bağlantı ünlüsü alarak -(X)yorum biçiminde eklenir: *bilmiyorum* 2/4, *a:ğłıyorum* 2/31, *istiyorum* 3/41, oḳuła *gidiyorum* 7/78, adam soruyo ben *cevapłanıyorum* 8/121, *giriyorum* 11/144, çok *seviyorum*, çoḳ *doḳuyorum* 12/54, *bilmiyorum* 18/3, *çałışmıyorum* 18/18, ben *bilmiyorum* 20/1, su *çekiyorum* 21/43, *u:ğraşıyorum* 26/67, *górmüyorum* 27/15, *üzülüyorum* 31/10 vb.

-{(X)yom}

-(X)yor şimdiki zaman ekindeki [r] ünsüzünün düşmüş biçimidir. Yer yer görülür: *biliyom* 3/61, *seviyom* 3/196, saygıłar *sunuyom* 4/40, teslim *idiyom* 7/72, *bilmiyom* 21/23, *biliyom* 45/67 vb.

-{(X)yorun}

Bu biçim sadece Yörük ağzı merinlerinde, yaygın olarak görülür. Ek, ünlüyle biten tabanlara -yorun biçiminde, ünsüzle biten tabanlara tabanın son hece ünlüsüne uyan bağlantı ünlüsü alarak -(X)yorun biçiminde eklenir: onnarın (onlarla) ġıda: *ałıyorun, hoşłanıyorun* 16/78, bèn *biliyorun* 16/103, se:ğsen‿üç yaşına *varıyorun* 23/76, *durmuyorun* 26/51, *súPürmüyorun* didim 26/105, *titriyorun* 26/117, *biliyorun* 28/47, *bilemiyorun* 30/25, *bilmiyorun* 30/27, *biliyorun* 30/31, *duramıyorun* 31/45 vb.

-{(A)yorun}

Yörük ağzı metinlerinde şu bir örnekte kaydedilmiştir: *bilmeyorun* 31/30.

-{(A)yyorun}

Yörük ağzı metinlerinde şu bir örnekte kaydedilmiştir: aḳłıma *getiremeyyorun* 23/78.

Teklik İkinci Kişi

-{(X)yoŋ}

Şimdiki zamanın teklik ikinci kişisinde bu biçim yerli ağzında ve Yörük ağzında yaygın olarak kullanılır. Ek, ünlüyle biten tabanlara -yoŋ biçiminde, ünsüzle biten tabanlara tabanın son hece ünlüsüne uyan bağlantı ünlüsü alarak -(X)yoŋ biçiminde eklenir: *biliyoŋ‿u?* (biliyor musun?) 3/156, *sevmiyoŋ* 3/196, *nöürüyoŋ?* (ne yapıyorsun?) 4/39, yimedim *diyoŋ*, şu çayınan *içiyoŋ* 5/37, şo bucaḳta *otôruyoŋ* 5/57, *varmıyoŋ* 5/57, *biliyoŋ* mu oruyu? 7/82, az *çałışıyoŋ* çoḳ para *ałıyoŋ* 7/167, *inceliyoŋ*

8/15, *çeziyoŋ* (çözüyorsun) 11/49, mutlu *ołuyoŋ* 11/81, dołaba *ġoyuyoŋ* 13/62, *diyoŋ* 14/140, *bişiriyoŋ* 17/83, *biliyoŋ* 25/162, *işa:retliyoŋ* 26/111, *nó:rúyoŋ* 27/130, *yuğuruyoŋ* 33/31, *ġaynadıyoŋ* 33/33, *duruyoŋ* 46/26, *geliyoŋ* 47/25 vb.

-{(A)yoŋ}

Yörük ağzı metinlerinde şu bir örnekte kaydedilmiştir: *g̲óremeyoŋ* 21/19.

-{(A)yorsuŋ}

Yörük ağzı metinlerinde şu bir örnekte kaydedilmiştir: *yaşayorsuŋ* 31/3.

-{(X)yosuŋ}

Yörük ağzı metinlerinde şu bir örnekte kaydedilmiştir: *atıyosuŋ* 32/91.

-{o:ŋ}

Yörük ağzı metinlerinde şu bir örnekte kaydedilmiştir: amma sorułar *soro:ŋ* 29/118.

Teklik Üçüncü Kişi

-{(X)yor}

Şimdiki zamanın teklik üçüncü kişisinde bu biçim yerli ağzında yaygın, Yörük ağzında yer yer kullanılır. Ek, ünlüyle biten tabanlara -yor biçiminde, ünsüzle biten tabanlara tabanın son hece ünlüsüne uyan bağlantı ünlüsü alarak -(X)yor biçiminde eklenir: bıçaḳ͡ *eyliviriyor* 1/52, *varıyor* 2/84, *ołuyor* 3/2, *ołu̇vuruyor* 3/161, ilacınan g̲úpreyinen *bö̇yü̇yor* 5/20, *soruyor* 8/49, *bişiyor* 11/3, k̲óye *g̲óçülüyor* 12/33, *vızırdıyor* 14/115, *çıḳıvırıyor* 14/140, *ġałdırıyor* 15/6, vapırda *ne͡úrüyor?* deŋiz u̇vurdu muydu *çałḳıyor* 16/31, *yapıyor* 17/18, *ġaçıyor* 17/37, *çałışıyor* 18/18, yiyenim *biniyor* 21/44, *azałıyor* 22/4, *ołuyor* 23/46, *viriyor* 24/67, *ġaḳıyor* 24/75, *ġonuşuyor* 26/67, birbirine *beŋziyor* 26/111, *aḳıyor* 28/102, *dó̇vü̇yor* 30/27, *yatıyor* 31/8, *unuduġałıyor* 31/52, *bişiyor* 33/33, *geliyor* 35/5, *sö̇vü̇yor* 37/43 vb.

-(X)yor ekindeki bağlantı ünlüsü [u], merkez ve Yörük ağzında yer yer yarı geniş [ô] (o-u arası) olarak görülür: soŋ yıłłarda *ołôyor* 4/11, opruḳ͡ *ołôyor* 6/22, hinci ġızłar *ġonuşôyor* 7/84, onuŋ adı opuşuġ͡ *ołôyor* 11/60, hałasınıŋ ġızı *ołôyor* 11/65, mahsul ünü *sułôyor* 26/51, *ołôyor* 32/108 vb.

Teklik üçüncü kişide şu tek örnekte -(X)yor ekinin [y] ünsüzünün boğumlanması zayıflamış olarak görülür: *geliy̥or* 16/30.

-{(X)yo}

Teklik üçüncü kişide -(X)yor ekindeki [r] ünsüzü yer yer düşer: *ne͡ürüyo* 2/66, *esiyo* 2/103, çift *sürülüyo* 17/28, rüya:ma *giriyo* 22/3, soru *soruyo* 27/130, *çıḳıyo* 31/38, *g̲órüyo* 32/50, *duruyo* 37/33 vb.

-{(X)yyor}

Teklik üçüncü kişide -(X)yor ekindeki [y] ünsüzünün şu iki örnekte ikizleştiği kaydedilmiştir: o:ğlu babasını *tanımıyyor* 5/55, *di:yyor* 11/70.

-{yiyor}

Yalnız *de-* fiilinde birkaç örnekte kaydedilmiştir: dutumluyum *diyiyor* 5/65, vay dedem *diyiyor* öpüyor 8/74, iyi olur *diyi˘yo* 11/104.

-{(A)yor}

Yörük ağzı metinlerinde şimdiki zamanın teklik üçüncü kişisinde bu biçim oldukça yaygındır: her şiyi *sorayor* 21/65, *tanımayor* 22/22, ġafam *ġałma:yor* 23/53, gözümüz *açılmayor* 24/3, *yaşayor* 24/35, *dimeyor* 30/45, *dėyor* 31/11, *yaşamâyor* 31/25, *ığrałanayor* 32/98 vb.

Çokluk Birinci Kişi

-{(X)yoruz}

Şimdiki zamanın çokluk birinci kişisinde bu biçim yerli ağzında ve Yörük ağzında yaygın olarak kullanılır. Ek, ünlüyle biten tabanlara -yoruz biçiminde, ünsüzle biten tabanlara tabanın son hece ünlüsüne uyan bağlantı ünlüsü alarak -(X)yoruz biçiminde eklenir: *yaşıyoruz* 1/4, *varıyoruz* 2/84, *asılıyoruz* 2/138, *vuruyoruz* 3/16, iç ‿ içine *yaşıyoruz* 4/10, onnarınan *uğraşıyoruz* 6/7, tarımınan *u:raşıyoruz* 10/3, ocaḳ *yaḳıyoruz* biz. kerme *ġułłanıyoruz* 11/30, *doḳuyoruz* 12/19, *yapıyoruz* 12/31, *gidiyoruz* 16/9, *diyoruz* 17/78, burda *oturuyoruz* 21/6, *diyoruz* 22/14, *varıyoruz* 24/23, *geçiriyoruz* 24/68, *yaşİyoruz* 25/14, *bilmiyoruz* 26/112, *diyoruz* 28/15, *yı:ḳıyoruz* 33/46, *dutuyoruz* 35/11, *yapıyoruz* 38/37 vb.

-{(X)yoz}

Şu bir örnekte görülür: do:ruyu *só:lüyoz* 8/121.

-{yiyoruz}

Yalnız *de-* fiilinde birkaç örnekte kaydedilmiştir: hüseyin *diyiyoruz* 8/9, çuḳura opan *diyiyoruz* 11/131, *diyiyoruz* 11/141.

-{(A)yoruz}

Yörük ağzı metinlerinde şu birkaç örnekte kaydedilmiştir: *yaşayoruz* 23/169, *hazırłayoruz* 24/68.

-{(A)yyoruz}

Yörük ağzı metinlerinde şu bir örnekte kaydedilmiştir: *bułamayyoruz* 24/46.

Birinci ve ikinci bölge metinlerini üçüncü bölge (Türkmen ağzı) metinlerinden ayıran özelliklerden biri olarak, ekin ünlüsünün ÖTT'deki gibi yuvarlak olmasının yanı sıra, bu biçimin çokluk birinci kişide zamir kökenli kişi eki *-Xz* ekini alması olduğundan yukarıda söz etmiştik. Görüldüğü gibi birinci ve ikinci bölge ağzından derlenen metinlerde şimdiki zamanın çokluk birinci kişisinde kişi unsuru olarak zamir kökenli kişi eki *-Xz* kullanılmakta. Ancak birinci gölge ağzından derlediğimiz, ağızların birbirinden etkilenmeleri ile açıklayabileceğimiz şu tek örnekte şimdiki zamanın çokluk birinci kişisinde kişi unsuru olarak *-XK* ekinin kullanıldığı kaydedilmiştir: *boyuyoruḳ* 12/46.

Çokluk İkinci Kişi

-{(X)yoŋuz}

Her üç bölgede de görülmekle birlikte Türkmen ağzı bölgesinde daha çok kalınlık incelik ve dudak uyumuna uygun olan -(X)yXrsXŋXz/-(X)yXŋXz biçimleri yaygındır. Bu ek, ünlüyle biten tabanlara -yoŋuz biçiminde, ünsüzle biten tabanlara tabanın son hece ünlüsüne uyan bağlantı ünlüsü alarak -(X)yoŋuz biçiminde eklenir: *araştırıyoŋuz* 36/39, *ekiyoŋuz* 50/143, *üğütüyoŋuz* 50/145, *na:pıyoŋuz?* 50/153, *çekiyoŋuz* 50/167, *soḳuyoŋuz* 50/169 vb.

Çokluk Üçüncü Kişi

-{(X)yollar}

Şimdiki zamanın çokluk üçüncü kişisinde bu biçim yerli ağzında ve Yörük ağzında yaygın olarak kullanılır. Ek, ünlüyle biten tabanlara -yollar biçiminde, ünsüzle biten tabanlara tabanın son hece ünlüsüne uyan bağlantı ünlüsü alarak -(X)yollar biçiminde eklenir: *istiyołłar* 3/41, *bilmiyołłar* 10/10, *ġałdırıyołłar* 11/5, *çöz üyołłar* 12/37, *biliyołłar* 12/38, *doḳuyołłar* 12/38, ekip *biçiyołłar* 15/10, tıtaḳtörnen *sür üyołłar* 18/11, pancar *eḵíyołłar* 18/13, *gíyiyołłar* 19/26, *yapmıyołłar* 19/54, *yapıyołłar* 19/54, abes *gör üyołłar* 23/71, ayıp *górüyołłar* 24/76, *oynuyołłar* 25/184, *seçiyołłar* 26/115, *sök üyołłar* 27/32, *ġídiyołłar* 28/42, *vuruyołłar* 28/42, *ört üyołłar* 31/18, *geliyołłar* 32/119, *diyołłar* 33/40, *böyüdüyołłar* 33/54, sahab ‿*oluyołłar* 35/7 vb.

-{(X)yolar}

Şu birkaç örnekte görülür: *diyołar* 1/97, *ö:reniyołar* 11/116, hazır *alıyołar*, hazır *şiydiyołar* 19/4, dolapłara *ġoyuyołar* 19/53.

-{(X)yorlar}

ÖTT'de kullanılan bu biçim yerli ve Yörük ağzı metinlerinde şu birkaç örnekte görülür: ağanı *öldürüyorłar* 6/26, onu *ġoyuyorłar* 20/15, *dayanıyorłar* 23/46.

-{(A)yyolar}

Yörük ağzı metinlerinde şu bir örnekte kaydedilmiştir: *bułamayyołłar* 24/63.

Şu tek örnekte şimdiki zaman ekindeki [y] ünsüzünün düştüğü, ekin ünlüsü ile yardımcı ünlüsünün benzeştiği görülür: her şiyleri *ġoyoołłar* 29/8.

4.2.2.5.2.1.4.2. -(X)yXr Biçimi

Şimdiki zaman -(X)yor ekinin ünlüsü dar, -(X)yXr biçiminde dudak uyumuna ve kalınlık incelik uyumuna girmiş olarak yalnızca üçüncü bölge (Türkmen) ağzı metinlerinde görülür. Türkmen ağzı metinlerinde -(X)yXr eki, kalınlık incelik uyumuna çoğunlukla uyumlu olmakla birlikte, kalın ünlüleri kendi boğumlanma noktalarına çekerek inceltici etkiye sahip olabilen [ç], [k̟], [l], [n], [p], [r], [s], [ş], [t], [z] gibi bazı dudak, diş-diş eti, diş eti-ön damak ünsüzleriyle biten tabanlarda ve [k̟] ünsüzü ile biten tabanlarda kalınlık incelik uyumuna aykırı olarak bazen ince sıradan söylenir. Ancak bu tabanların, aynı fillerin kalınlık incelik uyumuna uygun olarak da söylendiği örnekler daha çoktur. Türkmen ağzı metinlerinde şimdiki zamana dair dikkat çeken, ÖTT ve bölgedeki diğer ağızlardan (Yerli, Yörük) ayırt edici özellik olarak ele alabileceğimiz unsurlardan biri de, ÖTT ve bölgedeki diğer ağızlarda şimdiki zamanın olumsuzluğunun *-mA* ile yapılmasına karşın bu ağızda çoğunlukla "fiil + -DXK + iyelik eki + yok" yapısıyla yapılmasıdır. Şimdiki zamanın olumsuzluğuna dair görülen bu farklılık bir alt başlıkta ele alınacaktır.

Şimdiki zaman kipinin -(X)yXr biçimi, Türkmen ağzında tablodaki ve belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 22.

KKA'da Şimdiki Zaman Çekiminde Kullanılan –(X)yXr Biçimi

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{(X)yXrXm}, -{X:rXm}, -{Xy̰rXm}, -{X:m}, -{íyIm}
Teklik İkinci Kişi	-{(X)yXŋ}, -{(X)yXn}
Teklik Üçüncü Kişi	-{(X)yX}, -{(X)yXr}, -{I:}, -{I:r}
Çokluk Birinci Kişi	-{(X)yXrXK}, -{X:rXK}, -{XyXK} -{(X)yXrXz}, -{X:yXrXz}, -{X:rXz}
Çokluk İkinci Kişi	-{(X)yXrsXŋXz}, -{(X)yXŋXz}
Çokluk Üçüncü Kişi	-{(X)yXllAr}, -{(X)yXrlAr}, -{(X)yXlAr}

Teklik Birinci Kişi

-{(X)yXrXm}

Şimdiki zaman eki -(X)yor'un dudak uyumuna ve kalınlık incelik uyumuna girmiş olarak görüldüğü bu biçim yalnız üçüncü bölge (Türkmen ağzı) metinlerinde görülür. Ek, ünlüyle biten tabanlara –yXrXm biçiminde, ünsüzle biten tabanlara tabanın son hece ünlüsüne uyan bağlantı ünlüsü alarak -(X)yXrXm biçiminde eklenir: *geliyirim* 32/54, *biliyirim* 32/56, *bakıyırım* 32/67, *varıyırım* 32/147, *hatırlıyırım* 34/17, *bilmiyirim* 38/6, *biliyirim* 40/10, *duruyurum* 40/56, *viriyirim* 40/57, *a:nadıyırım* 41/20, *hesaplıyırım* 41/17, *çekiyirim* 44/37, *görüyürüm* 47/32, *biliyirim* 48/77, *diyirim* 49/12, *bakıyırım* 49/93, *yapıyırım* 49/124, *bilmiyirim* 50/15, *diy̰irim* 52/32, *bekliyirim* 52/120, *duruyurum* 52/121, *biliyirim* 55/22, *diyirim* 55/25, arabıya *biniyirim* 55/137 vb.

Ekin kalınlık incelik uyumuna aykırı olarak söylendiği örnekler daha az görülür: *bakíyirim* 32/135, *çalışıyírim* 43/2, *çalışiyirim* 43/34, *uçuy̰urüm* 49/84, *uğraşiyirim* 49/124, *yorulúyürüm* 49/127, *yorulüyürüm* 49/128, *oturuy̰urüm* 52/14, *yapiyirim* 52/97, *bakiyirim* 52/120, *a:namiyirim* 55/53 vb.

-{X:rXm}

-(X)yXrXm biçimindeki [y] ünsüzünün düşmesi ve düşen bu ünsüzden önceki zarf-fiil kalıntısı/yardımcı ünlüyle ekin ilk ünlüsünün kaynaşıp uzun bir ünlü oluşturması sonucunda oluşan bu biçim yer yer görülür: *górü:rüm* 45/26, *inani:rim* 45/63, *gidi:rim* 52/14, *geli:rim* 52/14, *bekli:rim* 52/108 vb.

Şu birkaç örnek kalınlık incelik uyumuna aykırı olarak görülür: *ɑałışi:rim* 45/32, *ḳaḵi:rim* 52/13, *ałi:rim* 52/13, *yapi:rim* 52/15.

-{Xy̰rXm}

-(X)yXrXm biçiminin [y] ünsüzünün şu birkaç örnekte boğumlanmasının zayıfladığı görülür: *süPürüy̰rüm* 52/15, *ġoyurüy̰rüm* 52/15, *v̇uruy̰rüm* 52/15.

-{X:m}

Şu bir örnekte kaydedilmiştir: k̲óyde *yaşi:m* 46/68.

-{íyIm}

Şu bir örnekte kaydedilmiştir: *baḳíyim* (bakıyorum) 47/32.

Teklik İkinci Kişi

-{(X)yXŋ}

Şimdiki zaman eki -(X)yor'un dudak uyumuna, kalınlık incelik uyumuna girmiş olarak ve sonundaki [r] ünsüzünün düşmüş olarak görüldüğü bu biçim yalnız üçüncü bölge (Türkmen ağzı) metinlerinde görülür. Ek, ünlüyle biten tabanlara -yXŋ biçiminde, ünsüzle biten tabanlara tabanın son hece ünlüsüne uyan bağlantı ünlüsü alarak -(X)yXŋ biçiminde eklenir: *geliyiŋ* 32/213, *gidiyiŋ* 34/2, *istiyiŋ* 41/19, *u:ğ̰raşıyıŋ* 41/21, *gidiyiŋ* 43/36, *g̲órüyüŋ* 47/28, *g̲örüyüŋ* 49/142, *döşüyüŋ* 51/28, *giyiyiŋ* 51/71, *ölçüyüŋ* 55/19, *geçiriyiŋ* 55/19, suyu *döküyüŋ*, ondan so:ra çocu: *yu:yuŋ* 55/19, *uğurłuyuŋ* 55/38, *g̲ónderiyiŋ* 55/39 vb.

Ekin, kalınlık incelik uyumuna aykırı olarak şu iki örneği görülür: namaz *ġıłıyíŋ* 51/69, *atiyiŋ* 55/109.

-yXŋ biçiminin bir kaynak kişimizde, ünlüyle biten tabanda, ekin [y] ünsüzünün düşmesi sonucu tabanın sonundaki ünlüyle ekin ünlüsünün kaynaşarak söylendiği kaydedilmiştir: *di:niŋ* de: mi? (dinliyorsun değil mi?) 52/7.

-{(X)yXn}

Ekin son sesinin [n] ünsüzü ile görüldüğü bu biçim yer yer görülür: sormaḴ‿ *istiyin* 39/3, *tanıyın* 47/35, *geliyin* 49/95, *geliyin* 50/92, müsade *idiyin* 55/7, *çıḳarıyın* 55/20, suynan *yi:kiyin* 55/20, *geçiriyin* 55/21 vb.

-(X)yXn biçiminin kalınlık incelik uyumuna aykırı ve [y] ünsüzünün boğumlanmasının zayıflamış şu örneği kaydedilmiştir: dışarıya *çıkiy̰in* 51/70.

-(X)yXn biçiminin şu tek örnekte, ekin [y] ünsüzünün düşmesi sonucunda yardımcı sesi ile ilk ünlüsünü kaynaşıp uzun söylendiği kaydedilmiştir: *çekişi:n* 52/108.

Teklik Üçüncü Kişi

-{(X)yX}

Şimdiki zaman eki -(X)yor'un dudak uyumuna, kalınlık incelik uyumuna girmiş olarak ve sonundaki [r] ünsüzünün düşmüş olarak görüldüğü bu biçim yalnız üçüncü bölge (Türkmen ağzı) metinlerinde görülür. Ek, ünlüyle biten tabanlara –yX biçiminde, ünsüzle biten tabanlara tabanın son hece ünlüsüne uyan bağlantı ünlüsü alarak -(X)yX biçiminde eklenir: *ałıyı* 32/197, *getiriyi* 32/212, aḳłım *eriyi* 34/8, *soğuyu* 34/9, *yenileniyi* 34/20, *uyumuyu* 34/23, *şişiyi* 34/26, ġoyun *güdüyü* 39/2, *geliyi* 39/2, *virmiyi* 39/26, *ölüyü* 39/44, *geliyi* 39/46, *idiyi* 39/76, *oturuyu* 39/87, yėmek *yiniyi* 39/99, *dikiliyi* 39/100, *bułuyu* 39/105, *viriyi* 39/105, *gidiyi* 39/106, *ġonuşuyu* 40/57, *duyuyu* 40/85, *istiyi* 41/12, bizi *dövüyü* 41/28, *başłıyı* 43/56, *ołmuyu* 44/48, *bilmiyi* 45/79, *imreniyi* 46/35, *geliyi* 46/82, *ołuyu* 47/13, *geçiyi* 47/28, *üfüdüyü* 47/32, *geçiyi* 48/19, *ġonuşuyu* 48/31, *beŋzemiyi* 48/32, *ołuyu* 48/84, *sürüyü* 49/55, *nöẹ̊ürüyü?* 49/92, *yapıyı* 49/93, *geliyi* 49/94, *gidiyi* 49/94, *değiştiriyi* 49/96, *ałıyı ġoyuyu* 49/97, *biniyi* 49/97, iş *ġörüyü* 49/98, *çekiliyi* 49/110, *duyułuyu* 49/142, *nöẹ̊ürüyü?* 49/152, *ołuyu* 49/156, *çałışıyı* 50/36, *ekiliyi* 50/75, *özleniyi* 50/111, *ekiliyi* 50/142, *üğüdüyü* 50/150, *varıyı* 51/67, *bişiyi* 53/116, devam *idiyi* 53/161, *sułuyu* 53/185, *getiriyi* 53/191, *çekiliyi* 53/194, *yanıyı* 53/194, *yaḳıyı* 53/196, *satıyı* 53/206, zam *viriyi* 53/206, *geliyi* 55/2, dúğün *ołuyu* 55/7, *bitiyi* 55/8, *oḳuyu* 55/25, aḳłım *ėrmiyi* 55/60, *bişiriyi* 55/68, *gidiyi* 55/123 vb.

Ekin kalınlık incelik uyumuna girmediği örnekler daha az görülür: *bağıriyi* 34/24, *basiyi* 34/26, *bağıriyi* 34/27, çałğı *çaliyi* 39/41, *yapiyi* 39/49, *çıḳıyi* 39/99, *doḳaniyi* 39/108, *yaptıriyi* 40/7, *oturúyü* 46/103, *çıḳiyi* 47/12, *yapiyi* 47/21, *yaḳíyi* 47/31, *atiyi* 47/31, *yığıliyi* 49/73, *açıyi* 49/94, *azałíyi* 49/110, *ġałdıriyi* 49/153, *na:piyi?* 49/153, *oturüyü* 50/35, *yaziyi* 49/15, *baḳíyi* 50/77, *yaşíyi* 50/104, *sułaniyi* 50/131, satın *ałıyi* 50/151, *ġułłaniyi* 50/154, *yapıłíyi* 50/155, *çıḳıyi* 51/25, *çıḳíyi* 51/87, *oḳunuyü* 52/16, *ołuyü* 52/17, *basiyi* 53/185, *variyi* 55/38, *sızıłiyi* 55/103 vb.

-{(X)yXr}

Şimdiki zaman eki -(X)yor'un dudak uyumuna ve kalınlık incelik uyumuna girmiş olarak görüldüğü bu biçim yalnız üçüncü bölge (Türkmen ağzı) metinlerinde görülür. Ek, ünlüyle biten tabanlara -yXr biçiminde, ünsüzle biten tabanlara tabanın son hece ünlüsüne uyan bağlantı ünlüsü alarak -(X)yXr biçiminde eklenir: devam *idiyir* 32/113, *viriliyir* 32/171, *geçiriyir* 32/212, *yidiriyir* 32/213, *duruyur* 34/14, *üşüyür* 34/29, *diyir* 36/3, devam *idiyir* 38/38, *düşüyür* 38/39, *çekiyir* 38/47, *ġoruyur* 38/57, *yaptırıyır* 38/58, *viriyir* 38/74, *söylüyür* 40/73, *ołuyur* 44/51, *bekliyir* 45/66, *giyiyir* 47/13,

ołmuyur 48/85, *geliyir* 49/41, *duyułuyur* 49/141, *gósTeriliyir* 53/23, *górúnüyür* 53/189, *gídiyir* 53/195, *ałıyır* 55/25 vb.

Ekin kalınlık incelik uyumuna girmediği birkaç örneği görülür: *yapiyir* 32/93, *yapiyir* 38/74, *ołúyúr* 45/72, *çıḳıyir* 47/32, *oḳuyür* 50/34.

-{I:}

Şimdiki zaman eki üçüncü teklik kişide şu birkaç örnekte -I: biçiminde, ekin ünsüzlerinin eriyip, bağlantı ünlüsü ile ekin ünlüsünün kaynaşıp uzun olarak söylendiği görülür: *yuuri:* 45/8, *gelmi:* 45/24, *geli:* 52/2, *gidi:* 52/2, *geçi:* 52/13.

-{I:r}

Ekin [y] ünsüzünün eriyip, bağlantı ünlüsü ile ekin ünlüsünün kaynaşıp uzun olarak söylendiği bu biçim şu örnekte kaydedilmiştir: *kesi:r* (kesiyor) 2/74.

Çokluk Birinci Kişi

-{(X)yXrXK}

Şimdiki zaman eki -(X)yor'un dudak uyumuna ve kalınlık incelik uyumuna girmiş olarak görüldüğü bu biçim yalnız üçüncü bölge (Türkmen ağzı) metinlerinde görülür. Türkmen ağzı metinlerinde çokluk birinci kişide kişi unsuru olarak zamir kökenli *-Xz* eki de görülmekle birlikte bu ağızda iyelik kökenli kişi eki *-XK* daha çok kullanılır ve bölge ağzını diğer bölgelerden (Yerli, Yörük) ayırt edici unsurlardandır. Ek, ünlüyle biten tabanlara -yXrXK biçiminde, ünsüzle biten tabanlara tabanın son hece ünlüsüne uyan bağlantı ünlüsü alarak -(X)yXrXK biçiminde eklenir: *geliyirik* 34/1, *biliyirik* 40/9, *anłaşamiyirik* 40/86, *gidiyirik* 41/8, *yapıyırıḳ* 41/16, *u:ğraşıyırıḳ* 46/21, *bekliyirik* 46/60, *geliyirik* 46/69, *duruyuruḳ* 46/70, *gídiyirik* 46/70, *atıyırıḳ* 46/94, *diyirik* 48/2, *duyuyuruḳ* 48/18, *gelemiyirik* 55/17, *bilmiyirik* 55/37, *diyirik* 55/99, *çekiyirik* 55/100 vb.

Ekin kalınlık incelik uyumuna aykırı şu birkaç örneği görülür: *duruyúrük* 46/69, kilim kenarı *doḳuyúrük* 55/129, *satíyirik* 55/130.

-{X:rXK}

Bu biçim, -(X)yXrXK biçimindeki [y] ünsüzünün düşmesi sonucunda, yardımcı ünlüyle ekin ilk ünlüsünün kaynaşarak uzun bir ünlü meydana getirmesiyle oluşmuştur. Söz konusu ağızda yer yer görülür. Daha çok kalınlık incelik uyumuna uymayan örnekler kaydedilmiştir: *getiri:rik* 52/1.

Kalınlık incelik uyumana uymayan örnekleri: *u:raşi:rik* 45/33, *yıḳí:rik* (yıkıyoruz, "yık-") 52/1, *ġałi:rik* 52/2.

-{XyXK}

Şu bir örneği kaydedilmiştir: *imreniyik* 46/34.

-{(X)yXrXz}

Şimdiki zaman eki -(X)yor'un dudak uyumuna ve kalınlık incelik uyumuna girmiş olarak görüldüğü bu biçim yalnız üçüncü bölge (Türkmen ağzı) metinlerinde görülür. Ek, ünlüyle biten tabanlara -yXrXz biçiminde, ünsüzle biten tabanlara tabanın son hece ünlüsüne uyan bağlantı ünlüsü alarak -(X)yXrXz biçiminde eklenir: *ġonuşuyuruz* 32/62, *ġulłanıyırız* 32/227, *ekiyiriz* 38/49, *diyiriz* 39/18, *oturuyuruz* 39/80, *geliyiriz* 43/5, *ekiyiriz* 50/75, satın ◡ *ałıyırız* 50/146, *yaşıyırız* 53/82, *ġeliyiriz* 53/141, bitki *sułuyuruz* 53/191, bu:ğda *satıyırız* 53/207 vb.

Ekin ünsüz uyumuna aykırı ve [y] ünsüzünün boğumlanmasının zayıflamış olarak görüldüğü şu birkaç örneği kaydedilmiştir: *yuurüy̯ürüz* 45/5, *v̇uruy̯ürüz* 45/9, *ġurúy̯uruz* 45/72, *ġulłaniy̯iriz* 45/76.

-{X:yXrXz}

Şu iki örnek kaydedilmiştir: *varı:yĭrız* 43/5, *gidi:y̯iriz* 45/15.

-{X:rXz}

Bu biçim, -(X)yXrXz biçimindeki [y] ünsüzünün düşmesi ve yardımcı ünlüyle ekin ilk ünlüsünün kaynaşarak uzun bir ünlü meydana getirmesi sonucunda oluşmuştur. Söz konusu ağızda yer yer görülür: *ḳaki:riz* 45/2, *çeki:riz* 45/5, *gidi:riz* 45/5, *dökü:rüz* 45/9, *gitmi:riz* 45/32, *bişiri:riz* 45/72, *kesi:riz* 45/80, *yapi:riz* 46/70 vb.

Kalınlık incelik uyumuna uymayan örnekleri: *çıḳari:riz* 45/10, *yí:ki:riz* (yıkıyoruz "yıka-") 45/59, *uğraşı:ríz* 45/6, *yaḳí:riz* 45/9.

Çokluk İkinci Kişi

-{(X)yXrsXŋXz}

Şimdiki zaman eki -(X)yor'un dudak uyumuna ve kalınlık incelik uyumuna girmiş olarak görüldüğü bu biçim yalnız üçüncü bölge (Türkmen ağzı) metinlerinde görülür. Ek, ünlüyle biten tabanlara -yXrsXŋXz biçiminde, ünsüzle biten tabanlara tabanın son hece ünlüsüne uyan bağlantı ünlüsü alarak -(X)yXrsXŋXz biçiminde eklenir. Ekin bu ve diğer -(X)yXŋXz biçimi söz konusu bölge ağzında yaygındır. Metinlerimizde her iki biçimin birer örneği kaydedilmiştir: *u:ğ̊raşıyırsıŋız* 32/135.

-{(X)yXŋXz}

Şu tek örnek kaydedilmiştir: ne *diyiŋiz* orâya? 49/119,

Çokluk Üçüncü Kişi

-{(X)yXllAr}

Şimdiki zaman eki -(X)yor'un dudak uyumuna, kalınlık incelik uyumuna girdiği ve son ünsüzünün, kişi unsuru -lAr ekinin ilk ünsüzüyle benzeşmiş olarak görüldüğü bu biçim yalnız üçüncü bölge (Türkmen ağzı) metinlerinde görülür. Ek, ünlüyle biten tabanlara -yXllAr biçiminde, ünsüzle biten tabanlara tabanın son hece ünlüsüne uyan bağlantı ünlüsü alarak -(X)yXllAr biçiminde eklenir: *döşüyüller* 38/73,*virmiyiller* 39/24, *ġonuşuyułłar* 43/51, *oynuyułłar* 45/14, *tütüTüyüllár* 45/61, *diyiller* 47/19, *diyiller* 48/7, *yapıyułłar* 48/27, *oynayułłar* 48/63, ġabuł *idiyiller* 49/16, *diyiller* 50/58, *viriyiller* 51/121, *bişiriyiller* 53/121, *geliyiller* 55/2, *gidiyiller* 55/61, *gósteriyiller* 55/68 vb.

Ekin kalınlık incelik uyumuna aykırı olarak görüldüğü şu iki örnek kaydedilmiştir: yapiyiller 34/6, yapiyiller 55/15.

-{(X)yXrlAr}

Şimdiki zaman eki -yor'un son ünsüzünün, kişi unsuru -lAr ekinin ilk ünsüzüyle benzeşmiş olarak görülmesi yaygın biçim olamakla birlikte, benzeşmenin görülmediği birkaç örnek kaydedilmiştir: *varıyırłar* 32/144.

Ekin kalınlık incelik uyumuna aykırı olarak görüldüğü örnek: *yapiyirłar* 38/72.

-{(X)yXlAr}

Şimdiki zaman eki -yor'un son ünsüzünün düştüğü şu birkaç örnek kaydedilmiştir: *geliyiler* 52/122, *düşürüyüler* 38/61.

Ekin kalınlık incelik uyumuna aykırı olarak görüldüğü örnek: *yapíyırłar* 53/204.

4.2.2.5.2.1.4.2.1. -(X)yXr Biçiminin Olumsuzluğu

ÖTT ve bölgedeki diğer ağızlarda şimdiki zamanın olumsuzluğunun *-mA* ile yapılmasına karşın Türkmen ağzında çoğunlukla "fiil + -DXK + iyelik eki + yok" yapısıyla yapılır. Şu kişilerde örnekleri kaydedilmiştir:

Teklik Birinci Kişi

ortă‿ asyanıŋ hangı kesiminden *bildiğim yoḳ* 38/70, ġuła:mı şiyle viriyirim, *anładıum yoḳ* 40/58, *bildiim yoḳ* 50/23, on senedir de hi ç *çalıştıum yoḳ* 53/149.

Teklik Üçüncü Kişi

çocug ‿ *uyuduğu yoḳ* 34/22, hacıłıḳ *çıḳtığı yoḳ* bekliyirik 46/60, dizler *duttuğu yoḳ* 46/94, *ołduğu yoḳ* 50/148, bir zam da *virdiği yoḳ* 53/202.

Çokluk Birinci Kişi

yiŋi ėlbise *ałdı:mız yoḳ* 52/43.

Çokluk Üçüncü Kişi

hiç bi ‿şi: *yaptıḳları yoḳ* 53/205.

4.2.2.5.2.1.5. Gelecek Zaman

Gelecek zaman kipi, henüz gerçekleşmemiş bulunan; ancak fiilin gösterdiği oluş ve kılışın gelecekteki bir zaman kesiminde mutlaka gerçekleşeceğini bildiren bir kiptir (Korkmaz, 2014: 558-559). Bölgemiz ağızlarında ÖTT'de kullanılan -(y)AcAk eki yerli ağızda ve Yörük ağzında görülür. Türkmen ağzında ise daha çok –(y)XcX eki kullanılır. Her iki ekin kullanıldığı bölgelerde, ağızların birbirinden etkilenmeleriyle açıklayabileceğimiz yer yer seyrek olarak geçişler görülür. Ancak bölgelere göre söylediğimiz bu iki ek, söz konusu kullanıldıkları bölgelerde en yaygın biçimlerdir. Şimdiki zaman çekimindeki bu iki ek, bölgemiz ağızlarını ayırt edici nitekliklerden biri olduğundan iki ayrı alt başlıkta incelenmiştir.

4.2.2.5.2.1.5.1. -(y)AcAk Biçimi

Başlangıçta sıfat-fiil eki olarak kullanılan *-AcAk* eki, Eski Anadolu Türkçesinin sonları itibarıyla kip eki olarak da kullanılmaya başlanmıştır. Bugün Türkiye Türkçesinde ek hem çekimli fiillerde hem de çekimsiz fiillerde farklı yapılarla kullanımını sürdürmektedir (Torun, 2013: 144). Bu ek bölgemiz ağızlarında çoğunlukla birinci bölge (yerli) ağzı ve ikinci bölge (Yörük) ağzında görülür. Örneklerden de görüleceği üzere üçüncü bölge (Türkmen) ağzında seyrek olarak görülür. Üçüncü bölge ağzında, diğer alt başlıkta inlediğimiz -(y)XcX eki çoğunlukla görülür. Bu biçimin kullanıldığı yerli ağzı ve Yörük ağzı metinlerinde, biçimin bu ağızlara göre farklılaştığı dikkat çeken özellikler ise, yerli ağzında teklik birinci kişide zamir kökenli kişi eki *-Xm* biçiminde görülürken Yörük ağzı metinlerinde *-Xn* biçiminde görülmesidir.

Gelecek zaman kipi için kullanılan -(X)AcAK biçimi, yerli ağızda ve Yörük ağzında tablodaki ve belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 23.

KKA'da -(y)AcAK Biçimli Gelecek Zaman

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{(y)AcAm}, -{(y)AcA:m}, -{(y)cAm}, -{(y)AcA:n}-{(y)AcAn}-{(y)cAn} -{(y)AcAğIn}
Teklik İkinci Kişi	-{(y)AcAŋ}, -{(y)AcA:ŋ} / -{(y)Acá:ŋ}, -{(y)AcAn}, -{(y)AcAksIn}, -{(y)AcAksIŋ}
Teklik Üçüncü Kişi	-{(y)AcAk}
Çokluk Birinci Kişi	-{(y)AcA:z}, -{(y)AcAz}, -{(y)AcAğIz}
Çokluk İkinci Kişi	-{(y)AcAksIŋIz}, -{(y)AcA:ŋIz}, -{(y)AcAksI:z}
Çokluk Üçüncü Kişi	-{(y)AcAklAr}

Teklik Birinci Kişi

-{(y)AcAm}

ÖTT'deki -(y)AcAk ekinin teklik birinci kişi çekimindeki (-AcAğIm) *-AğI-* ses grubunun kaynaşıp uzun bir ünlüye dönüşmesinden sonra, bu uzun ünlünün de kısalmasıyla oluşan söz konusu -(y)AcAm biçimi yerli ağız bölgesinde yaygın olarak, diğer bölgelerde seyrek olarak görülür: ne *yaPacam* 1/65, aceyip *ġonuşacam* 3/75, o o:ğłana *verecem* dimiş 3/185, ben *bułacam* 3/188, burda *yatacam* 6/43, bėn *gídecem* 6/49, *ġonuşacam* 7/2, *ėvlenecem* 7/194, *gónderecem* 8/129, *ġorülmeyecem* 11/89, *gídecem* 21/18, ġuyu *v̇urduracam* 21/52, çiftle: gídecem 42/60, varacam gelecem 55/1 vb.

-AğI- ses grubu kaynaşıp kısa bir ünlüye dönüşmeden önce çeşitli ses olayları gerçekleşir. Bu ses olaylarından bazılarının görüldüğü şu birkaç örnek kaydedilmiştir: *annadacağım* 51/46, *ałaca:ğım* 49/59, *varacaam* 43/36 vb.

-{(y)AcA:m}

ÖTT'deki -(y)AcAk ekinin teklik birinci kişi çekimindeki (-AcAğIm) *-AğI-* ses grubunun kaynaşıp uzun bir ünlüye dönüşmesiyle oluşan söz konusu -(y)AcA:m biçimi daha çok Türkmen ağzı bölgesinde yerli ve çevre ağızlardan etkilenme sonucunda görülür: çałıp *ça:raca:m* 27/115, *soraca:m* 32/109, *geleca:m* 32/147, *gúleca:m* 32/148,

ġaramana *gideca:m* 39/5, *varaca:m* 39/106, *beklemeyeca:m* 40/3, mała *baḳaca:m* 42/60, *yapaca:m* 52/80, *gideca:m* 52/83, *g̱óreca:m* 52/109, *çıḳaraca:m* 55/104 vb.

Ekin uzun ünlüsünün [á] ünlüsüyle söylendiği şu birkaç örnek kaydedilmiştir: *gidecá:m* 27/114, *gidecá:m* 44/23, *çekecá:m* 55/104.

-{(y)cAm}

-AğI- ses grubu kaynaşıp kısa bir ünlüye dönüştükten sonra ekin ilk ünlüsünün de düştüğü bu biçim bir örnekte kaydedilmiştir: *s̱öyleycem* 30/51 vb.

-{(y)AcA:n}

ÖTT'deki -(y)AcAk ekinin teklik birinci kişi çekimindeki (-AcAğIm) *-AğI-* ses grubunun kaynaşıp uzun bir ünlüye dönüşmesiyle oluşan söz konusu -(y)AcA:n biçimi ve kişi unsurunun *-n* ünsüzü ile görüldüğü diğer biçimler yalnızca Yörük ağzı metinlerinde görülür. Teklik birinci kişide görülen bu durum Yörük ağzı bölgesini diğer ağızlardan ayıran unsurlardandır: ben de *ġaḳaca:n* 16/66, çocuḴ ‿ *everece:n* 20/55, *aḴıdaca:n*, su moturumunan zepzemi *sułayaca:n* 28/12, *ataca:n* 28/102, ben ne *annadaca:n* 29/1, *çıḳaraca:n* 30/47 vb.

-{(y)AcAn}

ÖTT'deki -(y)AcAk ekinin teklik birinci kişi çekimindeki *-AğI-* ses grubunun kaynaşıp uzun bir ünlüye dönüşmesinden sonra, bu uzun ünlünün de kısalmasıyla oluşmuştur. Yörük ağzında şu birkaç örnekte kaydedilmiştir: *seᶏilmeyecen* 26/117, ben *sułayacan* 28/8 vb.

-{(y)cAn}

-AğI- ses grubu kaynaşıp kısa bir ünlüye dönüştükten sonra ekin ilk ünlüsünün de düştüğü bu biçim bir örnekte kaydedilmiştir: *ödeycen* 31/40.

-{(y)AcAğIn}

Yörük ağzı metinlerinlerinde *-AğI-* ses grubunun kaynaşmadan söylendiği örnekler de kaydedilmiştir: ben *nö:receğin* k̲örüŋ topałıŋ haḳḳını mı *yiyeceğin* 23/183, ba:g̊ı *büyüdeceğin* 23/193 vb.

-AğI- ses grubu kaynaşıp kısa bir ünlüye dönüşmeden önce çeşitli ses olayları gerçekleşir. Bu ses olaylarından bazılarının görüldüğü şu birkaç örnek kaydedilmiştir: işte onu *öde:ẙcen* diyi gice g̲ündüz ġopup duruyor 22/11, *oḳutaca:g̊ın* 26/123 vb.

Teklik İkinci Kişi

-{(y)AcAŋ}

ÖTT'deki -(y)AcAk ekine iyelik kökenli teklik ikinci kişi ekinin getirilmesiyle oluşmuş olan -(A)AcAğIŋ biçimindeki [ğ] ünsüzünün eriyip kaybolması, bunun sonucunda *-AğI-* ses grubunun kaynaşıp uzun bir ünlüye dönüşmesinden sonra, bu uzun ünlünün de kısalmasıyla oluşan söz konusu -(y)AcAŋ biçimi yerli ağız bölgesinde ve Yörük ağzı bölgesinde yaygın olarak, Türkmen ağzı bölgesinde çok seyrek olarak kaydedilmiştir: *baḳacaŋ* 1/75, şiy‿*i˙deceŋ* 2/27, *sa˙vuracaŋ* 2/109, *na:pacaŋ* 3/12, ġızım ordan *ałmıyacaŋ* 3/197, *diyeceŋ* 5/55, *ałacaŋ* 7/2, ġız *istiyeceŋ* 7/129, anneyiŋ ġabrine *ǵideceŋ* 7/173, dėvam *ideceŋ* 7/174, *diyeceŋ* 7/158, *ġırmâyacaŋ* 7/186, *na:bacaŋ?* (ne yapacaksın?) 8/65, *bitireceŋ* 11/153, *çekeceŋ* 16/82, *geleceŋ* 27/69, *nö:receŋ?* 28/11, *góreceŋ* 29/121, *atacaŋ* 30/35, *seçeceŋ* 32/126, *diyeceŋ* 36/6, *ǵideceŋ* 46/61, *yaḳacaŋ* 48/76 vb.

Ekin ilk ünlüsünün [á] ünlüsü ile görüldüğü şu örnek kaydedilmiştir: *söyleyácaŋ* 25/163.

-{(y)AcA:ŋ} / -{(y)Acá:ŋ}

ÖTT'deki -(y)AcAk ekine iyelik kökenli teklik ikinci kişi ekinin getirilmesiyle oluşmuş olan -(A)AcAğIŋ biçimindeki [ğ] ünsüzünün eriyip kaybolması, bunun sonucunda *-AğI-* ses grubunun kaynaşıp uzun bir ünlüye dönüşmesiyle oluşmuş bu biçimler şu birkaç örnekte kaydedilmiştir: e:kmek *yiyece:ŋ* 24/41, mała *baḳaca:ŋ* 42/27, şiy‿*içecá:ŋ*, ġonyağ̊‿*içecá:ŋ* 28/82.

-{(y)AcAn}

-(y)AcAŋ biçiminin son ünsüzünün [n]'li olduğu şu örnek kaydedilmiştir: *sóktürecen* 42/27.

-{(y)AcAksIn}

ÖTT'deki biçimle farklılık göstermeyen bu biçim Yörük ağzı bölgesinde yer yer görülür: *gideceksin* 26/95, *súPüreceksin* 26/105, *óğüneceksin* 27/94, *yiyeceksin* 28/21, *yazacaḳsın* 30/53 vb.

-{(y)AcAksIŋ}

ÖTT'deki biçimden, son ünsüzünün genizli [ŋ] sesi olması bakımından farklı olan bu biçim Yörük ağzı bölgesinde yer yer görülür: *uyacaḳsıŋ* 16/38, dołmuşa *bineceksiŋ* 26/96 vb.

Teklik Üçüncü Kişi

-{(y)AcAk}

Gelecek zaman eki teklik üçüncü kişide çoğunlukla ÖTT'deki biçimden farklılık göstermez: baŋa şu *ołacaḳ* 1/18, ġoyunu *yiyecek* 1/43, eziyet *idecek*, anneme *ġızacaḳ* 2/33, *dóv̇ecek* 2/35, *baḳacaḳ* 2/46, adam *ołacaḳ* 2/50, *ḳaḳacaḳ* 2/96, *gelecek* 3/24, da:veT‿ *idecek* 5/41, ġızıŋ dürüsü *gidecek* 7/75, *súrecek* 15/69, *g̱ótürecek* 16/31, g̱üneşte *ġuruyacaḳ* 16/100, *ołacaḳ* 18/51, *yiyecek* 25/103, *no:łacaḳ?* 27/26, *ġałmayacaḳ* 31/66, *dikecek* 34/15, *virecek* 39/28, *yu̇zecek* 41/16, inne *v̇urułacaḳ* 42/27, *bilecek* 45/79, *aŋıracaḳ* 49/137, *çıḳacaḳ* 53/62, *g̱órülecek* 55/104 vb.

Ek, geniş ünlüyle biten tabanlar üzerine gelirken, [y] bağlayıcı ünsüzünün bu geniş tabanı şu birkaç örnekte darlaştırdığı kaydedilmiştir: *ałmıyacaḳ* 11/78 *bombałıyacaḳ* 40/15.

Ekin son sesinin şu birkaç örnekte çevre şartından dolayı [ğ] ve [g] ünsüzleriyle görüldüğü kaydedilmiştir: ałtıyı on geçe *çıḫacağ‿ ał* gel 8/31, ıramazan ayı nahı *geçeceg‿işte* 29/65.

Ekin geniş olan ilk ünlüsünün şu bir örnekte yarı geniş [â] ünlüsüyle söylendiği kaydedilmiştir: *annadâcaḳ* 52/41.

Ekin ikinci ünlüsünün, ön ünlülü fiil tabanında yarı art [á] ünlüsüyle söylendiği şu bir örnek kaydedilmiştir: *gelecáḳ* 38/64.

Ekin ilk ünlüsünün düştüğü şu bir örnek kaydedilmiştir: *nó͡ürcek* 31/12.

Çokluk Birinci Kişi

-{(y)AcA:z}

ÖTT'deki -(y)AcAk ekinin çokluk birinci kişi çekimindeki (-AcAğIz) *-AğI-* ses grubunun kaynaşıp uzun bir ünlüye dönüşmesinden sonra oluşan söz konusu -(y)AcA:z biçimi, yerli ağız ve Yörük ağzı bölgesinde yaygın olarak, Türkmen ağzı bölgesinde çok seyrek olarak görülür: ġışın *yaḳaca:z* 1/83, *ná:baca:z?* (ne yapacağız?) 2/24, *gidece:z* 2/43, ekini *direce:z* 2/84, hoturafıŋı *çekece:z* 16/32, biş‿şi: *ałmâyaca:z* 21/17, *yapaca:z* 21/32, *baḳaca:z* 25/184, elma *yiyece:z* 28/19, *geçece:z* 30/49, *yiyece:z* 32/71, *sövece:z* 37/44 vb.

-(y)AcA:z biçimindeki uzun ünlünün, ön ünlülü tabanlarda yarı art [á] olarak görüldüğü şu iki örnek kaydedilmiştir: *gidecá:z* 26/72, *nó͡ürecá:z?* 41/29.

-{(y)AcAz}

-AğI- ses grubunun kaynaşıp uzun bir ünlüye dönüşmesinden sonra, bu uzun ünlünün kısaldığı örnekler yer yer görülür: *gidecez* 2/28, *na:pacaz* 3/42, *gidecez* 5/25, oruç*dutacaz* 11/142 vb.

-{(y)AcAğIz}

ÖTT'deki biçimle aynıdır. Birkaç örnekte görülür: ne *u:ğraşacağız?* 25/53.

ÖTT'deki biçimin şu örnekte [ğ] sesinin boğumlanmasının zayıfladığı, kişi unsurundaki ünlünün de ön sıradaki hecede yarı art söylendiği kaydedilmiştir: ekín *direceğíz* 23/171.

Çokluk İkinci Kişi

-{(y)AcAksIŋIz}

ÖTT'den farklı olarak kişi unsurundaki [n] ünsüzünün genizli [ŋ] olarak söylendiği bu biçim ve bu biçimin çeşitli ses olaylarıyla görüldüğü diğer biçimler yerli ağız ve Yörük ağzı metinlerinde görülür: siz *gonuşacaḳsıŋız* 7/84, *yapışmayacaḳsıŋız* 7/85, yoła *gideceksiŋiz* 26/78, *diyeceksiŋiz* 30/22 vb.

-{(y)AcA:ŋIz}

Şu bir örnekte kaydedilmiştir: metel *söyliyece:ŋiz* 14/161.

-{(y)AcAksI:z}

Şu bir örnekte kaydedilmiştir: baŋa ilgi *góstereksi:z* 7/88.

Çokluk Üçüncü Kişi

-{(y)AcAklAr}

ÖTT'deki biçimden farklılık göstermez: *ɕałacaḳłar* 2/143, saŋa da onu *diyecekler* 25/54, gızıŋ ◡ anasını *a:ğładacaḳłar* 25/164, ekmek *yiyecekler* 32/108, *sókecekler* 32/108, *vuracaḳłar* 37/52, *dókecekler* 38/72, goyunu *ɕałacaḳłar* 51/103, *virecekler* 51/119 vb.

4.2.2.5.2.1.5.2. (y)XcX Biçimi

Bu biçim büyük çoğunlukla Türkmen ağzı bölgesinde görülür. Diğer ağız bölgelerinde bu biçimin görüldüğü, bölgedeki ağızların birbirinden etkilenmeleri olarak açıklayabileceğimiz az sayıda örnek vardır. Metinlerimizde teklik birinci kişi ve teklik üçüncü kişi örnekleri kaydedilmemiştir. Bu kişilere dair tabloda belirtilen biçimler metinlerimizde geçmese de bölge ağzına yabancı olmayan, pek çok çeşitli zamanlarda

bölge ağzının bir konuşuru ve muhatabı olarak bölge ağzında -(y)XcX biçimli şimdiki zamanın söz konusu kişilerde tabloda belirtildiği gibi olduğunu söyleyebiliriz. Türkmen ağzı bölgesinde görülen -(y)XcX biçimi, tablodaki ve belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 24.

Karapınar Türkmen Ağzında -(y)XcX Biçimli Gelecek Zaman

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{(y)XcXm}
Teklik İkinci Kişi	-{(y)XcXŋ, -{(y)XcXn}
Teklik Üçüncü Kişi	-{(y)XcX}
Çokluk Birinci Kişi	-{(y)XcXK}, -{(y)AcI:K}
Çokluk İkinci Kişi	-{(y)XcXŋXz}, -{(y)XcX:z}
Çokluk Üçüncü Kişi	-{(y)XcXlAr}, -{(y)XcXKlAr}

Teklik İkinci Kişi

-{(y)XcXŋ}

-(y)XcX biçimli gelecek zaman teklik ikinci kişide çoğunlukla -(y)XcXŋ biçiminde görülür: ne *yapıcıŋ* 1/66, ekin ḳaḳıncı saman yapıcın, onuŋ yimini samanını *hazırłıyâcıŋ* onuŋ gendi yiyece:ni *hazırłıyıcıŋ* 5/33, o iş bitti diyi *yazıcıŋ* 5/54, ġura:nı kerimi *ałıcıŋ* 7/173, ḳúnde bir ya:sin *oḳuyucuŋ* 7/174, ne *yapıcıŋ?* 27/74, *diyiciŋ* 32/69, *a:ğnadıcıŋ* 32/123, onu *gótürücüŋ* bi çıḳur *açıcıŋ* 32/228, *bułucuŋ* 34/11, *gidiciŋ* 34/27, *diyiciŋ* 39/2, *gidiciŋ* 39/6, *sorucuŋ* 40/67, ekin *dirdiriciŋ* 42/26, ne *ołucuŋ*, *nö:ürücüŋ?* 43/36, *gótürücüŋ* 46/59, *gidiciŋ* 47/28, *nidiciŋ?* 51/107, *sorucuŋ* 52/41, *giyiciŋ* 52/48, *yaḳıcıŋ* 52/81, yemek *bişiriciŋ*, *yidiriciŋ*, *içiriciŋ* 52/100, *ałıcıŋ* 55/132, *geçiciŋ* 55/134, *viriciŋ* 55/156 vb.

-{(y)XcXn}

Ekin kişi unsurundaki ünsüzün yer yer diş [n]'siyle söylendiği örnekler de kaydedilmiştir: *ġonuşucun* 39/2, *gídicin* 51/104, *bahsidicin* 52/67, *sürünücün* 52/80, zabaḳtan *ḳaḳıcın* 52/80, çayıı *bişiricin* 52/81, dúva: *idicin* 55/132 vb.

Çokluk Birinci Kişi

-{(y)XcXK}

Şu örnekler kaydedilmiştir: *gelicik* 48/38, *gidicik* 48/38, *diyicik* 55/166.

-{(y)AcI:K}

Şu örnekler kaydedilmiştir: *yatacı:ḳ* 39/30, *nöüreci:k?* 46/92, *bekliyeci:k* 55/49.

Bu biçimin kalınlık incelik uyumuna uymadığı şu birkaç örneği kaydedilmiştir: *çıḳaci:k* 45/2, *yapaci:k* 46/27, anas (anons) *yaptıraci:k* 52/125.

Ekin iç hecedeki kaynaşma sonucu oluşmuş uzun [I:] ünlüsünün, kaynaşmadan önceki, kaynaşmak üzere olduğu şu örneği kaydedilmiştir: *duyaciğik* 49/138.

Çokluk İkinci Kişi

-{(y)XcXŋXz}, -{(y)XcX:z}

Ek bölgede bu biçimlerde görülür. Yalnız -(y)XcX:z biçimine dair bir örnek kaydedilmiştir: ne *yapıcı:z?* (ne yapacaksınız?) 41/15.

Çokluk Üçüncü Kişi

-{(y)XcXlAr}

Şu bir öernek kaydedilmiştir: *diyiciler* 48/38.

4.2.2.5.2.1.6. Emir-İstek Çekimi

Korkmaz emir kipini, "yapılması istenen işi kesinliğe bağlayarak emir biçiminde ifade eden bir gramer kalıbı" olarak tanımlar (Korkmaz, 2014: 591). Türkçede emir kipinin tüm kişilerindeki ekler, kip ve kişileri bir arada ifade eder. Emir ekleri bu bakımdan diğer kip ve kişi eklerinden ayrılır. Ergin, *-A* istek ekinin biçim olarak bugün artık kuramsal bir ek olduğunu, az kullanıldığını, bu biçimin işlevinin yerini emir biçimi almış olduğunu belirtir (Ergin, 2009: 311-312). Bölgemiz ağızlarında da *A-* istek eki biçim olarak çok seyrek görülür, emir biçimi istek de ifade eder. Konu bundan dolayı emir-istek başlığı altında ele alınmıştır.

Bölgemiz ağızlarında emir-istek çekimi tablodaki ve belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 25.

KKA'da Emir-İstek Çekiminde Kullanılan Ekler

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{(X)yXm}, -{(y)AyIm}, -{Xm} -{(y)AyXn}, -{(X)yXn}
Teklik İkinci Kişi	-{Ø}
Teklik Üçüncü Kişi	-{sXn}, -{sXŋ}
Çokluk Birinci Kişi	-{(y)AlIm}
Çokluk İkinci Kişi	-{(y)Xŋ}, -{ŋ}, -{(y)Xn}
Çokluk Üçüncü Kişi	-{sXnlAr}, -{sXnnAr}

Teklik Birinci Kişi

-{(X)yXm}

Bu biçim ünlüyle biten tabanlara tabanın sonundaki geniş ünlüyü darlaştırarak -yXm biçiminde, ünsüzle biten tabanlara -(X)yXm biçiminde eklenir. Çoğunlukla yerli ağız ve Türkmen ağzı bölgesinde görülür: *biliyim* 1/4, bi mevzu *annadıyım* 1/29, *getiriyim* 1/63, *soruyum* 2/5, *ġaçıyım* 2/29, *ałıyım* 2/46, *diyim* 2/47, *diyim* 3/11, bi taha *soruyum* 3/175, bėn de *ałıyım* 5/49, bėn *ġonuşuyum* 7/8, *annatmıyım* mı? *a:nadıyım* mı? 7/60, şöyle *diyim* 7/62, *neapiyim?* (ne yapayım?) 7/69, ėliŋi *öpüyüm* 7/78, dúŋür *gidiyim* 7/90, seni *görüyüm* saŋa, onu *ġórüyüm* ona 7/93, sen oḳu ben *cevapłıyım* 8/10, *nö:rüyüm* (ne yapayım) 8/120, *çekmiyim* 8/125, *duruyum* 11/172, ne *biliyim?* 11/203, ta:rif *idiyim* 13/80, ta:rif *idiyim* 21/59, *ġonuşuyum* 21/60, *söylüyüm* 28/54, *annaTıyım* 32/106, *söylüyüm* 32/186, *viriyim* 36/22, *cevapłandırıyım* 40/29, sáa *söyleyiviriyim* 42/33, *ġonuşuyum* 42/62, *viriyim* 42/64, *söylüyüm* 45/18, *annadıyım* 45/24, şiy *idiyim* 46/16, *baḳıyım* 49/36, *ġúlüşüyüm oynaşıyım* 52/39, ma:çıp *ołmuyum* 52/70, *söylüyüm* 53/37, *oḳuyum* 55/26 vb.

-(X)yXm biçimindeki [y] ünsüzünün eridiği, bunun sonucunda yan yana gelen iki ünlünün kaynaşıp uzun bir ünlü oluşturduğu şu örnek kaydedilmiştir: ne *bili:m* 8/13.

-yXm biçiminin ünlüyle biten tabanlarda tabanın sonundaki geniş ünlüyü darlaştırmadığı birkaç örnek kaydedilmiştir: *sö:leyim* 14/153, *sóyleyim* 43/6.

-{(y)AyIm}

ÖTT'deki biçimden farklılık göstermeyen bu biçim çok seyrek olarak görülür. Şu bir örneği kaydedilmiştir: *ġídeyim* 3/64.

-{Xm}

Ünsüzle biten tabanlara -Xm biçiminde eklendiği birkaç örnekte görülmüştür: *baḳım* (baḳayım) 3/49, haydí *baḲım* 28/41, *gidim* 31/46.

Bu örnekte de -Xm ekinin eklendiği tabandaki ünsüzün düştüğü, iki ünlünün yan yana geldiği kaydedilmiştir: dur *baım* 23/17.

-{(y)AyXn}

ÖTT'deki biçimden farklı olarak ekin son sesindeki [m] ünsüzü [n] olarak görülür. Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesinde de görülen bu eski biçim yalnız Yörük ağzı bölgesinden derlenen metinlerde kaydedilmiştir: şuruya otur *baḳayın* 16/1, başḳa da ne *diyeyin* 16/5, başḲa ne *diyeyin* de 16/10, ne *bileyin* yavrım 23/63, *oturayın* 23/191, *nö:reyin* 23/203, *ġonuşayın* 24/17, ne *annadayın* 24/24, ne *diyeyin?* 25/31, *nö:reyin* bir metire *vireyin* 25/149, *ołayın* 25/198, senden *duyayın* da ben *diyeyin* 25/213, nahał *yaḳıştırayın* 25/233, ne *diyeyin?* 26/18, *sayayın* 26/70, *söyleyeyin* 28/52, *bileyin* 28/84, *bileyin* 30/25 vb.

-(X)yXn biçimindeki [y] ünsüzünün eridiği, bunun sonucunda yan yana gelen iki ünlünün kaynaşıp uzun bir ünlü oluşturduğu şu örnek kaydedilmiştir: onnarı ne *bile:n?* 23/56.

-{(X)yXn}

Bu biçim ünlüyle biten tabanlara tabanın sonundaki geniş ünlüyü darlaştırarak -yXn biçiminde, ünsüzle biten tabanlara -(X)yXn biçiminde eklenir. Eski biçimin korunmuş olduğu bu ek yalnız Yörük ağzı bölgesinden derlenen metinlerde kaydedilmiştir: baḳ ne *diyin* (diyeyim) 20/54, saŋa *viriyin* 20/58, ayran *yapıyın* 21/53, bı̊raya bir sondaş *v̇uruyun* 28/9, şunu mu *viriyin?* 28/86, ver *yıḳayın geliyin* 29/1, *biliyin* 29/44, *viriyin* 30/36 vb.

-yXn biçiminin ünlüyle biten tabanlarda tabanın sonundaki geniş ünlüyü darlaştırmadığı birkaç örnek kaydedilmiştir: nėye *inanmayın* 30/46, çay *demleyin* 31/64.

Teklik İkinci Kişi

-{Ø}

Bölgemiz ağızlarında emir-istek biçiminin teklik ikinci kişisi ÖTT'de olduğu gibi eksizdir: *baḳ* 1/20, kerem *it* 1/56, *só:le* 1/64, *di* 2/22, selam *só:le* 3/59, ġusura *baḳma* 3/75, saygıŋı *ġaybitme* 3/207, buruya bir arabaŋ var da şuruya ġoyar gı̊derseŋ bir ay soŋra *gel, a:ç bin git* 4/12, ġocuya *var, ėvlen* 7/65, yoḳ *dime* var *di* hepisine 8/1, *yörü* 11/171, *baḳ* 13/107, *ġałdır* 14/154, a:ğşamdan hormonu *v̇ur*, zabahtan *var ġopar yi*

15/66, hacĭ ‿a:, hatçă ‿abayı *ġonuştur* ya: 16/1, *ģósterivir* 21/18, neyidin ġızım? onu *di* 23/ 57, *ġop* ġuzuyu *ał gel* 23/122, *yi* 29/136, *ġurdałama* 31/51, *sor* ya:, *annattır* 36/6, *oyałan* 40/78, *gel* sen *a:nat* 41/21, *aŋłat* 42/53, *ḳaḳ*, şuruya *otur* 52/24 vb.

Teklik Üçüncü Kişi

-{sXn}

Emir-istek çekimi bölgemiz ağızlarında teklik üçüncü kişide çoğunlukla ÖTT'deki gibi -sXn biçimindedir: boş *durmasın* ayłaḳ *ġałmasın* 1/26, nirden *bułsun* 1/62, *savırsın* 1/110, *durmasın* 3/123, *ġıysın* niḱahımızı 3/117, onnar filen *ḳaḳsın* diyi 8/27, *boyanmasın* 12/42, yuŋłar *ġarışmasın* 13/41, *esirgesin* 14/135, teşfig ‿ *itsin* 14/136, a:yĭb ‿ *ołmasın* 16/34, *ołsun* 16/38, *yörüsün* 17/30, *çökmesin* 20/34, ġocałarına *bułsun getirsin yidirsin* diller 25/53, *otursun* 25/102, *savołsun* 28/103, genc ‿ *ołsun* 39/42, *batmasın* 39/84, *ģótürsün* 50/112, *çıḳsın* 52/114, *getirsin* 53/193 vb.

Söz konusu biçim son ünsüzü [l] ile biten tabanlara eklendiğinde çoğunlukla benzeşme oluşur: yaşıŋ *kesissin* 3/20, *ossun* 2/42, *gessin* 3/123, *ossun* 13/93, *ossun* 14/136, başıŋ *bozussun* 17/98, ałłah ra:zı *ossun*, işi rast *gessin* 17/100, *ossun* 20/18, *ossun* 23/39, ałłaḫ ‿ ra:zı *ossun* 27/7, *ossun* 29/157, *ossun* 39/43, *gėssin* 52/114, *ossun* 53/162 vb.

-{sXŋ}

Emir-istek çekimindeki -sXn ekinin son ünsüzünün yer yer genizli [ŋ] olarak, -sXŋ biçiminde söylendiği kaydedilmiştir: birez gendine düzen *virsiŋ* 7/136, boyu *dókülsüŋ* 7/157 vb.

-sXŋ biçimi son ünsüzü [l] ve [z] ile biten tabanlara eklendiğinde çoğunlukla benzeşme oluşur: hamd ‿ *ossuŋ* 3/46, ġızłar *ġassıŋ* 7/56, *gessiŋ* 7/136, araba ałtında *ġassıŋ* 7/157, ałłah ‿ ĭra:zi *ossuŋ* 11/195, *ossuŋ* 13/126, ġutłŭ ‿ *ossuŋ* 25/159, *ossuŋ* 36/33, yazzıḳłar *ossuŋ* 41/29, *ossuŋ* 49/11 vb.

Çokluk Birinci Kişi

-{(y)AlIm}

ÖTT'deki biçimden farklılık göstermez: *yapałım* 1/17, *ołałım* 1/64, *virelim* 3/43, *baḳałım* 3/47, *inmeyelim* 8/53, *ģörüşelim* 7/125, onu *annadałım* saŋa 9/74, *ḳaḳałım* (kalkalım) 11/85, bilennere *sorałım* 20/1, burda neye *oturałım* 21/4, *hazırłanałım* 21/33, *aŋnadałım* 21/37, oraya *ģídelim* 21/58, *diyelim* 22/23, ḳútük *çatałım* 23/62, *bułałım* 25/2, *baḫałım* 25/5, yanĭna bir ḳólgelik *yapałım* 25/222, *diyelim* 26/89, *bahałım* 29/110,

daḳałım 30/33, eve ‿ *ğıdelim* 31/64, *yiyelim* 32/72, *oturałım* 32/225, *kömelim* 32/228, *söyelim* 37/43, *soḳmayałım* 38/70, *ġısałım* 39/48, *diyelim* 45/44, *diyelim* 47/34, *varałım* 48/51, *ġoyałım* 49/11, *yiyelim içelim* 52/39, *götürelim* 52/124, *diyelim* 55/111 vb.

Ekin geniş ünlülü şu tabana geldiğinde şu bir örnekte bu geniş ünlüyü darlaştırdığı kaydedilmiştir: başdan *sö:lüyelim* 8/57.

Şu birkaç örnekte [ḳ] ünsüzü ile biten tabanda bu ünsüzün düştüğü, yan yana gelen ünlülerin kaynaşıp uzun bir ünlü oluşturdukları, emir çokluk birinci kişi ekiyle tabanın kaynaştığı kaydedilmiştir: şuruya gel *ba:łım* 5/67, yaramazlıḳ yoḳ *ba:m* (baḳałım) 3/47, sor *ba:łım* 25/3, *ba:łım* 32/74.

Çokluk İkinci Kişi

-{(y)Xŋ}

Bölgemiz ağızlarında emir-istek çokluk ikinci kişi -(y)Xŋ biçiyle yapılır. Ek ünlüyle biten tabanlara –(y)Xŋ biçiminde, ünsüzle biten tabanlara –Xŋ biçiminde eklenir: siz *yazıŋ* 7/8, duva: *idiŋ* 7/79, buyuruŋ *geliŋ* 7/89, bunu *kesiŋ ‿ałaġoyuŋ* 8/125, *baḳıŋ* 11/175, *götürüŋ gidiŋ* 11/180, aman *yanaşmaŋ* 14/120, giri *çeḳíliŋ* 16/95, *çekkiliŋ* ġonuşmaŋ *çekiliŋ* dirdi 16/96, yapıŋ 21/33, ordan gidiŋ 21/59, geliŋ ‿ hele ġızım, benim unuttu:mu diyiŋ 23/53, ila:ve ediŋ 25/32, buyuruŋ 25/150, ġaḳıŋ 26/77, bi su viriŋ 27/49, götürüŋ 36/4, dikḳatli oluŋ 40/59, açıŋ 41/14 vb.

-{ŋ}

Emir-istek çokluk ikinci kişide görülen bu biçim, ünlüyle biten tabanlara doğrudan -ŋ biçiminde eklenir: evła:dınıza intiza:r *itmeŋ* 1/56, ġurura *baḳmaŋ* 3/43, selam *söyleŋ* 3/83, *ġonuşmaŋ* 16/96, gözel çe *yeŋ* 28/40, bir yire ‿ *ğıtmeŋ* 29/212, *söyleŋ* 32/116, *virmeŋ* 39/29, *ġapatmaŋ* 39/48, *oḳuŋ* 41/14, onnarı *daḳmaŋ* 48/88 vb.

-{(y)Xn}

Ekin son ünsüzü yer yer diş [n]'si ile görülür: *ałın gelin* 2/27, *bıraḳın* 7/91, baŋa *getirin* 8/131, *baḳın* 28/67, aḳłı:zı başı:za *devşivirin* 46/33 vb.

Çokluk Üçüncü Kişi

-{sXnlAr}

Şu bir örneği kaydedilmiştir: *gessinler* 7/125.

-{sXnnAr}

Şu bir örneği kaydedilmiştir: üç táne gelinim ‿mar ałłaḲ ‿ıra:zı ołsunnar 7/187.

4.2.2.5.2.1.7. İstek Çekimi

KKA'da istek eki, ÖTT'deki gibi -{(y)A} biçimindedir. Ancak bu biçim çok seyrek görülür. İstek ifadesi çoğunlukla emir-istek biçimleri ile karşılanır. Metinlerimizde çokluk ikinci kişi ve çokluk üçüncü kişi örnekleri kaydedilmemiştir. Bu kişilere dair tabloda belirtilen biçimler metinlerimizde geçmese de bölge ağzına yabancı olmayan, pek çok çeşitli zamanlarda bölge ağzının bir konuşuru ve muhatabı olarak bölge ağzında istek çekiminin söz konusu kişilerde tabloda belirtildiği gibi olduğunu söyleyebiliriz. Bölgemiz ağızlarında çok seyrek görülen bu biçim, tablodaki ve belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 26.

KKA'da İstek Çekiminde Kullanılan Ekler

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{(y)Am}
Teklik İkinci Kişi	-{(y)AsIŋ}
Teklik Üçüncü Kişi	-{(y)A}
Çokluk Birinci Kişi	-{(y)AK}
Çokluk İkinci Kişi	-{(y)AsIŋIz}, -{(y)AsI:z}
Çokluk Üçüncü Kişi	-{(y)AlAr}

Teklik Birinci Kişi

-{(y)Am}

Metinlerimizde şu tek örneği görülmüştür: ġurban *ołam* 11/220.

Teklik İkinci Kişi

-{(y)AsIŋ}

Metinlerimizde bir ilençte geçen şu tek örnek kaydedilmiştir: ḵór *ołasıŋ* 28/61.

Teklik Üçüncü Kişi

-{(y)A}

Metinlerimizde bir kalıp efadede geçen şu tek örneği görülmüştür: ałłaḫ ‿ *esirgiye* 11/82.

Çokluk Birinci Kişi

-{(y)AK}

Metinlerimizde şu tek örneği görülmüştür: bis ‿se̯á *s öyliyek* 39/4.

4.2.2.5.2.1.8. Dilek-Şart Çekimi

Bir oluş ve kılışı şarta veya dilek, istek ve niyete bağlayan bir tasarlama kipidir (Korkmaz, 2014: 600). KKA'da dilek-şart biçimi ÖTT'deki gibi -sA'dir. Bölgemiz ağızlarında dilek-şart biçiminin kişilere göre çekimi tablodaki ve belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 27.

KKA'da Dilek-Şart Çekiminde Kullanılan Ekler

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{sAm}
Teklik İkinci Kişi	-{sAŋ}, -{sAn}, -{sáŋe}/-{sa:ne}
Teklik Üçüncü Kişi	-{sA}
Çokluk Birinci Kişi	-{sAK}
Çokluk İkinci Kişi	-{sAŋIz}
Çokluk Üçüncü Kişi	-{sAlAr}

Teklik Birinci Kişi

-{sAm}

Ek ünlü veya ünsüz tamanlara -sAm biçiminde eklenir: *s öylesem* 3/73, *disem* 3/132, *gitsem* 12/66, hay bir *a:ğ̊łasam vızırdasam* 14/151, *disem* 14/160, *virsem* 20/58, *anłatsam* 27/46, k̲óye *gítsem* 39/29, *s öylesem* adam ġorḳar 40/61, *varsam* 49/148, *değişdirsem* 51/8, *évlensem* 51/103, *bağırsam* 51/104, *ałsam* 52/3, *gitsem* 52/85, *yapmasam* 55/132 vb.

Teklik İkinci Kişi

-{sAŋ}

Ek ünlü veya ünsüz tabnlara -sAŋ biçiminde eklenir: *düşürseŋ* 2/146, bu zortları *ġoysaŋ* 7/186, *g̲óstərseŋ* bunu 7/189, *ekseŋ* 17/108, *ġułłanmasaŋ* 25/133, para *ġazansaŋ*

27/13, *baḳsaŋ gelseŋ* 31/12, *giyinseŋ ġuşansaŋ* 31/55, *baḳsaŋ* 41/24, *ġoyursaŋ* 46/45, *yapsaŋ* 50/179, da:vet *itseŋ* 50/179, hasda *ołsaŋ* 53/77 vb.

Ek [t] ünsüzü ile biten tabana eklendiğinde, tabandaki bu ünsüzün ekin ilk ünsüzü ile benzeştiği şu örnekle kaydedilmiştir: bunu var ya orda *gisseŋ* adanıya 7/189.

-{sáne}/-{sa:ŋe}

Dilek-şart çekimi teklik ikinci kişide, çekimin kişi unsuru [ŋ/n] ünsüsünün üzerine [a], [e] ünsüzlerinin geldiği, çekimde -sáne/-sa:ŋe biçiminde genişlemelerin oluştuğu iki örnek kaydedilmiştir. Türkmen ağzı metinlerinde kaydedilen bu örnekler biçim olarak dilek-şart ekinin teklik ikinci kişisinde genişlemeyle oluşmuş olsa da, istek görevinde kullanılmıştır: baŋa łan diyor kepi *getirsáŋe* diyor kepi 32/66, e ana maḳas *disa:ne* didi 45/81. Karahan bu biçimleri etimolojik olarak "şart eki -sa + teklik ikinci kişi eki -ŋ + pekiştirici ek -nA = -sA-ŋ-ne" yapısına dayandırır (Karahan, 2012: 13-14).

-{sAn}

Bölgemiz ağızlarında dilek-şart çekimi teklik ikinci kişide ekin kişi unsuru çoğunlukla genizli [ŋ] biçimdedir, ancak birkaç örnekte diş [n]'si ile söylendiği kaydedilmiştir: *virsen* 28/84, *ġótürsen* 46/45.

Teklik Üçüncü Kişi

-{sA}

Ek ünlü veya ünsüz tabanlara -sA biçiminde eklenir: *ġórse* 11/78, *asıłsa* 21/50, *ġıłdırıvırsa* 30/56, *ġíyse* 39/86, *ołsa* 51/104 vb.

Teklik üçüncü kişide [l] ünsüzü ile biten tabanlarda ekin, tabandaki bu ünsüzü çoğunlukla düzenli olarak benzeştirdiği görülür: *ossa* (olsa) 14/9, memduh *gesse* de 14/159, *ossa* 16/44, ġótüren *ossa* 20/58, o:n gişi *ossa* 25/102, şindiK ‿ *ossa* 34/27, dıştan bir insan *ġesse* 53/106 vb.

Çokluk Birinci Kişi

-{sAK}

Ek ünlü veya ünsüz tabanlara -sAK biçiminde eklenir: hinci ḳóye *çıḳsaḳ* 23/123, *yaḳsaḳ* 30/52, *yazmasaḳ* 30/52, *emdirsek* 33/58, *çalışsaḳ* 46/27 vb.

Ekin çokluk birinci kişide şu tek örnekte, son ünsüzü yarı ötümlü tabana geldiği kaydedilmiştir: *yaPsaḳ* 46/27.

Çokluk birinci kişide [l] ünsüzü ile biten tabanlarda ekin, tabandaki bu ünsüzü çoğunlukla düzenli olarak benzeştirdiği görülür: bi defder *assaḳ* da *yassaḳ* 30/52, mısavır *ossaḳ* 50/179 vb.

Çokluk İkinci Kişi

-{sAŋIz}

Metinlerimizde örnekleri kaydedilmemiştir. Ancak bölge ağzına yabancı olmayan, pek çok çeşitli zamanlarda bölge ağzının bir konuşuru ve muhatabı olarak bölge ağzında dilek-şart çekiminin çokluk ikinci kişide bu biçimde olduğunu söyleyebiliriz.

Çokluk Üçüncü Kişi

-{sAlAr}

Ek ünlü veya ünsüz tabanlara -sAlAr biçiminde eklenir: şorda ġazlar *depinseler* 27/29, *górseler* 32/52 vb.

4.2.2.5.2.1.9. Gereklilik Çekimi

Gereklilik kipi, bir oluşun bir kılışın veya tasarlanan bir eylemin yapılması gereğini bildiren bir kiptir (Korkmaz, 2014: 613). Metinlerimizde ÖTT'deki *-mAlI* biçimi yalnız üçüncü teklik kişide şu bir örnekte kaydedilmiştir: bunu *bilmeli* 7/21.

Bölgemiz ağızlarında gereklilik daha çok "fiil + -{mA} ad-fiili + iyelik eki + lazım" yapısı ile sağlanır. Görüldüğü kişiler ve örnekleri:

Teklik Birinci Kişi

na:pmam ila:zım 7/162.

Teklik İkinci Kişi

iki˘ ‿üç gün *daḳıłmaŋ ıła:zım* 36/41, oraya *atłamaŋ ıĺa:zım* 55/88.

Teklik Üçüncü Kişi

buna sa:łıḳ baġannı:nın *ėl‿ atması ıła:zım* 5/38, ġırḳ ta:ne deli: *ołması ıła:zım* 55/21.

4.2.2.5.2.2. Fiillerin Birleşik Çekimi

i- fiilinin ana görev olarak ad soylu kelimelerin yüklem olmasını ve basit çekimli fillerin birleşik zamanlı olarak çemimlenmelerini sağladığından söz edilmişti (bk. 4.2.2.1.6.). Daha önce de belirtildiği gibi *i*- fiilimin bir diğer görevi de birleşik zamanlı çekimler oluşturmaktır. Bölgemiz ağızlarında fiiller ÖTT'de olduğu gibi hikâye, rivayet ve şart birleşik çekimlerine girer.

4.2.2.5.2.2.1. Hikâye

Bölgemiz ağızlarında görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman, geniş zaman, şimdiki zaman, gelecek zaman, şart, istek ve gereklilik biçimimin hikâye birleşik çekimi yapılmaktadır.

4.2.2.5.2.2.1.1. Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesi

KKA'da görülen geçmiş zamanın hikâyesinde yer yer *i*- fiilinin korunması ve ikinci kişilerde kişi ekinin görülen geçmiş zaman ekinden sonra gelmesi dikkat çeken özelliklerdir. Bölgemiz ağızlarında görülen geçmiş zamanın hikâyesinin kişilere göre çekimi tablodaki ve belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 28.

KKA'da Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesinde Kullanılan Ekler

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{DXydXm}
Teklik İkinci Kişi	-{DXydXŋ}, -{DXydXn}, -{DXŋXdX}
Teklik Üçüncü Kişi	-{DXydX}, -{DXyXdX}
Çokluk Birinci Kişi	-{DXydXK}
Çokluk İkinci Kişi	-{DXydXŋXz}, -{DXŋXzdX}
Çokluk Üçüncü Kişi	-{DXlArdI}

Teklik Birinci Kişi

-{DXydXm}

Ünlüyle veya ünsüzle biten tabanlara -DXydXm biçiminde eklenir: o siziŋ çuġurovaya önceden bi *gíttiydim* 5/60, sohbete *girdiydim* 7/68, ben bi ġa:veye *gírdiydim* 8/33, *varıvırdıydım* 14/119 vb.

Metinlerimizde görülen geçmiş zaman ekinin ilk ünsüzünün ötümsüz taban üzerine yarı ötümlü [T] olarak geldiği ve yardımcı ünsüz [y]'nin boğumlanmasının zayıflayıp kendinden önceki ünlüyü uzattığı şu örnek kaydedilmiştir: *ġaşTı:̯ydım* 43/6.

Teklik İkinci Kişi

-{DXydXŋ}

Ünlüyle veya ünsüzle biten tabanlara -DXydXŋ biçiminde eklenir: *virdiydiŋ* 11/33, *didiydiŋ* 50/43 vb.

-{DXydXn}

Kişi unsurundaki [ŋ] ünsüzünün diş [n]'si ile görüldüğü şu örnek kaydedilmiştir: *dediydin* 50/80.

-{DXŋXdX}

Kişi ekinin görülen geçmiş zaman ekinden sonra geldiği ve *i-* fiilinin korunduğu bu biçim şu örnekte kaydedilmiştir: *geldiŋidi* 31/3.

Teklik Üçüncü Kişi

-{DXydX}

Ünlüyle veya ünsüzle biten tabanlara -DXydX biçiminde eklenir: gitti diyi *dindiydi* 11/54, öyle *ołduydu* 13/105, *gíttiydi* 13/107, yiŋi *geldiydi* 14/125, *açtıydı* 14/132, *ołduydu* 39/107, *bištiydi, bişmediydi* 43/36, *ałdıydı* 49/132 vb.

Yardımcı ünsüz [y]'nin boğumlanmasının zayıflayıp kendinden önceki ünlüyü uzattığı ve düştüğü: şu örnek kaydedilmiştir: *ġaşTı:̯ydım* 43/6. gőştü *gítti:̯ydi* 26/83, *bişti:̯ydi* 43/5, *gitti:di* 2/15.

-{DXyXdX}

i- fiilinin korunduğu bu biçim şu iki örnekte kaydedilmiştir: *geldiyidi* 49/121, *ałdıyıdı* 49/132.

Çokluk Birinci Kişi

-{DXydXK}

Ünlüyle veya ünsüzle biten tabanlara -DXydXK biçiminde eklenir: *gíttiydik* 14/113, *vardıydıḳ* 14/115, züvelli: *getirdiydik* 14/123, *vardıydıḳ, geldiydik* 43/35 vb.

Yardımcı ünsüz [y]'nin düştüğü, yan yana gelen iki ünlünün uzun bir ünlü oluşturduğu şu örnek kaydedilmiştir: *oḳudu:duḳ* 31/64.

Çokluk İkinci Kişi

-{DXydXŋXz}, -{DXŋXzdX}

Metinlerimizde örnekleri kaydedilmemiştir. Ancak bölge ağzına yabancı olmayan, pek çok çeşitli zamanlarda bölge ağzının bir konuşuru ve muhatabı olarak bölge ağzında görülen geçmiş zamanın hikâyesinin çokluk ikinci kişisinde bu biçimde olduğunu söyleyebiliriz.

Çokluk Üçüncü Kişi

-{DXlArdI}

Ünlüyle veya ünsüzle biten tabanlara -DXlArdI biçiminde eklenir: *istedilerdi* 7/87, *yaptılardı* 26/109 vb.

4.2.2.5.2.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikâyesi

Bölgemiz ağızlarında öğrenilen geçmiş zamanın hikâyesi kullanılır. Ancak metinlerimizde örneği kaydedilmemiştir. Metinlerimizde geçmemiş olması, bu birleşik kipin bölgede yaygın kullanılmadığını gösterir diyebiliriz.

4.2.2.5.2.2.1.3. Geniş Zamanın Hikâyesi

Bölgemiz ağızlarında geniş zamanın hikâyesinde ÖTT'deki biçimlerle birlikte çeşitli ses olaylarıyla farklılaşan biçimler görülür. *i-* fiili bu birleşik çekimde çoğu zaman korunur. Geniş zaman ekinde görülen, son sesi [ç], [n], [ş], [t] ve [z] gibi diş veya diş eti ünsüzleriyle biten, ÖTT'ye göre -{Ar} geniş zaman ekini alması gereken bazı fillerin -{Ir} biçimini, dar biçimi alması olayı ve -{(X)r} geniş zaman ekinin, [r] ünsüzü ile biten fillere eklendiğinde, ekin ünsüzünün pek çok örnekte düzenli olarak düşmesi olayı (bk. 4.2.2.5.2.1.3.) geniş zamanın hikâyesinde de görülür.

Geniş zamanın hikâyesinde üçüncü kişilerde, ikinci bölge (Yörük) metinlerimizde bir kaynak kişide biçimin sonunda [n] türemesi görülür. [n] türemesi aynı kaynak kişide ek fiilin isim çekiminde, görülen geçmiş zaman (hikâye) çekiminin teklik üçüncü kişisinde de +{y)XdX > +(y)XdXn biçiminde görülmekteydi (bk. 4.2.2.1.6.2.).

Bölgemiz ağızlarında geniş zamanın hikâyesinin kişilere göre çekimi tablodaki ve belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 29.

KKA'da Geniş Zamanın Hikâyesinde Kullanılan Ekler

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{ArdIm}, -{(X)rdXm}, -{XdXm}, -{IrdIm}
Teklik İkinci Kişi	-{ArdIŋ}, -{(X)rdXŋ}, -{XdXŋ}, -{XdXn} -{ArdIn}, -{(X)rdXn}, -{IrdIŋ}, -{ArIdIŋ}
Teklik Üçüncü Kişi	-{ArdI}, -{(X)rdX}, -{ArIdI}, -{(X)rXdX}, -{IrdI}, -{XdX} -{ArdIn} -{(X)rdXn}, -{XdXn}
Çokluk Birinci Kişi	-{ArdIK}, -{(X)rdXK}, -{ArIdIK}, -{(X)rXdXK}, -{XdXK}
Çokluk İkinci Kişi	-{ArdIŋIz}, -{(X)rdXŋXz}
Çokluk Üçüncü Kişi	-{AllArdI}, -{(X)llArdI}, -{AllArIdI}, -{(X)llArIdI}, -{ArlArdI}-{XlArdI} -{AllArdIn}, -{(X)llArdIn} -{ArlArdIn}, -{(X)rlArdIn}

Teklik Birinci Kişi

-{ArdIm}, -{(X)rdXm}

Bölgemiz ağızlarında görülen bu biçimler ÖTT'deki biçimlerden farklılık göstermez: *dinnerdim* 1/54, *ḳaḳardım* (kalkardım) 1/105, *oḳurdum* 3/30, ben de *diŋlerdim*, *g̱íderdim* 21/41, *çıḳardım* 21/42, buluşma *yapardım* 21/76, *atardım* 23/174, onũ:la *ġırḳardım* 25/76, *œkerdim* 31/7, *sułardım* 51/7, *ġałdırırdım* 55/105, *doḳurdum* 55/168 vb.

-{XdXm}

Geniş zaman ekinin ünsüzünün [r] ünsüzüyle biten tabanlarda düştüğü bu biçim teklik birinci kişide yer yer görülür: *eyiridim* (eğirirdim) 11/36, *ó:ğsúrüdüm* (öksürürdüm) 11/42, dałımda *g̱ótürüdüm* 24/36 vb.

-{IrdIm}

Geniş zaman ekinin ünlüsünün daraldığı bu biçim teklik birinci kişide şu örnekle kaydedilmiştir: pambı:nan yapra:nı *silirdim* 51/7.

Teklik İkinci Kişi

-{ArdIŋ}, -{(X)rdXŋ}

Bölgemiz ağızlarında görülen bu biçimler ÖTT'den kişi ekinin ünsüzünün genizli [ŋ] olması bakımından ayrılır: *ġazardıŋ* 2/142, *dirdiŋ* 2/147, *atardıŋ* 2/147, *v̇ururduŋ* 6/32, hazırłardıŋ 14/10, *yapardıŋ* 14/11, *virmezdiŋ* 14/27, *atardıŋ* 23/50, *çarpardıŋ* 25/186, *adımłardıŋ* 25/188, sen ebe *ołurduŋ*, oraya *geçerdiŋ* 34/17, *oynardıŋ* 37/7, *satardıŋ* 40/23, *keserdiŋ* 40/42, *v̇ururduŋ* 40/44, *alırdıŋ* 42/64, *nişannıłanırdıŋ* 47/5, onu *daḳardıŋ* şiyden *dutmazdıŋ* 51/18, sünnet *ittirirdiŋ* 55/33 vb.

-{XdXŋ}, -{XdXn}

Geniş zaman ekinin ünsüzünün [r] ünsüzüyle biten tabanlarda düştüğü bu biçimler teklik ikinci kişide şu örneklerle kaydedilmiştir: *viridiŋ* 14/27, *ġoparıdın* 16/59.

-{ArdIn}, -{(X)rdXn}

ÖTT'deki biçimlerden farklılık göstermeyen bu biçimler yer yer görülür: k̲úl *ġaynadırdın* 13/55, bułġuru *ġatardın* 48/77, *virirdin* 51/41, *yapardın* 51/92, *ça:ğ̊ırırdın* 55/33 vb.

-{IrdIŋ}

Geniş zaman ekinin ünlüsünün daraldığı bu biçim teklik ikinci kişide şu örnekle kaydedilmiştir: ırmaḳ *yarırdıŋ* 51/26.

-{ArIdIŋ}

Teklik ikinci kişide *i-* fiilinin korunduğu şu örnek kaydedilmiştir: üh üre üh üre *yaḳarıdıŋ* 51/88.

Teklik Üçüncü Kişi

-{ArdI}, -{(X)rdX}

Bölgemiz ağızlarında görülen bu biçimler ÖTT'deki biçimlerden farklılık göstermez: *ġışłardı* 1/23, *sa:łanırdı* 1/22, *ġałırdı* 1/19, *ġonuşułurdu* 3/21, öyle *annatırdı* 5/9, gözel *geçerdi* 9/2, *ünnerdi* 11/176, *ołurdu* 12/25, atınan *çekilirdi* 13/20, *gelirdi* 13/34, *ġonurdu* 14/5, *keserdi* 17/7, *hazırłanırdı* 14/10, *g̲örülürdü* 14/31, *ġonurdu* 14/41, *bindirilirdi* 14/76, un ‿ *üğünürdü* 14/106, *gelirdi* gızını *isderdi*. babası virise *alırdı* 16/14, ġoyun ‿ *ołurdu* 18/22, *dıḳılırdı* 23/5, *yidirirdi* 25/35, *virilirdi* 33/18, *aŋnadırdı*

37/42, *keserdi* 40/12, *vururdu* 40/45, ġoyun *gúderdi* 42/56, *virilirdi* 47/14, ġış çoḳ‿*ołurdu* 53/101, gelin *ałınırdı* 55/14 vb.

-{ArIdI}, -{(X)rXdX}

Geniş zamanın hikâyesi teklik üçüncü kişide *i-* fiilinin korunduğu biçimler oldukça yaygındır: *ołurudu ołmazıdı* 1/62, *üşümezidi* 1/114, bułġur *ġonurudu* 5/58, *oynarıdı* 8/96, dóvüş *ołmazıdı* 16/105, burcu burcu *ġoḳarıdı* 25/35, çarıḳ *dikeridi* 49/78, hayvannar *çekeridi* 51/18, ca:re *içeridi* 51/86, adamlar *geliridi* 53/101 vb.

-{IrdI}

Geniş zaman ekinin ünlüsünün daraldığı bu biçim teklik üçüncü kişide yaygındır: *yatırdı* (yatardı) 1/35, *yatırdı* 2/35, yabanda *yatırdı* 12/26, *yatırdı* yanında 13/124, ġırda *yatırdı* 18/52, ġırda *yatırdı* çoban 39/51, o *yanırdı* 40/20, orda yir *yatırdı* 42/84, iki ġadın *girirdi* ġoluna 44/58, ḳóy odalarında *yatırdı* 53/105, suya *girirdi* 53/174, bölük bölük *bölürdü* 53/181 vb.

Geniş zaman ekinin ünlüsünün daraldığı görülen biçimin öğrenilen geçmiş zaman ekinin ünlüsünde, şu örnekte çevre şartından dolayı yarı yuvarlaklaşma kaydedilmiştir: şu örnekte de ġarbıŋardan top *atırdȯ*‿*gú:m* diyi 16/50.

-{XdX}

Geniş zaman ekinin ünsüzünün [r] ünsüzü ile biten tabanlarda düştüğü bu biçim teklik üçüncü kişide yaygın olarak görülür: hazırlıḳ *yapdıttırdı* 11/147, bize *baḳtırdı* 11/175, *bişiridi* (pişirirdi) 13/79, sandelleye *oturudu* 13/122, sałça çıḳaran *çıḳarıdı* 14/16, *ġíydiridi* 14/68, *çıḳarıdı* (çıkartırdı) 14/79, baba *viridi* ġız ałırdı 16/15, babam *indiridi* 16/48, ġoyununu *ġótürüdü* 18/33, *ġırıłviridi* 23/202, ses *çıḳarıdı* 32/160, ekmek *ġótürüdü* 39/40, yemek *getiridi* 42/47, piłav ġayıtı *ġótürüdü* orda piłav *bişiridi* 42/84, *durudu* 55/123 vb.

-{ArdIn} -{(X)rdXn}

İkinci bölge (Yörük) metinlerimizde bir kaynak kişide teklik üçüncü kişide ÖTT'deki -ArdI, -(X)rdX biçimlerinin sonunda [n] türemesiyle -ArdIn -(X)rdXn biçiminde görülür. Bu durum çokluk üçüncü kişide de görülür: da:matıŋ iki çavışı *ołurdun* 23/14, kimisininki dörd‿*ołurdun* 23/15, *giydirirdin* 23/18, başını oḳuyu oḳuyu *direrdin* hoca 23/20, kim iki‿gişiyi yıḳarsa o sarığı o *ałırdın* 23/23, *giydirirdin* 23/27, babası ona da *giydirirdin* 23/24, *varırdın* 23/44, *dutardın* 23/47, da:mattan ba:şı *çıḳardın* 23/44, bir bardah‿*atardın,* sułu bardaḳ. o *ġırıłırdın* 23/49, *atardın* 23/100, çavdar *bitmezdin* 23/103, arpa *biterdin* 23/104, beş ay so:na ġoyun *ġuzułardın* 23/112, o‿zamatłar sığır‿da *ołurdun,* sığır *yayıłırdın* yabanda 23/125 vb.

-{XdXn}

Geniş zaman ekinin ünsüzünün [r] ünsüzü ile biten tabanlarda düşmesi, sonunda [n] türemesiyle görülen -(X)rdXn biçimi için de söz konusudur: *indiridin* (indirirdi) 23/45, da:matın evine *varıdın* 23/48 vb.

Çokluk Birinci Kişi

-{ArdIK}, -{(X)rdXK}

Bölgemiz ağızlarında görülen bu biçimler ÖTT'deki biçimlerden farklılık göstermez: *giderdik* 1/22, *dirdik* 1/33, *ġorduḳ* 2/65, *düşünürdük* 3/57, ġafıya bunu *ġorduḳ* 3/190, kilim *yurduḳ* 7/191, maḳínede *çekerdik* 11/10, epmek *yapardıḳ, giderdik* 14/101, *olurduḳ* 14/117, elinen *biçerdik* 15/7, *górmezdik* 15/23, *vururduḳ* 15/35, ġuşaḳ ‿ Ta *ġuşanırdıḳ* 16/41, biz *diŋnerdik* 16/49, fiłana *virirdik* 16/108, *boyardıḳ* 19/14, *yı:ḳardıḳ* 20/46, burda *otururduḳ* 21/5, daşıŋ içine *atardıḳ* 23/89, *boyardıḳ* 25/66, *yapardıḳ* 29/93, *yaḳardıḳ* 32/153, *oynardıḳ* 40/32, *gúderdik* 42/58, *dėrdik* 44/18, *otururduḳ* 48/41, atınan *gėderdik* 51/15, *daḳardıḳ* 55/17, *ġoyardıḳ* 55/116 vb.

Şu iki örnekte biçimdeki kişi unsuru [-k] ünsüzünün orta damaktan söylendiği, buna bağlı olarak görülen geçmiş zaman ekinin ünlüsünün yarı artlılaştığı kaydedilmiştir: *eyleşirdíḳ* 31/6, *sürürdúḳ* 51/15.

Geniş zamanın hikâyesi çokluk birinci kişide kişi unsuru [-K] ünsüzünün çevre şartından yer yer yarı ötümlüleştiği veya seyrek olarak ötümlüleştiği kaydedilmiştir: *geçerdig ‿ oruya* 11/50, *alırdıġ ‿ elimize* 11/51, daş *oyardıḲ ‿ bu* ġadar 16/83, *topłanırdıḲ* 22/24, nası *yörürdüg ‿ o ‿* zamat 23/124, *inerdiK ‿ o* ġuyunuŋ içine 23/161, *gíderdiK ‿ ordan* 24/37, *yapardıḲ ‿ amma:* 25/35, *yarardıḲ ‿ onnan* 25/64, ġınaya *giderdíġ ‿ íşde* 25/153, biz *yapmazdıḲ ‿ onu* 29/93, *indirirdig ‿ gece* 32/149, *dołdururduġ ‿ emmim* 32/153, *sevinirdig ‿ onnara* 32/160, *gezerdig ‿ orałarda* 37/4, odİya *varıdıḲ ‿üç* tene şeker virillerdi 42/72, *sürünürdüK ‿onu* 49/53, *daḳardıġ ‿orda* 51/15, arpa *yołurduḲ ‿orda* 51/91 vb.

-{ArIdIK}, -{(X)rXdXK}

Metinlerimizde geniş zamanın hikâyesi çokluk birinci kişide *i-* fiilinin korunduğu örnekler de kaydedilmiştir: ekmek *yaparıdıḳ* 7/37, billi *oynarıdık* 25/186, yanız *diridik* 51/20 vb.

-{XdXK}

Geniş zaman ekinin ünsüzünün [r] ünsüzü ile biten tabanlarda düştüğü bu biçim çokluk birinci kişide yaygın olarak görülür: *dołduruduḳ* 1/83, su *çıḳarıdıḳ* 2/11,

ġazannara *dołduruduḳ* 9/7, *dołduruduḳ* 11/11, hebisini *bişiridik* 11/14, kilim *viridik* 11/34, yėmek *viridik* 13/35, esḵíden gelirdi, *boyattırıdıḳ* 13/39, hałıları *súbürüdük* 13/53, ġızı *viridik* 14/27, çamırı *yoğuruduḳ* 14/101, *g̱ótürüdük* 14/109, *v̇uruduḳ* 15/37, biz fesi *giydiridik* 16/24, eŋsemize *ge ċiridik* 16/42, çay *bişiridik* 16/44, fazła *viridik* 16/107, *getiridik* 19/14, *e:ğíridik* 20/46, *v̇uruduḳ* 22/17, *çıḳarıdıḳ* 23/91, *su ◡ ğ̊etiridik* 24/9, *oturuduḳ* 24/26, *bişiridik* 24/45, kirmannan *eğíridik* 29/93, i çeriye *oturuduḳ* 40/20, odıya *varıdıḳ* 42/71, *getiridik* 55/139 vb.

Çokluk İkinci Kişi

-{ArdIŋIz}, -{(X)rdXŋXz}

Metinlerimizde şu örnek kaydedilmiştir: *a:naşırdıŋız* 11/75.

Çokluk Üçüncü Kişi

-{AllArdI}, -{(X)llArdI}

Geniş zamanın hikâyesi çokluk üçüncü kişide ÖTT'den farklı olarak geniş zaman ekinin ünsüzü, kişi eki -lAr'ın [l] ünsüzüne benzeşir: *dillerdi* 1/111, *yapałłardı* 2/74, *g̱ótürüllerdi* 2/78, bunu *sö:lellerdi* 3/190, z üvellik *direllerdi* (üzerlik dererlerdi) 5/50, *sorałłardı* 7/1, ġoyunu *ġoşałłardı* 9/5, saman *yapałłardı* 13/34, ġıyma *idellerdi* 13/80, bunnarı *hazıłłałłardı* 14/23, unu *k̠ómellerdi* 14/104, zaba:dar *üy ütmezlerdi* 14/161, elma *ba:ğ̊łałłardı* 15/42, onnarı *ġoparıłłardı yillerdi* 15/43, *súrellerdi* 18/11, *boyałłardı* 19/15, *ġołłardı* 20/35, *dillerdi* 26/83, *ġałıłłardı* 28/2, *díŋlellerdi* 29/66, *ġaçałłardı* 32/52, *oynałłardı* 34/19, *giyellerdi* 39/43, ca:re *i çellerdi* 40/25, *duyałłardı* 42/54, *getirillerdi* 47/14, duz *yúklellerdi* 51/124, çamaşır *yıḳałłardı* 53/170, torbuya *dołdurułłardı* 53/172, şeker *ġuyałłardı* 55/10 vb.

-{AllArIdI}, -{(X)llArIdI}

Geniş zamanın hikâyesi çokluk üçüncü kişide *i-* fiilinin korunduğu biçimler oldukça yaygındır: *gidelleridi* 2/75, *direlleridi* 2/75, *varıłłarıdı* 2/78, *deşelleridi* 2/79, saḳłambaÇ ◡ *oynałłarıdı* 5/29, nohut *ġav̇urułłarıdı* 5/59, esḵíden buna üsüyün *dilleridi* çocu:ḳan 8/8, biş ◡ şi: *yapmazłarıdı* 24/48, hamırı *ov̇ałałłarıdı,* oma ç *yapałłarıdı* 25/33, *direlleridi* 29/84, *s öyledilleridi* 30/24, *delelleridi* 32/155, *ġapadıłłarıdı* 44/57, *yapałłarıdı* 49/46, *yatałłarıdı* 51/125, *yapałłarıdı* 53/134, suyuŋ içine *atałłarıdı* 53/174 vb.

-{ArlArdI}

ÖTT'deki biçimlerden yalnız -ArlArdI biçiminin şu birkaç örneği kaydedilmiştir: piri ç*yaparłardı* 13/80, *dikerlerdi* 34/19.

-{XlArdI}

Geniş zaman ekinin ünsüzünün [r] ünsüzü ile biten tabanlarda düştüğü bu biçimin çokluk üçüncü kişide şu birkaç örneği kaydedilmiştir: hoşaf *bişirilerdi,* piłav *bişirilerdi* 15/24.

-{AllArdIn}, -{(X)llArdIn}

İkinci bölge (Yörük) metinlerimizde bir kaynak kişide çokluk üçüncü kişide -AllArdI, -(X)llArdI biçimleri, sonunda [n] türemesiyle -AllArdIn, -(X)llArdIn biçiminde görülür: türkú *ça:rıłłardın* 23/2, düúün *idellerdin* 23/11, ekmeğ‿ *idellerdin* 23/12, yemek *yidirillerdin* 23/13, iki de löker *idivirillerdin* 23/15, *virillerdin* yimek 23/16, *dillerdin* 23/17, a:łtın *daḳałłardın* 23/19, *ġuratłardın* 23/20, *dikellerdin* 23/21, baş *düzellerdin* 23/27, şöyle *ġołłardın.* onuŋ üstüne de bir çember *örtellerdin* şöyle, şura *ba:ğłałłardın* 23/30, şurdan *dutałłardın* 23/31, başörtü *çekidillerdin* 23/31, şuraya bir ałtın *çekkidellerdin* 23/32, şurasına cıva *soḳałłardın* 23/34, *soḳałłardın* 23/35, *varıłłardın* 23/43, *idellerdin* 23/44, attan *idirillerdin* 23/45, *atałłardın* siłahı *atałłardın* siłahı dam baştan göve 23/51, ineller *gelillerdin* 23/51, *daḳałłardın* 23/52, *oynałłardın* 23/82, ġoyunu *ġırḳałłardın* 23/116 vb

-{ArlArdIn}, -{(X)rlArdIn}

Çokluk üçüncü kişide [n] türemesinin görüldüğü biçimlerde, geniş zaman ekindeki benzeşmenin oluşmadığı örnekler de kaydedilmiştir: gelin evine *varırłardın* 23/24, *ġorłardın* 23/32, *iderlerdin* 23/35, *vururłardın* 23/83, *yayıłırłardın* 23/129 vb.

4.2.2.5.2.2.1.4. Şimdiki Zamanın Hikâyesi

Bölgemiz ağızlarında aynı oluşumdan gelen, ancak kalınlık incelik uyumu ve düzlük yuvarlaklık uyumu bakımından farklılık gösteren -(X)yor / -(X)yXr olmak üzere iki biçimde şimdiki zaman eki olduğunu, bunlardan -(X)yor biçiminin yerli ağız bölgesiyle Yörük ağzı bölgesinde kullanıldığını, -(X)yXr biçimininse yalnız Türkmen ağzı bölgesinde kullanıldığını belirtmiştik (bk. 4.2.2.5.2.1.4.). -(X)yXr biçiminin sadece bir bölgede (Türkmen) görülmesinden, bu bölgeyi diğer bölgelerden ayıran özelliklerden biri olmasından dolayı, ayrıca her iki biçimdeki şimdiki zamanın hikâyesinin bölgedeki kullanımının daha anlaşılır olarak sunulabilmesi için, bu iki biçimin hikâyesi iki alt başlıkta incelenecektir.

4.2.2.5.2.2.1.4.1. -(X)yor Biçimli Şimdiki Zamanın Hikâyesi

-(X)yor biçimli şimdiki zamanın hikâyesi çoğunlukla yerli ağız ve Yörük ağzı metinlerinde görülür. Türkmen ağzı metinlerinde çok seyrek olarak birkaç örnekte görülür.

Bölgemizdeki yerli ağız ve Yörük ağzında -(X)yor biçimli şimdiki zamanın hikâyesinin kişilere göre çekimi tablodaki ve belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 30.

KKA'da –(X)yor Biçimli Şimdiki Zamanın Hikâyesinde Kullanılan Ekler

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{(X)yordum}
Teklik İkinci Kişi	-{(X)yorduŋ}
Teklik Üçüncü Kişi	-{(X)yordu}, -{(X)yodu}
Çokluk Birinci Kişi	-{(X)yorduḳ}, -{(X)yoduḳ}
Çokluk İkinci Kişi	-{(X)yorduŋuz}, -{(X)yoduŋuz}
Çokluk Üçüncü Kişi	-{(X)yołłardı}

Teklik Birinci Kişi

-{(X)yordum}

ÖTT'deki biçimden farklılık göstermez. Şu örnekleri kaydedilmiştir: çok iyi *biliyordum* 3/179, *biliyordum* 37/27.

Teklik İkinci Kişi

-{(X)yorduŋ}

ÖTT'den, kişi ekinin ünsüzünün genizli [ŋ] olması bakımından ayrılır. Şu örnekleri kaydedilmiştir: *ġörüyorduŋ* 33/12, eliŋe *ałyorduŋ* 55/86.

Teklik Üçüncü Kişi

-{(X)yordu}

ÖTT'deki biçimden farklılık göstermez: *gidiyordu* 2/69, *oturuyordu* 11/56, *ġóçüyordu* 12/8, çoḳ *ya:yordu* 12/25, şu rek *çıḳıyordu* 19/19, *ġałıyordu* 32/70, *ɂałışıyordu* 35/19, *oynanıyordu* 40/37, *yi:ḳıyordu* 55/111 vb.

-{(X)yodu}

Biçimde, şimdiki zaman ekinin [r] ünsüzünün düştüğü şu örnek kaydedilmiştir: sovuḳ *ołuyodu* 12/10.

Çokluk Birinci Kişi

-{(X)yorduḳ}

ÖTT'deki biçimden farklılık göstermez: *ġonuşuyorduḳ* 3/21, *içiyorduḳ* 3/55, *virmiyorduḳ* 11/57, *geliyorduḳ* 12/1, *evleniyorduḳ* 33/13, ekin *ekiyorduḳ* 38/38 vb.

-{(X)yoduḳ}

Biçimde, şimdiki zaman ekinin [r] ünsüzünün düştüğü şu örnekler kaydedilmiştir: *geliyoduḳ* 12/2, *ġałıyoduḳ* 12/4.

Çokluk İkinci Kişi

-{(X)yorduŋuz}, -{(X)yoduŋuz}

Metinlerimizde örnekleri kaydedilmemiştir. Ancak bölge ağzına yabancı olmayan, pek çok çeşitli zamanlarda bölge ağzının bir konuşuru ve muhatabı olarak -(X)yor biçimli şimdiki zamanın hikâyesinin çokluk ikinci kişide bu biçimlerde olduğunu söyleyebiliriz.

Çokluk Üçüncü Kişi

-{(X)yołłardı}

Şu örnekler kaydedilmiştir: maşłaḳ *giydiriyołłardı* 11/112, *góçüyołłardı* yayłıya 12/6, geriye *dönüyołłardı* 12/7, *yapıyołłardı* 12/11, *ġułłanıyołłardı* 12/13, *yatıyołłardı* 12/26 vb.

4.2.2.5.2.2.1.4.2. -(X)yXr Biçimli Şimdiki Zamanın Hikâyesi

-(X)yXr biçimli şimdiki zamanın hikâyesi yalnız Türkmen ağzı metinlerinde görülür.

Bölgemizde Türkmen ağzında görülen -(X)yXr biçimli şimdiki zamanın hikâyesinin kişilere göre çekimi tablodaki ve belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 31.

KKA'da –(X)yXr Biçimli Şimdiki Zamanın Hikâyesinde Kullanılan Ekler

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{(y)X:dXm}, -{(X)yXrdXm}
Teklik İkinci Kişi	-{(X)yXdXŋ}
Teklik Üçüncü Kişi	-{(X)yXdX}, -{(X)yXrdX}, -{(y)X:dX}
Çokluk Birinci Kişi	-{(X)yXrdXK}, -{(X)yXdXK}, -{(y)X:dXK}
Çokluk İkinci Kişi	-{(X)yXrdXŋXz}, -{(X)yXrdX:z}
Çokluk Üçüncü Kişi	-{(X)yXllArdI}

Teklik Birinci Kişi

-{(y)X:dXm}, -{(X)yXrdXm}

-(X)yXr biçimindeki şimdiki zaman ekinin [y] ve [r] ünsüzünün eriyip yan yana gelen iki ünlünün uzun bir ünlü oluşturmasıyla oluşmuş bu biçimin iki örneği kaydedilmiştir. Bunun yanı sıra metinlerimizde kaydedilmemişse de Türkmen ağzında şimdiki zamanın hikâyesinde bu ses olayının oluşmadığı -(X)yXrdXm biçimi de kullanılır: *gídi:dim* 52/10, *giyi:dim* 52/49.

Şu örnekte, biçimdeki uzun ünlünün yarı art söylendiği kaydedilmiştir: *baḵí:dim* 52/10.

Teklik İkinci Kişi

-{(X)yXdXŋ}

Bu biçimde, -(X)yXr biçimindeki şimdiki zaman ekinin [r] ünsüzünün düştüğü görülür: *varıyıdıŋ* 39/4, keŋardan *górüyüdüŋ* 55/4 vb.

Ekin kalınlık incelik uyumuna uymadığı şu örnekleri kaydedilmiştir: *ġaynadiyidiŋ* 51/55, *yapiyídiŋ* 51/85, *varíyidiŋ* 51/114.

Şu örnekte, -(X)yXr biçimindeki şimdiki zaman ekinin [y] ve [r] ünsüzünün düştüğü, yan yana gelen iki ünlünün uzun ünlü oluşturduğu görülür: *di:di:n* (diyordun) 52/107.

Teklik Üçüncü Kişi

-{(X)yXdX}

-(X)yXr biçimli şimdiki zamanın hikâyesi teklik üçüncü kişide çoğunlukla bu biçim görülür: *gidiyidi* 39/3, ġoyun *güdüyüdü* 39/51, *kesiyidi* 39/111, *geliyidi* 39/111, *gidiyidi* 39/112, bodura *sürüyüdü* 39/112, *yitmiyidi* 40/19, elli liraya *deriyidi* 41/11, *getiriyidi* 44/33, *diniy̰idi* 49/156, *gidiyidi* 51/27, *deriliyidi* 51/76, beyşáher gölü *yú:ğseliyidi* 51/118, *geliyidi, yiniliyidi, içiliyidi* 52/102, *ołuyudu* 55/7, eveli ne *biliniyidi* ne *ediyidi* 55/24, *dükülüyüdü* 55/57 vb.

Ekin kalınlık incelik uyumuna aykırı şu iki örneği kaydedilmiştir: *aliyidi* 40/40, *almiyidi* 40/46.

-{(X)yXrdX}

-(X)yXr şimdiki zaman ekindeki [r] ünsüzünün düşmediği bu biçim de Türkmen ağzında sıkça kullanılır: *yapıyırdı* 32/155, *geliyirdi* 32/179, *çekiyirdi* 38/41, *yatıyırdı* 38/44, iyle *ołuyurdu* 47/11, *bekleniyirdi* 49/70, vb.

-{(y)X:dX}

-(X)yXr biçimindeki şimdiki zaman ekinin [y] ve [r] ünsüzünün eriyip yan yana gelen iki ünlünün uzun bir ünlü oluşturmasıyla oluşmuştur: *dı̰kíli:di* (dikiliyordu) 52/46, *biti:di* 52/50, *bişiri:di* 52/56 vb.

Şu örneklerde kalınlık incelik uyumuna aykırılık görülür: *da‿ıli:di* (dağılıyordu) 52/45, *ġayi:di* (kayıyordu) 52/47.

-(X)yXrdX biçimi, -(y)X:dX biçimine dönüşürken çeşitli ses olayları gerçekleşir. Bu ses olaylarının görüldüğü örnekler: bábam *deri:y̰di* 49/31, bazarlı̰ḳ *g̰órülü:y̰dü* 52/43, *dönüy̰dü* 52/49.

Çokluk Birinci Kişi

-{(X)yXrdXK}

Şu örnekleri kaydedilmiştir: *diyirdik* 32/171, *yopłanmıyırdı̰ḳ* 52/56.

-{(X)yXdXK}

-(X)yXr biçimindeki şimdiki zaman ekinin [r] ünsüzünün düşmesi sonucunda oluşmuştur: a:tınan *g̰idiyidik* 49/27, ġamış *deriyidik* 49/31, *içiy̰idik* 52/72, eve ġaçı̰ḳ *gidiyidik* 55/43 vb.

Şu örnekte, biçimin kişi unsurunun çevre şartından yarı ötümlü olarak söylendiği kaydedilmiştir: *gidiyidiK‿oruya* 49/30.

Şu örneklerde kalınlık incelik uyumuna aykırılık görülür: biz *ba:ğłıyıdi̱k* 49/31, *ġarıştıríyidik* 49/55.

-{(y)X:dXK}

-(X)yXr biçimindeki şimdiki zaman ekinin [y] ve [r] ünsüzünün eriyip yan yana gelen iki ünlünün uzun bir ünlü oluşturmasıyla oluşmuştur: tandır *çeki:dik,* tarłıya *gidi:dik* 45/19, *giyi:dik* 52/49, *idi:dik* 52/57.

Şu örneklerde kalınlık incelik uyumuna aykırılık görülür: *ali:dik* 52/43, *ġoyúnü:dük* (koyunuyorduk) 52/45.

Çokluk İkinci Kişi

-{(X)yXrdXŋXz}-{(X)yXrdX:z}

Metinlerimizde örnekleri kaydedilmemiştir. Ancak bölge ağzına yabancı olmayan, pek çok çeşitli zamanlarda bölge ağzının bir konuşuru ve muhatabı olarak -(X)yXr biçimli şimdiki zamanın hikâyesinin çokluk ikinci kişide bu biçimlerde olduğunu söyleyebiliriz.

Çokluk Üçüncü Kişi

-{(X)yXllArdI}

-(X)yXr biçimindeki şimdiki zaman ekindeki [r] ünsüzünün, kişi ekinin [l] ünsüzüne benzeşmesiyle oluşmuştur: *söylüyüllerdi* 32/93, *virmiyillerdi* 39/23, *topłanıyıłłardı* 40/37, *oynuyułłardı* 40/40, *daḳıyıłłardı* 52/94 vb.

4.2.2.5.2.2.1.5. Gelecek Zamanın Hikâyesi

Metinlerimizde gelecek zamanın hikâyesine dair yalnız teklik ikinci ve teklik üçüncü kişi örnekleri kaydedilmiştir.

Teklik İkinci Kişi

-{(y)AcAKtIŋ}

Şu bir örneği kaydedilmiştir: *gídecektiŋ* 46/58.

-{(y)AcAKtIn}

Şu bir örneği kaydedilmiştir: *yapacaḳtın* 49/89.

Teklik Üçüncü Kişi

-{(y)AcA:dI}

Şu örnekler kaydedilmiştir: *na:rıyâca:dı?* (ne arayacaktı?) 7/191, *ġuraca:dı* 31/39, hacıya *gidecá:di* 52/33.

4.2.2.5.2.2.1.6. Şart Biçiminin Hikâyesi

Metinlerimizde şart biçiminin hikâyesine dair yalnız teklik birinci, teklik ikinci ve teklik üçüncü kişi örnekleri görülür.

Teklik Birinci Kişi

-{sAydIm}

Şu bir örneği kaydedilmiştir: bėn saa̯ o dúveni bi *g̱ósterseydim* 49/77.

Yerli ağızdan derlenen bir metinde şu örnekte şart ekinin ünlüsünde [y] yardımcı ünsüzünün etkisiyle daralma görülür: oḳutmadılar *oḳusuydum* ben hergeze eŋgel olurdum 3/25.

Teklik İkinci Kişi

-{sAydIŋ}

Şu bir örneği kaydedimiştir: sen *denkgelseydiŋ* 49/77, *a:natmasaydıŋ* 55/165.

Teklik Üçüncü Kişi

-{sAydI}

Yerli ağızdan derlenen bir metinde, şart ekinin ünlüsünün [y] yardımcı ünsüzünün etkisiyle daraldığı şu bir örnek kaydedilmiştir: oḳumam yazmam *ołsuydu* 7/192. Bununla birlikte söz konusu bu kişide daha çok -sAydI biçimi yaygın olarak kullanılıyor olmalı.

4.2.2.5.2.2.1.7. İstek Biçiminin Hikâyesi

Metinlerimizde istek biçiminin hikâyesine dair yalnız teklik ikinci kişi örnekleri görülür.

Teklik İkinci Kişi

-{(y)AydIn}

Şu örnekler kaydedilmiştir: bi *g̱óreydin* 32/160, *ǽkivireydin* 36/11.

4.2.2.5.2.2.1.8. Gereklilik Biçiminin Hikâyesi

Metinlerimizde örneği kaydedilmemiştir. Metinlerimizde geçmemiş olması, bu birleşik kipin bölgede yaygın kullanılmadığını gösterir diyebiliriz.

4.2.2.5.2.2.2. Rivayet

Bölgemiz ağızlarında öğrenilen geçmiş zaman, geniş zaman, şimdiki zaman, gelecek zaman, şart, istek ve gereklilik biçimimin rivayet birleşik çekimi yapılmaktadır.

4.2.2.5.2.2.2.1. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Rivayeti

Metinlerimizde öğrenilen geçmiş zamanın rivayetine dair yalnız teklik üçüncü kişi örneği görülür.

Teklik Üçüncü Kişi

-{mXşmXş}

Şu bir örnek kaydedilmiştir: gece yarısı *ołmamışmış* 26/82.

4.2.2.5.2.2.2.2. Geniş Zamanın Rivayeti

Metinlerimizde geniş zamanın rivayetine dair yalnız üçüncü kişilerin örneği görülür. Bu kişilerde *i*- fiilinin korunması ve üçüncü bölge (Türkmen) metinlerimizde bir kaynak kişide çokluk üçüncü kişide -(X)llArmIştI biçimi görülmesi dikkat çekicidir.

Teklik Üçüncü Kişi

-{ArmIş}, -{(X)rmXş}

ÖTT'deki biçimlerden farklılık göstermez: *ġomermiş* 1/25, a:ş *dağıdırmış* bėdáva 5/11, *aŋnadırmış* 11/37, naḳış *ġonurmuş* 16/43, *ołurmuş* 16/60, *dirmiş* 32/58, *varırmış* 32/143, *satarmış* 37/41, *otururmuş* 48/10, deva:m *idermiş* 53/199 vb.

-{ArImIş}, -{(X)rXmXş}

i- fiilinin korunduğu bu biçimler bölgemiz ağızlarında oldukça yaygın kullanılır: yardım *iderimiş* 1/27, *gelirimiş* 1/59, *dovúşürümüş* (dövüşürmüş) 6/29, *ġorḳarımış* 10/27, mera:Ḳ‿ *iderimiş* 11/91, *bilirimiş* 14/86, *ġaçarımış* 14/131, *yanarımış* 16/93, ėvelden çona *dinirimiş* 17/44, makine *ġırḳarımış* 23/118, *dirimiş* 23/186, *gelirimiş*

28/31, *sürerimiş* 31/36, *çıḳarımış* 32/202, çamur ‿ *ołurumuş* 34/9, *ołurumuş* 32/204, *söverimiş,* başa *çıḳarımış* 37/42, *yatarımış* 38/11, iḳi *içerimiş* 44/25, *bilirimiş* 46/8, adam *dirimiş* 49/136, *ġazanırımış* 51/50, *dołdururumuş* 53/125, *ołurumuş* 55/1 vb.

Ekin, [r] ünsüzü ile biten fiillere eklendiğinde, geniş zaman ekinin iki [r] ünsüzü arasında kalan yardımcı ünlüsünün düştüğü şu örnekler kaydedilmiştir: *oturrumuş* (otururmuş) 11/85, para *virrimiş* 31/69.

-{IrImIş}

-Ar geniş zaman ekinin ekinin [ç], [n], [ş], [t] ve [z] gibi diş veya diş eti ünsüzleriyle biten fiil tabanlarında daralması olayı, geniş zamanın rivayetinde de görülür: ġafayı ġor *yatırımış* 1/44.

Çokluk Üçüncü Kişi

-{AllArImIş}, -{(X)llArImIş}

Geniş zaman ekinin ünsüzünün, kişi ekinin [l] ünsüzüne benzeştiği ve *i*- fiilinin korunduğu bu biçim bölgemiz ağızlarında yaygındır: *ekellerimiş* 1/24, *dillerimiş* 17/122, burda *buluşułlarımış* 21/77, *gôymazlarımış* 31/17, *atıvíryołlarımış* 31/18, *dillerimiş* 32/59, *yatałlarımış* 32/143, *kesellerimiş* 32/204, cirid ‿ *oynałlarımış* 37/32, *soyałlarımış* 38/12, *ekellerimiş* 40/26, *ġaçałlarımış* 44/1, ġoyun *ġúdellerimiş* 51/101, *gidellerimiş* 53/3, *a:nałlarımış* 53/92, şiyle *yapałlarımış* 55/80 vb.

-{ArlArImIş}, -{(X)rlArImIş}

ÖTT'deki biçimlerden *i*- fiilinin korunması bakımından farklılaşan bu biçimler bölgemiz ağızlarında yer yer görülür: o zamat zaptiya *dirlerimiş* 23/157, ġóçebe ha:linde *yaşarłarımış* 26/13, te:min ‿ *iderlerimiş* 26/17, suğurłular *dirlerimiş* 39/13 vb.

-{(X)llArmIştI}

Üçüncü bölge (Türkmen) metinlerimizde bir kaynak kişide geniş zamanın rivayeti çokluk üçüncü kişide -(X)llArmIştI biçimi görülür: dėlibaşı *dillermişti* 43/15.

Ek fiilin isim çekimi, öğrenilen geçmiş zaman (rivayet) çekiminde de aynı kaynak kişide +{(y)mXştX} biçimi görülmekteydi (bk. 4.2.2.1.6.3.).

4.2.2.5.2.2.2.3. Şimdiki Zamanın Rivayeti

Metinlerimizde şimdiki zamanın rivayetine dair yalnız –(X)yor biçimli şimdiki zamanın rivayetinde üçüncü kişilerin örneği görülür. Bu birleşik çekimin örneği görülen kişilerinde *-i* fiilinin korunması dikkat çeker.

Teklik Üçüncü Kişi

-{(X)yormuş}

ÖTT'deki biçimden farklılık göstermez: *yiyormuş* 3/152, çocuḴ ‿ *emdiriyormuş* 3/214, askeriye *geliyormuş* 7/41, *daşıyormuş* 32/26 vb.

Şu örnekte şimdiki zaman ekinin, eklendiği tabandaki geniş ünlüyü daraltmadığı kaydedilmiştir: seni *isteyormuş* 7/127.

-{(X)yorumuş}

Şu örneklerde, *i-* fiilinin korunduğu kaydedilmiştir: *yapıvırıyorumuş* 15/13, *geliyorumuş* 23/198.

-{(X)yomuş}

Şimdiki zaman ekinin [r] ünsüzünün düştüğü şu örnekler kaydedilmiştir: *na:pıyomuş?* (ne yapıyormuş?) 7/117, ġapınıŋ ‿ ö:ğünden *geçiyomuş* 7/128, *dókülüyomuş* 32/28.

Çokluk Üçüncü Kişi

-{(X)yołarımış}

Şu örnekte, *i-* fiilinin korunduğu görülür: łaf ‿ *idiyołarımış* 11/86.

-{(X)yołłarımış}

Şu örnekte, *i-* fiilinin korunduğu görülür: *geliyołłarımış* 11/94,

-{(X)yołłarmış}

Şu örneği kaydedilmiştir: ġoyunÇuluḳ *yapıyołłarmış* 32/29,

Şu örnekte şimdiki zaman ekinin, eklendiği tabandaki geniş ünlüyü daraltmadığı kaydedilmiştir: *ekemeyołłarmış* 32/29.

4.2.2.5.2.2.2.4. Gelecek Zamanın Rivayeti

Gecek zamanın rivayetine dair metinlerimizde teklik birinci kişi, teklik üçüncü kişi ve çokluk üçüncü kişi örneği kaydedilmiştir. Bu birleşik çekimin çokluk üçüncü kişisinde *i-* fiilinin korunmuş olması dikkat çeker.

Teklik Birinci Kişi

-{(y)acA:mIssIm}

Şu örnekler kaydedilmiştir: ben gendim *ałaca:mıssım* didim, damarı ġendim *bułaca:mıssım* 3/200.

Teklik Üçüncü Kişi

-{(y)AcA:mIş}

Şu örnekleri kaydedilmiştir: *ɑatłıyaca:mış* 2/25, ona *ałınaca:mış* 11/38, fełan ◡ gún *binece:miş* 14/76.

Çokluk Üçüncü Kişi

-{(y)AcAKlArImIş}

i- fiilinin korunduğu bu biçimin şu örneği kaydedilmiştir: herał ◡ orda *öldüreceklerimiş* adamı 6/52.

4.2.2.5.2.2.2.5. Şart Biçiminin Rivayeti

Metinlerimizde örneği kaydedilmemiştir. Metinlerimizde geçmemiş olması, bu birleşik kipin bölgede yaygın kullanılmadığını gösterir diyebiliriz.

4.2.2.5.2.2.2.6. İstek Biçiminin Rivayeti

Metinlerimizde örneği kaydedilmemiştir. Metinlerimizde geçmemiş olması, bu birleşik kipin bölgede yaygın kullanılmadığını gösterir diyebiliriz.

4.2.2.5.2.2.2.7. Gereklilik Biçiminin Rivayeti

Metinlerimizde örneği kaydedilmemiştir. Metinlerimizde geçmemiş olması, bu birleşik kipin bölgede yaygın kullanılmadığını gösterir diyebiliriz.

4.2.2.5.2.2.3. Şart

Bölgemiz ağızlarında görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman, geniş zaman, şimdiki zaman, gelecek zaman ve gereklilik biçimimin şart birleşik çekimi yapılmaktadır.

4.2.2.5.2.2.3.1. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

Görülen geçmiş zamanın şartına dair metinlerimizde teklik ikinci kişi, teklik üçüncü kişi ve çokluk ikinci kişi örnekleri görülür.

Teklik İkinci Kişi

-{DXysAŋ}

Şu bir örneği kaydedilmiştir: *oḳuduysaŋ* 35/3.

Teklik Üçüncü Kişi

-{DXysA}

ÖTT'deki biçimden farklılık göstermez: adam kime *vardıysa* terslemişler 3/213, kime *virdiyse* 11/79, *gíttiyse, didiyse* 26/110, *verdiyse* 27/71, *virdiyse* 32/18 vb.

Şu örnekte [y] yardımcı ünsüzünün eridiği, buna bağlı olarak kendinden önceki ünlüyü uzattığı görülür: *geçmedi꞉se* 8/88.

Çokluk İkinci Kişi

-{DXysAŋIz}

Şu örneği kaydedilmiştir: *geldiyseŋiz* 38/8.

4.2.2.5.2.2.3.2. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Şartı

Metinlerimizde örneği kaydedilmemiştir. Metinlerimizde geçmemiş olması, bu birleşik kipin bölgede yaygın kullanılmadığını gösterir diyebiliriz.

4.2.2.5.2.2.3.3. Geniş Zamanın Şartı

Bölgemiz ağızlarında geniş zamanın şartında ÖTT'deki biçimlerle birlikte çeşitli ses olaylarıyla farklılaşan biçimler görülür. *i-* fiili bu birleşik çekimde kimi zaman korunur. Geniş zaman ekinde görülen, son sesi [ç], [n], [ş], [t] ve [z] gibi diş veya diş eti ünsüzleriyle biten, ÖTT'ye göre -{Ar} geniş zaman ekini alması gereken bazı fillerin -{Ir} biçimini, dar biçimi alması olayı ve -{(X)r} geniş zaman ekinin, [r] ünsüzü ile biten fillere eklendiğinde, ekin ünsüzünün pek çok örnekte düzenli olarak düşmesi olayı (bk. 4.2.2.5.2.1.3.) geniş zamanın şartında da görülür.

Bölgemiz ağızlarında geniş zamanın şartının kişilere göre çekimi, tablodaki ve belirtilen örneklerdeki gibidir:

Tablo 32.

KKA'da Geniş Zamanın Şartında Kullanılan Ekler

Kişiler	Ek
Teklik Birinci Kişi	-{ArsAm}, -{(X)rsAm}, -{XsAm}
Teklik İkinci Kişi	-{ArsAŋ}, -{(X)rsAŋ}, -{XrsAŋ}, -{ArsAn}, -{(X)rsAn}, -{XsAŋ}
Teklik Üçüncü Kişi	-{ArsA}, -{(X)rsA}, -{(X)rXsA}, -{IrsA}, -{XsA}
Çokluk Birinci Kişi	-{ArsAK}, -{(X)rsAK} -{ArIsAK}, -{(X)rsAh}
Çokluk İkinci Kişi	-{ArsAŋIz}, -{(X)rsAŋIz}
Çokluk Üçüncü Kişi	-{AllArsA}, -{(X)llArsA}

Teklik Birinci Kişi

-{ArsAm}, -{(X)rsAm}

ÖTT'deki biçimlerden farklılık göstermez: *dirsem* 17/16, ben ◡ *ölürsem* 38/20, seniŋ gíbi *ołursam* 52/109, *atarsam* 52/109.

-{XsAm}

Teklik birinci kişide, geniş zaman ekinin [r] ünsüzünün düştüğü şu örnek kaydedilmiştir: *górüsem* 11/91.

Teklik İkinci Kişi

-{ArsAŋ}, -{(X)rsAŋ}

ÖTT'deki biçimlerden, kişi ekinin genizli [ŋ] söylenmesi bakımından ayrılan bu biçimler, bölgemiz ağızlarında yaygın olarak kullanılır: ne iş *górürseŋ* gór 1/41, *dirseŋ* 2/5, *ġuyamazsaŋ* 2/147, irkekleriŋ içinde bir łaf *ołursaŋ* 3/31, ismini *sorarsaŋ* 3/134, sayġılı *ołursaŋ* 3/202, *dirseŋ* 3/204, yałıŋız ses *duyarsaŋ* arḳaŋa dönüp ◡ te baḳma dimiş 3/217, *dirseŋ* 4/5, *gíderseŋ* 7/138, ał bir ġaya nireŋe *dayarsaŋ* daya 8/58, *atarsaŋ* 8/74, soracaḲ ◡ *ołursaŋ* 9/33, ġannıyarıḳ *iderseŋ* 9/63, haşıłaŋ onu. *haşıłamazsaŋ* eyer 9/69, *bişirirseŋ* 9/72, ne rek *yaparsaŋ* 13/42, ne *yapabilirseŋ* o bişerdi 14/6, *ekerseŋ* 17/18, internetten *aŋłarsaŋ, bilebilirseŋ* 21/43, fírsat *bułursaŋ* 21/61, *virebilirseŋ* 25/3, ölçecek *ołursaŋ* 25/135, *bilirseŋ* 25/155, *sorarsaŋ* 26/49, *bułursaŋ* 27/129, *gezerseŋ* 28/48, *giderseŋ* 32/121, *vurułursaŋ* 34/16, *yatarsaŋ* 41/26 vb.

-{XrsAŋ}

ÖTT'ye göre -{Ar} geniş zaman ekini alması gerekirken şu örneğin –Xr biçimini, dar biçimi aldığı görülmüştür: *sorursaŋ* 40/45.

-{ArsAn}, -{(X)rsAn}

ÖTT'deki biçimlerden farklılık göstermeyen bu biçimler bölgemiz ağızlarında seyrek olarak görülür: *siŋirlenirsen* 14/143, sen báŋa *gelirsen* 25/92, *gören̈ürursan* 29/15 vb.

-{XsAŋ}

Teklik ikinci kişide geniş zaman ekinin [r] ünsüzünün düştüğü şu bir örnek kaydedilmiştir: seççaːde *viriseŋ* 13/32.

Teklik ikinci kişide şu örnekte *i-* fiilinin korunduğu, ancak kısa söylendiği, düşmek üzere olduğu kaydedilmiştir: *sorarĭsaŋ* 25/108.

Teklik Üçüncü Kişi

-{ArsA}, -{(X)rsA}

ÖTT'deki biçimlerden farklılık göstermez: *ıstanırsa* 1/30, *dön̈erse* 2/35, ayşam *gelirse* gice *gelirse* moturunan zahra *dołursa* 2/51, *ġapmazsa* 2/143, babama *dirse* 3/58, bu ġızı kim *yıḳarsa* 3/184, tuv̈af bi ‿şi: *ołursa* 4/38, hasta *ołursa* 7/98, aḳłıŋa ne *gelirse* 8/60, ıççıḳ *ołursa* ołur 9/74, *sorarsa* 11/105, *ołursa* 12/37, ihTiyacıŋ *ołursa* 13/30, ałłah *virirse* 15/8, *yaparsa* 17/18, suyuŋ ‿ *ołursa* 17/18, *alırsa* 19/5, ġızı *virirse* 19/28, ałłaːzin *virirse* 20/61, ałłah *yazarsa, ołursa* ołur 21/28, *yıḳarsa* 23/23, *gelirse* 24/83, on lira *iderse* 25/59, *geçivirirse* 26/117, *isderse* 39/106, *gelirse* 42/54, *ołursa* 46/82, *virirse* 48/53, ałłaːzin *virirse* 52/83, łodus ‿*eserse* 53/104, *ołursa* 55/29 vb.

-{(X)rXsA}

Şu örnekte i- fiilinin korunduğu kaydedilmiştir: *bilirise* 32/203.

-{IrsA}

ÖTT'ye göre -{Ar} geniş zaman ekini alması gerekirken şu örneğin -Ir biçimini, dar biçimi aldığı görülmüştür: orda yazıda *yatırsa* 42/84.

-{XsA}

Teklik üçüncü kişide geniş zaman ekinin [r] ünsüzünün düştüğü şu örnekler kaydedilmiştir: ne *virise* 13/126, *dutasa* (tutarsa) 14/27, ałłah ve *virise* 15/64, babası *virise* ałırdı 16/14, münasip *gören̈üse* 39/95.

Bölgemiz ağızlarında geniş zamanın şartının olumsuzluğunda, teklik üçüncü kişide -mAz- ekinin [z] ünsüzü, şart ekinin [s] ünsüzü ile benzeşir: *virmesse* 19/29,

ołmassa 21/29, önlem *alınmassa* 27/34, *çekmesse* 40/14, *girmesse* 40/40, radiyo *ołmassa* 42/52, *ołmassa* 46/83, *ołmassa* 55/127, dizini *çizemesse* 23/150, ihtiyacıŋ *ołmassa* 13/30, *dutmassa* 14/27, *yörümesse* 17/29, *dönmesse* 48/79 vb.

Çokluk Birinci Kişi

-{ArsAK}, -{(X)rsAK}

ÖTT'deki biçimlerden farklılık göstermez: ça:re *ołabilirsek* 1/64, *deyiştirirsek* 40/10 vb.

-{ArIsAK}

i- fiilinin krunduğu şu örnek kaydedilmiştir: *gíderisek* 33/65.

-{(X)rsAh}

Şu örnekte, biçimdeki kişi eki [ķ] ünsüzünün çevre şartından sızıcılaştığı kaydedilmiştir: para *bułursah ‿hemen* 27/84.

Bölgemiz ağızlarında geniş zamanın şartının olumsuzluğunda, çokluk birinci kişide -mAz- ekinin [z] ünsüzü, şart ekinin [s] ünsüzü ile benzeşir: *gítmessek* 11/160, para *bułamassaķ* 27/84 vb.

Çokluk İkinci Kişi

-{ArsAŋIz}, -{(X)rsAŋIz}

ÖTT'deki biçimlerden, kişi ekindeki [n] ünsüzünün genizli [ŋ] söylenmesi bakımından farklılık gösterir: *bilirseŋiz* 2/70 vb.

Çokluk Üçüncü Kişi

-{AllArsA}, -{(X)llArsA}

Geniş zamanın şartı çokluk üçüncü kişide, geniş zaman ekinin [r] ünsüzü kişi ekinin [l] ünsüzüne benzeşir: *bułułłarsa* 20/3, *dillerse* 23/22, *dövellerse* 40/26, *duyałłarsa* 42/54, *itmezlerse* 49/17 vb.

4.2.2.5.2.2.3.4. Şimdiki Zamanın Şartı

Bölgemiz ağızlarında aynı oluşumdan gelen, ancak kalınlık incelik uyumu ve düzlük yuvarlaklık uyumu bakımından farklılık gösteren -(X)yor / -(X)yXr olmak üzere iki biçimde şimdiki zaman eki olduğunu, bunlardan -(X)yor biçiminin yerli ağız bölgesiyle Yörük ağzı bölgesinde kullanıldığını, -(X)yXr biçimininse yalnız Türkmen ağzı

bölgesinde kullanıldığını belirtmiştik (bk. 4.2.2.5.2.1.4.). Şimdiki zamanın şartında, -(X)yXr biçimli şimdiki zamanın şartı yalnızca teklik üçüncü kişide kaydedilmiştir. -(X)yor biçimli şimdiki zamanın şartı ise teklik birinci, teklik ikinci, çokluk birinci ve çokluk ikinci kişi örnekleriyle metinlerimizde kaydedilmiştir.

Teklik İkinci Kişi

-{(X)yorsaŋ}

ÖTT'deki biçimden, kişi ekinin genizli [ŋ] söylenmesi bakımından farklılık gösterir: *seviyorsaŋ* 7/185, *söylüyorsaŋ* 32/3 vb.

-{(X)yosaŋ}

ÖTT'deki biçimden, kişi ekinin genizli [ŋ] söylenmesi ve şimdiki zaman ekindeki [r] ünsüzünün düşmüş olması bakımından farklılık gösterir: *soruyosaŋ* 32/4, *tanıyosaŋ* 47/35 vb.

Teklik Üçüncü Kişi

-{(X)yorsa}

ÖTT'deki biçimden farklılık göstermez: *ėy ◡ oluyorsa* 28/85, *ġullanılıyorsa* 32/176, *yapıyorsa* 32/204, *görüyorsa* 33/12 vb.

Çokluk Birinci Kişi

-{(X)yosaḳ}

ÖTT'deki biçimden, şimdiki zaman ekindeki [r] ünsüzünün düşmüş olması bakımından farklılık gösterir: evimizde *bişiriyosaḳ* 11/18.

Çokluk İkinci Kişi

-{(X)yorsaŋız}

ÖTT'deki biçimden, kişi ekindeki [n] ünsüzünün genizli [ŋ] söylenmesi bakımından farklılık gösterir: benim o:v̇lumu *seviyorsaŋız* 7/88.

-(X)yXr biçimli şimdiki zamanın şartının metinlerimizde kaydedildiği örnekleri:

Teklik Üçüncü Kişi

-{(X)yXrsA}

Kalınlık incelik ve düzlük yuvarlaklık uyumuna uyan bu biçim yalnız Türkmen ağzı metinlerinde görülür: *ġörüyürse* 47/26.

-{(X)yXsA}

Bu biçimde, -(X)yXr biçimli şimdiki zaman ekindeki [r] ünsüzünün düşmüş olduğu görülür. Kalınlık incelik ve düzlük yuvarlaklık uyumuna uyan bu biçim yalnız Türkmen ağzı metinlerinde görülür: ca:miden *geliyise* 55/47, gelik giden *ołuyusa* 55/115 vb.

4.2.2.5.2.2.3.5. Gelecek Zamanın Şartı

Metinlerimzde yalnızca -{(y)AcAK biçimli gelecek zamanın şartına dair teklik ikinci, teklik üçüncü, çokluk birinci ve çokluk ikinci kişi örnekleri kaydedilmiştir.

Teklik İkinci Kişi

-{(y)AcA:sAŋ}

Gelecek zaman ekindeki [k]/[ķ] ünsüzünün düşmesi, buna bağlı olarak kendinden önceki ünlüyü uzatmasıyla oluşmuştur: e:ğer baŋa iyilik *yapaca:saŋ* 6/48, eviŋde *yiyece:seŋ* de aşşa:ya *gelece:seŋ* de 11/174, *soraca:saŋ* 41/35 vb.

Şu örnekte, gelecek zaman ekinin kalınlık incelik uyumuna aykırı söylendiği kaydedilmiştir: *vireca:sen* 53/203.

Teklik Üçüncü Kişi

-{(y)AcA:sA}

Gelecek zaman ekindeki [k]/[ķ] ünsüzünün düşmesi, buna bağlı olarak kendinden önceki ünlüyü uzatmasıyla oluşmuştur: ná‿zaman yeme: *gelece:se* 9/78, ne *virece:se* 9/88, mısır *derilece:se* mısıra, ekin *derilece:se* ekine, pancar *sóķ̲ulece:se* pancara, mała *baķıłaca:sa* mała 42/28 vb.

-{(y)AcAKsA}

ÖTT'deki biçimden farklılık göstermeyen bu biçim şu bir örnekte kaydedilmiştir: *daķıłacaķsa* 21/31.

Çokluk Birinci Kişi

-{(y)AcA:sAK}

Gelecek zaman ekindeki [k]/[ķ] ünsüzünün düşmesi, buna bağlı olarak kendinden önceki ünlüyü uzatmasıyla oluşmuştur: evelkini habar *virecá:sek* 16/7.

-{(y)AcA:sAŋIz}

Gelecek zaman ekindeki [k]/[ķ] ünsüzünün düşmesi, buna bağlı olarak kendinden önceki ünlüyü uzatmasıyla oluşmuştur. Bunun yanı sıra ÖTT'den, kişi ekideki [n] ünsüzünün genizli [ŋ] söylenmesi bakımından da farklılık gösterir: baŋa uygun gelin *ołaca:saŋız* 7/89, uygun *ołmayaca:saŋız* 7/90, *çekece:seŋiz* 7/90 vb.

4.2.2.5.2.2.3.6. Gereklilik Biçiminin Şartı

Metinlerimizde örneği kaydedilmemiştir. Metinlerimizde geçmemiş olması, bu birleşik kipin bölgede yaygın kullanılmadığını gösterir diyebiliriz.

4.2.2.5.2.3. Katmerli Birleşik Çekim

Katmerli birleşik çekim, asıl fiil kipine *i-* fiilinin iki şeklinin arka arkaya getirilmesi ile ortaya çıkan çekimdir (Ergin, 2009: 328). ÖTT'de hikâyenin şartı ve rivayetin şartı vardır (Ergin, 2009: 328; Korkmaz, 2014: 680). ÖTT'deki biçimler metinlerimizde kaydedilmemiştir, ancak ÖTT'den farklı olarak metinerimizde rivayetin rivayeti görülür.

Geniş zamanın rivayetinin rivayeti: Bölgemiz ağızlarında üçüncü kişilerde oldukça yaygın kullanılır. ÖTT'de görülmeyen bu katmerli birleşik çekimde *i-* fiili düzenli biçimde korunmuş olarak karşımıza çıkar.

Teklik Üçüncü Kişi

-{ArImIşImIş}, -{(X)rXmXşXmXş}: sułta:niye diyi *geçerimişimiş* 8/14, soyġuncułuĶ‿ *ołurmuşumuş* 8/26, yüzünü açarķan *g̱órürümüşümüş* 11/80, *o:ğ̱şanırımışımış* 11/212, bi‿şi:y *bilmezimişimiş* 14/86, *yapılırmışımış* 17/34, *bişiririmişimiş* 37/56, *yanaşamazımışımış* 44/1, ġadınnar *súrürümüşümüş* 44/40, *a:nadırımışımış* 49/138, *dirimişimiş* 49/140, *bilirimişimiş* 49/145, *çözerimişimiş* 49/145 vb.

Çokluk Üçüncü Kişi

-{AllArImIşImIş}, -{(X)llArmIşImIş}: eşkíyalar burda adamları *kesellerimişimiş* 5/10, yimek *virillerimişimiş* 8/25, yimek *davîdıłłarımışımış* 8/26, dövelerinen duz *daşıłłarımışımış* 8/38, bu duv̇a:yı *oķułłarmışımış* 7/36, *varmışłarĭmışımış* 11/84, *dillerimişimiş* 32/218, *g̱ídellerimişimiş* 34/21, kervan *soyałłarımışımış* 41/3, k̲ótülük *yapałłarımışımış* 44/4 vb.

-{(X)rlArmIşImIş}: ök üzle sürürlerimişimiş 44/39.

Gelecek zamanın rivayetinin rivayeti: Metinlerimizde teklik üçüncü kişide *i-* fiilinin korunduğu bir örneği tespit edilmiştir.

Teklik Üçüncü Kişi

-{(y)AcA:**mIşImIş}:** *asıłaca:mışımış* 44/8.

İstek çekiminin rivayetinin rivayeti: Metinlerimizde teklik üçüncü kişide *i-* fiilinin korunduğu bir örneği tespit edilmiştir.

Teklik Üçüncü Kişi

-{(y)AymIşImIş}: ġurban *kesileymişimiş* 32/201.

4.2.2.5.2.4. Fiilimsiler

Eylemden türeyen, tümleç alan, olumsuzu yapılan ama eylem çekimine girmeyen sözcüktür (Hengirmen, 1999: 177). Fiilimsiler, ÖTT'deki gibi ad-fiiller, sıfat-fiiller ve zarf-fiiller olmak üzere üç başlıkta incelenmiştir.

4.2.2.5.2.4.1. Ad-Fiiller

Korkmaz, ad-fiilleri ''fiilin kök ve gövdelerine getirilen belirli eklerle fiilin bir ad gibi kullanılması; ad gibi kullanılan fiil'' olarak tanımlar (Korkmaz, 2017: 66). KKA'da ad-fiil ekleri ÖTT'de olduğu gibi -{mA}, -{mAK} ve -{(y)Xş} biçimindedir. Bu ekler, fiilden ad yapım eklerini incelediğimiz bölümde değerlendirilmişti (bk. 4.2.1.2.).

4.2.2.5.2.4.2. Sıfat-Fiiller

Sayı ve şahsa bağlı fiil çekimine girmeyen, fakat aldığı eklerle fiilin zamana bağlı olarak taşıdığı kavramı sıfatlaştırdığından kendisinde sıfat ve fiil niteliklerini birleştiren fiil şeklidir (Korkmaz, 2017: 210-211). Bölgemiz ağızlarında belirlediğimiz sıfat-fiiller şunlardır:

4.2.2.5.2.4.2.1. -{(y)An}

Geniş zaman ifadesi taşıyan bu sıfat-fiil eki bölgemiz ağızlarında oldukça yaygın kullanılır: *girenıŋ* ġafasına vurmuş 1/68, *ölmeyenner* 1/108, *yapan* 3/10, meşur *ołan* 3/34, çişme başı *bekliyenner* 3/88, burda dúvün *yapana* çoġ ‿ ağıra varır 5/41, híncıĶ ‿

ġucaķta *ėmen* ġırķ dórt yaşında 7/67, pantıł *giyen* 7/89, annesiye seław *virmeyen*, babasınnan *ġonuşmıyan* 7/93, *isteyen* o:łan bu mu? 7/130, *g̱elene g̱eçene* g̱úzel davranıłłar 8/99, ısdar *doķuyan* doķurdu 9/9, gendi başına *yitişen* 11/129, *ġızan* suyuŋ içine 13/55, *giyen* de yoķ 14/59, eskiki *giyilen* 16/7, *ķoķan* otudu 16/58, *yapan* yoķ 18/36, öyle *ġoyan* yoķ 20/14, ġaraca *dinen* adamıŋ 26/6, hałı kilim *doķuyan* yoķ 29/13, *tanıyan* 31/66, ca:miyi *yapan* ustałar 32/84, asgere *gitmiyen* 39/24, şeker *ałan* g̱íderdi 42/74, *ölen ġałan* yoķ de:‿mi? 50/12, devam *iden* var 53/186 vb.

4.2.2.5.2.4.2.2. -{Ar}, -{(X)r}

Geniş zaman ifadesi taşıyan bu sıfat-fiil eki bölgemiz ağızlarında seyrek olarak kullanılır: bir *bilir* ġadınnar 16/76, *aķar* ołursa onuŋ üstüne bir nayłôn sereller 23/99, *aķır* suyumuz varıdı 28/7, aşķar ġaynadiyidiŋ, sabı̊n yo:‿udu. onuŋ *ġaynarını* suyuŋ‿ içine atardıŋ 51/55 vb.

4.2.2.5.2.4.2.3. -{mXş}

Geçmiş zaman ifadesi taşıyan bu sıfat-fiil eki bölgemiz ağızlarında yaygındır: *ölmemiş* ölmeyenner g̱óğerdi yani 1/108, o *haşłanmışını* arıya (araya) ġoyałłar 9/39, *çekilmiş* et 9/64, *yı:ķanmış* ołaraķ 12/70, *ołmuşunu* diyelim 26/89 vb.

4.2.2.5.2.4.2.4. -{DXK}

Geçmiş zaman ifadesi taşıyan bu sıfat-fiil eki bölgemiz ağızlarında yaygındır: benim *duyduğum* 1/8, ben *yiŋilmedik* bir ġızıdım 3/29, sözünü *bilmedik* vezirġan hoca 3/139, *ałdıķları* ġızları 7/87, *tanıdıķ* misa:fir 9/77, ġoyunnarın hanı varıp‿ ta *yimediği* 13/52, hayvannarın *ba:łandı:* ip var 17/31, *ġonduu‿* zaman 17/38, małıŋ şiy eŋ k̲ótüsü, *satıłmadıķ* son ġałdısı 17/65, *sułanmadıķ* ara:zimiz yoķ 18/12, o *sułandıķları* derelere inellerdin 23/130, *túkenmedik* beraķatlar 23/179 vb.

4.2.2.5.2.4.2.5. -{(y)AcAK}

Gelecek zaman ifadesi taşıyan bu sıfat-fiil eki bölgemiz ağızlarında oldukça yaygın kullanılır. -(y)AcAK biçimli gelecek zaman ekinde görülen ses olayları bu sıfat-fiil ekinde de görülür: *sürülecek* şiy var 2/99, evleninci *ałaca:ŋ* ġız 7/84, *ałacaķlarını* baŋa danıştılar 7/86, bèni *beyeneceg̱‿* o:ğ̊łan birez gendine düzen virsiŋ 7/136, evde

ġułłanıłacaḳ halı 12/43, *g̱íyece:ni ġuşanaca:nı* ałıłłardı 14/40, babaya dúŋür *gelece:ğ̬* ◡ ołan adam 16/13, *gezilecek g̱órülecek* yir ora 16/33, burda çoḳ *aŋładacaḳ* şiy var 21/71, gelin *gelecek* g̱ún 23/16, ayaḳ *basıłacaḳ* yiri 23/39, ev *yapacaḳ* yir yoḳ 23/159, onnarı *becerecek* adam ister 25/234, *yatacaḳ* yér 32/150, *dikecek* adam da yoḳ, *giyeceg* ◡ adam da yoḳ 39/84, *yaḳacaḳ* var ama soba yoḳ 40/21, ėḵmek yoḳ *yiyecek* 49/32, şimdi *yaşanacaḳ* devir, *sabridecek* devir 55/112 vb.

4.2.2.5.2.4.2.6. -{mAz}

Olumsuz geniş zaman ifadesi taşıyan bu sıfat-fiil eki bölgemiz ağızlarında yer yer g örülür: *g̱elmez* ◡ ołduŋ 11/216, leylek ◡ te *gelmez* ◡ ołdu 28/98, *gelmez ġomaz* ołasıcałar 36/38, idiyiller canım, *itmez* ◡ołułłar mı? 49/17 vb.

4.2.2.5.2.4.2.7. -{AsI}

Gelecek zaman ifadesi taşıyan bu sıfat-fiil eki bölgemiz ağızlarında kalıplaşmış olarak ilenmelerde görülür: oca: *batasıca* 2/48, ziydi vaḳḳasına *oğrayasıca* 7/155, *oŋmayasıca* 7/157, ġarałtısı *ġarasıca* 7/157, *ġudurasıca* 11/198, *oŋmuyasıca* 11/202, v urġunu yiyin *gelesice* 11/202, devrile *ġałasıca* 11/204, gelmez ġomaz *ołasıcałar* 36/38 vb.

4.2.2.5.2.4.3. Zarf-Fiiller

Cümlede fiilin zarf görevinde kullanılmasını sağlayan ekler zarf fiil ekleridir. Bölgemiz ağızlarında belirlediğimiz zarf-fiil ekleri şunlardır:

4.2.2.5.2.4.3.1. -{(y)A}

Bölgemiz aızların bu zarf fill eki ÖTT'de olduğu gibi çoğunlukla tekrarlanarak kullanılır: *bata bata* 11/41, dördü çeyrek *ge ̊ce* 11/153, o yirler şindi *satıła satıła, yine içe, öle ġała* şimdi hepisi ġurudu 1/75, *g̱eze g̱eze* 1/90, *ċeke ċeke* 2/89, *ö̇re ö̇re* 2/120, elimizde *ċitiye ċitiye* çema:şır yurduḳ 13/56, *yiye yiye* 15/66, birbirine *v̇ura v̇ura v̇ura* çoḳ g̱özel oynanırdı 16/70, *ura ura* (vura vura) 16/75, *çıḳa çıḳa* 19/15, *ba:ğ̆ra ba:ğ̆ra* ölür g̱íderdi 21/81, o başı *d ü̇ze d ü̇ze* şuraya bir ałtın çekkidellerdin 23/32, *vara vara vara* o da:madıŋ ◡ eviniŋ öŋúne varırdın 23/44, *geze geze geze* k̲óyüŋ içinde 23/47, unu

şöyle *ide ide ide* 25/34, *yiye yiye* 27/94, yaban èllerde *súrüne súrüne* 46/6, onnan *v̇ura v̇ura v̇ura* çınğı çıḳardıŋ 51/87, *ɶke ɶke ɶke* 53/191 vb.

Şu örnekte birleşik fiil yapımında kullanıldığı görülür: *devrile* ġalasıca 11/204.

4.2.2.5.2.4.3.2. -{(y)X}

ÖTT'de artık kullanılmayan, bölgemiz ağızlarında oldukça işlek olan bu zarf-fiil ekinin, Eski Anadolu Türkçesindeki gibi tek başına kullanımı seyrek olarak görülmekle birlikte, tekrarlanarak kullanımı ve birleşik fiil yapımında kullanımı daha çok yaygındır. Çoğunlukla Yörük ağzı metinlerinde kaydedilmiştir: *g̱ótürü* gideŋ 2/113, yiŋgemi *ça:rı* gelirdik 11/173, *biŋdiri* gelillerdi 14/79, gelincik g̱ülü *ġopardı ġopardı* orałara daḳtıłar 14/130, ordan gelini *ałı* geliller 15/72, üstüne de ispirtayı dókerdik, *ġızdırı* basardıḳ 16/45, tandıra *atı* attıḳ 16/53, babam *ałı* g̱íderdi at ‿ arabasıynan 16/60, ızıcıḳ ġałandan *siğirdiviri* a:g̱̊zını dutardım 16/89, de: aşşa: g̱íder onu *ałı* gelirdik 22/16, etirafına *ġıvranı ġıvranı* ġına yaḳałłar 23/1, onu hoca *oḳuyu oḳuyu* giydirirdin 23/18, babası onu oḳur *üfürü* giydirir 23/26, ɶałgıyınan, çağırmayĭnan, *oynayı çağırı*, g̱óyü *dołanı dołanı* camınıŋ öŋúne varıłłardın 23/43, çaydan daş *dişiri* gelir 23/88, *yayıłı yayıłı* 23/130, çürüdüḲ ‿ işte *ɶałışı ɶałışı* 23/171, *yörüyü yörüyü* 24/37, etira:findan *ġıvranı ġıvranı* sułardı 24/38, yir ‿ otu *ałı* ‿ gel 25/218 vb.

Tek başına kullanıldığı şu örnekler kaydedilmiştir: oynałłardı el *şaḳırdatı* 14/70, daşları *ġałdırı* yapar 23/95.

Bu zarf-fiil ekinin tekrarlanarak kullanımında çoğunlukla ikili kullanım görülmekle birlikte şu örnekte üçlü kullanım kaydedilmiştir: el ‿ ile *ġıvradı ġıvradı ġıvradı* 28/10.

4.2.2.5.2.4.3.3. -{(y)Xp}

ÖTT'deki biçimden farklılık göstermez: *batıp* gider 3/220, *g̱ídip* gelerek 4/35, *ɶatłıyıp* ölmeli 7/21, parıyı savırġannıḳ *ołmuyup* da, oŋa atasözü 7/153, sã: *bilip* ‿ te annadıvırmaz 7/180, *cıvıdıp* g̱itme ġayrı 8/67, g̱óç ‿ *idip* gelenner 10/15, belki de haní *beyenmiyip* ałmıyacaḳ 11/78, *ġałdırıp* ‿ ta 11/98, *a:łınıp* 12/49, *çıḲarıp* satacaḳ 14/104, *ekip* bi ɕiyołłar 15/10, seni *bindirip* 16/32, *gelip* gideriz 21/45, ġafamda *ġałmayıp* g̱íder 23/2, bir araya *getirip* diyemem 23/77, *ġonuşturup* 32/104, avrôpaya *gidip* ‿ te 46/30, ordan *geɕip* gidiyi 51/123 vb.

4.2.2.5.2.4.3.4. -{(y)XK}

Çoğunlukla Türkmen ağzı metinlerinde görülen bu zarf-fiil eki, -(y)Xp zarf-fiil ekiyle aynı işlevdedir: böyle *gelik* geçiyor g̱ünümüz 18/19, *girik* çıḳıyor işde 31/70, asgere *gidik gelik* düzen ġuracaḳ 39/25, aptał *gelik* kesiyidi 39/110, harman zamanı *kesik ġoyuḳ* gidiyidi 39/111, başḳa da sorursaŋ eyer *gidik* geldíğim yiri 40/45, hiç *dekkelik* ‿ te sormadım 43/50, elini *suv̇uyuḳ* ‿ Ta 44/34, *ġoyuḳ* g̱ídiy̰irik 46/70, *yitişik* g̱eliyi 46/82, yanına da *gelik* gideŋ 46/88, aya:mızı *uzadıḳ* oturamazdıḳ 47/30, ḵóye *gidik* geliyin mi? 50/92, łambałarı *yaḵıḳ* g̱ídi:dim 52/10, *g̱eliḳ geçiḳ* gidi:riḵ 52/18, zabaḳtan *ḳaḳıḳ* gidi:dik 52/68, *çıḴardıḳ* biştikten so:na 53/133, namaza *gidik* gėliyiriz 53/141, zam *virmiyik* ‿ te normał fiyette satıłdı 53/209, *evlenik* eve gelesiye 55/3, helkeden *ałıḳ ałıḳ* yi:kiyin çocu: 55/21, eve *ġaçıḳ* gidiyidik erzan oḳundu diyi *bağırıḳ* gidiyidik 55/43 vb.

Şu örnekte, ekin [ḳ] nsüzünün çevrensel etkenden yarı ötümlü söylendiği kaydedilmiştir: *ba:ğłıyıḴ* ‿da bi ‿şi:y̰ yoḳ 49/31.

4.2.2.5.2.4.3.5. -{(y)ArAK}

ÖTT'deki biçimden farklılık göstermez: *ołaraḳ* 1/7, g̱ídip *gelerek* nóbetleşerek 4/34, dabancıyı çekmiş *ataraḳ* gelmiş 6/34, *yararłanaraḳ* 38/39, bayraḳ *daḳaraḳ* gidiyiller 55/61 vb.

Ek, geniş ünlülü tabanlara geldiğinde [y] yardımcı ünsüzü tabandaki bu geniş ünlüyü çoğunlukla daraltır: *temizliyerek* doḳuyoruz 12/31.

Şu örnekte, ekin [ḳ] nsüzünün çevrensel etkenden yarı ötümlü söylendiği kaydedilmiştir: geleneg ‿*ołaraḴ* ‿*gelen* 12/18.

4.2.2.5.2.4.3.6. -{(y)ArAKtAn}

ÖTT'nin konuşma ve yazı dilinde de görülen (bk. Korkmaz, 2014: 850; Yüceol Özezen, 2018: 96) bu zarf-fiil eki, bölgemiz ağızlarında oldukça yaygındır: sá‿ã benim bil rica:m büyük *ołaraḳtan* yaşlı nėne *ołaraḳtan* aḳłım başımda *ołaraḳtan* 7/76, şunnarı *ilerekten* doḳuduḳ 11/46, çeşit *ołaraḳtan* 11/46, soŋ eski *ołaraḳtan* 14/95, *sürünerekten* da:hi ołsaŋ hasda ołsaŋ gitmek ła:zım 53/77 vb.

Ek, geniş ünlülü tabanlara geldiğinde [y] yardımcı ünsüzü tabandaki bu geniş ünlüyü yer yer daraltır: *oynuyaraḳtan* 14/70.

4.2.2.5.2.4.3.7. -{(y)XncA}

ÖTT'deki biçimden farklılık göstermez. Bununla birlikte ek, bölgemiz ağızlarında daha çok sonundaki ünlünün daralmış biçmiyle söylenir; -(y)XncA biçimi daha az görülür: *duyunca* 3/100, *ałmayınca* 3/105, oḳuł *ġapanınca* 4/34, *çıḳınca* 15/22, *ołunca* 15/37, *ałınca* 17/8, *varınca* 17/24, çoḳ *yiyince* 17/45, ata *binince* 23/46, *susayınca* 23/125, *serneyince* 23/131, ordan bura: ‿ *yörüyünce* 24/2, *gelince* 24/15, böyle *idemeyince* 25/96, *sö:ẏlenmeyince* 25/173, ġuyu *ołunca* 26/46, *yatınca* 26/81, ya:mır azĭcıḳ *tena:łaşınca* 26/85, *ołunca* 27/90, *diyince* 30/39, *g̱ormeyince* 31/49, *ołunca* 40/4 vb.

4.2.2.5.2.4.3.8. -{(y)XncAK}

-(y)XncA zarf fiil ekinin sonunda [k/ḳ] türemesiyle söylendiği bu biçim bölgemiz ağızlarında yer yer görülür: ilk diş *çıḳıncaḳ* 20/20.

4.2.2.5.2.4.3.9. -{(y)XncX}

İşlev bakımından -(y)XncA zarf-fiil ekinden farklılık göstermez. -(y)XncA zarf-fiil ekinin sonundaki ünlüsünün daralmış biçimidir. Bölgemiz ağızlarında bu biçim oldukça yaygındır: *v̇uruncu* 1/49, şiy ‿ *idinci* 1/51, aḳıł ‿ *ołmuyuncu* 1/78, *sürüncü* 1/106, *gelinci* 1/117, *çov̇alıncı* 3/24, *ałmayıncı* 3/113, g̱úpreynen ne *ekinci* 5/22, o:ğ̱lanı *görüncü* 3/186, arḳasına *baḳıncı* 3/215, ceyran *gelinci* su *çıḳıncı* bura ġarabuŋar değĭşti 5/2, ekin *ḳaḳıncı* 5/33, öyle *diyinci* 6/34, bıça: *çıḳarıncı* 6/36, *evleninci* 7/83, beni *g̱örüncü* 7/119, *yitirinci* 7/169, onu da *çıḳarıncı* 9/49, *soğuyuncu* 9/59, *ołuncu* 11/72, *açıncı* 11/77, oḴŭła *gidinci* 12/17, *yaşłanıncı* 13/86, canıŋ *sıḳılıncı* 14/140, *gelinci* 14/146, ġoyunnar *ġuzułayıncı* 15/32, *ġuzułayıncı* 17/76, o g̱ól *ġuruyuncu* 18/40, álettirik *gelinci* 21/6, bu g̱óller *çekilinci* 21/16, *gelinci* 21/28, *ġonuşuncu* 21/64, bura *gelinci* dert sahabı ołduḳ 24/4, *ołuncu* 32/14, *ġuruyuncu* 32/35, *gelinci* 32/57, *ölüncü* 32/192, *gelinci* 34/20, *ołuncu* 38/3, *topłanıncı* 40/7, *doğrułuncu* 41/24, *ołuncu* 43/28, esḳíye *baḴıncı* 46/34, *gelinci* 48/3, su *basıncı* 49/114, *bitinci* 50/120, *bağırıncı* 51/105, *bağłanıncı* 52/108, ġonya ovasına *g̱elinci* 53/203 vb.

Ek, geniş ünlülü tabanlara geldiğinde [y] yardımcı ünsüzü tabandaki bu geniş ünlüyü yer yer daraltır: *çıḳmıyıncı* 1/110.

Ek, düzenli olarak kalınlık incelik uyumuna uyar. Ancak şu bir örnekte [y] yardımcı ünsüzünün etkisiyle ekin kalın sıradan tabana, ince sıradan eklendiği kaydedilmiştir: *ołmuy ünc ü* 51/27.

4.2.2.5.2.4.3.10. -{(y)XncXK}

-(y)XncX zarf fiil ekinin sonunda [k/ķ] türemesiyle söylendiği bu biçim bölgemiz ağızlarında yer yer görülür: *gelincik* 2/45, askere *gidincik* 2/148, arabıya bindiıni *górüncük* 11/95, *oturuncuķ* 31/48, ġonyaya *ģelincik* 53/206 vb.

Şu örnekte ekin [ķ] ünsüzünün çevre şartından yarı ötümlü söylendiği kaydedilmiştir: çeşme *çıķıncıĶ ‿ o* işler ipda:ł ‿ołdu 53/183.

4.2.2.5.2.4.3.11. -{(y)XşXn}

Bu zarf fiil eki, Yörük ağzı bölgesinden derlediğimiz metinlerde iki, Türkmen ağzı bölgesinden derleğimiz metinlerde bir örnekle kaydedilmiştir: eveli alettirik *ołmayışın* ġışın ġarabíŋara ģóçellerdi 21/8, ıççaķ südü *virişin* bu seer çocuĶ ‿ isḥał ołdu 33/59.

Yörük ağzı bölgesinden derlediğimiz bir metinde, -(y)XşXn zarf-fiil ekindeki [ş] ünsüzü [n] ünsüzüyle değişmiş olarak *-ıcın* biçiminde kaydedilmiştir: *ayrıłıcın* biz onuŋ geldi:ni bilmeyci diyo 31/34.

4.2.2.5.2.4.3.12. -{DXK çA}

Bölgemiz ağızlarında yaygın olan bu zarf-fiil eki ünlü ve ünsüz uyumlarına uyar. -DXK sıfat fiil ekinin üzerine eşitlik durumu ekinin getirilmesiyle oluşmuştur: motur *gittik çe* çatlıyaca:mış biçer 2/25, nüvus *gittik çe* artmış 10/21, soŋra zaman *sernedik çe* o ma:ğ̊rałardan inmişler 26/17, tarımła u:raşan bir mėrķez, *ołduķça* düz bi ara:zi 43/22, *azałdıķça* bałıķłar miydana çıķtı 49/111 vb.

4.2.2.5.2.4.3.13. -{DXK+iyelik eki+(n)dA}

Bölgemiz ağızlarında yaygın olarak kullanılır. -DXK sıfat fiil ekinin üzerine iyelik eki ve bulunma durumu eki getirilerek oluşmuştur. Bu zarf-fiil eki, çoğunlukla -DXK sıfat-fiil ekindeki [k] / [ķ] > [ğ] ünsüzü düşmüş olarak söylenir: bėnim aķłım *erdiğinde* bu ķóyde on yedi súrü varıdı 53/44, atmış ‿ üşte telezonuŋ *geldiinde* 3/52, ya:mır

yağdıında otlarımız iyi olur 4/30, bura ilk ėveła: mu:tarłıḳ *ołduunda* bura yiğírmi seḳíz ha:neyimişimiş 51/49 vb.

4.2.2.5.2.4.3.14. -{DXK+iyelik eki+(n)dAn}

Bölgemiz ağızlarında yaygın olarak kullanılır. -DXK sıfat fiil ekinin üzerine iyelik eki ve çıkma durumu eki getirilerek oluşmuştur. Bu zarf-fiil eki, çoğunlukla -DXK sıfat-fiil ekindeki [k] / [ḳ] > [ğ] ünsüzü düşmüş olarak söylenir: derin ġuyułarıŋ *çoğałdıından* yiriŋ ◡ ałtından sułar *azałdıından* opan çoẏałdı 8/89, başḳa bir işimiz *ołmadıından* gendimize devamlı ołaraḳ doḳuyoruz 12/32 vb.

4.2.2.5.2.4.3.15. -{DXK + sıra}

Bölgemiz ağızlarında oldukça yaygın kullanılır. -DXK sıfat fiil ekinden sonra *sıra* kelimesinin söylenmesiyle oluşmuştur: buydayı *dóktük ◡ sıra* samannan şöyle örerdik 2/119, *a:nattıḳ ◡ sıra* "git ġocaba, a:natma çektiiŋ irezilliiˇ" diyor 2/153, deprem neden ołuyor su *çekildik ◡sıra?* 3/221, ortasına daḳtıŋ mı o eşşek *yörüdük sıra* döner o 21/49, ordaḳı arḳadaşłarım *gittik sıra* azałıyor 22/4, yandım gelin *didik sıra* 23/61, onnarı biz hincik *didik sıra* biz utanıyoruz 24/81 vb.

4.2.2.5.2.4.3.16. -{(y)AlI}

Bölgemiz ağızlarında yer yer görülür: ġırḳ üç sene ołmuş ırahmetlik *óleli* 7/69, sułu ġuyułar *geleli* beri 11/124, *ä̇leli* çoğ ◡ ołdu 31/34, *gideli* 38/43, yerałtı ġuyułarı *çıḳałı* 38/48, bėnim aḳłım *ireli* 53/204 vb.

4.2.2.5.2.4.3.17. -{mAdAn}

Bölgemiz ağızlarında oldukça yaygın kullanılır: ġarabuŋar *ġurułmadan* 5/10, eve *gelmeden* dışaŗda ġannıŋı doyur 7/163, gún *do:v̇madan* nėler doẏar 8/43, hi:ş ◡ *ġoremeden* gelmiş 11/92, yayłıya *ģóşmeden* önce 12/68, aya:ğını *yumadan* girip ġarıştırmaz 16/98, otuz ◡ ay *gelmeden* bitirdi 22/6, dórd ◡ aya *varmadan* 26/109, *ģítmeden* 31/43, *ģórmeden* 31/67, *gelmeden* 32/127, asgere *gitmeden* 39/23, *ołmadan* 39/62, hi ç *durmadan* 42/57, bi iş *yapamadan* ģíri gėldik 46/29, birbirini *górmeden* 47/35, zamı vireca:sen adanáynan urfanın *derílmeden* vir 53/204, babam *danışmadan* bize *dimeden* viriyi 55/2 vb.

4.2.2.5.2.4.3.18. -{ArKAn}, -{(X)rKAn}

Geniş zaman eki üzerine *i-* fiilnin zarf fiil biçimi -{ken}'in gelmesiyle oluşmuştur. Bölgemiz ağızlarında bu yapı düzenli olarak dil uyumuna uyar: *g̱íderken* 6/31, *ġonuşurḳan* g̱örmüş 6/51, böyle *ġonuşurḳan* 7/84, *açarḳan* 11/80, *oynarḳan* 14/119, çocuḳ *ġırḳłanırḳan* 19/61, *giderken* 26/84, *yatarḳan* 29/106, *yaḳłaşırḳan* 34/15, *giderken* 37/49, temel *atılırḳan* 40/9, *yatarḳan* 41/23, *çıḳarḳan* 47/32, burdan *atłarḳan* 55/86 vb.

Geniş zaman ekinde görülen, son sesi [ç], [n], [ş], [t] ve [z] gibi diş veya diş eti ünsüzleriyle biten, ÖTT'ye göre -{Ar} geniş zaman ekini alması gereken bazı fillerin -{Ir} biçimini, dar biçimi alması olayı bu yapıda da görülür: *yatırḳan* 37/52.

Geniş zaman ekinde görülen, geniş zaman ekinin [r] ünsüzünün düşmesi olayı bu yapıda da görülür: bir g̱ún hotamışa *duruḳan* 6/26, 11/80, *g̱ídeken* 11/91, dün *oturuḳan* 14/159, *oturuḳan* 29/138, orda *duruḳan* 31/20, *geliken* 48/16, *çıḳarıḳan* (çıkarırken) 50/176, *gideken* 55/133 vb.

Şu iki örnekte ekin [k] ünsüzünün, ince sıradan kelimelerde orta damaktan söylendiği kaydedilmiştir: *dúşünürk̲en* 1/63, ereliye *giderk̲en* g̱órdüm 8/50.

Şu iki örnekte ekin [k] ünsüzünün ötümlü ve yarı ötümlü söylendiği kaydedilmiştir: eve *g̱elirgen* 32/127, *g̱elirKen* 32/127.

4.2.2.5.2.4.3.19. -{ArKAnA}, -{(X)rKAnA}

Geniş zaman eki üzerine, *i-* fiilnin zarf fiil biçimi -{ken}'in a/e türemesiyle genişlemiş biçimi -{KAnA}'nin gelmesiyle oluşmuştur. Düzenli olarak dil uyumuna uyan bu zarf-fiil biçimi oldukça yaygındır: *çıḳarkene* 1/117, teriz ‿*ołurḳana* 2/68, oḳuła *giderkene* 3/55, yayładan *gelirkene* 5/25, hamamdan *gelirkene* 14/69, onnaŋ *otururḳana* 21/17, ordan *g̱elirkene* 21/19, oḳułda *oḳurḳana* 21/68, çołuḳ çocu:nan *dóv̈úşúrkene* 24/76, *dirkene* 28/18, *giderkene* 32/99, *gelirkene* 38/8, tandırları yirinden *ġałdırırḳana* 50/176, *gelirkene* 51/75, *otururḳana* 52/37 vb.

Geniş zaman ekinde görülen, geniş zaman ekinin [r] ünsüzünün düşmesi olayı bu yapıda da görülür: ekin *direkene* 2/79, *duruḳana* 25/4, askere *g̱ídekene* 27/46, hacıya *gidekene* 44/27, *oturuṛḳana* 31/1 vb.

Şu örnekte ekin [k] ünsüzünün ince sıradan kelimede orta damaktan söylendiği kaydedilmiştir: *dírk̲ene* 32/37.

Şu tek örnekte ekin [n] ünsüzünün [r] ünsüzüne dönüştüğü kaydedilmiştir: televzonda sen g̱örüŋ onu *eğírírkere* 25/86.

4.2.2.5.2.4.3.20. -{ArKA}, -{(X)rKA}

Geniş zaman eki üzerine, *i-* fiilnin zarf fiil biçimi -{ken}'in [n] ünsüzünün düşmüş biçimi -{KA}'nin gelmesiyle oluşmuştur. Bölgemiz ağızlarında bu yapı düzenli olarak dil uyumuna uyar: *dirke* 6/32, çocu:ma şunu dimiş ◡ te, *geçerke* v̇urmuş 7/156, *ölürke* 8/124, *tüterke* 9/92, burdan *geçerke* 10/8, suv̇at *çekerke* 17/22, *oynarḳa* 23/84, ġına *yaḳarḳa* 25/155 vb.

Geniş zaman ekinde görülen, geniş zaman ekinin [r] ünsüzünün düşmesi olayı bu yapıda da görülür: su *çıḳarıḳa* 17/24.

4.2.2.5.2.4.3.21. -{(X)yoḳan}

Şimdiki zaman ekinin [r] ünzüzü düşmüş biçimi -(X)yo eki üzerine, *i-* fiilnin zarf fiil biçimi -{ken}'in gelmesiyle oluşmuştur. Şu bir örneği kaydedilmiştir: atınan *gidiyoḳan* 6/38.

4.2.2.5.2.4.3.22. -{(X)yorḳana}

Şimdiki zaman eki üzerine, *i-* fiilnin zarf fiil biçimi -{ken}'in a/e türemesiyle genişlemiş biçimi -{KAnA}'nin gelmesiyle oluşmuştur. Şu bir örneği kaydedilmiştir: ġapıdan *giriyorḳana* 23/57.

4.2.2.5.2.4.3.23. -{(X)yoḳana}

Şimdiki zaman ekinin [r] ünzüzü düşmüş biçimi -(X)yo eki üzerine, *i-* fiilnin zarf fiil biçimi -{ken}'in a/e türemesiyle genişlemiş biçimi -{KAnA}'nin gelmesiyle oluşmuştur. Şu bir örneği kaydedilmiştir: hoyraz *esiyoḳana* 2/103.

4.2.2.5.2.4.3.24. -{(X)yorḳa}

Şimdiki zaman eki üzerine, *i-* fiilnin zarf fiil biçimi -{ken}'in [n] ünsüzünün düşmüş biçimi -{KA}'nin gelmesiyle oluşmuştur. Şu birkaç örneği kaydedilmiştir: ordan *geliyorḳa* 24/20, *geliyorḳa* 24/56.

4.2.2.5.2.4.3.25. -{(y)AsI+(y)A}

-(y)AsI sıfat fiil eki üzerine +(y)A yönelme durumu ekinin gelmesiyle oluşmuş bu biçim daha çok Türkmen ağzı bölgesinde yaygındır: ġoç *ġatıłasıya* ġırda yatırdı çoban 39/51, *ölesiye* sürünücün 52/80, hiç tanışmaḴ‿ hiç yok gelin *ołasıya,* evlenik eve *gelesiye* 55/3, şunu ałıḳ‿Ta ötekine *g̱ótüresiye* bi siyat geçiyor 55/111 vb.

Şu örnekte -(y)AsI sıfat fiil ekindeki [i] ünsüzünün, yönelme durumu ekinden etkilenerek geniş biçimde söylendiği kaydedilmiştir: *evleneseye* ġadar 39/95.

4.2.2.5.2.4.3.26. ...-{Ar}/-{(X)r} ...-{mAz}

Ekin asıl fiildeki hareketin, zarf-fiildeki hareketin hemen arkasından gerçekleştiğini bildiren bir işlevi vardır (Korkmaz, 2014: 881). ÖTT'deki bu ek metinlerimizde şu örnekte görünür: şaFaġ *atar‿atmaz* uyumuşum 2/22.

4.2.2.5.2.4.3.27. -{DX+iyelik kökenli kişi eki+mX}

Görülen geçmiş zamanın soru biçimiyle oluşmuş bu yapı bölgemiz ağızlarında yaygın olarak zarf-fiil görevinde kullanılır: *çıḳtıḳ mı* çarşı ekma: ałırdıḳ 1/85, öŋúnde bir insan *ġonuştu mu*, çekkiliŋ ġonuşmaŋ çekiliŋ dirdi 16/96, çobanıŋ tozunuŋ‿arḳasından *dündü mü* haydi ġanara git, evde yatma diriz 17/48, ġar *yağdı mı* iyi seviniriz 23/165, işi *bitirdim mi* yatırım. *vardıŋ mı* dirdo:ğdu çoḴ‿olur başıŋ a:g̱rır 27/105, onuŋ ucuna *ġoduŋ mu* v̇ururduŋ 40/44 vb.

Şu örnekte soru unsurunun, benzeşmeyle [m] > [g̱] değişmesine uğradığı görülmüştür: ġarnıyıŋ doymadı: işi *g̱órdüŋ‿g̱ú* dünya:da hebisi zordur 27/14.

4.2.2.5.2.4.3.28. -{DX+iyelik kökenli kişi eki+mXydX}

Görülen geçmiş zamanın soru biçiminin *i-* fiiliyle görülen geçmiş zaman eki almasıyla oluşmuş bu yapı, bölgemiz ağızlarında yaygın olarak zarf-fiil görevinde kullanılır: ġoyun *çıḳtı mıydı* oruya sidik boşadırdı 1/33, suyu *dóktüŋ müydü* ya, o dołardı 16/89, sontaş *bastıŋ mıydı* ilk su yirmi metirede çıḳıyi 51/24, o adam yaḳłaşırḳan topu *attı mıydı* ya *de:g̱medi miydi* top *g̱itti miydi* onu hemen dikerdi 34/15, eşşeg‿öldü *müydü* çarıḳ dikilirdi aya:g̱ımıza 40/22, ġırḳ vaḳıt *dołdu muydu* ordan tekrar dışarıya çıkiyin 51/70 vb.

Bu yapıda i- fiilinin yer yer korunduğu görülür: halḳa *bitti miyidi* atları g̱ötürüller 49/65, beyşeḥ̬er gölü *daştı mıyıdı* ya, fazlasını buruya virillerdi 51/120 vb.

Şu örnekte soru unsurundaki [m] ünsüzünün, benzeşmeyle [m] > [ŋ] değişmesine uğradığı görülmüştür: ufaḳ topunan v̇urduŋ muydu, *yıḳtıŋ ‿ŋıydı* 34/14.

4.2.2.5.2.4.3.29. -{DX+iyelik kökenli kişi eki+mXydXn}

Yörük ağzı metinlerimizde bir kaynak kişide, -DX+iyelik kökenli kişi eki+mXydX biçimindeki zarf-fiil yapısının sonundaki görülen geçmiş zaman ekinde [n] ünsüzü türemesi görülür: tarlayı yapıp *geldi miydin* eŋ önemli hazır yemeği piłav 23/37, *yı:ğ̬dıḳ mıydın* böyle hoyrazda atardım 23/173, uzuŋ̇uyuya suya geldi miydin 23/203 vb.

4.2.2.6. Edatlar

Yalnız başına bir anlam taşımayan, ancak ad ve ad soylu kelimelerden sonra gelerek sonuna geldiği kelimeyle cümledeki başka kelimeler arasında anlam ilişkisi kuran, gramer görevli bağımsız kelimelerdir (Korkmaz, 2017: 123). Metinlerimde belirlediğimiz başlıca edatlar, çekim edatları ve pekiştirme edatları olmak üzere iki alt başlıkta elle alınmıştır.

4.2.2.6.1. Çekim Edatları

Metinlerimizde belirlediğimiz başlıca çekim edatları şunlardır:

aşşa: **(< aşağı):** önceden otuz birde, hotamıştan *aşşa:ya* ġurułmuş yirmi sekizlerde 43/40, bütün túrkiyeniŋ bėlden *aşşa:* fıḳra:sını bilir 8/115 vb.

başḳa: şahsenemden *başḳa* ya:rim ‿ołmadı 3/169, ġoyun ya:ğ̬ından *başḲa* yimezdi bizim böyüklerimiz 39/56 vb.

bera:ber/barabar: *bera:ber* oḳułda oḳudu:duḳ burda 31/63, imece usułú, *bera:ber* yaPardıḳ 45/49, *barabara* ġaynanayı ġaynatayı oyuna çıḳardıłłar 23/63, basar ġaynadırdıḳ ipiyle *barabar* 25/70, ondan so:ra da işte sułar şiy ołuncu *barabar* yerałtı ġuyusuna başładıḳ bu g̱óylüler 32/14 vb.

beri: çoḳtan *beri* sö:y̨lenmeyince unudułdu 25/173, şu anda ġırḳ ‿ałtıdan *beri* bu g̱óy burada 43/42, eskiden *beri* gelenek vardı túrkmen şóleni 43/52, işde o g̱ünden *beri* yaşıyoruz 1/3, şimdi˘ ‿artıḳ sułu ġuyułar geleli *beri* mısır ekiyoruz 11/124 vb.

dahir (< dair): eski yörük ołdu:muza *dahir* geğsi, baḳ geğsi. geğsi dimek, e:, şey yıḳamaḳ, çamaşır yıḳamaḳ 30/15.

derece: biz o *derecede* irezil çalışdıḳ ‿emmim 32/52.

dışarı: ġabudan *dışarıya* çıḳmam 27/105.

diyi/diye: gelin ġız ġorülmeyecem *diye* çobanıŋ evine g̱ídivirmiş 11/89, ġarabıŋarın halḳı ġarabıŋarlı ve da:ğ̊lı *diye* bilinir 4/9, işte onu öde:y̰cen *diyi* gice g̱úndüz ġopup duruyor işte 22/11, bunuŋ adı ṣa:ziye fadime *diyi* çığırın 23/78, eskisi *gibi* eziyet olmasın *diyi* berek yaptırıllar 27/80, ömer ataġan *diyi* bi yüzbaşımız varıdı 40/58, nazar vardır *diyi* üzelli: tütüdüŋ 55/56 vb.

doğru: bu merdivenliye *do:ğ̊ru* yanı bu yannı 49/112.

dolayı: burularda fazla hırsızlıḳ ‿ olmaz, şu soŋ yıllarda olôyor işde su:riyeden *dolayı* 4/11, hah, ondan *dolayı*, raḳḳa şehrinden *dolayı* 43/31, túrḳ̱men olduḳlarından *dolayı*, lisannarının bi değişik tipi olduu‿ndan *dolayı* 43/45, bizim ḳ̱óyde bu g̱ólden *dolayı* ba:zı yirler meyilli 49/104 vb.

eveli: bu g̱ünden *eveli* kendirinen ġovaynan su çıḳarïdıḳ 36/15.

ġadar: orda ġaradağa *ġadar* ḳ̱imse yoğumuş 37/21, evleneseye *ġadar* birbirini g̱örmezdi 39/95, o *ġadar* 49/115, şindi yoḳ o *ġadar* deyil heralda 51/23, bu *ġadar* 55/22, o *ġadar* g̱úzel olur 3/35, şu *ġadar* 11/186, bu *ġadar* 16/83 vb.

ġarşı: o şiye *ġarşı* yanı abdáZ namaZ i:mansızlığa *ġarşı* 44/32, daha èveli bize *ġarşı* iyi deyil 44/59, eskiden böye: *ġarşı*, böyüklere *ġarşı* biz de içindeydik gencidik çoḳ böyük sayġılar varıdı 47/23, onnan şiyle meseła yèle *ġarşı* atałlarïdı 49/74, zaba: *ġarşı* iba düşer 2/94 vb.

gibi: yav o‿ v̇adar talebe varıḳan ben *g̱íbi* ca:hilde mi inceliyoŋ ‿ ġardaşım ya: 8/15, şöyle para *g̱íbi* biş ‿şiy daḳałlardı ura ura 16/75, burda dúv̇ünner èsḳ̱í dúv̇unner *g̱íbi* deyil 45/1, böyle temiz bir ileğen *gibi* łayłon ġaba ġoyarız 11/164, şu perdiler *gibi* dikellerdin 23/22 vb. **gimi (yalnızca Türkmen ağzı bölgesinde):** sa ̧darıŋı maḳasınan icicik yałandan tıraş ider *g̱ími* ġırḳałlar 51/73, durum bildi:ŋ ‿ *g̱ími* fiłan deyil 53/193, böyük yığın yapardın şi˚yle bu eviŋ içi: ‿ *ğ̊ımı* 51/92, bizim ḳ̱óyüŋ adamı istanbuł sosyetesí: ‿*ğ̊ími* ġonuşur 36/1.

g̱óre/göre: gendine *g̱óre* 8/104, o zaman aŋḳarıya *g̱óre* biz oruç dutardıḳ 11/153, babałarımızıŋ a:nattı:na *g̱óre* 38/69, şimdiḳ̱í ta:bire *g̱óre* 45/40, ta:hminime *g̱óre* 53/18, duyduuma *g̱öre* bıŋarda ġara daş varmışımış 5/8 vb.

i ̧g̱in/u ̧gın/u ̧gı: o insannarı ısłah itmek *i ̧g̱in* bu yavïz selim ḳ̱úlli˚yesini, ca:miyi, hamamı yapdırmış 10/11, ata binip iyi sił̇ah ‿ attığı *i ̧g̱in* osmannı húkümdarı müsade itmiş bizi buruya 38/15, g̱úv̇ennik *i ̧g̱in* gelmissik 41/6, aşenemiz içerde ołmadığ̊ ‿*u ̧gın* mutfa:mız, g̱ènellikle burda zoba ġurúyuruz 45/71, bu yayłałara dav̇ïłır gelilleri˘miş

ġoyunnuḲda:ḳí ałaf ‿ *u ɋun* 53/8, o çuḲura kerme de ġołłardı acıḳ da dutuşmasu ‿ *u ɋun* 53/169, onuŋ ‿ *u ɋun* 7/75, o, işde bu, şiyiŋ *u ɋu* serilir, ya:ni sıcaḳ dutmaḳ *u ɋun*. sırta ałmağ ‿ *u ɋun* 12/35, cihiz ołacaḲ ‿eşşa:łarımızı temiz dutmağ ‿ *u ɋu* buralara ġôyarız 12/82, imam bir ġonudan *u ɋu* yardım itmedi bize 30/50, sełavatı onuŋ ‿ *u ɋu* g̱ünnük beş ‿şüz sełavat çekiyirim faydası ossun diyi, iyle 44/37 vb.

ile/ıła/uła/ilen/ıłan/ülen: bir harar saman bi̯r çuv̇ał yim ‿ *ile* diyeceksiŋiz 30/22, maḳḳas ‿ *ıła* ġırḳardıḳ 25/59, o:ğ̱luŋ ‿ *uła* ordu oł, ġızıŋ ‿ *ıła* ġomşu oł 25/199, bu hanım ‿ *ıła* da biribirimize daha nişannı deyil de g̱özümüz baḳıyor 26/88, bunnara birer igíşer ġırbac ‿ *ıła* v̇urdum 28/44, onuŋ ‿ *uła* işi ołmayan künde yarım k̲íło ip eğirir 25/82, onuŋ ‿ *uła* bö:yle dołandırı bir girip çıḳacaḳ yir ałığ̱orduḳ 25/223, ġırbac ‿ *ıłan* bunnara giriştim 28/46, kilim ‿ *ilen* 12/71, óḳúz ‿ *ülen* cırızıłłardı 28/33 vb.

kiri/k̲íri/keri/kirim/giri/g̱íri: biştikten *kiri* millete servis yapıyoŋ 33/33, onnan *kiri* ġına yaḳıłırdı 19/35, ondan *kiri* ġoŋşułar da başładı elma dikmeye 28/21, etini incecik makinede çekeŋ. çektikten *kiri* 33/29, onnan *kiri* 51/29, baŋa bi̯r namazła:, öldükten *kiri* üsdüme örtülecek 11/45, onnan *k̲íri* de ė:vlendi işde 51/36, arałıḳtan *k̲íri* nisana ‿ g̱adar hava soğuḳ gider 51/96, onnan *k̲íri* ayrı bir desennernen boyardıḳ 19/13, ondan *keri* de su kesildi 28/16, ondan *kirim* 29/9, ondan *kirim* pendir böre:g̱i yapałłar 29/73, ondan *kirica:zım* çałğ̱ıłar çałınır, yimekler bişer 29/4, ondan *kiriÇe:zim* 29/6, ondan *giri* ė:v yapıłdı 52/2, g̱íne g̱úlizarı ałmadıḳtan *giri* iş bitmemiş 3/183, ondan *g̱írime* 14/22, ondan *g̱írimiye* 14/58, ondan *g̱íriciːme* 13/39 vb.

önce: raḳḳadan *önce* hotamışa gelmişler 49/9, yayłıya g̱óşmeden *önce* 12/68, s̱ütten *önce* ġaymaḳ çekeris 17/80, túrkmennerden *önce* hotamışta 35/9, apa: gelmeden *önce* şurda sazłıḳta oturmuş 36/37, tıraḳtörden *önce* de suẏ diyi bi ‿ şiẏ yoğ̱du yanı 49/102, askerden *önce* evlendiK ėlli ikide 51/32, ondan ‿ *önce* de şu ta:rihte ġurułmuş diyen ołmadı 25/15 vb.

öte: depeden *öte* aşmış gitmiş 23/187, ġarapınardan *öte* yana 17/11 vb.

öylelik sıra: g̱örüyorsa saḳłı g̱örüyorduŋ, g̱óremesseŋ *öylelik sıra* evleniyorduḳ ya:ni 33/12, *öylelik sıra* geldik diyor, dört beş senede diyor 37/54, *öylelik* ‿ *sıra* ġuru yapıyołłar 19/54 vb.

soŋra/soŋura/so:ğ̱ra/sõ:na/so:ra/sõ‿una vb. : ondan *soŋura* 26/117, ondan *so:ğ̱ra* 1/85, herkeşten *sõ:na* 7/201, esnaf bilmedikten *so:ra* ben ne bili:m ta:rihini 8/13, dumanı k̲úlü g̱íttikden *so:ra* ateş hafif k̲ózlendi ‿ mi:di ya yemeg ‿ orda bişerdi 9/58, ondan *sõ:ra* 12/22, nisandan *soğ̱ura* hava havif havif ısınır ġayrı 51/97, telem bölúğ̱ünde dórd ‿ ay eğitim g̱órdükten *soŋra* 26/108, otus ‿ seḳizden *soŋra* 26/118,

ondan *soŋra* 27/20, işte yunanłıłar ordan g̱íttikten *soŋu* bizler buraya gelmişşiz yi͡enim 21/22, ondan *soŋŭra* su ġurudu 28/14, zabaḳtan ḳaḳtıḳtan *sõ͡una* 6/50 vb.

taraf: o:ndan öte *tarafı* inek ve atınan súrmüşler 53/47, deveniŋ öŋ *tarafına* 16/19, asFatıŋ öbür *tarafında* 21/71, dedem *tarafı* 26/3 vb.

üzere: a:ğırłı͡ı çumra ołmaḳ *üzere*, bu çumra ve ġarapınara ba:ğłı yirmi yėdi yėrmi seḳíz ta:ne ḳóy túrḳmen 43/8 vb.

yana: öte *yana* 17/11, ġoyuncułuḳ baya o:n om‿ beş yirmi sene dėvam itti, o yıłłardan bu *yana* 32/30 vb.

4.2.2.6.2. Pekiştirme Edatları

Metinlerimizde belirlediğimiz başlıca pekiştirme edatları şunlardır:

bile/bilen/bilenek: geldik mi biz buraya burałarın da͡a oteli *bile* yo͡udu 12/3, buna *bile* motif ġoyarıḳ çişit çişit 12/55, şindi askeriŋ gittii͡nden kimseniŋ haberi *bile* ołmas 14/75, onnar burda *bile* bitti dáha ḳúllükte yavrı:m 23/106, e: şindiye ne var canım. łayłon *bile* yo͡udu 32/151, şu an *bile* 32/224, yanı o ġadar yoğusa *bile* 49/116, ayran *bile* yoğudu şiyin yanında 51/85, irkeklerimiz *bilen* üç‿ etek giyerdin o zaman 23/200, ėvelden su, ġuyu *bilen* yoğudu 50/131, şindik emdirdikleri *bilenek* yoḳ, hazır mama 33/54 vb.

DA: piri ç piłavı *da* var bułġur piłavımız *da* çoḳ üsdün 3/34, yėdi ġardaş bėnde varıdı, yėdi *de* herifte varıdı 7/70, senden duyayın *da* ben diyeyin 25/2013, ere:ğliye giderin. iḳíndin *de* ere:ğíłden bi oraya varırın 26/50, motur filan *da* var *da*, taḳsi maḳsi var, iki ġırıḳ mırıḳ motursíḳlet fiłan *da* var *da* g̱ene *de* yorułüyürüm 49/128, çıḳ‿ *ta* yoḳarda yıḳa 29/1 vb.

ki/ḳíne: dirdi *ki* aman arḴadaş kerem it 1/55, dimiş *ki* o bayana, ġızım dışarıya çıḳ, çocu:ŋu ał, ama arḳaŋa baḳma dimiş 3/214, orałara ġafamız yitmez *ki* ġurułuşunu hay ġuzu:m 25/13, ya:v̇ bu memed‿ a: ölüncü bu millet ne iş g̱órecek *ki* dirdim 32/192, ėben dirdi *ki* dutuŋ súrünüŋ dirdi 49/53, emmime hoca dimiş‿ *ḳíne* a:łtın şu ġayanıŋ a:łtında dimiş 23/195 vb.

ya: misavír umdu͡unu yime *ya* bułdu͡unu yir yavrım 29/103, saŋa da a:nattım *ya* az önce 32/40, yeni teknołojiyi g̱órmüşler *ya* geriye tóbe g̱ítmezler 46/46, şiyle biyle, mayışa bağłandın, hani di:di:n *ya* millete didi 52/107, vapırda ne͡ú rüyor? geliyo͡ r *ya* deŋíz v̇urdu muydu çałḳıyor 16/30, öte túrküler de çoğudun *ya* ne bileyin yavrım 23/63 vb.

4.2.2.7. Bağlaçlar

Bağlaçlar, kelimeleri, kelime gruplarını, cümleleri ve kimi zaman da paragrafları şekil ve anlam bakımından birbirine bağlayan ve yüklendikleri işlevler ile, bağlandıkları sözler arasında türlü anlam ilişkileri kuran gramer ögeleridir (Korkmaz, 2014: 923). Metinlerimizde belirlediğimiz bağlaçlar işlevlerine göre sıralama bağlaçları, dennleştirme/karşılaştırma/seçme bağlaçları, açıklama bağlaçları, olumsuzlaştırma bağlaçları, olasılık bağlaçları, şart bağaçları ve pekiştirme bağlaçları olmak üzere yedi ayrı alt başlıkta ele alınmıştır.

4.2.2.7.1. Sıralama Bağlaçları

Metinlerimizde belirlediğimiz başlıca sıralama bağlaçları şunlardır:

...dA ...dA: ġoyun *da* g̱úttük, ġuzu *da* g̱úttük 2/53, o *da* öteği adam *da* 5/66, şuna çay barda: *da* diŋir ġupa *da* diŋir 8/6, o ołа ◡ *da* bilir, ołmaya ◡ *da* bilir 15/45, öyle *de* geldig ◡ öyle *de* gidiyoruz 16/9, babaŋızı *da* anaŋızı *da*, ġırbac ◡ ıłan bunnara giriştim 28/46, su *da* ġałmadı, onnar *da* ġałmadı 28/98, nişanda *da* para daḳałłar ałtın daḳałłar ondan kirim dúğ̊ünde *de* ałtın daḳałłar para daḳałłar 29/10, yidí:miz *de* fayız, içti:miz *de* fayız, oturdu:muz *da* fayız, işimiz *de* bitik yanı 39/63, şindi dikecek adam *da* yoḳ, giyeceg ◡ adam *da* yoḳ 39/84, o *da* aynı, o *da* aynı 51/28, ġoyun *da* g̱úttüm, ġuzu *da* g̱úttüm, samana *da* g̱íttik 13/10 vb.

hem... hem (de)... : *hem* şiye baca:ŋa *hem* de şiye 1/120, *hem* cimri *hem* ġısmır 5/64, o g̱ún *hem* gelin çıḳar *hem* de bir va:sıta gelir tıraḳtör veyat ta ne gelirse. oruya çihizi atılır, yúklenir 9/86, *hem* onuḳunu doḳuyorduḳ, *hem* bizimkini doḳuyorduḳ 11/57, eŋsesinde *hem* bi ◌̧eri *hem* saman maḳ̱ínesi ołuyor 13/36, *hem* anasını emer, *hem* yime ałışır, yim yimeye 23/113, *hem* kirman eğírir *hem* türḳ̱ú çâğırır 25/89, ġışın satıcı gelirdi *hem* hayvanına baḳılırdı *hem* misa:fire 39/38 vb.

hem (tek başına kullanıldığı birkaç örnek): öndüyün ġaramanda gine gitmiş, *hem* de mısır tarłasında 11/131, o:nnar oḴ̆ułа gidinci doḳuruz devamlı yaz ta:tilinde, *hem* de ben de şunu boyarım da 12/17 vb.

hemi... hemi (de)... : *hemi* ceyran, dêvletiŋ ceyranı fazła yanıyı, *hemi* vatandaşıŋ cebinden çoḳ para g̱ídiyir 53/194, yanı bu *hemi* devlete zarar, *hemi* vatandaşa zarar 53/196, *hemi* de atların di:neneca: yir *hemi* de atınan postayı getiren adamıŋ di:neneca: yir 38/8 vb.

ile (daha çok ekleşmiş biçimde > +(y)XnAn/+(y)nAn/+(y)lAn): *babayınan* o:ğłan ġoyun g̱údellerimiş 51/101, *nişannıynan* gelin 7/111, *sov̇anıynan* ġıyması 9/68, bu ayten hałamıŋ *annesiynen* bėnim annem 11/66, ḳarapınarıŋ *candarmałarıynan* ere:g̱liniŋ candarması burda buluşułłarımış 21/77, bir *babaynan* bir o:ğłan varımış 44/23, *ġarıynan* bi°z ġałdıḳ 46/68, *úçüncüynen* ilk hanımı öldü 50/106, *şa:bannıynan* hoTamışTan ayrıłma 53/34, e zamı vireca:sen *adanáynan* urfanın derílmeden vir 53/203, *babayınan* o:ğłan 50/77 vb.

ne... ne (de)... : yitirinci *ne* evimde huzur ġałdı *ne* de kesemde bereket ġałdı 7/169, ötеyi *ne* sen sor *ne* ben sö:leyim 14/153, ben *ne* dúğ̊ününe *ne* gelinini 16/37, *ne* huzur ġałdı *ne* bereket ġałdı, *ne* de bėnim işim iş deyi 7/172, *ne* böyle dert g̱órdüm *ne* de böyle ceş g̱órdüm *ne* de böyle borş g̱órdüm 27/22, bura adamı *ne* doyurur, *ne* öldürü 27/4, *ne* motur ałdı, *ne* ałasatabildi 32/11, *ne* ġonyuya beŋzer *ne* ġarabuŋara beŋzer biziki 39/15, bura *ne* ġonyaya beŋzer *ne* de ġarabıŋara 48/29, vałła: bizim eveli *ne* biliniyidi *ne* ediyidi 55/24 vb.

...**ossuŋ ...ossuŋ/...ossun ...ossun (< ...olsun ...olsun) :** sov̇an ġıraŋ, yeşil sov̇an *ossun* do:ru baş sov̇an *ossun* 13/91, o çocu: yı:ḳardıḳ, o çocu:ŋ şiyine elek *ossun*, kevkir *ossun*, ġałbır *ossun* onu çocu:ŋ ġafasına ġorduḳ 23/89, eti˘ra:fımızdaḳı hotamış ‿ *ossuŋ*, sazlıbıŋar *ossuŋ*, aḳçayazı *ossuŋ*, ortaŏba, ġayacıḳ, eyilmez burałar ġompile túrkmen 36/33, g̱elinner tüm açıḳ ołuyur nişan *ossun*, dúv̇ün *ossun* 44/51, eveli gelin at‿ arabasıynan gelirdi, ḳóyüŋ içinden *ossun* dıştan *ossun* 47/11, tüsgüdüllerdi nazara iyi ołur diller yanı hayvan *ossun* veya:t insan *ossun* 53/161 vb. **ołsun... ołsun... :** sosyał durumlar *ołsun*, ėfendim fałan durumlar *ołsun* aşşa: yoḳarı o eski ḳóylülerden saf bö‿ün kişiler yoḳ 38/31 vb.

4.2.2.7.2. Denkleştirme/Karşılaştırma/Seçme Bağlaçları

Metinlerimizde belirlediğimiz başlıca denkleştirme/karşılaştırma/seçme bağlaçları şunlardır:

ister... ister... : iyi bir nişanımız ołur. *ister* dúv̇ün sałonunda *ister* burda börekli iderler. öyle ha:. dúğünümüz de öyle ołur 29/5.

... veya: **(da) ... :** ġışın da oḳuł açılınca çobannarła *veya:* g̱endi çocuḳlarıynan g̱ídip gelerek nóbetleşerek hayvannarını bu şeKilde g̱eçimlerini tė:min‿ ideller 4/35, adam buraya ara sıra haftada gelir ya, *veya:*‿ *da* ayda gelir 12/73, adam tarłasını yapmaya iki óküzünü ałır *veya:* atını ałır gider om‿ beş yirmi kiłometire darłasının başına 26/35,

ere:ğílden bi oraya varırın, bi buraya varırın *veya:* ḳarapınara gideriz 26/50, atıyorum düüne gider *veya:* bi ġomşuya giderkene 32/99, so:na gíne gíderisek yaní gíne gíderdik birlikte *veya:* teklikte gíne de gídilir 33/65, ḳóyüŋ içinden *veya:* dıştan nişannıłanırdıŋ 47/5, yałınız heranġı bi cena:ze *veya:* bayramda odaları açıyoruz gene 48/45, ġıra giderdim ben çift súrmeye, *veya:* diyelim ġoyun gútmeye 48/77 vb.

... veya ... : dúğünüŋ birincisi gúnü cuma: gúnü öylen sonu *veya* cumartesi gú:n zabah sahat yėdide segizde gelir 27/56, ġoyun budu sağ *veya* soł 53/126.

...veya:t ‿ (ta) ... : çerek, a:łtın *veya:t* gúmüş 23/19, tüsgüdüllerdi nazara iyi ołur diller yanı hayvan ossun *veya:t* insan ossun 53/161, şiyle normał bi bėz torba bi kiło *veya:t* yarım kiło:łu bi torbaya 53/173, yataḳ *veya:t ‿ ta* yorġanıŋ üzerine atıłıyor 12/42 vb.

...veya:t ...veya:t: ġovaynan çekilirdi *vaya:t* i:nsan çekerdi, *veya:t* sözüm yabana eşşa:nán çekellerdi, *vaya:t* atınan 53/179.

... veyat ‿ ta ... : genelde fırında *veyat ‿ ta* eskiden sac ‿ arasında ġayma:nan ołur 9/41, bir va:sıta gelir tıraḳtör *veyat ‿ ta* ne gelirse 9/86, łastikten *veyat ‿ ta* meşinden ġova yaparız 13/22, yimi çoḳ yiyince görptü diriz, *veyat ‿ ta* deneledi, ölüyor, kesiliyor diriz 17/45, tarła ġıława geldi, *veyat ‿ ta* toprak ġıława geldi 54/3 vb.

ya: ziynet virir, *ya* bi biş ‿şi: virir 9/89, damłarda ġuruduruz *ya* bi motur arabałarıŋ úsdünde 13/144, *ya* ġına yaḫıłdı hinci gelin açmayıvirir, sarı ister, beşli ister avcunu açmayıvirir 25/153 vb.

ya... ya... : *ya* gelirim *ya* gelmem 3/148, ben *ya* öldüüm gün bu sazım çałacak *ya* geldiim gún 3/150, *ya* hinde gitti *ya* yimene 3/174, *ya* bunu bilmeli, *ya* çatłıyıp ölmeli 7/21, *ya* öldürüz, *ya* öldürürüz 41/31, *ya* yedi metel biliciŋ, *ya* yedi ḳóy viriciŋ 55/156 vb.

...yahut ‿ (ta/da): şu çocuḳ ġadarḳana *yahut* şu çocuḳ ġadarḳa ben ‿ó:ğsüz ġałdım 2/7, ağnadı diriz, ḳópek a:ğnadı *yahut ‿ ta* eşşek a:ğnıyor 17/20, otuz ‿ay gelmeden bitirdi, bir ‿ ay *yahut* bir buçug ‿ ay önce gónderdiler 22/6, üç, *yahut* bėş 23/36, üçer, *yahut ‿ Ta* çoğ ‿ ołursa bė:şer 23/37, biŋ ḳúsürden işde doḳuz yüz ḳúsüre düşmüş, *yahut* sekiz yüz mü? 38/62, şu ġałdırım daşını ġałdırdıłar, asfat mı dókecekler, *yahut ‿ ta* su aḳmaġ ‿için ġanalisyon mu döşüyüller, çałışma var 38/72, o ġaz yağı ha:ne başına mı, nühus başına mı yarımşar litre virillerdi, *yahut* bir litre 40/17, ba:zan ca:re içellerdi, ġaçaḳçı şiy gelirdi bozġırdan *yahut ‿ ta* daşkentten, dağ ḳóylerinden 40/25, şiyle onu, şu ‿ ğadar bi şiy parçasını keserdiŋ, ta:ḫta parçasını *yahut ‿ ta* buna beŋzer bi ‿ şiy 40/42, ondan so:na şiyle dışa pek da:vet ołmazdı. ḳóyün içine, *yahut ‿ ta* aḳraba:ŋa

da:vet ołurdu 47/5, virirse virir, virmezse bi cevap virir *yahut* erteler 48/53, ya:ɣ işte ramazanıŋ *yahut da* ałiniŋ veliniŋ 49/155 vb.

...yahut ...yahut: buydayı yı:ḳıyoruz, ondan so:na *yahut* ocaḳta *yahut* miłaŋġaza ġoyuyoruz ġaynadıyoruz 33/46.

... yav̇ut ... : herkesiŋ birer ikişer óḳúzü varıdı, *yav̇ut* atı varıdı 1/22, iki dúven, *yav̇ut* bir 2/97, otu ordan adam ora:nan *yav̇ut* elinnen yołurdu 40/81 vb.

... ya ‿ da ... : bi daracıḳ don *ya ‿ da* daracıḳ etek 39/87, biniyi motuṛsıḳlete *ya ‿ da* taḳsiye, do:ğru köy 49/97 vb.

4.2.2.7.3. Açıklama Bağlaçları

Metinlerimizde belirlediğimiz başlıca açıklama bağlaçları şunlardır:

çünkü: diyer túrlere pek ġułłanmazłar. *çúnkü* yataḳ boyanmasın diye 12/42.

dimek ki (< demek ki): *dimek ḳí* ġara ġavilliyimiş, herał ‿ orda öldüreceklerimiş adamı 6/51, işde *dimek ki* yaşłanıncı işde öyle ġuzum 13/84, *dimek ki*, ġabiristanıŋ ołduu yirde e:lbette ḳóy ‿ołur de: mi? 31/22 vb.

faḳat: yanı, buranıŋ ġuruluşu sułtan selim diyołar, başḳa ben bilmiyorum ben bunu. *faḳat*, başḳa şiy sorunnardan sor dirseŋ soruyum 2/4, buranıŋ derínliği o:v̇lum üç ‿ çüz e:lli meti˘re dimiş. *faḳat* hikmet iła:hi şu:rda zehirli su, şurda datłı su 31/21, a:mma da: ben ayda ona yüz yüz ödeycen ta:. *faġaT*, nėye öyle sóyleŋ yałan 31/40, peyġamberi tanıyan cehennemde ġałmayacaḳ, *faḳa:t* deve i:ğneniŋ deli:ni geçinciyedar yanacaḳ ‿ ta ondån so:na cenneti bułacaḳ 31/66 vb.

hałbusem (< hâl + bu + i-se): yałıŋız millet bizim topraḳta bitmez didi ereliye ałır gídeller satałłardı gúpreyi bizim topra: gelmez diyi. *hałbusem* gelirimiş amma bilgisizlik varıdı 28/30.

işte/işde: *işde* dimek ki yaşłanıncı *işde* öyle ġuzum 13/84, ıraḳtaḳı türkmen, ordan gelmiş. *işte* orta asyanıŋ buruya bi şiyi 10/7, ġalenderidik, *işte* durumumuz öylüyŭdü 13/10, babam ałı gíderdi at ‿ arabasıynan satardı. *işte* orda turp, bizde yėşillik yo:ğudu ya, her şiyler ordan gelirdi 16/60, tülü yapałłardı, hałı yapałłardı, ev ‿ eşşa:sını yasTıḳ yapałłardı, *işTe* eskiden o ġoyunuŋ yuŋu değerlendirilirdi 18/49, orda ġałmışłar bir zaman, soŋradan buruya onnar da ḳóye gelmiş. *işte* ondan dir benim ‿ o:v̇łan cinderesli, aptał, cınġan hepsi var diyi 36/16, orda ġoyunçułuḳ yapıyoruz. *işde* şimdi ba:zıłarı boşładı, ba:zıłarı devam ‿ idiyir 38/37, bin doḳuz yüz otuz doḳuz doumłuyum. *işde* o gúnden beri yaşıyoruz 1/3 vb.

ma:**dem:** ġuraḳłıḴ ‿ ołuncu, *ma:dem* sorduŋ, buruya apsef deyi bi, bir şeyimiz varımış, ı:, aşiret başḳanı diyelim ġayrı 38/3, amma, bir ya:ğ̱ı tułum, adam ta:mirci ya, *ma:dem* ġız istiyeceŋ na:raŋ o elbisiynen 7/129.

yałıŋız: bura biġaş yirden var da, *yałıŋız* huzurłu, rahat bi yir 1/15, *yałıŋız* yavrım naadaḴ ‿ ałłaḫ yołuna g̱íderseŋ ėyi ołur 7/137, bir gelin virmiş ekmek su. *yałıŋız* o da ġaynatasından ġaynanasından ġorḳarımış 10/26, ġurułuşunu bilmiyorum. *yałıŋız* bizim k̲óyüŋ iyi ołduunu söylerim 18/3, varmış, oḳu oḳu dimiş, *yałıŋız* ilan sırında geleceg ‿ onu dutuvir dimiş 23/196, o zamannar öyleyidi. *yałıŋız* hinci işte hepiÇíği var amma, dadı yoḳ 24/51, ofisten tohumłuḴ ‿ bu:ğ̱day virillerdi, g̱úpresiniˇ ‿ virillerdi. *yałıŋız* millet bizim topraḳta bitmez didi ereliye ałır g̱ídeller satałłardı g̱úpreyi bizim topra: g̱elmez diyi 28/30, şimdi oda k̲últürü bitti, *yałıŋız* heranġı bi cena:ze veya: bayramda odaları açıyoruz gene, serili duruyor 48/45, ėlli üşde daḫa ėrken do:ğ̱du da, *yãłız* ėvlenme şiyinden ma:ḫkemede yaşını böyüttük 51/34 vb.

yanı/ya:**ni:** sałma dirdik bua, *yanı* orası sidiklik 1/33, g̱úzel mi? g̱úzel de: mi? *yanı* biz oturduḳ mu eskiden ġonuşma youdu ya:. bunu sö:lellerdi 3/189, şöyle doḳuduumuz şiy zor. *ya:ni* bize ołaraḳ, ałışannara 12/30, çeltek var. *yanı* yanındaḫına çeltek dillerdi 15/47, biraz birbirine beŋzer ġarışmış. *yanı* çounnuu bu çevreniŋ yörük 26/59, g̱órmeden gelin gelen var. *yanı* şiy, bi g̱órücü usułu fiłan deyil 39/96, şiyle hałḳa yapałłarıdı, *yanı* yuvarłaḳ hałḳa yapałłarıdı 49/46, amma mahałlede keŋardan g̱órüyüdüŋ. *ya:ni* dıştan da:ł yine 55/4 vb.

za:**ten:** *za:ten* hasta:ne ġırḳ doḳuz yataḳłı 5/14.

4.2.2.7.4. Olumsuzlaştırma Bağlaçları

Anlam bakımından olumlu bir cümeden sonra, anlam bakımından olumsuz bir cümle kurulurken kullanılan bağlaçlardır. Metinlerimizde şu olumsuzlaştırma bağlacı belirlenmiştir:

amma (< ama): bura on beş sene evel filán bura k̲órfez, *amma* ceyran gelinci su çıḳıncı bura ġarabuŋar değíşti 5/2, ġırmızı, yişil, ma:vi, her çişit varıdı, *amma* genel a:ırłıḳłı soracaḴ ‿ ołursaŋ başłanġıcı ġırmızı 9/33, o g̱ünümüz bizim çoḳ bir iyi g̱ünüdü. *amma* şindikinnerin ben ne dúğ̱ününe ne gelinini hiç biş ‿ şi:sini 16/37, ġaraġah böłúğ̱ünde yatdıḳ. *amma* bitler bizi ele ałdı 26/102, bu adam deyil dimiş ėş̱k̲ıyałıḳ yapan, *amma* şo adamınan şo adam ėş̱k̲íya dimiş 44/10, bu çałġı mułġı oynaŋ, *amma* şímdi o işler bitti yie̲n 53/58 vb.

4.2.2.7.5. Olasılık Bağlaçları

Başına geldiği cümledeki yargıya olasılık anlamı katan bağlaçlardır. Metinlerimizde şu olasılık bağlacı belirlenmiştir:

belki: hatta: bir zaman bu ġayaların etra:fına daş çevirtmişler. *belki* sen de duyan mı musa? daş çevirtmişler 1/25, ahmedi g̱ó:nü sarmadı. *belki* onuŋ da bi istedi: vardır g̱ó:nünden geçtii̯ 3/41, beddüv̇a: ideŋ dóner. *belki* o haḳlı olur gendiŋe döner 14/145, her ha:neniŋ vardı. yanı bir gişinin deyil vb. **beki/bekit (yalnızca Türkmen ağzı bölgesinde):** *beKi* de yüz ta:ne oda 39/38, amma bėni iyi ḵótü saḥlıḥlar, *bekit* ‿ te isma:i̯llen gitsem 52/85, eyer tanıyosaŋ tanıyın. *beki* de hiç birbirini g̱órmeden ałannar olurdu 47/35, yapsam dúv̇a: idicin *bekit* ‿te gideken 55/133 vb.

4.2.2.7.6. Şart Bağlaçları

Metinlerimizde belirlediğimiz başlıca şart bağlaçları şunlardır:

eğer (> eyer/e:g̱er/eğer): vałłaha billaha *eyer* şindik ossun ġardaşım herifi oraya g̱ómeller 2/42, haşıłamazsaŋ *eyer* şindik, aḳşamdan ısladıŋ ıççaḳ suya 9/69, *eyer* şiy ‿ dersen dayıma g̱eliŋ. dayım da g̱özel a:nadır 11/120, *eyer* ben hayvanım ‿ ołmasın arpa buğday ekmem 27/15, şu anda *eyer* önlem ‿ alınmassa üş dört sene soŋŭra ma:sül virece:ni zannetmiyorum 27/34, benim aylem şu anda yetmiş dórt yaşında, *eyer* benim aylem seniŋ geldii̯ŋ şeyi g̱örüyürse seniŋ ‿ öŋúnden geçmezdi 47/25 vb. **e:g̱er/eğer:** *e:g̱er* baŋa iyilik yapaca:saŋ túfe:ŋi vir bã: 6/48, *eğer* ben ‿ ölürsem at arḳaŋızdan varır dimiş 38/21, *eğer* bi ça:re ołabilirsek ołałım 1/64 vb.

yadeyse (< ya değil i-se): ondan evel de varım da, iki şeyir içine girinci yavaşłaŋ. *yadeyse* çay ġaynamâya ordasın 32/141, tá martın ‿ om beşinde dahi łodusunan, łodus ‿ eserse ḳaḳardı, *yadeyse* ḳaḳmazdı 53/103, bamya pek adamın canı isterse bamya bişirdir hanımına. *yadeyse* amma çorba, ḵófte, işte fasille baş yėmek ġa:rin onnar yi̯en 53/116 vb.

4.2.2.7.7. Pekiştirme Bağlaçları

Başına geldiği cümleyi veya kendisinden önceki cümleyi pekiştirmek amacıyla kurulan cümlelerde kullanılır. Başlıca şunlar belirlenmiştir:

hatta:/hattâa̯/hattíya: ġałdırdıı̯ ha:sılatı çuġura ġomermiş. *hatta:* bir zaman bu ġayaların etra:fına daş çevirtmişler 1/25, genel yapı şiyden gelme, g̱úney dov̇u. *hatta:* bir ‿ ucu i:randan, ırаḳtan, ne biliyim súriyeden 10/5, hotamışa oturmuşłar, *hatta:*

yıḳıḳłar durur, ben biliyordum, daşdan 37/26, o yıłłarda fiłan ya:nı. *hatta:* şiy de varıdı bizde baḳ, ėsḵí dúven varıdı 49/42, ġaradağa ġadar bunnarıŋ emrindeyimiş. *hattâa* ahıłłarı fiłan var, daha duruyo, daştan yapmış 37/33, ıłacınan ġúpreyinen böyüyor. *hattíya* şöyle aşdım baḳTım, beş ałtı ta:ne ceviz ġadaḳ ołmuş patatisler 5/20 vb.

hele: *hele* bizim ḵóylü bi ıramatłıḳ varıdı nu:rettin diyi, bėnden bi yaş böyüğüdü 49/109, *hele* deniziŋ ałtındaı şiyi ġörüyüŋ ya: 49/143 vb.

4.2.2.8. Ünlemler

Ünlem genel olarak türlü duyguları anlatan veya doğadaki sesleri yansıtan kelime olarak tanımlanabilir. Gramer terimi olarak ise, Korkmaz'ın tanımı şöyledir:

> Ünlem, söz içinde konuşanın acıma, beğenme, sevinç, korku, çaresizlik, şaşkınlık, üzüntü, dua, hayret, pişmanlık, kıskançlık, özlem gibi çok çeşitli duygu ve heyecanlarını etkili ve kısa bir biçimde anlatmaya; karşısındakilere seslenmeye, çağırmaya, cevap vermeye, göstermeye, sormaya, onları onaylamaya, redde veya tabiattaki sesleri taklit yolu ile kelimeler türetmeye yarayan bir söz türüdür (Korkmaz, 2014: 961).

Metinlerimizde belirlediğmiz ünlemler, Korkmaz'ın söz ettiği bu duygu veya eylem unsurlarına göre tasnif edilmemiş, sırayla genel olarak ele alınmıştır. Ancak ele aldığımız bu ünlemler, bölgemiz ağızlarında çoğunlukla karakteristiktir. Metinlerimizdeki başlıca ünlemler şunlardır:

abo:/aba:/abå:ẏ/abbo:ẏ/abo:v̇/abo:ẏ/abou:v̇/obo:ẏ: mısanıŋ şiyi varıdı ağaçları, *abå:ẏ* ėlma yirinden ḳaḳmazĭdı 51/116, fena: mi˚llete bit düşerdi amma *aba:* bitten ayrıłamazdın 51/56, *abo:v̇* 52/10, *abo:*, ġencidim 52/9, varıvırdıydım *abbo:ẏ* 14/119, *abo:ẏ* on bir millar on iki millar 52/85, tuv̇af bi ‿şi: ołursa *abou:v̇* diriz 4/38, *obo:ẏ* e:mmi gel ‿ele bir şuruya 14/122 vb.

ah/aḫ: *ah ah* ġuzum ġítdim şu yaşłıłıḳ şiyine gitdim. a:łarı be:leri bildim amma, onnan. ġız oḳur mu o:ğłannarĭnan? 3/28, *aḫ* oca: batasıca kim attı len didi baŋa. ben ġórmedim didim 2/48 v̊å:v̇, o ora:łа derme *aḫ*. ora: tek, tek oraḳ. elime ennikleri daḳardıḳ, şıḳıdıḳ şıḳıdıḳ şıḳıdıḳ bunnarı dererdik 25/111 vb.

ałо:/ałо:ẏ/ałо:v̇: televon itti, baba:, ney ‿len tosḳa mı, ne. *ałо:*, nevürdüŋ giciktiŋ ya: 8/30, *ałо:ẏ*, nö:rúŋ arḳadaş? iyi misiŋ? iyiyin 24/80, *ałо:v̇* 32/137.

aman/a:ma:n/a:man/a:manıŋ/ama:n/amanıŋ/amaniŋ/amaŋ: fadim ‿ aba be:, *amaŋ* sen de ya:, ne diyi öyle yaptıŋ? 3/19, *aman* arḴadaş kerem it 1/55, ıramazan ta:

inan *aman* anne dimedi 7/81, ülen o:ğlum *aman* bėn hata: yapmışsım 8/127, *aman* ġardaşım baḳale:, şu ekme: suyu ał, yałınız benim virdiim söyleme burdan çek git dimiş 10/27, *aman* bir ırıłmışşı:z 11/115, *aman* o arı soḳar adamı 14/120, *aman aman* unutma baba 25/218, *aman* bu ġıtłıḳ getirir 34/18, *aman* dikḳatli ołuŋ 40/59, ya *a:ma:n*, beş gişi ġałmıştır. seniŋ iderdir ġızıŋ itmezdir canım 39/77, *a:man* 14/76, *a:manıŋ* hinci cenderme dirler ya, o zamat zaptiya dirlerimiş. zaptiya geldi 23/156, sen de, *ama:n* 45/67, *amanıŋ* zurna çałdı, davıł döv̇üldü, ġadın oynadı 14/90, *amaniŋ* şuram a:ğrı, buramız a:ğrı 23/169 vb.

ana:/anå:v̇/ano:v̇: vardıydıḳ, *ana:* buraya sinek gelmiş 14/115, adamın yüz kile harmanı ołmuş ya:ṷ *anå:v̇* 49/156, *ano:v̇*, düzgün soru sor. bunnar avrad‿işi 27/43, *ano:v̇*, o işten hiç annamam 27/99.

bahale/baḳale (< bak hele): *bahale* nası ferimsiz çocu:muşum 14/119, *bahale*, ben ne annadaca:n? 29/1, *baḳale* didim, siziŋ şindi eliŋizden telefonu ałıp beşini de dov̇mem iła:zım siziŋ didim ya:v̇ 32/115.

be: *be:*, benim eme:m yoḳ mu:? 11/44, *be:*, şununan geçerdik 11/150, fadim‿aba *be:* 3/19, *be:*, hacı emmiye söyle gotúrsün seni 50/112.

e:/e/ı:/ı:y: ondan so:ra, *ı:*, onuncu ayda fiłan geriye dönüyołłardı 12/6, *e:* şinci de yaşłandıḳ 21/26, *e:* ben askere geldim 26/102, *e:* şindiye ne var canım 32/151, *e:*, peki bunu resmi dairelerde ġabuł idiyiller mi? 49/16, *e:*, ėliŋ ġızarmaz mı peki? 50/173, *e:* üyle 51/11, *e* biz sekiz yüz liraya bu:ğda satıyırız 53/2017, *e* şincik kibarłaşdıḳ 3/21, *e* do:ruyu só:lüyoz, yałan mı só:lüyoz 8/121, *e* gózüm górmeyince oḳuyamıyorun 31/49, o su, *ı:*, ta:hminime góre bu on‿on iḳí sene fiłan yaTmış burda 53/18, vałła *ı:y*, dünyanıŋ teła:şesi 45/4 vb.

íy/ı: şimdi gençleri gótürsen de esḳíden ġoyursaŋ tóbe durmazłar *íy* 46/45, başḳa bi‿şiy yoḳ *ı:* 51/85 vb.

vay‿efenim (< vay efendim): *vay‿efenim* sen benim ḳópe:me niye v̇uruŋ 6/32.

ha:h/ha:ḫ: *ha:h*, patadise ḳúmpür dillerimiş 32/58, *ha:ḫ*, ondon so:no bu adam ölmeden işde o:ğłuna ġızına derimiş ki 32/205 vb.

ha:/ha: *ha* bi de eskiden túrkmennerde şu varıdı baḳ 34/4, *ha:*, ben‿ölmessem, bėn arḳaŋızdan devam iderim 38/21, burda fazła zepse meyve fazła yitişmez. *ha:*, neye yėtişmez? 42/22, *ha:*, ordan su basıncı buraya gelmişler 43/41, *ha* bi yemek adeti var şindi 39/34, *ha* önceden biz, mazudunan sułanırdı 49/100 vb.

hay: *hay* ziydi vaḳḳasına oğrayasıca 7/155, *hay* ġudurasıca hırsız, *hay* ġudurasıca ġudurġun 11/199, *hay* fadimana 14/111, bėn o ma:nileri hiş bilmem *hay* ġuzum 14/149,

orałara ġafamız yitmez ki ġuruluşunu *hay* ġuzu:m 25/13, ne diyeyin, ne yaḳıştırayın *hay* yavrım 25/233, ne biliyin *hay* yav̇rum ne oyunu oynardıḳ 29/44 vb.

haydi/haydı/hadi: *haydi* geşmiş ‿ ossuŋ 32/213, *haydi* ḳaḳmaŋ ‿ ġı epmek yiyecez 11/173, *haydi* ġanara git, evde yatma 17/48, *haydi* ġızım 23/38, *hadi* ėyi g̱ünner 3/58, *hadi* hızmatını yap didi7/123, patuz geldíğıyle *haydı*, eridivirip gidiyor yavr̊ım 25/116 vb.

hayret: *hayret* bu‿adaḳ var mıymış? 7/189.

hıh: ġara bir ılan hotur hotur hotur geliyorumuş. *hıh* diyi ġorḳmuş, a:g̊zı eğílivirdi 23/198.

hiy (< hey): a:ğła *hiy* bahdı ġara' diyor o ġıza 3/149.

keşke: g̱ól na:riẙ yav, g̱ól *keşke* ossa 49/106.

maraba (< merhaba): *maraba* hoş g̱eldin 5/56.

ma:şałłah/maşałłah: iyi *ma:şałłah* 46/80, elli ałtı, *maşałłah* çoḳ genç duruyon 50/8.

oh: ama orda anam geldi bi soğan şiy ‿ itti, *oh*, çocuḳ ġurtułaġałdı 34/28.

oho:v̇/oho:ẙ: *oho:v̇* gezilecek g̱örülecek yir ora 16/33, g̱ól bitti gitti su, *oho:ẙ*. seksen dórtte tama:men ġurudu 49/106.

oy: *oy* anam ‿ anam ‿ anam 12/64.

tá:h/táh/táḥ: nece ana ġuzuları gitti vałła: billa: *tá:h* 2/67, adam ġurmuş damłamayı, *táh*. açıyi vanayı geliyi ėve 49/93, siz şindíḳí gençlik *táḥ, táḥ* 49/78, para nirde, yiyecek nirde, içecek. şindi *táḥ* 49/87 vb.

ülen/lán/len/ułan/łan/ułán/ülán vb.: *ülen* nirdesin o:łum 1/41, *ülen* o:g̊łum bėnim g̱endi güna:m g̱endime yiter 8/124, *ülen* ağacı ġırmaŋ da gözelçe yeŋ 28/39, *ülen* arḳadaşłar bu her gün bize söv̈üyor 37/43, *len* o:g̊łum ne duruŋ *lán* ağaŋı óldürdüler 6/30, *ułan* ġardaşım 48/11, *ułán* baḳıyırım buŋa iyle mayıł mayıł 32/67, *ülán* na:ci o, o ince ip nahał eğrilirdi içine? 16/42 vb.

v̇å:v̇: *v̇å:v̇*, o ora:ła derme aḥ. ora: tek, tek oraḳ. elime ennikleri daḳardıḳ, şıḳıdıḳ şıḳıdıḳ şıḳıdıḳ şıḳıdıḳ bunnarı dererdik 25/111.

va:y/vay: *va:y* başım ‿ ağrıdı bir ağrı kesicisi 25/107, g̱eldiler *va:y vay vay* didiler 28/19, *vay* yavrım *vay* 21/53, ġadınnar *vay* ėmmimidi, dayımıdı, na:łıdı, niceyidi sayar a:łałłardı 25/196, çoca: ėlli yüz atarsaŋ *vay* dedem diyiyor öpüyor 8/74 vb.

vałła:/vałłaha/vałła/vała vb.: paranıŋ hisabını askere gidincik *vałła:* askerde ö:rendim 2/148, *vałła:* túrkü ne söyleyeyin de. aḳłıma gelse de 28/52, *vałła:* ikü:s ‿ sene ikü:z ‿ elli sene fiłan buranıŋ geçmişi anca vardır 39/9, *vałłaha* billaha eyer şindik ossun ġardaşım herifi oraya g̱ómeller 2/42, ałınaca:mış *vałłaha* 11/38, *vałłaha* yaz

gününde böyle ora:nan ekin direrdik 20/40, *vałła* buranıŋ ġuruluşu çoḴ‿ eski 30/2, *vałła* o şu g̲ünümüzde de var 45/76, *vała* k̲últür işleri bu k̲óylerin işte dúğünnerde esk̲íden ta:bi çałġı mułġı bołudu 53/55 vb.

vi:**ri**:**:** başḳa yoḳ, sor, *vi:ri:* 52/20, *vi:ri:*, g̲ücücük o:ğłan 52/54 vb.

ya/ya:**:** hani şu domałan fiłan diyołłar *ya* ġırłarda, onu biliyoŋ mu? 11/127, ġoyun ġoşarız *ya* ona örken diriz, örk diriz 17/32, birisi geldi ġıçıḳışłalı *ya:* bizim imam gitti didi 30/55, saŋa da a:nattım *ya* az önce 32/39, ayağımızınan sürüyü *ya* a:t bizi, ġarıştıríyidik biz oŋu 49/55, *ya:* g̲ítme didim 31/45 vb.

yazıḳ/yazzıḳ: ne yapsın adam *yazzıḳ* 50/114, e:mmim *yazzıḳ* oturrumuş 11/85, *yazzıḴ‿*üşüller 51/99, g̲ítti g̲ítti çek̲Ti geldi *yazıḳ* 52/4 vb.

BÖLÜM V

METİNLER

5.1. Karapınar/Merkez Yerli Ağzı Metinleri (1. Bölge)

Metin Numarası	**1**
Derleme Yeri	**MERKEZ, Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Selahattin AKILLI (79), okuma yazmayı askerde öğrenmiş.**
Konu	**Tarih, geçim kaynağı, kelimeler, ekmek yapımı, hayatı, kıyafetler.**

Kendinizi tanıtabilir misiniz?

ben ġarapınar selimiye mahałlesinden süleyman o:łu sełahattin aḳıłłı. hałḴ ‿ arasında baattin, núv̇usta sełahattin. bin doḳuz yüz otuz doḳuz doumłuyum. işde o g̱ünden beri yaşıyoruz amma g̱itdik bundan so:na pek şiyimiz, ne biliyim ałła:n emrine şúg̱ür ayaḴ ‿ ayag̊dan boğaz boğazdan, doğma büyüme burałıyım.

Bu yörenin tarihine dair bilgi verebilir misiniz?

şimdi burası bir pınar ołaraḳ, ileride pınar var ġurudu şimdi ya. orda, biġaş ‿kişi bó:le hanı gelmiş bi arıya, orâya ġonmuşłar benim duyduğum. ġarapınar ołmasına sebep ora. ġara, yanı suyu birez aççıḳ siyáh, ondan ġarapınar ołmuş. ėvel sułta:niyeyd̊i, sõ:radan ġarapınar ołaraḳ şiy itmişler. yedi seneye bir, segiz seneye bir su k̲esilir, şimdi de yiraltı sułarı çekilinci her taraf ġuyu ołdu. ilerde şorda şiy varıdı, ġayanıŋ ‿ arasında ordan su haşır haşır gelirdi. yałnız türkmen tarafından g̱elirdi herałde onuŋ suyu. şimdi kesildi, yiraltı sułarı kesilinci çekildi, aḳmıyor.

Bu yörenin etnik durumu hakkında bilgi verebilir misiniz?

yazġannar var şiyden geldi, maraştan. ó:ztürkler var başġa yirden gelme, bura biġaş yirden var da, yałıŋız huzurłu, rahat bi yir. ġarapınarımızda öyle şiy yoḳ, temiz. amma bi de şu var, pasif. yanı, v̇urucu ġırıcı deyi yanı. yanı yırtıcı, şunu yapałım, şunuŋ yaḳasını yırtałım. başḳannarımız arḳadaş baŋa şu ołacaḳ diyemiyor, başḳannar ġoyun gibi, adam mayışını ałdı yattı. gendini ġurtardı. başġasına yoḳ. eŋ ‿ eski şiy ġarapınar. ere:liye baḳ, çumrâya baḳ. eskiden bura sułtaniyeyi˘miş. işde bó:le arḴadaşım.

Bu yörenin geçim kaynağı nedir?

ġoyunçuluḳ, tarım ėveli ó:leydi. ėvelden yayłıya giderdik, herkesiŋ birer ikişer óḳúzü varıdı, yaẇut atı varıdı, onnan ġışłardı yayłada, óle geçim sa:łanırdı. ġoyun om‿ beş yirmi ġoyun, bir iki óküz. ėveli dapı yoğumuş, dapısız ortak çiyrek ekellerimiş. baŋġa yoḳ, ofis yoḳ, yatırım yiri yoḳ, ġałdırdıı ha:sılatı çuġura ġomermiş. hatta: bir zaman bu ġayalarıŋ etra:fına daş çevirtmişler. belki sen de duyan mı musa? daş çevirtmişler, boş durmasın, aylaḳ ġałmasın diyi. birbirine millet yardım iderimiş, imece çałışırımış, o:leymiş. sułu tarım ołuncu, bizim o taraf suyu acıdır. ġışın çardaḳ yoḳ, saman yoḳ, ġışın ġoyun ġırda ġałırdı. hatta: bi mevzu annadıyım. ben ufaım, gittik gice, dipi çıḳtı, ġoyun durmas, çardaḳ yoḳ. ġoyunun ałtı temizlenir ısłanırsa, ġuru saçılır tekrar sürülür ġoyun orda dururdu. amma durduramadıḳ zabaa ġadar. ağıł, ġamışdan yapma ağıł vardı şó:le şu biçim, amma üsTü açıḳ, üstünde bi‿ şi: yoḳ. dórt göz çevrili, şurda sałma ołurdu. sałma dirdik bua, yanı orası sidiklik. ġoyun çıḳtı mıydı oruya sidik boşadırdı. ałtı temizlenir, k̲úrünür, ta:talar topłanır, kön saçıłırdı ałtına. ondan sõ:ra ġoyun g̲elir rahatça yatırdı.

Kön ne demek?

yanı g̲úpre, ġuru da dinir. gendi g̲úpresi. ismiŋ neydi?

Kâzım.

ḱa:zım, o g̲úpreleri topłayıp onu yığardıḳ, öbek yapardıḳ, öbek gendi gendine ġururdu, dutuşurdu yanı. hayvan girer yatırdı. zabahTan ołdu ben k̲ópeklere toł yapmaya gittim yayłıya, çektim ġafayı yattım, ne iş g̲órürseŋ g̲ór. k̲ópekleriŋ tołu yaptım. ülen nirdesin o:łum, adam gendi başına ġałmış, kimse yoḳ. ėveli çobannarın yardımcısı k̲ópe:di. birinde on üç ta:ne canavar gelmiş, ġoyunu yiyecek. şimdi, k̲ópekler de çoḳ şiyimiş, yanı ferzek ġurnazımış, g̲úçlüyümüş. hatta: şimdi birisi hayvana, ġoyuna ġafayı ġor yatırımış. ġara doŋuz g̲elirimiş. ġara doŋuzun birisi, ben aççıḳ aḳłım iriyor, gine ahmet dayım çobanıdı. sazdan on‿ om‿ beş şiy çıḳmış doŋuz. k̲ópekler iyi ya, k̲ópeklere şöyle bi şiyitmiş baḳıvirmiş k̲ópekler yörümüş. k̲ópekler ġıvratmış gelmiş dayımıŋ‿ óŋúne yı:v̇mışłar şiyleri, doŋuzları. içlerinden birisi şiyidinci, bi yúk̲lenmiş dayımıŋ üzerine, k̲ópe:n biri de yandayımış, yandan v̇uruncu bera:ber devirmiş. k̲ópekler ısdıramamış şiyi hayvanı, doŋuzu ısdıramamış, gevememi˚ş yani. dayımıŋ da elinde

ėvelden şiy ‿ idinci ġama varımış, ġamayı sarmış diynee, ėyce sarmış. ırzı ġırıḴ ‿ seni diyi basıyor, bıçaḴ ‿ eyliviriyor. ondan so:na hepisi ḳaḳmış yörümüş.

Bir hikaye anlatabilir misiniz?

ėveli osmannının şiy zama:nı, babam a:nattı bunu da. bėn eskileri çoḴ ‿ dinnerdim hatta: túrkmen de biri ġeldi a:nattı da, hasımlıḳdan bilmem şundan bundan dirdi ki aman arḴadaş kerem it, ėvła:dınıza intiza:r itmeŋ dirdi. iki łafınıŋ biri budu, buydu. ben didi babamıŋ şiyinden yúzünden ołdum adım ġanlı bekir ġałdı didi, bekir a:. intizar itmeŋ dirdi. ananıŋḳı ġeçmez de babanıŋḳı geçer dirdi de. şimdi zama:nında bu osmannının şiy zayıf zama:nında divlede, ġaramandan gelirimiş öşürcü. ġaramandan gelirimiş. ġaraman o zaman viła:yet miydi? üş ‿ ġişi gelmiş divliğe. gelmiş, oturmuş tabi bi oturmuş ḳaḳmışłar, adam ağa, a:rlamış, yidirmiş içirmiş. dimiş ki, bize avrat bułacâŋ. nirden bułsun adam, ałłaḫ ‿ ałła:. ołurudu ołmazıdı dirḳen, ben dimiş yapamam arḳadaş, ben kimi getiriyim. bi işçisi varımış, ağa dúşünürḳen ġormúş. ağa sende bi hał var dimiş. o:łum git ya, bi ‿şi: yoḳ. só:le ya, eğer bi ça:re ołabilirsek ołałım dimiş. o da ülen o:łum dimiş bó:le bó:le, bu pezevekler benden avrad ‿ isTiyo, ne yaPacam. o ġołay dimiş. nası ġołay len? ġołay ya: dimiş, sen ne yapıcıŋ. nası ġołay o:ğłum? sen odałarını ayrı ayrı yap, onnarı ben hałliderim dimiş. sen şuruya, sen şuruya. adam, satır varımış satırı bilelemiş, gireniŋ ġafasına v̇urmuş düşürmüş. úçünü de orda hałlitmiş. onnan, onnar da ġałmış, hani kimiŋ yaptıı belirsiz. ağa ona ġızını virmiş. orda o:le ġaddarłaşmış ki, hatTinden fazła. o zaman osmannı da zayıf ya, şiyler gelmiş, onu dira:yetli ġórmüşler, sen bu çevriye baḫaraḴ ‿ ołsaŋa dimiş şuadaḫ şura şura, hatta: ereğliden şiy ġúłbahçeniŋ ‿ o civardan şura seniŋ. ölçme yoḳ, şurdan şura seniŋ. ondan sõ:ra ambardan şurdan şu yannı seniŋ. gelmişler bu tarafa, duz yołu, ordan bizim deperden a:łın, bilmem nire o şiyiŋ deperden bu tamam dimişler, seniŋ bura. bura seniŋ, buruya baḳacaŋ dimişler. adamłar ha:Íla: o yirler şindi satıła satıła, yine içe, öle ġała şindi hepisi ġurudu, bi táne ġałmadı. el değíşti yani. şindi hülü:sülerin yiri onłardan ġałma. da eskilerden şindi, ağałıḳ bir dira:yet varısa her yiri zapd ‿ idermiş. amma niriye gitti o ‿ v̇adar varłıḳ, aḳıł ‿ ołmuyuncu. hazi:ne, devlet małı hayır itmedi. cina:yeT ‿ işlediler, adam v̇urdułar, bilmem yaraładıłar, bilmem ne ołdu zahanı gidi yidi gitti. sor başḴa arḳadaşım.

Eskiden ekmek yapımı nasıldı?

ėveli ḵómbe varıdı, tandır varıdı. ėvel fırın yoğudu. bi tek fırın varıdı burda. ġoyunuŋ ġığı, kemresi hani olur ya, onu ordan yúklerdik ġışın yaḳaca:z ya, ordan dolduruduḳ sabah namazı çıḳardıḳ buruya ġuşluḳ gelirdik. burdan yı:ḳar o şiye içeriye alırdıḴ. ondan so:ğ̊ra da çıḳtıḳ mı çarşı ekma: alırdıḳ, ekme:n içine ġor dürüm yapar yirdik. bó:le de varıdı, yanı başḴa yoğudu. onŭ ‿da ġórdük.

Gığ ne demek?

ġığ, ġoyunuŋ arḳasından çıḳana ġığ diriz. tezek yanı, o tezek olıyor, yaḳıt. sübürürdük onu şiyinen, çuv̇allarınan getirirdik. kerme de, hayvan yatıyor ya, dėvamlı yatır. onuŋ yattıı‿ yire biz ḵón atarız, ġuru atarız.ġeze ġeze o kerme olur şöyle bi ġarışı geçer. onu da baharın bėlinen ġaldırız, ġuruduruz. ḳare ḳare ġayarız, o da kerme olur.

Kırda yetişen bitkiler neler?

yimlik varıdı, pancar varıdı, onnar ġalmadı şindi. ezgen, yavşan. yavşan azıdı. saz tarafı ot biterdi, duzlu olurdu o ot. onu hayvan yidi miydi bu sefer yanır, suya çabıḳ gelirdi. o:le.

Akrabalık adları neler?

amca var, di:ze varıdı, hała var. bacınıŋ anasınıŋ ġardaşına di:ze dinir. ėvel ini diyołar ġayına bazı şiyler, bizim bura deyil ḳoylúler dir ekseriye. so:na, ėvel va:sıta yoğudu, deveyinen gidilir arḳadaşım. hatta: şurda ketiriŋ içinde, bi zaman babam rahmetlik seksen yüz ġuzu ałdı. bura da yişerivirdi ġúzün, oruya bi ağıł duttuḳ. orda bizim inişte hacı, çoban varıdı. orda dipi basmış. babamgil gitmiş burdan óküz ‿ arabasıynan, boş sałmışłar óküzü. ġar bó:le çoḳ yağıncı ġırıłmış ölmüş, bizim o zaman yüz ġoyundan dört beş ġoyun ġałdı. şindi va:sıta çoḳ şahane arḳadaşım. ėvel velespitinen gezerdik. óküzlerinen hałḳa yapardıḳ çift sürerdik, aŋız sürerdik. bėn ġırḳ ġún, ġırḳ ġún óküzlerinen tarła yaptım. sabah namazı ḳaḳardım, iki dönüm adımłardım. iki dönüm sürüncü, sabah ġún doğduda sürürdüm ondan sona óküzleri doyurmaya çıḳardım. şunu da ġórdüm, bir sene ya:ğ̊mur olmadı iki yüz dönüm yir ektik ġóğermedi, yeşermedi, bu:ğ̊day yeşermedi. irtesi sene tek siyrek böyle, ordan burdan ölmemiş ölmeyenner ġóğerdi yani. bi de şunu ġórdüm, ė:smedi rüzgar. rüzgar çıḳmadı düvennen atamadı, şindiki ełavatłar yoḳ ki savırsın. rüzgar çıḳmıyıncı savıramadı, irtesi sene açtı savı˚rdı. onu da ġórdük. ėvel çarıḳ giyerdik, aya:mıza çarıḳ giyerdik. ayaḳḳabıya çarıḳ dillerdi. şimdi deve gönünden çarıḳ yapardı şöyle şuruya, onu da ipinen filán ba:ğ̊lan, şuruya bi

de ałt i ̧cine dołaḳ yapardıḳ dołaḳ. dołaḳ da şöyle uzun, aya:ŋa dołaŋ, içine saman ġoŋ şiyin içine çarıın içine, ayaḳłarıŋ üşümezidi.

Ayakkabaının başka eski isimleri de var mıydı?

ismi de başġa, yemeni varıdı ėvel. bir ayaḳḳabı varıdı, ben giyerdim, ağam giyerdi, babam giyerdi buruya gelinci üçüm üz giyerdik. yemeniyi il içine çıḳarkene. ısġarfil filán deyil, yemeni diller.

Kıyafetlerden neler vardı?

haba varıdı haba. doḫuma habałar varıdı ġıłdan. hem şiye baca:ŋa hem de şiye. onnar üşütmezdi adamı, ıççaḳ dutar. so:na, kepenek varıdı burda şiyden yuŋdan doḳunmuş. su geçirmez, ya:ğmır geçirmez. yałınız, adamı da basmazdı yani. ėvelden bi şiy var, adamıŋ üsTünü örtmüşler, açıḳ ġałmış böyle basmamış, ben öldürmedim dimiş kepenek. öyle bi ‿ şiy varıdı, dillerdi. basmazĭdı adamı amma ya:mır geçirmezdi.

Metin Numarası	**2**
Derleme Yeri	**MERKEZ, Karapınar/KONYA**
Konuşan	**İbrahim AKÇA (71), okuma yazma bilmiyor.**
Konu	**Eski yaşantı, eski tarım işleri, ölçü birimleri, kıyafetler, çocuk oyunları.**

Buranın kuruluşu ve tarihine dair bilgi verebilir misiniz?

buranıŋ ġurułuşu?

Evet.

yanı, buranıŋ ġurułuşu sułtan selim diyołar, başḳa ben bilmiyorum ben bunu. faḳat, başḳa şiy sorunnardan sor dirseŋ soruyum. e: yanı haya:tımızı.

Tabi tabi, olabilir.

biz hayatta, şu çocuḳ ġadarḳana yahut şu çocuḳ ġadarḳa ben ‿ ó:ğsüz ġałdım. babamıŋ, a:ğaya gitti ağada ḵólelik yaptı babam ıra:met. óldü hincik. bera:ber biz gi̱ttik onuŋ yanında. dórt ġız üç ‿ o:łan ġałdıḳ. há:, anadıŋ ‿ ġı? dórt ġız üç ‿ o:łan ağıya hızmat ‿

íttik. ağa bizi dȯvdü, itti, hepisini yaptı. haá: a:nadıŋ ‿ ġı? beş ‿ şüz, şiy, biŋ ‿ ġoyunu varıdı. biŋ ‿ ġoyuna atınan suv̇at çekerdik biz atınan atınan. su çıḳarıdıḳ ġuyudan, ġov̇uyŭnan su çıḳar. ayşama:daḳ su çekerdik anneminen. ondan so:na biz ġa:ri ıççıḳ böyüdük ata bindik, yabanda yattıḳ, saba:nan geldíḳ at boşandı ağa bize girişdi daya:nan. biz ne çektik. gice zaba:dar, zabah ayşama:dar g̲ünnükçünerinen çalışırĭdım, ta zaba:daḳ ġuzu g̲üderdim. bir g̲ün uyumuşum. k̲óye gitti:di, ağa gelmiş. baŋa neyini neyitti:miŋ o:łu, nirde bu g̲úzu? ağa baŋa bi dayağ̊ ‿ attı, bi dayağ̊ ‿ attı, depmiynen. ondan so:na şu elimden bi duttu, diyne:nen. şöyle ġałdırdı mı, yarım metre ġałġırız. o hayatları yaşadıḳ. biçer varıdı ezeli, deste atılırdı elinen, kendirinen deste atılırdı.

Deste atmak ne demek?

deste didi:miz ot. şiy, ekiniŋ destesi. biçer direr, eŋsesinden böyle kendiri asıłdıḳ mı, deste şüyle düşer, sap düşer. dirilir gider sap. bir g̲ün, ayşam bindim biçere, zâba:daḳ deste attım. sap destesi di sen. ondan so:na ġardaşım, şaFaġ ‿ atar ‿ atmaz uyumuşum. biçer nó͡ürmüş? biçer şö:yle dıḳanmış. ülen, şüfere didim ki, ülen idiriz a:g̊a, ya:v habarıŋ ‿ ołmadı mı? bu didim, şiy dıḳanmış, nábaca:z? durdurdu. durdurdu amma, eŋsiye baḳtıḳ, eŋse ołmuş bir şiy. motur gittikçe çatłıyaca:mış biçer. sapı indirdik, çektik çektik neyse ġardaşım. şiy didi, mustafa ‿ a:nıŋ yanına git, mustafa a:yı ça͡ır gel, şiyiˇdeceŋ didi, moturu da ałın gelin, biçeri hałat daḳıp haładınan urbałarıŋ yanına, ėlbiselerin yanına, ġayıtłarın yanına g̲ótürüp gidecez. ondan so:na ben didim, ağam, a:g̊abeyimiŋ yanına ġaçıyım didim. a:g̊abeyim de başḳa yayłada çoban. böyük a:g̊abeyim de asker. dört ġız da evde, ağałarıŋ evinde bir annem ‿ mar, orda k̲ólelik yaparız. ondan so:na emiˇza:de şöyle gittim, vardım neyise. a:ğłıyorum amma ġırda a:ğłıyorum, ałłahım bėni burdan ġurtar, bu herifin elinden beni ġurtar diyorum. ordan so:na ülen didim, ben didim, anneme eziyet idecek, anneme ġızacaḳ, dört çocuḳ ġız çocu͡u, ağam askerde, a:g̊abeyim askerde, birisi de iliŋ işinde. niriye gideŋ ipra:m didim, dȯverse dȯvecek didim. emza:de vardıḳ, yatırdı şöyle, bi de o:łu varıdı rahmetlik öldü. mustafa:, mustafã ‿ a:ya varasadaḳ bizim ayaḳłar sidik dołdu. ġorḳu, ġorḳu sidik dołdu. g̲úççük moturuŋ akisiynen, böyük moturu, ġoł daḳarız ġołu var şöyle masaris elli beşi, şöyle ġıvradırım şurałar var ya tüm yarıłıvırır, g̲óstermem topra͡a şöyle idi ‿ idivirim, şöyle idivirim. heriften ġorḳarım, fena: ġorḳarım. ne:y̨ise onu çałıştırdıḳ hamzade vardıḳ, hałiˇł ‿ ipra:m a:g̊a da biçeriŋ enniknerinden a:g̊nardı. ayşam ekme: öylen gelir, öylen ekme: gice yarısı gelir. ekmek fiłan yoḳ, hiç ekmek aḳłına gelmez herifin. vałłaha billłaha eyer şindik ossun ġardaşım herifi oraya g̲ómeller şu devirde amma. ondan so:na,

k̲óye gidece:z, arabıyı dołdurduḳ motur arabasını, k̲óye yıḳıp gelecez. siyer łamba ġırıłdı mı? şiy didim, k̲óye gidecez ya, hałi˘ł ‿ ipra:m a:g̊a didim, ben didim sėyer łambıyı ġırdım didim, bu herif gelincik ayşama sėyer łamba iła:zım, moturun sağına sołuna baḳacaḳ bu. ondan so:na, temam o:łum didi, ben onu üsdüme ałıyım didi, bėn ġırdım diyim didi. a:na, mustafa didi, ben didi, órtüyle seyar łambıyı atmışłar da didi, bėn ġırdım didi. aḫ oca: batasıca kim attı len didi baŋa. ben g̲órmedim didim. ne:se g̲íttik, gittik yayłıya. anam ırahmetlik, iliŋ ġarıłarı çobanıŋ ġarıłarı oturu yatır uyur, anam rahmetlik çocuḳłarımı şiydecem diyi adam ołacaḳ diyi onuŋ ġarıłarınan bera:ber zaba:daḳ, zabaḳ bera:ber, ayşam gelirse gice gelirse moturunan zahra dołursa anam ‿ onnarı boşałdıłłar, ambara boşadıłłar zahriyi ambara boşadıłłar. biz geliriz ha:di babam gine. a:nadıŋı? biz bu şiyleri g̲órdük g̲úlüm. anadıŋı? ġoyun da g̲úttük, ġuzu da g̲úttük. bu ağanıŋ şindiyedaḳ, vałła: şindik şúkür elhamdürłaḫ, şindik iyi:z. üç ‿ o:łum ‿ mar. birisi sözennerin çitliiṉde çałışır, birisi maroŋġoz, birisi de gendimiŋ om ‿ beş dölüm ġadar yirim var tiliŋ içinde, oruyu eker gendisi. gendine bi araba ałdı, arabıynan çocuḲ ‿ daşır. ałłah neler virdi amma biz ne çektik, ö:vsüzlük ‿ te. şiy, anam ırahmetlik, beni dóvúvirdi mi anam ırahmetlik k̲óşüye ġaçardı g̲órmezdi, k̲óşede a:ğłardı. ağa devriydi bu. şindik? ałłaha şúkür.

Askerliği nerede yaptınız?

askerlii‿ben acemi birliiṉi şiyde yaptım, izmir nałłıderede. ondan so:na şiyde, adabazar ġandıra, usda birli: adabazar ġandıra. benim g̲ítti:m yir súrg̲ún yiriyidi. nirde súrg̲ún varısa oruya geldi ġandırıya. ġazan da:hi súrg̲ún geliridi oruya. ġazanıŋ, ġazan yimek dókmüş te: súrg̲ún gelirdi. orda ahçıydım. orda yaptım çocu:muz. ezeli ceryan youdu g̲úlüm. ocaḳ k̲ómür yanarĭdı. üç ta:ne ġazan ġorduḳ, zaba:daḳ bişerdi. amma o g̲ún vałła: çoḳ iyidi. şindik askerlerimiz neürüyo g̲órmeŋ mi? nece ana ġuzuları gitti vałła: billa: tá:h. biz orda yaşamışız, vałła: yaşamışız, askerlik yapmamışız ya:. mutfaḳta her şiy elimizdiydi, anadıŋı? hatta: teriz ołduŋ, teriz ‿ ołurḳana didiler ki, ülen ġonyałı sen bi hiş bi askerlik yapmadıŋ. ordan da başçavış nebetçi a:mirlie‿ gidiyordu, buruya baḳ buruya baḳ didi, o:łana. bilirseŋiz didi, iprahim aḳça siziŋ hanımıŋız ołdu didi. siziŋ ekme:ŋizi, yime:ŋizi hazırładı didi, ġazannarınız yı:ḳandı didi. o da didi onuŋ şiyi öylüymüş didi, onu o vazifeyi bitirdi gidiyor didi. a:nadıŋı?

Eskiden tarım işleri nasıl olurdu?

ora:nan ekin dirilirdi. elinen ekin dirilirdi. onnar deste ołurdu. yi:ğin yapałłardı seniŋ a:nayaca:n. mėseła: zabah namazı irken gidelleridi, öylená:daḳ direlleridi, ora:nan. öylenden so:na ġoyuna sa:ğmaya gelillerdi. ġoyun ipinen ġoşułurdu, ipinen örkeninen ġoşułurdu ġoyun, tekrer ġadınnar kimisi eşşe:nen, kimisi yayan, kimisi omuzunda desti su. onnan omuzlarında su gótürüllerdi ekinnie, onu da varıłłarıdı, desteniŋ ałtını deşelleridi deşellerdi oruya gómellerdi. o soğuyacak, ora:nan ekin direkene su içilecek. ondan so:na yov̇urt gótürüllerdi. samırsaḳ, ö:ğleninen samırsa:nan yov̇urt yinirdi. adam çałışamaz, ıççaḳta yimek yinmez. ha:, ondan so:na onnar, ora bitti mi meseła seniŋ ekin bitti mi gídellerdi saŋa ümmeci gidellerdi. ümmeci dirdik.

Ümmeci ne demek?

seniŋ ekinine varıyor üç dört gişi hısım ‿ aḳraba varıyoruz, seniŋ ekini direce:z ora:nan. ona ümmeci diller. anadı:? ondan so:na, ekin bitti mi arabıynan, sap ġayıłır arabıya gelir harman yirine. şu şiy gibi hałḳa yaparız, şura:bı. bó:le içinden górüŋmen sen. ġırım makinesi varıdı, ġırım makinesine üç at ġoşułurdu. bi gişi eŋseden ġırım makinesiniŋ üstüne biner, otura: var şö:le. birisi de óŋüne biner at súrer. eŋsiye binen adam da beldanatınan dirdi: ekini şöyle çeke çeke dołdu mu ondan so:na deste atar. oranıŋ sahabı çocu: çölme: geldi mi o distiyi ałıłłar, yığıyıłłar. ekin sıḳıysa böyük yığın şuruya. ġałannarı dırmıḳ var, dırmı:nan dırıłłar. onnarı bitirdiler şiyittiler mi sapı arabıynan çekeller, ibada gideller ibada.

O ne demek?

yoḳardan ałłaḳ táá‿ła:, şiy, iba düşer ya. zabaḫ namazı, gice fiłan şiy, zaba: ġarşı iba düşer ya, o. iba çoḳ düştü mü sap súrülmez. iba düşer, künde iki araba getiriller. iba ḳaḳacaḳ, dúven ġoşułacaḳ. ondan so:na hałḳa yapıłır. sap hałḳanıŋ içine serilir, şö:yle dóşek gibi serilir. iki dúven, yav̇ut bir. şurda dúven ıłdızı diriz, parłaḳ ıłdız, ayşam. ondan so:na dúven sürerdik, durdururduḳ atı, sapı çeviri şöyle beldanatłarınan. yüzü saman ‿ ołdu ya. şöyle çeviriz ałtında sürülecek şiy var. onu şiyderiz, bov̇azları diriz, bov̇azları atarız, ġıyıłarını atarız şöyle bėldanatınan. ondan so:na yiŋikten giri çeviriz. üç sefer çeviriz, ė:yce saman ‿ ołur. onu małama diriz małama, onu yığarız. o hałkıyı bitirdik mi, ötá: hałkıya geçeriz. meseła: arpa, buyda ne varısa ona da geçeriz. yil esti mi, yil esiyo, hoyraz esiyoḳana harmał atıłır. harman neynen atıłır biliŋ mi? biçer miçer yoḳ, yilinen. yaba var, yaba didi:miz ta:ḫta, ta:ta yabası. bunu ałırız, atarız sav̇uruz. dene şo yannıya ayrıłır saman uçar gider şôruya yığıłır. onuŋ yüzünü şöyle sübürküynen

kes ołur, kesini sübürkü̇nen ałırız, gözerinen eleriz, kesini şoruya ayrı bi dökeriz kesini. gözer var gözer, ciŋgannarın órellerdi dałłarında gezdirir, gözer dinir. ġałbır var ġałbır, sıḳ ġałbır diller. ciŋgannarın dałłarında gezdiıni hiç gördüŋ gü? bilmem. yil durdu mu nėynen savuracaŋ? ille gice çıḳtı mı, gice fenar varıdı fenar, camlı şöyle ġaz dıḳılı. fenarı, şiye, beldanadı dikerdig ‿ a:ğaca dikerdik, şiye łambıya. ondan so:na, o şiyderdi ġayrın çocu:muz, onuŋ łambanıŋ şavḳıynan onu savururduḳ. ġarannıḳ ya. gözer didiim şiyinen o elenir. şiyi, içinde ġıvızı, sapı filen gözerde ġałır. ondan so:na o dutułur, çuvałłara dutułur. meseła yirmi otuz hava:yi, elli hava:yi onu götürü gideŋ ofise viriŋ, satan.

Başka ölçü birimleri neler?

güççük urup dirdik. urub ‿ ołurdu urup. bi de böyük ‿ ḫava:yi ołurdu. şınıḳ dillerdi ona şınnıḳ, şinnik. ondan so:na güzün de bahara unnuḳ ġałacaḳ ya, yiri dėşerdik, meseła: ġaç hava:yi ałacaḳ? otuz hava:yi ałacaḳ, ġırḳ. hava:yi ałacaḳ. çuḳur, çuḳur. bildiimiz çuḳur. onnan, samanınan bunu şö:le öreri˘dik. buydayı dóktük ‿ sıra samannan şöyle örerdik, buyday şunuŋ ‿ arasında ġałırdı seniŋ ‿ a:nıyacan. öre öre öre öre böyle şiy ołurdu. onnarın üstüne samanı basardıḳ, onuŋ ‿ üstünü de topraḳłardıḳ, baharın açardıḳ unnuu. anadı:? baharın unnu: açardıḳ, sen de ya:v báa bi beş havay unnuḳ vir dillerdi. böylüydü eskiden çocu:muz. a:nadı:?

Eskiden kıyafetler nasıldı?

çocu:ḳana biz elbi:se hiç górmedik. enta:ri dillerdi enta:ri. böyle, anadıŋ ‿ ŋı? öŋümüz filen tüm şiydi, açıḳ her taraf. yoḳ, biş ‿ şi: yoḳ ki.

Çocukken hangi oyunları oynardınız?

çocu:ḳana mı çocu:muz? çocu:ḳana, çamırınan ġoyun yaparĭdıḳ. sózüm yabana kópek yapardıḳ. yiri deşerdik deşerdik a:nadıŋ ‿ŋı? yiri deşerdik şiy ġorduḳ, e:, bekere ġorduḳ, ġamışınan. şuruya çıḳrıınnan, şuruya çıḳrıı ġorduḳ. şuruya da ipi attıḳ mı. kelek kelek, kele: oyardıḳ. oyardıḲ ‿ oyardıḲ ‿ oyardıḳ, onŭ ‿ da ġova yapardıḳ. onuŋ ‿ içine suyu dołdurudu:ḳ. çamırnan eşşek yapar, eşşekler ġururdu. baş havız yapılırdı, baş ‿ ḫavĭz dirdik. oruya ołuḳ yapılırdı, ġoyyunnar gelir. çocuḳłuḳ, ġoyunnarı yanaştırıvırı, kópekler şordan gelir. bu oyunnarı oynardıḳ çocuumuz.

Bekere ne demek?

bekere, şindik ġuyu var ya, şuruyu deştik, ha:, şurı̊ya şöyle ġamışı ġoyduḳ, şuruya. şura da bastıran diriz, şunuŋ ‿ üstüne de daşı ġoyaŋ. şindik şöyle ip sudan, ikisiniŋ, çıḳrıın ‿ arasından iniyor deşti:miz ġuyunun içine ya, dabana deydi mi ordan şó:le asılıyoruz, ipi çektik mi su geliyor. a:nadıŋ ‿ ı? çıḳrıḳ ołmasa ip döner mi? ip dönmez. bildiiṃiz şu tirzilerde çıḳrıḳ var ya hani, şindik çıḳrıḳ yoḳ, ona biz çıḳrıḳ dirdik. ha:, onu oynardıḳ. saḳłanbaÇ ‿ oynardıḳ. çocuḳłuḳ. biliŋ mi saḳłamacı. g̲órdük oynardıḳ, ya:sir oynardıḳ, billi oynardıḳ billi. meseła: şuruya deli: ġazardıŋ ‿ üÇ ‿ dört g̲íşi, ondan so:na burdan billiyi ɋałdıḳ mı, eyer ġaparsa: biz de ġarşıya çekecez onnar ɋałacaḳłar. ġapmazsa biz bunnarı yıłdıracaz. oynadı:mız bunnar. beş ġayır oynardıḳ.

Beş gayır nasıl oynanırdı?

beş ġayır meseła:, eliŋinen birisini dúşürseŋ yanan. k̲óprü yapardıḳ şöyle, sen k̲óprüye ebe dirdiŋ. ebeŋ haŋġısı, şu ebeŋ. bunu atardıŋ ebiyi ġuyamazsaŋ g̲íne yanardıŋ. öylüydü. çocu:muz, bėn paranıŋ hisa:bını bilmezdim. paranıŋ hisabını askere gidincik vałła: askerde ö:rendim, ġaç ġuruş ołduunu. sa:di bilmezdim, askerde ó:rendim. a:nadıŋı? elli atmış g̲ún eyleşirdik, ġoyunuŋ ġırḳłı:nan ġoyunu ġırḳałłardı ya, onuŋ ġırḳłı:nan benim ġafıyı ġırḳałłardı çobannar. bunnarı g̲órdük çocu:muz biz. çoḳ irezillik ɋktik vałłaha bilła: ya:. bėnim de torun var da, o da didi ġoca baba sen eski geçirdiiŋ şiyleri bize a:nat diyi. a:nattıḳ ‿ sıra git ġocaba, a:natma çektiiŋ irezillii ‿ diyor. şindik yaşanacaḳ devir çocu:muz. şindik de ġoŋşuya varıp ‿ ta beş lira para ałamaŋ. beş lire ‿ isteyemeŋ.

Metin Numarası	**3**
Derleme Yeri	**Merkez, Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Fadime KURTAY (80), okuma yazma bilmiyor.**
	ABK: Konuşan kaynak kişi ile kısa bir karşılıklı konuşması geçen; adı belirlenemeyen kaynak.
Konu	**Konuşma tarzı, yemekler, kız isteme, maniler, Âşık Garip ile Şahsenem hikâyesi / âşıklaması, bir âşık ile Gülizar'ın hikâyesi / âşıklaması, Acıgöl Efsanesi.**

Kendinizi tanıtabilir misiniz?

hincik ben seksen yaşındıyım, ġaç do‿um ołuyor?

1938 sanırım.

evet, evet. fadime ḳurtay. doğma böyüme burałıyım ġuzum. ben otus ‿ sene esnafłıḳ yapdım. giyim ‿ üzerine, esnaf ‿ ołdum. her işde, her tarafa, mėseła: çitlik vardı oranıŋ apłası ołdum, ağası ołdum. çoḳ ġiriz geldi. hincik adı hincik iş ‿ adamı ołdu. bizidik iş ‿ adamı. hełal yidik, haram yimedik. bunnar hincik iş ‿ adamı ołannar haram yidiler, haḳḳım ‿ mar. o haḳḳımı ałłaḫdan isderim onnardan. ben ona ġızımı vermedim, nėye vermediŋ? di. sayġısız, ayağ ‿ ayaġ üsdüne atmış böyle. didi ki bizim adam, ben ayağ ‿ ayaġ üsdüne böyük yanında yapana ben ġızımı viremem didi. ben çoḴ çałışdım. bi de şunu diyim, bana sordułar, mėseła: cehepeniŋ ġadınnarı, ben hiş ‿ birisini ḵótülemem. ben hökümet adamłarınıŋ hiş ‿ birisini ḵótülemem. bana didiler ki, sen didi na:pacaŋ didiler. hanı aḳ ‿ partı mı, şiy mi? bö:le bi ‿ şi:ler. ben didim ki, şunu didim, bėn atatúrḵúŋ askeriniŋ ‿ ġızıyım didim. bėnim babam ġa:zi ołmuş. ayaḳdan v̇urułmuş. biz ġan parası ałmadıḳ didim. amma, atatúrḵ gibisi var mı? didim. atatürk izmiri ałdı, edirniyi ałdı, anḳarıyı ałdı didim, şincik biz dúşman içinde ġałdıḳ didim. gendi gendimizi v̇uruyoruz didim. bėn atatúrḵúŋ askeriniŋ ‿ ġızıyım didim.

Bu yöredeki insanların konuşma tarzı nasıl? Eski zamanlardan bu yana aynı mı?

işde na:pan ġı:z, iyi misiŋ? e fadim ‿ aba be:, amaŋ sen de ya:, ne diyi öyle yaptıŋ? ałłah yaşıŋ kesissin. nöürüŋ ġı:. na:paŋ dinmezdi. nö:rüŋ ġı:, iyi misi:ŋ? iyisiŋ ‿ işde. işde bö:le ġaba ġaba ġaba ġunuşułurdu, çoḳ ġaba ġonuşuyorduḳ. e şincik kibarłaşdıḳ. teşekkürü mü bilirdik? apdashana dinirdi tuv̇alete. soŋra tuv̇alet dindi, soŋra łavaba dindi. o ġadar inceldik, çoḳ ġabıydıḳ. burda ḵímse yo‿udu. baḳ şu ali depeniŋ arḳası, biz ġorḳuyorduḳ canavar gelecek diyi. hincik núfus çov̇ałdı o:ğ̊łum. núfus çov̇ałıncı ġonuşma da g̱úzelleşdi. oḳuł fazła. amma oḳumadıḳ. beni oḳutmadıłar. oḳusuydum ben hergeze eŋgel ołurdum.

Okuma yazmanız yok mu sizin teyze?

ah ah ġuzum g̱itdim şu yaşłılıḳ şiyine gitdim. a:łarı be:leri bildim amma, onnan. ġız oḳur mu o:ğłannarĭnan? ama ben yiŋilmedik bir ġızıdım. ö:le erkek merkek ne baŋa, sıfır. ben oḳurdum, babam didi ki ġızım bėn seni sałamam. neden sałamaŋ baba?

irkeklerin içinde bir laf‿ olursan sen. okudun mu erkek olacak. okumasam gine yaparım kötü haraketi.

Bu yöreye has yemekler nelerdir?

yimekler mi? bizim buranın yemekleri meşur olan kebabımız, bamyamız, piriç piłavı da var bułgur piłavımız da çok üsdün. çorbamız o gadar güzel olur. dúğün yimeklerimiz, meseła: bamya her zaman‿ uçu. yayłalar içinde erzurum yayła, şehirler içinde şirindir gonya, yimekler içinde guyrukłu bamya. yaní yemeklerimiz bu. yimeklerimiz za:ti meşur.

Bu yörede eskiden kız isteme nasıl yapılıyordu?

meseła gelir gireller, böyükler girer. ałła:n emri, peygamberin gavli, işde ben gızınızı istiyorum o:łuma. gıza sorarız, seni ahmede istiyołłar. ahmedi gö:nü sarmadı. belki onun da bi istedi: vardır gö:nünden geçtii‿ e na:pacaz ya? gayfemizi çayımızı içeller, gusura bakman. hinci soruluyor. gızım virelim? támam anne baba. zatı istiyor ya. sen bilin, babıya. siz bilirsiniz. bak şu da benim hacı arkadaşım, gelecek yanıma.

ABK: nasısın fadimana aba? nassın iyi misin?

hamd‿ossun iyiyim hacım. sen nasısın?

ABK: biz de iyiyiz bakałım yaramazłık yok ba:m. ıstanbułdıydın ná‿zaman geldin ya?

işde ıstanbułda üç‿ay gałdım. onnan geldim. siz de iyisiniz?

ABK: iyiyiz iyiyiz bakım, iyiyiz ba:m.

arkadaş róportaç yapıyor. şincik buranın durumunu, garabınarın. meseła: annengil neçe gonuşur, biz neçe gonuşuruz, onnarı.

ABK: hattá: anamın ta atmış‿ üşte telezonun geldiinde guca: çocuKłu yinice köyde, o hałleri fiłan meseła:.

tabi tabi tabi. şindik kibarłaşdı amma saygı gałmadı. o zaman saygı fazłıydı.

ABK: -böyük güççük gaktı asłında. eskiden biz‿ okuła giderkene sıgara içiyorduk. hasan ocakçı gördü de, bir‿ hafta eve giremedik babam bizi navat dövecek diyi. bir‿

ḫafta sofrada aḳşam ezini dayaḳ yiyecek diyi onu düşünürdük. böyük ta: fiłan adam g̱örü de babama dirse diyi. ołdu fadimana aba, hadi ėyi g̱ünner.

ołdu, çoḳ sełam só:le.

Eskiden söylenen manilerden biliyorsanız söyleyebilir misiniz?

biliyom. ma:ni mi diyecez?

Evet. Türkü ve benzeri de olur.

ma:ni bilmem nideyim
hanġı yołdan g̱ideyim
iller g̱úzel sevmiş
ben çikini nideyim

ma:ni bilmem yüz ‿ atmış
bała ġarenfil ġatmış
annesi çörden çöpden o:ğ̱łunu melek yaratmış
vay zilli vay

ma:nici başı mısın
ceva:hir daşı daşı mısın
bir çit cövap söylesem
cibiŋde daşır mısın

çoḳ biliyom da, ġafamda unuTmam ‿ mar. baḳ, aceyip ġonuşacam amma, mısa ġusura baḳma.

mendiliŋi dúreyim
aş ‿ ġoynuŋa gireyim
uyu uyan sar beni
yar ‿ ołduu‿ŋu bileyim

mendilimiŋ ‿ uşłarı
çıḳamam yoḳuşłarı
ya:rime sełam söyleŋ
yėdi da‿:ın ġuşłarı

bu ma:ni. g̱úzel de: mi? yaz, bunnar g̱úzel, ben çoḳ şiyler biliyom. ya:ní a:şıḳłar şiyinden biliyorum. meseła birisi aşşığ ‿ ołmuş ġıza, gelmiş çişmeniŋ, çişmeniŋ başında duruyoruz ya;

çişme başı bekliyenner
bir su vir de i œyim
ał ġınałı ellerinden

yayła yayła geçmediŋ gi?
yayła suyu işmediŋ gi?
g̱úzeller içinden
hiş bir g̱úzel seçmediŋ gi? diyor ġız.

yayła yayła geşdim g̱eldim
yayła suyu işdim g̱eldim
g̱úzeller içinden
seni seşdim g̱eldim' diyor.

git o:ğłan boyłu boyunca
beş ġardaşım var duyunca
öldürüller seni oğłan' diyor.

yołcułuḳdur bėnim ‿ işim
ġız yołuŋa ġoydum başım
ołsun isder on ġardaşıŋ
ałmayınca gider miyim? sarmayınca gider miyim?' diyor. ondan sona;

benim adım sỉna hatın
bėn isterim on biŋ ‿ ałtın
on biŋ ‿ ałtını ałamaŋ
o:łan beni ałamaŋ'diyor. orda o:g̱łum diyo ki yiğid ‿ o:g̱łum da;

benim ‿ adım ali
bende çoḳtur dünya małı
çadırım ałtın toḳałı' diyor.

çadırım ałtın toḳałı diyor, ya. ałmıyıncı gider miyim? diyor. ġız da ordan ałıyor;

ısdanbułdan gelsin ferman
dizlerimde yoḳdur derman
iki kiyat bir de imam
ġıysın niḱahımızı temam' diyor. bu a:şıḳłar.

şahsenemiŋ nişannısı ġoymuş gitmiş şahsenemi ġoymuş ta. g̱ítmiş, bunnar gelmemiş. şahsenemi vermişler, ondan so:na çıḳmışłar yoła. ġız gelin ołacak ya. şahsenem gelin ołacaḳ annesi, apłası, g̱endi. anne ałıyor eline sazı;

doḳuz ay ġannımda g̱ótürdüm
şinci ben de ġaribimi yitirdim
sö:y̨le hocam durmasın gessin
haftanıŋ birinde dúün̆ü ġıłsın

ġız ġardaşı ałıyor;

tükenir mi da:ğ̨ların ġıcısı
aḳłımdan çıḳar mı ġardaş acısı
senem gelin gelin ġızı bende bacısı
sö:le hocam sö:le durmasın gessin
haftanıŋ birinde düün̆ü ġıłsın

o zamana:dar ġız ałıyor;

hocam saŋa sırım disem ayıpdír
bir nişannım yedi yıłdır ġayıpdır
ismini sorarsaŋ aşşıḳ ġaripdir

hoca da ordan ałıyor şiyi;

gel ġızım gel bir o:łum ‿mar ałıyım seni
g̱úzel g̱úzel dúv̈ünner yapıyım' diyor.

ordan ġız gine ałıyor;

sözünü bilmedik vezirġan hocam
ałtını deyişmem tunca' diyor.

hoca g̱íne ałıyor;

iptisa:hil sandım hata: işledim
bėn de a:şığı sáŋa bağışładım’ diyor.

bu a:şıḳłama. a:şığa g̱idiyor bir söz. nişannıŋ evleniyor. ordan yedi sene gelmemiş baḳ. yėdi sene de orda bi ġıza daḳıłmış.

ġır a:tıŋ boynu ała
bir çekiş v̇urdum nała
ya gelirim ya gelmem
a:ğła hiy bahdı ġara’ diyor o ġıza.

g̱eliyor k̲óyüne. dimiş ki ḳardeşine, ben ya öldüu̯m gün bu sazım çałacak ya geldiu̯m gún diyor. bi de, bó:le k̲ópek yavrısı varımış, tazı mıymış? o hiç ek̲mek yimemiş, sararmış sołmuş. ondan so:na öyle ek̲me: yiyormuş, ġız ėlinde daş varımış, daşı tazıya v̇urmuş. orda bilmiyor ya ġız, a:bisi ołduunu bilmiyor.

neden v̇urduŋ bu daşı?
gözümden aḳıttıŋ yaşı’ diyor.

ġız da ordan ałıyor. ne diyor biliyoŋ ‿u?

dałıŋda deriŋ ołmazsa
eliŋde borun ołmazsa
belki ağam dirim saŋa’ diyor.

yúzü:nü g̱ósteriyor. yúzü: g̱ósteriyor nişannısına. ġız evleniyor şahsenem. hemen bacısı varıyor oruya, ora darmandağın ołuv̇uruyor. şahsenem çıḳıyor oruya, hemen yanına g̱elmiş;

a:şıu̯m ġaribim hos ‿sefa: g̱eldin
seniŋ g̱elece:ŋi ben bilemedim
aḳ elim ġınasın duv̇ara sildim
g̱özümüŋ yaşını sułara virdim
a:şıu̯m ġaribim hos ‿sefa: g̱eldiŋ’ diyor. ġavışmışłar.

a:şıḳłar içinde g̱ülen ołmadı
şahsenemden başḳa ya:rim ‿ołmadı.

g̱üzel mi? g̱üzel de: mi? bu a:şıḳłama. buranıŋ, biz ya:nı geçli:mizde oḳuduu̯muz a:şıḳłama. birbirimize verdiim̯iz yanı, a:şıḳłama. bir de g̱ülizar var, o da aşşıḳ şiy itmiş. virmemişler o:łana. onnar yörügümüş, kürtler vermemiş. terk ‿ itmiş gitmişler onnar, o:g̱̊łan dağłara düşmüş o ġızıŋ ‿ uçu.

ya hinde gitti ya yimene
bi taha soruyum çayır çimene
çimen g̱ülizarım nire gitti?
ya yimene gitti ya hinde

iki kere evlenmiş, g̱ülizarı bułmuş. dünya: gözeliynen evlenmiş gine g̱ülizarı bułmuş. mura:dına irmiş. onnarı, bu g̱ülizarın şiyini çoḳ iyi biliyordum.

ya hinde gitti ya yimene
bi taha soruyum dovan g̱üneşe
g̱üneş g̱ülizarım niriye gitti?

dünya: g̱üzeliynen evlenmiş, g̱íne g̱ülizarı ałmadıḳtan giri iş bitmemiş. dünya: g̱özeli neyimiş biliyoŋ ‿ u? böyle erkekler birikiyołar, ġızı kim yıḳarsa dimiş babası, ben bunu o o:g̱̊łana verecem dimiş. hiş kimse yıḳamamış. bu o:g̱̊łan g̱elmiş ya, tabi o:łan gözel yaḳışıḳłıymış. ġız yıḳılmasa da yıḳılmış o:g̱̊łanı görüncü. dünya: g̱üzeliymiş. babası ġızı viriyor. diyor ki, yine g̱ülizarıŋ aşḳında. o ġız diyor ki dünya: g̱üzeli, seniŋ g̱ülizarı ben bułacam diyor. ben bułacam diyor. g̱íder g̱ülizarı bułuyor, g̱ülizarınan e:vleniyor, ondan so:na a:şıḳłıḳ bitiyor. g̱üzel mi? g̱üzel de: mi? yanı biz oturduḳ mu eskiden ġonuşma youdu ya:. bunu sö:lellerdi, biz de ġafıya bunu ġorduḳ. a:şıḳłarın şiyini sö:ẙ̱llerdi. çoḳ biliyordum amma yaşłandım.

Eskiden doktor olmadığı zaman hastalıklar nasıl tedavi edilirmiş? Kimler tedavi edermiş?

doḳtur eskiden varıdı da, azıdı. şindik ben hastıyım, geçen doḳtura didim ki, seninnen yüzü geçti didim. ben de ołdum bir doḳtur didim. didim ki betül hanım didim, buyur didi. seni çoḳ seviyom, hemşireleri hiç sevmiyom didim. neden sevmiyoŋ didi hemşiriyi. ġanımı ałıyor, bułamadı damarı. ġızım, ordan ałmıyacaŋ, ben çoḳ doḳtur g̱órdüm, şu damardan didim. o zaman kendiŋ ‿ ał didi. ben kendim ałacam da sen na:raŋ didim. toḳtur geldi, didim ki, ben hemşireleri sevdiim̯ yoḳ didim. no:łdu fadime di:ze didi. ben gendim ałaca:mıssım didim, damarı g̱endim bułaca:mıssım, ne a:nadıḳ didim.

o da didi ki, onnar ca:hil çoḳ ca:hil didi. ca:hiller de niye oḳudułar didim. bunnarda sayġı yoḳ. sen hemşire ołmussuŋ amma ben ġadar aḳłıŋ yoḳ seniŋ. sen na ġadar sayġıłı ołursaŋ yavrım seni herkes sever. ġazanıŋ, ġazanıŋ, sayġıdan ġazanıŋ. amma pat küt dirseŋ ołmaz. ismiŋ ne?

Kazım.

ya: şu ḱa:zım hiç bi şiye yaramaz dirim. hökáła: dirim, bilmem ne dirim ne dirim łafı çȯwałdırım. sayġıŋı ġaybitme. oḳutmadıłar, oḳusuydum yúksek bir insan ołurdum, yúksek bir adam ołurdum. g̱íne adamım da, ta: üstün ołurdum.

Bu yöreye özgü bildiğiniz bir hikâye veya efsane var mı?

nası?

Mesela burada Acıgöl Efsanesi varmış. Onu anlatabilir misiniz?

acıgöl köyümüşümüş. bir köy. bir ałłah dostu oruya varmış, acıg̱óle varmış. hi:ç kimse o adama, ałłah dostuna bi ekmek viren ołmamış. adam kime vardıysa terslemişler. bir eve varmış, bir bayan çocuḴ ‿ emdiriyormuş. o ekmek virmiş. dimiş ki o bayana, ġızım dışarıya çıḳ, çocu:ŋu ał, ama arḳaŋa baḳma dimiş. arḳasına baḳıncı, o daş var ya orda, hanı ġucaı̯nda çocuḳ, orda daş ołu̇wurmuş. baḳsa ki: acıg̱ól, ḵóy batmış g̱ítmiş. yiriŋ zımbına gitmiş. sen ayrıł, bu ḵóy batacaḳ dimiş. yałıŋız ses duyarsaŋ arḳaŋa dönüp ‿ te baḳma dimiş. baḳmış. o da gendi daş ołmuş. o ḵóy tema:minen yiriŋ zımbına gitmiş o:ğłum. neden? hayır yapmadı̯ından. insannıḳ bilmedi̯inden. meke g̱ólümüz varıdı, o da batıp gider, hiş bi ‿ şi: ġałmamış. neden bitti biliyoŋ mu? her tarafa ġuyu u̇rułdu, su ɇkildi. deprem neden ołuyor su çekildik ‿sıra? ġonyaya ġaştan iniş yiri var ya oruyadar deŋiz, deŋiz orduymuşumuş. yanı bura çoḳ bir g̱úzel bir melmekedimiş ha:, o ġadar g̱úzel. bołłuḳ, zeŋgin.

Metin Numarası	**-4-**
Derleme Yeri	**MERKEZ, Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Ali KARAKAYA (46), İlkokul mezunu.**
Konu	**Tarih, geçim kaynağı, bitkiler, kelimeler.**

Kendinizi tanıtabilir misiniz?

bėn bin doŋuz yüz yitmiş iki ġayałı doumłuyum. evliyim, üç çocuḳ babasıyım. ġarabıŋar ipekçi mahałlesinde oturum. ġarabıŋarda do:ğ̊dum böyüdüm.

Bu yörenin tarihini anlatabilir misiniz?

bena ta:rihi hiş sorma, ben bałıḴ ‿ ha:fızałıyım üç gúŋ ‿ oŋce ne yidiŋ dirseŋ ‿ onu da bilmem. amma: bo ‿ günüŋ soruları varısa sor, bildiim ġadáriyle cėvaplandırĭrım.

Yörenizin etnik yapısına dair bilgi verebilir misiniz?

ġarabıŋarda yabancı hałḳ yoḳ. soŋ yıłłarda su:riyeli geldi. ġarabıŋarın hałḳı ġarabıŋarłı ve da:ğ̊łı diye bilinir ama za:ten yıłłardır içiˇ‿ içine yaşanır. biˇz ėlli atmış senedir burdayız, iç ‿ içine yaşıyoruz. ġarabıŋar sa:dedir, yabancı yoḳ. burułarda fazła hırsızłıḴ ‿ ołmaz, şu soŋ yıłłarda ołôyor işde su:riyeden dołayı. hanı ta:biri ca:izse bizim evimizde ateş ḵúrá: ġaybołmadı yanı. buruya bir arabaŋ var da şuruya ġoyar gíderseŋ bir ‿ ay soŋra gel, a:ç bin git. o şeḵíl temizdir bura.

Buranın geçim kaynağı neler?

bizim ilçemiziŋ gelir kayna: yüzde doḳsan doḳuz tarıma dayałı. şu anda ġarabıŋarda moderin hayvancıłıḳ, moderin tarım yapıłmaḳta. ġarabıŋarda çoḴ ‿ güzel yonca, mısır, pancar üst seviyede tarımı var. süt sığırcıłı: ġuv̇vetli, biráz ḵúçük baş hayvannarda azałma ołdu soŋ yıłłarda. durum bunnardan iba:ret. dilimiziŋ dóndü: bu.

Yörenizin sıkıntıları neler?

güzel hasta:nemiz var amma doḳturłarımız eksik. bıranş doḳturłarımızıŋ hėmen hėmen yüzde yetmişi yoḳ, gelen doḳturłar durmuyor. bunnar var. herkesiŋ farḳłı farḳłı sıḳıntıłarı vardır.

Yörenizde hangi bitkiler yetişir?

esḵí ürünnerden şimdi, mercimek, çemen, burçaḳ, nohut, onnarın hepisi ḳaḳtı. şu anda bizim burda ekilen başlıca ürünnerden arpa, buğday, çavdar ekiliyor, mısır, yonca, çavdar, şeker pancarı bunnar ekiliyor.

Kırda, merada yetişenler hangisi?

bizim burda mera:da otlaḳ olaraḳ bir ekim türü yoḳ. dovval ‿ olaraḳ ḵendi mera: otlarımız var. onnar da yavşandır, buŋa benzer çimdir, çeşitli otlar ġoyunnarın ġuzuların ‿ otladıı otlar var. ya:mır yağdıında otlarımız iyi olur. amma ġoyunuŋ yidii ‿ onnardan ekilmiyor. yanı ona ekime olanaḲ ‿ sa:łacaḳ durum yoḳ. ġarabıŋarın mera:sı sa:ten ġısıtlı, ha yayłalarda ot sıḳıntısı yoḳ. merkezde hayvancılıḳ yapannar böyükbaş yapıyor. ḵúçükbaş hayvancılıḳ yapannar da ḡenelde yazın yayłıya gider. gerçi ġışın da yayłada ġalır da yazın oḳuł ġapanınca ayleleriyle, ġışın da oḳuł açılınca çobannarła veya: ḡendi çocuḳlarıynan ḡídip gelerek nóbetleşerek hayvannarını bu şeKilde ḡeçimlerini tė:min ‿ ideller.

Bu yöreye özgü kelimeler var mı?

siğirt diriz annamı ġoş. tuvaf bi ‿ şi: ołursa abou:v diriz, bunuŋ ‿ anłamı da ne anłamında geliyor. buna beŋzer nöürüyoŋ diriz anłamı nasılsıŋ dimek. bildiimiz bu yav, fazła sıḳıştırıvırma bizi, tėşekḵúr idiyoz saygılar sunuyom.

Metin Numarası	**-5-**
Derleme Yeri	**MERKEZ, Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Ahmet Tura (75), İlkokul mezunu.**
Konu	**Tarih, yörenin sıkıntıları, kelimeler, düğünler, misafir ağırlama.**

Bu yörenin tarihini anlatabilir misiniz?

bura on beş sene evel filán bura ḵórfez, amma ceyran gelinci su çıḳıncı bura ġarabuŋar değişti. ceyran ḡelinci ġarabuŋarın ġaderi değişti ġardaşım. bura şinci aşırı bołluḳ var ġarabuŋarda. çiftçilik var, sułu tarım ‿ mar, pancar var hepisi var. bura şinci ġarabuŋar çoḳ değişti.

Bu ilçeye neden karapınar ismini vermişler?

bura ėskiden sułta:niyeymişimiş, soŋradan ġarabuŋara çevirmişler. ġarabuŋar esas ben duyduuma göre bıŋarda ġara daş varmışımış ya bıŋarda, bıŋardaḳı ġara daştan gelmiş. talebeykán oḳułda talebeykán duydu:muza göre. bi hoca vardı ḡóçmen, öyle annatırdı. ġarabuŋar ġurułmadan eşkíyalar burda adamları kesellerimişimiş o şiyde. sułtan selim

buruya şiyi ġurduḳtan so:na a:ş dağıdırmış bėdáva, yani vatandaş buruya cem ołsun diyi parasız a:ş virmişler.

Yörenizin sıkıntıları nelerdir?

doḳturuŋ a:złı‿, za:ten hasta:ne ġırḳ doḳuz yataḳłı. doḳturłar başġa yirde gidip yatıyor ereğilde ġonyada. burda yatan yoḳ, istedi:n doḳtur yoḳ burda.

Tarlada ekim dikim hasat işleri nasıl burada?

ayçiçá:, pancar, mısır, yonca, patatis, siłaşłıḳ hePisi var burda.

Patatesin başka ismi var mı burada?

cipsilik, cipsilik. eskiden de ġumpir dinirdi, çocuḳłu:muzda. patatis ekmişler, patatisi iki tarafını öze:ni tam dołdurmuş iłacınan g̱úpreyinen. iłacınan g̱úpreyinen böyüyor. hattíya şöyle aşdım baḳTım, beş ałtı ta:ne ceviz ġadaḳ ołmuş patatisler, gėrsiŋ‿ giri ġum. patatis dórt liraya g̱ücün‿ałdıḳ bazardan. g̱úpreynen ne ekinci ġurt leke yapıyor.

Başka neler var eskiden söylediğiniz kelimelerden?

eskiden ebe dirdik, pitetis gümpir, şimdi eskiden bura ġarapınar, nirden yayładan gelirkene nireye? ġarbiyara gidecez dillerdi ġarbiyara. patłıcana bałdırcan dillerdi, pałdırcan dinirdi. şimdi kemer ołdu adı. úlübe dillerdi fasilleye ülübe. yıłan, şimdi yıłan dir, iłan dimez.

Çocukken hangi oyunları oynardınız?

k̲órebe oyun oynardıḳ g̱özümüz ba:ğłardıḳ, saḳłambaÇ‿ oynałłarıdı aḳşam, aşşıḳ oynałłarıdı ġoyunuŋ şiyiyle, g̱ómmeli billi oynałłarıdı.

Mesleğiniz nedir?

ġoyun g̱úttüm, k̲erpiç k̲esdim, amelelik yapdım. ġoyuncułuġ zor, orda ağıłda ġırda yatdım. ekin ḳaḳıncı saman yapıcın, onuŋ yimini samanını hazırłıyâcıŋ onuŋ g̱endi yiyece:ni hazırłıyıcıŋ. eskiden bizim çocuḳłu:muzda yidiğin zabahtan piłav, a:ğşam maḳarna işde buydu. şimdi hepisi yaz ġunúnde ne varısa ġışın aynısı var. hormannan, ne ołdu? ġanser ołdu. adam pancar ek̲erdi üş‿ ton, üş‿ ton ołurdu dölümüne. şimdi daġardan on sekiz ton ġałdırıyor. atıyor hormonu, bėn yimedim diyoŋ, şu çayınan içiyoŋ o şek̲eri. buna sa:łıḳ baġannı:nın ėl‿atması ıła:zım.

Bu yörede düğünler nasıl olur?

düğünner esḵíden i:şkili çałġıłı mıłġıłı ołur, şimdi yimekli mevlitli ołuyor. burda dúv̇ün yapana çoġ ‿ ağıra varır. eŋ azından biŋ beş yüz, íḵi biŋ, beş biŋ g̱íşiyi da:veT ‿ idecek. dúğúnner şimdi çoġ ‿ ağır.

Yörenizde türbe yatır var mı?

ġonyada mėvła:na var, başġa yoḳ.

Eski mutfak eşyaları nelerdi?

ġaz ocaı̯ muz ocaı̯ varıdı onnarı ġałdırdılar irafa ġoydułar süs yapdılar. şimdi moduya dönmüş. ocaḳta tavada bişer gelirdi, ġaz oca:nda bişerdi, şimdi bütün miłaŋġaz. tá:hta, zini, yir sofrası ha:le öyle ya:ni. şimdi somya mumya ötekinin hanımı ałıyor, öteki ėve varıyor o da ałıyor bėn de ałıyım diyor. müsürüf haram, çoḳ müsrüfe gidiyor hanımłar. herifiŋ omuzunda bütün yük. ėskiden meseła: yayłałarda züvellik direllerdi ordan k̲úl yapałłardı. şimdi ariyele ġałdı iş, hePisi herifiŋ ‿ omuzuna. herif g̱etir, var mı yoḳ mu diyen yoḳ.

Misafir ağırlama adeti nasıl?

o iş bitti, ġałmadı. o iş bitti diyi yazıcıŋ. a:şam ołdu mu herkeş ėvine, tele:zyonu açır oturur. o:ğłu babasını tanımıyyor diyeceŋ şimdi. sayġı sevgi zır bitti. misa:fir g̱íttiŋ ya, adam ėline şiyi ałıyor interneti, maraba hoş g̱eldin toḳałaşma, interneti ałıyor sen şo bucaḳta otôruyoŋ. vardı:ma g̱ó:nü yoḳ baḴ ‿ adamıŋ diyi bi dia̯ sen de varmıyoŋ te o da g̱elmiyor. ėskiden ġoŋşułuğa gittiŋ ‿ giydi bułġur ġonurudu, ġav̇urġa ġonurudu, nohut ġav̇urułłarıdı. ġumunan nohudu ġav̇urułłarıdı ġumuŋ içinde, ġara ġum onnan. onuŋ lezzeti dáha başġa ołurdu nohuduŋ. o siziŋ çuġurovaya önceden bi g̱íttiydim, zepse, sałaḳ ałmâya. portaġał, mandalin, batłıcan, patatis, ġarpız.

Salak ne demek?

ġavına sałaḳ dinirdi şimdi ġavın, kibar. cimriye ġısmır dinir. o ġısmır ‿ adama ġısmır diyoŋ, ġabi˚l ‿ itmiyor bėn dutumłuyum diyor. hem cimri hem ġısmır da, dutumłuyum diyiyor. öteği iḳra:m iden adama ya, g̱el arḳadaş diyoŋ, yimeḴ ‿ ikra:m idiyoŋ, çay ikra:m idiyoŋ, ġarpız kesiyoŋ, ġavın kesiyoŋ, şunu yi, bunu yi o da öteği adam da meseła:, yav boł paça diyor. g̱el ismi:l, g̱el şuruya g̱el ba:lım. ismayıła ismil diriz.

Metin Numarası	**-6-**
Derleme Yeri	**MERKEZ, Karapınar/KONYA**
Konuşan	**K1: Sabri AKYIL (71), okuma yazma bilmiyor. K2: ABK**
Konu	**Yöreye dair, geçmişte yörede yaşamış birine dair.**

Kendinizi tanıtabilir misiniz?

ben sapri aḳyıł, bėn hayırınan şunnan bunnan uğraşırım, ġabirinen, mezarınan.

Kaç yaşındasınız?

yitmiş bir.

Bu yörenin tarihini anlatabilir misiniz?

ta:rihi yir bi camı var şurda, başġa da yoḳ. yóremiziŋ ta:rihi işTe burałarıŋ, ta:rihi eser, biz onnarınan uğraşıyoruz, ġabirinen mezarınan, ağacınan. ağaç diker sułarız, burałarınan uğraşıyoruz.

Mesleğinize ne zaman başladınız? Nasıl başladınız?

mesle: çocuḳłuḳtan başładıḳ, ha:liya dėvam idiyoruz.

Mesleğinizde hangi araç gereçleri kullanıyorsunuz?

aracım muracım hiç biş ‿şiyim yoḳ benim, do:ru g̲endim yayaḳ g̲íder g̲elirim g̲íttiı̲m yirlere, sułama yaptığım yirlere.

Bu ilçeye neden karapınar adı verilmiş?

vałła: o osmannıłar şiyinde virilmiş, selçuḳłułar şiyinde.

Bu yörenin geçim kaynakları nelerdir?

mayışımız var, biŋ lira mayış ałıyoruz. çiftçilik var. sułama, mısır, ayçiçe:, patatis, soẏan ekeller bazı o yitişir. melmeketimiz çoġ ‿ iyi, herkes yardım idiyor. bizim meseła: camı yapıłdı şoruya. biz ‿ üç sene yimek virdik, üç sene bizim burâya virdik. işde bóyle hayırınan g̲ídiyoruz. başġa yapTıımız bi ‿ şi yoḳ ya:ni. ya:mır ołduu̯ zaman, buranıŋ ya:mırı ołduu̯ zamannarın burda bitki yitişir. ya:mır ołmadıı̯ zamannarın sułama

yapıyołłar şiyden ġuyułardan sułama yapałłar, yir ałtından sudan. o da opruḴ ‿ ołôyor onnarın şiyinden.

Derleme sırasında konuşmaya katılan, adını belirleyemediğimiz bir başka kaynak:

ġannı bekir a:nıŋ, ġannı ołmasına sebep, ėvła:dına intiza:r ‿ itmiş babası da, bir ġún hotamışa duruḳan, len o:łum ne duruŋ dimişler, ağaŋı óldürüyorłar len dimişler. ra:metlik babamıŋ yanına gelir de a:nadırdı, ben de diŋlerdim. aası oruya buruya giderimiş, çaḳałłıḳ yaparımış, dirnee gider ġavġa yaparımış, bilmem niriye gider dovúşürümüş, do:ğru gelmezimiş yanı. işde bi kepa:zelik çıḳarırımış. ałłah o:ğłanca:ğız ġara pıçaḳłara git dimiş babası. bir ġún duruyom diyor, len o:ğłum ne duruŋ lán ağaŋı óldürdüler. ḳopek ‿ Te ona sałdırmış, ġíderken ḳoyde ḳopek sałdırmış. ḳope: v̇urmuş. vay ‿ efenim sen benim ḳópe:me niye v̇uruŋ. niye v̇urduŋ, v̇ururduŋ ‿ v̇urmaz dirke adama gelmişler pıçaḳłamışłar, adamı. adamıŋ sırtında ġałmış pıçaḳ, çekememişler. öyle diyinci bu da duymuş ‿ ordan, dabancıyı çekmiş ataraḳ gelmiş. a:bisinde de varımış dabanca. o da çekmiş orda hani, da: ölmemiş. o da atmış, amma ondan amma bundan, bir onnardan ölmüş biŗ de bunnardan ölmüş. bu a:bisi ġonyada bıça: çıḳarıncı ölmüş, de onnan adam ne çekeriˇdi ya:. yi:rmi dórt sahat birbiriˇmize ġurşun ‿ attıḳ dirdi. yi:rmi dórt sahat. hasımları bo:le şiy ‿ itmiş, atınan gidiyoḳan heybeli mermi varımış, bir heybe, mav̆ůzeri, inmiş atı ġoyurmuş, yatmış oruya, yi:rmi dórt sahat birbirine ataş ‿ itmişler. ó:le dirdi. hatta: so:na didi, şurdan bi ışıḳ ġóstermedik dirdi yanı ra:metlik. hiç imḱansız, ahşam ‿ ołdu mu perdiyi örterdik, pencereniŋ gerisine oturuduḳ dirdi. neler neler. adam so:na buruya gelmiş. başçavışa dimiş ki, jandarmıya, e:ŋ şiyimiş, arḳadaş bėn boun burda yatacam dimiş. ołur bekle. yatarım dimiş, jandarmanıŋ yanında. amma diyo uyuyamadım diyor. yattım amma uyuyamadım diyor. beni bi hırs bastı diyor, yanı ġuş diyo pır dise v̇uracam diyo, o ġadarımış. amma, benim de yanımda dabanca deyi, adam diyo ma:ẏzerine girse benim dabancanıŋ hökmü ołmaz diyor. başçavış da uyumamış. oranıŋ ‿ o zaman başçavîş. yav bekir ‿ a: uyuyamadıŋ dimiş. arḳadaş dimiş, bėn uyuyamadım. e:ğer baŋa iyilik yapaca:saŋ túfe:ŋi vir bã:, bėn ġídecem dimiş. ordan çıḳmış adamlarıŋ ‿ orda yatmış. acamlarıŋ ‿ orda yatmış, zabaḳtan ḳaḳtıḳtan sõuna, şu ḳúmbetter var ya bizim burda, başçavışı da o hasımlarınan ġonuşurḳan ġórmüş, o ġún, irtesi zabaḳtan hasımlarınan ġonuşurḳan ġórmüş. dimek ḳí ġara ġavilliyimiş, herał ‿ orda öldüreceklerimiş adamı. va:de yitmemiş. ó:le ġünner geçirmiş ‿ adam.

Gavilli ne demek?

yanı iştişa:re, anłaşmałı yanı, anłaşma. ha: o kelime de ġułłanılır burda. ġavil mi yaptıŋ? ġavil mi ġurduŋ dinir. beni öldürmeye ġavil mi ittiŋ? annaştıŋız mı yanı. gizli annaşma. evet, o ‿ adam da evel şiyidi, çoḳ, bekir ‿ a:ŋ çoḳ yayłanıŋ sahabıydı. ġoyunu ġuzusu ço‿udu.

Metin Numarası	**-7-**
Derleme Yeri	**MERKEZ, Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Sultan KURTAY (81), okuma yazma bilmiyor.**
Konu	**Bilmeceler, mani, türkü, kaynak kişinin hayat hikâyesi ve evliliği, beddualar, bir hikâye, öğüt.**

ġonuşmałar şöyle yanı, nèneler ġonuşurdu ya eski, şiy sorałłardı eski şiylerden bilgilerden, ġonuşmałardan hanı. hinci bèn ġonuşacam, sen telefonuŋa ałacaŋ. bizim zama:nımızda yavrı:m, seła:malüküm hayırlı işler, hayırlı aşłar, işiŋi ras ‿ getir, böyleydi.

Kendinizi tanıtabilir misiniz teyze?

bė:n sułtan ḳurtay. asłında mełahatım da, sułtan ḳurtayım. seksen bir yaşındayım yavrım. eski bizim bildiklerimize g̱óre, eski genşler birbirine soru sorałłardı. bã‿a sorałłardı, tekerleme ġonuşuŋ mu diye. bèn ġonuşuyum siz yazıŋ dirdim.

Bildiğiniz tekerlemelerden söyleyebilir misiniz teyze?

dağdan gelir daşdan gelir, başı yułarlı asłan gelir. bu çişme, ġarşılıḳ c̱‿abı.

bir g̱úcücüg boyu var, ġadifeden donu var, vaḳıtsız ezen oḳur, niḱahsız ġarısı var. bu horaz.

yir ałtında yağlı ġayış. yiłan.

yir ałtında kitli sandıḲ ‿ ġabir.

taḳraḳ yirde tay oynar. ġavırġa yapardıḳ biz èveli sacıŋ üstünde, buyday ġavırġasını yapardık.

Kaynak kişinin torunu: -*"Televizyonun sesini kısalım mı?"*

beketivir, beketivir.

Beketmek ne demek?

20 ġapatıvir dimek.

ilim ilim ilmeli, ili:miŋ başı dú:v̇meli, ya bunu bilmeli, ya çatłıyıp ölmeli. zúvellik. ġarşısına, annadı:?

yoł üstünde buhur oturu, ḳópüünü saçıP ‿oturu. o da zúvellik.

sarı savran g̱íbi, oḳunur ġıvran g̱íbi, ya bunu bilmeli, ya çatłıyıp ölmeli. ałtın.

25 bir hėlke yoğurdum ‿mar, yarısı aḳ yarısı ġara. g̱óz.

bir g̱úcücük fili daşı, dołanır dağı daşı. o da g̱óz.

çarığı çıḳarttıŋ, bacıya attıŋ. terezi, eski tere:ziler var ya bö:le, annadı:?

yanı şö:le ma:ni gibi de biş ‿şiler ołur mu?

Tabi tabi, olur teyze.

30 veşşemşi: vezza:ha
vel ġameri táłłaha:
ġuştan ġurttan ġorḳmaŋ ha:
canavar geldi ürkmeŋ ha:
ałła: hümme ya: mėdet
35 a:v̇zını ba:ła diliŋi dut

ġoyunu ġaybideller ya, bu duv̇a:yı oḳułłarmışımış. annadı:? ondan so:na, dur baım‿, gelecek işte. eski, ġocadıḳ yavrım ġa:ri, de: eskiler. biz ėveli ekmek yaparıdıḳ yavrım. biz ėveli elinen ekin direrdik. elinen sap çekerdik. aÇ ‿ ġałırdıḳ. susuZ ‿ ġałırdıḳ. hincikibi öyle maŋġałłar yaḳmaḳ, şonnar şunnar yoḳ. ėkme: gevredirdik, sarımsaḳłı
40 ayranı yapardıḳ. bizim yime:miz ekin direr̥ken oyudu. ayranıdı. ayranıŋ, bizim ayrancınıŋ bi sözü var. askeriye geliyormuş, ġayrın havıza ayran yapmışłar, havızıŋ ayranı bir tabır askeri doyurmuş ayran bitmemiş. bu eski adamların g̱úzel bir sözleri.

hani, ince çayır biçilir mi? sułar ayaz içilir mi? diyi, benim babamı̊ŋ bestesiydi o. saz çałarĭdı babam.

O türkünün sözlerini biliyor musunuz? Nasıldı?

ince çayır biçilir mi?
sułar ayaz i ̧çilir mi?
baŋa yardan geç diyołłar
yar datłıdır geçilir mi?

eliŋizden eliŋizden
ġurtułaydım diliŋizden
yişil baş ördeḴ ‿ossam
sułar içmem ġ̲ölüŋüzden

ėzmeyinen ėzmeyinen
yar bułunmaZ ‿gezmeyinen
ġabirimi ġızłar ġassıŋ
ałtın sapłı ġazmayınan

bizler ġayrın ġocadıḳ mısa:, seğsen iki yaşındáymíşim, se:ğsen girmiş. ba:ḫ, annatmıyım mı? a:nadıyım mı? öldü:mü, ġałdı:mı onnarı da a:nadıyım mı?

Elbette, anlatınız teyze?

hinci şóyle diyim ben, az buçuḴ ‿otuz beş yaşında duł ġałdım yavrım. ġocam tıravi̊Ḳ ‿ġaza:sından öldü. otuz yėdi yaşında o öldü, otuz beş yaşında bėn ġałdım. ałtı çocu:nan, ałtı çocuḳ ġałdı. çocu:muŋ en böyu͡ü on dört yaşındâyıdı, e:ŋ g̲úççu͡ü de ġucaḳta ėmer ġałdı. anadı:? onnarı, afidersin sen didi ġocuya var, ėvlen. genş ‿ ġałdıŋ, çoḳ g̲özel ġałdıŋ ėvlen filán didiler, kimsiyi saymadım. çocuḳłarımı ó:yle bi duttum ki:, híncıḴ ‿ġucaḳta ėmen ġırḳ dórt yaşında. annadı:? ė:ŋ bóyük adam da, ėŋ böyüK ‿oğłum da om ‿beş yaşında ġałan elli yidi. ben ġırḳ senedir sohbettėyim, ġocam öldü sohbete girdiydim. ġırḳ üç sene ołmuş ırahmetlik óleli. çocuḳłarım ġałdı yavrım. ne͡ápiyim? ne͡ápiyim? yėdi ġardaş bėnde varıdı, yėdi de herifte varıdı, hiş ‿birisi sa:hip çıḳmadı. a:nadı:? g̲endim ałła:ha g̲úvendim, sóhbetime g̲úvendim, ałłahıma g̲úvendim. gice ḳaḳtım tiveccit nama:zına a:ğładım, ałłahım saŋa bu yavrıłarımı teslim idiyom. sałdım ‿ałłaha geldi vałła:ha. bo͡un gelmese irtesi͡ún geldi. a:nadıŋ ‿ı? ałtı çocu:mu kimselere muhta:c ‿

itmedim. yi:rmi dört ‿te torunum ‿ mar. om ‿ biri tá: ėvli, ġałanı g̱úççük ta:. yarın ġızıŋ dúrüsü gidecek, ıramazanıŋ ġızınıŋ. onuŋ ‿ uçun, ba:ḳ, sáã̆ benim bil rica:m, büyük ołaraḳtan yaşlı nėne ołaraḳtan aḳłım başımda ołaraḳtan; anneŋ var mı? babaŋ var mı? var. hínci: beni˚m sáã̆ ė:ŋ uyłamam, çocuḳlarımdan örnek virmem, zabaḫ ḳaḳtıŋ ġı; annė: bėn oḳuła gidiyorum ėliŋi öpüyüm di, ġucaḳła anneŋi oğşa. soŋra geç babaŋa; baba ėliŋi öpüyüm ałła:hâsmadıḳ baŋa duv̇a: idiŋ di. onnar duv̇a ġapısı. annadıŋ mı? ondan so:na gittiŋ ‿ gi yazıŋ da gelir ónüŋe tırał tırał işiŋ de gelir, ġafaŋ da g̱üzel ołur. onuŋ ‿ uçun sėn eveła: pişin duv̇a ał. baḳ benim ėlli sekiz yaşına gidiyor ıramazan ta: inan aman anne dimedi. şorda: gizli bahçe var ya, biliyoŋ mu oruyu? saḫłı bahçe diller oruya. orda üç dört dükḱan var, işleri gözel, çoḴ ‿ gözel. amma: anne dóv̇a:sı. evleninci ałaca:ŋ ġız, siz ġonuşucaksıŋız, hinci ġızłar ġonuşôyor. böyle ġonuşurḳan çoḳ tercibeli ġonuşucaḳsıŋız. yanı ġadına yapışmayacaksıŋız. o seniŋ arḳanda ġıvranacaḳ. bu sözlerim ayĭb ‿ ołuyor mu? benim üç ta:ne o:v̇łum ‿ mar, evli. alacaḳłarını baŋa danıştıłar. istediler, istedilerdi. ałdıḳłarı ġızłarı bennen getirdiler ġonuşturdułar. ben didim ki, benim o:v̇łumu seviyorsaŋız baŋa ilgi g̱östereceksi:z. bėn açıḳ saçıḳ, doda: boyałı, pantıł giyen gelini sevmem yavrım didim. baŋa uyġun gelin ołaca:saŋız buyuruŋ geliŋ, dúŋür gidiyim. uyġun ołmayaca:saŋız da, çocuḴłarımı çekece:seŋiz de hinciden bıraḳın çocuḳlarımı didim. onuŋ uçun, hinci ġarabuŋarda işte musa a:beŋ bilir, yü:zde do:v̇sanı bėni tanır, yüzde to:v̇sanı da nası bi ġadın ołdu:mu bilir. annadıŋ mı? ó:yle óv̇ütlü. seni görüyüm saŋa, onu g̱órüyüm ona. annesine sełam virmeyen, babasınnan ġonuşmıyan, hepisini çekerim huzuruma öv̇üt virim. ondan so:na;

“ał ‿ apTesi ġıł namazı
ałłaḫ sevmez biynamazı
biynamazıŋ ‿ ġızını ałma
hasta ołursa ha:lini sorma
ölürse cėna:zesini ġıłma” diyor ałłaḫ táą̆ła:. annadı:?

“biynamazıŋ uşaḳłarı
kerpedendir döşekleri
zabattan ḳaḳar eli yúzünü yumaz
sufranıŋ başına varır ġannı doymaz
ne ḱa:firdir bu biynamaz” diyor. a:nadıŋ mı?

onuŋ ‿ uçun çocuḳlarımı övütlü ġonuşurum. ġułaḳları k̲úpeli, arḳaları dúv̇ülü, yanı bizim aylemizde öyle biş ‿şi: yoḳ yavrım, namazlı apdesli.

asayınan asayınan
içemedim tasayınan
apbas bėnden su istemiş
iraftaḳı ḱa:seyinen

bu nişannıynan gelin ġız birbirine ma:ni sayıyołłar. o da diyor ki;

deŋiz keŋarındayım
çirḳaf sarayındayım
o g̲úzel ġızıŋ, biyaz yazmałı ġızıŋ
gice g̲úndüz hayałındayım' diyor.

eveli o:łanna ġız ‿ istemesi yoḳtu ġuzum. baŋa üş ‿ dört dúŋürcü geldi. babama didim ki, baba: didim adam na:pıyomuş? işi neymiş? tirzi didi babam. yoḳ baba didim. birez de haza:r hinciki moruḳ deyil̥ ‿ ki, yüzümüze baḳılırdı. d̲úu̯ne g̲itti mi üç dúŋürcü geliridi. d̲úu̯nde beni g̲órmüş annesi, babası. dúŋür geldiler. ġaynata beni g̲örünc ü didi ki, ipra:m ałła:m bu ġızı saŋa yazdı didi. onnarı savdıḳ, iyi bi etli mantı yaptıḳ yiyecez. ikinci dúŋürcü geldi, babam didi ki, sułta:n didi, ġızım didi, hadi apłałara da vir. eveli bir dabaḳta yirdik yime:, hinci porselennere ayrıłdı. bunnar başḳa mahałleden gelmiş dúŋürcü, hadi hızmatını yap didi. sufruyu hazırładım, ellerini öptüm, hızmatımı yaptım. babam didi ki, ġızım didi, ey didim, bu adam fałanıŋ o:łuymuş, manonġozumuş didi. gessinler g̲órüşelim baba didim. baḳtım, baŋa uyġun deyil. ġalenderler de, çoḳ ġalenderler. apłası varıdı bizim evimiziŋ yanında. bize ġız ‿ arḳadaşlarım g̲ósterdi, hasan hüseyin seni isteyormuş haberiŋ var mı? fiłan diyi. de baḳtım ġapınıŋ ‿ ö:g̲̊ünden geçiyomuş, ö:retmişler, seni bilmiyor geç diyi. geçti amma, bir ya:g̲̊lı tułum, adam ta:mirci ya, ma:dem ġız istiyeceŋ na:raŋ o elbisiynen, de: mi? ben didim neci bu ġı:, isteyen o:łan bu mu? didim. vałła: o:łan çoḳ g̲ózel, çoḳ efendi fiłan didi arḳadaşłar. vałła: ġuzum didim, babam ıra:metliin̲ bir łafı var didim;

"hele hilesi g̲ózel
ġarpızı selesi g̲ózel
teknesinde u:g̲̊ra yoḳ
sałłanışı pek g̲ózel"

dirdi babam didim. eyer bėni beyeneceg‿ o:ğ̊łan birez gendine düzen virsiŋ de gessiŋ didim. łoḳması yoḳ ezmiye taḳsiynen gider gezmiye, bu cóva:bı da virdim. yałıŋız yavrım naa̯adaḲ‿ałłaḫ yołuna g̱ídersеŋ ėyi ołur. baḳ ne deyor;

”apdessiz gezmeyi terk‿itme elden
ałła:hıŋ‿ismini hiş kesme dilden
ra:bıtaya deva:m‿it ca:nı g̱óŋülden
çoşḳun sułar gibi gel ġułum” diyor ałłaḫ tá:ła:.

saŋa diyor ki ufaḳ defek affiderim ben onu diyor. ondan sõ:na ne diyor;

“apdes ałdım yoła çıḳdım
şiytannan nefsinen savaş‿aşdım
aşḲıŋ şėrbetini ben‿işdim" diyor.

yanı şiytanı ġırdım, haḳından geldim, ben işdim diyor. ġadir gicesi, ramazan ayında hocuya sordum, öylená:daḳ g̱úlfü oḳudum besmeliynen. öylen soŋu da bi başladım ayşamadaḳ beş biŋ kelime tevcit ittim. bir de ayeti k̲úrsüynen indim. amma onu nası indim? üç‿oḳudum bir ġapça:na, ġafa g̱ótürmedi, o birez uzun ya. onŭ‿da bitirdim.

Bildiğiniz atasözlerini söyleyebilir misiniz?

baḳ; damła damła g̱ól ołur, dertlere derman bułur. bu da:, şiy, yanı paranıŋ, parıyı savırġannıḳ ołmuyup da, oŋa atasözü.

Bu yörede beddua etme şekilleri nasıl teyze?

beddúa: ideller de iyi bi‿şi: deyil. şöyle yanı, hay ziydi vaḳḳasına oğrayasıca. bėnim çoçu:ma şunu dimiş‿te, geçerke v̇urmuş‿ta, dóv̇müş‿te. ondan so:na ałłaḳ şóyle itsiŋ, araba ałtında ġassıŋ, boyu dókülsüŋ, oŋmayasıca, oca: batasıca, yanı ġarałtısı ġarasıca. yanı ġara da, ateşe sałmış‿ ołuyor. ziydi vaḳḳasına oğrayasıca, yanı bi k̲ótúlüe̯ ô:ra. k̲ótŭ‿adama çat. k̲ótü adam çatsıŋ saŋa dimek.

Bir hikâye anlatabilir misiniz?

baḳ, biri gelmiş hocuya, hocam dimiş, bėn dimiş iki çocu̯um‿ mar, hanımınan çoḳ huzursuzum dimiş. boşuyamadım da dimiş, na:pmam iĺa:zım dimiş. baḳ dimiş, ayşam dimiş, g̱úndüz eve gelmeden dışaŗda ġannıŋı doyur, bi‿ şi˘şe de yanıŋa su ał, yataḳ odaŋa gir, ġapıyı kitle, avradıyıŋ ısĭpa:ricin de getirme dimiş. támam. o:n g̱ún bir böyle

ida:re it dimiş. ö:y̨le mi? ġarısı gelmiş, ya: a:met, meme:t, ne diyi evimize gelmeŋ? cuv̇ap virme dimiş. cuv̇ap virmemiş. ikincisi gelmiş, hocam bė:n çałışıyorum, param yitmiyor dimiş. hoca da dimiş ki, az çałışıyoŋ çoḳ para ałıyoŋ, bir de çoḳ çałış da az para ał dimiş. bunŭ ‿da savmış. üçüncüsü gelmiş. hoca:m. e:. bėn hazi:nemiŋ anaḳtarını yitirdim dimiş. anaḳtarı yitirdi:m yitirinci ne evimde huzur ġałdı ne de kesemde bereket ġałdı dimiş. ne yapmam iła:zım dimiş. o da dimiş ki:, bi anaḳtar bułuruz ġołay açarız dimiş. hayır hoca:m hayır dimiş. bir hayırłı duv̇a annem ‿ marıdı, annemi ġaybittim öldü:, annem óleli ne huzur ġałdı ne bereket ġałdı, ne de bėnim işim iş deyi, nė yapmam iła:zım dimiş. ġura:nı kerimi ałıcıŋ, anneyiŋ ġabrine g̱ídeceŋ, ḵúnde bir ya:sin oḳuyucuŋ, bir hafta bunu dėvam ideceŋ dimiş. anneŋ sennen ġonuşur dimiş. anneŋ üryanda saŋa gelir, saŋa oruyu g̱ósteri dimiş. o:łan varmış gelmiş, varmış gelmiş, ta:bi işi de var her g̱ún ġabire gidilir mi? gelmiş hocam dimiş, yałıŋız annemi bir parça g̱órdüm, sa:dece ġapı boyundan geçti, g̱özümüŋ ‿ úğ̱ünden g̱eçti dimiş. tamam. ḵúnde de gidemiyorum. üç g̱úne bir oḳu, beş g̱úne bir oḳu. annesiniŋ muhabbetini ałmış ordan. ondan sõ:na evine huzur gelmiş, bereket gelmiş yavrı:m. bu bėnim saŋa birinci tasviyem, yanı büyük ołaraḳtan. her adam da böyle sã: bilip te annadıvırmaz, bir ‿ ucdan kenardan geçiviri, şansıŋ varımış, bãa dek ‿ getirmişiŋ. ben bir ‿ afta evel ġonyadıydım, beni bułamazdıŋ belki de. bunda da bi hisap var.

Bu yörede evlilik âdetleri nelerdir?

baḳ, evlen, deli˘a:nnı ołˌ beḱar ołˌ nĕ ‿ ołursaŋ ołˌ ałaca:ŋ ġızınan da eveła: pişin, hincıḳınner ayrı ołur, ołduḳ ġadaḳ, beni seviyorsaŋ diyeceŋ ałaca:ŋ ġıza, beni seviyorsaŋ annemiŋ babamıŋ hızmatını ġırmâyacaŋ. bu zortłarı ġoysaŋ gelecek hanım kösülür. benim üç táne gelinim ‿ mar, ałłaḴ ‿ ıra:zı ołsunnar, evim ‿ ayrı, havłımıŋ içindiyim amma ġafam raa̱t. baŋa g̱úler yüzle geldikleri yiter. ippi:y̨ yazdıŋ, bunu var ya, orda gisseŋ adanıya arḳadaşłara g̱óstərseŋ bunu, hayret bua̱daḳ var mıymış? diller.

Eski yaşantı nasıldı teyze? Şimdiki zamana göre zor muydu?

kilim yurduḳ hałıynan, na:rıyâca:dı ceyran sübürgesi fiłan. onuŋ ‿ uçun, biz çoḳ irezil böyüdük. oḳumam yazmam ołsuydu reyis ‿ołurdum ġarabıŋara.

Hiç unutmadığınız bir hatıranızı anlatabilir misiniz?

ben böyle övüt virim. babamıŋ övüdünü annadıyım. ėvlenecem başıma ġına yaḳıłdı, ėveli ġına yaḳıłır, irtesiu̱:n da ġına gicesi ołur. oturdum, babamdan utandım ta:bi,

gúççük ġızım. babam didi ki, ġızım didi hayırlı ossuŋ ġınaŋ müba:rek ossuŋ didi. savo ł baba didim. amma didi, ġınaŋ yaḳılдı, başḳa mayałleye gelin gideceŋ amma didi, ben saŋa hiç övüt virmedim didi. babam ne övüt virecek ki didim. baḳ ġızım didi, sufrada eliŋi didi, meciliste diliŋi ıssızda da bedeniŋi didi. yanı açıḳ cıpłaḳ gezme. topłumda herkeş ġonuşurḳan arıya girmeyeceŋ didi. seŋ gelinsiŋ ya didi, ilden öŋüş oturmayacaŋ sufruya didi, herkeşten sõ:na oturacaŋ. ondan sõ:na da ġızłarımı gelin ittim, aynı övüdü virdim ġızłarıma yavrım.

Metin Numarası	**-8-**
Derleme Yeri	**MERKEZ, Karapınar/KONYA**
Konuşan	**K1: Mustafa BEKTAŞLI (71), ilkokul mezunu.** **K2: Mehmet KUZU (66), ilkokul mezunu.** **K3: Veli ALTUNALI (74), okuma yazma bilmiyor.**
Konu	**Tarih, sohbet, tarihi yerler, eski bayramlar, kelimeler, fıkra.**

K1 yaz yaz, cėvapłamaya ne gerek var ya:. purosúr neyise yoḳ dime, var di hepisine.

K2 mėseła: şunu diyo yanı, muftaḳ diller ya bi˚z aşene diriz meseła:.

K1 ha:.

K3 buranıŋ ġurułuşu ney diyi.

K2 pencereye baca diriz biz.

K1 şuna çay barda: da diŋir ġupa da diŋir. şinci haŋġısı mehilise ona yav. şuna esḵíden ġupa dillerdi. ó:le de:l mi leŋ çaycı ġardaşım. hinci çay barda: diller. şuna esḵíden üsüyün dillerdi hinci hüseyin diller. esḵíden buŋa üsüyün dilleridi çocu:ḳan. ha:li˘ya da diller de yine biz böyüttük hüseyin diyiyoruz ba:łım. yaz ġardaşım sen oḳu ben cevapłıyım.

Bu bölgenin tarihine dair bilgi verebilir misiniz?

K1 bėn ta:rih hiç oḳumadım, bilmem. gel ipra:m, ġarabıŋarın ta:rihini annat ba:łım. esnaf bilmedikten so:ra ben ne bili:m ta:rihini ġardaşım.

K3 ilk ġuruluşu sulta:niyeymişimiş. sułta:niye diyi geçermişimiş.

K1 yav o ‿ v̇adar talebe varıḳan ben g̱ibi ca:hilde mi inceliyoŋ ‿ġardaşım ya:.

Yaşlı olması daha iyi, konuşması değişmemiş diye.

K1 yaşa baḳma sen, aḳıł yoḳ aḳıł. ġafa yoḳ.

K3 bura iki mahałleyimişimiş. biri çetmi biri de ḳałe. sałurdan gelme.

Salur neresi?

K1 ḳ̱óy ya:, ġarapunara bağłı bi ḳ̱óy ġardaşım.

K2 hanġısı ordan gelmeyimiş?

K3 çetmi, ordan gelme. ġale de nirden g̱elme bilmiyirim.

K1 yaḫ sıġara da yaḫ ġardaşım. vaḳıtłı çayınan iç, şekeriŋi ġat. sen baŋa soru sorma, onemli deyi, hepisi tamamımış diyivir g̱eç.

K3 sułtan selimiŋ ‿ orda eskiden aşevi ġurmuşłar, g̱elene g̱eçene yimek virillerimişimiş, a ḏara şiylere yimek dav̇ïdıłłarımışımış. hanı e:ski soyġuncułuḴ ‿ ołurmuşumuş, onnar filen ḳaḳsın diyi aşevi ġurmuşłar buruya.

K2 oḳuła mı gider?

K1 yav dün bi şo yanda oḳuł varımış, vałła: ben ‿ o oḳułuŋ ‿ adını dün duydum. babası o didi ki, telev̇on itti, baba:, ney ‿ len tosḳa mı, ne. ałoː, nev̇ürdüŋ giciktiŋ ya:. tosḳa mı ne diyi bi oḳuł varımış orda. baba orda çocu͡u yazdırdım, ałtıyı on geçe çocuḳ çıḫacağ ‿ ał gel didi. oruya vardım hava bułandı, ya:mır yağmaya başładı. ben bi ġa:veye g̱irdiydim çocuḳ çıḳmış gitmiş. şura çocuḳ bura çocuḳ. ġardaşım ısĭłatTıŋ ‿ onu, kim ısłattı? ónemli deyi ya:.

K3 ordan ba͡a da telefon geldi, filen çocu: bize g̱ónderir misiŋiz diyi.

K1 adananıŋ uşa: sa:ğ̊łam ‿ ołur, deliġannı ołur, bildii͡n gibi sa:łam biş ‿ şi: yaz. bizden ne ałacaŋ ya:. arı mermerden ne ałınır.

K3 esḳ̱íden dövelerinen duz daşıłłarımışımış, eskiden duz g̱ólü var orda duz daşıłłarımışımış.

K1 rasgele, ġoca topçunuŋ topu rasgele buluşduḳ. ‿ėle:?

Evet, rastgele buluştuk.

K1 iyi:, valła ġururłandım. burda acayip ḳelimeler var ġardaşım, gün do:v̇madıḳ ḳelimeler burda dov̇ar. gün do:v̇madan nėler dov̇ar dinir ya, burda anadołunuŋ şi:vesi gelişmiş çoğ ‿eski kelimeler ġułłanıłłar.

Bu yörede tarihi hangi yerler var?

K1 şurda bi ḳúmpet var, eski hamam ‿ mar. başġan az yardımcı oł ya:. ġardaşım sen ġadar bilgim yoḳ, gel bi yardımcı oł.

K3 hah, tam ‿adamını bułduŋ.

K2 çocuḳ ta:rihi yir soruyor, acıgólüne ġotür, duz gólüne ġotür, mėke gólüne ġotür.

K1 baḳ ġardaşım, burda acıgól varımış, bėn hiş gidip yüzmedim. geriden ereliye giderḳen górdüm.

K3 bir de kesmez yayłası var o tarafta, yanı acıgólüŋ ‿o tarafta.

K1 o ġadar dėrinden inmeyelim adam çıḳamaz işin içinden, yabancı. ałłaḫ ‿ esürgesin tekne suyu ałtına ałma:z içine ałır bu da batar. ġarabuŋarının eŋ iyi maḳbuł çay oca: bura ġardaşım, yaz ġardaşım.

K2 adam şiye çekiyo.

K1 nö:rüŋ le:, sil başdan sö:lüyelim, niye dimediŋ ġardaşım, ałłaḫ ‿ ałła:h. ał bir ġaya nireŋe dayarsaŋ daya.

Tarıma dair neler var bu bölgede?

K2 arpa, buyday, mısır, çavdar aḳłıŋa ne gelirse burda yėtişir, günaşıḳ var. bura tarım ve hayvancıłıḳ.

K3 ekseri: ara:zisi boł buranıŋ. buğday ekeller, çaydar ekeller, mísır ekeller, nohud ‿ ekeller, fasille ekeller hebisi var.

K1 buranıŋ arvatları da verimli, ikişer ikişer doğuru.

K2 na:bacaŋ iliŋ ‿avradını ya:.

K1 yav adam ‿ onu da soracaḴ, mecbur.

K2 ta:rihi eseri soruyo, cıvıdıp g̱itme ġayrı.

K1 anamıŋ doḳuz ėvła:dı varıdı, benim üç evła:dım ‿ mar. bėnden ołannarın birer. nesil azałıyor. çoca: baḳmak zorłaşdı, g̱eçim şartları zorłaşdı, bunnarı yazsın.

K2 yazıyor işde.

K3 yazıyor, ġamereya virdi.

Bu yörede bayramlar nasıl geçer?

K1 bayramłar çoḴ ‿ datłı geçer. çocuḳłara parıyı basdıŋ ‿ ġı ėliŋi deyi aya:ŋı da öpeller. hinciḳí bayramłar parıya ġałdı. çoca: ėlli yüz atarsaŋ vay dedem diyiyor öpüyor. bayram şeḳerleriniŋ eskiki gibi dadı ġałmadı.

K3 ėskikine ġałırsaŋ böyük g̱úççüğe bütüm gidiliridi. şimdi? o şiy ḳaḳtı yanı.

K1 şimdi ta:til başładı veli.

K3 eskiden işde birbirine anıya, babuya, öteye, beriye g̱ídilirdi. herkeşe g̱ídilirdi yanı. çoḳ gezilirdi.

K1 bu adam atmış yaşında, atmış sene öncüyü de bilir. sor, ne sorarsaŋ cėvapłar.

Buranın coğrafî özellikleri nelerdir?

K1 buranıŋ co:rafyası, raḫımı sıfır, yazları sıcaḳ, ġışları yavışłı ve ġuraḳ. havası kirli, ne diyi? çuġur ołduğu uçun.

K3 ġum depesi varımışımış, oruya yanardağ diyołłar. şimdi sóndü, ġıpġızıł bayır var.

K2 opan çovałdı yir opanı.

K3 yir çóḳmesi.

K2 harałda yi:rmi otuz ołdu opan de:l mi?

K3 geçmedi:se.

K2 derin ġuyuların çoğałdıın‿dan yiriŋ ‿ ałtından sular azałdıın‿dan opan çovałdı.

K3 eskiden pınar varıdı. su g̲endili:ne ġaynar aḳar giderdi. onnar filen bütüm k̲esildi. ġadınnar oralarda pırtı yı k̲ardı.

K2 biŋarín suyu kesildi.

Ulaşım nasıl olur?

K2 ulaşım işde at ‿araba varıdı, eşşek varıdı, onnarınan g̲ídelleridi.

K1 çek deveci dėveleri yoḳuşa diyi túrküyü ġarapinar yaḳdı. bunuŋ babası sö:lerdi onu, babası çalar anası oynarıdı.

Bu yörenin konuşma tarzı nasıl?

K1 şi:vesi çoḳ g̲úzel, efendi dúrüs.

K3 g̲elene g̲eçene g̲úzel davranıłłar.

K1 uslübü ve şi:vesi çoḴ ‿şaha:ne, anadolu dili.

Köyleri de aynı mı?

K1 ė:skiden farḳlıyıdı ayaḴ ‿uydurdular ġardaşım. oḳuł çoğałdı, medeniyet irerledi.

K2 túrkmennerinki biraz değişik. túrkmenner var şurda hotamış, oranıŋ biraz değişşik.

K3 herkeşin gendine g̲óre değişik tarzı ġonuşması var.

K2 da:łıłar k̲óylüler var, da:łı diriz biz. mėseła: ġoşmaḴ ‿ uçun sığırt łan sığırt diller onnar. biz ġoş ġoş diriz.

Burada sığırt demezler mi?

K1 burda dimezler. K3 burda ġoş. K2 ġop diller, ġoş diller, işte ġop şurdan dutuvir diller.

Bu yörede değişik halk inanışları var mı?

K1 yoḳ, burda tek ġoyunuŋ tek ġuzusu g̲ibi, hep isła:miyet. şúkürünen, iba:detinen, apdesinen gelir gider. şurda‿ oturdu‿un dórt gişiniŋ dórdünüŋ de apdesi var. apdessiz burda aya:nı yire basmaz adamnar.

Bildiğiniz fıkra var mı?

K1 ġaradeŋiz fıḳra:sı, iç ‿ anadołu, bütün túrkiyeniŋ bėlden aşşa: fıḳra:sını bilir. bura şaḳacı memleket, łaz gibi bėlden aşşa: na:dar fıḳra: varısa bilir.

K2 yav na:bacaŋ sen bilden aşşa:yı?

K1 a:bı bėlden yoḳarı bilen yoḳ ki. na:mıḳ kema:İiŋ fıḳra:łarını bilmez, oḳuma az burda. kitab ‿ oḳuması, dėrgi ansıḳłopeti oḳuması az.

K2 o zaman ö:lüyse hepisini açıḴ ‿ açıḳ ġonuş. nö:rüyüm ya:.

K1 e do:ruyu só:lüyoz, yałan mı só:lüyoz, adam soruyo ben cevapłanıyorum.

Bir tane anlatabilir misiniz?

peḱa:ła, meraḳ idiyoŋ annatıyım. ırahmatłıın biri birez haşarıyımış. g̱ünaı da çoğumuş. ölürke evłatłarını soŋ ‿ arzusu çağırmış. ülen o:ğ̱łum bėnim g̱endi güna:m g̱endime yiter, şu sikiŋ ‿ g̱úna:nı ołsun çekmiyim, bunu kesiŋ ‿ ałaġoyuŋ dimiş. ėvłatłarı da sözünü dutmuş, ra:metliin sikini kesmişler buzha:niye ġoymuşłar. gel zaman, git zaman ra:metlie ‿ orăda ła:zım ‿ ołmuş. o:ğ̱łanıŋ rüya:sına girmiş, ülen o:ğ̱łum aman bėn hata: yapmışsım bėn burda g̱úna:mı ódeşdim bėnim ema:net ła:zım ołdu g̱ónderiviriŋ dimiş. o:łan, baba ya bu, ülen nası g̱ónderecem ġarġosu yoḳ, şiyi yoḳ petetesi yoḳ dirken hocuya danışmış. hoca dimiş ki, ülen o:łum onuŋ ‿ ġołayı var. yarın ahmád ‿ ölür, ema:neti baŋa g̱etirin ahmat yarın ölür bėn onu yiḳarḳaŋ ‿ a:madın arḳıya ġuyarım ema:nat ahmádínán gider babaŋ ordan ałır dimiş. sen beha beş yüzü getir o iş ġołay dimiş. yanı buranıŋ bildii ‿ fıḳrałar bunnar ġardaşım. annat didiŋ annattım. bėnde yałan yoḳ.

K3 ölen adam ġotúrmüş. öyle:?

K1 ólen ra:matlı:nan ema:nat g̱ítmiş. baḳ, ema:natí g̱ótürecek adam burda. biri gitti. ema:nat saḳłı, o gideceğ ‿ ołsa ema:nat onnan g̱ídecek. adama bi baḳ, boy var ġałça var, ona doḳanmaz, g̱ótürü gider.

Siz anlatabilir misiniz bir tane de?

K1 baḫ valła: bu adamıŋ, buna eskimoy̨ diller, a:ğzını açma açacaḴ ‿ ołsa ġaç. yüz elli sene öncüyü bilir bu. ipra:m misa:vire çay vir. notumuzu da vir. iyi mi virdiŋ, orta mı virdiŋ, pekiyi mi virdiŋ?

Metin Numarası	**-9-**
Derleme Yeri	**MERKEZ, Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Ayşe YAZGAN (68), okuma yazma bilmiyor.**
Konu	**Bayramlar, hayvancılık, tarım, dokuma işeri, yemekler, düğün, otlar.**

Eskiden bayramlar nasıl geçerdi?

K2 eskiki bayramłar g̱özel geçerdi. böyü:ŋe g̱úçÇú:ŋe sayġıłar, ziya:retler, şindik o
145 ġałmadı ġayrın. eskiden sayġı varıdı, sevgi var. şindik o da‿ıłdı çocu‿um. o şiy ġałmadı.

Hayvancılık işleri nasıldı?

K2 ġoyunu biz, ġoyunu ġoşałłardı çobanımız. onnan so:ra biz de sa ğ̱ardıḳ, sa:ğ̱ımcı dutardıḳ, onu‿ da makinede elinen çekerdik. süt ma ḳ̱ínesi ołurdu, soŋra ceryan çıḳdı, onda yapdıḳ. onuŋ da ġırámesini biz ġazannara dołduruduḳ, g̱úz geldi mi eylül ekim
150 onnarı öyerdik, ya:ğ̱ yapardıḳ. onuŋ varası, çıḳarını yıḳardıḳ iderdik, piyniri tułuḳłara basardıḳ, sałamır yapardıḳ ḳ̱úplere yapardıḳ. bizim işimiz buyudu. onnan ısdar doḳuyan doḳurdu, doḳumayan doḳudurduḳ, şindi ḳ̱í:bi şiy var mıydı da böyle ma ḳ̱íne hałısı. biz ıstar diriz sergiye. hałı, kilim, ilmeynen. öylüydü.

Çeyizde hangi eşyalar olurdu.

155 K2 işte doḳuma. ondan so:ra işleme şu ġanevçe diller. doḳumiyi iyle doḳuduruz. doḳuyan gendi doḳur, doḳumıyan doḳuduruz. ipi e:yirdiriz, şiyde e:yilir çıḳrıḳta e:yiriller doḳuduruz. çihiz oyudu, şindik mobilła ołdu çocu‿um. mobilła mı varıdı? işleme işlerdik.

Dokumada kullanılan ipler nasıl boyanırdı?

160 K1 ni:ğ̱de yóresinden boyacılar geliri˘di. ipleri rek rek boya yapałłardı. ḳ̱ók boya. o bizim anadołunuŋ gendine has ołan desenneri var ya, o desennerden işte bi desen örnek çıḳardıłłar, işti biz namazła: diriz. bó:le duvarłara filen asıłırdı içerde. bi de ałt sergisi, yasdıḳ. hep yirli yałınız. el minderi, yanı ġızłarıŋ çiyizleri. sıra yastıḳłar var. duvarłara dayałı. içi dołdurułur.

165 *İçi ne ile doldurulur?*

içine şu, şiy didiimiz, ne dillerdi ona? ot. havut otu, havut otu diller. ġamışa beŋzer. onnan ġası yapılır. o dışındaki doḳuma yastıḳ didiimiz. duvarların kenarlarına onnar dizilir. işde geliniŋ evi, çiyizi onnardı yanı. şindik ġalmadı da eskiler ó:leydi yanı.

Yünü neyden elde ederdiniz?

tiftiklerden, keçileriŋ tüyünden de tülü olurdu. geçileri biliŋ ya, ona tiftik dinir. ötá:ki de yuŋ, yapa:ı. onnan, şi:ndíḳí:bi şiy mi? şalvar, díkilirdi. biz ġoca ebe, şindi dutannar yoḲ onu. elyaf çıḳtı ya, o va:t yuŋudu bütün. yúŋ yorġan, yúŋ yasdıḳ, ondan so:ra halı yasdıḳları gelin evine cizilirdi. şindiḳí:bi mobilla mı varıdı.

Hangi renkleri vardı?

ġırmızı, yişil, ma:vi, her çişit varıdı, amma genel a:ırlıḳlı soracaḲ olursaŋ başlanġıcı ġırmızı.

Buraya has yemekler nelerdir?

yemekleri ilkin çorba. bamya, yapraḳ, yahni, kebap, piłav, hoşaf, ġayısı yahni. ġayısı ġurutułur, içine de et ġatılır yahni olur. aırlıḳlı bunnar. baḳłava. su bóre: diriz biz, elde açałłar ġadınnar. onuŋ bi ġısmını haşłałłar suda, açılmış bi ta:ne hamırı döşeller, ince yufḳa. onuŋ üzerine de ıççaḳ suyuŋ içinde haşłanmış, bi ġısmını haşłałłar o haşłanmışını arıya ġoyałłar. içine pėynirlisi olur, ġıymałısı olur. bizde o pėynirnen ġıyma a:ğırlıḳlı, yanı patatės bi˚lmem ne. bir de şey olur ıspanaḳłısı olur. genelde fırında veyat ta eskiden sac arasında ġayma:nan olur, ġıremiynen.

Tatlılar nelerdir?

datlı olaraḳ ta ġuymaḳ olur, hėlva olur, irmik helvası olur. ġuyma:, ġayma:nı ġıremiynen bişiriŋ çocuum. helviyi do:ğru yağınan bişiriŋ, öŋden suyunu şerbetini ısïładın, onu ė:yce gózelce ġavırıŋ ġavırın helviyi, ondan so:ra da suyu dókeŋ, yiŋikten şeker dókeŋ ağır ateşte, onu bişiriŋ. // tüm ġuzuyu bişiriŋ, ama:n, şiydeller keseller. ġazanı ġoruz, suyu ġaynar. ġuzu haşłaması, ġompile bişer. onuŋ kefini kepçiynen ałıŋ, içine ġarabiberini ataŋ, ondan so:ra onu da çıḳarıncı iyice suyunu ałdırın, döndere döndere yovurtła ġızardıŋ öyle yinir. onnan da çorbuyu yovurtsuz et suyuynan bişiriŋ yazın.

Eskiden mutfakta hangi eşyaları kullanırdınız?

eskiden çinḱafłar var, çanaḳłar, çencireler, paḳır dası, ema:ye, aliminyom tas ġułłanırdıḳ. kirtikli sahannar. zinilerimiz var şöyle paḳır zinilerimiz böyük böyük. ġuzu şiyi ġoyduu̯ŋ şiy tabaḳłar fiłan leŋger di: dinir. ġuzuyu ġoyarız biştikten kiri. tahta ġaşşıḳ. tencire. bö:le miłanġaz fiłan yoḳḳan ba:zen ġaz ‿ôca: ołurdu. ġaz ‿ oca: ołmadıu̯ zaman ayşenede şiy yanar ġoyunnarın şiyi. onuŋ içine ateş yaḳıłır, buha:risi var dışarıya gider. dumanı ḳúlü gíttikden so:ra ateş hafif ḳózlendi ‿ mi:di ya yemeg ‿ orda bişerdi tencirelerinen. yemek evde soğur, soğuyuncu onda ısıdıłır.

Yemeklerden birçaçını tarif edebilir misiniz? Mesela patlıcan ve fasulye.

patłıcanı şiy ‿ ideŋ çocu̯um do:ru soyaŋ bicama. onnan so:ra onu da şuruya icicıḲ ‿ duz ataŋ, o suda durur. onnan so:ra ġıymasını, domatisini, biberini, sov̇anını, sarımsa:nı. ġannıyarıḳ iderseŋ onu óŋden ġızardıŋ. aynı soyaŋ ideŋ ġara suyu iniviri, onu ġızardıŋ içiniŋ ma:zemesini de hazırłaŋ çeviriŋ. onnan so:ra çekilmiş etten şöyle, her şiyini sov̇anını şiyini, onnan ġannıyarı: şiyi yaraŋ patłıcanı, tepsiye oturdun, ona içine ma:zemiyi ideŋ ağır ‿ ataşta da ıcıcıḳ ta suyunu dókeŋ ‿ öyle bişer. fasilliyi de o yėşil fasilliyi de aynı soyaŋ ‿ iden, aynı domatisini biberini her şiyini, çeviriŋ ondan so:ra óŋüden sov̇anıynan ġıymasını, ondan so:ra da döşüyüv̇ürüŋ, böyle çocu̯um. ġuru fasille de aynı. bah, öŋden haşıłaŋ onu. haşıłamazsaŋ eyer şindik, aḳşamdan ısładıŋ ıççaḳ suya, onu da zabaḳtan yı:ḳaŋ súzeŋ, onnan so:ra aynı sov̇anını ġıymasını her şiyini yapaŋ işde domatisini. onuŋ suyunu ıççıḳ fazła dókeŋ. dúdüklüde bişiren bir sahatte bişer. işde yarım sahatte. do:v̇ru bişiriseŋ bir sahati geşer. öyle ġuzum. başḳa?

Bu yörede düğünler nasıl olur?

dúu̯ün bizim, dav̇uł ‿ durna ıççıḳ ołursa ołur. eski dúu̯ünnerden, onu annadałım saŋa. ona şiylerimizi giyeriz, daḳım diller. diyelim ki dúu̯ün başładı başładı bôg̲ún. ġız evinde ġına yaḳma, ġına gecesi yapałłar. başına ġına yanır geliniŋ. o:łan evinde de iki üç g̲ún evel veyat ‿ta bütün çevrede:ki tanıdıḳ misa:fir yazıłır bir ḱa:dıŋ ‿üzerine. bi ta:ne vatandaşa virilir, o bütüm ‿ misa:firlere varır, haŋġı gún ná ‿ zaman yeme: gelece:se da:vet ider. evine varır oḳur. o da:vete gelir, yeme:ni yir, aḳşam da ołduu̯ zaman da:mada hamam, o gice işde. orda yanında:ḳı sa:dışları onuŋ hamamda yıḳanmasını bilmem neyini onnarı yapar. lökeri ġonułur işde onuŋ.

Löker ne demek?

erke:ŋ lökeri olur, arḳadaşları. ġızıŋ da gine aynı ġız ‿ evinde gendi arałarında eylence yapałłar, oynar, ġałġır bilmem ne. irtesi g̱ún de o:łan evi ġız evine gelin ałmıya gelir. taḳsilerinen. taḳsi, ġonv̇oy. onnan gelir, gelin ġurtarıłır. şindiki:bi eveła: evler hazırłanmazdı. o g̱ún hem gelin çıḳar hem de bir va:sıta gelir tıraḳtör veyat ta ne gelirse, oruya çihizi atılır, yúklenir. gelin de gelin ‿ arabasına bindirilir. burdan ałınır, oruya gider. ordan geline inmiyor diller, espiri yapałłar. ġayınpederi işde ne virece:se. hanı, ziynet virir, ya bi biş ‿şi: virir. orda lökeller ö:rediller gelin inmiyor, ġayın peder ne virecek diyi. şu ġaynananıŋ ġayınva:lediŋ ayaḳḳabısı geline giydirilir. şuruya ġoyunuŋ şiyi serilir. tüyü, derisi. gelin ‿ onu çinner. züverlikten atłar. şu züvellii‿bili:? dáha. nazar deymesin diyi. nazar ‿ otu. o, ebebeyinden öyle bizim. o tüter ya, tüterke onuŋ dumanınıŋ ‿ içinden iki üç sefer g̱íder gelir, atłar. işde aḳşam da g̱úvey ġatımı dinir, eŋ son g̱úvey ġatımı ołur, dú‿ün biter. şindi bitti, şindik sałona git, sałondan gel. ġołay bi iş yanı. yapan yapar g̱íne de.

Züverlik gibi merada yetişen diğer otlar neler?

her çişit ot biter. yavşan var, kekik var, yumaḳ diriz hayvanıŋ yayıłdıı‿ o var, tapır, keŋger, ġaŋġał. keŋger yinir de sıyırtma diyi, ondan saḳız aḳardı keŋgerden. keseŋ, keŋger saḳızı. zindik var başġa yirlerde. ġanaḳ var, tá: başġa gölevez diyi bi ot var, datłı yapraḳ var, işde genellikle bunnar yanı. dú‿ün ‿ otu var, bó:le k̲úçük k̲úçük ilkbaharda çıḳar. i:nnelik diyi bi ot, bó:le uçları inne g̱íbi ołur, yayılır. ebe g̱ómeci var. bunnar yanı. ġuzu ġuła: var.

Metin Numarası	**-10-**
Derleme Yeri	**MERKEZ, Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Hasip YAZGAN (70), ilkokul mezunu.**
Konu	**Yörenin tarihi, Acıgöl efsanesi.**

Kendinizi tanıtabilir misiniz?

bėn bin doḳuz ‿ yüz ġırḳ sekiz dou‿mlu, ilkoḳuł me:zunu, ġarapınarłı hasip yazġan. hayvancılı:nan, tarımınan u:raşıyoruz.

Bu yörenin tarihini anlatabilir misiniz?

burası biŋ sekiz ‿ yüz seksen ‿ ikide belediye ġurułmuş sułta:niye isminde. genel yapı şiyden gelme, g̲üney doṿu. hatta: bir ‿ ucu i:randan, ıraḳtan, ne biliyim súriyeden. bi ġısmı ġarabıŋarıŋ batısında:ḳı k̲öyleri türkmen k̲öy didi:miz ıraḳtaḳı türkmen, ordan gelmiş. işte orta asyanıŋ buruya bi şiyi. yavız sułtan seliniŋ zama:nında burdan geçerke şurda ketir didi:miz k̲úçük depeler var. orda bi ġurup, aşḳıya ġurubu varımış. tabi bilmiyołłar, önnerine ge çiyołar. işte necisiŋ? kimsin? bilmem filen, bizim ta:rihten duyduumuz bunnar. o insannarı ısłah itmek için bu yaṿz selim k̲úlli˚yesini, ca:miyi, hamamı yapdırmış. bi aşevi ġurmuş buruya, orda:ḳı aşḳıyałaŕın dışında derleme topłama buruya bir yirleşim sa:łamış. meseła bizim asłımız şiyden gelme, maraştan gelme. aşa: yoḳarı iki˚:z yıłłıḳ bir şeyimiz var, geldimiz var. bizim k̲óken, buranıŋ yirleşiminiŋ ağırłıı doğuya g̲üney doğuya. yanı ordan g̲óç ‿ idip gelenner. orta asya insannarı yanı. buruya yirleşmiş zama:nında. tıraḳyadan gelen g̲óçmenner var bir mahałle. horasandan gelen var, bilmem nirden gelen var, yanı orda:ḳı şiylerden illerden. ha:, buranıŋ esaz ġurułuşu da şurdaḳı k̲úlliyeler var ya, o kúlli˚yelerde a:şevi açıłmış. o a:şevine bö:le ekonomik imḱa:nı ołan gelmiş buruya yirleşmiş, imḱa:nı çoḳ zayıf ołan insannar da a:şevinden gendini beslemek için buruya yirleşmiş. onnardan virgi alınmamış. ondan so:na ta:bi yanı núṿus gittikçe artmış bu g̲úne gelmiş yanı.

Bu yörede anlatılan Acıgöl efsanesini anlatabilir misiniz?

acıg̲ólüŋ ora yirleşim yiriymiş. gelene gidene ekmeḲ ‿ aş virmezlerimiş. hızır aleyhisseła:mı g̲órevlendirmiş cena:b ‿ ałłah. birisini g̲órevlendirmiş, o denemiş insannarı. üç defa: denemişler. ekmek su isdemiş birisi. bó:le ġıłıı ġıya:feti cıŋġan ġıłıında. ekmek su viren ołmamış. bir gelin virmiş ekmek su. yałıŋız o da ġaynatasından ġaynanasından ġorḳarımış. aman ġardaşım baḳale:, şu ekme: suyu ał, yałıŋız benim virdiimi söyleme burdan çek git dimiş. ġızım sen burdan ayrıłaş, ayrıł, bura batacak dimiş. ora batmış. ö:yleyimiş. anaŋ ekme:ŋiz yinsin suyuŋuz içilsin diller ya, yanı öyle.

Metin Numarası	**-11-**
Derleme Yeri	**MERKEZ, Karapınar/KONYA**
Konuşan	**K1: Ayten ÖĞÜT (80), okuma yazma bilmiyor.** **K2: Nurten PARLAK (47), ilkokul mezunu.**
Konu	**Düğün yemekeleri, koyunculuk, çeyiz, dokumacılık, kelimeler, bitkiler, ramazan ayı ve bayralar, ekmek çeşitleri, dua ve beddua.**

Burada düğün yemekeleri neler olur?

K2 dúünnerde genelde apłam bizim burda çorba yapılıyor, bamya çorbası yapılıyor, yapraḳ sarması yapılıyor, ya:ḥni yapılıyor, helva yapılıyor, piłav bişiyor, kebap, hoşaf ġaynıyor. dúün yimeklerimiz bu bizim. seḳíz doḳuz çişit dúün yime:miz var bizim. ha şimdi biraz yapraḳ sarmasını fiłan ġałdırıyołłar da, amma ġenel durumumuz bizim sekiz doḳuz çişit. bamya çorbası da bişiyor aynı bizdeğ̊i do:ğru normał piriç çorbası da bişiyo, piri çpiłavı bişiyo.

Eskiden koyunculuk nasıl olurdu?

K1 ġoyuncułuu çobanımız ołurdu, ondan soŋra çitçimiz ołurdu, biz de saardıḳ. maḳínede çekerdik, ġayma:nı şiyini. bastıraḳ yapardıḳ, onnarıdı. ġayma: ayrı ider, tułu:nu dołduruduḳ, yoğurt çałardıḳ. böyle ġuzum. annelerimiz işçi ołurdu, o ‿ v̇a:tların işçi varıdı.

En çok sevdiğiniz yemeklerden birini tarif edebilir misiniz?

K1 eŋ sevdiim yimekleri hebisini bişiridik. bamyıyı da şiyi haşłarız, bişiririz, çevirriz, sov̇anını i:yce öldürŭrüz. sov̇anı çevire çevire çevire öldürüdük. içinde ġaybideriz. ġózel ideriz.

K2 bamyanıŋ apłam sov̇anını ya:da ġav̊ırırız iyce. bamyıyı haşłarız. bamyasını ayıḳłarız. soŋra ik ‿ üç, beş ‿ on ġadın oturur düünnerde, meseła evimizde bişiriyosaḳ ġendimiz. ipini çekeriz çekeriz ondan so:na tertemiz yıḳarız, bi ta:tanıŋ üzerinde tekrar onu ayırız. meseła onuŋ içinde bi ġıłdır bi pisliktir ołabilir. haní onu cizenner yaşłıłar cizer ya ipe. onu temizleriz.

K1 eveli aşşa: yoḳarı her ‿ gún bişir. öndüyi˚ŋ ‿ gíne bişirdim.

K2 bu yiŋgeŋ fena: g̱özel yimek bişiri.

Öndüyin ne demek?

K2 dün bo‿un. ağızlarda geçer öndüyündü diyi. üç beş g̱ün için meseła: bir ik̲ú‿ g̱ün geçmiş g̱üne biz öndüyün diriz.

K1 öndüyüŋ beyendiler, sen fena: g̱özel bişirmişin. elimizin dışı yiter. da‿a ġocadıḳ ta, iki‿üç g̱ündür hasdałanıvırdım.

K2 çevirriz o bamyıyı, soṿan, et haşłarız bamyıya. eti haşłarız miłanġazda da ossun, ocaḳta böyük yime: ocaḳ yaḳıyoruz biz. kerme ġułłanıyoruz apłam. ġoyun k̲óŋünden yapıłıyor kerme. onŭ‿da yaparız, ġaynadırız tekrar etinen bişiriz.

Çeyiz nasıl hazırlanır? Neler konulur?

K2 ġızłara çihizi ne virdiydiŋ? diyor.

K1 aman o çihiz dołu namazła:, hałıłar, yedi namazła: virdim şunnardan. kilim viridik. çihiz‿o‿ṿa:t dołuydu. şincik ġavıra bindi. ġavıra, şu hałıya bindi. sumaat, ite: her şiyden virdik. gendi eŋsesinden eyiridim, búkerdik, şincik onnarın şiyini ne ġałdırdılar. bu gelece:mi bahriye aŋnadırmış, baŋa ne diyi yuŋ ałmadın, fiłan ałdı yuŋ, baŋa yuŋ ałıyıdı, yapa: ałıyı vałła: baḳ. ona ałınaca:mış vałłaha.

K2 apłam bize annelerimiz cehiz, bu anne benim aḳraba:m ołur, benim babamıŋ evi de şura. birbirimize arḳadaşłıḳ ideriz, bera:ber doḳurduḳ.

K1 oġuşuḳ doḳurduḳ dezġa:nan. ayşenelerde yiŋilende k̲ótü ayşenede sinek bata bata doḫuduḳ. ben de eŋsesinde ó:ğsúrüdüm.

K2 buroşitten. yapa:ğ̆dan.

K1 soŋ zamanda gendime namazła: doḳudum. be:, benim eme:m yoḳ mu:? baŋa bi̯ namazła:, öldükten kiri üsdüme örtülecek.

K2 şunnarı ilerekten doḳuduḳ biz meseła:. bizim buranıŋ çeşit ołaraḳtan namazła:, hałı, tülü, kilim, ite:. ondan so:ra, iteği diriz, ġuşurġu, beyaz kilim, şiy sumaat, çekki tülü.

Çekki tülü nasıl dokunur?

K1 aynı o da ısdar, çözgü gibi çeziyoŋ, onu da milinen çekeŋ içinden. mille çekti:mizden ismine çekki tülü diniyor. o ipi geçerdig ‿ oruya, onu ilmezdik. onu mil alırdıġ ‿ elimize, böyle annelerin hani çorab ‿ ördü:, örg̲ú ‿ órdú: miller, onnan bir boy bir boy çek̲er çek̲er üsdünden g̲eçerdik.

K1 onnarı ġıymatładılar soŋŭra o tülüleri.

K2 o tülüler bir ara dış dĕvletlere gitti diyi dindiydi ġayrın.

Oguşuk dokuma nasıl olur?

K2 mėseła: baŋa bi ısdar doḳunacak iki kişilik de: mi? yėŋge:n ġızı bize oturuyordu, biz de gelip ona oturuyoŗduḳ meseła:. para virmiyorduḳ birbirimize. hem onuḳunu doḳuyorduḳ, hem bizimkini doḳuyorduḳ. ü:ş ġız, meseła: üş ‿ geş ġız, üş namazła:łıḳ hazırłıyor, bir ay birininkini doḳuyołłar yirmi yimbeş g̲ún. biriniki de dönüyołłar bi iki ġızıḳın daha doḳuyołar. tekrar öbür ġızıḳın doḳuyołar. onuŋ adı opuşuġ ‿ ołôyor. bizim buranıŋ şiyi opuşuḳ diniyor. öyle apłam.

K1 k̲ókümüz ordan gelmiymiş. dayımıŋ adı onuŋ adıydı. bunnarı fėna: severiz.

K2 biz iki taraflı aḳraba:yız. dúu̯nnerimiz hinci g̲enelde evliliklerimiz aḳraba: evliliğiyiz biz. hała dayı, amca çocuḴları. bėn annemiŋ dayısınıŋ o:ğ̲łunuŋ geliniyim meseła:. bėnim ġaynatamıŋ ġardeşi. babamıŋ hałasınıŋ ġızı ołôyor, hem annemiŋ hałasınıŋ ġızı ołuyor. annemiŋ dayısının ġızı ołuyor. bu ayten hałamıŋ annesiynen bėnim annem annanneminen annesi deyişvirişlerimiş zama:nında. ordan da ałınmış bi de oruya ġız virilmiş. öyleleri˘mişimiş.

Akraba adlarında başka neler kullanılmakta?

K2 e:lti var, g̲órümce di:yoruz, ġayınım. ġayın babam di:yyor, ġaynata diller. bėn meseła: ġaynatama baba diyemedim emmi didim. emmim deyil amma, g̲endi babam ołuncu baba diyemedim. meseła: ba:zen bizim burda ġadınnar eskiden eşiniŋ ismini diyemezimiş ha:tun dirimiş, aḳraba:m dirimiş.

K1 ėveli nişannıłardan ġaçıłırdı. şöyle poçuynan bürünürdúk̲. memed ‿ ali diyo k̲í nası a:naşırdıŋız? diyo. nişannıyı isteme de yo͡udu. babamınan anam bilse k̲ósúlürdük de: mi fadimana?

K2 bizim buranıŋ ġızları, e:sḵíleri çou nişannısını gerdek g̱ünú ‿ g̱örmüş. yüzünü açıncı g̱örmüşler. hanı g̱örse belki de haní beyenmiyip ałmıyacaḳ. ama babam beni virdi diyi, a:łła:m ya ‿ rappim esirgesin deliye mi virdi, hołuya mı virdi? kime virdiyse yüzünü açarḳan g̱örürümüşümüş duv̇a:nı da:madın.

K1 öyle ta: mutłu ołuyoŋ. heye. anam babam gelir şincik itmedi̯i ġoymaz, buruya nėye g̱eldi diyi. nişannıyı sałdım girmedi. gelmedi. babam nö:rü ałłaḫ ‿ esirgiye.

K2 bėnim ġaynatam g̱elin ġız evine g̱ítmi:ş, emmim, yiŋgemiŋ şiy, oruya meyile g̱ídeller, meyilde varmışłarĭmışımış, orda da bir o:ğłan neyi yo:g̱umuş meyilde de tüm annemgil beş ‿ ałtı ġızlarımış ya. e:mmim yazzıḳ oturrumuş, hiş biḫ dışarıya ḳaḳałım diyi, nişannı ya dışarıya bir çıḳałım diyen yoğumuş. babaları da łaf ‿ idiyołarımış. oturmuş ‿ ta oturmuş, g̱elin ġız da beni g̱örecek diyi. ġaşıŋ ta:, nirden diyim? burdan hani bizim evler g̱ibi bayya:. g̱ördüm diyi, beni g̱örecek diyi çobanıŋ evine gider. gelin ġız ġorülmeyecem diye çobanıŋ evine g̱ídivirmiş, nişannı gidinciyádaḳ gelmemiş. ġız ıççıḳ yandan ġıyıdan g̱örsün, o ‿ v̇a:t çoḳ g̱örme yoḳ ya. ıççıḳ şöyle ġapı kenarından neyi, şu ayşeneye neyi g̱ídeken g̱örüsem diyi emmim ıççıḳ mera:Ḳ ‿ iderimiş. hi:ş ‿ ġoremeden gelmiş.

K1 burda k̲óyde sormuşłar. hi:ş ġıymı:nĭ ‿ da g̱örmedim. heye.

K2 ġıymi̯ını da g̱örmedim dimiş. at ‿ arabıya binmişler geliyołłarımış. gelin ġız emmimi at ‿ arabıya bindi̯i̯ni g̱örüncük yilep yilep çobanıŋ evinde, o zaman bizim ġaşłarda çardaḳłar, fadimana sen biliŋ işTe çardaḲłar arałı birbirine, meyilinki de bayya: arałı. şiy de dimiş ki şerife hałam, orçun ġız ya, ġız ġardaşı nişannı ya, “hamza: baḳ seniŋ gelin ġıza”, “çek ġız baŋa ta ġaşta: gelin ġızı ne g̱osteriŋ? k̲óyde bi ġałdırıp ‿ ta baŋa g̱óstermediŋ şurda” dimiş. emmim fena: g̱özel a:nadırdı. k̲óye gelmişler, hamza: gelin ġızı g̱ördüŋ ‿ gü? ġıymı:nı da g̱örmedim dimiş. o zaman ö:ylüymüşümüş ya:ni. şimci öyle deyil.

K1 doła:ŋa iyi dıḳmadıŋ ayranı. bu ayrı, ġoyun ayranı.

Evet iyi olur, teşekkür ederim teyze içiyorum.

K2 ayran ta: iyi ołur diyi˘yo. yoḳ mu yiŋge:ŋ ayranıynan bizi çek şöyle resim? annã̄: g̱óster. anne di ben şu yirlere vardım di, niriye vardıŋ? diyi sorarsa. biz dov̇ał insannarız.

Derleme esnasında orada bulunan bir kişi: *Maşlak demiştik ya, o Alim Baba'da var bildiğim kadarıyla.*

K2 maşłaḳ bizim na:dire di:zemde var. öndüyünnerin şiyiŋ o:ğłan giydi işte, sinanıŋ o:ğłan giydi:. car var bizim burda gelin car giyer. gelin enta:risiniŋ úsdüne böyle giye:r, órtünür. da:mat ‿ ta maşłaḳ giyer. şimdi ġırap ba:ğłıyołłar, sa:dıçlarıŋ ġołuna ġırap ba:ğłıyołłar. bizim o zaman sa:dışlarda ġırap youdu. da:mada maşłaḳ giydiriyołłardı. ġırmızı şöyle. g̱ókçen nassısı:ŋ? nöürdüŋüz? gezi yapdıŋız geldiŋi:z? fena: ırıłmıssı:z.

Irılmak ne demek?

K2 meseła: bizim burda yorułduḳ didiŋ gi aman bir ırıłmışşı:z dinir. başḴa yirler hani çoḳ yorġunum bug̱ún diyi só:ler ya, ırıłmışım dinir. çocuḴłarımız da bizden ö:reniyołar o kelimeleri. yorułtu çóktü dinir. dayım iyi a:nadırdı saŋa da dayım dek ‿ kelmedi.

Derleme esnasında orada bulunan bir kişi: *Ne zaman gelir?*

K2 bôg̱ún ḵóydüymüş. omarg̱íli sałmış, sordum. dayım gelincik bis ‿ seni çałdırım ben eyer şiy ‿ dersen dayıma g̱eliŋ. dayım da g̱özel a:nadır.

K1 ġuzum ayranıŋı iç de bi ‿ diya dıḳsın.

Bu yörede ekilen tarım ürünleri nelerdir?

K2 bizim en çoḴ ‿ ekti:miz buydar apłam. buydar, arpa, çavdarıdı. şimdi˘ ‿ artıḳ sułu ġuyułar geleli beri mısır ekiyoruz. pancar, ayçiçe: ekiliyor, patatis ekiliyor çoḳça. onnar fazła ekiliyor bizim burda. ekincili:nen u:raşıyor bizim bura.

Kırda biten otlar neler?Kendi başına yetişenler.

K2 gendi başına şimdi hani şu domałan fiłan diyołłar ya ġırłarda, onu biliyoŋ mu? onnar ołôyor. gendi başına da hani kekiktir, yavşandır onnar hani do:ru ġıraç, ġırın şiyleri. vałła: apłam ġırłarıŋ, başḳa meseła: şu da:ğ̱ ḵóylerinde fiłan gendi başına yitişen bitkiler varımış ‿ ta bizim bólgemizde öyle yitişen yoḳ. opruḳ g̱ólleri var bizim burda işde çoḳ. opannar var. çuḳura opan diyyoruz. öndüyün ġaramanda gine gitmiş, hem de mısır tarłasında. g̱ümülemiş ‿ te adam dimiş ki ġuła:mdan gitmi:yor dimiş sesi dimiş. iş ba:m ḱa:zim şerbetiŋi.

Eskiden ramazan ayı ve bayramlar nasıl geçerdi?

K1 bayramłarı giyerdik, gezerdik. bayramłarda el‿ öperdik bėyükleri, dayımgíli. arĶadaşłarınan gezerdik. şinciki:bi hazırłıķ yoğudu. birer yiŋi şu işliklerden işlik giyerdik, bi de şałvar giyerdik. biz yirli bunu giyeriz. gendime seniŋ işlikliğ̲i öndiyin dikindim.

K2 apłam eski bayramłarı ben burda ġırķ yedi yaşındıyım, ben de baya: bilirim.

K1 anadan doėałı bunu g̲íyeriz. penye münye ałmâyız.

K2 irlie‿ Ķaķardıķ apłam bi:z, saėura biz irlik diyiyoruz. biz eskiden yayłałarda çoķ ġałırdıķ ramazan ayında. ramazanda oruç dutacaz diyi, biz oruç dutaca:mız g̲ún bir g̲ún ‿ evelden fėna: hazırłıķ yapardıķ gendi aramızda. banyo yapaŋ, ondan sona banyu şimdi de yapıłıyor da, o zaman hani ocaķ yaķaŋ hüsü:sü. bug̲ún ramazana giriyorum, ramazan arifesine giriŋ diyi benim annem, ramazan arifesi geliyor bir başıŋız ġıçıŋız yıķansın, gendiŋizi bi yiŋlirdin, hani dutan‿ ołur dutmayan ołur o başķa amma annem bize devamłı öyle hazırłıķ yapdıttırıdı. ġarabuŋardan bize dahın gelirdi biz fėna: sevinirdik, dahın g̲eldi diyi. dahını o‿ g̲ún aķşam ezeni geldii‿g̲ún bi şekerinen ġarardıĶ‿ ayşam ezeni, yeme:ŋ yanında bir datłı yirdi:k. şindi dahana nėye sevinen yoķ hiç.

K1 çıra. be:, şununan geçerdik.

K2 çıra, çırıynan. evimiz burda, gice mutfa:mız şo ġarşıda. gice irlie‿ ġaķaca:mız zaman, sa:dinen, o zaman namaz şiy ca:mi yoķ, ezen de duymuyuz, irlik sa:di radyodan, sahat üşte ķaķıłıp neyse dördü çeyrek geçe bitireceŋ ġapanacaķ şiyiŋ. o zaman aŋķarıya g̲óre biz oruç dutardıķ. aŋķarıya uydurduķ, aŋķara ıradiyosu tele:zonda ıradiyoda aŋġara radiyosu şiy‿ iderdi ya, g̲ópürdü ya, ordan diŋnedi:miz habere g̲óre. biz devamłı gendi ķaķtı:mız zaman öylüydü. gece ķaķarız sahura mutfaķtan çay ġuyarız gendimize gice hazırłar ideriz. öyle gėce bi yirdik. aķşam ezeni ałłahım gözel bi nasi:bimizi g̲íne vir diyi aynı hazırłıımızı yaparız. biz ayşam ezeni annem oruç diyi soėuķ ġapłara suyu ġoyardıķ ġoyardıķ annem öylen ġoyun sağmıya gitti mi annem gelinciyedáķ aralıı‿ süpürü sułardıķ. anneme biz o zaman ġoyuna g̲ítmessek g̲úççú:ken annem feniya ıççaķta ġoyundan geleceK‿ oruç diyi ayaķłara, ileennere soğuķ suyu ġoyarız ġuyudan getiriz, annem ġoyundan geldi mi ayaķłarını ġoyardı. aķşam ezeni de o zaman buzdołabı yoğudu yayłada, bastıraķtan ġarpızı çıķardırdıķ ġarpızı keseriz g̲íne aynı

böyle temiz bir ileğen gibi ɬayłon ġaba ġoyarız ayşam ezeni serniyecek. soğuḳ su g̱íne ġuyudan gelir, ġuyudan başa̍vuzdan getirirdik.

K1 gice ḳaḳar ekmeğ ‿ ider gelirdik. ḳaḳardıḳ gice irlikte irlikte. gice ocaḳta dürümleri şöyle ġayar geliriz, bi şerbet ideriz. hinciki:bi sarıłar aḳłar mı var? onnar içilir, onnan ġułuzuna da su sałır. çay yoḳ suy ‿ yoḳ. ayşeneye inerdig ‿ orda epmeg ‿ iderdik.

K2 o zaman k̲óylerden nėyi hiş ġorḳmazdıḴ ‿ ġız fadimana, şindi hırsız mırsız diyi aha:li k̲óyleri de ġorḳuttu ġı:y. de: mi ayten hała? k̲óyde hiş ġorḳmazdıḳ biz. şorda biz aḴamgil meseła: alime yiŋgem ġaşdıydı, annem ışı‿a baḳardı alime bo‿un ḳaḳmamış yörü bir alimiyi ben şurda duruyum da, şiyiŋ çişmeniŋ ġıyında duruyum da diyi, bizim çardaḳłardan yoḳarı işde, bi ‿ orda alime yiŋgemi ça:rı gelirdik alime yiŋge haydi ḳaḳmaŋ ‿ ġı epmek yiyecez irli‿e gel, eviŋde yiyece:seŋ de aşşa:ya gelece:seŋ de. oruca sa:niye abaŋ ḳaḳmadı mı? baḳıŋ ba:m, annem bize baḳtırıdı. sa:niye abam biz ḳaḳmasaḳ fikriye abam ḳaḳmamış diyi ünnerdi fikriye aba haydi vaḳıd ‿ ołdu diyi. feniy̨a datłıydı. ġarabı̊ŋardan kime ġarpız g̱elirse ġarpuzu ołmuyana payłaşıp bir dilim ġarpız sałardı o da ayşam ezeni onu yirdi. öyle datłı g̱únner ołdu. şimdi payłaşmaḳ var mı:?

K1 abam ġoŋşu haḳḳı diyi pek da‿ıdırdı.

K2 ha:riye hałam dirdi, hała:ŋ dahanı g̱elmedi, dahan g̱ótürüŋ gidiŋ diyi. bize tasa dıḳardı g̱úççük ġara çanağ̊ınan sałardı. biz dayımıḴı gelmediyse bo‿un g̱ítmediler, dayıyıŋ bo‿un ramazannıı gelmedi, dayıŋa şurdan dıḳıŋ da oruca ḳaḳacaḳ dayıŋ diyi.

K1 ġıymałarı ġavırız, makinede çekerdig ‿ elimizde, ya elimizde do:ğ̊rardıḴ, kelleleri üterdik.

Ekmek çeşitleri neler var?

K2 tandır, ġaraman topa:. eskiden yapılırdı şu ġadar şu ġadar. zabattan hamır yo:rułur zabah nama:zı, ġuşłuḳ. şimdi hani çarşıdan geliyor ya, çarşĭ ‿ ekme: diyoruz ġayrı biz ona, şiy, bidesidir, şudur budur, somun ekmek fiłan. onu ġayfałtıłık öyle yapałłardı zati ġaraman topa: diyi. tandır çeken tandır çekerdi, amma genelde yuv̊ḳa yaparız biz. şebid ‿ ekmek. çoḳ ġułłandı‿ımız şiy yuv̊ḳa. yu:ḳa oturur ideriz, bişiriz gendimiz, onu ġayarız. meseła: bir g̱únnük aḳşam on ekmek sułaŋ, onu bi yiŋ, bi on ekmek deha sułaŋ. horantaŋ ço‿usa yirmi sułaŋ. bizim köydüyken eskiden iki sever sułardıḳ. ö:y̨len bir ġuşa:ne sułardıḳ biterdi, aḳşama bir dáha sułardıḳ g̱elen g̱íden diyi.

Hayır dualarını nasıl edersiniz? Hangi hayır duaları var?

ałłah ‿ ıra:zi ossuŋ dir, ömrüŋ çoğ‿ ossuŋ dir, ałła:hım ömrüŋü virsin dinir. hayır duv̇a:sını nası ideŋ? diyi˘yo:r. ałłah işiŋi rast g̱etirsin diriz.

Bedduaları nasıl edersiniz?

bedduv̇a:yı da bėn his‿ sevmem de, ayten‿ aba bedduv̇a nası idilir? ġudurasıca dinir bizim burda. ben amma ġudurasıca çoḳ dirim. bir insana k̲ótü bir şiy diyemem, hay ġudurasıca hırsız, hay ġudurasıca ġudurġun, hırsızłıḳ ɕałmış, diyi.

Siz sevmiyorsunuz da, bedduayı sevenler, beddua denler nasıl eder? Duyduklarınız.

K2 oŋmuyasıca, ġudurasıca. ta: biraz daḫa k̲ótü ama, v̇urġunu yiyin gelesice, başını ałdırmıyasıca dini:r. dáha çoḳ şiyler dinir ya ne biliyim ġayrı. biraz ayıbından dinir. hay g̱ótü sikli ġudurasıca dinir. ġadına vay neyli dinir. devrile ġałasıca. buyur sor apłam soruŋu. saŋa soru soraca:ḳ. sor bãa‿ sor sen şiy‿itme.

Düğünlerde söylenen mani, türkü ve benzer şeyler var mı bildiğiniz?

K2 ayten hała dú‿ünnerde söyledi:miz ma:nilerden söyle diyyor.

gelłancıłar dizim dizim dizildi
ałtın tas içinde ġınaŋ ezildi
seniŋ yazġıŋ da bir k̲ótüye yazıłdı
ɕek anam ɕek ałnıŋdaḲı yazıŋı

diyi gelin o:g̱̊şanırımışımış. bizim burda geliniŋ ġınası yaḳıłırḳan türkü sö:ẙ̱lenirdi şöyle ma:ni gibi,

oyłumuna oyłumuna
ġuşłar ġonar yayłımına
g̱elmez‿ołduŋ sarı gelin
geldik yołuŋ ayrımına

evlerinin óŋü marıł
sułar aḳar harıł harıł
ġurban ołam sarı gelin
gel destiŋi burdan dołdur

diyi gelini böyle o:ğşałłardı ta: ama uzunu deva:mı var. oynałłarḳan da ġonyałım ça:rıłłardı.

Metin Numarası	**-12-**
Derleme Yeri	**MERKEZ, Karapınar/KONYA** **Bu metne ait kayıt 2006 yılında Kanal B'de yayımlanan "Ellerin Türküsü" adlı belgesel türü nitelikli televizyon programından kanalın izniyle alınmıştır. Ayşe ÖKSÜZ'ün yapımcılığıyla ortaya konulmuş 20 dakika süren bu belgeselde Karapınar'lı kaynak kişiler Karapınar-Merkez'de tülü dokumalarını Karapınar ağzı konuşarak sıra ile anlatmaktadırlar. Kaynak kişilere dair yaş bilgisine ulaşamadığımızdan verdiğimiz rakamlar yaklaşık olaraktır. Genel ağ otamındaki bu gibi göze çarpan video/ses kaydı nitelikli ağız verisi barındıran belgelerden de yer yer yararlanılabileceği düşüncesi ile oluşturduğumuz bu metne, kaynak kişilerin konuştuğu bölümlerden ağız verisi olduğunu düşündüğümüz bölümleri aldık. Programın videosuna ilişkin genel ağdaki ilişim adresi: https://www.facebook.com/123121651040359/videos/125721067505713/**
Konuşan	**K1 Süleyman YILMAZ (65?)** **K2 Aliye SELÇUK (55?)** **K3 Döne SELÇUK (60?)**
Konu	**Karapınar'a özgü bir çeşit dokuma türü olan tülü dokumaları, kuşurgu/guşurgu göreneği (K1 ve K2) ve üçüncü kaynağın söylediği bir türkü.**

K1 biz eskiden ġarapınara at ‿arabasıynan geliyorduk. at ‿arabasıynan, ta:bi şimdiki:bi tıraḳtór, neyise, taḳsi maḳsi youdu. geliyoduḳ, burada kimse ołmazdı. geldik mi biz buraya buraların daa oteli bile youdu. benim o, o zamannar, ya:ni bundan atmış sene eveli oteli da:ḥi youdu. biz geliyoduḲ ‿ burałarda şiylerde ġałıyoduḳ odałarda. odałar varĭdı, odałarda ġałıyorduḳ. bu tülü haḳḳında, bu ġarapınar kimse burda ġałmıyordu ya:ni. ġóçüyołłardı yayłıya, ġóçüyołłardı. e: ondan so:ra, ı:, onuncu ayda fiłan geriye

dönüyołłardı. şimdi eskiden herkezde vardı ḳoyun. şimdi yüzde ḳırḳında var ellisinde var, amma o o zamannar yüzde doḳsanında varıdı ġoyun. herkez gөçüyordu, bura ıssız ġałıyoṛdu. ondan so:ra da onuncu ayda dönüyołłardı geriye. yayładan onuncu ayda geriye dönüyołłardı. havałar soṿuḳ ołuyodu ta:bi. onuncu, om ‿ birinci, on ‿ íḳínci ayda dúünü burda bunnar ḳarapınar, om ‿ birinci, on ikinci ayda yapıyołłardı. om ‿ birinci, on ikinci ayda yaptırdıḳları için bu tülü:, e:, soğuḳ hava ołduu için, dúün, dúğün ołduğu için bunu yataḳ ałtında ġułłanıyołłardı. bu ilme:, bu tülüyü yataḳ ałtında, o çekki didi:ğimiz tülüyü de yataḳ üzerinde ġułłanıyołłardı. hava soṿuğ ‿ ołduu için o zaman o mevsimde bunnarıŋ doḳunma amaçları bėnim bildiim ġadarıyłan böyle ya:ni.

K2 baya: bėş ‿ şüz fiłán doḳudum. çoḳ doḳudum. haya:tım boyunca doḳudum. şimdi gelir şiyimiz ołdu. çocuḳłarım oḳuła gíder, o:nnar oḲŭła gidinci doḳuruz devamlı yaz ta:tilinde, hem de ben de şunu boyarım da. eskiden geleneg ‿ ołaraḲ ‿ gelen, bizim ġołay ołan boya isdemiyen, özel, doğał bir şiy. kendimiz ġołay doḳuyoruz. kendimize bi sergi. her yire ġołay serece:miz, yayłada ġułłanaca:mız, çoḳ gúzel bi sergimiz.

K1 üç çeşit tülü var. birisi ġırmızı tülü, hałı tipi, ėvde ġułłanıłan, sedirlerde ġułłanıłan. ondan sõ:ra ikinci de, birisi yataḳ ałtına ġułłanılır, birisi de yataḳ üzerinde, ya:ni yorġan üzerinde ḳułłanıłan. üç tür tülü var. birisi sedirde, ha: çoban tülüsü de var. o da çoban tülüsü a:yrı. o hatırımızda yoḳ. o, çobannar eskiden, yetmiş se:ğsen sene eveli ḳar çoḳ ya:yordu burăłara, yabandayĭdı ġoyunnar. böyle ağıłłar ołurdu, arḳaçłar. o yabanda, arḳaçłarda çobannar yatıyołłardı. eve gelmezlerdi, ḳoyun yabanda yatırdı, yabanda yayılırdı esḳíden. amma şimdi bütün sahabinden rahat ġoyun. bizde çoban ağıłda şöyle yapar, böyle yatır.

K2 zor deyil. ġołay doḳunur. ya:ni, çoḳ emek te şiy ‿ itmez. şöyle bir, şunnar zor. şöyle doḳuduumuz şiy zor. ya:ni bize ołaraḳ, ałışannara. şöyle tüymesi, ġıł, pislik şiyi de temizliyerek doḳuyoruz biz ya:ni. kendimiziŋ işimiz ołaraḳ yapıyoruz bunu. başḳa bir işimiz ołmadıından gendimize devamlı ołaraḳ doḳuyoruz. her ġıza ėveli onar ta:ne fiłan virildi çihiz diyi. ḳóye gөçülüyor, ḳóylere viriliyor onnar. ġułłanılır, hani doḳuma örnekli hałıłar serilmez yayłałarda, bunnar serilir. bu özellikle yata:ŋ ‿ uçu, sıcaḳ dutması uçun serilir. yataḳ tülüsü bu. o, işde bu, şiyiŋ uçu serilir, ya:ni sıcaḳ dutmaḳ uçun. sırta ałmağ ‿ uçun. evelden öylüymüşümüş.

K1 ġadınnar doḳuyor bunu. çözüyołłar, ondan so:ra ġaç çile ołursa onnar ġadınnar biliyołłar. yedi çile, seKiz çile. ondan so:ra bėyaz doḳuyołłar, ḳırmızı hałı tipi

doḳuyoɬɬar. ondan so:ra, keçiniŋ üzerinden oɬan, misaɬ sarı filig‿ oɬuyor, beyaz filig‿ oɬuyor, siyah filig‿ oɬuyor. kimini siyah yapıyoɬɬar, kimini bėyaz, kimisini sarı. boyayı pek çoḳ ġuɬɬanmazɬar. şimdi, boyayı ġuɬɬandıĶları tülü haɬı tipi oɬur. haɬı tipine ġuɬɬanıɬɬar. diyer túrlere pek ġuɬɬanmazɬar. çúnkü yataḳ boyanmasın diye. yataḳ veya:t‿ ta yorġanıŋ üzerine atıɬıyor. onnar bėyaz‿ oɬur. e: evde ġuɬɬanıɬacaḳ haɬı tipi de biraz ta:bi rekli oɬuɬɬar. böyle çiçekli yapaɬɬar.

K2 otlarınan. çek diriz bizim. ceviz ġabıı‿ çek. onnan bahçemde otlar var, yėşil oɬaraḳ, ma:vi oɬaraḳ onnarı da boyuyoruḳ. çoḳ güzel doğaɬ boyaɬarınan. hiş boya çıḳmıyan bir biş‿ şi: oɬdu mu ya, bizde ġıymatɬı. şurdan şura sızmadı mı ya, yani şu beyazı boyamadı mı ya o şiy bizde ġıymatɬı.

K1 bunnar zamanɬa, ta:bi kimse bilmiyordu bunnarıŋ a:ɬınıp satıɬdıını. tülünüŋ aɬınıp satıɬdıını ḳimse bilmiyordu. amacı yabanda böyle ėv sergisi, yataḳ aɬtı, ondan sõ:ra yata‿:ıŋ üzerine o çekki tülü. ondan sõ:ra bir de çobannar yabanda ġuɬɬanıyoɬɬardı. amma şimdi tica:riye geçti. tülü haɬıya beŋzemez. tülü ayrı, haɬı ayrı. doĶuma şekli de ayrı. ondan so:ra ġuɬɬanma şekli de ayrı.

K2 çoḳ seviyorum, çoḳ doḳuyorum. hayɬa: çizili var. çocuḳların oḳuɬa ġittiği‿ i˚çün ġaɬdım ya:ni, doḳuyamadım gendi başıma. onuŋ‿ uçu şiyidiyorum. buna bile motif ġoyarıḳ çişit çişit. bundan çoḳ çişit çişit boyaɬı, ġafamdan çoḳ motifler yapdım. çoḳ ġıymatɬı oɬaraḳ‿ Ta satıɬdı. sa:lim dağ çoĶ‿ aɬdı bėnden. yazın on tülü doḳudum. çocuḳlarım şiy‿itti oḳuɬ açıɬdı çocu‿um oḳuɬa gitti, o sebepten. sürmen‿ a: çoḳ aɬdı. bunnar bizim devamɬı şiylerimiz.

K3 indim ġuyu dibine
baḳdım suyuŋ reŋgine
anneler ġız böyütmüş
virmiyor sevdii‿ne
oy anam‿anam‿anam
vay benim ġarib‿anam
nere gitsem ararım
saŋa ġurbanım anam

K1 burası baharın yayɬâya göçer. yayɬıya göşmeden önce odanıŋ birisine, e:, hepisini ġu:şurġunuŋ yanı táma:mını oraya iyi eşya:ɬarını e:, şiy‿ideller böyle bir sehpa üzerine

e:, ġayałłar. yı:ḳałłar, yı:ḳanmış ołaraḳ ġayałłar, ondan so:ra üzerini böyle ġu:şurġu kilimi var. kilim ‿ ilen e:, örteller, ġu:şurġu kilimiylen, ondan so:ra üzerini ˇ ‿ de ġüzelce sarałłar, ondan so:ra da gideller. ne zamana ġadar? o bir ta:ne yataḳ ġałır burda. bir ta:ne. ġocası, adam buraya ara sıra haftada gelir ya, veya: ‿ da ayda gelir. o odada bir ta:ne yataı serili durur. geldii ‿ zaman yatır, ondan so:ra yataı ġíne aynı serili ġałır. işine túlü de ġor. yataını da ġor, yorġanını da ġor, ondan so:ra, ołan evindeği ġüzel temiz eşşa:łarını ondan so:ra bir ġüzel yıḳar ġor. ondan so:ra da ġóştúkden so:ra ġüzün doḳuzuncu onuncu ayda döndúğü zaman ġíne geliller, onu tekrar gine bozałłar ġu:şurġuyu. bozałłar, içinden alınacaḳ eşşa:łarını ałıłłar eve serilèce:, ałmayca: ġíne ġu:şurġu yapałłar. onuŋ odası ayrı. aynı yatılan odada ołmaz. ġu:şurġu odaları var arḳada, ġaradam diller, o odada ġu:şurġuları yapılmış durur.

K2 bu ġuşurġu, ġendimiziŋ ġułłanmadıımız, i:yi saḳładıımız eşşa:łarımız. yaní ġułłanmıyan, è:vde. so:na çocuğumuza cihiz ołacaḲ ‿ eşşa:łarımızı temiz dutmağ ‿ uçu buralara ġôyarız.

Metin Numarası	**-13-**
Derleme Yeri	**MERKEZ, Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Hikmet YÜKSELER (79), okuma yazma bilmiyor.**
Konu	**Yemekler, koyunculuk, dokumacılık, kelimeler, kına gecesi, kıyafetler.**

biz yayłacıyız. iyi ġún geçirdik, ḳótü ġún geçirdik, çałışdıḳ, ġoyun ġúttük, ġuzu ġúttük, öyle mesle:miz.

Teyze buraya has yemekler neler?

yemekler mi? eveła: çorbasĭ ‿ ołur, bamyası ołur, ondan so:na ġayısıdan etli yahni ideriz. etinen ġayısı, yahni dinir. ondan so:na kebap ołur, et kebabı ołur. piłav̇ ‿ ołur, hoşaf ołur, helva ołur. işde bu dúünümüzüŋ yime: bu. annadıŋ ‿ ı?

Koyunculukla mı uğraşıyorsunuz teyze?

işde ġoyucunłuḲdan şinci elimizi çektik. bir ‿ o:ğłum ‿ mar o yayłada. bir torunum ‿ mar. o:łanıŋ bir o:łu var, bir ġızı var. bir gelinim ‿ mar, dört ġızım ‿ mar. geçim zor,

ġoyun da g̱úttüm, ġuzu da g̱úttüm, samana da g̱íttik. ġalenderidik, işte durumumuz öylüyŭdü, buğ̊únümüze şúkür ġuzum. ałłah başḳa sıḳıntı g̱óstermesin.

Eskiden koyunluluk işleri nasıl olurdu teyze?

çobanımız ołurdu, çobannar g̱íderdi. şinci çobannar fiyetlendi, zamłandı. gendileri g̱údüyor. şinci afġannı geldi, afġannı dutuyor amcaŋ. işde yanında da gendisi şiydiyor. işde yime:ni evden virriz çobanıŋ. öyle ġuzum. ayaḳḳabısını ałın. çardaḳ diriz, ağıł diriz havli, bahçe çevrilir. bahçede giciynen yaz g̱ününde yatır, ġışınan içeriye girer. saman, yim dókeller. ġuzusunu ayrı ġasałłar. ġasġı, ġuzunuŋ yavrıłarınıŋ yiri ayrı ołur, ġoyunuŋ yiri ayrı ołur.

Koyunların içtiği su nasıl sağlanırdı?

hinci esḳíden atınan çekilirdi, şinci at bitti. ġova, düzen diriz, şiyden tilden düzen ołurdu. ona pałan ołurdu, ata pałaŋ çekerdik. de: otuz ġırḳ metire yiriŋ ałtından. başhavız diriz, böyük böyle bi havız ‿ ołur. łastikten veyat ‿ ta meşinden ġova yaparız. suyu dołar, ata ba:ğ̊łarız, at çeker. bir gişi ata biner sürer, bir gişi de o gelen ġovuyu ałır dóker başhavıza. böyük ołur. evlere su ałınan yiriŋ de ayrı bir havızı g̱úççüg ‿ ołur, ġurnałı ołur. ucuna hortum daḳarız, fıçıłarı eviŋ ‿ ihdiyaç suyunu onnan dołduruz. yayłałarda musłuḳ ‿ ta yoḳtu. çabıt dıḳa diriz, onuŋ esaz ‿ ismi dıḳa, çabıdınan dıḳarız. şinci sondaç ġuyusu çıḳdı dinamałı, evlerimiziŋ óŋünde. çişme ałan eve çişme ałır yirałtından ġuyudan.

Koyunun yünlerinden neler yapıyorsunuz?

ġoyunuŋ yúŋünü ihTiyacıŋ ołursa eviŋe ałaġoŋ, ihtiyacıŋ ołmassa sataŋ. yıḳarız, eyiriz, boyattırrız, çocuḳłarım doḳurdu ġızłarım. namazła: diriz duvarłara esḳíden çaḳıłırdı, seççа:de. ġaç seççа:de virise̱ŋ ona g̱óre durumuŋa g̱óre viriŋ çocuḳłarıŋa. işde ġarapınarıŋ yóreleri deyişti, insannar da deyişti. şinci her şiyler geçti. esḳíden adanałıłar g̱elirdi, saman yapałłardı, böyle onnarın donnarı ayrı ołurdu, onnara bir haftı on g̱ún yémek viridik, samanımızı yapardı, biçerci gelirdi. şincikinnerin buraı ołuyor, eŋsesinde hem biçeri hem saman maḳínesi ołuyor.

Koyun yününden yaptığınız ipleri nasıl boyardınız?

boyacı ołur, ḳók boya ołur. ḳók boyuynan başḳa melmekette boyałłar. borda diller, bor boya: diller. yirli boyacı buruya esḳíden gelirdi, boyattırıdıḳ. ġırmızı, yeşil, ondan

gírici:me ma:vi, böyle çişit şu hałıłarımızın çişit çişit, rek rek ucuna ba:ğłarız. yuŋłar ġarışmasın ipler diyi çabıt ba:ğłarız. ondan so:na üstüne çişitlerini ġırmızı ne rek yaparsaŋ öyle ba:ğłarız. dartar virriz boyadı mı parasını viriz getiriz.

Kendiniz boyarsanız ne ile boyarsınız?

meşe ağaçłarınıŋ vėrdi: verim var ya, pilit diriz. pilitlerin dışınıŋ çeti ołur. ġabıı. onu dóvėŋ, ġazana ısładıŋ, onu ġaynattıķtan so:na onuŋ boya: çıķar, ipi basałłar, onun boya: ipe çıķar. bi de sergile diyi ot var bizim burałarda, onu direller, ġaynadıłłar suyunan, onuŋ da boya:ğı çıķar, onnan da boyałłar. veyaḫut ‿ ta ķók boya diriz bor boyası, borłułar gelir buruya, bor boyası getiriller, bor boyası dáa ġıymatłıdır, iyidir çıķmaz, parłaķ gúzel. onu borłułar boyałłar.

Boya için başka hangi otlar var?

súbürge, söğdek. sóğdek, onnan da ip boyanır. ekinnerin bö:ğründe, ġoyunnarın hanı varıp ‿ ta yimediği yirlerde söğdek, ġannıķ biter. işde esķíden bi maķíne yoğudu, súbürge ceryannı súbürge yoğudu, onnan bu hałıłarı súbürüdük o sö:ğdek didiğimizinen. şinci bütün para súbürüyor. elimizinen yıķardıķ çámaşırımızı. ondan so:na ķúlüdü zoPa odun ķúllerinden ķúl ġaynadırdın, ġızan suyuŋ içine iĺave ederdik, onnan elimizde çitiye çitiye çema:şır yurduķ. ozan yo:ğudu. o ‿ v̇a:t bi gúneş dinirdi gúneş varıdı, onnan işde iderdik. piynir basardıķ, tułuķ basardıķ deriye, oğcałarız duzłarız ġoyunnarın derilerineiŋ şiylerini dikeriz ġuyruķ tarafını, onnan bastıraķ yaparız, çeviriz pırtıłarınan dışarda. ġazannara ġaynaķłarı atarız. ġoyunuŋ ço:ğ ‿ ołursa ġazana atarız, paĶır ġazan diriz, paķırłara atarız. gúz ołdu mu onnarı öyeriz. ġapłarına basarız. ihTiyacıŋı ałaġoŋ, fazłaŋı sataŋ, işde öyle. ya:ğłı piynir yaparız ya:ğłı sütten. işde sałamır yaparız. işde şinci dołap çıķtı, etiŋ şiyini dołaba ġoyuyoŋ. esķíden ġıyma yapardıķ. o zaman çölmek dínirdi, bataķłara basıłır bastıra: ġonurdu. dołap yoğudu. ġıymiyi öyle iderdik işde ġuzum.

Peyniri de öyüyor muydunuz?

öydü:müz ya:ğ, pėyniri öymüyüz. peyniri şinci kesiye süzeriz, üsdünü beskileriz, o i:yce suyunu ałır, ile:ğennerde böyle i:yce oğcałarız ufadırız, duzunu ġarer atarız, onu tuła: basarız.

Otlardan daha başka neler var bildiğiniz?

meseła: yavşan, kekik, na:ne, söğdek, ġannıḳ, geçi biciği, navruziye var sarı çiçekli böyle. başḳa, işde acımıḳ var, ondan so:na g̱ókbaş var.

En sevdiğiniz yemeklerden birinin yapılışını tari edebilir misiniz teyze?

dołma yaparız. dołmıya içine eti, sovanını do:ğ̱rarız, baharat atarız, onnan ıççıḳ piriç atarız. biráz şöyle yarma diriz bułġur ataŋ şöyle bi yimek ġaşşı:. onu bö:yle ideŋ. ġuru dołma yaparsaŋ az ıççaḳ suyuŋ içinde haşıłar g̱íbi ideŋ, dołduruŋ, tereya:nı ałtına ġoŋ. onu çenciriye böyle şiyideŋ ałtına biráz yapraḳ saraŋ, dabanına dołmanıŋ dabanına yapraḳ saraŋ şöyle bir sıra, üsdüne dołmuyu ġoŋ, bişirin. işde ġannıyarıḳ yaparız. ġarpızıŋ g̱úççüklerinde ufacıḳ şöyle limån g̱íbi ołur, limondan g̱úççük ołur, onnarı bişiriller. bèn onu hiş bişirmedim. annem bişiridi. ayşeba bişiridi. onu da şöyle saŋa ta:rif idiyim. az piriç yaparłardı, yarma idellerdi, ġıyma idellerdi, es̱kíden dołap yo:ğ̱udu ki. tüm ġıymiydi. o ham bişmesini ġarpızıŋ g̱úççü:ne ham bişmesi diller. işde samırsaḳłı yoğurdunan yinirdi. / ben unutmazdım. g̱órümler unuttuḳ dírdi de, nası unudułłar ḵí dirdim.

Görüm ne demek?

ilti. es̱kíden evdiyken dillerdi ki, unuttuḳ dillerdi. nası unudułłar ḵí dirdim. işde dimek ki yaşłanıncı işde öyle ġuzum. celecoş ideŋ. sovan, domatiz, yumurta, onnarı çeviriŋ öŋden sovanını bi˚berini, domatizini ideŋ. üstüne yumurtasını ideŋ, az biraz azıcıḳ su iderseŋ aZ ‿ su ideŋ, onu da öyle yinir. maḳarna ideriz. böyle yuvarız hamırı yoğuruz yỳmırta ġırarız bir iki ne ġırarsaŋ, itti:ŋe g̱óre. o maḳarnıyı şöyle ider dókeriz yuvarız incecik onu. onnan böyle dókeriz, et suyu:nan bişirriz, samırsaḳłı yoğurdunan tereya:ğ̱ınan onu öyle yiriz. bułġur piłavı bişirriz. ekme:ŋ üsdüne şebit yuḳanıŋ üsdüne dókeriz. yanına bardaḳłara ayran ideriz. ayranınan, herkeç ayrı barda:yınan içer. sovan ġıraŋ, yeşil sovan ossun do:ru baş sovan ossun. ziniye ġoŋ, onuŋ ‿ úsdüne piłavı ya:ğ̱łıca bişiriŋ dókeŋ. yumırta bere: yaparız. yumurtuyu yaparız, üsdünü ġatłar bişiriz.

Kızların çeyizi nasıl hazırlanır?

cehizi mi? ilkine namazła: diriz işde seççа:de yapaŋ. yimek daḳımını ałıŋ. çay daḳımını ałıŋ. sútlük diriz onu ałın. paḳırını ałıŋ, g̱úğümü, ıprığı, ile:ğ̱ençe. ła:ba yoğ̱udu eskiden, ileğençe, ıprıḳ ołurdu. sabınnıı ołurdu yanında. g̱úğ̱üm ‿ ołurdu ayaḳłı g̱úğümler ołurdu

zoPa gúğümü diyi. işde öyle ołur, ġayfe filcanı, çarşafı, yorġanı. fadimem hiç gónenmedin.

Kız isteme adetleri nelerdir?

ġız isdemiye dúŋürlüğe gelillerdi, isdemiye. ałła:ŋ emri pèyġamberin ġavli seniŋ çocu:ŋa ta:libiz dillerdi. ġısmet ‿ ise virillerdi, ġısmet deyil ‿ ise cevapłałłardı. şinci ġıza danışmaḳ var, esḳíden yoğudu. ana baba ġarer çeker virillerdi.

// öyle ołduydu. babam ismet ‿ a:ŋḳında be: ġoca çencirelerinen gittiydi şiye mapısha:niye. şurduydu, ca:miniŋ orduydu, sułtan selimiŋ orduydu. biliŋ mi? bilmem baḳ, aḳłıŋ irer mi? irmez. orduydu. oruya ġoca çencirelerinen gíttiydi yimek, mapislere. o zaman servis yoğudu. bir dabaḳda yinirdi. bir dabaḳda o:n gişiyse o:n gişi banar çókerdi. öyle yinirdi. şinci herkece ayrı ayrı. evlerde yinirdi şu odałarda yinirdi. ġoca tahdadan ziniler ołurdu, tahda ziniler ałtına sandelle ġordu. diz pişkiri diyi böyük şô dołamałar gíbi evleriŋ yasdıḳ dołaması:bi başḳa rekten ołurdu bèyazłı. onnarı dizlerine ałıłłardı.

Kına gecesi nasıl yapılırdı?

ġızların gelłancı diriz ġına gicesine. genşler bütü:m o zaman şałvar işlik diriz, giyellerdi. sandellelere böyle ġıymatłı ołannar sandellelere bütün otururdu. ałtınnar daḳınıłırdı, bilenzikler ziynetler. oyunnar ołurdu. def ołurdu çałałłardı. definen ġaşşı:nan oynałłardı. işde bu, bizim ġına gicemiz de böyle ołurdu. o zaman gelłancı dinirdi. şinci ġına gicesi diniyor.

Kına gecesinde hangi türküler söylenirdi?

işde döveli diyi ça:rıłłardı. geline ġına yaḳıłırdı. zininiŋ úsdüne aynası ġonurdu. böyük bir paḳır tasa ġarardı bir, łafıŋ temsili fadimana apłaŋ ġarardı anałı babałı diyi. başına ġırmızı çember böyle örtülürdü, gelin sandelleye oturudu, bicamasını giyerdi. ġına ḳeseleri díkilirdi eline böyle. ondan, ġınıyı şu bilekden a:ğrım yaḳıłırdı. şindi şurâya yaḳıłıvıríyor. bundan ağrın ayaḳłarına yaḳałłardı. işde arḳadaşları yatırdı yanında. zabahdan giydirillerdi gelini, el ‿ öpmiye çıḳardı. babannesi, dayısı, di:zesi, gelin el ‿ öpmiye çıḳardı. işde hediye viren gó:nünden ġopan ne virise, para ossuŋ, çorap diriz esḳíden yuŋ çorapłar ołurdu öyle virillerdi. işde öyle ġuzum. gelini işde ałmıya gelillerdi, öylen sahat birde, yarımda gelin ałınmıya o:ğłan evine gelirdi. başı dirilirdi,

car diriz, böyle car giyilirdi. burdan eŋseden ałınır, yúzüne duv̇aḴ ‿ örtülürdü, yüzü açılmaz geliniŋ.

Damat ne giyerdi?

dá:mada maşłaḳ dinir maşłaḳ giydirilirdi. dá:madıŋ başı dirilirdi. hocałar dá:madıŋ eline ġına yaḳałłardı. hoca başını direr düv̇a:sını oḳur.

// çocuḳ huyłanır. seniŋ şu iştiyiŋ bardaḳdan suyu işmez. bėnim ġızım ‿ mar ġonyada ö:retmen, beş yaşında o:ğ̲lu var. çocuḳ kim ne ısdırı, ekme:ŋ ucunu ısdırdıŋı hic ‿ a:zına ałmaz. bir elmiyi ısdırıvır ucundan. tikli. çocuḳ hanı huyłanır. iliŋ barda:ndan su işmez.

Düğünlerde hangi oyunlar oynanır?

dúğünnerde ġaşşı:nan oynałłar. def ɕałałłar. dóv̇eli diyi çałałłar. túrkülerden çağırıłłar. işde deła:nnı geşler tü:m oynałłar. şindi esḵíden zor ḳaḳałłardı oynamam dirdi, şinciḵínner gendili:nden oynuyor. öyle de:l mi fadimana?

Çocukken hangi oyunları oynardınız?

g̲úççú:ken oynadı:mız oyunnar ne biliyoŋ ‿ u? vele diriz. şunnarıŋ parçaları. bebek yapardıḳ. yorġan dikerdik bebeklerimize elimizinen, maḵínede. don dikerdik.

Değirmenle ilgili yaptığınız işler nelerdi teyze?

bułġur ġaynadırız. ġazannara dışarda ocaḳłara, buydarları yuruz ġaynadırız, damłarda ġuruduruz ya bi motur arabalarıŋ úsdünde, ałtına çadır sereriz. onu ġurudur değirmende üğüdüller. dúğürcü:nü ayrı üğüdüller, bułġurunu ayrı.

Metin Numarası	**14**
Derleme Yeri	**MERKEZ, Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Raziye ALKAN (76), okuma yazma bilmiyor.**
Konu	**Yemekeler, kış hazırlıkları, çeyiz, kına, düğün, gelenekler, çocuk oyunları.**

Buraya özgü yemekler nelerdir?

bizim ġarapınarın yimekleri işde eveła: çorbasınnan diyim sâã. çorba. etlikleri kesilir, yimekler yapılır, dúüne hazırlıḴ ‿ olur. çorbası bişer, bamyası bişer, kebabı olur, yapraı‿ olur, piłavı. arasında esgiden baḳłava olurdu, şimdi yoḳ. bütüm hediye baḳłava gelirdi etirafTan. o datlı yirine ġonurdu, eŋsesinde g̱íne helva, çarşı helvası ġonurdu. tasına bułġur piłavı bişer, piriç piłavı bişer. ne yapabilirseŋ o bişerdi. om ‿ beş yi:rmi ne kesen öyle etliyi keserdi. üş dórt g̱ún dúün ‿ olurdu. böylüydü esḳíden gelenek g̱órenek. şindi bir ‿ g̱úne bindi hepisi beş ‿ şüz, biŋ gişi, iki biŋ gişi birden yir. o ‿ v̇a:t beş ‿ şüz gişi temsil da:vetliŋ ossa, ü:ş ‿ g̱ún dórt g̱ún yirdi. her g̱ünüŋ yime: her g̱ún ayrĭ ‿ ayrı hazırłanırdı. boun misa:firi a:ğ̊ırładıŋ ġı, bir g̱ún evel hazırłardıŋ. a:ğ̊ırładıḳtan sona ėrtesi g̱ünüŋ yime:ni yirine yapardıŋ, gice yarısına:dar. irtesi ‿ ğ̊un o yinirdi. o yindi mi tekrar onuŋ irtesi g̱úne yinece: hazırłanırdı. öylüydü.

Kış hazırlıkları neler yaparsınız?

yayłacıydıḳ, yayłıya çıḳardıḳ. pėynirimiz, ya:ğ̊ımız, baharın çıḳardıḳ, ġurułarımız ołurdu. sałamırłarımızı yapardıḳ. o ‿ v̇a:t sałça mıłça a:det deyildi, reçel miçel biŋde biridi. sałça çıḳaran çıḳarıdı.

Neler kuruturdunuz?

ġabaḳ ġurudurduḳ, patlican ġurudurduḳ, fasi˚lye ġurudurduḳ. bunnarıdı. öylüydü.

Çeyiz adetleri nelerdir?

bizim ġızłarıŋ cehizi çocuḳłuḳdan başłardı. çorab ‿ örülürdü, o baya diyi esg̱íden yo:ğ̊udu şindiki danteller, fełannar fiłannar. çorab ‿ örülürdü, ip ‿ eğrilirdi, ısdar doḳunurdu. ısdar doḴunurdu ġızłarımız, secca:de doḳurdu, yir hałısı doḳurdu. ondan g̱írime, ne doḳursa, işleme işlerdi, bunnarı hazıłłałłardı. oya bilen ôya yapardı. o esgiden dantel ‿ de bir ġołay ġołay bilen yoğudu, so:na so:na ołdu ġayrım. bizim g̱ünnerimizde yiŋi yiŋi varıdı tek siyrek, dantel. öylüydü. hałı, namazła: hazırłanırdı, işde ġız yi:rmi yaşını geçTi, yi:rmi˘ ‿ iki yaşına yi:rmi ˘ ‿ üç yaşına vardı mı işde isdiyeni gelirdi. hâ:. isdiyene a:ğ̊zıŋ dutasa viridiŋ, dutmassa virmezdiŋ. ondan so:na ġızı viridik. hałı, namazła:, yataḳ. yorġan dołardı. yorġannar dikilirdi yuŋ yorġannar. yuŋ yataḳłar dołardı. bir ġamyon cihiz ġayrı. baḳırı ałınırdı, çanaḳ ġayĭtı ałınırdı. bir eviŋ ne Íá:zımı var? hâh, innesiná: ‿ ğ̊adar işte diyim saŋa, ałınırdı. / baḳırıdı bizim cihizlerimiz bütüm.

yemek çėncerelerimiz neyi baḳırıdı. öylüydü. baḳır çencirelerde g̱órúlürdü dúğün yimekleri, bütün. böyle on çencire, sekiz çencire. yapraḳ sarılırdı, bamyałar iki üç çencire bişerdi. o yinir, irtesi ‿ ğ̱ún g̱íne g̱órülürdü. ġazannarda ołurdu bamyałar, ondan girim çorba ġazanda ołurdu. baḳır ileğende ołurdu, baḳır zini üsdüne örtülürdü. çoḳ g̱özelidi. onnarı łaf ‿ iderken dadı damağ̱ımda ġałır.

Kına adetleri nelerdir?

a:ḳşam ġına gicesi ołurdu. başına ilk pėrşenbe cuma, ya:nı şiyimiz o ‿ v̇a:t. bazartesi perşenbe çıḳardı. şindiki:bi pazar g̱ünü şiy ‿ itmezdi. hazırłanırdı, cimini cihizini hazırładıŋ ġı ya, g̱ünü belirlendi mi ya perşenbeye ġınası iderdik. mi°sał ġınacı gelirdi o:łan ‿ evinden. ordan elbisesini:, g̱íyece:ni ġuşanaca:nı ałıłłardı. arḳadaşları ołurdu, gelirdi. gelin ġız burda giyinir ġuşanırdı. zininiŋ üstüne tası ġonurdu, ġınası ġarıłırdı, arḳadaşları geliniŋ başına yaḳardı. onu iki ‿ g̱ún evel ġına gicesinden iki ‿ g̱ún evel başına yaḳałłardı. ondan girimiye ġuruTması ołurdu. arḳadaşınıŋ eviniŋ birine g̱ídeller, ġurudułłar, oynałłar, g̱úleller orda e:ğ̱lelinnerdi. ondan so:na o hamamı ołurdu. baş yıḳaması ołurdu. başı yıḳanırdı. gine orda e:ğ̱lenir ‿ ideller, onuŋ irtesi g̱ünü o ‿ g̱ún aḳşam mı ołurdu ġı:y? yo:, gełłancısı ołurdu. ġına gicesi ołurdu.

Gellancı ne demek?

gełłancı dinirdi ona. ġına gicesine. gełłancısı ołurdu, onuŋ irtesi g̱ünü de çıḲardı dúüünü ołurdu. öylüydü. hikmet ‿ abaŋ ne didi ya? benim aḳłım ‿ ėrmez.

Güvey kondurması nasıldı?

dá:madı ġondurułłar. onuŋ da hamamını açałłar. geliniŋ ġına giceliğ̱i g̱ún onuŋ da hamamını açałłar. eline ġına. hamamına g̱íder arḳadaşları açar, yı:ḳanır ordan gelir dá:mat. hoca g̱elir, ġınasını yaḳar. onuŋ başında da e:ğ̱leniller, arḳadaşları g̱ótürü evinde yatırdır. düv̇a:sını ideller, ġınasını yaḲałłar. ertesi g̱ünü işte dúv̇ünü. başı dirilir. başı dirilirdi, maşłaḳ giyerdi, hoca oḳur üfürü.

Maşlak nasıl bir giysidir?

maşłaḳ varıdı eveli. beŋ ‿ saŋa diyim, kepene: belki bilebiliŋ sen şiylerde var. o kepene:ŋ şeklinde maşłaḳ varıdı eveli. sırmałı, ondan g̱írimiye e:ski małłardan. şindi yoḲ ‿ ondan. vardı ġarabiŋarda da, şindi o da ḳaḳtı. giyen de yoḳ. ta:cettinden bu yannı da g̱íyen ołmadı hárałda.

Derleme esnasında orada bulunan biri: -*Ben en son Alime abanın Mehmet'in giydiğini hatırlıyorum.*

ėle:? hâ, hâ:, onnara bėn varmadım ya. oruya dikdirdiler yiŋi de ġadifeden. var onnarda. dayımıŋ na:dir dikdirdi hárałda. ė:ski şiyler varıdı, simlí:bi. onnar bizde yoḳ. şiy var da, car var da, carı da gelin giyerdi. ġırmızısı ołurdu, ma:visi ołurdu. şindiki siyah bürünceklerin şeklinde car ‿ ołurdu. ona beŋzer carłar varıdı. geline eveli şałvar ‿ işlik giyilirdi bizimki:bi şöyle. gelin bunu giyerdi. elbi:se gíydirmezlerdi. öyle, o maşła:nı gíydiridi. hoca oḳur şiy ‿ider başı dirildi dinirdi ona. gúve el öperdi ona haşlıḳ vírillerdi. çoḳ ‿ adam bil hafta dúğün yapardı. gúveye şiyden hamamdan gelirkene atınan gelirdi. eŋsesinde bütün oynałłardı el şaḳırdatı. zırnata çałar, davıł, oynuyaraḳtan. şindi hamam, resmi: hamama gídellerdi belediyeniŋ. eskiden öylüydü. şindi o ḳaḳtı ġayrı. öŋünde atłar oynardı, davıł ċałınır, ġırnata çałınır. öyle fena: gózelidi ġı:.

Askere giden gençler için hangi adetler var?

işte bir ġınası yanır. ondan gírimiye onu da bir davıłłı zurnałı çıḳarıłłardı eskiden. şindi öyle deyil ġayrı. hıZım ‿aḳraba: topłanırdı. şindi askeriŋ gittiiŋden kimseniŋ haberi bile ołmas. hâ esḳíden hısım ‿ aḳraba: a:man fełan ‿ gún binece:miş, hâ: bindirilirdi askerleri a:skerleri uğurłar gelillerdi. a:ğ̊ıt fiłan. ama:n, telefun yoḳ mektup yoḳ. nenemiŋ a:ğ̊ładı:nı bilirim. eskiki değişi:di. bütüm hısım ‿ aḳraba: ġałabałığ ‿ ołurdu, çıḳarıdı, biŋdiri gelillerdi. şindi asKer gendi de biniviri. o da deyişti. hâ, ö:ylüydü.

Sünnet olacak çocuklar için neler yapılır?

bėnim a:bilerim, ben gúççü:düm ta:, baya: gúççü:düm, sünnet ‿ ołdu. ondan gírimiye böyle davıł zurna ġırnata geldi. ondan gírimiye ġadın getirdiler oynattılar. łúküsüdü. emza:diyiz işte bütüm omatałarınan fełannan, bizim bi deyişi:di. he:r şiyimiz. bilgimiz, górene:miz, yime:miz, ekme:miz, gídişa:tımız, e:v dúzenimiz hep değişi:di. ben ‿ onu şindi yi:rli dirim. ben sa:niyeniŋ ġaynanasıynan dúŋürüm işde. onnan hała dayı çocuḲłarı. otur dirim, ne var da ne bilirimiş babaŋ dirim, bi: ‿ şi:y bilmezimişimiş dirim. hiZ ‿ se:slenmez, kipil kipil yúzüme baḳar. esah öylüydü. deyişi:di. şindi diller ki filcan daḳımı, ama:n şerbet daḳımı, ama:n pasda. o ‿ va:t bizim onnar bütüm ‿ marıdı.

Başka ne adetler var sünnet düğünlerinde?

sünnette işTe yimek hazırłandı, yimek yindi, amanıŋ zurna çałdı, davıł döv̇üldü, ġadın oynadı. şiy, o ‿v̇a:t bir poşu ba:ğ̊łałłardı, bicama giydirillerdi. e:skiniŋ poçułarı̆ ‿ołurdu i:yi, ipekli ipekli. iyi małłardan ołurdu. e:skiniŋ. onnar şindi andike. onu ba:ğ̊łałłardı, çocuĶłar sünned‿ ołurdu, birer yataķ yapıłırdı, bi kirvesi ołurdu. herKeş parasını pułunu daķardı. şindiki:bi ałtın aķçe yo:ğ̊udu o ‿v̇a:t. parıydı. böylüydü hani bėnim soŋ eski ołaraķtan benim diyim saŋa beş ‿ałtı yaşındałıım bu. öylė ‿ołurdu s ünnet.

Çocukken hangi oyunları oynardınız?

oynardıķ.

Hangi oyunları oynardınız?

neler oynardıķ? çanaķ çölmek ġırıķları topłar gelirdik, ev yapardıķ. ondan g̱irimiye ocaķ yapardıķ, senid‿ oķła: diyi ġamışłardan öyle topłardıķ, ekmeg‿ iderdik. çamırı yoğuruduķ, çamırı ġarardıķ, ondan epmek‿ yapardıķ. giderdik eveli zahra çuġurları ołurdu. dė:şilirdi de:şilirdi te: bir ‿buçuķ metire niye boyu ołurdu.

İçine neler doldurulurdu?

zahrıyı içine g̱ómellerdi, unu ḵómellerdi, darałdılar mı çıĶarıp satacaķ. harmanda g̱ómellerdi baharın onu açałłardı. oruya buruya ġonmazdı. çuġura ġonurdu. üsdünden ġış geçti mi baharın açılırdı o ġurudułudu, deyirmene sałınır un‿ üğünürdü. onuŋ çuġurları ołurdu. o çuġurları, züvelli: direrdik direrdik evi çaķtıķ diyi çuĶurları boyuna:dar züvelli:nen örerdik ġuyu örer g̱ibi. zúverli:nen g̱ók zúverli:nen. orałara ev yapardıĶ‿ onu bunu g̱ótürüdük evden. yiyecekler g̱ótürüdük. biz birinde öyle ö:rdüg‿ ördüK‿ eve epmek yimeye gittik. abamgil, hałamgil ġoyun sağar bütüm. çocuğuz ġayrı. bö:y̨le ö:leniŋ ġarannıı hay fadimana. bi de züvellik bitmi:ş, ḵútüü cıpłanmış. şö:y̨le uzamış şiyiŋ üsdúne. şura çuĶur ya, şurdan bitmiş, şö:y̨le uzamış çuġuruŋ‿ üsdüne. şö:y̨le. züvellik. ucu púrçekli. g̱íttiydik hay fadimana, biz gelinciyádar oruya bir arı çułłanmış hay fadimana:, şö:y̨le iŋiltisinden yanına varamaŋ. şö:y̨le ołmuş züvellik. vızırdıyor. vardıydıķ, ana: buraya sinek gelmiş diyi, cavit varıdı aliya:nıŋ bi˚lmeŋ sen ya, bilmeŋ. şiyiŋ załanıŋ g̱örümü. ġayını ġaynı. aliya:nıŋ ca:vit varıdı aķraba:mız. ondan g̱irimiye, ġız irá:ziye onnan da da:im biz bera:ber ołurduķ. melihat. melihatı biliŋ de: mi? na:le abamıŋ g̱örümü. ondan g̱irimiye, ana: buruya züvellik, şiy neydi? sinek buruya dołmuş diyi. oynarķan. bahale nası ferimsiz çocu:muşum. varıvırdıydım abbo:ẏ, aman, yanaşmaŋ. g̱úççü:m ġı:, oynarız işte oyun çocu:yuz. aman o arı soķar adamı.

ałłah, çocuḳları ałdım buruya tekrar geldik. geldik memed ‿ emmim, babam bütün, o ‿ v̇a:t deła:nnı deła:nnıłar amma hep. obo:ẏ e:mmi gel ‿ ele bir şuruya, baba. züvellik. züvelli: g̱etirdiydik. arı. aman yanaşmaŋ. mėmed ‿ emmim getirdi şiyinen bir ocaḳ ġazanına hö:p diyi giydirdi, arıya. arıya giydirdi, zúvellii ‿ ḳókünden kesti, içine ałdı. ondan g̱írimiye g̱óşmenner varıdı o ‿ v̇a:t yiŋi geldiydi işte. g̱óşmennerden tanıdıḳłarĭnan getirdi hay fadimana. biçerlerimiz varıdı bizim, biçerleriŋ arasına ḳ̱ófelere, ḳ̱ófeler varıdı uzun ‿ uzun, şindi g̱íne de var işte şiylerde bazarłarda ney̬ ḳ̱ófeler. dövelere ḳ̱ófeleri sarałłardı. ḳ̱ófeleriŋ a:g̱̊zını çamırınan yapTıłar, içini suv̇adıłar, birer delik deldiler, biçeriŋ ałtına ayrĭ ‿ ayrı ayrĭ ‿ ayrı ġoydułar. óŋüne şerbet ‿ ittiler. ç̧ çekleri hardał, gelincik g̱úlü ġopardı ġopardı orałara daḳtıłar. orda şiy girdi çıḳTı da bał yaptı. arı. ya:. bał ‿ arısıymış. g̱óşmüş ‿ işte bu o:g̱̊uł, ġaçarımış. bu ġaşmış, oruya ç̧ıłłanmış, o çiçe:ŋ başına. zúvellik çiçek açtıydı ya. böylüydü çocu:m işte.

Hayır dualarını nasıl edersiniz?

düv̇a: ideŋ işte. ałłah ġaza:dan beła:dan esirgesin, ḳ̱ótüynen ġarşıłaştırmasın. ałłahım iyi yołłara teşfíg ‿ itsin. behirda:r ‿ oł. ałłah ra:zi ossun. o:łuŋunan ordu oł ġızıŋınan ġoŋşu oł. yattıŋ yir nur ‿ ossun, sút g̱ól ossun dinirdi. ebe za:tıŋ nurda yatsın. böylüydü. şinci onnar da ḳaḳtı. şinci onu da g̱óren yoḳ. biŋde bir var. teniŋ toprak̬ g̱órmesin.

Bedduaları nasıl edersiniz?

işte diyoŋ ona canıŋ sıḳıłıncı her şiy a:g̱̊zından çıḳıvırıyor. de: mi? ne dirdik? ałłah yavrıłarıŋ yavşan dibine yayıłsın diller betdüv̇a:ya. hanı bir ḳ̱ótülük g̱óren kimseler. içi acıyannar. gel git varłıḳ g̱órme dillerdi. iki yaḳaŋ bir ‿ araya gelmesin dillerdi. siŋirlenirsen her şiy a:g̱̊zına g̱elirdi. öyle şiyler de dimiyiz pek baya: da, gendimizi tehleriz. hani bir ona dimiynen ołmas. haḳłı haḳsız ġarşıŋda:ḳı diyemeŋ ki. de: mi? ya:, diyivirip ‿ te sav̇uruv̇uramaŋ. beddüv̇a: ideŋ dóner. belki o haḳłı ołur gendiŋe döner. amma ałłahım acıtmasın g̱özel ałłahım. de: mi? zor, gendinden yiyin gelinci her şiyi diyiviriŋ başḳa. de: mi?

Bildiğiniz mani, türkü ve benzeri şeyler varmı? Varsa söyleyebilir misiniz?

bėn o ma:nileri hiş bilmem hay ġuzum. bėn hiş genş niye ołmadım, hiş túrkü múrkü sö:lemedim mi ki? dirim. yoḳ ġafada ġałmamış fadimana. vızırtı g̱elmez ‿ ıssız evde. duydu:? vıZırtı gelse de hay bir a:g̱̊łasam vızırdasam.

işte hancı bėn her zaman böyleyim
öteyi ne sen sor ne ben sö:leyim
ġałdır artıḳ boş ġadehi neyleyim
şu bizim hisa:bı g̱ór yavaş yavaş

var da, şinci aḳłıma ız gelir.

Bilmece sorarmıydınız?

bek bi sorardım. metel işde. dayımıŋ memduh gelirdi sorardım. şindi birini tek, dene unuduvirdim. baḳ ne didim dün oturuḳan, memduh gesse de, memdu:h, ben size ne metel sö:lerdim disem didim. unuttum ġız dene bilemem ki. onnara, zaba:dar üyütmezlerdi. ıra:ziye aba haydi, bize yatmıya gelirdi, metel söyliyece:ŋiz bize diyi. hi:ş bilemem şindi. didim ya, ġafa yoḳ g̱itti. yaşımız da pek ‿ o ‿ ğ̬adaḳ iller ġadar ġoca deyil de, ġafa yoḳ.

eviŋ içinde şiyderdik. bi evde beş kişi var, ana var baba var, ondan g̱irime üç çocu: var, bi de şam ġutu var. şam ġutu neye dillerdi. şam ġutu ne? şam ġutu da ebe. o eviŋ ebesi. çocu:ḳan devamlı onu dirdik.

yidi ‿ ğ̬ardaşları sóylerdik, yidi ‿ ğ̬ardaşlar diyi. bir yişil at varıdı onu sö:y̬lerdik. tóbe bilemem ki. pek g̱özelidi amma.

5.2. Kuzey/Kuzeydoğu Karapınar Yörük Ağzı Metinleri (2. Bölge)

Metin Numarası	**15**
Derleme Yeri	**Akören köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**İsmail HOCA (81), okuma yazmayı askerde öğrenmiş.**
Konu	**Geçim kaynakları, tarih, sebzeler, dokumacılık, koyunculuk, düğün.**

Bu köyde geçim kaynakları nelerdir?

bu k̲óy çiftçili:nen, malcılı:nan geçinir. ġoyun, ġuzu, sığır, ekin, buğday, arpa, çavdar, domatis, pancar, havıç, bunnan geçinir bu k̲óy.

Çiftçilik işleri nasıl?

evelden atınan, ök̲úzünen sürülürdü. motur yo:ğudu o zaman. ondan so:na motur icad ‿ołdu. şimdi moturunan sürülüp ġaldırıyor. motur sürüyor, müpser ekiyor, biçer biçiyor. o zaman elinen biçerdik biz. oraḳ varıdı, ora:nan biçerdik biz. o zaman devir ö:yleydi. ök̲úzünen atınan súrer ekerdi, ałłah virirse. o zaman böyle su yoğudu. su ta: yini ołdu. bir ‿ay ekin direrdik, bir ‿ay sap çekerdik, bir ‿ay dúven súrerdik. böyleyi˘di. amma şindi motur var, biçer var, müpser var, bi ‿ğúnde ekip biçiyołłar.

Bu köyün tarihi hakkında bilgi verebilir misiniz?

bizim bir aḳraba çocuḳ var, amcamıŋ ġızınıŋ o:ğłunun o:łu. o gendi ö:retmen, şu k̲óylerde ö:retmen. eskikileri araştırma yapıvırıyorumuş. onuŋ bira:dernen biz hasta:nede ġonuştuḳ. bizim k̲ókümüz arapłarınan gelmeyimiş amca didi bizim biła:der eski şiylerinen ġomşułuḳ yapıyor didi.

Avcılık yapılıyor mu burada?

yapałłar. davşan, keklik. bağırtłaḳ varıdı eveli, kesildi şindi yoḳ.

Bu köye has yemekler nelerdir?

eski usuĺ?

Evet.

hamırdan ołurdu. hamır aşı dillerdi, hamır topała: dillerdi, topaḳ hamır dillerdi, tatar böre: dillerdi, ekmáğ‿ aşı dillerdi, saç börá: dillerdi. şindi et çıḳınca biraz a:sirileşti. evel eski g̱ünde g̱ormezdik ki. bunnar şu g̱ünnerde. o zaman ġıtlıḳ varıdı, faḴırıdı k̲öy. amma şindi herkeş, eŋ k̲ótŭ‿ adam ... hoşaf bişirilerdi, piłav bişirilerdi. eveli ġoyundan biz südü sağar, ġuymaḳ yapardıḳ, sündürme yapardıḳ, hepsini yapardıḳ. şindi onnarın hepsi ġaybołdu. şindi piynir yoḳ, ya:ğ̬ yoḳ. şindi herkeş satın ałıyor. inek yağı, piynir yoḳ.

Burada hangi sebzeler yetişir?

burda tomatis yetişir, bałdırcan yetişir, bi˚ber yetişir, fasilya yetişir, sałatałıḳ yetişir, pancar yetişir, havıç yetişir, ġabaḳ yetişir, ġarpız yetişir, ġavı̊n yetişir, sov̇an yetişir, mercimek yetişir, kimyon yetişir, burda hepisi yetişir yav̇rum.

// baharın yazın biz dağ̬a çıḳarız ġoyunnar ġuzułayıncı. ġuzu arḳasında, orda bir ay, ik‿ ay ġałırız. ondan so:na, ġuzuyu satarız. ondan so:na gine eylül ayına:dan orda yine sa:ğ̬arız. eylülden so:na üç ay da:da ġałırız, eylülden ġırḳ beş g̱ún so:na ġoç ġasardıḳ. şindi yoğ‿ o. ġoç ġastı:mız zaman ġoyunu yire yata: v̇ururduḳ k̲óŋlü yire. o ġoyunu k̲óŋlü yire v̇urmassaŋ ġoyun bozułur. onuŋ uçun ġoyunu eylül eylúlden ġırḳ beş g̱ún so:na k̲ónlü yire v̇uruduḳ. orda ġałır. ġoyun beş ayda ġuzułar. ġış yarı ołunca şubat ayında ġuzu belli˘‿ołur. tüyü her şiyi belli˘‿ołur. ondan so:na baharın ġoyun ġuzułar. meseła: çobanıŋ hayvanı ołur, onnarı çoban yayar gelir. a:łarınan, ġaç gişi var ġoyun sahabı on gişi, on gişiden o ġoyunu ayłıı̯ ġaş liraya g̱ítmiş? üç‿ çüz lira, beş‿ şüz lira. onu eveli o ġoyuna sayałłar. şindi öyle deyil. o sayma yoḳ. k̲úpe ġışın top yapardıḳ. ġoç ġasımda ġoçuŋ bo:ğ̬azına sov̇an, elma ba:ğ̬łałłardı, onu ġoçłar geldi mi teke geldi miydi çobannar onnarı ġoparıłłardı yillerdi. böyle yav̇rum işte.

Çobanların yardımcısı olur muydu?

o oła‿da bilir, ołmaya‿da bilir.

Adı nedir?

çeltek var. yanı yanındaḫına çeltek dillerdi. sen böyüksün, ben g̱úççú:ğ̬üm, sen çoban, ben çelteğ̬‿ ołurdum. seniŋ yanında ben ufa:m ya, seniŋ yanına beni çeltek virillerdi.

seniŋ ayłı:ŋ yüz lira, benim ayłı:m elli lira. annadıŋ mı? şindi o çeltek ġałḳtı, ikimiziŋ ayłı: da yüz lira. ikimiz öŋümüze biŋ ġoyun, sekiz yüz ġoyun yaparız, úç ay g̱úderiz.

Koyun sütünden hangi ürünler yapılır?

ġoyunuŋ südünden mi? yoğurt yapıłır, bułama yapıłır, ya:ğ yapıłır, piynir yapıłır, ġuymaḳ yapıłır, ġayġana yapıłır, sündürme yapıłır, hepisi yapıłır yavr̂ım ġoyunuŋ südünden.

Dokumacılık var mıydı burada?

eveli hałı doḲułłardı, şindi ḳaḳtı. hałı kilim doḲułłardı. şindi onu boşładı millet. yuŋdan doḳułłardı, ġoyunuŋ yuŋundan. ġoyunu ġırḳałłar mı, onuŋ yuŋunu yıḳałłar, onu attırıłłar, onu eyiriller, onu ip yapałłar, boyacıya boyadıłłar, ağaca dizeller, onu doḳułłar, satałłar. kilim doḳułłar, kilimde ilme yoḳ.

Eskiden hastalıklar nasıl tedavi edilirdi?

o zaman bö:le hastałıḳ yo:ğudu bizim zama:nımızda. bėn yetmiş yaşına:dar doḳtur ġapısı g̱ormedim, hap içmedim, inne v̇urunmadım. şu ilerde bir ören k̲óyü varıdı. orda bi adam az çoḳ g̱ormüş askerde. o adam ėyleştiri. başḳa doḳtur yoğudu. o zaman eŋ k̲ótü hastałıḳ verem hastałı:. başḳa hasTałıḳ yoğudu. o zaman iłaç yoğudu, ałłah ne virise onnanıdı. ek̲índe yoḳ, ya:ğda yoḳ, yoğurtta yoḳ, unda yoḳ, zePzede yoḳ. e şindi a:ğşamdan hormonu v̇ur, zabahtan var ġopar yi. yiye yiye adam no:łur?

Düğünler nasıl olur?

eveli bir hafta súrerdi. bir pirşembeden bir pirşembeye. meseła: böğün sen dúğúne başłaŋ. ġaş g̱ún súrecek? beş g̱ún. ġına hanġĭ ‿ g̱ún yaḳacaḳ? böğün ne? çarşamba. çarşamba ‿ ğún a:şam ġız evine gidellerdi segiz ‿ on avrat. orda ġınayı özeller. geliniŋ eline yaḳałłar, geri gideller. ertesi g̱ún de saḫat on birden so:na, on ‿ ikiden so:na gelin ałmaya g̱ídeller, orda üç dört sahat çałġı çałałłar, oyun oynałłar, ordan gelini ałı geliller. geldikten so:na zaba:sı helva yillerdi. gelin helvası dillerdi ona. deveynen odun getirillerdi, dórt beş deve, üç beş adam sałıłłardı. deveniŋ üçü ġız evine, ikisi o:ğłan evine indirillerdi. siłah atałłardı. gelin ata binerdi. arḳasında ġadınnar, öŋde irkekler siłah atałłardı. böyle k̲óyü ġıvrałłar, ałıłłar o:ğłan evine indirillerdi.

Metin Numarası	16
Derleme Yeri	Kayalı beldesi-Karapınar/KONYA
Konuşan	Hatice AKMAN (75), okuma yazma bilmiyor.
Konu	Yemekeler, çeyiz, kız isteme, gelin süsleme, gelenek görenek, çocuk oyunları, bitkiler, kelimeler.

K? hacĭ ‿ a:, hatçă̆ ‿ abayı ġonuştur ya:. hatçába:, şuruya otur baķayın şuruya. gel. ge ba:lım otur.

Burada meşhur yemekler nelerdir teyze?

bułġur piłavı, dibine ayran yaparız, ondan kiricehezime fasi˚lle yaparız dibine gine piłav yaparız. çorba yaparız yoğurt çorbası. başķa da ne diyeyin.

Çeyize neler konulur?

evelkini habar virecá:sek işlik, çekki ondan kiricehezime eskiki giyilen giysilerden, ya:ni şindiki açık gibi deyil. şöyle içlik. şałvar, ayağa̲ düz ayaķkabı, başörtü. böyle açık saçık yoķ. öyle de geldig ‿ öyle de gidiyoruz. ġızłar da şindi onu giymez ġuzum. ben de onnarı za:ti sevmem. başĶa ne diyeyin de. vałła: ġuzum biş ‿ şiy bilmem, başķa da ne diyeyin.

Kız isteme nasıl olurdu?

ġız isteme nasıł mı ołurdu? baķ iycik demiriŋ kertı: ‿ ğ̲íbi. babaya dúŋür gelece:ğ̲ ‿ ołan adam gelirdi ġızını isderdi. babası virise ałırdı. şindi ġız ałır. yoķ öyle biş ‿ şi:y yoğudu. baba viridi ġız ałırdı. gittí: ‿ yírde de ġałırdı. şinci hebisi oyuncôğ̲ ‿ ołdu. eveli öyleyidi. ałłahıŋ emri peyġamberin ġavli istellerdi. g̲ún virillerdi. o zaman da dúü̲nüŋ zama:nı gelirdi, ałłı pułłu gelin iderdik. at ‿ arabasıynan gelin giderdi. deveynen de gelin geldi, ben onu da g̲órdüm. g̲úççük durmuşuŋ rahmiye var ya, deveynen gelin geldi. atınan geldi, deveynen cehizi geldi. baķ deveniŋ öŋ tarafına óŋ ġołłarına g̲úğ̲ümleri şöyle sałłandırmışłar, cehizi deveyinen geldi, gendi atınan geldi. yıł ġaçıdı bilmem. baķ o zaman bèn soŋra gelin ołdum, atmış üçte fadimana miydana ‿ ğ̲eldi. dört beş sene soŋra. atmış üçüŋ çocu: fadimana.

Gelin nasıl süslenirdi?

ġafasını yapałłar, bilmem neúrúller bilmem neúrü. o yoḳ. biz fesi giydiridik, üstü üstüne çekisini çekidirdik, üstünü de şu horazıŋ ġuyruḳları var ya, onnar boyada boyanırdı, on ‿ da soḴałłardı, burâya da bi g̲ümüş ġuşaḳ ġuşadıłłardı şałvarıŋ işli:ŋ üstüne. onda kiri de at ‿ arabasına bindirilirdi, haydi gelinimiz g̲íderdi. şindiki devirinen o devir çoḳ ayrıntıłı ya:ni. çoḳ ayrıntıłı. biz ya:ni, biziki osmannıydı ġuzum. annatabildim mi? biziki osmannıydı. ben bir antałyaya g̲íttim ‿ Te, bėnim o:g̊łum orda g̲úvennikte. bėnim ellerimden turinsler duttu, ne ołur şiye bin, vapıra bin. vapırda neúrüyor? geliy̰or ya deŋíz v̇urdu muydu çałḳıyor. bėni g̲ótürecek sandım. de:yze didiler sen osmannıdan gelmesiŋ, biz buruya seni bindirip hoturafıŋı çekece:z didiler. bėni duttułar bindirdiler. bayraḳłar ɕekili, oho:v̇ gezilecek g̲örülecek yir ora da. bėnim o:łum da orda. orda bėni osmannı ta:rif ‿ ittiler. baḳ ġuzum a:y̆b ‿ ołmasın, bu ġadın anası da böyleyidi. bizim bilí:g̊ımíz örülü, fesimiz de duvarda duru ya:ni. çıra:g̊mız, el değírmenim, ondan kiricehezime çıḳrıum, hebisi benim şindi var. kirmen, dúv̇en, hebisi var. toprak̲ g̲úpümüz. o g̲ünümüz bizim çoḳ bir iyi g̲ünüdü. amma şindikinnerin ben ne dúg̊ününe ne gelinini hiç biş ‿ şi:sini, ołsun da açıġ ‿ ołuyor, ołmuyor ya:ni. amma uyacaḳsıŋ o başḴa. biz osmannıyız ġuzum. bunuŋ anası da öyleyidi. anası öldü gitti fesiynen taḳḳasıynan. eveli baḳ ġılişe vardı giyerdik. ġılişeniŋ üstüne de łasdik giyerdik. geline ġılişe mest ałınırdı. o meşurudu. nahał meşurudu? ġuşaḳ ‿ Ta ġuşanırdıḳ. ponçaḳłı dirdik satın ałırdıḳ. ġuşa:ŋ şiyini cınġılını eŋsemize geçiridik. ülán na:ci o, o ince ip nahał eğrilirdi içine? ġuyruğu ölü, bilmem ne, ne naḳış ġonurmuş. onnan birtecik bir ossa şinci. varıdı amma, nire gitti? gitti onnar. ġaz oca:ynan çay bişiridik. ġazı dıḳardıḳ, paḳırıdı, sarı paḳır, üstüne de ispirtayı dókerdik, ġızdırı basardıḳ basardıḳ basardıḳ, onuŋ üsTünde çay bişiridik. o zeŋgin işiyi˘di. faḴırłar ocaḳta ġaynadır. emmimiŋ varıdı, babamıŋ varıdı. babam herkeşten öŋceyidi. döner maḳínemiz varıdı şö:yle taş piĺak. dönerdi dönerdi şöyle bir eğrí çoma: varıdı. şöyle babam indiridi, o dönerdi dönerdi dönerdi essahtan neler ɕałardı biz diŋnerdik. daş piĺak şöyle. ġułałı k̲óyü yayłamız, tołuŋ a:g̊zına babam ġordu. top atıłır oruc ‿ açardıḳ ġarbıŋardan top atırdı̊ ‿ gú:m diyi, támam oruc ‿ açardıḳ. ezen yo:g̊udu. şinci telev̇unnarda şiy var, neydi? bilmem sahati var. ça:rıḳ g̲íydik. ök̲úzleriŋ g̲ününde çarıḳ g̲íydik na:ci:. eviŋ ‿ ó:nde şöyle tandırımız var, tandıra atarız hepimiz bėş ałtı ġızız. tandıra atı attıḳ, k̲ópek g̲ótürür çarıḳ deriden dikildi. üsdünü örterdik, a:g̊zını̊ ‿ da ġapadırdıḳ g̲özümüz uyḳusuynan atardıḳ birbirimize herkez g̲íyerdi ızġın dirmeye g̲íderdik ġayałıdereye. ġayałıderede de şö:yle şöyle pürenner biterdi püreniŋ ałtında da sarı davşannar böyle böyle.

Püren nasıl bir ot?

püren bir, ne diyeyin? ot ‿ Ta, súbürke ba:ğ̯lanırdı, çoḳ bir gözel bir ḳoḳan otudu. şöyle ġocamanıdı. budaḳ budaḳ ġoparıdın, şu ġadar olurdu. başı bu ġadar olurdu, o pirenidi. ızġınımız varıdı diredik. ısġın, o, haşhaş olurmuş. o şiyde satılırdı a:ğ̯sarayda. babam alı g̱íderdi at ‿ arabasıynan satardı. işte orda turp, bizde yėşillik yo:ğ̯udu ya, her şiyler ordan gelirdi. ona sevinirdik. fıçıynan bekmez gelirdi, g̱ú:münen g̱ú:münen üleşirdik. yavrım bizim işimiz hep osmannıydı, o çabıḳ ġaybołdu. ġaybołmasa iyi:y̰di. de:ğ̯íl mi? öyle ġuzum işde.

Şu koyunlardan gelen ses nedir teyze?

ġoyunnardan gelen ġoyunuŋ çaŋı. ya:ni g̱íttii‿yirde işa:ret viriyor. / ben de ġaḳaca:n.

Düğünlerde hangi oyunlar oynanırdı?

hałḳ oyunnarı oynanırdı, ġaşı:ğ̯ınan oynanırdı. ondan kirim fesi çekili, şałvarłı oynanırdı. açıḳ saçıḳ deyil. öyle oynanırdı. amma çoḳ g̱úzel ołurdu. ġarşıłıḳłı birbirine v̇ura v̇ura v̇ura çoḳ g̱özel oynanırdı. şindi oyun da bir hoş. zayti oynanmıyor da. öyle oynanırdı.

Oyunlarda hangi türküler söylenirdi?

develi çı:ğ̯ırılırdı, ondan kiricehezim, develi. ó:retmenimiz vardı da, ona ereğ́ilden gelin getirdik. adı ra:misidi, ben oḳudum. burda def, def bö:yle ġoyun derisinden çeḳ́ilir, ġasna:. burałarına zil deyil de, şöyle para g̱íbi biş ‿ şiy daḳałłardı ura ura, bir bilir ġadınnar durdurur orda çı:ğ̯rılırdı, ġız gelirdi oynardı. oynardı da g̱úzel oynardı. hep ġaşşı:ğ̯ınan oynardı. o oyun hiç yoḳ şindi. ben şinci eski filimler çıḳar, onnarı siyriderin. neye? onnarın ġıda: ałıyorun, hoşłanıyorun. amma şindíkinner o bir iyiceleri baḳmam. bir iła:hiye, ondan kiricehezime çoḳ iyi sözlere baḳarın. çoḳ çoḳ baḳTıım, kemaĺ sunanıŋ şiyine baḳarın. çoḳ severin. neden? onu öldü: vaḲıt öyle o:ğ̯łum ölmüş g̱íbi acışdım. inanıŋ mı?

// eşşeğ́i ġoşardıḳ. nebet geldi, beş g̱ún sen çekeceŋ, beş g̱ún o çekecek. ġoyunu ġatı ołanıḳı çeḳ́ilirdi. o nebet g̱ünü de ałırdıḳ suyu. bura böyle bi daş oyardıḲ ‿ bu ġadar da bi curum. deriynen çıḳarmış deriynen. başını derellerdi deren varıdı. o su çıḳar deriynen döḳ́ülürdü, ordan suyu ałırdıḳ curundan.

Curun ne demek teyze?

curun daş oyma. şöyle daşı oyałłar, ona da şöyle bi delik ġôyałłar, burdan ġuyudan çıḳtı mıydı o daş oyuğuna dókeller, aşa:dan helkiyi dutarız. bir tenike su ałabilir. bir suyu dóktüŋ müydü ya, o dołardı. ızıcıḳ ġałandan siğirdiviri a:ğ̲zını dutardım. ız ġałdı, g̲úr g̲úr g̲úr aḳTı bitti ya, ız ġałdı ya. temmüs ‿ ayında oruç dutułurdu. ebe var ya, elif ‿ o:ğ̲łunun, del ‿ elif dillerdi, şöyle de bir ġafası varıdı irice, siyrek bir saçı varıdı. öte yandan demir eḳíni direr gelirdi. ayaḳları irkáğ̲ ‿ aya:biydi. geldi miydi ya susuz dili yanar oruçta. curuna ġaɣasını bi dutardı, hepimiz bi ġafasını bir yurduḳ. yanarımış, eḳín direrdi. onu ben iyi bilirin aya:ğ̲ı yałın toprąḳ yołdan böyle yürür ayaḳłar basardı, g̲íri çeḳílin̨. bir saç vardı ġınałı saçı, yurduḳ orda elini yüzünü yurduḳ. ora:nan ekin direr gelirdi. o epmekler hałałıdı ġuzum. öŋúnde bir insan ġonuştu mu, çekkilin̨ ġonuşmaŋ çekilin̨ dirdi. çoḳ ġonuşmayı neyi sevmezdi. gerçek ġadınıdı. bułġuruŋ içine aya:ğ̲ını yumadan girip ġarıştırmaz. bułġuru sererdik habaya ya, doḳuma habaya sererdik ġaynattı:mız bułġuru. onuŋ içine aya:ğ̲ını yumadan apdezini ałmadan o bułġurun içine girip bułġuru ġarışdırmazdı. g̲úneşte ġuruyacaḳ ya. amma o, onnar bir, bułġurumuz da iyiydi, eḳínimiz de iyiydi, beraḳatı da çoğudu ġuzum, túkenmezdi ya:ni. ö:yle bi g̲ünümüz varıdı. acışırdıḳ, anne ġız yanmış, ordu orucu dutardı. şiyin ómar a:nıŋ anası. biliŋ mi? síze de geçer. ebeŋ ołuyor. anayıŋ anası mı? yo:. babayıŋ ebesi. bėn biliyorun size geçtíğíni de, orayı ayıḳtıramadım. vałła: onnar öyle bir insanıdı ġuzum. k̲ótülük ołmazdı. ġavġa dóv̇üş ołmazıdı. ihtibar varıdı. kirliyidik tozłuyuduḳ, aç açıḳ ołurduḳ amma dürüs doğruyudu. g̲íne öyle g̲íne öyle. varlı yoḳłuya yardım iderdi. ġałdırdıı ‿ harmandan beş havay fazła viridik. harmanımızıŋ öşüründen virilirdi. babam öyle iderdi. şöyle şöyle şöyle ġordu belik belik, bunu fiłana bunu fiłana bunu fiłana virirdik. virirdik túkenmezdi ġuzum harmanımız.

Metin Numarası	**17**
Derleme Yeri	**Kayalı beldesi-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Cuma SARIKAYA (66), ilkokul mezunu.**
Konu	**Tarih, geçim kaynağı, kelimeler.**

Kendinizi tanıtabilir misiniz?

ismim cuma: sarıḳaya. mehmed ‿ o:ğ̬lu. bu k̲óy, ġayalı k̲óylü. do:ğma búyüme burałıyım. yałandan ç̇t ç̇iyim. yałandan çitçi, haḳḳattán yanı öyle, adımız çitçi yanı.

Bu köyün kuruluşu hakkında bilgi verebilir misiniz?

valła: ġuruluşunu, bu bizim k̲óyümüz yôḳardaymışımış soŋra inmişler buráya, oturmuşłar yatmışłar. bildi̯miz bu ġadar işte. yörük çoḴ ‿ ḫarałda bizim burda, yörük çoḳ. ġarapınar ġaza:mız, burdan belinme. şindi mahałlesi ołduḳ biz. bura, bura bèlediyelí:ğ̬ídí, bèlediyelí:ğ̬imizi ałınca biz de oranıŋ mahałlesi ołduḳ. bizim emza:delerimiz ołur orda:nnar da hep.

Bu köyün konuşması Emirgazi'ye mi benziyor, Karapınar'a mı?

bı̊ranıŋ ġarapınara beŋzer. biz yórúğ̬üz, bu yannı yórü̯e g̲ítmez, ġarapınardan öte yana yórü̯e g̲íderiz biz. de: mi?

Bu köyün geçim kaynağı neler?

toŋuz, toŋuz. herkez dabanınıŋ etini yir. çałışmaḳ, bizim burda çałışmassaŋ yoḳ.

Hayvancılık yapılıyor mu?

valła şimdi hayvancıłıḳ bènden bitti. bèn yim şu fiyet dirsem yałan söylerin yani. yimiŋ ġaç lirá ołdu̯unu unutdum. suyumuz yoḳ, derin su. işde adam bahçesini az bi bahçe yaparsa yapıyor, yapmaz̨sa, o da satış yoḳ. ekerseŋ hepisi yitişir de suyuŋ ‿ ołursa. suyu ołan ürün ałıyor, ołmâyan ‿ da ız ałır.

// ağız sütü dinir. ağnadı diriz, k̲ópek a:ğnadı yahut ta eşşek a:ğnıyor. atın böyü:ne ałambaş, g̲úçü:ne küçü diriz, ġułun diriz biz, tay diriz. e:ŋ g̲úççü: ġułun. at ġaybołdu gitti. onnar ġırḳ sene eveliydi. suvat çekerke, şimdi ġuyudan atı ġoşaŋ, şu ev ġadar g̲íder, ayrandan döner diriz, ayran yołağı diriz. ġuyudan su çekeriz atınan eşşe:nen suvat dinir, su çıḳarıḳa çuġura varınca gendi döner.

Binek hayvanlar için eyer çeşitleri var mı?

bizde pałan var. yörüklerin ġułłandıı̯ gusḳun diyi ġayış var, biz yapmayız ara:zimiz düz ołdu: için. hamit te var, arabaya ġoşaŋ yúk getiri, boynuna daḴaŋ. pandıł dinir eşşe:n eyeri var. övendire var, óküzlerinen çi̯ft sürülüyo ya, ucunda çivi var böyle batırıvırıŋ yörür. eşşek yörümesse ümbelleŋ, eşşe: çoban bindi mi hanı eşşek yavaş yörür ya,

döşüne soḳtuŋ mu yörür, boynuna soḳuyor boynuna yörüsün diyi. eşşáe imbelle de yörüsün dinir. bizzikle diriz yaní. bi de bu hayvannarın ba:łandı: ip var, ġoyun ġoşarız ya ona örken diriz, örk diriz.

Hayvanların yem yediği yere ne denilir?

ołuḳ, esgiden batmaydı. şimdi, sığırłara tavła diriz, ėvelden tavła yapıłırmışımış, böyük tavła yapıłırdı ya, şimdi ġoyunuŋ geçiniŋ yidiiyir ołuḳ.

// yaz günü yazıda yabanda bi böcek var büvelek, hayvannarı huyłandırıyor. hayvan ġaçıyor saa soła ona büvelendi diriz. ėveli var ya, bu ineklere fiłan gelir diyi eğerce diriz, ináe şiy tanaya ġonduu zaman ġaçar. soḳar ya:nı. avıstôs bócee var, oŋa cızzıḳ da diriz.

Kümes hayvanlarının büyüğüne, küçüğüne ne denir?

e:n güçü: cülük, onuŋ böyüü ferik, onuŋ arałarı tavuḳ. hindi var oŋa ġonyada mısırġa dinir, yaz onu da yiyen.

Çoban yardımcılarına ne denir?

çeltek, ėvelden çona dinirimiş.

// yimi çoḳ yiyince görptü diriz, veyat ta deneledi, ölüyor, kesiliyor diriz.

// ġadınnar ġoyunuŋ yününü çıbı:nan diter, çıbıḳ vurułłar ġabardıłłar.

// kópee hadi git ġanara diriz, ġoyundan döndü mü ya. çobanıŋ tozunuŋ arḳasından döndü mü haydi ġanara git, evde yatma diriz.

Köpeğin büyüğüne, küçüğüne ne denir?

enik, eni:ŋ anası var ġancıḳ diriz. ufaḳ palilere ferek diyi de diriz. ġopey var, av kópe:ne diriz. avınan u:raşannar bilir. kópek ałtĭ ayda bir yaşar, yanı ałtı ayda bir yaşına girer, oŋa da meresine yitti dinir.

// geçinin yününe filik diriz, ġoyunuŋkine de yapağı.

// böyük tarła fa:resi ołur gelenki diriz, boz şöyle, ıcıḳ böyük.

// ġığ diriz, ġığdan soŋra k̲ón diriz, k̲óŋden soŋra g̲úpre. ġığı súpürüller ġadınnar epmek yapar. tandırın altında tandıra dókeller. g̲úpreyi de tarłaya alır gider.

Koyun zilleri nelerdir?

taḳa, çan, armudiye, ondan kiri elma taḳası, tıḳırdaḳ, bor taḳası.

Tekrar sayabilir misiniz?

armudiye, ince çan, ġaba çaŋ, kerek, siğilli, ördek ağzı, ġıłdıraḳ.

Siğilli diye demelerininin nedeni ne?

ortasında şöyle şiy var ġuşaḳ ortasında, siğilli diyi ona diller. ay yıłdız var, ona siğilli çan diller. ġaba çaŋ var. tek yıłdız var, üç yıłdız var, çeşit çoḳ. k̲ópe: daḳdıḳları da ġoŋġurdaḳ, hıłta, onnar

// małıŋ şiy eŋ k̲ótüsü, satıłmadıḳ son ġałdısı izbet diriz.

Hılta demelerinin nedeni ne?

ġurdunan boğuşułłar ya, ġurt şiy ‿ itmesin diyi, boğazını ġorur yani. ġurdunan ġarşıłaştı mı ġurt yanaşamaz. adam gendi małını g̲úttüu̯ zaman bindi: böyük baş hayvana gölük dinir.

Koyunlar ne ile kırkılırdı?

maḳḳas var ġırḳaŋ , doma var. demirden yapıłır, sapı ġułp, onnan v̇urułłar ipiŋ ‿ üstüne sıḳıştırmaḳ için. kirkit varıdı eveli. kebeyi ...

Kebe nedir?

kebe, hałınıŋ bi aşşa:sı. bi sergi ya:. yanı hałı g̲íbi sereŋ ya, o da sergi. hałıcı var, da:nesi yi:rmi lira. çoḲ ‿ iyi biş ‿ şi:, ałtına at otur.

// ilk ġuzu virene şişek diriz. şindi ġoyun ġuzułar, toḳłu ołur, ġuzułayıncı şişek. toḳłu da, ġoyun ġuzuładı de: mi? segiz ‿ ay soŋrâya hanı ġoyuna döner. ġoyunuŋ ġuzu ołmayana yoz diyoruz, so:ra onu bek sevmeyiz.

Sütten hangi ürünler yapılır?

piynir yapılır, yoğurt yapılır, ġuymaḳ yapılır, sütlaş yapılır. sütten önce ġaymaḳ çekeris, ġaymaı̯ iki˘ ‿üç çişit yimek olur. çiyletmesi var, ġuymaı̯ var, do:ğ̊ru yiŋ.

Çiyletme ne demek?

bişiriyoŋ, içine yumurta ġıraŋ, çiyletme diriz. ha:, ġuyma: itti:ŋ zaman ununan bişer ona ġuymaḳ diriz. bi yiseŋ bi ta: buraya bi ta: geliŋ.

Aşure nasıl yapılır?

aynı şiy gibi işde, nohut, fasułle, üzüm, kişniş, ceviz, incir, gestana fındıġ‿içi, ne ġadar nar, nar da:nesi de ołuyor, soŋ zaman üstüne atałlar. portaḳałıŋ‿ġapçı̯ını ġıyıp onŭ‿da atıyołlar. aşır, aşıraşı diriz.

Kişniş nedir?

o da şiy, üzümüŋ g̱úççü:, yavrısı. biz hoşaf diriz ġomposta onnan yaparız.

Ay ç̣içeğine başka bir şey diyor musunuz?

devra:mer, günaşı.

Bu yörede yetişen sebzeler neler? Satın aldığınız diğer sebzeler neler?

domatise domatis diriz, biber, załatałıḳ, patatis var, ġumpir var, marıł var ġıvırcıḳ var, maydunus, roḳa, ġabaḳ, tere, hıyar hepisi var.

Beddua nasıl ediliyor, hangi beddualar var?

ałłaḫ biŋ túrlü beła:ŋı virsin dinilir. ilenme ilenme bunuŋ‿ adı. işiŋi rast getirmesin. ałłaḳ, g̱ítsin şorda ġaza: yapsın, başıŋ bozussun, bu ya:ni.

Hayır duaları nasıl?

ałłah işiŋi rast getirsin, k̲úrdüü̯ avışładıı̯ a:łtın‿ ossun, ałłah ra:zı ossun, işi rast gessin, çocu:, o:ğłuynan ġızıynan ġoŋşu ossun. ġızıynan ġoŋşu ossun, o:ğłuynan ordu ossun diller.

Bulamaç yemeği nasıl yapılıyor?

ununan ya: yağı duzu yaḳaŋ, yağını biberini, az da un ‿ ataŋ, ġavırın, işde suyunan bişiriŋ bişiriŋ ġoyułaştı mı içeŋ. çoḲ ‿ iyi ołur, yinir. cılbır yumurtaynan ołur. ałtına az yoğurt ġat, ałtına az yoğurt ġataŋ, ya:ğnan yımırtayı bişiriŋ, üstüne dókeŋ, ał saŋa cilbir.

Bu bölgede hangi ağaçlar yetişir?

bizim bı̇rda i:ğde var, ġara çałı var. arḲadaş ayva ekseŋ ‿ ayva da çıḳar, ayvă ‿ ołur. fişne, ġayısı, diktiin şiyler yitişir. soğuḲ ‿ ałıyor, soğuḲ ‿ ałıyor, ba:demi soğuḲ ‿ ałdı.

Bulgur çeşitlerinden hangileri var?

yarma, dú·vürcük diriz, yarmanıŋ hanı yarma bułġur, bi de onuŋ ‿ ufa:na dú·vürcük diriz, bi de onuŋ ‿ ufa:na ġavıt diriz eŋ ‿ ufa:na. üç çėşit çıḳar. bułġuru da piłav yapıłır yanı.

Kova, helke çeşitlerinden hangileri var?

hereni, şindi yoḳ da öncüden var yanı. hereni, tava, ġułpłu, cingil, helki. cingil üzüm cingili de var.

Ekmek çeşitleri neler?

bizim burda bi yuḳa diriz, taş ekmá: diriz. börek var tandır var, mayałı var. mayałı şöyle ayrı bi bezi, bazłama. epme: biz çoḳ açarız. tandır, çórek, ḵómbe. tandır, çórek, ḵómbe üçü de aynı yałıŋız, üçü de aynı yire gidiyor. aynı mał da isim değíşik.

Bademe ne denir? Başka bir ismi var mı?

ba:deme başḲa isim dimeyiz ya:. bizim burda ız da, ołana da ba:dem diriz yanı. başḳa ne dillerimiş?

Payam.

o ayrı, o ayrı. o bizim da:ğda biter, o her sene biter, yanı su iłac ‿ isTemez. o ta:zeyken yinir. ġartardı mı yinmez, ona bayam diriz. ba:dem ‿ ayrı bayam ‿ ayrı. amma o bayam da:ğda biter. su, iłac ‿ isdemez. eŋ ufa:ḳana yiriz baharın, ġartardı mı yinmez. amma, ba:dem ėvde biter, yanı ağaçta.

Havuçun başka bir ismi var mı?

kirti diriz. biz kirti de diriz, havuç da diriz.

Metin Numarası	18
Derleme Yeri	**Kazanhüyüğü köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Şahin TUNCER (73), ilkokul mezunu.**
Konu	**Tarih, geçim kaynağı, koyunculuk, kelimeler.**

ben şahin tuncer. bu k̲óyde bö̲yüdüm. ġırḳ beş do͡umłuyum.

Bu köyün tarihi hakkında bilgi verebilir misiniz?

ġuruluşunu bilmiyorum. yałıŋız bizim k̲óyüŋ iyi ołdu͡unu söylerim. ġuruluşunu bilmiyorum ġaç ta:rihinde ġurułdu͡unu bilmem. ġarapınarıŋ mahałlesindeydik önceden. soŋra ordan g̲eldik ayrıłdıḳ, k̲óy ‿ołduḳ. şinci şu anda mahałleyiz.

Bu köydekiler Karapınar'dakiler gibi mi konuşur?

ġarabuŋar g̲íbi ġonuşmayız biz, âz̆ıcıḳ faḳłıyız. ġonuşmamız faḳłı. biz ġarabu͡ãra beŋzemeyiz, yanı ġonuşmamız.

Burada geçim kaynakları nelerdir?

geçim ġayna: bura çifçi ġardaşım. hayvancıłıḳ, çifçilik. geçim ġayna: bu. esḳíden atınan afidersin ök̲úzünen fiłan súrellerdi, şinci tıraḳtórnen sürüyołłar. şinci durumłar iyileşti ya:ní. ġoparatif ġuyułarımız var, bizim k̲óyümüzde sułanmadıḳ ara:zimiz yoḳ, her taraf sułu. durum böyle. bizim burda g̲enellikle pancar ek̲íyołłar, mısır ekeller, yonca ekeller, ekin de ekiyołłar işte.

zepse eviŋ, herkeşiŋ eviniŋ‿ ó:ünde i:ḫtiyacı hepsi var. meseła biberi batłıcanı, bamyası, şonu bunu gendi ihtiyacı var. evleriniŋ‿ó:ünde.

Bir gününz nasıl geçer?

bizim bi g̲ünümüz, vałła: ben şu anda çałışmıyorum, çałışamam. gençler çałışıyor. böyle gelik geçiyor g̲ünümüz.

Koyunculuk

ġoyuncułuḴ ‿ yapılır. esḵíden ġoyunnar ġoŋşułarnan üç beş arḳadaş bi ‿ araya g̱elirdi, ġoyunnar ė:llişer yüzer ġoyun ‿ ołurdu. ġuzu çobanı dutałładı, ġoyun çobanı dutałłardı, ġoyunnarı sa:ğałłardı. şinci ġoyun ġałmadı:ğ̊ ‿ için ġoyun durumu bitti ya:ni aşşa: yoḳarı.

Koyunculukta hangi aletler kullanılırdı?

örken dillerdi, örme ip ya:ni. ġoyunnarı öyle ġoşałłardı. tabi şinci tá: ġołayłaştı, o ayrı mesele. ġoyunu çoban g̱úderdi, ė:skiden süt satılırdı, ondan so:na süt çekilirdi mahıneynen, mahınesi varıdı, ġaymaḳ bir ayrı, süt bir ayrı. şinci ne biliyim, bizim burda ġoyuncułuḳ ġałmadı.

Çoban yardımcılarına ne denirdi?

ç̧oban yardımcılarına çeltek dillerdi bizim zama:nımızda. yardımcı arḳadaşı ołurdu, g̱úz geldi mi iki ta:ne çoban dutałłardı. g̱úzün geldi mi, ġar yire düşünceyádan ġırda yayılırdı ġoyun. ondan so:na herkeş ġoyununu g̱ótürüdü. önceden durum böyleyidi. amma şu anda o işler bitti.

Avcılık var mı burada?

avcılıḳ yapan yoḳ. bir ‿ iki arḳadaş varıdı.

Onlar ne avlarlardı?

onnar zama:nında davşan avłałłarĭdı. ġoyun g̱údellerdi, ötesinde davşan avłałłardı ė:seri, yanı davşan varıdı bizim burda. bi ara bir ġaz, ördek filán geldi geçti gitti. aḳg̱ól varıdı ilerde, o g̱ól ġuruyuncu, o ‿ ğólde ossun, ġuşłar nèsli kesildi yanı, g̱itti burdan, g̱óç yaptı.

Kümes hayvanlarından neler var?

tavi̊ḳ, tavıḳ var.

Koyun sütünden hangi ürünler yapılıyor?

ġoyun süTünden pèynir yapılırdı, ġaymaḳ yapılırdı. ġaymaḳ tereya: ołurdu.

Yününden neler yapılırdı?

yuŋundan ėveli halı yapałłardı. ipi e:g̊írillerdi, boyałłardı. şinci ta:bi düzen şekil deyişti. ke œ yapałłardı çobannar için. kepenek diller asłında. eveli ġoyun yuŋu ġıymatłıydı. tülü de varıdı. tülü yapałłardı, halı yapałłardı, ev ‿eşşa:sını yasTık̟ yapałłardı, işTe eskiden o ġoyunuŋ yuŋu değerlendirilirdi. esḵíden çobanıŋ ġoyunu ołurdu, bi söylemesi ayıP ‿ołacak̟ sözüm yabana eşşá: ołurdu çoban eşşá:, iki ta:ne de ḵópe: ołurdu, tamam, ġırda yatır g̲elirdi ġoyun. eskiden ġıra giderdi, ġırda yatırdı, ağıłłarda yatır g̲elirdi. tabi şinci ġoyun şu anda bizim burda yok̟.

Koyunlara ve köpeğe takılan eşyalar nelerdi?

biz çaŋ dirdik, taka dirdik. çaŋ ayrı, taka ayrı ya:ni. bunu dakałłardı ġoyunnara. zil dak̟ardık̟, hıłta dak̟ardık̟ ḵópe:, ġoŋġurdak̟ zil dak̟ałłardı, zama:nında. şinci onnar bitti.

Evi hangi malzemelerle yaparlardı?

eveli burda kerpiç kesellerdi, usta arḳadaş yapardı evi. çamırıdı ya:ni. çamırdan yapałłardı. samanınan çamır. eveli öyleyidi. amma şinci deyişti. tuğła çık̟tı, pirket çık̟tı. betun taha g̲úzel ołuyor. her şiy çamırıdı esḵíden.

Metin Numarası	**19**
Derleme Yeri	**Kazanhüyüğü köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Elif TUNCER (68), okuma yazma bilmiyor.**
Konu	**Çeyiz, dokumacılık, gelin başı, kız isteme, kına, yemekler, gelenekler.**

Kızların çeyzine neler konur?

ilk óŋüş ġına ołur, onnan kiri dúğ̊ün ołur. burda cehize ısdar doḳułłardı ėveli, halı doḳułłardı şunnar gibi, yasTık̟ doḳułłardı. işte yatak̟ yorġan dołar, cehizi hazırłanır. eveli öyleyidi. e şimci cehiz fiłan hazır ołdu. hepisini hazır ałıyołar, hazır şiydiyołar. işlemesini, yatak̟ yorġanını, cehiz halısını, ġanepe ałırsa ġanepesini.

Çeyize konulan halı kilimler hangi malzemelerle dokunurdu?

hanġı ma:zemeler mi? işte kirkit varıdı onnarınan doḳunurdu. a:g̊aca çizilirdi, ısdar ilk önce. onnan kiri çizildi miydi geçilir doḳunur, işte öyle öyle çoğałırdı cehiz çoğałırdı. hałı yapıłırdı ekseri:, atmałı yapıłırdı. işte onnan doḳułłardı, ġızıŋ cehizine virillerdi.

Atmalı da bir halı türü müdür?

atmałı hałı türü deyi, o ayrı bir desen. kilimiŋ bir deseni.

İpleri nasıl boyardınız?

ipi boyardıḳ. baḳ bu yasdıḳłarda: boyama. yapra:nan boyardıḳ, bir desen ołurdu. onnan ḵíri ayrı bir desennernen boyardıḳ, ḵók boya dillerdi onnardan getiridik onnarınan boyałłardı, onnar da bir desen ołurdu. işde desen çıḳa çıḳa g̲úzel bir şiy ołurdu ya:ni, boya ołurdu. ottan ġaynadırdıḳ. biz bunnarı, şunnarı yapraḳdan ġaynadırdıḳ. baḳ şu da doḳuma.

Hangi renkler çıkıyordu?

şu rek çıḳıyordu. şu, baḳ yèşil. bunnarı elde boyardıḳ biz. elimizde boyardıḳ, onnan kiri ısdar, tülü doḳunurdu.

Gelin başı nasıl yapılırdı?

gelin başı burda pek a:det yoğudu pek bir ġuzum. ya:nı ġınası ołurdu, onnan ḵíri şiy ołurdu, topłanıłłardı.

Gelinin elbiseleri nelerdi?

elbiseleri şinci yiŋi g̲íyeller, yiŋi g̲elinnikler çıḳtı ġayrı. biz esḵíden g̲órmedik onnarı. biz g̲órmedik. yiŋi g̲elinnikler g̲íyiyołłar ġayrı.

Kız isteme nasıl olurdu?

ġız ‿ isdeme, búyükler g̲íder ġızı isdeller, búyükler g̲íderdi. búyükler de ġızı virirse virillerdi, virmesse buraḳıłłardı. ġızıŋ g̲óŋlü varısa virirdi babası, g̲óŋlü yoğ̊usa virmezdi. ałła:ŋ emri pèyġamberiŋ ġavliynen ġızıŋa dú‿ür g̲eldik dillerdi. öyleli:nen isTellerdi. işde öyleli:nen ġızı bitirdik dillerdi, datlı yillerdi. datłısını yillerdi ilk óŋüç.

Gelin kınası nasıl oluyor?

ġınası şinci sałunda ołuyor. işde sałunda da a:det pek yoḳ işTe.

Eskiden nasıldı?

k̲óy dúünü ołurdu. onnan kiri ġına yaḳılırdı. topłanıłłardı ġołu ġoŋşu yemek yapałłardı, epmek yapałłardı eveli. ġına gicesi yapałłardı.

Ekmek yapımı nasıl olurdu?

epmek ilk önce un, onnan k̲íri duzunu atałłar, yôğurułłar pek g̲özel. ondan kiri yuḳayı açałłar, ik ‿üş kişi bi topłanıłłar, yuḳayı açałłar, öylelikle yapałłar ġuzum. hindi epmek yapan da ızałdı ġayrı. vałła: epmek yapan da ızałdı ġayrı. bezi dókeriz ilk önce onnan kirim, biziyi dóktük müydü yuḳayı açarız. işde sacıŋ üsdüne atarız, onnan kiri bişiriz.

Düğünde hangi yemekler olurdu?

haŋġı yėmekler ołur? ilk önce yoğurt çorbası ołur. onnan k̲íri bamya ołur, fasille ołur, piłav, hoşaF ‿ołur. bunnarı yapałłar.

Bamyanın yapılışını tarif edebilir misiniz?

bamyayı g̲úzelçem ısłałłar. ısładıłar mıydı ipliği var onnarıŋ, ipli:nden çekeller. ipli:nden çekdiler miydi g̲úzelçem temizleller. onnan kiri et ołur ona, etini ilk̲ ‿önce çeviriller. onnan kiri bamyayı, işde sałçasını, limonunu bi g̲úzel ġarer atałłar yavrum. her şiyini sałçasını atałłar, biberini atałłar, reŋġ ‿ ałacaḳ, g̲úzel ołacaḳ, g̲úzelçem veririller. onnan so:ra bişti miydi ya ġorłar, servis yapałłar.

Kış hazırlıkları neler olur?

ġış hazırłıḳłarında ġuru yapałłar, ekseri: dołaba atałłar, fasille ġoyałłar, batłıcan k̲özleller ġoyałłar, biber, domatis ġoyałłar poşetleller. şinci dołapłara ġoyuyołar pek ‿te yapmıyołłar. öylelik ‿sıra ġuru yapıyołłar.

Çocuklara isim nasıl konulur?

ekseri: dedeniŋ ebeniŋ adını ġołłar ilk óŋüç. onnan kiri herkeş gendi bildiin̲den ġor ġayrı.

İsim verme esnasında bir âdet var mı?

tabi dede bi ezen oḳur. dede bir ezán oḳur çoca:.

Çocuk kırklaması nasıl olur?

çocuḳ ġırḳłanırḳan, çocuḳ ġırḳ g̱úne yitti miydi ġırḳ ta:ne daş topłałłar. ġırḳ ta:ne daşı birine saydırıłłar. sevdikleri bir çocuḲ ‿ołursa ona saydırıłłar. ġırḳ ta:ne daş. ondan kiri suyuŋ içine atałłar, çocu: ilk önce ġırḳłałłar, onnan so:na da anne yıḳanır, ġırḳłanır.

Çocuğun ilk dişi çıkınca ne yapılır?

diş bułġuru yapałłar, ġołuya ġoŋşuya da‿ıdıłłar.

Metin Numarası	**20**
Derleme Yeri	**Kazanhüyüğü köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Elif TUNCER (76), okuma yazma bilmiyor.**
Konu	**Çeyiz, düğün, yemekler, gelenekler, dokumacılık.**

vałła: ben bilmiyorum ġuzum, bilennere sorałım yavrım.

Kızların çeyizine neler konulur?

vałła: ġuzum işde ne bułułłarsa ġoyałłar. ġayıtını ałıłłar, şiyini ałıłłar. yaḳında burda bir dü‿ün ittik. yemek yiller, yimek yidiriller, oynałłar, çı:rıłłar, işTe böyle ġuzum. dú‿ün işte öyle ġuzum, şinnikli. oynałłar, şiy ‿idiller. eviŋ cihizini ałıłłar ġuzum. her şiyini ałıłłar. ne ihtiyacı varısa ġız evi bir ayrı ałır, o:łan evi bir ayrı ałır. dü‿ünnere ne ihtiyacı varısa ałıłłar ġuzum.

Düğün daveti nasıl yapılır?

dú‿ün da:vetini ġart şi ‿yapałłar, ġart g̱ónderiller. ġart bastırıłłar onu da:g̱ıdıłłar yavrım. esḳíden böyle oḳuntu da:g̱ıdıłłardı. şiy, yanı ġayıt, hedeye. eveli ata binellerdi dúg̱üne, ata binellerdi gelinner. gelin ata binerdi. gelin eveli zorudu.

Çocuklara isim verme nasıl olur?

hindi ġuzum senin ebe dedeŋ neyise onu ġoyałłar. şindi benim çocu:ŋ dedesi var de: mi? onuŋ adını ġoyałłar. esḳíden öyle. amma şindik peg‿ öyle ġoyan yoḳ. kitapłarda, şiylerde oḳuyołłar, onu ġoyuyorłar ġuzum isimleri.

Çocuk kırklaması nasıl olur?

ġırḳ dene daş sayałłar. onu:nan banyå yapałłar. iyi bir şiye, çocuğ̲a saydırıłłar ġırḳ dene daşı. ġırḳ dene daşı saydırıłłar, onu:nan banyå yapdırıłłar. haní o çocuḳ g̲íbi ossun diyi.

Çocuğun ilk dişi çıkınca ne yaparlar?

ilk diş çıḳıncaḳ şiy da:ğ̲ıdıłłar, bułġur. bułġur bişiriller, da:ğ̲ıdıłłar.

Nevruz kutlaması oluyor mu?

mávruz ołdu muydu bir topłantı yapałłar, hedáye ałıłłar, bir yire topłanıłłar ġuzum. eveli öyleyidi. amma şindi yapałłar mı bilmem.

Aşure zamanı nasıl geçer, aşure nasıl yapılır?

aşure girdi mi ġadın ġuzum yedi türlü şiy ałıłłar her şiyden. incirini, fındı:nı fıstı:nı. bişiriller, dağıdıłłar aşurada. bułġur ġatałłar, kişniş, her şiyden ġatałłar, dağ̲ıdıłłar aşura aşında. o da bir öyle ałłaḫ̲ öyle emritmiş.

Düğünlerde hangi yemekler olurdu?

eveli yimeklerden başTan çorba. şiy çorbası, yoğurt çorbası. piłav, fasilya, nohut. bunnarı yapałłardı ġuzum. topłanıłłar yillerdi ġuzum. ġazannarınan yimek bişerdi. amma şindi hazır şiy ‿idiyołłar.

Yoğurt çorbasının nasıl yapıldığını anlatabilir misniz?

ilkli yo‿:urdunu, piricini ġataŋ. içine de bir şiy ġataŋ, ġıymayı da şöyle topaḳ topaḳ yapałłar içine ġatałłar. ġarıştırıłłar, ġarıştırıłłar, ġarıştırıłłar çökmesin diyi. içine nohut g̲íbi:bi ġıymayı yapałłardı ġuzum. öyle çorba ołurdu. başTan yoğurt çorbasını ġołłardı. onnan kiri fasillesini, şiyini ġołłar yillerdi.

Eskiden tarım işleri nasıl olurdu?

tá:, eveli ta:da şey varıdı ġuzum, ekinneri elimizinen direrdik ora:nan. ondan sonna suyu da bir tułuğ̲a dıḳardıḳ sovutma:ğ̲ ‿ uçun. sapłarıŋ içine ġorduḳ, sovutma:ğ̲ ‿ uçun, o şiyden içerdik suyu ġadın ġuzum. vałłaha yaz gününde böyle ora:nan ekin direrdik. işte öyleyidi irezilli:ğ̲ídi ġuzum. şu g̲ünnerimize çoḳ şükür ġuzum. hepisi baḳ burda ceyran yoğudu, yaḳın geldi burâya ceyran. ceyran yoğudu, şorda uzun ġuyu varıdı ordan eşşe:ğ̲ínen su çekerdik metireyinen. davar sułardıḳ ġuzum. ırahatłıḳ yani şimdi hepsi var.

Eskiden dokumacılık işleri nasıl olurdu?

şimdi ġoyunuŋ yuŋunu yı:ḳardıḳ, e:ğíridik, şiy ‿ iderdik ġuzum ağaş varıdı, böyle kirkitinen doḳurduḳ. valłaha ġuzum cızġıłı cızġıłı doḳurduḳ eveli. hinci dezġaha doḳuduyołłar. eveli ağaşłara çizerdik, k̲írkidinen doḳurduḳ eveli ġuzum.

Neler dokurdunuz?

hałı, kilim. łambayınan şiy doḳuduḳ, łambayı biliŋ ya łambayı, łambayınan, ışşıḳ yoğudu eveli, łambayınan şiy doḳuduḳ o ısdarı. gice, gice. ġaz łambası ġuzum. ġaz dıḳardıḳ. onu:nan ısdar doḳurduḳ, gice, gice.

Hangi renklerde olurdu?

ma:vi, ġırmızı, yişil. ben de eliminen doḳudum valłaha ġuzum. baḳ ne diyin, şimdi ben çocuḲ ‿ everece:n de: mi? o:g̲̊łan, senin gibi. ipi e:g̲̊írdim, boyattım, her çişitten boyadım, dezġaha doḳuttum ṣėyde, g̲endim doḳumadım. eveli doḳurduḳ ‿ ta hincik dezġahda. hinci cızġıłı cızġıłı kilimler durur. ałan yoḳ, seren yoḳ şimdi. hindi ġułłanan da yoḳ ġuzum, boşuna doḳutmuşşu:m valła:. g̲ótüren ossa da virsem. sáŋa viriyin mi sáŋa hedeye.

Bayramlar nasıl geçerdi eskiden?

ġurban k̲eseller. şindi ġurban bayramı yaḳłaştı ałła:zin virirse. ġurban k̲eseller da:ıdıłłar ołmâyannara. işTe öyle ge ̧riller.

Metin Numarası	**21**
Derleme Yeri	**Kazanhüyüğü köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Halil İNCE (73), ilkokul mezunu.**
Konu	**Tarih, eski yaşantı, düğünler, bitkiler, koyunculuk, kelimeler.**

Bu köyün tarihini anlatabilir misiniz?

buranıŋ mı? ġuzum ben onu bilmem. şimci bizim dedelerimiz zama:nında buraya gelmişler. buranıŋ ismi ġazanhöyüğ̲̊ü. burda bi mi˚ttet oturduḳtan soŋŭra dimişler biz

burda neye oturałım, ḳarapınara g̱itmişler. ḳarapınarıŋ eskiˇ ‿ ismi sułta:nėye. tamam mı? oraya yirleşilmiş, ġışları orda, yazları burda otururduḳ. şimci de ceyran álettirik gelinci devamlı burda oturuyoruz. ḳ̱öy ołdu, muhtarłı:mız var. bizim asłımız da sırçałı ḳ̱öyünden gelme, bu ġarácada:ğ̊da sırçałı ḳ̱öyü var.

Elif TUNCER (76), (Metin 20): eveli alettirik ołmayışın ġışın ġarabíŋara g̱óçellerdi, ġışın.

şinci ben çoḳ róportaç çekdim. seniŋ ‿ g̱íbi talebe geldi ísdanbułdan, yitişkin ġızlar varıdı bayannar. tabi yúḲsek oḳumuş. ondan soŋ o şiyleri bėn, burda filim çektik. bir ġadın g̱eldi g̱íne isdanbułdan buraya, o zaman g̱ól varıdı burda aḳg̱ól dillerdi. adanadan çoḳ benim arḳadaşım ‿ mar. adananıŋ belediye başġanı eğe ba:tur varıdı, eğe ba:tur. eğe ba:tur benim arḳadaşım ołur. onu v̇urdu ḳ̱úrtler, pavyon ġapattı diyi. şimci de sa:ğ̊ mı öldü mü bilmiyorum. hanımınıŋ ismi yıłdız. çoḳ benim ahba:bım ‿ ołur, gelirdi buraya. bu g̱óller çekilinci bi bayan geldi seniŋ gibi. böyle bi bohçacı ġadınnar var ya, benim hanımım ołur onnaŋ otururḳana şu evde, didik biz biş ‿şi: ałmâyaca:z şu ġadına g̱ít ‿ te, di ‿ de g̱ítsin didim. ġadın, amca ben aḳg̱óle g̱ídecem didi, beni oraya g̱ósterivir. g̱ótürdüm, bu ordan g̱elirkene şu ġarşı g̱órdúğün da:ğ̊ var ya baḳ, ordan g̱óremeyoŋ baḳ, ge buraya, baḳ şu sivri sivri şiyiŋ üstünde. bö̱yük ġaracada:ğ̊ onuŋ ismi. orda zama:nında yunanłılar e:yleşmiş. orda g̱úzel bina:łar var, iki metiˇre yúkseklikte fiłan, düzme daşłar var. orda yerleşmişimiş, işte yunanłılar ordan g̱íttikten soŋu bizler buraya gelmişşiz yi̱enim. biz de nirden geldi:ğ̈imiz ‿ de bilmiyom ben de seniŋ g̱íbi. talebeyikene túrkler şiyden sa:ğ̊a soła dağıłmış ya mezapotamyadan, bi ġısmı fırat nehriniŋ kenarına, bi ġısmı iç ‿ anadołuya da:ğ̊ıłmışłar, ben böyle biliyom ta:rihte oḳudu:ma g̱óre. e: şinci de yaşłandıḳ. buranıŋ şiyi böyle.

Bu köyde düğünler nasıl olur? Düğün âdetleri nelerdir?

hâ:, dúğün ‿ işine gelinci ġuzum, bi dúğürlüğe varıłır, ġız istemeye. ałłah yazarsa, ołursa ołur, ołmassa na:sibiŋizi başḲa yirden araŋ dir, döner gelir. amma nişan ġonduḳtan soŋu bi söz ołur, işTe fiłan g̱ún geliŋ, hani şerbet diller ona, şerbetiŋizi içiŋ, belliŋizi yapıŋ, ałtın ‿ ahçe ne daḳıłacaḳsa. ondan soŋu da bi g̱ún viriller dúğün başłama g̱ünü gelir. anneŋ babaŋ ayşe fatma neyise biz dúğünümüzü fiłan g̱ún yapaca:z, ne dirsiŋiz? o da, yapıŋ biz de hazırłanałım dir. böyleli: ołur.

Bu köyde hangi ürünler yetişir?

burda arpa yetişir, buğday yetişir, mısır yetişir, pancar yetişir, yonca yetişir. bu ma:süller yetişir ġuzum. başḴa da burda bi ‿şiy yoḳ. işTe bunnar yitişir. işte durum böyle ġuzum. başḳa biz, yaşłandıḳ, ne aŋnadałım?

Koyunculuk işleri nasıl oluyor?

baḳ ġuzum şu çardaḳłar benim. ben ġoyuncuyudum gendim. ġoyuncułuḳtan yitiştim gúççükten. de: ġarşı dağ var, oruya atış poliġanı diller. ordan, ḳarapınardan atış yapałłar, burda deneme yapałłar topun patłamayaca:nı. ben orda g̱íderdim, burda meseła: bu sahatlerde çıḳardım irtesi ‿ g̱un doḳuzda gelirdim. o zaman ceyran fiłan yoğudu. eşşe:nen su çekerdik. ḥatta: internette aŋłarsaŋ, bilebilirseŋ, ben eşşe:nen su çekiyorum, başa ałıyorum, yiyenim biniyor, öyle bi var. amma bėn internetten fałan baḳamam ġuzum. małcılıḳta da şindi çoğu bg̱yükbaş hayvana döndü. işTe böyle gelip gideriz ġuzum.

O su çekme işine ne diyorsunuz?

suv̇at diller. şimci esḳíden sondaş ġuyuları yoğuḳana el ġuyusu varıdı. ona ġova ba:g̱łałłar kendire, bi de mekere yapılır şu vaziyette, ortasına daḳtıŋ mı o eşşek yörüdük sıra döner o. insan da asılsa gine döner. şinci ceyran gelinci onnar iptał ołdu. hep evimiziŋ ‿ óŋünde ceyrannı ġuyułar var. g̱íne de bėnim suyum da túkendi ḥatta:, yiŋiden ġuyu v̇urduracam dibine.

Elif TUNCER (76), (Metin 20): vay yavrım vay, bir ayran yapıyın didim, ġôydurmadı çocuḳ.

çay içeŋ mi? nirelere vardıŋ? haŋġı ḳóylere vardıŋ? ben buraya geldiğimde, o bayanı gótürdüümde, ben bayana didim ki baḳ bu ġarşı gósterdiim yirde sev ġalesi, geçi ġalesi, mernek ġalesi, üzümlü ġale diyi ġaleler var. orda zama:nında yunanłılar eyleşmiş, o ġadına da böyle seniŋ gibi didim ben. amca ilłá oraya g̱ídelim. ben gitmem ġızım didim. ben saŋa birini ta:rif ‿ idiyim, ordan g̱ídiŋ, yałıŋız o adam ġalender, o adamıŋ yövmiyesini viriŋ didim. açıḳ ġonuşuyum. amca sen ołmassaŋ ben g̱ítmem didi. biz burdan gittik, bizim geliniŋ babasın ‿ da ałdıḳ, gezdik mezdik, amca didi fırsat bułursaŋ şu iki yiri gel iş didi baŋa ġadın. o zamanadan bėn hemen oyandım, sen nirelisiŋ yiyenim didim, ben seła:nikliyim didi ġız. yałıŋız báŋa bel ba:g̱ładı ġadın, hani datlı dilli ġonuşuncu.

Elif TUNCER (76) (Metin 20): kezba:n, de: çocuḳ her şiyi sorayor. ısdarı nahał doḳuduŋuz, eskiki şiyleri nahał doḳuduŋuz? her şiyleri soruyor çocuḳ.

Karacadağ dediğiniz bölgedeki köylerin konuşma tarzları nasıl?

ġuzum baḳ aynı. bi ḳarapınarın dili ayrıydı ben oḳułda oḳurḳana. ilk, eŋ eski ḵóy bura. buranıŋ ta:rihi de belirsiz. şöyle belirsiz, esḵíden bizim ġabirliim̲iz var az ilerde, araba fiłan yo:ğuḳana toprak̲ yołdan g̲íderdi yiyenim. şu yoł soŋradan geçti. elliˇ ‿ ikide geçti. buraya da, burda çoḳ aŋładacaḳ şiy var saŋa da ġuzum, baḳ ilerde şu asFatıŋ öbür tarafında devret dinen bi yir var, devret dinen. ġuyu, yüz metiˇre, ġapısı var burdan de: benim evden fazła yüz metre ilerden ġapıdan gireŋ, ġuyunuŋ dibiná:dan ineŋ.

Devret ne demek?

devret. devret ne dimek biliyoŋ ‿ u? devret, ġarağołłar birbiriynen buluşma yapar, zama:nında. ben de jandarmaydım, ben de askerde buluşma yapardım. misał, ḳarapınarıŋ candarmałarıynan ere:ğliniŋ candarması burda buluşułłarımış, devret. devret ismi ordan ġałma. ġazanhöyüğü ismi, buranıŋ ismi ġazanhöyüğü ya, burda birḱaş ta:ne yúksek yir var. amma a:łtın var yoḳ orasını bilemem. ġazanhöyüğü, höyük dimede má:na bu ġuzum. şurda kesmes ḵóyü var, yetmiş yıłında indi bunnar. dağıŋ arasındayıdı, hasTaları fiłan ba:ğĭra ba:ğĭra ölür g̲íderdi, deveciydi onnar.

Metin Numarası	**22**
Derleme Yeri	**Kesmez k öy ü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**İbrahim SOYLUER (75), ilkokul mezunu.**
Konu	**Askerliği, köyün sıkıntıları, çocuk oyunları.**

ben askerli: elli beş gún bornovada yapdım izmirde, ondan so:na izmit gePzeye vardım, ondan so:na adabazarı hendeğe vardım. orda dörd ‿ ay şóför ġursu g̲órdük, ondan so:na tekrar izmit gepzede bitirdim ben askerli‿i. g̲íne aḳłımda. ha:len bazán de rüya:ma giriyo baḳ orda askerlik yaptıum, arḳadaşlarımız. ordaḳı arḳadaşlarım gittik sıra azałıyor. bizim inişte varıdı ḵóyün öte yanında. o zaman candarmanıŋ askerli‿i‿otuz ‿ aydı. otuz ‿ ay gelmeden bitirdi, bir ‿ ay yahut bir buçuġ ‿ ay önce g̲ónderdiler. izin ġułłanmadı. yi:rmi segiz ‿ ayda. seniki úniverste mi? anneŋ babaŋ ne iş görür adanada?

Bu köyün sıkıntıları nelerdir?

valła: yaşantı yönünden şöyle, bizim bîranıŋ ‿ adamı bir me:mur deyil, zor şartłarda para ġazanıyor. e:kinnen, şônnan bunnan, arabaynan işte, taḳsitnen devletten ġıredi ałıyor böyüg ‿araba yüz elli ik ‿ü:z milłona. işte onu öde:ycen diyi gice gündüz ġopup duruyor işte.

Çocukken neler oynardınız?

neler oynardıḳ çocu:ḳan? valła: orda oynadı:mız oyunnar meseła: billi diyoruz. işte ellerinde deynek ‿ołur, ufaḲ ‿ bi şöyle odun parçası, işte onnan oynardıḳ. çarpardıḳ, de: aşşa: gíder onu ałı gelirdik. bir de daşła, el gíbi daşłar ołurdu, şöyle ufaḳ bi daş díkerdik, ona mucuḳ dirdik. elimizdá: daşı atardıḳ, v̇uruduḳ. işte oyudu oyunnarımız. de çocuḳ azıdı orda. meseła o zaman biz dört gişi askere ‿ ğe:ldik, şindi búgün gídecek devre yi:rmi˘ ‿ beş Kişi meseła. ne ġadar çoğałdı. iki biŋ nüv̇us ‿ołdu ḵóyüŋ. o zaman varısa iki yüz nüv̇usu varıdı. o zaman da iyiydi, yanı zor şartłar da, i:sannarda bi sayġı sevgi varıdı böyüğe gúççúğe. şimdi i:sannarda sayġı sevgi de ġałmadı. neden bilmiyom. kimse kimseyi tanımayor. o zamat ‿ topłanıłłardı bayramłarda, misał ġabinecek bunnar diyelim túrkġołłar ġaç gişi var çevresinde? on gişi. topłanıłłardı, neyse o gúnḵú bułunan yemek neyse yillerdi. biz soyłuerler ołaraḳ båbamgíl seKiz biła:derdi. biz topłanırdıḲ, herkeş üç dört táne misa:fir odaları vardı, topłanır. şimdi na:rasın? baba o:ğłanın yanına gelmiyor. sayġı bitti. i:sannar birbirini şiy ‿itmiyor.

Metin Numarası	**23**
Derleme Yeri	**Kesmez köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Dudu SOYLUER (83), ilkokulu üç yıl okumuş.**
Konu	**Çeyiz, düğün, baş düme, kına türküleri, kelimeler, çocuk oyunları, çocuk kırklaması, gelenekler, ev yapımı, bitkiler, koyunculuk, eski yaşantı.**

eskidenkinden ġałdı mı hinci işte? etirafına ġıvranı ġıvranı ġına yaḳałłar. ġuran oḳułłar, ya:sin. eskiden türḵú ça:rıłłardın. ondan ḵíri, anam ġafamda ġałmayıp gíder, se:ğsen ‿ üç yaşındayın.

Çeyize neler konulurdu?

yataḳ dıḳılırdı, bir ç̇it hałı, on ‿ iki yasdıḳ, sıra yastı: doḳuma yastı:, dołu. doḳuma yasTıḳ ‿ ta, dołma içi bunnarıŋ. astarınan dikme, dışına bunu geçiriviriller, yúzüne de bi şiy geçiriller. bi çi̯f̯t hałı, üç seççaːde, namaz seççaːdesi. birini babasına gezmeye ałır g̱íder, birisin ‿ de ġayınbabasına, biri de gendine ġałırdı. onnan kiri iki kilim, iki de boyałı kilim. yuŋ yataḳ dikdik. hanımınıŋ da ałtı yasdıḲ ‿ ołurdu.

Düğünler nasıl olurdu? Sizin düğününüz nasıl oldu?

benim düğ̱ünüm şoː dağłardaydıḳ biz. o zamat ałtı ‿ ğ̱ún dü̱ún idellerdin. üç g̱ún ekmeğ̱ ‿ idellerdin. üç g̱ún, dört g̱ún ekmeğ̱ ‿ idellerdin. bir g̱ún yemek bişiriller, bir g̱ún yemek yidirillerdin. gice ekmek viriller, yarın ‿ tası da ġına ‿ ğ̱icesi, ġına yaḳałłar. aynı yimek yiller, millet topłanır. o güveniŋ, daːmatıŋ iki çavışı ołurdun. kimisininki dörd ‿ ołurdun. iki de löker idiviririllerdin g̱üveniŋ böːrüne. o ‿ ğún eliniŋ ġınasını yaḳałłar, aynı orda da virillerdin yimek, daːmatıŋ evinde de. gelin gelecek g̱ún oːğ̱łanıŋ başını direllerdi. yaːmırłıḳ ‿ g̱íbi, oŋa ne dillerdin aḳłıma getiremedim dur ba̯ım. łataːbi. her yanını bürür, onu hoca oḳuyu oḳuyu giydirirdin. daːmat giyer. onnar ałınır. fişkirini burda, fişkiriniˇ ‿ de aːłtın daḳałłardın. çerek, aːłtın veyaːt g̱úmüş. saçaḳłı havłuya daḳałłardı biline ałınan. o ‿ ğ̱ün başını oḳuyu oḳuyu direrdin hoca. bey başı ġurałłardın, bey başı bey başı yıḳış. yıḳışmaya dirişirlerdi.ortu ‿yire bir şöyle şiy dikellerdin deynek, deyneːŋ üstüne bir bez, şu perdiler gibi dikellerdin. o da ne dillerse ona ġızıːm, o yıḳıştıḳłarı? sarıḳ. kim iki ‿ gişiyi yıḳarsa o sarığı o ałırdın. o ‿ ğún o yıḳış bitti miydi gelin ‿ evine varırłardın ġız ‿ evine, ordan ġız evine babası ona da giydirirdin aynı. dołama dirdik oŋa da. oːğ̱łanınḳı yaːğ̱łamaːbi bi ‿ şiydi, ġızınḳı da aynı i˚ç ‿etek ġadife. babası onu oḳur üfürü giydirir, biline de onuŋ da baːğ̱łardı bil bağ̱ını. elinde de elceːni giydirirdin ġızını. ġızıŋ yüzüne baş düzellerdin eveli bizim g̱ünde.

Baş düzme nasıl oluyordu?

başına bir fes g̱íydirillerdi, fesiŋ üsTüne şöyle bir güççük tasłar var, o tasłardan şöyle ġołłardın. onuŋ üstüne bir çember örtellerdin şöyle, şura baːğ̱łałłardın. o şöyle dururdu. ordan şurdan dutałłardın, ta şurayadan beş ‿ ałtı başörtü çekidillerdin şurałarına. şurałarına şurdan bir çekki ġorłardın şöyle, onnar da şurałarda sałłanır. o başı düze düze şuraya bir ałtın çekkidellerdin. ałtĭ ‿ ayadan çekkidillerdin şurayadan bir ałtın. şurayadan da öŋúne şurasına cıva soḳałłardın, ġałtar var ya, ġuş, onuŋ cıvasını. eveli

çıŋġırdaḳ ołurdu. şuraya şöyle onuŋ dama:nı soḳałłardın. şöyle arḳadan da iderlerdin bir çıŋġırdaḳ, onuŋḳun ‿ da şura soḳałłar. iki tarafłı cıva. yeşil, ma:vi, ġırmızı. üç, yahut bėş. bu yanna da soḳałłardın, bir de bu yanna soḳałłardın. üçer, yahut ‿ Ta çoğ ‿ ołursa bė:şer. şuraya, şöyle. onnarı düzeller ġoşałłar, babası elinden dutardı, haydi ġızım aya:n göl ossun başıŋ dinar ossun. ata binerdik biz. atın eyeri, ayaḳ basıłacaḳ yiri, pałanı, çułu, üstünde doḳuma heybe. o heybe, o atıŋ sahabına, sahabında ġałırdı. hinci taḳsiye para viriller ya, o. at sahabına virillerdi onu, hėybeyi. yine sen az bilmeŋ mi üna:ł? kimiŋ? öyle mi? işte köyde bindi de: mi? havana haŋġı havana? hałayıŋ gelini? ordan köyü ɋałġıyınan, çağırmayĭnan, oynayı çağırı, ḵóyü dołanı dołanı camınıŋ öŋúne varıłłardın. camıda duv̇asını idellerdin, vara vara vara o da:matıŋ ‿ eviniŋ öŋúne varırdın. ordan öŋúne atdan indirillerdin. ġaynatası mı indiridin, da:mat mı indiridin? onu unuttum baḳ. atıŋ etra:fında o ġızıŋ şiyleri ołuyor işte arḳadaşları, dayanıyorlar, o ata binince neyi˘se at ürküyüse belki düşer. şiyinden dutardın pałanıŋ ġaşından, eyerin, geze geze geze ḵóyüŋ içinde da:matın evine varıdın. ordan indirillerdi onnarı indirmede da:matdan ba:şı çıḳardın. bir bardah ‿ atardın, sułu bardaḳ. o ġırıłırdın, çanaḳ. onnarı, şiyini, çatła:nı atardıŋ üzümünü, nohudunu, mısırını. yanda o da:matıŋ da iki dene arḳadaşı var, atałłardın siłahı atałłardın siłahı dam baştan ġóv̇e. onna:ri ineller gelillerdin, da:mat ‿ ta şiyiŋ geliniŋ elinden dutar. neyise durdurułłar. atḳı ḵóyde de daḳałłardın de: mi ġızım? para ... geliŋ ‿ hele ġızım, benim unuttu:mu diyiŋ. ġafam ġałma:yor. ordan gine a:ynı oyunu türküyü ça:rıłłardın orda.

Hangi türküleri söylerlerdi?

túrküyü çoḳ söylellerdin de, onnarı ne bile:n o túrküleri neyidi? so:na ġapıdan giriyorḳana o:ğ̊luŋa gelin getirdik ġaynana. neyidin ġızım? onu di.

o:ğ̊luŋa gelin getirdik ġaynana
ɋatła öl ġaynana
geber ġurtuł ġaynana
yandım gelin didik sıra
ałtıŋa ḵútük çatałım ġaynana

öte túrküler de çoğudun ya ne bileyin yavrım, bunu gelin ‿ de barabara ġaynanayı ġaynatayı oyuna çıḳardıłłar. eŋ ‿ ónde oynar, ɋałġıcı çałar. geliniŋ öŋúne de a:ynı ġurban keseller. gelin üstünden atłar geçer, ġurbanıŋ. heye. işte böyle ołurdu yavrım

eveli. heye aynı ben de gelin ołdum öyle. ordan şindi içeri dıḳałłar gelini, hocayı getiriller duv̇a ittiriller.

Akraba isimleri nelerdir?

babamızıŋ ġardaşına hała diriz. annemiziŋ ġardaşına deyze diriz. işte, babamızıŋ ġardaşına emmi diriz, anamızıŋ ġardaşına dayı diriz. emmimiziŋ hanımına cici diriz. dayımızıŋ hanımına da, oŋa da mı cici diriz? ona da cici diriz. de hinci abes gör üyołłar ciciyi. aPła di, yiŋge di, babanne di, annanne di. bizi tersleyiviriller hinci, o g̲ünden ġałmadı dirler.

Başka hangi kelimelerde tersliyorlar, abes görüyorlar?

hinci k̲úhür ‿ itmeyi, sóvmeyi abes g̲órüyołłar. ne bileyin işte, baḳ yavrım se:g̲̊sen ‿ iki se:g̲̊sen ‿ üç yaşına varıyorun. bildiim̲i de unuduvarıvirin. çocuḳłarımıŋ adını hinci ahmede ahmed, memmede memmed adını bir araya getirip diyemem. ali:, işte fatma, fadime, imine, hacer. bunuŋ adı ṣa:ziye fadime diyi çığırın. aḳłıma getiremeyyorun. ġafa ġałmamış, çocuḳTan k̲ótü ołduḳ biz hinci. / ġuła:m da duymayıviri yavrım. ne didiŋ sen de?

Çocukken hangi oyunları oynardınız?

eveli daşınan halita oynałłardın, ta burdan atałłar. onnarı şöyle şiy, top gibi daşı dikellerdin öteden, şöyle atałłar, v̇ururłardın. saḳłanpaç ‿ oynałłardın. bizim a:demiŋ dişini işte şiy, halita oynarḳa de:g̲̊dí de, şu k̲óse mevlidiŋ o:g̲̊łunuŋ adı neydi? güççü ‿ o:g̲̊łanıŋ. öldü mü o, sa:g̲̊ mı ne bileyin? ġonaḳłıḳta esḳí k̲óyde oynarḳa. o mucuḳ yığmış ‿ ta dişiniŋ ikisi çıḳTı.

Çocuk kırklaması nasıl olur?

şindi ołduu̲ g̲ünü şiydeller, o zamat çaydan daş dişiri gelir, ġırḳ daşı, çocu: yıḳardıḳ, yıḳandı:mız daşıŋ içine atardıḳ şiyiŋ suyuŋ helkeniŋ, o çocu: yı:ḳardıḳ, o çocu:ŋ şiyine elek ossun, kevkir ossun, ġałbır ossun onu çocu:ŋ ġafasına ġorduḳ, o daşı çocu:n ġafasına dókerdik, çocu: silker çıḳarıdıḳ, ġırḳłar çıḳarıdıḳ, yirmi˘ ‿ g̲̊ú:nde. bir de ġırḳ g̲ünde ġırḳłardıḳ, işi biterdi. evelden çocug ‿ annesi ġırḳłanır, onnar da çocu: ġırḳłałłar. şindi de nasıł ideller bilmem.

Eskiden evleri ne ile yaparlardı? Taş ile mi yoksa başka bir madde ile mi?

daşınan yapałłardı. daş yapı. benim herif daş yapı yapar, öldü işte. daşları ġałdırı yapar. üstünü dałınan örteller, ġamışınan örtellerdin kimisi hasır getirirdin. işte ġudureti yiten, parası ne yiterse onu. hinci bir haftada bir daḳım evi yapıviriller. ġamış, onuŋ ałtı dał. dałıŋ üstü de hasır, hasırıŋ ‿ üstüne de saman, ġamış atałłar, üstüne çamır ideller, yazıłayıviriller. aḳar ołursa onuŋ üstüne bir nayłôn sereller, daha üstüne bir çamır daha atarłar. k̲óyde bu betun işte, k̲óyde de atan atardın da, atamayan yavrım ġudureti yiten hepisini yapar.

Eski köyde, kırda yabanda biten bitkiler nelerdi?

orałara arpa ekerdik, buğday ekerdik. çavdar çoḳ bitmezdin orda da, bu:ğ̊day, arpa biterdin.

Kendi başına bitenlerden neler vardı?

onnar burda bile bitti dáha k̲úllükte yavrı:m. k̲úllükte i:san gibi çöp bitti hep. orda da biterdin böyle ġaŋġał, yałaŋḳı, ilan ġarpuzu, ġurçałıḳ, sümüklü soṿan, dede saḳałı, ço:ğ̊udu canım da. sirken dişirir gelirdik, yur yı:ḳar ġavırı, şiy, sołdurur yağınan ġavırır yumurtaynan yirdik. ya:ğ̊mırda biterdin şöyle şöyle.

Eskiden koyunculuk işleri nasıl oluyordu?

ġoyuncułu:, ġoyun ‿ałırdıḳ, işte ġoçu varıdın. ġoç ġarıştı mı beş ay so:na ġoyun ġuzułar. de: mi ünał? beş ay so:na ġoyun ġuzułardın, onu anası emdirir, ałır, on om ‿ beş gün anası e:mdirir, onnarı yime ałıştırırız ġayrı. hem anasını emer, hem yime ałışır, yim yimeye.

Koyunların bakımı nasıl olurdu?

ġoyunu ġırḳałłardın, ya:mırłarda temizlenirdin k̲óyde.

Ne ile kırkılırdı?

ġırḳłı:ğ̊ınan. hinci makine ġırḳarımış ‿ ta, ġırḳłıḳ, ġırḳłı:ğ̊ınan onnarı ġırḳałłardın, ya:mırda temizlenirdin. o ġuzu bir ‿ ay ġırḳ g̲ún ikiˇ ‿ aya yaḳın emerdin. ikiˇ ‿ ay da emer mi emme mi ünał? hinci ałıviriler. o zamat emerdin. yabanda çołuḳ çocuḳ yayardın. bu sırałarda davarı sağardıḳ, ġałanı súdü gine emerdin ġuzuları. çocuḳłara dirdik ġop ġuzuyu ał gel, görpe ġoyunuŋ ġuzusunu. şo görpe ġoyunu dut gel. biz o k̲óylerde ünałgilnen beş ‿ ałtı sene ġoŋşu ołduḳ. hinci k̲óye çıḳsaḳ aya:ğ̊ımız daştan

ġaḳmaz. nası yörürdüg ‿ o ‿ zamat bilmem. orałarda tosġaba, iłan, ġuş, dilki, canavar o ‿ zamatłar sığır ‿ da ołurdun, sığır yayıłırdın yabanda susayınca, seyip seyidirdik. orda ġaç yirden su çıḳardın. susayınca su yołunu bilirdin o. seyipte yayıłdığı zaman ołurdun.

Seyip ne demek?

seyip, do:ğru o suyunuŋ başına varır içerdin, serneyincá:dar yatır, sernedikten kiri ġaḳar yamaçłara, da:ğ̊ların dölek yirine çıḳar yayıłırłardın, ayşam orda yatıłłardın, zabattan gine yayıłı yayıłı ıççaḳ çóḵúnce o sułandıḳları derelere inellerdin. orałarda sułanı, gine yatıłłardın yavrım. serneyince gine çıḳałłar yayıłırdın da:ğ̊łarda derelerde.

Deve de var mıydı?

develeri ġaybittik bura inince. onnarı da yük vururduḳ, sap yúkledirdik. burdan ḵóye erza:mızı onnan çekerdik. burda ekin direr harman ġałdırırdıḳ, saman basardıḳ. zahramızı, samanımızı, unumuzu úğúdür gelirdik ġarabıŋarda ere:ğ̊líde, ḵóye daşırdıḳ, ḵóyde evimiz ya. burada birer ‿ iKişer yayła evi varıdın. üç ‿ ay e:ğleşirdik burda, ırıłtımızı ałırdıḳ. davarımız da:ğ̊łarda hastałanırdı, buraya ałır gelirdik. uzun ġuyułardan hayvannan eşşeğí, eşşeğ ‿ işte hayvan, onnan suyu çeker havızı dołdururduḳ, ġoyunnarımızı sułardıḳ. üç ‿ ay ortałıḳ serneyince harmanımızı neyi ġałdırı, yiyece:mizi içece:mizi ałır çıḳardıḳ. fazła zahrałarımızı şöyle şunuŋ yarısı ġadar, bu ‿ ğadar łoda samanı ḳaḳardıḳ, onuŋ ‿ içini açardıḳ şöyle, onuŋ ‿ içine zahrayı ġorduḳ. o zamatłar hırsız yoğudun yavrım. yaz g̲ününde ġorduḳ, baharadan zahramız burda ġałırdın. şo depelerin boyunca harmannıımız varıdı. baharın ġışın iĺa:zım ołunca develeri ałırdıḳ yúkledir ałır g̲íderdik. ałıvirir yimini samanını ałır g̲íderdik. orda develerimiziŋ develi: varıdın, dıḳardıḳ içeri. burałarda develik ołmayınca develer hastałanıvirdi. yaz g̲ününde devemize de çoban dutardıḳ. yayłada: evlerimiziŋ öŋúne yüz, elli deve ołurdun. da: da fazła. o ɋoban iki dene ołurdu. ıhtırır ıhtırır dizini ba:ğ̊łardın ġaḳıp g̲ítmesin ekine ota gice diyi, gezmesin diyi ba:ğ̊łałłardın. hayvannar da ałıştı mıydı ıh babam, ıh dêvem didiŋ miydi ıhıvirirdi. diziniŋ birini ba:ğ̊łałłardın, bazan ikisini ba:łałłardın. deve burdan şöyle sürtünür giderdin dizini çizemesse. deveye çuvałınan zahra yúkledirdik, saman yúkledirdik. dêveleri hinci filimde görüvir de, ya:ni ġoyun gibi. develerimiz neyi iyiydi. hinciki g̲órülen develer ḵótü ḵótü şiy. nirde? bilmem. nirde? haŋğı ḵóylerde? şindi hayvan muyvan abes ‿ołdu yavrım.

// benim ġaynanamıŋ babası varımış. askere‿ ğítmiş, ġaynanam annesiniŋ ġarnında ġałmış. babası askerden on doḳuz senede gelmiş. gelmiş evini bułamamış. gelinciyá:dar benim ġaynanam deła:nnı ġız ołmuş. on doḳus‿ sene. on doḳuz yaşına varmış. a:manıŋ hinci cenderme dirler ya, o zamat zaptiya dirlerimiş. zaptiya geldi, zaptiya geldi ġaçtım ġorḳtum diyor benim ġaynanam. ġorḳtum diyor. eveli öyleyimiş askerlik yavrım. dėya ḵóy so:nadan ġırḳ ha:ne ołdu, atmış yetmiş ha:ne ołdu, darałdı ev yapacaḳ yir yoḳ, su yoḳ, ġar ya:ğıp dereler aḳıncâyadar susuzuduḳ. yiraltında bir ġuyu varıdın asma dirdik, ordan sıyḳırı gelirdik. inerdiK‿ o ġuyununŋ içine tasınan su sıyḳırır, helkeye dıḳar, hayvannara yükledir gelirdik. onnarı başaramadıḳ, buraya üç sene bu hacınıŋ babası hocayıdın, muhtarımız siyid‿ emmi, bunnar gidip gele gidip gele buraya ḵóyü indirdiler. hi:ş bi dikili daş yoğudu. şo: aşşa:da ġara ağıłłardan başḳa. bura da toz. eser eser eser ya:mır yağdı ġar yağdı mı iyi seviniriz. gózlerimiz ḵór ołuviri, toz g̱íder yavrım işte.

Dağdaki köy tozlu değil miydi?

yoḳ yoḳ, dağda toz yoḳ. g̱özel g̱özel yėl, şiy eser soğuḳ soğuḳ hoyraz. o yaşantı, orałarda yaşadı:mız yaşantıynan yaşayoruz daha. hincíḵínner amaniŋ şuram a:ğrı, buramız a:ğrı. siz eski topraḳsınız, siz iyisiŋiz dirler yaşłıya, bizlere. biz de burałarda çürüdüḴ‿ işte çałışı çałışı. eḵín direceğíz ora:ğnan. eḵín direrdik ora:ğnan. deveynen sap çekerdik. harmannıḳ, dölek bura:bi harmannıg‿ iderdik. harmannıḳda, o zamat daha at yo:ğŭdu, öḵúzünen dúven súrerdik. súrdük mü, yı:ğdıḳ mıydın böyle hoyrazda atardım babałarımız dedelerimiz. onnarı g̱özerinen ġałbırınan temizlerdik, samanını da noda ev gibi iŋgince şu şiyin boyunda noda yapałłardın, içine ġorłar ġurtułułłardın. a:ynı deveyidin bizim araba o zamat. hayvana da binerdik, g̱íder gelirdik, çocuḳłarımızı bindirirdik. hinciye ne var? hinci heriflik de ġołay, hanımłıḳ da ġołay, yaşantı yoḳ. havadan mı, yidí:ğĭmizden mi, g̱úpreli mi? ne bileyin yavrım işte. hayır miymenet virsin döyletimize milletimize ałłah. hayırlı yıłłar, hayırlı beraḳatłar, túkenmedik beraḳatłar, datlı g̱únner virsin döyletimize milletimize, çocuḳłarımıza, hepisine. çocuḳłar g̱íder hinci işte arabaynan yúk bułułłar, dókeller, atałłar, para ġazanırłar. benim ġoca dört sene askerliK‿ itmiş ġarabükde. ya:, ġarabükde. dört sene askerlíğ‿ itti de emeksiz gitti emeksiz. döylet tarłaya emek virdi mazıt parası da, ben nö:receğin ḵórüŋ topałıŋ haḳḳını mı yiyeceğin gendim ġazanır gendim yirin diyi o döyletiŋ virdii‿şiyi iletti‿ğeldi. so:na pişman‿ołdu da. ordahınnar dimiş dede: bizim emeğimize ma:ni ołma.

// ora yitişkin yata:yımış. burałara siz neye, nasıł tuv̇alete oturusuŋuz diyi dirimiş. bir yitişkin gelmiş, depeden öte aşmış gitmiş.

Yitişkin ne demek?

şihid ‿ işte. orada şihit ya. şihit ölen yitişkin dinir. orda: eyleşenner dimiş, emmi dayı nėye açtın gittin depeyi, şurałara nedi oturmaŋ tav̇alete. baḳ bütün yişil bürümcekli, yėtişkinner oturur, nası oturayın ben onun yannarına? dimiş. / bizim ġoca ba:ğ̆ımız var dedemden ġałma. oraya dėdem ik ‿ üç yire a:łtın ġomuş ġazana ġułpłuya. örtmüş ba:ğ̆ı büyüdeceğin diyi. ömrü yaḳınımış, ölüvirmiş, ġałmış. yiŋi yiŋi beş ‿ałtı sene arasında onuŋ şiyini bułdułar a:łtınıŋ şiyini, bizlerin habarımız yo:ğ̆, çıḳardıłar çıḳardıłar gittiler yavrım. ġazannarın yiri açığ̆ ‿ açıḳ durur. emmim ‿ marıdın, hoca, emmime hoca dimiş ‿ ḳíne a:łtın şu ġayanıŋ a:łtında dimiş. varmış, oḳu oḳu dimiş, yałıŋız ilan sırında geleceg ‿ onu dutuvir dimiş. sırłıyımış. onnarı oḳumuş oḳumuş ġara bir ilan hotur hotur hotur geliyorumuş. hıh diyi ġorḳmuş, a:ğ̆zı eğ̆ilivirdi. tıłısımłıyımış. de, o da öyle ġałdı gitti. onu da çıḳardıłar gittiler, ġołayını bilenner. / hinci daha ırahatłıḳ yavrım.

// irkeklerimiz bilen üç ‿ etek giyerdin o zaman. arḳada etek, öŋde: ġatına çığırdın mı łata:bi. / suya ‿ ğ̆elirdik heybeye dıḳardıḳ, hayvana. dołdurur dıḳardıḳ, bir yanına tenike bir yanına iki bardaḳ, ġırıłıviridi. babam beni dó:v̇dü, nė ‿ di ġırdıŋ sen barda:, te harmannıḳtan bu uzunġuyuya suya geldi miydin. baba nö:reyin, dıḳınca birbirine değ̆ince ġırıłıvirdi.

Metin Numarası	**24**
Derleme Yeri	**Kesmez köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Halime ÖRÜN (61), ilkokul mezunu.**
Konu	**Eski yaşantı, çeyiz, sünnet âdetleri, yemekler, tatlılar, dokumacılık, kına, düğün, beddualar.**

e:skiden şo: da:ğ̆lardaydıḳ o:łum. asmadan su çekerdik. zabattan ġaḳar, çay bişirir yirdik. daş g̱ibiydik. ordan bura: ‿ yörüyünce ġumuŋ içine yörü:nce ġum gibi dert ġazandıḳ, gözümüz açıłmayor. anam babam hep g̱itti, ġardaşlarım g̱itti. şeker de benim gözlerime de v̇urdu. eveli iyiydik, bura gelinci dert sahabı ołduḳ. gözümüz açıłmaz, doḳTurdan gelmeyiz o:łum. ba:Ḳurumuz ołmasa ġapıłardan girilmes. ałła:n g̱ününe şoḳ

şükür. buğünü de elimizden ałmasa. dörd ‿ o:łan dört ġız hepisi yuv̇adan uçtu. hebisi:ni everdik çıḳardıḳ, dedeynen biz ġałdıḳ. g̱özüm görmese şo o:ğ̱łannarıŋ evi zor varırın orałara işte.

// orda asmadan su ‿ ğetiridik hayvanınan tenikeynen, o su avzem yirine geçerdi. ya:ni daha iyiydi oranıŋ suyu. ġıymatłıydı oranıŋ suyu. dókerdik, kireci diŋnenirdi, zaba:dar ayşama:dar içerdik onu. dałłarımıza gúğümü dołdurur g̱ótürüdük şöyle şöyle çocu: bağırtła:ğ̱ ‿ ider gibi, hayvannara da tenikeleri. bazı eşşekler düşerdi ġarda, tenikeler delinirdi, boş gelirdik. ne g̱ünnerimiz geçti o:łum. ġarı eridirdik çocuḳłarıŋ bezini yi:ḳardıḳ, hayvannarı sułardıḳ. öyle zorudu orałarıŋ şiyi amma dadı daha dama:mızda, orałarıŋ dadını bir g̱ún burda bułamadıḳ. ġumuŋ içine gelince ġum gibi dert ġazandıḳ o:łum. k ünde bir doḳtur, künde bir hasta:ne, iłaş v̇urġunu ołduḳ o:łum. yiter mi daha ġonuşayın mı?

Orada, eski köyde yaşarken kızların çeyizleri nasıl hazırlanırdı?

orda anamız babamız işte, dúu̯r istellerdi, dúu̯n iderdik develerinen çaŋınan. ondan so:ra develer çaŋınan çałıya g̱íderdi oduna, da:ğ̱łara. ordan geliyorḳa çałġıcı ġarşıłardı, oynałłardı, bayrağınan ġarşıłałłardı. bir g̱ún ġına ołurdı, ikincisú ‿ ğ̱ún düğ̱ún ‿ ołurdu. ata binellerdi. burda taḳsiye bineriz amma orda ata binerdik, iyiydi ora. o:ğ̱łannarı ġızları gelin ittiler, gendileri öte dünyaya attı, biz de tasından varıyoruz o:ğ̱łum. daha ne annadayın? da:ğ̱dan davar sağar gelirdik, kendimiz de helkelerinen, südü de: burdan ġarabıŋar ġadar arası vardı aşşa: yoḳarı. böyle hayvannar öŋümüzde, çałıyı iderdik hayvannara, üstúne binerdik, çałıyı keŋara iderdik, ortaya oturuduḳ, şöyle yamaştan iner gelirdik o:łum. sütleri de heybeye dıḳardıḳ bidonnarınan. o g̱ünnerimiz çoḳ iyiydi, çoḳ mutłuyduḳ, bura ‿ğ̱elince gözümüz açılmadı. işte ałłahın g̱ününe şükür de.

Sütten neler yapardınız?

sütten mi? maḳ̱íneye dókerdik, deriye dołdururduḳ. ya:ğ̱, bałını ałırdıḳ, yoğurt çałardıḳ. o zaman ġış yoğurdu yoğudu, ıççıḳ süzerdik o da yarısında biterdi ġışın. şinci bura ‿ ğ̱e̊ldik tenikelere dołdururuz, bişiririz, yoğurdu çałarız, buzha:niye sałarız, a:ğ̱arınca a:ğ̱şam paraynan ġışın yiriz datłı datłı. geçimiz, ġoyunumuz varıdı, oğła:mız varıdı, hayvanımız varıdı, atımız varıdı, her şiy varıdı. bura gelince iki tekere bindi, herkeş me:mur gibi yaşayor amma dadı yoḳ. yoḳ o:łum. g̱ól diriz, tá g̱óle davar sa:ğ̱maya ‿ ğ̱íderdik. dałımızda çocuḳ. yedi˅ ‿ayłıḳ bi o:ğ̱łum ‿marıdı dałımda dałımda g̱ótürüdüm

şöyle yörüyü yörüyü yamaş ‿ şöyleydi. g̱íderdiK ‿ ordan düz bir, orda su varıdı g̱ól dillerdi. davałłar etira:fından ġıvranı ġıvranı sułardı, bir a:ḥıła dıḳardıḳ. o a:ḥıłda ġoşardıḳ örkeninen sağardıḳ, ordan da eşşeğe heybeye dıḳardıḳ, bidonnara, k̲óye gelirdik gice sahat doḳuzda onda. gel maḳíneye dök, gel yoğurt çał, o:nda o:n birde e:kmek yiyece:ŋ, çocu:ŋ çołu:ŋ biri şora uyurdu, biri şora uyurdu. irezilliğídi amma sa:ğłıḳłıydıḳ. bura gelinci hiç sa:ğłı:mızı bułamadıḳ.

Hamur işleri neler yapardınız?

hamır işleri de, hamır ‿ aşı yapardıḳ, sarımsa:ğnan yoğurdunan yirdik. e:pmeġ ‿ aşı bişiridik, piłav bişirirdik, sütłaş bişirirdik. eŋ me:şur onnarıdı ozanḳı, o ‿ va:ḳḳı yimekler. hinci her türlü var amma hiç dadını bułamayyoruz.

En meşhur talı olarak ne yaparlardı?

ġara helva yapałłardı ununan, bekmezinen. başḳa da biş ‿ şi: yapmazłarıdı. ba:ğı ołan bekmez ġaynadırdı, ġaynatmayan da satın getirirdi. babam g̱úzün bura k̲óye inerdi deveyinen, iKi deveyinen patatisi çuv̇ałınan yúkledirdi, çocuḳłara giyis, çocuḳłara şeker, yiyecek, torbayınan çay şekeri. o zamannar öyleyidi. yałıŋız hinci işte hepiÇíği var amma, dadı yoḳ. alettirik yo:ğudu, çıra yaḳardıḳ. gelin ġız ołdum çıranıŋ dibinde da:mat çorabı ördüm. o g̱özleri ġaybittim hinci işte. ałłahıŋ g̱ününe şúkür. künde bi doḳtura ‿ ğıderiz, künde bi doḳtura, hapınan yaşarız, hap ‿ta bizi yidi bitirdi.

/ dúu̯ne gelenneri çałġıcılar ġałġıyınan, bayra:ğınan, arḳadaşlarınan bera:ber ġarşıłałłardı oḳuyucu geliyorḳa.

Halı, kilim dokuyor muydunuz?

heye, hałı doḳuduḳ, kirman eğírdik, daraḳ çektík, çoḲ ‿ işler gördük.

Dokumada kullandığınız aletler nelerdi?

doma varıdı, kirkit varıdı, ondan so:na buçaḳ varıdı iyi keskin bi̊çaḳlardan. onnardan doḳurduḳ. ondå ‿ so:na maḳas vardı maḳasınan ġırardıḳ darardıḳ. o zaman her aletimiz varıdı. hinci onnar a:letler ġałmadı. ġadınnar hałı doḳur yana yana kirkit arar. hinci bułamayyołłar. daha da ne annadayın o:ğłum işte hayvannara odunu iderdik ġış yaḳaca:, ałır gelirdik ġaradam dirdik, ora ġıyardıḳ ġıyardıḳ dahrayınan, orağ ‿ atardıḳ. o ‿ v̇a:t g̱úzine fiłan yoğudu, do:ğru tenike zopa varıdı öŋúnden ġapaḳłı. onnarı yaḳardıḳ,

ġızınırdıḳ, tezek fiłan yaḳmazdıḳ o ‿ v̇a:tları. şinci tezeğ̊inen, kemireyinen, kömürünen, devletimiz ałła ‿ ırazı ossun kömürümüzü viriyor dört dörtlük. biz de ıççıḳ tezek kemi˘re hazırłayoruz, ġışı öyle geçiriyoruz.

Kına ve düğün nasıldı?

ġına: ‿ ecesinde ġına idellerdi, ġına yaḳałłardı geline. şinci da:matınan gelin oynar amma o zaman ayıbıdı, oynamazłardı, ġonuşmazłardı gelinner ġızłar. şinci herkeş künde ġonuşur. ġınayı yaḳałłardı, zabattan irkencik düú‿n ‿ ołurdu, yimek virillerdi. ondan so:na ö:ğ̊len soŋu gelin ałıłłardı, ata bindirillerdi.

Birine kızınca nasıl beddua edersiniz?

ileniriz biz ona. ö:l, ġał, şöyle ołı, böyle ołı, ałłah bełaŋı virsin. hinci onnar da ġaḳıyor. yoḳ, onnarı˘ ‿ da ayıp g̲örüyołłar. çocuḳ çołu:nan dövüşürkene eveli birbirine girellerdi. dövüş ‿ te yoḳ, çekiş ‿ te yoḳ hinci. ehendileşti, k̲öyümüz de çocu:muz da efendileşti.

Daha çok kişiye, topluluğa karşı nasıl beddua edersiniz?

vałła: onu da bir, ne bileyin nası beddu v̇a:? hepiŋiz ölüŋ. nė:di ġırıłmadıŋız? nėdi k̲ökünüz kesilmedi dirler. k̲ökünde acı sovan do:ğ̊ransın diller. hinci k̲í:nner ało:ẏ, nö:rúŋ arḳadaş? iyi misiŋ? iyiyin. sen orda ben burda, heye. onnarı biz hincik didik sıra biz utanıyoruz. biz eveli onnarı görmedik o:ğ̊lum. nişannıłandıḳ mıydı düú‿n ‿ ołana:dar yüzünü görmezdik. eveli öyleydi. nişannı gelin ġız bir bayramda gelirse ġaynatanıŋ eline o ‿ v̇a:t görürdü. hincikinner gice g̲ündüz telefunnan görüşür.

Metin Numarası	**25**
Derleme Yeri	**Oymalı köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**K1: Mustafa YILMAN (78), ilkokul üçmezunu.** **K2: Fadime SUAT (80), ilkokul üçmezunu.**
Konu	**Tarih, hayvancılık, yemekler, kelimeler, dokumacılık, eşyalar, yaşantısı, tarım işleri, çeyiz, nişan, kına, düğün, türküler, çocuk oyunları, atasözleri, hayır duaları, beddualar.**

K1 arḳadaş talebeyimiş, ġonyalı. rapurdaj yapıyor, biz bir iki sorduu̯na cevap virdik. bir de bir deẏi˚şik yaşlı bulałım didi. sıła cicinin̆ yanına geldik, aḳlı başında yoḳ, seni˚ŋ yanĭã: geldik. sorduu̯na cevap virebilirseŋ, ne virebilirseŋ bildiin̆ ġadar. sor ba:lım.

K2 nifesimiz bir duruḳana łamba söğünür gibi gi:divirir, orâya bir tengeriz. á:zzıḳ soŋra ızzıḳ sołuḳ çıḳar, insan ołur ġaḳarız. bu g̱úne şükür baḫałım. ałłaḴ ‿ bu ‿ günnerden giri ġomasın.

K1 dayımıŋ ġızı ołur. babasına hatibo:łu diller. ġannĭ ‿ osmanıŋ torunnarından, ḵóḳ. ondan soŋra sor.

Kendinizi tanıtabilir misiniz teyze?

K2 fadime suẏat. ı:, ġırḳ birli amma esas doğumum otus ‿ seḳís. doğma büyüme burałıyım. oḫumam ‿mar.

Bu köy ne zaman kurulmuş teyze?

K2 orałara ġafamız yitmez ki ġurułuşunu hay ġuzu:m. işte biz seğsen yaşındayız, beş ałtı senesini hesava ġatma, onnan bu yanna yaşi̊yoruz. naáł yaşarız, nóu̯rürüz bilmeyiz.

K1 ondan ‿önce de şu ta:rihte ġurułmuş diyen ołmadı.

K2 ha:h, onu bilemeyiz ki. üçüncü sınıfta oḳuduḳ, o beşe niye oḳuyannarıŋ oḳułda ö:retmen onu bildirir.

Teyze bu köy Yörük mi Türkmen mi?

K2 biz yórük bilmeyiz, túrkmeniz biz, osmannıyız. osmannınıŋ torunuyuz. hâh.

Teyze bu köyde tarım işleri nasıl?

K2 bu:ğday, arpa, çavdar bunnarı ekeriz. şinde de deviri dönderdiler tomatis, bilmem ġabaḳ.

K1 yonca, domatis, haẏuç.

K2 he:, şindi de ona çevirdiler. eski buğdayłardan yoḳ. hanı buğday tarłası. öyle ġuzum.

Hayvancılık da yapılıyor mu teyze?

K2 hayvancılıḳ da yaptıḳ hepisinden, bitti. ġoyun varıdı, geçi varıdı, sığır varıdı. işṫė bunnarıdı ġuzum. ġoyunculuu̯ çoban dutarĭdıḳ. çobana beş alṫı yüz davar iderdik, çoban gider yabannarda yatır. i:yce buŋalṫıda ġar yağdı mıydı herkes mecbu:ren davarını niyi eve getiridi.

Yörenize has yemekler nelerdir teyze?

K2 buranıŋ has yemeğí, ne diyeyin? patatis, fasulya, aḳlıma gė:lmez işte. hamır‿a:şlarından, siz ila:ve ėdiŋ mĭsdava. kestel, omaç, bulamaç. onnar hinci ġaybołdu.

K1 onu biz hiç dimedik. hamırı ovalallarıdı, omaç yapallarıdı.

K2 omaç didíğımız yavrım unu şöyle ide ide ide piriç ha:line‿ğetirirdik. elekten eler çorba:bi yapardıḴ‿ amma: dağıŋ, çiçekleriŋ yağı onu yidirirdi bize. burcu burcu ġoḳarıdı. iyi˘‿a:ğşamlar ġuzum. kim o:?

K1 ėrcanıŋ o:vluymuş, düün da:vetisi var. a:ğrenli.

K2 hıâ:. kimiŋ‿oğlu?

K1 ėrcanıŋ, şiyiŋ deli˘‿ahmediŋ. orda yazar o neyise.

K2 hė:r neyise. soŋŭradan bałdırcan çıḳdı, fasúlya çıḳdı, tomatis çıḳdı, ba:mi˘ya çıḳdı. daha aḳlımıza geldíğı ġadar. ilkiliki osmannının yidíğı yimek piłav, yovurt, sıḳma, ordan‿işde omaç, bulamaç işṫė böyle ġuzum.

K1 o unu ġavırıllar bulama çyapallarıdı.

K2 hı:. amma o nėyle yinirdi? o baharın, o çiçek yağının, ġoyunuŋ yağıyĭdı.

K1 ġoyunuŋ yağıyła bişeri˘di, çoḳ lezzetli olurŭdu.

K2 nezzetli olurudu.

Koyundan elde ettiğiniz ürünler nelerdi teyze?

K2 ġoyunuŋ ürünleri işte piynir, yağ, yuŋundan yataḳ, yourt. yovurdu, südü, ürünü çoḳ.

Yününden başka neler yaparsınız?

yuŋundan halı doḳuruz, kilim doḳuruz. hinci o doŋuduḳlarımız para ėtti sattıḳ sattıḳ bir motur‿ałdıḴ‿ġoduḴ‿ġaraşda durur. yiŋiden bunnar çıḳdı, serdik buråya oturuz.

K1 şindi halı doḳuma ö:ldü.

K2 doḳuma, hi:ncikinner doḳumazlar. ne u:ğraşacağız? ġocalarına bulsun getirsin yidirsin diller. ġuzum sen de: bu zamanıŋ çocuğusun, yarın saŋa da onu diyecekler yavrım.

Hangi aletlerle dokurdunuz teyze?

K2 ağaç. dört ağaç dikilir. biri şuraya biri şuraya, biri a:łtına gerilir biri de üstüne, o:ndan kiri e:limiz ‿ ile iler, kirkit, maḳḳas, kirkit ‿ ine v̇urur v̇urur ondan kiri de maḳḳas ‿ ıła ġırḳardıḳ. birimiziŋ divanı on lira iderse iyi doḳuyanıḳı yirmi lira iderdi ġuzum. becerniklilerinki yirmi lira ėderdi. amma: şiyden boya yoğudu boyanacıdan. sahadece bir ma:visini, ġarasını. bütün ottan boyardıḳ.

Hangi otlardan boyardınız?

K2 k̲ók boya, bir k̲ók boya dinir amma ondan bėş ‿ altı çişit boya çıḳarırdıḳ. ġaynadırdıḳ, onu ġurudur yarardıḳ, el değírmení var eski değírmen onda yarardıḲ ‿ onnan. k̲ók boya diriz ‿ işde. ı: ız şu reklerde çıḳar, onnan kiri onuŋ ‿ ızıcıḳ ġoyusu çıḳar, onuŋ daha bir açığı çıḳar. o k̲ók boyanıŋ otundan da yeşilini boyardıḳ. yeşiliŋ ‿ ġoyusunu, ızcıḳ açığını boyardıḳ işte böyle böyle bizim g̲órdúğúmüz ġuzum.

O boyaları nasıl yapardınız teyze?

K2 o boya şu şiylerde biteriˇdi harımłarda. ordan yołar gelir, pürçü:nü ö:ylece ġazana basar ġaynadırdıḳ ipiy̰le barabar.

K1 sókelleriˇdi, kók̲únü ġurudułłar, değírmende ú:̑üdüller.

K2 k̲ókünü de ġazar sóker ałtından şöyle şöyle, onu ġurudur, ołmadı keser ‿ ile bir beziŋ ‿ úsTünde dóv̇eridik, onu da öyle ideriˇdik yavrım.

Koyunları neyle kırkardınız?

K2 o yuŋu da ġırḳdıḳ da, uzun şiy varıdı ġırḳłıḳ dirdik. uzun şöyle uzunudu, muhtar bilir. onũ:la ġırḳardım. ben ‿ on iki yaşında, diyeyin şu bėş ‿ ałtı seneye ‿ nadan onuŋła ġırḳardım. onnan kiri şiy çıḳtı, eliŋe maḳas şöyle. şindi de mak̲íne çıḳmış ġırḳarımış. bizler zorłu:nu çekTik.

Yünlerden nasıl ip yapardınız?

K2 kirman ‿ıła. kirman dinir.

K1 el kirmanı varıdı.

K2 el kirmanı, dört tahta, üsdünden de bir şöyle oḳ diriz, daḳardıḳ. onuŋ ‿ uła işi ołmayan künde yarım ḵíło ip eğirir.

K1 ġołlarına yünü sarałłardı, böyle eğirillerdi. soğradan da ayağıła eğiren makine çıḳTı. şimdi de hepisi bitti.

K2 televzonda sen g̱örüŋ onu eğírírkere.

Evet.

K2 hah, onuŋ ‿ g̱íbi iderdik ġuzum işde. ġołumuza dołdururduḳ, ordan da şiy, deyneği şöyle ġısTırır ġuzuyu sürer hem kirman eğírir hem türḵú çâğırır.

K1 imece yapałłardı. yün, daraḳda yün çekmeğ̊ ‿ için. yünü çekellerdi, ondan soŋra da imece yapałłardı. sekiZ ‿on çevresindá: ġadınnar topłaŋıłłar, ip ‿eğirillerdi.

K2 öncütleşillerdi birbirine. sen báŋa gelirsen ben de sa͡a varırdım. böyle a:detler varıdı.

Makasa eskiden başka ne derdiniz?

K2 ġırḳłıḳ dirdik. başḳa dimezdik. bizim bildiim̲iz ġırḳłıḳ.

Sındı?

K2 o hałı ġırḳar. hałıyı ġırḳana sındı dinirdi. varıdı amma bėn böyle idemeyince hepisini virdim ġałana, hurdaya ġuzum.

Eskiden mutfakta hangi eşyaları kullanırdınız?

K2 mi̊tFaḳta eskiden ġułłandıımız bir çencire, bir ġapa:, bir tabaḳ.

K1 sahan dirdik, yėmek ġatıłan şiye. piłav ġatıłana tepsi dirdik. bunnar dinirdi yani. tabi çorba ġatıłana tas ołaraḳ dinirdi.

K2 anca işde, bir sahan bir tepsi. on gişi otursun bir sufraya o bir sahanda o:n gişi ossa da ondan yiyecek, bir gişi ossa da. şindi herkesin ónü ayrı ayrı çorba tası ġoruz. öyle ġuzum.

Bir gününüz nasıl geçer teyze?

K2 vallaha hinci bir gün̲de hiş bir gün̲ümüz geçmez. sa:dece o:f şuram ‿ a:ğrır bir ağrı kesicisi, va:y başım ‿ağrıdı bir ağrı kesicisi. a:mma eveliyse,

K1 gen ḳik gün̲nerini sorarïsaŋ, hatırında varısa söylesin.

K2 geşlik gün̲nerimizde ekin, makineyle ekin dererdim deste çekerdim böyle.

K1 daa‿ önce orağ̊la dererdik.

K2 v̇å:v̇, o ora:ła derme aḫ. ora: tek, tek oraḳ. elime ennikleri daḳardıḳ, şıḳıdıḳ şıḳıdıḳ şıḳıdıḳ bunnarı dererdik. sõ‿ura makine çıḳdı. onnan kiri oturduḳ oturağ̊a, gelen ek̲íni arḳaya desteye fıcıdırdıḳ. onnan kiri sapını çekerdik, onnan kiri dúvenini sürerdik. o dúveniŋ üsdünde a:ğ̊şamadan şu böhünkü sıcaḳdaḫı:bi o dúveniŋ üsTünde ġıvranma yoḳ muydu ya? ömürlerimizi böyle ‿ ğ̊eçirdi. hi:nci iki saḫatlıḳ o yirmiú:nlük dúven. patuz geldíğıyle haydı, eridivirip gidiyor yavrîm.

K1 şindi çitçilik úç gün̲.

K2 ü:ç ‿ ayłıḳ ek̲ín dereri˘dik, piłav yov̇urt, bunu yirdik. a:mma şimdi üç gün̲nük. bi:çer gelir buğ̊adar, buğ̊adar yavrım.

K1 bi ġuzún baharın bir gün̲de tarła edeŋ. ġuzún bir gün̲de ekeŋ. biçer de bir gün̲de biçer. şinci ‿çifçiniŋ işi bi úç gün̲nük senede.

Tarım işlerinde kullandığınız başka aletler nelerdir?

onnarı bilmeyiz ġuzum. oraḳ ołur, şöyle orağ̊ıła, hinci üstü saman ‿ ołdu muydu, ałtını üstüne ‿ğ̊etirirdik orağ̊ıła bö:yle ide ide. başḳa a:let.

K1 çiftçiniŋ ġułłandığı dirgen, oraḳ. ora:ğ̊ła ekin biçer, dirgenle sap ġarıştırır. anadut, sap yúk̲lemeye, yaba, harman ‿ atmıya işte çiftçiniŋ ma:zemesi bu, ġazma k̲úrek, nodasını toprakłardı.

Noda ne demek?

K1 samanı topładı mı ona dinirdi.

K2 meseła, iki˘ ‿ araba, üç araba motur arabası samanı şuraya topłar, tepişler üstünü yabayıła. onuŋ ismi noda.

K1 bazı yirde łoda dirler, biz noda diriz. le, biz le: ġułłanırız öbürü le: ġułłanır.

K2 o ö:yle ikiˇ ‿üç sene ġułłanmasaŋ daha o tapra:ŋ ałtında yatır. he ġuzum.

Eskiden kullandığınız ölçü aletleri nelerdi?

K2 şinik. bir hava:yı ölçecek ołursaŋ, onuŋ ‿adı neyidi?

K1 yarım havayłıḳ şinik var, bir havayłıḳ şinik var. bir de urup var, dörtte biri. bir havayı on‿ altı kiło, şinik sekiz kiło, urup dört kiło. yanı bu:day ölçümünüŋ‿ ġułłanması bunnar. sõ:ra kiłoya bindi.

Bu yörede şimdi ve eskiden çeyiz nasıl hazırlanır?

K2 eskiden ġuzum ceyizi ne bileyin. çocuḳłuḳta niy‿ ėdellerdi? bizim ġördúğümüz bir ġıł haba, ġara geçiniŋ yuŋundan oŋa bir haba iki yasdıḳ, bir ġoyununŋ yuŋundan minder, bir de yorġan tamam.

Haba ne demek?

K1 şu dabana, hałınıŋ‿ałtına serilene haba dirdik biz.

K2 işde şunuŋ‿ gibi doḳunurdu. o haba didíğimiz ilme ilinmez, bo:yanmaz. ġıł geçiniŋ siyaḫ yuŋundan doḳunur. hepisini búkülür öyle doḳunur.

Düğün davetleri nasıl olur teyze?

K2 düğún da:vetleri dė yavrı:m, şiyine aḳrabaŋa hısımıŋa, varısa bütçeŋ ı:, iki metiˇre bez, onu viriŋ yaḳın aḳrabałarıŋa. yo:v̇usa, boynuŋu bükeŋ nö:reyin bir metire vireyin. öteki dıştahınnara da düğúnúmüz var buyuruŋ dirdik.

K1 çavış gider da:vet‿iderdi. düú̯n çavîşı.

Nişan, kına, düğün nasıl olurdu teyze?

K2 ġınaya giderdíğ‿ íşde. neyise geline bir adát avcına bir ġına bıłaştırırdıḳ. ya ġına yaḫıłdı hinci gelin açmayıvirir, sarı ister, beşli ister avcunu açmayıvirir.

K1 ġına yaḳarḳa türkülerden bilirseŋ söyle.

K2 bilmem ya:re:n.

K1 ġız ‿anası ġız ‿anası
ġız ‿eşim ġız ‿eşim
ġınaŋ ġutłŭ ‿ossuŋ
ya:renim yołdaşım
helvaŋ datlĭ ‿ossuŋ. söylellerdi ġıza ġına yaḳarḳa.

K2 baḫ biliyoŋ işte:.

K1 amma sen söyleyácaŋ.

K2 yanı ana, ġızıŋ ‿anasını a:ğładacaḳłar.

atładı çıḳdı ė:şşiği
sufrada ġałdı ġaşşığı
böyüğ̊ ‿eviŋ yaḳışığı
ġız ‿eşi:m ġız ‿eşim
ġınaŋ ġutłŭ ‿ossuŋ
ya:reni:m yołdaşım
hałvaŋ datlĭ ‿ ossuŋ. onnarı gişlikte dilimize ġonuşur iderdik de, hinci onu dimezler, beyenmezler ‿onu.

K1 çoḳtan beri sö:y̨lenmeyince unudułdu.

Başka bildiğiniz türkü, mani var mı?

K2 başḳayı bildiğímiz yoḳ ġuzum. bi:lmem ġuzum. ma:ni nė di:mek diyi onu da bilmeyiz.

K1 bilirdi bilirdi de unuttu. o zaman nėyile vaḳıt geçerdi. radiyo yo:u̯du, tėlevizon yo‿udu.

K2 hâh, bunu do:ru söyledi mu:ḫtar. muhtarłar do:ru söylemez ya, bunda do:ru söyledi.

Düğünde hangi oyunları oynardınız teyze?

K2 ġonya oyunu oynardıḳ, ġaşşığıła. defimiz ‿ołurdu deriden.

K1 ġonya túrküsü de aḳłımdayıdı ya, dilimiŋ ‿ucunda diyemedim. ġadınnar, sesi âzzıḳ münasib ‿ołannar dėf çałarıdı. ġızłar içerde oynarĭdı, gelinner içerde oynarĭdı. gençler de pencereden baḳaca:z diyi kimse de yanaşTırmazĭdı. şimdi serbeZ ‿oynuyołłar.

Çocukken hangi oyunları oynardınız?

K2 tuna cicimile billi oynarıdıḳ.

K1 deyne:le ġałdırılır çarpılırdı, ordan g̱íder öte yannıya çarpardıŋ, ġaç metire g̱íttiyse adımłardıŋ.

K2 onu izimiz‿ ile sayardıḳ. bi:r, iki böyle sayardıḳ. benimki otuz geldi, öteḳíniŋki yimbeş geldi, ben ġazandım.

Bildiğiniz atasözleri neler?

K2 orada dıḳandıḳ ġałdıḳ.

K1 çoḳ atasözü bilirin hatırıma baḳ gelmiyor.

Cenaze âdetleri neler?

K2 iki a‿aç üstüne bindirilirdi, erkekler onu‿ umuzuna ġor, ġabire. burda da ġałan ġadınnar vay ėmmimidi, dayımıdı, na:łıdı, niceyidi sayar a:łałłardı.

Hayır dualarını nasıl?

K2 vay ġurbannarın ołayın yavrı̊:m diyi.

K1 o:g̊łuŋ‿uła ordu ołˌ ġızıŋ‿ıła ġomşu ołˌ ġavuşładıı‿ŋ‿ałtın‿ ołsun.

K2 savˇ‿ ołˌ ġızı:mˌ ałłaha vardıı‿ŋ yirde geçimiŋ şiy ossun iyiˇ‿ ossun. çołu:ŋa çocu:ŋa baḳ. o:ġłuŋuła ordu ołˌ ġızıŋıła ġoŋşu ołˌ eviŋe buğday yağsın. bunnarı biz gendimizden değíl, böyüklerimizden, ebelerimizden dedelerimizden duymamız yavrı̊m. şimdi; da:łarına ġar yağmış, ġonca gúller sararmış, ġocamıssın ġocamış. ġocadıḳ, gelmiyor aḳıła. hanġı bir ma:niler hanġı bir şiyler amma, a:g̊şam ġapıyı kitledip‿ Te yałıŋız eve girdiŋ miydi hepisi cizilir gelir ġayrın.

Beddualar nasıl?

K2 o çoḳ işde. ałłah belaŋı virsin. ałłah ġahritsin. ałłah seniŋ ġuca:ŋa ġundaḳłar g̱óstermesin. suçum ne, suçum ossa da benim bir zararım ossa hi:ç biş‿ şi: dimem amma bu yaşda bėn ne ederin size, niye böyle idersiŋiz, nėye beni böyle ałçaḳ g̱ósterirsiŋiz iŋgin g̱órürsüŋüz diriz.

Bu yörede yetişen sebzeler neler?

K2 bałdırcan, fasułya, bamya, tomatis, ġabaķ, ne bileyin daha. böyle yitiştiriŋ. say hała ‿ o:łu. senden duyayın da ben diyeyin. batłıcana biz bałdırcan diriz, de osmannıdan ġałma. esasıyła ġonuşuruz.

Havuca esas adıyla ne diyorsunuz?

K2 yir ‿otu diriz.

K1 çocuķłuu‿muzda yir ‿otu dirdik, kirtil dirdik.

K2 babamız şehere, ereliye g̱idecek vahıt baba yir ‿ otu ałı ‿ gel, aman aman unutma baba diyi arķasından çığırırdıķ.

Gölge mi diyorsunuz, kölme mi?

K1 kölge. asłı kölge diriz.

K2 g̱ólge dimeyiz, k̲ólge. ekiniŋ bi yanĭna bir k̲ólgelik yapałım. dağdan mişeyi keser gelirdík̲, dört ağaç diker onuŋ ‿ułа bö:yle dołandırı bir girip çıķacaķ yir ałığorduķ onuŋ ‿ içinde yimeğímizi yir, onuŋ ‿ içinde her işimizi g̱örür, onuŋ ‿ułа gelir geçerdik üç ‿ay.

Küçük helkeye ne dersiniz?

K2 ha, onnara da cingil diriz. böyüklere o g̱úççúğüle sağar böyüğe dökeriz. öbürü helke. baķ sen didiŋ ‿ aķłıma geldi cingil. hinci ġova da çıķdı, bilmem fiłan da çıķdı amma biz g̱íttik. dünyá asirileşti, ġołayłaştı ġuzum da biz çillesin çektik. şimdi iki ‿ g̱u:n ekmeğ̣ ‿ ider doķuz ‿ on g̱işi bir ėvde onu tam ałtĭ ‿ ay yir. biz k̲únde şu ocaķbaşıda tân tân tân tân ekmeğ̣ ‿ iderdik. g̱órgü yoğ̣udu, núv̇us ġałabałı:dı. öyle ġuzum.

Bir hatıranızı veya yaşadığınız kavga vb.bir olayı anlatabilir misiniz?

K2 na ‿zaman? şúkür ġavġa itmedim, başķa da aķłıma gelmez. gidildi gezildi de, idildi de, ne diyeyin, ne yaķıştırayın hay yavrım, nahał yaķıştırayın da saŋa ne diyeyin. onnarı becerecek adam ister. hinci hepisi silingin, yoķ yavrım. sėn g̱íne ha ızĭcıķ ucundan g̱ósterdiŋ yoł ‿ açtıŋ da biz yołdan g̱íttik.

K1 hatırładıı‿ŋ bir anıŋ var mı diyor.

Çok teşekkürler teyze?

K2 ġuzum bėn de saŋa iderim, yavrım.

Metin Numarası	**26**
Derleme Yeri	**Oymalı köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Mustafa YILMAN (78), ilkokul üçmezunu.**
Konu	**Köyün tarihi, geçim kaynakları, yemekler, kaynak kişinin bir gününün nasıl geçtiği ve askerliği.**

Kendinizi tanıtabilir misiniz?

ben mehmed ‿ o:łu merłan łaḳapłı mustafa yılman. biŋ doḳuz ‿ üz ḳırḳ doumłu. asłımız bir yanımıza dedem tarafına k̲ór mehmed ‿ o:ğułları, ebem tarafına ġaraca fatması diniyor. ġaracanıŋ ġızı fatma. dedem de, dedemiŋ babası da bekir. babam biŋ úç ‿ çüz on yėdi doumłuydu. biŋ doḳuz ‿ üz yėtmiş sek̲ízde vefa:t etti. annem bin üç ‿ çüz om ‿ beş doumłu, biŋ doḳuz ‿ üz yetmiş doḳuzda vefa:t etti. bu ġaraca dinen adamıŋ üç ġızı varımış. üç ġızınıŋ birisi hesapı dinen adamda, birisi tozlar ali onnarda. birisi de dedemiŋ annesi. hanımı, eşi ya:ni. babamıŋ annesi.

Bu yörenin nasıl kurulmuş olduğuna dair bilgi verebilir misiniz?

bu yöreniŋ ġurułuşu çoḳ e:ski. burda ü:ş dört ha:ne ġadar bir eski selçuḳłudan ġałma varımış. yerałtı şehiri diniyor, ma:ğara, ini, oymałı, oymałı ołaraḳ, bizim k̲óyümüzüŋ eski ismi gicen, giceni oymaya çevirdiler bin doḳuz ‿ üz élli sekizlerde atmışłarda. g̲óçebe ha:linde yaşarłarımış üçer beşer ha:ne. yałnız bu dağın içine ġaraca dağıŋ içine soḲułmuşłar üçer beşer ha:ne. ĥatta: her mahałleniŋ, üçer beşer ha:neniŋ ufaḳ ufaḳ ca:mi yėri, yıḳıntıłarı var. soŋra o ma:ğrałara çekilmişler. zaman zaman bu ma:ğrałardan aşa:łara inerler, ök̲úzlerle sabanłarla azĭcıḳ da:ğdan aşa: inerler ekin ekerler rızıḳłarını te:min ‿ iderlerimiş. soŋra zaman sernedikçe o ma:ğrałardan inmişler o dereleriŋ ‿ içinden inmişler, gicen k̲óyü ołaraḳ k̲óyüŋ ołduu yire k̲óy ġurmuşłar. başḳa ne diyeyin?

Bu köyde Yörükler mi yaşıyor, Türkmenler mi?

vałła: bizim bu k̲óyümüzde yörük ‿ te var, túrkmen de var, daha eski selçuḳłudan ġałıntı da var. çoḳ eski k̲óy. üç ha:ne ołaraḳ dört ha:ne ołaraḳ selçuḳłu ġałıntısı. soŋuradan da gelmeler, topłanmışłar k̲óy ġurmuşłar.

Bu köyle geçim kaynakları nelerdir?

hayvancılıḳ, ç̇ift ç̇ilik. yayłałara g̱óçellerdi bizim çocuḳłuumuzda. biz buraya baharın gelirdik, g̱üzün da:ğ̊a g̱íderdik dağıŋ başına, ġışın ḳ̱óyümüz topłanırdıḳ. soŋura da gitmeyivirdik, burda ġałdıḳ ören ołaraḳ. çoḳ genişidi bizim sınırımız.

Bu köyde koyunculuk işleri nasıl oluyor?

çoban ha:linde, üç beş kişiniŋ meseła ellişer yüzer ġoyunu varısa topłałłar beş ‿ałtı yüz ġoyunu ołur. bi çoban ałtı‿ay, martta bir çoban dutałłardı eylüle ġadar. eylülde seçim yaparłar. daha öŋceleri, soŋra deyişti, ahıłłarda ġışın ġałırdı hiç ḳ̱óye gelmezdi. o zaman bir ałtı ayłıḳ çoban da marta‿adar g̱üderdi ġoyunnarı. iki gişi dutałłardı o zaman. şimdi değíşti, herkes ġışın evine ałıyor, yėm saman viriyor, baḳıyor. da:ḥ‿randuman ołuyor.

Bu köye has yemekler nelerdir?

şimdi bizim çocuḳłuumuz ben diyeyin on on iki om‿ beş yaşlarında burdan adam tarłasını yapmaya iki óküzünü ałır veya: atını ałır gider om‿ beş yirmi kilometire darłasının başına. orałarda uFaḳ çift tołları, yanı ufaḳ şo şonuŋ‿g̱íbi çift tołları, oraya atını ba:ğ̊łar. tarłayı, aḳşama:dar tarłayı yapıp geldi miydin eŋ önemli hazır yemeği piłav. bułġur piłavı. onu yir sabah gine piłav. ondan soŋŭra fazła burda patates, çorba, ġuru fasille gibi, pırasa ġış yemekleri işte. ya:nı çobanıŋ o zamanḳı eŋ hazır yemeğí piłavıdı.

Burada yetiştirilen sebze ve meyveler nelerdir?

zepze, mėyve şimdi, o zaman bizim çocuḳłuumuzda su azĭdı. ufacıḳ evleriŋ‿önne birer evlek ġadar dórt‿tüz beş‿şüz metre ḳare herkesiŋ bir avłusu varıdı oraya domatis yapałłardı. az fasułle, bir‿ucuna ġabaḳ, bir‿ucuna ihtiyacını te:min‿ideceḳ ġadar. şimdi yałnız yüz elli ik‿ü:z daḲar domatis ekip sałg̱ałıḳ domatis, su yerałtı suyu, ġuyu ołunca çovałdı. yonca ekiliyor, domatis ekiliyor, havuç ekiliyor. yaní eŋ fazła ekilen bunnar.

Bir gününüz nasıl geçer?

bėnim bir g̱ünümü sorarsaŋ, sabah ġałḳarın, bir ġahFałtı yaparın, ere:ğ̊liye giderin. iḳ̱índin de ere:ğ̊íłden bi oraya varırın, bi buraya varırın veya: ḳarapınara gideriz. muhtar‿ołduum‿uçun durmuyorun. öbür vatandaş tarłasına gidiyor, mahsułünü sułôyor, otunu

ałdırıyor, iłacını yapıyor. durmaḳ yoḳ. bizim sahatimiz de belli de:l, çałışma sahatimiz. boł yorġunnuḳ var.

// bunnar ayrĭ‿ ayrı ġabinelerden, ayrĭ‿ ayrı yörüklerden gelmişler. soŋradan bize atałarımızıŋ annattıı burda iç savaş ołmasın, millet birbirine cepe dutmasın diyi, ben sułtan hamid‿ ołaraḳ duydum, bi ġa:nun çıḳarmış. dış k̲óyden evlenmeyeni asKere ałmamış. o zaman beyörenden oymałıya gicene, gicenden beyörene, gicenden ba:ğ̊dayłıya, ba:ğ̊dayłıdan gicene, kesmeze, aḳörene böyle ırḳłar birbirine ġarışmış, hebisi aḳraba ołmuşłar. biraz birbirine beŋzer ġarışmış. yanı çounnuu bu çevreniŋ yörük. ĥatta: şiyden do:ğ̊udan gelme diniyor ya:ni. ġayrı azarbaycandan mı geldi, afġanistandan mı geldi? o tarafłardan da gelenner ołmuşłar. burda yerlisi varıḳana üç beş ha:ne gelmiş içine ġarışmış.

Askerliğinizi nerede yaptınız?

askerlii̲ biŋ doḳuz‿üz ġırḳ doumłuyum, biŋ doḳuz‿üz atmış yıłında tarłada iyi de bir verimli yıł, yıł çoḴ‿ iyi, atıłan dúvèn yapdıḳ, k̲óyümüzüŋ büyúğü hüseyin çavış diyi, bir łaḴaba da deli üseyin dinilirdi, af‿idersin eşáğe binmiş geldi. ben harmanła u:ğ̊raşıyorum. az biraz morałli o yandan bu yandan ġonuşuyor. pusułaŋ gelmiş didi, pusułaŋ çıḳmış didi. doḳuzuncu ayıŋ yirm‿ałtısı. biŋ doḳuz‿üz atmış. iyi. ben de onuŋ af‿idersin hayvanına çuvała iki tenike bu:ğ̊day şey‿idiverdim hayvanıŋa ver diye. o g̲ítti neyse, burdan k̲óyümüzde va:sĭta yoḳ. arḳadaşłarımı da sayayın mı?

Tabi tabi, sayınız?

yusuf şemi°k, aḴşamdan onuŋ‿evine vardıḳ. biraz, sabah şeye gidecá:z pusuła ałmıya gidecá:z. asker ḱa:dı. ġaḳtıḳ ordan mustafa mamaḳ var, k̲óyümüzde çałġıcı, o da aynĭ‿emsał. onuŋ babası pomaḳ. şèyden gelme, ġırḳłarelinden. o birinci dúnya savaşında çocu:ḳa ġaḳmış ordan buraya gelmiş bir ağanıŋ yanĭna yirleşmiş onuŋ ġoyununu g̲útmüş, çiftini súrmüş, burda ġałmış, burda èvlenmiş. onuŋ da o:łu musdafa mamaḳ, onuŋła birlikte, onuŋ evinde biraz oturduḴ‿ eğlendik. çałġı yapdı. babası didi ġaḳıŋ ġuzułarım, zabah yoła gideceksiŋiz ızzıḳ yatıŋ. ġaḳtıḳ eve gittik. na:fis aydoğan, izzet aydoğan, mustafa mamaḳ, yusuf şemi°k, necmettin k̲óken, ismet k̲óken, mustafa yıłman, ben, yayan ġonya yołuna gittik burdan. om‿beş on ałtı kiłometre. te: gece yarısı. bizim o yusuf şemü:ŋ babası biz eve varıp yatınca, ayın da tam şeylíğí zaman nasıłısa, ġaḳıŋ şafaḳ sóktü. gece yarısı ołmamışmış. biz ġaḳtıḳ o zaman sahat yoḳ bi‿şi yoḳ. yoła

dúştük. vardıḳ, kel rızanıŋ evi dillerdi yoluŋ boyunda bir varıdı. o da g̱óştü g̱itti:y̰di ere:liye. onuŋ evine vardıḳ. bi ya:mur geldi. ama ġarşımızdan giderken łodus devamłı esiyor. oraya vardıḳ bi ya:mur geldi. o eve çekildik. ya:mır azĭcıḳ tena:łaşınca, yołdan şindikibi va:sĭta nĕ‿ arasın. biŋde bir ġamyon gidiyor. yoła çıḳdıḳ bir açıḳ ġamyona bindik. ġarapınara vardıḳ. şu:beden şeylerimizi ałdıḳ. benimki muhabereydi, anḳara mama: çıḳdım. anḳara mama:. burda gelince ik‿ ú:n eyleştik. bu hanım‿ ıła da biribirimize daha nişannı deyil de g̱özümüz baḳıyor. ołmuşunu diyelim canım. bunuŋ yanına u:g̱radım şafaḳta, ałła:sımałładıḳ, yoła yúrüdük, yayan gine. ordan taşhan diriz, bizim ḵóyden oruya varan, burdan vardığımız yiriŋ ołduu̯ yire taşhan diriz. orda han var eski osmannı zamanının hanları var. oraya yayan vardım. orda bir ġamyona el ġałdırdım açıḳ ġamyon geliyor. bindim, ḳonyaya. ġonyada otobús ġaracına vardım. otobús ġaracından bindim anḳarâya. anḳara mamaḳ. mamaḳda indim amma, g̱üneş hemen biráz eğíłgin. sordum mamaḳ muhabere oḳułu şu yołła gideceksin, ilerde vardıu̯ŋ yirde şo dołmuşa bineceksiŋ, mama:ŋ dołmuşları var, seni g̱ótürür. giderken iki genç var. birisi bi˚lmem nasıł elinde bir bi‿şiyler var mendil var. meldini ġołuna dołar, nasıł ider şöyle ba:g̱ların şöyle çözerin, yan kesici. g̱el hemşerim, bu nasıł yapıyor bir baḳałım, birisi de beni teşFig‿ idiyor. nasıł yaparsa yapsın didim varmadım yanłarına. ordan direk mamaḳ muhabere oḳułuna vardım. muhabere oḳułuna ġapıya varınca, ne hayır? cumartesi g̱ünümüş, biz cumartesiyi pazarı hisap itmedik, ta:dil ołunca kimse baḳmıyor. e: ben askere geldim. bizi ġararġah böłú:g̱úne ałdıłar. ġaraġah böłúg̱ünde yatdıḳ. amma bitler bizi ele ałdı. memleketi bir ałmış bit, bit sarmış. sabahdan ġaḳtıḳ amma del‿ ołmuşşum bitiŋ elinden. ordaḳı ġoğuşdaḳı ġaḳ baḳałım şurayı bir súpür. ben daha sivil giyiliğin, asker elbisesi yoḳ. súPürmüyorun didim. súPüreceksin. súpürmüyorun. direndig̱‿adama súpürmedik. bize o ġoğuşçu, biz acemiyiz ya, bizi ġułłanacaḳ. ondan soŋŭra pazartesiyi bekledik. pazartesi‿ g̱ún gittik, seçtiler şimdi, gelenneri bizi telem bölúg̱úne ałdıłar. telem bölúg̱ünde dórd‿ ay eğítim g̱órdükten soŋra, yałıŋız dórd‿ aya varmadan bir şėy yaptıłardı. öŋ yoḳłama. telsizimiş biz bilmiyoruz. dididit, dida:dit, dida:, da:dıt, da:dida:dit, da:dada:, mors harflerini bir sefer mani˚pleyle dit didiyse, iki sefer didiyse ėveti işa:retliyoŋ, tek didiyse hayır. birbirine beŋziyor, beŋzemiyor, imta:n yapmışłar bizi, biz bilmiyoruz da. biz ya:ni o telsizi o anda ġazanmışşı:z. yaní yüzde atmıştan fazła bilmişşiz birbirine beŋzedíğíni beŋzemediğíni seçmişşiz. ondan soŋŭra yemin mera:simi ołdu. yemin mera:sininden soŋra telsiz bölúg̱úne, telem bölúg̱úne bütün se¢yołłar. şimdi yėdi biŋ ik‿ ü:z ḳırḳ bir benim numara. benim canım da telsiz istiyor. yedi biŋ ik‿ ü:z otus‿ seḳíz didi ahmed‿ o:łu mehmeT, o g̱itti. ben şindi

titriyorun, yedi biŋ ik ‿ ü:z ġırḳ biri geçivirirse telsize seçilemeyecen. ondan soŋura otus ‿ seḳ̲ízden soŋra yedi biŋ ik ‿ ü:z ḳırḳ bir mustafa yılman mehmed ‿ o:łu. vardıḳ sełam çaḳdıḳ. o bölúğún, bölúğe seçen çavuş baḳtı benim vaziyetime, seniŋ şiyiŋ ne ? didi, taḳsiliŋ. benim taḳsilim ilkoḳuł üç. hemen vardı bölük ġomutanına, bunuŋ taḳsili yoḳ ġomutanım didi. o gelinciye ġadar biz savunmayı hazırładıḳ. ça:rdı bizi. sełamı virdik. ġomutanım, ben ilkoḳuł üçü bitirdik, dördüncü sınıfı da yarıładım, babam ġura:nı kerim oḳutaca:ğın diyi beni çıḳardı, ġuranı kerim oḳuttu. ġuranı kerimi biliŋ mi? bilirin. geç öyleyse bunuŋ ġafası çałışır didi. telsize geçtik. orda sekiz ay da, dórd ‿ ay da telsiz ġursu g̲órdük. ondan soŋra çorłu beşinci ġołordu muhabere dórdüncü mü beşinci mi onu unutdum, muhabere bölúğúne seçildik. g̲ónderildik yaní. bèşinci ġołordu, çorłu. orda bir ‿ ik ‿ ay ġałınca bizi muhabereye ayırdılar. çorłu beşinci ġołordu muhabere ołaraḳ, beşinci ġołordu binasında bèşinci ġat bina:da askerliğí bitirdim geldim. askerlik ‿ te böyle. baya: unutmamışsım.

Metin Numarası	**27**
Derleme Yeri	**Yağmapınar k̲öyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Cevat ÇOBAN (61), ilkokul mezunu.**
Konu	**Kelimelere yönelik çeşitli soru ve cevaplar.**

Bu k̲öyün tarihini anlatabilir misiniz?

bura yayłaydı k̲óy ‿ołdu. eski adınan g̲úzelḳışła, ḳıçıḳışła.

Geçim kaynakları neler?

geçim ġayna:, burda tarłałar çoḳ ufaḳ. bura adamı ne doyurur, ne öldürü. yarı aç yarı toḳ geçindiri. hayvancılıḲ ‿ ufaḲ ‿defek çiftçiliK ‿işte bu şek̲ílde.

Neler ekiliyor?

arpa, buğday, mısır, yonca. nohuT. nohudu, devletimizden ałłah̯ ‿ ra:zı ossun, onnarı eledi ele: astı k̲ókünü kesti. şindi de mısıra başładı. devletimiz de ġızmasın yanı. de: mi?

Sebzelerden?

fasille, nohut, zepze ołaraḳ domatis, işte herkez gendi ihtiyacı ġadar yėtiştiri. ġoŋşu ḵóylerde sarımsaḳ var biraz. bu sene o da yan yattı.

Günlük işler mi daha kolay, tarla işleri mi daha kolay?

valłła: şindi para ġazansaŋ dünyada hiş bi iş zor deyil. ġarnıŋ doyarsa, amma ġarnıyıŋ doymadı: işi ġördüŋ ‿ gú dünya:da hebisi zordur. bugún çitçilikte ben bizim burdaḲı çitçili: górmüyorum. neden górmüyorum? eyer ben hayvanım ‿ ołmasın arpa buğday ekmem. gúpre, dap gúpremiŋ tonu iki biŋ dórt yüz lira ołmuş, arpa seḵíz ‿ züz lira. kepek doġuz ‿ zúz lira, buğday seḵíz ‿ zúz elli lira. hah, onuŋ ‿ uçun bėn şahsi: ołaraḳ görüşüm, hayvanıŋ ołmasın birin ‿de ekmem. buyur.

Eskiden tarla işleri nasıldı?

eskiden tarła işleri óküzünen ołurdu. ondan soŋra motur geldi. şindi hePisi ġołayłaşdı. ałaboraŋ, bíçeriŋ, çit ‿ çeker moturuŋ, bír ‿ gúnde ekeŋ, bír ‿ gúnde biçeŋ. eskiden emminiŋ biri dimiş ki, ne böyle dert gördüm ne de böyle ceş gördüm ne de böyle borş gördüm dimiş.

Bu köyde kış hazırlıkları neler?

ġış hazırłı: burda işte. Zaten ḵóylünüŋ neyi ołur. ḳoyłúnüŋ iki kese unu, e avrad ‿ aḲıłłıyısa iki gúbe de bi turşu ġurar, v̇ur piłavıŋ ġosasına. başḲa no:łacaḳ a:bi? ḵóylü başḳa ne górdü: var. ḵóylü ġasaptan et ‿ałmaZ, ‿ałamaz. nėye? dirseŋ ‿a:ştır.

Bu yörede avcılık yapılıyor mu?

hiç elime túfeg ‿ ałmadım ömrümde. şorda ġazłar depinseler, hemşerim u:ğurłar ‿ ossun dirim. dilkiyi v̇urdułar bitirdiler fa:reler tarłałara dúşman ‿ołdu. millet ot ‿ilacını attı ilanłar öldü şu anda fa:relerden tarłada ürün ałınmıyor. şu anda túrkiyeniŋ, iç ‿ anadołunuŋ ithał dilki itał ‿ itmesi iła:zım. ġomşułar bütün yoncayı söküyołłar, yeraltı fa:resinden yonca ałamıyołłar. işte mıḲtarım, yannış mı do:ğru mu? şu anda eyer önlem ‿ ałınmassa üş dört sene soŋůra ma:sül virece:ni zannetmiyorum fa:renin.

Kış hazırlığı için kaynatılarak yapılan yiyecekler neler var?

bułġur peynir ġaynadır ġarıłar, ġışa hazırłıḳ. pėynir eskiden ġoyun ‿ ołurdu deriye basılırdı, gózel yinirdi. her şeyin łayłonu çıḳTı.

Bu köydekiler kendilerine Türkmen mi der, Yörük müder?

valła: hemşerim bėnim süła:leme apdał diller. nirden geldi ben de bilmem. babam tarafı apdał, anam taravı cinġan. meseła: şorda ba:ğdaylı kóyü var yônandan ġałma diller. sırçałılı kóyü var ġarapınarıŋ çınarłıdan geldi diller.

Bu köydekiler nasıl beddua ederler?

ano:v̇, düzgün soru sor. bunnar avrad ‿ işi. ġoca:rınıŋ biri dimiş ki łambasını çałmışłar da, yatsın da ölüsünüŋ başına bakṣın dimiş.

Bu köyde asker uğurlamaları nasıl olur?

valła: ben askere gídekene uğurłandı:mı saa anłatsam sen ġıriz geçirin. bir motur ‿ arabası, iki enter ġamyon pancar yıḲdım öyle askere gíttim. bizim burda adamıŋ ekenomik durumdan asker uğurłamaya, öyle zevke sefaya hiç vakṭi ołmaz ‿ a:bi. öyle davıłłı zurnałı ben hiç górmedim. bi su viriŋ su.

Buğday nerede öğütülür?

değírmende a:bi. değírmende bu:ğday öğútülür, bułġur öğütülür, ezme ezilir hayvannara.

Bu köyde davul zurna ne zaman çalınır?

davụł zurna bizim burda yoḳ. bizim burda çałġı ołur.

Çalgı ne zaman çalınır?

dúğünüŋ birincisi günü cuma: günü öylen sonu veya cumartesi gú:n zabah sahat yėdide segizde gelir, gelin bazar günü öylen gelinciyadar çałar ça:rır.

Misafire neler ikram edersiniz?

bułġur piłavı, a:yran, pırasa, domatis.

Kızınız / oğlunuz çalışıyor mu?

çałışır. bir ‿ o:łum çałışır, bi ġızım çałışır. üş ta:nesi işsiz. ėvet.

Hangi hayvanları beslersiniz?

inek var. süd ‿iná:. başḴa yoḳ.

Böreği, çöreği ne zaman pişirirsiniz?

canımız istedi: vaḳít. deliye sormuşlar, her ‿g̱ún bayram dimiş. zábahları olur.

Komşunun hayvanı bahçenize zarar verse, ne yaparsınız?

a:bi birbirmiziŋ, hergeziŋ telnen çevi˘rili. öyle bi ‿ şi: olmaz. birbirmizi öldürecek ha:limiz yoḳ ya, g̱elip súrüp g̱ídecek malını. seniki ona varsa sen onuḴunu, o da senikini yollayacaḳ súrüp geleceŋ hepsi bu.

Pek çok kez zarar verse?

a:bi zarar verdiyse keşif, şiḱa:d ‿ideŋ zira:tçı çıḳarıŋ zarar keser. yav̇rum bi su yitiştiriŋ çoḳ soru soruyor bu emmiŋ.

Gece bağda / tarlada üşürseniz ne yaparsınız?

yav ne yapıcıŋ? üşüdüŋ ‿ü ḳabanıŋı g̊ocu:ŋu giyeŋ.

Başka bir şey yapmaz mısınız?

yo‿o. ataş mutaş yaḳmayız. onnar deli˘ ‿işi.

Cenaze evinde misafirlere ne dağıtılır?

çay, g̊a:ve, işde g̊oła, varısa g̊uru yemiş, g̊avırg̊a, bułg̊ur, g̊av̇ut, meyve ‿ süyü. vatandaşın ekenomi durumu iyi:se yemek yaptırır. şindi yemeg ‿işi de şöyle, eskisi gibi eziyet ołmasın diyi berek yaptırıłłar, öylen yeme: viriller, onnan misa:fire da:g̊ıłır.

Bahçede hangi meyve ağaçları var?

bahçede elma, giraz, g̊ayısı, ayva, bunnar var.

Erkek çocuklarınızı ne zaman evlendirisiniz?

vałła: para bułursah ‿hemen, para bułamassaḳ g̊ırḳ yaşına:dar g̊íder.

Yirmi yaşında gidilip gelinen yerden sonra mı, önce mi?

askere mi?

Evet.

yav işde askere diriz ya. niriye çıḳarsa ora g̱idecek.

Eskiden burada değirmen / sağlık ocağı var mıydı?

deyirmen ġomşu ḵóyde var, sa:ğlığ‿ oca: ġomşu ḵóyde var. burası acar ḵóy olunca burda bi‿ şey yoḳ. om‿ beş yirmi senedir ceyranımızda sorun vardı bu sene onu yapTılar. öyle işde.

Yemek pişiremediğiniz zaman eşiniz ne diyor?

eline ġałdırı kepçeyi v̇urur. óğüneceksin baḳsa:ne ben zopa yiye yiye g̱özüm ḵór‿ołdu. buyur.

Çocuklarınızın hepsi büyük mü?

en g̱úççü: on seKiz yaşında.

Sirke nelerden yapılır?

ano:v̇, o işten hiç annamam. elmadan, üzümden yapılır diller.

Kapılar nelerden yapılır?

eskiden a:ḫşabınan yapılırdı, şindi ėfendileşti paḳpene dóndü.

Dış kapılar nelerden yapılır?

a:hşap, demir, çelik. adamıŋ bútçesine g̱óre.

Geçen bayramda komşu ziyaretine gittiniz mi?

valła: ġabudan dışarıya çıḳmam. işi bitirdim mi yatırım. vardıŋ mı dirdo:ğdu çoḲ‿ołur başıŋ a:g̱rır. ḵóy yirinin dirdo:sundan bıḳḳınım.

Geçen hafta cuma namazına gittiniz mi?

gitmedim.

Ondan bir hafta öncekine?

gittim.

En tehlikeli hastalıkları sayar mısınız?

valła: eŋ te:likeli hasdałıḳ ne ołabilir? dołu hasdałıḳ ya:. ġanser, verem. ḵóyde orcínałı, sa:ğ̊łam ‿adam kim ġałır ġaram. seniŋ sorduun öbür dünya:nıŋ sorusu. sen bu dünyadan sor baŋa. öbür tarafa ben ta: mektup yazmadım, ora ıcıḳ geş gidecá:m. ta: çałıp ça:raca:m.

Kışın bütün odalarda soba yakar mısınız?

hayır bir odada yaḳarıḳ.

Ekmeği ne ile dilersiniz?

pıçaḳła, elimiznen. ġoparı şöyle ḵóylü. eroł taşıŋ tavuḳ yidí:ğ̊í ‿gíbi.

Erkek çocuklarınız evde iş yapıyorlar mı?

valła: gódeni varısa çałışacaḳ.

Göden ne demektir?

góden, ġarın dimek.

Çocuklar yazın burada nelerle uğraşır?

ḵóy yirinde hiş bi ‿şey bułamâyan cúlük gúder. ġışın yumurta yiyecek.

Arabayı kullanan kişiye ne dinilir?

şóför.

Sabah kahvaltıda neler yersiniz?

ne bułursaŋ ‿ onu. ġara ziytine ta:lim. piynir, ġara ziytin, ḵóyde başḳa ne ‿ołur. nó:rúyoŋ babam? ahret sorusu gíbi soru soruyo.

Düğün yemeği için ne kesersiniz?

herkez gücüne góre. kimi ġuzu keser, kimi ġoyun keser, kimi geçi keser.

Sobada ne yakarsınız?

tezek. kerme.

Dedeniz hayatta mı?

ġoca heriflerden k̲imse yoḳ. bi bėn varım.

Kışın hangi yemekleri yaparsınız?

ġuru fasúlle, nohuT. onnar ġarı işi, ġarı bişiri g̲elir ġoyar, biz yiriz. avradıŋ canı ızıḳ sıḳılırsa zıḳḳımłan g̲íd ‿ işte ġoydum óŋüne dir támam.

Metin Numarası	**28**
Derleme Yeri	**Yağmapınar köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**İhsan COŞANER (75), ilkokul mezunu.**
Konu	**Tarih, askerliği, kelimelere yönelik sohbet.**

Bu köyün kuruluşu hakkında bilgi verebilir misiniz?

bi iki kişi varĭdı burda. ġışın burda ġałıłłardı. biz baharı gelir ġışın giderdik g̲úzelġışłaya. o zaman ġıçıġıçłaydı ismi, güzelġışła ołdu. burda iki ev ġałırdı. bizim evimize de oturułłardı bunnar işde. małłarını bizim ahırımıza dıḳałłardı.

Askerliğinizi nerede yaptınız?

askerde izmirde bahçıvanıdım. cemał g̲úrsel ġarnizon ġumandanıyıdı. ondan sõ:ra geldikten soŋra buraya, suyu, aḳır suyumuz varıdı. başında k̲únde dóv̇üşüller. suyuŋ başında. o dir ben sułayacan, o dir ben sułayacan. bėn de didim bĭraya bir sondaş v̇uruyun. hanı sondaş ‿ ta hiç kimsede yoḲ. bu memlekette sondaç yoḳ o zamannar. iki boru ałdım geldim ġonyadan, bir de maḳtap yaptırdıḳ. el ‿ ile ġıvradı ġıvradı ġıvradı, su motoru ałdımınan su bastırdıḳ. gelen didi, yav boşver şuruyu, aḳar su var, nö:receŋ suyu? arḲadaş ben k̲ímseniŋ başında dóv̇üşemem ben didim. aḲıdaca:n, su moturumunan zepzemi sułayaca:n didim. didiler, çoğ̊u didi aḳłını sikiyim didiler. ondan soŋŭra su ġurudu. ġuruduḳtan soŋra dėdiler baŋa da ġuyu v̇uruv̇ur. bėn de seniŋ aḳłını sikiyim didim. tucardı ġałdı. ołduğunu diyoruz biz. ona ġuyu v̇urmadım. o diyenneri. gerisi, hepisi ġuyu v̇urdurdu baŋa. su kesildi, ondan keri de su kesildi. ġoca aḳar su kesildi. túkendi. aḳar g̲íderdi. şu öbektaş k̲óyü var, onuŋ małłarı burdan sułanırdı. óŋüne geçellerdi ineklerin, ġaçar g̲íne su içerdi. öyle öyle dirkene su ġurudu. ben bir ba:h̥çe

yaptım. g̱eldiler va:y vay vay didiler. burdan elma bitip ‿ te biz ‿ elma yiyece:z didiler bizim ġoŋşular. diktim neyise, suladıḳ, üç senede elma yitişti. bizim hanım hasta, doḳtur elmıyı çoḳ yiyeceksin didiler didi. ondan kiri ġoŋşular da başladı elma dikmeye. bir dikili a:g̱̊aç yoğudu.

Bu köyde buğday nerede öğütülür?

burda, şurdaḳı ağılda şiy varıdı, değirmen. orda ö:g̱̊ütüller.

Gençliğinizde ne iş yapardınız?

vałła geçlikte ireçberlik yaptıḳ.

Rençberlikte, tarımda hangi aletleri kullanırdınız?

saban. pułłu:ła atılan k̲únde iki dáġar üş dáġar yir sürerdik.el ‿ ile saçılırdı yarısı çıḳardı yarısı çıḳmazdı. g̱úpre youdu. g̱úpre adát de:lidi. ofisten tohumłuḴ ‿ bu:g̱̊day virillerdi, g̱úpresini˘ ‿ virillerdi. yałıŋız millet bizim toprakta bitmez didi ereliye ałır g̱ídeller satałłardı g̱úpreyi bizim topra: g̱elmez diyi. hałbusem gelirimiş amma bilgisizlik varıdı. ḳunde de ya:g̱̊mır yağardı böyle. ekin ołmazdı. neden ołmaz? şiy yoḳ, toprakta sağłam súrüm yoḳ. ekiz ók̲úz ‿ ülen cırızıłłardı, o da yarısı topra:ŋ ałtında ġałırdı çıḳmazdı. on santım anca yeterdi, ö:küz ne çekecek.

Bir gününüz nasıl geçer? Yaşlılık zor mu?

tabi zor ya:. o zamannar çoḳ fakiridi, çoḳ. çoğu ekme: muhtacıdı. istellerdi. ałłah rızaZı için bög̱ún acın, ġarnımı doyuruvir. ya:. millet çoḳ zorłuḳ çekti.

Evde yaptığğınız işler mi daha kolay, bahçede yaptığınız işler mi daha kolay?

benim bir bu bahçe varıdı, elma bahçesi. yoğudu, gelen geçen yirdi. ülen ağacı ġırmaŋ da gözelçe yeŋ. beŋa döver diyi, dutar da dóver diyi elmanıŋ dałını ġırałłardı, haydí baḴım ġaçałłardı. bėnim de at vardı burda ba:ğłı. atı, ata bindim bunnarın tasından vardım. ayarlıya g̱ídiyołłar. birisiniŋ omuzunda ėlmanıŋ dałı, birbirine v̇uruyołłar elmayı, ġoparıp ġoparıp v̇uruyołłar. bėnden hiç haberleri ołmadı. bunnara birer igíşer ġırbac ‿ ıła v̇urdum. arḳ boğazı aḳar. at geçmez diyi arġı öteye geçtiler. aḳarı öteye geçtiler. at ‿ ta peşinden geçince diŋgili ġałdıłar. ondan so:na baba a:na diyi başladıłar bağırmaya. bėn de babaŋızı da anaŋızı da, ġırbac ‿ ılan bunnara giriştim. birisi ramazan hocanıŋ o:ğłuymuş. biliyorun ramazan hocanıŋ oğlu ołduunu. yałıŋız o hiç ġarışmadı.

didim sen bunnara ġarışmadıŋ, bir ta: bunnarłan gezme didim ya:ni. bunnarran gezerseŋ eyer seni‿de dóv̇erin baḳ. bir da: onnarłan gezmedi. onnar da sõ‿ura birbirine g̱irdiler. birbirini ö:ldürdüler o yaramazłıḳ yapannar. ya:.

Bu yöreye veya bu köye özgü bildiğiniz bir türküyü söyleyebilir misiniz amca?

vałła: túrkü ne söyleyeyin de. aḳłıma gelse de.

Mani veya sevdiğiniz bir şiir de olabilir.

izmir şiyi söylüyüm bir.

indim izmir çarşısına
düştúḳ‿dúşman arġasına
duydum dúşman tėslim‿olmuş
atatúrküŋ ordusuna

çanaḳḳale gelibołu
hep denizler torpidołu
ḵór ołasıŋ za:lím düşman
şaşırmışłar do:ğ̱ru yołu

çanaḳḳale boğazının
elmas çelik bek çisiyiz
bu ülkeye yan baḳanıŋ
yan baḳanın düşmanıyız

hele baḳın şu erlere
kim yan baḳar bu yerlere

işte bu ġadar.

Bu yörede hangi sebzeler yetişir?

burda her sepse yitişir. tomatis, batłıcan. ondan soŋra, biber, patatis, ġabaḳ. hebisi yitişir. hebisi yitişir.

Hangi ağaçlar olur?

a:ğ̱açłar, ġayısı, ė:lma, armut, şeftali, giraz. hepisi ołur, ağaçların hePisi ołur.

Kırda, merada kendi başına biten bitkilerden hangileri var?

gendi başına yitişen cırłı var, yemlik var, e:kinnerin içinde biter sókeller yiller. işTe eŋ başında da, başḳa yoḳ. onnar k̲óklü. onnar biter.

Eskiden hastalıkları nasıl tedavi ederlermiş?

eskiden verem ‿ mardı en k̲ótü hasTałıḳ verem ‿ mardı. vereme dutułannar işte, doḳtur youdu bi ‿şi: youdu. bėn beş ‿ałtı yaşındaydım hastałandım. ereliye doḳtura g̲ótürdüler at ‿ arabasıyłan. üç g̲ünde g̲íttik geldik. doḳtur bir şiy yazdı, ı:, samırsaḳ. samırsağłan ġonyaḳ. bir diş samırsaḳ, bir ġaşşıḳ ‿ ta, ġayfe ġaşşı: da şiy ‿ içecá:ŋ, ġonyağ ‿ içecá:ŋ didi. bizim burda ġarapĭnarda bir şiy vardı, sa:ğłıḳçı vardı, bi ‿ şiyden aŋłamazĭdı. bėş ‿ ałtı ġutu hapı varıdı. şu haptan virsen ołur şundan virsen ołur. ya:ỵ ben ne bileyin hanġısından virece:ŋi. hanġısı benim hastałı:ma ėy ‿ ołuyorsa onu vir. bã̲a sorardı saŋa şunu mu viriyin? şunu mu viriyin? ezza:ne youdu doḳtur youdu. çoḳ şiy çektiler, zorłuḳłar çektiler. yoł yoğudu, çamır yoł.

Çocukken hangi oyunları oynardınız?

billi oynardıḳ, ondan soŋra daştan şiy yapardıḳ şöyle topaḳ onuŋnan oynardıḳ. mazı vardı mazı oynardıḳ. ceviz vardı.

Mazı oyunu nasıl oynanırdı?

mazı da:ğdan topłanır gelirdi. bu mazıya ałıcıłar gelirdi mazĭ ‿ ałmaya. ġozałaḳ var, dağda ġozałaḳ biterdi. onnarı topłałłar gidellerdi. ne yapałłardı bilmem ġayrí.

Bu yörede hangi kuşlar var?

serçe var, bayġuş var, sığırcıḳ var, bozġuş diller bozġuş var. keklik varıdı, keklik çoğudu amma şindi ġałmadı. anġuz varıdı, barslaḳ varıdı. súya inellerdi. meterise oturułłardı, meteris yapałłardı suyuŋ başına, geleni v̇urułłardı. şindi onnar ġałmadı. su da ġałmadı, onnar da ġałmadı. leylek. leylek ‿ te gelmez ‿ ołdu. leylekler gelirdi baharın. sürü sürü gelillerdi buraya suya, leylek. şindi su da gitti, bi ta:ne leylek ‿ te gelmes. ben şuraya ġuyu v̇urdum. şurda aḳar suyum ‿ mardı. bura k̲óy ‿ de yeŋice şiy ‿ ołdu, belediye ołdu. belediye başḳanına söyledim, didim ben bir aḳar su var orda, su çıḳardım aḳıyor gendi başına, oraya ben bałıḳ ataca:n didim. oraya ben, báŋa şiy, yarıvır

didim. adam sav‿ olsun geldi yarıvirdi. yardırdı. yi:rmi‿ otuz adım yardırdı şöyle gözelçe.

Metin Numarası	**29**
Derleme Yeri	**Yeşilyurt (Salur) köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Ayşe SAĞLAMER (71), ilkokulu üç yıl okumuş.**
Konu	**Düğün, çeyiz, dokumacılık, yemekler, gelenekler, ramazan ayı ve bayramlar, tarım işleri, kelimelere ve ağız özelliklerine yönelik bazı soru cevaplar.**

bahale ben ne annadaca:n? çıḳ‿ta yoḳarda yıḳa. o:ğlanıḳından. ver ben yıḳayın geliyin ver.

Bu köyde düğünler nasıl olur?

nişanımız olur gözel ondan kirica:zım çalğılar çalınır, yimekler bişer, yinir, daḳḳılar daḳılır yavrım. her şiyle olur. iyi bir nişanımız olur. ister dúvün salonunda ister burda börekli iderler. öyle ha:. dúğünümüz de öyle olur. çalğılı ondan kiriÇe:zim.

Çeyize neler koyarlar?

ceheze her şiy gołlar. bizim görene:miz burda çoḳ iyi. her şiyleri goyo‿ołlar. başörtüler, yimeniler, pişkirler, ondan kirim her şiyleri. da:mada gołlar, yaḳın aḳrabalarına gołlar, her şiyi gołlar. nişanda da para daḳałlar altın daḳałlar ondan kirim dúğünde de altın daḳałlar para daḳałlar. gelinliği düzdürüller geliller. öyle işte yavrım.

Bu köyde halı mı dokunur kilim mi?

hałı da doḳułlardı eveli, hincik doḳumazlar hałı. hałı kilim doḳuyan yoḳ. makine hałısına bindi. cihiz viriller işte, her şiyi viriller yavrım. bizim bıramızın görgüsü göreneği iyi. başḳa illerde görgü görenek çoḳ bir yoḳ görevururbut. öndüyün burda dúğün ołdu. dúün salanïna:‿ gittik, gözel dúün ołdu. o:łan gözel yimek bişirtti, gözel yindi. altınnarı daḳıldı ondan kiricá:zım gelin ałdı, da:mat oynadı gelinin yanından kirim, ałdı hanımını gitTi işte. öyle.

Düğün davetleri nasıl yapılıyor?

dúğün da:veti te ġartınan yavrım. ġartınan tá: herkeş oḳuntusunu ałır varır. ġołundan ne ġoparsa hediye ałır varıłłar oraya.

Eskiden nasıldı düğün daveti?

eskiden góŋüllük dillerdi, góŋüllük da:dıłłardı. pişkir da:dıłłardı. hincik ġart da:dıvırıłłar. öŋceden mał da:dıłłardı birer metire, birer ikişer metire.

Buranın yemekleri nelerdir?

buranıŋ yemekleri çorbadan başłar. çorba, ġuru fasille, bamya, piłav, hoşaf, ġomposta. onnardan başłar yavrım işte yimekleri de. nişan ołdu muydu da kebap, kebaP ‿ideller burada. nişan ołdu muydu da işte börek. sałondå ‿ołursa da orda sałånda ayrı. neydi orda? ne kestiri? basta kestirillerdi, ondan kirim orda onu da:ğıdıłłardı.

Hoşafın yapılışını tarif edebilir misiniz?

işte suyunu ġaynadıłłar, ayıḳłałłar, yurłar yıḳałłar, sałıłłar içine, bişti miydi indiriller. ordan kirim soṿuḳ suyunu dókeller, ireŋgini atałłar, işte öyle.

Çocuğa ad nasıl konur?

ġuła:na şiy çı:ğrılır, hoca çı:ğrır işte, ezen oḳur öyle ġołłar.

Çocuk nasıl kırklanır?

çocuḳTa ġırḳ şiyi sayałłar daşı sayałłar suyuŋ içine atałłar, o suynan da yı:ḳałłar çocuğu.

Çocuğun ilk dişi çıktığında ne yaparlar?

burġur yapałłar. burġur yaparłar, meleŋgiş, ondan kirim genevir ġatałłar, işte bułnandan ġatałłar da:ğıdıłłar. ordan da bir para viriller, bir hediye viriller.

Çouk sünnet olurken neler yapılır?

eveli davır çałınırdı, davıra şiy ba:łałłardı pişkir ba:łałłardı, ya:łıḳ ba:łałłardı. şindi herkes kestiri gelir şiy ‿ider.

Çocukken hangi oyunları oynardınız?

ne biliyin hay yaṿrum ne oyunu oynardıḳ. saḳłanbaç birdirbir oynałłardı. ġale oynałładı. birdirbir oynałłardı birbirniŋ sırtına binellerdi. ö:le işte ġuzum.

Askere uğurlama nasıl olurdu?

he:ye:, oŋa da davıł, şiy. çałġı çałdırıłłar. bir odaya birikTiriller ɕałġı çałałłar, i ɕki i ɕeller, her şiy yapałłar işte ġuzum öyle.

Askere giden gence kına yakma geleneği var mı?

askerlere de yaḳałłar işte öyle evlerine da:vet ideller, ġına yaḳałłar esḳarıŋ elini.

Bebekler nasıl uyutulur?

bebekler de işte yavrım beşşíğe atałłar herkeş nenni çeker nenni nenni diyi. dur sen,

nenni nenni nennisine
düveler ġonar otasına
nenni ġuzum nennisine

Kurban bayramı nasıl geçer?

ġurban bayramında da ya:vrım işte ġurbanĭını keser herkeş, etini yir, da:ğ̊ıdır fuḳara ołannara da:ğ̊ĭdıłłar, ġałanını da gendileri yiller. birikiller bir bayram namazını ġıłałłar geliller, ha: ġurbannarını keseller. onnan mezerá: ‿ ideller. mezerá: ‿ idersiŋiz de: mi? mezerá: ‿ ideller aşşa: doẏa: ideller geliller örennerin uru:huna. işte öyle geldik miydi bir de yimek hazırłarız. eveli oda: insan birikirdi. yirdik. amma hincik herkeş evinde yeyoẏuru ġayrı. herkeş evinde yeyoẏuru. işte gelen g̲úççü:g̲̊ ‿ ołannar böyü:g̲̊üŋ eline geliller bayramłałłar. işte eşiŋ dostun, o:g̲̊łuŋ ġızıŋ varısa onnar geliller. işte bir şenlik.

Ramazan ayı nasıl geçer?

ıramazan ayı nahı geçeceg ‿ íşte orucu dutaŋ. ezeli ramazanı yayłałarda dururduḳ, ezeli ḳarapınardan top díŋlellerdi, o topunan açałłardı. şincik top yoḳ ġayrın ezen. topunan, ġarebiŋardan topunan açałłardı. iftara ġaḳarız. oruÇ ‿ açıłdı mıydı ezen oḳunu onu orucumuzu açarız ałłah ġabil ‿ itsin.

Ramazana hazırlık olarak neler yapılır?

ıramazan hazırłıḳları işte bułunanından ider. börek, çörek, yavrım işte datłı. her şiy yapaŋ işte, yimek.

Hangi böreklerden yaparsınız?

hebisini yaparız işte. su bere: yapałłar, ondan kirim pendir böre:g̱i yapałłar, ġavırma böre: yapałłar. elinde ołan yapar, elinde ołmayan tendir böre:g̱í ider, sıḳma sıḳar. öyle, de: mi? zopada yaparız, ocaḳta yaparız.

Yengeye ne dersiniz?

benim yiŋgem mi var işte ben böyüğüm. müna:sib ‿ ołan aba diyecek, cici diyecek, yiŋge diyecek yiŋgesine. öyle işte, dirin işte. öyle ġuzum.

Eskiden büyüklere karşı saygı, hürmet nasıldı?

o zamannar hörmet birbiriŋe varıdı. hincicikler böyük g̱úççük belirsiz. belirsiz de: mi cuma ya? belirsiz yavrı̊m. evelki ondan kirim bet beráḳat yoḳ. yiŋi yoḳ, eveliymiş bet beráḳat, iŋsannıḳ adamłıḳ, hah. şincik hepisi böyük. kimseniŋ yanına varıłmaz.

Eskiden bağ bahçe, tarla işleri nasıl olurdu?

eḳíne ‿ g̱ídellerdi, oraḳ direllerdi yavrım, ora:nan. enniklerinen, oraḳłarınan direlleridi yavrım işte. yığın v̇urułłardı, sap çekellerdi, dúven ġoşałłardı. hincikilerde yoḳ. biçer geldi biçer direv̇uru hincicikleri işte. at ‿ arabasıynan sap çekellerdi.

Halı, kilimi hangi aletlerle dokuyordunuz?

kirkit, kirkitinen. şö:le uzun, dört beş banna: ołurdu. cıładı sarałłardı onu:nan ipi kesellerdi. melik dutałłardı, ipleri asałłardı yoḳarıya.

Hangi renkte ipler olurdu?

işte sarı, mavı, ġara, aḳ, yişil, narıç. işte öyle.

İpleri nasıl yapardınız?

biz yapmazdıḴ ‿ onu. biz de yapardıḳ ‿ ta, kirmannan eğíridik baḳ, burada boyaçı ‿ g̱elirdi boyaçı boyardı yavrım. şirket getiri. boyaçı soŋuradan, öŋüç burda. unuto:v̇urun işte, ġafa mı var?

Unu nerede öğüdürdünüz?

değírmende. değírmende öğúdülürdü. ġarpurunan çarḳardıḳ, değírmenni‿ dutardıḳ, çıvała dıḳardıḳ, eşşe: de atardıḳ, orda ere:g̱líye ġarbuŋara ałınır gidilir üğüdülür gelinirdi.

Misafire neler iram edersiniz?

çay iḱra:m ideŋ, ġayfe iḱra:m ideŋ yavrım, yimek bişiriŋ. hiç yime:miz ołmaz maḳarna bişirriz, piłav bişirriz yavrım işte. öŋú bir çorba bişiririz g̱ününe g̱óre. işte załata ideriz. misavír umduu̯nu yime ya bułduu̯nu yir yavrım.

Bağ baçedeki yapılan işler mi daha zor yoksa evde yapılan işler mi daha zor?

ta:bi yavrım na:dar ołursa yaban zor. evde de ondan kiricá:zım işte ev ‿ işi yime:ŋi bişirin, evini süpürün, temizlen yatarḳan, bułaşşı:ŋı yıḳan yavrîm işte na:dar ossa ġadınıŋ işi ıççıḳ zor. yabanda da işte yaban işini g̱örüŋ. ha bizler yaşłandıḳ hincik gidemeyiz ġayrı. genc ‿ołannar g̱ídeller.

Oğlunuz kızınız çalışıyorlar mı?

çałışıłłar bu ‿g̱̊ünümüze şükür bahałım çocuḳłarım.

Hangi hayvanları besliyorsunuz?

bizim hayvanımız yog̱̊ ‿işte besleyen inek besler, davar besler, besleller işte.

Evcil hayvanlardan hangilerini besliyorsunuz?

tav̇uḳ.

Komşunun hayvanı bahçenize zarar verirse ne yaparsınız?

ne yaparız? bağırız, baḳar. tembih ‿ideriz.

Tembih etmenine rağmen tekrar zarar verirse?

ondan soŋra ġav̇ġa, çekişme başłar. ałłah yavrım var g̱ít yanından, amma sorułar soro:ŋ sen de git.

Tarlada, bahçede üşüdüğünüzde ne yapıyorsunuz?

üşünür mü? ısıcaḳta gidilir hinci işte. ġışın ne iş g̱óreceŋ, ġışın bir yire ‿g̱̊ıtmeŋ yavrım işte.

Bu yörede hangi hastalıklarda nasıl tedavi yöntemleri uygulanır?

her hastałıḳ var yavrım. işte ġanser var diller, ġanser hincicik ġırip gibi ołdu her tarafa. her tarafa ołdu, ne biliyin iłacı işte viriller hay yavrım. toḳturłar virir iłacını.

Ekmeği ne il bölersiniz?

pıça:nan beleriz.

Çocuklar yazın nelerle uğraşır?

herkeş gider, çobancıłığa gider yavrım. çałışır millet. inşiyatta çałışır. gendi işşi ołan gendi işinde çałışır. herkeş gendi işinde.

Kahvaltıda hangi çeşit kahvalılıklar olur?

piynir, ziytin, ireçil yavrım işte, ne şiy iden ołursa, durumuŋa ba:ğ̊łı yavrım. sıḳma sıḳałłar, böreğ̊ ‿ ideller, zopa yaḳałłar, k̲ómbe çekeller. öyle işte.

Hangi meyveler yetişir?

baḳ hepisi var burada. dut var, ceviz var, ałma var, armıt var, üzüm ‿ mar, her şiy var. ayva var, şiftałı var, her şiyimiz var. yi yavrım enta:ni yi sen de.

Hangi sebzeler yetişir?

her zepze var. domatiz, biber, bałdırcan, her şiy var. deha baḳ ġabaḳ, çek oturuḳan.

Avcılık var mı burada?

var. davşannan keklik var. şinci de milletiŋ başına bir doŋuz miydana geldi. on dölüm ba:ğ̊ımız var da işte doŋuz yiyivireẏorur üzümü. doŋuz yiyivireẏoru yavrım yiyivireẏoru.

Büyük kız kardeşe ne diyorsunuz?

apła dinir, apła.

Büyük erkek kardeşe?

a:ğ̊a dinir.

Çoban yardımcılarına ne denilir?

çeltek.

Kışın çocuklar ayaklarına ne giyerler?

pot geyeller. şurałarında tüylü pot geyeller.

Babası ölmüş olan çocuklara ne denir?

ö:ğsüz dinir. babasız ö:ğsüz dinir. işte yardım iden. şincik dövlet aç ġomayuvùru yavrım işte.

Nelerden reçel yapıyorsunuz?

ire ̧il bu dutdan yaptım, ġaysıdan yapdım, şiftałıdan yapałłar, işte onnardan yapałłar.

Bir tanıdığınız yeni bir şey aldığında ona ne dersiniz?

oŋa da hayırlı uğurlu ossun diriz. ġahamı hısımı şiy ołursa bir hediye ałır varır.

Metin Numarası	**30**
Derleme Yeri	**Yeşilyurt (Salur) köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Ömer Ali TEKİNCAN (66), ilkokulu üç yıl okumuş.**
Konu	**Yörenin kuruluşu, kelimeler, bir anısı, sohbet.**

Bu yörenin kuruluşuna dir bilgi verebilir misiniz?

vałła buranıŋ ġurułuşu çoḴ ‿ eski amma bilemem. çoġ ‿ eski bura. bura ortă ‿ asyadan gelme yürük, aslı yörük. ilkin mał ‿ dağ denilen bi mevki var şôrda ilerde, ora ġurułmuş. ordan so:na gelmiş şu dağıŋ boa‿za ġurułmuş. ondan so:na buraya inmişler. üç ġardaş buraya gelen ortă ‿ asyadan. benim bildiğim ya:ni. ha:, ondan sona bura üç ġardaş biri burda ġałmış, biri ġaraman salur var, biri de ístanbuł tarafındaymış. buranıŋ üç ġardaşıŋ, esas ḵókü üç ġardaş. benim bildiğim ta:rihi çoḴ ‿ eski, doḳuz yüz senelik fiłan var diyołłar. asłımız yörük bizim. sarıgeçili yörüklerdeniz biz. bura osmannı zamanından ġałma diyołłar ta:rihine. çocuḴłar oḳudu benim. üçü liseyi bitirdi, ikisi imam. biri de ha:fız. o da ġörev ‿ ałamadı o da duruyor taha. ałamaz da yanı, öyle ġałır.

Alır umarım.

yoḳ yoḳ yoḳ, ałamaz. oḳudamadıḳ, ġaşdı. gel didim ġaşma o:ğ̬łum bitir bu şiyi. ġaçarın didi. bo̱yüK ‿ o:ğ̬łan da baba baskı yapma, ġaçırız elimize geçiremeyiz didi. o da öyle ġałdı. bir puannan bir ġaybitti, bir puannan bir ġaybitti, o da ałamadı. bizim burda meseła: eski yörük ołdu:muza dahir geğsi, baḳ geğsi. geğsi dimek, e:, şey yıḳamaḳ, çamaşır yıḳamaḳ.

Bu yörede gölge mi derler, kölge mi?

ḳólge de geçer gólge de. ḳólge, bu ḳóyde ḳólge çoḴ ‿ geçer.

Unutamadığınız bir anınızı anlatabilir miziniz?

öretmenner birbirine matıraḳ ołsun diyi bizi ö:rettiler hiç unutmam. dedi ki, ülen baḳ öretmen gelecek, size soracaḳ. ġamyon neynen çałışır? neynen çałışır dirseŋiz, bir harar saman biŋ çuvał yim ‿ ile diyeceksiŋiz. çocuḳłuumuzda ben hiç unutmam bunu söylettiler ö:retmenner gúlüştüler birbirlerine. zamanıyła yaní. bu atmış, ben elli ikiliyin, sekiz doḳuz yaşında fiłan. öyle söyledileridi. ama bizim günümüzdeki ö:retmenner, şindiki artıḳ ne bileyin şéyden mi? ortamdan mı? bilemiyorun ya:ni. biz soḳaa çıḳamazïdıḳ ö:retmen varıḳan. yemin ‿ ołsun. gördü mü o ġadar ġorḳardıḳ. şu anda vałła: bilmiyorun da işTe öyle ya:ni. şindiki talebeler ö:retmenneri dóvüyor.

Camide vakit namazlarında cemaat oluyor mu?

müftü bey söyledi, çoḳ ya:ẏ, ġarapınarın çoḳ ca:misinden sizin ġadar cöma:t yoḳdur. bizim cöma:tımız cuma: günneri dołar. başḴa günner meseła: normał günnerde fiłan, seḳís ‿ sıra bizim ca:miniŋ şeyi, yi:rmi beş kişilik, hárałda bèn öyle biliyorun eyer yannış deyilise. normał vaḳítlerde bi sıra dołar.

// gíri döndüler geldiler. úlen amca haḳḳat didi seniŋ didi:ŋ do:ru. buraya daḳałım bi łamba varımış didi soŋŭra burda didiler. geldi, böyle seçim esnası, biliyoŋ ‿u? amca oyu nirèye atacaŋ? didiler. didim ben o:ğ̬łum hepisini gördüm didim. beŋ kime atmam íła:zım didim oyu. siz haḳ viriŋ didim. ben ḳíme viriyin o:łum didim. amca ne yaşadıŋ didi? biliyoŋ ‿u? o:ğ̬łum eŋ yaşadıım şu didim baḳ. bi çocuḳ gótürdüm, siġorta varıdı. iki ił̇aca üç gün yattım gelemedim bura, üç günde anca ałabildim. on ‿ da birini ałdım, biriniˇ ‿ de parasıynan ałdım. amca sáŋa bi ‿şiy diyemeyiz didi. böyle diyince barabar, biri didi ki, amca nirelisiŋ didi. şu ḳóyde sor didim, kimiŋ nire oy virdi:ni tek tek sayarım, çıḳarrım didim. hepiˇsini teker teker ałırım didim. amca didi sen çoḳ, o:łum

hani benim, g̱ídi:m bi şiyde oḳumadım amma didim ben telezyonda kimiŋ ne yaptı:nı kimiŋ ne yapaca:nı ġonuşmasından g̱íne bilirin didim baḳ. ya:, herkeşiŋ g̱örüşüne sayġım ‿ mar baḳ. sayġım ‿ mar, yalıŋız olan olayları g̱özüyüŋ ‿ óŋüne getir, bir de yapanı getir. onu hiş dimeyor adam.

// inanırın nèye inanmayın dedi. öyle didi, ülen o:g̊lum gerçek mi? didi. ġafaya yir ‿ itti. gerçek mi? gerçek didi. gel, gendim çıḳaraca:n arşivden, sen de baḳ didi.

// dedi ki beŋa böyle böyle didi. yi:rmi beş, yi:rmi˚ ‿ üç yaşında óŋüne çókdüm imamıŋ. dört beş arḳadaş olduḳ. elif cüzü oḳuduḳ, soŋuna geldik ġurana geçece:z, imam bir ġonudan uçu yardım itmedi bize. niye biliyoŋ ‿ u? dèdi ki, eliŋize bir çöp alıŋ, beŋ söyleycem siz topra: yazıŋ. ben de didim ki hocam bu allah keĺamı, topra:ŋ ‿ içinde her şey var, yazmasaḳ, bi defder assaḳ da yassaḳ da soŋunda yaḳsaḳ da: iyi olmaz mı? didik. yazacaḳsın. ben yazmam allahın keĺamını buraya. onnan ġafa duttu bizi bıraḳtı. / dörd ‿ o:g̊lan var eliŋi öper, dördü de namazı ġıldırı. allah herkeşe hayırlı evlat virsin. birisi geldi ġıçıḳışlalı ya: bizim imam gitti didi, böyle böyle, seniŋ çocuḳlarıŋ biri cuma: namazını ġıldırıvırsa didi.

Metin Numarası	**31**
Derleme Yeri	**Yeşilyurt (Salur) köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**İhsan DURUER (86), ilkokulu üç yıl okumuş.**
Diğer Konuşan	**K 30: Bir önceki metindeki (30 numaralı metin) kaynak kişi. Yer yer konuşmaya dahil olmuştur.**
Konu	**Yaşantısı, sohbet.**

bir zaman bèn bir ḳıriz geçirdim, ġapıda oturuṛḳana ḳıriz gelmiş. beni g̱ótürmüşler. bir g̱özüm açdım, ġonyanıŋ batısında ne hasta:nesi diyi bi hasta:nede. didim, yå:v̇ bura nire? amca sen bura ölü geldiŋidi amma baḳ va:deŋ varımış ta: yaşayorsuŋ didi. işte biziki yaşlılıḳ, aşşa: yo͡:arı seksen altı yaşındayım bèn de şincik ‿ ġafa eski şiylere daḳıldı. bizim bir şo: şiyiŋ ötáanda bir acıg̱ólüŋ g̱úndoğusunda çifli:miz varıdı. babam rahmetlinen orda eyleşirdi.k̲. bèn acıg̱ólden, burdan bir şèy yaptırdıḳ ‿ ta su ġabı yaptırdıḳ ‿ da onnan su çekerdim toła, orda tołda eyleşirdik. zabattan ġaḳtım ki, babam yatıyor, baba: ġaḳ ‿ hele, ġapıyı ġar dołdurmuş didim. şö:le bük vardı orda yatırdıḳ. ne

ġarı o:ğ̬lum didi. kö̬zn ü açdı baḳdı. şimdi, ġafa ne diyor? o tolu bènim o:ğ̬lan, ḳarapınarda o:ğ̬lum var bènim, orda oturu, atmış üç yaşında fiłan. o, üz ül üyorum da o çekTi Kitti. o tołuŋ yiri var da, baba dèyor ḳí, ha b ‿ içerim gópseler de orałarı şö:yle bir baḳsaŋ gelseŋ diyor baḳ. nóürcek tabi, işi yoḳ. acıgólüŋ gündoğusundaydı. acıgól asłında ḳóyümüş zama:nında baḳ. yoḳarda var ġabiristannıḳ, aşşa:n da ġabiristanłıḳ. hoyraz tarava gideŋ, şurda deŋiz suyu. üç ‿ yüz ‿ e:lli metireyimiş derinliği. şurda datłı su var, şura zehir.

K 30 şiy, duyduŋ mu? bilmem, eskiden bu hıristiyannar vaya:t ‿ ta başḳa bir şèy ołsun, onnar ölüleri bizim gíbi ġabire gôymazłarımış. maşat diyołłar onnar. dórt ḳóşe yapıyołłar, üstünü örtüyołłar, öleni üstte bi baca, íşine atı ‿ atıvíryołłarımış. bu herałdá ḱa:firlerde, müslümanda o yoḳ.

ḳonyadan bir müvettiş gelmiş orda da, acıgólüŋ o hoyraz taraFında orda duruḳan gelmiş, dimiş ya:v bu amca buranıŋ derínlíği? buranıŋ derínliği o:vłum üç ‿ çüz e:lli metiˇre dimiş. faḳat hikmet iła:hi şu:rda zehirli su, şurda datłı su. dimek ki, ġabiristanıŋ ołduu yirde e:lbette ḳóy ‿ ołur de: mi?

K 30 íşte yerleşim yeri yôḳarı mı? hura mı? onu bilemiyoŋ işte.

hikmete baḳ, deŋizde bir bałıḳ yaşamâyor canłı bałıḳ, amma kenarda datłı su var.

Bu köyde kahvehane yok mu?

K 30 vałła: muhtar bilmem şiyi açar mı ġa:veyi, açmaz mı?

o ġa:ve ısłında şo: dúkḱanıŋ ałtına direk yoł gíder. esaz şiy orda. de: mi? omar ‿ ali bu taḳsi kimin elli beş numara?

K 30 bilmeyorun.

// peyġamberimiz alissełam diyor ki, düŋya: genişli:nde ġabir ołsa da:hi çatı:r çatır sıḳacaḳ, kemükler birbirne geçecek diyor. ezelden ölmüşdür kişi diyor, so:nadan varana misa:Fir ołur diyor iyi amele sa:lihise. ya: fełan nası, fiłan nası, ihsan ‿ oca nası? ya: ihsan ‿ ḫoca öleli çoğ ‿ ołdu. siz ‿ onu górmedi mi? ha: sınıfı ayrıymış. ayrılıcın biz onuŋ geldi:ni bilemeyci diyo. / o peyġamberimiz ‿ alissełamı öldürmeye ġastiden o za:lim, mèrmerde iZ ‿ sürerimiş, mèrmèrde. izi súrmi˚ş ‿ kelmiş ma:ğra, peyġamberiˇmiz orda ma:ra: girince gó̬ğercin ġapınıŋ ‿ óne yumurtałamış. yoḳarıya

çıḳıyor. hazreTi ebu:beḳírde eveła: çıḳıyo nadar elbise varĭsa kesmiş dıḳamış delikleri. / bir ḳótü tele:zon varıdı. bir millarını virdik, ikü:zünü virdik. gelecek ġuraca:dı, ġurmadı. a:mma da: ben ayda ona yüz yüz ödeycen ta:. faǵaT, nėye öyle söyleŋ yałan. gündüzü işine geldi mi müslüman, işine gelmedi mi bildi:ni yapıyołlar.

Bir gününüz nasıl geçer?

sabattan üş dört tane, hanım gítmeden üş dórt tane hap içiri, benim hanım da: genç. ere:lden. benden otuZ ‿ yaş ḳúçük hanım. zabattan ġaḳar, bėnim ekmá:mi hazıłłar, bėnim ġannımı doyuru, ondan so:na gider. ya: gítme didim ya:v̇. ben yałıŋız duramıyorun evde didim ya:. azcıḳ bir borcumuz var diyor, ikiˇ ‿ ğu:n gidim de atmış milłona. ġız çocu: varıdı, o ‿da on seKiz yaşında, on ‿da ałıgíder bö͡ün on ‿da gótürdü. eviŋ ‿ içi bomboş şímdi ḳímse yoḳ. oturuncuḳ içeriye ġapıya baḳarın ḳímse yo:ḳ, bacaya baḳarın kimse yoḳ. kitapłara baḳarın, e gózüm górmeyince oḳuyamıyorun. da sabahtan o hanımdan ołan oğłan geldi baba didi telezyonu ben ayarłarın didi. baba ġurdałama, şundan başḲasına basma dėyor. gideŋ diyor ters basdıŋ diyor, boşa çałışır. şu didí:ni hemen iki daḳḳa so:na unuduġałıyor.

Eşinizle tanışıp evlenmeniz nasıl oldu?

çoḳ gelenner ołmuş ałmamış. ne biliyin didi, zabattan bizim eve ałdıḲ ‿ geldik. bėn bu evleri onuŋ ‿üsdüne dapuładım şimdi. giyinseŋ ġuşansaŋ benim ġızım seni ałıvirir didi. gíttik adreseye vardıḳ, taḳsiniŋ birine e:lli milłon virdik ałdı ‿ ğeldi. ordan bir güdú eşşa ałdıḳ babasına, anasına, ona. sałdıḳ ona gitti. bunu da gíydirdik ġuşattıḳ. benim aḳrabałarım da var ereğilde onnarna ałdıḳ geldik bura:dar. şinci baḳ bėnden, bėn seksen ałtı yaşındayın o e:lli beş yaşında ta:.

İlk eşiniz vefat mı etti?

bėnden ayrıłdı. zeŋgin bir ġoca ałdı, o da geberdi gítti ġocası da. şinci ġocasınıŋ varłı:nı elinden ałdıłar, burda bir ġadın varıdı, onuŋ evini sattıłar, işde orda gendi başına tek başına eyleşiyor. belliˇ ‿ ołmaz insannar ya:. onuŋ şiyi a:bisi varĭdı, bera:ber oḳułda oḳudu:duḳ burda. ilkoḳułda. şini o da ö:ldü. eve ‿ğ͡ıdelim çay demleyin ġuzum.

Çok teşşekkür ederim amca, içmiş kadar oldum.

peyġamberi tanıyan cehennemde ġałmayacaḳ, faḳa:t deve i:ğneniŋ deli:ni geçinciyedar yanacaḳ ‿ ta ondån so:na cenneti bułacaḳ. asıł ġa:ye cehennemi górmeden cennete

kirmek. de: mi? burda ö:yle fayizcilik yapannar var. adam ha:jıdan gelmi˚ş, ġarısı onuŋ bunuŋ şiyine, ihtiyacı ołannara fayizinen para virrimiş. gendisi de ca:miye gelir elde bi bėnim g̱ibi bastun. fayiz haram. de ġułaḳłarım duymuyor, ġapandı. girik çıḳıyor işde.

5.3. Güney/Güneybatı Karapınar Türkmen Ağzı Metinleri (3. Bölge)

Metin Numarası	**32**
Derleme Yeri	**Akçayazı köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**K1: Mehmet ÇENESİZ (60), ilkokul mezunu.** **K2: Gökşen İNCEKARA (68), ilkokul mezunu.** **K3: Ramazan ÇENESİZ (64) ilkokul mezunu.**
Konu	**Tarih, geçim kaynakları, yemekler, sohbet, kelimeler, oda kültürü, çocuk oyunlaro, dokumacılık.**

Bu köyün tarihini anlatabilir misiniz?

K1 biz türkmenik. g̱úzel yirden gelmiş dedeler. biz burda ġałmışız. dağıtım ‿ ołmuş hotamıştan. túrkmenca:miliyi ġurmuşłar, üçhöyü: ġurmuşłar. bizim cinsleri söylüyorsaŋ yani soruyosaŋ, üçhüyük, túrkmenca:mili, işTe hotamışıŋ etra:fı yeniġuyu meniġuyu. raḳḳa yoḳ. onnarınḳı başḳa bi túrkmen, bunnar túrkmen ġayığı. onnar tazıcı ołaraḳ gelmiş bizim dedeleriŋ yanında. apdał ‿ ołaraḳ gelmişler. önce, te: dedelerden. öz túrkmen bizik yanı.

Bu köyde geçim kaynakları nelerdir?

K1 önceden ekinidi. başḳa bi ‿ şey yoğudu. ondan Zo:ra yėrałtı ġuyułarına başładıḳ yetmişli yıłłarda. ondan so:ra da ekinner bitmemeye başładı ya:mur ġısałdı. eḵín ‿ ektik ekinden zarar ołdu. şimdiye ġadar yaní ḱar ołmadı fazła. kimse ġıpırdâyamadı. ne motur ałdı, ne ałasatabildi. herkeş ġonyuya g̱ídebildi. şoruya g̱itti şuruya g̱itti ġannını doyurdu. ıcıḳ ġoyuncułuḳ fazłayıdı burda. yayłałarımız var yoḳarda. ondan so:ra da işte sułar şiy ołuncu barabar yerałtı ġuyusuna başładıḳ bu ḵóylüler. herkeş mısır eker ağırłıḳłı. pancar ağırłıḳłı, ikisi. ayçiçá:, üçü. bu:g̊day boşładıḳ yanı.

Bu köyün en meşhur yemekleri nelerdir?

K1 bizim burda mı? bizim burda eŋ fazła işte ḵóy yimeklerimiz bałcandır, ġuru fasilledir, ġışın nohuttur, bunnar. patatizi çoḳ severiz. ałłah ne virdiyse. bunnar. hebisini yiriz. maḳarna bişiriz onu yiriz. bi de eski tiritten tiridimiz var bizim. tirit dóker üsdüne de bi sumaḴ‿ atarız. anadıŋ mı? onu çoḳ yiriz. ḵóy tandırını duyduŋ mu? şindi fırınımız var. şindiden çekerim sıca:ḳana, hanımłar çeKer, bi ġış yi. ta:zecik duru.

Bu yörede eskiden göl mü varmış?

K1 ben‿elli segiz doumłuyum biŋ doḳuz‿yüz. bu ḵóylüyüm, aḳçayazınıŋ, ġarapınarıŋ aḳçayazı mahałlesindenim. ben gúççü:kene işde atmış‿üşde oḳuła başładım. o zaman burâya hotamış gólü diyi bi gól gelmiş. biz ufa:dıḳ. o su nerden gelmiş biliyoŋ‿u? beyşe:r gólü daşıyormuş. beyşe:r gólü daşınca orda ġanałları çumrâya vermişler. çumradan bizim bu tarafa, túrkmen ḵóylerinden o yandan bu hotamış gólünden tarłałara dókülüyomuş ya:ni. ondan so:ra bizim búyüklerimiz, biz gúççü:dúk çocu:duḳ ya, babałarımız ekemeyołłarmış, tarłayı ekemeyołłarmış. ġoyunÇułuḳ yapıyołłarmış. bu ġoyuncułuḳ baya o:n om‿beş yirmi sene dėvam itti, o yıłłardan bu yana. biz de ıcıḳ böyüdük bu arada. didik, sazan bałığı var gólde, işde ġayıḳ ałdıḳ. a:ğıłłarımız‿ołdu. moturłu ġayıḳłarımız varĭdı. Kittik bałıḳ dutmaya başładıḳ ḵóylú‿tüm. yıł yetmiş, yetmiş beşe geldiğínden so:ra, seKsenni yıłłara geldiğínde, su ġurumâya başładı. gól ġurumâya başładı. onnan bałıḳçıłıḳ bittikten so:ra herkeş tarłasını sürmeye başładı bô:‿ărada. ġuruyuncu eKin‿ekinmeye başładı. ekin işTe ġıracıdı, o zaman da ġuyułar da yoğudu yerałtı ġuyuları. herkeç yayłıya gítmiye başładı, ġoyunnarı varıdı işde. ġoyun, yayłaydı, burayıdı, eḵínidi, suyudu dírḵene işde ondan so:ra herkeş, bi‿diha su gelmedi. baranştan su verilmedi bu ḵóye. işde ondan so:ra bütüm çifçilikler böyümeye başładı, yerałtı ġuyuları çovałmıya başładı. ondan soŋracı:ma herkeş mısıra dóŋdü. saŋa da a:nattım ya az önce. dėvamłı bu işte yėrałtı ġuyuları mısır, ayçiçei, pancar a:ğırłıḳłı ołdu. millet şindi evleriŋ hepisi gúzelleşdi çatıłı evler ołmâya başładı. önceden ġamışłıyıdı evler, kerpicidi. şimdi bi ta:ne kerpiç góremiyosuŋ işde baḳtıın zaman. hePisi lúküs‿ołdu. taḳsiler çovałdı. evelden at‿arabası varımışmış benim gúnümde. at‿arabacıłıḴ‿bittikten so:ra dúvennen ne harmancıłıḳ yaptılar. ondan so:ra da bi ġara motur çıḳtı tıraḳtör. siya:ḫıdı, tüm siya:dı. fortsån diye. ismi fortson. onu ġułłanmaya başładılar köylüler ilk eveła:. ondan so:ra massey harris diyi bi motur çıḳtı. onu sevmediler. biraz da onu ġułłandılar. ondan so:ra bi baḳdılar bu da ołmaz. teknik ireliye

gidiyor ya. idirołuḳłu moturłar çıḳmâya başładı. idirołuḳłu moturłar çıḳıncı bu da ołmaz didi bizim k̲óylüler. işde odur budur, şindi da: iyi moturłar çıḳdı, lúküs moturłar çıḳdı. işinde teyibi, iradyosu da var. ütülü pantułunnan hepisini g̲örüyo çocuḳłar genşlerimiz yaní. onnar bi ġıtłıḳ g̲órmedi, hep bołłuḳTa g̲órdüler, şindi bizim g̲ünümüzü g̲órseler hePisi ġabire ġaçałłardı. biz o derecede irezil çałışdıḴ ‿ emmim.

Türkmen köyleri dediğiniz köyler nasıl konuşur?

K1 bizim ġonuşmamızıŋ tarzı, túrkmence ġonuşmaḳ. yaní geliyirim gidiyirim. biz biyle ġunuşuruz.

K3 askere vardım biliyorum disá:ne didi baŋa len. biliyirim didim askerde. burâya da gelinci biliyirim.

K1 dedelerimiz patadise k̲úmpür dirmiş, k̲úmpür kümpür. ha:h, patadise k̲úmpür dillerimiş dedemgil bizden önce. a:nadıŋ de:l mi?

K3'e yöneltilen soru: *O askerlik anınızı anlatabilir misiniz?*

K3 orâya vardım biliyirim didim. biliyorum disa:ne didi baŋa. biliyirim kelimesi hani burda da biliyirim fiłan, biyle ġonuşuyuruz burda ya, buranıŋ dili ya. ondan so:na biz de başładıḳ biliyorum bilmem fiłán. buruya geldíK burda g̲úlmeye başładıłar. yorum fiłan ettiler, ya:v̇ biliyirim disa:ne didiler burda da giri.

K1 bizim biła:der askerden g̲elmiş, ben de ıcıḳ g̲úççü:m bundan dórt yıł. bu bėnim a:bim ‿ ołur. askerden gelmiş, baŋa łan diyor kepi getirsáŋe diyor kepi. ben kepi hiç bilmiyirim, askerde ałışmış gelmiş kepe. şapġa dirdik esKiden ya. ułán baḳıyırım buŋa iyle mayıł mayıł baḳıyırım bu ne diyor diyi. bu asKerde ġafayı bozmuş didim.

K3 nası diyiciŋ, şapḳaysa orda şapḳa aríyiciŋ, askerde.

K2 eroł bizim burda oḳurḳan benim burda ġałıyordu. sen g̲úmpür diyinci aḳłıma düştü. şimdi erołunan yėmek yiyece:z. benim hanım rahatsız. eroła didim ki, eroł dołapta didim g̲úmpir var ał gel de yiyelim didim. eroł gendi ġaFasından dimiş ki deŋişik biş ‿ şiy. dołabıŋ ġapa:nı aşdı şö:le baḳdı baḳdı, emmi didi burda g̲úmpire beŋzer bi ‿ şey yoḳ didi. o zaman di:zeŋ niriye ġoydu ba:łım didim, patatis var onu ał gel didim. ısıttıḳ şimdi, yirken yirken emmi: didi, hâ:h didim, az ‿ öŋceki didi:ŋ bu ołmasın didi. yaní

yėni nesil. baḳ benim torun var, ġız. telefonu alır gelir. dede, sorur bãã eskiden şu neydi. meseła: sen şibidi: biliŋ mi? bilmeŋ? şibidik ne?

Bilemiyorum.

K2 terlik. şibidik dillerdi esKiden. na:lin diyi bi terlik varıdı. meseła: ġora, ġora ney? ġapınıŋ anattarı. meseła: şindik sen paḳła dėdiğím zaman o yeşil paḳłayı anımsaŋ de: mi? hah, ġuru fasilleniŋ adı paḳłayıdı. çay barda:nıŋ adı ġupayĭdı.

Havu ça eskiden ne deniliyordu?

K1 púrçüklü púrçüklü.

K2 şu ca:miyi yapan ustałar, benim ‿ oruya bahçeye ektim, adamłar g̱eldiler, hindi baḳdıłar baḳdıłar böyle, tanıdıłar tanıdıłar tanıdıłar. e ‿ėşte şöyle bi kenarda ekili. amca bu ne? didiler yå:v̇. otu şöyle ḳaḳtı, g̱üzel yeşil bi otu var amma. o da púrçúklü didim. bilemediler ta:bi. ya: púrçüklü ne dayı? yeni ismi havıç didim. o havĭç. eski adamłar, otu bó:yle saçaḳ saçaḳ ya, ota g̱óre isim vermişler ya:ni. pürçekli diŋmiş ona da, giri işte pürçüklü dinmiş.

// K2 bizim burda ġovłaşma, yanı ġovłaşma. ġıybet yapma.

K1 adamıŋ haberi yo:ğ̣kana adamıŋ arḳasından atıyosuŋ meseła: ya, ġov̇u diller ona, ġıybet diller ona.

K3 ġoğu yapiyir adam diyi onu söylüyüllerdi, o şimdi ġıybet ołdu.

K2 e:skiden adamłar bi k̲óşe dutturdu muydu, bi k̲óşeye çeKilir duttururdu, ona k̲óşeye siydi dillerdi. eski adamłar şałvarı çezdi:nnen bi k̲óşeye dutturur, yönünü duvara dönerdi, ona da k̲óşeye siydi dillerdi.

/ K3 adam ma:ne yapiyir diyi ıntırġa diller.

/ K2 ığrałanayor diller. bizim burda meseła: deła:nnı ġızłar giyinir ġuşanır böyle süslenir, atıyorum düüne gider veya: bi ġomşuya giderkene dir ki, ülen fiłanıŋ ġızı ı:ğrałanayor diyi diller.

Bu köyde, odalarda hikaye fıkra vb. neler anlatılıyor?

K2 şimdi o şeyler ġałmadı emmim. o fıḳra: fiłan çoḳ meşurdu. bėnim nenem ıra:metlik varıdı, şindi sáŋa bi çoḳ g̱úzel şiy yaḳıştırırdı bö:le, ała ‿ fıḳra:łı. ere:liden biri, onnan arḳadaşdıḳ, úlen g̱ó:ğ̱şen dirdi, şu ġadını ġonuşturup teyibe çekmek iła:zım, bu g̱itti mi bu łafłarıŋ hepisi g̱íder. benim nenem ‿ ołdu: hałde o nenemiŋ tekerlemelerinden hiç bi ta:ne biş ‿ şi: yoḳ. hatırımda yoḳ. meseła: geçen ben, şunu annaTıyım sáŋa, bizim oruya geçen sene pancar sókücü geldi. üş dört kişi onnar, bi de benim torun var. ekmek yiyecekler. ben de vardım. hanı pancar sókecekler pancar yini çıḳtı ya. pancar ołôyor mu ołmôyor mu? bunu soraca:m. dórdünüŋ elinde de telefån, dördü de sanḳı birbirine küs. beŋ bi sordum, o:łan biri bi cevap virdi, işte ołuyor ołmuyor fałan. bu arada benim torun geldi, sofrayı getirdi. soba da yanıyor, sobanıŋ g̱özüne ekmeg ‿ attı. o da hemen oturdu, o da başładı, oynuyor. ben, ġadir ekmek yanır, baḳ sobanıŋ g̱özüne didim. temam didi, devam idiyir amma. ıcıḳ da: durdum, duramadım, o:ğ̱łum ekme: baḳ didim. sobanıŋ ġapa:nı a:şdı, duman girdi, ekmek yanmış. g̱úzile soba biliŋ herałda, ġapa: a:şdı duman çıḳtı. yanmış. neyse, iyi ġurtułduŋ çıḳar didim. baḳale didim, siziŋ şindi eliŋizden telefonu ałıp beşini de dóv̇mem iła:zım siziŋ didim ya:v̇. bir şeyler söyleŋ didim ya:v̇. sohpet yoḳ, beş ta:ne deła:nnı seniŋ gibi, seniŋ yaşłarda, sanki küsler birbirine. günlük mevzu, günlük sohPet yoḳ. baḳ şimdi burda gezdiğim bir rafıḳ baŋa o zaman didi, bekir öte yanda: yaḳıpgiliŋ odaya gidiyołłar bizim odaya geliyołłar ya, ona öyle dimiş o:ğ̱łuna, o:ğ̱łum dimiş, osmannarıŋ odaya git onnar tarładan a:ğ̱nadıłłar. hani ekin ekmeden tarła súrmeden. yaḳuPuŋ odaya giderseŋ de dimiş orda da dimiş huv̇ardałıḳ ö:ğ̱reniŋ o:ğ̱łum dimiş. orâya buruya git ‿ te dimiş orda iki tarła súrmesini ekin ‿ ekmesini ö:ğ̱reniŋ hiş ba:ri dimiş yaní. hani başḳa ne a:ğ̱nadıcıŋ? yaní eski sohpetler bitti.

K3 ne a:nadıcıŋ? iyi yire g̱íderseŋ iyi ałışıŋ, k̲ótü yire g̱íderseŋ k̲ótü ałışıŋ. emsaliŋi seçeceŋ, arḳadaşıŋı da seçeceŋ.

K2 benim şimdi meseła: torun ėve g̱elirgen, o ġız torun eve g̱elirKen ben gelmeden tełofônu cebine ġuyar, ferma:rınĭ ‿ da çeker. ġałdır, ġıcıġ ‿ ołurum. bize dir, hadi dede neneminеŋ bi çekişiŋ. tartışmâya eskiden çekişme dirdik biliyoŋ ‿ u? şindi o da çoḳ hoşuna gider. bi ortuya bi ‿şiy söylerim, fałan dirken bö:y̲le g̱úlmekten yıḳıłır çocuḳ. böyle o şiy sohpetler hoşuna gidiyor. osanmış amma başḲa yoḳ. şindi eskiki, eskiden bö:y̲le sohpetler yapıłırdı, birbirine şaḳa yapıłırdı, g̱úlüşülürdü fałan, o sohpetler táma:men bitti. bėn oda kültürü, båbamgílin g̱ününde oda kültüründen yėtiştik g̱eldik. // yav̇ şöyle ufacıġ ‿ bi boru yatırıyołłar, boruya şey döşeyecekler fayans. u:ğ̱raşıyołłar,

kesiyołłar, ben de baḳíyirim. dedim ki yav̇ ne u:ğraşıyırsınız bunnan. ya:v̇ didim şu yapıştırıcıyı şöyle at, şuraya da şu boruyu kestiğinen bas‿ içine, ołay bitti. // şindi meseła: benim yiyen var ġonyada, bundan ało:v̇ emmim, ben a:ğşam ekma: yiyinci, emmim çayı demledi, şu óteḳí arabâya binip tam çayıŋ içilme sahatinde ordayım. çay demlenmiye ordasın.

K1 yarım sahatte ġonyadasın yanı.

K2 ondan evel de varım da, iki şeyir içine girinci yavaşłaŋ. yadeyse çay ġaynamâya ordasın.

K1 dedemgil iki gün̲de varırmış ġonyuya. yołda hannar varımış, handa yatałłarımış. iyle varıłłarımış. bi gün̲ yattıḳtan so:ra varıyırłar çay içmeye didí: yire.

K2 ḳarsta anḳarałı bi arḳadaşım‿ marıdı. şindi biz çarşı izinine da:ğdan inerdik. ben fazła yörüyemezdim amma. o ġayałardan iner gíderdi. şindi bu irerledi miydi haydar varıyırım didim mi ołduu‿ yirde ġałırdı. geleca:m ya. haydar varıyırım didim mi haydar daha adım atamazdı gúleca:m diyi. ya:v̇ şu túrkmen dilini báŋa ġonuşma dirdi.

// K1 o tas tabaḳları, ıraf varıdı, ırafłardan tüm indirirdig‿ gece ya:ğdı mıydı. ev̇ aḳardı zatı. hebisini bi yere ġorduḳ. biyle çı:n çın e:vmiziŋ üstüne hepisi aḳardı. yatacaḳ yer̀ bułamazĭdıḳ. e: şindiye ne var canım. łayłon bile youdu. / o zaman yoḳ. bi ġaz łambası varıdı. yi:rmi litiˇre bi ġaz‿ałırdıḳ ġaz ya:ğ diyi hani mazuda benziyen ġaz ya:ğı varıdı. bi de łambamız varıdı fetilliyidi. onu dołdururduġ‿ emmim, devamłı onnarı yaḳardıḳ. bi de esgiden da: ġałın çıra varıdı. ġaz łambası dáałdi, ya:ğ łambası mıydı? o neydi ya:? hanı şiyle bi ġutuyu delelleridi ya. eviŋ‿içini is yapıyırdı emmim.

// K3 na:rasın.

Çocukken hangi oyunları oynardınız?

K1 ha: emmim sen o gúççükte oyunu bi disem saŋa aḳłıŋ ałmaz. şo: babamıŋ at‿ arabasınıŋ şiyi varıdı, şına diridik, çember çember. bi de tel yaptı babam, ona súrttúk‿ múydü ya ses çıḳarıdı. biz bi sevinirdig‿ onnara, bi góreydin ya. çelig‿ oynardıḳ. bi diynek varıdı bi metre fiłan, o diyna:nen de bi yałaḳ yapardıg‿ şurâya yere. onu bi ġarış da şiyle bi diynek keserdik, şu‿adar baḳ, on santım. çelik dirdik. çeli: ałdıḳ mıydı ya fıraḳłardıḳ, adam ġapardı ġarşıda: adam. o zaman no:łurdu ġapdıŋ mıydı? çoḳ gúzel,

ya:v̇ işde bi neşe çıḳarırdıḳ ya:. g̱úzu g̱úderdik. bunnarınan oynarıdıḳ işde, tekerinen. hiş bi oyunca:mız yo͡udu emmim. pisiket da:hi yo͡udu.

Dokuma işlerinde bu köyde kilim mi dokunuyor halı mı?

K1 kilim kilim. túrkmen kilimimiz varıdı emmim meşhur. biz túrkmenik ya. herkeşiŋ evinde bi tezġah varıdı. ipleri g̱úder boyadırdıḳ. ondan soŋracı:ma hanımłarımız buraya ipi g̱özelce ipi iyerleridi, iyellerdi ipi. iki ağaç dikerdik, kirkoynan da gerdiridig ‿ ipleri. diydirler varıdı. doḳumag ‿ için. boyłanıncı iki metre ołuncu keselleridi. g̱ó:şen emmi, hanı o şiyli varıdı bi ta:ne, pincerelere viriliyir ya, onnara ne diyirdik? onu de: k̲ór pecelere virilirdi.

Dokuma işlerinde kullanılan ip çeşitleri nelerdi?

K1 menik varıdı.

K2 eriş dinirdi hałınıŋ iç ipi. şu, ilmelik dinir. yumuşaḳ doḳunurdu. bi de iğmeç, onu birḳaç ḳat yapałłar, ġałın ‿ ołurdu haza:r nirelere ġułłanıłıyorsa. bi de geçkilik dillerdi, şu iki şeyiŋ onuŋ arasına bi de ip geçiyołłar ya. onuŋ adı vardı, unutmussum ġa:ri.

K1 kirman varıdı, kirmen dirdik. onu ip yapałłardı yuŋdan. yuŋdan kirmen eyiriyillerdi. yeyliz varıdı çuv̇ał, o hárałda antepten geliyirdi. fıstıḳ fiłan ġuyałłarıdı. ita: varıdı sufra bezi.

Eski ölçü birimleri nelerdi?

K3 urup fiłan dirdik onnar mı?

Evet.

K1 havayi dirdik şiye, şu tineke var ya, tinekeye havayi dirdik. urup varıdı, yarım urup muydu?

K2 şindi o, kiło ołaraḳ söylüyüm saŋa. tüm ołana büyük on ‿ ałtı kiło ałana, onuŋ adı hava:yi. onuŋ yarısı, yedi buçuḳ kiło:v̇ ałana yarım havayi. yarım havayiniŋ yarısına da urup dinirdi. annadıŋ de: mi?

Bu köyde veya çevre köylerde hastalıklarla ilgilenen birileri var mıymış?

K1 k̲úrt memet varıdı.

K2 şu anda yoḳ. o az ‿ önce bahsittiğim o şadı didi:g̱im var ya, o adam askerde sıhiyeymişimiş. tüm o ilgilenirdi. ben şunu dirdim, ya:v̇ bu memed ‿a: ölüncü bu millet ne iş g̱órecek ki dirdim. ona da ałłah şindi imḱan do:v̇du, milletiŋ naḳliyesi çoğałdı, ġırib ‿ołan da hemen doḳturda.

195 *Yılancık ocağı var mı buralarda? Varsa neden gidiliyor?*

K2 yıłancıḳ, sancı ołuyo ekseri:.

K1 yıłancıḳ oca: babası zama:nında ocaġ ‿ołmuş. dedeleri meseła:, ebeleri, el ałıyı. on ‿ da şindig yiŋi nesiller bilmez.

K2 şimdi baḳ, o yıłancıḲ ‿ ołayı nasıymış? insandan bi yerlerinden kemik çıḳarmış.
200 meseła: memed ‿ ali aġayınḳı ö:y̨leyimişimiş. ona o zamannar bi ġurban kesilirmiş amma ona. o adama ġurban kesileymişimiş haki:ki yıłancıḲ ‿oca:g̱ı imişimiş o ‿adam. adamıŋ beli büyle ġambırıdı. kemük çıḳmış ya:ni böyle. bi yerlerinde kemi˚k çıḳarımış, o kemi˚k çıḳtı:g̱ı zaman adam bilirise onu, hani bu yıłancıḳ kemüğü diyi, ona ġayrı ne yapıyorsa bi ġurban kesellerimiş, o yıłancıḲ ‿ oca:g̱ı ołurumuş. ha:ḥ, ondon so:no bu
205 adam ölmeden işde o:g̱łuna ġızına derimiş ki, benim elimi sen ał, seni˚ŋ ołsun, g̱elenneri sen ġıy. o öyle devam edip gidiyor bu yıłancıḳ hiḱa:yesi de ya:ní.

Bu gibi başka ocaklar da varmı?

K2 nirde bi aydaş oca: dillerdi bėn hiş gitmedim amma. çocuḳ yörüyemiyor, basamıyor meseła:, aya: şöyle bi dołaşıḲ ‿ołuyor, aya:nı yere basmıyor, o ma:den şehri dineŋ yire
210 oca: g̱ótürüyołłar, orda ne yapıyorsa çocuḳ düzeliyor. onu biliyołłar amma, diyołłar ki bu aydaş ołmuş.

K3 orda bi daş var, daşıŋ ‿ałtından geçiriyir. onnan bi de içeriye getiriyi bi de bi ‿şiy yidiriyir orda, haydi geşmiş ‿ossuŋ diyir, onnan ałıp geliyiŋ.

K2 ya işde, eskiden biyle doḳtur mu varıdı? şey meseła: dedeŋ ‿ıra:matłıḳ ne dirdi?
215 g̱ó:y̨ dutma dillerimiş yíŋi çocuḳta.

K1 ısıtma mı?

K2 ısıtma deyil. çocuḳłar mefa:t iderimiş, ölen çocuḳ g̱óv̇erdi, ya:v̇ ‿ işde çocu: g̱óv̇ dutma dutdu, öldü dillerimişimiş. neyimiş o da biliyoŋ mu? şindiki:bi odun yo:ḳ, kömür

yo:ḳ, soba ona g̱óre, ev durumu ona g̱óre. çocuḳlar soṿuḳtan üşür doŋar ölürümüş ‿ te, gó̱v dutma duttu dillerimiş oŋa da. gö̱veririmiş.

Gölge için bu yörede kölge mi denilir, gölge mi?

K3 kölge.

K1 k̲ólge.

K2 şindi baḳ şu an bile benim dilim kölge ya:, ben kölge dirim.

K1 k̲ólgeye oturalım diriz. g̱üneşe oturuvirmeyelim k̲ólgeye oturalım.

Bu yörede bir şeyler gömmeyi anlatırken gömmek mi denir, kömmek mi denir?

K2 işde şunu g̱ótür o:ğ̊lum şoruya köm. ke: ġulłanıyırız.

K1 meseła: mındar ġoyun öldü, onu g̱ótürücüŋ bi çuḳur açıcıŋ, kömelim diriz. ġoḳmasın diyi. a:nadıŋ de: mi yiyen.

Metin Numarası	**33**
Derleme Yeri	**Çiğil köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Hatibe ? (64), ilkokul mezunu. Bu metindeki konuşan kaynak kişi aslen Karakışla köyünden olduğunu, kırk yıl önce Çiğil köyüne gelin geldiğini söylemiştir. (Soy adı tespit edilemedi.)**
Konu	**Çeyiz, evlilik âdetleri, yemekler, çocuklara dair gelenekler, çocuk oyunları, bayramlar.**

Bu köyde kızların çeyizi nasıl hazırlanır?

ġız ceyzi işte her şiy hazırłanıyo. mutvaḲ ‿ daḲımı, ondan so:na şiyi hałısı. bėyaz eşşa:yı o:ğ̊łan evi ałıyo. yataḲ ‿ odasını, ġaryołasını ałıyo. onnarı ałıyo. esḳíden bizim g̱ünümüzde beş ġat yataḳ virillerdi. yuŋ yataḳ. ondan so:na, beş ġat yuŋ yataḳ, iki daban hałısı ołurdu, on ‿ iki sıra yastıḳ, bi üslü miłanġaz, buzdołabı yoğudu o zamannar, tel dołap, ta:tadan tel dołap varıdı, dikiş makinesi, onnar. baḳır tabaḳłar varıdı, leŋger varıdı, onnar varıdı işte. g̱úyüm, baḳır g̱úyümler ołurdu ayaḳłı ayaḳłı. ırbıḳ, ileğen,

onnar baḳır. o vaḳıt bizim g̱ünümüzde onnarıdı. amma şindik ta:bi asirileşti, her şiy şiye bindi.

Kız isteme âdeti nasıldı?

ġız isdeme önce bizim g̱ünümüzde hiç o:ğ̊lanı g̱ormeden isdeniyordu. ondan so:na son ġałdı o:ğ̊lan bi arḳadaşıynan geliyorsa, g̱örüyorsa saḳlı g̱örüyorduŋ, g̱oremesseŋ öylelik sıra evleniyorduḳ ya:ni. dúğüna:dar g̱ormüyorduḳ.

Kına âdeti nasıldı?

ġınamız, ikindin burda yėme: yiller, cumartesi g̱ünü. ayşam ġız evine gelilleṛ. orda ç̇alınır, oynanır, ġızın başı bi parça yapılır. def çalınırdı. bizim g̱ünümüzde şeker varıdı da ikindin varıdı. şeker da:ğ̊ılırdı. fıstıḳ, şeker işte hepisi bir. haleybeye ġatılırdı birer avv̊ç birer avuç herkese virilirdi.

Gelin, geldiği eve girerken bir âdet var mıydı?

varıdı. ġurban kesellerdi. ġurban olmasa da derisiniŋ üstünden geçirillerdi. üstüne sovan ġoyałłardı gelin ġırabilir mi? diyi. sovan ġıraŋ ondan so:na yüzellik tütüdüllerdi nazar deymesin diyi. ondan so:na da ayşam, yatsı namazından so:na da da:mat girerdi tamam. bizim g̱ünümüzde öyleydi.

Düğünlerde hangi yemekler olur?

dúğünde çorba, bamya, piłav, fasille, hoşaf, k̲ófte. bunnar. bizim g̱ünümüzde o yėmekler, şindik k̲ófte fiłan gine de var da, şindik aşçı dutuluyor. o vaḳıtlar üç dört ġap yemek bişiyordu.

Köfte nasıl yapıyordu? Tarif edebilir misiniz?

k̲ófteyi e:yce etini incecik makinede çekeŋ. çektikten kiri ondan so:na un, bułġur, ince dúğürcek, sovan, ondan so:na ġarabiber, kimyon, ondan so:na içine iki yımırta ġırıłır ıccıḳ ‿ ta un atılır. ondan so:na onu e:yce yuğuruyoŋ, yuğurduḳtan kiri şöyle şöyle ufacıḴ ‿ ufacıḳ şöyle bille gibi gibi dóküyoŋ. ondan so:na sał ç̇ałı su yapıyoŋ, ġaynadıyoŋ, onuŋ ‿ içine sałıyoŋ, ondan so:na bişiyor, biştikten kiri millete servis yapıyoŋ. k̲óftemiz böyle. ayrannı aşımız da yo:ğ̊urdu e:yce özeriz. pirici de eyce yıḳarız, içine ıcıcıḳ un, ik ‿ üç yımırta ġırarız bişirece:ŋe g̱óre. onu da eyce ġaynadırız,

ġaynattıḳtan kiri piriç bişti mi onu indiriz. üstüne tereya:ğ̲ı, na:ne atan na:ne atar, ġırmızıbiber atan ġırmızıbiber atar.

Yeni doğan çocuğa ad konurken bir âdet var mı?

bi ezen oḳuyołłar, başḳa da bi ‿ şiy şiy ‿ itmiyołłar. başında bi ezen oḳuyołłar böyükler ołaraḳ, ismi bu diyołłar támam.

Çocuk kırklanırken bir âdet varmı?

ġırḳłıyołłar. ġırḳ daş topłałłar, ondan so:na o ġırḳ daşınnan ġırḳ da su sayıyołłar, ondan so:na onu yıḳıyoruz çocu:. yıḳadıḳtan kiri o suyunu da içeriye sepeliyoruz, çocu:ŋ ġırḳı çıḳmış ołuyo. bizim g̲órdü:müz böyle.

Çocuğun ilk dişi çıktığında neler yapılıyor?

diş bułġuru döküyołłar. buydayı yı:ḳıyoruz, ondan so:na yahut ocaḳta yahut miłanġaza ġoyuyoruz ġaynadıyoruz. üsTüne fıstığ̲ ‿ içi, ceviz içi ne bułunursa, ondan so:na tabaḳłara ġatıyoruz, ik ‿ üç ġoŋşu ça:ğ̲rıłıyor orda da diş bułġuru yapıłıyor. ondan so:na da hediyesi ołan hediyesini viriyor.

Çocukken hangi oyunları oynardınız?

vałła: çocu:ḳana kirman ‿ eyirirdik ekseri:, bebeg ‿ oynardıḳ, ondan so:na g̲úzu g̲úderdik g̲úççüklü:müzde. çanag̲ ‿ oynardıḳ. bi de billi varıdı. bez yoğudu, belek yoğudu. yanı irezilliklerinen böyüdük biz. amma şindik torunnarı el üstünde bö̲yüdüyołłar. hazır bez, hazır mama. şindik emdirdikleri bilenek yoḳ, hazır mama. meseła: benim bi torun var on segiz g̲ún fiłan emdi maşşałłah tosun gibi. anasını da emmedi meseła:. amma baḳımından, amma zabaḴları iki yımırta yiyor maması ayr ‿ ayrı, her şiyini ayr ‿ ayrı yiyor iyi maşşałłah. anasını emmedi. biz emdirdig ‿ amma, emdirsek ‿ te zabah tarłâya gittik öylen geldik o ıççaḳ súdü virdik çoca:. ıççaḳ südü virişin biz bu se̲er çocuḴ ‿ isḫał ołdu. toḳdur bilmezdik şiy bilmezdik.

Bayramlar nasıl geçerdi eskiden?

ramazan bayramłarı zabah ḳaḳardıḳ, meseła: ġayınbaba böyü:ğ̲dü hepimiz dörd ‿ o:ğ̲łan dört ġardaş varısa ḳús deyilisek hepimiz topłanır orda herkez yeme:ni bişirir g̲íderdi, orda yeme:mizi yirdik. ġadınnar ayrı yirdi, erkekler ayrı. orda bi çay ‿ içerdik, ordan da ġołanya:ğ̲ı şeKer dutaŋ, böyüklerin ellerini öperdik, g̲úççüklerinen de neyse toḳa

yapardıḳ, herkez ‿ evine gelirdi. so:na g̱íne g̱íderisek yaní g̱íne g̱íderdik birlikte veya: teklikte g̱íne de g̱ídilir. amma eveli ekmekler topłułuḳta yiniyordu. şimdik herkez ayrı evinde yiyor.

Metin Numarası	**34**
Derleme Yeri	**Çiğil köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Adem UYAR (52), ilkokul mezunu.**
Konu	**Konuşma tarzı, eski yaşantı, çocuk oyunları.**

bizim bura túrkmen. a:g̊zı birez túrkmence ġonuşur. geliyirik dir, gidiyirik dir, na:pıcıŋ dir, öyle ġonuşur. nirden geliyiŋ, nireye gidiyiŋ, öyle ġonuşułłar. túrkmeniŋ şiyi öyle ya:ni.

// ha: bi de eskiden túrkmennerde şu varıdı baḳ, bu samannıḳta, łodada toprag̊ ġazałłardı, topra: elellerdi, annıyabildi:? topra: elellerdi, topra: incecik yapałłardı. ondan so:ra ocaḳta ġavırıłłardı topra:, ısıdıłłardı, belek yapiyiler ya çocu:ŋ ałtına serellerdi. ısıcaḳ.

// şindik bi zaman benim aḳłım eriyi, bizim biła:der yapmış biyle. öyle yapıłırdı ya:ni. afidersin çocuḳ çiş yaptı mıydı toprag̊ soğuyu zamanła, çamur ‿ ołurumuş. bu ne? dimiş, çocuḳ hasdałar dimiş. łodadan saman çektiiŋ, onuŋ ałtından toprag̊ ġazałłardı. ġışın topra: nirden bułucuŋ, ġuru topra:.

Çocukken hangi oyunları oynardınız?

çanag̊ ‿ oynanırdı. yedi ta:ne çölma:n çana: var, ġırıḳ çanaḳ. dikeŋ, ufaḳ topunan v̇urduŋ muydu, yıḳtıŋ ‿ ŋıydı, ondan so:ra şindi o ebe orda duruyur ya, o adam mecbur onu dikecek ya, o adam yaḳłaşırḳan topu attı mıydı ya de:g̊medi miydi top g̱ítti miydi onu hemen dikerdi, istop mu dirdi? iyle bi ‿ şiy dirdi harałda. amma v̇urułursaŋ sen ebe ołurduŋ, oraya geçerdiŋ. öyleyidi, ben biyle hatırłıyırım. beş daş oynanırdı, beş daşı da aman bu ġıtłıḳ getirir diyi, hava ya:g̊maz diyi ġarevi oyna dillerdi, ġoyunuŋ ġıhınnan. ġarevi oynanırdı, şiyle şiyle şiy yuv̇arłaḳ dikerlerdi, o ġarevi oynałłardı ġoyunuŋ ġıhınnan. iyle bi ‿ şiy varıdı, ġarevi. baḳ baya: bizim haFıza da yenileniyi sen gelinci.

// eskiden toḳtura g̱ídemez, ocaḳłara g̱ídellerimişimiş meseła:. benim çocuḳ varıdı bir, otobüsünen gittik, aşı yapTırdıḳ ġaramanda, buruya geldi çocug ‿ uyuduğu yoḳ. anamı

çağırdıḳ ya: çocuḳ uyudu: yoḳ didik. aḳşamdan yatan zaba: ḳaḳan çocuḳ uyumuyu, bas bas bağıriyi. anamı çağırdıḳ. böyük apdesi didi yeşermiş mi? didi. yeşermiş. hemen bir zopaya bi soğan g̲ómdük, soğanı bişti ġannına ġoyduḳ, sardıḳ, çocuḳ zaba:dar mıh g̲íbi uyudu. gerçek baḳ bu ołdu ya:ni, biz bunu yaşadıḳ. ġarnı şişiyi, çocuḳ basiyi bağırtıyı. toḳtura gice nirden gidiciŋ burda. taḳsi yoḳ şiy yoḳ. ha şindiK ‿ ossa çocuḳ bağıriyi, do:ğ̲ru toḳTura g̲íderik. ama orda anam geldi bi soğan şiy ‿ itti, oh, çocuḳ ġurtułaġałdı. ḥatta: k̲órpe ġuzuyu dışarıya çıḳardırdıḳ baharın yaymıya. ham ya, üşüyür ya hayvan, ġannına sancı durdu, gerneşirdi. hemen na:pardıḳ? iki gişi dört daş ġorduḳ ġıssıḳłarına, torpaḳta sałłardıḳ, ġuzunuŋ ġarın a:ğ̲rısı geçerdi. bunnar esk̲íden böyleyidi.

Metin Numarası	**35**
Derleme Yeri	**Hasanoba k̲öyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Mehmet UĞUR (78), okuma yazmayı askerde öğrenmiş.**
Konu	**Tarih, geçim kaynağı.**

Bu köyün tarihi hakkkında bilgi verebilir misiniz?

esaz k̲óyü ġuran yerlisi biziz. ben türkmen deyilim. ben ortă ‿ asyadan gelmişim. suhur k̲óylüsüyüm ben. oğuz túrklerinden. sen oḳuduysaŋ biliŋ. oğuz türklerinden yiğit sałuruŋ boyundan, tamam mı? ort ‿ asyadan gelmişiz biz. o zaman g̲óçebe ołaraḳ geliyor adam. şimdi hotamışıŋ ismi bizim ġoyduu‿mumuz isim. hotamış deyil, esaz ‿ ismi otamış. otamış otağdan gelme, büyük çadır anłamında. a:nadıŋ mı? şimdik sahab ‿ ołuyołłar, onnar túrkmen. onnar şamdan gelmiş bi ġısmı, bi ġısmı da ı:raḳdan gelmiş. biz ort ‿ asyadan. orta asya semerġant buharadan gelme, suhur aha:lisinden gelme, suhur k̲óylüsüyüz biz. geliyirik, gidiyirik yoḳ bizde. bildiğin öz túrkçe. túrkmennerden önce hotamışta, o túrkmenner geliyor bizim orda huzu:rumuz bozułuyor, buruya yayła dutuyoruz.

Buraya neden Hasanoba demişler?

hasanoba anłamı, ya:ni hasan ‿ a:ğ̲anıŋ obası. yayła. burda bi köy daha varıdı cinniören diyi, ora dağ̲ıłdı bi ġısmı bizim buraya g̲óçmüş, bi ġısmı ġaraġışłâya, birazı ġamaniye, birazı şiye ġaramana ġaramana gitmiş, işte birazı burda. biz bu k̲óyüŋ yėrlisiyiz.

Bu köyün geçim kaynakları nelerdir?

geçim ġayna: çiftçilik, ġoyuncułuḳ, inekçilik süd ‿ inekçiliği. işte mısır, bancar, buğday, ba:zı baḳłagil ekenner var nohut meseła:. adanałı hemşerim bö:le. adanıya ben bi sefer gittim. benim o:łan orda banḴada çałışıyordu. háTta: iki sefer gittim. bi bu yanda toki evlerinde oturuyordu, orâya vardıḳ. ara:ziniŋ içinde etira:fı marıł fiłan ekiliyidi.

Metin Numarası	**36**
Derleme Yeri	**Hasanoba köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**K1: Mustafa ÇOPUR (60), ilkokul mezunu.** **K2: Ayşe ÇOPUR (58), ilkokul mezunu.** **K3: Ahmet ÇOPUR (40) ilkokul mezunu.**
Konu	**Tarih, sohbet.**

K3 bizim k̲óyüŋ adamı istanbuł sosyetesí: ‿ g̃ími ġonuşur.

K1 baḳ bizim eskiden çoḳ fazłayıdı o geliyirik gidiyirik ġonuşması, ałıştıłar. yaşłıłar ġonuşurdur, çoḳ yaşłıłar geliyirik gidiyirik dir. meseła fasille ayıḳładıḳ diyir ya, oŋardıḳ dir. dedeme de gótürüŋ deli˘a:nnıyı doḳsan yaşında, ė:ŋ yaşlı dedem var zati.

K3 dedeniŋ ıcıḳ ġułaḳ duymaz da, zeḱa: süper. bėn di esgi biła:deriyiŋ, emmiyiŋ o:łuyum di ġonuş. sor ya:, annattır, esgiden a:natıvırır o. sen diyeceŋ bu k̲óyüŋ ġurułuş şekli nirden gelme, nirden şiy ‿ itme bunnarı bą́ą̃ bi aḳtarıvır diyeceŋ.

K1 bunnara baḳma sen a:m. bizim k̲óyüŋ ė:ŋ eskisi biliyoŋ ‿ ġu? şo yoḳarı mahałle var ya, bizim k̲óyüŋ k̲óḳlüsü o adamłar. yoḳarıya gideceŋ sen. bizim bura, boyałıtepe, karaâ͡şla, ġameni úçü bir, aynı ġa:file.
K3 ġarabą́a͡arłarınḳını filán çekivireydin ġum şiytanłarını le:n. bizim bura úç bólük, cindereslisi va:r, aptałı var, cınġanı var, zobusu var, ġarışıḳ.

K2 eveli: bura yedi ha:neyimişimiş yiŋgem, tek yedi yedi ha:neyimişimiş. bi de şu biz cinderes diriz işde, ordalarmışımış bi yarısı yedi ha:ne. oranıŋ suyu acıyĭmışımış, bu g̲ünden eveli kendirinen ġovaynan su çıḳarĭdıḳ ya, o üç top kendirinen, ġuyu derinimişimiş suyu acıyımışımış. orda ġałmışłar bir zaman, soŋradan buruya onnar da k̲óye gelmiş. işte ondan dir benim ‿ o:v̇łan cinderesli, aptał, cınġan hepsi var diyi. bi de

şo hotamışta ġałayçılar varımışımış, èskiden ġap ġałaylałłar ya baḫırları. bènim dedem, gendi öz dedem oruya ġap ġałayłatmíya giderimiş. apdałıŋ ov̇lu, hoşuna gitmiş şöyle gu̱zel yaḳışıḳlıyımış apdał. dedeyiŋ de bacısını, biráz fenayımış ḵóyde ałan ołmamış. ḵóye bi apdał cınġan gelsin diyna:nán ġovałarmışımış dedeŋ. dimiş ki dedeŋ, yåv̇ bènim bi bacım var, bènim dedem, saŋa viriyim dimiş. ołur niye ołmasın. dedem bacısını virmiş ‿ o ġałayçı apdała, o:v̇łuna. orda ġałmışłar bi̯r zaman hotamışta, dó:y̯müşler móv̇müşler dedem dimiş, ałmış gelmiş bacısını virince çocuḳlarıylan işde yiyennerini. benim ‿ o:v̇łan ondan dir apdał cınġan burda var diyi. ondan apdałłar ġałdı łağ̯apları işde, geldi apdał gitti apdał diller.

Buradaki köylerin gelek göre̯nekleri birbirine benzer mi?

K2 beŋzemez yiŋgem, hotamış bi ayrı gelene: var, isliin bi ayrı, bizim gelene:miz bi ayrı, ġayacıḳ ortaba bi ayrı, herkeziŋ deyişik. meseła: ortabada fıłan bi ġadın fıłan çıḳıp ta, hotamışta bi erke:n yanına oturmaz, mümkün deyil. bir soḳaḳta, ortada bir ġadınıŋ ġonuştuunu góremeŋ.

K3 burda üç ta:ne ḵóy var, túrkmence ġonuşmâyan. ġameni var, ġaraġışła, hasanoba. bunuŋ ha:rici ġompile türkmence ġonuşur. etiˇra:fımızdaḳı hotamış ‿ ossuŋ, sazlıbıŋar ossuŋ, aḳçayazı ossuŋ, ortaŏba, ġayacıḳ, eyilmez burałar ġompile túrkmen. bura orta asyadan gelme, onnar ġıłıştan dönme ya:. annadıŋ ġı dimeK ‿ istedi:mi. onnar farḳłı bi ırḳ, şamdam i:randan gelme. bizim ḵóy çoḳ eski onnara góre. biz te: apaḳta oturmuşsuḳ. apa: gelmeden önce şurda sazłıḳta oturmuş, sudura:nda, orda sazłıḳłarıŋ kenarında. orda sinekten, ivezden insannar duramamış, buruya gelmişler gelmez ġomaz ołasıcałar. tam ołaraḳ neyi araştırıyoŋuz? ġonuşma tarzı mı?

Evet.

K1 sen tam adamını bułduŋ da, ikiˇ ‿ üç gu̱n daḳıłmaŋ iła:zım.

Metin Numarası	**37**
Derleme Yeri	**Hasanoba köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Sabri Halil ÇOPUR (90), okuma yazma bilmiyor.**
	ABK: Konuşma sırasında bir yerde konuşmaya dahil olan;

	adı belirlenemeyen kaynak.
Konu	**Askerliği, çocuk oyunları, evliliği, köyün tarihine dair, yaşamına dair.**

Askere ne zaman gittiniz? Nasıl geçti?

ġırḳ seKizde g̱íttim. iyi bi yiridi. ekinner şó:leyidi. bizi haḳḳa:riye, başġaleye g̱önderdiler. oruya g̱ítttik başġaleden ġaraġoła geldik. ġale var orda. demir ġapıłar var, daşłar var, ġurşun geçmiyor. gezerdig ‿orałarda.

// ḵúnde üç ġoyun, iki ġoyun kestik. yi:rmi ġoyun yidik.

Çocukken hangi oyunları oynardınız?

ABK: -haŋġı oyunnarı oynardıŋ diyor, haŋġı oyunnarı. oyunuŋ haŋġısını oynardıŋ diyor çocuḳḳan. çocu:ḳana haŋġı oyunnarı oynardıŋız diyor.

saḳłambac ‿ oynardıḳ.

Nasıl oynardınız?

saḳłanırdıḳ işte arardı. ikiye belinirdik. h́atta: havız ‿ emmi diyi hoca varıdı, yirli hoca. dehşet hocaydı rahmetlik. odanıŋ ahırına yıḳıłmış, saḳłanmış. ġapı açıḳ ya odanıŋ, ahırıŋ. oda varıdı oda, yıḳtıłar. ben de, çıḳ len diyi didim, daş attım mı ya adamıŋ ġafaya annına deydi mi ya adam g̱üreden g̱óçtü. öldü diyi ġorḳtuḳ. so:na dirildi. saḳłambaç oynar ġaçardıḳ işte. billi oynardıḳ, çelik dillerdi. çałardıḳ, adam ġaptı mı onnar gelirdi biz dışarı çıḳardıḳ. çelig ‿ oynardıḳ. başḳa işimiz yoḳ. ekin ekeŋ, g̱úzünen çift süreŋ. ayşama:dar elimiz boş. odanıŋ öŋünde yałaḳ ġazardıḳ, çelik çelerdik.

Ne zaman evlendiniz?

elli ikide evlendim.

Düğününüz nasıl oldu?

o zaman çałġı varıdı, içki varıdı, işte avrat getirillerdi. ġomşułar birikir, zaten atałar diridi ki, dúğün ilinen harman yilinen dirlerdi. yardım idelleridi.

Bu köyün tarihini anlatabilir misiniz?

yiğenim bizim famílla bu túrkmen milletinden ik‿ú:z sene evel gelmiş. buruya oğuz
25 túrkleri diller. bura túrkmen deyil. burda üç k̲óy, ġameni, cinnören varıdı dağılдı, ġameni oğuz túrklerinden, üçoḳlardan. buruya gelmişler, hotamışa oturmuşlar, hatta: yıḳıḳlar durur, ben biliyordum, daşdan. bu túrkmenner yığılınca, onnar şamdan mı gelmişler nirden gelmişler? barınamamışlar, yayłałara gelmişler burałara. burda yayłałarda ġałmışlar. anadıŋ mı? dedelerimiz gelmiş. osma:niyeye ġonmuşlar adananıŋ.
30 gelirken ilk. atları böğe yiyor, cirit oynâyamaz diyi ġaramana gelmişler. ġaramanıŋ sudura: var, biliŋ mi bilmem? orada da aynı bataḳlı:mış, böğem yimiş, ġarapıarıŋ apaḳ mahałlesine, ġaleye oturmuşlar. cirid‿ oynałlarımış. orda ġaradağa ġadar k̲ímse yoğumuş. ġaradağa ġadar bunnarıŋ emrindeyimiş. hattâa ahılları fılan var, daha duruyo, daştan yapmış. burałarda eyleşmişler. bu sazlıpınar var ya, ora ġameniniŋ bizim o
35 mahałleniŋ dapıları tüm orda, onnar sahab‿ ołmuş. ora onnarın yayłasıyımışımış. túrkmenner gelmiş, onnar dağın ete:ne gitmiş, orayı túrkmenner sahab‿ ołmuş zama:nında.

Babanıza ve kardeşlerinize dair biraz anlatabilir misiniz?

babamgil üç ġardaş, dört‿ te ġız var, yedi ġardaş. ısmayıł amcam doḳus‿ senede
40 gelmiş askerden. doḳus‿ sene yapmış. memed‿ amcam dó̤rt beş sene yapmış. babam leplebi satarmış. bir subay geldi diyor babam, medi:nedeymiş. orda iştima: yapar diyor, bitler cingil cingil diyor, babam aŋnadırdı. sübay gelirimiş sövverimiş, başa çıḳarımış. bu dimiş ki babam, ülen arḳadaşlar bu her gün bize sövvüyor, biz de buna sövvelim dimiş. gelmiş subay, sövvmüş. hanımına şöyle varmış, biz de saŋa sövvece:z dimiş, sövvmüş.
45 sövvmüş babam. söz ittikleri arḳadaşları çıḳmamış, iki arḳadaş çıḳmış. biri izmirli diyor, biri sudura:ndan. bizi dóvvdüler diyor. avradı ça:ğ̤rmış, ġonyałı sóvvdü, saŋa bi‿şi:y̤ ołdu mu? dimiş. avrat benim bi‿şi:den haberim yoḳ dimiş subayıŋ ġarısı. ordan babamgil ġaçıyor. bi yire geliyołlar, telèfon direkleri dikellerimiş. om‿ beş gişi ġaçtıḳ diyor. orda ġannımız aç diyor... ałdım diyor babam, para virdi adam diyor. çıḳtıḳ diyor. giderken
50 diyor, bi deve yavrısı varımış, keselim dimişler. ołmaz didim diyor babam. şimdi arap gelir, fitilli túfek varımış, bizi öldürür. baŋa ġızdılar diyor. izmirli dimiş ki, a:met dimiş, ġafaŋa k̲ólgede yatırḳan daş vuracaḳlar, dikḳatli ołdimiş. babam da g̲úçlü. duttu:nu basar. iki gişiniŋ fılan haḳından gelir. yapamazlar diyor. geldik diyor, izmirliyi burdan uğurładım ġonyaya diyor, oradan da k̲óyüne g̲itti diyor. öylelik sıra geldik diyor, dört
55 beş senede diyor. burda yaḳaładılar g̲íne diyor, ereğilde deve çektim diyor, askerli‿ bitirdik diyor. memed‿ emmim aşçıyımışımış, askerleriŋ yime:ni bişirirmişimiş.

Metin Numarası	**38**
Derleme Yeri	**Hotamış beldesi-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Fevzi UZUNÖZ (78), ilkokul üçmezunu.**
Konu	**Tarih, eski yaşantı, konuşma tarzı, geçim kaynakları, kelimeler.**

Bu köyün kuruluşu hakkında bilgi verebilir misiniz?

bizim osmannı döneminde. bizim asłımız túrkmen. hâ: osmanłı dóneminde orda ortă ‿ asyada ġuraḳłıḴ ‿ ołmuş. ġuraḳłıḴ ‿ ołuncu, ma:dem sorduŋ, buruya apsef deyi bi, bir şeyimiz varımış, ı:, aşiret başḳanı diyelim ġayrı. hâ:, o zaman o apsef bey gelmiş, opsannı pa:díşahı, hanġı pa:díşahısa, de: bu belki de üş dört yüs ‿ senelik, beş ‿ şüz senelik mesele. ondan sõ:ra, burda pa:dışahınan onuŋ ismini bilmiyirim. onuŋunan g̱örüşmüş, o zaman o da müsa:de itmiş. bizim şurda bi şey var, ġoca burun var derbet. yanı o ístanbułdan posta gelirkene hem merdivenniġuyu, geldiyseŋiz işte orda da varıdı, merdivenniġuyu, hemi de atların di:neneca: yir hemi de atınan postayı getiren adamıŋ di:neneca: yir. aynı tiren ‿ ısyasyonu gibi orda yorułan ‿ atınan yorułan ‿ adam orda yatarımış, burdahı di:neŋgin adam bilir, postayı devam iderimiş. burda da o dönemde osmannınıŋ postasını soyałłarımış. şurda derbet diyi ġoca burun var. hátta: bizim tapułarıŋ şeylerinde hüdütlerinde hırsız deresi, ġaçaḳ yołu diyi ge ̨er. o zaman burałar işsizimiş. ot de: adamıŋ boyunda, onuŋ ałtından tünel yapar devletiŋ postasını soyałłarımış. ha: bizim türkmenner de iyi atı, ata binip iyi siłah ‿ attığı için osmannı húkümdarı müsade itmiş bizi buruya. buranıŋ evelki ismi suhur. şi˚mdiki ismi ordan gelme hotamış. a:nadıŋ mı? ondan sõ:ra işde biz gelirkene o roman adana beyliyímiş, beylerbeyiyimiş. o iç ‿ anadołuya sałmamaġ ‿ isdemiş. o zamanḳı siłahłar oḳ, ġarġı, şu bu. onũ:nan müca:dele etmişler, apsef bey yara ałmış, bizim ġa:biniye siz devam ‿ idiŋ dimiş. atłar hep eğitimliyimiş. ġarġıyı dikmiş, yurałını dołamışłar, eğer ben ‿ ölürsem at arḳaŋızdan varır dimiş. size habar virir. ha:, ben ‿ ölmessem, bėn arḳaŋızdan devam iderim onnar benim üstüme gelemez dimiş. ondån sõ:ra na:yet apsef ordaḫı adanadaḳı beylerbeyiniŋ ileri gelen aḫıłłıları, ḳarġınıŋ depesine ġuş ġonmuş. bu ġuş ġonuncu, ülen deliler dimiş, sa:ğ adamıŋ ġargısınıŋ üstüne ġuş ġonmaz, bu adam öldü dimişler. ondan sõ:ra at ölüncü zatan ġuyruğu ciğałamíş, bunnara ułaşmış, arḳadan, habarcı ołaraḳ.

mesele büyle, buraya gelmissik. ondan so:ra da burda: bu hırsızıŋ ḵókünü kesmişler. burdaḫı devletiŋ postasını soyannarıŋ. işTe buraya bó:le yirleşmissik. durum bu.

Bu yöredekiler Konya'dakiler gibi mi konuşur?

aşşa: yoḳarı ġonyayınan aynı dimek canım işTe. ora biraz geliyor gidiyor şeklinde, biz geliyir gidiyir diyoruz túrkmen ‿ ołaraḳ. amma şimdi buranıŋ halḲı da zatan yaşandısı ġonyayınan aynı nerdeyise. sosyał durumłar ołsun, ėfendim fałan durumłar ołsun aşşa: yoḳarı o eski ḵóylülerden saf böün kişiler yoḳ. şindi televizon var, internet var, efendim telefun var, her ‿ imḱan var. yanı o yönde herkez bilişli ya:ni dimeg ‿ istediim. haḫ. başḳa soracağıŋ varısa sor. bizim gelişa:tımız büyle gelmiş.

Buranın geçim kaynakları neler?

bizim geçim ġayna:mız çiftçili:nen ġoyunçułuḳ. merdivenliniŋ o iş yanda ġonya yołununŋ üs yanda yayłałarımız var. orda ġoyunçułuḳ yapıyoruz. işde şimdi ba:zıłarı boşładı, ba:zıłarı devam ‿ idiyir. ondan sõ:ra, evel ġıracına ekin ekiyorduḳ. şindi yerałtı su:yuŋ imḱannarından yararłanaraḳ sułamíya döndük. şindi de sułar düşüyür aşırı. tıraḳdörler çekemiyir. evel biz tıraḳdörünen burda hotamış gölü varıḳana, seniŋ elindá: şeyde vardır belki hotamış gölü varıḳana su yaḫın ołdu: i˚çün tıraḳdörler çekiyirdi. şindi hotamış ġólünüŋ ołduğu yir tama:men süreke evel göl varıdı. evel. evel evel. aşşa: yoḳarı yirmi yimbeş sene eveła:. otus ‿ sene ołdu mu emmiza:de göl gideli? işte yi:rm ‿ otus ‿ sene evel burda ġól yatıyırdı şu özde. ha: o ġól çeḵíłdíḵden sõ:ra sułar düşmeye başładı, tıraḳdörler kifa:yed ‿ itmedi. devletiŋ imḱanından, devlet yeşil hat çekti ceryan. işte o ceryandan yararłanaraḳ herkez ġuyusunuŋ başına ė:, ġaş ‿ beygirlig ‿ dinama ġoydu ya:ni. şindi dinåma çekiyir suyu. işte evelki ekincilikten şindi hałḳ mısırınan ayçiça:ne dóndü. pancar. pancar za:tán evel de var. bu yerałtı ġuyułarı çıḳałı biz pancar ekiyiriz. veła:sıłı durum bu şekilde, hayat deva:m ‿ idiyir.

Gölden sağlanan geçim kaynağı nelermiş?

evel? evel bałıḳTan başḳa, bałı:nan ġamış varıdı. işde fuḳarałar ġalenderler ġamış derer satardı pazarda ġótürür. ėvel hep ġara örtüyüdü, daḫa şonnar hep işde böyle ġara örtüyüdü bu evler soğła varıḳana, ġól varıḳana. bu çeła: v̇urułłar, bunuŋ üstüne de sarı samannan böyle höbeleller, işde elinde ołan muşamma çeker, nayłun çeker, o şekil yaşardı.

Çelek ne demek?

bu çelek diriz biz buna. ġamıştan. ya:ní bu ya:ğm̊ırdan ġardan bina:yı ġoruyur. şindi elinde ołan çatı yaptırıyır eviniŋ üstünü. baḳ bi da:ne de orda var ev ġarşıda. o adam ġonyuya g̲óşdü, baḳmiyıłłar, çeleg ‿ ev çeleg ‿ ev, ġamış çelek baḳ. şorda şorda, arada. hah, támam. velḫa:sılı durum geçim ġayna:mız çitçilik. meşur. şindi de duydu:ğ̊uma g̲óre, emmiza:de didi, mısırıŋ para, daban fiyátini mi düşürüyüler, daban fiyatını dúşürmüşler biŋ k̲úsürden işde doḳuz yüz k̲úsüre düşmüş, yahut sekiz yüz mü? onuŋ ‿ uçun ġonyada yörüyüş ołmuş. ben diyneyemedim televizonda, g̲óstermedi. dıştan ġoya: ital gelirimiş, gelecáḳ miymiş.

Çevredeki diğer köyler demi buraya bağlı?

bura evel nahiyeydi ben çocu:ḳana. müdürüyet varıdı na:ḫ̊ye müdürü. ondon soŋura na:ḫ̊yeyi ġałdırdıłar, sõ:ra bura iki köyüdü, birisi ṣa:bannı hemen ortada yoł var. birisi, onnar da orta asyadan gelme daşpınar. buranıŋ ismi daşpınar. mahałle, k̲óy ołaraḳ. amma umu:m ‿ ołaraḳ hotamış. bizim dedelerimiz, babałarımızıŋ a:nattı:na g̲óre işde ortă ‿ asyanıŋ hanġı kesiminden bildiğim yoḳ, yałan soḳmayałım. buranıŋ ismi bíz geldiğímizde suhurumuşumuş, suhur.

// şindi burda yoł yapiyirłar meseła:, şu ġałdırım daşını ġałdırdıłar, asfat mı dókecekler, yahut ‿ ta su aḳmaġ ‿ için ġanalisyon mu döşüyüller, çałışma var. veła:sılı ḳarapınar belediyesi yapiyir. b̲öyükşehir ona emir viriyir, o ġarapınar belediyesi de burayı ta:dilat yapiyir.

Metin Numarası	**39**
Derleme Yeri	**Hotamış beldesi-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Gündüz GÖK (62), ilkokul mezunu.**
	ABK: adı belirlenemeyen kaynak.
Konu	**Tarih, sohbet, konuşma tarzı, eski yaşantıya dair, oda**

kültürü, çobancılık, çocuk oyunları, düğünler, gelenek göreneğe dair.

ABK: ara sıra sałłardı ya. onu sałłatmaḴ ‿ için yanıŋda ġıcıḳ gidecek bi kelime ġonuşucun, sen ne biliŋ len? diyiciŋ. ġırda ġoyun güdüyü. / geliyi geliyi. / tek misiŋ? ałłah ‿ałłah, çocuḳłar gençlerinen gidiyidi, ik ‿üç genç ba:zen. sen ne sormaḴ ‿istiyin meseła:? köyleri yaz, bis ‿seá söyliyek, k̲óylere git. / hanġı ca:miye varıyıdıŋ?

gideca:m, ġaramana gideca:m.

ABK: ġaramana mı gidiciŋ?

şiyden gelmiş orta asyadan gelmiş. su:riyeden raḳḳâya gelmiş. halepten. ordan buraya gelmiş. oruya da şiyden túrkmenistandan gelmiş.

geçim ġayna: hayvancılıḳ. devecilik, eskiden. vałła: ikü:s ‿ sene ikü:z ‿ elli sene fılan buranıŋ geçmişi anca vardır. burıya gelmiş, burdan da:ğılmışlar. burda yirmi˘ ‿ otus ta:ne k̲óy var. on yedi ta:ne köy var. burdan daılmışlar. k̲ímisi çumrada k̲ímisi ġaramanda k̲ímisi ġarabuŋarda ġałmış. yarısı. bizim burda ilk şiy varımışımış, suğurłułar dirlerimiş. şiyle ġameniler varımış. onlar gitmiş bizim bura gelmiş.

Buranın konuşması Konya'ya mı benzer, Karapınar'a mı?

bizim buranınḳı mı? ne ġonyuya beŋzer ne ġarabuŋara beŋzer biziki. biziki kerḳúk túrkmennerine beŋzer, su:riyeye beŋzer. meseła: bizde hałaya bibi dirik. emminiŋ ġarısına cici dirik. biła:deriŋ ġarısına bacı dinir. ne ġonyuya beŋzer ne ġarabuŋara beŋzer biziki ya:nı. gerçi da:ılmış, túrkmenik diyiriz.

ġoyuncułu:muşumuş. yúzde sekseni ġoyun. şindik deyişti de, her evde ġoyun vardı. g̲úççükbaş. hergezin meslá: ġoyuncułu:du ya:nı. oḳuma yoğudu ya:nı. bizim bura sıḳıya da gelmez. ca:rada da pek aḳłı ermez. bizim bura hayvancılıḳ, tarım. maraşa gelmişler, aḳsaray, bura. bi ġısmı maraş, bi ġıZmı su:riye raḳḳa. şurda raḳḳa k̲óyü var, onuŋ ismi.

// esgi düzen bitti gibi. esgiden bizim burda asgere gitmeden ġız virmiyillerdi. şindi asgere gidene virmiyiller. do:ru canım. bizim burda yi:rmi sene önce asgere gitmiyen adama ġız virmiyillerdi. hergeşin bi amacı vardı. asgere gidik gelik düzen ġuracaḳ. şindi asgere g̲ídene virmiyi adam.

ABK: benim aya:ma bi daş battı. bura şiyle şişdi, doḳtura gittik, yattıḳ. baŋa şiy virecek, hava deyişimi virecek, acemi birli:nde. ġomutana vardım sö:yledim, ġomutanım báã̆ hava deyişimi virmeŋ didim. niye? didi. ben didim ḵóye gítsem askerden ġaçmış gelmiş diller didim. ałłah ałła:h didi. millet burda yatacı:ḳ didi didi, siktir gid ‿o zaman ġovuşta yat didi.

bizim burda şindi esgi dúzenner bitti hemşerim. bizim burda evelden bi cena:ze ołurdu bir ‿ afta on gún adam dúün̆ ‿ itmezdi. bir ‿ ay, ik ‿ ay yeni giymezdi. yas dutułurdu ġoŋşuya. ha bi yemek adeti var şindi. meseła: bi cena:ze evine bizim burda om ‿ beş gún yimek gíder. ġoŋşuları gótürür. amma eskiler bitti.

Oda kültürü var mı?

oda, her eviŋ odası var. baḳ, ḵóyüŋ deyil, her ‿ a:neniŋ odası var. ahırı varıdı. gelirdi adam, ġışın satıcı gelirdi hem hayvanına baḳıłırdı hem misa:fire. her ha:neniŋ vardı. yanı bir gişinin deyil. beKi de yüz ta:ne oda. odałar ġapandı. misavîr gördü mü ya ev sa:bi bi ġuru yavan ekmek gótürüdü. atına baḳar, atının samanını virir. o gúnde ona a:yídidi. şindi bitti o işler. cena:ze burda cena:ze çaliyi, şorda çałġı çaliyi. evelden bundan yi:rmi sene ónce bizim çocuḳłu:muzda bi genc ‿ ołsun bir ‿ ay, iki˘ ‿ ay şiy giymezlerdi, irenkli giymezlerdi. ġoŋşu ossun isderse. siyah gíyellerdi, pek ałłım yeşillim gíymezlerdi. dúğün ‿ ołmazdı ġoŋşu öldü diyi. şindi şorda ölüyü burda çałġı çałıyı.

ABK: ya biz bi şiye gittik bi cena:zeye gittik ġonyada. bi teyip sesi geliyi. cena:ze namazı ġıłacaḳ. adama, adam diyi, ya: didi siziŋ oraya ses nirde varacak? didi. ġapatmaŋ şiyi didi. ġısałım didi adam.

ya: seniŋ şehir ayrı bura ayrı. şehir ġonya. ḵóyde yapiyi adam.

Çobancılık işi nasıl olurdu?

yedi ayłıḳ dutułurdu. adam yedi ay ġoyun güdüyüdü. ġoç ġatılasıya ġırda yatırdı çoban. şindi o yoḳ zabah gíder ayşam gelir. yayłıya gíderdi. ekma: ağaya a:yididi. şindi bitti, ġoyun bitti. bizim ḵóyde meseła: bizim çocuḳłu:muzda elli elli súrü varıdı. súrü normałde beş ‿ şüz ałtı yüz ołur. şindi pek sürü yoḳ. bitti, hayvancıłıḳ túkendi. bizim buranıŋ geçmişi ġoyuncułuḳ. asłında ġoyun etinden başġasın ‿ da yimezlerdi. yini yini

ineg ‿ eti yimeye başładılar. ġoyun piyniri, ġoyun ya:ğ̣ından başḲa yimezdi bizim böyüklerimiz. şindi bitti.

Bu çevredeki köylerde yörükler var mı?

yörükler emmiza:de ołur. bizim emmi uşa: yanı dedelerimiziŋ.

Bu köyün sıkıntıları nelerdir?

bizim böyüklerimiz fa:yize g̱írmezdi deła:nnı. benim babam seKsan yaşında öldü, seksen segizde öldü, tarım ġırediye ü̱ye ołmadan öldü. bi de şindi fayızdan çıḳamıyırıḳ. yidí:miz de fayız, içti:miz de fayız, oturdu:muz da fayız, işimiz de bitik yanı.

Buraya has yemekler nelerdir?

bizim gendi esaz yema:mız mı? gendi esaz yema:mız bizim şiy, çilli. çirli. üzümünen ġoyununŋ ġabırġasından bişer. şiy mantı, kö̱fte var topałaḳ diriz biz. bułġurnan ciyerden de ołur. ġoyunun ġaraciyerinden. serpme var, serpmeden çeKeller ġaraciyeri, onnan yuğurułłar. şiy, bamya. şiy çorbası, bizde şiy çorbası çog ‿ içilir, yo̱vurtłu çorba. esgiden do:ğ̣ramaç varıdı. sarımsaḲłı yo̱vurt, ek̲ma:ŋ ufa:, onnan yinirdi. peynir, ya:ğ̣. biziki tułuḳ pėyniri. iyle g̱ó̱ peynir şiy deyil. şindi ġuru peynir. ek̲ma:ŋ arasında şiy idellerdi, işli çórek. ġıvrım. şiyden çekilir ġoyununŋ ġayma:ndan çekilir. ġuymaḳ var, ġaymaḳTan bişer. bułġur piłavı. ya:zın meseła: g̱úzün ilk önce babamg̱íl anamġıł ałtı havay, bi kile bułġur üğüdüllerdi. un üğüdüllerdi. bi senede bi ev meseła on iki havay bułġur yirdi. herkeş evinde yuḳa ekmek yapardı. şebit. saçta bişer. şindi ġałmadı ġayrı. yuḳa ekmek iden de yoḳ. avrat ‿ta ġałmadı ekmeg ‿idecek.

ABK: bizikiler idiyi.

ya a:ma:n, beş gişi ġałmıştır. seniŋ iderdir ġızıŋ itmezdir canım. ya̱v ek̲ma: iden yoḳ canım, do:ğ̣ru yaní. hamırı eline ałmadan gelin ołannar vardır. bu k̲óyde her ‿ g̱ún ekmek idilirdi, her ‿g̱ún. ramazanda babamg̱íl oruç dutardı, he:r g̱ún ekmek idilirdi.

ABK: k̲óyde oturuyuruz, yoğurt yoḳ, peyniri satın ‿ał, yumurtayı satın ‿ał, yoğurdu satın ‿ał, k̲óylüsün ne a:nadıŋ.

o ġadınnardan k̲ímse ġałmadı yie̲n. şindi şałvar dikecek ġadın ġałmadı. hebisi hazır. evel ġadınnar şałvarı gendi dikerdi, içli:ni gendi dikerdi, ü‿ú:ne ö:nük dikerdi şałvar batmasın diyi. onnarın hebisi bitti. şindi dikecek adam da yoḳ, giyeceg ‿ adam da yoḳ.

şindi şurda ġadınıŋ eta:nán oturması bi başḳa, şalvarınan oturması bi başḳa. ġadın rahatça oturu şalvarı g̱íyse. isła:miyete g̱óre de uyġun. ámma şindi yoḳ. bi daracıḳ don ya ‿da daracıḳ etek, tortob ‿oturuyu.

Çocukken hangi oyunları oynardınız?

bizim burda çelik varıdı. diyna:nen oynanır. bi çelik bi diynek. yałaḳłı vardı, yałaḳsızı varıdı. billi ołur. aşıḳ oynanırdı çoḳ zaman. ġoyunuŋ aşı:ndan aşıḳ çıḲardı, onu:nan oynardıḳ. saḳłanbac ‿oynadıḳ. mucuḳ, mucuġ ‿oynanırdı. ip atłałłardı ġızłar. mandirli kendirli oynanırdı. şindi o da bitti, yoḳ ġayrı.

Düğünler nasıl olurdu?

dúŋür varıdı, pėrşenbe g̱únneri varıdı. yüzde sekseni babanıŋ söz haḳḳı ołurdu. ġızı, münasip g̱örüse baba virirdi. ondan so:na da evleneseye ġadar birbirini g̱örmezdi. g̱örmeden gelin gelen var. yanı şiy, bi g̱örücü usułu fiłan deyil. du‿únnerde cuma: g̱ünü bayraḳ dikilir cuma:dan so:na. şindi bazar g̱ünü yimek yinir. evelden cumartesi yimek yinirdi bazar g̱ünü gelin çıḳardı. bi cuma:rtesi aḳşam ġız evinde ołur du‿ún, cuma: g̱ünü aḳşam o:łan evinde ołur. şindi bitti. şindi bazar g̱ünü yėmek yiniyi, çıḳıyi. bayraḳ dikiliyi aynı da.

Düğün nasıl geçiyor?

ġadınnar ayrı oynar. bizim ġadınnarın ołdu‿u yire erkekler hiç g̱írmez. erkekler ayrı oturur. ġadınnarın ġız başı ołur orda ġadınnar yapar, erkekler ayrı yapar. şindi gene ha:İa aynı. erḱa:n, ġadınıŋ girdii‿yire ėrkek girmez. erkek ġadın ayrĭ ‿ ołur. o üyle ołurdu. şindi herkez ġız telefunnan bułuyu, herkes viriyi. şindi ġız, babanıŋ da söz haḳḳı yoḳ. isderse ġavur ossun, varaca:m didi mi gidiyi adam. yėtmiş, seksen, doḳsana ġadar bu ḳóyde bi boşanma ołduydu. bi gişi. şindi ałłah muåfaza herkeşiŋ evi herkeşe doḳaniyi. şindi her ha:nede var. topłum bitti ya:ni.

Sünnet düğünleri nasıl olur?

súnnet dú‿ünü yapan yapar yapmayan evinde kestirir. evelden aptał varıdı aptał gelik kesiyidi. ġonyada şiy varıdı, çumrałı ibilim varıdı. geliyidi harman zamanı kesik ġoyuḳ gidiyidi. iłaç miłaç súrme yoḳ. ciłedinen kesik gidiyidi. bodura sürüyüdü, tos ‿ sürüyüdü gidiyidi.

Asker uğurlama nasıl olur?

bizim burda her eve, herkeş eve askere ziyarete varır. bizim k̲óyde deva:m ‿ idiyi. ġaç asker gitti? yi:rmi asker. k̲óy tüm varır. askere beş on ġuruş haçlıḳ virir. iki senelik yiyecá: para çıḳar. millet ġuyar, cebine para ġuyar. bi de burda dova: ołur, topłuca çarşıda bi dova: ołur, asker dova:sı. ıcıḳ ‿ ta bu emmiŋe sor. ben ġaramana gideca:m.

Metin Numarası	**40**
Derleme Yeri	**İslik köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Mehmet KANIK (80), okuma yazmayı askerde öğrenmiş.**
Konu	**Tarih, eski yaşantı, çocuk oyunları, askerliği, eski yaşantı.**

Buranın tarihi hakkında bilgi verebilir misiniz?

bunuŋ, şôrda bi ören var. osmancıḳ. osmancıġa gelmişler, hotamıştan ayrılmış, bir mahałle, bir süĺa:le, orayı beklemeyeca:m, orda üç beş sene ġałdıḳtan so:ra burda bir ġuyu varımış, k̲ór ġuyu, issiz ġuyuyumuş, issiz ġuyu ołunca o ġuyunuŋ başına topłanmışłar, adı islik ołmuş k̲óyüŋ. islik k̲óyü. faḲı hocagil, şurda eski ca:mi varıdı ya, osmancıḳtan gelmişler, eski ca:miyi faḳı hoca yapdırmış. dimiş ki, hacı ma:mut, g̲ünüŋ, yahut ‿ ta babası orayı ben bilemem, faḳı hoca kilise yaptıriyi dimiş, buraya topłanıncı. kilse ołur mu müslüman bir ülkede? adam işte bi ‿şi:ler söylemiş. o eski ca:mi yapılmış. öta:n yıḳıłdı, biliyirik biz ya:. yetmiş segizde. temel atılırḳan ġalın demir atıłdı orâya. ca:miyi biliyirim yaptıḳłarını. ustałar didi ki biz her g̲ún her g̲ún amele deyiştirirsek ałıştıramaḳ. ben yi:rmi g̲ún çałıştım. yi:rmi g̲ún burda daş daşıdıḳ. özel daşçı varıdı ġamber, kesmezli. o daşı vururdu çekicinen, keserdi. üyle makine nirdeydi? daşırdıḳ tamam. şurda ġayacıḳ k̲óyü var. orda ġaraġoł varıdı. ġaraġołda candarma gece devriye gelirdi. kim perdesini çekmesse devriye zaba:nan gel ba:y̰ım hasan, sen niye aḳşam perdeŋi çekmediŋ? ġaratma varıdı. uçaḳ gelecek bombałıyacaḳ da:vası varıdı. evleriŋ içinde istihġam ġazıłdı. onuŋ içine üyle bi ‿ şiy ołursa adamłar gizlenecek. eveli tenikeynen ġaz ya:ğ̰ı gelirdi, o ġaz yağı ha:ne başına mı, nühus başına mı yarımşar litre virillerdi, yahut bir litre. muhtarłıḳ dağıdırdı, o da ay başına gelmezdi, vezir yaḳardıḳ. yitmiyidi ya:ni. o ġaz ya:ğ̰ı yitmezdi. şüyle tenikeyi eydiler, ucuna bi çabıt fetil ġoydułar, o veziri de içine döktüler. o yanırdı, içeriye oturuduḳ, birbirimizi g̲óremezdik.

zoba yoğudu, yaḳacaḳ var ama soba yoḳ yaḳacaḳ. ocaḳłar ołurdu şiyle. bizim işlerimiz buyudu. ayaḳḳabı yoğudu. söylemesi ayıp eşşeg‿ öldü müydü çarıḳ dikilirdi aya:ğ̆ımıza. sığır ölürse, ök̲úzüŋ ołursa, o da g̲ótürüŋ üç beş ġuruş para yapardı, satardıŋ bazarda. ona da eviŋ zaru:ri ihtiyacı ołan sab̊ın, kiprit, vezir. ca:re içenner, ba:zan ca:re içellerdi, ġaçaḳçı şiy gelirdi bozġırdan yahut‿ ta daşkentten, dağ k̲óylerinden. tütünü ġaçaḳ ekellerimiş, onu neyinen döv̇ellerse, çuv̇ał çuv̇ał gelirdi. o ca:re içenner de ondan ałırdı. ġaste ḱa:dı yo: da, bi ḱa:dinen sarıłłardı, dóv̇me çaḳmaḳ varıdı, çaḳma:nan fetil, onu da yaḳałłar içellerdi. biz g̲úzel g̲ünde yaşadıḳ. soraca:ŋ başḳa varısa cevapłandırıyım ben. / çėşme gelesiyecek ġułłandıḳ.

Çocukken hangi oyunları oynardınız?

biz g̲úççú:kene, g̲úççü:ken ufa:ḳan, işte da: oḳuła giderdik gitmezdik, o zaman ġızımış o:g̊łanımış diyi bi‿ şi:y̨ yoḳ. çoturum eşşek oynardıḳ. ġız erkek oynardıḳ. şiyle sırałanırdıḳ, duvara atłardıḳ. daş oynardıḳ. oyun buyudu. oyunnarda aşşıḳ ołur. ġoyunuŋ ayaḳłarı kesildi de çıḳtı mıydı, ondan soŋra aşşıḴ‿ oynardıḳ. bizim oyunnar buyudu. daha soraca:ŋ varısa sor.

Aşşık nasıl oynanırdı?

ya: nasıł oynanır? topłanıyıłłardı biyle oynanıyordu. sekeleme daş oynałłardı. sekeleme dillerdi o g̲ünüŋ beyrinde. mazı oynałłardı. şoruya şiy yapałłardı, şiyle şoruya bi çuḴur deşellerdi, burdan atałłardı. meseła: şiyle atałłardı. mazıyı oruya kim şiy‿ itti miydi ordan girmesse o onuŋ mazısını aliyidi. mazı oyunu oynuyułłardı.

Çelik çomak oyunu oynanır mıydı?

çelik çomaḳ mı? şiyle onu, şu‿ g̊adar bi şiy parçasını keserdiŋ, ta:ḫta parçasını yahut‿ ta buna beŋzer bi‿şiy. onu, şu‿g̊adar da uzun bi soPa ołur, deynek, onuŋ ucuna ġoduŋ mu v̇ururduŋ. ordan birisi, şordan ġapabilirse sen oyuna çıḳaŋ ordan dururduŋ. o v̇ururdu sen ġapardıŋ. bizim oyun buyudu. başḳa da sorursaŋ eyer gidik geldíğim yiri, ik‿ üç sefer istanbuł seferim‿mar. istanbuła gittim. / çoḳtan beridir g̲özüm almiyidi, g̲özlük ġułłanmadım.

Askerliğinizden bahsedebilir misiniz?

elli doḳuzda askerim, ezi:neniŋ bi çanaḳḳale ġaza:sı var. orda her g̲ún iki gişi g̲ónderillerdi, açıḳ ġaraç varıdı, bir de maranġozha:ne varıdı. oruya giderdik, báã̊ om‿

beş yi:rmi gün̲de bi nöbet gelirdi, nöbete giderdim. nẻbette bir gün̲, ekimiŋ onu om ‿ beşi, orayı bilemiyirim çoḳ zaman ołdu. şittedli bi rúzġar çıḳtı, ġapałı ġaraca ałdılar askeriyeniŋ arabałarını. ben oruya tek nöbete gi̲ttim. oruya gittim, ġapı mumłu, şiy kilitli, üzerinde mum ‿ mar, ġapałı. orda hepisi sa:ğ̊łam teslim ałdım. orda aradan on daḳḳa mı geçti, om ‿ beş daḳḳa mı? o zaman bizim zama:nımızda ġabıt varıdı, parke yoğudu. ġabi̊du çektim duruyurum, poyraz tarafta bi pencere var. pencereniŋ ałtında duruyurum, ülen içerde iki gişi ġonuşuyu. ałłah ‿ ałłah didim. ġuła:mı şiyle viriyirim, anładı‿m yoḳ. o anda bi ġorḳma geldi báŋa. ömer ataġan diyi bi yüzbaşımız varıdı. o:ğ̊łum aman dikḳatli ołuŋ, burda gece bi tabırı, şiy gelmiş ca:sız gelmiş nöbetçiyi öldürmüş, tabırı tüm şiyden geçirmiş, teslim ałmış, o aḳłıma geldi. benden so:raḳı nöbetçiye sö:ẙlemedim. söylesem adam ġorḳar. ikinci nẻbetime da‿ıtım ołdum. isdanbuła geldim, isdanbułda üç gün ġałdım. ordan bi ‿ diha da‿ıtım yaptılar gene. şiye gi̲ttik tekirdağ̊a. bir gün tekirdağda ġałdım, orda bi ‿ diha da‿ıtım yaptılar, üç ‿ çüz gişiydik, üç ‿ çüz gişiniŋ içinde de üç oḳuryazar varıdı. beni ałay ġaraġahına yazıcı virdiler. doḳsan beş kiyad ‿ ałayına vardım. tam bilmiyirim, evel oḳuryazarım amma bildi:m yoğudu pek. üç ta:ne maḳ̲ine teslim ittiler. o:ğ̊łum bunnara sa:hib ‿ ołdidi emir subayı. evet, başḳa ne sorucuŋ?

Bu yöreye özgü büldiğiniz türküler var mı?

kim oḳurdu kim yazardı
bu dúğ̆ümü kim çözerdi
her gişiniŋ hüküm yołuydu
ġurdunan ġoyun bir gezerdi

dimiş. bunu mevła:na hazretleri söylüyür. ne dimiş adam,

mał sa:hibi mülk sa:hibi
hanı bunuŋ ilk sa:hibi
o da yałan bu da yałan
fili yuttu bir yılan
biráz ‿ de sen oyałan

dimiş.

// bundan çoḳ evellerinden, atmış yetmiş sene önce benim ufaḳ o:łan segiz on yaşłarındayḳana ġırłarda ot biterdi. otu ordan adam ora:nan yavut elinnen yołurdu. onu

ipnen üst ‿ üstüne ġordu, ba:ğ̯ładı, ona şelek dillerdi. bu:ğ̯dayı ġałbırınan, g̱özerinen eleŋ, ałtına irileri çıḳar, ona da ġıvız dinir. ġıra eveli bostan ekellerdi. orda ġarpız, kelek neyise. ġamış biterdi sazda. onu getirillerdi şiyle uc ‿ ucuna dikellerdi, ba:ğ̯ałładı, onuŋ içinde yatardı şiy, bekçi. ona tałvar dinir. benim ġuła:m ağır duyuyu, anłaşamiyirik.

Metin Numarası	**41**
Derleme Yeri	**İslik köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Assef BULDUK (56), ilkokul mezunu.**
Konu	**Tarih, köyün sıkıntıları, çocuk oyunları.**

Bu köyün tarihi hakkında bilgi verebilir misiniz?

a:bim bu k̲óyüŋ ta:rihi, buruya şiy ołaraḳ gelmişler hotamışa güvenlig ‿ołaraḳ. osmannı zama:nında burda hırsızłıḳ, hıya:netlik, kervan soyałłarımışımış. ordan, su:riyeniŋ raḳḳadan aḳıncılar, at üstünde cirit atannar, onnar bizim dedelerimiz buruya devlet at oynadılan, cirit atılan düz bi yir diyi getirmişler. ondan buruya ġałmışłar. o g̱úv̇enniği de sa:ğ̯łamış. g̱úv̇ennik için gelmissik. bi şiye g̱óre ik ‿ ü:z otus ‿ sene fiłan bizim gelme şiyimiz. asłımız su:riyeniŋ raḳḳadan gelmeyik. túrkmen boyu yaní asłımız. ołanı bu. biz bu k̲óylüyük do:ğ̯ma böyüme. bu k̲óy túrkmence. geliyirik, gidiyirik dirik. biz dilimizden ta:viz virmek. çevre k̲óyler deŋişik ołur. burda gelivırdı, gidıvırdı diller. siziŋ memleketi:z nire? // onnarınḳı fiłan geçerli deyil. şimdi ona baḳma emmim de, bizim mısır düşük ġafamız ġarışıḳ. geçen sene biçerci elli liraya deriyidi, şimdi yetmiş lira istiyi baḳ. yi:rmi lira farḳ ordan bindi. mazıt geçen sene dört biŋ liraydı, şimdi yedi biŋ liraya çıḳtı. şimdi sen bizim şifremizi fiłan bıraḳ. bu ortam no:łacaḳ? ya:v̇ ísdanbuł şifresi ołsa ne ġarabıŋar şifresi ołsa ne? ġaramano:ğ̯łunuŋ şiyini kita:besini açıŋ oḳuŋ, bizim dilimiz ġaramano:ğ̯łunuŋ dili. ne yapıcı:z dili? baḳ süt biŋ beş ‿ şüz lira, yem seksen bir lira. bu gemi nası yüzecek biz onuŋ hesa:bını yapıyırıḳ burda. ben bunu hesapłıyırım.

Bildiğiniz bir fıkrayı anlatabilir misiniz?

nasi˘rettin hoca bir g̱ún, fıḳra istiyiŋ sen benden ya, nasrettin hoca bir g̱ún ġabirde ne var ne yoḳ öbür tarafta, hacı ġonsantremi bozma, ne a:nadıyırım da k̲ótü a:nadıyırım

ben? gel sen a:nat. hatipli:ŋ yoḳ hatipe engel ołmaya u:ğraşıyıŋ. nasirettin hoca şimdi ġabirde ne var ne yoḳ dimiş, gitmiş ġabire varmış. hoca az deşmiş şüyle, orâya eŋselemiş. orâya eŋselemiş, tam yatarḳan ġuła:na cıŋġırtı gitmiş. kervan sesi. bi ‿ diha baḳsaŋ do:ğrułmuş bu neci diyi. doğrułuncu kervan ürkmüş, kervanda da fincan yúḳú varımış. hocayı dutmuşłar, adamaḲıłłı dóv̇müşler fincanłarı ġırdı diyi, kervancıłar. eve gelmiş çoḳ yorġun biçimde. hanımı sormuş, hoca ne var ne yoḳ? vałła: do:ğru yatarsaŋ hiç bi ‿şi:y yoḳ, do:ğru yatmaz da sağa soła baḳarsaŋ filfili fincannarı ġıraŋ bir sürü dayaḳ yiŋ biyle geliŋ dimiş. biz de şindi filfili filcannarı ġırdıḳ, hóḳúmet bizi döv̈üyü. nöúrecá:z bilmem ya:ni. içerimizde bir sürü fırsatçı var. yazzıḳłar ossuŋ. bu gemi bizim, bizim sığınaca:mız, barınaca:mız bi gemi yoḳ. su:riyeliler bize sığınır amma biz onnara sığınamaḳ. afġannar bize gelir amma biz afġana gidemek. ya ölürüz, ya öldürürüz. sor ġardaşım, bilmedi:ŋiz, daḳıłan.

Çocukken hangi oyunları oynardınız?

gúççúkene oynadı:mız oyunnar çelik çomaḳ oynardıḳ, aşşığ ‿ oynadıḳ, daş oynardıḳ, birdirbir oynardıḳ, çoturum eşşek oynardıḳ, hołłu oynardıḳ, oyun soraca:saŋ biyle. adana da bize yaḳın, uzaḳ bi yirde deyil. ḳültürlerimiz aşşa: yoḳarı aynı. biz za:tán o yandan gelmeyik.

Metin Numarası	**42**
Derleme Yeri	**Karakışla köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Amil BAYRAK (72), ilkokul mezunu.**
Konu	**Tarih, konuşma tarzı, tarım, yemekler, oda kültürü, askerliği, bayramlar, düğünler, çobancılık.**

Bu köyün tarihini anlatabilir misiniz?

buranıŋ ta:rihi bin ik ‿ ü:z senesinde herałda, bin ik ‿ ü:z de: mi? şiy, özbekistanıŋ semerġant buha:radan hareget itmişler gelmişler. ilk önce adananıŋ ceyhana gėlmişler. orda sinekten duramamışłar, ordan ġarabınarıŋ apaḳ mahałłesine gelmişler. ordan da ondan so:na hotamışa yirleşmişler, hotamıştan da burałara dağılmışłar. hasanoba, ġaraġışła, ġameni, bunuŋ ‿ üçü ė:ŋ ilk önce gelen özbekler ya:ni. ötekinner, onnar túrkmenistandan gelme. bizim bura özbegistandan gelme.

Ötekiler kimler?

ötekinner túrkmenner. yeniġuyu, islik, hotamış, ortaba, ondan so:na ġayacıḳ, raḳḳa, aşłama. onnar so:na gelme. ilk buruya gelen cömaat ġameni, ġaraġışła, hasanoba. bunuŋ ‿üçü gelmiş.

Bu köyün konuşması Konya'ya mı benzer, Karapınar'a mı?

buranıŋ ġonuşması ġonyuya beŋzer, túrkçe. burda o túrkmennerde gelicik, gidicik, geliyirik, gidiyirik, öte beri, onnar bizim burda hiç yoḳ. bura esas túrkçe bura. ġonuşmamızdan belli ya:ni.

Bu köyün geçim kaynakları nelerdir?

buranıŋ geçim ġayna: ġoyuncułuḳ, reçberlik.

Neler ekilir?

bu:ğday, mısır, arpa, pancar, nȯvut, ondan so:na mısır, bunnar yitişir. sığır var şimdi. evel sığır yoğudu şimdi sığır da meydana geldi. geçim ġayna: bunnar ḵóyüŋ.

Sebze meyvelerden neler ekilir?

burda fazła zepse meyve fazła yitişmez. ha:, neye yėtişmez? herkes eviniŋ öŋúne yiyece:ni eker, domatis załatałıḳ, biber, işte başḳa ney? fasülle, işte bunnar yėtişir. ba:zen ġoŋşułarda elma bahœsi var, elmałar yitişir, işte bu. başḳa? bi ‿diha sor.

Bir gününüz nasıl geçer?

bir gṵnnúk hanġı işe ba:ğłıysaŋ ona gṵóre. bugṵn ekin dirdiriciŋ ekinnen meşġuł, bugṵn sóktürecen pancara gṵideŋ, böğṵn mała baḳaca:ŋ inne v̇urułacaḳ mała gṵideŋ. hanġı iş yönnenirse, hanġı iş önce ołursa ona devam ideŋ. mısır derilece:se mısıra, ekin derilece:se ekine, pancar sóḵúlece:se pancara, mała baḳıłaca:sa mała. ondan so:na, işte bunnar ya:ni. ilk ‿ önce ekin direr, ondan so:na nohudu direr, ondan so:na pancar sóḵúlür, ondan so:na mısır derilir. işte bunnar ołur gṵider.

Bu köydeki en meşhur yemekler nelerdir?

bȋranıŋ yemekleri, eŋ meşur ołanı sa͡a söyleyiviriyim. höşmerim diriz.

Nasıl yapılır?

höşmerim ġoyunuŋ südünden ołur. onuŋ ġayma:ndan ołur. o höşmerim meşurdur. piłavı var, fasüllesi var, nohudu var, ondan so:na var da var.

Bir tanesini daha tarif edebilir misiniz?

ben piłavı bişirrim. ilk ‿ önce tereyağını dókerim. e:yce tereyağı ġızarır. ġızardıḳtan so:na içine bułġuru dókerim. e:yce bułġur ya:ğını ałır. ondan so:na suyunu dókerim, duzunu dókerim bişer. ondan so:na çałarım ġaşşığı, piłavınan yanına da bi de ayran, bi de soẏan ołdu mu yiriz. temam işte bu.

Bu köyde oda kültürü var mı?

oda ḵúltúrü, eveli odałarımız varıdı. odałara misa:Firler gelirdi. esḵíden bi vasa:yit yoğudu, taḳsi yoğudu, öte yoğudu beri yoğudu. ha:, onu gidemezdi adam. meseła: şo ḵóyden geldi adam, aḳşama g̱ídemez. mecbur burda yatmak zorunda ġałırdı. atları ba:ğłıyacaḳ yir varıdı. ondan so:ra oda sa:bí kimise aḳşam yemek viridi. şurda oda varıdı, şu adamıŋ babasıydı. burâya yemek getiridi burda yillerdi. samanı yoğusa atınıŋ samanını yimini virillerdi, ekme:ni verillerdi, burda yatıłłardı. ayşam ġoca herifler ca:miden çıḳtı mı oruya, o odada oturułłardı. evel radyo yo:ğudu, televizẏon yo:ğudu, ondan so:na hiç bi şiylik yo:ğŭdu. şimdi radyo televizon şimdi hebisi cep televonŭna bindi iş bitti. esḵíden ġonuşma varıdı, muhabbet varıdı, işte muhabbet ołur böyle ołur ya:ni. televizon ołmassa, radiyo ołmassa hiç bi yirden habar, sen nirden ne hava:dis getirdiŋ arḴadaş gel ba:m sen boun şehirden geldiŋ, bi hava:dis anłat. öteki fiłan yirden gelirse bi hava:dis duyałłarsa duyałłardı. başḳa ḵórü ḵórüne burda işte birbiriynen ġonuşułłardı. e:skilerden ġonuşułłardı, sen ne yaptın, ben ne yaptım, işte şu şöyle ołdu, harman ġałdırdıḳ, ġoyun g̱úttük, bilmem işte kimisi ġoyun g̱úderdi. eskiden hergez małını gendisi g̱úderdi. şu adamınan biz hiç durmadan gendi małımızı gendimiz g̱úderdik g̱úççü:kene. işte durum böyle yiyenim, benim işim ‿mar.

Birka çsoru daha sorabilir miyim?

evła:dım benim işim ‿ mar. bėn burdan vardım mı mała baḳaca:m, çiftle: g̱ídecem. ḵímse yoḳ evde. o:ğłanıŋ biri ġaramana g̱ítti, biri de ġarabıŋara g̱ítti temam. işçiyi de g̱ótürdüler, bi afġan işçimiz varıdı. işte başḳa ne ġonuşuyum.

Sizin gibi buralı başka bir yaşlı birine yönlendirebilir misiniz?

ė:ŋ iyi hava:disi benden ałırdıŋ, işte ałdıŋ hava:disi, daha ne hava:disi viriyim ben saŋa yavrım.

Askerliğinizi nerede yaptınız?

askere ilk önce ta: anġarıya g̲íttim. etimesġutta dörd ‿ ay ġałdıḳ, ondan soŋna erzurum aşḳaleye g̲íttik, orda bitirdik geldik askerliği. atmış yediniŋ birinci ayında g̲íttim, atmış doḳuzuŋ bírinci ayında geldim. yi:rmi dört ay.

Eskiden bayramlar nasıl geçerdi?

bayramlar esḳ̲íden biz, şu üç oda varıdı, üç odıya varıdıḳ. ondan soŋra bi şurda varıdı, bi bizim oda varıdı, bi de şurda şo oda efe dayınıŋ oda varıdı. üç odi̊ya varıdıḲ ‿ üç tene şeker virillerdi herkeze. şöyle dutmaḳ yoḳ, adamıŋ biri daba: ałırdı a saŋa bi şeker, biz el öper sırałanırdıḳ, a saŋa bi şeker, şeker ałan g̲íderdi. üş ‿ şekeri yidik mi dadı dama:mızda ġałırdı, şeker na:rasın.

Düğünler nasıl olurdu eskiden?

dúğünde yėmeklerimiz iyi ołurdu. çorba, bamya, fasülye, ondan so:na etli piłav, ondan so:na datlı, bunnar ołurdu dúğün yimeklerinde. k̲ímisi mevli˚tli yapar, k̲ímisi çałġıłı yapar. esḳ̲íden çałġıłı çoğ ‿ ołurdu da şimdi çałġıłı dúğün ġałmadı. içkili ołurdu, masıraflı ołurdu. siłah atałłardı bilmem neyidillerdi, onnar şimdi pek bir ġałmadı ya:ni. g̲íne yapan da var ya:ni, yoḳ deyil.

Eskiden çobancılık işi nasıl olurdu?

esḳ̲íden çoban zabattan ḳaḳar, eskiden çoban gendisi ġoyunu ałır g̲íderdi. bi azzıḳ ġatałłardı, orda yazıda yatırsa piłav ġayıtı g̲ótürüdü orda piłav bişiridi orda yir yatırdı.

Metin Numarası **43**

Derleme Yeri	**Kayacık köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Tahir UZUNÖZ (52), ilkokul mezunu.**
Konu	**Köyün konuşma tarzı, tarihi, çevre köyler, Kadınhanı Türkmenleri ile bağlantıları.**

Kendinizi tanıtabilir misiniz?

bėnim ismim ta:hir, bėn bu oḴulda g̲örevliyim çalışıyírim. bu k̲óyün yirlisiyim.

Bu köyün konuşması nasıl? Karapınar'lılar gibi mi konuşurlar?

bu k̲óy işTe túrk̲men lisanı, işte tarımła u:ğ̲raşan bir k̲óy. bu k̲óy işTe túrk̲men lisanı işte tarımła u:ğ̲raşan bir k̲óy işTe a:rtıḳ tam túrk̲men. varıyo varı:yĭrız, geliyiriz, bişti:y̲di, ġaşTı:y̲dım, pėynir. ėfendime sóyleyim hüs, biş ‿ şi: deyil, bi˚yle yaní ózellii‿böyle bi̯r lisanı var. ėsḳíden bir şey vardı, túrk̲menner şóleni varıdı, de şindi o şólen ġapandı, yaní yapıłmıyor, şiy g̲íbi g̲elenek̲ g̲íbi bi ‿ şėy. işTe bu çumra, a:ğ̲ırłıı‿çumra ołmaḳ üzere, bu çumra ve ġarapınara ba:ğ̲łı yirmi yėdi yėrmi sek̲íz ta:ne k̲óy túrk̲men. bunuŋ yėdi sek̲íz ta:nesi ġarapınara bağ̲lı, yėrmi ġadarı çumraya bağ̲lı, çumra daha ağ̲ırłıḳłı. e:, bu zamanła ałibeyhöyü:g̲̲ünden başłamış, íl̲k gelen túrk̲menner. bura şiy, ġadınanı ha:riç. buranın túrk̲meni ałibeyhöyü:g̲̲ünden başłamış. cumhuriyet döneminde ayaḳłanmałar mėydana g̲elmiş, burda biraz, bizim k̲óyde de ołdu bi g̲íşi a:sıłmış, cumhuriyet dóneminde ayaḳłanma yapmışłar. bu túrk̲men, ėfendime söyleyim, dėlibaşı varmıştı, ġaşınan şė:y, alibeyhöyü:nde, dėlibaşı dillermişti. başı oyŭmuştu. işTe o:rdan g̲elmiş buraya hotamışa yirleşmiş, hotamış bi yėrleşim merk̲ezi ołmuş, hoTamıştan tėkrar yeniġuyudur, çi:i̲ldir, ortabadır, ḳayacıḳtır, küçükaşłamadır, büyüKaşłamadır, bunnar çumrâya ba:g̲̲łı u:zunġuyu, adaġałe, daşağıł, súrg̲úç, túrk̲men hóyük, túrk̲men ġaraḥöyú:ḳ, úçhóyükler, ėfendime sóyleyim, o óbür taraFta süleymanha:cı, bĭrada ė:, ė:yilmez, ġarac ‿ ören, hasan ‿ oba, ġaraġışła, ġameni. bunłar tamamıyła túrk̲men boyu, yaní túrk̲men ḳayı boyundan g̲élmeler, ġonuşma şėk̲ílleri bóyle. tarımła u:raşan bir mėrk̲ez, ołduḳça düz bi ara:zi. bu túrk̲men hava:lisi tamamíyle túrk̲iyenin ė:ŋ şansłı bólgesine oturmuşłar, tamamıyle düz ara:zi, da:ğ̲ yoḳ diyecek ġadar yoḳ ya:ní. depe ha:riç herang̲í bi túmsek yoḳ, túrk̲iyenin ė:ŋ şansłı bólgesine oturmuş k̲íşiler.

Aşağıdaki Sazlıpınar köyü de Türkmen mi? O köy hakkında ne biliyorsunuz?

türkmen. bèyşehèr g̲ólü vardı, o g̲èlmiş buraya bi sa:z mèydana g̲èlmiş, sa:zdan ġamış mèydana g̲èlmiş, ġamış sa:z ołmuş ismi sa:z dinmiş, işte ġamış bèrdi, sa:złı, dibinde ołuncu, sa:złıpınar ismini ałmış. sazłıpınar ama, a:slen k̲óḳú raḳḳa, su:riyeden g̲elme. túrk̲mennerin k̲ókü büyle.

Suriyedeki isminden dołayı yani.

hah, ondan dołayı, raḳḳa şehrinden dołayı. yaní bu k̲óylerin tanıtımı biyle, tarımła u:raşan bir k̲óyler, tama:miyle lisannarı bóyle.

Kendinizden bahsedebilir misiniz?

ben bu k̲óylü, oḳułda ç̲alışiyirim, eskiden oḳuł da yoḳmuştu. bèş yıłdır g̲órevliyim. oḫułda ç̲alışırım. bizim buranıŋ gelenekleri g̲órenekleri biyle. vardıydıḳ, g̲eldiydik, biştiydi, bişmediydi, aşana, ne diyim, varacaam, niriye gidiyiŋ, ne ołucuŋ, nö:ürücüŋ g̲íbi biyle lisannarı var. bizim túrkmennerin ġaynaşma şekli biyle.

Bu köyün tarihini anlatabilir misiniz?

k̲óyümüzüŋ ta:rihi önceden aşşa:daymıştı su g̲elmiş yıḳıłmış, bura ġırḳ ‿ałtıda mèydana g̲elmiş, ġurułmuş. önceden otuz birde, hotamıştan aşşa:ya ġurułmuş yirmi sekizlerde. ha:, ordan su basıncı buraya gelmişler, ora yıḳıłmış. bir kertrek ġıplesindeymişti. şimdi, şu anda ġırḳ ‿ ałtıdan beri bu k̲óy burada yirinde sa:bit bułunmaḳtadır. bu, yanı bi herang̲í bir ta:rihle ilgili bura bir hüyük, ġabir. yaní böyle fazła bir antiḳa muntuḳa bi şiyler fazła bir bułunmadı. yaní öyle bir özellii‿yoḳ. bi g̲eçmiş tarihi fazła yoḳ. sa:dece túrk̲men ołduḳłarından dołayı, lisannarının bi değişik tipi ołduundan dołayı. burda yi:rmi sekiz ta:ne k̲óy a:ğ̊ırłıḳłı çumra ołaraḳ yi:rmi sek̲íz ta:ne túrk̲men k̲óyü bułunmaḳtadır. ġadınanı ha:riç. orda da var túrk̲men. ama ba:ğ̊łantımız var. onnar da túrkmen.

Nasıl bir bağlantınız var?

bilmiyirim, hiç dek ‿ kelik ‿ te sormadım siz nirden gelirsiŋiz? nirden geldiŋiz diyi sormadım. yani onnar da aynı bizim lisan g̲íbi ġonuşuyułłar. ġadınanı da, her tarafı değil ba:zı yèrler. bura yirmi sekiz ta:ne k̲óy bir. eskiden beri gelenek vardı túrkmen şóleni, şimdi ġapandı. beş ałtı yıł üst üste devam itti. merkezi túrkmen, túrkmenġarahöyük merkez ołaraḳ túrkmennerin. ismi de túrkmenġarahöyük ołduğu için túrkmenġarahöyük.

55 ileride túrk̲menca:mili var, onnar da túrk̲men. úçhóyükler var, aşşa:da ü:rünlü var, o ałibeyhüyü:nden başłıyı tama:mıyła túrk̲menik.

Metin Numarası	**44**
Derleme Yeri	**Kayacık köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Dudu KOÇAKER (78), ilkokul mezunu.**
Konu	**Dedesinin eşkiyalık yaptığı zamanlarda nasıl yakalanmayışının hikâyesi, akrabalık isimleri, bir hikâye, eskiden tarla işleri, düğünler, gelin elbisesi, eski yaşantı.**

ġadınnar ġorĶusundan yanaşamazımışımış, ek̲ma:ı çuv̇ała dołdurułłar ġaçałłarımış. ondan so:na, bu ėşk̲ıya bunnar tüm iyle k̲ótúlük yapmışłar. bir ġara emmi dinen varımışımış, bi de şiyiŋ dėrvişleriŋ babası, bi de hamdi dedeŋ.bunuŋ ‿úçü ėşk̲ıya çıķmış i:yle k̲ótülük yapar, şe:ḫer şeher g̲ezeller, k̲ótülük yapałłarımışımış. souŋda bunuŋ 5 úçúnü yaķałamışłar, asma ėmri virilmiş, i:dam. i:dam virilmiş. ġıłłıymışımış ya, hePisi de, dėdeŋ fėna uyanı:mışımış. gitmiş ġazımış cımcıvłah çıķarmış yüzünü. Zaten ġırķ yaşındayımışımış, fena: g̲úzelimişimiş, fena: ġabadayı uzun boyłu şi:yimişimiş. bu üçü biri bułmuş ya, ėşk̲íya ya, üçü biri bułmuş, g̲etirmişler asmaya, asıłaca:mışımış. şunnar mı? dimişler. üçü de dėdeŋ, ġara ėmminiŋ babası, şu dėrvişlerin babası. şu iki dimiş, şu 10 adam deyil dimiş, bu adam deyil dimiş ėşk̲ıyałıķ yapan, amma şo adamınan şo adam ėşk̲íya dimiş. o ík̲íyi asmışłar, dedeŋi ġoyurmuşłar, hamdi dedeŋi, hamdi dedeyi ġoyurmuşłar. tıraş ołmuş, gendine baķım yapmış, o bułan adam bunnarı yaní hamdi dedemi bilememiş. şu adam deyil dimiş, amma şu ík̲í ėşk̲íyałıķ yapan, onuŋ ík̲ísin de asmışłar, ö̲lmüş. bu g̲ene şi:y itmiş, ondan so:na, so:na hasTałaa yaķałanmış, ġırk̲ 15 yaşında ö̲lmüş. otuz yaşında ġałmış ėbem, döndü ėbem otuz yaşında ġałmış, doķuz çocuķ otuz yaşında da g̲endi ġałmış.

Akrabalık isimleri nelerdir?

aķrabałara, amca ġarıłarına cici dėrdik, da:yınıŋ hanımłarına g̲elin bacı dėrdik, g̲elin bacı, cici, ondan so:na, nėnelere şindi babanne annanne diniyor ya, annanneye 20 babanneye o zaman ėbe dinirdi, ėbe derdik. babanneye de ėbe dirdik, annanneye de ėbe dirdik, ėveli ėbe dinirdi. ag̲a dirdik a:bilere.

Bir hikaye daha anlatabilir misiniz?

bir babaynan bir o:ğlan varımış. baba yaşlıyımış baba dimiş, ille ben hacıya gidecá:m, ille beni hacıya götür o:łum. baba yaşlısın, hacılı: yaní orda görevi yapamaŋ dimiş o:ğlu. baba da çoḳ şiymiş. içki içerimiş, fayiz işlerimiş, namaz ġılmazımış, ġuran oḳumazımış iyle bir babayımış. o:ğlan dayanamamış babasına, hacıya g̱ótürmüş. hacıya gidekene yołda babası ölmüş. babası ölüncü si:msiyah ołmuş baba. yanı ġorḳunç bi surat ołmuş babıya öldükten so:na. ondan so:na, yanı o:łu da:hi ġorḳmuş babadan. ondan so:na, biri g̱elmiş. biri g̱elmiş babaya, babanıŋ o siyah suratına iki elinnen bir şiyle sürmüş, bi de şiyle sürmüş. o ölen simsiyah hiç abdaZ namaZ i:mansız baba bėmbeyaz ağarmış. sormuşłar, ya: bu niye biyle ağardı neden ołdu bu dimiş. bu dimiş, g̱ünnúḳ dimiş, o şiye ġarşı yanı abdáZ namaZ i:mansızlığa ġarşı bu g̱ünnúḳ iki yüz sełavat getiriyidi pėyġamberimize dimiş. ondan bu adam dimiş böyle ołdu dimiş. o da peyġamberimiz, muammeT ‿aleyhissełamımış böyle elini suv̇uyuḳ ‿Ta şiyden. baŋa sełavat g̱etirdi g̱ünnük iki yüz, o:ndan bembeyez yapmış adamı. neyise adamı da bilmiyirim burıya mı kömdüler hacıya mı kömdüler. yarıda ölmüş adam, iyle yanı. sełavatı onuŋ ‿ uçu g̱ünnük beş ‿şüz sełavat çekiyirim faydası ossun diyi, iyle.

Eski yaşantıya dair anlatabilir misiniz?

önceki şiy, tarłałar. önce tarłałar öküzle sürürlerimişimiş. iki ta:ne öküz, arḳasında tek bi pułłuḳ óḳ̱úzünen sürürlerimişimiş. ġadınnar súrürümüşümüş, ėrkekler sürmezimişimiş tarlâyı. bėnim nenem, nenem súrmüş yi:rmi dönüm bi súrmüş, iki dönüm bi súrmüş. nenem súrürümüşümüş. şimdi? şimdi ne var. şimdi motur, pułłuḳ, ondan so:na he:r şiy ġołayłıḳ. o zaman iyle zorłuḳ varımışımış. neneler sürürŭmüşümüş bir ay, iki ay, üç ay bi dönüm yir. óḳ̱úzünen.

Düğünler nasıl olurmuş?

eskíden burda aynı büyle çałġılı, içkili, yanı ḵótü de ołurdu düv̇ünner. devamlı çałġılı ołurdu. en aşşa: on ta:ne ġadın ołurdu. íḳ̱i üç g̱ún çałınırdı. dabanca atılırdı. şindi de var da şindi eskiki g̱ibi deyil. şindi icik deŋişikleşti. yanı fazła çałġılı ołmuyu. iyle yanı dúv̇ünnerde iyle ołur. ėveli dúv̇ünnerde ġadın ėrkek hiç birbirini g̱órmezdi. iyle bera:ber oynama yoḳtu. şindi nişannarda bera:berler, dúv̇ünnerde ėrkek ġadın bera:berler. g̱elinner tüm açıḳ ołuyur nişan ossun, dúv̇ün ossun. amma ėveli ġapałıydı. hiç, ġız bürülü, poşu dirdik poşuda bürülü, ġız bi:yle otururdu. hiç ġafasını açmazıdı, oynama

gülme yoḳtu. daḳım boydan ėlbise gíyerdi. şalvar, işlik dirdik. şalvara içlik dirdik. gelin çıḳaca:nda da üç gün dúvün ołurdu aynı şindiki gibi de, gelin çıḳaca:nda da ġapanırdı.

Gelinin elbiseleri nasıl olurdu?

fes ołurdu, fes vurułłardı başına. daḲım ġadife giydirillerdi, ġoca ġuşaḳ varıdı, ġuşaı dołałłarıdı bėline, iyle. yüzünü ġapadıłłarıdı, ġapałı çıḳardı. ġołtuk fiłan yoḳtu. gelin gelirdi, iki ġadın girirdi ġołuna, seḳmende dururdu. şimdi cılpaḳ, ġız da cılpaḳ o:ğłan da. daha ėveli bize ġarşı iyi deyil. ėveli ġırḳ yaşında iki bükülü ġarı ołurmuşumuş ġadınnar. ġırḳ yaşındayıḳan, yaşı ġırḳıḳan iki bükülü ġarı ołułłarımışımış. şimdi atmış yetmiş yaş otuz yaşında gibi insanłar. şindi yanı herkes iyle. baḳ atmış yaşındayım ben belli mi atmış yaşında ołduum. na:rasın, na:le belli ołacaḳ. iyleyimişimiş.

Neden?

neden? yoḳłuḳtan. gíyimsizlikten, ondan so:na çoḳ çałışmadan. ġadınnar bir ay iki ay tınas atałłarımış, saman yapałłarımış atınan öküzünen iyle gúnneri geçerimiş. yiyim yoḳ, giyim hiç yoḳ. giyim heyil heyil böyle heyil heyil yaní hiç bi ta:ne ġadın yeni elbise giymezimiş. yoḳmuş yanı yoḳłuḳtan. iyleyimişimiş.

Metin Numarası	**45**
Derleme Yeri	**Küçükaşlama köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Döndü KOÇAKER (62), ilkokul mezunu.**
Konu	**Günlük yaşam, ekmek yapımı, eski yaşantı, tarla işleri, yaşlılık, bitkiler, mutfak aletleri, eski kelimeler.**

Bir gününüz nasıl geçer?

Zâbaḫ ‿ aḳşama:dar ḳaki:riz ėvleri górü:rüz. telė:zyona mı çıḳaci:k?

Hayır, yazıya geçirme amaçlı ses kaydı.

yâ yayınłansa nö:recek, beni yiyecek ġaPacaḳłar mı? vałła ı:y, dünyanıŋ teła:şesi. hamır yuurduḳ, yuurüyürüz, tandır çeki:riz, işi bitiriP ‿ ġurana gidi:riz, işTe ė:, dünyanıŋ teła:şesi, uğraşı:ríz.

Hamuru nasıl yoğuruyorsunuz?

hamırı elimizinen, gelin yuuri: hamırı, ben oca:ğı yakí:rim tandırı, kóy tandırı, işTe i:yle, kóy tandırı, yakí:riz, bazıları dökü:rüz, bezeleri duvara vuruyürüz, ğızardı mı çıkari:riz. başka?

Düğünler nasıl olur burada?

burda dúvünner eskí dúvunner gíbi deyil, eskíkí, eskíden nişana ya:lık dirdik, şimdi nişan diniyo, erkek ğadın aynen şehir yiri:mi ğarışık oluyôr, bizim günümüzde iyle deyilidi, uT ‿ edeP varĭdı, şindi ut edeP kakTı, erkek ğadın ğarışık oynuyułlar, gene de gidi:yiriz, işTe böyle, genelde eskíkí gíbi deyil ya:ni.

Ut ne demek?

ut dimek, terbiyeli ołmak ya:ni, erkekTen utanmaK, sakınmaK, öyle şiy ğałmadı şimdi, o anłamda. bera:ber de oynuyułlar. işTe başKa, ne söylüyüm? eveli irezilidik, dołaP bĭzdołaPları yo:ğudu, günaşadan tandır çeki:dik, tarłıya gidi:dik, başka?

Bir hikaye, hatıra anlatabilirsiniz.

hiç hiḱayem yoh, nası meseła:.

Bir hatıranınız ołabilir, düğününüze dair bir hatıra veya birinin hayatını anłatabilirsiniz.

hayatı ne annadıyım ğuzum hiç akłıma bi ‿şiy gelmi: ya:.

Kendinizden bahsedin, mesela; yaşlılık zor mu?

yaşłıłık zor, bir icik, bir ‿ iş görü:rüm iş gördü mü tamam, dün icik iş varĭdı gö:rdüm, ev evin ‿ önnü fiłan süPürdüm, bahçeyi süPürdüm, akşam zaba: ğadar yatamadım, yaşłıłık zor, amma gene de biraz da direşliyim ya:ni yaşlı ołduum ha:łde, ya:ni benim yaşıma bakannar çou iş görmüyü, esaZ diyi:rim yanı bu gerçek, ben gine de direnşliyim amma niye bavłı bilmi:yrim.

Siz çalışıyorsunuz yani her zaman.

evet, çałışi:rim çałışi:rim, yanı ğıra gitmi:riz de, târła işi bitTi eviŋ ufaK defeK işini u:raşi:rik.

Eskiden gider miydiniz kıra?

35 ėsk̲íden çok̲ g̲íderdik̲.

Ne işler yapardınız?

çapa yapardık̲, bostan ek̲erdik, íşTe sapa giderdik, sap çek̲íłiriˇdi, sałun ołurdu sałunnaŋ onu çı:nardık̲, aşşa:dan a:tałłardı eşim, şiy, çelebilerim.

Çelebi kime deniliyor?

40 k̲ayın diriz de, şimdik̲í ta:bire g̲óre çelebi didim ya:ni. ġaynımız, onnar arabâya atałłarǐdı saPı, biz çı:nardık̲, buraya getirirdiK harman yerine dökerdik, mak̲íneynen sürerdiK, samannarı yığardık̲, ė:limizinen heP ė:limizinen çekerdik, zorudu ya:ni.

Burada eskiye göre daha fazla mı bitki yetişiyor?

fazła ek̲íliyor da şiy, ne diyelim tek̲nołoji irerledi, ġadınnara ėrk̲ek̲lere çok̲ ġołayłaştı.

45 *Eskiyi, bir de şimdiyi anlatabilir misiniz, bitkilere dair?*

üzelliK̲ ‿ ołurŭdu, üzelliğ̊i derirdik, orak̲ła, ora:nan derirdik, esK̲í zaman ‿ ora:nan, harmanda, hazi:ran ayında, tam çiça:ni dók̲dü müdün dėne ha:line geldi mi dėrirdik, onu derir bir ocak̲ dėşerdiK̲, çug̲ur, ik̲i üç çuk̲ur dėşerdik, tek̲ ‿ Kişi derilmeziˇdi, ik̲í üç kişi oġuşuK̲ ‿ ołurduk̲, i:mece, imece usułú, bera:ber yaPardık̲, dö:rt bėş g̲ún, o:n g̲ún fiłan
50 meseła: derirdik̲, ġıra onu yıv̇ardık̲, tarłıyı, tarła deyil mera:yı, onu bir g̲ún moturnan topłar gelir, ík̲indin o deşdi:y̨iˇmiz ocak̲ları hazıłłardık̲, zabaḫ k̲ałk̲ar onu yak̲ardık̲, ak̲şama ġadar.

Ne için yakıyorsunuz?

bunu:, ėveli sułar acıyǐdı, kireşliydi, şindik̲í:mi sav̇un çeşidi yo‿udu, şurâya ocak̲
55 yapardık̲, oca: ík̲i tenėke ġorduk̲, o tenėkeniŋ ‿ içine bi̯r, bėzden poşeT dikerdiK, onun içine ġuyar ‿ onu içine sałırdıK̲, suyu yumşaK̲ ‿ ołurdu, bi yumşaK̲ ‿ ołurdu k̲í ya:ni şile ėliŋ ġayardı. ö:yle u:raşırdık̲.

Günlük işlerde kullanmak için?

g̲ünnúk̲, g̲ünnúk̲ çamaşırda ġułłanırdık̲ yani, çamaşır yi:k̲amada, ė:limiziˇnen yí:ki:riz.

60 *Nazar amaçlı da mı kullanıyorsunuz?*

nâzar ‿ amaçı da he̯ye, birine nâzar ołdu mudu tütüTüy̨üllár o üzellii̯.

Üzellik dışında nazar için başka önlemler var mı?

bėn nâzara inani:rim, şiy, feła:nan nas, bėnim bildi:m ġadarı, bėn faZła ġocaġarı şiylerine inanmam, gendim de yaşım da ireli ya, ba:tıł inaşłara inanmam. ha:, ġurana inanırım, su:relere inanırım, dua͡:łarâ inanırım, yałız ba:tıł inaşłara, meseła: tek̲k̲eye gidiyołłar, bi ġuyuy̥a gidiyołłar sarḳınıyołłar, ordan mėdeT bekliyir, mėdeTi ałłahtan bekle. bėn iyle biliyom, sen de, ama:n sen inanman diyi bana da g̲ülüyołłar, ġızıyołłar, inanmíyorum ya:ni, iyle bi ‿şi: yoḳ, ałłah̥ın ġaTında. başḳa ġuzum ne diyim?

Mutfakta ne tür araçlar kullanırsınız, mutfak araç gereçleri?

fırın ġułłanırız, ocaḳ ġułłanırız, yanı fırın oca:ğ̥ı, börek çekmeye davıł fırın diriz ondan ġułłanırız, bizimk̲í de, aşenemiz içerde ołmadığ̥ ‿uçun mutfa:mız, g̲ėnellikle burda zoba ġurúy̥uruz, üsdünde bi ‿şi:ler bişiri:riz, bızdołabı, fırın, hePsi ołúy̥úr.

Eski isimleriyle varsa onłar dahi iyi ołur bize.

ėsk̲i yoḳ ġuzum.

Eski isimleri yani.

ėsk̲í isimlerden mi, vałła o şu g̲ünümüzde de var, satır ġułłaniy̥iriz, bıçaḳ.

Bildiğiniz eski kelime var mı?

mâḳasa sındı dėnirdi, patatiZe ġumpir dėnirdi, fasilyeye paḳła dėnirdi. bėnim ġızım varıdı, didim k̲í çocua͡, bilecek mi diye, bilmiy̥i ya, sındı varĭdı sındı nirde dėdim, annė: sındı ney dėdi. yav sındı bildi:miz sındı didim, hani kesi:riz ya didim, g̲órsetTim, e ana maḳas disa:ne didi anne. buna ėvel sındı dėnirdi didim.

Metin Numarası	**46**
Derleme Yeri	**Küçükaşlama köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Ramazan DİKMEN (65), ilkokul mezunu.** **Soran Kaynak (SK): İbrahim KOÇ (38), ilkokul mezunu.**
Konu	**Çiftçilik, çobanlar, eski yaşantı, sohbet.**

SK ramazan amca sen ne iş yapaŋ?

ben ġuzum şimdi çiftçiyim.

SK çiftçisiŋ, siziŋ bu yóreler hep çiftçi za:ten ya:.

bu yóreler túm çiftçi. biz önceden ġoyunumuz varıdı, tarłada çoḳ ġoyun ġuzu g̱úttük. bet nirde: bereget nirde, gelir nirde g̱íder nirde. ġıtłıḳtan gėldik. hiç ek̲mek youdu, su youdu, yaban ėllerde súrüne súrüne a:ç susuz bu ha:le geldim.

SK peki bu ġoyun g̱úden, çobancılıḳ yapan adamłar gókyúzüne baḳtıı zaman g̱úneşten saati bilirimiş. bułutuŋ ġarardıından ya:mŵr yağıp yağmayacağını bilirimiş, onuŋ ‿ asłı var mı?

var. bizim bi haşir dedemiz varıdı, havanıŋ bułanmasından, yıłdızıŋ nirden do:ğduğundan, savaşıŋ ‿ ołaca:g̱ından, ya:g̱mırıŋ yağaca:g̱ından, ġarıŋ yağaca:g̱ından, ġışın çetin geçecáenden hepsinden haẇardar iderdi. bizim k̲óyüŋ şimdík̲í hava raporu o haşir dedeydi.

SK ha, eskiden öyleydi.

eskiden öyleydi. ona sorałłarıdı, ona sorałłarıdı o cevap virirdi. bu sene nası ołacaḳ? işte ek̲ín ek̲elim mi haşir emmi? baḳardı, ben buğün şiy idiyim dirdi ayıŋ on üçünde yıłdız nirden doğacak? fiłan yirden. yıłıŋ nasıł̨ gelecá:g̱ını bilirdi.

SK var mı baya: tarła tapan?

var biraz.

SK ɋołuḳ çocuḳ?

ɋołuḳ çocuḳ, ałtı çocuḳ var. işte u:ğraşıyırıḳ gendi ha:limizde. hastaładıḳ, ġoyunu ġuzuyu sattıḳ, şu anda biraz ekin ekiyoruz. başḳa yaptığımız bi iş yoḳ ya:ni.

SK yaş ġaç ya?

yaş atmış beş.

SK atmış be:ş, bayağı da varımış yaẏ. kema:Íe erdi derler, hani peyġamber efendimiz atmış üç yaşında vefa:t etmiş ya. ałłah uzun ömürler versin, genç duruyoŋ ‿ amma.

bu saatten so:na yaPsaḳ ne ‿yapaci:k? çałışsaḳ ne ‿yapaci:k.

SK seniŋ ‿o:łan da burda, babam avrupaya fiłan ģitti didi.

zama:nında ģittik de, bi iş yapamadan ģiri gėldik.

SK yav bu yórelerde avrôpaya gidip ‿te, avrupada iş yoḳ mu?

túrkiyeniŋ daşı topraı a:łtın. yav ġavur seni mafider.

SK do:ğru.

aḳłı:zı başı:za devşivirin genşler de, túrkiyeniŋ ekmá: suyu çoḲ ‿ iyi şimdi. çoḲ ḱarłı. esḳíden, esḳíye baḲıncı çarıḳ yoğudu. avrupaya, biz avrupaya imreniyik şindi avrupa bize imreniyi.

SK do:ru.

avrupadağı adamłar şimdi túrkiyeye dołdu ġałdı.

SK atałar demiş ya, ġavurdaŋ dost doŋuzdan post ołmaz diyi.

aynen öyle. bu yałan dünyada gezdik dołaştıḳ. esḳíden yałan dúnya varıdı, şindi ġanał dünya ołdu. yałan dünya boşłandı hepsi ġanała başładı. teleẏizon telefon hepsi milletiŋ elinde, gençlerin elinde. esḳíden, yałan dúnyada hi:ç kimsenin habarı yoḲ. ḳím ölmüş ḳím ġałmış ėlinde bi telefon.

SK eski mi iyi, şimdiki mi iyi o zaman?

eskiden çoḲ iyi de, şimdi, teknołojiye ģóre şimdi iyi gençlere ģóre. şimdi gençleri ģótürsen de esḳíden ġoyursaŋ tóbe durmazłar íy. góḳyúzü ossa dırmanıp çıḳałłar orda yaşanmaz diyi. yeni teknołojiyi górmüşler ya geriye tóbe ģitmezler.

SK askerlii ‿nerde yaptıŋ ya?

askerliği şannıurfada yaptım.

SK iyi miydi askerlik? nası iyi geçti mi?

askerlik çoḴ ‿ iyiy̰di, çoḳ rahatıdı, sıcaḳ bi úlkeyidi. on iki saat löbet tutar, on iki saat yatarıdım. botaş hattındayıdım.

SK hâ iyi, yiŋgem nası? iyi mi? sağ mı? hacı yiŋgem.

sağ sağ.

SK g̱ótúrdüŋ mü hacca fálan?

g̱ótüremedik de g̱ótürük ałła:n izniyle.

SK kendin gidebildiŋ mi?

g̱endim g̱íttim.

SK amma şimdi ołmaz ki, hacı neneyi de birlikte g̱ótürüp g̱ídecektiŋ.

hacı neneŋi o zaman, gençlikte para yoğudu, nirden g̱ótürücüŋ? şimdi para var, devlet ığdırdı g̱óndermiyi, hacılıḳ çıḳtığı yoḳ bekliyirik i:nşałłah çıḳar.

SK hâ: yine umudun var ya:ni, g̱ídeceŋ de: mi?

var var, i:nşałłaḳ̱ çıḳar bi˚r̰ g̱ún gideriz.

SK ałłah genç yaşta bizlere de nasi:b ‿ etsin.

a:min a:min, cúmlemize.

SK oḳuyan çołuḳ çocuḳ var mı ya?

var. hePsini oḳuttum.

SK sen ḳ̱óyde yaşıyoŋ de: mi?

ḳ̱óyde yaşi:m, çołuḳ çocuḴ ‿ oḴudu, ġarıynan bi˚z ġałdıḳ, yapacaḳ bi iş yoḳ. biz de ġaramana g̱óştük, şindi orda duruyúrük geliyirik icik í:y̰, bi o:g̱łan var, icik çift̰çilik yapi:riz başında duruyuruḳ, g̱íri ġoyuḳ g̱ídiy̰irik. yapaca‿:ımız bi iş ġałmadı.

SK ġaç çocuḳ var seniŋ?

a:łtı. **SK** ha o:ğ̬łan bir?

o:v̇łan bir.

SK e: ġaç numara ya o:ğ̬łan?

o:v̇łan son numara.

SK ėyi baḳ şúkret, sonunda bułmuşsuŋ.

bułduḳ.

SK e: şey, ġızłar ne oḳudu ya? bólümleri ne? var mı ö:retmen, ha:fız, doḳtur?

birisi polüsle, o oḫudu şu anda g̱órev yapmiyi. ikincisi ġuran ġursu hocası, o da atandı.

SK iyi ma:şałłah.

úçúncüsü din K̲últürü ö:rĕtmeni, dórdüncüsü g̱íne ha:fız, bèşincisi oḳuyo g̱íne ġız çocuğu doḳtur ołacaḳ nasib ‿ ołursa. o:ğ̬łan da yitişik g̱eliyi. oḳursa adam ołursa ołur, ołmassa tarłałar ona g̱óre canım, íyi k̲ótü súrsün.

SK ġız nireye atandı ya?

manavġat.

SK o:ẏ, manavġat sıcaḳ yėr, seniŋ da:mat ómür boyu saŋa duv̇a ider.

i:şałłah i:şałłah.

SK yanına da gelik gideŋ, orałar sov̇uḳ melmeket.

ora sıcaḳ diyip biz de g̱óçerik yavrım.

SK do:ru, gel gel. gel, iyi ołur ya orałar. ama sen yóresine ayaḴ ‿ uydurabileceŋ mi? orałarıŋ şimdi yaşam tarzı, örfü a:deti çoḳ farḳłı.

ġuma g̱íder yatarıḳ, nöüreci:k başḳa. bu yaştan so:na bizi ġum paḳler.

SK daa dirisin hacı emmi maşşałłaḫ ya:.

nöüreci:k işte dizler duttuğu yoḳ, iyi k̲ótü zor adım atıyırıḳ. ayaḴ ‿ ikiydi úç ‿ ołdu. yapacağımız iş bu.

SK ė: şey, babaŋ anneŋ sa:ğ mı ya?

a:nnem sağ, babam ırahmetlik ołdu.

SK ġaç yılında vefa:t itti?

doḳsan iki.

SK o zamannarda túrkiye zor dónemlerden geçmiş.

ėvet. ra:metlik bi varlığınan yoḳluğunan g̲eldi g̲eçti.

SK anneŋ seniŋ yanında mı ya?

yoḳ, o da bizim yaŋımızda değil. ġaramanda oturúyü.

SK iyi de: mi sa:lığı sıhatı?

iyi iyi, sa:lığı sıhatı çoḲ ‿ iyi ełamdülülla:h̩.

Metin Numarası	**47**
Derleme Yeri	**Ortaoba k̲öyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Durmuş MUTLU (73), ilkokul mezunu.**
Konu	**Düğün, yemekler, eski yaşantı.**

Bu köyün tarihi hakkında bilgi verebilir misiniz?

dedemiŋ babası buralıymış. ta:rihini bilemem.

Eskiden düğün adetleri nasıl olurdu?

ben atmışta evlendim. o zamannar fa:kirlik varıdı, yoḳluḳ varıdı, para bek yoğudu, sıḲıntılar varıdı. k̲óyüŋ içinden veya: dıştan nişannılanırdıŋ. ondan so:na şiyle dışa pek da:vet olmazdı. k̲óyün içine, yahut ‿ ta aḳraba:ŋa da:vet olurdu. yėmekler bişerdi.

Hangi yemekler pişerdi?

o zamannar ev yema: bişerdi. ġuru fasilledir, çorbadır, bamyadır, topałaḳ diriz k̲ófte diller, topałaḳdır, hoşaf, onnar yapılırdı. dúğün geleneklerimiz şindiki:mi gelinlik g̲íyme

yo:ğudu. başḳa bi şiyler varıdı şiyle fes varıdı. o fesinen süslenirdi. gelinner tüm ġapałı giyerdi. o dúğünner iyle ołuyurdu. so:nadan so:naya motur çıḳtı taḳsi çıḳtı, eveli gelin at ‿ arabasıynan gelirdi, ḵóyüŋ içinden ossun dıştan ossun. şindi taḳsiynen çıḳiyi. şindi herkeş gelinnik giyiyir, masıraflar ołuyu. eveli dúğünnerimizde birez içki varıdı. ara ġadınnarı getirillerdi dúğünnerde. işte neyse onuŋ parası virilirdi, bi ‿ ğún ik ‿ ú:n ġałıłłardı. eylence ya:ní, eylence yapıłırdı. dúğün bitti mi onnar ģíderdi. şindi o şiy adeTi ġałmadı içki adedi, ġadın getirme, onnar ġałmadı. normał adam ɋałġı dutar, millet oturur iki ɋałġı di:ner, yėmek yinir, sohbet yapar. ɋetnevir dirik genɋer topłanır cumartesi aḳşamı, o:ğłannan genɋer topłanır çetnevir yapar. ġadınnar cumartesi aḳşamı ġız başı dirik. ne diyiller ona? bi ismi da: var. nişan gibi, ġına ģíbi. ġına yapar. ġız başı didi:m ġına. eveli herkeş evindeydi, şimdi ḵóy oḳułunuŋ ołduu yire yaḳın bi ta:ne yėr yapıłdı. şindi orda yapıyołłar. ġadın orda yapiyi, erkek gine aynı evde şiy ‿ idiyołłar.

Büyüklere karşı saygı sevgi nasıldı eskiden?

şindi eski usułłar, şu varıdı, eskiden böye: ġarşı, böyüklere ġarşı biz de içindeydik gencidik çoḳ böyük sayġılar varıdı. bizim burda ġadınnar, sen gençsin sen şordan geliyoŋ, benim aylem şu anda yetmiş dórt yaşında, eyer benim aylem seniŋ geldiiŋ şeyi ģörüyürse seniŋ ‿ öŋúnden geçmezdi. sayġısızlıḳ dinirdi buna, geçmezdi, sen geçtikten so:na geçerdi. ama sen ģördüŋ, işa:ret ideŋ, izin viriŋ yaní geç diyi, öyle geçerdi. ha şimciyse şehire gidiciŋ ģörüyüŋ ya:ní, aynı şehir gibi herkeş gelen geçiyi. eski yanı sayġı eski hörmet şimdi ġałmadı. eveli yoḳłuḳ varıdı amma bi böyü:ğümüzüŋ yanında biz aya:mızı uzadıḳ oturamazdıḳ, topłu otururduḳ. böyüklerimiziŋ yanında siġara içemezdik, çoḳ ayıpsınılırdı. amma şindiyse adam Zíġarayı yaḳíyi, aya:nı da şiyle atiyi, püf üfüdüyü. oḳułları görüyürüm ben, oḳułlara baḳíyim oḳułdan çıḳıyir, hemen çıḳarḳan bera:ber oḳułuŋ ġapısından siġara yaḳíyi. eveli evlenme şiylerinde nişannıŋı ģóremezdiŋ. yanı bizim burda nişannı dirik. eliŋ ġızı diyelim ġayrı. ģórmezdiŋ. ana baba ģíderdi dúğür düşerdi. eyer tanıyosaŋ tanıyın. beki de hiç birbirini ģórmeden ałannar ołurdu. ama çoḳ sayġılıydı, hórmetḱarıdı.

Metin Numarası	**48**
Derleme Yeri	**Ortaoba köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Muhammet CİNGÖZ (85), okuma yazmayı askerde öğrenmiş.**
Konu	**Tarih, geçim kaynağı, konuşma tarzı, oda kültürü, kız isteme, nişan, düğün, yemekler, nazardan korunmak için uygulanan âdetler.**

Bu köyün kuruluşuna dair bilgi verebilir misiniz?

şimdi buranıŋ ġurułuşu, hotamış diyirik şuruya ya, oraya gelmişler. dáha ilerisi var da, esas ort‿ asyadan gelinci sudura: diyi ġaramanıŋ orda bi, oraya gelmişler. orałar hendekli batakłı fiłan. hotamışa gelmiş, hotamıştan da buraya, ġałabałıķ ołuncu. yayła ołaraķ, yanı oba, orta oba. buraya ilk gelen de cingözo:ğ̊łu, ya:ní benim dedem. gelmiş deveynen, buruya yirleşmiş, ondan so:na tek tek gelmişler. öylelikle gelmişler. burda da esKiden şiy oturmuş, ġavur diyiller amma selçukłułar. su‿ ğ̊uyuları varımış. su‿ ğ̊uyularını aşmışłar‿ deşmişler, ġoyunnarını, dȇvelerini sułamışłar. üylelikçe ortåöba adını ałmış. burda esa:sında bi ġurucu varımış. ısdanbułdan geldi geçen sene. bayrampaşada otururmuş. aynı seniŋ gibi geldi. yav̇ eŋ yaşłı sen misiŋ? benim. yav̇ benim dedem burdan gitmiş, bu k̲óyüŋ ġurucusu didi. ben de, ułan ġardaşım cingözo:ğ̊łu gelmiş buraya didim, üç‿ adam. yav̇ ben didi dedem didi báă̲ annattı, burdan şiye g̲ítmişler didi, seła:niğá. seła:nikte de didi ġatliyam başłamış ordan ġaçmışłar, maġatonya, oraya gitmişler didi. ben ora doğ̊umłuyum didi, orda babamłan dedem‿ öldü, baŋa annattı, ortåba var benim k̲óyüm, ben ġurdum orayı. k̲óyüŋ batısında çumra yołunda bi ġuyu var geliken g̲órmüşdürsün. ben o ġuyuyu ayıtładım, k̲óyüŋ batısında dimiş, małımızı suładım ondan so:na da barınamadım geldim. gid‿ oraya bi ziya:ret it, adam çıķmış gelmiş. ben de ułan ġardaşım cingözo:ğ̊ułłarı duyuyuruķ biz didim amma, ha:yır didi. cingözoğ̊ułłarı ondan soŋra gelmiş didi. öyle işte, bizler de gelip geçiyi.

Bu köyde geçim kaynakları nelerdir?

buranıŋ hayvancıłı:nan tarım geliri.

Bu köydekiler Yörük mü Türkmen ni?

túrkmen. yörük deyil túrkmen. hotamıştan gelmiş.

Başka hangi geçim kaynakları var?

başḳa bi sanat şu bu yoḳ. tarım diyinci bunuŋ içine hepisi girer mısır, buğda, arpa, çavdar. çavdar yoḳ çoḳ şimdi de, bunnarı ėkiyołłar. hayvan ufaḳbaş hayvannar azałdı, böyükbaş hayvancılıḳ yapıyıłłar.

Bu köydekilerin konuşması Konya'ya mı benziyor Karapınar'a mı?

bura ne ġonyaya beŋzer ne de ġarabıŋara. buranıŋ ġonuşması ayrı. hotamış, bizim bu türkmen k̲óyleri diyołłar, bi ġısmı da sarayönüne g̲íttim ben, sarayönü ġadınhanında da var ġonyanıŋ. ora, onnar bizden daha ġaba ġonuşuyu. türkmen ġonuşmaları biráz ġaba. geliyirik, gidiyirik fiłan gibi. orałar da aynı kimseye beŋzemiyi. bizim türkmen ġonuşmaları ayrı. türkmen k̲óyleri, onnarınan biz aynı ġonuşuruḳ. hasanoba deŋişik. islik, bizim k̲óy, bu tarafta: k̲óyler heb ‿ aynı ġonuşma.

Başka hangi köyler aynı konuşur?

ġayacıḳ, aşłama, iki‿ aşłama var onnar, sazłıpınar dirik ėveli raḳḳayıdı sazłıpınar, hotamış, hotamış bizden birez daha ġaba ġonuşur. uzunġuyu filen onnar aynı bizim g̲íbi türkmen. sus diyiciler ya, hüs diller, geliyirik gidiyirik, gelicik gidicik diller.

Bu köyde odalarda oturma geleneği devam ediyor mu?

k̲últürümüz devam idiyir oda k̲últürü dirler bizim burda. oda k̲últürü eski şiyi yoḳ. esḳíden meseła: odaya otururduḳ, ca:miniŋ dibinde odałar var iki ta:ne üç ta:ne. benim ev ca:miniŋ dibinde. şimdi, k̲óy odası dirik, otururduḳ sohbet iderdik sahatlerce g̲ünlerinde. ekini g̲üzden ekerdik, tamam giri bahara ġadar iş yoḳ, şinciki:mi sułama yoḳ pancar yoḳ başḳa şiyler yoḳ. oda k̲últürü çoḲ‿ iyiydi. misa:firimiz hic‿ eksig‿ ołmazdı. şimdi oda k̲últürü bitti. yałıŋız heranġı bi cena:ze veya: bayramda odałarı açıyoruz gene, serili duruyor. misa:Fir gelirse gice hiç kimseye danışmadan girer yata: da içinde yatar kimseye sormadan. isterse ġor gider, isterse zabahtan oda sa:hibi varır ġa:valtısını çayını eletir. cena:zemize çoḳ sa:hip çıḳarız. etiraf k̲óyler gelir. bayramłarda bayramłaşırız bu türkmen k̲óyleri, mutłaḳa: birbirimize gider geliriz, bayramłaşırız.

Eskiden kız isteme nasıl olurdu?

esḳíden dúğür g̲ídeller, dúğür diriz. fiłanıŋ ġızı var fiłan o:ğ̲łanımıza varałım. varıłłar emir ałłahın, ġızıŋıza dúğür geldik o:ğ̲łumuza diller. ałła:ŋ emri pėyġamberiŋ ġavli

diller. virirse virir, virmezse bi cevap virir yahut erteler. başlıḳ parası vardı. virirse şu ‿ ğadar başlıḳ alırım dirdi. başlıḳ parası alıllardı. şimdi ġızınan o:ğlan gendi tanışıyor ondan so:na dúğür gídiliyor. tanışmadan gítme yoḳ. fılanı tanıştım iyi gó:nüm ‿ mar, oraya gídiŋ, ora da gelsin diyor tamam, annaşıyollar. esḳíden oğlannan ġız birbirini górmezdi de. üyle dúğür gídelleridi. evleninci górüllerdi. bu yannışıdı yalı:ız. ha:yĺa: da iyle varısa da bilmem.

Eskiden nişan ve düğün nasıl olurdu?

eskiden büyle değildi. eskiden şiyde dúğúnnere mutlaḳa: içki bulundurullardı. çeŋgi diyollardı ya oynuyan aralarda avratlar vardı, onnarı da bulundurmaḳ mecburiyetindeydi. çenki dillerdi onnara, bizim burda ara avradı dirler. onnar da mecbur dúğünde oynayıllar. parasıynan getirillerdi yapallardı. amma şindi içki işi ḳaḳtı, yoḳ. sılah atma, o zaman sılah yoğudu. sılah atma çoḳ şimdi. daha çoḳ iyi, masıraflı oluyur dúğünner. amma içki miçki yoḳ. ĥatta: o didiğim baya:ḳı ġadın işi de olmaz çoḳ. yúzde bir iki yapan belkise.

Düğünerde gelin ve damat hangi kıyafetleri giyerlerdi?

e:n iyi ġıya:fet haŋġısıysa onu gíyeller işte. hergeziŋ gendisine góre. seniŋ soru da çoḳ ha:.

Bu köye özgü yemekler nelerdir?

yemekler, eski şiye góre bulġur pilavı fasille meşurudu. ġuru fasille. ama şindi aşçılarıŋ yema: çıḳtı. ġonya pilavı dirler, onnarı viriller etli pilav. bamyası bilmem çorbası, onnar ya:ni çeşit yimekler var. amma esaz şiy ana yema:mız bulġur pilavı, ġuru fasille. bu meşur, her gún olurdu.

Sevdiğiniz bir yemeğin yapılışını tarif edebilir misiniz?

valla: ben pilavı çoḳ bişirdim. pilavı bilirim. eveła: pilavıŋ ya:ğını sa:deyağı yaḳacaŋ, ondan so:na bulġuru ġatardın. şimdi ben neden biliyirim? ġıra giderdim ben çift súrmeye, veya: diyelim ġoyun gútmeye. yağınan e:yce bulġuru ġavuruŋ, ondan so:na üzerine yitecek ġadar suyunu duzunu ataŋ. ġaşığı şüyle soḳardıḳ, ġaşıḳ şüyle dönmesse dikine durursa su yiter. durmaz da dönerse su fazła. neyse on yi:rmi daḳḳa bi ġaynar pilav ‿ olur.

Burada daha önce doğal afet oldu mu hiç?

dołu ołdu. tołu ekinneri v̇urduu̯ zamannar ołdu. şurdan rúzǵar çıḳtı mısırları yatırdı yire biçerler dėremedi. onnarı g̲órdük. sıfırładı: seneler ołdu. túm ġuraḳ sene ołuyu hic̯ ekin ołmuyur. sułamaya d ö n d ü k.

Nazardan korunmak için neler yapılıyor?

üzellik diriz bi ot var, onu t ü t ü d ü l l e r. amma hocałar diyor o ya:nış. mısḳa yazdırıłłar, nazar boncu: daḲałłar. soŋradan didiler onnarı daḳmaŋ fiłan didiler amma piyġamberimize de nazar yapıłmış. düv̇a:, eŋ çoḳ düv̇a:.

Metin Numarası	**49**
Derleme Yeri	**Sazlıpınar köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Rüstem KOÇAKER (56), ilkokul mezunu.** **Soran Kaynak (SK): Bekir KOÇAKER (30), ilkokul mezunu.**
Konu	**Eski köy hayatına dair karışık konular.**

SK rüstem amca sen ḳaç doumłusun?

be:n, bir dórt bir, bin doḳuz yüz atmış iki.

SK k̲óy nėresiydi?

k̲óy raḳḳa. esk̲í ismi, yėni ismi sazłıpınar.

SK bizim burałarda raḳḳa diyi k̲óy var mı ya:.

biz su:riyeden gelmeyik, ya:nı su:riyeniŋ raḳḳa k̲óyümüz zama:nında bizim atałarımız ordan a:çłıḳtan yoḳłuḳtan, a:ç ġałmışłar, bacaḳłarında don yoḳ, dałłarında içlik yoḳ, a:ç. a:tınan dėveyinen o g̲ünuŋ be:yrinde yörümüşler. yörü yörü yörü:, hotamışa gelmişler. **SK** ha:, raḳḳadan önce hotamışa gelmişler.

tabi. hotamıştan da ordan işte daıłmış köyler. meseła: bizim k̲óy şindíki yirine g̲ítmiş. adını ne ġoyałım? ne ġoyałım? ordan, bizim k̲óyüŋ̯ adı ne ossuŋ? ėsk̲í yu:rdumuz

ossuŋ. ıraḳḳa ya:nı. ıraḳḳa dirdi babamgil. raḳḳa da, bėn de raḳḳa diyirim, ıraḳḳa ossuŋ dimişler, yanı raḳḳa.

SK ha, seniŋ kimlikte sazlıpı̊nar yirine raḳḳa mı yazır?

tabi:, bėnim k̲imlikte raḳḳa yaziyi.

SK e:, peki bunu resmi dairelerde ġabuł idiyiller mi?

idiyiller canım, itmez ‿ ołułłar mı? idiyiller idiyiller. itmezlerse bėn onu, ben adamłarĭnan ġavġa ėderim orda. biz túr̲kmenik.

SK bėn, orda bi hotamış sazlıpınarın ta:rihini oḳudum, orda zama:nında bi g̲ól varımış do:ğ̊ru mu?

ėvet, varıdı.

SK neydi adı?

hotamış gölü varıdı, hotamış bataḳłığı.

SK b öy ük m üyd ü baya?

baya: büyüğ̊üdü, orda çoḳ adam öldü. orda av ołurŭdu, bałıḴ ‿ ołurŭdu, ġamış derirdik. ondan so:na, babam ıramatłı:nan bizim masaris varıdı. tabi önce şi:y varıdı ha:, pardon, neydi? a:t varıdı, a:tınan g̲ídiyidik.

SK g̲óle?

ta:bi::. g̲ól, g̲ól meseła: ġışın doŋuyŭdu, g̲ólüŋ yüzü doŋuyŭdu, babam ra:matłıḳ, benim böyü:m varıdı a:ğ̊am ıra:matłıḳ gidiyidiK ‿ oruya, orda buzuŋ ‿ üstünde at arabasınnan g̲ídik ġamış deriyidik. båbam deri:y̥idi biz ba:ğłıyıdı́k̲. ba:ğłıyıḴ ‿ da bi ‿ şi:y̥ yoḳ. ėk̲mek yoḳ yiyecek. biz daḫa ufa:ıḴ ‿ o zaman. bacaḳta don yoḳ, ayaḳta yírtıḳ ayaḳḳabı, sank̲í patustan çıḳmış gibiydik ya:ní.

SK patustan çıḳmak ne dimek?

ya:nı patus meseła ėsk̲í ġara maKíneler var ya, sap sürülen ġara maKíneler varıdı. meseła: benim bu didi:m te: ḳırḳ sene önce fiłan. bėn aşşa: yoḳarı, dur baḳıyım, ėlli ałtı ėlli yedi yaşındâyım, ḳırḳ sene önce fiłan o ġara maKíneler varıdı onuŋ ‿ içine meseła:

diyelim ki bi çuv̇ał muvał attıŋ mıydı parçałardı bilmem na:pardı, o gibi ya:nı. üstüŋ başıŋ g̱íyecek yoḳ, g̱íyecek yoḳ pa:ra yoḳ, bilmem ney işte.

SK a:nattığın tarihler ne zaman?

ne zamana dek ‿ geliyir? dur baḳıyım, ġaçtır, yetmiş iki yetmiş yetmiş úç, o yıłłarda fiłan ya:nı. hatta: şiy de varıdı bizde baḳ, ėsḳí dúven varıdı düven.

SK düven ne?

harman sürerdíḳ, sürerdi ėbemg̱íl onnan.

SK yani şu anki biçerdöverlerin yaptığı işi mi yapıyor?

ha:h, bíçerdóver ‿ işini yapardı. na:pardı meseła:, şiyle hałḳa yapałłarıdı, yanı yuv̇arłaḳ hałḳa yapałłarıdı ėbem onuŋ, ona şiyi ba:ğlarĭdı, a:tları ba:ğlarĭdı, düvennerde şiy ‿ ołurdu şöyle diş, şöyle birbirine sürttüŋ müydü,

SK demirden mi bu diş?

yoḳ, daş. birbirine sürttüŋ müydü ondan çıŋġı çıḳardı, ataş ataş. tamam mı?. onnan s̱ürelleridi meseła: o yabayınan, a:tḳıyınan, bi˚lmem dişliynen, dirg̱ennen da:g̱ıdıłłardı şüyle bi, diyelim ḳí dör̥t bannaḳ bi ġarış. onuŋ ‿ üstünde a:t dúven ġıvranırdı ġıvranırdı, biz de arḳasında dutardıḲ biz de sürünürdüK ‿ onu. ėben dirdi ki dutuŋ súrünüŋ dirdi bize, niye? o arḳada: o şindíḳi saman didi:ŋize o mała:ma dinir. meseła: mała:mayı biz ayag̱ımızınan sürüyü ya a:t bizi, ġarıştıríyidik biz oŋu.

SK ha, harman g̱üzel ołsun diye?

ta:bi. ondon so:na onu süreller̆di süreller̆di süreller̆di, ḳıva:ma g̱eldi miydi a:tı durdurułłar, a:ta torba daḳałłar. ta:ḫta fıçıłar varĭdı, ha:Íla g̱ene var baḳ, bołu taraFında varımış o. o yanna gitsem ałaca:g̱ım ben. onuŋ içinde o suyu, yanı zabaḲtan ėrken saatlerde zabah namazı onu dołdururdu anam, tamam mı? o suyu ılıtmiydi g̱úneşte, onu a:tłara içirillerdi. buz gibi içerdi hayvan öyleniŋ sıcaında. a:t şorda di:nenir, o mała:mayı ortıya yığałłar şöyle,

SK mała:ma ne?

mała:ma, işte o dúveniŋ súrdüğü harman. ondan so:na onu süreller süreller süreller s̱üreller, o hałḳa tüm bitti mi? bitti ya, bitti meseła: hałḳa. hałḳa bitti miyidi atları

gótürüller, atları meseła: sėrin ḳólge yire ba:ğłałłar, üç beş gún duracak ya. boyraz beklenirdi, boyraz.

SK boyraz beklemek ne?

yėl, yėl. yėl esecek ya.

SK yani ne i çin bekleniyirdi?

tınas ‿ atıłacak, tınas.

SK tınas ne demek?

tınas, ı:, o hanı ortıya mała:ma yığıliyi didim ya. yabałar ołurdu yaba, onnan şiyle meseła yėle ġarşı atałłarĭdı. bu:ğda burda ġałır, saman şo yanna gíder.

SK ha, şimdiki dirgenle mi atıłıyordu?

yo‿o, yaba yaba, yaba dilleridi. ta:ḫtadan ta:ḫtadan, sen bilmeŋ ‿ onu. yaḳına ġadar bėnde varıdı. sen denk ‿ gelseydiŋ de bėn sa‿ã o dúveni bi gósterseydim. çarıḳ çarıḳ, çarıḳ varıdı çarıḳ. båbam bize çarıḳ dikeridi çarıḳ. siz şindíḳí gençlik táḫ, táḫ. ekmek nirde, yiyecek nirde, o zaman gíyecek nirde? bayramda båbam bã‿a bi şiy getirdi, keten don, don.

SK keten de yaḳar insanı.

bayram da yaza dek ‿ keldi. ketenden don geldi. bėnim bö̈yük apłam varıdı, benim donuŋ bacağı, şiyi paçası bėnim ayağımdan geçmedi. ondan so:na zabaḳtan bayram günü anam burayı ısłattı mısłattı bilmem neyúrdü iyi ḳótü gíydim. uçúyürüm uçúyürüm, yiŋi donum var ayağımda diyi.

SK o zamanłarda yoḳłuḳ tabi, değil mi?

yoḳłuḳ ya, para nirde, yiyecek nirde, içecek. şindi táḫ. bėn şindi yaşım yimbeş ossa ne var?

SK ne yapacaktın da?

uçaḳ ałırım.

SK amma yirmi beş yaşında da ołduŋ, o zaman niye ałmadın?

yoğudu, şindiḳí:mi para nirde? yiyecek nirde diyirim ya. şindi teknołoji. adam nöẏürüẏü şindi ben ḵóyde baḳıyırım? sułama yapıyı adam meseła:. adam ġurmuş damłamayı, táh. açıyi vanayı geliyi ėve. on ‿ iki saḫat so:na gidiyi. nöẏürdüŋ o:ğłum, emmim nirden geliyin? yav ürüstem amca ben yorułdum yav. nirden geliyi? sułamadan. bi ‿şiy yoḳ vana açtı geliyi. ya:mırłama. yėtmiş dabancayı ėlli dabancayı değiştiriyi adam, tamam mı? ondan so:na ałıyı ġuyuyu otomatığa, biniyi moturṣıḳlete ya ‿da taḳsiye, do:ğru köy. ġa:vede oturuyu, geziyi bi°lmem ne iş ġörüyü.

SK önceden nasıł sułanırdı?

önceden? ha önceden biz, mazudunan sułanırdı.

SK mazudunan tarła nası sułanır?

yo, yo:, yanı motur ġoşułurdu, tıraḳtör ġoşułurdu. tıraḳtörden önce de suẏ diyi bi ‿ şiẏ yoğdu yanı. sułama sistemi yoğdu. benim daa dün aḳłım erir ona. ondan bizim ḵóyde bu ġólden dołayı ba:zı yirler meyilli, meyilli yirler vardı orałar motursuz sułanırdı.

SK şimdi ġól ha:Íla var mı ḵóyde?

yoḳ, ġól na:riẏi yav, ġól keşke ossa. ġól bitti gitti su, oho:ẏ. seksen dórtte tama:men ġurudu.

SK ġólüŋ içinde bałıḳ var mıydı?

çoḳ bałıḳ tuttum ben. ġoca o sa:zannar, pułłu sa:zannar. hele bizim ḵóylü bi ıramatłıḳ varıdı nu:rettin diyi, bėnden bi yaş böyüğüdü. su çekiliyi ġayrı bu arada, yanı azałíyi su. azałdıḳça bałıḳłar miydana çıḳtı. ėski ḵóy varıdı bizim, ilk ḵóy ġóçmüş su basmış, bu merdivenliye do:ğru yanı bu yannı.

SK eski köy dediğin raḳḳa mı?

işte ilk köy ġurułan köy. ordan su basıncı bu yannı ġóçmüşler. ġól tama:men ġuruyıḳan biz de gittik ağamilen. o nu:rettin bir bałıḳ duttu, inancıŋ ‿ ossun eğer, yanı o ġadar yoğusa bile, sırtımızı dayadı:mız yastıḳ yoḳ mu ėvlerde?

SK sıra yastıḳları?

hah, hemen hemen ona yaḳınıdı. bö:yle şiy ‿ itti, neyidi o yaẏ? a:zını açık ġapadığı yiller var ya, ne diyiŋiz orâya?

SK bałığın mı?

bałığın bałığın. bałığı dałına şöyle attı, ėllerini de buralardan geçirdi ėve ałdı geldiyidi bałığı.

SK peki rüstem amca ne iş yapan ya?

bėn ne iş yapıyırım? bėn, işte uğraşıyirim yay. tarła marła işte uğraşıyirim bi ‿şiy yok yanı.

SK çift çilik mi yapan?

çiftçilik yapıyırım da yaşım geçti, yorułúyürüm. sağlığım sıhatım da yirinde de gene de yorułüyürüm, çok şúkür heye. motur filan da var da, taksi maksi var, iki girik mırık motursíklet fiłan da var da gene de yorułüyürüm, şúkür. hiç bi ‿şiy yoğudu bak, hiç bi ‿şiy. bizim biŋ doḳuz yüz yėtmiş beşte iyi harman ołdu. su çekíldi, yėtmiş beşte bu su bi çekíldi, yėtmiş yėdide gíri bastı hotamış gólü. o zaman iyi harman ołdu, bå‿am ramatłık o zaman bi masaris motur ałdıydı, motur ‿arabasınnan masaris motur ałdıyıdı.

SK şimdinin iyi motorłarından mı?

ta:bi canım, o zaman iyiydi yaní. o moturunan işte icik çałışdık małışdık dirken, şindi ne var? şindi adam nirdesin diyi, adam meseła:, ėskíden bizim köyde hüsüyün hoca varımışımış, fena: a:lim, mołłayımış adam tamam mı? adam dirimiş kí, båbam, bėnim båbamın çocukłu‿unda, cömaa:t bir gún gelecek aŋgarada eşşek aŋıracak biz burda duyaciğik dirimiş, a:nadırımışımış o hoca. o gününŋ de ḳırk ‿ elli yaşında‿ otuz beş yaşında‿ adamłarı, meseła: dibinde kim var? ałı. ałı:, bak ‿ ałe bak, hüsüyün hoca bunamış, hiç aŋgaradağı eşşa‿ın sesi burda duyułur mu? dirimişimiş.

SK ama şimdi duyułuyur.

ney? ne duyułuyu? uzayda‿ fa:reyi görüyüŋ şimdi. aŋgara ney, amerika ney? te: dünya:nıŋ, hele deniziŋ ałtında‿ şiyi görüyüŋ ya:. ne o? her şiyi.

SK hüseyin amca ileri görüşlüyümüş.

a:limimiş adam a:lim, bilirimişimiş geleceği. guranı kerimi çözerimişimiş adam. guranı kerimde meseła:, o adam dirimişimiş bak, bir gún gelecek, işte bu işler golayłaşacak, millet hazıra ałışacak, lükse ałışacak dirimişimiş. şindi? bak bėnim meseła: yaşım

atmışa geldi, meseła: varsam belḵí de ėvde bėnim şindi on ta:ne g̱ómlek, on ta:ne pantołon elbise vardır. yoğudu, yoğudu, o zaman biş ‿ şiycik yoğudu. bėn ėvlendiğimde bize, baŋa hazır daḳım elbise ałdıḳ. burda bizim ḵóyün yaḳınında ortaǒba diyi bi köy var. onnarıŋ bi ortaǒbałıların burda cing̱özleriŋ bi manıfoturası varıdı burdan veresiye bãa bi daḳım ėlbise zar zor ałdıyıdı babam. yoğudu, yoğudu a:bi. şindi nöürüyü adam? mısır ek̲íyi dört ton ġałdıriyi, çitlek ek̲íyi bilmem na:piyi, bu:ğda ek̲íyi meseła: adam iki ton bu:ğda ałíyi. ėveli iki ton ne? ėvelkten ton youdu. kile varıdı kile. yanı on ‿ iki tenekeŋ bir kile. ya:ẏ işte ramazanıŋ yahut da ałiniŋ veliniŋ ya:ẏ adamın yüz kile harmanı ołmuş ya:ẏ anå:v̇ diniyidi. şíndi? yüz ton ołuyu adam gene biş ‿ şiẏ yoḳ. niye yoḳ? bereket yoḳ, gider çoḳ, masıraf çoḳ, lüküs yaşantı çoḳ.

Metin Numarası	**50**
Derleme Yeri	**Sazlıpınar köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Fatma KOÇAKER (56), ilkokul mezunu.** **Soran Kaynak (SK): Bekir KOÇAKER (30), ilkokul mezunu.**
Konu	**Eski köy hayatı, sohbet.**

SK fatma anne nasıłsın?

iyi:yim

SK ne var ne yoḫ?

i:yilik, siz nasısı:z? iyi misi:z?

SK şúkür, biz de iyiyiz. ałła:m iyilik virsin.

SK fatma anne ġaç yaşındasıŋ?

elli ałtı:.

SK elli ałtı, maşałłah çoḳ genç duruyon.

teşekkür ittim.

SK ġaç ġardeşsiŋiz fatma anne?

a:łtı, íḵi o:ğ̊lan dört ġız.

SK ölen ġałan yoḳ de:‿mi?

yoḳ.

SK babaŋ, anneŋ?

babam yirm‿ałtı yaşında öldü, annem ėlli dórt yaşında, babamı tanımam bilmiyirim.

SK ha, sen hayatta yoḳken mi ölmüş?

ġúççú:ken, ben ġúççú:ken ölmüş.

SK ha, çoḳ ėrken ölmüş ya.

hı, ġaza:dan ölmüş.

SK ġaza, ġaza mı yapmış?

hı, ġaza yapmışlar.

SK nası ołmuş ġaza?

bildiim yoḳ.

SK şey, annatmadı mı anneŋ?

işte ġaza: didiler.

SK ha, esḵíden çoḳ ėvlilik fiłan varımış, babaŋ ġaç ėvlenmiş? var mı anałıḳ fiłan?

úç‿evlenmiş bėnim babam.

SK maşşałłaḥ yaʸ, yirmi ałtı yaşında da ölmüş.

he, iyle ołmuş.

SK e:, hacı emmi vałła maşşałła iyiymiş yaʸ. ġardeşleriŋ ne yapar ya?

iki ġardaşım‿mar çitçi, íḵi o:ğ̊lan dórt ġızıḳ.

SK iki oğłan dórt ġız, iyi iyi maşałłah. senin ġendiyiŋ ġaç çocuḳ var ya?

a:łtı çocuğum ‿mar íḳi o:ğłan dórt ġız da benim mar. en g̱úççük ġızım ekiz biri hocałıḲ ‿ oḳuyür. böyüK ‿ o:ğłumun tır işi var. babası şóför. úç ġızım ‿ evli. iki gelinim mar. biri ġonyada oturüyü, g̱úççük gelinim atanma yaptı antałyaya bi tarafa. ġocası iki úniverste bitirdi belediyede ɕałışıyı.

SK e: g̱elinin neye atandı ya?

hocałıḳ.

SK ġuran ġursu hocası mı?

ėvet.

SK maşałłah maşałłah. ha:fız iyle mi?

öyle.

SK g̱úççük ikiz ġızın bi ta:neside mi ha:fız didiydiŋ?

o da hafız ałłaḫ nasib ‿ iderse.

SK sen g̱endiŋ ‿ oḫuduŋ mu ya fatma anne?

bėşten.

SK şiy beşinci sınıf, ilḳoḳuł beş.

ilḳoḳuł beşinci sınıftan mezun.

SK şey, sizin zama:nıŋızda yoḳ muydu oḳuma?

varıdı da, oḳutan yo‿udu, o zaman adet deyilidi.

SK şimdi iyi maşałłah sen g̱endi çocuḳlarıyın hepisini oḳutmussun yaẏ.

oḳudułar şúkür ałła‿a.

SK hang̱í k̲óylüsün ya?

sazłıpınar.

SK o siziŋ zama:nıŋızda g̱úççük yaşta evlendirme varımış filan diye duydum. sen ġaç yaşında evlendiŋ?

dovru. ben on beş yaşında nişannandım, on yedi yaşına gírmeden de evlendim. şindi çocuḳ diyiller onnara.

SK nası olurdu sizin zama:nınızda dúvünner şimdikinden farḳı var mı?

çoḳ çoḳ farḳlıyïdı, çoḳ gúzel dúvünner olurdu, çoḳ şenníḳli olurŭdu. iyle biyle dúvün olmazdı túrḳmen dúvünneri çoḳ gúzel olurdu.

SK ha, sen túrḳmen misin?

túrḳmenim.

SK túrḳmen, sazlıpınar mı dediydin?

sazlıpınarlıyım, ḳoçaḳerlerdenim.

SK köy baya: büyük mü?

böyük, iki bine yaḳın nufusu var.

SK iyi çoḳ büyükmüş, en büyük túrḳmen köyü o zaman ora mı?

o ‿vadar olduğunu bilmiyirim amma iki bine yaḳın núvusu var.

SK selçuḳlu su:riye türkmenneri öyle mi?

iyle iyle. beş gardaş bi gız góç gelmişler. sü:riye raḳḳa ḳóyünden gelinmiş.

SK köyde fiłan tarła tapan var mı?

ḳóyümüzde tarłamız var.

SK yine tarła tapanı ekiyoruz musunuz ya?

ekiyiriz yiri geldik sürece ekiliyi.

SK kim baḳıyor ya?

babayınan o:ğłan bakíyi.

SK baba ne iş yapar?

şoför.

SK seniŋ öbür oğłan da mı şóför dediydin?

heye, íkisi de şofer ałłaın iziniyle.

SK ha, nası şófer ġarısı ołmaḳ zor mu?

bilmem.

SK ya şindi, hacı a:bi şöförlük yapıyosa şófer ġarısı ołmaḳ zordur.

iyle.

SK ne biliyim bėn ba:zen yołłara bi baḳıyorum.

ġaza:sı var, sovuğu var, sıcağı var siniri, var hePisi var.

SK ha, siti ʼresli bi meslek.

iyle.

SK yaptı mı ġaza: filan?

bi kere yaptı.

SK iyi ałłah baışłamış gene. kóye gidik geliyin mi fatma anne?

arada sırada gíder gelirim. gendimize góre bi ėvimiz va:r, ġardaşlarım var, ėltim ‿ mar oturur ḳaḳarıḳ işte onnarınan. çoḳ şúgúr ałłaa iyi bi aḳrabałarım ‿mar.

SK şiy, süła:leniŋ ‿adı ne ya siziŋ?

ġara aliler.

SK ġałabałıḳ mı süła:le?

ołduḳça.

SK çoḳ ġałabałıḳ, gerçi babaŋ üç evlenmiş, çoḳ çocuḳ çołuḳ vardır.

yoḳ. a:łtı ġardeşiz. íki óbür ġadından var, dórt bėnim anamdan var.

SK gendi anneŋ hayatta mı?

yoğ, ö:ldü.

SK diyer anałıḳłar yaşıyor mu ya?

yaşíyi.

SK ikisi de mi yaşıyo.

yoḳ, ikisi ö:ldü:, ikinci hanım yaşíyi. úçüncüynen ilk hanımı öldü.

SK ałłah tahsiłatlarını affitsin, herkes bi g̱ún g̱idecek ya. nası burda rahat mısın ya? sa:łın sıhatın filan iyi mi?

şúkür ałła:g̱a iyiy̱im. amma g̱endi k̲óyüm da‿a iyi.

SK ózlüyoŋ mu k̲óyü?

ıı:‿, yiri gelinci de özleniyi.

SK be:, hacı emmiye sóyle g̱otúrsün seni.

hacı ėmmi yoḲ, yołdan ėve zor geliyi. niriye g̱ótürsün.

SK yav o da ekmek parası ya, borç harç ġaḳıłı, ne yapsın adam yazzıḳ.

şúKür ha:limize, ałła:m bından g̱íriye ġoma ya: ‿rábbim.

SK ta:bi, ġoymasın, ġoymasın. burałarda hiç a:g̱̊aç yoḳ, çoḳ ġuraḳ bi yer herałda ya:?

iyle.

SK esḳ̲íden fiłan böyle, bėn siziŋ k̲óyü şöyle bi baḳıyorum g̱úney tarafına fiłan, ġamışłar sa:złıḳłar vesayreler var, oraları zama:nında,

su varıdı, su varıdı. su, su bitinci de o̱rnar da bitti.

SK ha:, çek̲íldi öyle mi su?

su ̧ekildi, herkes tarłasını ekinci süre süre ġamışłar da bitti.

SK ha:

yeŋgeç, baĺıḳ hepisi varıdı.

SK zama:nında?

hı, zama:nında varıdı. sek̲sen üç sek̲sen dórtterde varıdı.

SK ha, k̲óyüŋ sazłıp̊ınar adı bu sazłıḳtan mı?

iyle, sudan ġałmış.

SK ha:, eskiden sudan ġałmış, şimdi de sułar çekilinci herkes burayı tarım ara:zisi yapmış iyle mi?

şinci de yirałtı ġuyuları çıḳtı, onnarınan sułaniyi. ėvelden su, ġuyu bilen yoğudu. tarłałarda kimseniŋ ġuyusu yoğudu.

SK e:, şey, gendiŋde var mı tarła tapan seniŋ bi ‿şiy?

var.

SK burałarda şindi, meseła: ġız çocuḳłarına mi:ras ġałmaz, siziŋ burałarda iyle var mı?

var. herkez eşit bölüşür.

SK e:, şeyden babaŋdan anneŋden saŋa tarła tapan ġałmıştır.

yi:rmi dó̩rt yimbeş dónúme yaḫın var.

SK o:, zėnginsin.

bėnim babamın tarłası ołmadıı̯ için, dėdemden ġałan bu.

SK e:, şey, ekiliyi mi?

ekiliyi işte.

SK ne ekiyoŋuz ya?

bu:ğda, mısır, çitlek başḳa ekilen yoḳ.

SK siz unu fiłan satın ‿ałmazdırsıŋız. değirmende mi üğütüyoŋuz?

yoḳ, satın ‿ałıyırız.

SK ałła ‿ałła:, gendiŋizde var.

ołduğu yoḳ.

SK eskiden deyirmen var mıydı?

varıdı, o zaman g̱úpre yoğudu, herkes gendi ununu gendi üğüdüyü. şinci g̱úpreli ołduu̯ için herkes satın ‿ałıyi.

SK siziŋ evin burda mutfaḳłar niye dışarda, biyle aşa:ne g̱íbi bi ‿şey varmış, bacałı fełan, orałarda na:pıyoŋuz siz?

yuḳa ekmek, mayałı, işte süt bişer, yėmek yapılır iyle bi ‿şiy, ġułłaniyi. amma şínci yėmekler tüpte yapılíyi.

SK yimek şiy mi didiydiŋ sen? yuḳa eḳ̱mek mi didiydiŋ?

heye.

SK iyi ołur mu yuḳa eḳ̱mek?

ołur, çoḳ g̱úzel ołur.

SK çörek de yapaŋ mı?

yapılır.

SK o da pek datlı ołur ġı:. ben de çoḳ severim

yirałtı tandırłarı daha g̱úzel ołur. yirałtı tandırłarı var çoḳ g̱úzel ołur. böra‿:ı, tandırı çoḳ g̱úzel.

SK yanı tandır ne, ekmek mi tandır?

ė:kmek.

SK yiriŋ ‿ałtında çekiyoŋuz?

hı, oca‿:ı var, oca‿:ını yaḲaŋ, ateşinde ġızarır.

SK yav o çoḳ zordur, ėliŋizi nası soḳuyoŋuz onuŋ ‿içine?

ilk ‿ónce yanar, so:ra yanmas.

SK ėl?

hı.

SK e:, ėliŋ ġızarmaz mı peki?

çoḳ ġızarmaz. ałışḳın ołuncu ġızarmaZ.

SK yanı meseła: ġołuŋa eliŋe bi ġoruma g̱íyeŋ mi?

tabi, çıḳarıḳan giyen. tandırları yirinden ġałdırırḳana giyeŋ.

SK o ekmek nar gibi ołurdur ha:.

çoḳ ha:riḱa ekma: var.

SK e: sen bi ‿ara yapsaŋ, bizi de da:vet itseŋ, biz de seniŋ sofraŋa mısavır ossaḳ.

afiyet ossuŋ, buyur gel yiyelim.

SK yapabiliŋ, bu hėmen ołur mu?

işte hamır yuğurúncü ołur. sıḳıntı hamırı.

SK zor o zaman bu iş.

fazła bi, ilmini bilene zor deyil.

SK sen çocuḳłara filan ö:retiŋ mi?

çou̯ insan bilmez bunu. böyük g̱elinim bilir, g̱úççük g̱elinim oḳudu: üçün g̱órmedi.

SK burałarda yani ekmek ġadınnar gendi yapar.

tabi çarşıdan ałan ołmaz.

SK bu da eve bi ekonomi.

iyle.

SK yaş ġaç ya?

ėlliˇ ‿ałtı.

SK maşałłah fatma yėŋge, ałłah uzun ömürler virsin.

ałła:m hayırlı ömür, hayırlı da ölüm nasib ‿iTsin.

SK a:min ‿a:min, cúmlemize.

Metin Numarası	51
Derleme Yeri	Sazlıpınar köyü-Karapınar/KONYA
Konuşan	Halil GÖKBAŞ (80), okuma yazmayı askerde öğrenmiş.
Konu	Askerliğine dair, köye dair ve eski yaşama dair konular.

Askerliği nerede yaptınız?

ėlli bėşde askere gitdim yėdinci ayıŋ ‿ ombeşinde. yėdinci ayıŋ, seḵízinci ayıŋ ‿ on ‿ ałtısında g̱íri askerden tė:ris ‿ ołdum geldim. yi:rmi üç ‿ ay ġałdım ‿ askerde. çıbuḵda, çıbuḵda. elli ałtı senesinde, çıbi̊ḵda aŋġaranıŋ ġaza:sı çıbi̊ḵ var, orda yaptım askerli̯i̯. orda dėvamłı ġałdım, ordan aŋġarâya geldim. aŋġarada biŋbaşınıŋ şiyi ołdum posTası, biŋbaşınıŋ ‿ işine baḵtım dėvamłı. ėlli, ėlli aTmış da:ne çi̊bi̯u varıdı, g̱úlü varıdı, onnarın yapra:ını silirdim her gün, pambı:nan yapra:nı silirdim, sułardım, aynı yirine ġordum. yirini değişdirsem ġapıdan g̱írinci bilirdi, şo: çiçeğí yağníş ġoymussuŋ, onu orâya, onu orâya ġoy dirdi biŋbaşı. biŋbaşı varıdı, yüzbaşı varıdı, tėymen varıdı. şėy, yazıcı varıdı bita:ne şiyli, es̱ḵíşe:ḥėrli, bi de ben varıdım orda iprahim posta dillerdi ba̯ã̯ çıbi̊ḵda, e: üyle.

Biraz kendi hayatınızdan bahsedebilir misiniz?

kendi haya:Tım işde burda. burda doğduḵ burda böyüdúḵ. babam hotamışłı ṣa:banłıłı, anam daşbuŋarłı, orda do:ğmussuḵ. burda işde atınan çift sürdük ḵúnde bi dönüm yėr sürürdúḵ, iki dölüm sürürdúḵ, atınan gėderdik. öylen ata torba daḵardıġ ‿ orda atłar torbayı yirdi, ḳaḵardıḴ bir dönüm da: sürürdük, iki dönüm yir sürürdük ḵúnde iki dölüm. tek pułłu̯unan, tek pułłuğunan sürürdüK ‿ elimizinen sarıłırdıḴ. sõ:ğradan şiy iḵíli çıḳTı, onu daḵardıŋ şiyden dutmazdıŋ. hayvannar çekeridi atłar, iki da:ne at çekeridi pułłu̯u. iki Ta:ne atımız varıdı biri ġısıraḵ, biri şiy erkek. tay varıdı tay, yaŋız diridik biz oŋa yaŋız, yaŋız dirdik. fena: çekeridi amma. ġuyudan su çekerdik şiyden, eşşa:nen su çekerdik. giderdin de: şiye apaḵ ġaşına do:ru. o zamaŋ ġuyułar varıdı. bizim buranıŋ ġuyusu yaḵınıdı gerçi en çou̯ on beş metre, on beş metre de var mıydı? you̯du herałda. şindi yoḵ o ġadar deyil herałda, bilmem ġaç metirede su var? da:ban ilk, bizim ġuyułarıŋ suyu ilk suyu ġırḵ metirede, yi:rmi metirede. ġuyu, sontaş bastıŋ mıydı ilk su yirmi metirede çıḳıyi, on seḵíz metire, yi:rmi. pancar ‿ ekerdik, pancarı aynı şiy sułardıŋ şiyinen, ırma:nan sułardıŋ ırmaḵ yarırdıŋ. arasına ġanał yarırdıŋ parcarı, ġanał ‿ ołmuyu̯ncu pancar sułanmaz, yarısı ġanała gidiyidi pancarıŋ o zaman. şindi ġanał yoğ ‿

işTe, boru döşüyüŋ, o da aynı, o da aynı. eḵín de varıdı. eḵín, şiyinen, siftah saçardıḴ, surúrdük. sõ:ğradan müpser çıḳdı, ėlimizinen saçardıḴ onnan kiri, surúrdük şiynen, sõ:ğradan müpser çıḳdı, müpserinen eḵerdiŋ.

Ne zaman evlendiniz?

askerden önce evlendiK ėlli ikide, ėlli üşde ėlli ikide. ėlli üş, ėlli dörtde davıt do:ğ̥du, ėlli yedide dudu do:ğ̥du, dudu ėlli yedi doumlu, ėlli yediniŋ şubatıŋ on yedisinde do:ğ̥du dudu. davıt ėlli dörtde. ėlli üşde daḥa ėrken do:ğ̥du da, yãłız ėvlenme şiyinden ma:ḥkemede yaşını böyüttük, şayıt bułduḳ, ėreğilde ma:keme ołdu, yaşını ėlli dört yaptıḳ. onnan ḵíri de ė:vlendi işde.

Düğün nasıl oldu?

dúvün mü? dúvünde ɋałġıcı varıdı, fena: zevkli geçti dúvün, misavır çoudu, etiraf ḵóylerden varıdı, ḵóyün içinden. çałġıcı varıdı, o zaman avĭrat youdu da işde şarab ‿ içellerdi, şiy masa ġurułłardı. ahırıyıŋ ‿ içine ġaç masa ġurduŋ? yėdi. bėş, dö:rt, üç, on, büyle. meze çekerdiŋ patatis, yourt, onnan ḵíri çorba, ilk ‿ ėveła: çorba viridin bir, ġannıłarını doyurułłarĭdı çorbayĭnan. onnan ḵíri de ġoca şişelerde şarap varĭdı, şarabu ‿ ġuyardıŋ, şarap hemen bayar adamı zeroşładır hemen. ġaFasınıŋ ‿ a:rısı üç ɡ̱ún gitmez ġayrı. şarab ‿ içdiŋ miydi ġafayıŋ a:rısı üç ɡ̱ún ɡ̱ítmez.

Kendinizden bahsedebilir misiniz?

ɡ̱endimi mi annadacağ̥ım? båbam doḳuzyüz on yedi doumlu ísmayıł ɡ̱ókbaş, ṣa:bannı doumlu. anam daşbĭŋ̊ãr doumlu båbam ṣa:bannı doumlu. ṣa:bannıda böyümüş. sõ:ğra yiğ̥írmi doḳuzda, doḳuzyüz yiğ̥írmi seḵízde buraya ɡ̱óşmüşler, bura ilk ėveła: mu:tarłıḳ ołduunda bura yiğ̥írmi seḵíz ha:neyimişimiş, yiğ̥írmi seḵíz ha:ne mu:tarłıḳ ołmuş. mu:tar seɋimi ołmuş, mĭ:tar seçiminde kim ġazanırımış devamlı? hacı seyit, onnan ḵíri kimidi? eskḵi ḵóy ‿ o ḵóydeyidi, orayı su ałdı, burâya ɡ̱óşdük geldik. burâya toł eşdik, herkez tołu eve şiyitti. ḵúmükler o depede ġałdıłar, biz burâya ɡ̱ėldik, biz burâya yėrleşdik, onnar orda ġałdıłar. hebisi bu işte, yitmez mi ġayrı.

Burada kırda doğal ortamda yetişen bitkilerden bahsedebilir misiniz?

üzellik derilleridi aşḴar yaḳałłarĭdı. aşḴar ġaynadiyidiŋ, sabĭn yo:udu. onuŋ ġaynarını suyuŋ ‿ içine atardıŋ. fena: mi˚llete bit düşerdi amma aba: bitten ayrıłamazdın. onu

tėnekeniŋ içine atardıŋ, aşḲarı da atardıŋ, bitler içinde e:yce ġavĭrĭlĭrdı, bitleri öldürmek i ̧çin.

Bu bölgede başka hangi köyler var?

güççük aşłama, böyük aşłama, ortå‿oba, ġayacıḳ, hotamış, şa:bannı, daşbĭŋar. ėldannı, aḳçayazı ne onnar da‿a yiŋi bölündüler, aḳçayazı ne yo‿udu, yiŋi bölündü onnar.

Hacca gitmişsiniz, hacı yolculuğunuza dair bahsedebilir misiniz?

doḳsan ‿ ałtıda hacıya g̱ittim orda yúz ‿ onbeş g̱ún ġałdım, yúz ‿ on g̱ún ġałdım şiyde mekkede, yúz ‿ onbeş g̱ún ġałdım orda. nemeve ca:misine g̱ittik ordan. peyġamberimiziŋ şiyine, ipra‿im peyġamberiŋ aya:nıŋ ‿ izi var şiyde mekkede. hacer va:lidemiz, isma:l ałihissełam bunnar hepisi şiy işte. burdan otobüsünen şiyinen, uçağınan gittik şiye indik ciddeye, cidde hava ałanına indik. uçaḳ iki buçuḳ saatte varıyı cidde hava ałanına. orda indik, ordan ikindin otobüslere bindik do:ğ̊ru medi:ne. medi:neye vardık, medi:nede bir ‿ afta ġałdıḲ ‿ orda. ġırḳ vaḳ̱ıt namaz ġılıyíŋ medi:nede. namaz ‿ işi bitti miydi, ġırḳ vaḳ̱ıt dołdu muydu ordan tekrar dışarıya çıkiyin, ihram małı var orda ihramłarı giyiyiŋ, otobüsünen do:ru mekkeye. mekkeye geliŋ orda ḱabede tavaf yapaŋ, yoḳarıya çıḳaŋ sayı yapaŋ onnan ḳ̱íri de saçlarınŋı maḳasınan icicik yałandan tıraş ider g̱ími ġırḳałłar. ihramdan çıḳaŋ, sivili giyeŋ ġayrı orda işte. amma otuz g̱ún ġałıŋ, amma ġırḳ g̱ún ġałıŋ, amma elli° g̱̊ün ġałıŋ. amma biz de yúz g̱ún ġałdıḳ, yúz beş g̱ún ġałdıḳ. ordan gelirkene de otobüs duttułar, otobüsünen geldik. cilvegözü, cilvegözünden otobüsünen geldik. arpa deriliyidi şiyde, reyhanłıda. ordan şiye geldik demi°r çelik, o demi°r çelik faprikası nireyidi o şiyin?

İskenderun.

iskendorun, iskendorundan do:ru şiye geldik ġayrı ułuġışła, otobüsünen. otobüs duttułar ordan gelirkene. onu şirket ayarładı biziminen ilgisi yoḳ.

Bu bölgedeki yemek kültürüne dair bahsedebilir misiniz?

ġara tavayı õ:y̨ümüze ġorduḳ eḳ̱ma:nen. ġaşıḳ mışıḳ yoğ̊udu o zaman. eḳ̱ma:nen, yumuşaḳ eḳ̱ma:nen herkes yirdi, ġannını doyan çekilirdi şoruya. şindi ġara tava da yoḳ, ġara tavaynan yiyen de yoḳ. elli türlü yimek var şindi len. o zaman bi tüm piłav, başḳa bi ‿ şiy yoḳ ı:. ayran bile yoğ̊udu şiyin yanında, şiy. do:ğ̊ramaç yapiyídıŋ. ondan ḳ̱íri, bâbam ca:re içeridi çakmaḳ yo:ğ̊udu. şu dúven dişi var ya íḳ̱i daşı birbirine v̇urduğ̊un,

çıŋġı çıḳíyi, onnan v̇ura v̇ura v̇ura çıŋġı çıḳardıŋ, eşek boḳu topłardıŋ, çıŋġıdan ühüre ühüre ühüre yaḳarıdıŋ. orda ütme üterdiK‿ eḵíniŋ g̱óv̇ünü seçerdiK‿ içinden, g̱óv̇‿ eḵíni seçerdik. onŭ da serirdik şoruya orda bi g̱ún ikiu̯:n durur ġururdu. onu ütme üterdiK‿ ütme ġavırġałıḳ dirdik. ütme ġavırġałıu̯ amma ne datłı ołurdu ya, g̱óvlü. arpa yołurduḴ‿ orda, bu:ğda yołurduḴ‿ elimizinen. yığın şiy yığın, yığınıŋ kellesi içine g̱ótü dışına böyük yığın yapardın şi˚yle bu eviŋ içi:‿g̊ımı.

Bu bölgede mevsimler, aylar nasıl geçer?

mevsi˚m aynı işte, nisan, mayıs, hazi:ran üyle mevsim mi?

Tabi, sıcaklıklar falan.

yav işte arałıḳtan ḵíri nisana‿ g̊adar hava soğuḳ gider. devamlı soğuḳ gider, nisandan so̊ğura hava havif havif ısınır ġayrı. o zaman şiyideŋ işte. cemile düşer yire, yire düşer, göve düşer. ilk‿ eveła: havaya mı düşüyo? ordan ḵíri şiye cemile. hacı leylekler gelir yazzıḴ‿üşüller, tarłada gezeller hacı leylek mekkeden medi:neden ordan geliller şíndi.

Bildiğiniz bir hikaye varsa anlatabilir misiniz?

babayınan o:ğłan ġoyun g̱údellerimiş, bâbası ġoyunuŋ bi başında yatarımış, o:ğłu bi başında yatarımış. oğłanın adı da memedimiş. bu sefer hırsızłar gelmiş bâbasının yanĭna, ġoyunu çałacakłar. bu seFer baḳmış onnar ordan sayıḳłarımış, ėvlensem bi o:ğłum ołsa adını memet ġoysam, meme:t meme:t diyi bağırsam, onŭ‿da memet memet diyi bağırıncı baḳmış memed orda dabancayı çektíğinnen bunnara íḵi üç atmış ġaçmışłar fiłan. ná‿ zaman ėvlendi ná‿ zaman o:ğłu ołdu, ná‿ zaman adını memet ġoydu nidiciŋ gidi yaḳała öldür herifi dimişler. amma herifler, dabancayı iki atıncı memet, uşmuşłar havaya ġoymuşłar gitmişler.

Hotamış gölü varmış burada, biraz bahsedebilir misiniz?

hotamış g̱ólü mü? hotamış g̱ólü çoḳ derin bir g̱ól ya:nı üyle bir g̱ól‿kü, bi ara ġurumuş, ondan ḵíri tekrar giri gelmiş. şurayıdı zatán hotamış g̱ólü. şo alilerin evinin ałtında orałar tüm şiy ya yanı. kerti v̇urmuşłar orałara. ucu tá: ġarabuŋar yołunda ġamışağıłı var, orda depe var depeniŋ‿ ucundayídı şiy, suyuŋ‿ ucu. ordayıdı. burdan gide̯rkene hotamışa g̱ídicin, de: şiye varíyidiŋ şíndıḵí şiyin, ra:siğin yayładan hotamış yołuna, ordan yelekli, şiy, ġamışłı, ġamışağıłı. orałarda şiyiderdin. onnan ḵíri de mısanıŋ yayła varıdı, mısanıŋ şiyi varıdı ağaçları, abå:y̨ ėlma yirinden ḳaḳmazĭdı mısanıŋ şiy.

Bu göl neden kurumuş?

beyşáher gölü yú:ğseliyidi, beyşáher gölü yú:ğseldi miyidi ya, fazła suyu niriye virecekler? virecek yir yoḳ, şindi ġarayükten hotamış g̱ólüne. şindiki özüŋiçi dinen yirden işte su aḳar giderdi. su beyşeḫer gölü daştı mıyıdı ya, fazłasını buruya virillerdi. virecek yirleri yoḳ başḳa. amma şíndi ġanał yardıłar, şiye duz g̱ólüne viriyiller, ġoçasara, ġoçasara yołuŋ üstünden ordan viriyiller yoła. tunuson fapriḳasının arḳasından ġanał yardıłar ordan geçip gidiyi şiye duz gölüne. ġoçasar, ġoçisar mı diyiller? heye. orda o zaman dėveyinen duz yúklellerdi dėvelerin ústüne. bizim ḵóye gelilller yatałłarıdı, burdan gidellerdi ġaramana o duzu üzümünen değişillerdi orda ġara üzüm ałıłłardı duzunan. buraya geçerkene gene gelillerdi bizim camınıŋ orda yatałłardı. ġoca buhurłar varıdı, bö:ğründe kelekler daḳıłıydı, çanłar kelekler łanġur łunġur łanġur łunġur ordan giderdi.

Bildiğiniz atasözleri nelerdir?

atasözleri mi? atasözü, anaŋa iyi baḳ, bôbaŋa iyi baḳ, atasözü ne ołacaḳ da ya.

Metin Numarası	**52**
Derleme Yeri	**Sazlıpınar köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Nurkadın GÖKBAŞ (62), ilkokul mezunu.**
Konu	**Soru-cevap şeklinde; eski yaşama dair, evlilik, giysiler, okuł hayatı gelecek yaşam, bir anısı, karışık konułar.**

di:ni:? fortu getiri:rik, fortu giri, moturu giri, biz kerpici bir araba kerpici yıḳí:rik, nenen geli:, bırdan moturu giri ałıp gidi:, ġałi:rik a:ğłıyaraḲ memedinen. ondan giri ė:v yapıłdı. hałı yoḫ, sėrgi yoḫ. ana:, ba: bi çit hałı ał didim, hałı ałsam ben gendime ałırım didi, ałmadı. g̱ítti g̱ítti çeḳTi geldi yazıḳ, kilim getirdi, hałı getirdi. bi ‿ şi:cik yo:Ḳ. mi°sa:vir g̱eldiler ġaşıḳ yoḳ, pıçaḳ yo:ḳ. hinci? hePisi dołu, sa:limim yoḳ. vay. bu ėvin kerpicini gendim ḵesTim ben, odanıḵın da hayadıḵın da. bir aşeneye ġaraba‿:arda ḵesildi a:şeneninḵí. bu eve ben bėş Ta:ne ġurban ḵesTim, bėş bėş. di:niŋ de: mi? bi temele ḵesTim, bi yapıłdı ḵesTim, bir maranġoza ḵesTim, bi tüm ya:pıłdı pėce ġapı ġurułdu ḵesTim. bėş Ta:ne ġurban ḵesTim, bėş mi, dört mü? dört. abo:, g̱encidim, łambaları

yaḳardım, łambałarı yaḳıḳ g̱ídi:dim, baḳí:dim şiye, abo:v̇, çeḳelemedik içine, sėrg̱í yoḳ, bi ‿şiy yoḳ. tam bu ayłarda sis, ġıra‿ı, çeḳTiḳ el arabaynan ġayıtłarı.

Bir gününüz nasıl geçer?

bir g̱únüm nası mı g̱eçi:? zabaḲ ‿ ḳaḳi:rim, ałłaK ġabi˚l ‿ iTsin aPdezimi ałi:rim do:v̇ru ġurana gidi:rim, orda on bir on iki buça:dar oturuy̰ürüm, ordan eve geli:rim, seḳmenimi süPürüy̰rüm, tavı:mı ġoyurüy̰rüm, zopamı v̇uruy̰rüm, yema:mi yapi:rim, ġannımı doyurürüm, o‿asıya öylen oḳunuyü, ė namazı ġıł, bir iḳi ufaḳ dėfeḳ g̱ór, ondan so:na giri íḳindin ołuy̰ü, a:ğ̰şam ołuy̰ü tamam işTe. çamaşır varĭsa maḳíneye aT, iş varĭsa g̱ór, g̱eliḳ g̱eçiḳ gidi:riḳ.

Başka?

başḳa yoḳ, sor, vi:ri:.

Kendi yaşamınızdan anlatabilir misiniz teyze?

gendi yaşamım baTsın, ben hałliklerin ġapıya g̱eldim daya: başładıyĭdım, va:rłıḳ, yoḳłuḳ, çocuḳ, hėrif, neneŋ, dede. aman dedeŋden hiç g̱órmedim, sa:lim. dedeŋ ya:vrım dirdi bi da‿a dimezdi, şurdan ḳaḳ, şuruya otur dimezdi, hiç ġıyamazdı, neneŋ çoḳ dóv̇dü amma.

Ne zaman evlendiniz?

yėtmiş yėdiniŋ şubatıŋ yi:rmi ałtısında.

Evlilik, kız isteme süreci falan nasıl oldu?

ben íḳi ayıŋ ‿ içinde ėvlendim, iḳi ayıŋ, dú‿ür g̱eldiler, iḳi ayın içinde v̇urułdı ġırıłdı ołdu, iḳi ayın ‿ içinde, yėtmiş yėdiniŋ şubatıŋ yi:rmi ałtısında buraya gelin geldim ben ‿ orâya hałliḳlere, ġırḳ sene ołdu ġırḳ. yėtmiş seḳízde mıra:diye ołdu, yėtmiş doḳuzda mitat, seḳsende dayıŋ hacıya, asg̱ere gitTi, hacıya diy̰irim. ġara sa:limim, havası ġoynunda ġałdı, hacıya gidecá:di. ėvlendiK, tėllileri giydik, ġadifėleri giydik, ałtınnarı daḳındıḳ, fėsleri v̇urunduḳ, vi:ri:, g̱úcücüK o:łan. çay iç len ġoma ḳími ariyi:n? zoPa da ġuynu ġuynu iyi yandı.

Guynu ne demek?

ġuynu, otururuḳ, cöma:t içinde otururḳana şorda biri oturur hiç kimseye ġarışmaz ona ġuynu diller. mustur mustur el ‿ a:zında oturur ona mustur diller, hiç kimseye ġarışmaz, cöma:te łaf, g̱ülüşüyüm oynaşıyım ġonuşuyum, bi yiyelim içelim ġonuşałım bir sohbet yapałım diyi. ona şiy, tek başına oturana ġuynu, mustur diller. ona ya:şłı ėbeler ołacaḳ, sorucuŋ, a:nadâcaḳ.

Giysileriniz nasıl oluyordu?

yiŋi ėlbise ałdı:mız yoḳ. yiŋi ėlbise nası ali:dik bili:? bazarłıḳ g̱örülü:y̰dü bazarłıḳ ġayĭtı, o:n daḲım, on íḳi daḲım, üstü buluz ałtı şałv̊år, a:ł ġadife, yėşil ġadife, pempe ġadife, onu ya:łıḳda ġoyúnü:dük, tėlli, o hep topłanır̥, ondan giri de da‿ıli:di ġoŋşułara birer şałłıḳ, birer şałvar, buluzu da ġaraba‿arda díḳíli:di, birer daḫım ‿ on ‿ üç daḫım, tėlli, ġa:dife. iyle. giyi:dik. g̱ünnüḳ bi ta:ne, neneŋ ġayi:di ta şiyin üsTüne, maḫınenin üsTüne, şunu bo‿un şunu giyiciŋ ġuzum di:di. ġara şa:ł, on ‿ üç daḲım elbi:se on ‿ üç g̱ún giyi:dim. teḳrar giri bi daḫa dönüy̰dü, bi daḫa başlí:dik, bi daḫa giyi:dik, iyle iyle: ėsḳíy̰idi, biti:di, başḳa yoḳ. ałmazdı hi:ç, ołanı g̱íy dillerdi, hiç, o zaman adat de‿ałdí ‿ ḳí şíndi bayram ołuyu: ġayıta gidi:y̰iller du‿ün ołúyü ġayĭta gidi:y̰iller iyle o zaman adet de‿a:łdi ki, o ołanı giy dillerdi. Zaten a:łtı ġadife, bėş tėlli, on bir daḲım ‿ elbi:se, iḳi Tişört mişört ołúydu, on ‿ üş daḲım, da: haTTa: bi yandımım var duruyü, yeşil yandım. iyle giyi:dik fės ‿Furułu, ałtın daḳıłı. vi:ri:, g̱ücücük o:ğłan, vay ġara sa:limim.

Ekmeği nasıl yapıyordunuz?

ėḳma‿ı nası mı yapi:dík? topłanmıyırdıḳ, a:yşe, ḳerzi˘ban, neneŋ bişiri:di, a:yşe, ḳerziban ben üçümüz idi:dik, neneŋ de bişiri:di, g̱únaşı úç yúz eḳmeḳ, g̱únaşa úç yúz eḳmeḳ.

Günaşı ne demek?

bo‿un ‿ idi:y̰idik, yarın biti:y̰idi, bida: idi:y̰idik bir g̱ún, g̱únaşa:, bi g̱ún g̱únaşıydı, bi g̱ún g̱únaşıydı tėḳ, úç yúz eḳmeḳ biti:y̰idi. davıt dayı:y̰ıŋ avrat da varĭdı, ġałabałıḳ, bėn geldi:mde tam ‿ on bėş Kişiydik.

Kaçıncı sınıfa kadar okudunuz?

bė:ş.

Okul hayatınıza dair biraz anlatabilir misiniz?

oḳuma yazmam, bèşTen şiinen çıḳtım ben, yıłdızłı pekiyinen, birden girdim bèşten çıḳtım, matematiim, oḳuma pekiyi. oḳułdan nası bahsidicin, oḳuła gidi:dik zabaḳtan ḳaḳıḳ gidi:dik, bi ma:vı ġara ġ̲ómlek, onnan, mazıt ġ̲ótürü:ydük̲, mazıTı ben, beã̲ mazıt sırası geldi, mazît yoḳ evde, şuncacıḳ şişeniŋ dibinde mazît varmış, ġ̲ótürdüm, k̲óselerin ‿ odâya girdim, üsTüne su dołdurdum, ma:çıp ołmuyum diyi. mazîT ‿ ałtında ġałdı, su üstüne çıḳtı, hoca ġızdı. onnan, burâya un getiri:dik, mayałı yapí:ydıḳ, süTlü bir süT bişi:yidi, süT tozunnan süT bişi:yidi, dèvlet sałı:ydı, onu içiyidik, iyiydík̲ yanı. ġara ġ̲ómlek, ġurdeleler daḳıłı, birden beşe ġadar, ilkoḳułdan çıḳdım. orta youdu k̲í zatı o zaman, başḳa? babam bi ġalem getiri:di, üç ta:ne, üç kesi:di ortadan, bi şi:yle kesi:r şurdan kesi:di, bir báã̲ viri:di, biı̯ şurdan dóndüye viri:di, bir şurdan fatmıya viri:di, bi ġara ġalem, bi ġara ġalemi üçümüz bölüşü:dük, bi silgiyi ortadan kesi:di íḳímiz bölüşü:dük, yo:ḳ. şindi:? ġalemler, boyaḳła:r, ġalemle:r, pastelle:r, ġurug̲ boyaḳła:r, şindi hep çocug̲ların, şindi avanTaş da böyüdü amma.

Bundan sonra hayatınızda neler yapmayı düşünüyorsunuz?

nası ne yapaca:m ġuzum, ölesiye sürünücün, g̲ünnük̲ işiyi: g̲órücün, zabaḳtan ḳaḳıcın yata: toplúcün, çayıı bişiricin, zobã̲:ı yaḳıcıŋ, ek̲ma:ıŋ yi:cin.

Planladığınız, yapmak istediğiniz bir şey var mı?

yapmaḳ ‿ isTedi:m bir bi ‿ şi: var, úmre, úmrèye gideca:m ałła:zin virirse, ocaḳta g̲ótüreca:m diyi ısmıḳ ya dur ba:ım. ocaḳta g̲ótüreca:m diyi, ocaḳ ta gèldi haní ya. amma bèni iyi k̲ótü sałıłłar, bekit ‿ te isma:illen gitsem abo:y̯ on bir millar on iki millar, para na:iri:. asłında param varıdı da benim, úmrèye gideca:m ałła:zin virirse başḳa dünyada hi çbi havasım yoḳ. ísma:il de èvleni:r, herk̲es gendi bułu:r, gendi èvlenir.

Teyze, eşine şiddet uygulayanların sadıç olduklarına dair bir uygulama mı varmış buralarda, doğru mu?

daha iyi ołduu, nası iyi ołurŭmuş bili:? yı:ğ̲ın ołur, yaní göz ‿ açıḳ yığın, ġıłıbıḲ deyil herif. beã̲:, ne herif ołacak on bèş yaşında̲ı, on ‿ ałtı yaşında̲ı ne herif ołacaḳ, g̲úcücük şiydi.

Düğünler nasıl olur burada?

a:şam ołdu muydu g̲erdekteydi, íki sa:dış bir o:ğ̲łan içeriye dıḳıyıłłardı g̲elinnen o:ğ̲łanı, támam iyle bi ‿ şiyler işte.

Bayramlar nasıl geçer?

bayramda ne mi yapiyirim?

Evet.

bayramda nası geçer? gídiciŋ ałış viriş yapıcıŋ. şeker ‿ ałıcıŋ, ġołanyağı ałıcın, çocuuŋ o:ğluŋ gelecek, ġızıŋ gelecek, yemek bişiriciŋ, yidiriciŋ, içiriciŋ, ġurbanda ġurban kesiciŋ, manġał yapıcıŋ, saç ġavurma yapıcın bi ‿şiyler yapıcın işte. de: bizim gúnümüz te ġırḳ sene evel aynıydı. davıtłar geliyidi, sa:limler geliyidi, yiniliyidi, içiliyidi, ġızłar geliyidi, ora iyleydi. bura gendi evłatłarımız geliyi, bi ‿şiyler ołuyu işte. şindi de hepisi var dadı yoḳ. sizinkinner nö:rüyü?

Bir anınınız anlatabilir misiniz?

dudu beni çaıardı. bėn de va:rdım, orda íḳí ġoŋşu varmış. ġapıdan girdim, nöü:rsü:z işte şiyle biyle, mayışa bağłandın, hani di:di:n ya millete didi, sen gelínnen çekişi:n o:ğłannan çekişi:n, mayışa bağłanıncı ėtleni:n di:di:n ya didi, seni bekli:rim didi, góreca:m didi, ísma:łnen seni didi. ben de seniŋ gíbi ołursam, geline iftira atarsam, o:łana şunu dirsem bunu dirsem aynı senin gibi ołurum didim, o:rdan burdan tartıştıḳ işte. yaní suçum yoḳ benim. o da dirdir benim suçum yoḳ, ben de dirim benim suçum yoḳ. ġołáy ġołáy ġonuşmam, varmam yaní ġapı:ı kitle ėvinde otur, bi da: da gėlme didi.

Ne zaman barışacaksınız?

hiş barışmam, o gėlirse depeba:ğda yiri var, gėssin bėnim seḳmenime çıḳsın gėssin, ėvime gėssin ben hörmetimi yaparım. amma ben dudunun seḳmenine ġołáy ġołáy çıḳmam.

Bir anı daha anlatabilir misiniz?

yėmin tórene gíttik dayıınan. onar ta:ne onar ta:ne tabır on biŋ ta:ne asker, on biŋ ‿ asker. dayıŋ ta:kib ‿ itmiş tabırıŋ ‿ ardını, oruya ayrıłmış mitatıŋ tabıra. bėn ‿ orda ġałdım. orda ġałdım bėn bekliyirim. bakiyirim yeşil donłu kimise bakiyirim sa:lim yoḳ. niza:miyeniŋ içine girdim, yoo niza:miyeye girmedim. orda duruyurum iki ta:ne bi asker bi de babası geliyiler. ġuzu:m bėnim gózüm kör a:hrazım bėn didim. bėn herifi ġaybittim o:ğłanı hiç bułamadım, asker yimin tórenine geldim herifi de ġaybittim bėn ġałdım didim. tamam didiler yinge seni gótürelim, anas yaptırałım didiler. anasa vardıḳ

anas bozuḳ, anas yaptıraci:k işte. anas bozuğumuş. o arada bi ġomutan g̱eldi. işta:ḥa didiler mitat sazlıpınar ḵóyünden, ġarapınar ġonya mitat g̱óḵbaşıŋ baş çavışı, ġomutanı bu didiler. bã̆a bi yazı yazdılar, bėni savışdırdılar, şi:yle g̱ít didiler. vardım. vardım mitat ġarşıladı beni. anaŋ nirde? anam var mı? dimiş. anaŋ var dimiş. anã̆ı ġaybittim hiç aramıyaca:m dimiş, ġalsın burda dimiş. g̱íri vara vara vardım mitat. g̱örüştük orda. orda mitatı ordan çıḳardıḳ, g̱etirdik łoḳantıya bi ġannını doyurduḴ ‿ otele ilettik, otelde yattı. ondån so:na biz ġarabã̃:rleriŋ ġarabã̃:r sayatinnen g̱íri, şiy ġarabã̃:rleriŋ mavuş var bili: len, tevdeniŋ ġardaşı. o otobüsünen g̱íri ḵóye g̱eldik, mitat orda ġałdı. anı o yaní. ġaybołdum. bułdum yanı onnarı. de: g̱íttim şiyle g̱íttim g̱íttim te aliler g̱íbi g̱íttim g̱íttim g̱íttim vara vara vara vardım tam ałayıŋ üstüne vardım. ordan mitatınan sa:limi bułdum.

Metin Numarası	**53**
Derleme Yeri	**Sazlıpınar köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**İsmail KOÇAKER (63), ilkokul mezunu.**
Konu	**Köye dair konułar, tarih, mevsimler, yemekler, bitkiler, tarım.**

İsmail amca, bu köyün coğrafi, tarihî özelliklerine dair biraz bahsedebilir misiniz?

yie̱n bu ḵóy, bin doḳuz yüz yi:rmi yėdide ḵóy ołmuş. hoTamışıŋ yayłası:ymış daşbıŋar, hotamışın yayłası:ymış dedelerimiz burâya g̱óş gelmişşer. ġışın hoTamışa gidellerimiş daşbıŋara, mart didi: ‿ mi yayłıya çıḳałłarımış orâya.

Baharda?

baharın mart, mart ayında çıḳałłar. burda otuz ‿ üç pa:re túr ḵmen ḵóyü var. mer ḵezi: hotamışıŋ ṣa:banłı ḵóyü, ġışın orâya gidellerimiş. bundan yüs ‿ sėksen yüs ‿ sene önce, mart didi:ğ̊i ‿ midi bu yayłałara davîłır gelilleri˘miş ġoyunnuḴda:ḵí ałaf ‿ uçun. bízim bu ḵóy ėsḵi ismi raḳḳa, raḳḳa su:riyenin şimdiḵí halep şehri var ya, raḳḳa ġaza:sı íşitin bombaładı: şíndiḵí, o ḵóy bizim dedelerimiz o ra:ḳḳa şehrinden gelme. su:riye üzerinden osmanłı zama:nında buraya gėlmişler. bin doḳuz yüz yi:rmi yėdide ḵóy ołmuş. ḵóy g̱úney şu sazzıbî̊ŋar ḵóyünüŋ iki kilemetre g̱úneyinde ėsḵí ḵóyün ołdu: yėr, orda:yıḳana ismi raḳḳa. bin doḳuz yüz atmış yėdide ismi değişTi, arapçeymiş ísmi, túrkçeye çevírdiler, sazłıbınar ḵóyü ołdu. dėdelerimiziŋ ėsas hotamışTan g̱óş itTi:i yir,

k̲öyün g̲üneyinde raḳḳa k̲öyü. bin doḳuz yüz ġırḳ ‿ałtıda su gėlmiş, k̲öyü göşürmüş, ordan bu k̲öye g̲öç ‿itmişler, ġırḳ ‿ałtıda bin doḳuyüz, g̲öç itmişler ėsḳí k̲öyden buraya.

O suya ne olmuş?

o su, ı:, ta:hminime g̲óre bu on ‿ on iḳí sene fiłan yaTmış burda hoTamış g̲ölünde. bataḳłıḳ bura yanı, hoTamış g̲ólü ėsas k̲úçükaşłama k̲óyünnen büyükaşłama k̲óyünün arasınıŋ batı tarafı, hotamış g̲ólü didikleri g̲ól ora. burası bataḳłıḳ, yanı suyun Fazłası su daşdı mıydı bu hoTamış hava:lisine gelir burâya, ėsas burası bataḳłıḳ. öte Tarafı hotamış g̲ólünün ołdu: yir, iki g̲úççükaşłamayĭnan böyükaşłamanıŋ ‿ arasında:k̲í mėsa:fe orâya hoTamış, hoTamış g̲ólü diller. hari:tada ora g̲ósTeriliyir, burası bataḳłıḳ.

Şimdi yok mu o su?

yo:, bu su bin doḳuyüz a:tmış yėdide su g̲ėldi, bi ‿da: g̲ėldi, bėnim aḳłım ėrir o suya, a:tmış yėdide gėldi, e:, çek̲ildi atmış seKizin baharı, tam gėldi oẏu:nan bi yúklendi, bin doḳuz yüz sėksen dórtte su çek̲ildi. atmış yėdi seKsen dörT, ġaç sene yapar? on yėdi sene, on yėdi sene yatTı, tam on yėdi sene fasıłasız yatTı. bu hotamış, ėlda:n, aḳçayazı, böyüa̲şłama, güççüa̲şłama, ġayacik, ortabanın bu ara:zide on yėdi sene su yatTı yė̲en, k̲esindisiz on yėdi sene yatTı. yėr yėr on metre, on ‿ iki metre, seKiz metre derinník̲Te ołan yėrleri varĭdı suyun. işTe bałıḳ, yėngeç, ġamışından isTífa:de yapıłdı, bin doḳuz yüz se:sen dórtTe çekildi gitTi yė̲en, oẏu:nan bi ‿diya gėlmedi.

Biraz önce çevre köyleri de saydınız, daha başka da sayabilirsiniz varsa.

ha:, bu túrkmen, hoTamışTan, şa:bannıynan hoTamışTan ayrıłma otuz ‿ üç pa:re k̲óy var.

Evet, bildiklerinizden.

yaní, ėski ismini söylüyüm ben de yėni ismini sóyliẏemem. ildanłı, ildannı, raḳḳa, b̲öyüḴaşłama, gúçüKaşłama k̲óyü, túrk̲menġarahöyü:, túrk̲menüçhóyük, ordan so:na ca:mili, daşağıł, adaġałe, súrg̲úç, uzung̲uyu, ġayacıḳ, ortaba, yėniġuyu, hasanoba, burunoba, ġameni, ėvi˚lmez. bu k̲óyler mėrkezi: daşpĭnar ve mėrkezi: şa:banłı, bir ġısmı şa:banłıdan ayrıłma bu k̲óylerin, bir ġısmı da daşPınardan ayrıłma yie̲nim.

Bu köylerdeki insanlar eskiden ne işlerler uğraşırlarmış?

ha:, evet. eskíden bu ara:ziler táma:mán merayımış, boł goyunçułuk varıdı. benim akłım erdiğinde bu kóyde on yedi sürü varıdı. yanı beşer yúz dene, beşer yúz, her sürüde beş yúz goyun ossa ałtı biŋ beş yüz, yedi biŋ goyun varıdı bu kóyde. eski babałarımız, dedelerimiz burda hayvancılık ve çitçilik. zaten motur yok, motur biŋ doķuz yüz elli dörtte geldi menderesiŋ zama:nında. o:ndan öte tarafı inek ve atınan súrmüşler gałdırmışłar bu ara:zileri. hayvancılık gúvetli yanı, tarım zayıf hayvancılık gúvvetli. şindiyse tarım çok gúvvetli, hayvancılık baya bi bitti noktasına geldi. yanı yúzde doksanı hayvancılığın gitti bu kóyde, gałmadı yiğen. çoK ‿ az bi goyun var, ta:minim iki bin iki bin beş yúz. işte birez arkadaşłar, kóylü búyükbaş hayvana dóndüler.

Bu köylerin kültürlerine dair neler söyleyebilirsiniz?

yanı kúltür işleri mi?

Evet.

vała kúltür işleri bu kóylerin işte dúğünnerde eskíden ta:bi çałgı mułgı bołudu, eskí işleri a:natmâyım da.

Olur, onları da anlatabilirsiniz.

eskí işlerde işte gadın getirillerdi, bu çałgı mułgı oynaŋ, amma şímdi o işler bitti yien. tek çok az gałdı, ya:ní yúzde doŋsan doŋuzu bitti o işlerin. hep bi me:ylitli dúvünner, ałłaŋ rıza:sı için dúva: yapılır. işte gadınnar işte gına yakałłar, erkekler ikindin ‿ a:şı şekere gíder, gadınnar gice gına yakałłar son gún cumártesi gúnü. işte bazar gúnü de gelin çıkacak. işte yimek yidiriller ı: bazar gúnü sahat seKizde erkekler başłar, om ‿ birde gadınnar başłar yiğen. ondon sõ:ra da bazar gúnü sahat on ikide gelin ałınır. evet yienim sor.

Artık kullanılmayan, eskimiş kelimelerden bildikleriniz var mı?

ha:, eski lisana góre. Fałła yien iyle bi nisan yoK. hinci o nisannarı ö:ğrenme úçún yanı şimcik hotamış ša:banlı merkez orda yaşlı adamłarda var yaní. bizim burda o eski nisana góre yani, yani kúltür üzerine edebiyat üzerine diyelim ga:ri o yok yanı. iyle taríhi şiyler oKumuş ‿ adamłar yok yanı şimdi. ta:bi hincik o işler edebiyata ba:ğlı, ta:rihe ba:ğlı tabi, gelenek ve górenekleri anłatma uşun.

Bir gününüz nasıl geçer?

şu an uçun mu?

Evet

şu an uçun ben zabaḳtan zabaḫ namazı, namazını hiç ġaçırmam. hoca ałła:hue͟kber didi: midi ben ayaḳtayım. ġışın da:hi o dipi da:hi çıḳsa ben zabah namazına g̲elirim yie͟n. mühüm onan zabaḫ namazı. a:limler iyle dimiş. zabaḫ namazına súrünecek, súrünerekten da:hi ołsaŋ hasda ołsaŋ gitmek ła:zım. zabaḫ namazı çoḴ ‿ önemli ben hiç geçirmem. ġołáy ġołáy geçirmem amma avur hasda ołurum o başḳa. işte bėş vaḳıt namaz, ġuran oḳurum haya:tım bėnim biyle geçiyi işte.

Burada mevsimler nasıl geçer?

mėvsimler ġuraḳ ve ayaz geçer yie͟nim ġış g̲ünneri. bi˚zim bu ġonya ovasını gendin bilin, ġuraḳ bi yirde yaşıyırız. on seneye, on senede iki sene bi yıł g̲elir, ġuraḳ ve yavışsız g̲eçer yanı, e:kseriyetle iyle yanı.

Bilinen mevsim isimleri dışında hangileri var? Zemheri ve benzeri.

ha:, ėve:T. onnar zehmeri da͡a, zehmeri girmedi. ze:hmeri, arałığın om ‿ beşinde başłar zehmeri. úç ay devam ider. arałıḴ ‿ ocaḳ, şubat didi: midi zehmeri çıḴar úç ay, doḳsan g̲ún zehmeri vardır. amma ba:zı ėski adamłar ġırḳ beş g̲ún dimişler zehmeriye, ġırḳ beş g̲ún de normał ġış dimişler yie͟n. meseła ġara ġış var zė:hmeriden önce. şu an için ġara ġışın içindeyiz. zė:hmeri daha sovuḳ.

Kara kıştan daha soğuk.

ta:bi canım. ġara ġıştan sovuḳ. ġasımıŋ ‿ on beşinde ġara ġış başłar. işte íḳisini iḳiye bölmüşler esḳi çoban, g̲óv ‿ ayĭna. esḳi çobannar yıłdızdan aydan a:nałłarımış yanı ġırḳ beşe bólmüşler. doḳsan g̲ún ġışı ġırḳ beşe bólmüşler. ġırḳ beş g̲ünü ġara ġış, ġırḳ beş g̲ünü zėhmeri. doğsanı ikiye bólmüşler yie͟n. yaza ilkbahar ve sonbahar diller. ilkbahar nisanda başłar, martın on beşinde başłar, işte hazi:ranın on beşinde ilkbahar biter, haziran ‿ om beş, eylül ‿ om beş de yaz. yanu úçer ay úçer ay, g̲óv ‿ ayına g̲óre ta:bi bu.

Bu yöredeki misafir ağırłama âdetleri nelerdir? Eskiden veya şimdi.

misafir ayırłama bu k̲óyde ta:hminime g̲óre yie͟n, eskiden í:, bizim ufaḳłığımızda dėdelerimiziŋ babałarımızıŋ zama:nda bozġır, ha:dim, daşket tarafından bėkmez

satmıya adamłar ge̲leridi, a:ğda satmıya adamłar ge̲leridi, o va:ít ta:bi ġış çoḴ ‿ołurdu. şindiki iklim değíşti. ġışłar, o ġışłar şimdi yoḳ. bizim ufaḳłıımızda ya:rım metre bi metire ġar yağardı, dórd ‿ ay yatardı. tá martın ‿ om beşinde dahi łodusunan, łodus ‿ eserse ḳaḳardı, yadeyse ḳaḳmazdı. onnar ge̲lirdi biyle bekmez satmıya burda on beş yirmi gún ḵóy odałarında yatırdı. bizim ḵóyde ta:minim yimbeş ‿ otuz ta:ne ḵóy ‿ odası var. yanı dıştan bir insan ge̲sse avurłanır, yata: yorġanı zobası ġış gúnüyse yanır, yema:ı ge̲lir, yir, içer, çayłanır. misa:vir íki gún úç gún ne yatarsa çeker ġoyar gider. iyle dışta ġałacaḳ di: bi sorun yoḳ. yanı túrkmennerin adeti bu. yanı bútün túrkmen ḵóylerini gez, hep ḵóylerde ḵóyüŋ durumuna góre om ‿ beş yi:rmi, otuz ta:ne ḵóy ‿ odası vardır. bizim ananek ve górenek te: eski dedelerimizden ġałma.

Yemeklerden bahsedebilir misiniz?

ha:, yémeklerden. yanı burda topałaḳ diriz biz. ḵóy bizim meşur topałaḳ yemá:ı diller burda. ḵófte diller ona sułu ḵófte. onu topałaḳłałłar ġadınnar sałçáynen bişiriller, içine de é:t atałłar yavłu ét, kemi˚kli. acıḳ ‿ta acılı ołur. bi de ġuru fasille var, bi de ayran çorbası var dúvünnerde bizim ġonyanın meşur ayran çorbası. bunnar úç ana yemek işte. dúvünnerde zaten bamya da bişiyi ya. bamya pek adamın canı isterse bamya bişirdir hanımına. yadeyse amma çorba, ḵófte, işte fasille baş yémek ġa:rin onnar yie̲n. çilli yema: diller üzümden yapılır. túrkmennerde bişer bu. üzüm, içine puł biberi, ġarabiber atałłar, ġoyunuŋ eya: kemi:ni ġułłanıłłar. nezzetli ołur. eya: ḵemikleri ġabırġa ḵemikleri. ġabırġa ḵemikleri diller buŋa, sávłu sołłu. bunu o çilliniŋ içine atałłar. bu yemá: túrḵmenġarahüyünde bişiriyiller, bén yidim. úç dórt defa: yidim. cena:ze yemá:ında, hayır yemá:ında ve dúünnerde bi de túrḵmen yemá:ı ołdu orda bişirdiler, amma çoḳ gúzel. ikinci yemek te túrḵmennerin ana yemá: bizim ufaḳłıımızda dó:vme a:şı diller. dó:vme aşı, ġaradağdan daş ge̲tirmişler yumuşaḳ bir hałli dayımıŋ évde varıdı bi de osman dayımıŋ évde varıdı osman dayımıŋ évdaı delíḵlíyidi. úzümü dołdururumuş içine toḳma:nan dóveller, şerbeti aḳarımış şerbeti. ġoyun budu sağ veya soł. én iyi etiŋ ołduu yir sáv butudur. ġoyun sáva çoḳ yatar. nézetli ołur. arḳa but ön but, ve boyun ve gerdanłıḳ. buruya gerdannıḳ diller, insanda ġoyunda da aynı ge̲rdannıḳ vardır, arḳada da ġaraman ġoyununda ġuyruḳ var. dó:vmá ‿ aşı da yuvałłaḳ daş ołur, o yuvałłaḳ daşda ġadın toḳma:ınan iki ġadın, tımraş bu:dałar varıdı yumuşaḳ, tımraş dimek yumuşaḳ bu:ğda dimek. onu dóveller. dó:vdúḵten so:na da o ġabıını yüzgarda savırıłłar onuŋ. esḵíden bizim ufaḳłıımızda çölmá: içine ġabırġa eti, ġara üzüm, onu yeşil çólmeḵlere ġadınnar ékmeḴ ‿ ittikten so:na onu yu:ḳa, tandıra indirillerdi, çıḴardıḳ biştikten so:na

üstüne de bi sedeyavı yapałłarıdı, yime yanına yat. bu iki yemek túrḵmennerin esas yemá:ı bunnar.

Çok teşekkür ederim amca. Yaşınız kaçtı sizin?

benim, bin doḳuz yüz ėlli dórt doğumłuyum. isma:l ḳoçaḴer, ałi o:łu. ėvet. ben de teşekür iderim yienim. başḴa soraca:ğın soru varısa sor.

Sizin anlatmak istediğiniz varsa dinleriz.

biyle yanı işte gelişimizi annattıḳ raḳḳadan iyle, dėdelerimiz işte şa:bannı daşpı̂nar mėrkez. aynan didi:m gíbi. bėş vaḳıt namaza gidik gėliyiriz, hePisi bu. bėn za:ten çałıştı:m yoḳ hiç. iki defa: ġałp ġırízi geçirdim.

Çok geçmiş olsun.

iki defa: ġałp ġırízi geçirdim, anju ołdum üstü üstüne. bėn Za:ten on senedir filan çałıştı:m yoḳ, hiç ėlime ḵúrek dahi ałdıım yoḳ. yanı anjuyu iki bi:n on ◡ ałtınıŋ nısanın yi:rmi doḳuzunda cuma: gúnü anju ołdum, hasdaładım üstü üstüne hėmen arałıḳłarła iki defa: anju ołdum.

Yakın zamanmış. Çok geçmiş olsun amca.

yaḫın zaman, on senedir de hiç çałıştıım yoḳ. ałła:ma çoḳ şúkür sıvatım çoḳ yirinde. normałda dört bėş kilemetre gúnnük yörürüm. zabaḫ namazında iki kilemetre ḵóyün batısına gíder gelirim. doḳtur sóyledi. serin hava, duman yoḳ, şiy yoḳ, zabaḫ namazının o serin havasını ałırım. işte bėş vaḳıt namaza gít gel. ėv de uzaḳ ca:miye. şúkür ałłaa, sıvatım çoḴ ◡ iyi. ya:ğłı yimem hiç doḳtur sö:yledi. zėpse, işte na:renciye işte bunnarınan.

Bitkilere dair bahsedebilir misiniz?

ha:, mera:da yitişenner mi? yani, insanın yidiği mi? hayvannarın yidii de da:hil mi?

Hepsi olur.

biz, ėbe gómeci diller, ėbe gómeci, ordån so:nå ġatır dırna:, gökbaş, yandaḳ, keten, çimen bunnar. ordan so:na yiğen ba:ğırtłaḴ ◡ otu, bıtıraḳ işte bu otłar, gókbaş işte. üzellik, üzellik saten mera:da çoḳ, eski ġadınnar onu nazarda tüsgúdüllerdi, yani ha:Íla da devam idiyi ġarin de. tüsgüdüllerdi nazara iyi ołur diller yanı hayvan ossun veya:t

insan ossun. iyle diller, dėvam ider yi‿en iyle. eski genelek dėvam ‿ idiyi ha:Íla. çoḳ ġoḳar burcu bizim ufaḳłı:mızda. şimdi iş fene döndü, sabın çıḳtı ta:bi. ėskiden bizim ufaḳłı:mızda ėylül ayında, ėylül ołması ła:zım ta:minimce, ėylül ayında úzellik armıtłaşır. yanı şiyle yapraḳ dóḳúlür ya, armıtłaşır yarı yėşil yarı sarı, onuŋ ‿ gíbi, ġadınnar onu ora:nan dėrilleridi. deste yapałłarıdı, orda üş ‿ beş gún dururdu. ondan so:na moturu ołan moturu, at ‿ arabasınnan getirillerdi, o ‿ v̇a:t motur yo‿:udu da, çuḳur deşirlerdi şiyle yarım metre derinni:nde o çuĶura kerme de ġołłardı acıḳ da dutuşmasu ‿ uçun. onu orda yaḳałłardı. orda onu yaḳtıḳtan so:na o daş ha:line gelirdi. daş ha:line gelirdi, onu:nan çamaşır yıḳałłardı. amma burcu burcu ġoḳardı çamaşır baḳ. o ḳadar ġoḳusu güzelidi o suyuŋ, o pırtınıŋ ġoḳusu çoḳ gúzel ġoḳardı, üzellik ołdu: ‿ uçun dov̇ał ołdu: ‿ uçun aslı dov̇ał. o daş gíbi ġaynar ġałırdı yi‿en. onu bi torbuya dołdurułłardı, bėz torbuya şiyle normał bi bėz torba bi kiło veya:t yarım kiło:łu bi torbaya. suyuŋ içine atałłarıdı onun şiyi şerbeti o suya girirdi. onũ:nan pırtı yıḳanırdı, banyo yapılırdı onũ:nan. çoḳ gúzel ġoḳusu ołurdu, yaní i:nsanda sanḳí bir parfüm çałmış gíbi úç beş gún bir hafta onun ġoḳusu gítmezdi pırtıdan. iyle yiğen. eski ġoyunçułuḳ zama:nında her eviŋ ‿ ũ‿:ünde, her súrünüŋ bi ġuyusu ołurdu. ġuyułar ta:bi õ‿a su, şindi sułar çoḳ çekildi de. aşşa: yoḫarı om ‿ metreynen ba:zı yirlerde om ‿ beş metire derinniğinde. ġovaynan çekilirdi vaya:t i:nsan çekerdi, veya:t sözüm yabana eşşa:nán çekellerdi, vaya:t atınan, neyse. çekellerdi, ġoyun gelmeden ołuḳları dołurdu, avdan dołurdu, ġoyunu da çoban bölük bölük bölürdü, ė:lli, yüs, ołu:n durumuna góre su ołu‿unun durumuna góre, iyle sułanırdı yi‿en esḳíden. ġoyun ġuzu ha:Íla dėva:m idiyi de, çeşme çıḳıncıĶ ‿ o işler ipda:ł ‿ ołdu. ama ba:zılarında ḳóyde var, ce:yran daĶdırdı adamłar dinama. su ġışın ceryan gitti: midi adamıŋ iná: var małı var neynen sułanâcıĶ ‿ o małłar? dıştan gelmeyinen de za:tan ołmas. ceyrana basiyi małını sułuyu yi‿en. devam iden var. esgí ġuyułardan devam iden var yi‿en.

Çöküntüler de oluyormuş sanırım.

bu ġarabuŋarda ołdu, bizim ġaza:mız ġarabuŋar, ġarabuŋarda ołdu. belḳí de om ‿ beş yirmi ta:ne. belḳí de da‿a fazła çóḳúntü var. çuĶur ha:linde. su górünüyür amma su yemyeşil biyle. duzłu su. datłı suyu biz çektik yirin yüzünden, şindi şoraḳłı suyunan bitki sułuyuruz yi‿en. bitkilerde hastałıḳ getiriyi, su şoraḳ. çeke çeke çeke atmış metireye, yetmiş metireye indik şindi. ałłah hayırłısını virsin. dėvlet te biran önce góksuyu şu ovaya getirsin yi‿en. durum bildi:ŋ ‿ gími fiłan deyil. eyer ġuraḳłık senesi ołdu‿u, yėtmiş metireden su çekiliyi baḳ. hemi ceyran, dėvletiŋ ceyranı fazła yanıyı,

hemi vatandaşıŋ cebinden çoḳ para g̱idiyir. yanı sahatte bir kiłovat yaḳaca: va:t, üç kiłovat yaḳıyı. yanı bu hemi devlete zarar, hemi vatandaşa zarar. ałłah dêvlete zavał virmesin, şu g̱óksu biran önce şu túrkmen hava:lisine otuz‿üç pa:re k̲óye gelsin. isteyimiz o yie̲n. g̱ólet yapıłdı ama, g̱ólete su ġuyurdułar, o da mühendiz bi hata: yapmış, ġana:let patłamış. şimdin durum ne bilmem. inşaatı deva:m idermiş ġa:rin de. iyle ġara yie̲n. şindi yie̲n mısır, g̱únaşıḳ, pancar, çitçilik şimdi bi bu k̲óyde. yanı avurłıḳła bunuŋ üçü. yanı buğday biráz azałdı. buğdaynan niye u:raşsın. dêvlet normał bir zam da virdiği yoḳ. bu sene urfáyınan adananın bu:ğdası bitti, tam zamłı sattıłar, ġonya ovasına g̱elinci dêvlet duttu bi zam virdi. e zamı vireca:sen adanáynan urfanın derílmeden vir. niye bizim ġonyaya biyle hata: yapíyıłar. bènim aḳłım ireli ġonyanın hata:sı bu. on beş on ałtı ta:ne mi˚lletveḳíli var aŋġarada hiç bi‿şi: yaptıḳları yoḳ. yav adanáynan urfa bahałı bu:ğda satıyı, bizim ġonyaya g̱elincik devlet zam viriyi, tarım baḳanłıı̯. e biz sekiz yüz liraya bu:ğda satıyırız. bu ołacaḳ iş mi? adam bin iki yüz liraya bu:ğda sattı o iki viła:yet. bizim ġonyaya g̱elincik niye zam viriyi devlet? virme. piyasa, ġonyada borsa var. o iki viła:yetiŋ bu:ğdasına zam virmiyik‿te normał fiyette satıłdı, bizim ġonya ovasına g̱elincik zam vírdi devlet, łanġadan piyase dúştü yie̲n. iyle ġara yie̲nim.

Metin Numarası	**54**
Derleme Yeri	**Sazlıpınar köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**Eren AKBABA (26), ilkokul mezunu.**
Konu	**Kelimeler.**

Sizin bildiğiniz, burada kullanılan değişik kelimeler hangileriydi?

benim biłdii̯m iki ta:ne kelime var değişik. ġıłav bi de cemşir, yani cemşiririm var. o da şiy, ġıłava gelmek, meseła: ġıłava geldi dirler, tarła ġıłava geldi, veyat‿ta toprak̲ ġıłava geldi hanı, tav ołdu hanı tavłandı, g̱úzel anłamında. cemşirrim de, baskı ġurma, yúklenmek, ġızmaḳ, cemşirmek diller oŋa da. bi de a:ğı var. zi:r dimeḲ‿o da.

Metin Numarası	**55**
Derleme Yeri	**Yenikuyu köyü-Karapınar/KONYA**
Konuşan	**K1 Nigar EVİN (62), ilkokul mezunu.** **K2 Mustafa EVİN (64), ilkokul mezunu.**
Konu	**Evlilik âdetleri, çocuk kırklaması, bayramlar, gelenek görenekler, oda kültürü, dokumacılık, bilmeceler.**

K1 nası mı ołurumuş? biz kimseden habarımız ołmuyu. hanı varacam gelecem hiç yoḳ. ałłah emri geliyiller, babam danışmadan bize dimeden viriyi. bir geliyi, ikinciye de viriyi támam. herkeç. eskiden herkec ‿ iyle ya:ni. hiç tanışmaḴ ‿ hiç yoḳ gelin ołasıya, evlenik eve gelesiye. amma mahałlede keŋardan g̱örüyüdüŋ. ya:ni dıştan da:ł yine.

Düğünler nasıl oluyor?

K1 dúğün önce bi şerbet ołurdu, şerbeT ‿ içilirdi. ikiˇ ‿ ay eveli diyim ya:ni. ġaç ay eveli ołuyudu ya:? dúu̯nü müsade idiyin, dúğün üç ay so:ra beş ay so:ra dúğün ołuyu. bi seneye fiłan varmiyi ya:ni, ałtï ‿ayın içinde bitiyi hepisi.

Gelin başı nasıl süslenirdi eskiden?

K1 ikindin şeker ołurdu, heybeye şekeri şiyi ġoyałłardı. heybeye şeker ġuyałłardı, topaḳ şeker didi:miz var ya. onu da:dıłłardı, bir de böyük... ondan so:ra beline bir ġałın ġuşaḳ ġuşanırdı. ġız k̲óşede, bi çardaḳ içiydi. bir ał boğu, ġuşaḳ ġuşanırdı. gelin dururdu orda. eline ġına çałırdı. ġız başı dinir ona. a:g̊şam da dúğün ‿ ołurdu, zabah ‿ ta sahat onda gelin ałınırdı yanı. duv̇aḳłı. hiç bi yannını g̱örmeŋ ya:ni. çıbuḳłu çıbuḳłu haní şiyler, onnardan duv̇aḳ yapiyiller. fes varıdı, şurada innelik ołurdu. üstüne bi de boğğu boğarıḳ. gelinner iyleyiˇdi, şimdi kimseyi bułamaŋ iyle de. örtü par par düşerdi gelinnerde. şuramıza bi de boğğu boğardıḳ. gendimizin haḳından gelemiyirik, onu daḳardıḳ.

Çocuk kırklaması nasıl olur?

K1 şiy, suyu harałda ölçüyüŋ bi elekten mi geçiriyiŋ? suyu döküyüŋ, ondan so:ra çocu: yu:yuŋ, yarı ġırḳ çıḳarıyın. tüm ġırḳ do:g̊ru suynan yi:kiyin. amma şiyden, bi şiyden geçiriyin. ġırḳ ta:ne deli: ołması iła:zım. süzek geçmiş, gün suyu süzüyúŋ, helkeden ałıḳ ałıḳ yi:kiyin çocu:. bu ġadarını biliyirim ben.

Çocuklara isim vermede ne gibi gelenekler var?

K2 valła: bizim eveli ne biliniyidi ne ediyidi. çocu:ŋ adı a:med ‿ ossun a:met, memed ossun memmedidi. şimdi torunnarda ġuca:na ałıyır, erzan oḳuyu. eskiyi diyirim işte. eskiden hiç, adı baryam ossun, adı mısdafa ossun, bu ‿ ğadar. çoca: bi erzán oḳuyum fiłan yoḳ ya:ni.

Dişi çıktığında neler yapılıyor?

K1diş bułġuru ołursa ġaynadıŋ. hedik dirik biz o͡a, eveli yoğudu bi ‿şiy ya,. birer tabaḳ herkece viriŋ, o da bir boncuḳ atar içine getirir. şurda bės ġoŋşu meseła:. eve ça:ğırmazdıḳ ya:ni. şimdi eve ça:ğrıłiyi ya.

Sünnet düğünleri nasıl olurdu?

K1 ḵóye davıłcı gelirdi. ça:ğırırdın, çocu:ŋu evde sünnet ittirirdiŋ. davîłçı, aptałlar diyim ġayrı. şiy ya:nı, adam doḳtur mu, doḳtur da:ł mi? ałła: áma:net diyim ġayrın. bizim çocuḳlar iyle ołdu ya:nı.

Asker uğurlaması nasıl oluyor?

K1 askere giden, do:ğru uğurładıḳ, biz bilmiyirik bi ‿şiy ya:nı davıł muvuł. eskiden de aynı. bi ‿şiy yoḳ, do:ğru uğurłuyuŋ. askerlik çoḳmuş. g̱úle g̱úle, variyi seni iḵ ‿ úç gişi g̱ónderiyiŋ temam. ġardaşımızda da iyle, şindi gendi çocuḳlarımızı da iyle g̱ónderdik. bi ‿şiy yoḳ yanı, adet tóre bi ‿şiy yoḳ.

Ramazanlar nasıl geçerdi?

K1 ramazanı, şurda erzen oḳur gibi şiy var, aparle yoğudu, biz çocu:z, evde çıḳardıḳ duvar dibine di:nerdik erzen oḳunurdu. o bir ayrı bi ‿şiydi eve ġaçıḳ gidiyidik erzan oḳundu diyi bağırıḳ gidiyidik. eve vardıḳ, erzan oḳunuyu, orucumuzu açardıḳ. orucusaḳ ya:ni. bağırıḳ gelinirdi. o ‿ğadarını biliyirim. oruç ‿ta aynı oruç dutułurdu.

Ramazana hazırlık için neler yapılırdı?

K1 o zaman fazła zabaḴ ‿ ġa:valtısı, çay ołmazdı. babam ca:miden geliyise anam şiy ġaynadırdı neyse, horåz keserdi, mülúkü yapardı sacıŋ ateşiŋ ‿ústünde. yemişli yapardı, baḳława da yoḳtur o zaman, bilemiyirim. biz babamı bekliyeci:k diyi acıḳırdıḳ, iyle beklerdik. bunu biliyirim ya:ní, başḳa bilmem.

Bayramlar nasıl geçerdi?

K1 bayramłarda çıḳardıḳ ebiyi dediyi bayramcı giderdik. bu ‿ ğadar. e:skiden bi iyiydi na:leyse? dadı varıdı. şindi a:namiyirim.

Nazardan korunmak için neler yapılır?

K1 üzellik tütünür. şindi de ḳaḳtı mı, adát dá:ł mi? bilmiyirim. üzelli: ateşe ġoyaŋ, üzelli: nazar vardır diyi üzelli: tütüdüŋ.

K2 ġurşun yoḳ muydu? ġurşun dökülüyüdü. sen ba: nazar diyi ġurşun dóktürdüŋ de sáã̯ ġoca bi avrat nazar deymiş didiŋ ya.

Hacı uğurlama nasıl oluyordu?

K1eskiden na:leyise pek aḳłım ėrmiyi. fazła hacı mı yoğudu? şimdi de ortałıḳ belli, varısa ḵóyünden üç beş kişi arabıynan bayraḳ daḳaraḳ gidiyiller. amma eskiyi bilmiyirim.

K2 eŋ yaḳın aḳrabaŋısa gidiyoŋ ġaraçta uğurłuyoŋ.

Hangi yemekler meşhurdur burada?

K1 ġışın şindiki şiy ołur, arabaşı çorbası.

K2 dúü̯nnerde ġuru fasúlye, bamya, çorba, piłav ołur.

Arabaşı nasıl yapılır?

K1 hamırı bişiriyi, hamırı bişiriŋ, çorbasın da ayrı bişiriŋ. şu ġonyada fiłan ḡósteriyiller ya, a:ynı ondan. keseŋ keseŋ ġoyaŋ, çorbasını sıcaḳ sıcaḳ biberli içeŋ.

Kış hazırlığı neler yaparsınız?

K1 o zaman bizim ḡünümüzde bekmez ałırdıḳ, ġara üzüm ałırdıḳ, şałġam fiłan ołurdu. fazła bilmiyirim vałła:. bołca oyudu, patadis ‿ sov̇an. şimdi türlü türlü dołu. eski oyudu benim bildiim anam babam ḡórdü:m oyudu. bułġur un, bu ‿ğadar.

K2 şimdi ġış hazırłı: var mı? ġış hazırłıu̯ yoḳ şimdi. ġarabıŋara gidiyin üç kiło patatis aliyin yiyin. ġonyadaḳı da cuma: bazarı var. cuma: bazarına çıḳıyo anaŋ babaŋ de: mi?

Dokumacılık var mıydı?

K1 varıdı. kilim. hałı doḳuyan da doḳurdu. ben kilim doḳudum. tülü diyirim, şu dałımıza ałırdıḳ ya şiyle. çuv̇ał doḳurdum ben. hałı doḳuyannarın ıstarı var, onu bilemem, şiyini bilmiyirim ya:ní. ben do:ru, dörd ‿ ağacı dikerdik, omuzuŋa, şindi bi de ġołayı çıḳmış, ısdar varımış şiyle yapałłarımış, onu bilmiyirim ben. o g̱ünde o yoğudu.

Çocukken hangi oyunları oynardınız?

K1 ip atłamaca, sekeleme daş.

K2 sekeleme daşı biliŋ mi sen?

Nasıl oynanıyor?

K2 baḳ şindi şiyle ġare şeklinde şiyle yapaŋ, şurdan ortadan cizeŋ, birler ikiler üçler, başḳa yoḳ. oruya, burdan atłarḳan, cızıdan şurdan şiyle cızıya basmaŋ. eliŋe ałıyorduŋ şuraya meseła: adam bitirdi miydi şurdan eliŋe ałırdın. burdan atłarḳan daşı v̇ururdu, şuraya geçerdi sen gendin basmazdıŋ. oraya atłamaŋ iĺa:zım.

K1 bi de ip atłama varıdı. başḳa ben bilmiyirim. erkekler de çelik oynardı. çoturum eşşek mi diyim sözüm yabana bi ‿ şiy varıdı. başḳa bilmiyirim. bu ‿ adarını biliyirim.

Oda kültürü var mıydı?

K1 benim babamıŋ oda yo:ğudu, yałan söylerim. babası da başḳa bi odaya gidiyidi. o da öyleyidi. bizde yoğudu.

K2 bizim odamız yoḳtu. a:mediŋ odası varıdı, a:mediŋ odasını herkes sahap çıḳardı.

K1 ekma: oraya g̱ótürüllerdi, bayram yema:nı orda yillerdi. ama benim babam gitmiyidi bi yaŋna, ben onu bilemem. babam bi yanna gitmiyidi ya.

Hamur işleri neler var?

K1 eveli mayałı pek bilinmiyidi. yuḳa idiliyidi ġışın üç g̱úne beş g̱úne bir. bildí:miz şebit. onu iderdik, zobada k̲ómbe fiłan çekiviriz. şimdi k̲ómbe diyirik, biz şurda şiyde çekiyirik g̱özünede. o zaman o da yo:ğudu, mayałı da yoğudu. çoḳça yuḳu iderdik, rezilidik ya:ni.

Yaşlılık zor mu? Ne gibi zorlukları var?

K1 zor. her yanıŋ sızıliyi. ḳaḳıḳ ‿ ta bir iş g̱óremiyin. g̱özüŋ yimiyi ya:ni şu iş bo:g̊un g̱örülecek diyi. hałıyı çıḳaraca:m, torunnarnan çıḳardım. şunu çekecá:m çekemiyim. yaşłıłı: ondan biliyirim. eveli kimsesiz ġałdırırdım ya:ni. yaşłıłıḳ büyle. ałłah yatırmasın, o yaşłıłıḳ na:le ołuyu bilemem ya:ni.

Bir gününüz nasıl geçiyor?

K1 ġarı ġocayıḳ, bi boğazımız, bułaşıḳ, makineye de çamaşır atiyin, bułaşı: makiniye atiyiŋ tamam. es̱kí:mi iş g̱óremiyim.

K2 zabah ġałḳıp ‿ ta aḳşama ḳadar eskiden bi sa:tli:g̊idi işi. amma şimdi o şunu ałık ‿ Ta ötekine g̱ötüresiye bi siyat geçiyor. eskiden diyelim ki bułaşığı gendi yi:ḳıyordu, çamaşırı elinnen yi:ḳıyordu, her şiy gendindenidi. şimdi yaşanacak devir, sabridecek devir, yałnız o ġomşułuḳ ilişkileri hiç yoḳ.

Komşuluk ilişkileri nasıldı eskiden?

K1 iyiydi, ġoŋşu da çoğudu, çocuḳlarınan ġaynaşma varıdı. gelik giden ołuyusa evel ġavırġa varıdı, çerez fiłan bilmek, çocuḳlarınan bi ġavırġa ġoyardıḳ şiyle gelen ołursa, otururdu yinirdi, iyiydi eveli. şindi yoḳ o iyle bi.

Eskiden ve şimdi sütten hangi ürünleri yaparsınız?

K1 eskiden aynı pendir ya:g̊. çekilirdi, aynı pendir, ya:g̊ yapardıŋ, aynı devam ‿ idiyi. süT ‿ maḳ̱inesi şindi ceyrannısı çıḳtı. eveli şiyle ġıvradiyidin, şindi ceyrannısı çıḳtı. sütten sa:dece benim bildiim yoğut, ya:ğ, peynir, tułuḳ, tuła: basıłır. ya:g̊ da böyük ġazan ołurdu şile, ona ġuyułurdu. bıcaḳ diyirik ya, onu yapıłırdı. şimdi aynı devam idiyi. pendir, ya:g̊. amma gidiyi buzha:nèye. ġış yoğurdunu çałırdıḳ durudu iyle bıcı:n ałtında.

K2 çölmá: ġuru fasilyeyi ḵómeŋ, ateşte bişer, şorda ġadınnan łaf ideŋ, ġız yiŋi ekmekten ḳaḳtım da şiyde ocaḳta çölmekte ġuru fasilye yanır diyi łafı ġor geliŋ.

K1 çölme:ŋ ołmassa œncerede ołur.

Koyun yününden neler yapardınız?

K1 ġoyunuŋ yuŋundan kilim keçe doḳuyúrük diyirim ya. tülü doḳúyürük. şimdi de ałan ołursa hemen satíyirik.

K1 // fenimiş yüksá:miş, iyi çałışḳan, burs aliyi. biri de ġaramanda oḳuyu.

K2 // sen bundan beki de bi kelime ałıcıŋ, yapmasam intizar idicin, yapsam dúv̇a: idicin bekit ‿ te gideken. beki de bizim ġonuştu:muz saŋa bi kelime yarayacaḳ, bundan sınıfı geçiciŋ. veyat bu kelimeynen bi iş adamı ołucuŋ. her şiyi de diyiciŋ, ben ġonyanıŋ bi
135 k̲óyüne vardım, ġarabı̊ŋarıŋ.

K1 şiyi sormadıŋ, yazın sapa g̲íderdik ekine g̲íderdik, ekin derirdi ġara maḳ̲íne. ondan so:ra bi de sałun ta:taları ołurdu şiyle telli. ben çoḳ ġayardım arabıya biniyirim ya, ġaymasını. dırmıḳ çekilirdi, dołdurułłardı. araba ta dışa çıḳardı, ġay ałłah ġay, ġay ġay ġay. onu getiridik buruya sav̇urmałıynan súrülürdü. ġara maḳ̲íná ołursa samanını
140 atḳıynan, so:ra sav̇urmałı çıḳtı bu:ğdası bir ayrı şiyi bir ayrı, ondan soŋra tınas. şiyle poyraza ġarşı atardıḳ tınas. şu łabałarınan atardıḳ, saman bu yannı dene bu yannı. yel ołursa, boyraz.

K2 boyraz eser, şiye dutan, boyraza do:ru sav̇urun, buğda buraya düşer, saman şoraya düşer.

145 K1 łodosto ‿ ołm üy ü.

K2 uçtu keklik ġondu dilber. dilber buğda, keklik saman. bilmece bu da bilmece. baḳ, dilim dilim nar, dizinacaḳ ġar, uçtu keklik ġondu dilber. saman ġonuyor, şiy buğda şuruya ġonuyor. dilim dilim nar tarłaya yapıyoŋ ya parça, o dilim dilim. dizinacaḳ ġar da tarłanıŋ yúksekliği.

150 K1 y ör üyemiyin ya tarłada.

Bildiğiniz başka hangi bilmeceler var?

K1 ał yastıḳ un bastıḳ, meseła:, iğde. çarşıdan ałdım bir ta:ne eve geldim biŋ ta:ne. o ney? nar.

K2 çarşıdan ałınmaz dadına doyułmaz.

155 K1 uyḳu.

K2 yedi yedi yeridi yeryüzünü bürüdü, ya yedi metel biliciŋ, ya yedi k̲óy viriciŋ. bu ney yedi metel?

K1 ben de bilemedim bunu.

K2 baḳ, yılana öt var mı? bała: pıçaḳ var mı? bałı: bıça:nan kestiklerini g̱órdü:? yoḳ. ġuşa süt var mı? yoḳ. topra: ölçebiliŋ ‿ gi? g̱óv̇e direk yitiştirebiliŋ ‿i? ġatırıŋ yav̇rusu var mı hiç? yoḳ. bi ta:nesini ben de bilmiyirim. ałtısı bu. bi da: var da bilmiyirim onu.

K1 bi de şiy, ġamış varıdı neydi o? biz bizidik, ġılıfınan düzüldük müydü neydi o da?

K2 o sübürge. işte esKiden bunnarı biyle saḳłardıḳ. hiç bi‿ şi: bułamiyin, tele:zyon yoḳ. eskiden sohbetler hiç bułamasan buyudu.

K1 şimdi bunu a:natmasaydıŋ, hoş geldiŋ iyi misiŋ o:łum? iyiyim. şurda imza: işim‿ mar, tamam g̱üle g̱üle diyicik bu‿ g̊adar. başḳa yoḳ. łaf üretmiyin. // örnek viridik, ondan so:ra geçerdik doḳurduḳ. ısdar da yoğudu. şindi her yanı ġayıt dołdu ġałdı. eveli nidiciŋ? doḳuma. bi de eski çabıt çuł doḳurdum.

5.4. Kaynak Kişiler Listesi

Metin Numarası	Kaynak Kişiler	Yerleşim Birimi
1	Selahattin AKILLI (79)	MERKEZ
2	İbrahim AKÇA (71)	MERKEZ
3	1: Fadime KURTAY (80) 2: ABK	MERKEZ
4	Ali KARAKAYA (46)	MERKEZ
5	Ahmet Tura (75)	MERKEZ
6	1: Sabri AKYIL (71) 2: ABK	MERKEZ
7	Sultan KURTAY (81)	MERKEZ
8	1: Mustafa BEKTAŞLI (71) 2: Mehmet KUZU (66) 3: Veli ALTUNALI (74)	MERKEZ
9	Ayşe YAZGAN (68)	MERKEZ
10	Hasip YAZGAN (70)	MERKEZ
11	1: Ayten ÖĞÜT (80) 2: Nurten PARLAK (47)	MERKEZ
12	1 Süleyman YILMAZ (65?) 2 Aliye SELÇUK (55?) 3 Döne SELÇUK (60?)	MERKEZ
13	Hikmet YÜKSELER (79)	MERKEZ
14	Raziye ALKAN (76)	MERKEZ
15	İsmail HOCA (81)	Akören köyü
16	Hatice AKMAN (75)	Kayalı beldesi
17	Cuma SARIKAYA (66)	Kayalı beldesi
18	Şahin TUNCER (73)	Kazanhüyüğü köyü
19	Elif TUNCER (68)	Kazanhüyüğü köyü
20	Elif TUNCER (76)	Kazanhüyüğü köyü
21	Halil İNCE (73)	Kazanhüyüğü köyü
22	İbrahim SOYLUER (75)	Kesmez köyü

23	Dudu SOYLUER (83)	Kesmez köyü
24	Halime ÖRÜN (61)	Kesmez köyü
25	1: Mustafa YILMAN (78) 2: Fadime SUAT (80)	Oymalı köyü
26	Mustafa YILMAN (78) (Metin 25'deki kaynak.)	Oymalı köyü
27	Cevat ÇOBAN (61)	Yağmapınar köyü
28	İhsan COŞANER (75)	Yağmapınar köyü
29	Ayşe SAĞLAMER (71)	Yeşilyurt (Salur) köyü
30	Ömer Ali TEKİNCAN (66)	Yeşilyurt (Salur) köyü
31	İhsan DURUER (86)	Yeşilyurt (Salur) köyü
32	1: Mehmet ÇENESİZ (60) 2: Gökşen İNCEKARA (68) 3: Ramazan ÇENESİZ (64)	Akçayazı köyü
33	Hatibe ? (64)	Çiğil köyü
34	Adem UYAR (52)	Çiğil köyü
35	Mehmet UĞUR (78)	Hasanoba köyü
36	1: Mustafa ÇOPUR (60) 2: Ayşe ÇOPUR (58) 3: Ahmet ÇOPUR (40)	Hasanoba köyü
37	1: Sabri Halil ÇOPUR (90) 2: ABK	Hasanoba köyü
38	Fevzi UZUNÖZ (78)	Hotamış beldesi
39	1: Gündüz GÖK (62) 2: ABK	Hotamış beldesi
40	Mehmet KANIK (80)	İslik köyü
41	Assef BULDUK (56)	İslik köyü
42	Amil BAYRAK (72)	Karakışla köyü
43	Tahir UZUNÖZ (52)	Kayacık köyü
44	Dudu KOÇAKER (78)	Kayacık köyü
45	Döndü KOÇAKER (62)	Küçükaşlama köyü
46	1: Ramazan DİKMEN (65) 2: İbrahim KOÇ (38)	Küçükaşlama köyü

47	Durmuş MUTLU (73)	Ortaoba köyü
48	Muhammet CİNGÖZ (85)	Ortaoba köyü
49	1: Rüstem KOÇAKER (56) 2: Bekir KOÇAKER (30)	Sazlıpınar köyü
50	1: Fatma KOÇAKER (56) 2: Bekir KOÇAKER (30) (Metin 49'daki kaynak)	Sazlıpınar köyü
51	Halil GÖKBAŞ (80)	Sazlıpınar köyü
52	Nurkadın GÖKBAŞ (62)	Sazlıpınar köyü
53	İsmail KOÇAKER (63)	Sazlıpınar köyü
54	Eren AKBABA (26)	Sazlıpınar köyü
55	1: Nigar EVİN (62) 2: Mustafa EVİN (64)	Yenikuyu köyü
Toplam: 55	Toplam: 71	Toplam: 19

BÖLÜM VI

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

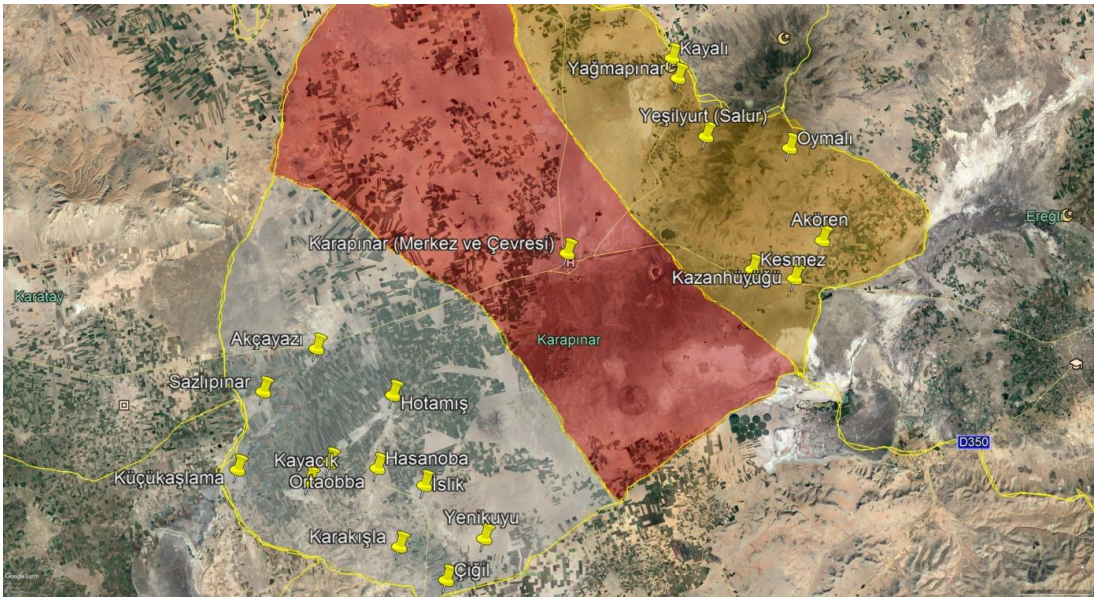
6.1. Sonuç ve Değerlendirme

Araştırmanın bulgular bölümünde ele alınan ses bilgisi ve biçim bilgisi özelliklerine göre araştırma sahası Konya ili Karapınar ilçesinde yerli ağız, Türkmen ağzı ve Yörük ağzı olmak üzere üç ağız grubu belirlenmiştir.

Karapınar ilçesinde konuşulan yerli, Türkmen ve Yörük ağızlarının konuşulduğu bölgeler coğrafi olarak bu ağız gruplarıyla koşuttur. Şöyle ki, Karapınar yerli ağzı, merkez ve yakın çevresinde konuşulmaktadır. Türkmen ağzı, Karapınar'ın güney ile güneybatısında bulunan Akçayazı, Çiğil, Hasanoba, Hotamış, İslik, Karakışla, Kayacık, Küçükaşlama, Ortaoba, Sazlıpınar ve Yenikuyu köylerinde konuşulmaktadır. Yörük ağzı ise Karapınar'ın kuzey ile kuzeydoğusunda bulunan Akören, Kayalı, Kazanhüyüğü, Kesmez, Oymalı, Yağmapınar ve Yeşilyurt (Salur) köylerinde konuşulmaktadır.

Karapınardaki bu üç ağız şu harita ile gösterilebilir:

Harita 1 [15] **:** Karapınar ağız grupları. Beyaz alan: Türkmen ağzı bölgesi (güney/güneybatı Karapınar). Kırmızı alan: Yerli ağzı bölgesi (Karapınar/Merkez). Sarı alan: Yörük ağzı bölgesi (kuzey/kuzeydoğu Karapınar).

[15] *Google Earth Pro* programında hazırdığımız bu haritaya göre Karapınar 37° 43' kuzey enlemiyle 33° 32' doğu boylamındadır. Haritanın ölçeği ise 1/90 km.'dir.

Karapınar yerli, Türkmen ve Yörük ağızlarının birbirleriyle birleştiği veya farklılaştığı pek çok özellik vardır. Burada hepsine değinmek sonuç bölümünün sınırlarını aşacağından karakteristik olarak sayılabilecek en belli başlı özellikler özetlenecektir. Söz konusu ağızlara dair kısa özet niteliğinde şu maddeler sıralanabilir:

1. Orta damak ünsüzleri yanında oluşan *i* > *í, ö* > *ó, ü* > *ú* değişimleri Karapınar ağızlarında karakteristiktir: *ḵím, g̱íbi, g̱íy-* (< git-), *g̱óz, ḵóy, g̱úççük* (< küçük), *g̱úndüz* (< gündüz), *ḵólge* (< gölge), *gótür-, g̱óŋül, ḵótü, ḵúpe* vb. Bununla birlikte Karapınar ağızlarında orta damak ünsüzleri çoğu zaman *e* ünlüsünün de yanında bulunur: *ekmeḵ, g̱el-, seḵmen, erkeḵ/irkeḵ, g̱endi, g̱ene, eskí* (< eski), *seḵíz, ḵese* vb.

2. Karapınar ağızlarında, damak ünsüzleri yanında oluşan *i* > *í, ö* > *ó, ü* > *ú* değişimlerinin ve benzeri birkaç unsurun ünlü uyumlarını bozması dışında, genel olarak ünlü uyumları güçlüdür. Bunun yanı sıra bölgemiz ağızlarında ünlü uyumu ve ünlü-ünsüz uyumu da güçlüdür.

3. Karapınar ağızlarında ses olayları sonucunda oluşmuş uzun ünlülerle vurgu ve tonlamaya bağlı olarak oluşmuş uzun ünlüler yaygın olarak görülür. Bununla birlikte kimi kelimelerde, özellikle *yıka-* eyleminde asli uzunluklar da kaydedilmiştir.

4. Karapınar ağızlarında *ḳ-* > *ġ-* değişimi karakteristiktir: *ġapı, ġuzu, ġonya, ġoŋşu, ġara, ġırḳ, ġoca-, ġuyu* vb.

5. KKA k-/g- tercihinde genel olarak ÖTT' ile koşuttur. Ancak Eski Türkçe ile ÖTT'de k-'li olan keçi (> *geçi*), kendi (> *gendi/g̱endi*), körpe (> *görpe*), küçük (> *g̱úççük*) gibi kimi Türkçe kelimelerde ve kestane (> *gestane/gestana*), kiraz (> *giraz*), kenevir (> *genevir*) gibi kimi alıntı kelimelerde karakteristik olarak *k-* > *g* değişimi kaydedilmiştir. Bununla birlikte Eski Türkçede k-'li olup ÖTT'de g-'li olan şu kimi kelimeler KKA'da karakteristik olarak k-/ḵ-'lidir: *ḵólge/kölge, kör-/ḵóm-, kön/ḵón/ḵóŋ, ḵúnde/künde.*

6. Karapınar ağızlarında *t-* > *d-* değişimi Türkçe ve alıntı kelimelerde yaygındır. Şöyle ki, Eski Türkçeden ÖTT'ye *t-* > *d-* değişmesi oluşmuş kelimeler KKA'da da ÖTTdeki gibi *d-*'lidir, ancak ÖTT'de Eski Türkçenin *t-* ünsüzünün korunduğu kelimeler KKA'da karakteristik olarak *d-*'lidir: *daban, dabanca, daḳ-, daḳıl-, daḳım, dapı* (< tapu), *dara-, daraḳ, darła, dart-, daş, daş-, daşı-, daşkent, dat, datlı, davşan, di:ze* (< teyze), *deyze* 23/69, *depe, depin-, depme, dıḳ-, dilki, dipi, dırman-, dırmıḳ, dut-, dutuş-, duz* vb. Söz konusu değişim kimi alıntı kelimelerde de karakteristik olarak kaydedilmiştir: *dabaḳ, da:ne, dene, dahan* (< tahin), *dahra, desti, dezġah* vb. Bununla birlikte, ÖTT'nin ET *t-* > *d-* değişimiyle görülen kelimelerinden şu kimi birkaçı özellikle Karapınar

Yörük ağzında yer yer *t*-'li olarak kaydedilmiştir: bi *taha* soruyum, betun *taha* g̱üzel oluyor, o da duruyor *taha*, y üzde *to:v̇sanı*, *tołu* (< dolu), *toŋuz*, *tana* (dana).

7. KKA'da, ÖTT'nin ilk hecede bulunan *e* ünlüsü çoğunlukla Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi karakteristik biçimde *i* ünlüsüden yanadır: biyaz, *gice*, *piynir*, *çişme, irkek, it-* (et-), *ziytin, diynek, gicik-, hisap, ilti, inişte, irken, piyġamber, siyrek, vir-, yidi, şiytan, yiŋge* vb. Bununla birlikte bölgemiz ağızlarında kapalı e [ė] ünlüsü de asli olarak, e > ė değişimiyle veya daha çok i > ė değişimiyle Türkçe ve alıntı kelimelerde yer yer duyulur: *bėkmez, ėlbise, cėvapła-, ėylül, zėngin, bėn, dėş-, ėlli, ėlma, ėbe, yėdi, ėl* (< el "ülke, yurt"), *ėlti, yėl, yėmek yėŋge* vb.

8. Karapınar ağızlarında *ŋ* ünsüzü pek çok kelime ve ekte sıkça duyulur: *seniŋ, geldiŋ, babayıŋ, yöyüyoŋ, haŋġı, buŋałtı, biŋ* ("sayı adı"), *öŋce, soŋ, doŋ- yuŋ, g̱óŋ, beŋze-, aŋır-, ciŋġan, çeŋgi, diŋle-, bıŋar, ġoŋşu, eŋse, iŋgin, iŋilti, keŋger, sıŋır, siŋirlen-, yiŋge, yiŋi, aŋła-* vb.

9. *ŋ* ünsüzünün yaygın olarak kullanılmasıyla ilgili olarak bölgemiz ağızlarında yer yer genizli ünlüler de kullanılır: *ġarabu͡ãra* (< karapınar+a < kara + DLT mıŋar / EAT buŋar), *ũ͡:ünde* (< önünde < öŋ+ü+n+de), *yãłız* (< yalnız < ET yalaŋuz), *daşbi̊ŋ̊ãr*, *annã͡:* (< anne+n+e), *ba͡ã* (< bana), *bá͡ã*, *bã̊͡ã*, *bã͡a*, *be͡ã*, *bã:*, *õ͡a* (< ona), *onũ:la:* (< onunla) vb.

10. İkiz ünlüler bölgemiz ağızlarının tümünde kaydedilmiş olmakla birlikte Karapınar yerli ağızda diğer ağızlara göre daha yaygın kaydedilmiştir.

11. Karapınar ağızlarında ikinci hecede ve dudak ünsüzleri yanında bulunan yuvarlak ünlüler karakteristik olarak düzdür: *çamır, yağmır, armıt, davıl, avıç, dapı*, *hamır, ġabıḳ, ġarpız, havıç, tavıḳ, ya:mır, ġavır, çabıt* vb.

12. Karapınar ağızlarında hece kaynaşması oldukça yaygındır; pek çoğu özellikle *ğ* ünsüzünün düşmesiyle oluşur: *aşşa:* (< aşağı), *ba:ş* (< bağış), *barda:ndan* (< bardağından), bıça:nan, ça:r- (< çağır-), oca: (< ocağı), eşşe: (< eşek+e), ayçiçe:, *ġałabałı:dı* (< kalabalık i-di), *ġaşşı:* (< kaşığı), o:ł (< oğul), çocu:, çoca:, *alibeyhüyü:*, *böyü:m* (< büyük+üm) vb.

13. Karapınar yerli ağzında, *y* ünsüzünden önce gelen geniş ünlülerin daralması olayı karakteristiktir: *ġafıyı, kimsiyi, parıyı* (< para+y+ı), *şuruyu, elmıyı, adanıya, arabıya, bacıya* (< baca+y+a), *dolmıya, bacıya* (< baca+y+a), *arabıynan* (< araba+y+la), *sübürküynen* (< süpürge+y+le), *giciynen* (< gece+y+le), *çırıynan, ıstanbułdıydın, ġonyadıydım* vb.

14. *o* > *u* değişmesi Karapınar Türkmen ağzında *koy-* ve *yoğur-* eylemlerinde yaygın olarak görülür.

15. Karapınar ağızlarında *u* > *o* değişmesi “bugün” (> *bo͡un*/*bo͡un*), “usan-“ (> *osan-*) “yukar”ı (> *yoḫarı*) gibi kimi kelimelerde karakteristik olarak kaydedilmiştir.

16. Karapınar ağızlarında *ü* > *ö* değişmesi “büyü-” (> *böyü-*) ve “yürü-“ (> *yörü-*) eylemlerinde karakteristik olarak kaydedilmiştir.

17. Karapınar ağızlarında ön sesinde *r* ve *l/ł* ünsüzlerini taşıyan alıntı kelimelerde *ı-* ve *i-* türemesi karakteristiktir.

18. Karapınar ağızlarında şu kimi kelimelerde *ç-* > *c-* ötümlüleşmesi yaygın olarak kaydedilmiştir: *cehez/cehiz/cihiz, ceş* (< *çeç*), *cıłpaḳ/cıpłaḳ, cıpłan-, cızġıłı, cızı, cınġan/cinġan/cinġan, ciz-* vd.

19. Karapınar ağızlarında *p-* > *b-* ötümlüleşmesi şu kimi Türkçe ve alıntı kelimelerde karakteristik olarak kaydedilmiştir: *bahałı, bancar, basta, batlıcan, bazar, bazarłıḳ, bazartesi, bek* (< pek), *bekmez, bıŋar, bicama, bide* (< pide), *biş-, bişir-, bodura* (“pudra”), *boyraz* vd.

20. Karapınar ağızlarında *s-* > *z-* ötümlüleşmesi şu kimi alıntı kelimelerde yaygın olarak kaydedilmiştir: *zabah/zabaḫ, załata* (< salata), *załatałıḳ* (< salatalık “hıyar”), *zepse/zėpse/zepze, zeroşła-, zini* (< sini), *zoba/zopa* (< soba). Bununla birlikte şu bir Türkçe kelimede de yaygın olarak kaydedilmiştir: *zopa* (< sopa) 27/94.

21. Karapınar ağızlarında *b-* > *p-* ötümsüzleşmesi şu kimi kelimelerde karakterşstik olarak kaydedilmiştir: *paḳır, paḳła, pıçaḳ, pıçaḳła-, pirket* (< briket), *pisiket/pisiklet, pot* (< bot).

22. Karapınar ağızlarında *-b-* > *-p-* ötümsüzleşmesi çoğu kelimede yaygın olarak kaydedilmiş olmakla birlikte özellikle “abla” (> *apła*), “abdest” (> *apdes/aptes* vb.), “kibrit” (> *kiprit*), “soba” (> *zopa*) gibi birkaç kelimede karakteristik olarak kaydedilmiştir.

23. Karapınar ağızlarında *-ğ-* > *-v̇/v-* ve *-ğ-* > *-y-* değişimi pek çok kelimede yaygın olarak kaydedilmiştir.

24. Karapınar ağızlarında pek çok ünsüz benzeşmesi ses olayı görülmekle birlikte *-nl-* > *-nn-, -ls-* > *-ss-* ve *-rl-* > *-ll-* benzeşmeleri çoğu kelime ve ekte yaygın olarak kaydedilmiştir.

25. Karapınar ağızlarında pek çok kelimede ünsüz ikizleşmesi ses olayı kaydedilmiş olmakla birlikte “küçük” (> *gúççük/güççük*), “çeki” (> *çekki*), “ama” (> *amma*), “eşek” (> *eşşek*), “kaşık” (> *ġaşşıḳ*), “çile” (> *çille*) gibi kimi kelimelerde karakteristik olarak kaydedilmiştir.

26. Şimdiki zaman eki, Karapınar Yörük ağzında *-(A)yor/-(A)yo* biçimleriyle ekleşme sürecindeki eski yapıda görülen geniş zarf-fiil eki *-A*'yi korur. Karapınar yerli ağızda daha çok -(X)yor/-(X)yo biçimleri görülür. Şimdiki zaman eki Karapınar Türkmen ağzında ise dudak uyumuna ve kalınlık incelik uyumuna girmiş olarak *-(X)yXr/-(X)yX* biçimlerindedir.

27. Karapınar yerli ve Yörük ağzında*-(y)AcAK* eki ve bu ekin yer yer büzülmüş diğer bimimleri kullanılır. Karapınar Türkmen ağzında ise gelecek zaman için *-(y)AcAK* ekinin yanı sıra daha çok *-(y)XcX* eki kullanılır.

28. Karapınar Yörük ağzında, emir-istek çekimi teklik birinci kişide *-(y)AyXn/-(X)yXn* ekleri kullanılır. Karapınar yerli ağızda ve Türkmen ağzında ise *-(y)AyXm/-(X)yXm/-{Xm}* ekleri kullanılır.

29. Karapınar Yörük ağzında, i- fiilinin geniş zaman (bildirme) çekimi, geniş zaman çekimi, şimdiki zaman çekimi ve gelecek zaman çekimi teklik birinci kişide kişi unsuru olarak *-Xn* eki kullanılır. Karapınar yerli ağızda ve Türkmen ağzında ise *-Xm* eki kullanılır.

30. Karapınar Türkmen ağzında i- fiilinin geniş zaman (bildirme) çekimi, i- fiilinin öğrenilen geçmiş zaman (rivayet) çekimi, öğrenilen geçmiş zaman çekimi, geniş zaman çekimi, -(X)yXr biçimli şimdiki zaman çekimi ve -(y)XcX biçimli gelecek zaman çekimi çokluk birinci kişide kişi unsuru olarak *-XK/-K* eki kullanılır. Yerli ve Yörük ağzında ise *-Xz* eki kullanılır.

31. Karapınar Yörük ağzında i- yardımcı eyleminin görülen geçmiş zaman (hikâye) teklik üçüncü kişi çekiminde *+(y)XdX(n)* biçiminin yer yer kullanıldığı gözlemlenmiştir. Aynı ağızda geniş zamanın hikâyesi üçüncü kişilerde ise *-ArdI(n)/-(X)rdX(n)*; *-ArlArdIn/-(X)rlArdIn* biçimleri yer yer görülür.

32. Karapınar Türkmen ağzında, diğer yapı veya biçimlerdeki sınırlama durumunun görülmesinin yanı sıra bölgedeki diğer ağızlardan farklı olarak *+(y)AcAk/+cAk* ekleri de kullanılır.

33. Karapınar ağızlarında, son sesi [ç], [n], [ş], [t] ve [z] gibi diş veya diş eti ünsüzleriyle biten, ÖTT'ye göre -{Ar} geniş zaman ekini alması gereken bazı fillerin -{Ir} biçimini, dar biçimi alması karakteristik olarak kaydedilmiştir. Bunun yanı sıra geniş zamana ve diğer pek çok eklere dair bölgemiz ağızlarında çeşitli karakteristik ses olayları görülür.

34. Karapınar Türkmen ağzında, bölgedeki diğer ağızlardan farklı olarak dilek-şart çekiminin teklik ikinci kişisinde *-sAnA* biçiminin varlığı gözlemlenmiştir.

35. ÖTT'de *i-* fiilinin düşmüş olduğu tüm yapım ve çekim ekleri, bölgemiz ağızlarında *i-* fiilini genel olarak çoğunlukla korumuş olarak görülür.

36. Karapınar ağızlarında, teklik ikinci kişi iyelik ekinden sonra ilgi durumu eki geldiğinde *ŋ > y* değişmesi yaygın olarak görülür: *babayıŋ, gendiyiŋ, dedeyiŋ, gózüyüŋ* vb.

37. Karapınar ağızlarında, aitlik ekinden önceki bulunma durumu eki ünlüsü uzun söylenir: *çevrede:ki, yanında:ḳı, orda:ḳı, ġarşıda:ḳı, evde:ki* vb.

38. Karapınar Türkmen ve Yörük ağzında *-(y)XşXn* zarf fiilinin varlığı kaydedilmiştir.

39. Karapınar Türkmen ağzında *-(y)XK* zarf fiil ekinin yaygın olarak kullanıldığı kaydedilmiştir.

40. Karapınar ağızlarında *-ḳa/-ke* zarf fiil eki oldukça işlektir.

41. Karapınar ağızlarında *-(y)XncA* zarf fiil ekinde ünlü daralması oldukça yaygındır: *gelinci, çıḳıncı, ġonuşuncu, ġórüncü* vb.

42. *-(y)X* zarf fiilinin, Karapınar Yörük ağzında yer yer Eski Anadolu Türkçesindeki gibi tek başına kullanıldığı kaydedilmiştir. Bununla birlikte bölgemiz ağızlarında bu zarf fiil ekinin tekrarlanarak kullanımı ve birleşik fiil yapımında kullanımı özellile Yörük ağzında yaygındır.

43. Karapınar Türkmen ağzında, *sus-* eylemi genel olarak karakteristik olarak *s- > h-* değişimiyle görülür.

44. *Nasıl* kelimesi Karapınar yerli ağızda daha çok *nası/nasıł* (< ne asıl) biçimleriyle, Karapınar Türkmen ağzında *nası/nasıł/na:le* (< ne asıl) biçimleriyle ve Karapınar Yörük ağzında *na:ł/nahał/nahı/naa̯ł* (< ne hâl) biçimleriyle kaydedilniştir.

45. *Üzerlik* kelimesi Karapınar Türkmen ve Yörük ağzında *üzellik* biçiminde, Karapınar yerli ağızda *züverlik/züvellik* biçiminde kaydedilmiştir. Çiğil köyünde ise *üzellik* biçiminin yanı sıra *yüzellik* biçimi de kaydedilmiştir.

46. Karapınar Yörük ağzında *bura, şura* ve *ora* kelimelerinin cümle içinde, yönelme durumu eki almadan da yönelme ifade edebildiği kaydedilmiştir.

47. Karapınar Türkmen ağzında *öyle, böyle, şöyle* kelimelerinin daha çok karakteristik olarak *iyle, biyle, şiyle* biçiminde olduğu kaydedilmiştir.

48. Karapınar Türkmen ağzında *gibi* edatının, *gibi* biçiminde görülmesinin yanı sıra, *-b- > -m-* değişikliğiyle *gimi* biçiminde de görüldüğü gözlemlenmiştir.

49. ÖTT'de bulunmayan, KKA'da "sonra" anamında olan *geri/giri/keri/kiri* kelimesinin Karapınar yörük ağzında k-'li olarak, Karapınar yerli ve Türkmen ağzında ise g-/g̱-'li olarak kullanıldığı gözlemlenmiştir.

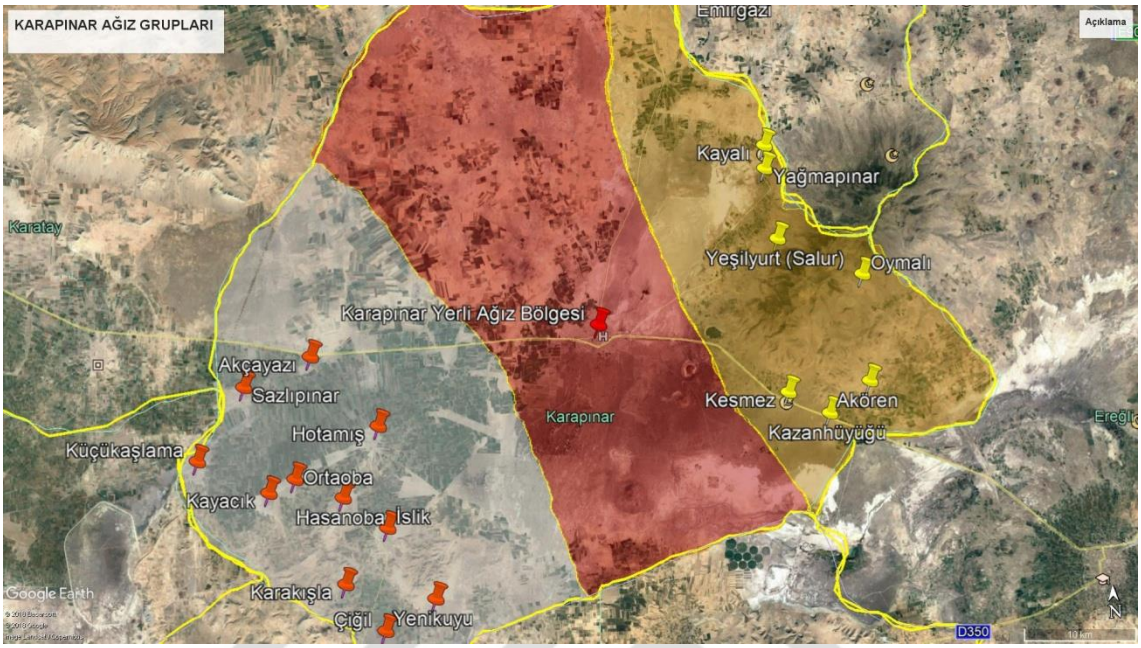
6.2. Haritalar[16]

Harita 1. Konya İli ve Karapınar İlçesi Siyasi Haritası

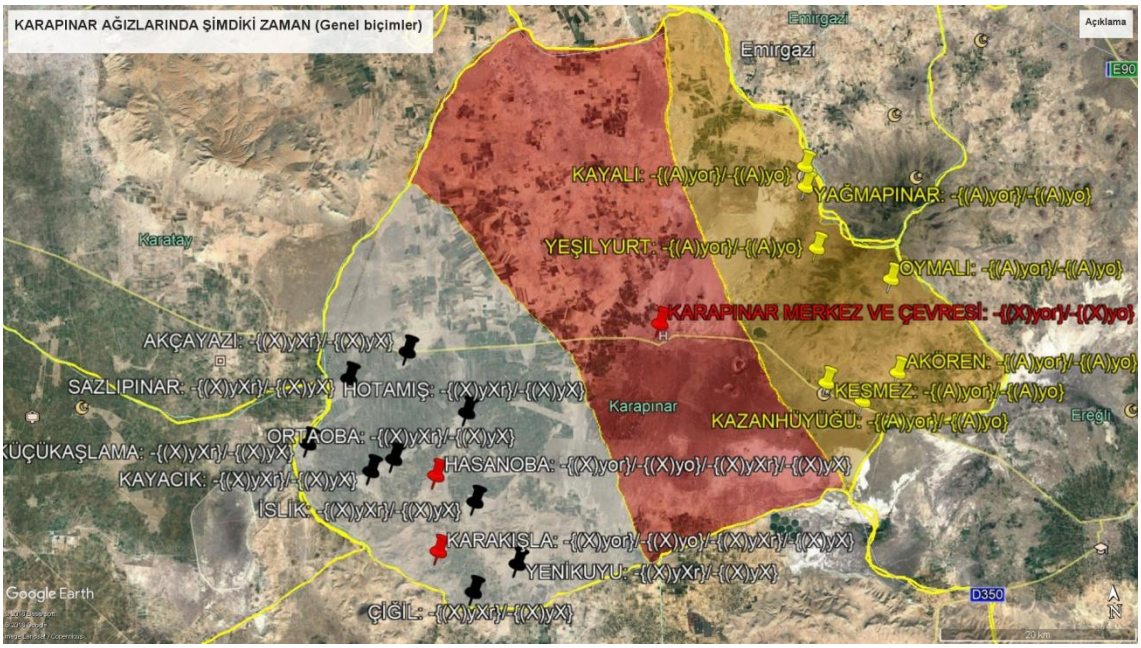

[16] Yalnızca Karapınar ilçesinin gösterildiği haritalar *Google Earth Pro* programında hazırlanmıştır. Söz konusu haritalara göre Karapınar 37° 43' kuzey enlemiyle 33° 32' doğu boylamındadır. Haritanın ölçeği ise 1/90 km.'dir. Haritalardaki kırmızı alan Karapınar yerli ağız bölgesini (Karapınar/Merkez), sarı alan Karapınar Yörük ağzı bölgesini (kuzey/kuzeydoğu Karapınar), beyaz alan ise Karapınar Türmen ağzı bölgesini (güney/güneybatı Karapınar) gösterir.

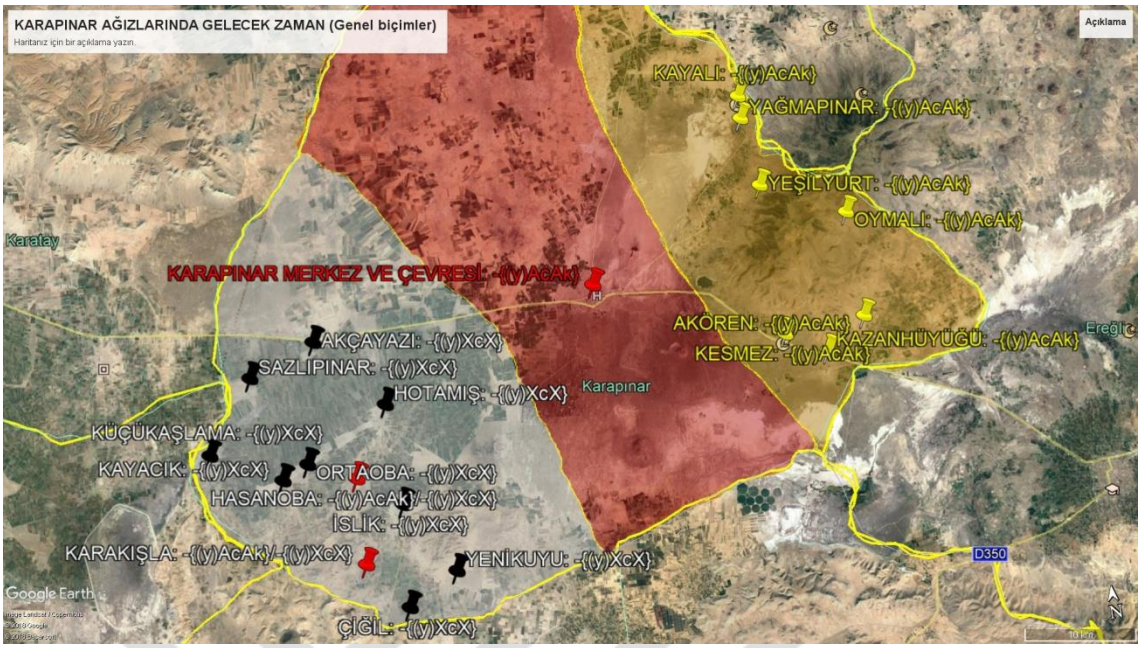
Harita 2. Karapınar ağız grupları. Beyaz alan: Türkmen ağzı bölgesi (güney/güneybatı Karapınar). Kırmızı alan: Yerli ağzı bölgesi (Karapınar/Merkez). Sarı alan: Yörük ağzı bölgesi (kuzey/kuzeydoğu Karapınar).

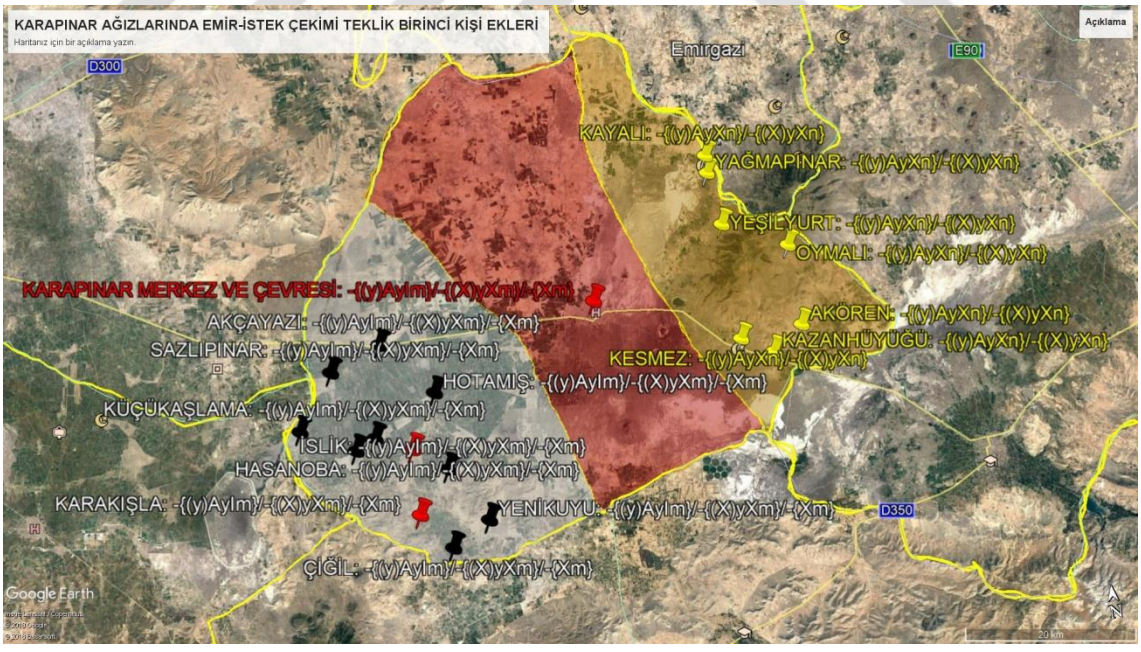
Harita 3. Karapınar Ağızlarında Şimdiki Zaman (Genel bi çimler)

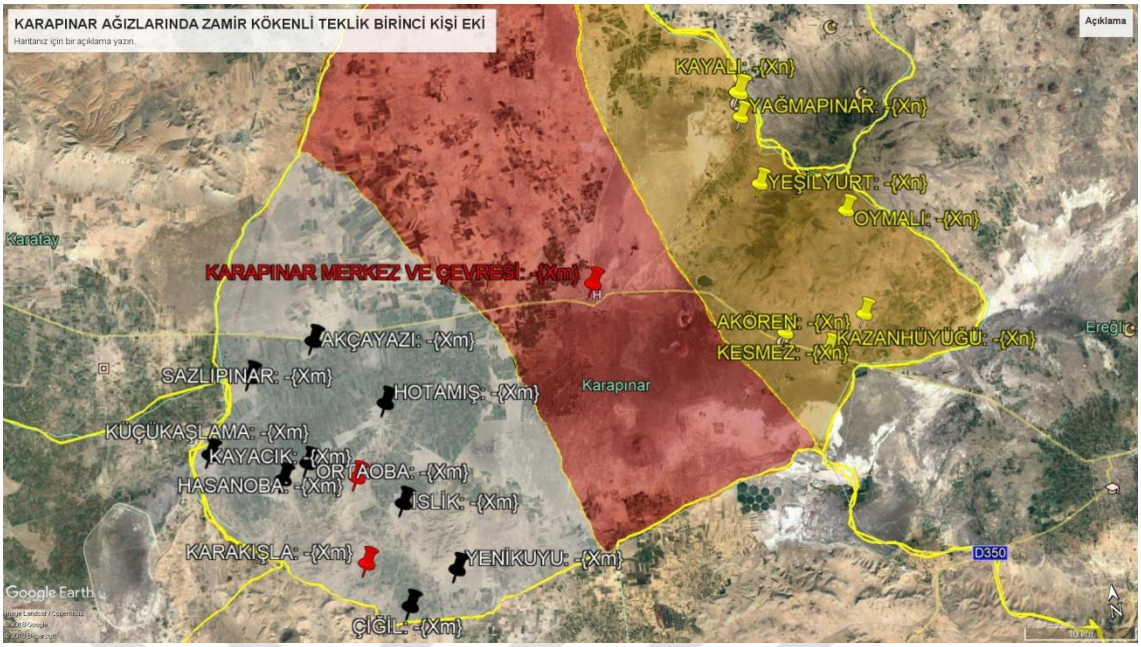
Harita 4. Karapınar Ağızlarında Gelecek Zaman (Genel biçimler)

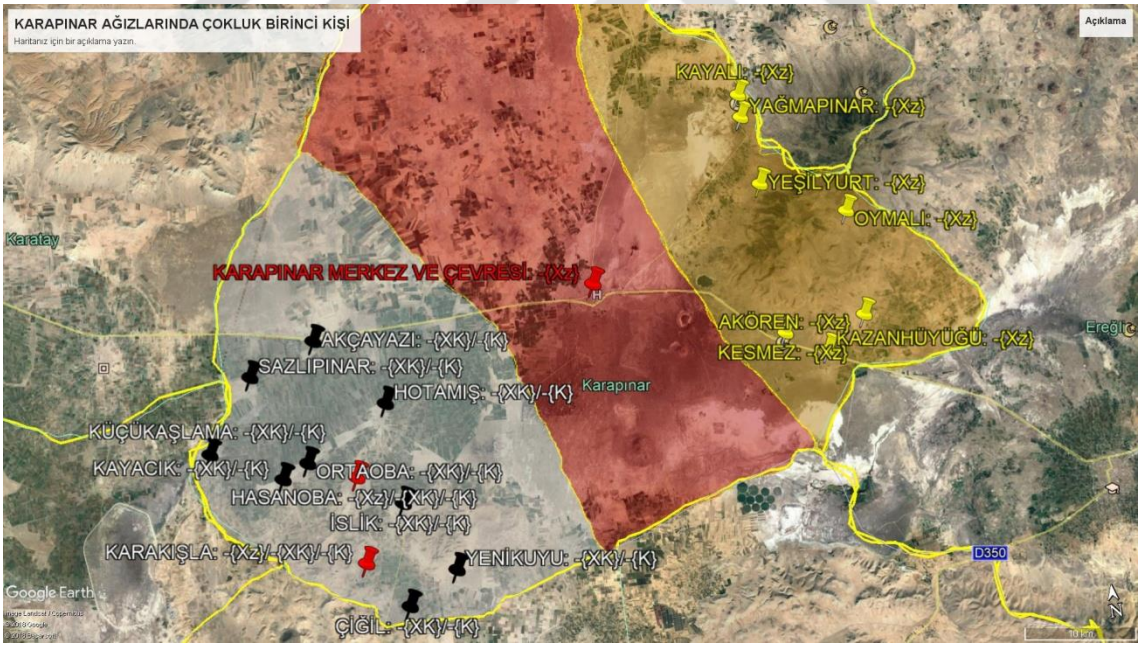
Harita 5. Karapınar Ağızlarında Emir-İstek Çekimi Teklik Birinci Kişi Ekleri

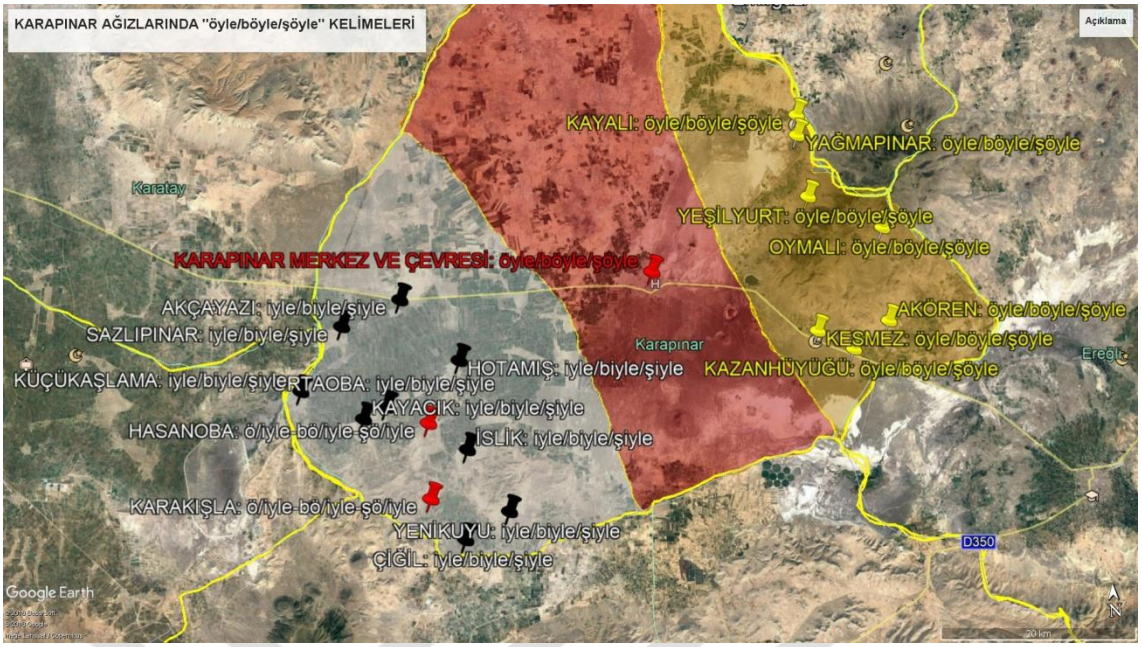
Harita 6. Karapınar Ağızlarında Zamir Kökenli Teklik Birinci Kişi Eki

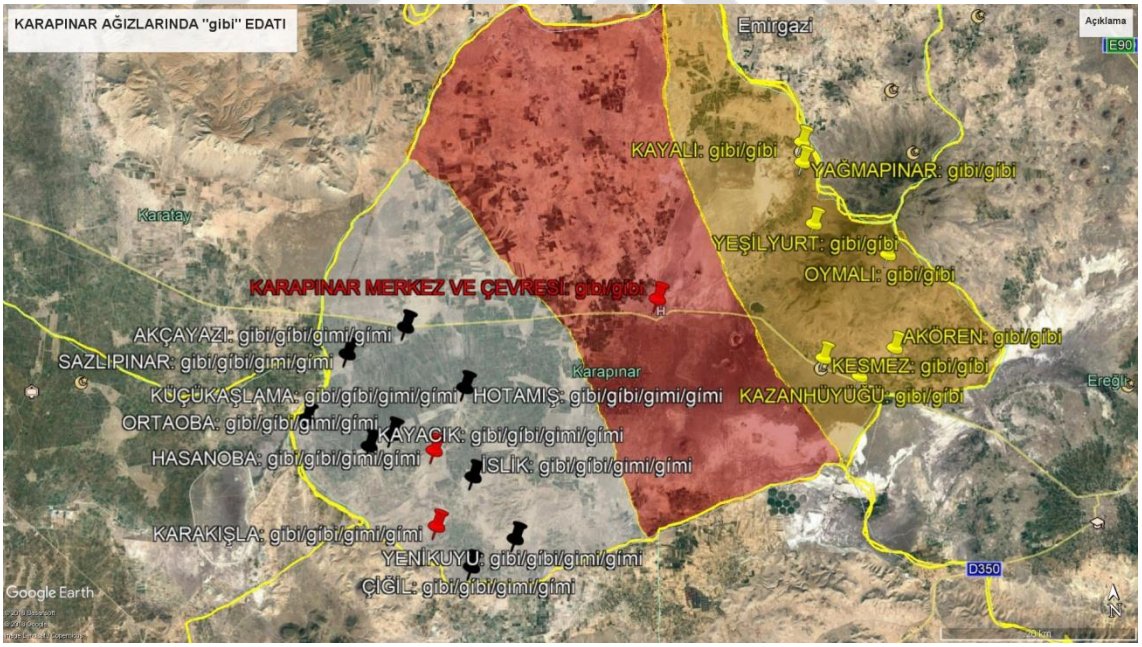
Harita 7. Karapınar Ağızlarında Çokluk Birinci Kişi

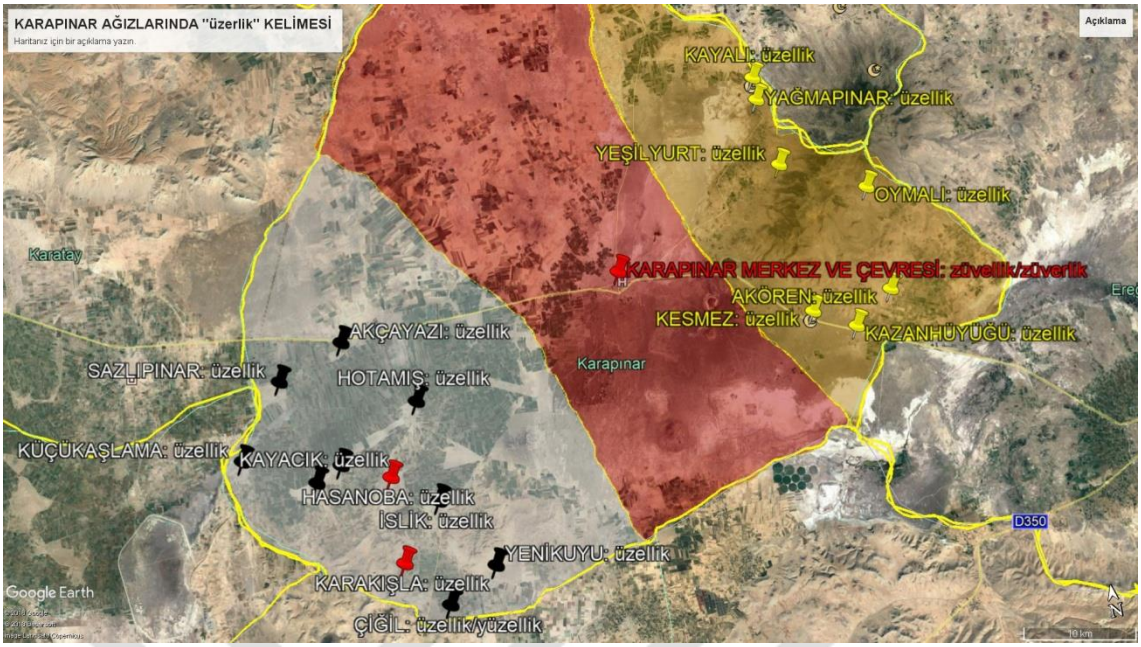
Harita 8. Karapınar Ağızlarında *öyle/böyle/şöyle* Kelimeleri

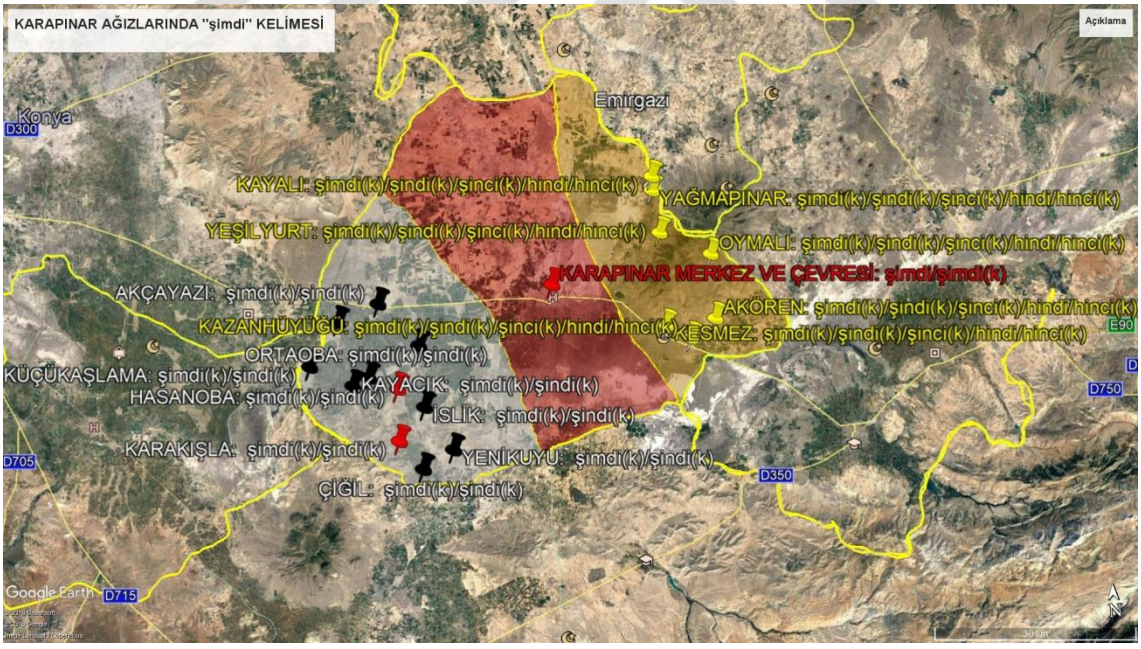
Harita 9. Karapınar Ağızlarında *gibi* Edatı

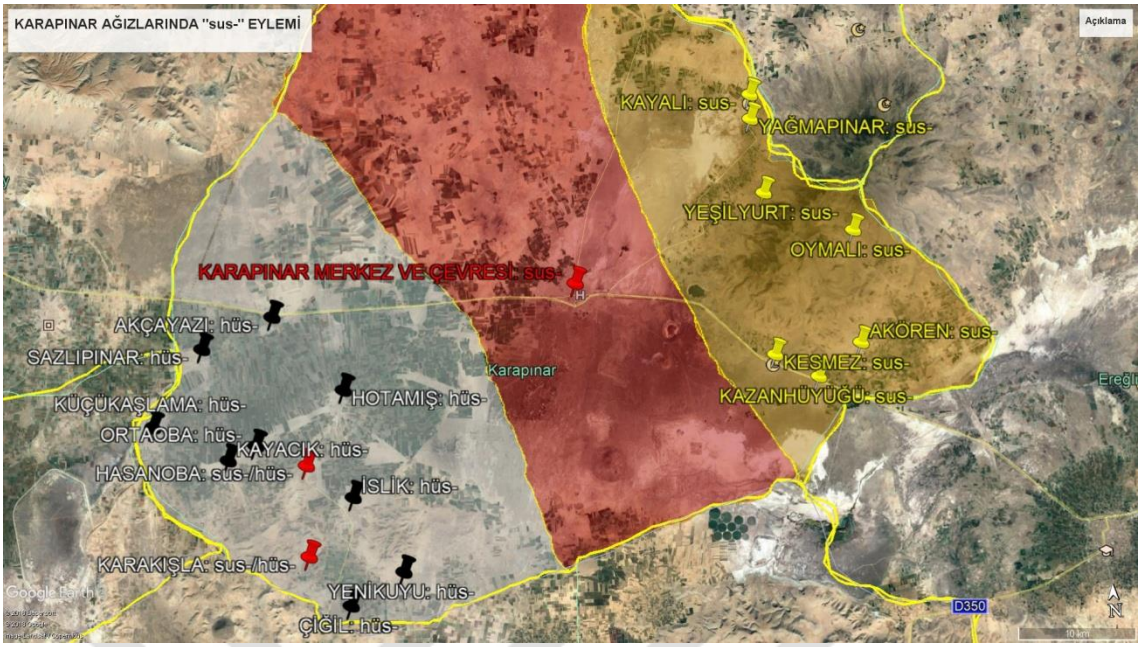
Harita 10. Karapınar Ağızlarında *üzerlik* Kelimesi

Harita 11. Karapınar Ağızlarında *şimdi* Kelimesi

Harita 13. Karapınar Ağızlarında *sus-* Eylemi

KAYNAKÇA

Akar, A. (2006). Ağız araştırmalarında yöntem sorunları. *Studies-Türkoloji Dergisi* 1/2, 41-53.

Akalın, Ş. H. & Toparlı, R. & Gülsevin, G. & Öner, M. & Boz, E. & User, H. Ş. & Öztekten, Ö. & Ay, Ö. & Kaya, M. Y. (2015). *Türkçede Batı kökenli kelimeler sözlüğü.* Ankara: TDK yayınları.

Akar, A. (2018). *Oğuzların dili Eski Anadolu Türkçesine giriş*. Ankara: Ötüken.

Akca, H. (2017). Ağız çalışmalarında derleme konuları ve kaynak kişilere yöneltilecek sorular. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları*. 27, 61-84.

Akdoğan, Y. (1999). *Azerbaycan Türkçesi'nden Türkiye Türkçesi'ne büyük sözlük.* İstanbul: Beşir.

Aksan, D. (2009). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: TDK yayınları.

Artun, E. (2015). *Türk halkbilimi*. Adana: Karahan Kitabevi.

Boz, E. (2001). Doğu kökenli kelimelerdeki kelime sonu (b, c, d, g) ünsüzlerinin Türkiye Türkçesinde ötümsüzleşme sorunu. *Türkbilig*. 2001/2, 11-22.

Boz, E. (2008). Ağız atlasları. *Tuskish Studies*. S. 3/3 Bahar, s. 152-165.

Bulak, Ş. (2017). *Karşılaştırmalı tarihî Türk yazı dilleri grameri.* Ankara: Kesit.

Buran, A. (1996). *Anadolu ağızlarında isim (hâl) ekleri*. Ankara: TDK yayınları.

Caferoğlu, A. (2015). *Eski Uygur Türkçesi sözlüğü.* Ankara: TDK yayınları.

Coşkun, M. V. (2008). *Türkçenin ses bilgisi*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.

Çıracı, K. (2019). Konya ili ağızlarına dair bir bibliyografya denemesi. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*. 4 (1), 176-201.

Demir, N. (2002). Ağız terimi üzerine. *Türkbilig Dergisi.* S. IV.

Demir, N. & Yılmaz, E. (2011). *Türkçe ses bilgisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Demir, N. (2012). Türkçe ağız araştırmalarında bazı yöntem sorunları. *Diyalektolog*. S. 4, s. 1-8.

Demir, N. & Yılmaz, E. & Gencan, T. N. (2013). *Türkçe biçim bilgisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Demir, N. (2013). *Ankara örneğinde ağızların belgelenmesi*. Ankara: TDK yayınları.

Demircan, Ö. (2015). *Türkçenin sesdizimi*. İstanbul: Der yayınları.

Devellioğlu, F. (2013). *Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lûgat.* Ankara: Aydın.

Doğan, M. (2012). Aksaray ve yöresi ağızları (inceleme - metinler - sözlük). Doktora Tezi. Erciyes Üniversitesi. Kayseri.

DS: *Türkiye'de halk ağzından derleme sözlüğü I-VI* (2009). Ankara: TDK yayınları.

Ercilasun, A. B. & Aliyev, A. M. & Şayhulov, A. & Kajıbek, E. Z. & Konkobay Uulu, K. & Yusuf, B. & Göklenov, C. & Mahpir, V. U. & Çeçenov, A. (1991). *Karşılaştırmalı Türk lehçeleri sözlüğü I-II.* Ankara: Kültür Bakanlığı.

Ercilasun, A. B. (1999). Ağız araştırmalarında kullanılacak transkripsiyon işaretleri. *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni* kitabında. s.43-48. Ankara: TDK yayınları.

Ercilasun, A. B. & Akkoyunlu, Z. (2014). *Kâşgarlı Mahmud, Dîvânu Lugâti't-Türk, giriş- metin- çeviri- notlar- dizin.* Ankara: TDK yayınları.

Eren, H. (1999). *Türk dilinin etimolojik sözlüğü*. Ankara: Bizim Büro Basımevi.

Ergenç, İ. (2002). *Konuşma dili ve Türkçenin söyleyiş sözlüğü.* İstanbul: Multilingual.

Ergenç, İ. & Bekâr Uzun, İ. P. (2017). *Türkçenin ses dizgesi Ses - Ünlüler - Ünsüzler - Konuşma Organları*. Ankara: Seçkin.

Ergin, M. (2009), *Türk dil bilgisi,* İstanbul: Bayrak.

Gabain, A. von (2003). *Eski Türkçenin grameri.* (çev. Mehmet Akalın). Ankara: TDK yayınları.

Gemalmaz, E. (1999). Ağız bilimi araştırmalarının gerekliliği. *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni* kitabında. s.4-13. Ankara: TDK yayınları.

Gencan, T. N. (1979). *Dilbilgisi*. Ankara: TDK yayınları.

Giese, W. Friedrich C. (1907). *Materialen zur Kenntnis des anatolischen Türkisch 1. (Erzählungen und Lieder aus dem Vilajet Qonjah).* Halle & New York: Alte Promenade & Fifth Avenue.

Gülensoy, T. & Alkaya, E. (2003). *Türkiye Türkesi ağızları bibliyografyası*. Ankara: Akçağ.

Gülensoy, T. (2011). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe sözcüklerin köken bilgisi sözlüğü*. Ankara: TDK yayınları.

Gülsevin, G. (2013). Ses bilgisinde 'çevre şartı' kavramı ve ağız incelemelerindeki önemi. *Turkish Studies, Langue and Literature*. 8/9, 49-62.

Gündüz, İ. (1980). *Bütün yönleriyle Karapınar.* Konya: Kuzucular Ofset.

Halaçoğlu, Y. (2014). *XVIII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun iskân siyaseti ve aşiretlerin yerleştirilmesi.* Ankara: TDK yayınları.

Hatiboğlu, V. (1981). *Türkçenin ekleri*. Ankara: TDK yayınları.

Hengirmen, M. (1999). *Dilbilgisi ve dilbilim terimleri sözlüğü*. Ankara: Engin Yayınevi.

Karaağaç, G. (2013). *Türkçenin ses bilgisi*. Ankara: Kesit yayınları.

Karaağaç, G. (2013). *Dil bilimi terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK yayınları.

Karaağaç, G. (2015). *Türkçenin alıntılar sözlüğü.* Ankara: Akçağ.

Karahan, L. (2012). Ağız verilerinin etimoloji çalışmalarına katkısı: "söylesāne" örneği. *Dil Araştırmaları*. S. 10, Bahar, s. 9-15.

Karahan, L. (2014). *Anadolu ağızlarının sınıflandırılması.* Ankara: TDK yayınları.

Karahan, L. (Ed.) 2018. *Ağız atlası kılavuz kitabı Türkiye Türkçesi ağız atlasına hazırlık.* Ankara: Akçağ.

Konyalı. İ. H. (1970). *Âbideleri ve kitâbeleri ile Konya Ereğli'si tarihi.* İstanbul: Fatih Matbaası.

Korkmaz, Z. (1976). Anadolu ağızları üzerindeki araştırmaların bugünkü durumu ve karşılaştığı sorunlar. *TDAY-Belleten.* 1975-76, s. 143-172.

Korkmaz, Z. (1994). *Nevşehir ve yöresi ağızları*. Ankara: TDK yayınları.

Korkmaz, Z. (2010). *Gramer terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK yayınları.

Korkmaz, Z. (2014). *Türkiye Türkçesi grameri şekil bilgisi*. Ankara: TDK yayınları.

Korkmaz, Z. (2017). *Dil bilgisi terimleri sözlüğü.* Ankara: TDK yayınları.

Küçükdağ, Y. (2001), Karapınar kasabası'nın kurulması ve iskân durumu. *Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Açılışının 80. Yıldönümü Karapınar Sempozyumu Kitabı, (Karapınar, 26-27 Ekim 2000).* Konya s. 7-18.

Nişanyan, S. (2010). *Sözlerin soyağacı, çağdaş Türkçenin etimolojik sözlüğü.* İstanbul: Everest.

Orhonlu, C. (1987). *Osmanlı imparatorluğu'nda aşiretlerin iskânı.* İstanbul: Eren yayıncılık.

Özdoğru, Ş. (1997). *Tarihî, sosyal ve kültürel yönleriyşe hotamış*. Konya: Damla Ofset.

Özmen, M. (2010). Ağızlardan söz derleme çalışmaları ve derlemelerle ilgili sorunlar. *Türk Dilleri Araştırmaları.* 20, 203-212.

Özmen, M. (2014). *Türkçede -Ken zarf-fiili.* Ankara: TDK yayınları.

Öztürk, J. (2017). Türk dilinde daha çok çaba isteyen değişimler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi.* 6 (4), 2182-2208.

Pilancı, H. (1996). Anadolu'daki Türkçe yer adları. Doktora Tezi. Erciyes Üniversitesi. Kayseri.

Sakaoğlu, S. (2012). *Konya ağzı üzerine araştırmalar*. Konya: Kömen.

Sezen, T. (2017). *Osmanlı yer adları*. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü.

Seydi Ertek, M. (2012). Ağız araştırmalarında transkripsiyon. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Ankara.

Sümer, F. (2016). *Oğuzlar (Türkmenler), tarihleri - boy teşkilatları - destanları.* İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.

Şirəliyev, M. Ş. & İslamov, M. İ. (1999). *Azərbaycan dialektoloji lüğəti I-II.* Ankara: TDK yayınları.

Tar. S. : *Tarama Sözlüğü I-VIII* (2009). Ankara: TDK yayınları.

Tekin, T. (1995). *Türk dillerinde birincil uzun ünlüler.* Ankara: Simurg.

Tekin, T. (2016). *Orhon Türkçesi grameri*. Ankara: TDK yayınları.

Tietze, A. (2002). *Tarihi ve etimolojik Türkiye Türkçesi lugatı, Sprachgeschichtliches und etymologisches wörtebuch des Türkei-Türkischen, Birinci cilt A-E.* İstanbul-Wien: Simurg, Östrrichische Academie der Wissenschaften.

Tietze, A. (2009). *Tarihi ve etimolojik Türkiye Türkçesi lugatı, Sprachgeschichtliches und etymologisches wörtebuch des Türkei-Türkischen, İkinci cilt F-J.* Wien: Östrrichische Academie der Wissenschaften.

Torun, Y. (2003). +DIr/ +DUr bildirme ekiyle oluşturulan bazı yapıların cümledeki kullanımları üzerine. *TDAY Belleten*. 2003/1, 111-122.

Torun, Y. (2013). *Türkçede gelecek zaman ve kiplik özellikleri*. Adana: Karahan Kitabevi.

Tulum, M. (2011). *17. yüzyıl Türkçesi ve söz varlığı.* Ankara: TDK yayınları.

Türk diyelekleri çevriyazı sistemi (1945). Ankara: TDK yayınları.

TS: *Türkçe Sözlük* (2011). Ankara: TDK yayınları.

Uysal, İ. N. (2009). Karaman ili ağızları ve Anadolu ağızları arasındaki yeri. Doktora Tezi. Pamukkale Üniversitesi. Denizli.

Vural, H. & Böler, T. (2015). *Ses ve şekil bilgisi*. Ankara: Kesit yayınları.

Yıldırım, F. (2002). Türkiye Türkçesinin ağızları ve etnik yapı: Çukurova Ağızları Örneği. *Türkbilig Dergisi* S. IV.

Yıldırım, F. (2006). *Adana ve Osmaniye illeri ağızları I (giriş - inceleme)- II (metinler-sözlük-dizinler).* Ankara: TDK yayınları.

Yıldırım, F. (2009). Anadolu ağızlarında sınırlama gösteren yapılar. *Türk Dilleri Araştırmaları.* 19, 185-221.

Yıldırım, F. (2011). *Abdal gizli dili.* Adana: Karahan Kitabevi.

Yıldırım, F. (2018). *Suriye Bayırbucak Türkmen ağzı giriş-inceleme-dizin*. Adana: Karahan Kitabevi.

Yılmaz Ceylan, E. (1991). Ana Türkçede kapalı *e* ünlüsü. *Türk Dilleri Araştırmaları*. 1991, 151-165.

Yüceol Özezen, M. (2018). Türkçede zarf-fiiller ve zarf-fiillerde yapılaşma süreçleri. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 27/1, 79-97.

Zengin, D. (2009). *Türkçenin tersine sözlüğü*. Ankara: Kurmay.

ZTS: *Zanaat Terimleri Sözlüğü* (1976). Ankara TDK yayınları.

Genel Ağ Kaynakları

https://www.cambridge.org/features/IPAchart/

Erişim tarihi: 05/12/2018

https://en.wiktionary.org/wiki/Wiktionary:International_Phonetic_Alphabet

Erişim tarihi: 05/12/2018

http://www.ipachart.com/

Erişim tarihi: 05/12/2018

http://www.internationalphoneticalphabet.org/ipa-sounds/ipa-chart-with-sounds/

Erişim tarihi: 05/12/2018

http://www.karapinar.gov.tr/cografi-konum

Erişim tarihi: 05/12/2018

http://www.karapinar.gov.tr/mahalle-muhtarlari

Erişim tarihi: 05/12/2018

https://sozluk.gov.tr/?kelime=

Erişim tarihi: 01/10/2019

https://www.nisanyansozluk.com/?

Erişim tarihi: 01/10/2019

https://www.google.com.tr/intl/tr/earth/

Erişim tarihi: 01/10/2019

DİZİN

A

a: : Türk alfabesinin ilk harfinin adı, okunuşu. -1-
a.+ ları 3/28

a:be : bk. **a:bi** -1-
a.+ ŋ 7/91

a:bı : bk. **a:bi** -1-
a. 8/118

a:bi : Abi, ağabey. bk. **a:be, a:bı, a:ğabey** -15-
a.+ lere 44/21
a.+ lerim 14/81
a.+ m 32/66, 41/2
a.+ si 3/153, 31/63
bu a.+ si 6/36
a.+ sinde de 6/34
a. 27/26, 27/48, 27/51, 27/67, 27/71, 49/152, 50/84

a:dem : Adem. (kişi adı) -1-
a.+ iŋ 23/83

a:det : bk. **adet** -5-
a.+ i 46/91
a.+ ler 25/92
a. 14/15, 19/22, 19/33

a:ç - : A çmak. bk. **a ç-** -1-
a. 4/13

a:ç : Aç, tok karşıtı. bk. **aÇ** -3-
a. ġalmışlar 49/7
a. 46/6, 49/7

a:çlık : Açlık. -1-
a.+ tan 49/7

a:ğa : bk. **ağa** -7-
ipra:m a. da 2/40
a.+ m 49/30
hasan a.+ nıŋ 35/13
a.+ ya 2/8
a. 29/146
idiriz a. 2/23
ipra:m a. 2/44

a:ğabey : bk. **a:bi** -4-
a.+ im de 2/29, 2/30
a.+ im 2/34
a.+ imiŋ 2/29

a:ğaç : bk. **ağaç** -4-
a.+ a 19/7, 2/110
a.+ lar 28/74
a. 50/116
dikili a. 28/22

a:ğar - : bk. **ağar-** -1-
a.- ınca 24/32

a:ğda : Ağda. Kaynatılarak çok koyu ve yapışkan bir macun durumuna getirilen pekmez veya limonlu şeker eriyiği. -1-
a. 53/101

a:ğı : Ağı, zehir. -1-
a. 54/5

a:ğıl : bk. **ağıl** -1-
a.+ larımız 32/31

a:ğırla - : Ağırlamak. bk. **a:rla-** -2-
a.- dıḳtan 14/10
a.- dıŋ ġı 14/10

a:ğırlı : Ağırlığı (a.+ı) bk. **ağırlı** -1-
a. 43/8

a:ğırlıḳlı : bk. **ağırlıḳlı** -3-
a. 32/40, 43/46, 9/40

a:ğıt : Ağıt. -1-
a. 14/77

a:ğız : bk. **a:ğız** -1-
a.+ ını 8/140

a:ğız : Ağız. bk. **a:ğız, a:z, ağız, a:vız** -9-
a.+ ı 23/198, 34/1
a.+ ına 14/143, 16/50
a.+ ından 14/140
a.+ ınĭ da 16/54
a.+ ını 14/128, 16/89
a.+ ıŋ 14/27

a:ğla - : Ağlamak. bk. **a:ğla-, a:la-** -6-
a.- dım 7/72
a.- rdı 2/58
a.- yaraḲ 52/2
a.- yorum 2/31, 2/32
a. 3/149

a:ğla - : bk. **a:ğla** -2-
a.- dı:nı 14/78
a.- sam 14/151

a:ğlat - : Ağlatmak. -1-

a.- acaḳlar 25/164
a:ğna - : Ağnamak. Hayvan, yere yatıp yuvarlanmak. bk. **ağna-** -2-
a.- dı 17/20
a.- yor 17/20
a:ğna - : bk. **a:na** -1-
a.- rdı 2/40
a:ğnat- : bk. **a:nat** -2-
a. -ıcıŋ 32/123
a. -ıłłar 32/120
a:ğrenli : Akörenli. Akören'den olan kimse. (yer adı) bk. **aḳören** -1-
a.+ li 25/37
a:ğrı - : bk. **a:ğrı-** -1-
a.- r 25/106
a:ğrı - : Ağrımak. bk. **a:ğrı-** -3-
başıŋ a.- r 27/106
buramız a. 23/170
şuram a. 23/169
a:ğrı : Ağrı. Vücudun herhangi bir yerinde duyulan şiddetli acı. bk. **a:rı** -1-
ġarın a.+ sı 34/31
a:ğrım : *zarf* İtibaren, -den başlayarak. bk. **ağrın, a:lın** -1-
bilekden a. 13/122
a:ğsaray : Aksaray. (yer adı) bk. **aḳsaray** -1-
a.+ da 16/60
a:ğşam : bk. **aḳşam** -1-
a. 5/34
a:ğşam : bk. **aḳşam** -7-
a.+ adan 25/114
a. da 55/13
a. ekma: 32/137
iyiˇ a.+ łar 25/36
a. 24/33, 25/204, 52/17
a:ğşamdan : *zarf* Akşamdan. bk. **aḲşamdan** -1-
a. 15/66
a:ḫıł : bk. **ağıł** -2-
a.+ a 24/38
o a.+ da 24/38
a:hraz : Ahraz. -1-
a.+ ım 52/122
a:ḫşap : Ahşap. bk. **a:hşap** -1-
a. +ınan 27/101
a:hşap : Ahşap. bk. **a:ḫşap** -1-
a. 27/103
a:ırłıḳlı : bk. **ağırlıḳlı** -1-
a. 9/33
a:ḳşam : bk. **aḳşam** -1-
a. 14/37
a:ł : Al. (renk adı) bk. **ał** -1-
a. ġadife 52/44
a:ła - : bk. **a:ğła** -1-
a.- łardı 25/196
a:let : Alet. bk. **alet** -2-
a.+ ler 24/62
a. 25/124
a:lın : *zarf* İtibaren, -den başlayarak. bk.**a:ğrım, ağrın** -1-
deperden a. 1/73
a:lın - : bk. **alın-** -1-
a.- ıp 12/49
a:lim : Âlim, bilgin. -4-
a.+ imiş 49/145
a.+ ler 53/76
a. 49/136, 49/145
a:łła:m : Allah'ım, Tanrı'm. bk. **ałłah** -1-
a. 11/79
a:łt : bk. **ałt** -2-
a.+ ına 25/57
şu ġayanıŋ a.+ ında 23/196
a:łtı : bk. **ałtı** -5-
a. 46/72, 50/100, 50/11, 50/33, 52/52
a:łtın : bk. **ałtın** -8-
a. daḳałlardın 23/19
a.+ ıŋ 23/194
a. 17/100, 21/79, 23/192, 23/196, 46/31
çere:k a. 23/19
a:ma:n : bk. **aman** -1-
a. 39/77
a:man : bk. **aman** -1-
a. 14/76
a:manıŋ : bk. **aman** -1-
a. 23/156
a:mat : bk. **ahmet** -1-
a.+ ın 8/131
a:med : bk. **ahmet** -1-
a. 55/24
a:met : bk. **ahmet** -5-

a.+ iŋ 55/94
a. 37/51, 55/24, 7/165

a:**min** : Âmin. Öyle olsun, Allah kabul etsin anlamlarında, duaların arasında ve sonunda kullanılan bir söz. -4-
a. 46/64, 50/195

a:**mirliẹ** : Amirliğe. (<amirlik+e) -1-
a. 2/69

a:**mma** : bk. **amma** -3-
a. 25/107, 25/118, 31/40

a:**na** - : Anlamak. bk. **a**:**ğna-, ana-, anła, anna-, aŋła-** -21-
a.- dı: 2/123, 7/70
ne a.- dıḳ 3/200
a.- dın ŋı 2/129
a.- dıŋ ġı 2/10
a.- dıŋ ı 2/139, 2/150, 2/53, 2/72
a.- dıŋ 32/229, 32/59, 35/6, 38/17, 39/81, 7/104
a.- dıŋı 7/73
a.- łarımış 53/92
a.- miyirim 55/53
a.- yaca:n 2/75, 2/120
a. 28/45

a:**na** : bk. **ana, anne** -1-
a. 2/47

a:**naş** - : Anlaşmak. bk. **anłaş-, annaş-** -1-
a.- ırdıŋız 11/75

a:**nat** - : Anlatmak. bk. **a**:**ğnat-, anłat-, annat-, aŋłat-, aŋnat-** -21-
a.- âcaḳ 52/41
a. -ıcıŋ 32/125
a.- ır 11/120
a.- ırdı 11/117, 11/99, 6/27
a.- ırımışımış 49/138
a.- ıyım 7/60
a. -ıyırım 41/20, 41/20
a.- ma 2/153
a.- masâydıŋ 55/165
a.+ mâyım da 53/56
a.- tı da 1/55
a.- tı 1/54
a.- tı:na 38/69
a.- tığın 49/40
a. tık sıra 2/153
a.- tım 32/40
a. 2/153, 41/21

a:**natıvır** - : Anlatıvermek. -1-
a.- ır 36/6

a:**ne** : Hane. bk. **ha**:**ne** -1-
her a.+ niŋ 39/37

a:**nne** : Anne, ana. bk. **anne, ana** -1-
a. +m46/97

a:**rı** : Ağrı. Vücudun herhangi bir yerinde duyulan şiddetli acı. bk. **a**:**ğrı** -2-
a.+ sı 51/43, 51/44

a:**rla** - : Ağırlamak. bk. **a**:**ğırła-** -1-
a.- mış 1/61

a:**rtıḳ** : bk. **artıḳ** -1-
a. 43/5

a:**sıł** - : bk. **asıł-** -1-
a.- mış 43/13

a:**sirileş** - : bk. **asirileş-** (< asrileş-) -1-
a.- ti 15/22

a:**sker** : bk. **asker** -1-
a.+ leri 14/77

a:**slen** : *zarf* Aslen. -1-
a. 43/28

a:**ş** : bk. **aş** -5-
dó:vme a.+ ı 53/123
a.+ łarından 25/32
a.+ tır 27/27
a. 5/11, 5/12

a:**ş** - : bk. **aç-** -2-
a.- dı 32/114

a:**şam** : bk. **aḳşam** -3-
a. 15/70, 5/54, 52/94

a:**şene** : bk. **aşene** -1-
a.+ ninḳí 52/7

a:**şevi** : bk. **aşevi** -3-
a.+ nden 10/20
o a.+ ne 10/18
a. 10/18

a:**şı** Gün içerisinde "sabah, öğle, ikindin" vb. zaman bildiren sözlerden sonra gelen, "sıralarında, üzeri" vb. anlamda zaman bildiren bir söz. -1-
ikindin a. 53/60

a:**şıım** : Âşığım. (< âşık+ım) bk. **a**:**şıḳ** -2-
a. 3/163, 3/167

a:**şıḳ** : Âşık, ozan. bk. **aşşığ (I), aşşıḳ (I)** -6-
a.+ a 3/144
a.+ ı 3/143
a.+ łar 3/168, 3/85
bu a.+ łar 3/117
a.+ łarın 3/190

a:**şıḳłama** : Âşıklama. Saz şairlerinin, âşıkların sazlarıyla söyledikleri türkü. -4-
a. 3/171
bu a. 3/144, 3/170

a:**şıḳłıḳ** : Âşıklık, âşık olma durumu. -1-
a. 3/189

a:**t** : bk. **at** -11-
a.+ a 49/58
a.+ ı 49/57
a.+ ınan 49/27, 49/8
a.+ ıŋ 3/146
a.+ łara 49/61
a.+ łarı 49/47
a. 49/27, 49/52, 49/55, 49/61

a:**t -** : bk. **at-** -1-
a.- ałłardı 45/38

a:**tḳı** : bk. **atḳı (II)** -1-
a.+ yınan 49/51

a:**tmış** : bk. **atmış** -2-
a. 53/25, 53/26

a:**v̇ız** : bk. **a**:**ğız** -1-
a.+ ını 7/35

a:**ya** : Ağaya. (< ağa+ya) bk. **ağa** -1-
mustafã a. 2/36

a:**yĭp** : bk. **ayıp** -1-
a. olmasın 16/34

a:**yít** : Ait. bk. **a**:**yit** -1-
a.+ idi 39/41

a:**yit** : Ait. bk. **a**:**yít** -1-
a.+ idi 39/52

a:**ynı** : bk. **aynı** -4-
a. 23/176, 23/53, 23/64, 55/69

a:**yran** : bk. **ayran (I)** -1-
a. 27/59

a:**yrı** : bk. **ayrı** -1-
a. 12/24

a:**yşe** : Ayşe. (kişi adı) bk. **ayşe** -2-
a. 52/56

a:**z** : bk. **a**:**ğız** -3-
el a.+ ında 52/38
a.+ ına 13/134
a.+ ını 49/118

a:**złıu** : Azlığı. (< azlık+ı) -1-
a. 5/14

á:**zzıḳ** : bk. **ıççıḳ** -1-
a. soŋra 25/4

a - : bk. **ał-** -2-
a. 42/73, 42/74

aba Abla. bk. **apła** -14-
a.+ m 11/175, 11/179
fikriye a.+ m 11/176
a.+ mgil 14/110
na:le a.+ mıŋ 14/118
hikmet a.+ ŋ 14/49
sa:niye a.+ ŋ 11/175
hatçá a.+ yı 16/1
a. 29/77
ayten a. 11/198
fadim a. 3/19
fadimana a. 3/45, 3/58
fikriye a. 11/176
ıra:ziye a. 14/161

apła Abla. bk. **aba** -19-
a.+ łara da 7/121
a.+ m 11/123, 11/129, 11/139, 11/141, 11/17, 11/2, 11/204, 11/30, 11/39, 11/61
böyük a.+ m 49/82
a.+ ŋ 13/120
a.+ sı 3/120, 3/6, 7/126
a. 23/72, 29/144

abo: : *ünlem* Şaşma ve korku ünlemi. bk. **aba**:, **abå**:**ų̇**, **abbo**:**ų̇**, **abo**:**v̇**, **abo**:**ų̇**, **abou**:**v̇**, **obo**:**ų̇** -1-
a. 52/9

aba: : bk. **abo**: -1-
a. 51/56

abå:**ų̇** : bk. **abo**: -1-
a. 51/116

abbo:**ų̇**: bk. **abo**: -1-
a. 14/119

abo:**v̇** : bk. **abo**: -1-
a. 52/10

abo:**ų̇** : bk. **abo**: -1-
a. 52/85

abou:**v̇** : bk. **abo**: -1-

a. 4/38
apdashana : Abdesthane. -1-
a. 3/22
apdes : Abdest. bk. **apTes**, **apdez**, **abdaZ**, **abdáZ** -4-
a. ałdım 7/144
a.+ i 8/112
böyük a.+ i 34/24
a.+ inen 8/112
apTes : Abdest. bk. **apdes** -1-
a.+ i 7/95
apdesli : Abdestli, abdest almış (kimse). -1-
namazlı a. 7/106
apdessiz : Abdestsiz, abdest almamış olan (kimse). -2-
a. 7/139, 8/112
apdez : Abdest. bk. **apdes** -2-
a.+ imi 52/13
a.+ ini ałmadan 16/99
abdaZ : Abdest. bk. **apdes** -1-
a. 44/30
abdáZ : Abdest. bk. **apdes** -1-
a. 44/32
abes : Abes. -3-
a. gṏrüyołłar 23/75
a. görüyołłar 23/71
a. 23/153
acar : Acar, yeni. -1-
a. kṏy 27/90
acayip : Acayip. bk. **aceyip** -1-
a. 8/42
aceyip : Acayip. bk. **acayip** -1-
a. 3/75
acemi : Acemi. -3-
a. birli:nde 39/28
a. birliịni 2/61
a.+ yiz 26/106
acı (I) : Bazı madelerin dilde bıraktığı yakıcı duygu, tatlı karşıtı. -5-
a.+ dır 1/28
a. sovan 24/80
a.+ yĭdı 45/54
a.+ yımışımış 36/16
a.+ yĭmışımış 36/14

acı (II): Ölüm, yangın, deprem vb. olayların yarattığı üzüntü, keder, elem, ızdırap. -1-
ġardaş a.+ sı 3/127
acı - : Acımak. -1-
içi a.- yannar 14/142
acıgṏl : Acıgöl. (yer adı) bk. **acıgöl** -11-
a.+ den 31/6
a.+ e 3/212
a.+ üne 8/49
a.+ üŋ 10/23, 31/12, 31/20, 31/5, 8/52
a. 3/216, 31/12, 8/50
acıgöl : bk. **acıgṏl** -1-
a. 3/212
acıḳ : bk. **ıççıḳ** -2-
a. da 53/168, 53/114
acıḳ - : Acıkmak. -1-
a.- ırdıḳ 55/49
acıłı : Acılı. -1-
a. 53/114
acımıḳ : Acımık. (bitki) -1-
a. 13/70
acış - : DS; Üzülmek, acı duymak, kederlenmek. -2-
a.- dım 16/81
a.- ırdıḳ 16/102
acıt - : Acıtmak. -1-
a.- masın 14/146
aç : Aç, tok karşıtı. bk. **aÇ, a:ç** -1-
a. +ın 28/37
aç - : Açmak. bk. **a:ç-**, **a:ş, aş-** -39-
a.- acaḲ ołsa 8/140
a.- ałlar 19/39
a.- ałlar 14/51, 14/52, 19/39, 9/37
a.- ałłardı 14/105, 29/66, 29/67
a.- ar 14/52, 31/27
a.- ardıḳ 2/121, 2/122, 23/141, 55/44
oruc a.- ardıḳ 16/50, 16/51
a.- arız 17/118, 19/41, 29/68, 7/170
a.- arḳan 11/80
a.- dı 31/9
a.- dım 31/2
a.- ıcıŋ 32/228
a.- ık ġapadığı 49/118

a.- ıncı 11/77
a.- ıŋ 41/14
a.- ır 5/54
a.- ıyi 49/94
a.- ıyoruz 48/46
a.- ma 8/140
a.- maz 31/27
a.- mazıdı 44/52
a.- tı 49/96, 1/110
a.- tın 23/190
yoł a.- tıŋ da 25/235
çiçek a.- tıydı 14/132

aÇ : Aç, tok karşıtı. bk. **a**:**ç** -6-
a. açıḳ ołurduḳ 16/105
a. ġalırdıḳ 7/38
a. ġomayuvuru 29/152
a.+ łara 8/26
a. 37/49
yarı a. 27/4

aççıḳ : bk. **ıççıḳ** -2-
a. 1/45, 1/9

açıġ : bk. **açıḳ** -1-
a. ołuyor 16/38

açığ̊ : bk. **açıḳ** -1-
a. açıḳ 23/195

açıḳ : Açık. bk. **açıġ, açığ̊** -18-
a. açıḳ 8/120
a. ġonuşuyum 21/60
a.+ ı 25/66
a.+ ını 25/67
aç a. ołurduḳ 16/105
a. 1/123, 1/32, 16/8, 2/126, 26/86, 26/93, 37/12, 40/50, 44/51, 7/199, 52/90
açığ̊ a. 23/195
açıḴ a. 8/120

açıḳ saçıḳ : *sıfat* Açık saçık. -3-
a. s. 16/69, 16/8, 7/88

açıł - : Açılmak. -10-
oruÇ a.- dı mıydı 29/67
a.- dı 12/58
a.- ınca 4/34
a.- ırdı 14/106
a.- madı 24/28
a.- mayor 24/3
a.- maz 13/129, 24/4
a.- mış 10/18, 9/38

açmayıvir - : Açmayıvermek. -2-
a.- ir 25/154

ad : Ad. -37-
a.+ ı da 51/102
a.+ ı 11/60, 11/62, 16/74, 17/97, 23/78, 23/84, 25/135, 3/6, 32/177, 32/186, 32/81, 40/5, 49/11, 49/22, 5/26, 50/127, 50/95, 55/24, 55/26
a.+ ım 1/57, 3/106, 3/110
a.+ ımız 17/3
a.+ ını 19/56, 20/14, 23/76, 23/77, 48/9, 49/11, 51/104, 51/106, 8/29
a.+ ıydı 11/62
eski a.+ ıynan 27/2

adabazar : Adapazarı. (yer adı) bk. **adabazarı** -2-
a. ġandıra 2/61, 2/62

adabazarı : Adapazarı. (yer adı) bk. **adabazar** -1-
a. hendeke 22/2

adaġałe : Adakale. (yer adı) -2-
a. 43/18, 53/39

adam : Adam. -189-
a.+ a 26/106, 3/213, 39/25, 39/47, 5/63, 5/65, 6/33, 8/137
ḵótŭ a.+ a 7/158
o a.+ a 32/201
hesapı dinen a.+ da 26/7
a. da 2/88, 39/84, 5/66, 7/180, 7/67
o a. da 6/57
a.+ ı da 44/35
a.+ ı 1/121, 1/122, 1/124, 14/120, 22/9, 27/4, 36/1, 44/35, 51/43, 6/33, 6/52
iş a.+ ı 3/6, 55/134, 3/7
a.+ ım da 3/208
a.+ ın 49/155, 53/116
şo a.+ ınan 44/10
şu a.+ ınan 42/57
a.+ ını 36/41, 8/48
a.+ ıŋ 1/123, 26/6, 27/103, 27/47, 32/202, 32/91, 37/13, 38/14, 38/24, 38/9, 42/73, 53/184, 6/33
baḴ a.+ ıŋ 5/57
bu a.+ ıŋ 8/140
o a.+ ıŋ 21/59

şu a.+ ıŋ 42/47
a.+ łar 1/75, 32/84, 32/94, 40/16, 46/37, 46/7, 53/101, 53/183, 53/69, 53/87
eski a.+ łar 32/87, 32/95
o a.+ łar 36/9
a.+ łarda 53/67
a.+ łarı 49/139, 5/10
a.+ łarın 7/42
a.+ łarıŋ 6/49
a.+ łarĭnan 49/18
a.+ łarınıŋ 3/12
a.+ nar 8/113
a. 1/19, 1/42, 1/61, 1/62, 1/67, 1/79, 11/132, 12/73, 14/69, 15/24, 15/63, 15/66, 15/74, 16/14, 17/17, 17/68, 2/50, 2/80, 25/234, 26/34, 28/103, 3/208, 3/213, 3/57, 3/9, 30/45, 31/68, 32/163, 32/203, 32/205, 32/93, 32/97, 35/5, 37/14, 37/15, 37/49, 38/10, 39/106, 39/26, 39/33, 39/38, 39/47, 39/48, 39/49, 39/51, 40/61, 40/73, 40/8, 40/81, 42/44, 42/45, 44/10, 44/12, 44/36, 46/82, 47/16, 47/31, 48/12, 48/18, 49/135, 49/136, 49/145, 49/152, 49/153, 49/156, 49/25, 49/92, 49/93, 49/96, 5/36, 5/56, 50/114, 53/207, 55/34, 55/87, 6/37, 6/42, 6/46, 6/53, 7/117, 7/128, 8/121, 8/135, 8/136, 8/53, 8/56, 8/66
bu a. 38/24, 44/10, 44/33, 7/124, 8/80
di:neŋgin a. 38/11
ḳótü a. 7/159
o a. 15/63, 21/59, 32/191, 32/201, 34/14, 34/15, 38/58, 49/146
sa:ğłam a. 27/113
şo a. 44/10
şu a. 44/13

adamaḲıłłı : *zarf* Adamakıllı. -1-
a. dóv̇müşler 41/25

adamłıḳ : Adamlık, insanlık. -1-
a. 29/82

adana : Adana. (yer adı) -12-
a.+ da 22/7
a.+ daḳı 38/22
a.+ dan 21/12
a. da 41/36
a.+ nın 53/202
a.+ nıŋ ceyhana 42/3
a.+ nıŋ 21/13, 37/29, 8/36
a. 38/17
a.+ ya 35/18, 7/189
a.+ ynan 53/203, 53/206

adanałı : Adanalı, Adana ilinden olan kimse. -2-
a.+ łar 13/33
a. 35/18

adar : bk. **ġadar** -2-
marta a. 26/31
bu a.+ ını 55/90

adat : bk. **adet** -1-
a. 52/50

adát (I) : Adet, tane. -1-
bir a. 25/153

adát (II) : bk. **adet** -2-
a. 28/29, 55/55

adet : Âdet, töre. bk. **adat, adát (II), a:det** -7-
a. 47/16
a.+ i 39/34, 47/16, 53/108
a. 50/50, 52/51, 55/40

adım : Adım. -3-
a. atamazdı 32/148
a. atıyırıḳ 46/94
a. 28/103

adımła - : Adımlamak. -2-
a.- rdım 1/105
a.- rdıŋ 25/188

adrese : Adres. -1-
a.+ye 31/56

affit - : Affetmek. bk. **afit-** -2-
a.- erim 7/143
a.- sin 50/107

afġan : Afgan, Afganlı. -3-
a.+ a 41/31
a.+ nar 41/31
a. 42/62

afġanistan : Afganistan. (ülke adı) -1-
a.+ dan 26/61

afġannı : Afganlı, Afgan. -2-
a. 13/14

afit - : Affetmek. bk. **affit-** -5-
a.- ersin 18/11, 34/9, 7/65, 26/66, 26/69
afiyet : Afiyet. -1-
a. 50/180
afta : bk. **hafta** (< bir ‿ afta) -3-
bir a. 51/69, 7/181, 39/33
aġa : bk. **ağa** -1-
a.+ yınḳı 32/200
a‗ga : bk. **ağa** -1-
a. 44/21
ağa : Ağa. bk. **a:ğa, aġa, a‗ga, a‿a, a:, aḴa** -18-
a.+ ların 2/30
a.+ m 2/28, 3/159, 1/116, 2/34
a.+ milen 49/115
a.+ nıŋ 26/75
bu a.+ nıŋ 2/54
a.+ sı 3/6
a.+ ya 2/9, 39/52
a. 1/61, 1/63, 1/69, 2/10, 2/13, 2/15, 2/16, 2/58
a.+ da 2/8
a.+ ŋı 6/26, 6/30
a‿a : bk. **ağa** -1-
a.+ sı 6/27
a: : bk. **ağa** -13-
a.+ ları 3/28
a.+ nıŋ 2/26, 6/25
ómar a.+ nıŋ 16/102
a.+ ŋ 6/57
ismet a.+ ŋḳında 13/104
a.+ yı 2/26
a. 1/57, 16/1
bekir a. 6/47
memed a. 32/192
sürmen a. 12/58
a.+ larınan 15/39
a.+ sı 6/27
a. + m 36/8
ağalıḳ : Ağalık, ağa olma durumu. -1-
a. 1/77
ağaç : Ağaç. bk. **a:ğaç**, **ağaç**, **a‿aç**, **ağaş** -11-
a.+ ı 28/39, 55/79
a.+ ınan 6/7
a.+ ları 51/116
a.+ ların 28/74
meşe a.+ larınıŋ 13/44
a. 25/223, 25/57, 32/169, 6/7
ağaç bk. **ağaç** -2-
a.+ a 15/58
a.+ ta 17/127
a‿aç bk. **ağaç** -1-
a. 25/195
ağar - : Ağarmak. bk. **a:ğar-** -2-
a.- dı 44/31
a.- mış 44/31
ağaş bk. **ağaç** -2-
a.+ lara 20/48
a. 20/46
ağıl : Ağıl. Evcil küçükbaş hayvanların barındığı çit veya duvarla çevrili yer, arkaç bk. **a:ğıl, ağıl, a:ḫıl, ahıl** -11-
a.+ da 12/27, 28/24, 5/32
ġamış a.+ ı 51/112
a.+ lar 12/25
ġamış a.+ı 51/115
ġara a.+ lardan 23/164
a. 1/100, 1/31, 13/15
ağıl : bk. **ağıl** -1-
a.+ larda 18/52
ağır : Ağır. -5-
çoġ a.+ a 5/41
a. ataşta da 9/66
a. duyuyu 40/85
a. 9/47
çoġ a. 5/42
ağırlıı : Ağırlığı (a.+ı) bk. **a:ğırlıı** -1-
a. 10/15
ağırlıḳlı : Ağırlıklı, ağırlığı olan. bk. **a:ğırlıḳlı, a:ırlıḳlı** -3-
a. 32/14, 43/10
pancar a. 32/15
ağız : bk. **a:ğız** -1-
a.+ larda 11/25
ağız sütü : Ağız sütü. DS; yeni doğurmuş bir hayvandan ilk günlerde sağılan, koyu yapışkan süt, ağız. -1-
a. s. 17/20
ağna - : Ağnamak. Hayvan, yere yatıp yuvarlanmak. bk. **a:ğna -** -1-

a.- dı 17/20

ağrıkesici : Ağrı duyusunu ortadan kaldıran, dindiren ilaç. -2-
a.+ si 25/107

ağrın : *zarf* İtibaren, -den başlayarak. bk. **a**:**ğ̊rım** -1-
bundan a. 13/123

ah : *ünlem* Ah. Sesin tonuna göre pişmanlık, öfke, özlem, beğenme, sevgi vb. duygular anlatan bir söz. bk. **aḫ** -2-
a. ah 3/28
ah a. 3/28

aḫ : bk. **ah** -2-
a. 2/48, 25/111

aha:**li** : Ahali. -2-
suhur a.+ sinden gelme 35/8
a. 11/170

ahba:**p** : Ahbap. -1-
a.+ ım 21/15

ahçe : Akçe. bk. **aḳçe** -1-
ałtın a. 21/31

ahçı : bk. **aşçı** -1-
a.+ ydım 2/64

ahıł : bk. **ağıł** -2-
a.+ łarda 26/30
a.+ łarı 37/33

aḫıłlı : Akıllı. -1-
a.+ łarı 38/23

ahır : Ahır. -5-
a.+ ı 39/37
a.+ ımıza 28/4
a.+ ına 37/12
a.+ ıŋ 37/13
a.+ ıyıŋ 51/40

ahmád : bk. **ahmet** -1-
a. 8/130

ahmat : bk. **ahmet** -1-
a. 8/131

ahmát : bk. **ahmet** -1-
a.+ ínán 8/132

ahmet : Ahmet. (kişi adı) bk. **a**:**mat, a**:**med, a**:**met, ahmád, ahmat, ahmát** -5-
a.+ e 23/77, 3/41
a+ i 3/41
a.+ iŋ 25/39
a. o:łu 26/116
a. 1/45, 23/77

ahret : Ahiret. -1-
a. sorusu 27/130

ahşam : bk. **aḳşam** -1-
a. ołdu mu 6/41

aırłıḳłı : *zarf* Ağırlıklı, çoğunlukla. -1-
a. 9/37

aḳ - : Akmak. -11-
a.- ar giterdi 8/90
a.- ar 11/219, 51/120
a.- ardı 32/149, 32/150, 9/98
a.- arımış 53/126
a.- ıncâyadar 23/160
a.- ıyor 28/102
a.- mıyor 1/13
gúr gúr gúr a.- Tı 16/90

aḳ (I) : Ak, beyaz. -4-
a. 29/91, 3/165, 7/25, 3/13

aḳ (II) : Ak, beyaz. (metindeki anlamı; gazoz) -1-
a.+ łar 11/167

aḴa : bk. **ağa** -1-
a.+ mgil 11/171

aḳar : Akar. DS; ırmak, dere, çay, küçük akarsu, akıntılı yer. -8-
a. 23/99
a.+ ı 28/44
a. su 28/101, 28/16, 28/11
a. 28/100, 28/17, 28/44

aḳça : Akça. (kişi soyadı) -1-
iprahim a. 2/70

aḳçayazı : Akçayazı. (yer adı) -6-
a. 51/61, 53/28
a.+ nıŋ 32/23
a. 32/24, 36/34, 51/61

aḳçe : Akçe. bk. **ah ce** -1-
ałtın a. 14/94

aḳgól : Akgöl. (bir göl adı) -3-
a.+ e 21/18
a. 18/39, 21/12

aḳıł : Akıl. -36-
a.+ ı ermez 39/21
a.+ ı 25/2
a.+ ı:zı 46/33
a.+ ım erir 49/103
a.+ ım ėrmez 14/49

a.+ ım 1/45, 34/8, 53/204, 53/25, 53/43, 55/60, 7/76
a.+ ıma 14/156, 23/17, 23/78, 25/227, 25/232, 25/31, 28/52, 32/70, 40/60, 45/24
a.+ ımda 22/3
a.+ ımdan 3/127
a.+ ımdayıdı 25/182
a.+ ımıza 25/41
a.+ ına 2/41
a.+ ıŋ 13/106, 3/202, 32/158
a.+ ıŋa 8/60
a.+ ıŋı 28/13, 28/14
a. 1/78, 8/17

aḳıła : Akla. (akıl+a) bk. **akıł** -1-
a. 25/204

aḵıłłı : Akıllı. bk. **aḲıłłı** -1-
a. 1/2

aḲıłłı : Akıllı. bk. **aḵıłłı** -1-
a.+ yısa 27/26

aḳıncı : Akıncı. -1-
a.+ łar 41/4

aḳır : Akar. DS; ırmak, dere, çay, küçük akarsu. bk. **akar** -1-
a. suyumuz 28/7

aḳıt - : Akıtmak. bk. **aḲıt** -1-
a.- tıŋ 3/155

aḲıt- : Akıtmak. bk. **aḳıt** -1-
a.- aca:n 28/12

aki : Akü, akümülatör. -1-
a.+ siynen 2/37

aḳmaġ : Akmak, akma işi. (< aḳmaġ ‿ i ḡin) -1-
a. için 38/73

aḳören : Akören. (yer adı) -1-
a.+ e 26/58

aḳraba : Akraba. bk. **aḳraba**: -10-
a.+ łara 44/18
a.+ łarım da 31/58
a.+ łarım mar 50/94
yaḳın a.+ łarına 29/9
yaḳın a.+ łarıŋa 25/149
a.+ ŋa 25/148
a.+ ŋısa 55/63
a. ołmuşłar 26/59
a. 15/12, 2/84

aḳraba: : Akraba. bk. **aḳraba** -9-
a. evlilikiyiz 11/63
a.+ m 11/39, 11/73
a.+ mız 14/116
a.+ ŋa 47/6
a.+ yız 11/63
a. 14/76
hısım a. 14/78
hıZım a. 14/75

aḳsaray : Aksaray. (il adı) bk. **a:ğ̊saray** -1-
a. 39/22

aḳşam : Akşam. bk. **a:ğşam, a:ğ̊şam, a:ḳşam, a:şam, ahşam, ayşam** -21-
a.+ a ġadar 45/52
a.+ a 11/193, 42/45, 55/110
a.+ dan 9/69
a. da 9/79, 9/93
a. ezeni de 11/162
a. ezeni 11/148, 11/157
a.+ ı 47/18
a. 5/29, 11/191, 14/46, 3/57, 39/98, 39/99, 40/14, 42/46, 45/27

aḳşama:dar : *zarf* Akşama kadar. -2-
a. 26/37, 45/2

aḲşamdan : *zarf* Akşamdan. bk. **a:ğ̊şamdan** -2-
a. 26/72, 34/23

aḳtarıvır - : Aktarıvermek. -1-
a. 36/7

aḳyıł : Akyıl. (kişi soyadı) -1-
sapri a. 6/2

al - : Almak. bk. **ał-** -5-
a.- i:dik 52/43
a.- iyi 55/131
a.- iyidi 40/40
a.- iyin 55/75
a.- miyidi 40/46

ał - : Almak. bk. **a-, al-** -262-
a.- abildim 30/38
a.- abilir 16/88
a.- aca:ğım 49/59
a.- aca:m̊ıssım 3/200
a.- aca:ŋ 7/184, 7/185, 7/84
a.- acaḳ 2/118
reŋġ a.- acaḳ 19/49
a.- acam da 3/198

a.- acaŋ 7/2, 8/37
a.- amadı 30/14
górev a.- amadı 30/10
a.- amaŋ 2/154, 3/108, 3/109
a.- amaz da 30/10
a.- amaz 27/27, 30/12
a.- amıyołłar 27/33
a.- an 13/27, 20/57, 36/20, 42/74, 50/188, 55/129
a.- ana 32/186, 32/187
a.- annar 47/35
a.- dı 1/100, 1/19, 11/37, 12/57, 12/58, 14/124, 17/109, 29/17, 29/18, 3/15, 3/16, 31/61, 32/12, 49/121, 51/51, 31/56, 2/56
ele a.- dı 26/103
a.- dı:mız 52/43
a.- dıım 53/145
a.- dĭĶ 25/51, 31/54
a.- dıķ mıydı 32/162
a.- dıķ 21/61, 26/87, 31/57, 31/58, 32/31, 49/150
gúcün a.- dıķ 5/22
a.- dıķları 7/87
a.- dıłar 26/102, 26/108, 31/62, 40/52
a.- dım 14/121, 28/10, 30/38, 30/39, 37/49, 55/152
apdes a.- dım 7/144
teslim a.- dım 40/54
a.- dımınan 28/11
a.- dıŋ 42/64
a.- dıydı 49/132
a.- dıyıdı 49/132, 49/152
a.- ı geliłler 15/72
a.- ı gelirdik 22/16
a.- ı gel 25/218
a.- ı gíterdi 16/60
a.- ıcın 52/99
a.- ıcıŋ 52/99, 55/132, 7/173
a.- ıdıķ 23/111
a.- ıķ 55/21, 55/22, 55/10
a.- ıłlar 20/22, 20/25, 20/7
a.- ıłlar 12/78, 15/76, 2/90, 20/3, 20/5
a.- ıłlardı 13/111, 14/40, 48/54, 51/126
gelin a.- ıłlardı 24/73
a.- ın 13/15, 13/96, 2/27
a.- ınca 17/8
a.- ınır 8/37
gėlin a.- ınır 53/63
a.- ınırdı 55/14
a.- ınmaz 55/154
a.- ıŋ 13/95, 13/96, 30/50, 9/48
a.- ıp 32/116, 32/213, 52/2
a.- ır 13/23, 13/27, 13/66, 16/14, 17/19, 17/56, 20/6, 23/112, 23/137, 23/140, 23/144, 23/7, 24/64, 26/35, 28/30, 29/157, 29/20, 29/21, 32/76, 42/39, 42/83, 8/132, 8/54, 20/6
a.- ırdı 16/14, 16/15, 40/27, 42/73
a.- ırdıġ 11/51
a.- ırdıķ 1/85, 16/83, 16/85, 23/137, 23/143, 24/30, 32/152, 55/71, 55/78
a.- ırdıĶ 1/84
a.- ırdın 23/23, 55/87
a.- ırdıŋ 42/64
a.- ırım 30/41, 48/54, 49/90, 52/3, 53/152
a.- ırız 2/104, 2/106
a.- ırsa 19/5
a.- ıyı 49/97, 11/38
el a.- ıyı 32/197
a.- ıyıdı 11/38
a.- ıyım 2/46, 3/136, 5/49
a.- ıyır 55/25
a.- íyi 49/154
a.- ıyo 33/3
a.- ıyołar 19/4
a.- ıyoŋ 7/167
a.- ıyor 26/32, 3/113, 3/120, 3/125, 3/131, 3/135, 3/138, 3/141, 3/156, 3/197, 5/48, 5/49, 5/56
ġıredi a.- ıyor 22/11
soğuĶ a.- ıyor 17/109
ürůn a.- ıyor 17/19
a.- ıyorduŋ 55/86
a.- ıyorum 21/44
ġıda: a.- ıyorun 16/78
a.- ıyoruz 6/17
a.- i:rim 52/13

a.- ma 7/97
a.- madan 39/78
apdezini a.- madan 16/99
a.- madı 52/4
a.- madıḳ 3/15
a.- madıḳtan 3/183
a.- madım 27/29
a.- madın 11/37, 49/91
a.- mağ uçun 12/36
a.- mamış 31/54
asKere a.- mamış 26/57
a.- masa 24/6
a.- mâyaca:z 21/17
a.- mayca: 12/78
a.- mayınca 3/105
a.- mâyız 11/140
a.- ma:z 8/54
a.- maz 13/135, 32/158
a.- maZ 27/27
a.- mazdı 52/50
a.- mış 26/103, 36/24, 43/28, 48/9, 7/178
teslim a.- mış 40/60
yara a.- mış 38/19
gelin a.- mıya 9/84
a.- mıyacaḳ 11/78
a.- mıyacaŋ 3/197
a.- mıyıncı 3/113
a.- sam 52/3
a. 10/27, 17/106, 23/122, 3/198, 3/215, 32/205, 32/72, 32/74, 52/3, 7/163, 7/168, 7/95, 8/32, 8/57
duv̇a a. 7/81

ał : Al. (renk adı) bk. **a**:**ł** -3-
a. ġınałı 3/90
a. boğu 55/12,
a. yastıḳ 55/152

ała *sıfat* Ala. 1. Karışık renkli, çok renkli, alaca. 2. Kendisinden sonra gelen sözcüğe ... ile karışık anlamı verir. -2-
a. fıḳra:łı 32/103
a. 3/146

ałabora : Tarlayı düzleştirmeye yarayan bir traktör ekipmanı, tarım aleti. -1-
a.+ ŋ 27/21

alacaḳ : Alacak. -1-
a.+ łarını 7/86

ałaf : Alaf. DS; hayvanların kışlık yiyeceği, saman, ot, mısır sapı vb. -1-
a. uçun 53/8

ałaġo - : Alakoymak. Kalan bir şeyi daha sonra tekrar kullanmak üzere saklamak, muhafaza etmek. (al-a koy-) bk. **ałaġoy-, ałığo-** -2-
a.- ŋ 13/30, 13/60

ałaġoy - : bk. **ałaġo -, ałığo-** -1-
a.- uŋ 8/125

ałambaş : Alambaş. İri at. -1-
a. 17/21

ałan : Alan. -2-
hava a.+ ına 51/67, 51/68

ałasatabil - : Bir şeyleri alıp satabilmek, alışveriş veya ticaret yapabilmek; alıp satabilmek. -1-
a.- di 32/12

ałay : Alay. Genellikle üç tabur ve bunlara bağlı birliklerden oluşan asker topluluğu. -3-
a. ġaraġahına 40/64
kiyad a.+ ına 40/65
a.+ ıŋ 52/134

ałdır - : Aldırmak. -3-
a.- ın 9/49
a.- ıyor 26/52
başını a.- mıyasıca 11/202

ałçaḳ : Alçak, kötü. -1-
a. gósterirsiŋiz 25/209

ałe : bk. **hele** (baḳ ‿ałe) -1-
baḳ a. 49/139

alet : Alet. bk. **a**:**let** -1-
a.+ imiz 24/61

alettirik : Elektrik. bk. **álettirik** -2-
a. 21/8, 24/52

álettirik : bk **alettirik** -1-
a. 21/5

aleyhisseła:**m** : Ar. Aleyhisselem. "Tanrı'nın esenlemesi üzerine olsun" anlamında bir ululama sözü. -1-
hızır a.+ ı 10/23
muammeT a.+ ımış 44/34

ałıcı : Alıcı, satın almak isteyen kimse. -1-
a.+ łar 28/92
ałıgít - : Alıgitmek. (< al-ı git-) -1-
a.- er 31/47
ałığo - : bk. **ałaġo -, ałaġoy -** -1-
a.- rduḳ 25/223
ałın - : Alınmak. Alma işi yapılmak. bk. **a:łın-** -18-
a.- aca:mış 11/38
a.- acaḳ eşşa: 12/78
a.- an 13/24, 23/20
a.- ıp 12/49
a.- ır 13/128, 23/18, 29/98, 9/87
a.- ırdı 14/29, 14/30, 16/41
a.- mamış 10/20
önlem a.- massa 27/34
a.- mış 11/67
a.- mıya 13/127
ürün a.- mıyor 27/31
ałın : Alın. -1-
a.+ ıŋdaḲı 11/211
ałış - : Alışmak. -10-
a.- acak 49/147
a.- annara
a.- ıŋ 32/125
yime a.- ır 23/113
a.- mış 32/67
a.- tı mıydı 23/148
a.- tıłar 36/2
a.- tıramaḳ 40/11
ałışḳın : Alışkın. -1-
a. oluncu 50/174
ałıştır - : Alıştırmak. Alışmasına yol açmak. -1-
yime a.- ırız 23/113
ałışveriş : Alışveriş. -1-
a. 52/99
ałıvir - : Alıvermek. -3-
a.- iler 23/120
a.- ir 23/144, 31/55
ali : Ali. (kişi adı) -6-
şu a. depeniŋ 3/23
a. 3/110
memed a. 11/74, 32/200
omar a. 31/28
tozłar a. 26/7
ałi : Ali. (kişi adı) -3- 1
a.+ niŋ 49/155
a. 49/139, 53/137
alibeyhöyü: : Alibeyhüyüğü. (yer adı) -1-
a.+ nde 43/15
ałibeyhöyü:ğü: Alibeyhüyüğü. (yer adı) -2-
a.+ nden 43/11, 43/12
ałibeyhüyü: : Alibeyhüyüğü. (yer adı) -1-
a.+ nden 43/56
ali: : Ali. (kişi adı) -1-
a. 23/77
ałi: : Ali. (kişi adı) -1-
a. 49/139
ałihissełam : Ar. Aleyhisselam. Türkçe karşılığı "Tanrı'nın esenlemesi onun üzerine olsun" olan Arapça bir yakarış, iyi dilek sözü. bk. **alissełam** -1-
isma:l a. 51/66
aliler : Aliler. (aile adı) -2-
şo a.+ in 51/111
a. 52/133
alime : Alime. (kişi adı) -4-
a. yiŋgemi 11/173
a. yiŋgem 11/171
a. yiŋge 11/173
a. 11/171
aliminyom : Alüminyum. (element adı) -1-
a. tas 9/53
alimiyi : Alime'yi. bk **alime** -1-
a. 11/172
alissełam : bk. **ałihissełam** -2-
a.+ ı 31/35
peyġamberimiz a. 31/31
aliya: : Ali ağa. -2-
a.+ nıŋ ca:vit 14/116
a.+ nıŋ 14/115
ałła : Allah, Tanrı. bk. **ałłah** -2-
a. ırazı ossun 24/67
a. ałła: 50/147
ałłaa : Allah'a, Tanrı'ya. bk. **ałłah** -3-
a. 50/52, 50/94, 53/152
ałła: : 1. Allah'a, Tanrı'ya. 2. Allah, Tanrı. bk. **ałłah** -3-

a. 1/62, 55/34
ałła a. 50/147

ałła:ğa : Allah'a, Tanrı'ya. bk. **ałlah** -1-
a. 50/109

ałła:h : Allah, Tanrı. bk. **ałlah** -5-
a.+ a 7/71
a.+ ım 11/195
a.+ ıŋ 7/140
a. 39/30
ałlaḫ a. 8/57

ałła:hâsmadıḳ : Ar.+T. Allah'a (Tanrı'ya) ısmarladık. Ayrılanın kalan veya kalanlara söylediği bir iyi dilek sözü. bk. **ałła:sımałładıḳ** -1-
a. 7/79

ałła:huekb̲er : Ar. Allahu ekber. Müslümanlıkta namaz vakitlerini bildirmek için yüksek sesle yapılan Arapça çağrının, Türkçe "Tanrı en uludur" anlamlı ilk tümcesi. -1-
a. 53/74

ałła:hümme : Ar. Allahümme. Arapçada genellikle yakarışlara başlanırken söylenen, Türkçe "ey Tanrı'm, Tanrı'm" anlamlı bir söz. -1-
a. 7/34

ałła:m : Allah'ım, Tanrı'm. bk. **ałlah** -4-
a. 50/115, 50/194, 50/5, 7/120

ałła:ma : Allah'ıma, Tanrı'ma. bk. **ałlah** -1-
a. 53/149

ałła:n : Allah'ın, Tanrı'nın. bk. **ałlah** -3-
a. 1/4, 24/5, 46/55

ałła:ŋ : Allah'ın, Tanrı'nın. bk. **ałlah** -4-
a. emri 19/30, 48/52
a. 13/101, 3/40

ałła:sımałładıḳ : Allah'a (Tanrı'ya) ısmarladık. Ayrılanın kalan veya kalanlara söylediği bir iyi dilek sözü. bk. **ałła:hâsmadıḳ** -1-
a. 26/90

ałła:zin virirse : Allah izin verirse, Tanrı olur verirse. -3-
a. v. 20/61, 52/83, 52/86

ałłah : Allah. Kâinatta var olan her şeyi yaratan, koruyan, tek ve yüce varlık, Tanrı. -62-
a.+ a vardıŋ 25/200
a.+ a 2/59, 7/72
a. dostuna 3/213
a. dostu 3/212
a. ġahritsin 25/207
a.+ ım 11/157, 14/135, 14/146, 2/32, 7/72
gözel a.+ ım 14/146
a.+ ıma 7/71
a.+ ın 24/28, 30/53, 48/52
a.+ ıŋ 16/16, 24/53
bu a. kelámı 30/51
a. muåfaza 39/107
a. rızaZı 28/36
a.+ tan 45/66
a. 11/195, 11/196, 13/11, 14/121, 14/135, 14/136, 14/140, 15/8, 17/100, 2/57, 24/75, 25/207, 29/118, 3/19, 30/54, 32/18, 32/193, 39/3, 39/30, 40/57, 46/26, 46/63, 50/107, 50/193, 50/92, 53/192, 53/196, 55/105, 55/138, 55/2, 15/64, 21/28, 23/179, 29/68 6/29
cena:b a. 10/24

ałłaḫ : bk. **ałlah** -4-
a. esirgiye 11/82
a.+ ın ġaTında 45/68
a. 1/62, 27/7

ałłaḫ : bk. **ałlah** -11-
a. ałła:h 8/57
a.+ dan 3/8
a. rıza:sı 53/60
a. tááła: 7/99
a. tá:ła: 7/142
a. 17/97, 20/27, 50/44, 7/138, 7/96, 8/53

ałłaın : Allah'ın, Tanrı'nın. bk. **ałlah** -1-
a. 50/81

ałłaḲ : bk. **ałlah** -1-
a. 25/5

ałłaK : bk. **ałlah** -1-
a. 52/13

ałłaḳ : bk. **ałlah** -4-

a. tááła: 2/94
a. Ĭ7/98, 7/156, 7/187

ałłı : Allı. Üzerinde al renk bulunan. -1-
a. pułłu 16/17

ałłım : *sıfat* Al renkte olan. -1-
a. 39/43

ałma(I) : Almak işi. -3-
a. + ya 5/61
gelin a. + ya 15/72
mazı̆ a. + ya 28/92

ałma (II) : Elma. bk. **elma** -1-
a. 29/135

ałmıya : Almaya. (alma+ya) bk. **ałma (I)** -2-
a. 13/126, 26/72

ało: : *ünlem* Telefon konuşmasına başlarken kullanılan bir seslenme sözü. -1- bk. **ało:v̇, ało:ẏ**
a. 8/30

ało:v̇ : bk. **ało**: -1-
a. 32/137

ało:ẏ : bk. **ało**: -1-
a. 24/80

ałt : Alt. bk. **a:łt** -46-
a.+ ı 23/97, 52/44
yataḳ a.+ ı 12/50
a.+ ına 1/34, 13/109, 13/145, 13/74, 13/75, 14/129, 17/105, 17/106, 17/75, 25/144, 31/28, 34/6, 40/83, 8/54
yataḳ a.+ ına 12/22
a.+ ında da 16/56
a.+ ında 17/56, 2/99, 28/33, 40/56, 50/167, 51/111, 52/70, 55/124, 7/14, 7/157
tapra:ŋ a.+ ında 25/133
yataḳ a.+ ında 12/13
yir a.+ ında 7/13
a.+ ındaı 49/143
a.+ ındăn 25/72, 32/212, 34/10, 38/14, 8/89
yir a.+ ından 6/22
yiriŋ a.+ ından 13/21
a.+ ını 2/78, 25/123
a.+ ıŋa 23/62
a. sergisi 9/20
a. 1/113

ałtı : Altı. (sayı adı) bk. **a:łtı, ałtı̆, ałtı**: -53-
a.+ da 43/39, 51/63, 53/15, 53/16
a.+ dan 43/42
a. ğún 23/11
a. havay 39/72
a.+ nıŋ 53/145
şu bèş a. seneye nadan 25/76
a.+ sı 55/161
yirm a.+ sı 26/68
a.+ sında 51/3, 52/27, 52/30
a.+ yı 8/31
a. 1/30, 1/34, 5/21, 11/85, 14/95, 16/53, 17/51, 23/123, 23/193, 23/31, 23/9, 25/137, 25/14, 25/27, 25/63, 26/28, 26/31, 26/80, 28/80, 28/84, 31/4, 31/59, 32/186, 39/54, 43/53, 46/21, 49/36, 50/28, 50/8, 50/192, 51/4, 52/91, 53/45, 53/205, 7/63, 7/64, 7/73
yirm a. 50/15

ałtı̆ : bk. **ałtı** -5-
a. ayda 17/51
a. ay 26/29
a. 23/33, 55/8, 25/229

ałtı: : bk. **ałtı** -1-
a. 50/7

ałtın : Altın. bk. **a:łtın** -19-
a. ahçe 21/31
a. aḳçe 14/94
a. daḳałłar 29/10
a. çekkidellerdin 23/33
a.+ ı 3/108, 3/140
a.+ nar daḳınıłırdı 13/114
a.+ narı daḳıłdı 29/17
a.+ narı 52/33
a. sapłı 7/57
a. tas 11/209
a. toḳałı 3/112, 3/113
a. 23/33, 25/199, 3/107, 52/54, 7/24

ama : bk. **amma** -20-
a. 11/202, 11/222, 11/78, 26/84, 3/215, 3/29, 30/24, 34/28, 4/9,

40/21, 43/28, 43/47, 46/90, 47/27, 47/36, 48/71, 49/141, 53/183, 53/198, 55/95

ama:**n** : bk. **aman** -5-
a. 14/77, 14/88, 45/67, 9/47

áma:**net** : bk. **ema**:**nat**: -1-
a. 55/34

amaç : Amaç. -3-
a.+ ı 12/50, 39/25
doḳunma a.+ ları 12/15

amaçlı : Amaçlı, bir amaca yönelik. -1-
nâzar a. 45/61

aman : *ünlem* Aman. bk. **a**:**ma**:**n, a**:**man, a**:**manıŋ, ama**:**n, amanıŋ, amaniŋ, amaŋ** -14-
a. 1/55, 11/115, 11/34, 14/120, 14/123, 25/218, 34/18, 40/59, 52/23, 7/82, 8/127, 10/27

amanıŋ : bk. **aman** -1-
a. 14/90

amaniŋ : bk. **aman** -1-
a. 23/169

amaŋ : bk. **aman** -1-
a. 3/19

ambar : Ambar. -3-
a.+ a 2/52
a.+ dan 1/73

amca : Amca. -26-
ısmayıl a.+ m 37/39
memed a.+ m 37/40
a.+ mıŋ 15/12
a.+ ŋ 13/14
a. 1/97, 11/64, 15/14, 21/18, 21/58, 21/60, 21/61, 30/33, 30/34, 30/36, 30/39, 30/40, 30/41, 31/3, 32/85, 44/18, 46/1, 49/1, 49/95
bu a. 31/21
hüseyin a. 49/144
rüstem a. 49/123

amel : Amel. -1-
a.+ e 31/33

amele : Amele. -1-
a. 40/10

amelelik : Amelelik. -1-
a. 5/32

ameriḳa : Amerika. -1-
a. 49/142

amma : *bağlaç* Ama. bk. **a**:**mma, ama, ámma, amma**: -155-
a. 1/124, 1/16, 1/31, 1/32, 1/4, 1/77, 11/146, 11/189, 11/199, 11/5, 11/71, 12/27, 12/51, 12/8, 14/122, 14/146, 14/168, 15/24, 15/9, 16/100, 16/106, 16/37, 16/38, 16/44, 16/69, 16/78, 17/125, 17/126, 18/34, 18/59, 2/24, 2/31, 2/42, 2/57, 2/65, 20/14, 20/23, 20/31, 21/29, 21/44, 21/79, 24/14, 24/22, 24/35, 24/41, 24/46, 24/52, 24/71, 25/10, 25/163, 25/204, 25/209, 25/227, 25/44, 25/63, 25/96, 26/102, 26/103, 26/94, 27/13, 28/31, 28/96, 29/118, 29/61, 3/15, 3/191, 3/202, 3/203, 3/25, 3/28, 3/54, 3/75, 30/2, 30/42, 31/25, 31/3, 32/113, 32/131, 32/146, 32/201, 32/208, 32/210, 32/86, 33/53, 33/56, 33/66, 33/8, 34/16, 38/30, 38/69, 39/35, 4/20, 4/30, 40/65, 41/30, 41/31, 44/10, 44/13, 44/51, 45/28, 45/30, 46/26, 46/58, 47/29, 47/31, 48/18, 48/63, 48/65, 48/7, 48/73, 48/87, 48/88, 49/91, 5/2, 50/109, 50/154, 50/69, 51/107, 51/121, 51/20, 51/56, 51/73, 51/74, 51/90, 52/115, 52/25, 52/78, 52/85, 53/117, 53/122, 53/170, 53/189, 53/58, 53/78, 53/87, 55/110, 55/123, 55/20, 55/4, 55/61, 6/35, 6/44, 6/45, 7/128, 7/149, 7/188, 7/197, 9/33
emdirdig a. 33/57

ámma : bk. **amma** -1-
a. 39/86

amma: : bk. **amma** -4-
a. 25/35, 25/60, 4/6, 7/83

an : An. Zamanın bölünemeyecek kadar kısa olan parçası, lahza. -22-
o a.+ da 26/112, 40/58
şu a.+ da 27/31, 27/33, 30/27, 32/191, 4/15, 4/24, 43/42, 46/22, 46/79, 47/25
şu a.+ ki 49/45

şu a. 32/224, 53/72, 53/74, 53/88, 18/18, 18/34, 18/5, 18/53

ana : Ana, anne. bk. **anne** -67-
a.+ dan dȯvałı 11/140
a. ġuzułarı 2/66
a.+ m 11/211, 11/75, 11/81, 12/64, 12/67, 2/49, 2/50, 2/51, 2/57, 23/2, 24/3, 27/40, 34/28, 49/60, 49/83, 51/14, 52/128, 55/47, 55/73, 12/64, 2/58, 51/47
ġarib a.+ m 12/65
a.+ mdan 50/100
a.+ mġıł 39/72
a.+ mı 34/22, 34/24
a.+ mıŋ 3/52, 8/68
a.+ mız 24/19
a.+ mızıŋ 23/70
a.+ nıŋḳı 1/58
a.+ ŋ 10/29, 52/128, 55/75
a.+ ŋa 51/130
a.+ ŋızı da 28/46
a.+ sı da 16/34, 16/39
a.+ sı 16/102, 16/103, 16/39, 17/50, 23/112, 23/113, 25/157, 8/96
a.+ sına 31/57
a.+ sını da 33/55
a.+ sını 23/113, 25/164, 33/57
a.+ sınıŋ 1/97
a. yema:mız 48/73
a. yemá: 53/123
a.+ yıŋ 16/103
a. 13/103, 14/164, 25/164, 45/80, 47/34, 53/115

ana - : bk. **a**:**na** -9-
a.- dı: 2/122, 2/85, 7/65
a.- dın ŋı 2/125
a.- dıŋ ı 2/68, 2/53
a.- dıŋ 2/9, 32/20, 37/29

anadołu : Anadolu. -7-
a. dili 8/100
a.+ nuŋ 8/43, 9/19
iç a.+ nuŋ 27/32
iç a.+ ya 21/25
o iç a.+ ya 38/18
iç a. 8/115

anadut : Anadut. Ekin demetlerini arabaya koymaya ve harmanı aktarmaya yarayan, çatallı uzun saplı araç. -1-
a. 25/125

ana: : *ünlem* Şaşma ve hayıflanma bildiren bir ünlem. -3-
a. 14/115, 14/118, 52/3

anå:v̇ : *ünlem* Şaşma ve hayıflanma bildiren bir ünlem. -1-
a. 49/156

anãı : Ananı, anneni. (<ana+n+ı) -1-
a. 52/128

anaḳtar : Anahtar. bk. **anattar** -3-
a.+ ı 7/169
a.+ ını 7/168
a. 7/170

anałı : Analı, anası olan. -1-
a. babałı 13/120

anałıḳ : Analık, üvey ana. -2-
a.+ łar 50/103
a. 50/26

ananek : Anane, gelenek. -1-
a. 53/110

anas : Anons, sesli duyuru. -5-
a. yaptırałım 52/124
a. +a 52/124
a. 52/125

anattar : Anahtar. bk. **anaḳtar** -1-
a.+ ı 32/80

anca : *zarf* Anca. -4-
a. 25/102, 28/34, 30/38, 39/10

andike : Antika. bk. **antiḳa** -1-
a. 14/92

anġarıya : Ankara'ya. bk. **aŋġara** -1-
a. 42/67

anġuz : Ankut. DS; Ördekten daha iri, kiremit renkli bir çeşit kuş, angıt. -1-
a. 28/96

anı : Anı. -2-
a.+ ŋ 25/236
a. 52/132

anımsa - : Anımsamak. -1-
a.- ŋ 32/80

anıya : Anaya, anneye. (ana+ya) bk. **ana** -1-

a. 8/78
anju : Anjiyo. -4-
a. ołdum 53/144, 53/146, 53/147
a.+ yu 53/145
anḳara : bk. **aŋġara** -3-
a. mama: 26/87, 26/88
a. mamaḳ 26/94
anḳarałı : Ankaralı. Ankara ilinden olan kimse. -1-
a. 32/145
anḳarâya : Ankara'ya. bk. **aŋġara** -1-
a. 26/94
anḳarıyı : Ankara'yı. bk. **aŋġara** -1-
a. 3/16
anła - : bk. **a**:**na** -1-
a.- dıım 40/58
anłam : Anl̆am. bk. **annam** -7-
o a.+ da 45/18
a.+ ı da 4/38
a.+ ı 35/13, 4/39
a.+ ında 35/6, 4/39, 54/4
anłaş - : Anlaşmak. bk. **a**:**naş-, annaş-** -1-
a.- amiyirik 40/86
anłaşma : Anlaşma. bk. **annaşma** -1-
a. 6/55
anłaşmałı : Anlaşmalı, anlaşmaya dayanan. -1-
a. 6/55
anłat - : bk. **a**:**nat** -1-
a.- sam 27/46
anłatma : Anlatma, anlatmak işi. -1-
a. uşun 53/70
anna - : bk. **a**:**na** -12-
a.- dı: 7/22, 7/27, 7/36, 7/67, 7/99
a.- dıŋ ġı 36/35
a.- dıŋ ı 13/6
a.- dıŋ 15/49, 32/188, 7/79, 7/92
a.- mam 27/99
annadıvır - : Anlatıvermek. -1-
a.- maz 7/180
annã̆ : Annene. (< anne+n+e) -1-
a. 11/104
annam : Anłam. bk. **anłam** -1-
a.+ ı 4/38
annanne : Anneanne, annenin annesi. -5-
a.+ minen 11/67
a.+ ye de 44/20
a.+ ye 44/19
a. 23/72, 44/19
annaş - : Anlaşmak. bk. **a**:**naş-, anłaş-** -2-
a.- ıyołłar 48/56
a.- tıŋız 6/56
annaşma : Anlaşma. bk. **anłaşma** -1-
gizli a. 6/56
annat - : bk. **a**:**nat** -20-
a.- ałım 9/74
a.- ayın 24/24, 24/63
a.- ıyım 1/29
a.- acağım 51/46
a. -aca:n̊ 29/1
a.- ırdı 5/9
a.- ıyım 32/106, 7/194, 8/123
a. -ıyım 45/24
a.- m̊adı 50/24
a.- mıyım 7/60
a.- tı 48/12, 48/15
a.- tıı 26/55
a.- tı̆ḳ 53/140
a.- tım 8/133
a. 8/12, 8/133
annatabil - : Anlatabilmek. -1-
a.- dim 16/28
annattır - : Anlattırmak. -1-
a. 36/6
anne : Anne, ana. bk. **ana** -71-
a.+ ler 12/62
a.+ lerimiz 11/11, 11/39
a.+ lerin 11/51
a.+ m marıdı 7/171
a.+ m mar 2/30
a.+ m 11/145, 11/146, 11/158, 11/159, 11/160, 11/162, 11/171, 11/175, 11/66, 13/78, 26/5, 50/15, 7/172
a.+ me 11/160, 2/33
a.+ mgil 11/85
a.+ mi 7/176, 7/171
a.+ miŋ 11/64, 11/65, 11/66, 7/186
a.+ mimen 2/12
a.+ miziŋ 23/69
a.+ ŋ 21/32, 22/7, 46/102, 46/96, 50/101, 50/14, 50/24, 7/174, 7/76

a.+ ŋden 50/137
a.+ ŋgil 3/50
a.+ ŋi 7/78
a.+ si 11/67, 26/8, 3/120, 3/69, 7/119
çocug a.+ si 23/92
a.+ sine 7/93
a.+ siniŋ 23/154, 7/178
a.+ siynen 11/66
a.+ yiŋ 7/173
a. 11/105, 16/102, 19/63, 3/120, 3/43, 45/81, 50/01, 50/1, 50/45, 50/6, 50/92, 7/82, 7/83
bu a. 11/39

annė: : *ünlem* Hayıflanma ve şaşırma bildiren bir ünlem. -2-
a. 45/79, 7/78

annına : Alnına. (< alın+ı+n+a) bk. **alın** -1-
a. 37/14

annıyabil- : Anlayabilmek. -1-
a.-di: 34/5

ano:v̇ : *ünlem* Hayıflanma ve şaşırma bildiren bir ünlem. -2-
a. 27/43, 27/99

ansıḳłopeti : Ansiklopedi. -1-
a. 8/119

antałya : Antalya. (il adı) -2-
a.+ ya 50/35
a.+ ya 16/29

antep : Antep, Gaziantep. (il adı) -1-
a.+ ten 32/179

antiḳa : Antika. bk. **andike** -1-
a. muntuḳa 43/43

aŋġara : Ankara. (il adı) bk. **anḳara, aŋḳara** -8-
a.+ da 49/137, 51/5, 53/205
a.+ dağı 49/140
a.+ nıŋ 51/4
a. radiyosu 11/155
a.+ ya 51/5
a. 49/142

aŋır - : Anırmak. Eşek bağırmak. -1-
a.- acaḳ 49/137

aŋız : Anız. -1-
a. 1/104

aŋḳara : bk. **aŋġara** -1-
a. ĭradiyosu 11/154

aŋḳarıya : Ankara'ya. bk. **aŋġara** -2-
a. 11/153, 11/154

aŋła - : bk. **a:na** -2-
a.- mazĭdı 28/83
a.- rsaŋ 21/43

aŋłat - : bk. **a:nat** -2-
a.- acaḳ 21/71
a. 42/53

aŋnat - : bk. **a:nat** -3-
a.- ałım 21/37
a. -ırdı 37/42
a.- ırmış 11/37

apa: : Apak'a. (apak+a) bk. **apaḳ** -1-
a. 36/37

apaḳ : Apak. (yer adı) -4-
a. ġaşına 51/21
a. mahałlesine 37/31, 42/4
a.+ ta 36/36

aparle : *Fr.* Hoparlör. Elektrik dalgalarını ses dalgasına çeviren ve gerektikçe sesi yükselten alet. -1-
a. 55/42

apbas : Abbas. (kişi adı) -1-
a. 7/109

apdał : Abdal, abdallar. bk. **aptałłar** -12-
a. 27/39, 27/40, 36/17
o ġałay ç a.+ a 36/23
a.+ ı 36/12
a.+ ıŋ 36/19
a. 32/6, 36/20, 36/21, 36/25, 36/26

apsef : Apsef. (kişi adı, Abisef < Ebu Seyf ?) -4-
a. bey 38/19, 38/4
a. 38/22, 38/3

aptał : Aptal. DS; sünnetçi. -2-
a. 39/110

aptałłar : Abdallar. Türkiye'de Tahtacılar, Çingeneler vb. gibi ayrı ayrı pek çok farklı bölgelerde yaşayan bir topluluk; bir Türkmen oymağı. bk. **apdał** -1-
a. 55/33, 36/25

ara : Ara. -34-
a. avradı 48/62
a.+ da 38/59

bô: a.+ da 32/35
bu a.+ da 32/110, 32/31
o a.+ da 52/125
a.+ dan 40/54
a. ġadınnarı 47/13
a.+ łarda 48/61
a.+ łarı 17/41
a.+ łarında 9/83
gendi a.+ mızda 11/143
a.+ sı 24/25
a.+ sına 14/126, 32/177, 51/26
a.+ sında 1/11, 14/4, 2/120, 23/193, 39/70
hałḲ a.+ sında 1/2
sac a.+ sında 9/42
a.+ sında:ḳí 53/22
a.+ sından 2/138
a.+ sındayıdı 21/81
a.+ sınıŋ 53/20
bi a.+ ya gelirdi 18/21
a.+ ya 14/142
bir a.+ ya 23/77
a. 51/110
bi a. 18/39, 50/179
bir a. 11/54

ara - : Aramak. -7-
a.- mıyaca:m 52/129
a.- ŋ 21/29
a.- r 24/62
a.- rdı 37/11
a.- rım 12/66
ně a.- sın 26/86
a.- yi:n 52/34

araba : Araba. Tekerlekli, motorlu veya motorsuz her türlü kara taşıtı. -39-
a.+ łarını 40/53
a.+ łarıŋ 13/145
a.+ ŋ 4/12
at a.+ sı 32/43
motur a.+ sı 25/130, 27/47
at a.+ sına 16/27
gelin a.+ sına 9/87
motur a.+ sını 2/43
at a.+ sınıŋ 32/159
at a.+ sınnan 49/30, 53/167
motur a.+ sınnan 49/132
óküz a.+ sıynan 1/101
at a.+ sıyłan 28/81
a.+ sıynan 16/61
at a.+ sıynan 12/1, 16/17, 29/86, 47/12
a.+ ya ġoşaŋ 17/27
a.+ ya 55/137
a.+ yı 2/43
a.+ ynan 22/10, 23/181, 55/61
el a.+ ynan 52/11
a. 2/56, 2/95, 21/69, 22/11, 23/176, 25/130, 52/1, 55/138, 7/157
at a. 8/94

arabacıhḲ : Arabacılık. Araba ile taşıma işi yapma mesleği. -1-
at a. 32/44

arabaşı : Arabaşı. (bir çorba adı) -1-
a. çorbası 55/65

arabâya : Arabaya. (< araba+y+a) bk. **araba** -2-
a. 32/138, 45/40

arabıya : Arabaya. (< araba+y+a) bk. **araba** -3-
a. 2/85
at a. 11/94, 11/95

arabıynan : Arabayla. (< araba+y+la) bk. **araba** -3-
a. 2/56, 2/85, 2/91

arada sırada : *zarf* Aradada sırada, ara sıra. -1-
a. 50/93

ara:zi : Arazi, yerey. -10-
bu a.+ de 53/29
bu a.+ ler 53/43
bu a.+ leri 53/48
a.+ miz 17/26
sułanmadıḳ a.+ miz 18/12
a.+ niŋ 35/20
a.+ si 8/62
tarım a.+ si 50/129
a. 43/22, 43/23

araç : Araç, bir iş yapmakta veya sonuçlandırmakta gücünden yararlanılan nesne. -1-
a.+ ım muraçım 6/12

arałı : Aralı, aralıklı. -2-
a. 11/96, 11/97

aralıı : Aralığı. (< aralık+ı) -1-
a. 11/159
arałıḳ : Aralık, ara. -4-
a.+ ın 53/85
a.+ łarła 53/146
a.+ tan 51/96
a. 53/86
arap : Arap. Orta Doğu ile Kuzey Afrika'nın büyük bir bölümünde yaşayan halk ve bu halkın soyundan olan kimse. -2-
a.+ łarınan 15/14
a. 37/50
arapçe : Arapça. Sami dilleri ailesine giren ve Arap ülkelerinde kullanılan dil. -1-
a.+ymiş 53/13
ara sıra : *zarf* Ara sıra. -2-
a. 12/73, 39/1
araştır - : Araştırmak. -1-
a.- ıyoŋuz 36/39
araştırma : Araştırma, araştırmak işi. -1-
a. yapıvırıyorumuş 15/13
arġa : bk. **arḳa** -1-
a.+ sına 28/56
arġ : bk. **ark** -1-
a.+ ı 28/44
arı (I) : Arı. Zar kanatlılardan, bal ve bal mumu yapan, iğnesiyle sokan böcek. -7-
a. çułłanmış 14/114
a. mermerden 8/37
bał a.+ sıymış 14/131
a.+ ya 14/124
a. 14/123, 14/131
o a. 14/120
arı (II) : Temiz, saf, öz, katışıksız. -8-
a. mermerden 8/37
arıya : Araya. (ara+y+a) bk. **ara** -3-
a. 1/8, 7/200, 9/40
aríyiciŋ : Arayacaksın. bk. **ara-** -1-
a. 32/69
arife : Arife, arife günü. Belirli bir günün, olayın bir önceki günü veya ona yakın günler, ön gün. -2-
ramzan a.+ si 11/145
ramazan a.+ sine 11/144
ariyel : Ariel adlı bir çamaşır temizleme ürünü ve bu ürünün ticari özel adı. -1-
a.+ e 5/51
arḳ : Ark. DS; su kanalı. bk. **arġ** -1-
a. 28/44
arḳa : Arka. bk. **arġa** -25-
a.+ da 12/80, 23/200, 53/127, 53/128
a.+ da: 49/54
a.+ dan da 23/35
a.+ dan 38/25
a.+ łarı 7/105
a.+ nda 7/85
a.+ ŋa 3/215, 3/217
a.+ ŋızdan 38/21
a.+ sı 3/23
a.+ sına 3/215
a.+ sında 15/32, 15/75, 44/39, 49/53
a.+ sından atıyosuŋ 32/91
a.+ sından çığırırdık 25/219
a.+ sından 1/88, 17/47, 51/122
a.+ ya 25/113
arḳadaş : Arkadaş. -49-
a.+ dık 32/104
a.+ ı 23/50
yardımcı a.+ ı 18/31
a.+ ım marıdı 32/145
a.+ ım mar 21/13
a.+ ım 1/103, 1/20, 1/80, 1/99, 21/14, 3/44
a.+ ınıŋ 14/43
a.+ ıŋı da 32/126
a.+ ıynan 33/12
a.+ łar 37/43, 53/51, 7/130
a.+ łara 7/189
a.+ łarı 13/123, 14/40, 14/42, 14/52, 14/53, 23/46, 37/45, 9/83
a.+ łarım 22/4
ġız a.+ łarım 7/126
a.+ łarımı da 26/70
a.+ łarımız 22/4
a.+ łarınan 11/136, 24/55
a. 1/18, 1/56, 1/62, 17/108, 18/21, 18/36, 18/58, 24/81, 25/1,

28/12, 3/50, 30/49, 37/45, 42/53, 5/65, 6/43, 6/48

arḳadaşlıḳ : Arkadaşlık, arkadaş olma durumu. -1-
a. iteriz 11/40

arḳaç : Arkaç. Dağ sırtlarında davarların yatırıldığı düz, rüzgâr almayan kuytu yer. -2-
a.+ łar 12/25
a.+ łarda 12/26

arḳıya : Arkaya. (< arka+y+a) bk. **arḳa** -1-
a. 8/131

armıt : Armut. bk. **armut** -1-
a. 29/135

armıtłaş - : Armutlaşmak. Armut gibi olmak, armuta benzer bir duruma gelmek. -2-
a.- ır 53/165

armudiye : Armudiye, bir tür koyun zili. -2-
a. 17/58, 17/60

armut : Armut. bk. **armıt** -1-
a. 28/74

arpa : Arpa. -16-
a. 11/123, 15/2, 2/102, 21/35, 23/103, 25/21, 27/15, 27/16, 27/7, 4/25, 42/19, 48/25, 51/76, 8/60
gövlü a. 51/90

arşiv : Arşiv. -1-
a.+ den 30/47

art - : Artmak. -1-
a.- mış 10/21

art : Art, arka, geri. -1-
a.+ ını 52/119

artıḳ : *zarf* Artık. bk. **a**:**rtıḳ** -3-
a. 11/123, 14/154, 30/25

arvat : bk. **avrat** -1-
a.+ ları da 8/64

arzu : Arzu, istek, dilek. -1-
soŋ a.+ su 8/124

as - : Asmak. -4-
a.- ałłardı 29/89
a.- mışłar 44/11, 44/14
a.- tı 27/8

asa : Asa. -2-
a.+ yınan 7/107

asFat : Asfalt. -2-
şu a.+ ıŋ 21/71
a. 38/72

asger : bk. **asker** -5-
a.+ e 39/23, 39/24, 39/25, 39/26

asger : bk. **asker** -1-
a.+ e 52/32

asıł - : Asılmak. bk. **a**:**sıł-** -5-
a.- aca:mışımış 44/8
a.- dıḳ mı 2/20
a.- ırdı 9/20
a.- ıyoruz 2/138
a.- sa 21/50

asıł : Asıl, kök, köken. -16-
a.+ ı 25/221, 46/8, 53/172
a.+ ımız 10/13
a.+ ımız da 21/6
a.+ ımız 26/2, 30/8, 38/2, 41/7
a.+ ında 18/48, 3/55, 31/13, 52/86, 7/6
a. 31/67

asirileş - : Asrileşmek. bk **a**:**sirileş-** -2-
a.- ti 25/228, 33/8

asker : Asker. bk. **a**:**sker, asger, asger, esḳar** -56-
a.+ de 15/63, 2/149, 2/34, 21/76, 28/6, 32/191, 32/56, 32/67, 32/68, 32/69, 51/3
a.+ den 23/155, 32/65, 32/66, 37/40, 39/30, 51/3, 51/32
a. dova:sı 39/118
a.+ e ałmamış 26/56
a.+ e ğe:ldik 22/18
a.+ e 2/148, 26/102, 27/46, 27/47, 27/86, 27/88, 32/56, 39/115, 39/116, 42/67, 51/2, 55/37, 23/154
a. elbisesi 26/105
a.+ i 7/42
a.+ im 40/49
a.+ iniŋ 3/14, 3/17
a.+ iŋ 14/75
a. ḱa:tı 26/73
a.+ lere de 29/50
a.+ leri 14/77
a.+ lerimiz 2/66
a.+ leriŋ 37/56
a. uğurłamaya 27/48

a. 14/79, 2/30, 39/116, 52/118, 52/119, 52/122, 52/123

askeriye : Askeriye. -2-
a.+ niŋ 40/53
a. 7/41

askerlíğ : bk. **askerlik** (<askerlíğ ‿ it-) -1-
a. itti de 23/182

askerli: : Askerliği. (asker+lik+i) bk. **askerlik** -1-
a. 22/1

askerlii‿ : Askerliği. (asker+lik+i) bk. **askerlik** -7-
a. 2/61, 22/3, 22/5, 26/64, 37/55, 46/47, 51/4

askerlik : Askerlik. bk. **askerlíğ** -12-
a.+ í 26/128
a.+ i 42/68, 46/48
a. itmiş 23/182
a. te 26/129
a. yapmadıŋ 2/69
a. yapmamışız 2/67
a. yaptıım 22/4
a. 23/158, 46/49, 46/50, 55/38

asłan : Aslan. -1-
a. 7/10

asıł : Asıl, kök, köken. -1-
a.+ ı 30/3

asłında : *zarf* Aslında, asıl olarak, esasen, esasta. bk. **ısłında** -1-
a. 39/55

asma (I) : Bir kimseyi boğazından ip vb. geçirip sallandırarak öldürmek, idam etmek işi. -2-
a.+ ya 44/8
a.+ ėmri 44/5

asma (II) : Asma, su kuyusu. DS; Değirmen çarkını çevirmek için arkadan gelen suyu çark üzerine şiddetle şevke yarıyan ve dik meyilli konmuş olan üstü tahta oluk. -3-
a.+ dan 24/1, 24/9
a. 23/160

assaḳ : Alsak. (< al-sak) bk. **ał-** -1-
a. da 30/52

astar -1-
a.+ ınan 23/6

asya : Asya. Dünya üzerinde yer alan kıtalardan biri. -14-
ortă a.+ da 38/3
orta a.+ dan gelme 36/35, 38/68
ort a.+ dan 35/4, 35/8, 48/3
orta a.+ dan 39/7
ortă a.+ dan 30/2, 35/2, 30/5
orta a.+ nıŋ 10/8
ortă a.+ nıŋ 38/70
orta a. 10/15, 35/8

aş : Aş, yemek. bk. **a:ş** -11-
dó:vme a.+ ı 53/123, 53/124
dó:vmá a. da 53/129
ekmáğ a. 15/22
e:pmeğ a.+ ı 24/44
hamır a. 15/21
hamır a.+ ı 24/44
aşura a.+ ında 20/27
a.+ łar 7/3
a. 3/78
ekmeḲ a. 10/23

aş - : bk. **aç-** -3-
a.- dım 5/21
savaş a.- dım 7/145
a.- mış 23/187
a.- dı 32/73
a.- mışłar 48/8

aşa: : Aşağı. -3-
a.+ dan 16/88
a.+ łara 26/16
a. 26/16

aşa: **yoḳarı** : *zarf* Aşağı yukarı. bk. **aşşa**: **yo:arı, aşşa**: **yoḳarı** -1-
a. yoḳarı 10/13

aşa:ne : bk. **aşene** -1-
a. 50/152

aşana : bk. **aşene** -1-
a. 43/36

aşçı : Aşçı. bk. **ahçı** -3-
a.+ łarıŋ 48/71
a.+ yımışımış 37/56
a. 33/26

aşene : Aşhane. bk. **a:şene, aşa:ne, aşana, ayşene** -3-
a.+ miz 45/71
a.+ ye 52/6

a. 8/2

aşevi : Aşevi. bk. **a**:**şevi** -3-
a. ġurmuşłar 8/25, 8/27
a. 10/12

aşı : Aşı. Birtakım hastalıklara karşı bağışıklık sağlamak için vücuda verilen, o hastalığın mikrobuyla hazırlanmış eriyik. -1-
a. yapTırdıḳ 34/22

aşı:**ndan** : Aşığından. (aşık+ı+n+dan) bk. **aşıḳ** -1-
ġoyunuŋ a. 39/90

aşıḳ : Aşık, aşık kemiği. Bu kemikle oynanan bir oyun adı. bk. **aşşığ (II), aşşıḳ (II)** -2-
a. oynanırdı 39/90
a. 39/90

aşır : Aşure. bk. **aşure** -1-
a. 17/88

aşıraşı : Aşure, aşure aşı. (< aşure + aşı) bk. **aşure** -1-
a. 17/88

aşırı : *zarf* Aşırı. Gereğinden fazla olarak, çokça. -2-
a. 38/39, 5/3

aşiret : Aşiret -1-
a. başḳanı 38/4

aşḳ : Aşk. -2-
a.+ ında 3/187
a.+ ıŋ 7/146

aşḳale : Aşkale. (yer adı) -1-
erzurum a.+ ye 42/68

aşḲar : Aşkar. Üzerlik bitkisinin yakılmasıyla elde edilen külün kaynayan su ile karıştırılıp çamaşır yıkamada kullanmak üzere hazırlanan su. -3-
a.+ ı 51/57
a. 51/55, 51/55

aşḳıya : Eşkıya. bk. **eşkíya, ėşḳıya, ėşkíya** -2-
a. ġurupu 10/9
a.+ łarın 10/12

aşłama : Aşlama. (yer adı) -3-
a. 42/10, 48/36
ikiˇ a. 48/36

aşşa: : Aşağı. -16-
a.+ da 23/164, 43/55
a.+ dan 45/38
a.+ daymıştı 43/39
a.+ n da 31/13
a.+ sı 17/74
a.+ ya 11/174, 43/40
a.+ yı 8/117
a. 22/16, 29/60, 53/178
bėlden a. 8/115, 8/116
en a. 44/47

aşşa: **yo**:**arı** : *zarf* Aşağı yukarı. bk. **aşa**: **yoḳarı, aşşa**: **yoḳarı** -1-
a. y. 31/4

aşşa: **yoḳarı** : *zarf* Aşağı yukarı. bk. **aşa**: **yoḳarı**, **aşşa**: **yo**:**arı** -8-
a. y. 11/22, 18/23, 24/25, 38/29, 38/31, 38/42, 41/36, 49/36

aşşığ (I) : bk. **a**:**şıḳ** -1-
a. ołmuş 3/86

aşşığ (II) bk. **aşıḳ** :-1-
a. oynadıḳ 41/34

aşşıḳ (I) : bk. **a**:**şıḳ** -2-
a. ġaripdir 3/134
a. 3/171

aşşıḳ (II) : bk. **aşıḳ** -3-
a. ołur 40/33
a. oynardıḳ 40/34
a. oynałłarıdı 5/29

aşura : Aşure. bk. **aşure** -2-
a. aşında 20/26
a.+ da 20/26

aşure : Aşure. bk. **aşır, aşıraşı, aşura** -1-
a. 20/25

at : At. bk. **a**:**t** -95-
a.+ a bindim 28/41
a.+ a bindirillerdi 24/73
a.+ a binelerdi 20/10
a.+ a binellerdi 24/22
a.+ a binerdik 23/39, 24/22
a.+ a binerdi 20/11
a.+ a 13/21, 13/23, 15/75, 2/13, 20/11, 23/46, 38/15, 51/15
a. arabacıłıK 32/44
a. arabasına 16/27
a. arabasınıŋ 32/158
a. arabasınnan 49/30, 53/167

a. arabasıyłan 28/81
a. arabasıynan 12/1, 16/17, 29/86, 47/12
a. arabası 32/43
a. araba 8/94
a. arabıya 11/94, 11/95
a.+ dan 23/45
a. ġoşułurdu 2/87
a.+ ı ġoşaŋ 17/22
a.+ ı 1/23, 2/98, 28/41, 38/15, 6/39
a.+ ıłan 26/65
a.+ ımız 24/34, 51/19
a.+ ın böyü:ne 17/20
a.+ ın eyeri 23/39
a.+ ına 39/40
a.+ ınan 13/20, 14/69, 15/5, 15/8, 16/18, 16/20, 17/23, 18/10, 2/11, 38/9, 44/65, 51/14, 51/15, 53/180, 53/47, 6/38
a.+ ını 26/35, 26/37
a.+ ının 39/40
a.+ ınıŋ 42/47
a.+ ıŋ 23/46
o a.+ ıŋ 23/40
a.+ łar 14/71, 38/20, 51/15, 51/18
a.+ łarı 37/30, 42/45, 49/65, 49/66
a.+ łarın 38/9
a. súrer 2/88
a. ta 28/45
a. 13/20, 13/23, 16/61, 17/21, 2/13, 23/173, 23/47, 28/41, 28/44, 38/20, 38/25, 41/4, 51/18
devlet a. 41/4
o a. 23/41
yişil a. 14/167

at - : Atmak. bk**. a**:**t-** -127-
a.- aca:n 28/102
a.- acaŋ 30/35
a.- ałlar 19/38, 19/49, 19/52, 23/181, 23/83, 23/98
a.- ałlar 17/87, 19/49, 19/63, 23/82, 29/32, 29/36, 29/52, 53/114, 53/119, 53/120
ġarer a.- ałlar 19/48
a.- ałlardı 40/39
a.- ałłardı 40/39
siłah a.- ałłardı 15/75, 15/76, 42/80
a.- ałłardın 23/51
a.- ałłarıdı 53/174
a.- ałłarĭdı 45/41, 49/74
tınas a.- ałłarımış 44/65
a.- amadı 1/109
a.- amayan 23/100
adım a.- amazdı 32/148
a.- an 23/100, 33/36, 33/37
cirit a.- annar 41/4
a.- aŋ 13/73, 48/79, 9/49, 9/62
un a.- aŋ 17/104
a.- ar atmaz 2/22
a.- ar 33/36, 33/37, 55/30
deste a.- ar 2/89
a.- araḳ 6/34
a.- ardıḳ 16/54, 22/17, 23/89, 29/98, 55/141
orağ a.- ardıḳ 24/64
a.- ardım 23/174
a.- ardın da 23/100
a.- ardın 23/49
a.- ardıŋ 2/147, 23/50, 51/56, 51/57
a.- arız 1/90, 13/59, 13/60, 13/72, 13/73, 16/53, 19/41, 2/100, 2/104
ġarer a.- arız 13/66
sumaḲ a.- arız 32/20
a.- arłar 23/100
a.- arsam 52/109
a.- arsaŋ 8/74
a.- ı atıvírıyołłarımış 31/18
a.- ı attıḳ 16/53
tınas a.- ıłacak 49/71
cirit a.- ıłan 41/5
a.- ılır 2/103
harmal a.- ılır 2/103
dabanca a.- ılırdı 44/47
deste a.- ılırdı 2/18
a.- ınan 2/11, 38/10
a.- ıncı 51/107
top a.- ırdı̊ 16/50
adım a.- ıyırıḳ 46/94
a.- ıyołłar 17/88
a.- ıyor 5/37
a.- ıyorum 32/99

arḳasından a.- ıyosuŋ 32/91
a.- iyi 47/31
a.- iyin 55/108
a.- iyiŋ 55/109
a.- mam 30/35
ėl a.- ması 5/38
atar a.- maz 2/22
a.- mış 3/9, 51/105, 6/35
a.- mışłar da 2/47
a.- mıya 25/126
a.- tı mıydı 34/15
a.- tı 2/16, 2/48, 24/23, 27/31, 49/121
ekmeg a.- tı 32/111
siłah a.- tığı 38/15
a.- tıḳ mı 2/130
a.- tıḳ 6/37, 16/53
daş a.- tım mı 37/13
deste a.- tım 2/22
a.- tıŋ mıydı 49/38
a.- tıŋ 7/27
a. 17/75, 32/136, 52/17

ata : Ata. -4-
a.+ łar 37/21, 46/38
a.+ łarımız 49/6
a.+ łarımızıŋ 26/55

ataġan : Atakan. (kişi soyadı) -1-
ömer a. 40/58

atan - : Atanmak. -3-
a.- dı 46/79, 46/84, 50/37

atanma : Atanma, atanmak işi. -1-
a. yaptı 50/35

atasözleri : Arasözleri. (< atasözü +leri) bk. **atasözü** -1-
a. 51/130

atasözü : Atasözü. -4-
a. 25/193, 51/130, 7/153

ataş : bk. **ateş** -4-
a. itmişler 6/40
a. mutaş yaḳmayız 27/76
ağır a.+ ta da 9/66
a. 49/50

ataş it- : Ateş etmek. -1-
a. i.- mişler 6/40

atatúrk : Atatürk. (kişi adı) -1-
a.+ üŋ 28/58

atatúrḳ : Atatürk. (kişi adı) -3-
a.+ úŋ 3/13, 3/17
a. 3/15

atatürk : Atatürk. (kişi adı) -1-
a. 3/15

ateş : Ateş. bk. **ataş** -9-
a.+ e 7/158, 55/55
a.+ inde 50/168
a.+ iŋ 55/48
a. ḳúrá: 4/12
a.+ te 55/125, 9/47
a. yaḳıłır 9/57
a. 9/58

atıł - : Atılmak. -8-
a.- an 28/28
a.- dı 40/9
a.- ır 16/50, 33/31, 9/87
a.- ırḳan 40/9
a.- ıyor 12/43
a.- ıyordu 49/75

atış : Atış, atma işi. -2-
a. poliġanı 21/40
a. yapałłar 21/40

atıvír - : Atıvermek. -1-
atı a.- ıyołłarımış 31/18

atḳı (I) : DS; Nişan törenlerinde kıza getirilen hediye. -1-
a. 23/52

atḳı (II) : Atkı, büyük yaba. bk. **a**:**tḳı** -1-
a.+ ynan 55/140

atła - -9-
a.- dı 25/165
ip a.- łardı 39/91
a.- maŋ 55/88
a.- r 23/65, 9/91, 9/93
a.- rdıḳ 40/33
a.- rḳan 55/86, 55/87

atłama : Atlama, atlamak işi. -2-
ip a. 55/82, 55/89

atma : Atma, atmak işi. -2-
siłah a. 48/64

atmałı : Atmalı. Bir kilim deseni. -2-
a. 19/11, 19/9

atmış : Altmış. (sayı adı) bk. **a**:**tmış** -35-
a.+ a 49/148
a.+ łarda 26/12
a.+ ta 47/4
yüzde a.+ tan 26/113

a. üşde 32/24
a. 12/3, 16/21, 16/22, 2/150, 23/159, 26/64, 26/68, 3/52, 3/67, 30/23, 31/10, 31/46, 4/9, 40/80, 42/68, 44/60, 44/61, 44/62, 46/24, 46/25, 46/26, 49/2, 51/6, 53/13, 53/191, 53/26, 53/27, 8/80

attır - : Attırmak. Yünü, pamuğu yay veya tokmak gibi bir araçla kabartma, ditme işini yaptırmak. -1-
a.- ıłłar 15/58

av : Av. -3-
a.+ ınan 17/51
a. k̲ópe:ne 17/50
a. 49/25

avanTaş : Avantaj. -1-
a. da 52/78

avcılık̦ : Avcılık. -1-
a. yapan 18/36
a. 25/153

avdan : Avdan. (< DS; havdan). Havdan DS; Davara yem ve su vermek için ağaçtan oyulmuş kap. -1-
a. 53/180

avıç : bk. **a·vuç** -1-
a. ına 25/153

avi̊ç : bk. **a·vuç** -1-
a. 33/18

avi̊rat : bk. **avrat** -1-
a. 51/39

avıstôs bócee : Ağustos böceği. (diğer adı i ̧in b̆k. **cızzık̦**) -1-
a. b. 17/38

avışła - : Avuçlamak, avuçla almak. bk. **g̊a·vuşła-** -1-
a.- dıı 17/100

avła - : Avl̆amak. -2-
davşan a.- łłardı 18/38
davşan a.- łłari̊dı 18/38

avłu : Avlu. -1-
a.+ su 26/43

avrad : Avrat. bk. **avrat** -3-
a. işi 27/43
a. 1/65, 27/25

avrat : Avrat, kadın. bk. **arvat, avi̊rat, avrad** -13-
a. da 52/61
a.+ ı 37/46
ara a.+ ı 48/62
a.+ ını 8/65
a.+ ıŋ 27/138
a.+ ıyıŋ 7/164
a.+ łar 48/61
a. ta 39/75
a. 1/61, 15/70, 37/21, 37/47, 55/58

avrôpa : bk. **avrupa** -1-
a.+ ya 46/30

avrupa : Avrupa. bk. **avrôpa** -6-
a.+ da 46/30
a.+ dağı 46/37
a.+ yå 46/28, 46/34
a. 46/34

a·vuç : Avuç. bk. **avıç**, **avi̊ç** -2-
a. 33/18
a. unu 25/154

a·vur : Ağır. -1-
a. 53/78

a·vurłan - : Ağırlanmak, ağırlama işine konu olmak. -1-
a.- ır 53/106

a·vurłık̦ła : *zarf* Ağırlıkla, ağırlıklı olarak, büyük çoğunlukla. -1-
a. 53/201

avzem : *Far*. Avzem. Suların biriktiği yer. Havuz, göl. -1-
a. 24/9

ay : Ay. 1. Yılın on iki bölümünden her biri. 2. Dünya'nın uydusu olan gök cismi. -98-
a.+ a 26/108
iki˘ a.+ a 23/119
a.+ adan 23/33
a. başına 40/18
a.+ da 12/73, 12/77, 15/37, 17/51, 22/7, 31/40
ałtı̊ a.+ da 17/51
i̊k̲ínci a.+ da 12/10
on ikinci a.+ da 12/11, 12/12
onuncu a.+ da 12/6, 12/9
a.+ dan 53/92
a. da 26/124
dórd a. da 26/124

iki˘ a. da 23/119
a.+ dı 22/5
ıramazan a.+ ı 29/65
a.+ ın da 26/81
a.+ ın 52/29, 52/30, 55/8
gó̇v a.+ ĭna 53/92
eylül a.+ ına:dan 15/33
a.+ ında 16/90, 42/68, 42/69, 7/147
ėylül a.+ ında 53/164
hazi:ran a.+ ında 45/47
mart a.+ ında 53/6
ramazan a.+ ında 11/142
şubat a.+ ında 15/38
a.+ ıŋ 46/16, 51/2, 52/29
doḳuzuncu a.+ ıŋ 26/68
bu a.+ łarda 52/11
a.+ łıḳ 39/51
a. yıłdız 17/62
a. 11/59, 15/32, 15/34, 15/50, 22/5, 22/6, 23/111, 23/112, 23/119, 23/136, 23/139, 25/224, 25/229, 3/121, 3/48, 39/33, 39/42, 39/51, 4/12, 42/69, 44/43, 44/64, 51/3, 53/103, 53/86, 53/96, 55/6, 55/7, 6/17
ałtĭ a. 26/29
bir a. 15/9
bir buçuġ a. 22/6
bir ik a. 26/127
dórd a. 26/108
dörd a. 22/2, 42/67
ik a. 15/33, 39/33
iki˘ a. 39/42
segiz a. 17/77
gó̇v a.+ ına 53/96

aya: : Ayağa. (< ayak+a) bk. **ayaḳ** -1-
a. 32/209

aya:**biydi** : Ayağı gibiydi. bk. **ayaḳ** -1-
irkáğ a. 16/92

aya:**ğı** : Ayağı. (< ayak+ı) bk. **ayaḳ** -1-
a. yałın 16/94

aya:**ğĭmız** : Ayağımız. bk. **ayaḳ** -1-
a. 23/123

aya:**ğĭmıza** : Ayağımıza. bk. **ayaḳ** -1-
a. 40/23

aya:**ğını** : Ayağını. bk. **ayaḳ** -2-
a. 16/97, 16/99

aya:**ma** : Ayağıma. bk. **ayaḳ** -1-
a. 39/27

aya:**mıza** : Ayağımıza. bk. **ayaḳ** -1-
a. 1/111

aya:**mızı** : Ayağımızı. bk. **ayaḳ** -1-
a. 47/30

aya:**n** : Ayağın. (<ayak+ı-n teklik 2. kişi iyelik eki) bk. **ayaḳ** -1-
a. 23/38

aya:**nı** : Ayağını bk. **ayaḳ** -3-
a. da 47/31
a. 32/209, 8/113

aya:**nıŋ** : Ayağının. bk. **ayaḳ** -1-
a. izi 51/65

aya:**ŋa** : Ayağına. bk. **ayaḳ** -1-
a. 1/113

aya:**ŋı** : Ayağını. bk. **ayaḳ** -1-
a. da 8/73

ayaġ : bk. **ayaḳ** -2-
ayağ a. üsdüne 3/9

ayağ : bk. **ayaḳ** -2-
a. ayaġ üsdüne 3/9

ayağdan : Ayaktan. bk. **ayaḳ** -1-
a. 1/5

ayağıła : Ayakla. (<ayak+la) bk. **ayaḳ** -1-
a. 25/84

ayaḳ : Ayak. -16-
a.+ a 16/8
a.+ dan 3/14
a.+ ımda 49/85
a.+ ımdan 49/83
a.+ ımızınan 49/55
a.+ łar 16/94, 2/36
a.+ łara 11/161
a.+ łarı 16/92, 40/34
a.+ łarına 13/123
a.+ łarını 11/162
a.+ łarıŋ 1/114
a.+ ta 49/32
a.+ tayım 53/75
a. 23/39

ayaḴ : bk. **ayaḳ** -4-
a. uydurabileceŋ 46/90
a. uydurdułar 8/102
a. 1/4, 46/94

ayaḳ̣ḳabı : Ayakkabı. -7-
a.+ sı 9/90
a.+ sını 13/15
a.+ ya 1/111
a. 1/116, 40/22, 49/33
düz a. 16/8

ayaḳ̣łanma : Ayaklanma, ayaklanmak işi, başkaldırı. -2-
a.+ łar 43/12
a. 43/14

ayaḳ̣lı : Ayaklı, ayağı olan. -3-
a. gúğümler 13/97
a. ırbıḳ̣ 33/7
a. 33/7

ayarła - : Ayarlamak. -2-
a.- dı 51/80
a.- rın 31/50

ayarlı : Ayarlı, ayarlanmış. -1-
a.+ ya 28/42

ayaz : Ayaz, kuru soğuk. -3-
a. 53/81, 7/43, 7/47

aydaş : Aydaş. Çocuğun yürüme çağına gelip de yürüyememesi, sıska, cılız kalması hastalığı. -2-
a. oca: 32/208
a. ołmuş 32/211

aydoğan : Aydoğan. (kişi soyadı) -2-
izzet a. 26/79
na:fis a. 26/78

ayçiça: : Ayçiçeği. (bitki adı) -1-
a.+ ne 38/48

ayçiçá: : Ayçiçeği. (bitki adı) -2-
a. 32/15, 5/17

ayçiçe: : Ayçiçeği. (bitki adı) -2-
a. 6/17, 11/124

ayçiçei : Ayçiçeği. (bitki adı) -1-
a. 32/40

ayeti ḳ̣úrsü : Ayet-el Kürsi. Bakara suresinin iki yüz elli beşinci ayeti. -1-
a.+ ynen 7/149

ayıḳ̣ła - : Ayıklamak, temizlemek. bk. **ayıtła -** -3-
fasille a.- dıḳ̣ 36/3
a.- llar 29/31
a.- rız 11/18

ayıḳ̣tır - : Ayıktırmak, ayıkmak işini sağlamak. -1-
a.- amadım 16/104

ayıp Ayıp. bk. **a**:**yĭp** -7-
a.+ dír 3/132
a. górüyołłar 24/76
a.+ ıdı 24/71
a.+ ından 11/203
a. ołacaḳ̣ 18/50
a.+ ołuyor 7/86
a. 40/22

ayıpsın - : DS; Ayıplamak. -1-
a.- ılırdı 47/31

ayır - : Ayırmak. -2-
a.- dılar 26/127
a.- ız 11/20

ayırłama : Ağırlamak işi. -1-
a. 53/99

ayıtła - : DS; Ayıklamak, seçmek, temizlemek. bk. **ayıḳ̣ła -** -1-
a.- dım 48/16

aylaḳ̣ : Aylak, boş. -1-
a. 1/27

ayle : Aile. -4-
a.+ leriyle 4/34
a.+ m 47/25
a.+ mizde 7/106

ayłı: : Aylığı. (< aylık+ı) bk. **ayłıḳ̣** -1-
a. da 15/50

ayłı:**m** : Aylığım. bk. **ayłıḳ̣** -1-
a. 15/49

ayłı:**ŋ** : Aylığın. bk. **ayłıḳ̣** -1-
a. 15/49

ayłıı : Aylığı. (< aylık+ı) bk. **ayłıḳ̣** -1-
a. 15/40

ayłıḳ̣ : Aylık. -3-
a. 24/36, 25/118, 26/31

ayna : Ayna. -1-
a.+ sı 13/119

aynan : Aynen, aynıyla. bk. **aynen** -1-
a. 53/141

aynen : Aynen, aynıyla. bk. **aynan** -2-
a. 45/13, 46/39

aynı : Aynı, benzer. **a**:**ynı, aynĭ** -56-
a. da 39/100
a.+ sı 5/35
a.+ ydı 52/102

a. 11/158, 11/163, 11/49, 11/6, 12/74, 12/79, 17/119, 17/86, 21/68, 23/13, 23/16, 23/24, 23/25, 23/66, 36/10, 37/31, 38/10, 38/29, 38/31,
39/104, 41/36, 43/51, 44/46, 44/54, 47/21, 47/28, 48/10, 48/32, 48/33,
48/37, 51/25, 51/28, 51/7, 51/94, 52/110, 53/128, 55/119, 55/122, 55/38,
55/45, 7/201, 9/63, 9/67, 9/69, 9/70, 9/83
heb a. 48/34

aynĭ : bk. **aynı** -1-
a. 26/73

ayran (I) : Ayran. -19-
a. çorbası 53/114, 53/115
a.+ ı 11/102, 7/42
sarımsaḳlı a.+ ı 7/39
a.+ ıdı 7/40
a.+ ınan 13/91
a.+ ıŋ 7/40
a.+ ıŋı 11/121
a.+ ınan 11/104
a. iteriz 13/91
a. yaparız 16/4
a. 11/104, 21/53, 42/40, 51/85, 7/41, 7/42

ayran (II) : At, eşek vb. hayvan yardımı ile kuyudan iple su çekerken hayvanın patika şeklinde oluşturduğu, gidip geldiği sınırlı, çok kısa yol. bk. Ayran yolağı. bk. **a**:**yran** -1-
a.+ dan döner 17/23

ayrancı Ayrancı. (kişi soyadı) -1-
a.+ nıŋ 7/41

ayrannı aş : Ayranlı aş. (yemek adı) -1-
a.+ ımız da 33/34

ayran yołağı : At, eşek vb. hayvan yardımı ile kuyudan iple su çekerken hayvanın patika şeklinde oluşturduğu, gidip geldiği, sınırlı, çok kısa yol. -1-
a. 17/23

ayrı : Ayrı bk. **a**:**yrı, ayrĭ** -62-
a. ałır 20/6
a. ayrı 13/108, 25/103
ayrĭ a. ġoydułar 14/129
a.+ ydı 21/68
a.+ ymış 31/34
a. 11/10, 12/52, 12/53, 12/79, 13/146, 13/17, 13/18, 13/24, 13/34, 13/91, 17/118, 17/124, 17/125, 18/26, 18/28, 18/55, 19/11, 19/14, 2/106, 20/6, 29/28, 33/63, 33/66, 36/28, 36/29, 39/102, 39/103, 39/49, 48/29,
48/33, 55/140, 55/43, 55/68, 7/185, 7/187
ayrı a. 13/108, 25/103
ayrĭ a. 14/129, 14/9, 26/54
bu a. 11/102

ayrĭ : bk. **ayrı** -6-
a. ayrı ġoydułar 14/129
a. ayrı 14/129, 14/9, 26/54
a. ołur 39/104

ayrı ayrı : Ayrı ayrı. (*sıfat* ve *zarf*) -3-
a. 1/67, 33/56, 33/57

ayrıł - : Ayrımak. -10-
a.- amazdın 51/56
a.- dı 31/61, 7/122
a.- dıḳ 18/5
a.- ıcın 31/34
a.- ır 2/105
a.- mış 40/2, 52/119
a. 10/28, 3/217

ayrıłaş - : Ayrılaşmak. -1-
a. 10/28

ayrıłma : Ayrılmak işi. -3-
a. 53/34, 53/41

ayrım : Ayrım, ayrılma noktası. -1-
yołuŋ a.+ ına 11/217

ayrıntılı : Ayrıntılı, ayrıntısı olan. -2-
çoḳ a. 16/27, 16/28

ayşam : bk. **aḳşam** -16-
a.+ a 2/45
a.+ a:daḳ 2/12
a. ezeni 11/149, 11/158, 11/164, 11/178
a. 2/21, 2/40, 2/51, 2/97, 23/129, 33/15, 33/22, 39/52, 42/48, 7/162

ayşamadaḳ : *zarf* Akşama kadar. -1-
a. 7/149
ayşama:**dar** : *zarf* Akşama kadar. -3-
a. 2/14, 24/11, 37/17
ayşe : Ayşe. (kişi adı) bk. **a**:**yşe** -1-
a. 21/32
ayşeba : Ayşe abla. (< ayşe aba) bk. **a**:**yşe** -1-
a. 13/78
ayşene : bk**. aşene** -5-
a.+ de 11/41, 9/57
a.+ lerde 11/41
a.+ ye 11/168
şu a.+ ye 11/91
ayten : Ayten. (kişi adı) -4-
a. aba 11/198
bu a. halamıŋ 11/66
a. hała 11/170, 11/207
ayva : Ayva. (meyve ve ağaç adı) -5-
a. da 17/108
a. 17/108, 27/82, 29/136
az : Az. bk. **ız** -30-
a. biraz 13/86, 26/67
a. buçuḲ 7/62
a. da 17/104
a. çałışıyoŋ 7/167
a. çoḳ 15/63
a.+ ıdı 1/93, 22/18, 3/194
a.+ ĭdı 26/42
a.+ ından 5/41
a. önce 32/40
a. öŋceki 32/75
a. su 13/87
a. 13/74, 13/79, 17/105, 17/106, 17/17, 21/69, 23/41, 26/44, 32/191, 41/22, 7/167, 8/118, 8/119, 8/46
çoḳ a. 53/59
çoḲ a. 53/50
azał - : Azalmak. bk. **ızał-** -7-
a.- dı 48/26, 53/201
a.- dıından 8/89
a.- dı͡ḳça 49/111
a.- íyi 49/110
a.- ıyor 22/4, 8/69
azałma : Azalma, azalmak işi. -1-
a. oldu 4/18
azarbaycan : Azerbaycan. (ülke adı) -1-
a.+ dan 26/60
azcıḳ : bk. **ıççıḳ** -1-
a. 31/46
azıcıḳ : bk. **ıççıḳ** -1-
a. 13/86
azĭcıḳ : bk. **ıççıḳ** -2-
a. 26/16, 26/85
âzĭcıḳ : bk. **ıççıḳ** -1-
a. 18/7
azzıḳ : bk. **ıççıḳ** -1-
a. 42/83
âzzıḳ : bk. **ıççıḳ** -1-
a. 25/182

B

baa͡ : bk. **baŋa** -1-
b. da 8/35
baã͡ : bk. **baŋa** -1-
b. 51/10
báa͡ : bk. **baŋa** -1-
b. 2/122
báã͡ : bk. **baŋa** -5-
b. 36/7, 39/29, 40/50, 48/12, 52/75
bắã͡ : bk. **baŋa** -1-
b. 32/76
bãa͡ : bk. **baŋa** -7-
b. 11/205, 28/85, 49/152, 49/79, 52/127, 7/181, 7/7
beã͡ : bk. **baŋa** -1-
b. 52/68
beã͡: : bk. **baŋa** -1-
b. 52/91
båam͡ : Babam . (< baba+m) bk. **baba, båba** -1-
b. 49/131
baattin͡ : Bahattin. (kişi adı) -1-
b. 1/3
baba : Baba. bk. **bâba, båba, bôba** -196-
b.+ dan 44/28
b. da 44/25
b.+ łarı da 11/86
b.+ łarımız 23/174, 32/29, 53/45

b.+ łarımızıŋ 38/69, 53/100
b.+ m da 37/52
b.+ m 1/99, 11/70, 11/71, 11/78, 11/81, 11/82, 13/104, 14/121, 16/107, 16/47, 16/48, 16/50, 16/60, 2/52, 23/148, 23/202, 24/3, 24/49, 26/122, 26/4, 27/130, 27/39, 3/14, 3/30, 3/56, 31/5, 31/7, 32/159, 37/40, 37/41, 37/42, 37/43, 37/45, 37/49, 37/50, 39/61, 46/28, 46/97, 49/152, 49/26, 49/29, 50/15, 50/27, 51/13, 52/74, 55/2, 55/47, 55/73, 55/95, 55/96, 7/117, 7/121, 7/124, 7/131, 7/136, 7/196, 7/198, 7/44, 1/117, 1/54, 2/8
b.+ ma 7/116, 3/58
b.+ mdan 7/195
b.+ mgíl 39/72, 39/79
b.+ mgil 37/39, 37/47, 49/12, 1/101
b.+ mı 50/15, 55/49
b.+ mın 50/140
b.+ mınan 11/75
b.+ mıŋ 1/57, 11/39, 11/65, 16/47, 2/7, 26/8, 32/158, 55/92, 6/27, 7/186, 7/194
b.+ mı̊ŋ 7/43
b.+ mız 24/19, 25/218
b.+ mızıŋ 23/69
b.+ młan 48/14
b.+ nıŋ̊ı 1/58
b.+ nıŋ da 39/105
b.+ nıŋ 39/94, 44/29
b.+ ŋ 14/86, 21/32, 22/7, 46/96, 50/14, 50/26, 50/99, 55/75, 7/76, 8/132
b.+ ŋa 7/78
b.+ ŋdan 50/137
b.+ ŋızı da 28/46
b.+ sı da 26/4, 6/25
b.+ sı 16/14, 19/29, 23/154, 23/155, 23/162, 23/24, 23/26, 23/38, 26/74, 6/30, 26/77, 26/81, 3/184, 3/186, 32/197, 40/7, 44/27, 44/3, 44/9, 47/2, 50/34, 52/122, 55/92, 7/119, 8/29, 8/95, 8/96
b.+ sın da 21/61
b.+ sına 23/7, 25/7, 31/57, 44/26
b.+ sını 5/55
b.+ sınnan 7/93
b.+ sıydı 42/47
b.+ sıyım 4/2
b.+ ya 16/13, 44/29
b.+ yımış 44/26
b.+ yınan 50/77, 51/101
b.+ yıŋ 16/103
b.+ ynan 44/23
b. 11/71, 11/72, 13/103, 14/122, 14/164, 16/15, 22/25, 23/203, 25/218, 25/219, 28/45, 3/30, 3/43, 30/13, 31/11, 31/50, 39/95, 44/23, 44/24, 44/27, 44/30, 47/34, 50/78, 7/117, 7/125, 7/197, 7/79, 8/129, 8/31
ġoca b. 2/152

bâba : bk. **baba** -1-
b.+ m 51/86

båba : bk. **baba** -11-
b.+ m 49/136, 49/31, 49/78, 49/79, 51/46, 51/47
b.+ mgílin 32/133
b.+ mın 49/137
b.+ sı 51/101
b.+ sının 51/102
b.+ mgíl 22/24

baba: : bk. **baba** -3-
b. 31/8, 7/117, 8/30

babałı : Babalı, babası olan. -1-
anałı b. 13/120

babanne : Babaanne, babanın annesi. -5-
b.+ si 13/124
b.+ ye 44/20
b. 23/72, 44/19

babasız : Babasız, yetim. -1-
b. 29/152

babıya : Babaya. (< baba+y+a) bk. **baba** -2-
b. 3/44, 44/28

babuya : Babaya. (< baba+y+a) bk. **baba** -1-
b. 8/78

baca : Baca. -3-
b.+ ya 31/49

b. 31/18, 8/5
baca:**ŋa** : Bacağına. bk. **bacaḳ** -1-
b. 1/120
bacaḳ : Bacak. -3-
b.+ ı 49/83
b.+ łarında 49/7
b.+ ta 49/32
bacałı : Bacalı, bacası olan. -1-
b. 50/152
bacı : Bacı, kız kardeş. -8-
b.+ m 36/22
b.+ nıŋ 1/97
b.+ sı 3/128, 3/160
b.+ sını 36/20, 36/22, 36/24
b. 39/17
bacıya : Bacaya. (baca+y+a) bk. **baca** -1-
b. 7/27
ba: : bk. **baŋa** -2-
b. 52/3, 55/57
bã: : bk. **baŋa** -1-
b. 6/48
ba:**dem** : Bademi. -5-
b.+ e 17/121
b.+ i 17/109
b. 17/121, 17/125, 17/127
ba:**ğ** : *Far*. Bağ. -4-
b.+ ı 23/192, 24/48
b.+ ımız 29/141
ġoca b.+ ĭmız 23/191
ba:**ğdayłı** : Bağdaylı. (yer adı) -3-
b.+ dan 26/58
b. ḳóyü 27/40
b.+ ya 26/58
ba:**ğĭr -** : bk. **bağır-** -2-
b.- a 21/81
ba:**ğırtłaḲ** : bk. **bağırtłaḳ** -1-
b. otu 53/159
ba:**ğła -** : Bağlamak. bk. **ba**:**ğła-**, **ba**:**ła-** -9-
b.- łar 49/66
b.- rdıḳ 5/29
b.- rĭdı 49/47
b.- yıdíḳ 49/31
b.- yıḲ da 49/31
b.- yołłar 11/111, 11/112
b.- n 1/112
ba:**ğła -** : Bağlamak. bk. **ba**:**ğła-, ba**:**ła-** -19-
bel b.- dı 21/63
b.- łar 21/49
b.- łardı 14/92, 15/42, 40/84
poşu b.- łardı 14/91
b.- łardın 23/149, 23/30
b.- łarın 23/148
b.- r 26/37
b.- rdı 23/26, 40/82
b.- rdın 23/147
b.- rın 26/98
b.- rız 13/23, 13/40, 13/41, 13/42
b.- yacaḳ 42/46
ba:**ğłan -** : bk. **bağłan-** -1-
b.- ırdı 16/58
ba:**ğłantı** : Bağlantı. -1-
b.+ mız 43/47
ba:**ğłı** : Bağlı. bk. **ba**:**ğłı**, **bağlı** -4-
b. 28/41, 43/9, 53/69, 53/70
ba:**ğłı** : bk. **ba**:**ğłı** -3-
b.+ ysaŋ 42/26
b. 29/132, 43/18
ba:**ḫ -** : bk. **baḳ-** -1-
b. 7/59
ba:**ḫçe** : bk. **bahçe** -1-
b. 28/18
ba:**ım** : Bakalım/bakayım. (< bak-ayım/ -alım) bk. **baḳ-** -1-
b. 52/84
ba:**ḳ -** : bk. **baḳ-** -1-
b. 7/75
ba:**Ḳur** : Bağkur. Türkiye'de eski bir emeklilik ve sosyal güvenlik kurumu olan Bağımsız Çalışanlar Kurumunun kısaltılmış adı. -1-
b.+ umuz 24/5
ba:**ła -** : Bağlamak. bk. **ba**:**ğła-, ba**:**ğła-** -5-
b.- łardı 29/41
b.- łardın 23/149
b. 7/35
ba:**łan -** : bk. **bağłan**--1-
b.- dı: 17/31
ba:**lım** : Bakalım. (bak-alım) bk. **baḳ**--3-
b. 16/2, 25/3, 5/67
ba:**łım** : Bakalım. (bak-ayım) bk. **baḳ**--3-

b. 32/74, 8/12, 8/9

ba:**m** : Bakayım/bakalım. (bak-ayım/ -alım) bk. **baḳ**--5-
b. 11/132, 11/175, 3/47, 3/49, 42/53

ba:**miˇya** : bk. **bamya** -1-
b. 25/40

ba:**ri** : *zarf* Bari. Hiç olmazsa, hiç değilse. -1-
b. 32/123

ba:**ş** : Bağış, hediye. -1-
b.+ ı 23/48

ba:**tıł** : Batıl. -2-
b. inaşłara 45/64, 45/65

ba:**tur** : Bağatur. (kişi soyadı) -3-
eğe b. 21/13, 21/14
eğe b. 21/13

ba:**yım**-1-: Bakayım. (bak-ayım) bk. **baḳ**-
b. 40/14

ba:**zan** : bk. **ba**:**zen** -1-
b. 40/24

ba:**zen** : *zarf* Bazen, ara sıra. bk. **ba**:**zan, bazan, bazán** -5-
b. 11/72, 39/3, 42/24, 50/86, 9/56

ba:**zı** : Bazı. (*sıfat* ve *zarf*) bk. **bazı (II)** -8-
b.+ łarı 38/37, 38/38
b.+ łarında 53/183
b. 35/18, 43/52, 49/104, 53/178, 53/87

baġannı:**nın** : Bakanlığının. (< bakanlık+ı+nın) -1-
sa:łıḳ b. 5/38

bağ : Bağ. Bir şeyi başka bir şeye veya birçok şeyi topluca birbirine tutturmak için kullanılan ip, sicim, şerit, tel vb. düğümlenebilir nesne. -1-
bil b.+ ını 23/26

bağır -: Bağırmak. bk. **ba**:**ğır -** -7-
b.- ıḳ 55/44, 55/45
b.- ıncı 51/105
b.- ız 29/116
b.- iyi 34/27
bas bas b.- iyi 34/24
b.- sam 51/104

bağırma : Bağırma, bağırmak işi. -1-
b.+ ya 28/46

bağırtı : Bağırtı. Bağırırken çıkarılan sesin adı. -1-
b.+ yı 34/26

bağırtła:**ğ** : Bağırtlak. DS; Çocuğun düşmemesi için beşiğe veya salıncağa bağlanan enli kuşak. -1-
b. iter 24/12

bağırtłaḳ : Bağırtlak. Orta büyüklükte, eti sevilen bir cins göçebe ördek, bozkır tavuğu. bk. **ba**:**ğırtłaḲ, barsłaḳ** -1-
b. 15/17

bağışła - : Bağışlamak. -1-
b.- dım 3/143

bağłan - : Bağlanmak. bk. **ba**:**ğłan -** -2-
b.- dın 52/107
b.- ıncı 52/108

bağłı : bk. **ba**:**ğłı** -3-
b. 43/10, 8/20

bah - : bk. **baḳ**- -2-
b.- ałım 29/110
b. 9/69

baḫ - : bk. **baḳ**- -4-
b.- ałım 25/5
b.- araḲ ol 1/71
b. 25/162, 8/140

bahale : : Bakale. (< bak hele!) DS; Şaşma, korku, pişmanlık, beğenmeme, öfke, acıma bildirir ünlem. bk. **baḳale** -2-
b. 14/119, 29/1

bahałı : Pahalı. -1-
b. 53/206

bahar : Bahar, ilkbahar. -4-
b.+ a 2/117, 48/43
b.+ adan 23/142
b.+ ı 53/26

baharat : Baharat. -1-
b. 13/72

baharı : bk. **baharın** -1-
b. 28/2

baharın : *zarf* Baharda, bahar vakti. bk. **baharı** -17-
b. o 25/44

b. 1/91, 12/68, 14/105, 14/106, 14/14, 15/32, 15/38, 17/126, 2/121, 2/122, 23/143, 25/120, 26/24, 28/99, 34/29, 53/6

bahçe : Bahçe. bk. **ba:ḫçe** -13-
b.+ de 13/16, 27/82
b.+ mde 12/45
elma b.+ si 28/39, 42/24
b.+ sini 17/17
b. yaparsa 17/17
b.+ ye 32/84
b.+ yi 45/27
b. 13/16, 7/82
bu b. 28/39
gizli b. 7/82

bahçıvan : Bahçıvan. -1-
b.+ ıdım 28/6

baḫır : bk. **baḳır, paḳır** -1-
b.+ ları 36/18

bahriye : Bahriye. (kişi adı) -1-
b. 11/37

bahsit - : Bahsetmek. -2-
b.- icin 52/67
b.- tiğim 32/191

baht : Baht, kut. -1-
b.+ ı 3/149

baı̆m : Bakayım/bakalım. (bak-ayım/ -alım) bk. **baḳ-** -2-
b. 23/17, 7/36

baı̆şła - : Bağışlamak. -1-
b.- mış 50/92

bak - : bk. **baḳ-** -4-
b.- íyi 50/77
b.- iyirim 52/120

baḵ - : bk. **baḳ-** -1-
b.- í:dim 52/10

baḳ - : Bakmak. bk. **ba:ḫ-, ba:ḳ-, bah-, baḫ-, bak-, baḵ-** -171-
b.- aca:m 42/60
mała b.- aca:ŋ 42/27
b.- aca:z 25/184
b.- acaḳ 2/46
b.- acaŋ 1/75
b.- ale: 10/27
b. ałe 49/139
b.- ałım 26/104, 26/98, 3/47
b.- amam 21/44
yan b.- anın 28/66
yan b.- anıŋ 28/65
b.- annar 45/29
b.- ar 29/116, 39/40
kipil kipil yúzüme b.- ar 14/87
yan b.- ar 28/68
b.- ardı 11/171, 46/16
b.- arın 16/79, 16/80, 31/48, 31/49
b.- arsaŋ 41/27
b.- ayın 16/1
b.- dı 31/9, 32/73
b.- dım 12/61
b.- dılar 32/47, 32/85
b.- ım 28/41, 3/49
b.- ın 28/67
b.- ınca 46/34
b.- ıncı 3/215
b.- ıŋ 11/175
b.- ıyım 49/36, 49/41
b.- ıyırım 32/67, 32/68, 49/93
b.- íyim 47/32
b.- íyirim 32/135
b.- ıyor 26/32, 26/89, 50/76
b.- ıyorum 50/118, 50/86
b.- ma 3/215, 3/218, 36/8, 41/10, 8/17
ġusura b.- ma 3/76
b.- mam 16/78
b.- maŋ 3/43
b.- mış 3/218, 51/103, 51/105
b.- mıyor 26/101
b.- miyılłar 38/59
b.- sa 3/216
b.- sa:ne 27/94
b.- saŋ 31/12, 41/24
b.- sın 27/44
b.- tı 26/119
b.- tıı zaman 46/7
b.- T̆ıım 16/79
b.- tıı̆n 32/42
b.- tı̆ḳ 2/25
b.- tım 51/6, 7/125, 7/127
b.- Tım 5/21
b. 11/38, 11/98, 13/106, 14/159, 16/13, 16/19, 16/20, 16/34, 20/41, 20/54, 21/19, 21/20, 21/39, 21/68, 21/71, 22/4, 23/190, 23/45, 23/75,

25/193, 25/201, 25/227, 28/49, 29/135, 29/138, 29/93, 3/144, 3/44, 3/75, 30/15, 30/20, 30/37, 30/43, 30/44, 30/47, 31/12, 31/13, 31/25, 31/3, 31/58, 32/112, 32/113, 32/118, 32/162, 32/199, 32/224, 32/76, 34/20, 34/26, 3/23, 1/20, 16/40, 19/13, 19/16, 2/69, 2/70, 21/56, 36/2, 55/146, 55/159, 7/138, 7/198, 19/19, 5/57, 34/4, 38/58, 38/59, 39/37, 41/12, 41/15, 44/61, 46/76, 49/129, 49/139, 49/146, 49/147, 49/42, 49/58, 51/130, 53/170, 53/194, 55/85, 7/152, 7/161, 7/162, 7/184, 7/81, 8/136, 8/137, 8/50

baḳale : Bakale. (< bak hele!) DS; Şaşma, korku, pişmanlık, beğenmeme, öfke, acıma bildirir ünlem. bk. **bahale** -1-
b. 32/115

baḳanlıu : Bakanlığı. (< bakan+lık+ı) -1-
tarım b. 53/207

baḳıl - : Bakılmak, bakma işine konu olmak veya bakma işi yapımak. -3-
mała b.- aca:sa 42/29
b.- ırdı 39/38, 7/118

baḳım : Bakım. -2-
b.+ ından 33/56
b. yapmış 44/12

baḳır : Bakır. bk. **baḫır, paḳır** -9-
b. çencirelerde 14/31
b. gúyümler 33/7
b.+ ı 14/29
b.+ ıdı 14/30, 14/31
b. ileğende 14/34
b. tabaḳlar 33/6
b. zini 14/34
b. 33/8

baḳıvir - : Bakıvermek. -1-
b.- miş 1/47

baḳłagil : Baklagil, baklagiller. -1-
b. ekenner 35/18

baḳłava : Baklava. -4-
b. da 55/49
b. 14/4, 9/37

baḳmak : Bakmak. Beslemek, geçindirmek. -1-
b. 8/69

baḳtır - : Baktırmak. -1-
b.- ıdı 11/175

bał : Bal. -4-
b.+ a 3/68
b. arısıymış 14/131
b.+ ını 24/30
b. yaptı 14/131

bała: : Balığa. (< balık+a) bk. **bałıḳ** -1-
b. 55/159

bałcan : bk. **batłıcan** -1-
b.+ dır 32/17

bałdırcan : bk. **batłıcan** -6-
b. 15/29, 25/212, 25/213, 25/40, 29/138, 5/25

bałı: : Balığı. (< balık+ı) bk. **bałıḳ** -1-
b. 55/159

bałı:**nan** : Balıkla. (< balık+la) bk. **bałıḳ** -1-
b. 38/51

bałıḴ : bk. **bałıḳ** -1-
b. ha:fızałıyım 4/5

baĺıḳ : bk. **bałıḳ** -1-
b. 50/124

bałıḴ : bk. **bałıḳ** -1-
b. ołurŭdu 49/25

bałıḳ : Balık. bk. **balıḴ**, **baĺıḳ**, **bałıḴ** -16-
b. dutmaya 32/32
b. duttu 49/115
b.+ ı 49/121, 49/122
sazan b.+ ı 32/31
b.+ ın 49/120, 49/121
b.+ łar 49/111
b.+ Tan 38/51
b. tuttum 49/109
b. 28/102, 31/25, 49/108, 53/31

bałıḳçılıḳ : Balıkçılık. -1-
b. 32/34

bamya : Bamya. Ebegümecigillerden, sıcak ve ılıman yerlerde yetişen bir bitki ve bu bitkinin ürününden yapılan çorba. bk. **ba**:**miˇya** -27-
b. da 53/116
b.+ dır 47/8

b. çorbası da 11/6
b. çorbası 11/2
b. çorba 55/66
b.+ łar 14/32, 14/33
b.+ mız 3/34
b.+ nıŋ 11/17
b.+ sı 13/4, 14/3, 18/16, 48/72
b.+ sını 11/17
b.+ yı 19/46, 19/48
b. 19/43, 25/212, 29/26, 3/36, 33/25, 39/68, 42/77, 53/116, 9/36
ġuyruḳłu b. 3/37

bamyıya : Bamyaya. bk. **bamya** -1-
b. 11/29

bamyıyı : Bamyayı. bk. **bamya** -3-
b. da 11/14
b. 11/17
o b. 11/29

ban - : Banmak. -1-
b.- ar 13/107

bana : bk. **baŋa** -3-
b. da 45/67
b. 3/11, 3/12

bancar : bk. **pancar** -1-
b. 35/17

banḲa : Banka. bk. **baŋġa** -1-
b.+ da 35/19

banna: : Parmağı. (parmak+ı) bk. **bannaḳ** -1-
b. 29/88

bannaḳ : Parmak. -1-
b. 49/52

banyå : bk. **banyo** -2-
b. yapałłar 20/17
b. yapdırıłłar 20/18

banyo : Banyo. bk. **banyå, banyu** -2-
b. yapılırdı 53/174
b. 11/143

banyu : bk. **banyo** -1-
b. 11/143

baŋa : Teklik birinci kişi zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi. bk. **baa, baã, báa, báã, bā̊ã, bãa, beã, b͡eã:, b͡a:, b͡ã:, b͡ana͡, ben͡a, bā̊ŋa, b͡eha, beŋa** -35-
b. da 28/14
b. 1/18, 11/37, 11/44, 11/56, 11/98, 11/99, 2/15, 2/16, 2/48, 21/62, 27/114, 28/16, 3/29, 32/118, 32/56, 32/61, 32/66, 37/51, 39/27, 44/34, 48/15, 49/150, 6/48, 7/116, 7/125, 7/188, 7/48, 7/79, 7/86, 7/88, 7/89, 8/131, 8/23

báŋa : bk. **baŋa** -5-
b. 21/63, 25/92, 28/102, 32/148, 40/58

baŋġa : Banka. bk. **banḲa** -1-
b. 1/24

barabar : bk. **bera**:**ber** -3-
b. 25/70, 30/39, 32/14

barabara : bk. **bera**:**ber** -1-
b. 23/63

baranş : Baraj. -1-
b.+ tan 32/38

barda: : Bardağı. (bardak+ı teklik üçüncü kişi iyelik eki) bk. **bardaḳ** -1-
b. 23/202

barda:**ndan** : Bardağından. (< bardak+ı+n+dan) bk. **bardaḳ** -1-
b. 13/135

barda:**yınan** : Bardağıyla. (< bardak+ı+y+la) bk. **bardaḳ** -1-
b. 13/91

bardah : bk. **bardaḳ** -1-
b. 23/49

bardaḳ : Bardak. bk. **bardah** -4-
b.+ dan 13/133
b.+ łara 13/91
b. 23/202
sułu b. 23/49

barın -: Barınmak. -3-
b.- aca:mız 41/30
b.- amadım 48/17
b.- amamışłar 37/28

barış - : Barışmak. -1-
b.- mam 52/114

barslaḳ : bk. **bağırtłaḳ** -1-
b. 28/96

baryam : Bayram. (kişi adı) -1-
b. 55/26

bas - : Basmak. -39-
b.- ałłar 13/45

b.- amıyor 32/208
b.- ar 25/70, 37/53
b.- ardı 16/94
b.- ardıḳ 16/45, 2/121, 23/134, 9/9
ġızdırı b.- ardıḳ 16/45
piynir b.- ardıḳ 13/57
tuluḳ b.- ardıḳ 13/57
b.- arız 13/60, 13/67
b.- dıŋ ġı 8/73
b.- dıŋ 31/51
b.- ıłacaḳ 23/39
b.- ıłır 55/121
b.- ıncı 43/41
su b.- ıncı 49/114
b.- ıyor 1/52
b.- iyi 34/26, 53/185
b.- ma 31/51
b.- mamış 1/123
b.- maŋ 55/86
b.- maz 8/113
b.- mazdı 1/122
b.- mazdıŋ 55/88
b.- mazĭdı 1/124
b.- mış 1/101
su b.- mış 49/111
b.- mıyor 32/209
b.- tı 49/131, 6/45
b.- tıḳ 55/152
b.- tıŋ mıydı 51/24
b. 32/136

bas bas : *zarf* "Yüksek sesle bağırmak" anlamına gelen bas bas bağırmak deyiminde kullanılan bir söz. -1-
b. b. bağıriyi 34/24

basıl - : Basılmak, basma işine konu olmak veya basma işi yapılmak. -2-
b.- ırdı 27/37
b.- ır 13/63

baskı : Baskı. Hak ve özgürlükleri kısıtlayarak zor altında bulundurma durumu. -2-
b. ġurma 54/4
b. yapma 30/13

basta : Pasta. bk. **pasda** -1-
b. 29/29

bastır - : Bastırmak. -2-
su b.- dıḳ 28/11
b.- ıłłar 20/9

bastıra: : Bastırağı. (bastırak+ı belirtme durumu eki) bk. **bastıraḳ** -1-
b. 13/63

bastıraḳ : Bastırak. DS; ayran, şıra, peynirin torbalarında süzülmeleri için üstlerine konulan ağırlık, iri taş. -3-
b.+ tan 11/163
b. yapardıḳ 11/10
b. 13/58

bastıran : Bastıran. DS; kuyunun üzerindeki makaranın takıldığı direkler. -1-
b. 2/137

bastun : Baston. -1-
b. 31/70

baş : Baş. -88-
b.+ a çıḳarımış 37/42
b.+ a 21/44
b. düzellerdin 23/27
b. havız 2/132
b. ḫavĭz 2/132
böyük b. hayvana 17/68
b.+ ı dirilirdi 13/127, 14/55
b.+ ı dirilir 14/54
b.+ ı yıḳanırdı 14/45
b.+ ı 13/131, 14/68, 16/59, 3/88, 33/16, 43/15, 7/10, 7/21
bey b.+ ı 23/20, 23/21
gelin b.+ ı 19/22
ġız b.+ ı 39/103, 47/19
ma:nici b.+ ı 3/71
o b.+ ı 23/32
b.+ ı:za 46/33
b.+ ım 3/103
b.+ ıma 7/194
gendi b.+ ıma 12/55
b.+ ımda 7/76
b.+ ına 1/42, 13/120, 14/132, 14/37, 14/42, 14/43, 23/128, 23/29, 26/36, 27/44, 28/97, 29/140, 31/63, 38/46, 40/17, 40/4, 44/56, 7/103, 9/76
ay b.+ ına 40/18
dağıŋ b.+ ına 26/25

gendi b.+ ına 11/127, 11/129, 28/76, 31/62
tek b.+ ına 52/40
b.+ ında da 14/53
eŋ b.+ ında da 28/77
b.+ ında 25/2, 28/12, 28/7, 28/8, 3/86, 33/39, 46/70, 51/102
b.+ ını ałdırmıyasıca 11/202
b.+ ını derellerdi 16/84
b.+ ını direllerdi 23/16
b.+ ını direr 13/132
b.+ ını 23/20
b.+ ıŋ 17/98, 23/39, 27/106, 49/39
b.+ ıŋız 11/145
b. sovan 13/92
b.+ tan 23/51
b.+ Tan 20/29, 20/35
b. yıḳaması 14/45
b. 52/126, 53/117
búyük b. 53/51
ḳúçük b. 4/17
yişil b. 7/52

başar - : Başarmak. -1-
b.- amadıḳ 23/162

başavůuz : Baş havuz, su kuyusu. bk. **başhavız** -1-
b.+ dan 11/165

başdan : *zarf* Baştan, yeniden. bk. **başTan** -1-
b. 8/57

başçavış : Başçavuş bk. **başçavĭş** -4-
b.+ a 6/42
b. da 6/47
b.+ ı da 6/50
b. 2/69

başçavĭş : bk. **başçavış** -1-
b. 6/47

başġa : bk. **başḳa** -10-
b. da 6/6
b.+ sına 1/19
b. 1/116, 1/15, 5/14, 5/44, 5/60, 6/20, 9/99

başġale : Başkale. (yer adı) -2-
b.+ den 37/3
b.+ ye 37/2

başġan : bk. **başḳan** -2-
belediye b.+ ı 21/13
b. 8/46

başġası : *zamir* Başkası. -1-
b.+ n da 39/55

başhavız : Baş havuz, su kuyusu. bk. **başavůuz** -2-
b.+ a 13/24
b. 13/22

başḳa : Başka. (*sıfat* ve *edat*) bk. **başġa** -87-
b. da 16/10, 16/5, 21/36, 24/48, 25/232, 33/39, 40/45
b. illerde 29/15
b.+ sına 31/51
b.+ yı 25/175
b. yirler 11/115
b. 1/86, 11/129, 12/31, 13/11, 13/110, 13/38, 13/70, 14/147, 15/63, 15/64, 16/10, 16/39, 17/121, 2/29, 2/4, 2/5, 21/29, 21/37, 23/164, 25/124, 26/18, 27/129, 27/26, 27/27, 27/63, 28/77, 30/30, 31/16, 32/123, 32/131, 32/5, 32/9, 37/16, 38/34, 38/51, 39/56, 39/85, 40/28, 40/67, 42/23, 42/24, 42/54, 42/62, 45/10, 45/18, 45/19, 45/68, 46/22, 46/92, 47/10, 48/25, 48/44, 50/144, 51/121, 51/84, 52/20, 52/50, 52/74, 52/86, 53/138, 55/166, 55/50, 55/86, 55/89, 55/90, 55/92, 7/122, 7/197, 9/72, 1/79, 25/94, 3/169
o b. 11/146, 53/78

başḳan : Başkan. bk. **başġan** -4-
aşiret b.+ ı 38/4
belediye b.+ ına 28/101
b.+ nar 1/18
b.+ narımız 1/18

başła - : Başlamak. -47-
b.- dı 27/8, 28/21, 32/10, 32/112, 32/33, 32/34, 32/35, 32/36, 32/39, 32/41, 32/48, 38/45, 46/40, 8/32, 8/77, 9/75
b.- dıḳ 32/14, 32/32, 32/63, 32/9, 6/10
b.- dılar 28/45, 32/46, 32/63, 39/56

b.- dım 32/24, 7/148
b.- dıyĭdım 52/22
b.- mış 43/11, 43/12, 48/13
b.- ŋ 15/69
b.- r 29/118, 29/26, 29/27, 53/63, 53/85, 53/91, 53/95, 53/62
b.- rdı 14/20
b.- yı 43/56

başłama : Başlama, başlamak işi. -1-
b. gúnü 21/31

başłanġıç : Başlangıç -1-
b.+ ı 9/33

başłıca : *sıfat* Başlıca. -1-
b. 4/25

başłıḳ : Başlık, başlık parası. -3-
b. parası 48/53, 48/54
b. 48/54

başörtü : Başörtü, başörtüsü. -3-
b. çekidillerdin 23/31
b.+ ler 29/8
b. 16/8

başTan : *zarf* Baştan, birinci olarak, en başta. bk. **başdan** -2-
b. 20/29, 20/35

bat - : Batmak. -13-
b.- a bata 11/41
bata b.- a 11/41
b.- acak 10/28
b.- acaḳ 3/217
b.- ar 8/54
b.- asıca 2/48
oca: b.- asıca 7/157
b.- ıp giter 3/220
b.- masın 39/84
b.- mış 10/29, 3/216
b.- sın 52/22
b.- tı 39/27

bataḳ : Batak. DS; bir iki kiloluk küçük çömlek. -1-
b.+ łara 13/63

bataḳłı : Bataklı, batağı olan; üzerine basıldığında çöken çamurlaşmış toprağı olan. -1-
b. 48/4

bataḳłı:mış : Bataklıkmış. bk. **bataḳłıḳ** -1-
b. 37/31

bataḳłıḳ : Bataklık. -5-
hotamış b.+ ı 49/23
b. 53/19, 53/20, 53/21, 53/23

batı : Batı. (yön adı) -6-
b.+ sına 53/151
b.+ sında 31/2, 48/15, 48/16
b.+ sında:ḳı 10/7
b. tarafı 53/20

batırıvır - : Batırıvermek. -1-
b.- ıŋ 17/28

batłıcan : Patlıcan. bk. **bałcan, bałdırcan, pałdırcan, patłıcan, patlican** -5-
b.+ a 25/213
b.+ ı 18/15
b. ḳózlelle r 19/52
b. 28/71, 5/61

batma : Batma. DS; yemlik, ahır yemliği. -1-
b.+ ydı 17/34

baẏłı : Bağlı, gerçekleşmesi bir şartı gerektiren. -1-
niye b. 45/30

bay - : Baymak, alkollü içkiden (şarap) ötürü çabucak esrimek. -1-
b.- ar 51/43

baya : bk. **baya**:-4-
b. 14/20, 32/30, 49/24, 53/49

baya: **:** *zarf* Bayağı, oldukça, epey. bk. **baya, bayağı, bayya**: -9-
b. bilirim 11/139
b. da 14/143
b. 12/16, 14/81, 26/129, 34/20, 46/18, 49/25, 50/66

baya:ḳı : *sıfat* Bayağıki. -1-
b. ġadın 48/65

bayağı : bk. **baya**: -1-
b. da 46/25

bayam : Bayam. DS; yabani badem. -3-
b. 17/125
o b. 17/125

bayan : Bayan. -6-
b.+ a 21/56
o b.+ a 3/214
o b.+ ı 21/55
b.+ nar 21/11
b. 21/16, 3/214

bayġuş : Baykuş. -1-
b. 28/95
bayır : Bayır. -1-
b. 8/84
bayra:ğınan : Bayrakla. (< bayrak+la) bk. **bayraḳ** -1-
b. 24/55
bayraḳ : Bayrak. -5-
b. dikilir 39/97
b. dikiliyi 39/99
b.+ ınan 24/21
b.+ łar 16/33
b. 55/61
bayram : Bayram. -25-
b.+ da 24/83, 48/45, 49/79, 52/97, 52/99
b. da 49/82
b. günü 49/83
ġurban b.+ ı 20/61
ġurban b.+ ında da 29/57
b.+ lar 42/71
b.+ łar 8/73, 8/74, 9/2
b.+ łarda 11/135, 22/22, 48/48, 55/52
b.+ łarı 11/135, 11/139, 33/61
b. namazını 29/58
b. yema:nı 55/95
b. 27/65, 52/51, 8/74
bayramcı : Bayramcı. DS; bayram ziyaretine gelen. -1-
b. 55/52
bayramła - : Bayramlamak, bayram kutlamak. -1-
b.- łar 29/63
bayramłaş - : Bayramlaşmak, karşılıklı olarak bayram kutlaması yapmak. -2-
b.- ırız 48/49
bayrampaşa : Bayrampaşa. (yer adı) -1-
b.+ da 48/10
bayya: : bk. **baya**: -2-
b. 11/88, 11/97
bazan : bk. **ba:zen** -1-
b. 23/149
bazán : bk. **ba:zen** -1-
b. de 22/3
bazar : Pazar. 1. Cumartesi ile pazartesi arasındaki gün. 2. Satıcıların belirli günlerde mallarını satmak için sergiledikleri belirli geçici yer. bk. **pazar** -12-
b.+ da 40/24
b.+ dan 5/22
b. günü de 53/61
b. günü 27/57, 39/97, 39/98, 39/99, 53/62, 53/63
cuma: b.+ ı 55/75
cuma: b.+ ına 55/75
b.+ łarda 14/127
bazarłıḳ : Pazarlık. Bir alışverişte tarafların kendileri için en elverişli fiyatı karşısındakine kabul ettirmek amacıyla yaptıkları görüşme. -2-
b. górülü:ydü 52/43
b. 52/43
bazartesi : Pazartesi. (gün adı) bk. **pazartesi** -1-
b. 14/37
bazı (I) : Bazı. DS; bir ekmeklik hamur yumağı. -1-
b.+ łarı 45/9
bazı (II) : bk. **ba:zı** -4-
b. yirde 25/132
b. 1/98, 6/18
b. 24/12
bazłama : Sacda pişirilmiş yuvarlak ekmek, bazlama ç -1-
b. epme: 17/118
bebeg : bk. **bebek** -1-
b. oynardıḳ 33/51
bebek : Bebek. -3-
b.+ ler de 29/52
b.+ lerimize 13/142
b. 13/141
becer -: Becermek. -1-
b.- ecek 25/234
becernikli : Becerikli. -1-
b.+ lerinki 25/60
bėdáva : Bedava. -1-
b. 5/11
beddúa: : bk. **bedduv̇a**: -1-
b. iteller de 7/155

bedduv̇a : bk. **bedduv̇a**: -1-
b. 11/198
bedduv̇a: : Beddua, ilenme. bk. **beddúa:, bedduv̇a**, **beddüv̇a:, betdüv̇a**: -2-
b.+ yı da 11/198
b. 24/79
beddüv̇a: : bk. **bedduv̇a**: -1-
b. iteŋ 14/145
beden : Beden. -1-
b.+ iŋi 7/199
be: **(I)** : Türk alfabesinin ikinci harfinin adı, okunuşu. -1-
b.+ leri 3/28
be: **(II)** : *ünlem* Şaşma, öfke vb. türlü tepkiler bildiren bir ünlem. -5-
b. 11/150, 11/44, 13/104, 3/19, 50/112
be:n : bk. **ben** -1-
b. 49/2
bė:n : bk. **ben** -2-
b. 7/166, 7/6
be:ş : bk. **beş** -1-
b. 46/25
bė:ş : bk. **beş** -1-
b. 52/64
bė:şer : bk. **beşer** -1-
b. 23/38
be:yir : Behir. DS; Nizam, âdet, görenek. bk. **beyir** -1-
o gúnuŋ b.+ inde 49/8
beha : bk. **baŋa** -1-
b. 8/132
behirda:r ol : Berhudar ol! "iyi günler göresin" anlamında kullanılan bir iyi dilek sözü. -1-
b. o. 14/136
bek : bk. **pek** -3-
b. 14/158, 17/78, 47/4
beḱar : Bekar. -1-
b. 7/184
bekçi : Bekçi. -2-
b.+ siyiz 28/64
b. 40/85
bekere : Bekere. DS; makara. -2-
b. 2/129, 2/136
beketivir - : Beketivermek. Beketmek DS; kapatmak, tıkamak, örtmek. -2-
b. 7/18
beKi : bk. **belki** -1-
b. de 39/39
beki : bk. **belki** -3-
b. de 47/35, 55/132, 55/133
bekir : Bekir. (kişi adı) -7-
b. a: 6/47
b. 1/57, 26/4, 32/119, 6/57
ġannı b. 6/25
bekit : bk. **belki** -2-
b. te: 52/85
b. te 55/133
bekle - : Beklemek. -10-
b.- dik 26/107
b.- :rim 52/108
b.- meyeca:m 40/3
b.- rdik 55/50
b.- yeci:k 55/49
mėdeT b.- yir 45/66
b.- yenner 3/88
b.- yirik 46/60
b.- yirim 52/120
b. 6/43, 45/67
beklemek : Beklemek, beklemek işi. -1-
boyraz b. 49/68
beklen - : Beklenmek, bekleme işine konu olmak. -2-
b.- irdi 49/67
b.- iyirdi 49/70
bekmez : Pekmez. bk. **bėkmez** -5-
b. ġaynadırdı 24/49
b.+ inen 24/48
b. 16/62, 53/104, 55/71
bėkmez : bk. **bekmez** -1-
b. 53/100
bel - : Bölmek bk. **böl-** -1-
b.- eriz 29/127
bel : bk. **bil** -2-
b.+ i 32/202
b.+ ine 55/11
bėl : bk. **bil** -5-
b.+ den aşşa: 8/115, 8/116
b.+ den 8/118
b.+ ine 44/57

b.+ inen 1/91

bel ba:ğ̊la- : Bel bağlamak. Birisinin kendisine yardımcı olacağına inanmak, güvenmek. -1-
b. b.-dı 21/63

beła : bk. **beła**: -2-
b.+ ŋı virsin 24/75
b.+ ŋı 25/207

beła: : Bela. bk. **beła** -2-
b.+ dan 14/135
b.+ ŋı 17/97

beldanat : Beldanat. DS; Arabaya buğday v.s. yüklemek ve harman savurmak için kullanılan üç, dört veya beş parmaklı, uzun saplı aygıt, yaba. bk. **bėldanat** -3-
b.+ ı 2/110
b.+ ınan 2/89
b.+ łarınan 2/98

bėldanat : bk. **beldanat** -1-
b.+ ınan 2/100

belediye : Belediye. -8-
b. başġanı 21/13
b. başḳanına 28/101
b.+ de 50/36
b.+ niŋ 14/71
b.+ si de 38/74
ḳarapınar b.+ si 38/74
b. 10/5, 28/101

bėlediyelí:ğ̊ídí : Belediyelikti. (< belediyelik i-di) -1-
b. 17/8

bėlediyelí:ğ̊imizi : Belediyeliğimizi. (belediyelik+imiz+i) -1-
b. 17/8

belek : Belek, çocuk bezi. -2-
b. 33/52, 34/6

belik : bk. **bölük** -2-
b. belik 16/108
belik b. 16/108

belin - : bk. **bölün-** -1-
b.- irdik 37/11

belinme : Bölünme. Bölünmek işi. -1-
b. 17/7

belirlen - : Belirlenmek, belirli duruma getirilmek. -1-
b.- di mi 14/39

belirsiz : Belirsiz, belgisiz. -6-
b. 1/69, 21/69, 29/80, 29/81

belḳí : bk. **belki** -3-
b. de 49/148, 53/188, 53/189

belki : Belki (*zarf* ve *bağlaç*) bk. **beKi, beki, bekit, belḳí** -11-
b. de 11/78, 38/5, 7/182
b.+ se 48/66
b. 1/26, 14/145, 14/57, 23/47, 3/159, 3/41, 38/41

belli : DS; İşaret, nişan. -1-
b.+ ŋizi yapıŋ 21/31

belli : Belli, belli olan. bk. **belliˇ** -5-
b. de:l 26/52
b. 42/15, 44/62, 55/60

belliˇ : bk. **belli** -3-
b. ołmaz 31/63
b. ołur 15/38
b. 15/38

bėmbeyaz : bk. **bembeyez** -1-
b. 44/31

bembeyez : Bembeyaz. Çok beyaz, apak. bk. **bėmbeyaz** -1-
b. 44/35

ben : Ben. (teklik birinci kişi zamiri) bk. **be:n, bė:n, bėn, beŋ** -402-
b.+ de 3/111, 3/128
b.+ den 1/65, 31/44, 40/60, 41/19, 42/64
b. de 11/139, 11/42, 12/18, 16/66, 16/9, 20/54, 21/23, 21/76, 23/66, 25/92, 26/68, 27/39, 3/195, 30/51, 32/108, 32/135, 32/65, 37/13, 48/11, 48/18, 50/162, 52/109, 52/111, 53/137, 53/37, 55/158, 55/161, 6/27
b. ġadar 3/202
b.+ i 11/78, 11/87, 11/88, 15/48, 2/32, 2/57, 21/18, 23/202, 25/209, 26/123, 26/99, 3/109, 3/25, 3/79, 31/1, 40/64, 44/24, 45/4, 52/128, 6/45, 6/56, 7/119, 7/182, 7/185, 52/106
b.+ i˚m 7/77
b.+ im de 6/45
b.+ im mar 50/33
b.+ im oruya 32/84

b.+ im 1/8, 10/27, 11/145, 11/39, 11/44, 12/3, 12/65, 14/49, 14/95, 15/49, 16/36, 2/151, 2/62, 20/13, 21/13, 21/14, 21/15, 21/16, 21/39, 21/73, 23/11, 23/154, 23/156, 23/158, 23/181, 23/53, 23/95, 24/3, 25/208, 26/115, 26/119, 26/120, 28/39, 28/85, 29/77, 3/106, 3/110, 30/42, 30/5, 30/7, 30/9, 31/43, 31/55, 31/57, 32/105, 32/107, 32/110, 32/127, 32/137, 32/205, 32/224, 32/43, 32/70, 32/71, 32/76, 33/55, 34/21, 34/8, 35/19, 36/17, 36/25, 37/47, 38/22, 39/27, 39/61, 40/80, 40/85, 42/58, 42/60, 47/25, 48/10, 48/11, 48/15, 48/41, 48/5, 49/103, 49/29, 49/36, 49/82, 52/111, 52/86, 53/137, 54/2, 55/121, 55/73, 55/92, 55/95, 6/12, 6/32, 6/46, 7/187, 7/43, 7/75, 7/81, 7/86, 7/88, 8/68
b.+ imki 25/189, 26/87
b.+ nen 7/87
b. 1/116, 1/123, 1/2, 1/29, 1/40, 1/45, 1/56, 1/62, 1/63, 1/67, 11/105, 11/119, 11/139, 11/172, 11/199, 13/81, 14/153, 14/159, 14/81, 14/84, 14/85, 15/47, 15/48, 16/18, 16/29, 16/37, 16/74, 16/77, 16/94, 18/1, 18/18, 2/28, 2/33, 2/4, 2/44, 2/46, 2/47, 2/48, 2/61, 2/7, 20/1, 20/54, 21/10, 21/18, 21/2, 21/25, 21/39, 21/41, 21/43, 21/55, 21/56, 21/58, 21/59, 21/60, 21/63, 21/68, 22/1, 22/3, 23/183, 23/191, 24/81, 25/190, 25/213, 25/76, 26/102, 26/104, 26/116, 26/122, 26/2, 26/34, 26/55, 26/66, 26/80, 27/114, 27/14, 27/15, 27/46, 27/49, 27/94, 28/100, 28/101, 28/102, 28/12, 28/18, 28/8, 28/84, 29/1, 29/77, 3/10, 3/11, 3/12, 3/122, 3/13, 3/150, 3/164, 3/184, 3/187, 3/188, 3/194, 3/197, 3/198, 3/199, 3/2, 3/200, 3/25, 3/29, 3/30, 3/4, 3/40, 3/66, 3/8, 3/85, 3/9, 30/22, 30/23, 30/35, 30/36, 30/42, 30/53, 31/40, 31/45, 31/50, 32/106, 32/112, 32/127, 32/137, 32/145, 32/192, 32/224, 32/23, 32/24, 32/66, 34/17, 35/18, 35/2, 35/3, 37/27, 38/20, 38/21, 38/63, 38/66, 39/118, 39/29, 4/5, 40/11, 40/29, 40/53, 40/7, 41/16, 41/21, 42/38, 42/55, 42/64, 43/34, 44/23, 44/61, 45/8, 46/16, 46/2, 47/32, 47/4, 48/12, 48/14, 48/15, 48/16, 48/30, 48/76, 48/77, 49/109,49/17, 49/59, 49/93, 49/95, 5/7, 50/17, 50/57, 51/10, 52/115, 52/22, 52/29, 52/3, 52/30, 52/57, 52/6, 52/66, 52/68, 52/7, 53/74, 53/75, 53/77, 55/134, 55/137, 55/22, 55/77, 55/78, 55/79, 55/80, 55/89, 55/96, 6/2, 7/129, 7/143, 7/146, 7/147, 7/181, 7/194, 7/197, 7/62, 7/68, 7/87, 8/121, 8/13, 8/15, 8/29, 8/32, 8/9

bena : bk. **baŋa** -1-
b. 4/5

bėn : bk. **ben** -164-
b.+ de 49/77, 7/70, 8/133
b.+ den 12/57, 17/16, 28/43, 31/58, 31/61, 49/110, 7/109, 8/68
b. de 25/238, 28/14, 28/46, 28/8, 3/143, 31/4, 49/12, 5/49, 52/106
b.+ i 16/31, 16/32, 16/33, 2/32, 52/127, 52/85, 7/136, 7/92
b.+ im de 2/152, 28/41, 3/102
b.+ im 11/65, 11/66, 11/83, 12/15, 13/133, 14/81, 14/94, 16/29, 16/33, 21/51, 26/49, 27/39, 3/14, 3/44, 31/10, 31/44, 31/45, 31/70, 31/9, 32/102, 32/65, 36/18, 36/21, 36/22, 43/2, 44/41, 45/28, 45/63, 45/78, 49/136, 49/147, 49/148, 49/15, 49/82, 49/83, 50/100, 50/140, 50/27, 52/114, 52/122, 53/204, 53/25, 53/43, 53/79, 7/155, 7/172, 8/124, 8/128
bu b.+ im 7/179
b. 1/104, 1/54, 10/2, 11/198, 11/64, 11/70, 13/78, 14/149, 14/152, 14/63, 15/61, 16/103,

16/21, 17/16, 2/148, 2/46, 2/48, 21/11, 21/44, 21/62, 25/209, 25/96, 27/136, 27/17, 28/80, 3/107, 3/13, 3/17, 3/30, 30/31, 31/1, 31/54, 31/58, 31/6, 32/133, 32/208, 36/5, 38/21, 4/2, 42/60, 43/2, 45/29, 45/63, 45/67, 49/124, 49/149, 49/17, 49/19, 49/36, 49/77, 49/87, 5/37, 5/64, 50/118, 50/86, 52/119, 52/120, 52/122, 52/123, 52/62, 53/121, 53/144, 6/2, 6/43, 6/48, 7/161, 7/168, 7/2, 7/63, 7/78, 7/8, 7/88, 8/12, 8/127, 8/128, 8/131, 8/50
bu b. 53/141

benzer : bk. **beŋzer** -1-
b. 4/29

benziyen : Benzeyen. (< benze-y-en) bk. **beŋze-** -1-
b. 32/152

beŋ : bk**. ben** -4-
b. 14/57, 30/35, 30/50, 32/110

beŋa : bk. **baŋa** -2-
b. 28/40, 30/48

beŋze - : Benzemek. -18-
b.- díğíni 26/113
b.- mediğíni 26/113
b.- meyiz 18/8
b.- mez 12/52, 36/28
b.- miyi 48/32
b.- miyor 26/111
b.- r 17/11, 26/59, 39/15, 39/16, 39/17, 39/18, 42/13, 48/29
b.- yor 26/111

beŋzer : Benzer. bk. **benzer** -5-
b. 32/73, 4/39, 40/43, 9/24
ona b. 14/66

bera:**ber** : Beraber, birlikte. (*sıfat* ve *zarf*) bk**. barabar, barabara** -14-
b. de 45/18
b.+ ler 44/50
b. ołurduḳ 14/117
b. 1/49, 11/40, 2/50, 2/51, 2/8, 24/55, 31/63, 44/49, 45/49
çıḳarḳan b. 47/33

beraḳat : bk. **bereket** -3-
b.+ ı da 16/101
b.+ łar 23/179
túkenmedik b.+ łar 23/179

beráḳat : bk. **bereket** -2-
bet b. 29/81, 29/82

bėrd : Berd, topluluk. DS berd; otuz tane ot destesinin hepsi. -1-
ġamış b.+ i 43/27

bere: : Böreği. (< börek+i) bk. **börek** -2-
su b. 29/73
yumırta b. 13/93

bereget : bk. **bereket** -1-
b. 46/5

berek : bk. **börek** -1-
b. yaptırıłar 27/80

bereket : Bereket. bk. **beraḳat, beráḳat, bereget** -4-
b. 49/157, 7/169, 7/172, 7/179

beri : *edat* Beri, -den bu yana. -9-
çoḳtan b.+ dir 40/46
b.+ ye 8/78
b. 1/3, 42/14, 42/44, 43/42
çoḳtan b. 25/173
eskiden b. 43/52
geleli b. 11/124

beskile - : Baskılamak. -1-
b.- riz 13/65

besle - : Beslemek. -5-
b.- ller 29/112
b.- mek 10/20
b.- r 29/112
b.- yen 29/112

besmeliynen : Besmeleyle. (< besmele+y+le) -1-
b. 7/148

beste : Beste. Bir müzik eserini oluşturan ezgilerin bütünü. -1-
b.+ siydi 7/43

beş Beş. Dörtten sonra gelen sayının adı. bk. **be**:**ş, bė**:**ş, bėş** -138-
b. daş oynanırdı 34/17
om b. de 53/96
b.+ e 25/16, 32/33, 52/73, 53/93
b. ġayır oynardıḳ 2/144
b. ġayır 2/146
b. gúne 7/178
elli b.+ i 2/37

om b.+ i 40/52
b.+ inde 53/91, 53/95
om b.+ inde 51/2, 53/103, 53/85
b.+ ini de 32/116
b. kişilik 30/31
yi:rmiˇ b. Kişi 22/19
b. şüz 14/8, 15/40, 26/43, 38/5, 39/54, 41/15, 44/37
b.+ te 49/130
b. yüzü 8/132
b. 1/103, 1/23, 1/46, 11/18, 11/25, 11/85, 13/134, 14/164, 14/8, 14/95, 15/34, 15/36, 15/37, 15/69, 15/74, 16/107, 16/21, 16/82, 18/1, 18/21, 2/10, 2/122, 2/154, 22/1, 23/111, 23/112, 23/123, 23/193, 23/31, 25/13, 25/27, 26/28, 26/6, 26/62, 28/80, 29/88, 3/100, 30/48, 30/49, 31/29, 31/59, 32/117, 33/4, 34/17, 37/40, 37/55, 39/116, 39/77, 40/23, 40/3, 40/65, 43/53, 46/24, 49/138, 49/66, 49/91, 5/2, 5/21, 5/41, 50/47, 50/57, 50/71, 51/22, 51/63, 51/64, 51/75, 53/104, 53/166, 53/175, 53/205, 53/44, 53/45, 53/51, 53/87, 53/93, 55/61, 55/7, 55/98, 7/149, 7/62, 7/63
om b. 14/6, 2/55, 23/112, 26/34, 26/35, 26/80, 27/91, 32/30, 37/48, 39/34, 40/51, 40/55, 53/109, 53/178, 53/188, 53/96, 7/67

bėş : bk. **beş** -25-
şu b. altı seneye nadan 25/76
b.+ de 51/2
b. şüz 12/16
b.+ ten 50/46, 52/66
b.+ Ten 52/66
b. 16/53, 23/37, 25/63, 28/83, 43/34, 45/49, 51/40, 52/52, 52/62, 52/7, 52/9, 52/91, 53/141, 53/150, 53/152, 53/78, 55/30
b.- ten 52/66

beşer : Beş sayısının üleştirme sayı sıfatı. bk. **bė**:**şer** -5-
b. 26/13, 26/14, 53/44

beşinci : Beş sayısının sıra sıfatı, sırada dördüncüden sonra gelen. bk. **bėşinci** -6-
b. ḳolordu 26/125, 26/127, 26/128
b. sınıf 50/47
b. 26/126, 50/48

bėşinci : bk. **beşinci** -3-
b. ḳolordu 26/126
b.+ si 46/81
b. 26/128

beşli : Beşli. DS; beşi bir yerde altın. -1-
b. 25/154

beşşíğe : Beşiğe. (< beşik+e) beşik -1-
b. 29/52

bet : Bereket kelimesi ile birlikte "bolluk" anlamında ikileme oluşturan bir söz. -3-
b. berāḳat 29/81
b. 46/5

betdüv̇a: : bk. **bedduv̇a**: -1-
b.+ ya 14/141

betun : Beton. -2-
b. 18/60, 23/100

betül : Betül. (kişi adı) -1-
b. hanım 3/195

bey : Bey. Erkek adlarından sonra kullanılan saygı sözü. -6-
b. başı 23/20, 23/21
apsef b. 38/19, 38/4
müftü b. 30/29

beyaz : Beyaz. (renk adı) bk. **bėyaz, biyaz** -3-
b. filig 12/39
şu b.+ ı 12/47
b. 11/47

bėyaz : bk. **beyaz** -4-
b. eşşa:yı 33/2
b. 12/38, 12/40, 12/43

bėyazlı : *sıfat* Beyazlı, beyazı bulunan. -1-
b. 13/110

beyen - : Beğenmek. -4-
b.- diler 11/27
b.- eceg̲ 7/136
b.- mezler 25/172
b.- miyip 11/78

beygirlig : Beygirlik. Beygir gücünde. -1-
ġaş b. 38/46
beyir : Behir. DS; Nizam, âdet, görenek. bk. **be**:**hir** -1-
b.+ inde 40/38
beylerbeyi : Beylerbeyi, sancak beylerinin başı. -2-
b.+ niŋ 38/23
b.+ yimiş 38/18
beyliyímiş : Beylikmiş. (beylik i-miş) -1-
b. 38/17
beyören : Beyören. (yer adı) -2-
b.+ den 26/57
b.+ e 26/57
beyşáher : Beyşehir. (yer adı) -2-
b. gölü 51/118
beyşe:**r** : Beyşehir. (yer adı) -2-
b. gólü 32/26
beyşeḫer : Beyşehir. (yer adı) -1-
b. gölü 51/120
bėyşehėr : Beyşehir. (yer adı) -1-
b. gólü 43/26
bẻyük : bk. **böyük** -1-
b.+ leri 11/135
bez : Bez. bk. **bėz** -7-
sufra b.+ i 32/180
b.+ ini 24/13
b.+ iŋ 25/73
b. 23/22, 25/149, 33/52
hazır b. 33/54
bėz : bk. **bez** -3-
b.+ den 45/55
b. torbuya 53/173
b. torba 53/173
beze : bk. **bezi** -1-
b.+ leri 45/9
bezi : Beze, hamur topağı. bk. **beze** -2-
b. dókeriz 19/40
b. 17/118
bezir : Bezir yağı. Keten tohumundan çıkarılan ve yağlı boya yapmak için içine renkli maddeler katılan, çabuk kurur bir yağ, bezir. -3-
o b.+ i 40/20
b. 40/18, 40/24

bıcaḳ : Bıcık. DS; sel yatağı, dere, dere yatağı. -1-
b. 55/122
bıcı:**n** Bıcığın. (< bıcık+ın) bk. **bıcaḳ** -1-
b. 55/123
bıça: : Bıçağı. (< bıçak+ı) bk. **pıçaḳ** -1-
b. 6/36
bıça:**nan** : Bıçakla. (< bıçak+la) bk. **pıçaḳ** -1-
b. 55/159
bıçaḴ : bk. **pıçaḳ** -2-
b. eyliviriyor 1/52
b. 45/76
bỉçaḳ : bk. **pıçaḳ** -1-
keskin b.+ lardan 24/60
bíçer : Biçer, biçerdöver. -1-
b.+ iŋ 27/21
bíçerdóver : Biçerdöver. -1-
b. 49/46
bıḳḳın : Bıkkın, usanmış. -1-
b.+ ım 27/106
bıłaştır- : Bulaştırmak. -1-
b.- ırdıḳ 25/153
bıŋar : Pınar. bk. **pınar** -3-
b.+ da 5/8
b.+ dakı 5/8
bír : bk. **bi, bir** -2-
b. gúnde 27/21
bıra : bk. **bura (I)** -2-
b.+ dan 52/2
b.+ mızın 29/14
bỉra : bk. **bura (I)** -4-
b.+ nıŋ 17/11, 22/9, 42/33
b.+ ya 28/8
bỉrada : bk. **burda** -1-
b. 43/19
bıraḳ - : Bırakmak. bk. **buraḳ-** -3-
b.- ın 7/91
b.- tı 30/53
b. 41/13
bıranş : Branş. -1-
b. 4/20
bỉrda : bk. **burda** -1-
b. 17/108
bírinci : bk. **birinci** -1-
b. 42/69

bıtıraḳ : Bıtırak. (bitki adı) DS; kırlarda yetişen yabanî bir otun dışı dikenli tohumu. -1-
b. 53/159
bíz : bk. **biz** -3-
b.+ im 18/12, 53/8
b. 38/70
bızdołabı : Buzdolabı. -1-
b. 45/72
bi̊zdołaP : Buzdolabı. -1-
b.+ ları 45/19
bi : Bir. bk. **bír, bi°r̥, bi:r, bir, bir̥, biş** -567-
b. araya gelirdi 18/21
b. ara 18/39, 50/179
b. da: 55/161
b. de 1/17, 11/137, 11/67, 13/46, 14/111, 14/165, 17/111, 17/112, 17/31, 2/116, 2/35, 21/49, 3/10, 3/151, 32/107, 32/153, 32/154, 32/159, 32/175, 32/176, 32/177, 32/19, 32/212, 33/52, 34/4, 36/13, 36/17, 39/117, 39/62, 42/40, 42/72, 44/3, 44/30, 51/10, 53/114, 53/122, 53/124, 54/2, 54/5, 55/137, 55/162, 55/168, 55/17, 55/79, 55/89, 9/20
b. diha 32/37, 40/62, 40/63, 42/24
b. diya 11/121
b. dönüm 44/44
b. ġarış da 32/161
b. ġısımı 35/7, 39/22
b. gúzel 19/48
b. ğünde 15/10
b. ğün 47/14
b. ki̊ere 50/91
b. kile 39/73
b. mi°ttet 21/3
b. şey 27/125, 27/91, 32/73, 32/9, 50/152
b. şėy 43/8
b. şi°şe de 7/163
b. şi:cik 52/4
b. şi:den 37/47
b. şi:ler 3/13, 40/8, 45/72
b. şi:y 37/46, 40/32, 41/27, 49/31
b. şi: 1/32, 1/64, 27/67, 28/80, 4/38, 45/68, 52/83, 53/205, 55/163, 7/155
b. şiyden 28/83
b. şiydi 23/25, 55/43
b. şiyler 26/97, 43/43, 47/10, 52/101, 52/103, 52/95
b. şiy 1/124, 1/47, 21/36, 23/6, 30/39, 32/130, 32/212, 33/39, 34/16, 34/20, 40/16, 40/42, 40/43, 45/24, 49/124, 49/129, 49/95, 50/133, 50/154, 51/85, 52/11, 55/29, 55/37, 55/38, 55/40, 55/90
b. şiy 49/102, 49/129
b. şi̊ 26/82, 6/20
b. ta:neside 50/43
b. taha 3/175, 3/181
b. yanna 55/96
b. yaŋna 55/96
b. zaman 34/8
b. 1/100, 1/109, 1/112, 1/122, 1/16, 1/29, 1/48, 1/60, 1/63, 1/64, 1/76, 1/8, 1/82, 1/90, 1/99, 10/12, 10/6, 10/8, 10/9, 11/146, 11/148, 11/157, 11/167, 11/173, 11/19, 11/191, 11/20, 11/56, 11/59, 11/98, 12/19, 12/20, 13/145, 13/22, 13/52, 13/56, 13/73, 14/158, 14/164, 14/83, 14/93, 15/63, 16/101, 16/26, 16/83, 16/87, 16/93, 17/117, 17/118, 17/17, 17/36, 17/74, 17/84, 18/18, 18/50, 19/39, 19/59, 2/106, 2/122, 2/16, 2/17, 2/56, 2/69, 2/87, 21/16, 21/24, 21/25, 21/28, 21/30, 21/31, 21/44, 21/68, 21/72, 22/15, 22/16, 22/20, 23/164, 23/7, 24/36, 24/53, 24/54, 25/120, 25/121, 25/222, 26/29, 26/50, 26/56, 26/84, 26/85, 27/13, 27/136, 27/26, 27/49, 27/61, 27/71, 28/2, 28/99, 3/145, 3/206, 3/213, 3/220, 3/42, 30/3, 30/32, 30/33, 30/37, 30/42, 30/52, 31/18, 31/2, 31/69, 32/103, 32/105, 32/110, 32/129, 32/130, 32/144, 32/145, 32/150, 32/151, 32/152,

32/155, 32/158, 32/160, 32/161, 32/162, 32/164, 32/165, 32/168, 32/171, 32/199, 32/20, 32/200, 32/202, 32/204, 32/208, 32/209, 32/21, 32/212, 32/228, 32/25, 32/42, 32/44, 32/46, 32/47, 32/5, 32/51, 32/79, 32/85, 32/86, 32/94, 32/95, 32/99, 33/12, 33/16, 33/39, 33/5, 33/55, 33/63, 34/25, 34/28, 35/13, 35/14, 35/18, 35/19, 35/7, 36/14, 36/21, 36/22, 36/28, 36/29, 36/30, 36/35, 36/7, 37/2, 37/48, 37/50, 38/3, 38/58, 38/7, 39/1, 39/107, 39/118, 39/22, 39/25, 39/27, 39/32, 39/34, 39/40, 39/42, 39/46, 39/73, 39/85, 39/86, 39/89, 39/96, 39/98, 40/19, 40/2, 40/27, 40/38, 40/43, 40/49, 40/51, 40/52, 40/56, 40/58, 40/59, 41/23, 41/30, 41/36, 41/5, 41/6, 42/43, 42/50, 42/52, 42/53, 42/54, 42/62, 42/71, 42/73, 42/74, 42/83, 43/13, 43/16, 43/22, 43/24, 43/26, 43/42, 43/44, 43/45, 44/27, 44/39, 44/41, 44/66, 45/56, 45/66, 46/10, 46/101, 46/22, 46/29, 46/42, 46/50, 46/68, 46/69, 46/70, 47/19, 47/20, 47/29, 48/16, 48/17, 48/25, 48/3, 48/30, 48/53, 48/80, 48/87, 48/9, 49/109, 49/110, 49/130, 49/132, 49/150, 49/151, 49/152, 49/19, 49/38, 49/52, 49/77, 49/79, 5/60, 5/9, 50/107, 50/116, 50/118, 50/175, 50/184, 50/189, 50/35, 50/71, 50/86, 50/88, 50/93, 50/94, 51/10, 51/101, 51/103, 51/110, 51/14, 51/84, 51/89, 52/112, 52/121, 52/122, 52/125, 52/127, 52/130, 52/24, 52/3,52/39, 52/47, 52/49, 52/53, 52/60, 52/61, 52/68, 52/7, 52/74, 52/75, 52/76, 52/8, 52/87, 53/102, 53/108, 53/134, 53/172, 53/173, 53/177, 53/198, 53/200, 53/203, 53/25, 53/26, 53/32, 53/49, 53/50, 53/59, 53/66, 53/82, 55/108, 55/110, 55/111, 55/116, 55/117, 55/12, 55/132, 55/133, 55/134, 55/14, 55/15, 55/161, 55/19, 55/20, 55/26, 55/52, 55/58, 55/6, 55/7, 55/92, 6/29, 6/40, 6/45, 6/6, 7/120, 7/148, 7/158, 7/170, 7/182, 7/41, 7/66, 7/92, 8/137, 8/20, 8/29, 8/31, 8/32, 8/46, 8/47, 9/101, 9/19, 9/38, 9/39, 9/77, 9/89, 9/94, 9/99

herangı b. 48/45

ufacıġ b. 32/134

biber : Biber. bk. **bi˚ber** -15-

b.+ i 18/15

puł b.+ i 53/118

b.+ ini 17/104, 19/49, 9/62, 9/67

b. 17/94, 19/53, 28/71, 29/138, 42/23

ġara b. 33/30, 53/118

ġırmızı b. 33/37

biberli : Biberli, içine biber katılmış. -1-

b. 55/69

bibi : Bibi. DS; hala. -1-

b. 39/16

bicama : Pijama. -3-

b. giydirillerdi 14/91

b.+ sını 13/121

b. 9/61

bide : Pide. -1-

b.+ sidir 11/188

bi ‿ dia : *zarf* Bir daha. -1-

b. 5/57

bidon : Bidon. -2-

b.+ narınan 24/27

b.+ nara 24/39

bi˚ber : bk. **biber** -2-

b.+ ini 13/86

b. 15/29

bi˚l - : bk. **bil-** -5-

b.- mem 26/97, 49/51, 49/98, 9/41

b.- meŋ 14/115

bi˚r : bk. **bi, bir** -1-

b. 46/62

bi˚yle : bk. **böyle** -1-

b. 43/6

bi˚z : bk. **biz** -4-

b.+ im 53/81

b. 4/9, 46/68, 8/2

bi:çer : Biçer, b, çerdöver. -1-

b. 25/118
bi:l - : bk. **bil-** -1-
b.- mem 25/175
bi:n : bk. **biŋ** -1-
b. 53/145
bi:r : bk. **bi, bir** -1-
b. 25/189
bi:yle : bk. **böyle** -1-
b. 44/52
bi:z : bk. **biz** -1-
b. 11/141
biç - : Biçmek. -9-
b.- eŋ 27/21
b.- er de 25/120
b.- er 25/121
ekin b.- er 25/125
b.- erci 13/35
b.- erdik 15/7
ekip b.- iyołłar 15/10
b.- iyor 15/6
biçer : Biçer, biçerdöver. -18-
b.+ e 2/21
b.+ i 13/36, 2/27
b.+ iŋ 14/129, 2/40
b.+ ler 48/84
b.+ lerimiz 14/126
b.+ leriŋ 14/126
b. miçer 2/103
b. 15/10, 15/6, 2/18, 2/20, 2/23, 2/25, 29/85, 29/86
biçerci : Biçerdöver ile ekin, mısır vb. tarım ürünlerini biçen kimse. -1-
b. 41/11
biçerdöver : Biçerdöver. -1-
b.+ lerin 49/45
biçil - : Biçilmek, biçme işine konu olmak. -2-
b.- ir 7/43, 7/46
biçim : Biçim. -2-
b.+ de 41/26
şu b. 1/32
biġaş : Birkaç. bk. **birķaç, birḱaş** -2-
b. 1/15, 1/7
bil - : Bilmek. bk. **bi°l-, bi:l-** -299-
b.- dí:miz 55/98
b.- di:m 40/66, 45/63
b.- di:miz 45/80
b.- di:ni 31/41
b.- di:ŋ 53/193
b.- diğím 30/5, 30/7
b.- diğímiz 25/175
b.- diğim 38/70
b.- diğin 35/9
b.- dii̯ 8/133
b.- dii̯m yoḳ 50/23
b.- dii̯m 12/15, 4/6, 54/2, 55/121, 55/73
b.- dii̯mi de 23/76
b.- dii̯miz 17/6, 2/118, 2/139, 25/94, 4/39
b.- dii̯n 25/3, 8/36
b.- dii̯nden 19/56
b.- diklerimize 7/7
b.- dim 3/28
b.- ebiliŋ 14/57
b.- ecek 45/79
b.- e:n 23/56
b.- emediler 32/87
b.- emedim 3/164, 55/158
b.- emem 14/160, 21/79, 30/2, 40/7, 47/2, 55/106, 55/79, 55/96
hi:ş b.- emem 14/162
tóbe b.- emem 14/168
b.- ememiş 44/13
b.- emeyci 31/35
b.- emeyiz 25/16
b.- emiyirim 40/52, 55/49
b.- emiyoŋ 31/24
b.- emiyorun 30/25
b.- en 14/23, 50/131, 8/118
b.- ene 50/184
ġołayını b.- enner 23/199
b.- ennere 20/1
b.- eyim 3/80
b.- eyin 23/178, 28/84, 30/25
ne b.- eyin 23/63, 23/75, 23/85, 24/79, 25/140, 25/212
b.- iciŋ 55/156
b.- i: 52/131, 52/43, 52/90, 9/91
b.- i:m 8/13
b.- in 14/24, 53/82
b.- iŋ 11/96, 13/105, 14/117, 16/103, 2/103, 2/141, 20/50,

26/123, 3/43, 32/114, 32/77, 35/3, 37/31, 39/2, 55/83, 9/28
b.- ip te 7/180
b.- ir 17/51, 25/76, 38/11, 50/186, 7/91, 7/92, 8/115, 8/116, 8/141, 8/80
oła da b.- ir 15/45
ołmaya da b.- ir 15/45
b.- irdi de 25/177
b.- irdi 25/177, 46/17, 51/8
b.- irdik 3/22
b.- irdin 23/126
b.- irim 14/78, 48/76
baya: b.- irim 11/139
b.- irimiş 14/86, 46/8, 46/8
b.- irimişimiş 49/145
b.- irin 25/193, 26/124, 30/43
iyi b.- irin 16/94
b.- irise 32/203
b.- irseŋ 25/155
b.- irseŋiz 2/70
b.- irsiŋiz 3/44
b.- iyim 1/4, 10/6, 11/203, 18/28
ne b.- iyim 50/86
b.- iyin 29/125, 29/44, 31/54
b.- iyirik 40/9
b.- iyirim 32/56, 32/57, 32/61, 32/62, 32/64, 40/10, 48/77, 55/105, 55/22,
55/45, 55/50, 55/90
b.- iyołłar 12/38, 32/210
b.- iyom 21/25, 3/61, 3/75, 3/85, 45/67
b.- iyoŋ gu 36/8
b.- iyoŋ u 13/141, 3/156, 3/184, 30/34, 30/37, 30/50, 32/129, 32/25
b.- iyoŋ 11/127, 25/162, 3/220, 32/218, 7/82
b.- iyoŋu 21/75
b.- iyordum 3/179, 3/191, 37/27
b.- iyorum 3/86, 32/56, 32/61, 32/63
b.- iyorun 16/103, 28/47, 30/31
b.- medi:ŋiz 41/32
b.- mediiŋden 3/219
b.- medik 3/139
b.- medikten 8/13
b.- mek 55/116
b.- meli 7/21, 7/24
b.- mem 1/55, 1/74, 1/79, 10/10, 10/17, 13/105, 16/10, 16/20, 16/24, 16/43, 16/51, 18/4, 2/108, 20/23, 21/2, 23/124, 23/152, 23/93, 25/156, 25/21, 25/227, 27/39, 28/93, 3/206, 3/63, 3/67, 31/16, 31/27, 32/63, 37/31, 4/6, 41/29, 42/56, 42/80, 48/58, 48/72, 49/153, 49/38, 49/39, 49/84, 50/83, 51/23, 53/199, 55/50, 6/28, 8/12, 9/80, 9/84
hiş b.- mem 14/149
b.- meŋ 14/116, 23/41, 32/77, 49/76
b.- meyiz 25/123, 25/14, 25/176, 25/19
b.- meyorun 31/30
b.- mez 32/198, 50/186, 8/118
b.- mezdik 33/59
b.- mezdim 2/148, 2/149
b.- mezimişimiş 14/86
b.- mi:yrim 45/30
b.- miş̊ş̊iz 26/113
b.- miyi 45/79
b.- miẙirik 55/37
b.- miyirim 32/67, 38/6, 40/65, 43/50, 44/36, 50/15, 55/161, 55/55, 55/62, 55/72, 55/79, 55/80, 55/89, 55/90, 8/22
b.- miyirim 50/69
b.- miẙołłar 10/10
b.- miyom 21/23, 22/21
b.- miyor 3/153, 7/128
b.- miyordu 12/49, 12/50
b.- miyorum 18/3, 18/4, 2/4, 20/1, 21/15
b.- miyorun da 30/27
b.- miyoruz da 26/112
b.- miyoruz 26/109
b.- se 11/75
bil : Bel. İnsan bedeninde göğüsle karın, sırtla kalçalar arasında daralmış bölüm. bk. **bel, bėl** -6-
b. bağını 23/26
b.+ d̊en 8/117

b.+ ine de 23/26
b.+ ine 23/20

bil : Bir. bk. **bi, bir** -2-
b. hafta 14/69
b. rica:m 7/75

biła:der : Birader. bk. **bira:der** -6-
b.+ di 22/24
b.+ iŋ 39/17
b.+ iyiŋ 36/5
b. 15/14, 32/65, 34/8

bildir - : Bildirmek, bilgi vermek. -1-
b.- ir 25/17

bile : Bile. (*zarf* ve *bağlaç*) bk. **bilen, bilenek** -8-
b. 12/3, 12/55, 14/75, 23/106, 32/151, 32/224, 49/116, 51/85

bilebil - : Bilebilmek, bilme ihtimali veya ikânı bulunmak. -1-
b.- irseŋ 21/43

bilek : Bilek. -1-
b.+ den a:ğrım 13/122

bilele -: Bileği taşı ile kesici aletlerin ağzını keskinleştirmek. (< bile+le- < bileği+le-) -1-
b.- miş 1/68

bilen : bk. **bile**. -1-
b. 23/200

bilenek : bk. **bile** -1-
b. 33/54

bilenzik : Bilezik. -1-
b.+ ler 13/115

bilgi : Bilgi. -3-
b.- lerden 7/2
b.+ m 8/47
b.+ miz 14/83

bilgisizlik : Bilgisizlik. -1-
b. 28/31

bilí:ğımíz : Belik, beliğimiz. Saç örgüsü. bk. TS; belik. -1-
b. 16/35

bilin - : Bilinmek, bilme işine konu olmak, anlaşılmak, öğrenilmek. -3-
b.- ir 4/9
b.- iyidi 55/24
b.- miyidi 55/98

bilir : Bilir, bilen. Bilirkişi. -1-
b. 16/75

bilişli : Bilinçli. -1-
b. 38/33

billa: : Billahi. "İnancın olsun" anlamında kullanılan bir söz. bk. **billaha** -2-
b. 2/152, 2/67

billaha : bk. **billa**: -1-
b. 2/42

bille : Bilye. -1-
b. 33/32

billi : Bilye, yöreye özgü bir oyunun adı. -10-
b. oynardıḳ 2/142, 28/89, 37/15
b. oynarıdıḳ 25/186
b.+ yi 2/143
b. 2/142, 22/14, 33/52, 39/90
gómmeli b. 5/30

bilmece : Bilmece. -2-
b. 55/146

bin : bk. **biŋ** -22-
b. doḳuyüz 53/16
b.+ e 50/67, 50/69
b. 1/3, 10/2, 26/12, 26/5, 4/2, 42/2, 49/2, 53/11, 53/13, 53/137, 53/15, 53/2, 53/207, 53/25, 53/26, 53/31, 53/51

bin - : Binmek. -48-
b.- di mi 17/29
b.- di 14/8, 23/42, 24/34, 25/138, 29/14, 33/9, 41/12, 42/51
ġavıra b.- di 11/35
şu hałıya b.- di 11/35
b.- di: 17/68
b.- diini 11/95
b.- dik 2/13, 26/87, 51/68
b.- dim 2/21, 26/93, 26/94
ata b.- dim 28/41
b.- ece:miş 14/76
b.- eceksiŋ 26/96
ata b.- elerdi 20/10
b.- ellerdi 20/11, 29/45
ata b.- ellerdi 24/22
b.- en 2/88
b.- er 13/23, 2/88
b.- erdi 15/75
ata b.- erdi 20/11

b.- erdik 23/176, 24/26
ata b.- erdik 23/39, 24/22
taḳsiye b.- eriz 24/22
b.- ince 23/46
b.- ip 32/138, 38/15
b.- iyi 49/97
b.- iyirim 55/137
b.- iyor 21/44
b.- miş 26/66
b.- mişler 11/94
b. 16/30, 4/13

bina : bk. **bina**: -1-
b.+ sında 26/128

bina: : Bina. -3-
b.+ da 26/128
b.+ łar 21/21
b.+ yı 38/57

bindir - : Bindirmek. bk. **biŋdir-** -6-
b.- diler 16/32
b.- ilirdi 16/27, 25/195
ata b.- illerdi 24/73
b.- ip 16/32
b.- irdik 23/177

bindiril - : Bindirilmek, bindirme işi yapılmak. -2-
b.- ir 9/87
b.- irdi 14/76

binivir - : Binivermek. -1-
b.- i 14/79

biŋ : Bin, dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı. bk. **bi**:**n, bin** -42-
b.+ de bir 14/138
b.+ de 14/15, 26/86
b. ḳúsürden 38/62
b. 10/5, 14/8, 15/50, 17/97, 2/10, 2/11, 22/19, 26/115, 26/116, 26/117, 26/118, 26/2, 26/4, 26/5, 26/6, 26/64, 26/68, 27/16, 3/107, 3/108, 32/23, 41/12, 41/15, 49/130, 5/41, 52/118, 53/45, 53/46, 55/152, 6/17, 7/149

biŋar : Pınar. bk. **bıŋar, pınar** -1-
b.+ ín 8/92

biŋbaşı : Binbaşı. -4-
b.+ nıŋ 51/5, 51/6
b. 51/9

biŋdir - : bk. **bindir-** -1-
b.- i 14/79

bir : Bir. bk. **bír, bi, bi˚r, bi:r, biṛ, biş** -480-
b. adát 25/153
b. afta 39/33, 51/69, 7/181
b. araya 23/77
b. ara 11/54
b. ay 15/9
b. buçuġ ay 22/6
b. buçuḳ 14/102
b.+ de 13/127, 24/40, 43/40
om b.+ de 53/62
b.+ den 15/71, 52/66, 52/73
b. de 12/51, 22/16, 23/37, 23/91, 25/1, 25/136, 25/142, 28/10, 29/61, 3/116, 3/171, 30/44, 40/50, 55/11, 7/149, 7/167, 8/52, 9/41
b. dilim 11/177
b. diş 28/82
b. güdú 31/56
b. ḫafta 3/56, 3/57
b. ḫaftı 13/34
b. hoş 16/70
b.+ i de 55/131, 8/18
b.+ i 1/55, 1/56, 26/117, 51/19, 8/18
dörtte b.+ i 25/136
om b.+ i 7/74
b.+ idi 14/15
b. ik ay 26/127
ġara b. ılan 23/197
b.+ inde 1/43
haftanıŋ b.+ inde 3/124
b.+ ini 21/59
b.+ isi de 2/34
b.+ isi 1/48
b.+ ler 55/85
b.+ li 25/10
gúzel b. melmeketimiş 3/222
b. millarını 31/39
b. parça 7/176
b. şėy 26/109
b. şiy 19/15
b. tabır 7/42
b. zaman 36/16

b. 1/10, 1/107, 1/116, 1/24, 1/25, 1/7, 1/77, 10/13, 10/14, 10/16, 10/26, 10/6, 11/115, 11/142, 11/145, 11/149, 11/164, 11/172, 11/191, 11/192, 11/193, 11/199, 11/210, 11/25, 11/51, 11/52, 11/59, 11/84, 11/86, 12/19, 12/29, 12/31, 12/46, 12/69, 12/72, 12/73, 12/74, 12/76, 13/107, 13/120, 13/135, 13/23, 13/24, 13/76, 13/8, 13/88, 13/9, 14/10, 14/113, 14/122, 14/123, 14/141, 14/142, 14/144, 14/151, 14/167, 14/24, 14/29, 14/74, 14/8, 14/91, 15/12, 15/32, 15/62, 15/68, 16/100, 16/104, 16/29, 16/37, 16/43, 16/48, 16/58, 16/75, 16/78, 16/79, 16/88, 16/91, 16/93, 16/95, 16/96, 17/51, 18/28, 18/36, 18/39, 19/11, 19/13, 19/14, 19/15, 19/22, 19/59, 19/62, 2/15, 2/21, 2/25, 2/30, 2/97, 20/17, 20/22, 20/27, 20/3, 20/33, 20/39, 20/6, 21/11, 21/53, 22/6, 22/9, 23/119, 23/12, 23/160, 23/186, 23/201, 23/202, 23/21, 23/22, 23/29, 23/30, 23/32, 23/33, 23/35, 23/49, 23/5, 23/97, 23/99, 24/15, 24/16, 24/21, 24/37, 24/38, 24/79, 24/83, 25/1, 25/102, 25/103, 25/106, 25/107, 25/120, 25/135, 25/136, 25/140, 25/141, 25/149, 25/153, 25/2, 25/204, 25/208, 25/222, 25/223, 25/229, 25/236, 25/4, 25/50, 25/61, 25/63, 25/66, 25/72, 25/82, 25/99, 26/10, 26/103, 26/104, 26/110, 26/115, 26/118, 26/29, 26/3, 26/31, 26/43, 26/44, 26/49, 26/64, 26/66, 26/75, 26/83, 26/86, 26/92, 26/97, 26/98, 27/117, 27/46, 27/61, 28/101, 28/18, 28/21, 28/39, 28/48, 28/49, 28/54, 28/8, 28/81, 28/82, 28/83, 29/102, 29/121, 29/140, 29/15, 29/157, 29/39, 29/47, 29/5, 29/58, 29/63, 3/133, 3/136, 3/144, 3/147, 3/195, 3/207, 3/208, 3/212, 3/213, 3/214, 3/222, 3/29, 3/31, 3/73, 3/89, 3/94, 30/14, 30/21, 30/49, 30/50, 31/1, 31/11, 31/16, 31/20, 31/25, 31/39, 31/46, 31/5, 31/6, 31/61, 31/62, 32/116, 32/118, 33/17, 34/21, 34/24, 36/10, 36/30, 37/41, 38/3, 39/33, 39/39, 39/42, 4/12, 4/28, 40/18, 40/2, 40/3, 40/51, 40/63, 40/72, 40/77, 40/8, 41/16, 41/19, 42/26, 42/80, 43/22, 43/32, 43/4, 43/41, 43/43, 43/44, 43/5, 43/52, 43/7, 44/2, 44/23, 44/26, 44/29, 44/43, 44/64, 45/26, 45/48, 45/50, 46/72, 46/73, 49/115, 49/137, 49/146, 49/155, 49/2, 51/110, 51/16, 51/41, 52/1, 52/13, 52/14, 52/16, 52/39, 52/52, 52/6, 52/60, 52/72, 52/75, 52/8, 52/83, 52/85, 52/94, 53/106, 53/124, 53/175, 53/176, 53/195, 53/202, 53/40, 53/41, 55/103, 55/11, 55/12, 55/140, 55/152, 55/2, 55/30, 55/98, 6/25, 6/30, 6/36, 6/39, 6/4, 7/11, 7/122, 7/128, 7/131, 7/150, 7/164, 7/171, 7/173, 7/174, 7/178, 7/180, 7/25, 7/26, 7/42, 7/6, 8/57, 9/71, 9/72, 9/77, 9/86

biŋde b. 14/138

o b. 55/43

yúzde b. 48/66

biŗ : bk. **bi, bir** -8-

b. de 6/36

b. zaman 36/23

b. 11/44, 30/22, 43/6, 45/55, 52/75

hiş b. 11/85

bira:**der :** Birader. bk. **biła**:**der** -1-

b.+ nen 15/13

biraz : Biraz. bk. **biráz, birez** -22-

b. da 32/47, 45/28

b.+ ı 35/14, 35/15

b. 11/202, 11/203, 11/5, 12/43, 15/22, 26/59, 26/72, 26/77, 27/11, 38/29, 43/13, 46/19, 46/22, 8/103

az b. 13/86, 26/67

biráz : bk. **biraz** -8-

b. de 40/78

b. eğiłgin 26/94
b. 13/73, 13/75, 36/20, 4/17, 48/31, 53/201

birbiri : *zamir* Birbiri. Karşılıklı olarak bir diğeri. bk. **biribiri** -42-
b.+ ˇmize 6/37
b.+ mize 11/40, 11/57, 16/54, 3/171, 48/49
b.+ mizi 40/20, 27/60
b.+ lerine 30/23
b.+ ne 11/96, 16/69, 23/203, 24/76, 25/92, 26/111, 26/113, 26/55, 26/58, 26/59, 28/42, 28/49, 30/20, 32/109, 32/118, 32/132, 49/48, 49/50, 7/111, 8/78
b.+ ni 22/26, 28/50, 39/95, 44/49, 47/35, 48/56
b.+ ne 1/27, 51/86, 6/40, 7/7
b.+ ŋe 29/80
b.+ ynen 21/75, 42/54

birbirmiziŋ : Birbirimizin. -1-
b. 27/67

birbirne : Birbirine. -1-
b. 31/32

birbirniŋ : Birbirinin. -1-
b. 29/45

birden : Birlikte, beraberce, hepsi bir arada. -1-
b. 14/8

birdirbir : Birdirbir. (oyun) -3-
b. oynałłardı 29/44, 29/45
b. oynardıḳ 41/35

birer : Birer. -16-
b. 1/22, 11/136, 14/129, 14/93, 23/136, 26/42, 28/43, 29/24, 33/17, 33/18, 52/45, 52/46, 55/29, 8/68

birez : bk. **biraz** -9-
b. de 7/117
b. 1/9, 34/1, 47/13, 48/37, 53/51, 7/136, 8/123
o b. 7/150

biri : Biri. -51-
b. de 23/8, 25/57, 30/10, 30/6, 42/61
b.+ miziŋ divanı 25/59
b.+ n de 27/18
b.+ nde 3/130
b.+ ne 14/43, 19/62, 31/56, 45/61
b.+ ni 14/158, 23/149, 23/7, 30/38
b.+ niki de 11/59
b.+ ninkini 11/59
b. 1/49, 24/41, 25/57, 27/22, 27/43, 30/40, 30/55, 30/6, 32/103, 32/110, 37/45, 37/46, 42/61, 42/73, 44/29, 44/8, 50/33, 50/34, 52/37, 7/161, 8/123, 8/136, 30/39

biribiri : bk. **birbiri** -1-
b.+ mize 26/89

birik - : Birikmek. -4-
b.- iller 29/58
b.- ir 37/21
b.- irdi 29/61
b.- iyołar 3/184

birikTir - : Biriktirmek. -1-
b.- iller 29/47

birinci : Birinci. Bir sayısının sıra sıfatı. bk. **bírinci** -7-
b.+ si 27/56
b. 26/74, 42/68, 7/179
om b. 12/10, 12/11

birinde : *zarf* Birinde, bir zamanda. -1-
b. 14/109

birisi : Birisi. -28-
b. de 26/98, 12/22, 2/55, 26/7
b.+ ne 12/68
b.+ ni 2/146, 3/11, 3/12, 23/8, 10/24
b.+ niŋ 28/42
b. 12/21, 2/88, 26/96, 28/46, 3/86, 30/55, 40/44, 1/44, 1/45, 10/25, 12/22, 12/23, 2/55, 26/7, 38/67, 46/79, 7/70

birḳaç : Birkaç. bk. **biġaş, birḱaş** -1-
b. 32/176

birḱaş : Birkaç. bk. **birḳaç, biġaş** -1-
b. ta:ne 21/78

birli: : Birliği. -1-
usda b. 2/62

birli:**nde** : Birliğinde. -1-
acemi b. 39/28

birliini : Birliğini. -1-
acemi b. 2/61

birlikte : *zarf* Birliktei bir arada. -3-

b. 26/77, 33/65, 46/58
bir sürü : *zarf* Bir sürü, pek çok. -2-
b. 41/27, 41/29
birtecik : Bir tanecik, bir. -1-
b. 16/43
bis : Biz. bk. **biz** -2-
b. seni 11/119
b. seá 39/4
biş - : Bişmek. -47-
b.- er 14/3, 14/6, 17/83, 29/4, 39/66, 39/72, 39/74, 42/40, 5/47, 50/154, 53/118, 55/125, 9/48, 9/66, 9/71
b.- erdi 14/33, 2/65, 47/6, 47/8, 5/47, 9/58
o b.- erdi 14/6
yimek b.- erdi 20/30
b.- eriˇdi 25/45
b.- i:yidi 52/72
b.- ir˚11/22
b.- iriyosaḳ 11/18
b.- iyi 53/116
b.- iyo 11/6, 11/7
b.- iyor 11/3, 11/6, 33/33
b.- iyordu 33/27
b.- mediydi 43/36
b.- ti miydi 19/50, 29/31
b.- ti mi 33/36
b.- ti 34/25
b.- ti:ydi 43/5
b.- tik˚ten kiri 33/33, 9/55
b.- tikten 53/133
b.- tiydi 43/36
biş : Bir. (bir şey > biş ‿ şey) bk. **bi, bir** -20-
b. şi:sini 16/38
b. şi:y 16/14
b. şi: 12/47, 17/75, 2/126, 21/17, 24/48, 25/208, 32/106, 43/6, 7/106, 8/36, 9/89
b. şiler 7/28
b. şiy daḳałłardı 16/75
b. şiycik 49/149
b. şiyim 6/12
b. şiy 16/10
b. şiy 32/72, 49/156
bişir - : Pişirmek. -64-
b.- diler 53/122
b.- dim 11/22, 48/76
b.- ece:ŋe 33/35
b.- en 9/71
b.- i 27/138
yimek b.- i 11/23
b.- icin 52/81
b.- iciŋ 52/100
b.- idi 13/78, 42/84
b.- idik 11/14, 24/45
çay b.- idik 16/44, 16/46
b.- i:di 52/56, 52/57
b.- i:riz 45/72
hoşaf b.- ilerdi 15/24
piłav b.- ilerdi 15/24
b.- iller 13/78, 20/26, 53/113
bułġur b.- iller 20/20
yemek b.- iller 23/12
b.- in 13/76, 29/106
b.- iŋ 13/93, 17/105, 17/106, 29/101, 55/68, 9/45, 9/47, 9/50
b.- ir 33/62
çay b.- ir 24/1
b.- irdik 24/45
sütłaş b.- irdik 24/45
b.- iriz 11/14, 24/32
çorba b.- iriz 29/102
b.- irmişimiş 37/56
b.- iseŋ 9/72
b.- iyi 55/68
b.- iyiller 53/121
b.- iyoŋ 17/83
b.- iz 11/190, 11/31, 13/93, 19/41, 32/19
b.- medim 13/78
b.- mişin 11/27
b.- rim 42/38
b.- riz 13/89, 13/90
maḳarna b.- riz 29/102
piłav b.- riz 29/102
bişirt - : Pişirtmek. -2-
b.- ir 53/116
b.- ti 29/16
bit - : Bitmek. -89-
b.- er 13/52, 17/124, 17/126, 17/127, 28/76, 28/77, 53/95, 9/94, 9/97

b.- erdi 1/94, 11/193, 23/92, 24/31, 40/84
ġozałaḳ b.- erdi 28/93
ot b.- erdi 40/81
pürenner b.- erdi 16/56
b.- erdin 23/104, 23/107, 23/109
b.- eri˘di 25/69
b.- i:di 52/50
b.- i:yidi 52/60, 52/61
b.- inc̊i de 50/120
b.- ip te 28/19
b.- iyi 55/8
b.- iyor 3/189
b.- memeye 32/10
b.- memiş 3/183, 7/42
b.- mez 28/30
b.- mezdin 23/103
b.- mi:ş 14/111
b.- miş 14/112
b.- ti miydi 23/23, 51/70
b.- ti miyidi 49/65
b.- ti mi 2/81, 2/82, 2/85, 49/65, 47/15
b.- ti noḳtasına 53/49
b.- ti 13/20, 16/90, 17/16, 18/23, 18/34, 18/56, 22/26, 23/106, 25/26, 25/85, 3/220, 32/124, 32/133, 32/136, 39/108, 39/23, 39/32, 39/35, 39/41, 9/94, 39/52, 39/53, 39/54, 39/57, 39/84, 39/92, 39/99, 42/51, 48/45, 49/106, 49/65, 5/54, 5/55, 50/120, 50/122, 53/202, 53/58, 53/59
b.- Ti 45/32
b.- tikten 32/34, 32/44

bit : Bit. Yarım kanatlılar alt takımına giren, insan ve memeli hayvanların vücudunda asalak olarak yaşayan böcek. -9-
b.+ iŋ 26/104
b.+ ler 26/103, 37/42, 51/57
b.+ leri 51/57
b.+ ten 51/56
b. 26/103, 51/56

bitik : Bitik. Kötü, fena. -1-
b. 39/63

bitir - : Bitirmek. -20-
b.- di miydi 55/87
b.- di 2/72, 22/6, 24/54, 30/9
úniverste b.- di 50/36
b.- dik mi 2/102
b.- dik 19/31, 26/122, 37/56, 42/68
b.- diler 2/91, 27/30
b.- dim mi 27/105
b.- dim 22/3, 26/129, 7/150
b.- eceŋ 11/153
b.- iP 45/5
b. 30/12

bitki : Bitki. -4-
b.+ ler 11/129
b. 53/191, 6/21
b.+ lerde 53/191

biyaz : bk. **beyaz** -1-
b. 7/114

biyle : bk. **böyle** -23-
b. 32/150, 32/214, 32/54, 32/62, 34/17, 34/8, 40/37, 41/28, 41/35, 43/31, 43/35, 43/37, 44/31, 50/152, 52/107, 53/104, 53/140, 53/190, 53/204, 53/79, 55/163
iyle b. 50/60

biynamaz : Beynamaz. Namaz kılmayan -kimse-. -4-
b.+ ı 7/96
b.+ ıŋ 7/100, 7/97
bu b. 7/104

biz : Biz. (çokluk birinci kişi zamiri) bk. **bíz, bi°z, bi:z, bis** -594-
b.+ de 12/27, 12/47, 12/48, 14/64, 16/61, 17/26, 35/9, 39/16, 39/68, 49/42, 55/93, 9/40
b.+ değ̊i 11/6
b.+ den̊ 11/116, 32/59, 48/31, 48/37, 8/36
b. de 11/56, 11/9, 17/8, 2/143, 21/23, 21/33, 23/170, 24/23, 24/67, 29/93, 3/190, 3/47, 32/30, 32/62, 37/43, 37/44, 41/28, 46/68, 46/89, 47/23, 49/115, 49/53, 50/179, 50/5, 9/5
b.+ e ġarşı 44/59
b.+ e 1/61, 11/146, 11/147, 11/175, 11/180, 11/39, 11/56, 12/30, 14/161, 2/13, 2/153, 25/35,

26/106, 26/54, 30/50, 32/128, 37/43, 41/30, 41/31, 41/36, 46/35, 49/150, 49/54, 49/78, 55/2, 7/126, 8/35
b.+ i 11/104, 2/10, 23/72, 24/54, 26/102, 26/103, 26/106, 26/107, 26/112, 26/121, 26/127, 3/56, 30/20, 30/53, 37/2, 37/46, 37/51, 38/16, 4/40, 41/28, 46/92, 49/55, 50/179
b.+ idik 3/6, 55/162
b.+ ik 32/7
b.+ im 1/100, 1/102, 1/73, 1/98, 10/10, 10/13, 10/14, 11/109, 11/110, 11/112, 11/115, 11/123, 11/125, 11/130, 11/172, 11/192, 11/199, 11/2, 11/212, 11/4, 11/46, 11/5, 11/60, 11/72, 11/77, 11/88, 11/95, 12/18, 12/45, 12/59, 13/116, 13/46, 14/126, 14/2, 14/20, 14/30, 14/83, 14/88, 15/12, 15/14, 15/61, 16/34, 16/37, 16/63, 17/108, 17/117, 17/121, 17/124, 17/14, 17/5, 17/6, 17/8, 18/13, 18/18, 18/28, 18/3, 18/31, 18/39, 18/53, 2/36, 21/2, 21/6, 21/61, 21/69, 22/4, 22/9, 23/176, 23/185, 23/191, 23/27, 23/83, 25/140, 25/67, 25/94, 26/11, 26/20, 26/24, 26/26, 26/34, 26/42, 26/52, 26/80, 26/91, 27/14, 27/47, 27/54, 28/20, 28/3, 28/30, 28/31, 28/4, 28/83, 29/112, 29/14, 29/8, 3/34, 3/9, 30/14, 30/24, 30/30, 30/31, 30/55, 30/8, 31/17, 31/5, 31/54, 32/106, 32/119, 32/17, 32/19, 32/27, 32/28, 32/3, 32/49, 32/51, 32/54, 32/6, 32/65, 32/70, 32/90, 32/98, 33/11, 33/16, 33/23, 33/25, 33/3, 33/44, 33/8, 34/1, 34/20, 34/8, 35/10, 35/14, 35/5, 36/1, 36/11, 36/2, 36/28, 36/36, 36/9, 37/24, 37/34, 38/12, 38/15, 38/19, 38/2, 38/34, 38/36, 38/69, 38/7, 39/102, 39/115, 39/12, 39/13, 39/15, 39/20, 39/21, 39/23, 39/24, 39/32, 39/34, 39/42, 39/53, 39/54, 39/56, 39/59, 39/61, 39/65, 39/89, 4/11, 4/15, 4/25, 4/28, 40/21, 40/34, 40/45, 40/55, 41/10, 41/13, 41/15, 41/29, 41/30, 41/4, 41/6, 42/14, 42/7, 42/72, 43/13, 43/35, 43/37, 43/51, 45/13, 46/10, 46/103, 46/12, 47/24, 47/34, 48/29, 48/32, 48/34, 48/37, 48/40, 48/62, 49/10, 49/103, 49/109, 49/11, 49/111, 49/130, 49/135, 49/150, 49/26, 49/5, 49/6, 5/34, 51/124, 51/126, 51/21, 51/23, 53/10, 53/102, 53/105, 53/110, 53/112, 53/115, 53/123, 53/132, 53/163, 53/188, 53/204, 53/206, 53/208, 53/210, 53/67, 53/99, 55/133, 55/24, 55/35, 55/71, 55/94, 6/18, 6/19, 6/50, 7/106, 7/126, 7/2, 7/40, 7/7, 9/19, 9/74, 9/9, 9/92, 1/28, 36/8, 52/101
bu b.+ im 11/4
şu b.+ im 14/155
ġayrım b.+ im 14/24
b.+ iminen 51/80
b.+ imḵí 45/71
b.+ imkini 11/58
b.+ imkiːbi 14/67
b.+ iz 35/2
b.+ ler de 48/19
b.+ ler 21/22, 25/78, 29/107, 7/59
b.+ lere de 46/63
b.+ lere 23/170
b.+ lerin 23/194
b. 1/90, 11/105, 11/137, 11/141, 11/142, 11/147, 11/154, 11/155, 11/158, 11/160, 11/170, 11/175, 11/181, 11/187, 11/189, 11/26, 11/30, 11/46, 11/63, 11/64, 12/1, 12/2, 12/31, 12/4, 13/1, 14/109, 14/113, 14/117, 15/13, 15/25, 15/32, 15/7, 16/24, 16/28, 16/32, 16/39, 16/49, 17/11, 17/118, 17/12, 17/129, 17/21, 17/26, 17/7, 17/90, 18/55, 18/7, 19/16, 19/19, 19/25, 19/26, 2/11, 2/12, 2/125, 2/14, 2/140, 2/143, 2/151, 2/52,

2/53, 2/57, 2/67, 2/7, 2/8, 21/17, 21/3, 21/32, 21/37, 21/60, 22/18, 22/24, 23/11, 23/122, 23/39, 23/79, 24/7, 24/75, 24/81, 24/82, 25/1, 25/13, 25/132, 25/144, 25/19, 25/201, 25/213, 25/227, 25/228, 25/229, 25/235, 25/33, 26/101, 26/106, 26/109, 26/112, 26/121, 26/24, 26/81, 26/82, 27/138, 28/15, 28/19, 28/2, 29/93, 3/14, 3/16, 3/170, 3/189, 3/23, 3/51, 3/55, 30/25, 30/8, 31/34, 32/145, 32/160, 32/167, 32/2, 32/25, 32/28, 32/52, 32/54, 33/53, 33/57, 33/59, 34/26, 35/15, 35/4, 35/8, 35/9, 36/13, 36/36, 37/16, 38/17, 38/29, 38/40, 38/48, 38/57, 39/46, 39/66, 40/10, 40/28, 40/31, 40/9, 41/16, 41/30, 41/31, 41/36, 41/7, 41/8, 42/57, 42/71, 42/73, 45/41, 46/34, 46/4, 47/30, 48/18, 48/33, 49/100, 49/137, 49/18, 49/31, 49/32, 49/54, 49/55, 49/6, 51/20, 51/52, 51/74, 52/1, 52/131, 53/112, 53/158, 53/190, 53/207, 55/1, 55/29, 55/37, 55/42, 55/49, 55/99, 6/19, 6/7, 7/15, 7/191, 7/37, 7/38, 8/105, 8/106, 8/5, 8/9, 9/10, 9/20, 9/29, 9/37, 9/5, 9/7
o b. 55/162

biziki : Bizimki. -8-
b.+ ler 39/76
b. 16/28, 31/4, 39/15, 39/18, 39/70

biziyi : Beziyi. (beze+y+i belirtme durumu eki) bk. **bezi, beze** -1-
b. 19/41

bizzikle - : Bizziklemek. DS; ucu sivri bir deynekle insanı, hayvanı dürtmek. -1-
b. 17/31

bo : bk. **bu** -1-
b. günüŋ 4/6

boaz : bk. **boğaz** -1-
b.+ a 30/4

bôba : bk. **baba** -1-
b.+ ŋa 51/130

bodura : Pudra. -1-
b. sürüyüdü 39/112

bô: : bk. **bu** -1-
b. arada 32/34

bo:ğaz : bk. **boğaz** -1-
b.+ ına 15/42

bo:ğun : Bugün bk. **boun** -1-
b. 55/103

bo:le : bk. **böyle** -1-
b. 6/38

bó:le : bk. **böyle** -13-
b. 1/102, 1/20, 1/65, 1/7, 1/86, 10/25, 2/86, 3/151, 38/27, 9/100, 9/101, 9/20

bo:un : Bugün. bk. **boun** -1-
b. 52/60

bo:yan - : Boyanmak, boyama işi yapılmak. -1-
b.- maz 25/145

bó:yle : bk. **böyle** -1-
b. 32/88

bôgún : Bugün. bk. **boun** -2-
b. 11/119, 9/75

boğ - : Boğmak. -2-
b.- ardıḳ 55/17
b.- arıḳ 55/15

boğaz : Boğaz. bk. **boaz, bo:ğaz, bovaz** -6-
b.+ dan 1/5
b.+ ı 28/44
b.+ ımız 55/108
b.+ ını 17/67
çanaḳḳale b.+ ının 28/63
b. 1/5

boğğu : Gelin olan kızın başına örtülen kırmızı renkli ince kumaşın veya kafasına takılan kuşağın bağlanmasına verilen ad. -2-
b. 55/15, 55/17

boğu : Gelin olan kızın başına örtülen kırmızı renkli ince kumaş. -1-
b. 55/12

boğuş - : Boğuşmak. -1-
b.- ułłar 17/67

bohçacı : Bohçacı, bohçacı kadın. -1-
b. 21/16

boḳ : Bok, dışkı. -1-

b.+ u 51/87

boł : Bol, dar karşıtı. -6-
b.+ ca 55/72
b.+ udu 53/55
b. paça 5/67
b. 26/53, 53/43, 8/62

ból - : bk. **böl-** -3-
b.- müşler 53/93, 53/94

bólge : Bölge. -3-
b.+ mizde 11/130
b.+ sine 43/23, 43/24

bołłuḳ : Bolluk. -3-
b.+ Ta 32/51
b. 3/223, 5/3

bołu : Bolu. (yer adı) -1-
b. 49/58

bólük : bk. **bölük** -1-
b. 36/11

bólüm : Bölüm. -1-
b.+ leri 46/78

bombała - : Bombalamak, belli bir hedefe bomba atmak. -2-
b.- dı: 53/10
b. -yacaḳ 40/15

bomboş : Bomboş, büsbütün boş. -1-
b. 31/48

boncuḳ : Boncuk. -1-
b. 55/30

bor : Bor. (yer adı) -5-
b. boya: 13/38
b. boyası 13/47, 13/48
b. taḳası 17/58

borda : Bordo. (renk adı) -1-
b. 13/38

borç : Borç, geri verilmek üzere alınan veya ödenmesi gerekli para veya başka bir şey. bk. **borş** -2-
b. harç 50/114
b.+ umuz 31/46

borłu : Bor ilçesinden olan kimse. -2-
b.+ łar 13/48, 13/49

bornova : Bornova. (yer adı) -1-
b.+ da 22/1

borsa : Borsa. -1-
b. 53/209

borş : bk. **borç** -1-
b. 27/22

boru : Boru. -6-
b.+ n 3/158
b.+ ya 32/134
şu b.+ yu 32/136
b. 28/10, 32/134, 51/28

bostan : Bostan. -2-
b. ekellerdi 40/83
b. eḳerdiḳ 45/37

boş : Boş. -6-
b.+ a çałışır 31/51
b. 1/101, 1/26, 14/154, 24/13, 37/17

boşad - : Boşatmak, boşma işini yaptırmak. -1-
b.- ırdı 1/33

boşałt - : Boşaltmak, boş duruma getirmek. bk. **boşat-** -1-
b.- ıłłar 2/52

boşan - : Boşanmak. Hayvan, başlığından, koşum takımından veya bağından kurtulmak. -1-
b.- dı 2/13

boşanma : Boşanmak işi, karı ve kocanın mahkeme kararı ile birbirinden ayrılması işi. -1-
b. 39/107

boşat - : Boşaltmak. bk. **boşałt-** -2-
b.- ıłłar 2/52

boşła - : Boşlamak, bırakmak. -3-
b.- dı 15/56, 38/38
b.- dıḳ 32/15

boşłan - : Boşlanmak, terk edilmek. -1-
b.- dı 46/40

boşuna : Boşuna, boş yere. -1-
b. 20/58

boşver - : Boşvermek. TS; boş vermek. -1-
b. 28/11

botaş : Boru Hatları İle Petrol Taşıma Şirketi adının kısaltması. -1-
b. hatındayıdım 46/51

boun : Bugün. bk. **bo:ğun, bo:un, bôgún, bögún, böğün, böğün, böün, bugún, búgún, buğún, buğún, buğün** -9-
b. 11/171, 11/181, 11/182, 14/10, 42/53, 52/48, 6/43, 7/73

dün b. 11/25
bo̊vaz : bk. **boğaz** -2-
b.+ ları 2/100, 2/99
boy (I): Boy. -13-
b.+ dan ėlbise 44/53
b.+ u 14/102, 7/11, 7/157
boyłu b.+ unca 3/99
b.+ unda 23/175, 38/14
yołuŋ b.+ unda 26/83
b.+ undan 35/4
ġapı b.+ undan 7/177
b. 11/51, 11/52, 8/137
boy (II) : Ortak bir atadan türediklerine inanılan toplumsal ve ekonomik ilişkilerinde anaerkil, ataerkil anlayışı uygulayan geleneksel topluluk, kabile, klan. -3-
túrkmen b.+ u 41/7
túr̲kmen b.+ u 43/21
b.+ undan 43/21
boya : Boya. -22-
b.+ da 16/25
b. çık̲arırdık̲ 25/63
b.+ larınan 12/46
o k̲ók b.+ nıŋ 25/66
bor b.+ sı 13/47, 13/48
rek rek b. yapałłardı 9/18
b.+ yı 12/40, 12/41
b. 12/19, 12/46, 19/16, 25/60
k̲ók b. 13/38, 13/47, 19/14, 25/63, 25/65, 9/18
o b. 25/69
boya - : Boyamak. -19-
b.- dı mı 13/42
b.- dım 20/56
b.- łar 13/38, 13/47, 13/49
b.- łardı 18/47, 19/15
b.- madı mı 12/48
b.- rdı 29/94
b.- rdık̲ 19/13, 19/14, 19/19, 25/61, 25/66, 25/67
b.- rım da 12/18
b.- yoruk̲ 12/46
boyacı : Boyacı, boyama işini, boyacılığı meslek edinen kimse. Kumaş boyayan kimse. bk. **boyaçı** -4-
b.+ lar 9/18
b.+ ya 15/58
b. 13/38, 13/39
boya: : Boyağı. (boyak+ı) bk. **boyak̲** -3-
b. 13/45
bor b. 13/38
boya:**ğ̊ı** : Boyağı. (boyak+ı) bk. **boyak̲** -1-
b. 13/47
boyaçı : bk. **boyacı** -3-
b. ğelirdi 29/93
b. ̊ 29/94
boyak̲ : Boyak. DS; boya. -2-
b.+ ła:r 52/77
ġurug̲ b.+ ła:r 52/77
boyałı : Boyalı, boya sürülmüş, boyanmış veya boyaya batırılmış. -3-
b. kilim 23/9
b. 12/56, 7/89
boyałıtepe : Boyalıtepe. (yer adı) -1-
b. 36/9
boyama : Boyama. Rengi boya ile sonradan verilmiş olan. -1-
b. 19/13
boyan - : Boyanmak, boyama işi yapılmak. -3-
b.- ır 13/51
b.- ırdı 16/25
b.- masın 12/42
boyanacı : Boyacı. -1-
b.+ dan 25/60
boyat - : Boyatmak, boyama işini yaptırmak. -3-
b.- tım 20/55
b. -ıłłar 15/58
b. -ırdık̲ 32/168
boyattır - : Boyattırmak, boyama işini yaptırmak. -2-
b.- ıdık̲ 13/39
b.- rız 13/31
boyłan - : Boylanmak. -1-
b.- ıncı 32/170
bóyle : bk. **böyle** -8-
b. böyle 30/55
b. 1/108, 12/25, 12/50, 33/34, 43/21, 43/32, 6/20
boyłu : Boylu. -2-
b. boyunca 3/99

uzun b. 44/7

boyraz : Poyraz. 1. Kuzeydoğudan esen soğuk rüzgâr. 2. Kuzeydoğu 45°'lik yön. bk. **poyraz** -6-
b.+ a 55/143
b. beklemek 49/68
b. 49/66, 49/67, 55/142, 55/143

boyun : Boyun. -6-
b.+ u 3/146
b.+ una 17/27, 17/30
b.+ uŋu 25/149
b. 53/127

boyuna:**dar** : Boyuna kadar. -1-
b. 14/108

boyunca : *zarf* Boyunca. 1. Boyu veya uzunluğu kadar. 2. Süresince. -2-
b. 23/143
haya:tım b. 12/16

boyuynan : Boyayla. (< boya+y+la) bk. **boya** -1-
ḵók b. 13/38

bóyük : bk. **böyük** -1-
ė:ŋ b. 7/67

boz - : Bozmak. -4-
b.- ałłar 12/77, 12/78
b.- ma 41/20
ġafayı b.- muş 32/68

boz : Boz, kül rengi, gri. (renk adı) -1-
b. 17/54

bozġır : Bozkır. (yer adı) -2-
b.+ dan 40/25
b. 53/100

bozġuş : Bozkuş. Yörede bir kuşa verilen ad. -2-
b. 28/95

bozuḳ : Bozuk, bozulmuş olan. -2-
b. 52/125
b. +umuş 52/125

bozuł - : Bozulmak. -2-
b.- ur 15/36
b.- uyor 35/10

bozussun : Bozulsun. (< bozul-sun) bk. **bozuł-** -1-
b. 17/98

böcek : Böcek. -1-
b. 17/36

bö:ğür : Böğür. 1. İnsan ve hayvan vücudunun kaburga ile kalça arasındaki bölümü. 2. Yan taraf. bk. **bö:r** -2-
b.+ ünde 13/51, 51/127

bö:le : bk. **böyle** -8-
b. 10/18, 15/61, 3/13, 3/21, 32/103, 35/18, 7/27, 9/56

bö:r : bk. **bö:ğür** -1-
b.+ üne 23/15

bö:yle : bk. **böyle** -5-
b. 13/73, 16/74, 25/124, 25/223, 49/118

bö:yle : bk. **böyle** -3-
b. 14/111, 32/130, 32/132

bögún : Bugün. bk. **boun** -1-
b. 28/37

böğe : Böğe. DS; bataklıkta yaşayan, zehirli bir böcek. bk. **böğem, büvelek** -1-
b. 37/30

böğem : bk. **böğe** -1-
b. 37/31

böğün : Bugün. bk. **boun** -1-
b. 15/69

böğün : Bugün. bk. **boun** -2-
b. 15/68, 42/27

böhünkü : Bugünkü. -1-
b. 25/114

böl - : Bölmek. bk. **bel-, ból -** -2-
b.- müşler 53/92
bölük bölük b.- ürdü 53/181

böłú:ğüne : Bölüğüne. (bölük+ü+n+e) bk. **bölük** -1-
ġararġah b. 26/102

bölúk : bk. **bölük** -8-
b.+ e 26/119
b.+ ún 26/119
telem b.+ ünde 26/108
b.+ úne 26/126
ġararġah b.+ ünde 26/102
telem b.+ úne 26/108, 26/114
telsiz b.+ úne 26/114

bölük : Bölük. bk. **belik, bólük, bölúk** -3-
b. bölük bölürdü 53/181
bölük b. bölürdü 53/181

b. ġomutanına 26/120
bölün - : Bölünmek. bk. **belin-** -2-
b.- dü 51/61
b.- düler 51/61
bölüş - : Bölüşmek. -3-
b.- ü:dük 52/76, 52/77
b.- ür 50/136
börá: : Böreği. (< börek+i teklik üçüncü kişi eki) bk. **börek** -1-
saç b. 15/22
böra:ı : Böreği. (< börek+i teklik üçüncü kişi eki) bk. **börek** -1-
b. 50/163
böre: : Böreği. (< börek+i teklik üçüncü kişi eki) bk. **börek** -2-
ġavırma b. 29/74
tatar b. 15/22
böre:ğí : Böreği. (< börek+i teklik üçüncü kişi eki) bk. **börek** -1-
tendir b. 29/74
böre:ği : Böreği. (< börek+i teklik üçüncü kişi eki) bk. **börek** -1-
pendir b. 29/73
böreğ : bk. **börek** -1-
b. ideller 29/133
börek : Börek. bk. **berek, böreğ** -5-
b. çekmeye 45/70
b.+ li 29/6
b. 17/117, 29/28, 29/70
böün : Bugün. bk. **boun** -2-
b. 31/47, 38/32
böye: : Büyüğe. (< büyük+e) bk. **böyük** -1-
b. ġarşı 47/23
böyle : Böyle. bk. **bi˚yle, bi:yle, biyle, bo:le, bó:le, bó:yle, bóyle, bö:le, bö:yle, bö:yle, büyle** -108-
b. böyle 16/56, 25/67, 30/48
b.+ ydi 7/4
b.+ yidi 16/34, 18/33, 34/31
b.+ yi˘di 15/9
b.+ yim 14/152
b. 1/123, 11/11, 11/110, 11/164, 11/222, 11/51, 12/15, 12/28, 12/44, 12/69, 12/70, 13/114, 13/116, 13/121, 13/122, 13/128, 13/22, 13/34, 13/40, 13/66, 13/70, 13/75, 13/87, 13/89, 14/32, 14/82, 15/43, 15/76, 15/8, 16/8, 16/83, 16/94, 17/28, 18/13, 18/18, 2/120, 2/125, 2/20, 20/10, 20/4, 20/40, 20/46, 21/16, 21/25, 21/26, 21/37, 21/45, 21/58, 23/107, 23/173, 23/65, 24/25, 24/75, 25/109, 25/115, 25/189, 25/209, 25/212, 25/42, 25/84, 25/92, 25/96, 26/129, 26/58, 27/22, 28/32, 3/184, 3/9, 30/34, 30/39, 32/131, 32/202, 32/85, 32/98, 33/44, 38/52, 38/54, 42/51, 42/58, 43/43, 43/6, 44/33, 44/34, 44/66, 45/15, 50/118, 7/164, 7/180, 7/194, 7/84, 9/10, 9/68
bóyle b. 30/55
böyle b. 16/56, 25/67, 30/48
böyleli: : *zarf* Böylelikle. -1-
b. 21/33
böylüydü : Böyleydi. (< böyle i-di) bk. **böyle** -5-
b. 14/132, 14/137, 14/7, 14/94, 2/123
böyü - : Büyümek. bk. **böyü-, büyü-** -10-
b.- dúk 51/13
b.- dü 52/78
b.- dük 2/13, 32/31, 33/53, 7/192
b.- düm 4/3
b.- meye 32/38
b.- müş 51/47
b.- yor 5/20
böyü - : bk. **böyü-** -1-
b.- düm 18/1
böyüaşłama : Büyükaşlama. (yer adı) -1-
b. 53/29
böyüdüyołłar : Büyütüyorlar. (büyü-t-ü-yor-lar) bk. **böyüt-, büyüt-** -1-
b. 33/54
böyü:ğdü : Büyüktü. (< büyük i-di) bk. **böyük** -1-
b. 33/61
böyü:ğümüzüŋ : Büyüğümüzün. bk. **böyük** -1-
b. 47/29

böyü:ğüŋ : Büyüğün. bk. **böyük** -1-
b. 29/62
böyü:m : Büyüğüm. bk. **böyük** -1-
b. 49/30
böyü:ne : Büyüğüne. bk. **böyük** -1-
atın b. 17/20
böyü:ŋe : Büyüğüne. bk. **böyük** -1-
b. 9/2
böyüg : bk. **büyük** -1-
b. 22/11
böyüğ : bk. **büyük** -1-
b. eviŋ 25/167
böyük : Büyük. bk. **bөyük, bóyük, büyüK, böyüg, böyüğ, böyük, búyük, büyúk, büyük** -44-
b. apdesi 34/24
b. baş hayvana 17/68
b. böyük 9/54
b.+ e 22/21, 25/226
b.+ ler 3/40, 33/39
b.+ lere ġarşı 47/23
b.+ lere 25/226
b.+ lerimiz 39/57, 39/61
b.+ lerimizden 25/202
b.+ lerimiziŋ 47/30
b.+ lerin 33/64
b.+ sün 15/47
b. tavła 17/34
b.+üdü 49/110
b.+ üm 29/77
b. 11/30, 13/109, 13/119, 13/22, 13/24, 17/54, 2/116, 2/29, 2/37, 2/90, 29/80, 29/82, 3/10, 3/55, 3/57, 49/24, 50/186, 50/67, 51/92, 55/11, 55/121, 8/76
böyük b. 9/54
çoḳ b. 47/24
böyüK: bk. **böyük** -2-
b. o:ğułumun 50/34
ėŋ b. oğłum 7/67
böyük : bk. **böyük** -3-
b. apłam 49/82
b. ġaracada:ğ 21/20
b. o:ğłan da 30/13
böyükaşłama : Büyükaşlama. (yer adı) -2-
b.+ nıŋ 53/22
b. 51/60
böyüḲaşłama : Büyükaşlama. (yer adı) -1-
b. 53/38
böyükbaş : Büyükbaş. Sığır, manda vb. kasaplık hayvanlara verilen genel ad, kocabaş. bk. **böyükbaş, búyükbaş** -2-
b. hayvancılıḳ 48/27
b. 4/32
böyükbaş : bk. **böyükbaş** -1-
b. hayvana 21/45
böyükşehir : Büyükşehir. -1-
b. 38/74
böyüme : Büyüme, büyümek işi. bk. **büyüme** -2-
b. 3/4, 41/8
böyüt - : Büyütmek. 1. Büyük duruma getirmek. 2. Yetiştirmek, bakmak. bk. **büyüt-** -3-
ġız b.- müş 12/62
b.- tük 51/35, 8/9
böyüü : Büyüğü. bk. **böyük** -2-
b. 17/41, 7/64
bu : *zamir* ve *sıfat* Bu. bk. **bo, bô**: -330-
b. adamıŋ 8/140
b. adam 38/24, 44/10, 44/33, 7/124, 8/80
b. adarını 55/90
b. a:bisi 6/36
b. a:şıḳłama 3/144, 3/170
b. a:şıḳłar 3/117
b. ağanıŋ 2/54
b. ałłah keĺamı 30/51
b. amca 31/21
b. anne 11/39
b. ara:zide 53/29
b. ara:zileri 53/48
b. ara:ziler 53/43
b. ayłarda 52/11
b. ayrı 11/102
b. ayten hałamıŋ 11/66
b. bahçe 28/39
b. bėnim 7/179
b. bėn 53/141
b. biynamaz 7/104

b. bizim 11/4
b. cóva:pı da 7/137
b. da: 7/152
b. dağın 26/13
b. daşı 3/154
b. da 32/47, 32/48, 40/76, 50/189, 55/146, 6/34, 8/54
b. didiler 52/127
b. diş 49/49
b. dúğúmü 40/70
b.+ dur 11/188, 32/49
b. dutdan 29/155
b. duv̇a:yı 7/36
b. dünyadan 27/113
b. çałğı mułğı 53/58
b. çevreniŋ 26/59
b. çevriye 1/71
b. çişme 7/10
b. emminẹ 39/118
b. emminŋ 27/72
b. eski 7/42
b. ėşḵıya 44/2
b. eve 52/7
b. ėvin 52/5
b. eviŋ 51/92
b. evler 38/53
b. ġadar da 16/83
b. ġadarını 55/22
b. ġadar 16/59, 17/6, 28/69
b. ġadın 16/34
b. ġarabuŋarda 53/188
b. ġarácada:ğda 21/7
b. ġarapınar 12/5
b. gelece:mi 11/37
b. gemi 41/16, 41/29
b. ġı: 7/129
b. ġızı 3/184, 7/120
b. gṍller 21/16
b. ġonya ovasını 53/81
b. gúlizarın 3/179
b. gṹnden 36/14
b. gúne 10/21, 25/5
b. ġuşurġu 12/81
b. gúzu 2/16
b. ğadar 23/140, 55/73
b. ğadar 55/166, 55/26, 55/52
b. ğůnümüze 29/110
b. ğünnerden 25/5
b. hacınıŋ 23/162
b. ha:le 46/6
b. hałıłarı 13/53
b. hanımıła da 26/88
b. hayvannarın 17/31
b. hemi 53/196
b. herifin 2/32
b. herif 2/45
b. hırsızıŋ 38/26
b. hoTamış hava:lisine 53/21
b. hotamış 53/28
b. iki 53/134
b. ilme: 12/13
b. ineklere 17/37
b. ipra:m 8/141
b. işler 49/146
b. işte 51/53
b. iş 50/183
b. kelimeynen 55/134
b. ḵóyde 18/1, 30/18, 39/107, 39/78, 53/200, 53/44, 53/45, 53/50, 53/99
b. ḵóye 32/38, 53/16
b. ḵóylerin 43/31, 53/41, 53/55
b. ḵóyler 53/40
b. ḵóylüler 32/14
b. ḵóylüyük 41/8
b. ḵóylüyüm 32/23
b. ḵóylü 43/34
b. ḵóyümüzde 26/20
b. ḵóyün 43/2
b. ḵóyüŋ 35/15, 36/6, 41/2, 48/11
b. ḵóy 15/2, 15/3, 17/2, 3/217, 41/8, 43/4, 43/42, 53/2, 53/9
b. łafłarıŋ 32/105
b. ma:ğrałardan 26/15
b. ma:ni 3/85
b. memlekette 28/9
b. millet 32/192
b. nişannıynan 7/111
b. o:ğłan 3/185
b. o:ğůł 14/131
b. oḴułda 43/2
b. ołacaḳ iş 53/207
b. ondan 2/46
b. on 53/18, 53/205

b. ortam 41/13
b. osmannının 1/58
b. otłar 53/159
b. oyunnarı 2/134
b. pezevekler 1/65
b. sahatlerde 21/41
b. sazım 3/150
b. sazłıḳtan 50/127
b. sazłıpınar 37/34
b. seer 33/59
b. sefer 1/94, 51/102
b. seFer 51/103
b. sene 27/11, 53/202
b. su 49/130, 53/25
b. şeḳílde 27/5
b. şekilde 38/49
b. şeKilde 4/35
b. şindik 2/59
b. şiyi 30/12
b. şiyleri 2/53
b. tamam 1/74
b. tarafa 1/73, 32/27
b. tarafta: 48/34
b. túrkmenner 37/27
b. túrkmen 53/34
b. tülü: 12/12
b. tülüyü 12/13
b. tülü 12/5
b. uzunġuyuya 23/203
b. ülen 8/129
b. ülkeye 28/65
b. üzüm 53/118
b. yemá: 53/120
b. yana 32/30
b. yandan 26/67
b. yanda 35/19
b. yanı 53/108
b. yanna da 23/37
b. yanna 23/37, 25/14
b. yannı da 14/59
b. yannı 17/11, 49/112, 49/114, 55/141
b. yasdıḳłarda: 19/13
b. yaşda 25/209
b. yaştan 46/92
b. yavîz selim ḳúlli˚yesini 10/11
b. yavrılarımı 7/72
b. yav 4/39
b. yayłałara 53/8
b.+ ydu 1/56, 5/35
b. yerlere 28/68
b. yimeklerimiz 3/37
b. yiŋgeŋ 11/23
b. yórelerde 46/30
b. yóreler 46/3, 46/4
b. yöreniŋ 26/10
b.+ yudu 40/22, 40/33, 40/34, 40/45, 55/164, 9/9
b. zamanıŋ 25/54
b. zortłarı 7/186
b. 1/25, 12/34, 12/35, 13/116, 13/6, 14/131, 14/95, 17/5, 17/98, 18/10, 2/24, 21/19, 21/35, 21/56, 21/80, 23/100, 25/126, 26/6, 26/98, 27/69, 27/91, 28/92, 30/23, 31/16, 31/18, 31/28, 31/54, 32/104, 32/146, 32/192, 32/203, 32/204, 32/206, 32/211, 32/27, 32/29, 32/40, 32/65, 32/68, 32/75, 32/86, 33/40, 34/18, 34/26, 34/4, 34/9, 37/24, 37/42, 37/43, 38/23, 38/27, 38/48, 38/5, 38/53, 38/57, 4/18, 41/24, 41/7, 42/24, 42/41, 43/10, 43/14, 43/22, 43/42, 43/8, 44/14, 44/31, 44/32, 44/7, 45/29, 46/15, 46/27, 46/39, 46/7, 46/95, 48/25, 48/29, 48/49, 48/57, 48/73, 49/103, 49/111, 49/36, 50/140, 50/181, 53/97, 55/156, 55/161, 7/11, 7/130, 7/85
şu b. 38/19
bua : bk. **buna** -1-
b. 1/33
bu ‿ adaḳ : Bu kadar. -1-
b. 7/189
bu ‿ adar : Bu kadar. -1-
b. 55/90
bu arada : *zarf* Bu arada, bu süre içinde.
b. a. 32/110, 32/31, 49/110
bucaḳ : Bucak. Kenar, köşe, yer. -1-
şo b.+ ta 5/57

budaḳ : Budak. -2-
b. budaḳ 16/59
budaḳ b. 16/59
bu:**da** : bk. **buğday** -1-
tımraş b.+ łar 53/130
bu:**day** : bk. **buğday** -1-
b. 25/137
bu:**ğda** : bk. **buğday** -10-
b. eḵíyi 49/153
b.+ sı 53/202
b.+ sına 53/209
b. 49/154, 49/74, 50/144, 51/91, 53/206, 53/207, 53/208
bu:**g̊da** : bk. **buğday** -2-
b.+ sı 55/140
b. 53/131
bu:**ğday** : bk. **buğday** -1-
b. 25/21
bu:**g̊day** : bk. **buğday** -8-
b.+ ı 40/82
b. öğútülür 27/51
b. 1/108, 23/103, 26/69, 32/15, 42/19
tohumłuḴ b. 28/29
buça:**dar** : Buçuğa kadar. bk. **buçuḴ** -1-
b. 52/14
buçaḳ : bk. **pıçaḳ** -1-
b. 24/60
buçuġ : bk. **buçuḴ** -1-
bir b. ay 22/6
buçuḳ : bk. **buçuḴ** -1-
b. 51/67
buçuḴ : Buçuk, yarı, yarım. bk. **buçuġ**, **buçuḳ** -3-
b. 32/187
az b. 7/62
bir b. 14/102
bugún : Bugün. bk. **boun** -5-
b. 11/116, 11/144, 27/14, 42/26
búgún : Bugün. bk. **boun** -1-
b. 22/18
bu ◡ğadar : Bu kadar. -2-
b. ğ 25/119, 25/119
buğda : bk. **buğday** -4-
b. 48/25, 55/143, 55/146, 55/147
buğday: Buğday. bk. **bu**:**da, bu**:**day, bu**:**ğda, bu**:**g̊da, bu**:**ğday, bu**:**g̊day, buğda, buğday, buyda, buydar, buyday** -13-
b.+ łardan 25/24
b.+ nan 53/201
b. tarłası 25/24
b. yağsın 25/201
b. 21/35, 23/103, 27/15, 27/17, 27/7, 35/17, 4/25, 53/201, 8/62
buğday : bk. **buğday** -1-
b. 15/2
buğún : Bugün. bk. **boun** -1-
b.+ ü de 24/6
buğún : Bugün. bk. **boun** -1-
b.+ ümüze 13/11
buğün : Bugün. bk. **boun** -1-
b. 46/16
buha:**ra** : Buhara. (yer adı) bk. **buhara** -1-
b.+ dan 42/3
buha:**ri** : Buhari. DS; baca. -1-
b.+ si 9/57
buhara : Buhara. (yer adı) bk. **buha**:**ra** -1-
b.+ dan gelme 35/8
buhur : Buhur. DS; erkek deve. -2-
b.+ łar 51/127
b. 7/23
búk - : Bükmek. bk. **bük-** -1-
b.- erdik 11/36
búkül - : Bükülmek. -1-
b.- ür 25/146
buł - : Bulmak. -47-
b.- aca:mıssım 3/200
b.- acaḳ 31/67
b.- acam 3/188
b.- acâŋ 1/61
b.- ałım 25/2
b.- amadı 3/197
b.- amadıḳ 24/15, 24/42
b.- amadım 52/123
b.- amamış 23/155
b.- amaŋ 55/16
b.- amasan 55/164
b.- amassaḳ 27/84
b.- amâyan 27/125
b.- amayyołłar 24/63
b.- amayyoruz 24/46

b.- amazdıŋ 7/182
b.- amazĭdıḳ 32/151
b.- amiyin 55/163
b.- an 44/12
b.- duḳ 46/77, 51/35
b.- dułar 23/194
b.- dum 52/133, 52/134
b.- duŋ da 36/41
b.- duŋ 8/48
b.- duunu 29/103
b.- muş 3/178, 44/8
b.- muşsuŋ 46/76
b.- sun 1/62, 25/53
b.- ucuŋ 34/11
b.- u:r 52/87
yúk b.- ułłar 23/181
b.- ułłarsa 20/3
b.- ur 7/152
b.- ursah 27/84
b.- ursaŋ 27/129
fĭrsat b.- ursaŋ 21/61
b.- uruz 7/170
b.- uyor 3/188
b.-uyu 39/105

bułama : Bulama. DS; ağızı kaynatarak yapılan yemek. -1-
b. 15/52

bułamaç : Bulamaç. Cıvık hamurun kızartılmasıyla yapılan bir yemek. -3-
b. 25/32, 25/42, 25/43

bułan - : Bulanmak. -1-
b.- dı 8/32

bułanma Bulanma, bulanmak işi. -1-
b.+ sından 46/10

bułaşı: : Bulaşığı. (< bulaşık+ı belirtme durumu eki) bk. **bułaşıḳ** -1-
b. 55/108

bułaşıḳ : Bulaşık. -2-
b.+ ı 55/111
b. 55/108

bułaşşı:ŋı : Bulaşığını. bk. **bułaşıḳ** -1-
b. 29/106

bułġur : Bulgur. bk. **burġur** -40-
b. bişiriller 20/20
b.+ nan 39/66
b. ǒğütülür 27/51
b. piłavımız da 3/35
b. piłavı 13/90, 14/6, 16/4, 26/38, 27/59, 39/72, 48/73
b.+ u da 17/112
b.+ u 16/100, 16/98, 16/99, 42/39, 48/77, 48/78, 55/29
diş b.+ u 19/65, 33/46, 33/48
b.+ umuz da 16/100
o b.+ un 16/99
b.+ unu 13/146
b.+ uŋ 16/97
b. üğütüllerdi 39/73
b. 13/144, 13/73, 17/111, 20/20, 20/26, 27/36, 27/78, 33/29, 39/74, 42/39, 48/71, 5/58, 55/73

bułnandan : Bulunandan. (< bulun-an+dan) bk. **bulun-** -1-
b. 29/38

bułun - : Bulunmak. -7-
b.- an 22/23
b.- anından 29/70
b.- madı 43/44
b.- maḳtadır 43/47
sa:bit b.- maḳtadır 43/42
b.- maZ 7/55
b.- ursa 33/47

bułundur - : Bulundurmak. -1-
b.- ułłardı 48/60

bułundurmaḳ : Var olmasını, hazır bulunmasını sağlamak. -1-
b. 48/61

bułuş - : Buluşmak. -2-
rasgele b.- duḴ 8/40
b.- ułłarımış 21/77

bułuşma : Buluşma, buluşmak işi. -2-
b. yapardım 21/76
b. yapar 21/75

bułut : Bulut. -1-
b.+ uŋ 46/8

bułuz : Bluz. -2-
b.+ u da 52/46
b. 52/44

buna : Bu zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi. bk. **bua, buŋa** -10-
b. 12/55, 28/100, 37/43, 38/57, 4/39, 40/43, 45/81,

47/26, 5/38, 8/140

buŋa : bk. **buna** -4-
32/67, 4/29, 53/120, 8/8

buna - : Bunamak. -1-
b.- mış 49/140

bunda : Bu zamirinin bulunma durumu eki almış biçimi. -2-
b. da 7/182
b. 25/179

bundan : Bu zamirinin çıkma durumu eki almış biçimi. -13-
b. ağrın 13/123
b. 1/4, 1/55, 12/3, 12/56, 32/137, 32/65, 39/42, 40/80, 53/7, 55/132, 55/133, 6/36

bunłar : bk. **bunnar** -1-
b. 43/20

bunnan : Bu zamirinin araç durumu eki almış biçimi. -4-
b. 15/3, 22/10, 32/135, 6/2

bunnar : *zamir* Bunlar. bk. **bunłar** -83-
b.+ a 28/43, 28/46, 28/48, 36/8, 38/25, 40/66, 51/105
b.+ da 3/201
b.+ dan 4/18, 6/36
b.+ ı 11/62, 14/23, 19/16, 19/19, 19/44, 2/144, 2/151, 20/30, 25/112, 25/201, 25/21, 36/7, 44/12, 48/26, 55/163, 8/69
b.+ ıdı 14/18, 25/27
b.+ ın 28/41
b.+ ınan 32/164, 53/154
b.+ ıŋ 12/15, 12/49, 23/6, 37/33
b.+ łan 28/48
b.+ ran 28/48
b. 10/11, 12/11, 12/34, 12/49, 12/59, 15/23, 2/144, 21/36, 21/80, 22/22, 23/163, 25/100, 25/138, 25/51, 26/47, 26/54, 27/43, 27/82, 28/4, 3/118, 3/7, 3/85, 32/18, 32/5, 33/25, 34/31, 4/21, 4/26, 42/19, 42/20, 42/23, 42/30, 42/31, 42/78, 43/17, 44/2, 51/66, 53/115, 53/135, 53/159, 7/122, 8/133, 9/100, 9/101, 9/37

bunu : Bu zamirinin yükleme durumu eki almış biçimi. -44-
b. da 1/54, 31/57
b. 11/137, 11/140, 12/13, 12/31, 12/37, 14/109, 14/67, 16/108, 18/16, 18/55, 2/104, 2/119, 2/147, 2/4, 23/6, 23/63, 25/118, 25/179, 3/184, 3/190, 30/22, 32/109, 34/26, 40/73, 41/16, 49/16, 5/66, 50/186, 52/110, 53/120, 55/158, 55/165, 55/50, 7/174, 7/188, 7/189, 7/21, 7/24, 8/125

bunŭ : bk. **bunu** -1-
b. da 7/168

bunu: : bk. **bunu** -1-
b. 45/54

bunuŋ : Bu zamirinin ilgi durumu eki almış biçimi. -20-
b. 16/39, 17/97, 23/78, 26/120, 26/124, 26/89, 31/69, 36/33, 38/53, 4/38, 40/2, 40/75, 42/11, 42/6, 43/9, 44/3, 44/4, 48/25, 53/201, 8/95

buŋałtı : Bunaltı, soğuk ve karlı mevsim; kış. -1-
b.+ da 25/28

bura (I) : Bura, bu yer. bk. **burası** -197-
b.+ da 29/93, 43/42, 52/129**,** 12/2, 23/136, 29/135, 29/28
b.+ dan 51/113, 51/125, 52/110
b. da 23/164
b.+ łar 36/34, 38/13
b.+ lara 12/83
b.+ łara 23/186, 37/28, 42/5
b.+ łarda 12/4, 13/46, 23/145, 23/170, 37/34, 50/116, 50/135, 50/187, 49/5
b.+ łardan 49/121
b.+ łarın 12/3
b.+ łarına 16/75
b.+ łarınan 6/8
b.+ łarıŋ 6/6
b.+ łıyım 1/5, 17/3, 25/11, 3/4
b.+ mız a:ğrı 23/170
b.+ nın 43/12

b.+ nınḳı 39/15
b.+ nıŋ 10/14, 10/17, 11/46, 11/61, 11/77, 2/2, 2/4, 21/2, 21/26, 21/3, 21/69, 21/78, 25/31, 29/26, 3/170, 3/34, 3/50, 30/2, 30/6, 31/21, 32/62, 38/16, 38/30, 38/68, 38/70, 39/10, 39/55, 42/13, 42/17, 42/2, 43/35, 48/2, 48/21, 48/29, 51/22, 6/21, 8/133, 8/4, 8/62, 8/64, 8/82
b.+ ya da 21/71
b.+ ya 12/3, 12/73, 14/115, 17/84, 21/12, 21/15, 21/2, 21/20, 21/22, 21/55, 23/137, 23/162, 23/163, 26/24, 26/50, 28/7, 28/99, 30/33, 30/4, 30/5, 30/53, 32/168, 35/14, 38/26, 38/27, 39/7, 40/7, 43/16, 43/26, 43/41, 45/41, 48/12, 48/4, 48/5, 51/120, 51/126, 51/48, 51/51, 51/52, 52/30, 52/71, 53/11, 53/16, 55/139, 55/143
b.+ ya 26/75
b.+ yı̊ 38/74, 49/84, 50/129
b.+ yıdı 32/37
b. 1/100, 1/15, 1/20, 1/74, 1/98, 10/28, 11/125, 12/8, 17/7, 18/10, 21/68, 23/133, 27/2, 27/4, 3/222, 30/2, 30/38, 30/5, 30/8, 31/2, 31/3, 34/1, 36/11, 36/13, 36/34, 36/9, 37/25, 38/66, 38/67, 39/13, 39/20, 39/21, 39/22, 39/27, 39/49, 4/13, 42/14, 42/7, 43/11, 43/39, 43/43, 43/52, 48/29, 5/2, 5/24, 5/3, 5/4, 5/7, 51/48, 51/49, 52/103, 53/19, 8/115, 8/18, 8/33, 8/55, 8/60

bura (II) : Buraya, bu yere. -7-
b. ğe̊ldik 24/31
b. ğelince 24/28
b. ğe̊ 24/34, 24/4, 24/42, 24/49, 16/83

bura: : Buraya, bu yere. -1-
b. 24/2

bura:**bi** : Bura gibi, burası gibi. -1-
b. 23/172

bura:**dar** : Buraya kadar. bk. **bura (I)** -1-
b. 31/58

buraḳ - : Bırakmak. bk. **bıraḳ-** -1-
b.- ıłlardı 19/29

burăłara : Buralara. bk. **bura (I)** -1-
b. 12/25

burałı : Bu memleketli, bu yerin halkından olan kimse. -2-
b.+ ymış 47/2
b. 13/35

burası : Bu yer, bura. bk. **bura (I)** -7-
b. 10/5, 12/68, 27/90, 1/7, 53/20, 53/21, 53/23

buráya : Buraya. bk. **bura (I)** -1-
b. 17/5

burâya : Buraya. bk. **bura (I)** -8-
b. da 16/26, 32/56
b. 20/42, 32/25, 42/47, 53/21, 53/3, 6/19

buråya : Buraya -1-
b. 25/51

burcu : Burcu. Güzel koku, ıtır. Burcu burcu (ikileme). -5-
b. burcu 25/35, 53/170
b. 53/163
burcu b. 25/35, 53/170

burda : Burada. Bu yerde. -195-
b. da 25/195, 32/62, 32/64, 38/11, 48/6
b.+ yız 4/10
b. 1/121, 1/82, 11/110, 11/115, 11/125, 11/130, 11/139, 11/151, 11/199, 11/2, 11/212, 11/72, 11/93, 12/11, 12/5, 12/72, 14/41, 15/29, 15/31, 16/74, 17/117, 17/121, 17/14, 17/6, 18/13, 18/28, 18/39, 18/53, 18/58, 19/2, 19/22, 20/3, 20/41, 21/11, 21/12, 21/3, 21/35, 21/36, 21/4, 21/41, 21/5, 21/6, 21/71, 21/77, 21/78, 23/106, 23/134, 23/136, 23/142, 23/19, 24/15, 24/22, 24/81, 26/10, 26/26, 26/38, 26/55, 26/61, 26/76, 26/88, 27/25, 27/4, 27/47, 27/54, 27/91, 28/2, 28/24, 28/3, 28/41, 28/71, 28/83, 29/15, 29/5, 29/8, 29/94, 3/23, 30/14, 30/34, 30/6, 31/62, 31/64, 31/68, 32/118, 32/13, 32/17, 32/2, 32/62, 32/63, 32/70, 32/73, 32/90, 32/98, 33/15, 34/27,

35/13, 35/15, 36/25, 36/32, 37/25, 37/28, 37/55, 38/40, 38/44, 38/6, 38/72, 39/10, 39/115, 39/117, 39/12, 39/23, 39/24, 39/30, 39/32, 39/34, 39/41, 39/44, 39/89, 4/25, 4/28, 40/11, 40/3, 40/59, 41/16, 41/3, 41/9, 42/13, 42/14, 42/22, 42/45, 42/47, 42/48, 42/54, 43/13, 43/45, 44/46, 45/12, 45/71, 46/28, 47/24, 47/34, 48/40, 48/62, 48/9, 49/137, 49/140, 49/150, 49/151, 49/74, 5/10, 5/15, 5/17, 5/40, 50/107, 50/152, 51/13, 51/14, 53/104, 53/112, 53/113, 53/18, 53/46, 53/6, 53/67, 6/21, 6/43, 6/50, 6/55, 8/108, 8/111, 8/113, 8/118, 8/128, 8/136, 8/42, 8/43, 8/50, 8/60

burda: : Buradaki. -1-
b. 38/26

burdahı : Buradaki. -1-
b. 38/11

burdaḫı : Buradaki. -1-
b. 38/27

burdaḲı : Buradaki. -1-
b. 27/14

burdan : Buradan. -39-
b. 1/101, 1/108, 1/84, 10/28, 10/8, 11/221, 11/87, 13/128, 16/87, 17/7, 18/40, 2/142, 2/32, 21/61, 21/72, 23/133, 23/149, 23/82, 24/24, 26/34, 26/70, 26/80, 26/91, 28/17, 28/19, 31/6, 37/53, 39/10, 39/11, 40/39, 42/60, 48/11, 48/12, 49/151, 51/66, 55/86, 55/87, 9/87

burçaḳ : Burçak. (bitki adı) -1-
b. 4/24

burġur : bk. **bułġur** -2-
b. 29/38

burıya : Buraya. -2-
b. 39/10, 44/36

buroşit : Bronşit. (hastalık adı) -1-
b.+ ten 11/43

burs : Burs. -1-
b. 55/131

burułarda : Buralarda. -1-
b. 4/10

burun : Burun. -2-
gȯca b. 38/7
ġoca b. 38/12

burunoba : Burunoba. (yer adı) -1-
b. 53/40

buruya : Buraya. -41-
b. 1/117, 1/74, 1/84, 10/12, 10/13, 10/16, 10/19, 10/20, 10/8, 11/81, 13/39, 13/48, 14/105, 14/118, 14/119, 14/121, 16/32, 2/69, 2/70, 32/122, 32/63, 34/22, 35/10, 36/16, 36/38, 37/24, 37/26, 38/16, 38/3, 4/12, 41/2, 41/4, 41/5, 42/10, 48/6, 5/11, 53/128, 6/27, 6/42, 8/27

bu sırałarda : *zarf* Bu sıralarda. Bir şeye ayrılan, uygun görülen veya rastlayan zamanlarda. -1-
b. s. 23/121

but : But. Hayvanların, arka bacaklarının gövdeye bitişik olan dolgun, etli bölümü. -4-
ġoyun b.+ u 53/126
b.+ udur 53/127
b. 53/127

bútçe : Bütçe. bk. **bütçe** -1-
b.+ sine 27/103

bútün : bk. **bütüm, bütün** -1-
b. 53/108

buyda : bk. **buğday** -1-
b. 2/102

buydar : bk. **buğday** -3-
b.+ łarı 13/144
b. 11/123

buyday : bk. **buğday** -5-
b. ġavırġasını 7/15
b.+ ı 2/119, 33/46
b. 2/120, 8/60

buyur - : Buyurmak. -7-
b.- uŋ 25/150, 7/89
b. 11/204, 27/18, 27/95, 3/195, 50/180

búyük : bk. **böyük** -4-
b.+ ler de 19/28
b.+ ler 19/28
b.+ lerimiz 32/28

búyükbaş : bk. **böyükbaş** -1-

b. 53/51
buz : Buz. -2-
b.+ uŋ 49/30
b. 49/61
buzdołabı : Buzdolabı. -2-
b. 11/163, 33/5
buzha:nėye : Buzhaneye. (< buzhane+y+e) buzhane -1-
b. 55/123
buzha:niye : Buzhaneye. (< buzhane+y+e) buzhane -2-
b. 24/32, 8/126
bük - : Bükmek. bk. **búk-** -1-
b.- eŋ 25/149
bük : Bük. DS; yamaç, sırt. -1-
b. 31/8
bükülü : Bükülü, bükülmüş olan. -2-
b. 44/59
iki b. 44/60
bür - : Bürmek. DS; katlamak, devşirmek. -1-
b.- ür 23/18
bürü - : Bürümek. -1-
b.- dü 55/156
bürülü : Bürülü, bürünmüş. -2-
b. 44/52
bürümcek : Bürümcek, koza gibi yumaklanmış şey. -1-
yişil b.+ li 23/190
bürün - : Bürünmek. -1-
b.- ürdúk̲ 11/74
bürüncek : Bürüncek. DS; çarşaf, çar. -1-
b.+ leriŋ 14/66
bütçe : Bütçe. bk. **bútçe** -1-
b.+ ŋ 25/148
bütü:m : bk. **bütün** -1-
b. 13/113
bütüm : bk. **bütün** -11-
b. marıdı 14/88
o b. misa:firlere 9/78
b. 13/114, 14/110, 14/30, 14/4, 14/78, 14/83, 32/38, 8/76, 8/90
bütün : Bütün. bk. **bútün**, **bütü:m, bütüm** -14-
eŋsesinde b. oynałłardı 14/70
b. 12/27, 13/54, 14/121, 14/32, 23/190, 25/61, 26/115, 27/32, 5/47, 5/50, 8/115, 9/30, 9/77
büvelek : Büvelek. DS; Sığırları rahatsız eden bir çeşit sinek, gübre sineği. bk. **böğe, böğem** -1-
b. 17/36
büvelen - : Büvelenmek. Hayvanın büvelek tarafından sokulup rahatsız olması. -1-
b.- di 17/37
büyle : bk. **böyle** -8-
b. 32/202, 38/26, 38/34, 43/29, 44/46, 48/60, 51/41, 55/105
büyúk : bk. **böyük** -1-
b.+ ü 26/65
büyü - : bk. **böyü-** -1-
b.- me 1/5
büyüt - : bk. **böyüt-** -1-
b.- eceğin 23/193
büyük : bk. **böyük** -8-
b. çadır 35/6
b.+ müş 50/68
b.+ üdü 49/25
b. 32/186, 50/66, 50/68, 7/180, 7/75
büyüKaşłama : Büyükaşlama. (yer adı) -2-
b.+ dır 43/17
b. k̲óyünün 53/19
büyüme : Büyüme, büyümek işi. bk. **böyüme** -1-
b. 25/10

C

ca:hil : Cahil. 1. Yeni yetme, toy. 2. Bilgisiz kimse. -4-
c.+ de 8/15
c.+ ler de 3/201
c. 3/201
ca:iz - : Caiz, uygun, yerinde. -1-
ta:biri c.- se 4/11
ca:mi : Cami. Müslümanların ibadet etmek için toplandıkları yer. bk. **camı** -19-

c.+ den 42/49, 55/47
c.+ niŋ 13/105, 30/31, 48/41, 48/42
c.+ sine 51/64
c.+ sinden 30/29
c.+ ye 31/69, 39/4, 53/152
c. yėri 26/15
c.+ yi 10/11, 40/10
eski c.+ yi 40/6
şu c.+ yi 32/84
c. 11/152, 40/5
o eski c. 40/8

ca:**mili** : Camili. (yer adı) -1-
c. 53/39

ca:**nıgóŋülden** : *zarf* Canıgönülden. İçtenlikle, çok isteyerek, canıyürekten. -1-
c. 7/141

ca:**ra** : Sigara. (esrar anlamında) bk. **siġara** -1-
c.+ da da 39/21

ca:**re** : Sigara. bk. **siġara** -4-
c. içellerdi 40/24
c. içenner de 40/26
c. içenner 40/24
c. 51/86

ca:**sız** : Casus, çaşıt. -1-
c. 40/59

ca:**vit** : Cavit. (kişi adı) -1-
aliya:nıŋ c. 14/116

camı : bk. **ca**:**mi** -5-
c.+ da 23/44
c.+ nıŋ 23/43, 51/126
c. 6/19, 6/6

camłı : Camlı, camı olan. -1-
c. 2/109

can : Can. -16-
c.+ ı 27/138, 53/116
c.+ ım da 23/108, 26/115
c.+ ım itmez ołułłar 49/17
c.+ ım 26/89, 32/151, 38/29, 39/24, 39/77, 39/78, 46/83, 53/91, 49/134
c.+ ımız 27/65
c.+ ıŋ 14/140

canavar : Canavar. Kurt, domuz vb. cana kıyan yaban hayvanı. -4-
c. 1/43, 23/124, 3/24, 7/33

candarma : Jandarma. bk. **cenderme, jandarma** -4-
c.+ łarıynan 21/77
c.+ nıŋ 22/5
c.+ sı 21/77
c. 40/13

canłı : Canlı, yaşayan. -1-
c. 31/25

car : Car. DS; Çarşaf, siyah üstlük. -8-
c.+ ıda 14/65
c.+ łar 14/66
c. 11/110, 13/128, 14/65, 14/66

cavit : Cavit. (kişi adı) -1-
c. 14/115

ce:**yran** : bk. **ceyran** -1-
c. 53/183

cehennem : Cehennem. -2-
c.+ de 31/66
c.+ i 31/67

cehepe : Türkiye'de bir siyasi parti olan Cumhuriyet Halk Partisi adının kısaltılmış biçimi CHP'nin okunuşu. -1-
c.+ niŋ 3/11

cehez : bk. **cihiz** -1-
c.+ e 29/8

cehiz : bk. **cihiz** -11-
c.+ e 19/2
c. hałısını 19/5
c.+ i 13/95, 14/20, 16/19, 16/20, 19/3
c.+ ine 19/9
c. 11/39, 19/4, 19/8

celecoş : Celecoş. Yörede, yumurta, soğan, yeşilbiber ve domatesle yapılan, menemen benzeri bir yemek. -1-
c. 13/85

cem : Cem, çokluk, toplanma. -1-
c. ołsun 5/11

cemał : Cemal. (kişi adı) -1-
c. gúrsel 28/6

cemile : Cemre. Şubat ayında birer hafta arayla havada, suda ve toprakta oluştuğu sanılan sıcaklık yükselişi. -2-

c. 51/97, 51/98
cemşir - : Cemşirmek, kızmak, öfkelenmek, baskı altında tutmak. -3-
c.- irim 54/2
c.- rim de 54/4
c. 54/2
cemşirmek : Cemşirmek işi. bk. **cemşir-** -1-
c. 54/5
cena:b : Cenap, büyük. -1-
c. ałłah 10/24
cena:ze : Cenaze. bk. **cėna:ze** -9-
c. evine 39/34
c.+ mize 48/48
c. namazı 39/46
c.+ ye 39/46
c. yemá:ında 53/121
c. 39/32, 39/41, 48/45
cėna:ze : bk. **cena:ze** -1-
c.+ sini 7/99
cenderme : bk. **candarma** -1-
c. 23/157
cennet : Cennet. -2-
c.+ e 31/67
c.+ i 31/67
cep : Cep. bk. **cip** -4-
c.+ inden 53/195
c.+ ine 32/128, 39/117
c. televonŭna 42/50
cepe : Cephe. -1-
c. dutmasın 26/55
ceryan : bk. **ceyran** -5-
o c.+ dan 38/46
c. 2/64, 38/45, 53/184, 9/6
ceryannı : Cereyanlı. bk. **ceyrannı** -1-
c. súbürge 13/53
ceş : Çeç, tahıl yığını. -1-
c. 27/22
ceva:hir : Cevahir, mücevher. -1-
c. daşı 3/72
cevap : Cevap, yanıt. bk. **cóva:p, cövap, cövap, cuvap** -5-
c. virdik 25/1
c. virdi 32/110
c. virebilirseŋ 25/3
c. virirdi 46/15
c. virir 48/53
cevapła - : Cevaplamak. bk. **cėvapła -** -2-
c.- łłardı 13/102
c.- yım 8/10
cėvapła - : bk. **cevapła -** -1-
c.- r 8/80
cėvapłama : Cevaplama, cevaplamak işi. -1-
c.+ ya 8/1
cevapłan - : Cevaplanmak, cevaplama işi yapılmak, yanıtlanmak. -1-
c.- ıyorum 8/121
cevapłandır - : Cevaplandırmak, bir şeyin cevabını, karşılığını vermek, yanıtlandırmak. bk. **cėvaplandır -** -1-
c.- ıyım 40/29
cėvaplandır - : bk. **cevapłandır-** -1-
c.- ĭrım 4/6
ceviz : Ceviz. -6-
c. ġabıı 12/45
c. içi 33/47
c. 17/86, 28/90, 29/135, 5/21
ceyhan : Ceyhan. (yer adı) -1-
adananıŋ c.+ a 42/3
ceyiz : bk. **cihiz** -2-
c.+ i 25/140
ġız c.+ i 33/2
ceyran : Cereyan, elektirik akımı. bk. **ce:yran, ceryan** -15-
c.+ a 53/185
c.+ ı 53/194
c.+ ımızda 27/91
c.+ nısı 55/120
c. sübürgesi 7/191
c. 20/41, 20/42, 21/42, 21/5, 21/50, 5/2, 5/3, 53/194
ceyrannı : Cereyanlı. bk. **ceryannı** -1-
c. ġuyułar 21/51
cıłat : Jilet, yülüme bıçağı. bk. **cilet** -1-
c.+ ı 29/88
cıłbır : Cılbır. (yemek adı) DS; yoğurtlu yumurta. bk. **cilbir** -1-
c. 17/105
cıłpaḳ : Çıplak. bk. **cıpłaḳ** -2-
c. 44/58, 44/58

cımcıvłah : Cımcıvlak/cımcıvlak. Cıvlak DS; tüyleri dökülmüş, soyulmuş. -1-
c. 44/6

cınġan : Çingen, Çingene. bk. **cinġan**, **cinġan, ciŋġan** -5-
c.+ ı 36/12
c. 10/25, 36/17, 36/21, 36/25

cınġıł : Cıngıl. Kuşağın belden düşmesini önlemek amacıyla, kuşandıktan sonra omuzlardan enseye dolanan artık ipi. -1-
c.+ ını 16/42

cınġırtı : Çıngırtı. Çıngırağın sesine benzer keskin ve kesik sesin adı. -1-
c. 41/23

cıpłaḳ : bk. **cılpaḳ** -1-
c. 7/199

cıpłan - : Çıplanmak. -1-
c.- mış 14/111

cırız - : Cırızmak. Toprağı, fazla derine inemeden hafifçe sürmek. -1-
c.- ıłłardı 28/33

cırłı : Cırlı, kırda yetişen bir şeçit ot. (bitki adı) Cır DS; Yabanî meyve ağacı. -1-
c. 28/76

cıva : Cıva. DS; kümes hayvanları ve kuşların baş, kanat ve kuyruklarındaki renkli ince ve uzun tüyler. -3-
c.+ sını 23/34
c. soḳałłardın 23/34
c. 23/36

cıvıt - : Cıvıtmak, ciddiyetten uzaklaşmak. -1-
c.- ıp 8/67

cızġılı : Çizgili, üzerinde çizgi bulunan. -4-
c. cızġılı 20/47, 20/57
cızġılı c. 20/47, 20/57

cızı : Çizi. -2-
c.+ dan 55/86
c.+ ya 55/86

cızzıḳ : Cızzık. Ağustos böceği. (diğer adı için bk. **avıstôs bócee**) -1-
c. da 17/38

cici : Cici, yenge, amca karısı. -10-
tuna c.+ mile 25/186
sıła c.+ niŋ 25/2
c.+ yi 23/72
c. 23/70, 23/71, 29/77, 39/17, 44/18, 44/19

cidde Cidde. (yer adı) -3-
c.+ ye 51/67
c. 51/67, 51/68

ciğała - : Ciğalamak. Haber vermek, bildirmek, işaret etmek. -1-
c.- míş 38/25

cihiz : Çeyiz. bk. **cehez, cehiz, ceyiz, çihiz, çiyiz** -6-
c.+ ini 20/5
cimini c.+ ini 14/38
c.+ lerimiz 14/30
c. 12/82, 14/29, 29/14

cilbir : bk. **cılbır** -1-
c. 17/106

cilet : bk. **cılat** -1-
c.+ inen 39/112

cilvegözü : Cilvegözü. (yer adı) -2-
c.+ nden 51/76
c. 51/75

cim : Çeyiz kelimesiyle bir arada kullanılarak ikileme oluşturan anlamsız bir kelime. -1-
c.+ ini cihizini 14/38

cimri : Cimri. -2-
c.+ ye 5/63
c. 5/64

cina:**yeT** : Cinayet. -1-
c. işlediler 1/78

cinderes : Cinderes. (yer adı) İlgili metnin derlendiği yere yakın olan, günümüzde dağılmış, terk edilmiş eski bir yer adı. (< cin deresi ?) (diğer adı için bk. **cinniören, cinnören** -3-
c.+ li 36/17
c.+ lisi 36/12
c. 36/14

cinġan : bk. **cınġan** -1-
c. 27/40

cinġan : bk. **cınġan** -1-

c.+ narın 2/108

cingil (I) : Cingil. DS; Küçük üzüm salkımı, üzüm salkımındaki küçük salkımcıklar. -3-
üzüm c.+ i de 17/115
c. 17/114

cingil (II) : Cingil. DS; Su veya süt taşınan kap, kova, bakraç. -2-
c. 25/226, 25/227

cingil cingil : *zarf* Cingil cingil. Çok, çokça. Üzüm salkımı gibi çok. -1-
c. 37/42

cingózler : Cingözler. (aile adı) -1-
c.+ iŋ 49/151

cingözo:ğlu : Cingözoğlu. (aile adı) -2-
c. 48/11, 48/5

cingözo:ğułları : Cingözoğulları. (aile adı) -1-
c. 48/18

cingözoğułları : Cingözoğulları. (aile adı) -1-
c. 48/19

cinniören : Cinliören. (yer adı) (diğer adı için bk. **cinderes**) -1-
c. 35/13

cinnören : Cinliören. (yer adı) (diğer adı için bk. **cinderes**) -1-
c. 37/25

cins : Cins. Soy, kök, asıl. -1-
c.+ leri 32/3

ciŋġan : bk. **cıŋġan** -1-
c.+ narın 2/107

cip : bk. **cep** -1-
c.+iŋde 3/74

cipsilik : Cipslik, cips yapımı için. -2-
c. 5/19

cirid : bk. **cirit** -1-
c. oynałłarımış 37/32

cirit : Cirit, cirit oyunu. bk. **cirid** -3-
c. atannar 41/4
c. atılan 41/5
c. oynâyamaz 37/30

civar : Civar, yöre. -1-
o c.+ dan 1/72

ciyer : Ciğer. -1-
c.+ den de 39/66

ciz - (I) : Çizmek, çizgi çekmek. -1-
c.- eŋ 55/85

ciz - (II) : Dizmek. bk. **çiz- (I), diz-** 2-
c.- enner 11/20
c.- er 11/21

cizil - : Dizil bk. **çizil -, dizil-** -2-
c.- irdi 9/31
c.- ir gelir 25/205

co:rafya : Coğrafya, coğrafi özellik. -1-
c.+ sı 8/82

cóva:p : bk. **cevap** -1-
bu c.+ ı da 7/137

cömaa:t : bk. **cöma:t** -1-
c. 49/137

cömaat : bk. **cöma:t** -1-
c. 42/10

cöma:t : Cemaat. bk **cömaa:t, cömaat** -4-
c.+ e 52/39
c.+ ımız 30/30
c. 30/29, 52/37

cövap : bk. **cevap** -1-
c. 3/73

cǫvap : bk. **cevap** -1-
c.+ ı 7/10

cúlük : bk. **cülük** -1-
c. gúter 27/125

cuma : bk. **cuma**: -2-
c. 14/37, 29/81

cuma: : Cuma. (gün adı) bk. **cuma** -10-
c. bazarına 55/75
c. bazarı 55/75
c.+ dan 39/97
c. günü 27/56, 39/96, 39/98, 53/146
c. namazını 30/55
c. sarıḳaya 17/2
c. 30/30

cuma:rtesi : bk. **cumartesi** -1-
c. 39/98

cumartesi : Cumartesi. (gün adı) bk. **cuma:rtesi, cumártesi** -7-
c. gú:n 27/56
c.+ yi 26/101
c. 26/101, 33/15, 39/97, 47/18

cumártesi : bk. **cumartesi** -1-
c. günü 53/61

cumhuriyet : Cumhuriyet. -2-

c. dóneminde 43/13
c. döneminde 43/12

cúmle : *zamir* Cümle, herkes. -2-
c.+ mize 46/64, 50/195

curum : Curum. DS; 1. Taş havuz. 2. Taş veya tahtadan yapılmış oluk, kurna. bk. **curun** -1-
c. 16/84

curun : Curum. DS; 1. Taş havuz. 2. Taş veya tahtadan yapılmış oluk, kurna. bk. **curum** -3-
c.+ a 16/93
c.+ dan 16/85
c. 16/87

cuv̇ap : bk. **cevap** -2-
c. virmemiş 7/166
c. virme 7/166

cülük : Cülük. DS; Kümes hayvanlarının yavrusu, civciv. bk. **cúlük** -1-
c. 17/41

cüz : Cüz. Kur'an'ın bölünmüş olduğu otuz parçadan her biri. -1-
elif c.+ ü 30/49

Ç

çabıḳ : Çabuk. -2-
ç. 1/94, 16/63

çabıt : Çaput. -5-
ç. dıḳa 13/26
ç.+ ınan 13/26
ç. 13/41, 40/19, 55/168

çadır : Çadır. -4-
ç.+ ım 3/112, 3/113
ç. 13/145
büyük ç. 35/6

ça:ğ̊ır – (I) : Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek. -3-
ç.- ıłıyi 55/31
ç.- ırdın 55/33
ç.- mazdıḳ 55/31

ça:ğ̊ır – (II) : Birinin gelmesini kendisine yüksek sesle söylemek, seslenmek.
ç.- mış 37/46

ça:ğ̊ırıł - : Çağrılmak. Çağırma işi yapılmak. -1-
ç.- ıyor 33/48

ça:r – (I) : Yüksek sesle şarkı, türkü söylemek. -6-
çałıp ç.- aca:m 27/115
ç.- ıłłardı 11/223, 13/119
ç.- ıłłardın 23/54
türḳú ç.- ıłłardın 23/2
çałar ç- ır 27/57

ça:r- (II) : Birinin gelmesini kendisine yüksek sesle söylemek, seslenmek. -2-
ç.- dı 26/121
ç.- ı gelirdik 11/173

ça:re : Çare, çözüm yolu. -1-
ç. ołabilirsek 1/64

ça:rıḳ : bk. **çarıḳ** -1-
ç. gíydik 16/52

çağır – (I) : Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek. -5-
ç.- dıḳ 34/23, 34/24

çağır – (II) : Yüksek sesle şarkı, türkü söylemek. -5-
oynayı ç.- ı 23/43
ç.- ıłłar 13/137
ç.- mış 8/124

çâğır - : Yüksek sesle şarkı, türkü söylemek. -1-
türḳú ç.- ır 25/89

çağırma : Çağırmak işi. -1-
ç.+ yïnan 23/43

çaır - : Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek. -2-
ç.- dı 52/106
ç. 2/26

çaḳ - : Çakmak. 1. Yapmak. 2. Vermek. -2-
sełam ç- dıḳ 26/119
ç.- tıḳ 14/107

çaḳałłıḳ : Çakallık. Açıkgözlük, düzencilik, hilecilik, kurnazlık. -1-
ç. yaparımış 6/28

çaḳıł - : Çakılmak, çkma işi yapılmak. -1-
ç.- ırdı 13/31

çaḳma:**nan** : Çakmakla. (< çakmak+la) bk. **çaḳmaḳ** -1-
ç. 40/27
çaḳmaḳ : Çakmak. Çelik, taş, cam, plastik vb. maddeden yapılmış gaz veya benzinle dolu tutuşturma aleti. -1-
dóv̇me ç. 40/27
ç. 51/86
çal - : bk. **çał (I)** -2-
ç.- iyi 39/41
çałġı ç.- iyi 39/41
çał - (I) : Müzik aleti çalmak. -14-
ç.- acak 3/150
ç.- ałłar 13/137, 29/47
def ç.- ałłar 13/137
çałġı ç.- ałłar 15/72
çałġı ç.-ıyı 39/45
ç.- ałłardı 13/115
ç.- ar ça:rır 27/57
ç.- ar 14/70, 8/96
çałġıcı ç.- ar 23/64
ç.- ardı 16/49
ç.- arĭdı 7/44
dėf ç.- arıdı 25/183
zurna ç.- dı 14/90
ç.- ıp ça:raca:m 27/114
çał (II) : Çalmak, hırsızlık yapmak. -6-
ç.- acakłar 51/103
ç.- acaḳłar 2/143
ç.- ardıḳ 37/15
ç.- dıḳ mı 2/143
ç.- mış 11/200
ç.- mışłar da 27/43
çał (III) : Üzerine sürmek. -2-
ġına ç.- ırdı 55/13
parfüm ç.- mış 53/175
çałdır – (I) : Çalma işini yaptırmak. -1-
çałġı ç.- ıłłar 29/47
çałdır – (I) : Telefon ile aramak. -1-
ç.- ım 11/119
çałġı : Çalgı. 1. Müzik aleti, çalgı aleti, enstrüman. 2. Çalgı çalma, müzik. -14-
ç. di:ner 47/17
ç. çałałłar 15/72
ç. çałdırıłłar 29/47
ç. çałıyı 39/44
ç. çaliyi 39/41
ç.+ łar 29/4
ç. mułġı 53/55
bu ç. mułġı 53/58
ç. yapdı 26/77
ç.+ yınan 23/43
ç. 27/54, 29/47, 37/21, 47/16
çałġıcı : Çalgıcı. Çalgı çalmayı kendine meslek edinmiş kimse. -6-
ç. çałar 23/64
ç.+ łar 24/55
ç. 24/20, 26/73, 51/38, 51/39
çałġılı : Çalgılı. Çalgı çalınarak yapılan. -8-
ç. dúğün 42/79
ç. mıłġılı 5/40
ç. 29/6, 42/78, 42/79, 44/46, 44/48
çałı : Çalı. -4-
ç.+ ya 24/20
ç.+ yı iterdik 24/25
ç.+ yı 24/26
ġara ç. 17/108
çałın - : Çalınmak. 1. Çalma işi yapılmak. 2. Çalma işine konu olmak. -7-
ç.- ır 29/4, 33/16
davıł ç- ır 14/72
ġırnata ç.- ır 14/72
ç.- ırdı 44/47
davır ç.- ırdı 29/41
def ç.- ırdı 33/16
çałış - : Çalışmk. -41-
ç.- acaḳ 27/121
ç.- amam 18/18
ç.- amaz 2/81
ç. da 7/167
ç.- dıḳ małışdıḳ 49/134
ç.- dıḳ 13/1
ç.- dıḲ 32/52
ç.- dım 3/10
ç.- ı çałışı 23/171
çałışı ç.- ı 23/171
ç.- ıłłar 29/110
ç.- ır 2/55, 26/124, 27/61, 29/129, 29/130, 30/21
boşa ç.- ır 31/51

ç.- ırĭdım 2/14
ç.- ırım 43/35
ç.- ırımış 1/27
ç.- ıyı 50/36
ç.- ıyírim 43/2
az ç.- ıyoŋ 7/167
ç.- ıyor 18/18
ç.- ıyordu 35/19
ç.- ıyorum 7/166
ç.- i:rim 45/32
ç.- iyirim 43/34
ç.- massaŋ 17/14
ç.- mıyorum 18/18
ç.- saḳ 46/27
ç.- tı:m 53/142, 53/145
ç.- tım 53/149
ç.- tı͡m 40/11

çalışḳan : Çalışkan. -1-
ç. 55/131

çalışma : Çalışma, çalışmak işi. -3-
ç.+ dan 44/64
ç. sahatimiz 26/52
ç. 38/73

çalışmaḳ : Çalışmak, işi veya görevi olmak, bulunmak. -1-
ç. 17/14

çalıştır - : Çalıştırmak, çalışmasını sağlamak. -1-
ç.- dıḳ 2/39

çalḳa - : Çalkamak, çalkalamak. -1-
ç.- yor 16/31

çamaşır : Çamaşır. bk. **çámaşır, çema:şır** -8-
ç.+ da 45/59
ç.+ ı 55/112
ç. yıḳamaḳ 30/16
ç. 45/59, 52/17, 53/170, 55/108

çámaşır : bk. **çamaşır** -1-
ç.+ ımızı 13/54

çamır : Çamur. bk. **çamur** -12-
ç.+ dan 18/58
ç.+ ı 14/100, 14/101
ç.+ ıdı 18/58, 18/60
ç.+ ınan 14/128, 2/128
ç. iteller 23/98
ç.+ nan 2/132
ç. yoł 28/87
ç. 18/59, 23/99

çamur : bk. **çamır** -1-
ç. 34/9

çan : bk. **çaŋ** -4-
ç.+ łar 51/127
ç. 17/58
ince ç. 17/60
siğilli ç. 17/63

çana: : Çanağı. (< çanak+ı) bk. **çanaḳ** -1-
ç. 34/13

çanaġ : bk. **çanaḳ** -2-
ç. oynanırdı 34/13
ç. oynardıḳ 33/52

çanaḳ : Çanak. -6-
ġırıḳ ç. 34/13
ç. çölmek 14/99
ç.+ ınan 11/181
ç.+ łar 9/53
ç. 14/29, 23/49

çanaḳḳale : Çanakkale. (yer adı) -3-
ç. boğazının 28/63
ç. ġaza:sı 40/49
ç. 28/59

çaŋ : Çan. bk. **çan** -7-
ġoyunuŋ ç.+ ı 16/66
ç.+ ınan 24/19, 24/20
ç. 18/55
ġaba ç. 17/60, 17/63

çapa : Çapa, çapalama işi. -1-
ç. yapardıḳ 45/37

çardaḳ : Çardak. -8-
ç.+ łar 11/96
şu ç.+ łar 21/39
ç.+ łardan 11/173
ç. 1/28, 1/30, 13/15, 55/12

çarı͡n : Çarığın. (< çarık+ın) bk. **çarıḳ** -1-
ç. 1/114

çarıḳ : Çarık. bk. **ça:rıḳ** -15-
ç. dikeridi 49/78
ç. gíydik 16/52
ç.+ ı 7/27
ç. 1/111, 1/112, 16/53, 40/22, 46/34, 49/77, 49/78

çarḳa - : Çalkamak. -1-
ç.- rdıḳ 29/97

çarp - : Çarpmak. -2-
ç.- ardıḳ 22/15
ç.- ardıŋ 25/187
çarpıł - : Çarpılmak. -1-
ç.- ırdı 25/187
çarşaf : Çarşaf. -1-
ç.+ ı 13/98
çarşamba : Çarşamba, salı ile perşembe arasındaki gün. -2-
ç. ğún 15/70
ç. 15/69
çarşı : Çarşı. bk. **çarşĭ** -9-
ç.+ da 39/118
ç.+ dan 11/187, 50/188, 55/152, 55/154
ç. helvası 14/5
ç.+ sına 28/55
ç. 1/85, 32/145
çarşĭ : **çarşı** -1-
ç. ekme: 11/187
çat - : Çatmak. -3-
ḳútük ç.- alım 23/62
ç.- sıŋ 7/159
ç. 7/159
çatı : Çatı. -1-
ç. 38/58
çatı:r çatır: *zarf* Çatır çatır. Kuvvetli, sert bir bi ǧimde. -1-
ç. çatır 31/31
çatıłı : Çatılı, çatısı olan. -1-
ç. evler 32/41
çatła - : Çatlamak. -4-
ç.- yaca:mış 2/25
ç.- yıp 7/21, 7/24
ç. 23/59
çatła:nı : Çatlağını. (< çatlak+ını) çatlak; kavurga. -1-
ç. 23/49
çavdar : Çavdar. bk. **çaydar** -9-
ç.+ ıdı 11/123
ç. 15/2, 23/103, 25/21, 4/25, 4/26, 48/26, 8/60
çavış : Çavuş. bk. **çavĭş**, **çaẏuş** -4-
ç.+ ı 23/14, 52/126
ç. 25/151, 26/65
çavĭş : bk. **çavış** -1-
düu̯n ç.+ ı 25/151
çaẏuş : bk. **çavış** -1-
ç. 26/119
çay : Çay. -30-
ç. barda: da 8/6
ç. barda:nıŋ 32/81
ç. barda: 8/7
ç. bişiridik 16/44, 16/46
ç. bişirir 24/1
ç. daḳımını 13/95
ç.+ dan 23/88
ç. demlenmiye 32/138
ç. demleyin 31/64
ç. ġuyarız 11/156
ç.+ ı demledi 32/138
ç.+ ımızı 3/42
ç.+ ınan 8/23
şu ç.+ ınan 5/37
ç.+ ını 48/48
ç.+ ıŋ 32/138
ç. içerdik 33/63
ç. içmeye 32/144
ç. şekeri 24/51
ç. 11/168, 21/55, 27/78, 29/101, 32/141, 5/65, 52/34, 55/47, 8/141, 8/54
çay barda: : Çay bardağı. -3-
ç. b. 8/6, 8/7
ç. b.+ nıŋ 32/81
çaycı : Çaycı. -1-
ç. 8/7
çaydar : bk. **çavdar** -1-
ç. 8/62
çayıu̯ : Çayını. (< çay+ı+n+ı) bk. **çay** -1-
ç. 52/81
çayır : Çayır. -3-
ç. çimene 3/175
ç. 7/46
ince ç. 7/43
çayłan - : Çaylanmak, bir yerde konukken ev sahibi tarafından çay sunulması, konuğun çay içmesi. -1-
ç.- ır 53/107
çek - : Çekmek. bk. **çeḳ -** -122-
ç.- diler miydi 19/47
róportaç ç.- dim 21/10
ç.- e çeke çeke 53/191

ç.- e çeke 2/89
çeke ç.- e çeke 53/191
çeke ç.- e 2/89
çeke çeke ç.- e 53/191
ç.- ecá:m 55/104
ç.- ece:ŋ 16/82
ç.- ece:seŋiz de 7/90
ç.- ece:z 16/32
ç.- ecek 16/82, 28/34
ç.- ecez 2/143
ç.- eller ġara 39/67
ç.- eller 19/46, 2/92
k̲ómbe ç.- eller 29/133
ç.- ellerdi 53/179, 53/180
sap ç.- ellerdi 29/85, 29/86
yünü ç.- ellerdi 25/90
ç.- ememişler 6/33
ç.- emiyim 55/104
ç.- emiyir 38/40
tandır ç.- en 11/189
ç.- eŋ 11/49, 33/29
ç.- er 13/23, 23/138, 32/128, 32/21, 38/54, 53/107
ġarer ç.- er 13/103
nenni ç.- er 29/52
ç.- erdi 53/179
tandır ç.- erdi 11/189
ç.- erdig elimizde 11/183
ç.- erdik 11/10, 2/12, 23/134, 45/42, 51/20, 51/21, 9/6
pałaŋ ç.- erdik 13/21
sap ç.- erdik 15/9, 23/172, 7/38
sapını ç.- erdik 25/113
su ç.- erdik 20/43, 21/43, 24/1
suv̇at ç.- erdik 2/11
ç.- erdim 31/7
deste ç.- erdim 25/109
ç.- erdiŋ 51/41
ç.- eridi 51/18, 51/19, 51/20
ç.- eri˘di 6/37
ç.- erim 32/21, 7/94
ç.- eris 17/80
ç.- eriz 11/19
su ç.- eriz 17/23
suv̇at ç.- erke 17/22
ç. git 10/28
tandır ç.- i:dik 45/19
tandır ç.- i:riz 45/5
ç.- ilirdi 55/119, 55/138
ç.- iyir 38/47
ç.- iyirdi 38/41
ç.- iyirik 55/100
sełavat ç.- iyirim 44/37
ç.- iyo 8/56
ç.- iyoŋuz 50/167
su ç.- iyorum 21/43
ç.- mediŋ 40/15
yün ç.- meğ için 25/90
teyipe ç.- mek 32/104
ç.- messe 40/14
börek ç.- meye 45/70
ç.- miş 6/34, 6/35
ç.- miyim 8/125
ç.- tíğinnen 51/105
daraḳ ç.- tík 24/58
ç.- Ti Kitti 31/11
ç.- ti 38/45
zorłuḳ ç.- ti 28/37
ç.- ti:mizden 11/50
ç.- tiin̲ 2/153
saman ç.- tiiŋ 34/10
ç.- tik mi 2/139
ç.- tik 13/8, 2/14, 2/152, 2/25, 2/26, 2/57, 53/190
çillesin ç.- tik 25/228
filim ç.- tik 21/11
zorłu:nu ç.- Tik 25/78
ç.- tikten kiri 33/29
ç.- tiler 28/86
zorłuḳłar ç- tiler 28/87
ç.- tim 1/41, 37/55, 40/56
ç. 11/104, 11/211, 11/98, 29/138, 8/95

çek : Çek, ceviz kabuğu. -2-
ç. 12/45

çek̲ - : bk. **çek-** -4-
ç.- er 11/52
ç.- Ti 52/4
ç.- Tik̲ 52/11

çek̲el - : bk. **çekil-** -1-
ç.- emedik 52/10

çeker : Çeker, çift çeker traktör. -1-
çit ç. moturuŋ 27/21

çek̲íl - : bk. **çekil-** -6-

ç.- di 49/130, 49/131, 50/121
gíri ç.- iŋ 16/95
ç.- ir 16/74
ç.- irdi 16/83

çeḵíł - : bk. **çekil-** -2-
ç.- díḵden 38/44
ç.- iriˇdi 45/37

çeki : bk. **çekki** -1-
ç.+ sini 16/25

çekit - : Çekitmek, örtünmek, takmak. bk. **çekkit-** -2-
başörtü ç.- illerdin 23/31
ç.- irdik 16/25

çekiç : Çekiç. Çivi çakma, madenleri dövme vb. işlerde kullanılan saplı bir el aleti. **çekiş (II)** -1-
ç.+ inen 40/12

çekil - : Çekilmek. bk. **çeḵel -, çeḵíl -, çeḵíł -, çeḵil -, çekkil-** -22-
ç.- di de 53/178
ç.- di 1/13, 3/221, 50/122, 53/32
ç.- dik 26/85
ç.- inci 1/11, 21/16, 50/129
ç.- iŋ 16/97
ç.- ir 32/94, 39/71
ç.- irdi 13/20, 53/179, 51/83
süt ç.- irdi 18/27
ç.- iyi 49/110, 53/194
ç. dik sıra 3/221
ç.- miş 9/64
ç.- mişler 26/15

çeḵil - : bk. **çekil-** -2-
ç.- di 53/26, 53/27

çekili : Çekili, Çekilmiş olan. -1-
ç. 16/33, 16/68

çekiş (I) : Çekiş, ağız kavgası. -2-
ç. 24/77

çekiş (II) : bk. **çekiç** -2-
ç. 3/147

çekiş - : Çekişmek, ağız kavgası etmek. -3-
ç.- i:n 52/107, 52/108
ç.- iŋ 32/129

çekişme : Çekişme, çekişmek işi. -2-
ç. 29/118, 32/129

çekivir - : Çekivermek. -2-
ç.- eydin 36/11
ç.- iz 55/99

çekki : Çekki, çekki tülü. DS; Kadınların başlarına bağladıkları başörtüsü. bk. **çeki** -6-
ç. tülü 11/47, 11/50
o ç. tülü 12/51
ç. 16/7, 23/32
o ç. 12/13

çekkit - : bk. **çekit-** -2-
altın ç.- ellerdin 23/33
ç.- illerdin 23/33

çekkil - : bk. **çekil-** -1-
ç.- iŋ 16/96

çel - : Çelmek. Çelik oyununda çomak adı verilen değnek ile çeliği yerden uzağa fırlatmak. -1-
çelik ç.- erdik 37/17

çeła: : Çelengi. (< çelenk+i) bk. **çelek** -1-
ç. 38/53

çelebi : Çelebi. DS; kayınbirader. -2-
ç.+ lerim 45/38
ç. 45/40

çeleg : bk. çelek -2-
ç. ev 38/59

çelek : Çelenk. DS; evin saçağı. bk. **çeleg** -2-
ç. 38/57, 38/59

çeli: : Çeliği. (< çelik+i) bk. **çelik** -1-
ç. 32/162

çelig : bk. **çelik** -2-
ç. oynardıḳ 32/160, 37/16

çelik : Çelik, çelik çomak oyunu. **bk. çelig** -12-
ç. çelerdik 37/17
ç. çomaḳ 40/42, 41/34
ç. 27/103, 28/64, 32/162, 37/15, 39/89, 51/77, 55/89

çelteğ : bk. **çeltek** -1-
ç. olurdum 15/48

çeltek : Çeltek, çoban yardımcısı. bk. **çelteğ** -7-
ç. 15/47, 15/48, 17/44, 18/31, 29/148
o ç. 15/49

çema:şır : bk. **çamaşır** -1-
ç. yurduḳ 13/56

çember : Çember. -4-
ç. 23/30, 32/159
ġırmızı ç. 13/121
çemen : Çemen. (bitki adı) -1-
ç. 4/24
çencere : bk. **çencire** -1-
ç.+ de 55/127
çėncere : bk. **çencire** -1-
yemek ç.+ lerimiz 14/31
çencire : Tencere. bk. **çencere, çėncere, tencire** -9-
ç.+ ler 9/53
baḳır ç.+ lerde 14/31
ç.+ lerinen 13/104, 13/106
ç.+ ye
ç. 14/32, 14/33, 25/99
çenki : bk. **çeŋgi** -1-
ç. 48/62
çeŋgi : Çengi. bk. **çenki** -1-
ç. 48/60
çerek : Çeyrek. bk. **çeyrek, çiyrek** -1-
ç. a:ltın 23/19
çerez : Çerez. -1-
ç. 55/116
çeşit : bk. **çişit, çėşit** -5-
ç.+ i 45/54
ç. yimekler 48/73
ç. 11/46, 12/21, 17/63
çėşit : bk. **çişit** -1-
ç. 17/112
çeşitli : Çeşitli. -1-
ç. 4/29
çeşme : bk. **çişme** -1-
ç. 53/182
çėşme : bk. **çişme** -1-
ç. 40/29
çet : Çet. Pelit kabuğu. -1-
ç.+ i 13/44
çetin : Çetin. -1-
ç. 46/12
çetmi : Çetmi. (yer adı) -2-
ç. 8/18, 8/22
çetnevir : Çetnevir. Yörede askere gidecek veya evlenecek erkek için yapılan çalgılı eğlence. -2-
ç. yapar 47/18
ç. 47/17

çevír - : bk. **çevir-** -1-
ç.- diler 53/14
çeviˇrili : Çevrili, çevrilmiş olan. bk. **çevrili** -1-
ç. 27/67
çevir - : Çevirmek. bk. **çevír -** -17-
ç.- diler 25/24
oymaya ç.- diler 26/12
ç.- e çevire çevire 11/15
çevire ç.- e çevire 11/15
çevire çevire ç.- e 11/15
ç.- i 2/98
ç.- iller 19/48
ç.- iŋ 13/85, 9/64, 9/67
ç.- iz 13/58, 2/100, 2/101, 2/99
ç.- mişler 5/7
ç.- riz 11/14, 11/29
çevirt - : Çevirtmek, çevirme işini yaptırmak. -2-
ç.- mişler 1/26
çevre : Çevre. -6-
ç.+ de:ki 9/77
ç. ḳóyler 41/9
bu ç.+ niŋ 26/59
ç.+ sindá: 25/91
ç.+ sinde 22/23
ç.+ ye 1/71
çevril - : Çevrilmek, çevir işine konu olmak. -1-
ç.- ir 13/16
çevrili : Çevrili, çevrilmiş olan. bk. **çeviˇrili** -1-
ç. 1/32
çeyrek : Çeyrek. bk. **çerek, çiyrek** -1-
dörtü ç. geçe 11/153
çez - : bk. **çöz-** -2-
ç.- di:nnen 32/95
ç.- iyoŋ 11/49
çıbı:nan : Çubukla. (< çıbuk+la) bk. **çıbıḳ** -1-
ç. 17/46
çıbıḳ : Çubuk. Değnek biçiminde ince, uzun ve sert olan şey. -1-
ç. 17/46
çıbi̊ḳ : Çubuk. (yer adı) bk. **çıbuḳ** -3-
ç.+ da 51/11, 51/4
ç. 51/4

çı̊bı̊u : Çubuğu. (< çubuk+u) bk. **çıbıḳ** -1-
ç. 51/6
çıbuḳ : Çubuk. (yer adı) bk. **çıbı̊ḳ** -2-
ç.+ da 51/3, 51/4
çıbuḳłu : Çubuklu, çubuğu olan. -2-
ç. 55/14
çı:ğ̊ır - : Bebeğin kulağına ezan okumak. -2-
ç.- ıłır 29/34
ç.- ır 29/34
çı:ğ̊ırıł - : Çağrılmak. Çağırma işi yapılmak. -1-
ç.- ırdı 16/73
çı:ğ̊rıł - : Çağrılmak. Çağırma işi yapılmak. -1-
ç.- ırdı 16/76
çı:n : *yansılama sözcük* Su damlasının çatıdan yere düşmesiyle çıkardığı ses. -1-
ç. çın 32/150
çı:na - : Çiğnemek, ayağı veya tekerleği altına alarak ezmek. bk. **çinne-** -2-
ç.- rdıḳ 45/38, 45/41
çı:r - : Yüksek sesle şarkı, türkü söylemek. -1-
ç.- ıłłar 20/4
çığır – (I) : Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek. -2-
ç.- dın mı 23/200
ç.- ın 23/78
çığır – (II) : Birinin gelmesini kendisine yüksek sesle söylemek, seslenmek. -1-
arḳasından ç.- ırdıḳ 25/219
çıḫ - : bk. **çıḳ -** -1-
ç.- acağ 8/31
çık - : bk. **çıḳ -** -1-
ç.- iyin 51/70
çıḳ - : Çı̊kmak. bk. **çıḫ -, çık-** -179-
ç.- a çıḳa 19/15
çıḳa ç.- a 19/15
ç.- aca:nda da 44/54
ç.- acaḳ yir 25/223
gelin ç.- acaḳ 53/62
ç.- aci:k 45/2
ç.- ałı 38/48
ç.- ałım 11/86
ç.- ałlar 23/131
ç.- ałłar 46/45, 53/6
ç.- ałłarımış 53/4
ç.- amam 3/82
ç.- amaz 8/53
ç.- amazïdıḳ 30/26
ç.- amıyırıḳ 39/62
ç.- ana 1/88
ç.- aŋ 40/44, 51/72, 51/73
ç.- ar 13/45, 13/46, 13/47, 16/77, 16/84, 17/108, 17/112, 2/12, 23/129, 25/5, 25/65, 25/66, 3/127, 39/117, 40/83, 46/60, 46/62, 53/86, 9/86
ç.- ardı 13/124, 13/125, 14/38, 14/48, 28/28, 39/90, 39/98, 44/57, 49/50, 55/138, 55/94
ç.- ardıḳ 1/84, 14/14, 23/140, 37/16, 55/42, 55/52
yayłıya ç.- ardıḳ 14/14
ç.- ardım 1/106, 21/42
ç.- ardın 23/126
ç.- ardıŋ 51/87
ç.- arıdı 32/160
ç.- arımış 32/202
başa ç.- arımış 37/42
ç.- arız 48/48
dağa ç.- arız 15/32
ç.- arḳan bera:ber 47/32
ç.- arkene 1/117
ç.- armış 16/84, 32/199
ç.- arsa 27/88
ç.- dı 13/27, 25/112, 25/165, 25/227, 25/40, 25/51, 32/49, 32/50, 51/29,
51/30, 9/6
ç.- dıḳ 26/86
ç.- dım 26/88, 52/73, 7/144
ç.- ınca 15/22
ç.- ıncaḳ 20/20
ç.- ıncıḴ 53/183
ç.- ıncı 32/48, 5/2
ç.- ıp ta 36/29
ç.- ıyi 39/99, 51/25

ç.- íyi 51/87
ç.- ıyir 47/32
ç.- ıyo 31/38, 55/75
ç.- ıyor 3/161, 31/38
girik ç.- ıyor 31/70
ç.- ıyordu 19/19
ç.- iyi 47/12
ç.- madı 1/109
sa:hip ç.- madı 7/70
ç.- mam 27/105, 52/116
ç.- mamış 37/45
ç.- mâya 32/48
ç.- maz 13/48
ç.- mazdı 28/29, 28/33
ç.- mış 1/46, 25/77, 26/68, 32/202, 37/45, 44/3, 48/18, 49/33, 55/80, 6/49, 8/33
ġırḳı ç.- mış 33/44
ç.- mışłar 3/119
ç.- mıyan 12/46
ç.- mıyıncı 1/110
ç.- sa 53/75
ç.- saḳ 23/123
ç.- sın 52/114
ç.- Tı da 14/131
ç.- tı mıydı 1/33, 16/87, 40/34
ç.- tı mı 2/109, 42/49
ç.- tı 1/29, 13/62, 18/59, 19/25, 25/77, 32/108, 32/115, 32/45, 32/46, 40/52, 47/11, 48/72, 48/83, 50/131, 52/71, 53/163, 55/120, 55/140, 9/30, 41/13
ç.- Tı 23/86, 25/84, 27/37, 51/18
miydana ç.- tı 49/111
ç.- tı:ğı 32/203
ç.- tığı yoḳ 46/60
ç.- tıḳ mı 1/85
ç.- tıḳ 37/49
ç.- tım 52/66, 52/67
ç. 3/215, 29/1, 37/13

çıḳar - : Çıkarmak. -33-
ç.- aca:m 55/104
ç.- aca:n 30/47
sałḡa ç- an 14/16
ç.- dı 26/123
ç.- dıḳ 24/7, 52/130
ç.- dıłar 23/194, 23/199
ç.- dım 28/102, 55/104
ç.- ıdı 14/16, 14/79
ç.- ıdıḳ 2/11, 23/91
su ç.- ĭdıḳ 36/15
ç.- ıḳa 17/24
ç.- ıḳan 50/176
davıłłı zurnałı ç.- ıłłardı 14/74
ç.- ıncı 6/36, 9/49
ç.- ıŋ 27/71
ç.- ıp 14/104
ç.- ırdıḳ 32/164
boya ç.- ırdıḳ 25/63
ç.- ırımış 6/29
ç.- ıyın 55/20
ç.- i:riz 45/10
ç.- mış 44/6
ġa:nun ç.- mış 26/56
ç.- rım 30/41
ç. 32/115

çıḳar : Çıkar, elde edilen, ortaya konulan. -2-
ç.+ ını 9/8
ç. 9/101

çıḳart - : Çıkartmak. -7-
ç.- ık 53/133
ç.- ıłlar 23/64
ç.- ıłłar 9/20
ç.- ın 23/49
ç.- ırdıḳ 11/163, 34/29
ç.- tıŋ 7/27

çıḳıvır - : Çıkıvermek. -1-
ç.- ıyor 14/140

çıḳmak : Çıkmak, çıkmak işi. -1-
ç. 49/34

çıḳrıı̯ : Çıkrığı. (< çıkrık+ı) bk. **çıḳrıḳ** -1-
ç. 2/130

çıḳrıı̯m : Çıkrığım. (< çıkrık+ım) bk. **çıḳrıḳ** -1-
ç. 16/36

çıḳrıı̯nnan : Çıkrığıyla. (< çıkrık+ı+y+la) bk. **çıḳrıḳ** -1-
ç. 2/130

çıḳrıı̯ŋ : Çıkrığın. (< çıkrık+ın) bk. **çıḳrıḳ** -1-
ç. 2/137

çıḳrıḳ : Çıkrık. -5-

ç.+ ta 9/14
ç. 2/139, 2/140

çın : *yansılama sözcük* Su damlasının çatıdan yere düşmesiyle çıkardığı ses. -1-
çı:n ç. 32/150

çınarlı : Çınarlı. (yer adı) -1-
ġarapınarıŋ ç.+ dan 27/41

çıŋġı : Çıngı, kıvılcım. -4-
ç.+ dan 51/87
ç. 49/50, 51/87

çıŋġırdaḳ : Çıngırdak, küçük çan, çıngırak. -2-
ç. 23/35, 23/36

çıra : Çıra, bir tür lamba. -5-
ç.+ nıŋ 24/52
ç. 11/150, 11/151, 24/52, 32/154

çıra:**ğmız** : Çıramız. (< çıra+mız) bk. **çıra** -1-
ç. 16/35

çırıynan : Çırayla. (< çıra+y+la) bk. **çıra** -1-
ç. 11/151

çi:**il** : Çiğil. (yer adı) -1-
ç.+ dir 43/17

çiça:**ni** : Çiçeğini. (< çiçek+i+n+i) bk. **ç̇içek** -1-
ç. 45/47

çiçe:**ŋ** : Çiçeğin. (< çiçek+in) bk. **ç̇içek** -1-
o ç. 14/132

çiçek : Çiçek. -5-
ç. açtıydı 14/132
ç.+ í 51/8
ç.+ leri 14/130
ç.+ leriŋ 25/35
ç. yağınıŋ 25/44

çiçekli : Çiçekli, çiçeği olan. -2-
ç. 12/44
sarı ç. 13/69

çifçi : bk. **çiftçi** -2-
ç.+ niŋ 25/121
ç. 18/10

çifçilik : bk. **çiftçilik** -2-
ç.+ ler 32/38
ç. 18/10

çifli:**miz** : Çiftçiliğimiz. (< ç̇ift ç̇lik+i+miz) bk. **çiftçilik** -1-
ç. 31/5

çift : Çift. (tarım) **çift, çit (I)** -7-
ç.+ ini 26/76
ç. sürdük 51/14
ç. süreŋ 37/16
ç. tołları 26/36
ç. 1/104, 48/77

çi̯ft : bk. **çift, çit (I)** -2-
ç. sürülüyo 17/28
ç. 23/7

çiftçi : Çiftçi. bk. **çifçi, çitçi** -6-
ç.+ niŋ 25/125, 25/126
ç.+ siŋ 46/3
ç.+ yim 46/2
ç. 46/3, 46/4

çiftçili:**nen** : Çift ç̇likle. (< ç̇ift ç̇lik+le) bk. **ç̇ift ç̇lik** -2-
ç. 15/2, 38/36

çiftçilik : Çiftçilik. bk. **çifçilik, çi̯ftçilik, çitçilik** -7-
ç. işte 27/5
ç. yapıyırım da 49/127
ç. 26/24, 35/17, 49/126, 5/4, 6/17

çi̯ftçilik : bk. **çiftçilik** -1-
ç. 46/69

çiftle: : Çiftliğe. (< çiftlik+e) bk. **ç̇iftlik** -1-
ç. 42/60

çihiz : bk. **cihiz** -6-
ç.+ i 11/33, 9/87
ç. 11/35, 12/33, 9/15
o ç. 11/34

çikin : Çirkin. -1-
ç.+ i 3/66

çile : Çile. İpek, yün, pamuk vb. her türlü iplik demeti. -3-
ç. 12/37, 12/38

çille : Çile, zahmet, sıkıntı. -1-
ç.+ sin çektik 25/228

çilli : Çilli. Yörede çilli veya çirli adıyla bilinen, koyunun kaburgasının pişirilmesiyle ve üzüm, çeşitli baharatlar vb.

eklenmesiyle yapılan bir yemek. bk. **çirli** -3-
o ç.+ niŋ 53/120
ç. yema: 53/117
ç. 39/65

çim : Çim. -1-
ç.+ dir 4/29

çimen : Çimen. -3-
çayır ç.+ e 3/175
ç. 3/176, 53/159

çinḱaf : Çinko, çinkodan yapılmış tencere vb. mutfak araçları. -1-
ç.+ łar 9/53

çinne -: Çiğnemek. bk. **çı**:**na-** -1-
ç.- r 9/91

çirḳaf : Çirkef. -1-
ç. sarayındayım 7/113

çirli : bk. **çilli** -1-
ç. 39/65

çiş : Çiş, çocuk dilinde idrar. -1-
ç. yaptı mıydı 34/9

çişit : Çeşit. bk. **çeşit**, **çėşit** -15-
ç. çişit 12/56, 13/40
ç.+ lerini 13/41
ç.+ ten 20/55
ç. 11/4, 11/6, 13/40, 17/81, 25/63, 9/33, 9/97
çişit ç. 12/56, 13/40

çişme : Çeşme. bk. **çeşme, çėşme** -7-
ç.+ niŋ 11/172, 3/86
ç. 13/27, 3/88
bu ç. 7/10

çit (I) : Çift. (tarım) bk. **çift**, **çiḫt** -1-
ç. çeker moturuŋ 27/21

çit (II) : Birbirini tamamlayan iki tekten oluşan (nesneler). -3-
ç. 23/5, 3/73, 52/3

çitçi : bk. **çiftçi** -5-
ç.+ miz 11/9
ç.+ yim 17/3
ç. 17/3, 50/31

çitçili: : Çiftçiliği. (< çiftçilik+i) bk. **ḉift ḉilik** -1-
ç. 27/15

çitçilik : bk. **çiftçilik** -5-
ç.+ te 27/14
ç. 25/117, 38/60, 53/200, 53/46

çiti - : Çitilemek. Kirini çıkarmak için çamaşırın iki yanını birbirine sürtmek. -2-
ç.- ye çitiye 13/55
çitiye ç.- ye 13/55

çitlek : Çiftlek. DS; çekirdek. -2-
ç. ek̲íyi 49/153
ç. 50/144

çitliin̲de : Çiftliğinde. (< çiftlik+i+n+de) bk. **çiftlik** -1-
ç. 2/55

çitlik : Çiftlik. -1-
ç. 3/5

çivi : Çivi. -1-
ç. 17/28

çiyiz : bk. **cihiz** -2-
ç.+ i 9/26
ç.+ leri 9/21

çiyletme : Çiyletme. Yörede, tavada yumurtanın yağ yerine kaymakla pişirilmesiyle hazırlanan bir yemek. -2-
ç.+ si 17/81
ç. 17/83

çiyrek : Çeyrek. bk. **çerek, çeyrek** -1-
ç. 1/24

çiz - (I) : Dizmek. bk. **ciz- (II), diz-** -2-
ç.- erdik 20/48

çiz - (II) : bk. **çöz-** -1-
ç.- emesse 23/150

çizil - : Dizilmek. bk. **cizil-, dizil-** -2-
ç.- di miydi 19/8
ç.- irdi 19/7

çizili : Dizili, dizilmiş olan.-1-
ç. 12/54

çoban : Çoban. -52-
ç.+ a 25/27
ç. da 26/31
ç. dutałłardı 18/32, 26/29
ç. dutardıḳ 23/146
ġoyun ç.+ ı 18/22
ġuzu ç.+ ı 18/22
ç.+ ıdı 1/46
ç.+ ımız 11/9, 13/13, 9/5
ç.+ ıŋ 11/88, 11/89, 11/95, 13/15, 15/39, 17/47, 18/50, 2/49, 26/39

ç.+ nar 12/26, 12/51, 13/13, 15/43, 18/48, 2/151, 53/92
o ç.+ nar 12/24
ç.+ narın 1/42
ç.+ narła 4/34
ç. tülüsü de 12/23
ç. tülüsü 12/23
ç. yardımcılarına 18/31
ç. 1/101, 12/27, 15/39, 15/47, 17/29, 18/27, 18/51, 2/29, 25/27, 26/28, 26/29, 39/51, 42/83, 53/181, 53/92
o ç. 23/147

çobancılıḳ : Çobancılık. Çobanlık işi. -2-
ç.+ a 29/129
ç. 46/7

çoca: : Çocuğa. (< çocuk+a) bk. **çocuḳ** -5-
ç. 19/59, 33/58, 55/26, 8/69, 8/74

çocua : Çocuğa. (< çocuk+a) bk. **çocuḳ** -1-
ç. 45/79

çocu: : Çocuğu. (çocuk+u) bk. **çocuḳ** -16-
ç. 14/165, 16/22, 17/101, 19/63, 2/90, 23/88, 23/91, 23/92, 24/11, 32/217, 33/43, 55/19, 55/22, 8/35
ġız ç. 31/47
o ç. 23/89

çocu:**duḳ** : Çocuktuk. (< çocuk i-dik) bk. **çocuḳ** -1-
ç. 32/28

çocu:**ḳa** : Çocukken. (< çocuk i-ken) bk. **çocuḳ** -1-
ç. 26/75

çocu:**ḳan** : Çocukken. (< çocuk i-ken) bk. **çocuḳ** -3-
ç. 14/166, 22/14, 8/8

çocu:**ḳana** : Çocukken. (< çocuk i-ken) bk. **çocuḳ** -6-
ç. 2/125, 2/128, 33/51, 37/8, 38/66

çocu:**m** : Çocuğum. (< çocuk+um) bk. **çocuḳ** -1-
ç. 14/132

çocu:**mu** : Çocuğumu. (< Çocuk+um+u) bk. **çocuḳ** -1-
ç. 7/73

çocu:**muŋ** : Çocuğumun. (< Çocuk+um+un) bk. **çocuḳ** -1-
ç. 7/64

çocu:**muşum** : Çocuğumuşum. (< çocuk+ i-mişim) bk. **çocuḳ** -1-
ferimsiz ç. 14/119

çocu:**muz** : Çocuğumuz. (< çocuk+umuz) bk. **çocuḳ** -8-
ç. da 24/77
ç. 2/111, 2/123, 2/128, 2/148, 2/151, 2/154, 2/64

çocu:**n** : Çocuğun. (< çocuk+un) bk. **çocuḳ** -1-
ç. 23/90

çocu:**nan** : Çocukla. (çocuk+la) bk. **çocuḳ** -1-
ç. 7/63

çocu:**ŋ** : Çocuğun. (< çocuk+un) bk. **çocuḳ** -7-
ç. 20/13, 23/90, 24/41, 33/43, 34/6, 55/24
o ç. 23/89

çocu:**ŋa** : Çocuğuna. (< çocuk+un+a) bk. **çocuḳ** -2-
ç. 13/102, 25/200

çocu:**ŋu** : Çocuğunu. (< çocuk+un+u) bk. **çocuḳ** -2-
ç. 3/215, 55/33

çocu:**yuz** : Çocuğuyuz. (< çocuk+u+y+uz) bk. **çocuḳ** -1-
oyun ç. 14/120

çocu:**z** : Çocuğuz. (< çocuk+uz) bk. **çocuḳ** -1-
ç. 55/42

çocuġ : bk. **çocuḳ** -2-
ç. annesi 23/92
ç. uyuduğu 34/22

çocuḡ : bk. **çocuḳ** -1-
ç.+ ların 52/78
ç. 12/82

çocuḳ : Çocuk. bk. **çocuġ, çocuḡ** -109-
ç. çoluḳ 50/99
ç.+ a 20/17
ç. emdiriyormuş 3/214
ç. everece:n 20/55
ç. isḫal 33/59

ç.+ ḳan 37/8
ç.+ ŧar 14/93, 30/9, 32/217, 32/219, 32/50, 39/3, 55/35, 23/180
ç.+ ŧara 23/121, 24/50, 50/185, 8/73
ç.+ ŧarı 11/64, 14/121
hała dayı ç.+ ŧarı 14/85
ç.+ ŧarım 12/17, 12/58, 13/31, 29/110, 7/69
ç.+ ŧarımdan 7/77
ç.+ ŧarımı 2/50, 7/105, 7/66, 7/90, 7/91
ç.+ ŧarımıŋ 23/76
ç.+ ŧarımız da 11/116
ç.+ ŧarımıza 23/180
ç.+ ŧarımızı da 55/39
ç.+ ŧarımızı 23/176
ç.+ ŧarın 12/54
ç.+ ŧarına 50/135
ç.+ ŧarınan 55/115, 55/116
ç.+ ŧarıŋ 24/13, 30/55
ç.+ ŧarıŋa 13/32
ç.+ ŧarıyın 50/51
ç.+ ŧarıylan 36/24
ç.+ ŧarıynan 4/35
ç.+ ŧu:muzda 5/19
ç. ołursa 19/62
ç.+ Ta 29/36
yíŋi ç.+ ta 32/215
ç.+ Tan 23/79
ç.+ u 29/36
ġız ç.+ u 46/82
ç.+ um mar 50/33
ç.+ umuza 12/82
ç.+ usun 25/54
ç.+ uz 14/110
ç. 13/133, 13/134, 13/135, 15/12, 19/61, 2/33, 2/56, 21/54, 21/65, 21/66, 22/18, 24/36, 24/76, 3/216, 30/37, 32/130, 32/208, 32/210, 32/217, 34/10, 34/21, 34/23, 34/25, 34/26, 34/27, 34/28, 34/9, 4/2, 46/21, 46/65, 46/71, 50/32, 50/58, 52/23, 7/64, 8/31, 8/33, 8/49, 44/16
çołuḳ ç. 23/120, 46/20, 46/21, 46/68
o ç. 20/18
şu ç. 2/7
ç. 23/180

çocuḳ çołuḳ : bk. **çołuḳ çocuḳ** -1-
ç. ç. 50/99

çocuḲłu : Çocuklu, çocuğu olan. -1-
ġuca: ç. 3/52

çocuḳłu:muzda : Çocukluğumuzda. (< ɕocukluk+u+muz+da) bk. **çocuḳłuḳ** -3-
ç. 39/42, 39/53, 5/34

çocuḳłuḳ : Çocukluk. -5-
ç.+ dan 14/20
ç.+ ta 25/140
ç.+ tan 6/10
ç. 2/133, 2/141

çocuḳłuumuz : Çocukluğumuz. (< ɕocukluk+u+muz) bk. **çocuḳłuḳ** -1-
ç. 26/34

çocuḳłuumuzda : Çocukluğumuzda. (< ɕocukluk+u+muz+da) bk. **çocuḳłuḳ** -4-
ç. 25/217, 26/24, 26/42, 30/22

çocuḳłuunda : Çocukluğunda. (< ɕocukluk+u+n+da) bk. **çocuḳłuḳ** -1-
ç. 49/137

çocuu : Çocuğu. (< çocuk+u) bk. **çocuḳ** -2-
ç. 2/34, 8/31

çocuum : Çocuğum. (< çocuk+um) bk. **çocuḳ** -7-
ç. mar 7/161
ç. 12/58, 9/15, 9/3, 9/45, 9/61, 9/68

çocuumuz : Çocuğumuz. (< çocuk+u+muz) bk. **çocuḳ** -1-
ç. 2/134

çocuuŋ : Çocuğun. (çocuk+un) bk. **çocuḳ** -1-
ç. 52/99

ço:ğ : bk. **çoḳ** -1-
ç. ołursa 13/59

ço:ğudu : Çoktu. (< çok idi) bk. **çoḳ** -1-
ç. 23/108

çoçu:**ma** : Çocuğuma. (çocuk+um+a) bk. **çocuḳ** -1-
ç. 7/156
çog : bk. **çoḳ** -1-
ç. içilir 39/68
çoġ : bk. **çoḳ** -4-
ç. ağıra 5/41
ç. ağır 5/42
ç. eski 30/2
ç. 6/18
çoğ : bk. **çoḳ** -3-
ç. olursa 23/37
ç.+ udu 55/115
ç. 8/44
çoğ̊ : bk. **çoḳ** -3-
ç. oldu 31/34
ç. olurdu da 42/79
ç. ossuŋ 11/195
çoğał - : bk. **çov̇ał-** -6-
ç.- dı 22/19, 32/193, 8/102
ç.- dıından 8/89
ç.- ırd͡ı 19/8
çoğu : bk. **çou** -2-
ç. 21/4͡5, 28/36
çoğ̊u : bk. **çou** -1-
ç. 28/1͡3
çoğudu : Çoktu. (< çok i-di) bk. **çoḳ** -2-
ç. 16/101, 28/96
çoḳ : Çok. (*zarf* ve *sıfat*) **ço**:**ğ̊, çog, çoġ, çoğ, çoğ̊, şoḳ** -205-
ç. ayrıntılı 16/27, 16/28
ç. az 53/50, 53/59
ç. böyük 47/24
ç. datlı 8/73
ç. dinnerdim 1/54
ç.+ ça 55/100
ç. çoḳ 16/79, 50/60
ç. ekti:miz 11/123
ç. eski 30/2, 30/7, 36/36
ç. geçer 30/18
ç. gózel 16/70, 7/130, 7/65
ç. gözel 7/83
ç. gúzel 16/69, 32/103, 4/16
ç. iyi sözlere 16/79
ç. iyiydi 48/44
ç. iyiydi 46/50
ç. iyi 17/75, 26/65, 29/8, 46/105, 46/33, 53/153
ç.+ muş 55/38
ç. olur 27/105
ç. önemli 53/77
ç. severin 16/80
ç. seviyom 3/196
ç.+ tur 3/111
ç.+ udun 23/63
ç.+ umuş 8/123
ç. yaşlılar 36/3
ç. zaman 39/90, 40/52
ç. 1/102, 1/103, 1/43, 10/19, 11/116, 11/130, 11/141, 11/190, 11/199, 11/203, 11/90, 12/16, 12/20, 12/24, 12/29, 12/41, 12/46, 12/54, 12/56, 12/58, 14/34, 14/69, 16/37, 16/58, 16/97, 17/105, 17/118, 17/6, 17/63, 17/7, 2/151, 2/66, 2/95, 20/41, 21/13, 21/15, 21/71, 23/103, 23/56, 24/58, 25/193, 25/207, 25/45, 25/48, 26/10, 26/21, 26/26, 27/4, 27/72, 28/21, 28/36, 28/37, 28/86, 29/15, 3/10, 3/190, 3/197, 3/201, 3/21, 3/222, 3/23, 3/35, 3/59, 3/6, 3/75, 3/85, 30/29, 30/41, 31/54, 32/102, 32/129, 32/163, 32/18, 32/20, 36/2, 40/80, 41/26, 44/25, 44/64, 45/44, 46/33, 46/44, 46/50, 46/91, 47/36, 48/26, 48/48, 48/64, 48/65, 48/68, 48/76, 49/109, 49/128, 49/157, 49/25, 5/49, 5/5, 50/116, 50/159, 50/163, 50/169, 50/174, 50/178, 50/18, 50/26, 50/60, 50/61, 50/68, 50/8, 50/94, 50/99, 51/110, 52/24, 53/101, 53/122, 53/127, 53/149, 53/160, 53/162, 53/171, 53/175, 53/177, 53/195, 53/49, 55/137, 6/57, 7/125, 7/130, 7/161, 7/167, 7/191, 8/100, 8/79, 8/9817/45, 21/10, 24/27, 3/179, 45/35, 46/4, 47/31, 50/162, 7/84, 48/89
az ç. 15/63
dağ ç. 12/57
çoḳ ç. 16/79, 50/60

çók - : Çökmek. bk. **çók̲ -, çök-** -3-
ç.- tü 11/117
ç.- düm 30/48
ç.- erdi 13/108
çók̲ - : bk. **çók -** -1-
ıççaḳ ç.- únce 23/130
çoḳça : *zarf* Çokça, oldukça fazla. -1-
ç. 11/124
çók̲me : Çökme. Bir kısım yerin alttan yıkılarak alçalması. -1-
yir ç.+ si 8/86
çoḳtan : *zarf* Çoktan. Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri. -2-
ç. beridir 40/46
ç. beri 25/173
çók̲úntü : Çöküntü. Jeolojik bir olay sonunda oluşan toprak çöküklüğü. -1-
ç. 53/189
çólmek̲ : bk. **çölmek** -1-
ç.+ lere 53/132
çolu:**nan** : Çolukla. (< çoluk+la) bk. **çoluḳ çocuḳ** -1-
ç. 24/76
çolu:**ŋ** : Çoluğun. (< çoluk+un) bk. **çoluḳ çocuḳ** -1-
ç. 24/41
çolu:**ŋa** : Çoluğuna. (çoluk+un+a) bk. **çoluḳ çocuḳ** -1-
ç. 25/200
çoluḳ çocuḳ : Çoluk çocuk, çocuklarla birlikte aile topluluğu. bk. **çocuḳ çoluḳ** -5-
ç. çocuḳ 23/120, 46/20, 46/21, 46/68, 46/65
çoma: : Çomağa. (< çomak+a) bk. **çomaḳ** -1-
eğrí ç. 16/48
çomaḳ : Çomak, çelik çomak oyunu. -2-
çelik ç. 40/42, 41/34
çona : Çona. DS; çoban yamağı. -1-
ç. 17/44
çorap : Çorap. -6-
ç. ördü: 11/51
ç. örülürdü 14/20
ç. 14/21
da:mat ç.+ ı 24/53
yuŋ ç.+ łar 13/126
ç. 13/125
çorba : Çorba. -42-
ç. bişiririz 29/102
ç.+ dan 29/26
ç.+ dır 47/8
ç.+ mız 3/35
bamya ç.+ sı da 11/6
piriç ç.+ sı da 11/6
ç.+ sı 14/3, 20/29, 39/68, 48/72
ç.+ sĭ 13/4
arabaşı ç.+ sı 55/65
ayran ç.+ sı 53/114, 53/115
bamya ç.+ sı 11/2
yoğurt ç.+ sı 16/5, 19/43, 20/29
ç.+ sın da 55/68
ç.+ sını 55/69
yoğurt ç.+ sını 20/35
ç.+ sınnan 14/2
ç. tası 25/103
ç.+ yĭnan 51/42
ç. 11/2, 14/2, 14/34, 16/5, 20/29, 20/35, 25/101, 26/38, 29/26, 33/25, 42/77, 51/41, 53/117, 9/36
bamya ç. 55/66
yoẏurtlu ç 39/68
çorba:**bi** : Çorba gibi. bk. **çorba** -1-
ç. 25/35
çorbuyu : Çorbayı. (çorba+y+ı) bk. **çorba** -1-
ç. 9/50
çórek : Çörek. bk. **çörek** -3-
ç. 17/118
işli ç. 39/71
çorłu : Çorlu. (yer adı) -3-
ç. 26/125, 26/127
çoşḳun : Coşkun, coşkulu. -1-
ç. sułar 7/142
çoturum : Çoturum. Yörede çoturum veya çoturum eşek adıyla bilinen bir oyun. -3-
ç. eşşek 40/32, 41/35, 55/89
çou̯ : Çoğu. 1. *zamir* Bir şeyin büyük bölümü. 2. *zamir* Çok kimse. bk. **çoğu, çoğu** -4-
ç. 11/77, 45/29, 50/186, 51/22

çoudu : Çoktu. (< çok i-di) bk. **çoḳ** -2-
ç. 51/38, 6/58
çounnuu : Çoğunluğu. (< çoğunluk+u) çoğunluk -1-
ç. 26/59
çousa : Çoksa. (< çok i-se) bk. **çoḳ** -1-
ç. 11/192
çov̇ał - : Çoğalmak. **çoğał -** -7-
ç.- dı 26/46, 3/24, 32/43, 8/85, 8/89
ç.- ıncı 3/24
ç.- mıya 32/39
çov̇ałt - : Çoğaltmak. -1-
ç.- ırım 3/207
çök - : bk. **çók -** -1-
ç.- mesin 20/34
çölmá: : Çömleğe. (< çömlek+e) bk. **çölmek** -2-
ç. 53/132, 55/125
çölma:n : Çömleğin. (< çömlek+in) bk. **çölmek** -1-
ç. 34/13
çölme: : Çömleğe. (< çömlek+e) bk. **çölmek** -1-
ç. 2/90
çölme:ŋ : Çömleğin. (< çömlek+in) bk. **çölmek** -1-
ç. 55/127
çölmek : Çömlek. bk. **çólmeḳ**-3-
ç.+ te 55/126
ç. 13/62
çanaḳ ç. 14/99
çöp : Çöp. -3-
çörden ç.+ den 3/69
ç. 23/106, 30/50
çör : Çöp kelimesi ile birlikte ikileme oluşturan bir kelime. -1-
ç.+ den çöpden 3/69
çörek : Çörek. bk. **çórek** -2-
ç. de 50/160
ç. 29/70
çöz - : Çözmek. 1. Düğümlü, bağlı veya sarılı bir şeyi açmak. 2. Bulmaca, sorun vb.nin bilinmeyen, gizli noktasını bulup açıklamak, sonuca bağlamak. bk. **çez-, çiz- (II)** -4-
ç.- erdi 40/70
ç.- erimişimiş 49/145
ç.- erin 26/98
ç.- üyołłar 12/37
çözgü : Çözgü. Dokumacılıkta atkıların geçirildiği uzunlamasına ipler, arış. -1-
ç. 11/49
çuġur : bk. **çuḳur** -8-
ç.+ a 1/25, 14/105, 17/24
ç.+ ları 14/107
o ç.+ ları 14/107
zahra ç.+ ları 14/101
ç.+ uŋ 14/112
ç. 8/83
çuġur : bk. **çuḳur** -1-
ç. 45/48
çuġurova : Çukurova. Adana, Mersin, Osmaniye ve Hatay illerini içine alan güney anadoludaki coğrafi, ekonomik ve kültürel bir bölgedir. -1-
ç.+ ya 5/60
çuḳur : Çukur. bk. **çuġur**, **çuġur** -12-
ç.+ a 11/131
o ç.+ a 53/168
ç. deşellerdi 40/38
ç.+ ları 14/107
ç. 14/112, 2/118, 2/119, 32/228, 45/48, 53/167, 53/189
çuł : Çul. -2-
ç.+ u 23/39
ç. 55/168
çułłan - : Çullanmak. DS; toplanmak. -2-
ç.- mış 14/132
arı ç.- mış 14/114
çumra : Çumra. (yer adı) -12-
ç.+ da 39/11
ç.+ dan 32/27
ç.+ ya 1/20, 43/10, 32/26, 43/18
ç. 43/10, 43/46, 43/8, 43/9, 48/15
çumrałı : Çumralı, Çumra ilçesinden olan kimse. -1-
ç. ibilim 39/111
çúnkü : *bağlaç* Çünkü. -1-
ç. 12/42
çuv̇ał : Çuval. -13-
ç.+ a 26/69, 29/98, 44/1

ç.+ ınan 23/150, 24/50
ç.+ łara 2/113
ç.+ łarınan 1/89
ç. muvał 49/38
ç. 30/22, 32/179, 40/26, 55/78
çürü - : Çürümek. -1-
ç.- düḴ 23/171
çüz : Yüz. (yüz > üç ‿ çüz) bk. **yüz (I)** -6-
üç ç. om 26/5
úç ç. 26/4
üç ç. 15/40, 31/21, 40/63, 40/64

D

da : Kuvvetlendirme edatı ve bağlaç olarak görev yapan enklitik. bk. **da**: **(II), de, dė, ta, te** -622-
oła d. bilir 15/45
ołmaya d. bilir 15/45
goyun d. gúttüm 13/10
guzu d. gúttüm 13/10
d. 1/100, 1/107, 1/111, 1/112, 1/113, 1/122, 1/37, 1/70, 1/90, 10/18, 2/27, 2/30, 2/69, 3/75, 45/61, 51/34, 51/83, 52/6, 55/100, 55/115, 55/126, 55/92, 9/61, 9/70
acıḳ d. 53/168
adam d. 2/88, 39/84, 5/66, 7/180, 7/67
adamı d. 44/35
adamım d. 3/208
adana d. 41/36
adı d. 51/102
a:ğızınĭ d. 16/54
a:ğşam d. 55/13
a:nadıyırım d. 41/20
a:natmâyım d. 53/56
a:nattı d. 1/55
ağır ataşta d. 9/66
aḳrabałarım d. 31/58
aḳşam d. 9/79, 9/93
ałacam d. 3/198
ałamaz d. 30/10
ałtında d. 16/56
anaŋızı d. 28/46
anası d. 16/34, 16/39
anasını d. 33/55
anłamı d. 4/38
apłałara d. 7/121
arkada d. 53/128
arḳadan d. 23/35
arḳadaşıŋı d. 32/126
arḳadaşłarımı d. 26/70
arvatları d. 8/64
asıłımız d. 21/6
assaḳ d. 30/52
aşkarı d. 51/57
aşşa:n d. 31/13
atardın d. 23/100
atmışlar d. 2/47
avanTaş d. 52/78
avrat d. 52/61
ay d. 26/124
aya:nı d. 47/31
aya:ŋı d. 8/73
ayın d. 26/81
ayłı: d. 15/50
aynı d. 39/100
ayrannıaşımız d. 33/34
ayva d. 17/108
az d. 17/104
baa d. 8/35
baba d. 44/25
babaları d. 11/86
babam d. 37/52
babanıŋ d. 39/105
babaŋızı d. 28/46
babası d. 26/4, 6/25
babasın d. 21/61
ba:ğlayıḴ d. 49/31
baḳłava d. 55/49
bamya d. 53/116
bamya çorbası d. 11/6
bamyıyı d. 11/14
bana d. 45/67
baŋa d. 28/14
başçavış d. 6/47
başçavışı d. 6/50
başġa d. 6/6
başġasın d. 39/55
başında d. 14/53

başḳa d. 16/10, 16/5, 24/48, 25/232, 33/39, 40/45
başḲa d. 21/36
baya: d. 14/143
bayağı d. 46/25
bayram d. 49/82
bedduv̇a:yı d. 11/198
beraḳatı d. 16/101
bi ġarış d. 32/162
bilmiyorun d. 30/27
bilmiyoruz d. 26/112
biraz d. 32/47, 45/28
boşuyamadım d. 7/162
boyarım d. 12/18
bo̱yüK o:ğ̊lan d. 30/13
bu cóva:pı̊ d. 7/137
bu d. 32/47, 32/48, 40/76, 50/189, 55/146, 6/34, 8/54
bu ġadar d. 16/83
bu hanımıla d. 26/88
bu yanna d. 23/37
bu yannı d. 14/59
bułduŋ d. 36/41
bułġur piłavımız d. 3/35
bułġuru d. 17/112
bułġurumuz d. 16/100
bułuzu d. 52/46
bunda d. 7/182
bunu d. 1/54, 31/57
bunŭ d. 7/168
bura d. 23/164
buraya d. 21/71
burâya d. 16/26, 32/56
burda d. 25/195, 32/62, 32/64, 38/11, 48/6
ca:rada d. 39/21
canım d. 23/108, 26/115
cızzıḳ d. 17/38
da: d. 23/146, 52/112
daha d. 24/63
daḳdıḳları d. 17/63
daşı d. 34/17
dayım d. 11/120
dayımıŋ d. 1/50
dıḳıŋ d. 11/182
dıştahınnara d. 25/150
dó:vmá aşı d. 53/129
doḳuyan d. 55/77
dórd ay d. 26/125
durmaz d. 48/80
duruyum d. 11/172
dutar d. 28/40
duyayın d. 25/213
duymaz d. 36/5
çałış d. 7/167
çałmışlar d. 27/44
çay barda: d. 8/6
çıḳaca:nda d. 44/54
çıḲTı d. 14/131
çiftçilik yapıyırım d. 49/127
çoban d. 26/31
çocu:muz d. 24/77
çocuḲłarımız d. 11/116
çocuḳłarımızı d. 55/39
çoğ̊ ołurdu d. 42/79
çorbasın d. 55/68
eḳ̲íliyor d. 45/44
eŋ başında d. 28/77
epmek yapan d. 19/40
ėvłatłarı d. 8/125
ferma:rınĭ d. 32/128
filan d. 49/128
fiłan d. 25/227, 49/129
ġadınanı d. 43/51
ġadınhanında d. 48/30
ġafaŋ d. 7/80
ġałanını d. 29/58
ġałdırıyołłar d. 11/5
ġałıntı d. 26/21
ġałır d. 4/34
ġałma d. 1/76
ġałmadı d. 9/26
ġamışlar d. 50/122
ġar d. 55/148
ġarabiŋarda d. 14/59
ġardaşımızda d. 55/39
ġaşşı: d. 28/82
ġaynatmayan d. 24/49
ġelin ġız d. 11/87
gendi başına d. 11/128
ġırib ołan d. 32/194
ġırḳ d. 33/42
ġırḳdıḳ d. 25/75
ġırmaŋ d. 28/40

ġısımı d. 35/7, 48/30, 53/41
ġısmır d. 5/64
ġışın d. 4/33, 4/34
ġıymayı d. 20/33
ġıymı:nı d. 11/100
ġıymı:nĭ d. 11/93
ġıymıını d. 11/94
ġız d. 3/113, 3/156, 44/58, 50/33
ġızınan d. 7/184
ġızınḳı d. 23/25
ġızıŋ d. 9/83
ġızlar d. 16/9
ġocası d. 31/61
ġonuşma d. 3/25
ġonyadaḳı d. 55/75
ġoŋşular d. 28/21
ġova d. 25/227
ġoyun d. 2/53
ġoyunda d. 53/128
ġoyunu d. 53/181
ġuła:m d. 23/79
ġułłanan d. 20/58
ġułuzuna d. 11/168
gúnaı d. 8/123
ġupa d. 8/6
ġurban bayramında d. 29/57
ġuyular d. 32/35
ġuzu d. 2/53
ġuzum d. 25/228
ha:la d. 53/160
ha:liya d. 8/8
ha:yla: d. 48/57
haFıza d. 34/20
hałı d. 29/13
hałḲı d. 38/30
hanımına d. 23/71
hanımınıŋ d. 23/9
hanımlıḳ d. 23/177
havuç d. 17/129
hayırlı d. 50/194
hayvana d. 23/176
hayvancılıḳ d. 25/26
hayvannar d. 23/148
hayvannara d. 24/12
hoca d. 3/135, 7/167
hotamıştan d. 42/5, 48/4, 49/10
ısdar d. 55/167
ıssızda d. 7/199
ız d. 17/121
iki ay d. 23/119
insan d. 21/50
insannar d. 10/19, 13/33
ipra:m a:ğa d. 2/40
iradyosu d. 32/50
irtesiú:n d. 7/195
kervanda d. 41/24
kirkoynan d. 32/169
łaḲaba d. 26/66
mał d. 17/119
małcılıḳta d. 21/45
mełahatım d. 7/6
mıydı d. 9/10
miłanġazda d. 11/29
nişanda d. 29/10
notumuzu d. 8/141
o adam d. 6/57
o d. 1/64, 1/91, 10/26, 11/177, 11/49, 12/23, 14/59, 14/79, 17/18, 17/74, 17/90, 2/152, 2/71, 20/27, 21/33, 23/198, 23/22, 24/31, 26/73,
26/83, 27/11, 27/68, 28/33, 3/171, 3/201, 3/218, 3/219, 30/10, 30/13, 30/14, 31/47, 31/61, 31/64, 32/111, 32/112, 32/129, 32/218, 32/86, 38/7,
39/92, 40/18, 40/23, 40/76, 44/33, 46/103, 46/79, 5/49, 5/57, 5/66, 50/114, 50/162, 50/44, 51/28, 52/111, 53/198, 54/2, 54/5, 55/100, 55/162,
55/30, 55/92, 6/22, 6/35, 7/111, 7/170, 7/23, 7/26
o da:matıŋ d. 23/50
o ġadına d. 21/58
o suynan d. 29/36
o suyunu d. 33/43
o taraflardan d. 26/61
o yuŋu d. 25/75
o zaman d. 16/16, 22/20, 32/35
o:ğlan d. 44/59
o:ğlan d. 46/82
o:lan d. 46/28
o:łum d. 16/33

oğłan d. 50/80
oğułum d. 7/67
oḳuł d. 43/34
oḳuyamıyorun d. 31/49
ołacaḳ d. 51/130
ołana d. 17/121
ołdu muydu d. 29/27, 29/28
ołmasa d. 33/20
ołmayaca:saŋız d. 7/90
ołmâyan d. 17/19
olmuyup d. 7/153
ołsun d. 16/38
on d. 16/26, 30/38, 31/47, 32/198
ona d. 16/87, 2/102, 23/24, 23/71, 32/193, 32/88, 32/96, 40/24, 40/83
ondan so:na d. 33/49
ondan so:ra d. 32/10, 32/13, 32/44, 38/26
ondan soŋu d. 21/31
onnan d. 13/47, 13/51, 14/117, 9/50
onnan so:na d. 19/63
onnar d. 1/69, 14/138, 19/15, 23/32, 23/92, 24/75, 28/49, 28/98, 36/16, 38/68, 4/29, 43/47, 43/51, 43/55, 48/62
onnara d. 25/226
onnarı d. 12/46, 23/133, 48/61, 7/60
onnarĭ d. 24/76
onu d. 1/86, 11/49, 13/78, 13/87, 14/138, 14/74, 16/18, 17/42, 2/78, 23/199, 24/79, 25/175, 25/73, 33/35, 4/5, 40/28, 51/89, 8/66, 9/49
onŭ d. 11/31, 17/87, 2/131, 51/104, 7/150, 9/6
onuŋ d. 13/47, 14/51, 23/26, 26/76, 3/41, 9/7
onuŋḳun d. 23/36
oŋa d. 17/52, 23/25, 23/71, 29/157, 29/47, 32/220, 54/5
ora d. 16/33, 48/56
orada d. 37/31
oradan d. 37/54
orałar d. 48/32
orda d. 11/84, 23/103, 23/106, 23/16, 31/20, 32/121, 33/48, 38/8, 43/47
orda:nnar d. 17/9
ordan d. 11/67, 24/39, 25/88, 29/39, 33/63, 42/4
ornar d. 50/120
oruya d. 39/8
ossa d. 20/58, 25/103, 25/208
otundan d. 25/66
oturud:muz d. 39/63
oynałłarḳan d. 11/222
oynanmıyor d. 16/70
oynardı d. 16/76
oyun d. 16/70
öylen soŋu d. 7/148
parası d. 23/183
piriç çorbası d. 11/6
piriç piłavı d. 3/34
pişman ołdu d. 23/185
raḳḳa d. 49/12
sałondå ołursa d. 29/28
sałunda d. 19/33
samana d. 13/10
samanını d. 23/174
saŋa d. 11/117, 21/71, 25/54, 32/40
sıġara d. 8/23
sığır d. 23/125, 42/20
sıhatım d. 49/127
sıḳıya d. 39/21
sınıfı d. 26/122
soba d. 32/111
so:ğra d. 1/85
so:ña d. 33/22, 39/95, 48/17, 53/131
sõ:na d. 7/201
so:ra d. 12/72, 12/76, 12/9, 9/46, 9/68
sõ:ra d. 53/63
soğradan d. 25/84
soŋra d. 25/90
soŋura d. 26/25
soŋuradan d. 26/21
soru d. 48/68
su d. 28/98, 28/99
suyu d. 20/39

suyum d. 21/51
şam ḳutu d. 14/165
şartłar d. 22/20
şu d. 19/16, 3/44
şu ğadar d. 40/43
şura d. 2/136
şuraya d. 32/136
şurayadan d. 23/34
şuruya d. 2/130
toḳłu d. 17/76
üzülüyorum d. 31/10
var d. 1/16, 14/156, 14/64, 14/65, 14/86, 2/152, 29/141, 31/11, 33/26, 4/12, 42/36, 44/48, 48/2, 49/128, 49/129, 55/161
vardı d. 16/73
varıdı d. 3/194, 33/17, 50/50, 52/86
varım d. 32/141
varısa d. 48/58
veya: d. 12/73
yabanda d. 29/107
ya:ğ d. 55/121
yahut d. 49/155
yaḳıştırayın d. 25/233
yanına d. 42/40, 46/88
yanında d. 13/14
yapacaktın d. 49/89
yapan d. 19/40, 42/81
yapannar d. 4/33
yapıłıyor d. 11/144
yaptırdıḳ d. 31/7
yarın tası d. 23/13
yarısına d. 32/187
yassaḳ d. 30/52
yaşım d. 45/64
yaşımız d. 14/162
yaşında d. 44/16, 49/91, 50/28
yata: d. 48/47
yataını d. 12/75
yatmaz d. 41/27
yatsın d. 27/44
yazġıŋ d. 11/210
yazıŋ d. 7/80
yıḳıłmasa d. 3/186
yiğid o:ğłum d. 3/109
yo: d. 40/27
yo:udu d. 53/167
yoḳ d. 17/114
yoł a ɋıŋ d. 25/235
yorġanını d. 12/75
youdu d. 51/39
yüzde to:v̇sanı d. 7/92
zam d. 53/202
zoPa d. 52/34

daa : bk. **daha** -10-
d. iyi 50/109
d. önce 25/110
d. 11/27, 12/3, 46/93, 49/103, 51/61, 52/24, 53/189, 53/85

dáa : bk. **daha** -1-
d. 13/48

dáał : bk. **deyil** -1-
d.+ di 32/154

daba: : Tabağı. bk. **tabaḳ** -1-
d. 42/73

dabaḳ : Tabak. bk. **tabaḳ** -3-
d.+ da 13/107
d.+ ta 7/122

daban : Taban, dip. bk. **da**:**ban** -8-
d.+ a 2/138
şu d.+ a 25/144
d. fiyatını 38/61
d. fiyátini 38/61
d. hałısı 33/4
d.+ ına 13/75
d.+ ınıŋ 17/14

dabanca (I) : Tabanca, ateşli silah. -6-
d. atıłırdı 44/47
d.+ nıŋ 6/46
d.+ yı 51/105, 51/107
d. 6/35, 6/46

dabanca (II) : Tabanca. Yağmurlama sulama sisteminde ana borudan ek boru ile ayrılan bir borunun ucunda bulunan, dönerek sulama işlemini yapan parça. -2-
d.+ yı 49/96

dabancıyı : Tabancayı. (< tabanca+y+ı) bk. **dabanca (I)** -1-
d. 6/34

da: **(I)** : bk. **daha** -19-
d. da 23/146, 52/112

d. 28/49, 30/52, 31/40, 31/43, 52/53, 52/60, 53/25, 6/35, 51/16
bi d. 55/161
d. iyi 32/49
d. 32/113, 32/154
d. 40/31
d. 47/19

da: **(II)** : Kuvvetlendirme edatı ve bağlaç olarak görev yapan enklitik. bk. **da, de, dė, ta, te** -1-
bu d. 7/152

da: **(III)** : bk. **dağ** -3-
d.+ da 15/34
d.+ łarına 25/203
d.+ ın 3/84

da:**ban** : bk. **daban** -1-
d. 51/23

da:**t -** : bk. **da**:**ğıt** -4-
d.- ıłłardı 55/11, 29/23, 29/24

da:**dada**: : *yansılama sözcük* Mors alfabesindeki bir harfin okunuşu. -1-
d. 26/110

da:**dıt** : *yansılama sözcük* Mors alfabesindeki bir harfin okunuşu. -1-
d. 26/110

da:**dıvır -** : Dağıtıvermek. -1-
d.- ıłłar 29/24

da:**dida**:**dit** : *yansılama sözcük* Mors alfabesindeki bir harfin okunuşu. -1-
d. 26/110

da:**ğ** : bk. **dağ** -2-
d.+ łardaydıḳ 24/1
d. 43/23

da:**ğ̊** : bk. **dağ** -14-
d.+ a 26/25
d.+ da 17/124, 17/126
d.+ dan 24/24, 26/16, 28/92, 32/145
şu d. ḳóylerinde 11/129
d.+ łara 24/20
d.+ łarda 23/131, 23/137
d.+ łarın ġıcısı 3/126
d.+ łarın 23/129
d. 21/19

da:**ğ̊ıt-** : Dağıtmak. bk. **da**:**t-, da**:**ğ̊ít-, da**:**ıt-, dağıt-, dağ̊ıt-, da‿ıt-, dav̊ít-** -8-
d.- ıłlar 20/20, 20/9, 29/39
d.- ıłłardı 49/51, 29/29
oḳuntu d.- ıłlardı 20/10
d.- ır 29/57

da:**ğ̊ít-** : bk. **da**:**ğ̊ıt** -1-
d.- ıłłar 29/58

da:**ğ̊ıł-** : Dağılmak. bk. **da**:**ı-, da‿ıł-, dağıł-, dağ̊ıł-, da‿ıł-, dav̊ıł-** -4-
d.- ır 27/80
d.- ırdı 33/17
d.- mışłar 21/25, 39/10

da:**ğ̊ı** : Dağlı. Dağlık bölge halkından olan bk. **da**:**ı** -1-
d. 4/9

da:**ḫ** : bk. **daha** -1-
d. 26/32

da:**hi** : *bağlaç* Dahi. bk. **daḫi, dahi** -7-
d. 31/31, 32/165, 44/28, 53/75, 53/77
ġazan d. 2/63

da:**ḫi** : bk. **da**:**hi** -1-
oteli d. 12/4

da:**hil** : Dâhil. -1-
d. 53/156

da‿:**ıt -** : bk. **da**:**ğ̊ıt** -2-
d.- ıłłar 19/65, 20/61

da‿:**ıl -** : bk. **da**:**ğ̊ıł -** -1-
d.- i:di 52/45

da‿:**ıł -** : bk. **da**:**ğ̊ıł -** -1-
d.- mış 39/18

da‿:**im** : *zarf* Daim, daima. -1-
d. 14/117

da:**ł** : bk. **deyil** -2-
d. 55/34, 55/4

dá:**ł** : bk. **deyil** -1-
d. 55/55

da:**ı** : Dağlı. Dağlık bölge halkından olan bk. **da**:**ğ̊ı** -2-
d.+ łar 8/105
d. 8/105

da:**mat** : Damat, güvey. bk. **dá**:**mat** -19-
d.+ a 11/112, 29/9
zaman d.+ a 9/79
d.+ dan 23/48

d. çorapı 24/53
d.+ ın 11/80, 23/48
d.+ ınan 24/70
o d.+ ıŋ da 23/50
d.+ ıŋ 23/14, 23/16
o d.+ ıŋ 23/44
d. ta 11/111, 23/51
d. 23/18, 23/45, 29/17, 33/22, 46/86

dá:**mat** : bk. **da**:**mat** -5-
d.+ a 13/131
d.+ ı ġondurułłar 14/51
d.+ ıŋ 13/131
d. 14/53

da:**ne** : bk. **ta**:**ne** -5-
d. de 38/58
nar d.+ si de 17/87
d.+ si 17/74
d. 51/18, 51/6

da:**va** : Dava, sorun. -1-
d.+ sı 40/15

da:**vet** : Davet. -11-
o d.+ e 9/79
dúv̇ün d.+ ini 20/9
d. itecek 5/41
d. iteller 29/50
d. iterdi 25/151
d. iter 9/78
d. itseŋ 50/179
dúğünn d.+i 29/20
düğún d.+ leri dė 25/148
d. 47/6

da:**veti** : Davetiye. -1-
düün d.+ si 25/37

da:**vetli** : ‿Davetli, çağrılı. -1-
d.+ ŋ 14/9

da:**yı** : bk. **dayı** -1-
d.+ nıŋ 44/18

daġar : Dekar. (ölçü birimi) bk. **dáġar**, **daḲar** -1-
d.+ dan 5/37

dáġar : Dekar. (ölçü birimi) bk. **daġar, daḲar** -2-
d. 28/28

dağ : Dağ. bk. **da**: **(III), da**:**ğ, da**:**ğ, dağ** -16-
d.+ da 28/93, 23/168
d.+ dan 25/222, 7/10
d. çoḲ 12/57
d.+ ı 7/26
d.+ ın 37/36
bu d.+ ın 26/13
d.+ ıŋ başına 26/25
d.+ ıŋ 25/35
ġaraca d.+ ıŋ 26/13
d. ḵóylerinden 40/25
d.+ łara 3/173
d.+ łardaydıḳ 23/11
ġarşı d. 21/40
yanar d. 8/84

dağ : bk. **dağ** -3-
d.+ a çıḳarız 15/32
d.+ ıŋ 21/80
şu d.+ ıŋ 30/4

dağıt - : bk. **da**:**ğıt** -3-
d.- ıłłar 20/26
d.- ırdı 40/18
d.- ırmış 5/11

dağıt - : bk. **da**:**ğıt** -1-
d.- ıłłar 20/26

dağıł - : bk. **da**:**ğıł -** -3-
d.- dı 37/25
d.- mış 21/24
d.- mışłar 42/5

dağıł - : bk. **da**:**ğıł -** -1-
d.- dı 35/14

dağıtım : Dağıtım, dağıtma işi. bk. **daıtım** -1-
d. ‿32/2

daha : Daha. bk. **daa, dáa, da**: **(I), da**:**ḥ, daḥa, dáha, ‿deha, diha, dėya, diya, ta**:**, tá**:**, taha** -32-
d. da 24/63
d. öŋceleri 26/30
d. 11/60, 23/169, 23/173, 23/199, 23/99, 24/10, 24/14, 24/16, 24/23, 25/133, 25/212, 25/41, 25/66, 26/104, 26/20, 26/89, 32/148, 35/13, 37/33, 40/35, 42/64, 43/10, 44/59, 48/31, 48/37, 48/64, 50/163, 52/90, 53/89

daḥa : bk. **daha** -7-
d. 11/202, 38/52, 49/32, 51/34, 52/49

dáha : bk. **daha** -6-
d. 11/193, 11/203, 23/106, 48/2, 5/60, 9/91
dahan : Tahin. bk. **dahın** -3-
d.+ a 11/149
d.+ ı 11/180
d. 11/180
daḫım : bk. **daḳım** -2-
d. 52/46
dahın : Tahin. bk. **dahan** -3-
d.+ ı 11/148
d. 11/147, 11/148
dahi : bk. **da:hi** -2-
d. 53/103, 53/145
dahir : Dair. -1-
d. 30/15
dahra : Tahra. -1-
d.+ yınan 24/64
daıt - : bk. **da:ğıt** -1-
d.- ırdı 11/179
daıł - : bk. **da:ğıł -** -3-
o d.- dı 9/3
d.- mış 49/10
d.- mışlar 39/11
daıtım : Dağıtım, dağıtma işi. bk. **dağıtım** -3-
d. 40/61, 40/62, 40/63
daire : Daire. Belirli devlet işlerini çevirmekle görevli kuruluşlardan her biri. -1-
resmi d.+ lerde 49/16
daḳ - : Takmak. -34-
d.- ałım 30/33
d.- ałlar 48/88, 49/58
ałtın d.- ałlar 29/10, 29/11
para d.- ałlar 29/10, 29/11
d.- ałlardı 23/20
d.- ałlardı 18/55, 18/56
biş şiy d.- ałlardı 16/75
d.- ałlardın 23/52
a:łtın d.- ałlardın 23/19
d.- aŋ 17/27
d.- araḳ 55/61
d.- ardı 14/94
d.- ardıḳ 18/56, 25/111, 25/82, 55/17
d.- ardıġ 51/15
d.- ardıŋ 51/18
d.- arız 13/25, 2/37
d.- dıḳları da 17/63
d.- ıłı 52/73, 52/54
d.- ıłır 29/5
d.- ıłıydı 51/127
d.- ıp 2/27
d.- maŋ 48/88
d.- tıłar 14/130
d.- tıŋ mı 21/49
daḲar : Dekar. (ölçü birimi) bk. **daġar, dáġar** -1-
ik ü:z d. 26/45
daḲdır - : Taktırmak, takma işini yaptırmak. -1-
d.- dı 53/183
daḳıł - : Takılmak. -6-
d.- acaḳsa 21/31
d.- an 41/32
d.- dı 31/5
ałtınnarı d.- dı 29/17
d.- maŋ 36/41
d.- mış 3/145
daḳım : Takım. bk. **daḫım** -16-
d. elbise 49/150
d. ėlbise 49/152
filcan d.+ ı 14/88
mutvaḲ d.+ ı 33/2
şerbet d.+ ı 14/88
çay d.+ ını 13/95
yimek d.+ ını 13/95
d. 23/97, 44/53, 44/56, 52/44, 52/48, 52/52, 52/53, 9/75
daḳın - : Takınmak. -2-
d.- dıḳ 52/34
ałtınnar d.- ıłırdı 13/114
daḳḳa : Dakika, bir saatlik zamanın altmışta biri. -4-
d. 31/52, 40/55, 48/80
daḳḳı : Takı. Evlenen kişilerin, üzerlerinde sergiledikleri küpe, bilezik, yüzük, zincir, saat, para gibi şeylerin tümü. -1-
d.+ łar 29/4
dał (I) : Dal. Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri. -5-
d.+ ı 28/42

d.+ ınan 23/96
d.+ ını 28/40
d.+ ıŋ 23/98
d. 23/97

dał (II) : Dal, sırt. -10-
d.+ ıma 24/36
d.+ ımda 24/36
d.+ ımıza 55/78
d.+ ımızda 24/36
d.+ ına 49/121
d.- ıŋda 3/157
d.+ łarımıza 24/11
d.+ łarında 2/107, 2/108, 49/7

dam : Dam. -2-
d.+ łarda 13/144
d. 23/51

dama:**mızda** : Damağımızda. (< damak+ımız+da) bk. **damaḳ** -2-
d. 24/14, 42/75

dama:**nı** : Damağını. (< damak+ı+n+ı) Damak DS; kıyı, kenar. -1-
d. 23/35

damaḳ : Damak, ağız boşluğunun tavanı. -1-
d.+ ımda 14/35

damar : Damar. -3-
şu d.+ dan 3/198
d.+ ı 3/197, 3/200

damła : Damla. -2-
d. damła gól ołur 7/152
damła d. gól ołur 7/152

damłama : Damlama, damlama sulama düzeni. (tarım terimi) -1-
d.+ yı 49/93

danış -: Danışmak, görüş almak, izin istemek. -4-
d.- madan 48/46, 55/2
d.- mış 8/130
d.- tılar 7/87

danışmaḳ : Danışma işi. -1-
d. 13/103

dantel : Dantel, bir tür örgü. -3-
d. de 14/24
d.+ ler 14/21
d. 14/25

dap : Diamonyum maddesinden elde edilen bir çeşit gübrenin kısa adı. -1-
d. gúpremiŋ 27/16

dapı : Tapu. bk. **tapu** -2-
d.+ łarı 37/35
d. 1/24

dapısız : Tapusuz, tapusu olmayan. -1-
d. 1/24

dapuła - : Tapulamak. Taşınmazlar ve bunlarla ilgili ipotek, şufa, irtifak gibi bazı hakları tapu kütüğüne geçirmek. -1-
d.- dım 31/55

dara - : Taramak. Bir şeyin tellerini birbirinden ayırıp karışıklığını gidermek. -1-
d.- rdıḳ 24/61

daracıḳ : Daracık, çok dar. -2-
d. don 39/86
d. etek 39/87

daraḳ : Tarak. -2-
d.+ da 25/90
d. çektík 24/58

darał -: Daralmak. -2-
d.- dı 23/159
d.- dılar mı 14/104

darła : bk. **tarła** -1-
d.+ sının 26/36

darmandağın : Darmadağın, çok dağınık ve karışık, darmadağınık. -1-
d. 3/161

dart - : Tartmak. -1-
d.- ar 13/42

das : Tas. bk. **tas (I)** -1-
paḳır d.+ ı 9/53

daş : Taş. bk. **taş** -78-
d. attım mı 37/13
d.+ da 53/129
d.+ dan 37/27, 7/10
d. dişiri gelir 23/88
d.+ ı da 34/17
d.+ ı 16/87, 19/61, 2/137, 20/18, 22/17, 23/82, 23/88, 29/36, 3/152, 46/31, 51/86, 55/87, 7/26, 3/72, 7/26
bu d.+ ı 3/154

ceva:hir d.+ ı 3/72
o d.+ ı 23/90, 40/12
sekeleme d.+ ı 55/83
d.+ ınan 23/82, 23/95
şu ġałdırım d.+ ını 38/72
o ġırḳ d.+ ınnan 33/42
d.+ ıŋ 23/89, 32/212
d.+ ła 22/16
d.+ łar 22/16, 37/4
düzme d.+ łar 21/22
d.+ łarı 23/95
d. oyma 16/87
sekeleme d. oynałłardı 40/37
beş d. oynanırdı 34/17
d. piĺak 16/49
d.+ tan 23/123, 28/89, 37/34
ġara d.+ tan 5/8
d. yapı 23/95
d. 1/26, 16/83, 16/88, 19/61, 19/62, 20/17, 22/16, 24/2, 3/152, 3/216, 3/218, 32/212, 33/42, 34/30, 37/52, 39/27, 40/11, 41/34, 49/50, 53/124, 53/129, 53/169, 40/33
dikili d. 23/164
ġara d. 5/8
o d. 3/215, 53/169, 53/172
sekeleme d. 55/82

daş - : Taşmak. -4-
d.- dı mıydı 53/21
d.- ınca 32/26
d.- ıyormuş 32/26
d.- tı mıyıdı 51/120

daşağıł : Taşağıl. (yer adı) -2-
d. 43/18, 53/39

daşbıŋar : Taşpınar. (yer adı) -2-
d.+ a 53/4
d. 53/2

daşbi̊ŋar : Taşpınar. (yer adı) -1-
d. 51/60

daşbi̊ŋār : Taşpınar. (yer adı) -1-
d. 51/47

daşbuŋar : Taşpınar. (yer adı) -1-
d.+ łı 51/14

daşçı : Taççı. Taş yontan, satan veya taş ocağından taş çıkaran kimse. -1-
d. 40/11

daşı - : Taşımak. -7-
d.- dıḳ 40/11
d.- łłarımışımış 8/39
duz d.- łłarımışımış 8/38
d.- r 2/57, 3/74
d.- rdıḳ 23/135, 40/12

daşkent : Taşkent. (yer adı) bk. **daşket** -1-
d.+ ten 40/25

daşket : Taşkent. (yer adı) bk. **daşkent** -1-
d. 53/100

daşpınar : Taşpınar. (yer adı) -3-
d.+ dan 53/41
d. 38/68

daşpi̊nar : Taşpınar. (yer adı) -2-
d. 53/140, 53/40

dat : Tat. -10-
d.+ ı 14/35, 24/14, 24/35, 24/52, 42/74, 55/53, 8/75, 52/104
d.+ ına 55/154
d.+ ını 24/15, 24/46

datlĭ : bk. **datlı** -2-
d. ossuŋ 25/161, 25/171

datlı : Tatlı. bk. **datlĭ** -22-
d. datlı 24/33
d.+ dır 7/49
d. dilli 21/63
d. gúnner 23/180
d. olurdu 51/90
d.+ sını 19/31
d. su 31/14, 31/22, 31/25
d.+ ydı 11/176
d. 11/149, 11/178, 14/5, 29/70, 42/78, 50/162, 53/190, 9/44, 9/99, 19/31
datlı d. 24/33
çoḲ d. 8/73

davałłar : Davarlar. (davar+lar çokluk eki) bk. **davar** -1-
d. 24/38

davar : Davar. -8-
d.+ ı 23/121
d.+ ımız 23/137
d.+ ını 25/28
d. iderdik 25/27
d. sağar 24/24

d. sułardıḳ 20/43
d. 24/35, 29/112

davi̊t - : bk. **da:ğıt** -1-
yimek d.- ıłłarımışımış 8/26

davıł : Davul. bk. **davır, davu̇ł** -9-
d. döv̈üldü 14/90
d. çałınır 14/72
d. fırın 45/70
d.+ ł ı zurnałı çıḳarıłłardı 14/74
d.+ ł ı zurnałı 27/49
d. muv̈uł 55/37
d. zurna 14/82
d. 14/70, 29/47

davi̊ł - : bk. **da:ğıł-** -1-
d.- ır 53/8

davıłcı : Davulcu, davul çalan kimse. bk. **davi̊łçı** -1-
d. 55/33

davi̊łg̱ : Davulcu, davul çalan kimse. bk. **davıłcı** -1-
d. 55/33

davır : bk. **davıł** -2-
d.+ a 29/41
d. çałınırdı 29/41

davıt : Davut. (kişi adı) -3-
d. 51/32, 51/34, 52/61

davıtłar : Davutlar. (aile adı) -1-
d. 52/102

davran - : Davranmak. Bir kimseye veya bir şeye karşı belli tavır takınmak. -1-
d.- ıłłar 8/99

davşan : Tavşan. -6-
d. avłałłardı 18/38
d. avłałłarĭdı 18/38
d.+ nan 29/140
sarı d.+ nar 16/56
d. 15/17, 18/39

davu̇ł : bk. **davıł** -2-
d. 27/54, 9/74

daya - : Dayamak. -3-
d.- dı:mız 49/116
d.- rsaŋ 8/58
d. 8/58

daya: : Dayağa. (< dayak+a) bk. **dayaḳ** -1-
d. 52/22

daya:nan : Dayakla. (< dayak+la) bk. **dayaḳ** -1-
d. 2/14

dayağ͡at- : Dayak atmak, dövmek. -2-
d. 2/16

dayaḳ : Dayak. -2-
d. yiŋ 41/28
d. 3/57

dayałı : Dayalı. -2-
d. 4/15, 9/22

dayan - : Dayanmak. -2-
d.- amamış 44/26
d.- ıyorlar 23/46

dayı : Dayı. bk. **da:yı, dayı**: -34-
hała d. çocuḲları 14/85
d.+ m da 11/120
d.+ m 1/46, 11/117, 11/119
d.+ ma 11/120
d.+ mg̱íli 11/135
d.+ mıdı 25/196
d.+ mıḲı 11/181
d.+ mıŋ da 1/50
d.+ mıŋ memduh 14/158
d.+ mıŋ na:dir 14/64
d.+ mıŋ 1/47, 1/48, 11/62, 25/7
hałli d.+ mıŋ 53/124
osman d.+ mıŋ 53/125
d.+ mızıŋ 23/71
efe d.+ nıŋ 42/72
d.+ ŋ 11/182, 52/32, 52/119
d.+ ŋa 11/182
d.+ sı 13/124
d.+ sının 11/66
d.+ sınıŋ 11/64
d.+ yıŋ 11/182
d. 11/64, 23/189, 23/70, 32/87

dayı: : bk. **dayı** -1-
d.+ yıŋ 52/61

dayıi̊nan : Dayınla. (dayı+n+la) bk. **dayı** -1-
d. 52/118

de : Kuvvetlendirme edatı ve bağlaç olarak g̈örev yapan enklitik. bk. **da, da**: **(II), dė, ta, te** -530-
adam d. 2/88
a:bisinde d. 6/34
a:ğabeyim d. 2/29, 2/30

aḳşam ezeni d. 11/162
annanneye d. 44/20
askerlere d. 29/50
askerlíğ itti d. 23/182
babanneye d. 44/20
bazán d. 22/3
bazar gúnü d. 53/61
bebekler d. 29/52
beddúa: iteller d. 7/155
beki d. 47/35, 55/132, 55/133
beKi d. 39/39
belediyesi d. 38/74
belḳí d. 49/148, 53/188, 53/189
belki d. 11/78, 38/5, 7/182
ben d. 11/139, 11/42, 12/18, 16/66, 16/9, 20/54, 21/23, 21/76, 23/66, 25/92, 26/68, 27/39, 3/195, 30/51, 32/108, 32/135, 32/65, 37/13, 48/11, 48/18, 50/162, 52/109, 52/111, 53/137, 53/37, 55/158, 55/161, 6/27, 3/122
bėn d. 25/238, 28/14, 28/46, 28/8, 3/143, 31/4, 49/12, 5/49, 52/106
benim d. 6/45
bėnim d. 2/152, 28/41
bera:ber d. 45/18
beşini d. 32/116
beziri d. 40/20
bi d. 1/17, 1/109, 1/113, 11/137, 11/67, 13/46, 14/111, 14/165, 17/111, 17/112, 17/31, 2/116, 2/35, 21/49, 3/10, 3/151, 32/107, 32/153, 32/154, 32/159, 32/175, 32/176, 32/177, 32/19, 32/212, 33/52, 34/4, 36/13, 36/17, 39/117, 39/62, 42/40, 42/41, 42/72, 44/3, 44/30, 51/10, 53/114, 53/122, 53/124, 54/2, 54/5, 55/137, 55/162, 55/168, 55/17, 55/79, 55/89, 9/20, 55/15
bi şiˇşe d. 7/163
biçer d. 25/120
bildiimi d. 23/76
biline d. 23/26
bilirdi d. 25/177
bir d. 12/51, 22/16, 23/37, 23/91, 25/136, 25/142, 25/2, 28/10, 29/61, 3/116, 3/171, 30/44, 40/50, 55/11, 7/149, 7/167, 8/52, 9/41
biŗ d. 6/36
biráz d. 40/78
birez d. 7/117
biri d. 23/8, 25/57, 30/10, 30/6, 42/61, 55/131, 8/18, 1/49
birin d. 27/18
biriniˇ d. 30/39
biriniki d. 11/59
birisi d. 12/22, 2/34, 2/55, 26/7, 26/98
birisin d. 23/8
bitinci d. 50/120
biz d. 11/56, 11/9, 17/8, 2/143, 21/23, 21/33, 23/170, 24/23, 24/67, 29/93, 3/190, 3/47, 32/30, 32/62, 37/43, 37/44, 41/28, 46/68, 46/89, 47/23, 49/115, 49/53, 50/179, 50/5, 9/5, 51/74
bizi d. 50/179
bizimḳí d. 45/71
bizler d. 48/19
bizlere d. 46/63
buğúnü d. 24/6
búyükler d. 19/28
ca:hiller d. 3/201
ca:re içenner d. 40/26
cemşirrim d. 54/4
ciyerden d. 39/67
da:ne d. 38/58
dantel d. 14/24
dedem d. 26/4
dedeme d. 36/4
dedeyiŋ d. 36/20
de:ğdí d. 23/84
denḳgelseydiŋ d. 49/77
dėva:m idiyi d. 53/182
devemize d. 23/146
deveynen d. 16/17
devletimiz d. 27/8
deyil d. 16/75, 26/89, 14/163
deyişti d. 39/19
dírdi d. 13/81
di d. 21/18
diller d. 8/9
dirdi d. 1/58

diriz d. 23/71, 45/40
diyeyin d. 16/10
diyi d. 17/50, 7/127
diyna:nen d. 32/161
dóktürdüŋ d. 55/57
doĶuma şekili d. 12/52
dórtünüŋ d. 8/112
dörtü d. 30/54, 32/109
dúğünde d. 29/10
dúğ̊ünümüz d. 29/6
düzen virsiŋ d. 7/136
çekece:seŋiz d. 7/90
çekildi d. 53/178
çoban tülüsü d. 12/23
çörek d. 50/160
eķínimiz d. 16/101
ekin d. 18/14
eķin d. 51/28
elinde d. 23/26, 32/109
ėllerini d. 49/121
emmim d. 41/10
erkekler d. 55/89
ertesi gún d. 15/71
eskiden d. 5/19, 55/37
eşşe: d. 29/98
ėv d. 53/152
evde d. 29/105
evel d. 38/48
evi d. 11/39
evimize d. 28/4
evinde d. 23/16
ezen d. 11/152
fasilliyi d. 9/66, 9/67
fesimiz d. 16/35
fişkirini˘ d. 23/19
ġa:rin d. 53/199
ġałe d. 8/22
ġalenderler d. 7/125
ġarin d. 53/161
ġayałıderede d. 16/55
geçmez d. 1/58
geçtíğíni d. 16/104
gel d. 32/72
geldi:ğímiz d. 21/23
gelece:seŋ d. 11/174
gelen d. 48/5
gelin d. 23/63, 9/87
gelinci d. 50/111
gelir d. 6/27
gelirkene d. 51/75
gelmeyinen d. 53/185
gelse d. 14/151, 28/52
gendi d. 14/79
gendim d. 45/64
gendisi d. 31/69
gençler d. 25/184
gėne d. 45/14
gene d. 49/127, 49/129
gėne d. 45/28
genşler d. 46/33
gesse d. 14/159
gezildi de idildi d. 25/233
ġına gicemiz d. 13/116
gíne d. 14/127, 21/51, 33/66, 9/95
gírmeden d. 50/57
gíttik d. 46/29
gibi d. 44/54, 7/28
gine d. 33/26, 45/29
giri d. 52/45
gişi d. 13/23
giterseŋ d. 32/121
gitim d. 31/46
gitmi:riz d. 45/32
gittí: yírde d. 16/15
giyen d. 14/59
gólge d. 30/18
ġonya túrküsü d. 25/182
gópseler d. 31/11
górdü d. 3/56
góre d. 39/86
górmezdi d. 48/57
górü d. 3/58
gótüremedik d. 46/55
gótürsen d. 46/45
ġoyunuŋkine d. 17/53
görüvir d. 23/151
gözlerime d. 24/4
gúbe d. 27/26
gúççüklerinen d. 33/64
gúççüü d. 7/64
ġułłanma şekili d. 12/53
gún d. 53/88
gúpreyi d. 17/56
ġuru fasille d. 9/68

gúv̇enniki d. 41/5
g̲úzün d. 2/117
hem d. 11/131, 12/18, 9/86, 1/120
hemi d. 38/9
hePisi d. 44/6
herifi d. 52/123
heriflik d. 23/177
his sevmem d. 11/198
íḵ̲ísin d. 44/13
íḵ̲isi d. 50/81
ısĭpa:riçin d. 7/164
ísma:il d. 52/87
iç d. 11/121
içinde d. 40/64
içine d. 20/33, 53/113, 9/37
içti:miz d. 39/63
ikinciye d. 55/2
iḵ̲índin d. 26/50
iki d. 23/15, 23/8
ikisi d. 12/22, 50/105
imbelle d. 17/30
irtesi g̲ún d. 9/84
irtesi g̲ünü d. 14/48
ismi d. 43/54, 1/116
isteme d. 11/75
işçiyi d. 42/61
işi d. 48/65, 7/176
işimiz d. 39/63
işiŋ d. 7/80
işleri d. 24/44
iten d. 39/75
iterdik d. 25/171
iyi d. 26/64, 46/44
iyle d. 55/16
kendimiz d. 24/24
kerme d. 53/168
kesildi d. 40/34
keten d. 49/81
k̲íri d. 51/36, 51/115, 51/42, 51/72
kimse d. 25/184
kirti d. 17/129
k̲ókünü d. 25/72
k̲ólge d. 30/18
k̲ópekler d. 1/43
k̲ótü d. 44/46
k̲óyde d. 23/100, 23/52, 43/13
k̲óyleri d. 11/170
k̲óyümüz d. 24/77
k̲únde d. 7/177
ḳunde d. 28/32
ma:zemesini d. 9/64
makineye d. 55/108
metre d. 51/22
meyilde d. 11/84
meyilinki d. 11/96
nar da:nesi d. 17/87
ne d. 27/22, 48/29, 7/169, 7/172
nebet g̲ünü d. 16/83
neneŋ d. 52/57
neneyi d. 46/58
o g̲ünüŋ d. 49/138
o k̲elime d. 6/55
o:łan evinde d. 9/76
om beş d. 53/96
onda kiri d. 16/26
ondan evel d. 32/141
ondan keri d. 28/16
ondan kiri d. 25/58
oyunnarımız d. 22/17
ölmüş d. 6/37
önce d. 25/15, 49/102
öncüyü d. 8/80
öŋúne d. 23/64
ötá:ki d. 9/28
öyle d. 16/9
peyġaberimize d. 48/89
piriçi d. 33/34
sahatimiz d. 26/52
sayġı sevgi d. 22/21
seła:nikte d. 48/13
sen d. 1/26, 2/122, 23/80, 29/119, 29/136, 3/19, 30/47, 45/67, 5/57
sene d. 3/145
senedir d. 53/149
seniˇ d. 28/49
síze d. 16/103
siz d. 3/48
söylellerdin d. 23/56
söyleyeyin d. 28/52
sütleri d. 24/27
şeker d. 24/3
şimci d. 21/14, 21/5

şimdi d. 1/10, 11/143, 25/85, 48/26, 50/129, 55/129, 55/60
şinci d. 21/26, 29/140, 50/131
şinde d. 25/21, 55/55
şindi d. 23/93, 25/24, 25/77, 27/8, 38/39, 38/60, 44/47, 52/103
şindik d. 2/154
şiy d. 11/97, 49/42
şiyi d. 12/30, 55/134
şiyler d. 14/143
şöyle d. 16/91
şu gúnümüzde d. 45/76
şükür d. 24/28
ta:ne d. 18/51
ta:rihi d. 21/69
tıhısımhıyımış d. 23/198
tipi d. 12/43
túlü d. 12/75
túrkmen d. 26/20, 1/55
túrküler d. 23/63
tülü d. 18/49
tülüyü d. 12/14
türkmenner d. 38/15
tüyünden d. 9/28
üçü d. 17/119, 44/9
üsdünden d. 25/82
üsdüne d. 32/20
üstü d. 23/98
üstüne d. 16/40, 16/45, 2/137, 23/98, 38/53, 53/134
üstünü d. 16/25, 2/121
üzerine d. 9/39
üzerinĭ d. 12/71
üzüm cingili d. 17/115
varıdı d. 43/7
yėdi d. 7/70
yemeg işi d. 27/79
yılancıḳ hiḱa:yesi d. 32/206
yidí:miz d. 39/63
yidii̯ d. 53/156
yimekleri d. 29/27
yinir d. 9/98
yiŋi d. 14/63
yirinde d. 49/127
yiriŋ d. 13/24
yitişir d. 17/18
yiyece:seŋ d. 11/174
yiyen d. 51/84
yúzüne d. 23/6

de - : bk. **di-** -14-
d.- di 30/20, 30/46, 30/48
d.- diğin 49/113
d.- dim 32/135
d.- diydin 50/64, 50/80
d.- miş 46/38
d.- rdik 44/20
d.- rimiş 32/205
d.- rler 46/25
d.- yor 7/138
d.- yorum 2/32
d. 3/89

de : Bir fiilin, bir hareketin, bir yerin, bir şeyin başladığı veya bittiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından işaret eden bir söz. bk. **de**: **(I), ta, tá, ta:, tá:, te, te**: -2-
d. 25/213, 31/70

de: **(I)** : Bir fiilin, bir hareketin, bir yerin, bir şeyin başladığı veya bittiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından işaret eden bir söz. bk. **de, ta, tá, ta:, tá:, te, te**: -36-
d. 11/170, 11/56, 11/75, 14/117, 14/140, 14/144, 14/146, 14/147, 17/12, 17/77, 20/13, 20/55, 23/112, 23/42, 23/52, 27/8, 29/59, 29/75, 29/80, 3/170, 3/189, 3/85, 31/23, 31/28, 31/68, 32/188, 32/229, 32/80, 42/2, 46/104, 46/61, 46/67, 50/12, 52/7, 55/75, 7/129

de: **(II)** : bk. **deyil** -15-
d. mi 51/114, 51/21, 52/101, 52/133, 7/37, 38/14, 38/5, 32/171, 21/40, 21/65, 21/72, 22/16, 24/24, 25/54, 13/21

dė : Kuvvetlendirme edatı ve bağlaç olarak görev yapan enklitik. bk. **da, da**: **(II), de, ta, te** -1-
düğún da:vetleri d. 25/148

dė - : bk. **di-** -9-
d.- di 30/50, 45/80
d.- diğím 32/80
d.- diler 28/14
d.- dim 45/79

d.- rdik 44/18
d.- yor 31/11, 31/51

dea͡ł : bk. **deyil** -1-
d.+ di 52/52

dea͡ł : bk. **deyil** -1-
d.+ dí 52/50

dede : Dede. bk. **dėde, dede**: -60-
d.+ ler 32/2
d.+ lerden 32/6
d.+ leri 32/197
d.+ lerimiz 21/2, 23/174, 32/58, 37/29, 38/69, 41/4, 53/10, 53/3, 53/46
d.+ lerimizden 25/202, 53/110
d.+ lerimiziŋ 39/59
d.+ leriŋ 32/6
d.+ m de 26/4
d.+ m 26/3, 36/18, 36/22, 36/24, 36/4, 48/11, 48/12, 48/14, 48/5, 8/74, 23/192
öz d.+ m 36/19
d.+ me de 36/4
d.+ mgil 32/143, 32/59
d.+ mi 44/13
d.+ miŋ 26/4, 26/8, 47/2
d.+ miz 46/10
d.+ niŋ 19/56, 36/5
d.+ ŋ 20/13, 32/214, 36/21, 44/3, 52/23
d.+ ŋden 52/23
d.+ ŋi 44/11
d.+ si 20/13
d.+ ydi 46/13
d.+ yi 44/11, 55/52
d.+ yiŋ de 36/20
d.+ ynen 24/7
d. 19/59, 32/128, 32/76, 52/23

dėde : bk. **dede** -7-
d.+ lerimiz 53/140
d.+ lerimiziŋ 53/100, 53/14
d.+ m 23/192
d.+ mden 50/140
d.+ ŋ 44/6, 44/9

dede: : bk. **dede** -1-
d. 23/185

dede saḳałı : Dede sakalı. Bir bitki. -1-
d. 23/107

de:ğ - : bk. **dey-** -2-
d. dí 23/84
d.- medi miydi 34/15

de:ğil : bk. **deyil** -1-
d. 16/63

de:l : bk. **deyil** -6-
d.+ idi 28/29
d. 13/139, 32/59, 8/7, 8/87
belli d. 26/52

de:şil - : Deşilmek, deşme işi yapılmak. -1-
d.- irdi 14/102

dė:şil- : bk. **de:şil-** -1-
d.- irdi 14/102

de:yze : bk. **di:ze** -1-
d. 16/31

def : Tef. Zilli ya da zilsiz bir kasnağa geçirilmiş kursak zarından veya koyun derisinden oluşan bir vurmalı çalgı. bk. **dėf** -7-
d. çałałłar 13/137
d. çałınırdı 33/16
d.+ imiz 25/181
d.+ inen 13/115
d. 13/115, 16/74

dėf : bk. **def** -1-
d. çałarıdı 25/183

defa: : Defa, kez, kere. -5-
d. 10/25, 53/121, 53/142, 53/144, 53/147

defder : Defter. -1-
d. 30/52

değ - : bk. **dey-** -1-
d.- ince 23/204

değerlendir - : Değerlendirmek. -1-
d.- ilirdi 18/50

değil : bk. **deyil** -1-
d. 25/202

değírmen : Değirmen. bk. **değírmen, değirmen, deyirmen** -6-
d.+ de 25/71, 27/51
el d.+ í 25/64
el d.+ im 16/35
d. 25/64

değírmen : bk. **değírmen** -2-
d.+ de 29/97

değírmennii‿ : Değirmenliği. (< değirmenlik+i belirtme durumu eki) bk. **değírmen** -1-
d. 29/97
değíş - : bk. **deyiş-** -4-
d.- ti 26/32, 5/3, 53/102
el d.- ti 1/76
değíşik : bk. **değişik** -1-
d. 17/119
değil : bk. **deyil** -4-
d.+ di 48/60
d. 43/51, 46/103, 49/86
değirmen : bk. **değírmen** -3-
d.+ de 13/145, 50/145
d. 28/24
değiş - : bk. **deyiş-** -4-
d.- illerdi 51/125
d.- ti 5/3, 5/5
d.- Ti 53/13
değişdir - : bk. **değiştir-** -1-
d.- sem 51/8
değişi:**di** : değişikti. (< değişik i-di) bk. **değişik** -2-
d. 14/78, 14/84
değişik : Değişik. bk. **değíşik, değişşik, deẏi˚şik, deyişik, deŋişik** -4-
d. 43/45, 54/2, 8/103, 8/104
değişşik : bk. **değişik** -1-
d. 8/103
değiştir - : Değiştirmek. bk. **değidir-, deyiştir-** -1-
d.- iyi 49/96
deha : bk. **daha** -2-
d. 11/191, 29/138
dehşet : Dehşet, olağanüstü. -1-
d. 37/12
dek ‿ gel- : bk. **dek ‿ kel -** -1-
d. g.-iyir 49/41
dek ‿ getir - : Denk getirmek. -1-
d. g.- mişiŋ 7/181
dek ‿ kel - : Denk gelmek. bk. **dek ‿ gel-, denk ‿ gel -** -3-
d. k.- di 49/82
d. k.- ik te 43/50
d. k.- medi 11/117
del - : Delmek. -2-
delik d.- diler 14/129
d.- elleridi 32/155
del : bk. **deli** -2-
d. elif 16/91
d. ołmuşşum 26/103
dela:**nnı** : bk. **deła**:**nnı** -2-
d. geşler 13/138
d. 39/61
deła:**nnı** : Delikanlı, genç -erkek veya kız-. Çocukluk çağından çıkmış genç erkek. bk. **deli˘a**:**nnı, deliġannı** -7-
d. ġızłar 32/98
d. geşler 13/138
d.+ łar 14/122
d. 14/122, 23/156, 32/117, 39/61
delíḳlí : Delikli, deliği veya delikleri olan. -1-
d.+ yidi 53/125
deli : Deli. bk. **del, deli˘**-4-
d.+ ler 38/24
d. üseyin 26/66
d.+ ye 11/79, 27/65
dėlibaşı : Delibaşı. Millî Mücadele zamanında etrafına topladığı kimi isyancılarla birlikte Kuvayımilliye'ye karşı isyan eden, ilgili metnin derlendiği yörede Türkmen Delibaşı veya Delibaşı olarak da bilinen Delibaş Mehmet. -2-
d. 43/14, 43/15
deli˘ : bk. **deli** -2-
d. işi 27/76
d. 25/39
deli˘a:**nnı** : bk. **deła**:**nnı** -2-
d.+ yı 36/4
d. 7/184
deli: : Deliği. (< delik+i) bk. **delik** -2-
d. 2/142, 55/21
deli:**ni** : Deliğini. (< delik+i+n+i) bk. **delik** -1-
d. 31/66
deliġannı : bk. **deła**:**nnı** -1-
d. ołur 8/36
delik : Delik. -3-
d. deldiler 14/129
d. ġôyałłar 16/87

d.+ leri 31/38
delin - : Delinmek. -1-
d.- irdi 24/13
demek : bk. **dimek** -1-
d. 49/72
demi˚r : bk**. demir** -2-
d. 51/77
o d. 51/77
demir : Demir. bk. **demi˚r** -7-
d.+ den 17/71, 49/49
d. ek̦íni 16/92
d.+ iŋ 16/13
d. 27/103, 37/3
ġałın d. 40/9
demle - : Dememek. -2-
çayı d.- di 32/138
çay d.- yin 31/64
demlen - : Demlenmek, demleme işi yapılmak. -1-
çay d.- miye 32/139
dėn - : bk. **din-** -4-
d.- irdi 45/78, 45/81
dene : bk**. ta**:**ne** -10-
d. 14/158, 14/160, 2/105, 20/17, 20/18, 23/147, 23/50, 53/44, 55/141
dene - : Denmek, sınamak. -2-
o d.- miş 10/24
d.- mişler 10/25
dėne : bk**. ta**:**ne** -1-
d. 45/47
denele - : Denelemek. DS; sığır, at, koyun vb. hayvanlar fazla arpa, buğday yiyerek karınları şişmek, kabız olmak. -1-
d.- di 17/45
deneme : Denemek işi, sınama. -1-
d. yapałlar 21/41
denil - : Denilmek. bk. **dinil-** -1-
d.- en 30/3
deniz : bk. **deŋiz** -2-
d.+ iŋ 49/143
d.+ ler 28/60
denk ‿gel - : bk. **dek ‿kel -** -1-
d. g.- seydiŋ de 49/77
deŋíz : bk. **deŋiz** -1-
d. 16/31
deŋişik : bk. **değişik** -3-
d. 32/72, 41/9, 48/33
deŋişikleş - : Değişikleşmek, olağandan ayrımlaşmak. -1-
d.- ti 44/48
deŋiz : Deniz. bk. **deniz, deŋíz** -5-
d.+ de 31/25
d. keŋarındayım 7/112
d. suyu 31/14
d. 3/222
depe : Tepe. -11-
o d.+ de 51/52
d.+ den 23/187
d.+ ler 10/9
şo d.+ lerin 23/143
d.+ niŋ 51/113
şu ali d.+ niŋ 3/23
ġum d.+ si 8/84
d.+ sine 38/23
d.+ yi 23/190
d. 43/23, 51/113
depeba:**ğ** : Tepebağ. Baş üstü. -1-
d.+ da 52/114
deper : Deper. Yüksek yer, tepelik yer. -2-
d.+ den a:łın 1/73
d.+ den 1/74
depin - : Tepinmek. -1-
d.- seler 27/29
depme : Tepme, tekme. -1-
d.+ ynen 2/16
deprem : Deprem, yer çöküntüsü, obruk. -1-
d. 3/221
der - : bk. **dir-** -17-
başını d.- ellerdi 16/84
d.- en 16/84
ġamış d.- er 38/51
d.- erdik 25/110, 25/112
ekin d.- erdim 25/109
d.- eri˘dik 25/118
d.- i:yidi 49/31
d.- ille˚ridi 51/55
d.- ir 45/48
d.- irdi 55/136
d.- irdik 45/46
d.- irdi̦k 45/50
ġamış d.- irdik 49/25

d.- iyidi 41/11
ġamış d.- iyidik 49/31
dėr - : bk. **dir-** -3-
d.- emedi 48/84
d.- illeridi 53/166
d.- irdik 45/47
derbet : Derbent. -2-
d. 38/12, 38/7
dere : Dere. -5-
d.+ ler 23/160
d.+ lerde 23/131
d.+ lere 23/130
d.+ si 38/13
o d.+ leriŋ 26/17
derece : Derece. Denli, kadar. -1-
o d.+ de 32/52
dėrgi : Dergi. -1-
d. 8/119
deríl - : bk. **diril - (II)** -1-
d.- meden 53/204
derínlík : Derinlik. -1-
d.+ i 31/21
derínlik : Derinkik. -1-
d.+ i 31/21
deri : Deri. -13-
d.+ den 16/53, 25/181
d.+ leriniŋ 13/57
d.+ ŋ 3/157
d.+ si 9/91
ġoyun d.+ sinden 16/74
d.+ siniŋ 33/20
d.+ ye 13/57, 24/30, 27/36
d.+ ynen 16/84
deril - : bk. **diril - (II)** -5-
ekin d.- ece:se 42/29
mısır d.- ece:se 42/28
mısır d.- ir 42/31
d.- iyidi 51/76
d.- meziˇdi 45/48
derin Derin. bk. **dėrin** -4-
d. ġuyularıŋ 8/89
d.+ imişimiş 36/16
d. su 17/17
d. 51/110
dėrin : bk. **derin** -1-
d.+ den 8/53
derinlik : Derinlik. -1-
d.+ i 31/14
derinníḳ : Derinlik. -1-
d.+ Te 53/30
derinnik : Derinlik. -1-
d.+ inde 53/178
derinni:nde : Derinliğinde. (< derinlik+i+n+de) bk. **derinlik** -1-
d. 53/168
derleme : Derleme, seçilip toplanmış. -1-
d. topłama 10/12
derman : Derman. -2-
d. 3/115, 7/152
derme : Derme, dermek işi. -1-
d. 25/111
dert : Dert. -5-
d. ġazandıḳ 24/15, 24/2
d.+ lere 7/152
d. sahapı 24/4
d. 27/22
dėrvişler : Dervişler. (aile adı) -2-
şu d.+ in 44/9
d.+ iŋ 44/3
desen : Desen. -9-
d.+ i 19/11
o d.+ nerden 9/19
d.+ neri 9/19
d.+ nernen 19/14
d. 19/11, 19/13, 19/15, 9/19
deste : Deste. -12-
d. atar 2/89
d. atıłırdı 2/18
d. attım 2/22
d. çekerdim 25/109
d.+ niŋ 2/78
d.+ si 2/20, 2/22
d. yapałłarıdı 53/166
d.+ ye 25/113
d. 2/20, 2/21, 2/74
desti : Testi. -2-
d.+ ŋi 11/221
d. 2/77
deş - : Deşmek. bk. **dėş -** -12-
d.- di:yi˚miz 45/51
d.- ellerdi 2/79
çuḲur d.- ellerdi 40/39
d.- elleridi 2/79
d.- erdik 2/129

d.- irlerdi 53/168
d.- miş 41/22
d.- mişler 48/8
d.- ti:miz 2/138
d.- tik 2/136

dėş - : bk. **deş-** -3-
d.- erdik 2/117, 45/48
d.- erdiḴ 45/48

deva:m it- : bk. **devam it-** -5-
d.+ ı 11/222
d. idermiş 53/199
d. idiyir 38/49
d. idiyi 39/115
d. it 7/141

dėva:m it- : bk. **devam it-** -1-
d. idiyi de 53/182

devam it- : Devam etmek. bk. **deva:m it-** **dėva:m it-, devam et-, dėvam it-** -14-
d. iden 53/185, 53/186
d. ideŋ 42/28
d. iderimiş 38/11
d. iderim 38/21
d. ider 53/86
d. idiŋ 38/19
d. idiyir 32/113, 38/38, 48/40
d. idiyi 53/161, 55/119, 55/122
d. itti 43/53

devam et- : bk. **devam it-** -1-
d. edip 32/206

dėvam it- : bk. **devam it-** -5-
d. ideceŋ 7/174
d. ider 53/162
d. idiyi 53/162
d. idiyoruz 6/10
d. idti 32/30

devamlı : Devamlı. (*sıfat* ve *zarf*) bk. **dėvamlı** -12-
d. 11/147, 11/155, 12/17, 12/32, 12/59, 14/166, 21/6, 26/84, 32/153, 44/46, 51/50, 51/96

dėvamlı : bk. **devamlı** -4-
d. 1/89, 32/40, 51/5, 51/6

deve : Deve. bk. **dėve, dể ve, dövė** -30-
d.+ ler 23/145, 23/152, 24/20
d.+ leri 23/133, 23/143
d.+ lerimiz 23/151
d.+ lerimiziŋ 23/144
d.+ lerinen 24/19
d.+ mize de 23/146
d.+ niŋ 15/74, 16/19
d. yavrısı 37/50
d.+ ye 23/150
d.+ yidin 23/176
d.+ yinen 1/99, 16/20, 24/50
d.+ ynen de 16/17
d.+ ynen 15/73, 16/18, 16/19, 23/171, 48/6
d. 1/112, 15/74, 23/146, 23/149, 31/66, 37/55

dėve : bk. **deve** -4-
d.+ leri 8/95
d.+ lerin 51/124
d.+ yinen 49/8, 51/124

dể ve : bk. **deve** -3-
d.+ leri 23/151
d.+ lerini 48/8
d.+ m 23/148

deveci : Deveci. Deve kervanını güden kimse, sarban. -2-
d.+ ydi 21/81
d. 8/95

devecilik : Devecilik, devecinin yaptığı iş. -1-
d. 39/9

develi : Develi. Yörede genellikle develi adıyla bilinen, TRT'nin dağarcığındaki "Çek Deveci Develeri Yokuşa (7)" adlı türkü. bk. **dóv̇eli, dövė li** -2-
d. 16/73, 16/73

develi: : Develiği. (< develik+i üçüncü teklik kişi iyelik eki) bk. **develik** -1-
d. 23/144

develik : Develik. Develerin korunduğu veya bağlandığı yer. -1-
d. 23/145

dev̇i°şik : bk. **değişik** -1-
d. 25/2

devir - : Devirmek. Ayakta veya dik duran bir şeyi düşürmek, yatay duruma getirmek. -1-
d.- miş 1/49

devir : Devir. Kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası. -9-
şu d.+ de 2/42
d.+ i dönderdiler 25/21
şindiki d.+ inen 16/27
d.+ iydi 2/58
d. 15/7, 2/154, 55/112, 55/113
o d. 16/27

devlet : Devlet. bk. **dėvlet, dȇvlet, dövlet, döylet** -15-
d. at 41/4
d.+ e 53/196
d.+ imiz de 27/8
d.+ imiz 24/67
d.+ imizden 27/7
d.+ iŋ 38/14, 38/27, 38/45
d.+ ten 22/10
d. 1/78, 38/45, 46/59, 53/206, 53/208, 53/210

dėvlet : bk. **devlet** -1-
d. 52/72

dȇvlet : bk. **devlet** -6-
d.+ e 53/196
d.+ iŋ 53/194
dış d.+ lere 11/54
d. te 53/192
d. 53/201, 53/203

devra:**mer** : Devramer. DS Devramber; ayçiçeği. (bitki adı) -1-
d. 17/92

devre : Devre, tertip, askere aynı celp döneminde gidecek olan kişiler. -1-
d. 22/19

devret : Derbent. Sınırda bulunan küçük kale. -7-
d. 21/72, 21/75, 21/77

devril - : Devrilmek. -1-
d.- e ġałasıca 11/204

devriye : Devriye. Gece gezen asker veya polis. -2-
d. 40/13, 40/14

devşivir - : Bir araya getirmek, derlemek, toplamak. -1-
d.- in 46/33

dey - : Değmek. bk. **de**:**ğ-, değ-** -5-
d.- di mi 2/138, 37/14
nazar d.- mesin 33/22, 9/92
d.- miş 55/58

dėya : : bk. **daha** -1-
d. 23/158

deyi (I) : bk. **deyil** -7-
d. 1/17, 19/11, 6/46, 7/172, 8/34, 8/73
onemli d. 8/24

deyi (II) : bk. **diyi** -1-
d. 38/3

deyil : Değil. bk. **dáał, da**:**ł, dá**:**ł, dea**:**ł, deał, de**: **(II), de**:**ğíl, de**:**l, değil, değil, deyi (I), deyil** -48-
d. de 16/75, 26/89
d.+ di 14/15
d.+ idi 45/14, 50/50
d.+ im 35/2
d.+ ise 13/102, 30/32
d.+ isek 33/62
d. 1/118, 1/98, 11/101, 11/71, 12/29, 14/163, 14/75, 15/41, 16/69, 16/8, 22/9, 27/13, 32/217, 35/5, 37/25, 39/37, 39/39, 39/70, 39/96, 41/10, 41/36, 42/81, 43/6, 44/10, 44/13, 44/48, 44/59, 45/12, 45/15, 45/50, 48/23, 50/184, 51/23, 52/90, 53/193, 7/125, 7/155
mümkün d. 36/30

deyil : bk. **deyil** -1-
d. 7/118

deyirmen : bk. **değírmen** -3-
d.+ e 14/106
d. 27/90, 50/149

deyiş - : Değişmek. bk. **değíş- , değiş-** -8-
d.- mem 3/140
d.- ti de 39/19
d.- ti 13/33, 14/79, 18/47, 18/59, 26/30

deyişi:**di** : Değişikti. (< değişik idi) bk. **değişik** -2-
d. 14/83, 14/87

deyişik : bk. **değişik** -1-
d. 36/29

deyişim : Değişim. -2-
hava d.+ i 39/28, 39/29

deyiştir - : bk. **değiştir-** -1-

d.- irsek 40/10
deyişviriş : Değişveriş, berdel. -1-
d.+ lerimiş 11/67
deyne:**le** : Değnekle. (< değnek+le) bk. **deynek** -1-
d. 25/187
deyne:**ŋ** : Değneğin. (< değnek+in) bk. **deynek** -1-
d. 23/22
deynek : Değnek. bk. **diynek** -4-
d.+ i 25/88
d. 22/15, 23/21, 40/43
deyze : bk. **di**:**ze** -1-
d. 23/69
dezǵa:**nan** : Tezgâhla. (< tezgâh+la) bk. **dezǵah, tezǵah** -1-
d. 11/41
dezǵah : Tezgâh. bk. **tezǵah** -3-
d.+ a 20/47, 20/56
d.+ da 20/57
dí - : bk. **di-** -3-
d.- rdi de 13/81
d.- rk̲en 1/62
d.- rk̲ene 32/37
dıḳ - : Tıkmak. -19-
içeri d.- ałłar 23/66
d.- ałłardı 28/4
d.- ar 23/161
d.- ardı 11/181
d.- ardıḳ 16/44, 20/39, 23/145, 23/201, 24/27, 24/38, 24/39, 29/98
ġaz d.- ardıḳ 20/52
d.- ınca 23/203
d.- ıŋ da 11/182
d.- ıyıłłardı 52/94
d.- madıŋ 11/102
d.- sın 11/121
dík - : bk. **dik-** -1-
d.- erdik 22/17
dıḳa : Tıka. Musluk görevi yapması için su akan boruya veya kaynağa tıkılan çaput parçası. (dıka < tık-a) -2-
d. 13/26
çabıt d. 13/26
dıḳa - : Tıkamak. -2-
d.- mış 31/38
d.- rız 13/26
dıḳan - : Tıkanmak. -3-
d.- dıḳ 25/192
d.- mış 2/23, 2/24
díḳ̲íl - : bk. **dikil-** -1-
d.- i:di 52/46
dıḳıł- : Tıkılmak, tıkma işi yapılmak. -1-
yataḳ d.- ırdı 23/5
dıḳıłı : Tıkılı, tıkılı olan, dolu. -1-
d. 2/110
díkil - : bk. **dikil-** -2-
d.- irdi 13/122, 9/29
dín - : bk. **din-** -1-
d.- irdi 13/62
díŋle - : bk. **di**:**ne** -1-
d.- llerdi 29/66
dır - : Tırmak, tırmıklamak. Üzerinde tırmık çekerek toprağı işlemek. -1-
d.- ıłłar 2/91
dırman - : Tırmanmak. -1-
d.- ıp 46/45
dırmı:**nan** : Tırmıkla. (tırmık+la) bk. **dırmıḳ** -1-
d. 2/91
dırmıḳ : Tırmık. Kabartılmış toprağın taşını, çöpünü ayıklamak için kullanılan seyrek dişli, tarak biçiminde araç. -2-
d. 2/91, 55/138
dış : Dış. -18-
d.+ a 47/5, 55/138
d. dȇvletlere 11/54
elimizin d.+ ı 11/27
d.+ ına 23/6, 51/92
d.+ ında 10/12
o d.+ ındaki 9/25
d.+ ınıŋ 13/44
d. k̲óyden 26/56
d.+ ta 53/107
d.+ tahınnara da 25/150
d.+ tan 38/63, 47/12, 47/5, 53/106, 53/185, 55/4
dışarda : Dışarıda. (< dışarı+da) bk. **dışarı** -3-
d. 13/144, 13/58, 50/152
dışa̯rda : Dışarıda. (< dışarı+da) bk. **dışarı** -1-

d. 7/163
dışarı : Dışarı. -8-
d.+ ya 11/85, 11/86, 27/105, 3/215, 34/29, 51/70, 9/57
d. 37/16
di - : Demek. bk. **de-, dė-, dí-, di**:- -1130-
d. de 21/18
d.- dí: 32/144
d.- dí:ni 31/52
d.- díğımız 25/34
d.- díğımiz 25/145
d.- di mi 39/106
d.- di 1/56, 1/57, 14/49, 15/14, 15/15, 2/152, 2/26, 2/27, 2/46, 2/47, 2/48, 2/70, 2/71, 2/72, 21/18, 21/60, 21/61, 21/62, 21/63, 25/2, 26/116, 26/120, 26/121, 26/124, 26/67, 26/68, 26/77, 28/11, 28/13, 28/21, 28/30, 28/83, 3/10, 3/12, 3/196, 3/198, 3/200, 3/201, 3/30, 3/9, 30/13, 30/33, 30/34, 30/37, 30/39, 30/40, 30/41, 30/46, 30/47, 30/48, 30/55, 30/56, 31/3, 31/50, 31/54, 31/55, 31/9, 32/113, 32/119, 32/49, 32/56, 32/61, 32/73, 32/74, 32/75, 34/24, 38/61, 39/29, 39/30, 39/31, 39/47, 39/48, 40/10, 40/66, 45/81, 46/28, 48/11, 48/12, 48/13, 48/14, 48/19, 52/107, 52/108, 52/109, 52/112, 52/4, 6/40, 7/117, 7/119, 7/120, 7/121, 7/123, 7/124, 7/130, 7/196, 7/197, 7/198, 7/199, 7/200, 7/201, 7/65, 8/32
o d.- di 8/30
d.- di: midi 53/74, 53/86
d.- di: mi 53/4
d.- di:ğ̈i midi 53/8
d.- di:ğ̈im 32/191
d.- di:ğ̈imiz 12/14
d.- di:m̊ 47/20, 49/36, 53/141
d.- di:miz 10/7, 10/9, 2/104, 2/20, 55/11
d.- di:ŋ 30/33, 32/75
d.- di:ŋize 49/54
d.- diğim 48/65
d.- diğimizinen 13/53
d.- diim̲ 2/112
d.- diim̲iz 9/24, 9/25
d.- dik 21/17, 30/53, 32/31, 34/23
d.- dikleri 53/20
d. dik sıra 23/61, 24/81
d.- diler 16/31, 16/32, 2/68, 28/13, 28/19, 28/21, 3/12, 3/13, 30/34, 30/35, 32/64, 32/86, 48/88, 50/25, 52/124, 52/126, 52/127, 7/66
bu d.- diler 52/127
d.- dim mi 32/147
d.- dim 11/71, 14/159, 14/160, 14/162, 2/23, 2/24, 2/28, 2/29, 2/33, 2/34, 2/35, 2/44, 2/45, 2/48, 21/18, 21/53, 21/56, 21/58, 21/60, 21/63, 26/105, 26/99, 28/101, 28/102, 28/103, 28/12, 28/13, 28/15, 28/48, 28/8, 3/13, 3/14, 3/15, 3/16, 3/17, 3/194, 3/195, 3/196, 3/198, 3/199, 3/200, 3/201, 30/12, 30/35, 30/36, 30/37, 30/40, 30/41, 30/42, 30/43, 30/51, 31/2, 31/45, 31/46, 31/8, 32/112, 32/113, 32/115, 32/116, 32/117, 32/135, 32/56, 32/61, 32/68, 32/71, 32/72, 32/74, 32/75, 32/86, 32/87, 37/13, 37/50, 39/29, 39/30, 40/57, 45/40, 45/79, 45/80, 45/81, 48/12, 48/18, 49/73, 52/110, 52/122, 52/124, 52/3, 7/116, 7/117, 7/124, 7/125, 7/129, 7/130, 7/131, 7/136, 7/137, 7/197, 7/198, 7/88, 7/89, 7/91
d.- diŋ gi 11/115
d.- diŋ miydi 23/149
d.- diŋ 23/79, 25/227, 55/58, 8/133
d.- diydiŋ 50/156, 50/43
d.- diyse 26/111
dit d.- diyse 26/110
d.- :di 52/48
d.- :di:n 52/107, 52/108
d.- ller de 8/9
d.- ller 1/118, 10/29, 11/70, 12/80, 13/38, 13/39, 13/80, 14/141, 14/87, 17/102, 17/62, 17/63,

18/48, 2/108, 2/85, 21/30, 21/40, 21/48, 24/80, 25/54, 25/7, 27/39, 27/40, 27/41, 27/99, 28/95, 29/124, 32/100, 32/91, 32/92, 32/97, 32/98, 36/26, 37/25, 39/30, 41/9, 47/9, 48/52, 48/53, 52/38, 52/40, 53/112, 53/113, 53/118, 53/120, 53/123, 53/128, 53/158, 53/161, 48/38 53/162, 53/23, 53/94, 54/5, 7/189, 7/82, 8/105, 8/108, 8/109, 8/140, 8/2, 8/7, 8/8, 9/13, 9/24, 9/75, 9/88
d.- llerdi 1/111, 1/124, 13/102, 13/84, 14/142, 14/165, 15/21, 15/22, 15/47, 15/73, 16/91, 18/26, 18/31, 19/14, 19/30, 19/31, 2/116, 2/122, 2/125, 21/12, 24/38, 26/83, 29/23, 32/176, 32/208, 32/79, 32/95, 32/96, 34/18, 37/15, 40/38, 40/82, 48/62, 5/25, 5/26, 51/10, 52/50, 52/52, 8/7, 8/8, 9/24
d.- lleridi 49/76, 8/8
d.- llerdin 23/17
d.- llerimiş 17/122, 32/215, 32/220, 32/59
d.- llerimişimiş 32/218
d.- llermişti 43/15
d.- llerse 23/22
d.- me 8/1
d.- meden 55/2
d.- medi 7/82
d.- medik 25/33
d.- mediŋ 8/57
d.- mem 25/208
d.- meyiz 17/121, 25/222
d.- meyor 30/45
d.- mez 5/27
d.- mezdi 52/24
d.- mezdik 25/94
d.- mezler 25/172, 8/108
d.- miş te 7/156
d.- miş 1/123, 1/61, 1/62, 1/64, 1/65, 1/66, 1/67, 1/71, 10/28, 10/29, 11/100, 11/132, 11/94, 11/97, 11/99, 23/185, 23/189, 23/191, 23/195, 23/196, 23/197, 27/22, 27/23, 27/43, 27/44, 27/65, 3/150, 3/184, 3/185, 3/214, 3/215, 3/217, 3/218, 31/21, 31/22, 32/120, 32/121, 32/122, 32/123, 32/72, 34/10, 36/21, 36/22, 36/24, 37/43, 37/44, 37/47, 37/51, 37/52, 38/20, 38/21, 38/22, 38/24, 40/6, 40/7, 40/73, 40/79, 41/22, 41/28, 44/10, 44/11, 44/13, 44/23, 44/24, 44/31, 44/32, 44/33, 44/9, 48/17, 52/128, 52/129, 53/76, 6/30, 6/42, 6/43, 6/48, 6/49, 7/161, 7/162, 7/163, 7/164, 7/165, 7/166, 7/167, 7/168, 7/169, 7/170, 7/171, 7/173, 7/174, 7/175, 7/176, 7/177, 8/125, 8/128, 8/130, 8/132, 8/133, 7/170
d.- mişler 1/74, 1/75, 21/3, 37/50, 38/24, 44/9, 49/13, 51/107, 53/87, 53/88, 6/26
d.- miyiz 14/143
d.- miynen 14/144
d.- nen 51/119
d.- nir 1/37, 1/97, 2/107, 55/13
d.- r 1/98, 11/195, 21/29, 21/33, 27/139, 28/8, 32/128, 32/99, 34/1, 34/2, 36/17, 36/25, 36/3, 36/4, 5/27, 28/8
d.- rdi 1/55, 1/56, 1/58, 11/180, 13/138, 16/97, 32/104, 32/148, 32/214, 34/16, 46/16, 48/54, 49/12, 49/53, 51/9, 52/24, 6/38, 6/40, 6/42, 7/136
d.- rdik 1/33, 14/140, 14/166, 16/42, 18/55, 2/116, 2/133, 2/140, 2/82, 22/17, 23/122, 23/160, 23/25, 24/64, 25/100, 25/144, 25/150, 25/217, 25/75, 25/94, 32/129, 32/162, 32/178, 32/182, 32/184, 32/67, 44/20, 44/21, 44/52, 44/53, 45/12, 5/24, 51/20, 51/90
d.- rdim 13/82, 13/84, 32/192, 32/193, 7/8

d.- rdiŋ 2/147
d.- rdir 52/111
başını d.- rer 13/132
d.- ridi 37/22
d.- ridik 32/159
d.- rik 39/16, 39/17, 41/8, 47/17, 47/19, 47/34, 48/36, 48/42, 55/29
d.- rim 11/199, 14/150, 14/85, 14/86, 14/87, 27/30, 3/159, 3/206, 32/224, 52/111
d.- rimiş 11/73, 23/186, 49/136, 49/138
d.- rimişimiş 49/140, 49/146, 49/147
d.- rin 29/78
d.- riz de 23/71
d.- riz 1/88, 11/196, 11/26, 11/47, 12/45, 13/113, 13/125, 13/128, 13/141, 13/15, 13/20, 13/22, 13/31, 13/44, 13/47, 13/59, 13/73, 13/95, 13/96, 17/111, 17/112, 17/117, 17/121, 17/125, 17/129, 17/20, 17/21, 17/23, 17/31, 17/32, 17/34, 17/37, 17/38, 17/39, 17/45, 17/47, 17/48, 17/50, 17/51, 17/53, 17/54, 17/55, 17/65, 17/76, 17/83, 17/84, 17/88, 17/90, 17/94, 2/101, 2/137, 2/97, 2/99, 23/69, 23/70, 23/71, 24/35, 25/132, 25/210, 25/213, 25/216, 25/221, 25/226, 25/65, 25/82, 26/90, 26/91, 27/88, 29/157,32/225, 32/228, 36/14, 38/57, 39/66, 4/38, 4/39, 42/33, 45/40, 45/70, 47/8, 48/51, 48/87, 5/67, 53/112, 8/105, 8/106, 8/2, 8/5, 9/11, 9/20, 9/37, 9/97, 13/26
d.- rke 6/32
d.- rken 49/134, 8/129
d.- rkene 28/18
d.- rler 23/157, 23/170, 23/73, 24/80, 25/132, 48/40, 48/62, 48/72
d.- rlerdi 37/22
d.- rlerimiş 23/157, 39/13
d.- rmiş 32/58
d.- rse 3/58
d.- rsem 17/16, 52/110
d.- rseŋ 2/5, 27/27, 3/204, 4/5
d.- rseŋiz 30/21
d.- rsiŋiz 21/33
d.- sa:ne 32/61, 32/64, 45/81
d.- sá:ne 32/56
d.- se 6/45
d.- sem 14/160, 3/132, 32/158
d.- yecek ġadar 43/23
d.- yecek 29/77, 29/78
d.- yecekler 25/54
d.- yeceksiŋiz 30/22
d.- yeceŋ 36/6, 36/7, 5/55, 7/185
d.- yecez 3/61
d.- yelim 22/23, 26/89, 38/4, 45/44, 47/34, 48/78, 49/38, 49/52, 53/68, 55/111, 9/75
d.- yemedim 11/71, 11/72, 25/182
d.- yemem 11/199
getirip d.- yemem 23/77
d.- yemeŋ 14/144
d.- yemeyiz 30/39
d.- yemezimiş 11/73
d.- yemiyor 1/18
d.- yen 11/86, 25/15, 5/52
d.- yenneri 28/15
d.- yeyin de 16/10
d.- yeyin 16/11, 16/5, 16/58, 25/213, 25/31, 25/76, 26/34, 26/18
ne d.- yeyin 25/233
d.- yi 49/135
d.- yicik 55/166
d.- yiciler 48/38
d.- yiciŋ 32/69, 39/2,55/134
d.- yiˇyo 11/104
d.- yiˇyo:r 11/196
d.- yi:rim 45/29
d.- ˚yiller 47/19, 48/7, 50/58, 51/123
d.- yim 11/87, 14/2, 14/30, 14/57, 14/95, 43/36, 45/68, 2/47, 3/11, 55/34, 55/6, 55/90, 7/62
d.- yin 20/54
d.- yince 30/39
d.- yinci 32/70, 48/25, 6/34
d.- yiŋ 23/53
d.- yiŋiz 49/119
d.- yip 46/89

d.- yir 32/213, 36/3
d.- yirdik 32/171
d.- yirik 48/2, 51/20, 55/122,55/90
d.- yirim 49/12, 49/92, 55/129, 55/25, 55/77
d.- yirim 52/32
d.- ẙiriz 39/18
d.- yiyor 5/65, 8/74
d.- yiyoruz 11/141, 8/9
d.- yo 11/74, 11/75, 3/109, 31/35, 6/44, 6/45, 6/46, 8/2
d.- yołar 1/97, 2/4
d.- yołłar 11/127, 30/8, 30/9, 31/17, 32/210, 33/40, 48/30, 7/48, 8/84
d.- yołłardı 48/61
d.- yoŋ 14/140, 5/37, 5/64, 5/65
d.- yor 11/33, 2/153, 23/158, 25/236, 3/101, 3/105, 3/109, 3/112, 3/113, 3/117, 3/137, 3/140, 3/143, 3/149, 3/151, 3/155, 3/156, 3/159, 3/167, 3/187, 3/188, 3/94, 3/98, 31/12, 31/31, 31/32, 31/33, 31/46, 31/51, 31/9, 32/66, 32/68, 37/41, 37/42, 37/45, 37/46, 37/48, 37/49, 37/50, 37/51, 37/53, 37/54, 37/55, 37/56, 37/7, 37/8, 48/56, 48/87, 5/49, 5/64, 5/67, 6/30, 6/44, 6/45, 6/47, 7/104, 7/111, 7/115, 7/142, 7/143, 7/146, 7/147, 7/99
d.- yoruz 11/187, 17/78, 22/14, 28/15, 38/30
d.- yyor 11/207
d.- yyoruz 11/131
d. 11/105, 2/22, 23/57, 23/72, 3/9, 36/5, 36/6, 7/78, 7/79, 8/1

dida: : *yansılama sözcük* Mors alfabesindeki bir harfin okunuşu. -1-
d. 26/110

dida:**dit** : *yansılama sözcük* Mors alfabesindeki bir harfin okunuşu. -1-
d. 26/109

dididit : *yansılama sözcük* Mors alfabesindeki bir harfin okunuşu. -1-
d. 26/109

di: : bk. **diyi** -2-
d. 53/108, 9/55

di: - : bk. **di-** -3-
nė d.- mek 25/175
d.- yoruz 11/70
d.- yyor 11/70

di:**ne -** : Dinlemek. bk. **díŋle-, dinne-, diŋle-, diŋne-, diyne-** -4-
d.- ŋ 52/7
çałġı d.- r 47/17
d.- rdik 55/43
d. 52/1

di:**nen -** : Dinlenmek. bk. **diŋnen-** -3-
d.- eca: 38/10, 38/9
d.- ir 49/61

di:**neŋgin** : Dinlengin, dinlenmiş. -1-
d. adam 38/11

di:**ze** : Teyze. bk. **de**:**yze, deyze** -6-
na:dire d.+ mde 11/109
d.+ ŋ 32/74
d.+ si 13/124
d. 1/97
fadime d. 3/199

diha : bk. **daha** -5-
d. 41/23
bi d. 32/37, 40/62, 40/63, 42/24

dik - : Dikmek. bk. **dík-** -30-
d.- dik 23/9
d.- ecek 34/15, 39/84
şałvar d.- ecek 39/82
d.- ellerdi 40/84
d.- ellerdin 23/21, 23/83
d.- ellerimiş 37/48
d.- ellerin 23/22
d.- eŋ 34/13
d.- er 25/223, 6/7
d.- erdi 34/16, 39/83
ö:nük d.- erdi 39/83
d.- erdig a:ğaca 2/110
d.- erdik 2/110, 32/169, 55/79
don d.- erdik 13/142
poşeT d.- erdiK 45/55
yorġan d.- erdik 13/142
çarıḳ d.- eridi 49/78
d.- eriz 13/58
d.- erlerdi 34/19

elma d.- meye 28/21
d.- miş 38/20
d.- tiin̲ 17/109
d.- tim 28/20

dikdir - : Diktirmek, dikme işini yaptırmak. -2-
d.- di 14/64
d.- diler 14/63

dikil - : Dikilmek, dikme işi yapılmak. bk. **díḳíl-, díkil-** -6-
d.- di 16/53
d.- ir 25/57
bayraḳ d.- ir 39/97
d.- irdi 14/28, 40/22
bayraḳ d.- iyi 39/100

dikili : Dikili, dikilmiş olan. -2-
d. a:ğaç 28/22
d. daş̊ 23/164

dikin - : Dikmek, diktirmek. -1-
d.- dim 11/138

dikine : *zarf* Dikine, dikey olarak, diklemesine. -1-
d. durursa 48/80

dikiş : Dikiş, dikme işi. -1-
d. makinesi 33/6

dikḳatli : Dikkatli. -2-
d. ołu 37/52
d. ołuŋ 40/59

dikme : Dikme, dikmek işi. -1-
d. 23/6

dil : Dil, lisan. -18-
d.+ den 7/140
d.+ i 16/92, 21/68, 41/15, 32/62
anadołu d.+ i 8/100
d.+ im 32/224
d.+ imiŋ 25/182
d.+ imiz 41/15
d.+ imizden 41/9
d.+ imize 25/171
d.+ imiziŋ 4/18
d.+ ini 32/148
d.+ iŋi 7/199, 7/35
d.+ iŋizden 7/51
datłı d.+ li 21/63

dilber : Dilber. -3-
d. 55/146, 55/147

dilim : Dilim. -7-
d. 55/147, 55/148
bir d. 11/177
o d. 55/148

dilki : Tilki. -3-
d.+ yi 27/30
d. 23/124, 27/32

dime : Deme, demek işi. -1-
d.+ de 21/79

dimeg : bk **dimek** -1-
d. istediim̲ 38/33

dimek : Demek. Bir şey anlamına gemek. bk. **demek, dimeg, dimeḲ** -14-
d. 13/84, 49/34, 21/75, 27/123, 30/15, 31/22, 38/29, 4/39, 53/130, 53/131, 6/51, 7/159, 7/20, 45/17

dimeḲ : bk. **dimek** -2-
d. istedi:mi 36/35
d. 54/5

din - : Denmek, sözü edilmek. bk. **dėn-, diŋ-dín -** -77-
d.- di 3/22, 3/23
d.- diydi 11/54
hesapı d.- en adamda 26/7
d.- en 21/72, 26/6, 44/2
d.- eŋ 32/209
d.- i:r 11/203
d.- ir 11/115, 11/116, 11/117, 11/195, 11/198, 11/203, 11/204, 13/131, 13/5, 17/20, 17/24, 17/27, 17/31, 17/42, 17/52, 17/69, 23/189, 25/63, 25/80, 29/144, 29/146, 29/152, 32/175, 39/17, 40/83, 40/85, 49/54, 5/63, 6/56, 8/43, 9/28, 9/55, 9/93
d.- irdi 13/116, 13/56, 14/137, 14/48, 14/68, 25/100, 25/101, 25/129, 25/96, 3/22, 32/175, 32/188, 44/20, 44/21, 47/26, 5/19, 5/26, 5/63
d.- irimiş 17/44
d.- iyidi 49/156
d.- iyo̊ 45/13
d.- iyor 11/50, 11/61, 13/117, 26/11, 26/4, 26/60, 44/19
d.- mezdi 3/20
d.- miş 32/89, 43/27

din : Din. -1-
d. K̲ültürü 46/81
dinama : Dinamo. bk. **dinåma** -2-
d. 38/46, 53/184
dinåma : bk. **dinama** -1-
d. 38/47
dinamalı : Dinamolu, dinamosu olan. -1-
d. 13/27
dinar : Dinar. Altın liranın yaklaşık dörtte biri değerinde olan eski bir para. -1-
d. 23/39
dinil - : Denilmek. bk. **denil-** -2-
d.- ir 17/97
d.- irdi 26/66
dinne - : bk. **di**:**ne** -1-
çoK̲ d.- rdim 1/54
diŋ - : bk. **din-** -5-
d.- ir 8/6
d.- miş 32/88
diŋgili ‿ ġal - : Gidecek yeri kalmayıp son noktada durmak, kalmak. -1-
d.- dılar 28/45
diŋle - : bk. **di**:**ne** -1-
d.- rdim 6/27
diŋne - : bk. **di**:**ne** -2-
d.- di:miz 11/155
d.- rdik 16/49
diŋnen - : Dinlenmek. bk. **di**:**nen-** -1-
d.- irdi 24/10
dip : Dip. -12-
d.+ iná:dan 21/73
d.+ inde 24/52, 43/27, 48/41, 48/42, 49/139, 52/69
d.+ ine 12/60, 21/52, 55/43, 16/4
yavşan d.+ ine 14/141
dipi : Tipi, kar fırtınası. -3-
d. 1/101, 1/29
o d. 53/75
dir - : Dermek. bk. **der-, dėr-** -30-
d.- di: 2/89
d.- ece:z 2/84
eK̲ín d.- eceğíz 23/171
d.- edik 16/60̊
d.- ekene 2/79
d.- eller 13/46
başını d.- ellerdi 23/17
oraK̲ d.- ellerdi 29/84
züvellik d.- ellerdi 5/50
d.- elleridi 2/75, 29/84
d.- er 16/92, 2/20, 42/30
ekin d.- er 16/95, 23/134, 42/30
eK̲ín d.- erdi 16/94
d.- erdik 14/107, 20/38
eK̲ín d.- erdik 23/171
ekin d.- erdik 15/9, 20/40, 7/38
züvelli: d.- erdik 14/107
oK̲uyu oK̲uyu d.- erdin 23/20
ekin d.- e̥rken 7/40
d.- ilir 2/21
d.- ler 54/3
ızġın d.- meye 16/55
dira:**yet :** Dirayet. -1-
d. 1/77
dira:**yetli :** Dirayetli, dirayeti olan. -1-
d. 1/70
dirdir - : Derdirmek, dermek işini yaptırmak. -1-
ekin d.- iciŋ 42/26
dirdo: : bk. **dirdo**:**ğdu** -1-
d.+ sundan 27/106
dirdo:**ğdu** : Der doğdu, dedikodu. bk. **dirdo**: -1-
d. 27/105
direk (I) : Direk. Ağaçtan veya demirden yapılan uzun ve kalın destek. -3-
telėfon d.+ leri 37/48
d. 55/160
direk (II) : *zarf* Direkt. -1-
d. 26/99, 31/28
diren - : Direnmek. -1-
d.- diğ̊ 26/106
direnş : Direnç. bk. **direş** -1-
d.+ liyim 45/29
direş : Direnç. bk. **direnş** -1-
d.+ liyim 45/28
direv̇ur - : Derivermek. -1-
d.- u 29/86
dirgen : Dirgen. bk. **dirgen** -3-
d.+ le 25/125, 49/75
d. 25/125
dirgen : bk. **dirgen** -1-
d.+ nen 49/51
diri : Diri, güçlü, zinde. -1-

d.+ sin 46/93

diril - (I) : Dirilmek. Güçlenip canlanmak. -1-
d.- di 37/14

diril - (II) : Derilmek, derme işine konu olmak. bk. **deríl -, deril-** -7-
d.- di 14/68
başı d.- ir 14/54
d.- irdi 13/131
başı d.- irdi 13/127, 14/55
ekin d.- irdi 2/74

diriş - : Derişmek. Bir nokta dolayında toplanmak, temerküz etmek. -1-
d.- irlerdi 23/21

dirken : *zarf* Derken, tam o sırada. -1-
d. 32/130

dirnee : Derneğe. (< dernek+e) Dernek. -1-
d. 6/28

distiyi : Desteyi (< deste+y+i) bk. **deste** -1-
o d. 2/90

diş (I) : Diş. -10-
d. bułġuru 19/65, 33/46, 33/48
d.+ i 51/86
d.+ ini 23/84
d.+ iniŋ 23/86
d. 20/20, 49/48, 55/29
bu d. 49/49

diş (II) : Diş. Sarımsak dilimi, karanfil vb.nde dişe benzetilen tane. -1-
bir d. 28/82

dişir - : Dişirmek. DS; devşirmek, toplamak. -2-
daş d.- i gelir 23/88
d.- ir 23/108

dişli : Dişli. Ekin yığınlarını işlemeye yarayan eski bir tarım aleti. -1-
d.+ ynen 49/51

dit - : Ditmek. Yün, pamuk vb.ni tellere ayırarak kabartmak. -1-
d.- er 17/46

dit : *yansılama sözcük* Mors alfabesindeki bir harfin okunuşu. -1-
d. didiyse 26/110

divan : Divan. Elde dokunmuş halı, kilim. -1-
birimiziŋ d.+ ı 25/59

divle : Divle (Üçharman). (yer adı) -1-
d.+ de 1/59

divliğe : Divle'ye. (divle+y+e) bk. **divle** -1-
d. 1/60

diya : bk. **daha** -2-
d. 53/32
bi d. 11/121

diydir : Diydir, diğdir. DS Diğdir: Kilim dokumaya yarayan tarak biçiminde bir aygıt. -1-
d.+ ler 32/170

diye : bk. **diyi** -9-
d. 11/89, 12/42, 26/70, 32/45, 4/9, 45/79, 49/56, 50/55, 7/8

diyer : Diğer, öteki. -2-
d. túrlere 12/42
d. 50/103

diyi : *zarf* Diye. bk. **deyi (III), di:, diye, diyi** -163-
d. de 17/50, 7/127
hıh d. ġorḳmuş 23/198
d. 1/27, 1/52, 11/105, 11/116, 11/142, 11/145, 11/148, 11/158, 11/161, 11/169, 11/172, 11/176, 11/179, 11/180, 11/182, 11/189, 11/193, 11/200, 11/212, 11/222, 11/25, 11/37, 11/54, 11/78, 11/82, 11/86, 11/87, 11/88, 11/91, 12/33, 13/109, 13/119, 13/120, 13/137, 13/41, 13/46, 13/98, 14/100, 14/107, 14/115, 14/119, 14/124, 14/161, 14/167, 14/20, 16/50, 17/26, 17/30, 17/37, 17/62, 17/67, 2/153, 2/50, 20/18, 20/34, 21/14, 21/57, 22/11, 23/148, 23/184, 23/186, 23/193, 23/78, 25/175, 25/184, 25/198, 25/219, 26/123, 26/55, 26/65, 27/80, 28/31, 28/40, 28/44, 28/45, 29/52, 3/19, 3/24, 3/56, 3/57, 3/58, 30/20, 31/2, 32/100, 32/148, 32/152, 32/203, 32/229, 32/25, 32/46, 32/68, 32/79, 32/93,

32/97, 33/21, 33/22, 34/18, 35/14, 36/17, 36/25, 37/11, 37/13, 37/14, 37/30, 38/12, 38/13, 39/44, 39/47, 39/84, 40/32, 40/58, 41/24, 41/25, 41/5, 43/50, 44/37, 46/38, 46/46, 47/27, 48/3, 49/102, 49/110, 49/5, 5/11, 5/54, 5/57, 51/104, 51/105, 52/40, 52/70, 52/84, 55/104, 55/126, 55/44, 55/49, 55/56, 55/57, 7/128, 7/165, 7/43, 8/14, 8/27, 8/31, 8/35, 8/4, 8/83, 8/95, 9/101, 9/90, 9/92, 9/98, 9/99

diyi : bk. **diyi** -3-
d. 45/67, 49/150, 49/85

diyivir - : Deyivermek. -3-
d.- iŋ 14/147
d.- ip te 14/145
d. 8/24

diyna:**nán** : Değnekle. (< değnek+le) bk. **deynek** -1-
d. 36/21

diyna:**nen** : Değnekle. (< değnek+le) bk. **deynek** -2-
d. de 32/161
d. 39/89

diyne -: bk. **di**:**ne** -1-
d.- yemedim 38/63

diyne:**nen** : Değnekle. (< değnek+le) bk. **deynek** -1-
d. 2/17

diynee : Değneğe. (< değnek+e) bk. **deynek** -1-
d. 1/51

diynek : bk. **deynek** -3-
d. 32/161, 32/162, 39/89

diz : Diz. -9-
d.+ inacaḳ 55/147, 55/148
d.+ ini 23/147, 23/150
d.+ iniŋ 23/149
d.+ ler 46/94
d.+ lerimde 3/115
d.+ lerine 13/110
d. pişkiri 13/109

diz - : Dizmek. bk. **ciz- (II), çiz- (I)** -1-
d.- eller 15/58

dizil - : Dizilmek. bk. **cizil-, çizil-** -2-
dizim dizim d.- di 11/208
d.- ir 9/26

dizim dizim : Dizim dizim, peş peşe dizilmiş, düzüm düzüm. (ikileme) -2-
d. d. dizildi 11/208

doda: : Dudağı. (< dudak+ı). Dudak. -1-
d. 7/88

do:**ğ -** : Doğmak. bk. **doẏ-** -2-
d.- duğundan 46/11
d.- mussuḳ 51/14

do:**ğ -** : Doğmak. bk. **doẏ-** -5-
d.- du 51/32, 51/33, 51/34
d.- dum 4/3

do:**ğma** : Doğma, doğmak işi. bk. **doğma** -1-
d. büyüme 17/2

do:**ğma** Doğma, doğmak işi. bk. **doğma** -1-
d. 41/8

do:**ğra -** : Doğramak. bk. **do**:**ğra -** -1-
d.- rdıḲ 11/183

do:**ğra -** : Doğramak. bk. **do**:**ğra -** -1-
d.- rız 13/72

do:**ğramaç** : Doğramaç. (yemek adı) bk. **do**:**ğramaç** -1-
d. 51/85

do:**ğramaç** : Doğramaç. (yemek adı) bk. **do**:**ğramaç** -1-
d. 39/69

do:**ğran -** : Doğranmak. Kesilmek, parça parça edilmek. -1-
d.- sın 24/80

do:**ğru** : bk. **do**:**ğru** -4-
d. 11/6, 23/128, 27/33, 46/32

do:**ğru** : Doğru. 1. *sıfat* Bir ucundan öbür ucuna kadar yönü değişmeyen, eğri ve çarpık karşıtı. 2. Gerçek, yalan olmayan. 3. *zarf* Yanlışsız, eksiksiz bir biçimde. 4. *zarf* Hiçbir yöne sapmadan, dosdoğru, doğruca. 5. *edat* Karşı yönünce. bk. **do**:**ğru, do**:**ru, doğru, do**:**ẏru, doẏru** -16-
d. yołu 28/62
d. 17/81,24/65,34/28,39/78,41/26, 41/27, 49/112, 49/20,49/97, 51/68, 55/20, 55/37, 55/38, 6/29, 9/45

do:ğruł - : bk. **doğruł-** -1-
d.- muş 41/24
do:ğu : bk. **doğu** -1-
d.+ dan 26/60
do:ru : bk. **do:ğru** -17-
d.+ yu 8/121
d. 11/128, 13/92, 25/179, 30/33, 39/24, 46/36, 46/90, 51/21, 51/71, 51/79, 55/143, 55/79, 6/12, 9/61
do:v̇ - : Doğmak. bk. **dov̇-** -3-
d.- du 32/193
gün d.- madan 8/43
gün d.- madıḳ 8/42
dó:v̇ - : bk. **dóv̇ -** -2-
d.- dü 23/202
d.- dúḳten so:na 53/131
dó:ẏ - : bk. **dóv̇ -** -1-
d.- müşler móv̇müşler 36/23
dó:vmá : Dövme. DS; döğülüp kabuğu çıkartılmış buğday, yarma bk. **dó:vme** -1-
d. aşı da 53/129
dó:vme : Dövme. DS; Döğülüp kabuğu çıkartılmış buğday, yarma bk. **dó:vmá** -2-
d. a:şı 53/123
d. aşı 53/124
do:v̇ru : bk. **do:ğru** -2-
d. 52/13, 9/72
do:v̇san : bk. **doḳsan** -1-
d.+ ı 7/92
doġuz : bk. **doḳuz** -1-
d. zúz 27/17
doğ - : Doğmak. bk. **dov̇-** -3-
d.- acak 46/17
d.- duḳ 51/13
d.- ma 1/5
doğał : Doğal. bk. **dov̇ał** -2-
d. 12/19, 12/46
doğma : Doğma, doğmak işi. bk. **do:ğma, do:ğma** -2-
d. 25/10, 3/4
doğru : bk. **do:ğru** -1-
dürüs d.+ yudu 16/106
doğruł - : Doğrulmak. bk. **do:ğruł -** -1-
d.- uncu 41/24
doğsan : bk. **doḳsan** -1-
d.+ ı 53/94
doğu : Doğu. (yön adı) bk. **do:ğu**, **dov̇u** -2-
d.+ ya 10/15
güney d.+ ya 10/15
doğum : Bir kimsenin doğduğu yıl. bk. **doum** -1-
d.+ um 25/10
doğumłu : Doğumlu, belirli bir yılda doğmuş. bk. **doumłu** -2-
d.+ yum 48/14, 53/137
doğur - : Doğurmak, doğum yapmak. -1-
d.- u 8/64
doḫsan : bk. **doḳsan** -1-
d. 53/59
doḫu - : bk. **doḳu-** -2-
d.- duḳ 11/42
d.- duḳłarımız 25/50
doḫuma : bk. **doḳuma** -1-
d. 1/120
doḫuz : bk. **doḳuz** -2-
d.+ u 53/59
d. 4/2
dók - : Dökmek. bk. **dóḳ-, dök-** -32-
d.- ecekler 38/72
d.- eller 13/17, 16/88, 17/56, 23/181, 29/32
d.- eŋ 13/93, 17/106, 9/46, 9/47, 9/66, 9/71
d.- er 13/24
tirit d.- er 32/19
d.- erdik 16/45, 23/91, 24/10, 24/30
d.- erim 42/38, 42/39, 42/40
d.- eriz 13/88, 13/89, 13/91, 2/106
bezi d.- eriz 19/40
d. tük sıra 2/119
d.- müş 2/64
d.- tük müydü 19/41
d.- tüŋ müydü 16/89
d.- üyoŋ 33/32
dóḳ - : bk. **dók-** -1-
d.- dü müdün 45/47
doḳan - : Dokunmak, etkilemek. -2-
d.- iyi 39/108
d.- maz 8/138

doḳsan : Doksan. Seksen dokuzdan sonra gelen sayının adı. bk. **do:v̇san, doğsan, doḫsan, to:v̇san** -10-
d.+ a 39/106
d.+ ı 53/50
yüzde d.+ ında 12/8
d. 36/4, 4/15, 40/65, 46/99, 51/63, 53/86, 53/93

doḳtur : Doktor. bk. **toḳdur, toḳtur** -30-
d.+ a ğıteriz 24/54
d.+ a 24/54, 28/80, 3/194, 39/27
d.+ da 32/194
d.+ dan 24/5
d. ġapısı 15/61
d.+ łar 4/21, 5/14
d.+ łarımız 4/20
d.+ łarımızıŋ 4/20
d.+ uŋ 5/14
d. 15/63, 24/16, 28/20, 28/79, 28/81, 28/86, 3/194, 3/195, 3/197, 32/214, 46/78, 46/82, 5/15, 53/151, 53/153, 55/34

dóktür - : Döktürmek, dökne işini yaptırmak -1-
d.- düŋ de 55/57

doḳu - : Dokumak. bk. **doḫu-, doḳú** -73-
d.- duḳ 11/46, 20/50, 20/51
hałı d.- duḳ 24/58
d.- dum 11/44, 12/16, 20/54, 55/77
tülü d.- dum 12/57
d.- duŋuz 21/66
d.- duumuz 12/30
d.- łar 15/58
kilim d.- łar 15/59
d.- łardı 15/57, 19/3, 19/9, 29/13
hałı d.- łardı 15/56, 19/3
ısdar d.- łardı 19/2
kilim d.- łardı 15/56
d.- ma 55/168
d.- madım 20/56
d.- mag 32/170
d.- mayan 9/10
d.- mazłar 25/53, 29/13
d.- mıyan 9/14
d.- r 9/14
hałı d.- r 24/62
d.- rdu 13/31, 14/22, 55/77, 9/10
secca:de d.- rdu 14/22
d.- rduḳ ta 20/56
d.- rduḳ 11/40, 11/41, 20/47, 20/48, 24/61, 55/167
ısdar d.- rduḳ 20/52
d.- rdum 55/168, 55/78
d.- rsa 14/23
d.- ruz 12/17
hałı d.- ruz 25/50
kilim d.- ruz 25/50
d.- yamadım 12/55
d.- yan da 55/77
d.- yan 9/14
ısdar d.- yan 9/9
kilim d.- yan 29/13
iyi d.- yanıḳı 25/59
d.- yannarın 55/78
d.- yołar 11/60
d.- yołłar 11/59, 12/38, 12/39
d.- yor 12/37
d.- yorduḳ 11/58
d.- yorum 12/54
d.- yoruz 12/19, 12/31, 12/32
d.- yúrük 55/129

doḳú - : bk. **doḳu-** -1-
d.- yürük 55/129

doḳud - : bk. **doḳut-** -4-
d.- uruz 9/13, 9/14, 9/15
d.- uyołłar 20/48

dóḳúl - : bk. **dökül-** -1-
d.- ür 53/165

doḳuma :Dokuma. 1. Dokumak işi. 2. Dokunmuş olan. bk. **doḫuma** -11-
d. habaya 16/98
d. heybe 23/40
d. şekili de 12/52
d. yastı: 23/5
d. yasTıḳ ta 23/5
d. yastıḳ 9/25
d. 12/33, 19/17, 25/53, 9/13
hałı d. 25/52

doḳumiyi : Dokumayı. (< dokuma+y+ı) bk. **doḳuma** -1-
d. 9/13

doḳun - : Dokuma işi yapılmak. -12-
d.- acak 11/56

d.- muş 1/121
d.- ur 12/29, 19/8, 25/146
d.- urdu 19/7, 25/145, 32/175
ısdar d.- urdu 14/21, 14/22
tülü d.- urdu 19/20

doḳunma -1-
d. amaçları 12/15

doḳus : bk. **doḳuz** -3-
d. senede 37/39
d. sene 37/40
d. 23/156

doḳut - : Dokutmak. bk. **doḳud -** -3-
d.- muşşu:m 20/58
d.- tum 20/56
d.- urduḳ 9/10

doḳuyüz : Dokuz yüz. (sayı adı) -2-
d. 53/25
bin d. 53/16

doḳuz : Dokuz. Sekizden sonra gelen sayının adı. bk. **doġuz, doḫuz, doḳuz** -44-
d.+ da 21/42, 24/40, 26/6, 40/49, 51/48, 52/31
d.+ unda 53/146
d.+ uŋ 42/69
d. üz 26/12, 26/2, 26/5, 26/6, 26/64, 26/68
d. 1/3, 10/2, 11/4, 11/6, 23/155, 23/156, 25/229, 3/121, 30/24, 30/7, 32/23, 38/62, 4/15, 44/15, 49/2, 5/14, 51/46, 51/48, 53/11, 53/13, 53/137, 53/15, 53/2, 53/27, 53/31, 53/46, 8/68, 49/130

doḳuzuncu : Dokuzuncu. Dokuz sayısının sıra sıfatı, sırada sekizinciden sonra gelen. -2-
d. ayıŋ 26/68
d. 12/77

dókül - : bk. **dökül-** -2-
d.- süŋ 7/157
d.- úyomuş 32/28

doł - : Dolmak. -17-
d.- ar 13/23, 30/30, 30/32
yorġan d.- ar 19/3
d.- ardı 14/28, 16/89
yorġan d.- ardı 14/28
d.- du muydu 51/70
d.- du mu 2/89
d.- du 2/36, 46/37, 55/167
d.- muş 14/119
d.- urdu 53/180
d.- ursa 2/51

doła - : Dolamak. -4-
d.- łarıdı 44/57
d.- mışlar 38/20
d.- ŋ 1/113
d.- r 26/97

doła:ŋa : Dolağına. (dolak+ı+n+a) Dolak; mide. -1-
d. 11/102

dołaḳ : Dolak. Tozluk yerine bacaklara ayak bileğinden dize kadar dolanan ensiz ve uzun kumaş parçası. -3-
d. 1/113

dołama (I) : Dolama. Yörede "dolama" veya "yastık dolama" adıyla bilinen, duvar yastıklarının üzerine süs amaçlı örtülen ince uzun dantel örgü. -2-
şô d.+ łar 13/110
yasdıḳ d.+ sı:bi 13/110

dołama (II) : Dolama. Gelin olacak kıza babasının örttüğü bir tür duvak. -1-
d. 23/25

dołan - : Dolanmak. Bir şeyin çevresinde dönmek, gezmek, dolaşmak. -3-
d.- ı dołanı 23/43
dołanı d.- ı 23/43
d.- ır 7/26

dołandır - : Dolandırmak, dolaştırmak. -1-
d.- ı 25/223

dołap : Dolap. -11-
d.+ a 13/62, 19/52
d.+ ıŋ 32/73
d.+ łara 19/53
d.+ ta 32/71
d. 13/61, 13/63, 13/79, 45/18
tel d. 33/6

dołaş - : Dolaşmak. -1-
d.- tıḳ 46/39

dołaşıḲ : Dolaşık. -1-

d. ołuyor 32/209

dołayı : *zarf* Dolayı, ötürü. -6-
d. 4/11, 43/31, 43/45
gólden d. 49/104
ołduḳlarından d. 43/45
ondan d. 43/31

dołdur - : Doldurmak. -24-
d.- duḳ 2/43
d.- dum 52/70
d.- muş 5/20, 31/8
d.- udu:ḳ 2/132
d.- uduḳ 1/83, 11/11, 9/7
d.- ułłar 44/1
d.- ułłardı 53/172, 55/138
d.- ułur 9/22
d.- uŋ 13/74
d.- ur 23/201, 24/11
d.- urdu 49/60
d.- urduġ 32/153
d.- urduḳ 23/138, 24/30, 25/88
d.- urumuş 53/125
d.- uruz 24/32
d.- uz 13/25
d. 11/221

dołma (I) : Dolma, sarma dolma. (yemek adı) -3-
d.+ nıŋ 13/75
d. 13/72
ġuru d. 13/73

dołma (II) : *sıfat* Doldurularak yapılan. -1-
d. 23/6

dołmıya : Dolmaya. (< dolma+y+a) bk. **dołma (I)** -1-
d. 13/72

dołmuş : Dolmuş. Yolcu taşımaya yarayan küçük taşıt. -2-
şo d.+ a 26/96
d.+ ları 26/96

dołmuyu : Dolmayı. (< dolma+y+ı) bk. **dołma (I)** -1-
d. 13/76

dołu (I) : *sıfat* Dolu. -6-
d.+ ydu 11/35
d. 11/34, 27/112, 52/5, 55/72, 23/5

dołu (II) : Dolu. Havada su buğusunun birden yoğunlaşıp katılaşmasından oluşan, türlü irilikte, yuvarlak veya düzensiz biçimli buz parçaları durumunda yere hızla düşen bir yağış türü. bk. **tołu** -1-
d. 48/83

doma : Doma, kirkit. -2-
d. 17/71, 24/60

domałan : Domalan. Asklı mantarlardan, toprak içinde yumru biçiminde yetişen, yenilebilen bir bitki, yer mantarı, keme, karakeme. -1-
şu d. 11/127

domatis : Domates. bk. **domatiz**, **tomatis** -15-
d.+ e 17/94
d.+ ini 9/62, 9/67, 9/71
d. 15/3, 17/94, 19/53, 25/23, 26/43, 26/45, 26/46, 27/10, 27/59, 42/23
salçalıḳ d. 26/45

domatiz : Domates. bk. **domatis, tomatis** -3-
d.+ ini 13/86
d. 13/85, 29/138

don : Don. (giysi adı) -11-
d. dikerdik 13/142
d.+ narı 13/34
d.+ u 7/11
yiŋi d.+ um 49/85
d.+ uŋ 49/82
d. 49/32, 49/7, 49/80
daracıḳ d. 39/86
keten d. 49/79
ketenden d. 49/82

dón - : bk. **dön-** -5-
d.- dü 27/101, 38/48
d.- dü: 4/18
d.- düler 53/51
d.- er 14/145

dóndü : Döndü. (kişi adı) -1-
d.+ ye 52/75

dónem : Dönem. bk. **dönem** -3-
cumhuriyet d.+ inde 43/14
osmanlı d.+ inde 38/2
d.+ lerden 46/100

donłu : Donlu, donu olan. -1-
yeşil d. 52/120
dónúm : bk. **dönüm** -1-
d.+ e 50/138
doŋ - : Donmak. -3-
d.- ar 32/219
d.- uyŭdu 49/29
dóŋ - : bk. **dön-** -1-
d.- dü 32/39
doŋuz : Domuz. (hayvan adı) bk. **toŋuz** -9-
d.+ dan 46/38
d.+ łarı 1/48
d.+ u 1/50
d.+ un 1/45
d. 1/45, 1/46, 29/140, 29/141
dórd : bk. **dört** -4-
d. ay da 26/124
d. ay 26/108
d. 26/108, 53/103
dórdüncü : Dördüncü. Dört sayısının sıra sıfatı, sırada üçüncüden sonra gelen. bk. **dördüncü** -2-
d.+ sü 46/81
d. 26/125
dórt : bk. **dört** -32-
d.+ te 49/106, 53/27
d.+ Te 53/32
d.+ terde 50/126
d. tüz 26/43
d.+ ünüŋ de 8/112
d.+ ünüŋ 32/109
d. 1/32, 14/7, 14/9, 15/74, 2/9, 27/16, 31/17, 31/43, 32/65, 47/25, 49/2, 5/22, 50/100, 50/15, 50/31, 50/32, 50/33, 53/121, 53/137, 6/37, 6/38, 6/39, 7/67, 8/112
dór̥t : bk. **dört** -2-
d. 37/40, 50/138
dost : Dost. -4-
ałłah d.+ u 3/212
d.+ un 29/63
ałłah d.+ una 3/213
d. 46/38
dóşek : Döşek. bk. **döşek** -1-
d. 2/97
do͡um : Bir kimsenin doğduğu yıl. bk. **doğum** -1-
d. 3/2
do͡umłu : Doğumlu, belirli bir yılda doğmuş. bk. **doğumlu** -15-
d.+ sun 49/1
d.+ ydu 26/5
d.+ yum 26/64, 32/23, 4/2, 1/3, 18/1
d. 26/2, 26/6, 10/2, 51/33, 51/46, 51/47
dov̇ - : Doğmak. bk. **do:ğ-, do:g̊-, do:v̇-, doğ-** -4-
anadan d.- ałı 11/140
d.- an güneşe 3/181
d.- ar 8/43
dóv̇ - : Dövmek. bk. **dó:v̇-, dó:ẏ-, döv̇-** -15-
d.- dü 2/10, 52/24
d.- düler 37/46
d.- ecek 2/35
navat d.- ecek 3/56
d.- eller 53/126, 53/131
d.- eŋ 13/45
d.- er 28/40
d.- eridik 25/73
d.- erin 28/49
d.- erse 2/35
adamaĶıłłı d.- müşler 41/25
d.- müş te 7/156
d.- üyor 30/27
dov̇a: : bk. **duv̇a** -4-
d. iteller 29/60
asker d.+ sı 39/118
d. 39/117, 39/118
dóv̇a: : bk. **duv̇a** -1-
d.+ sı 7/83
dov̇ał : Doğal. bk. **doğał** -4-
d. ołaraĶ 4/28
d. 11/105, 53/171, 53/172
dóv̇eli : bk. **develi** -1-
d. 13/137
dóv̇me : Dövme. 1. Dövmek işi. 2. Kızgın durumdayken dövülerek biçim verilmiş metal eşya. -2-
d.+ m 32/116
d. çaĶmaĶ 40/27

dovṙu : bk. **do:ğru** -1-
d. 50/57
dovṙu : bk. **doğu** -1-
güney d. 10/6
dovṙúş - : Dövüşmek. -1-
d.- ürümüş 6/29
dóvṙúş - : Dövüşmek. -1-
d.- úrkene 24/76
dóvúvir - : Dövüvermek. -1-
d.- di mi 2/58
dóvṙüş : Dövüşmek. -1-
ġavġa d. 16/105
dóvüş - : Dövüşmek. -2-
d.- emem 28/12
d.- üller 28/7
doy - : Doymak. -5-
d.- arsa 27/13
d.- an 51/83
d.- madı: 27/14
d.- maz 7/103
d.- ułmaz 55/154
doyur - : Doyurmak. 1. Açlığını gidermek. 2. Geçindirmek, yaşamasını sağlamak. -10-
d.- du 32/12
d.- duḴ 52/130
d.- maya 1/106
d.- muş 7/42
d.- u 31/45
d.- ułłarĭdı 51/42
d.- ur 27/4
d.- uvir 28/37
d.- ürüm 52/16
d. 7/163
dö:rt : bk. **dört** -2-
d. 45/49, 51/40
dök - : bk. **dók-** -7-
d.- erdik 45/41
d.- eriz 25/226
d.- tüler 40/20
d.- ü:rüz 45/9
d.- üyołłar 33/46
d.- üyüŋ 55/19
d. 24/40
dökúl - : bk. **dökül-** -1-
d.- ürdü 16/85
dökül - : Dökülmek. bk. **dóḳúl-, dókül-, döḳúl-** -1-
d.- üyüdü 55/57
dölek : Dölek. Düz, engebesiz (toprak parçası). -2-
d. yirine 23/129
d. 23/172
dölüm : bk. **dönüm** -5-
d.+ üne 5/36
d. 2/55, 51/15, 51/17
on d. 29/140
dön - : Dönmek. bk. **dón-, dóŋ -** -32-
d.- dúğü zaman 12/77
d.- dü mü 17/47, 17/48
d.- dü 21/45, 53/163
d.- dük 38/39, 48/85
gíri d.- düler 30/33
d.- er 14/145, 17/24, 17/77, 2/139, 21/29, 21/50
ayrandan d.- er 17/23
d.- erdi 16/48, 16/49, 32/96
d.- erse 48/80
d.- messe 48/79
d.- mez 2/139
d.- müş 5/47
d.- üp te 3/217
d.- üydü 52/49
d.- üyołłar 11/59
d.- üyołłardı geriye 12/9
d.- üyołłardı 12/7
geriye d.- üyołłardı 12/10
dönder - : Döndermek. -3-
deviri d.- diler 25/21
d.- e döndere 9/49
döndere d.- e 9/49
döndü : Döndü. (kişi adı) -1-
d. ėbem 44/15
dönem : Dönem. bk. **dónem** -3-
o d.+ de 38/11
cumhuriyet d.+ inde 43/12
osmannı d.+ inde 38/2
döner : *sıfat* Döner. Dönmekte olan, dönen, dönecek biçimde düzenlenen. -1-
d. maḳínemiz 16/47
dönme : Dönme, dönmüş olan. Başka bir dindeyken veya millete

mensupken başka bir dine veya millete bağlı olmak. -1-
d. 36/35

dönüm : Dönüm. 1000 m²'lik bir alan ölçüsü. bk. **dónúm, dölüm** -9-
d. da: 51/16
d. 1/105, 1/107, 51/14, 51/16
bi d. 44/44
iki d. 44/41
yi:rmi d. 44/41

dörd : bk. **dört** -7-
d. ay 22/2, 42/67
d. o:ğłan 30/54, 33/61
d. o:ɬan 24/6
d. 23/14, 55/79

dördüncü : Dördüncü. Dört sayısının sıra sıfatı, sırada üçüncüden sonra gelen. bk. **dórdüncü** -1-
d. 26/122

dört : Dört. Dört sayısının adı. bk. **dórd, dórt, dö:rt, dörd, dǫ́rt, dǫ̈rt** -53-
d.+ de 51/32, 51/34
d. dörtlük 24/67
dört d.+ lük 24/67
d.+ te biri 25/136
d.+ te 53/47
d. te 37/39, 7/74
d.+ ü de 30/54, 32/109
d.+ ü çeyrek geçe 11/153
d. 1/102, 13/9, 15/72, 16/21, 2/142, 2/30, 2/33, 2/84, 22/18, 22/25, 23/12, 23/181, 23/182, 24/6, 25/137, 25/223, 25/57, 25/82, 26/10, 26/21, 27/34, 29/88, 30/49, 31/43, 32/107, 33/26, 33/62, 34/30, 37/54, 38/5, 41/12, 42/69, 49/153, 50/11, 51/35, 52/9, 53/150, 53/27, 7/116, 7/64, 7/83

dǫ́rt : bk. **dört** -1-
d. 49/52

döş : Döş, göğüs, bağır. -1-
d.+ üne 17/30

döşe - : Döşemek. -4-
d.- ller 9/38
d.- yecekler 32/134
d.- yüller 38/73
d.- yüŋ 51/28

döşek : Döşek. bk. **dóşek** -1-
d.+ leri 7/101

döşüyü̇vür- : Döşeyivermek. -1-
d.- üŋ 9/68

dö̇v - : bk. **dó̇v-** -3-
d.- ellerse 40/26
d.- er 28/40
d.- üyü 41/28

dö̇ve : bk. **deve** -2-
d.+ lere 14/128
d.+ lerinen 8/38

dö̇veli : bk. **develi** -1-
d. 13/119

dövlet : bk. **devlet** -1-
d. 29/152

dö̇vüş : Dövüşmek. -1-
d. te 24/77

dö̇vül - : Dövümek, dövme işi yapılmak. -1-
davıł d.- dü 14/90

döylet : bk. **devlet** -4-
d.+ imize 23/179, 23/180
o d.+ iŋ 23/184
d. 23/183

dua: : bk. **du̇a** -1-
d.+ łarâ inanırım 45/65

dudu : Dudu. (kişi adı) -5-
d.+ nun 52/115
d. 51/33, 51/34, 52/106

dúdüklü : Düdüklü, düdüklü tencere. -1-
d.+ de 9/71

du:ün : bk. **dúün** -1-
d. 52/51

dú:u̇meli : Düğmeli, düğmesi olan. -1-
d. 7/21

dúğúm : Düğüm. Anlaşılamayan, çözülemeyen karışık durum. -1-
bu d.+ ü 40/70

dúğún : bk. **dúün** -3-
d.+ e 15/68
d.+ ner 5/42
d.+ nere 48/60

dúğün : bk. **dúün** -28-
d.+ a:dar 33/13
d.+ de 33/25, 42/77, 48/63
d.+ ner 48/65

o d.+ ner 47/11
d.+ nerde 13/137, 47/14, 53/55
d.+ nerimizde 47/13
d.+ ümüz de 29/6
d.+ ümüzü 21/32
d.+ üŋ 27/56
d. yapardı 14/69
d. yimeklerinde 42/78
d. 14/31, 21/28, 21/31, 29/16, 3/35, 37/22, 47/15, 47/9, 55/13, 55/6, 55/7
çałġıłı d. 42/79

dúğün : bk. **dúün** -7-
d. da:veti 29/20
d.+ de de 29/10
d.+ e 20/10
d.+ üne 16/37
d. 12/12, 19/2, 39/44

dúğür : bk. **dúŋür** -6-
d. düşerdi 47/35
d. geldik 48/52
d. gítelleridi 48/57
d. gíteller 48/51
d. gítiliyor 48/55
d. 48/51

dúğürcek : bk. **dúv̇ürcük** -1-
ince d. 33/30

dúğürcü:**nü** : Düğürcüğünü. (< düğürcük+ü+n+ü) bk. **dúv̇ürcük** -1-
d. 13/146

dúğürlük : Dünürlük, dünür olma durumu. bk. **dúŋürlük** -1-
d.+ e 21/28

dúkḱan : Dükk ân. bk. **dükḱan** -1-
şo: d.+ ıŋ 31/28

duł : Dul. -1-
d. ġałdım 7/62

duman : Duman. -5-
d.+ ı 9/58
d.+ ınıŋ 9/93
d. 32/114, 32/115, 53/151

dúnya : bk. **dünya** -3-
d.+ da 46/41
d. 26/74, 46/39

dúŋür : Dünür. bk. **dúğür, dúür** -5-
d. geldiler 7/119
d. gelece:ğ ołan 16/13
d. gitiyim 7/90
d.+ üm 14/85
d. 39/94

dúŋürcü : Dünürcü. Kız istemeye giden kimse, görücü. -4-
d. 7/116, 7/118, 7/121, 7/123

dúŋürlük : Dünürlük, dünür olma durumu. bk. **dúğürlük** -1-
d.+ e 13/101

dur - : Durmak. -64-
d.- acak 49/66
d.- amadım 32/113
d.- amamış 36/38
d.- amamışlar 42/4
d.- amıyorun 31/46
d.- du mu 2/109
sancı d.- du 34/30
d.- dum 32/113
d.- madan 42/57
d.- mas 1/30
d.- masın 1/27, 3/123, 3/129
d.- maz da 48/80
tóbe d.- mazlar 46/45
d.- muyor 4/21
d.- muyorun 26/51
d.- u 16/35, 32/21
d.- udu 55/123
d.- uḳan 31/20, 6/26
d.- uḳana 25/4
d.- uŋ 6/26, 6/30
d.- ur 20/57, 23/195, 25/51, 37/27, 51/89, 9/62
serili d.- ur 12/74
yapılmış d.- ur 12/80
d.- urdu 1/31, 23/30, 44/58, 53/166, 55/12
d.- urduḳ 29/65
d.- urduŋ 40/44
dikine d.- ursa 48/80
d.- uyo 37/33
d.- uyom 6/30
d.- uyon 50/8
genç d.- uyoŋ 46/26
d.- uyor 30/10, 48/46
ġopup d.- uyor 22/12
d.- uyoruz 3/87

d.- uyum da 11/172
d.- uyur 34/14
d.- uyuruḳ 46/70
d.- uyurum 40/56, 40/57, 52/121
d.- uyúrük 46/69
d.- uyü 52/53
d. ̊23/17, 29/52, 49/36, 49/41, 52/84, 7/36

dúr - : Dürmek. -1-
d.- eyim 3/77

durdur - : Durdurmak. -7-
d.- amadıḳ 1/31
d.- du 2/24
d.- ułłar 23/52, 49/58
d.- ur 16/76
d.- urduḳ 2/98

durmaḳ : Durmak, ara vermek. -1-
d. 26/52

durmuş : Durmuş. (kişi adı) -1-
gúççük d.+ uŋ 16/18

durna : bk. **zurna** -1-
davul d. 9/74

durum-26-
ekenomik d.+ dan 27/48
d.+ łar 18/11, 38/31
sosyał d.+ łar 38/31
d.+ u 27/79, 32/219
ġoyun d.+ u 18/23
d.+ umuz 11/5, 13/10
d.+ una 53/109, 53/181, 53/182
d.+ unu 3/50
d.+ uŋa 13/32, 29/132
d. 18/13, 18/33, 21/36, 38/27, 38/49, 38/60, 4/18, 4/31, 42/58, 53/193, 53/199

dúrü : Dürü, çeyiz. -1-
ġızıŋ d.+ sü 7/75

dúrüs : Dürüst. bk. **dürüs** -1-
d. 8/98

dúş - : bk. **düş-** -2-
d.- tü 53/210
yoła d.- tük 26/83

dúşman : Düşman. bk. **düşman** -4-
d. ołdu 27/30
d. 28/56, 28/57, 3/16

dúşün - : Düşünmek. **düşün-** -1-
d.- ürken 1/63

dúşür - : Düşürmek. bk. **düşür-** -2-
d.- müşler 38/62
d.- seŋ 2/146

dut - : Tutmak. bk. **tut-** -68-
d.- aca:mız 11/142
oruç d.- acaz 11/142
d.- ałładı 18/22
d.- ałłardı 18/22, 26/31
çoban d.- ałłardı 18/32, 26/29
melik d.- ałłardı 29/89
d.- ałłardın 23/31
d.- an 11/146, 55/143
d.- annar 9/29
d.- aŋ 29/65, 33/64
d.- ar da 28/40
d.- ar 1/121, 23/52, 47/16
d.- ardı 16/93
elinden d.- ardı 23/38
ordu oruçu d.- ardı 16/102
oruç d.- ardı 39/79
d.- ardıḳ 29/97, 9/6
d.- ardıḴ 49/53
çoban d.- ardıḳ 23/146
oruç d.- ardıḳ 11/154
d.- ardım 16/89
d.- ardın 23/47
d.- arĭdıḳ 25/27
d.- arız 16/88
d.- asa 14/27
ġóv̇dutma d.- du 32/218
d.- maḳ uçun 12/36
d.- maḳ 42/73
sıcaḳ d.- ması uçun 12/35
cepe d.- masın 26/55
d.- massa 14/27
bałıḳ d.- maya 32/32
d.- mayan 11/146
d.- mazdıŋ 51/18
sözünü d.- muş 8/126
d.- muşłar 41/25
d.- tu 16/30, 2/17, 53/203
bałıḳ d.- tu 49/115
ġafa d.- tu 30/53
ġóv̇dutma d.- tu 32/220
d.- tu:nu 37/52
d.- tuğu yoḳ 46/94
d.- tuḳ 1/100

d.- tułar 16/32, 51/75, 51/79
d.- tum 7/66
d.- ułur 2/113
d.- ułurdu 16/90, 39/51, 55/45
yas d.- ułurdu 39/33
d.- ułuyor 33/26
d.- uŋ 49/53
d.- uyor 13/14
yayła d.- uyoruz 35/11
d. 23/122, 7/35

dut : Dut. 1. Dut ağacı. 2. Dut ağacının meyvesi. -2-
bu d.+ dan 29/155
d. 29/135

dutmağ : Tutmak, herhangi bir durumda bulundurmak. -1-
temiz d. uçu 12/82

duttur - : Tutturmak. -3-
k̲óşe d.- du muydu 32/94
d.- ur 32/95
d.- urdu 32/94

dutuł - : Tutulmak, tutma işi yapılmak. -1-
d.- annar 28/79

dutumłu : Tutumlu. -2-
d.+ yum 5/64

dutuş - : Tutuşmak. -1-
d.- urdu 1/40

dutuşma : Tutuşma, tutuşmak işi. -1-
d.+ su uçun 53/168

dutuvir - : Tutuvermek. -2-
d. 23/197, 8/108

du͡ún : bk. **dúün** -2-
d.+ nerde 39/96
d. 39/98

dú͡ün : Düğün. bk. **du:ün, dúğún, dúğün, dúğün, du͡ún, dúv̇un, dúv̇ün, düğ̊ún, düğ̲ún, düğün, düún, düün, düv̇ün** -31-
d.+ de 7/119
d.+ e 14/3, 24/55, 7/118
d. iterdik 24/19
d. itmezdi 39/33
d.+ nerde 11/2, 11/207, 53/122, 55/66
d.+ nerden 9/74
d.+ nerimiz 11/63
d. otu 9/100
d. sałanĭna: g̲ittik 29/16
d.+ ü 12/11, 14/48, 3/124, 55/7
k̲óy d.+ ü 19/35
súnnet d.+ ü 39/110
d.+ ümüzüŋ 13/6
d.+ üŋ 16/16
d. 11/4, 12/12, 14/7, 20/4, 29/16, 9/74, 9/75, 9/94

dú͡ür : bk. **dúŋür** -3-
d. g̲eldik 19/30
d. i̲stellerdi 24/19
d. 52/29

duv̇a : Dua, yakarış. bk. **dov̇a:, dóv̇a:, dua:, duv̇a:, dúv̇a:, düv̇a**: -6-
d. a͡ł 7/81
d. g̊apısı 7/79
d. iter 46/86
d. ittiriller 23/67
d.+ sını itellerdin 23/44
hayırlı d. 7/171

duv̇a: : bk. **duv̇a** -3-
hayır d.+ sını 11/195
bu d.+ yı 7/36
d. 7/79

dúv̇a: : bk. **duv̇a** -2-
d. yapılır 53/60
d. iticin 55/132

duv̇a:nı : Duvağını. (< duvak+ı+n+ı) bk. **duv̇aḳ** -1-
d. 11/80

duv̇aḲ : Duvak. bk. **duv̇aḳ** -1-
d. örtülürdü 13/128

duv̇aḳ : Duvak. bk. **duv̇aḲ** -1-
d. 55/15

duv̇aḳłı : Duvaklı. Başı ve yüzü duvakla örtülü. -1-
d. 55/14

duv̇ar : Duvar. -10-
d.+ a 3/165, 32/95, 40/33, 45/9
d.+ da 16/35
d.+ łara 13/31, 9/20, 9/21
d.+ łarın 9/25
d. 55/43

dúven : Düven. bk. **dúv̇en, düven** -16-
d. g̊ıvranırdı 49/52
d. g̊oşałłardı 29/85

d. ġoşułacaḳ 2/96
d. ıldızı 2/97
o d.+ i 49/77
d.+ ini 25/113
d.+ iŋ 25/114, 49/64
o d.+ iŋ 25/114
d. súrerdik 23/173
d. sürerdik 2/98
d. 15/9, 2/97, 25/115, 49/42
şu d. 51/86

dúv̇en : bk. **dúven** -3-
d.+ nen 32/44
d. yapdıḳ 26/65
d. 16/36

dúv̇un : bk. **dúün** -1-
d.+ ner 45/12

dúv̇ülü : Düğümlü. -1-
d. 7/105

dúv̇ün : bk. **dúün** -21-
d.+ de 51/38
d. da:vetini 20/9
d.+ ner 3/137, 45/12, 50/59, 50/60, 53/59
d.+ nerde 44/49, 44/50, 53/115, 53/116
d.+ neri 50/61
d. sałonunda 29/5
d.+ ü 14/54
d. 44/51, 44/54, 5/40, 50/60, 51/38

dúv̇ürcük : Düğürcük, ince bulgur. bk. **dúğürcek** -2-
d. 17/111, 7/111

duy - : Duymak. -27-
d.- aciğik 49/138
d.- ałłardı 42/54
d.- ałłarsa 42/54
d.- an 1/26
d.- arsaŋ 3/217
d.- ayın da 25/213
d.- du: 14/151
d.- du:ğuma 38/60
d.- du:muza 5/9
d.- duğum 1/8
d.- dum 28/57, 50/55, 8/29
sułtan hamid ołaraḳ d.- dum 26/56
d.- duŋ 31/16, 32/20
d.- duuma 5/8
d.- duumuz 10/11
d.- mamız 25/202
d.- mayıviri 23/79
d.- maz da 36/5
d.- muş 6/34
d.- muyor 31/70
d.- muyuz 11/152
d.- unca 3/100
ağır d.- uyu 40/85
d.- uyuruḳ 48/18

duyuł - : Duyulmak, duyma işine konu olmak. -3-
d.- ur 49/140
d.- uyu 49/142
d.- uyur 49/141

duz : Tuz. -16-
d. daşıłłarımışımış 8/38
d. gólüne 51/121, 8/49
d. gólü 8/38
d. gölüne 51/123
d.+ u 17/104
o d.+ u 51/125
d.+ unan 51/126
d.+ unu 13/66, 19/38, 42/40, 48/79
d. yołu 1/73
d. 51/124, 8/38, 9/61

dúzen : bk. **düzen** -2-
e:v d.+ imiz 14/84
esgi d.+ ner 39/32

duzła - : Tuzlamak. -1-
d.- rız 13/57

duzłu : Tuzlu, tuzu olan. -2-
d. 1/94, 53/190

düğún : bk. **dúün** -2-
d. da:vetleri dė 25/148
d.+ úmüz 25/150

düğ̊ún : bk. **dúün** -2-
d. ołurdu 24/21
d.+ üm 23/11

düğün : bk. **dúün** -1-
d.+ ner 5/40

dükkan : Dükkan. bk. **dúḳ́an** -1-
d. 7/83

dün : Dün. -6-
d. boun 11/25
d. 14/159, 45/26, 49/103, 8/29

dünya : Dünya. bk. **dúnya, dünyá, dünya:, düŋya, düŋya**: -9-
d.+ da 27/13, 46/39, 52/87
bu d.+ dan 27/113
d. małı 3/111
d.+ nıŋ 45/4, 45/5
d. 46/40
dünyá : bk. **dünya** -1-
d. 25/228
dünya:: bk. **dünya** -8-
d.+ da 27/14
d. gózeli 3/183
d. gúzeliymiş 3/186
d. gúzeli 3/187
d.+ nıŋ 49/143
öbür d.+ nıŋ 27/113
d. 3/178, 3/183
düŋya : bk. **dünya** -1-
d.+ ya 24/23
düŋya:: bk. **dünya** -1-
d. 31/31
dürüm : Dürüm. -2-
d.+ leri 11/166
d. 1/85
dürüs : Dürüst. bk. **dúrüs** -1-
d. doğruyudu 16/106
düş - : Düşmek. bk. **dúş -** -24-
d.- er 2/21, 2/94, 2/95, 23/47, 51/97, 55/143, 55/144, 51/98
d.- erdi 24/12, 51/56
dúğür d.- erdi 47/35
parpar d.- erdi 55/16
d.- meye 38/44
d.- müş 3/173, 38/62
d.- túḳ 28/56
d.- tü mü 2/95
d.- tü 32/70
d.- üncėyádan 18/32
d.- üyo 51/98
d.- üyür 38/39
düşman : Düşman. bk. **dúşman** -2-
d.+ ıyız 28/66
d. 28/61
düşük : Düşük, az. -1-
d. 41/11
düşün - : Düşünmek. bk. **dúşün-** -1-
d.- ürdük 3/57
düşür - : Düşürmek. bk. **dúşür-** -2-
d.- müş 1/68
d.- üyüler 38/61
dü̇ün : bk. **dúün** -4-
d. çavı̊şı̊ 25/151
d. itellerdin 23/11
d. ołana:dar 24/82
d. 24/72
düün : bk. **dúün** -6-
d. da:vetisi 25/37
d.+ e 32/99
d. ittik 20/4
d.+ nerde 11/18
d.+ nere 20/6
d.+ ü 3/130
düv̇a: : bk. **duv̇a** -5-
d. iteŋ 14/135
d.+ sını iteller 14/54
d.+ sını 13/132
d. 48/89
düve : Düve. -1-
d.+ ler 29/54
düven : bk. **dúven** -4-
d.+ nen 1/109
d.+ nerde 49/47
d. 49/42, 49/43
düv̇ün : bk. **dúün** -1-
d.+ ner 44/46
düz : Düz. -6-
d. ayaḳḳabı 16/8
d. 17/26, 24/37, 41/5, 43/22, 43/23
düz - : Düzmek. -4-
d.- e düze 23/32
düze d.- e 23/32
d.- eller 23/38
baş d.- ellerdin 23/27
düzdür - : Düzdürmek, düzme işini yaptırmak. -1-
d.- üller 29/11
düzel - : Düzelmek. -1-
d.- iyor 32/210
düzen : Düzen. bk. **dúzen** -6-
d. ġuracaḳ 39/25
d. virsiŋ de 7/136
d. 13/20, 18/47
esgi d. 39/23

düzgún : Düzgün. -1-
d. 27/43
düzme : Düzme, düzülmüş. -1-
d. daşlar 21/22
düzül- : Düzülmek. -1-
d.- dük 55/162

E/Ė

e: : *ünlem* 1. Başına getirildiği cümledeki kavrama göre çeşitli tonlar alarak birtakım duygular anlatan bir söz. 2. Soru vurgusuyla şaşma ve merak anlatan bir söz. 3. Ardından gelecek söz ve davranışları öğrenmek amacıyla soru kavramı taşıyan, bir beklentiyi içeren bir seslenme sözü. 4. "Öyle ise, öyle olunca, mademki öyle" anlamlarında bir söz. bk. **e, ė, ė:, íy, ı:, í:, ı:y, í:y** -27-
e. şiyiteller 12/69
e. 12/12, 12/43, 12/6, 12/68, 12/70, 12/71, 2/129, 2/5, 21/26, 26/102, 30/15, 32/151, 43/10, 46/74, 46/78, 49/16, 50/133, 50/137, 50/141, 50/173, 50/179, 50/30, 50/37, 51/11, 53/26, 7/168
ė: : bk. **e**: -4-
ė. 38/46, 43/19, 45/5, 46/96
e:ğer : bk. **eyer (II)** -1-
e. 6/48
e:ğír - : bk. **eğir-** -1-
e.- idik 20/46
e:ğír - : bk. **eğir-** -2-
e.- dim 20/55
ipi e.- illerdi 18/47
e:ğlel - : bk. **eğlen-** -1-
e.- innerdi 14/44
e:ğlen - : bk. **eğlen-** -2-
e.- iller 14/53
e.- ir ideller 14/45
e:ğleş - : bk. **eyleş-** -1-
e.- irdik 23/136
e:kin : bk. **ekin** -2-
e.+ nen 22/10
e.+ nerin 28/76
e:kmek : bk. **ekmek** -1-
e. 24/41
ė:kmek : bk. **ekmek** -1-
ė. 50/166
e:kseriyetle : *zarf* Ekseriyetle, genellikle. -1-
e. 53/83
e:l : El. (organ) bk. **ė:l, el, ėl (I)** -1-
e.+ imiz 25/58
ė:l : El. (organ) bk. **e:l, el, ėl (I)** -3-
ė.+ imizi˘nen 45/59
ė.+ imizinen 45/42
e:lbette : *zarf* Elbette. -1-
e. 31/23
e:lli : bk. **elli** -4-
e. 31/14, 31/21, 31/56, 31/59
ė:lli : bk. **elli** -1-
ė. 53/181
ė:llişer : bk. **ellişer** -1-
ė. 18/22
ė:lma : bk. **elma** -1-
ė. 28/74
e:lti : bk. **ilti** -1-
e. 11/70
e:mdir - : bk. **emdir-** -1-
e.- ir 23/113
e:mmi :bk. **emmi** -2-
e.+ m 11/85
e. 14/122
e:n : bk. **eŋ** -2-
e. güçü: 17/41
e. iyi 48/68
e:ŋ : bk. **eŋ** -3-
e. gúççü: 17/21
e. 6/43, 7/64
ė:ŋ : bk. **eŋ** -8-
ė. bóyük 7/67
ė. eskisi 36/8
ė. iyi 42/64
ė. şansłı 43/22
ė. yaşłı 36/4
ė. 42/6, 43/24, 7/77
e:pmeġ : bk. **ekmek** -1-
e. aşı 24/44
ė:s - : bk. **es-** -1-

ė.- medi 1/109
ė:seri : bk. **ekseri**: -1-
ė. 18/38
e:sḵí : bk. **eski** -1-
e.+ leri 11/77
e:ski : bk. **eski** -6-
e.+ lerden 42/55
e.+ niŋ 14/91, 14/92
e. 14/58, 26/10, 8/26
ė:ski : bk. **eski** -1-
ė. 14/64
e:skiden : bk. **eskiden** -3-
e. 24/1, 32/94, 55/52
ė:skiden : bk. **eskiden** -2-
ė. 18/27, 8/102
ė:şşik : Eşik. -1-
ė.+ i 25/165
ė:t : bk. **et** -1-
ė. 53/114
e:v : bk. **ev** -2-
e. dúzenimiz 14/84
e.+ miziŋ 32/150
ė:v : bk. **ev** -2-
ė.+ de 12/82
ė. 52/2
e:vlen - : bk. **evlen-** -1-
e.- iyor 3/188
ė:vlen - : bk. **evlen-** -1-
ė.- di 51/36
e:yce : *zarf* İyice. bk. **ė:yce, eyce, ėyce, i:yce** -7-
e. 33/29, 33/31, 33/34, 42/38, 42/39, 48/78, 51/57
ė:yce : bk. **e:yce** -2-
ė. 2/101, 9/46
e:yil - : bk. **eğril -** -1-
e.- ir 9/14
ė:yilmez : Eğilmez. (yer adı) -1-
ė. 43/20
e:yir - : bk. **eğir-** -1-
e.- iller 9/15
e:yird - : Eğirtmek, eğirme işi yaptırmak. -1-
e.- iriz 9/14
e:yleş - : bk. **eyleş-** -1-
e.- miş 21/21
e : bk. **e**: -13-
e. 15/65, 19/4, 27/25, 3/19, 3/21, 3/42, 31/49, 32/85, 43/6, 45/80, 53/203, 53/207, 8/121
ė : bk. **e**: -1-
ė. 52/16
ebe : Ebe. bk. **ėbe** -19-
e.+ leri 32/197
e.+ lerimizden 25/202
e.+ m 26/3
e.+ niŋ 19/56
e.+ ŋ 16/103, 2/147
şu e.+ ŋ 2/147
e.+ si 14/166, 16/103
e.+ yi 55/52
e. za:tıŋ 14/137
e. 14/166, 16/90, 2/147, 20/13, 34/16, 5/24
ġoca e. 9/29
o e. 34/14
ėbe : bk. **ebe** -12-
ė.+ ler 52/40
ė.+ m 44/15, 49/47
döndü ė.+ m 44/15
ė.+ mgíl 49/44
ė.+ n 49/53
ė. 44/20, 44/21
ebe gómeci : Ebegümeci. (bitki adı) -1-
e. g. 9/101
ėbe gómeci : Ebegümeci. (bitki adı) -2-
ė. g. 53/158
ebebeyin : Ebeveyn. -1-
o e.+ den 9/92
ebiyi : Ebeyi. (< ebe+y+i) bk. **ebe** -1-
e. 2/147
ebu:beḵír : Ebubekir. (kişi adı) -1-
hazreTi e.+ de 31/38
ėdebiyat : Edebiyat. -2-
ė.+ a 53/69
ė. 53/68
edeP : Edep. -2-
ut e. 45/14
uT e. 45/14
edirniyi : Edirne'yi. (< edirne+y+i) Edirne (yer adı) -1-
e. 3/15
efe : Efe. (kişi adı) -1-
e. dayınıŋ 42/72

efendi : Efendi. bk. **ėfendi** -4-
e.+ m 38/32
peygamber e.+ miz 46/25
e. 7/130, 8/98

ėfendi : bk. **efendi** -4-
ė.+ m 38/31
ė.+ me 43/14, 43/19, 43/6

efendileş - : Efendileşmek, efendi duruma gelmek. bk. **ėfendileş-, ehendileş-** -1-
e.- ti 24/77

ėfendileş - : bk. **efendileş-** -1-
ė.- ti 27/101

efenim : *ünlem* Efendim. Karşı çıkma, paylama cümlesini pekiştirmek için söylenen bir söz. -1-
vay e. 6/32

eğe : Ege. (kişi adı) -2-
e. ba:tur 21/13

e̊ğe : Ege. (kişi adı) -1-
e. ba:tur 21/13

eğer : bk. **eyer (II)** -3-
e. 1/64, 38/20, 49/115

eğerce : Eğrice. DS; sığır sineği. -1-
e. 17/37

eğiłgin : Eğilgin. Bir yana doğru eğik durumda olan. -1-
biráz e. 26/95

eğílivir - : Eğilivermek. -1-
e.- di 23/198

eğír - : bk. **eğir-** -4-
kirman e.- dik 24/58
e.- írkere 25/86
e.- idik 29/93
kirman e.- ir 25/89

eğítim : Eğitim. -1-
e. górdükten 26/108

eğir - : Eğirmek. Yün, pamuk vb.ni iğ ile büküp iplik durumuna getirmek. bk. **e:ğír-, e:e̊ğír-, e:yir-, eğír-, eyir-** -4-
e.- en 25/84
e.- illerdi 25/84
ip e.- illerdi 25/91
ip e.- ir 25/83

eğril - : Eğrilmek. Eğirme işi yapılmak veya eğirme işine konu olmak. bk. **e:yil-** -2-
e.- irdi 14/21, 16/43

eğitimli : Eğitimli. -1-
e.+ yimiş 38/20

eğlen - : Eğlenmek. bk. **e:e̊ğlel -, e:e̊ğlen -** -1-
e.- dik 26/77

eğrí : Eğri. -1-
e. çoma: 16/48

ehendileş - : bk. **efendileş-** -1-
e.- ti 24/77

ek - : Ekmek, ekme işini yapmak. bk. **ek̲-, ėk-** -50-
e.- eller 6/18, 8/62, 8/63
mısır e.- eller 18/13
yonca e.- eller 18/13
bostan e.- ellerdi 40/83
e.- ellerimiş 1/24, 40/26
e.- emeyołłarmış 32/29
bak̲łagil e.- enner 35/18
e.- eŋ 25/120, 27/21
ekin e.- eŋ 37/16
e.- er 2/56, 42/23
mısır e.- er 32/14
e.- erdi 15/8
e.- erdik 23/103, 48/43, 51/25
e.- eriz 25/21
ekin e.- erler 26/16
e.- erseŋ 17/18
e.- inci 5/22, 50/122
e.- ip biçiyołłar 15/10
e.- ip 26/45
e.- iyiriz 50/75
pancar e.- iyiriz 38/49
e.- iyołłar 18/14
e.- iyoŋuz 50/143
e.- iyor 15/6
e.- iyo̊r 50/74
ekin e.- iyorduk̲ 38/38
e.- iyoruz 11/124
ekin e.- iyoruz 46/22
ekin e.- meden 32/121
e.- mem 27/16, 27/18
e.- mişler 5/19
e.- seŋ 17/108

çoḴ e.- ti:miz 11/123
e.- tik 1/107
eḵín e.- tik 32/10
e.- tim 32/84

eḵ - : bk. **ek-** -8-
eḵín e.- elim 46/16
e.- erdi 5/36
bostan e.- erdiḵ 45/37
e.- erdiŋ 51/30
bu:ğda e.- íyi 49/153
çitlek e.- íyi 49/153
mısır e.- íyi 49/153
pancar e.- íyołłar 18/13

ėk - : bk. **ek-** -1-
ė.- iyołłar 48/26

ekenomi : bk. **ekonomi** -1-
e. 27/79

ekenomik : bk. **ekonomik** -1-
e. durumdan 27/48

eḵíl - : bk. **ekil-** -1-
e.- iyor da 45/44

eḵín : bk. **ekin** -16-
e.+ de 15/65
e. de 51/28
e. direceğ̊iz 23/171
e. direriḵ 23/171
e. direrdi 16/93
e. eḵelim 46/16
e. ektik 32/10
e.+ i 25/112, 51/89
demir e.+ i 16/92
e.+ idi 32/37
e.+ imiz de 16/101
e.+ iŋ 51/88
e. 25/118, 51/28
e.+ e ‿ğ̊itellerdi 29/84

ekil - : Ekilmek, ekme işi yapılmak. **eḵíl -, ekin-** -15-
e.- en 26/46, 4/25, 50/144
e.- iyi 50/141, 50/142, 50/75
e.- iyor 11/124, 11/125, 26/46, 4/25, 4/26
e.- miyor 4/31

ekili : Ekili, ekilmiş olan. -2-
e.+ yidi 35/20
e. 32/85

ekim (I) : Ekim, ekme işi. -2-
e.+ e 4/31
e. 4/28

ekim (II) : Ekim, yılın onuncu ayı. -2-
e.+ iŋ 40/51
e. 9/7

ekin : Ekin. bk. **e**:**kin, eḵín** -49-
e. biçer 25/125
e.+ den 32/11
e. dererdim 25/109
e. derilece:se 42/28
e. de 18/14
e. dirdiriciŋ 42/26
e. direrdik 15/9, 20/40, 7/38
e. direṛken 7/40
e. direṛ 16/95, 23/134, 42/30
e. dirilirdi 2/74
e.+ e 23/147, 42/29, 55/136
e. ekeŋ 37/16
e. ekerler 26/16
e. ekinmeye 32/35
e. ekiyorduḴ 38/38
e. ekiyoruz 46/22
e. ekmeden 32/121
e. ekmesini 32/123
e.+ i 2/84, 2/89, 48/43
e.+ idi 32/9
e.+ ine 2/84
e.+ iŋ 2/20, 25/222
e.+ nen 42/26
e.+ ner 32/10, 37/2
e.+ neri 20/38, 48/83
e.+ nerin 13/51
e. 15/2, 2/79, 2/81, 2/85, 2/90, 25/109, 28/32, 32/35, 5/33, 55/136
hic e. 48/85

ekin - : Ekilmek, ekme işi yapılmak. bk. **ekil-** -1-
eKin e.- meye 32/35

ekincili:**nen** : Ekincilikle. (< ekincilik+le) bk. **ekincilik** -1-
e. 11/125

ekincilik : Ekincilik, ekincinin yaptığı işi. -1-
e.+ ten 38/47

ekinnie̯ : Ekinlik. Ekin ekilmiş veya ekin ekmek için ayrılan tarla. -1-

e. 2/78
ekiz : İkiz. bk. **ikiz** -2-
e. 28/33, 50/33
ekma: : Ekmeği. (< ekmek+i) bk. **ekmek** -5-
e. 1/85, 39/52, 50/178, 55/95
a:ğşam e. 32/137
ekmá: : Ekmeği. (< ekmek+i) bk. **ekmek** -2-
e. 46/33
taş e. 17/117
ek̲ma: : Ekmeği. (< ekmek+i) bk. **ekmek** -1-
e. 39/77
ek̲ma͡:ı : Ekmeği. (< ekmek+i) bk. **ekmek** -1-
e. 44/1
ėk̲ma͡:ı : Ekmeği. (< ekmek+i) bk. **ekmek** -1-
ė. 52/56
ek̲ma͡:ıŋ : Ekmeğin. (< ekmek+in) bk. **ekmek** -1-
e. 52/81
ekmá:**mi** : Ekmeğimi. (< ekmek+i+m+i) bk. **ekmek** -1-
e. 31/44
ek̲ma:**nen** : Ekmekle. (< ekmek+le) bk. **ekmek** -3-
e. 51/82, 51/83
ek̲ma:**ŋ** : Ekmeğin. (< ekmek+in) bk. **ekmek** -2-
e. 39/69, 39/70
ekmáğ̊ : bk. **ekmek** -1-
e. aşı 15/22
ekme : Ekme, ekmek işi. -1-
ekin e.+ sini 32/123
ekme: : Ekmeği. (< ekmek+i) bk. **ekmek** -6-
e. 2/40, 2/41, 28/36, 32/113
çarşĭ e. 11/187
şu e. 10/27
ek̲me: : Ekmeği. (< ekmek+i) bk. **ekmek** -1-
e. 3/152
ėkme: : Ekmeği. (< ekmek+i) bk. **ekmek** -1-
ė. 7/39
ekme:**miz** : Ekmeğimiz. (< ekmek+i+miz) bk. **ekmek** -1-
e. 14/84
ekme:**n** : Ekmeğin. (< ekmek+in) bk. **ekmek** -1-
e. 1/85
ekme:**ni** : Ekmeğini. (< ekmek+i+n+i) bk. **ekmek** -1-
e. 42/48
ekme:**ŋ** : Ekmeğin. (< ekmek+in) bk. **ekmek** -2-
e. 13/134, 13/90
ekme:**ŋiz** : Ekmeğiniz. (< ekmek+i+niz) bk. **ekmek** -1-
e. 10/29
ekme:**ŋizi** : Ekmeğinizi. (< ekmek+i+niz+i) bk. **ekmek** -1-
e. 2/71
ekmeg : bk. **ekmek** -3-
e. attı 32/111
e. idecek 39/75
e. 14/100
ekmeğ : bk. **ekmek** -1-
e. ider 11/166
ekmeğ̊ : bk. **ekmek** -4-
e. idellerdin 23/11, 23/12
e. iderdik 25/230
e. ider 25/228
ekmek : Ekmek. (yiyecek) bk. **e**:**kmek, ė**:**kmek, e**:**pmeġ, ekmáğ̊, ekmeg, ekmeğ, ekmeğ̊, ekmeḴ, ek̲mek, ek̲mek̲, ėkmeḴ, epmeg, epmek** -28-
e. idilirdi 39/79
e.+ ler 33/66
e. parası 50/114
e.+ ten 55/125
e. 10/25, 10/26, 11/191, 2/41, 23/13, 3/213, 32/107, 32/112, 32/114, 39/79, 50/165, 50/177, 50/187, 7/37
o e. 3/214
somun e. 11/188
şebid e. 11/189
yavan e. 39/40
yuḳa e. 39/74, 39/75, 50/154
ekmeḴ : bk. **ekmek** -1-

e. aş 10/23
ek̲mek : bk. **ekmek** -6-
e. 3/151, 46/5, 49/32, 49/78
yuḳa e. 50/156, 50/158
ek̲mek̲ : bk. **ekmek** -3-
e. 52/57, 52/58, 52/61
ėkmeḲ : bk. **ekmek** -1-
ė. ittikten 53/133
ekonomi : Ekonomi. bk. **ekenomi** -1-
e. 50/189
ekonomik : Ekonomi. bk. **ekenomik** -1-
e. imḱa:nı 10/19
ekseri: : *zarf* Ekseri, genellikle. bk. **ė**:**seri** -6-
e. 19/52, 19/56, 19/9, 32/196, 33/51, 8/62
ekseriye : *zarf* Ekseriya, genellikle. -1-
e. 1/98
eksig : bk. **eksik** -1-
hic e. ołmazdı 48/44
eksik : Eksik. **eksig** -1-
e. 4/20
el (I) : El. (organ) bk. **e**:**l, ė**:**l, ėl (I)** -107-
e. ałıyı 32/197
e. arabaynan 52/11
e.+ de 19/19, 31/69, 9/37
e. değírmení 25/64
e. değírmenim 16/35
e. değíşti 1/76
e.+ den 7/139
e.+ e ałdı 26/103
e. ġałdırdım 26/92
e. ġuyusu 21/48
e.+ i yúzünü 7/102
e.+ im 3/165
şu e.+ imden 2/17
e.+ ime 25/111, 27/29
e.+ imi 32/205
e.+ iminen 20/54
e.+ imiz 37/17
e.+ imizdá: 22/17
e.+ imizde 11/183, 13/55, 19/19
e.+ imizde 11/183
e.+ imizden 24/6
e.+ imizdiydi 2/68
e.+ imize geçiremeyiz 30/13
e.+ imize 11/51
e.+ imizi 13/8
e.+ imizin dışı 11/27
e.+ imizinen 13/142, 13/54, 20/38, 45/8, 51/17, 51/91
e.+ imiznen 27/119
e.+ indá: 38/40
e.+ inde de 23/26, 32/109
e.+ inde 1/50, 26/97, 29/74, 38/54, 38/58, 46/41
e.+ inden dutardı 23/38
e.+ inden 2/32, 23/52, 26/104, 31/62
e.+ ine 13/122, 13/131, 14/52, 15/71, 24/84, 27/94, 29/62, 3/120, 39/78, 55/13
e.+ inen 15/7, 2/18, 2/74, 7/38, 9/6
e.+ ini 16/95, 29/50, 44/34
e.+ iniŋ 23/15
e.+ innen 40/81, 44/29, 55/112
e.+ iŋde 3/158
e.+ iŋe 25/77, 50/175, 55/86, 55/87
e.+ iŋi 30/54, 7/199
e.+ iŋinen 2/146
e.+ iŋizden 32/116, 7/50
e.+ iŋize 30/50
e. kirmanı 25/81, 25/82
e.+ lerimden 16/30
e.+ lerinde 22/15
e.+ lerinden 3/90
e.+ lerini 33/64, 7/123
e. minderi 9/21
e. öperdik 11/135
e. öperdi 14/68
e. öper 42/74
e. öpmiye 13/124, 13/125
e. şaḳırdatı 14/70
e. üstünde 33/53
e. 22/16, 28/10, 28/28
el (II) : El. Yakınların dışında kalan kimse, yabancı. bk. **il (II)** -2-
e. a:zında 52/38
e.+ iŋ 47/34
ėl (I) : El. (organ) bk. **e**:**l, ė**:**l, el (I)** -14-
ė. atması 5/38
ė.+ ime 53/145

ė.+ imizinen 51/29
ė.+ inde 3/152, 46/42
ė.+ ine 5/56
ė.+ iŋ 45/57, 50/173
ė.+ iŋi 7/78, 7/79, 8/73
ė.+ iŋizi 50/169
ė.+ lerini de 49/121
ė. 50/171

ėl (II) : Ülke, yurt, il. bk. **il (I)** -1-
yaban ė.+ lerde 46/6

ełamdülüłła:ḫ : Elhamdülillah. "Allah'a şükür" anlamında kullanılan bir söz. -1-
e. 46/105

elavat : Edevat. -1-
e.+ łar 1/110

elbi:se : bk. **elbise** -4-
e. 14/67, 2/125, 52/48, 52/52

elbise : Elbise. bk. **elbi:se**, **ėlbise** -7-
e.+ leri 19/25
asker e.+ si 26/105
e.+ sini: 14/40
e. 31/38, 49/149
daḳım e. 49/150
yeni e. 44/67

ėlbise : bk. **elbise** -5-
ė.+ lerin 2/28
ė. 52/43
boydan ė. 44/53
daḳım ė. 49/152

elbisiynen : Elbiseyle. (< elbise+y+le) bk. **elbise** -1-
o e. 7/129

elce:ni : Elceğini. (< elcek+i+n+i) Elcek DS; eldiven. -1-
e. 23/26

ėlda:n : Eldanlı. Akçayazı köyünün eski adı. -1-
ė. 53/28

ėldannı : Eldanlı. Akçayazı köyünün eski adı. -1-
ė. 51/60

ele - : Elemek. -6-
e.- di 27/8
e.- llerdi 34/5
e.- ŋ 40/83
elekten e.- r 25/34
e.- riz 2/106

ele : bk. **hele** -1-
gel e. 14/122

ele: : Eleği. bk. **elek** -1-
e. 27/8

ėle: : Öyle (mi)? Öyle sözcüğünün son sesinin uzun telaffuz edilerek "öyle mi?" anlamında soru anlamı kazandırılmış biçimi. bk. **öyle, öyle**: -2-
ė. 14/63, 8/40

elek : Elek. -3-
e.+ ten eler 25/34
e.+ ten 55/19
e. 23/90

elen - : Elenmek, eleme işi yapılmak. -1-
o e.- ir 2/112

elet - : bk. **ilet-** -1-
e.- ir 48/48

elhamdürłaḫ : Elhamdülillah. "Allah'a şükür" anlamında kullanılan bir söz. -1-
e. 2/54

elif : Elif. (kişi adı) -2-
e. 16/90
del e. 16/91

elif cüz : Elif cüz/Elifcüz. Arap abecesi. -1-
e. c.+ ü 30/49

elli : Elli. Kırk dokuzdan sonra gelen sayının adı. bk. **e:lli, ė:lli, ėlli, elliˇ, ėlliˇ, elli°** -26-
e. beşi 2/37
e. elli 39/53
e. ikiliyin 30/23
e.+ sinde 12/7
e. 15/49, 2/113, 2/150, 22/1, 22/11, 23/146, 26/45, 27/17, 31/29, 32/23, 37/19, 40/49, 41/11, 49/138, 50/7, 50/8, 51/4, 51/84, 7/68, 8/140
elli e. 39/53
ikü:z e. 39/9

ėlli : bk. **elli** -24-
ė. 26/12, 4/9, 49/36, 49/37, 49/96, 50/15, 51/2, 51/32, 51/33, 51/34,

51/35, 51/6, 53/137, 53/46, 7/81, 8/74

elliˇ : bk. **elli** -1-
e. ikide 21/70

ėlliˇ : bk. **elli** -1-
ė. altı 50/192

elli° : bk. **elli** -1-
e. ğün 51/74

ellişer : Ellişer. Elli sıfatının üleştirme sayı sıfatı. bk. **ė**:**llişer** -1-
e. 26/28

elma : Elma. bk. **ałma (II), ė**:**lma**, **ėlma** -13-
e. bahçesi 28/39, 42/24
e.+ dan 27/99
e. dikmeye 28/21
e.+ łar 42/24
e.+ nıŋ 28/40
e. taķası 17/58
e.+ yı 28/43
e. 15/42, 28/19, 28/20, 27/82

ėlma : bk. **elma** -2-
ė.+ nıŋ 28/42
ė. 51/116

elmas : Elmas. -1-
e. 28/64

elmıyı : Elmayı. (< elma+y+ı) bk. **elma** -1-
e. 28/21

elmiyi : Elmayı. (< elma+y+ı) bk. **elma** -1-
e. 13/135

ėlti : bk. **ilti** -1-
ė.+ m mar 50/93

elyaf : Elyaf. -1-
e. 9/30

em - : Emmek. bk. **ėm -** -9-
e.- di 33/55
e.- er 23/113, 23/120
e.- erdin 23/119, 23/120, 23/121
e.- me 23/120
e.- medi 33/56, 33/57

ėm - : bk. **em -** -2-
ė.- en 7/67
ė.- er 7/64

ema:**nat** : Emanet. bk. **áma**:**net, ema**:**net** -5-
e.+ í 8/136
e. 8/132, 8/136, 8/137

ema:**net** : bk. **ema**:**nat** -2-
e.+ i 8/131
e. 8/128

ema:**ye** : Emaye. Üzeri emayla kaplanmış olan, emaye tencere. -1-
e. 9/53

emdir - : Emdirmek, emmesini sağlamak. bk. **e**:**mdir -** -5-
e.- dig amma 33/57
e.- dikleri 33/54
e.- ir 23/112
çocuĶ e.- iyormuş 3/214
e.- sek te 33/58

eme:**m** : Emeğim. (< emek+i+m) bk. **emek** -1-
e. 11/44

emek : Emek. -3-
e.+ imize 23/185
e. te 12/29
e. 23/183

emeksiz : Emeksiz. -2-
e. 23/182, 23/183

emiˇza:**de** : bk. **emmiza**:**de** -1-
e. 2/31

emir : Emir. bk. **ėmir** -11-
e.+ i 13/101, 16/16, 19/30, 3/40, 55/2
ałła:ŋ e.+ i 48/52
e.+ indeyimiş 37/33
e.+ ine 1/4
e. subayı 40/66
e. viriyir 38/74
e. 48/52

ėmir : bk. **emir** -1-
ė.+ i 44/5

emmi : Emmi, amca. bk**. e**:**mmi, ėmmi, emmi**: -41-
e.+ m de 41/10
e.+ m marıdın 23/195
e.+ m 11/71, 11/83, 11/91, 11/99, 32/102, 32/137, 32/138, 32/153, 32/155, 32/158, 32/165, 32/167, 49/94
çałışdıĶ e.+ m 32/52
memed e.+ m 14/121, 37/56

mėmed e.+ m 14/123
e.+ me 23/195
e.+ mi 11/95
e.+ miŋ 16/46
e.+ miziŋ 23/70
e.+ niŋ 27/22, 39/16
bu e.+ ŋ 27/72
bu e.+ ŋe 39/118
e. uşa: 39/59
e.+ ye 50/112
e.+ yiŋ 36/5
e. 11/71, 23/189, 23/70, 32/170, 32/73, 37/11, 44/2, 46/16, 46/93, 50/30
siyid e. 23/163

ėmmi : bk. **emdir-** -3-
ė.+ midi 25/196
ė.+ niŋ 44/9
ė. 50/113

emmi: : bk. **emdir-** -1-
e. 32/75

emmiza:**de** : Emmizade, amcazade. bk. **emi˘za**:**de**, **emza**:**de, hamzade** -3-
e. 38/43, 38/61, 39/59

emrit - : Emretmek. -1-
e.- miş 20/27

emsal : Emsal. -1-
e.+ iŋi 32/125

emsał : Emsal. -1-
e. 26/74

emza:**de** : bk. **emmiza**:**de** -2-
e.+ lerimiz 17/9
e. 2/35

emza:**diyiz** : Emmizadeyiz. (< emmizade+y+iz) bk. **emmiza**:**de** -1-
e. 14/83

en : bk. **eŋ** -8-
e. aşşa: 44/47
e. gúççük 50/33
e. k̲ótü 28/79
e. 11/123, 27/97, 50/68, 51/22, 7/64

ėn : bk. **eŋ** -1-
ė. iyi 53/126

engel : Engel bk. **eŋgel** -1-
e. ołmaya 41/21

eni:**ŋ** : Eniğin. (< enik+in) bk. **enik** -1-
e. 17/50

enik : Enik. -1-
e. 17/50

ennik : Ennik. DS; ekin biçerken sol elin parmaklarına geçirilen, eldiven şeklinde tahtadan yapılan bir araç. -3-
e.+ leri 25/111
e.+ lerinen 29/84
e.+ nerinden 2/40

enta:**ni** : Elindekini. bk. **el (I)** -1-
e. 29/136

enta:**ri** : Entari. -3-
e.+ siniŋ 11/110
e. 2/125

enter : Yörede "enter veya inter" kısaltmasıyla bilinen, marka adı International olan kamyon. -1-
e. ġamyon 27/47

eŋ : En. Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime. bk. **e**:**n, e**:**ŋ, ė**:**ŋ, en, ėn, ėŋ** -24-
e. başında da 28/76
e. çok 48/89
e. eski 21/68
e. fazła 26/46, 32/17
e. hazır yemekí 26/39
e. k̲ótüsü 17/65
e. k̲ótü 15/63
e. k̲ótŭ 15/24
e. me:şur 24/45
e. meşur 42/33
e. ónde 23/64
e. önemli 26/37
e. te:likeli 27/112
e. ufa:ḳana 17/126
e. ufa:na 17/112
e. yaşadıım 30/37
e. yaşlı 4̄8/10
e. 1/19, 11/14, 5/41, 55/63, 8/54, 9/93

ėŋ : bk. **eŋ** -1-
ė. böyüḴ 7/67

eŋgel : Engel. bk. **engel** -1-

e. 3/26
eŋse : Ense. -10-
e.+ den 13/128, 2/87
e.+ mize 16/42
e.+ sinde 11/42, 13/36, 14/5
e.+ sinden 11/36, 2/20
e.+ ye 2/25
e. 2/25
eŋse : Arka, peş. Bir işin sonrası, sonrasında. -1-
e.+ sinde bütün oynałłardı 14/70
eŋsele - : Enselemek. -2-
e.- miş 41/23
eŋsiye : Enseye. (< ense+y+e) bk. **ense** -1-
e. 2/88
epme: : Ekmeği. (< ekmek+i) bk**. ekmek** -1-
bazłama e. 17/118
epmeg : bk**. ekmek** -1-
e. iterdik 11/168
epmek : bk**. ekmek** -9-
o e.+ ler 16/96
e. yapałlardı 19/36
e. yapan da 19/39
e. yapardıḳ 14/101
e. yapar 17/55
e. yimeye 14/110
e. yiyecez 11/174
e. 19/38, 19/40
er : Er, asker -1-
şu e.+ lere 28/67
er - : Ermek. bk. **ėr-, ir-** -5-
kema:le e.- di 46/25
e.- diğinde 53/44
aḳıłım e.- ir 49/103
e.- iyi 34/8
aḳıłı e.- mez 39/21
ėr - : bk**. er-, ir-** -3-
ė.- ir 53/25
aḳıłım ė.- mez 14/49
ė.- miyi 55/60
ėrcan : Ercan. (kişi adı) -2-
ė.+ ıŋ 25/37, 25/39
ere:**ğıł** : Ereğli/Konya. (yer adı) -1-
e.+ den 26/50
ere:**ğłı** : Ereğli/Konya. (yer adı) -2-
e.+ de 23/135
e.+ ye 29/98
ere:**ğli** : Ereğli/Konya. (yer adı) -1-
e.+ ye 26/49
ere:**ğli** : Ereğli/Konya. (yer adı) -1-
e.+ niŋ 21/77
ere:**l** : Ereğli/Konya. (yer adı) -1-
e.+ den 31/44
ere:**li** : Ereğli/Konya. (yer adı) -3-
e.+ den 32/103
e.+ ye 1/20, 26/84
ereğíl : Ereğli/Konya. (yer adı) -1-
e.+ den 16/73
ereğil : Ereğli/Konya. (yer adı) -3-
e.+ de 31/58, 37/55, 5/15
ėreğil : Ereğli/Konya. (yer adı) -1-
ė.+ de 51/35
ereğli : Ereğli/Konya. (yer adı) -1-
e.+ den 1/71
ereli : Ereğli/Konya. (yer adı) -4-
e.+ ye 28/30, 28/80, 8/50, 25/218
erid - : Eritmek. -1-
e.- irdik 24/13
eridivir - : Eritivermek. -1-
e.- ip gitiyor 25/116
eriş :Eriş. DS; dokuma tezgâhlarında uzunluğuna atılan ip, arış, boy ipliği. -1-
e. 32/175
erḱa:**n** : Erkeğin. (< erkek+in) bk **erkek** -1-
e. 39/104
erke:**n** : Erkeğin. (< erkek+in) bk **erkek** -1-
e. 36/30
erke:**ŋ** : Erkeğin. (< erkek+in) bk **erkek** -1-
e. 9/83
erkek : Erkek. bk. **ėrkek**, **ėrkeḵ, ėrḵeḵ, irkáğ, irkek** -12-
e.+ ler de 55/89
e.+ ler 25/195, 3/184, 33/63, 39/102, 39/103
e. merkek 3/29
e. 39/104, 47/21, 51/19
ġız e. 40/32
ėrkek : bk. **erkek** -9-

ė.+ ler 44/40, 53/60, 53/62
ė.+ Ten 45/17
ė. 3/31, 39/104, 44/49, 44/50, 45/13

ėrkeḵ : bk. **erkek** -1-
ė. 45/14

ėrḵeḵ : bk. **erkek** -1-
ė.+ lere 45/44

ėrken : Erken. bk. **irken** -3-
ė. 49/59, 50/18, 51/34

eroł : Erol. (kişi adı) -6-
e.+ a 32/71
e. taşıŋ 27/119
e.+ unan 32/71
e. 32/70, 32/71, 32/72

ertele - : Ertelemek. -1-
e.- r 48/53

ertesi : bk. **irtesi** -2-
e. gün de 15/71
e. günü 14/54

ėrtesi : bk. **irtesi** -1-
ė. günüŋ 14/11

erza:**mızı** : Erzağımızı. (< erzak+ı+mız+ı) erzak -1-
e. 23/134

erzan : bk. **ezen** -3-
e. 55/25, 55/43, 55/44

erzán : bk. **ezen** -1-
e. 55/26

erzen : bk. **ezen** -2-
e. 55/42, 55/43

erzurum : Erzurum. (yer adı) -2-
e. aşḳaleye 42/67
e. 3/36

es - : Esmek. bk. **ė**:**s -** -11-
e.- ecek 49/69
e.- er 23/165, 23/168, 55/143
toz e.- er 23/164
e.- erse 53/104
e.- iyo 2/103
e.- iyoḳana 2/103
e.- iyor 26/85
e.- ti mi 2/102

esa:**sında** : *zarf* Esasında, esasına bakarsan. -1-
e. 48/9

esah : bk. **esaz** -1-
e. 14/87

esas : bk. **esaz** -7-
e.+ ıyła 25/214
e. 25/10, 30/7, 42/14, 48/3, 5/7, 53/134

ėsas : bk. **esaz** -3-
ė. 53/14, 53/19, 53/21

esaz : Esas. bk. **esah**, **esas**, **ėsas** -9-
e. isimi 35/5
e. 10/17, 13/26, 31/28, 35/2, 39/65, 45/29, 48/73

eser : Eser. -2-
ta:rihi e.+ i 8/67
ta:rihi e. 6/6

esḡí : bk. **eski** -2-
e.+ den 14/20
e. 53/186

esgi : bk. **eski** -6-
e.+ den 14/23, 14/4, 17/34
e. dúzenner 39/32
e. düzen 39/23
e. 36/5

esgiden : bk. **eskiden** -4-
e. 32/154, 36/6, 39/23, 39/69

esirge - : Esirgemek. bk. **esürge -** -2-
e.- sin 11/79, 14/135

esirgiye : Esirgeye. (< esirge-y-e) bk. **esirge-** -1-
ałłaḫ e. 11/82

esḳar : bk. **asker** -1-
e.+ ıŋ 29/50

esḵí : bk. **eski** -7-
e. ḵóyde 23/85
e.+ ye 46/34
e. 4/24, 45/46, 49/4, 53/55, 53/58

ėsḵí : bk. **eski** -9-
ė.+ ḵí 45/12, 45/15
ė. 45/12, 45/76, 49/11, 49/35, 49/42, 53/12, 53/16

ėsḵí - : Eskimek. -1-
ė.- yidi 52/50

esḵíden : bk. **eskiden** -48-
e. 12/27, 13/103, 13/126, 13/138, 13/20, 13/31, 13/33, 13/39, 13/52, 13/62, 13/79, 13/84, 14/7, 14/76, 18/10, 18/21, 18/50, 18/60, 19/25,

20/10, 20/14, 21/48, 21/69, 33/3, 34/31, 42/43, 42/51, 42/71, 42/79, 42/83, 44/46, 46/34, 46/39, 46/41, 46/45, 48/41, 48/51, 48/56, 5/40, 50/118, 50/26, 53/132, 53/182, 53/55, 8/38, 8/6, 8/7, 8/8

ėsḵíden : bk. **eskiden** -5-
ė. 43/7, 45/12, 45/35, 49/135, 53/43

esḵí:mi : Eskisi gibi. (< eski+si gibi) bk. **eski** -1-
e. 55/109

esḵíşe:ẖėr : Eskişehir. (yer adı) -1-
e.+ li 51/10

eski : Eski. bk. **e:sḵí, e:ski, ė:ski, esg̱í, esgi, esḵí, ėsḵí, esḵi, ėski, ėsḵi, eskiˇ** -77-
e. adamłar 32/87, 32/95
e. adıynan 27/2
e. ca:miyi 40/6
o e. ca:mi 40/8
e.+ den 11/192, 53/99, 9/42
e. filimler 16/77
e. ġadınnar 53/160
e. g̱ünde 15/23
e. hörmet 47/29
e.+ ki 14/78, 16/7, 21/66, 9/2, 32/131, 44/48, 8/75
e.+ kileri 15/13
e.+ ler 39/35, 7/37, 9/26
e.+ lerden 1/77
e.+ leri 1/54
e.+ si 27/79
ė:ŋ e.+ si 36/8
e. şiylere 31/4
e. şiylerinen 15/15
e. topraḳsıŋız 23/170
e. usułłar 47/23
e.+ yi 55/25, 55/61
e. 1/19, 11/139, 14/95, 15/19, 2/152, 25/24, 25/64, 26/10, 26/12, 26/20, 26/21, 26/92, 30/15, 32/123, 32/19, 38/32, 40/5, 46/43, 47/28, 48/40, 48/71, 49/113, 53/110, 53/162, 53/176, 53/45, 53/66, 55/168, 55/72, 7/1, 7/27, 7/37, 7/7, 8/44, 8/46, 9/74
bu e. 7/42
çoġ e. 30/2
çoḳ e. 36/36
çoḴ e. 30/2, 30/7
eŋ e. 21/68

esḵi : bk. **eski** -3-
e. 51/51, 53/92

ėski : bk. **eski** -5-
ė.+ kine 8/76
ė. 49/111, 53/37, 53/87
o ė. 53/67

ėsḵi : bk. **eski** -2-
ė. 45/74, 53/9

eskiden : *zarf* Eskiden. bk. **e:skiden, ė:skiden, esgiden, esḵíden, ėsḵíden, ėskiden** -70-
e. beri 43/52
e. de 5/19, 55/37
e.+ kinden 23/1
e. 1/20, 11/141, 11/186, 11/72, 12/1, 12/18, 12/24, 12/7, 13/96, 14/71, 14/74, 18/49, 18/52, 2/123, 23/2, 25/140, 25/99, 27/101, 27/20, 27/21, 27/36, 28/79, 29/23, 3/189, 3/194, 3/55, 31/16, 32/129, 32/131, 32/214, 32/67, 32/76, 32/79, 34/21, 34/4, 36/2, 39/9, 42/56, 42/83, 43/34, 46/14, 46/15, 46/44, 47/23, 48/60, 48/7, 5/24, 5/34, 50/129, 50/149, 55/110, 55/111, 55/119, 55/163, 55/164, 55/3, 55/26, 55/60, 8/25, 8/38, 8/78, 8/90, 9/3, 9/53

ėskiden : bk. **eskiden** -5-
ė. 36/18, 5/50, 5/58, 5/7, 53/163

eskiˇ : bk. **eski** -1-
e. isimi 21/4

eskimoy̨ : Eskimo. (bir lakap) -1-
e. 8/140

esna : Esna, bir şeyin yapıldığı an, sıra. -1-
e.+ sı 30/34

esnaf : Esnaf. -2-
e. 3/5, 8/13

esnafłıḳ : Esnaflık, esnaf olma durumu. -1-
e. 3/4

espiri : Espri. -1-
e. yapałłar 9/88
essahtan : *zarf* Esastan. -1-
e. 16/49
esürge - : bk. **esirge-** -1-
e.- sin 8/53
eş : Eş. -8-
e.+ i 26/8
e.+ i:m 25/168
e.+ im 25/158, 25/168, 45/38
e.+ iniŋ 11/72
e.+ iŋ 29/63
eş - : Eşmek. bk. **iş- (II)** -1-
toł e.- dik 51/51
eşáğe : Eşeğe. (< eşek+e) bk. **eşek** -1-
e. 26/66
eşek : bk. **eşşek** -1-
e. 51/87
eşit : Eşit. -1-
e. 50/136
eşkíya : Eşkıya. bk. **aşḳıya, ėşk̲ıya, ėşk̲íya** -1-
e.+ lar 5/10
ėşk̲ıya : Eşkıya. bk. **aşḳıya eşkíya, ėşk̲íya** -2-
ė. 44/3
bu ė. 44/2
ėşk̲íya : Eşkıya. bk. **aşḳıya, eşkíya**, **ėşk̲ıya** -2-
ė. 44/11, 44/8
ėşk̲ıyałıḳ : Eşkıyalık. -1-
ė. 44/10
ėşk̲íyałıḳ : Eşkıyalık. -1-
ė. 44/13
eşşa : bk. **eşşa**: -1-
e. 31/57
eşşa: : Eşya. bk. **eşşa**, **eşya**: -6-
e.+ łarımız 12/81
e.+ łarımızı 12/82
e.+ łarını 12/76, 12/78
ev e.+ sını 18/49
bėyaz e.+ yı 33/3
eşşá: : Eşeği. (< eşek+i) bk. **eşşek** -2-
çoban e. 18/51
e. 18/51
eşşa:**nán** : Eşekle. bk. **eşek** -1-
e. 53/179
eşşa:**nen** : Eşekle. bk. **eşek** -1-
e. 51/21
eşşa͡e : Eşeğe. (< eşek+e) bk. **eşek** -1-
e. 17/30
eşşa͡ĭn : Eşeğin. (< eşek+in) bk. **eşek** -1-
e. 49/140
eşşe: : Eşeğe. (< eşek+e) bk. **eşek** -2-
e. de 29/98
e. 17/29
eşşe:**ğ̊ínen** : Eşekle. bk. **eşek** -1-
e. 20/43
eşşe:**n** : Eşeğin. (< eşek+in) bk. **eşek** -1-
e. 17/27
eşşe:**nen** : Eşekle. bk. **eşek** -4-
e. 17/23, 2/77, 21/43
eşşeğ : bk. **eşşek** -1-
e. 23/138
eşşeğí : Eşeği. (< eşek+i) bk. **eşşek** -1-
e. 23/138
eşşek : Eşek. bk. **eşek, eşşeğ, eşşeg** -14-
e.+ e 24/39
e.+ í ġoşardıḳ 16/82
e.+ ler 2/132, 24/12
e. 17/20, 17/29, 2/132, 49/137, 8/94
çoturum e. 40/32, 41/35, 55/89
o e. 21/49
eşşeg : bk. **eşşek** -1-
e. öldü müydü 40/22
ėşte : bk. **işte** -1-
ė. 32/85
eşya: : bk. **eşşa**: -1-
e.+ łarını 12/69
et : Et. bk. **ė**:**t, ėt** -22-
e.+ i 11/29, 13/72
ġabırġa e.+ i 53/132
ineg e.+ i 39/56
ġoyun e.+ inden 39/55
e.+ inen 11/31, 13/5
e.+ ini 17/14, 19/47, 29/57, 33/29
e.+ iŋ 13/62, 53/126
e. kebapı 13/5
e. suyu:nan 13/89
çekilmiş e.+ ten 9/64
e. 11/29, 15/22, 19/47, 27/27, 9/37, 9/50
et - : bk. **it-** -12-

tarła e.- eŋ 25/120
iĺave e.- erdik 13/55
ne e.- erin 25/209
devam e.- ip 32/206
e.- iyidi 55/24
isłah e.- mek 10/11
vefa:t e.- miş 46/26
müca:dele e.- mişler 38/19
nasi:b e.- sin 46/63
vefa:t e.- ti 26/5, 26/6
e.- tiler 32/64

ėt - : bk. **it-** -5-
niy ė.- ellerdi 25/140
ė.- erdi 25/60
ġavġa ė.- erim 49/18
ila:ve ė.- iŋ 25/32
para ė.- ti 25/50

ėt : bk. **et** -1-
ė. 53/114

eta:nán : Etekle. (< etek+le) bk. **etek** -1-
e. 39/85

ete:ne : Eteğine. (< etek+i+n+e) bk. **etek** -1-
dağın e. 37/36

etek : Etek. -4-
e. 23/200
daracıķ e. 39/87
iˇç e. 23/25
üç e. 23/200

etiˇra:f : bk. **etiraf** -1-
e.+ ımızdaķı 36/33

etimesġut -1-
e.+ ta 42/67

etira:f : bk. **etiraf** -2-
e.+ ı 35/20
e.+ ından 24/38

etiraf : Etraf. bk. **etiˇra:f, etira:f, etra:f** -4-
e.+ ına 23/1
e. ķóyler 48/48
e. 51/38
e.+ Tan 14/5

ėtlen - : Etlenmek, böbürlenmek, gururlanmak. -1-
ė.- i:n 52/108

etli : Etli, içinde et bulunan. -5-
e. piłav 48/72
e. yahni iteriz 13/4
e.+ yi 14/7
e. 42/77, 7/120

etlik : Etlik, eti için beslenen semiz hayvan. -1-
e.+ leri 14/2

etra:f : bk. **etiraf** -3-
e.+ ı 32/4
e.+ ına 1/26
e.+ ında 23/46

ev : Ev. bk. **e:v, ė:v, ėv** -173-
e.+ de 12/43, 14/164, 17/48, 2/30, 31/46, 39/19, 42/61, 47/21, 52/69, 55/33, 55/42, 9/59, 29/105
ıssız e.+ de 14/150
şu e.+ de 21/17
e.+ den 13/15, 14/109, 21/73
e.+ e ğıtelim 31/64
e.+ e 12/26, 12/78, 13/27, 14/110, 25/204, 25/29, 26/78, 26/81, 3/213, 3/56, 31/54, 32/127, 39/115, 41/25, 50/189, 51/52, 52/14, 55/152, 55/30, 55/4, 55/43, 55/44, 7/163, 55/31
bu e.+ e 52/7
o e.+ e 26/85
e. eşşa:sını 18/49
e.+ i de 11/39
e.+ i 14/107, 18/58, 23/97, 24/7, 26/83, 39/107, 9/26
ġız e.+ i 20/6
o:ğlan e.+ i 33/3
o:lan e.+ i 20/6, 9/84
yayła e.+ i 23/136
e.+ ide 11/88
e.+ im 7/187
e.+ imde 7/169
e.+ imiz 11/151, 23/136
e.+ imizde 11/18, 4/11
e.+ imize de 28/4
e.+ imize 7/165
e.+ imiziŋ óŋünde 21/51
e.+ imiziŋ 7/126
e.+ in 50/152, 45/27
e.+ inde de 23/16
o:lan e.+ inde de 9/76

e.+ inde 11/95, 14/53, 2/30, 26/77, 29/61, 29/62, 32/168, 33/67, 39/110, 39/74
e.+ indeğ̊i 12/75
ġız e.+ inde 39/98, 9/75, 9/83
o:łan e.+ inde 39/99
e.+ inden 14/40
e.+ indeydi 47/20
e.+ ine 11/89, 23/48, 26/32, 26/72, 26/84, 33/65, 7/179, 9/79
cena:ze e.+ ine 39/34
gelin e.+ ine 23/24, 9/31
gelin ġız e.+ ine 11/83
ġız e.+ ine 15/70, 15/74, 23/24, 33/15, 9/84
o:ğ̊łan e.+ ine 15/75
o:ğ̊łan e.+ ine 13/127, 15/76
e.+ ini 23/155, 29/106, 31/62
e.+ inin 51/111
e.+ iniŋ ó:ünde 18/15
e.+ iniŋ ı̆4/43, 23/44, 38/58, 42/22
e.+ iŋ ó:nde 16/52
e.+ iŋ ű:ünde 53/177
e.+ iŋ ı̆3/25, 14/164, 14/29, 18/15, 20/5, 31/48, 32/155, 39/37, 40/24
böyüğ̊ e.+ iŋ 25/167
bu e.+ iŋ 51/92
o e.+ iŋ 14/166
e.+ iŋde 11/174
e.+ iŋe 13/30, 25/201
e. işi 29/105
e.+ ler 11/88, 32/42, 9/85
bu e.+ ler 38/53
çatıh e.+ ler 32/41
e.+ lerde 13/108
e.+ lere 13/24
e.+ leri 31/55
e.+ lerimiziŋ 13/27, 23/146
toki e.+ lerinde 35/20
e.+ lerine 29/50
e.+ lerinin 11/218
e.+ leriniŋ ó:ünde 18/16
e.+ leriŋ önne 26/42
e.+ leriŋ 13/110, 32/41, 40/15
e. sa:pi 39/39
e. yapardıĶ 14/108
e. yema: 47/8
e. 14/99, 23/159, 23/175, 28/3, 32/219, 38/58, 39/73, 45/27, 48/42
çeleg e. 38/59
şu e. 17/22

ėv : bk. **ev** -22-
ė.+ de ġułłanıłan 12/21
ė.+ de 17/127, 25/229, 49/148, 53/124, 53/125
ė. de 53/152
ė.+ e 32/127, 49/121, 49/94, 5/48, 50/113
ė.+ ime 52/115
ė.+ imiz 50/93
bu ė.+ in 52/5
ė.+ inde 52/112
ė.+ ine 5/54
ė.+ iŋ 45/32
ė.+ lerde 49/116
ė.+ leri 45/2
ė. sergisi 12/50
ė. 32/149

ėvdaı̆ : Evdeki. (< ev+de+ki) bk. **ev** -1-
ė. 53/125

evdiyken : Evdeyken. (< ev+de i-ken) bk. **ev** -1-
e. 13/84

ėve:T : bk. **ėvet** -1-
ė. 53/85

evel : *zarf* Evvel. bk. **ėvel** -27-
e. de 38/48
ondan e. de 32/141
e. 14/10, 14/42, 15/23, 37/24, 38/38, 38/40, 38/42, 38/44, 38/51, 38/66, 39/83, 40/65, 42/20, 42/49, 5/2, 52/102, 55/115, 6/57, 7/181, 9/76

ėvel : bk. **evel** -9-
ė. 1/103, 1/111, 1/116, 1/82, 1/9, 1/97, 1/98, 38/52, 45/81

eveła: : *zarf* Evvela. bk. **ėveła**: -10-
e. 13/4, 14/2, 31/38, 38/43, 48/76, 51/98, 7/184, 7/81, 9/85
ilk e. 32/46

ėveła: : bk. **eveła**: -2-
ė. 51/41, 51/48

evelden : *zarf* Evvelden. bk. **ėvelden, ėvelkten** -9-

e. 12/36, 23/92, 32/43, 39/110, 39/32, 39/41, 39/97, 11/143, 15/5

ėvelden : bk. **evelden** -6-
ė. 1/122, 1/22, 1/51, 50/131, 17/34, 17/44

eveli : *zarf* Evveli. bk. **ėveli, eveli**: -67-
e.+ ydi 17/22
e.+ ymiş 29/81
e.+ yse 25/107
e. 11/22, 12/24, 12/4, 14/101, 14/57, 14/58, 14/66, 15/17, 15/24, 15/41, 15/56, 15/68, 16/15, 16/40, 17/72, 18/48, 18/58, 18/59, 19/36, 19/4, 20/10, 20/11, 20/22, 20/29, 20/38, 20/47, 20/48, 20/51, 20/56, 21/8, 23/158, 23/27, 23/34, 23/66, 23/82, 24/4, 24/76, 24/82, 24/83, 29/13, 29/41, 29/61, 33/66, 36/15, 40/16, 42/43, 47/11, 47/13, 47/20, 47/29, 47/33, 55/105, 55/117, 55/120, 55/167, 55/24, 55/29, 55/6, 55/7, 55/98, 7/116, 7/121, 40/83

ėveli : bk. **eveli** -23-
ė. 1/22, 1/24, 1/42, 1/54, 1/82, 11/74, 12/32, 17/37, 18/47, 19/2, 44/49, 44/51, 44/59, 48/36, 49/154, 7/15, 7/195, 7/37, 7/38, 44/21, 45/18, 45/54

eveli: : bk. **eveli** -1-
e. 36/13

evelki : Evvelki. -4-
e.+ ni 16/7
e. 29/81, 38/16, 38/47

ėvelkten : bk. **evelden** -1-
ė. 49/154

evelleri : *zarf* Evvelleri. -1-
e.+ nden 40/80

ever - : Evermek. -2-
e.- dik 24/7
çocuḲ e.- ece:n 20/55

evet : bk. **ėvet** -4-
e. 3/4, 40/67, 6/57

ėvet : Evet. bk. **ėve**:**T**, **evet** -9-
ė.+ i 26/111
ė. 27/61, 45/32, 46/101, 49/21, 50/40, 53/137, 53/43, 53/63

ėvi˚lmez : Eğilmez. (yer adı) -1-
ė. 53/40

evła:**t** : bk. **evłat** -2-
e.+ ım mar 8/68
e.+ ım 42/60

ėvła:**t** : bk. **evłat** -3-
ė.+ ı 8/68
ė.+ ına 6/25
ė.+ ıŋıza 1/56

evłat : Evlat. bk. **evła**:**t, ėvła**:**t, ėvłat** -3-
e.+ łarımız 52/103
e.+ łarını 8/124
hayırlı e. 30/54

ėvłat : bk. **evłat** -1-
ė.+ łarı da 8/125

evlek : Evlek. -1-
e. 26/43

evlen - : Evlenmek. bk. **e**:**vlen-, ė**:**vlen-, ėvlen-** -19-
e.- diK 51/32
e.- dim 37/19, 47/4, 50/57
e.- diŋ 50/56
e.- eseye 39/95
e.- ik 55/4
e.- inci 48/57, 7/83
e.- iyor 3/144, 3/160
e.- iyorduḳ 33/13
e.- meyeni 26/56
e.- miş 3/178, 3/183, 50/27, 50/99
e. 7/184

ėvlen - : bk. **evlen-** -13-
ė.- di 51/106
ė.- diğimde 49/149
ė.- diḰ 52/33
ė.- dim 52/29
ė.- ecem 7/194
ė.- i:r 52/87
ė.- ir 52/87
ė.- me 51/34
ė.- miş 26/76, 50/26
ė.- sem 51/103
ė. 7/65, 7/66

evlendirme : Evlendirme, evlendirmek işi. -1-
e. 50/55

evlenme : Evlenme, evlenmek işi. -1-
e. 47/33

evli : Evli, evlenmiş olan (kadın veya erkek). bk. **ėvli** -3-
e.+ yim 4/2
e. 50/34, 7/86

ėvli : bk. **evli** -1-
ė. 7/74

evlilik : Evlilik, evli olma durumu. bk. **ėvlilik** -2-
aḳraba: e.+ iyiz 11/63
e.+ lerimiz 11/63

ėvlilik : bk. **evlilik** -1-
ė. 50/26

ey : Ey. DS; buyur anlamında ünlem. -1-
e. 7/124

ey - : Eğmek. -1-
e.- diler 40/19

ėy : bk. **iyi** -1-
ė. oluyorsa 28/85

eya: : Eğe. Göğüs kafesini oluşturan, arkadan omurgaya, önden de göğüs kemiğine eklenen uzun, yassı ve eğri kemiklerden her biri, kaburga. -2-
e. kemi:ni 53/119
e. ḳemikleri 53/119

eyce : bk. **e**:**yce** -2-
e. 33/34, 33/35

ėyce : bk. **e**:**yce** -1-
ė. 1/51

eyer (I) : Eyer. Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne. -4-
eşşe:n e.+ i 17/28
atın e.+ i 23/39
e.+ in 23/47
haşılamazsaŋ e. 9/69

eyer (II) : *bağlaç* Eğer. Şart anlamını güçlendirmek için şartlı cümlelerin başına getirilen kelime, şayet. bk. **e**:**ğer, eğer** -12-
e. 47/25, 47/35, 11/120, 2/143, 2/42, 27/15, 27/33, 28/49, 30/31, 40/45, 53/193, 7/136

ėyi : bk. **iyi** -3-
ė. günner 3/58
ė. 46/76, 7/138

eyilmez : Eğilmez. (yer adı) -1-
e. 36/34

eyir - : bk. **eğir-** -5-
e.- idim 11/36
e.- iller 15/58
kirman e.- irdik 33/51
kirmen e.- iyillerdi 32/178
e.- iz 13/30

eylence : Eğlence. -3-
e. yapałłar 9/83
e. yapılırdı 47/15
e. 47/15

eyleş - : Eğleşmek. bk. **e**:**ğleş-, e**:**yleş-** -8-
e.- enner 23/189
e.- irdiḳ 31/6
e.- irdik 2/150, 31/7
e.- iyor 31/63
e.- miş 21/57
e.- mişler 37/34
e.- tik 26/88

ėyleştir - : İyileştirmek, iyileşmesini sağlamak. -1-
ė.- i 15/63

eylivir - : Eğilivermek. -1-
bıçaḲ e.- iyor 1/52

eylúl : bk. **eylül** -1-
e.+ den 15/36

eylül : Eylül, yılın dokuzuncu ayı. bk. **eylúl, ėylül** -8-
e. ayına:dan 15/33
e.+ de 26/29
e.+ den 15/34
e.+ e 26/29
e. 15/36, 53/96, 9/7

ėylül : bk. **eylül** -3-
ė. ayında 53/164
ė. 53/164

ez - : Ezmek. -1-
e.- miye 7/137

ezán : bk. **ezen** -1-
e. oḳur 19/59

ezelden : *zarf* Ezelden. DS; ezelden, çok eskiden. -1-
e. 31/32

ezeli : *zarf* Ezeli, önceden, eskiden. -4-
e. 2/18, 2/64, 29/65, 29/65

ezen : Ezan. bk. **erzan, erzán, erzen, ezén** -16-
e. de 11/152
aḳşam e.+ i de 11/162
aḳşam e.+ i 11/148, 11/157
ayşam e.+ i 11/149, 11/158, 11/164, 11/178
e. oḳur 19/59, 29/34
e. 16/51, 29/66, 29/67, 33/39, 7/11
ezgen : Ezgen. -bitki adı- (< ızgın ?) -1-
e. 1/93
ezi:**ne** : Ezine. (yer adı) -1-
e.+ niŋ 40/49
ezil - : Ezilmek, ezme işine konu olmak veya ezme işi yapılmak. -2-
e.- di 11/209
ezme e.- ir 27/51
ezini : Ezanı. (< ezan+ı) bk. **ezen** -1-
aḳşam e. 3/57
eziyet it- : Eziyet etmek. -2-
e. i.- ecek 2/33
e. 27/80
ezme : Ezme. bk. **ėzme** -1-
e. ezilir 27/51
ėzme : bk. **ezme** -2-
ė.+ yinen 7/54, 7/54
ezza:**ne** : Eczane. -1-
e. 28/86

F

fadimana : Fadimana. (kişi adı) -13-
f. aba 3/45, 3/58
f. 11/169, 11/76, 11/96, 13/120, 13/139, 14/126, 14/150, 16/21, 16/22
hay f. 14/111, 14/113
fadimana: : Fadimana. (kişi adı) -1-
hay f. 14/114
fadim : Fadim/Fadime. (Kişi adı) -1-
f. aba 3/19
fadime : Fadime. (kişi adı) -6-
f. di:ze 3/199
f. ḳurtay 3/4
f. suv̇at 25/10
f. 23/78
f.+ m 13/98
fa:**kirlik** : Fakirlik, yoksulluk. -1-
f. 47/4
fa:**re** : Fare. (hayvan adı) -6-
f.+ ler 27/30
f.+ lerden 27/31
f.+ nin 27/34
tarła f.+ si 17/54
yerałtı f.+ sinden 27/33
f.+ yi 49/142
fa:**yiz** : bk. **fayiz** -1-
f.+ e 39/61
faǵaT : bk. **faḳat** -1-
f. 31/40
faḳa:**t** : bk. **faḳat** -1-
f. 31/66
faḳat : *bağlaç* Fakat. bk. **faǵaT, faḳa**:**t** -2-
f. 2/4, 31/22
faḲı : Fakih. (kişi adı) -3-
f. hocagil 40/5
f. hoca 40/6, 40/7
faḲır : Fakir, yoksul. bk. **fakir** -2-
f.+ ıdı 15/23
f.+ łar 16/46
fakir : bk. **faḲır** -1-
f.+ idi 28/36
faḳłı : bk. **farḳłı** -2-
f.+ yız 18/7
f. 18/7
fałan : bk. **fiłan** -6-
f.+ ıŋ 7/124
f. 21/44, 32/110, 32/130, 32/132, 38/31
fáłan : bk. **fiłan** -1-
f. 46/54
Fałła : bk. **vałła**: -1-
F. 53/66
famílla : Familya, oymak. -1-
f. 37/24
fapriḳa : Fabrika. -2-
f.+ nın 51/122
f.+ sı 51/77
farḳ : Fark. -2-
f.+ ı 50/59
f. 41/12

farḳłı : *sıfat* Farklı. **faḳłı** -6-
f. farḳłı 4/21
f.+ yıdı 8/102
f.+ yĭdı 50/60
f. 36/35, 46/91
farḳłı f. 4/21

fasıłasız : *zarf* Fasılasız, durmadan, ara vermeden. -1-
f. 53/28

fasi˚lle : bk. **fasille** -1-
f. 16/4

fasi˚lye : bk. **fasille** -1-
f. 14/18

fasille : Fasulye. (bitki adı) bk. **fasi˚lle, fasi˚lye, fasilli, fasilya, fasilye, fasulle, fasúlle, fasułya, fasúłya, fasúlye, fasülle, fasülye** -19-
f. ayıḳładıḳ 36/3
ġuru f. de 9/68
ġuru f.+ dir 32/18, 47/8
f.+ niŋ 32/81
f.+ sini 20/36
f. 19/43, 19/52, 27/10, 33/25, 48/71, 53/117, 8/63
ġuru f. 26/39, 29/26, 48/71, 48/73, 53/114
f.+ ye 5/26

fasilli : bk. **fasille** -2-
f.+ yi 9/66, 9/67

fasilya : bk. **fasille** -2-
f. 15/29, 20/29

fasilye : bk. **fasille** -3-
f.+ ye 45/78
f.+ yi 55/125
f. 55/126

fasułle : bk. **fasille** -2-
f. 17/86, 26/44

fasúlle : bk. **fasille** -1-
ġuru f. 27/138

fasułya : bk. **fasille** -2-
f. 25/212, 25/31

fasúłya : bk. **fasille** -1-
f. 25/40

fasúlye : bk. **fasille** -1-
ġuru f. 55/66

fasülle : bk. **fasille** -2-
f.+ si 42/36
f. 42/23

fasülye : bk. **fasille** -1-
f. 42/77

fatma : Fatma. (kişi adı) -11-
ġaraca f.+ sı 26/3
f.+ ya 52/75
f. 21/32, 23/77, 26/4, 50/01, 50/1, 50/193, 50/45, 50/6, 50/92

fayans : Fayans. -1-
f. 32/134

fayda : Fayda. -1-
f.+ sı 44/37

fayız : bk. **fayiz** -4-
f.+ dan 39/62
f. 39/63

fayiz : Faiz. bk. **fa:yiz, fayız** -3-
f.+ inen 31/69
f. 31/70, 44/25

fayizcilik : Faizcilik, tefecilik. -1-
f. 31/68

fazła : Fazla. -37-
f.+ ŋı 13/60
F.+ sı 53/20
f.+ sını 51/120
f.+ yıdı 32/13, 36/2
f. 11/125, 16/107, 21/73, 23/140, 23/147, 26/113, 26/38, 3/25, 32/11, 32/146, 4/40, 42/22, 43/43, 43/44, 44/48, 45/44, 45/63, 48/80, 50/184, 51/118, 53/189, 53/194, 55/47, 55/60, 55/72, 9/71, 1/70, 4/10
eŋ f. 26/46, 32/17

fazłıydı : Fazlaydı. (< fazla i-di) bk. **fazła** -1-
f. 3/54

feła:nan : Felakla, Felak Suresiyle. (< Felak+la) Felak Suresi -1-
f. 45/63

fełan : bk. **fiłan** -5-
f. gún 14/76
f.+ nan 14/83
f.+ nar fiłannar 14/21
f. 31/33, 50/153

fen : Fen, fen bilimleri. -2-
f.+ e 53/163
f.+ imiş 55/131

fena : bk. **fena**: -1-
f.+ yımış 36/20
fėna : bk. **fena**: -1-
f. 44/6
fena: : Fena. (*zarf* ve *sıfat*) bk. **fena, fėna, fėna**:, **feniya**, **feniya** -12-
f. 11/113, 11/23, 11/27, 11/99, 14/72, 2/39, 44/7, 49/136, 51/20, 51/38, 51/56
fėna: : bk. **fena**: -3-
f. 11/143, 11/147, 11/62
fenar : Fener, gaz lambası. -3-
f.+ ı 2/110
f. 2/109
feniya : bk. **fena**: -1-
f. 11/160
feniya : bk. **fena**: -1-
f. 11/176
ferek : Ferek. Küçük, yavru köpek. -1-
f. 17/50
ferik : Ferik. Kümes hayvanlarının civcivlikten çıkmış yavrusu, piliç. -1-
f. 17/41
ferimsiz : Ferimsiz, yaramaz, uslu durmayan. -1-
f. çocu:muşum 14/119
ferma:**r** : Fermuar. -1-
f.+ ınĭ da 32/128
ferman : Ferman. Osmanlı Devleti'nde padişahın verdiği, uyulması gerekli hükümleri taşıyan yazılı buyruk, yarlık. -1-
f. 3/114
ferzek : Ferzek, kurnaz, güçlü. -1-
f. 1/44
fes : Fes, başlık. bk. **fės** -11-
f.+ i 16/24, 16/68
f.+ imiz de 16/35
o f.+ inen 47/10
f.+ iŋ 23/29
f.+ iynen 16/39
f. 23/29, 44/56, 47/10, 55/15
fės : bk. **fes** -2-
f. Furułu 52/54
f.+ leri 52/34
fetil : Fitil. Lambada, kandilde ve mumda yağın, çakmakta benzinin yanmasını sağlayan, türlü biçimlerde bükülmüş veya dokunmuş pamuktan yapılan genellikle yağ çekici madde -2-
f. 40/19, 40/27
fetilli : bk. **fitilli** -1-
f.+ yidi 32/153
fıcıt - : Fıcıtmak. DS; atıvermek, kaldırıp atmak, fırlatmak. -1-
f.- ırdıḳ 25/113
fıçı : Fıçı. -3-
ta:ḫta f.+ łar 49/58
f.+ łarı 13/25
f.+ ynan 16/62
fıḳra : Fıkra. -2-
f.+ łar 8/133
f. 41/19
fıḳra: : Fıkra. -6-
f.+ łarını 8/118
ġaradeŋiz f.+ sı 8/115
f.+ sını 8/115
f. 32/102, 8/116
ała f.+ łı 32/103
fıłan : bk. **fiłan** -2-
f. 36/29
fındı:**nı** : Fındığını. (< fındık+ı+n+ı) bk. **fındıġ** -1-
f. 20/25
fındıġ : Fındık. -1-
f. içi 17/86
fıraḳła - : Fıraklamak. DS; atıvermek, kaldırıp atmak, fırlatmak. -1-
f.- rdıḳ 32/163
fırat : Fırat. (akarsu adı) -1-
f. nehiriniŋ 21/24
fırın : Fırın. -8-
f.+ da 9/41
f.+ ımız 32/21
f. 1/82, 45/70, 45/72
davıł f. 45/70
fĭrsat : Fırsat. -1-
f. bułursaŋ 21/61
fırsatçı : Fırsatçı. -1-
f. 41/29

fıstı:nı : Fıstığını. (< fıstık+ı+n+ı) bk. **fıstıḳ** -1-
f. 20/25
fıstığ : bk. **fıstıḳ** -1-
f. içi 33/47
fıstıḳ : Fıstık. bk. **fıstığ**-2-
f. 32/179, 33/17
fikriye : Fikriye. (kişi adı) -2-
f. abam 11/176
f. aba 11/176
fil : Fil. (hayvan adı) -1-
f.+ i 40/77
filan : bk. **fılan** -6-
f. da 49/128
f. 50/108, 50/185, 50/55, 50/90, 53/144
filán : bk. **fılan** -6-
f. 1/112, 1/118, 18/39, 36/11, 5/2, 7/66
fılan : Falan. 1. *zamir* Söylenmesi istenmeyen veya gerekli görülmeyen bir özel adın yerini tutan kelime, filan. 2. *isim* Cümlede belirtilen nesne veya nesnelerden sonra gelerek "ve benzerleri" anlamında kullanılan bir söz. 3. *sıfat* Tarih, yer, kişi vb.nin önüne gelerek tekrarlanmak istenmeyen sözlerin yerine kullanılan kelime. bk. **fałan, fálan, fełan, fıłan, filan, filán, fılan, fılán, filen** -86-
f.+ a 16/108
f. da 25/227, 49/129
f. gún 21/30, 21/32
f.+ ı 48/55
f.+ ıŋ 32/99, 48/51
fełannar f.+ nar 14/21
f. yirden 42/53, 46/17
f. 11/127, 11/129, 11/188, 11/37, 11/5, 12/32, 12/6, 14/77, 17/37, 18/11, 19/4, 2/41, 2/94, 21/21, 21/42, 21/70, 21/81, 24/65, 24/66, 3/53, 3/57, 30/24, 30/30, 30/8, 31/10, 31/33, 32/102, 32/161, 32/179, 32/182, 32/62, 32/63, 33/26, 33/55, 35/20, 37/33, 37/53, 39/9, 39/96, 41/10, 41/13, 41/6, 44/57, 45/27, 45/49, 46/28, 48/32, 48/4, 48/51, 48/88, 49/36, 49/37, 49/41, 50/118, 50/145, 50/26, 50/72, 51/106, 53/18, 53/193, 55/116, 55/27, 55/68, 55/71, 55/8, 55/99, 7/127, 7/130, 7/191, 9/55, 9/56
fıłán : bk. **fılan** -2-
f. 12/16, 32/63
filcan : bk. **fincan** -2-
f. dakımı 14/88
ġayfe f.+ ı 13/98
filen : bk. **fılan** -8-
f. 10/10, 2/112, 2/126, 48/37, 8/27, 8/35, 8/90, 9/20
filfili filcan : bk. **filfili filcan** -1-
f. f.+ narı 41/28
filfili fincan : Filfilli fincan. Testi içerisindeki fincan(lar). bk. **filfili filcan** -1-
f. f.+ narı 41/27
fili : Fil. Satrançta çapraz hareket ettirilen taş. -1-
f. daşı 7/26
filig : bk. **filik** -3-
beyaz f. 12/39
sarı f. 12/39
siyah f. 12/40
filik : Filik. DS; tiftik keçisinin ince, uzun, yumuşak ve parlak tüyü, tiftik. bk. **filig** -1-
f. 17/53
filim : Film. -2-
f.+ de 23/151
eski f.+ ler 16/77
filim çek- : Film çekmek. -1-
f. ç.- tik 21/11
fincan : Fincan. bk. **filcan** -2-
f.+ łarı 41/25
f. 41/24
fişkir : Peşkir. -2-
f.+ ini 23/18
f.+ iniˇ de 23/19
fişne : Vişne. -1-
f. 17/109

fitilli : Fitili olan veya fitille ateşlenen. bk. **fetilli** -1-
f. túfek 37/51
fiyat : bk. **fiyet** -1-
daban f.+ ını 38/61
fiyát : bk. **fiyet** -1-
daban f.+ ini 38/61
fiyet : Fiyat. bk. **fiyat, fiyát** -2-
f.+ te 53/209
şu f. 17/16
fiyetlen - : Fiyatlanmak, pahalılaşmak. -1-
f.- di 13/13
fort : Ford. Ford marka traktör. -2-
f.+ u 52/1
fortsån : bk. **fortson** -1-
f. 32/45
fortson : Fordson. Fordson marka traktör. bk. **fortsån** -1-
f. 32/45
fuḳara : Fukara, yoksul, fakir. -2-
f.+ łar 38/51
f. 29/57
Furulu : Vurulu, vurulmuş; takılı, takılmış. -1-
fès F. 52/54

G/Ġ

ġaba : Kaba. -9-
ġ. çaŋ 17/60, 17/63
ġ. ġaba 3/21
ġ. ġonuşur 48/37
ġ. ġonuşuyu 48/31
ġ. 3/21, 48/31
ġaba ġ. 3/21
ġabadayı : Kabadayı. -1-
ġ. 44/7
ġabaḳ : Kabak. -8-
ġ. ġurudurduḳ 14/18
ġ. 15/30, 17/95, 25/212, 25/22, 26/44, 28/71, 29/138
ġabard - : Kabatmak. -1-
ġ.- ıłłar 17/46
ġabıı : Kabuğu. (< kabuk+u) kabuk -2-
ġ. 13/44
ceviz ġ. 12/45
ġabıını : Kabuğunu. (< kabuk+u+n+u) kabuk -1-
o ġ. 53/131
ġabırġa : Kaburga. -4-
ġ. eti 53/132
ġ. ḳemikleri 53/119, 53/120
ġ.+ sından 39/66
ġabıt : Kaput. Asker paltosu. -1-
ġ. 40/55
ġabı̊t : Kaput. Asker paltosu. -1-
ġ.+ u 40/56
ġabıydıḳ : Kabaydık. (< kaba i-dik) bk. **ġaba** -1-
ġ. 3/23
ġabi°l it- : Kabul etmek. -2-
ġ. i.- miyor 5/64
ġ. i.- sin 52/13
ġabil it- : Kabul etmek. -1-
ġ. itsin 29/68
ġabine : Kabile. -2-
ġ.+ cek 22/22
ġ.+ lerden 26/54
ġabir : Kabir, mezar. -15-
ġ.+ de 41/19, 41/22
ġ.+ e 25/195, 31/17, 32/52, 41/22, 7/176
ġ.+ imi 7/56
ġ.+ ine 7/173
ġ.+ inen 6/2, 6/7
ġ.+ liimiz 21/69
ġ. 31/31, 43/43, 7/14
ġabiristan : Kabristan. -1-
ġ.+ ıŋ 31/22
ġabiristanłıḳ : Kabristanlık, mezarların bulunduğu yer. -1-
ġ. 31/13
ġabiristannıḳ : Kabristanlık, mezarların bulunduğu yer.-1-
ġ. 31/13
ġabu : bk. **ġapı** -1-
ġ.+ dan 27/105
ġabuł it- : Kabul etmek. -1-
ġ. i.- iyiller 49/16
ġadaḳ : bk. **ġadar** -2-
ġ. 5/21, 7/185

ġadar : *edat* Kadar. bk. **adar**, **ğadaḳ, ġadaḳ ğadar, ğadar, ğadár, ḳadar** , **adar, v̇adar** -54-
bu ġ. da 16/83
ġ.+ ı 43/10, 45/63
o ġ.+ ımış 6/45
bu ġ.+ ını 55/22
ġ.+ ıyłan 12/15
ġ.+ ḳa 2/7
ġ.+ ḳana 2/7
ġ. 1/31, 12/72, 14/162, 17/22, 17/86, 2/56, 22/19, 24/25, 25/3, 26/10, 26/29, 26/43, 26/44, 27/10, 30/29, 32/11, 37/32, 37/33, 39/106, 39/95, 45/27, 48/43, 52/73, 8/47
aḳşama ġ. 45/52
ben ġ. 3/202
bu ġ. 16/59, 17/6, 28/69
diyecek ġ. 43/23
geldíğı ġ. 25/41
gelinciye ġ. 26/121
na ġ. 3/202
o ġ. 3/222, 3/23, 3/35, 30/26, 49/115, 51/23, 8/53
şu ġ. 11/186, 16/59
yaḳına ġ. 49/76
yarısı ġ. 23/140
yitecek ġ. 48/79

ğadaḳ : bk. **ġadar** -1-
o ğ. 14/162

ğadar : bk. **ġadar** -3-
o ğ.+ ını 55/45
bu ğ. 23/140, 55/73

ğadar : bk. **ġadar** -8-
şu ğ. da 40/43
bu ğ. 55/166, 55/26, 55/52
innesiná: ğ. 14/30
nisana ğ. 51/96
şu ğ. 40/42, 48/54

ġadár : bk. **ġadar** -1-
ġ.+ iyle 4/6

ġaddarłaş - : Gaddarlaşmak. -1-
ġ.- mış 1/69

ġadeh : Kadeh. -1-
ġ.+ i 14/154

ġader : Kader. -1-
ġ.+ i 5/3

ġadın : Kadın. -78-
o ġ.+ a da 21/58
ġ.+ a 11/204, 7/85
şu ġ.+ a 21/17
ġ.+ dan 50/100
ġ. getirdiler 14/82
şu ġ.+ ı 32/104
ġ.+ ıdı 16/97
ġ.+ ıŋ 29/107, 36/30, 39/104, 39/85
ġ.+ nan 55/125
ġ.+ nar 11/72, 12/37, 15/75, 16/76, 17/46, 17/55, 2/77, 21/16, 24/62, 25/182, 25/196, 25/91, 33/63, 39/102, 39/103, 39/83, 44/1, 44/40, 44/60, 44/64, 47/18, 47/24, 50/187, 53/113, 53/60, 53/61, 53/63, 8/91, 9/38, 53/133, 53/166
eski ġ.+ nar 53/160
ġ.+ nara 45/44
o ġ.+ nardan 39/82
ġ.+ narı 3/11
ara ġ.+ narı 47/14
ġ.+ narın 39/102, 39/103
ġ. 11/18, 14/90, 21/12, 21/18, 21/62, 21/63, 31/62, 36/29, 39/104, 39/82, 39/85, 44/47, 44/49, 44/50, 44/58, 44/66, 45/13, 45/14, 47/16, 47/21, 48/65, 53/130, 53/58, 7/92
bu ġ. 16/34

ġadın : DS; Güzel, şık, hoş : Kadın oğlum, kadın Allahım. -2-
ġ. ġuzum 20/25, 20/40

ġadınanı : Kadınhanı. (yer adı) -3-
ġ. da 43/51
ġ. 43/11, 43/47

ġadınhanı : Kadınhanı. (yer adı) -1-
ġ.+ nda da 48/30

ġadife : Kadife. bk. **ġadifė** -8-
ġ.+ den 14/63, 7/11
ġ. 23/25, 44/56, 52/44, 52/52

ġadifė : bk. **ġadife** -1-
ġ.+ leri 52/33

ġadir gicesi : Kadir Gecesi. -1-
ġ. gicesi 7/147

ġadir : Kadir. (kişi adı) -1-
ġ. 32/112
ġa:**biniye** : Kabileye. (kabile+y+e) bk. **ġabine** -1-
ġ. 38/19
ġa:**dife** : Kadife. -1-
tėlli ġ. 52/47
ġa:**file** : Kafile. -1-
ġ. 36/10
ġa:**nun** : Kanun. -1-
ġ. çıḳarmış 26/56
ġa:**ri** : bk. **ġayrı** -4-
ġ. de: 7/37
ġ. 2/12, 32/177, 53/68
ġa:**rin** : bk. **ġayrı** -2-
ġ. de 53/199
ġ. 53/117
ġa:**valtı** : Kahvaltı. bk. **ġahFaltı** -2-
zabaḲ ġ.+ sı 55/47
ġ.+ sını 48/48
ġa:**ve** : Kahve. bk. **ġayfe** -5-
ġ.+ de 49/98
ġ.+ ye 8/32
ġ.+ yi 31/27
ġ. 27/78
o ġ. 31/28
ġa:**ye** : Gaye, ama ç -1-
ġ. 31/67
ġa:**zi** : Gazi. -1-
ġ. 3/14
ġaç - : Kaçmak. bk. **ġaş-** -19-
ġ.- ałłardı 28/41, 32/52
ġ.- ałłarımış 44/1
ġ.- ar 17/38, 28/18
ġ.- ardı 2/58
ġ.- ardıḳ 37/15
ġ.- arımış 14/131
ġ.- arın 30/12
ġ.- ıḳ 55/43
ġ.- ıyım 2/29
ġ.- ıyor 17/37, 37/48
ġ.- mış 39/30
ġ.- mışłar 48/13, 51/106
ġ.- tıḳ 37/48
ġ.- tım 23/157
ġ.- tır 49/41

ġaç : *sıfat* Kaç. 1. Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı. 2. Birçok. bk. **ḳaç** -28-
ġ. gişi 15/39
ġ.+ ıdı 16/20
ġ. 12/37, 13/32, 17/17, 18/4, 2/118, 2/149, 22/23, 23/126, 25/187, 3/2, 39/115, 46/23, 46/71, 46/74, 46/98, 50/01, 50/191, 50/26, 50/32, 50/55, 50/6, 51/23, 51/40, 53/27, 55/6, 8/140
ġaçaḳ : Kaçak. -2-
ġ. yołu 38/13
ġ. 40/26
ġaçaḳçı : Kaçakçı. Yasalara karşı gelerek bir yere mal sokan, bir yerden mal kaçıran veya bir yerde satan kimse. -1-
ġ. 40/25
ġaçıł - : Kaçılmak, kaçma işi yapılmak. -1-
ġ.- ırdı 11/74
ġaçır - : Kaçırmak. -2-
ġ.- ız 30/13
ġ.- mam 53/74
ġafa : Kafa. bk. **ġaẏa** -35-
ġ.+ da 14/150
ġ. duttu 30/53
ġ.+ m 23/53, 7/188
ġ.+ mda 23/2, 3/75
ġ.+ mdan 12/56
ġ.+ mız 25/13, 41/11
ġ.+ ŋ da 7/80
ġ.+ ŋa 37/52
ġ.+ sı 16/91, 26/124
ġ.+ sına 1/68, 23/90, 23/91
ġ.+ sından 32/72
ġ.+ sını 16/24, 16/93, 44/52
ġ.+ sınıŋ 51/43
ġ.+ ya 30/46, 37/13
ġ.+ yı bozmuş 32/68
ġ.+ yı 1/41, 1/44
ġ.+ yıŋ 51/44
ġ. 14/162, 14/163, 23/78, 29/95, 31/4, 31/9, 7/150, 8/17
ġafıya : Kafaya. (< kafa+y+a) bk. **ġafa** -1-

ġ. 3/190
ġafıyı : Kafayı. (< kafa+y+ı) bk. **ġafa** -1-
ġ. 2/151
ġaham : Gaham. DS; akraba. -1-
ġ.+ ı 29/157
ġahFałtı : bk. **ġa**:**vałtı** -1-
ġ. yaparın 26/49
ġahrit - : Kahretmek. -1-
ałłah ġ.- sin 25/207
ġaḳ - : bk. **ḳaḳ- (I)** -21-
ġ.- aca:mız 11/151
ġ.- aca:n 16/66
ġ.- ar 23/128, 31/44
zabattan ġ.- ar 24/1
ġ.- arız 25/5, 29/67
ġ.- ıŋ 26/77, 26/81
ġ.- ıp gítmesin 23/147
ġ.- ıyor 24/75
ġ.- maz 23/124
ġ.- mış 26/75
ġ.- tı 3/55
ġ.- tıḳ 26/103, 26/73, 26/78, 26/82
ġ.- tım 31/7
ġ. 26/104, 31/8
ġaḳılı : Kakılı. DS; pek çok, yığılı, dolu. -1-
ġ. 50/114
ġał - : Kalmak. -167-
öle ġ.- a 1/75
ġ.- acaḳ 2/117, 53/108
ġ.- an 25/195, 50/12, 50/140, 7/68
devrile ġ.- asıca 11/204
ġ.- dı gitti 23/198
ġ.- dı 1/103, 1/57, 16/89, 16/90, 23/1, 25/166, 28/15, 30/14, 36/25, 46/37, 5/51, 52/132, 52/33, 52/71, 53/59, 55/167, 7/169, 7/170, 7/172, 7/64, 7/69
parıya ġ.- dı 8/74
son ġ.- dı 33/12
ġ.- dı:mı 7/60
ġ.- dıḲ orda 51/69
ġ.- dıḳ 2/9, 24/7, 25/192, 26/26, 3/16, 42/67, 46/68, 51/74, 51/75
ġ.- dıḳtan 40/3
ġ.- dıłar 51/52, 51/53
ġ.- dım 12/55, 2/7, 3/48, 40/62, 40/63, 51/3, 51/5, 51/63, 51/64, 52/120, 52/124, 7/63
duł ġ.- dım 7/62
ġ.- dıŋ 7/66
genş ġ.- dıŋ 7/65
ġ.- ıłłardı 28/2, 47/15
ġ.- ınca 26/127
ġ.- ıŋ 51/74
ġ.- ır da 4/34
ġ.- ır 12/72, 14/35, 15/37, 2/112, 27/113, 30/10, 49/74
serili ġ.- ır 12/74
ġ.- ırdı 1/29, 16/15, 2/120, 23/40, 23/8, 26/30, 28/3, 28/33, 32/147, 42/75, 53/172
ġ.- ırdıḳ 11/142
aÇ ġ.- ırdıḳ 7/38
susuZ ġ.- ırdıḳ 7/38
ġ.- ırdın 23/142
ġ.- ırız 15/33, 15/34
ġ.- ırsaŋ 8/76
ġ.- ıyoduḳ 12/4
ġ.- ıyordu 32/70
ġ.- ıyo̱rdu 12/9
ġ.- ıyo̱rduḳ 12/5
ġ.- i:rik 52/2
ġ.- madı da 9/26
ġ.- madı 1/76, 1/93, 18/29, 22/21, 23/73, 24/62, 28/96, 28/97, 28/98, 3/54, 32/102, 39/74, 39/75, 39/82, 42/79, 42/80, 45/17, 46/70, 47/16, 47/29, 5/54, 53/50, 8/75, 9/3
ġ.- madı:ğ için 18/23
ġ.- ma:yor 23/53
ġ.- mamış 14/150, 23/79, 3/220
ġ.- masın 1/27
ġ.- mayacaḳ 31/66
ġ.- mayıp gíter 23/2
ġ.- maz 50/135
ġ.- mış 1/123, 1/42, 1/69, 23/155, 23/193, 26/76, 30/6, 39/12, 44/15, 44/16, 46/42, 50/128, 50/129, 6/33
ġ.- mışız 32/2
ġ.- mışłar 36/16, 36/23, 37/29, 41/5
a:ç ġ.- mışłar 49/7

ġ.- mıştır 39/77, 50/137
ġ.- mıyordu 12/5
ġ.- sın 52/129
ġ. 24/75

ġałabałı:dı : Kalabalıktı. (< kalabalık idi) bk. **ġałabałıḳ** -1-
ġ. 25/230

ġałabałıġ : bk. **ġałabałıḳ** -1-
ġ. ołurdu 14/78

ġałabałıḳ : Kalabalık. bk. **ġałabałıġ** -4-
ġ. 48/4, 50/97, 50/99, 52/61

ġałan : Kalan. -5-
ġ.+ dan 16/89
ġ.+ ı 23/121, 7/74
ġ.+ ını da 29/58
ġ.+ narı 2/91

ġałan : Galan. DS; arkadaş. -1-
ġ.+ a 25/97

ġałay ç : Kalaycı. -2-
o ġ. apdała 36/23
ġ.+ łar 36/18

ġałayla - : Kalaylamak. -1-
ġap ġ.- łar 36/18

ġałayłat - : Kalaylatmak, kalaylama işini yaptırmak. -1-
ġap ġ.- míya 36/19

ġałbır : Kalbur. bk. **ġarpur** -6-
ġ.+ ınan 23/174, 40/82
ġ. 2/107, 2/108, 23/90

ġałdı : Kaldı, kalan, kalmış. -1-
son ġ.+ sı 17/65

ġałdır - : Kaldırmak. -24-
ġ.- dı mı 2/17
ġ.- dıı 1/25, 16/106
harm͡an ġ.- dıḳ 42/56
ġ.- dıłar 11/36, 38/67, 38/72, 5/46
el ġ.- dım 26/92
ġ.- ı yapar 23/95
ġ.- ı 23/139, 27/94
ġ.- ıp ta 11/98
harman ġ.- ırdıḳ 23/134
ġ.- ırdım 55/105
ġ.- ırḳana 50/176
ġ.- ıyołłar da 11/5
ġ.- ıyor 15/6, 5/37
ġ.- iyi 49/153
ġ.- ız 1/91
ġ.- mışłar 53/48
ġ. 14/154, 32/128

ġałdırıł - : Kaldırılmak, kaldırma işi yapılmak. -1-
ġ.- ır 25/187

ġałdırım : Kaldırım. -1-
şu ġ. daşını 38/72

ġał ça : Kal ça. -1-
ġ. 8/137

ġale (I) : Kale. bk. **ḳałe** -7-
ġ.+ ler 21/57
ġ. oynałładı 29/44
geçi ġ.+ si 21/56
mernek ġ.+ si 21/57
sev ġ.+ si 21/56
ġ. 37/3
üzümlü ġ. 21/57

ġale (II) : Kale. (yer adı) -2-
ġ.+ ye 37/32
ġ. 8/22

ġalem : Kalem. -1-
ġara ġ.+ i 52/76, 52/76
ġ.+ le:r 52/77
ġ.+ ler 52/77
ġ. 52/74

ġalender : Kalender. -5-
ġ.+ idik 13/10
ġ.+ ler de 7/125
ġ.+ ler 38/51, 7/126
ġ. 21/59

ġałġı - : Kalkımak. Tarama Sözlüğü; sıçramak, hoplamak, kalkmak. bk. **ġałġır-** -1-
ġ.- r 9/84

ġałġı : Kalkı/Galkı. Sıçrama, hoplama. -1-
ġ.+ yınan 24/55

ġałġır - : bk. **ġałġı -** -1-
ġ.- ız 2/17

ġałın : Kalın. -4-
ġ. demir 40/9
ġ. 32/154, 32/176, 55/11

ġałıntı : Kalıntı. -2-
ġ. da 26/20
ġ.+ sı 26/21

ġałḳ - : bk. **ḳaḳ- (I)** -3-
ġ.- arın 26/49

ġ.- tı 15/49
ġ.- ıp ta 55/110

ġałma : Kalma. 1. Kalmak işi. 2. Herhangi bir kimseden veya bir dönemden kalmış olan. -8-
ġ. da 1/76
ġ. 21/78, 25/214, 30/9, 53/110
dedemden ġ. 23/192
selçuḳłudan ġ. 26/10
yônandan ġ. 27/40

ġałp : Kalp. -2-
ġ. ġırízi 53/142, 53/144

ġałtar : Kartal. Kartalgillerden, genellikle kızıl siyah tüylü, çok güçlü, yuvasını yüksek kayalıklar üzerinde kuran, iri, yırtıcı bir tür kuş. -1-
ġ. 23/34

ġama : Kama. -2-
ġ.+ yı 1/51
ġ. 1/51

ġamani : bk. **ġameni** -1-
ġ.+ ye 35/14

ġamber : Kamber. (kişi adı) -1-
ġ. 40/12

ġambır : Kambur. -1-
ġ.+ ıdı 32/202

ġameni : Kameni. (yer adı) bk. **ġamani** -10-
ġ.+ ler 39/13
ġ.+ niŋ 37/34
ġ. 36/10, 36/32, 37/25, 37/26, 42/10, 42/6, 43/20, 53/40

ġamere : Kamera. -1-
ġ.+ ya 8/71

ġamış : Kamış. -22-
ġ.+ a 9/24
ġ. bėrdi 43/27
ġ.+ dan 1/31
ġ. derer 38/51
ġ. derirdik 49/25
ġ. deriyidik 49/31
ġ.+ ı 2/136
ġ.+ ınan 2/130, 23/96
ġ.+ ından 53/31
ġ.+ łar da 50/122
ġ.+ łar 50/119
ġ.+ łardan 14/100
ġ.+ tan 38/57
ġ. 23/97, 23/98, 38/51, 38/59, 40/84, 43/26, 43/27, 55/162

ġamışağıłı : Kamışağıl. (yer adı) -2-
g. 51/112, 51/115

ġamışłı : Kamışlı, kamıştan. -1-
ġ.+ yıdı 32/42

ġamışłı : bk. **ġamışağıłı** -1-
ġ. 51/115

ġamyon : Kamyon. -7-
ġ.+ a 26/86, 26/92
ġ. 14/29, 26/86, 26/93, 30/21
enter ġ. 27/47

ġan : Kan. -1-
ġ. parası 3/14

ġana:**let** : Kanalet, küçük kanal. -1-
ġ. 53/199

ġanaḳ : Ganak. DS; çizildiği zaman beyaz bir salgı akan ot ya da otsular. bk. **ġannıḳ** -1-
ġ. 9/99

ġanał : Kanal. -9-
ġ.+ a 46/40, 51/27
ġ.+ łarı 32/26
ġ. 46/39, 51/121, 51/123, 51/26, 51/27

ġanalisyon : Kanalizasyon. -1-
ġ. 38/73

ġanara : Kanara. DS; Obur (köpek vb. hayvan için). -2-
ġ. 17/47, 17/48

ġancıḳ : Kancık. -1-
ġ. 17/50

ġandıra : Kandıra. (yer adı) -2-
adabazar ġ. 2/61, 2/62

ġadırıya : Kandıra'ya. (< kandıra+y+a) bk. **ġandıra** -1-
ġ. 2/63

ġanepe : Kanepe. Birkaç kişinin oturabileceği genişlikte koltuk, çekyat. -2-
ġ.+ sini 19/5
ġ. 19/5

ġanevçe : Kanaviçe. El işleri için kullanılan seyrek dokunmuş keten

bezi ve onun üzerine yapılmış olan işlemeler. -1-
şu ġ. 9/13

ġanlı : Kanlı. Kan davasında taraf olan kimse. bk. **ġannĭ, ġannı (I)** -1-
ġ. bekir 1/57

ġannĭ : bk. **ġanlı** -1-
ġ. osmanıŋ 25/7

ġannı (I) : bk. **ġanlı** -2-
ġ. bekir 6/25
ġ. 6/25

ġannı (II) : Karın. bk. **ġarın** -13-
ġ.+ łarını 51/42
ġ.+ mda 3/121
ġ.+ mı 3/197, 31/45, 52/15
ġ.+ mız 37/49
ġ.+ na 34/25, 34/30
ġ.+ nı 32/12, 51/83, 52/130
ġ.+ ŋı 7/163
ġ. 7/103

ġannıḳ : bk. **ġanaḳ** -2-
ġ. 13/52, 13/69

ġannıyarı: : Karnıyarığı. (< karnıyarık+ı) bk. **ġannıyarıḳ** -1-
ġ. 9/65

ġannıyarıḳ : Karnıyarık. Uzunlamasına yarılan kızarmış patlıcanların ortasına kıymalı iç konularak hazırlanmış yemek. -2-
ġ. iterseŋ 9/63
ġ. 13/76

ġanser: Kanser. -4-
ġ. 27/112, 29/124, 5/36

ġaŋġał : Kangal, deve dikeni. (bitki adı) -2-
ġ. 23/107, 9/98

ġap - : Kapmak. -8-
ġ.- abilirse 40/44
ġ.- acaḳłar 45/4
ġ.- ardı 32/163
ġ.- ardıŋ 40/45
ġ.- arsa: 2/143
ġ.- dıŋ mıydı 32/163
ġ.- mazsa 2/143
ġ.- tı mı 37/15

ġap : Kap. -7-
ġ.+ a 11/164
ġ. ġałaylałłar 36/18
ġ. ġałayłatmíya 36/19
ġ.+ ı 31/6
ġ.+ łara 11/158
ġ.+ łarına 13/60
ġ. 33/26

ġapa - : Kapamak. -1-
açık ġ.- dığı 49/118

ġapad - : Kapatmak, kapamak. -2-
ġ.- ırdıḳ 16/54
ġ.- ıłłarıdı 44/57

ġapa: : Kapağı. (< kapak+ı) kapak -2-
ġ. 25/99, 32/114

ġapa:**nı** : Kapağını. (< kapak+ı+n+ı) kapak -2-
ġ. 32/114, 32/73

ġapaḳłı : Kapaklı, kapağı olan. -1-
ġ. 24/65

ġapałı : Kapalı. -5-
ġ.+ ydı 44/51
ġ. 40/52, 40/54, 44/57, 47/10

ġapan - : Kapanmak. -7-
ġ.- acaḳ 11/153
ġ.- dı 31/70, 39/39, 43/53, 43/7
ġ.- ınca 4/34
ġ.- ırdı 44/54

ġapat - : Kapatmak. -2-
ġ.- maŋ 39/48
ġ.- tı 21/14

ġapatıvir - : Kapatıvermek. -1-
ġ. 7/20

ġapça:**na** : Kapçağına. (< kapçak+ı+n+a) kapçak DS; kitap, defter yaprağı. -1-
ġ. 7/150

ġapçıını : Kapçığını. (< kapçık+ı+n+ı) kapçık DS; meyve kabuğu. -1-
portaḳałıŋ ġ. 17/87

ġapı : Kapı. bk. **ġabu** -25-
ġ. boyundan 7/177
ġ.+ da 31/1
ġ.+ dan 21/73, 23/56, 51/8, 52/106
ġ. kenarından 11/90
ġ.+ łar 37/3
ġ.+ łardan 24/5
ġ.+ nıŋ 31/37, 32/80, 7/127
ġ.+ sı 21/72

doḳtur ġ.+ sı 15/62
duv̇a ġ.+ sı 7/79
ġ.+ sından 47/33
ġ.+ ya 26/100, 31/48, 52/22
ġ.+ yı 25/204, 31/8, 7/164
ġ. 37/12, 40/53, 52/8

ġapı͡ı : Kapını. (< kapı+n+ı) bk. **ġapı** -1-
ġ. 52/112

ġar : Kar. (yağış) **ḳar** -15-
ġ.+ da 24/12
ġ.+ dan 38/57
ġ. da 55/148
ġ.+ ı 24/13, 31/9
ġ.+ ıŋ 46/11
ġ. yağdı mıydı 25/28
ġ. yağdı mı 23/165
ġ. yağmış 25/203
ġ. 1/102, 18/32, 23/160, 31/8, 53/103, 55/147

ġar - : Karmak. -4-
ġ.- ardı 13/120
ġ.- ardıḳ 14/101
ġ.- ardıḲ 11/148

ġara : Kara. (renk adı) -54-
ġ. ağıłłardan 23/164
ġ. bir ıłan 23/197
ġ.+ da 7/158
ġ. daştan 5/8
ġ. daş 5/8
ġ. çałı 17/108
ġ. ġałemi 52/76
ġ. ġalem 52/76
ġ. ġavilliyimiş 6/52
ġ. geçiniŋ 25/141
ġ. ġış 53/88, 53/91, 53/93
ġ. g̱óz 7/25
ġ. g̱um 5/59
ġ. helva 24/48
ġ. maKíneler 49/35
o ġ. maKíneler 49/37
ġ. motur 32/44
ġ. örtüyüdü 38/52
ġ.+ sını 25/61
ġ. suyu 9/63
ġ. üzüm 51/125, 53/132, 55/71
ġ. yi͡enim 53/211
ġ. ziytine 27/129
ġ. ziytin 27/129
ġ. 1/45, 1/9, 11/181, 29/91, 3/149, 44/2, 44/9, 51/82, 51/83, 51/84, 52/32, 52/48, 52/54, 52/68, 52/73, 53/200, 53/88, 53/91, 55/136, 55/139, 6/30
çeKeller ġ. 39/67

ġara - : Kararmak. bk. **ġarar-** -1-
ġarałtısı ġ.- sıca 7/157

ġaraaliler : Karaaliler. (aile adı) -1-
ġ. 50/96

ġarabáar : bk. **ġarapınar** -1-
ġ.+ larınḳını 36/11

ġaraba͡ar : bk. **ġarapınar** -2-
ġ.+ da 52/46, 52/6

ġarabā́r : bk. **ġarapınar** -3-
ġ. sayatinnen 52/131
ġ.+ leriŋ 52/131

ġarabınar : bk. **ġarapınar** -1-
ġ.+ ıŋ 42/4

ġarabıŋar : bk. **ġarapınar** -19-
ġ.+ a 42/61, 48/29, 55/74, 7/192
ġ.+ da 23/135, 4/15, 4/16, 4/3, 4/8
ġ.+ ın 3/50, 4/31, 4/8, 8/12
ġ.+ ıŋ 10/7
ġ.+ ł 4/8
ġ. şifresi 41/14
ġ. 24/25, 4/10, 4/3

ġarabíŋar : bk. **ġarapınar** -1-
ġ.+ a 21/8

ġarabi̊ŋar : bk. **ġarapınar** -2-
ġ.+ dan 11/177
ġ.+ ıŋ 55/135

ġarabiber : Karabiber. -3-
ġ.+ ini 9/49, 33/30, 53/118

ġarabiŋar : bk. **ġarapınar** -1-
ġ.+ da da 14/59

ġarabuā̃r : bk. **ġarapınar** -1-
ġ.+ a 18/7

ġarabuŋar : bk. **ġarapınar** -18-
ġ.+ a 39/15, 39/17, 5/7
ġ.+ da 39/12, 5/4, 53/188, 7/91
bu ġ.+ da 53/188
ġ.+ dan 11/147
ġ.+ ın 5/3
ġ.+ ının 8/54
ġ. yołunda 51/112

ġ. 18/7, 5/10, 5/2, 5/4, 5/7, 53/188

ġarabük : Karabük. (yer adı) -2-
ġ.+ de 23/182

ġarac : bk. **ġaraç** -2-
otobús ġ.+ ına 26/93
otobús ġ.+ ından 26/94

ġaraca : Karaca. (aile adı) -3-
ġ. dağıŋ 26/13
ġ. fatması 26/3
ġ.+ nıŋ ġızı 26/4
ġ. 26/6

ġaracadağ : Karacadağ. Karapınar sınırları içerisinde bulunan sönmüş volkanik dağ. bk. **ġaracada:ğ, ġarácada:ğ** -1-
ġ.+ ıŋ 26/13

ġaracada:ğ : bk. **ġaracadağ** -1-
böyük ġ. 21/20

ġarácada:ğ : bk. **ġaracadağ** -1-
bu ġ.+ da 21/7

ġaraciyer : Karaciğer. (organ adı) -2-
ġ. c.+ inden 39/67
ġ. c.+ i 39/67

ġaracören : Karacaören. (yer adı) -1-
ġ. 43/20

ġaradağ : Karadağ. Karaman ili sınırları içerisinde bulunan sönmüş volkanik dağ. -3-
ġ.+ a 37/32, 37/33
ġ.+ dan 53/124

ġaradam : Karadam, kiler. DS; mutfak. -2-
ġ. 12/80, 24/64

ġaradeŋiz : Karadeniz. (bölge adı) -1-
ġ. fıḳra:sı 8/115

ġaraç Garaj. 1. Toplu taşıma ve nakliye araçlarına hareket ve varış noktası olarak belediyelerce ayrılan yer. 2. Otomobil vb. taşıtların konulduğu üstü örtülü yer, arabalık. bk. **ġarac, ġaraş** -3-
ġ.+ a 40/52
ġ.+ ta 55/63
ġ. 40/50

ġaraġah : Kararg ̄h. bk. **ġararġah** -2-
ġ. böłúğúnde 26/102
ałay ġ.+ ına 40/64

ġaraġışła : Karakışla. (yer adı) -4-
ġ. 36/32, 42/10, 42/6, 43/20

ġaraġışłâya : Karakışla'ya. (< karakışla+y+a) bk. **ġaraġışła** -1-
ġ. 35/14

ġaraġoł : Karakol. bk. **ġarağoł** -3-
ġ.+ a 37/3
ġ.+ da 40/13
ġ. 40/13

ġarağoł : **ġaraġoł** -1-
ġ.+ łar 21/75

ġaraḫöyú:ḳ : Karahüyük. (yer adı) -1-
ġ. 43/19

ġarałtı : Karaltı. -1-
ġ.+ sı ġarasıca 7/157

ġaram : Karam. Sevgi ve içtenlik bildiren bir söz. -1-
ġ. 27/113

ġaraman : Karaman. (yer adı) -23-
ġ.+ a 35/15, 37/30, 39/118, 39/5, 39/6, 42/61, 46/69, 51/125
ġ.+ da 11/131, 34/22, 39/12, 46/103, 55/131
ġ.+ dan 1/59
ġ. ġoyununda 53/129
ġ.+ ıŋ 37/30, 48/3
ġ. salur 30/6
ġ. topa: 11/186, 11/189
ġ. 1/60

ġaramano:ğlu : Karamanoğlu. Karamanoğlu Mehmet Bey. -2-
ġ.+ nuŋ 41/14, 41/15

ġarannıı : Karanlığı. (< karanlık+ı üçüncü teklik kişi iyelik eki) bk. **ġarannıḳ** -1-
ġ. 14/111

ġarannıḳ : Karanlık. -1-
ġ. 2/111

ġarapıar : bk. **ġarapınar** -1-
ġ.+ ıŋ 37/31

ġarapınar : Karapınar. (yer adı) bk. **ġarabáar, ġaraba:ar, ġarabā:r, ġarabınar, ġarabıŋar, ġarabíŋar, ġarabiŋar, ġarabiŋar, ġarabuā̆r, ġarabuŋar, ġarapıar, ġarapinar, ġarapinar, ġarapunar, ġarbıŋar,**

ġarbiyar, ġarbuŋar, ġarebiŋar, ḳarapınar -24-
ġ.+ a 12/1, 17/11, 26/87, 43/10, 43/9
ġ.+ dan öte 17/11
ġ.+ ımızda 1/16
ġ.+ ın 14/2, 30/29
ġ.+ ıŋ çınarlıdan 27/41
ġ.+ ıŋ 13/33, 18/4, 32/23
ġ.+ łı 10/2
ġ. 1/10, 1/19, 1/2, 1/8, 1/9, 17/7, 38/74, 5/24, 52/126
bu ġ. 12/5

ġarapı̊nar : bk. **ġarapınar** -1-
ġ.+ da 28/83

ġarapinar : bk. **ġarapınar** -1-
ġ. 8/95

ġarapunar : bk. **ġarapınar** -1-
ġ.+ a 8/20

ġarar - : Kararmak. bk. **ġara-** -1-
ġ.- dıından 46/8

ġararǵah : K̆ararg ̄h. bk. **ġaraǵah** -1-
ġ. bölú:ğúne 26/102

ġaraş : bk. **ġaraç** -1-
ġ.+ da 25/51

ġaratma : Karartma. Savaş durumunda düşman uçaklarından korunma amacıyla ışıkları örtme veya söndürme biçiminde alınan önlemlerin bütünü. -1-
ġ. 40/15

ġarayük : Karahüyük. (yer adı) -1-
ġ.+ ten 51/119

ġarbıŋar : bk. **ġarapınar** -1-
ġ.+ dan 16/50

ġarbiyar : bk. **ġarapınar** -2-
ġ.+ a 5/25

ġarbuŋar : bk. **ġarapınar** -1-
ġ.+ a 29/98

ġardaş : Kardeş. bk. **ġardeş, ḳardaş, ḳardeş** -47-
ġ.+ ı 52/132
ġız ġ.+ ı 11/97, 3/125
ġ.+ ım mar 50/31
ġ.+ ım 10/27, 18/10, 2/22, 2/26, 2/42, 3/100, 41/32, 48/18, 5/3, 8/102, 8/13, 8/133, 8/15, 8/20, 8/23, 8/33, 8/42, 8/46, 8/50, 48/11 8/55, 8/57, 8/7, 8/9
ġ.+ ımızda da 55/39
ġ.+ ıŋ 3/104, 30/7
ġ.+ ına 1/97, 23/69, 23/70
ġ.+ łarım 24/3, 50/93
ġ. 30/5, 30/6, 30/7, 33/62, 37/39, 50/71, 7/70

ġardeş : bk. **ġardaş** -4-
ġ.+ i 11/65
ġ.+ iz 50/100
ġ.+ leriŋ 50/30
g.+ siŋiz 50/01

ġare : bk. **ḳare** -1-
ġ. 55/85

ġarebiŋar : bk. **ġarapınar** -1-
ġ.+ dan 29/67

ġarenfil : Karanfil. -1-
ġ. 3/68

ġarer çek- : Karar çekmek, karar vermek. -1-
ġ. ç.- er 13/103

ġarer : *zarf* Karar. Kararınca, gerektiği ölçüde.-2-
ġ. atałłar 19/48
ġ. atarız 13/66

ġarevi : Karevi/Garevi. Koyun gübresiyle oynanan bilye oyunu. -4-
ġ. oynałłardı 34/19
ġ. oynanırdı 34/19
ġ. oyna 34/18
ġ. 34/20

ġargı : Kargı. Silah olarak kullanılan, ucu sivri ve demirli uzun mızrak. bk. **ḳargı** -3-
ġ.+ sınıŋ 38/24
ġ.+ yı 38/20
ġ. 38/18

ġargo : Kargo. -1-
ġ.+ su 8/129

ġarı : Karı. -19-
ġ. ġocayıḳ 55/108
ġ.+ łar 27/36
ġ.+ łarı 2/49
ġ.+ łarına 44/18
ġ.+ łarınan 2/50

ġ.+ sı 31/68, 37/47, 50/82, 50/84, 7/11, 7/165
ġ.+ sına 39/17
ġ.+ ynan 46/68
ġ. 27/138, 44/59, 44/60

ġarıł - : Karılmak, karma işi yapılmak, karışmak. -1-
ġ.- ırdı 14/41

ġarın : Karın. bk. **ġannı (II)** -7-
ġ. a:ğrısı 34/31
ġ.+ ı 34/26
ġ.+ ımı 28/37
ġ.+ ında 23/154
ġ.+ ıŋ 27/13
ġ.+ ıyıŋ 27/13
ġ. 27/123

ġarış : Karış. -3-
bi ġ. da 32/162
ġ.+ ı 1/90
ġ. 49/52

ġarış - : Karışmak. -9-
ġ.- madı 28/47
ġ.- madıŋ 28/48
ġ.- masın 13/41
ġ.- maz 52/37, 52/38
ġ.- mış 26/58, 26/59, 26/62
ġoç ġ.- tı mı 23/111

ġarışdır - : bk. **ġarıştır-** -1-
ġ.- mazdı 16/100

ġarışıḳ : Karışık. -4-
ġ. 36/12, 41/11, 45/13, 45/14

ġarıştır - : Karıştırmak. **ġarışdır-** -6-
ġ.- ıłłar 20/34
sap ġ.- ır 25/125
ġ.- íyidik 49/55
ġ.- maz 16/98

ġarib : bk. **ġarip** -1-
ġ. anam 12/65

ġarin : bk. **ġayrı** -1-
ġ. de 53/161

ġarip : Garip. bk. **ġarib** -4-
aşşıḳ ġ.+ dir 3/134
ġ.+ im 3/163, 3/167
ġ.+ imi 3/122

ġarnizon : Garnizon. -1-
ġ. ġumandanıyıdı 28/6

ġarpız : Karpuz. bk. **ġarpuz** -11-
ġ.+ ı 11/163, 7/133
ġ.+ ıŋ 13/77, 13/80
ġ. 11/177, 15/30, 40/83, 5/61, 5/66

ġarpur : bk. **ġałbır** -1-
ġ.+ unan 29/97

ġarpuz : bk. **ġarpız** -1-
ġ.+ u 11/177

ġarşı : Karşı. -18-
ġ.+ da 38/58
şo ġ.+ da 11/151
ġ.+ da: 32/163
ġ. dağ 21/40
ġ.+ mızdan 26/84
ġ.+ ŋda:ḳı 14/144
ġ.+ sına 7/22
ġ.+ ya 2/143
ġ. 2/94, 21/56, 44/32, 55/141
bize ġ. 44/59
böye: ġ. 47/23
böyüklere ġ. 47/23
şu ġ. 21/19
yėle ġ. 49/74

ġarşıła - : Karşılamak. -4-
ġ.- dı 52/128
ġ.- łardı 24/21, 24/56
ġ.- rdı 24/20

ġarşıłaş - : Karşılaşmak. -1-
ġ.- tı mı 17/67

ġarşıłaştır - : Karşılaştırmak. -1-
ġ.- masın 14/135

ġarşılıḳ : Karşılık. -1-
ġ. 7/10

ġarşılıḳłı : *sıfat* Karşılıklı. -1-
ġ. 16/69

ġart : Kart. -6-
ġ. gónderiller 20/9
ġ.+ ınan 29/20
ġ. 20/9, 29/23

ġartar - : Kartalmak, sertleşmek. Kartmak DS; sertleşmek. -2-
ġ.- dı mı 17/125, 17/126

ġaryoła : Karyola. -1-
ġ.+ sını 33/3

ġas - (I) : Kasmak. Bölmek, ayırmak. -3-
ġ.- ałłar 13/17
ġoç ġ.- ardıḳ 15/34

ġoç ġ.- tı:mız 15/35
ġas - (II) : bk. **ġaz-** -4-
ġ.- sıŋ 7/56
ġasap : Kasap. -1-
ġ.+ tan 27/27
ġasġı : Kaskı. Hayvanın bölündüğü, kasıldığı yer. -1-
ġ. 13/17
ġası : Kasma işi. -1-
ġ. yapılır 9/25
ġasım (I) : Kasma işi.-1-
ġoç ġ.+ da 15/42
ġasım (II) : Kasım. (ay adı) -1-
ġ.+ ıŋ 53/91
ġasna: : Kasnağı. (kasnak+ı) kasnak -1-
ġ. 16/75
ġassıŋ : Kalsın. (kal-sın > kas-sın) bk. **ġał-** -1-
ġ. 7/157
ġaste : Gazete. -1-
ġ. ḱa:tı 40/27
ġastit - : Kastetmek, amaçlamak. -1-
öldürmeye ġ.- en 31/35
ġaş : Kaş. 1. Sarp kayalık, uçurum. 2. Gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar. -8-
ġ.+ ından 23/47
ġ.+ ıŋ 11/87
ġ.+ łarda 11/96
ġ.+ ta: 11/98
ġ.+ tan 3/221
ġ. 15/40, 15/69
apaḳ ġ.+ ına 51/21
ġaş - ġaç - -5-
ġ.- dı 30/12
ġ.- dıydı 11/171
ġ.- ma 30/12
ġ.- mış 14/132
ġ.- Tı:ydım 43/6
ġaş : Kaç. Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı -1-
ġ. beygirlig 38/46
ġaşı:ğınan : Kaşıkla. (< kaşık+la) bk. **ġaşşıḳ** -1-
ġ. 16/68
ġaşıḳ : bk. **ġaşşıḳ** -4-
ġ.+ ı 48/79
ġ. mışıḳ 51/82
ġ. 48/79, 52/5
ġaşınan : Kaşınhanı. (yer adı) -1-
ġ. 43/15
ġaşşı: : Kaşığı. (< kaşık+ı) bk. **ġaşşıḳ** -2-
ġ. da 28/82
ġ. 13/73
ġaşşı:ğınan : Kaşıkla. (< kaşık+la) bk. **ġaşşıḳ** -1-
ġ. 16/77
ġaşşı:nan : Kaşıkla. (< kaşık+la) bk. **ġaşşıḳ** -2-
ġ. 13/115, 13/137
ġaşşığıła : Kaşıkla. (< kaşık+la) bk. **ġaşşıḳ** -1-
ġ. 25/181
ġaşşıḳ : Kaşık. bk. **ġaşıḳ** -4-
ġ.+ ı 25/166, 42/40
ġ. ta 28/82
ġ. 9/56
ġaşşıḳ çał- : Kaşık çalmak. İştahla veya çabuk yemek. -1-
ġ. çał- 42/40
ġat - : Katmak. -16-
ġ.- ałłar 20/26, 20/34, 29/38, 29/39
ġ.- ałłardı 42/84
ġ.- ałlari 20/26
ġ.- aŋ 17/106, 20/33
ġ.- ardın 48/77
ġ.- ılır 9/37
ġ.- ıyoruz 33/48
ġ.- ma 25/14
ġ.- mış 3/68
ġ. 17/106, 8/23
ġat : Kat. bk. **ḳat** -5-
ġ.+ ına 23/200
ałłaḫın ġ.+ ında 45/68
ġ. 26/128, 33/4
ġatı : Katı. -1-
ġ. 16/82
ġatıł - : Katılmak, katma işi yapılmak. -5-
ġ.- an 25/100
ġ.- ana 25/100, 25/101
ġoç ġ.- asıya 39/51
ġ.- ırdı 33/17

ġatım : Katım, katma işi. -2-
gúvey ġ.+ ı 9/93, 9/94
ġatır : Katır. -1-
ġ.+ ıŋ 55/160
ġatır dırna: : Katır tırnağı. (bitki adı) -1-
ġ. d. 53/158
ġatła - : Katlamak. -1-
ġ.- r 13/93
ġatliyam : Katliam. -1-
ġ. 48/13
ġaẏa : bk. **ġafa** -1-
ġ.+ sını 16/93
ġavġa : Kavga. -4-
ġ. dóvüş 16/105
ġ. ėterim 49/18
ġ. itmedim 25/232
ġ. 29/118, 6/28
ġavın : Kavun. bk. **ġavỉn** -3-
ġ.+ a 5/63
ġ. 5/63, 5/66
ġavỉn : bk. **ġavın** -1-
ġ. 15/30
ġavır : bk. **ġavụr** -2-
g.+ a bindi 11/35
g.+ a 11/35
ġavır - : Kavurmak. bk. **ġavỉr-, ġavụr-** -8-
ġ.- ı 23/108
ġ.- ıłłar 25/43
ġ.- ıłłardı 34/6
ġ.- ın 17/104, 9/46
ġ.- ıŋ 9/46
ġ.- ır 23/108
ġ.- ız 11/183
ġavỉr - : bk. **ġavır-** -1-
ġ.- ırız 11/17
ġavırġa : Kavurga. **ġavụrġa** -7-
ġ.+ łıḳ 51/90
buyday ġ.+ sını 7/15
ġ. 27/78, 55/116, 7/15
ġ.+ łıı 51/90
ġavỉŕıl - : Kavrulmak, kavurma işi yapılmak. -1-
ġ.- ỉrdı 51/57
ġavırma : Kavurma. bk. **ġavụrma** -1-
ġ. böre: 29/73
ġavış - : Kavuşmak. -1-
ġ.- mışłar 3/167
ġavıt : Kavut. -1-
ġ. 17/112
ġavil : Kavil. -9-
ġ.+ i 13/101, 16/16, 3/40
pėyġamberiŋ ġ.+ i 48/52
ġ.+ iynen 19/30
ġara ġ.+ liyimiş 6/52
ġ. 6/55, 6/56
ġavụr : Gâvur. Müslüman olmayan kimse. **ġavır** -4-
g.+ daŋ 46/38
g. 39/106, 46/31, 48/7
ġavụr - : bk. **ġavır-** -3-
ġ.- ułłarıdı 5/59, 5/59
ġ.- uŋ 48/78
ġavụrġa : bk. **ġavırġa** -1-
ġ. 5/58
ġavụrma : bk. **ġavırma** -1-
saç ġ. 52/101
ġavụşła - : Avu çamak. bk. **avışla-** -1-
ġ.- dıŋ 25/199
ġavụt : bk. **ġavıt** -1-
ġ. 27/78
ġay - : Kaymak. -15-
ġ.- ałłar 12/70
ġ.- ar 11/167
ġ.- ardı 45/57
ġ.- ardım 55/137
ġ.- arız 1/91, 11/190
ġ.- ıłır 2/85
ġ.- i:di 52/47
ġ.- masını 55/138
ġ. 55/138, 55/139
ġaya : Kaya. -5-
o ġ.+ łardan 32/146
ġ.+ larıŋ 1/26
şu ġ.+ nıŋ a:łtında 23/196
ġ.+ nıŋ 1/11
ġ. 8/57
ġayacıḳ : Kayacık. (yer adı) -7-
ġ. ḳóyü 40/13
ġ. 36/29, 36/34, 42/9, 48/36, 51/60, 53/39
ġayacik : bk. **ġayacıḳ** -1-
ġ. 53/29
ġayałı : Kayalı. (yer adı) -2-

ġ. k̲óylü 17/2
ġ. 4/2

ġayałıdere : Kayalıdere. (yer adı) -2-
ġ.+ de de 16/55
ġ.+ ye 16/55

ġaybit - : Kaybetmek. -11-
ġ.- eller 7/36
ġ.- eriz 11/15
ġ.- me 3/207
ġ.- ti 30/14
ġ.- tik 23/133
ġ.- tim 24/53, 52/123, 52/128, 7/171

ġayboł - : Kaybolmak. -7-
ġ.- du 15/26, 16/63, 17/21, 25/32
ġ.- dum 52/133
ġ.- madı 4/12
ġ.- masa 16/63

ġayfałtılık : Kahvaltılık. -1-
ġ. 11/188

ġayfe : Kahve. bk. **ġa**:**ve** -4-
ġ. filcanı 13/98
ġ.+ mizi 3/42
ġ. 28/82, 29/101

ġayġana : Kaygana. -1-
ġ. 15/53

ġayık̲ : Kayık. -3-
ġ.+ ı 32/5
ġ.+ łarımız 32/32
ġ. 32/31

ġayın : Kayın. Kadın veya kocaya göre birbirlerinin erkek kardeşi, kayınbirader, ini. bk. **k̲ayın** -6-
ġ.+ a 1/98
ġ.+ ı 14/116
ġ.+ ım 11/70
ġ.+ ımız 45/40
ġ. 11/70, 9/89

ġayınbaba : Kayınbaba. -2-
ġ.+ sına 23/8
ġ. 33/61

ġayını : Kaynı. (kayın+ı) bk. **ġayın** -1-
ġ. 14/116

ġayınpeder : Kayınpeder. -1-
ġ.+ i 9/88

ġayınva:**let** : Kayınvalide. -1-
ġ.+ iŋ 9/90

ġayıp : Kayıp, kaybolmuş, yitik. -1-
g.+ dır 3/133

ġayır : Kayır. -2-
beş ġ. oynardık̲ 2/144
beş ġ. 2/146

ġayısı : Kayısı. -7-
ġ.+ dan 13/4
ġ. 13/5, 17/109, 27/82, 28/74, 9/36

ġayış : Kayış. -2-
ġ. 17/26, 7/13

ġayıt : Kayıt. Araç, eşya. bk. **ġayĭt** -7-
ġ.+ a 52/51
ġ.+ ı 42/84
ġ.+ ını 20/3
ġ.+ łarı 52/11
ġ.+ łarın 2/28
ġ. 20/10, 55/167

ġayĭt : bk. **ġayıt** -3-
ġ.+ a 52/51
ġ.+ ı 14/29, 52/43

ġayma: : Kaymağı. (< kaymak+ı) bk. **ġaymak̲** -1-
ġ. 11/10

ġayma:**nan** : Kaymakla. (< kaymak+la) bk. **ġaymak̲** -1-
ġ. 9/42

ġayma:**ndan** : Kaymağından. (< kaymak+ı+n+dan) bk. **ġaymak̲** -2-
ġ. 39/71, 42/35

ġayma:**nı** : Kaymağını. (< kaymak+ı+n+ı) bk. **ġaymak̲** -2-
ġ. 11/10, 9/44

ġaymaı : Kaymağı. (< kaymak+ı) bk. **ġaymak̲** -1-
ġ. 17/81

ġaymak̲ : Kaymak. -5-
ġ.+ Tan 39/72
ġ. 17/80, 18/28, 18/45,

ġayna - : Kaynamak. -5-
ġ.- r 48/80, 53/172, 8/90, 9/48
ġ.- yor 11/4

ġaynad - : Kaynatmak. bk. **ġaynat-** -17-
ġ.- ıłłar 13/46, 29/31
ġ.- ıŋ 55/29
ġ.- ır 16/46, 27/36

bekmez ġ.- ırdı 24/49
ġ.- ırdıḳ 19/16, 25/64, 25/70
ġ.- ırdın 13/55
ġ.- ırız 11/31, 13/144, 33/35
ġ.- ıyoŋ 33/33
ġ.- ıyoruz 33/47

ġayna: : Kaynağı. (kaynak+ı) Kaynak: Gelir, kazanç, sağlık vb.ni sağlayıcı öge. -9-
geçim ġ. 18/10, 27/4, 35/17, 39/9, 42/17, 42/20, 38/36, 38/60

ġaynaḳ : Kaynak, kaynamış olan. -1-
ġ.+ ları 13/59

ġaynamâya : Kaynamaya. (< kaynama+y+a) kaynama -1-
ġ. 32/141

ġaynana : Kaynana. -13-
ġ.+ m 23/154, 23/156, 23/158
ġ.+ mıŋ 23/154
şu ġ.+ nıŋ 9/90
ġ.+ sından 10/27
ġ.+ sıynan 14/85
ġ.+ yı 23/63
ġ. 23/57, 23/58, 23/59, 23/60, 23/62

ġaynar : Kaynar, kaynamış olan. -1-
ġ.+ ını 51/55

ġaynaşma : Kaynaşma, kaynaşmak işi. Uyuşmak, yakın ilişki kurmak, derinleştirmek, iyi anlaşmak -2-
ġ. şekili 43/37
ġ. 55/115

ġaynat - : Kaynatmak. bk. **ġaynad-** -6-
ġ.- ırdı 55/48
ġ.- iyidiŋ 51/55
ġ.- mayan da 24/49
ġ.- tı:mız 16/99
ġ.- tıḳtan kiri 33/36
ġ.- tıḳtan 13/45

ġaynata : Kaynata. -9-
ġ.+ m 11/83
ġ.+ ma 11/71
ġ.+ mıŋ 11/65
ġ.+ nıŋ 24/83
ġ.+ sı 23/45
ġ.+ sından 10/26
ġ.+ yı 23/64
ġ. 11/70, 7/119

ġayrı : Gayrı. 1. *zarf* Artık, bundan böyle. 2. *sıfat* Başka, diğer. bk. **ġa:ri, ġa:rin, ġarin, ġayrí, ġayrım, ġayrın** -28-
ġ. 11/187, 11/203, 14/111, 14/29, 14/71, 14/75, 19/25, 19/26, 19/40, 19/57, 23/113, 26/60, 29/108, 29/62, 32/203, 38/4, 39/74, 39/92, 47/34, 49/110, 51/44, 51/53, 51/73, 51/79, 51/97, 55/34, 8/67

ġayrí : bk. **ġayrı** -1-
ġ. 28/93

ġayrım : bk. **ġayrı** -1-
ġ. bizim 14/24

ġayrın : bk. **ġayrı** -8-
ġ. 11/54, 2/111, 25/205, 29/66, 55/34, 7/41, 7/59, 9/3

ġaysıdan : Kayısıdan. (kayısı+dan) bk. **ġayısı** -1-
ġ. 29/155

ġaz : Gaz. -19-
ġ. dıḳardıḳ 20/51
ġ.+ ı 16/44
ġ. łambası 20/51, 32/151, 32/154
ġ.+ łar 27/29
ġ. oca:nda 5/47
ġ. oca: 9/56
ġ. ôca: 9/56
ġ. ocaı muz 5/46
ġ. ya:ğ̆ı 32/152, 40/17
ġ. ya:ğ̊ 32/152
o ġ. yağı 40/17
ġ. 16/44, 18/39, 2/109, 32/152, 40/19

ġaz - : Kazmak. **ġas - (II)** -5-
toprak ġ.- ałłardı 34/10, 34/5
ġ.- ar 25/72
yałaḳ ġ.- ardıḳ 37/17
ġ.- ardıŋ 2/142

ġaza : bk. **ġaza**: -4-
ġ. yapmışłar 50/21
ġ. 50/20, 50/22

ġaza: : Kaza. bk. **ġaza** -12-
ġ.+ dan 14/135, 50/19
ġ.+ mız 17/7, 53/188
ġ.+ sı 50/87, 51/4, 53/9

çanaḳḳale ġ.+ sı 40/49
tıravı̊Ḳ ġ.+ sından 7/62
ġ. yapsın 17/98
ġ. 50/25, 50/90

ġazan : Kazan. -20-
ġ.+ a 13/45, 13/59, 23/192, 25/69
ġ.+ da 14/34
ġ. da:hi 2/63
ġ.+ ı 9/48
ocaḳ ġ.+ ına 14/124
paḲır g. 13/59
ġ.+ ıŋ 2/63
ġ.+ nara 13/144, 13/59, 9/7
ġ.+ narda 14/33
ġ.+ narın 23/195
ġ.+ narınan 20/30
ġ.+ narınız 2/71
ġ. 2/63, 2/65, 55/122

ġazan - : Kazanmak. -12-
dert ġ.- dıḳ 24/15, 24/3
ġ.- dım 25/190
ġ.- ıŋ 3/203
ġ.- ır 23/184
ġ.- ırımış 51/50
para ġ.- ırłar 23/181
para ġ.- ıyor 22/10
ġ.- mışşı:z 26/112
para ġ.- saŋ 27/13

ġazanhöyüğü : Kazanhüyüğü. (yer adı) -2-
ġ. 21/78, 21/79

ġazanhöyüğü : Kazanhüyüğü. (yer adı) -2-
ġ. 21/3, 21/78

ġazı - : Kazımak. -1-
ġ.- mış 44/6

ġazıł - : Kazılmak, kazma işi yapılmak. -1-
ġ.- dı 40/16

ġazma : Kazma. Toprağı kazıp kaldırma, düzeltme vb. işlerde kullanılan ağaç saplı demir araç. -2-
ġ.+ yınan 7/57
ġ. 25/126

ge - : bk. **gel-** -2-
g. 16/1, 21/20

geber - : Gebermek, sevilmeyen bir kişi ölmek. -2-
g.- di 31/61
g. 23/60

gece : bk. **gice** -8-
ġına g.+ si 9/76
ġına: g.+ sinde 24/70
g. yarısı 26/80, 26/82
g. 11/156, 40/13, 40/59
indirirdig g. 32/149

ġèce : bk. **gice** -1-
g. 11/157

geç - : Geçmek. bk. **geç -, geş -** -82-
g.- ecáenden 46/12
g.- ece͡:z 30/49
g.- eceg işte 29/65
g.- ecek 31/32
g.- ellerdi 28/18
gelen g.- en 28/39
g.- er 1/58, 1/90, 11/25, 16/103, 23/65, 30/18, 38/13, 53/81, 8/73
çoḲ g.- er 30/18
g.- erdi 24/9, 25/177, 34/31, 47/27, 55/88, 9/2
g.- erdig oruya 11/50
g.- erdik 11/150, 25/224, 55/167
g.- erdiŋ 34/17
g.- erimiş 44/65
g.- eriz 2/102
g.- erke 10/8, 7/156
g.- erkene 51/126
g.- ermişimiş 8/14
g.- iciŋ 55/134
g.- ince 28/45
g.- inciyedar 31/66
g.- ip 51/123
g.- i: 52/13
g.- iyi 47/28, 48/19, 53/79
g.- iyołar 10/10
g.- iyołłar 32/177
g.- iyomuş 7/128
g.- iyor 55/111
gelik g.- iyor 18/19
g.- medi 49/83
g.- medi:se 8/88
g.- mediŋ gi 3/91
g.- mez 25/106, 28/44

g.- mezdi 47/26
g.- miş 46/100
g.- miyor 37/4
g.- tíğíni de 16/104
geldi g.- ti gitti 18/39
g.- ti mi 14/106
g.- ti 12/52, 13/33, 21/70, 24/13, 3/195, 40/55, 46/49, 49/127, 51/38,
7/128, 7/177
g.- Ti 14/26
g.- tik 26/124
g.- tikten 47/26
g.- tiler 28/44, 28/45
g. 26/124, 7/128, 7/78, 47/27, 7/48

g̱eç - : bk. **geç-** -10-
g.- ene 8/99
g̱elene g.- ene 8/25
g.- er 52/99, 53/83
g.- erdik 11/52
g̱elik̲ g.- ik̲ 52/18
g.- mez de 1/58
g.- ti 46/101, 7/177
g. 8/24

geçe : *zarf* Geçe. Herhangi bir saat başını geçerek, geçerken. -2-
ałtıyı on g. 8/31
dörtü çeyrek g. 11/153

geçen : *sıfat* Geçen, bir önceki (hafta, ay, yaz, kış vb.) -6-
g. sene 32/107, 41/11, 41/12, 48/9
g. 3/194, 32/106

geçerli: Geçerli. -1-
g. 41/10

geçi : Keçi. bk. **keçi** -9-
g. ġalesi 21/56
g.+ leri 9/28
g.+ miz 24/33
g.+ nin 17/53
g.+ niŋ 17/35
ġara g.+ niŋ 25/141
ġıł g.+ niŋ 25/145
g. 25/26, 27/132

geçi biciği : Keçi biciği. DS; Yeşilken pişirilip yenilen bir çeşit ot. -1-
g. 13/69

geçil - : Geçilmek, geçme işi yapılmak. -2-
g.- ir 19/8, 7/49

geçim : Geçim, geçinme işi. bk. **g̱eçim** -12-
g. ġayna:mız 38/36, 38/60
g. ġayna: 18/10, 27/4, 35/17, 39/9, 42/17, 42/20
g.+ iŋ 25/200
g. 1/23, 13/9

g̱eçim : bk. **geçim** -2-
g.+ lerini 4/36
g. şartları 8/69

geçin -: Geçinmek. Yaşamak için gerekeni sağlamak. -2-
g.- ir 15/2, 15/3

geçindir - : Geçindirmek, geçinmesini sağlamak. -1-
g.- i 27/5

geçir - : Geçirmek. bk. **g̱eçir -** -21-
g.- diiŋ 2/152
g.- dik 13/1
ḳıriz g.- dim 31/1
elimize g.- emeyiz 30/13
g.- idik 16/42
g.- iller 20/62, 23/7
g.- illerdi 33/20
ġıriz g.- in 27/46
g.- iyin 55/21
g.- iyiŋ 55/19
g.- iyir 32/212
g.- iyoruz 24/68
g.- mem 53/78
g.- mez 1/122
g.- mezdi 1/124
g.- miş 40/60, 6/53

g̱eçir - : **geçir-** -3-
g.- di 49/121
g.- dim 53/142, 53/144

geçirivir - : Geçirivermek. -1-
g.- iller 23/6

geçivir - : Geçivermek. -2-
g.- i 7/181
g.- irse 26/117

geçkilik : Geçkilik. DS geçki; Dokumacılıkta çözgü ipliklerinin

arasına, yanlamasına geçirilen atkı iplikleri. -1-
g. 32/176

geçli:**mizde** : Gençliğimizde. (< gen ǧik+i+miz+de) bk. **gen ǧik** -1-
g. 3/170

geçlik : bk. **gençlik** -1-
g.+ te 28/26

geçmiş : Geçmiş. bk. **g̲eçmiş** -4-
g. g̲úne 11/26
g.+ i 39/10, 39/55
g. 55/21

g̲eçmiş : bk. **geçmiş** -1-
g. tarihi 43/44

geçtii̯ : Geçtiği. (< geç-dik+i) bk. **geç-** -1-
g. 3/42

geğsi : Giysi. -3-
g. 30/15

gel - : Gelmek. bk. **ge-, gėl-, g̲el-, gė**:**l-, gėl-, kel-** -624-
g. de 32/72
g.- díğıyle 25/116
gitik g.- díğim 40/45
g.- díK 32/63
g.- díḵ 2/13
g.- di geçti gitti 18/39
g.- di miydin 23/203, 26/37
g.- di miydi 15/42, 16/92
g.- di mi 11/162, 15/42, 18/32, 2/90, 45/47, 9/7
işine g.- di mi 31/41
g.- di 1/15, 13/14, 14/82, 16/19, 16/20, 16/82, 2/63, 20/42, 21/10, 21/16, 23/157, 25/189, 25/190, 25/227, 26/60, 26/61, 27/39, 27/41, 28/103, 29/86, 3/199, 3/6, 30/34, 30/55, 32/107, 32/111, 34/22, 34/28, 36/26, 37/41, 40/58, 40/60, 42/20, 42/45, 48/10, 48/9, 49/148, 49/82, 52/4, 52/69, 53/47, 53/49, 7/116, 7/121, 7/33, 7/72, 7/73, 8/35, 26/66
gelin g.- di 16/17, 16/18
ġıłava g.- di 54/3, 54/4
ya:mur g.- di 26/84, 26/85
g.- di:ğímiz de 21/23
g.- di:mde 52/62
g.- di:ni 31/35
g.- dig 16/9
g.- diğímizde 38/71
g.- diğínde 32/33
g.- diğínden 32/33
g.- diğimde 21/55
g.- di̯i̯ zaman 12/74
g.- di̯i̯ 11/148
g.- di̯i̯m 3/150
g.- di̯i̯nde 3/52
g.- di̯i̯ŋ 47/25
g.- dik miydi 29/60
g.- dik mi 12/2
g.- dik sürece 50/75
g.- dik 11/217, 14/121, 25/2, 25/3, 28/81, 30/49, 31/58, 33/58, 37/3, 37/53, 37/54, 42/68, 51/51, 51/75, 51/76, 51/79
ałdıḴ g.- dik 31/54
dúğür g.- dik 48/52
tekrar g.- dik 14/121
g.- dikleri 7/188
g.- dikten so:na 15/73
g.- dikten soŋra 28/7
g.- diler 30/33
dúŋür g.- diler 7/119
g.- dim 26/102, 26/129, 28/10, 3/48, 40/62, 42/69, 46/6, 48/17, 51/3, 51/5, 55/152
gelin g.- dim 52/30
g.- diŋ 3/47, 42/53
hoş g.- diŋ 55/165
g.- diŋidi 31/3
g.- diŋi:z 11/113
g.- diŋiz 43/50
yiŋi g.- diydi 14/125
gitip g.- e 23/163
g.- ecá:ğını 46/17
g.- eca:m̊ 32/147
g.- ecáḵ 38/64
dúŋür g.- ece:ğ̊ olan 16/13
bu g.- ece:mi 11/37
g.- ece:se 9/78
g.- ece:seŋ de 11/174
g.- ecek 23/196

g.- ecek 3/24, 3/44, 30/21, 31/39, 40/15, 49/137, 49/146, 7/186, 7/37, 23/16
g.- eceği 49/145
g.- eceK 11/161
g.- ecem 55/1
g.- eceŋ 27/69
g.- ecez 2/43
g. ele 14/122
g.- eli beri 11/124
g.- emedim 30/38
g.- emez 38/22
haḳından g.- emiyirik 55/17
g.- en de 48/5
g.- en geçen 28/39
g.- en 10/16, 10/17, 12/18, 13/23, 16/66, 25/112, 28/11, 29/62, 30/5, 38/23, 4/21, 42/10, 42/6, 43/11, 47/28, 55/116
gelin g.- en 39/96
g.- en.ner 10/15
g.- ene 10/23
g.- eni 28/97
g.- enner 26/61, 31/54
g.- enneri 24/55, 26/107
g.- erek 4/35
v̇urġunu yiyin g.- esice 11/202
g.- esiye 55/4
g.- esiyecek 40/29
g.- icik 42/13, 48/38
g.- i: 52/2
g.- i:rim 52/14
g.- ik geçiyor 18/19
g.- ik 39/110, 46/88, 55/115
gitik g.- ik 39/25
g.- iken 48/16
g.- iller 12/77, 29/11, 29/59, 29/60, 29/63, 33/15, 51/124, 51/99
ałı g.- iłłer 15/72
g.- illerdi 13/101, 13/127, 14/79, 2/76, 28/99, 51/126
g.- illerdin 23/51
g.- illeriˇmiş 53/8
g.- in 2/27
g.- ince 24/15, 24/34, 26/88
g.- inci de 50/111
g.- inci 1/117, 21/28, 21/50, 21/6, 24/4, 32/57, 34/20, 48/3, 5/2, 24/42
yiyin g.- inci 14/146
g.- incik 11/119, 2/45
g.- inciyadar 27/57
g.- inciyádar 14/113
g.- inciyá:dar 23/155
g.- inciye ġadar 26/121
g.- inciyedáḳ 11/159
g.- ine 9/90
g.- iŋ 17/84, 21/30, 23/53, 41/28, 51/71, 55/126, 7/90
gidip g.- e 23/163
g.- ip gideriz 21/45
g.- ip 11/57, 48/19
g.- ir de 6/27
g.- ir giter 8/112
g.- ir 11/165, 11/81, 12/73, 13/48, 14/156, 14/52, 15/39, 17/37, 2/133, 2/134, 2/40, 2/41, 2/85, 21/29, 21/32, 25/119, 25/224, 25/69, 28/2, 29/42, 3/40, 31/69, 32/76, 37/51, 39/52, 41/31, 45/51, 51/98, 53/21, 7/10, 7/175, 7/80, 9/79, 9/84, 9/85, 9/86, 9/93
cizilir g.- ir 25/205
daş dişiri g.- ir 23/88
haḳından g.- ir 37/53
g.- irdiḳ 25/223
g.- irdi 1/94, 11/147, 13/127, 13/35, 13/39, 14/158, 14/161, 14/26, 14/39, 14/4, 14/41, 14/69, 16/14, 16/17, 16/62, 16/76, 16/92, 16/96, 2/64, 21/15, 28/92, 28/98, 33/65, 37/15, 39/37, 39/38, 40/14, 40/17, 40/25, 40/26, 40/51, 42/43, 47/12, 5/47, 53/169, 53/170, 55/33
haşır haşır g.- irdi 1/12
g.- irdik 1/84, 11/166, 14/99, 23/108, 23/135, 23/137, 23/162, 23/176, 24/13, 24/24, 24/27, 24/40, 24/64, 26/25
ałı g.- irdik 22/16
ça:rı g.- irdik 11/173
sıyḳırı g.- irdik 23/161
g.- irdim 21/42

g.- iridi 2/63, 7/119
g.- iriˇdi 9/18
g.- irim 3/148, 50/93
g.- irimiş 1/59, 28/31, 37/42
itał g.- irimiş 38/64
g.- iriz 11/167, 2/52, 48/49
g.- irken 37/30
g.- irkene de 51/75
g.- irkene 14/69, 38/17, 38/8, 5/25, 51/80
g.- irse 2/51, 24/83, 42/54, 48/46, 8/60, 9/86
g.- irsen 25/92
g.- irsiŋiz 43/50
g.- ivırdı 41/9
g.- iyi 39/2, 39/46, 49/94, 49/95, 49/96, 52/103, 55/2
zor g.- iyi 50/113
g.- iyidi 39/111, 52/102, 52/103
g.- iyiler 52/122
g.- iyiller 55/2
g.- iyin 29/1, 49/95
gitik g.- iyin 50/92
g.- iyiŋ 32/213, 34/2
g.- iyir 38/30
dek g.- iyir 49/41
g.- iyirdi 32/179
g.- iyirik 34/1, 35/9, 36/3, 41/8, 42/14, 48/32, 48/38
o g.- iyirik 36/2
g.- iyirim 32/54
g.- iyiriz 43/5
g.- iyise 55/47
g.- iyoduķ 12/2
g.- iyoduĶ 12/4
g.- iyołłar 32/119, 37/48
g.- iyołłarımış 11/94
g.- iyoŋ 47/25
g.- iyor 11/145, 11/187, 2/139, 26/93, 35/10, 35/5, 38/29, 4/39
g.- iyor 16/30
g.- iẙorduk 12/1
g.- iyorķa 24/20, 24/56
g.- iyormuş 7/41
g.- iyorsa 33/12
hotur hotur hotur g.- iyorumuş 23/198
g.- me 1/15
g.- meden 22/6, 32/127, 36/37, 7/163
g.- medi mi 31/41
g.- medi 11/182, 11/82
g.- mediyse 11/181
gıława g.- mek 54/3
g.- mem 3/148
g.- memiş 11/89, 3/118, 3/144
g.- meŋ 7/165
g.- mes 28/100
g.- mese 7/73
g.- mesin 14/142
g.- mesiŋ 16/32
g.- meyiz 24/5
g.- mez ġomaz ołasıcałar 36/38
g.- mez ołdu 28/98
g.- mez 2/41, 25/232, 39/21
g.- mezdi 26/30, 40/18
g.- mezimiş 6/29
g.- mezlerdi 12/26
g.- miˇş 31/68
g.- mi: 45/24
g.- missik 38/26, 41/6
g.- miş 1/43, 1/47, 1/60, 1/70, 1/8, 10/19, 10/21, 10/8, 11/92, 14/115, 2/15, 23/155, 23/187, 26/62, 26/67, 26/75, 3/86, 30/4, 31/1, 31/20, 31/21, 32/2, 32/25, 32/6, 32/66, 32/67, 35/7, 36/17, 36/24, 37/24, 37/29, 37/36, 37/40, 37/44, 38/34, 38/4, 39/10, 39/13, 39/30, 39/7, 39/8, 40/59, 41/26, 42/11, 48/12, 48/18, 48/19, 48/23, 48/4, 48/5, 5/8, 51/102, 51/111, 6/34, 6/42, 7/122, 7/161, 7/165, 7/166, 7/168, 7/176, 7/179
varmış g.- miş 7/175
g.-mişim 35/2
g.- mişiz 35/4
g.- mişler 1/73, 11/99, 21/3, 26/54, 32/6, 36/38, 37/26, 37/28, 37/30, 39/21, 40/2, 40/6, 41/2, 42/3, 42/4, 43/41, 48/2, 48/3, 48/6, 49/8, 49/9, 6/33
göç g.- mişler 50/71
öylelikle g.- mişler 48/6

g̲óş g.- miş̧şer 53/3
g.- miş̧şiz 21/23
g.- miyor 22/26, 25/193, 25/203
g.- se de 14/151, 28/52
g.- seŋ 31/12
g.- sin 3/114, 36/21, 48/56, 53/197
g. zaman git 8/126
g. 11/174, 11/221, 14/142, 16/1, 2/26, 21/62, 23/122, 24/40, 3/136, 30/12, 30/47, 32/74, 4/13, 40/14, 41/21, 42/53, 46/90, 50/180, 7/142, 8/32, 9/94, 8/12
ałı g. 25/218

gė:l - : bk. **gel-** -1-
g.- mez 25/31

gėl - : bk. **gel-** -13-
g.- di 52/84, 53/26
g.- dik 46/5, 51/52
g̲íri g.- dik 46/29
o g.- irse 52/114
g.- iyiriz 53/141
g.- me 52/112
g.- medi 53/32
g.- miş 53/15
g.- miş̧ler 42/3, 53/11

g̲el - : bk. **gel-** -99-
g.- díğı ġadar 25/41
g.- di miydi 49/57
g.- di 1/55, 11/148, 11/82, 21/12, 27/20, 31/50, 4/8, 46/101, 52/125
g.- dik 18/5, 32/133, 52/132
dúür g.- dik 19/30
g.‿diler 28/19, 32/84, 52/29, 52/5
g.- dim 3/95, 3/96, 3/98, 52/123, 52/22
g.- din 3/163
hoş g.- din 5/56
g.- diŋ 3/167
g.- diydik 43/35
g.- diyidi 49/121
g.- diyseŋiz 38/8
g.- ece:ŋi 3/164
g.- ecek 52/100
g.- en 11/193
g.- ene g̲eçene 8/25
g.- ene 8̄/99
g.- enneri 32/205
g.- ik̲ g̲eçik̲ 52/18
uğurłar g.- illerdi 14/77
g.- inci 5/3, 53/203
g.- incik 53/206, 53/208, 53/210
g.- iŋ 11/120
g.- ip 27/68
g.- ir 1/34, 14/53, 27/138, 27/57, 53/107, 53/82
g.- irdi 1/12, 13/34, 14/143, 18/52, 44/58, 53/104
bi araya g.- irdi 18/21
g.- irgen 32/127
g.- irKen 32/127
g.- iridi 53/101
g.- irim 53/151, 53/75, 6/12
g.- irimiş 1/45
g.- irkene 21/19
g.- irse 11/177
g.- işimizi 53/140
yitişik g.- iyi 46/82
g.- iyirik 46/69
g.- iyor 3/150
su:riyeden g.- me 43/28
g.- meden 53/180
g.- medi 11/180, 32/38
g.- mez ołduŋ 11/216
g.- mez 14/150, 28/31
g.- miş 3/162, 3/185, 32/25, 32/65, 43/15, 43/39, 44/29
mėydana g.- miş 43/13, 43/40
g.- miyor 5/58
g. 26/98, 5/65, 5/67, 53/152, 8/47

g̲ėl - : bk. **gel-** -5-
g.- di 53/25
g.- miş 43/26
mėydana g.- miş 43/26, 43/27

geldi : Geldi, gelme süreci. -1-
g.+ miz 10/14

gelene: : Geleği. (< gelenek+i) bk. **gelenek** -1-
g. 36/28

gelene:**miz** : Geleneğimiz. (< gelenek+i+miz) bk**. gelenek** -1-
g. 36/28

geleneg : bk. **gelenek** -1-
g. ołaraĶ 12/18

gelenek : Geenek. bk. **geleneg**, **g̱elenek, g̱eleneḳ** , **genelek** -4-
g. g̱órenek 14/7
g.+ leri 43/35
g.+ lerimiz 47/9
g. 43/52
g̱elenek : bk. **gelenek** -1-
g. 53/70
g̱eleneḳ : bk. **gelenek** -1-
g. 43/8
gelenki : Gelengi, yer sincabı. -1-
g. 17/54
g̱elín : bk. **gelin** -1-
g.+ nen 52/107
gelibołu : Gelibolu. (yer adı) -1-
g. 28/59
gelin : Gelin. bk. **g̱elín**, **gėlin**, **g̱elin** -109-
g. ałıłlardı 24/73
g. ałmaya 15/71
g. ałmıya 9/84
g. arabasına 9/87
g. başı 19/22
g. de 23/63, 9/87
g. çıḳacaḳ 53/62
g.+ e 13/119, 14/66, 16/40, 24/70, 25/153, 52/109, 9/88
g. evine 23/24, 9/31
g. geldim 52/30
g. geldi 16/17, 16/18
g. gelen 39/96
g. getirdik 16/73
g. ġıza 11/98
g. ġızı 11/100, 11/98, 3/128
g. ġız 11/88, 11/94, 24/52, 24/83, 7/111
g. giteceŋ 7/197
g. giterdi 16/17
g. ġurtarılır 9/85
g. helvası 15/73
g.+ i 11/222, 13/124, 13/126, 15/72, 23/66, 7/89
hałayıŋ g.+ i 23/42
g.+ im mar 13/9, 50/34, 7/187
g.+ im 50/35
g.+ imiz 16/27
g.+ in 29/17
g.+ ini 16/38
g.+ iŋ 11/212, 13/129, 14/42, 14/51, 15/70, 21/61, 23/52, 23/64, 9/26, 9/76
g. iterdik 16/17
g. ittiler 24/23
g. ittim 7/201
g.+ iyim 11/64
g.+ ner 20/11, 24/71, 25/183, 47/10, 55/16
g.+ nerde 55/16
g. ołacak 3/119
g. ołannar 39/78
g. ołdum 16/21, 23/66
g.+ siŋ 7/200
g. 10/26, 11/110, 11/212, 13/121, 13/124, 13/127, 14/41, 14/65, 14/67, 15/75, 20/11, 23/16, 23/57, 23/58, 23/61, 23/65, 24/70, 25/154, 29/17, 3/119, 33/21, 39/98, 47/11, 55/12, 55/14, 55/3, 7/89, 9/86, 9/89, 9/91
sarı g. 11/216, 11/220
senem g. 3/128
gelin - : Gelinmek, gelme işi yapılmak. -3-
g.- irdi 29/99, 55/45
g.- miş 50/71
gėlin : bk. **gelin** -1-
g. ałınır 53/63
g̱elin : bk. **gelin** -12-
g. ġız da 11/87
g. ġız evine 11/83
g.+ im 50/186
g.+ in 50/37
g.+ nen 52/94
g.+ ner 44/51
g. 27/57, 44/53, 44/54, 44/57, 45/8
g̱elin bacı : Geli bacı. Dayı eşi, yenge. -2-
g. 44/18
gelincik : Gelincik. (bitki adı) -1-
g. g̱ülü 14/130
gelinlik : Gelinlik. bk. **gelinnik**, **g̱elinnik** -2-
g.+ í 29/11
g. 47/9

gelinnik : bk. **gelinlik** -1-
g. 47/13
gelinnik : bk. **gelinlik** -2-
g.+ ler 19/25, 19/26
gelir : Gelir. -5-
g.+ i 48/21
g. kayna: 4/15
g. şiyimiz 12/17
g. 46/5, 48/48
geliş - : Gelişmek. -1-
g.- miş 8/44
gelişa:t : Gelme. -1-
g.+ ımız 38/34
gelłancı : Gellancı. Yörede kına gecesine verilen ad. Gellancı eğlencesi olarak da bilinmektedir. -6-
g.+ łar 11/208
g.+ sı 14/46, 14/48
g. 13/113, 13/116, 14/48
gelme : Gelme, gelmek işi. bk. **gelme, gėlme** -28-
g.+ yik 41/37, 41/7
su:riyeden g.+ yik 49/6
g.+ yimiş 15/14, 8/21
g. 10/13, 10/6, 21/7, 26/60, 26/74, 30/3, 41/6, 42/10, 53/10, 8/18, 8/22
buharadan g. 35/8
i:randan g. 36/36
nirden g. 36/7
ordan g. 38/17
orta asyadan g. 36/35, 38/68
otağdan g. 35/6
özbegistandan g. 42/7
suhur aha:lisinden g. 35/8
túrkmenistandan g. 42/7
g.+ ler 26/22
gelme : bk. **gelme** -2-
g.+ yinen de 53/185
g. 8/22
gėlme : bk. **gelme** -1-
g.+ ler 43/21
gelmiymiş : Gelmeymiş. (< gelme i-miş) bk. **gelme** -1-
g. 11/62
gemi : Gemi. -3-
g. 41/30
bu g. 41/16, 41/29
genc : bk. **genç** -2-
g. ołannar 29/108
g. ołsun 39/42
genç : Genç. bk. **genc**, **gėnç, genş**, **geş** -16-
g. duruyoŋ 46/26
g.+ idik 47/24
g.+ ler de 25/183
g.+ ler 18/18, 47/17, 47/18
g.+ lere 46/44
g.+ leri 46/44
g.+ lerin 46/41
g.+ lerinen 39/3
g.+ sin 47/24
g. 26/96, 31/43, 39/3, 46/63, 50/8
gėnç : bk. **genç** -1-
g.+ idim 52/9
gendi : Kendi. bk. **gėndi, kendi, ķendi** -92-
g. aramızda 11/143
g. başıma 12/55
g. başına da 11/128
g. başına 11/127, 11/129, 28/102, 28/76, 31/62
g. de 14/79
g. gendimizi 3/16
g. gendine 1/39
g.+ leri 13/13, 24/23, 29/58
g.+ m de 45/64
g.+ m 21/39, 23/184, 3/200, 30/47, 52/6
g.+ me 11/137, 11/44, 52/3
g.+ miŋ 2/55
g.+ miz 11/190, 42/57
g.+ mizden 25/201
g.+ mize 11/156, 12/32
g.+ mizi 14/143
gendi g.+ mizi 3/16
g.+ mizin 55/17
g.+ n 55/88, 53/81
g.+ nden 14/146, 55/112
g.+ ne 23/8, 44/12, 7/136, 8/104, 9/19, 2/56
gendi g.+ ne 1/39
g.+ ni 1/19, 10/20
g.+ ŋde 50/133

g.+ ŋe 14/145
g.+ ŋizde 50/147
g.+ ŋizi 11/146
g.+ si de 31/69
g.+ si 13/14, 42/57, 42/83, 2/56
g.+ sine 48/68
g. 1/37, 1/42, 11/155, 11/36, 15/12, 16/20, 17/24, 17/68, 18/16, 19/56, 27/10, 29/129, 29/130, 3/218, 32/72, 36/19, 39/65, 39/83, 42/57, 46/21, 48/54, 50/101, 50/150, 50/187, 52/103, 52/22, 52/87, 55/111, 55/39, 9/14, 9/83

g̱endi : bk. **gendi** -21-
g.+ li:ne 8/90
g.+ m 20/56, 3/200, 46/57, 6/12, 7/70
g.+ i 51/46
g.+ me 8/124
g.+ miz 11/19
g.+ mize 50/93
g.+ miziŋ 12/81
g.+ ŋ 50/45
g.+ yiŋ 50/32
g. 11/71, 3/120, 4/35, 44/16, 5/33, 50/109, 50/51, 8/124

gendili:**nden** : *zarf* Kendiliğinden. -1-
g. 13/139

gençlik : Gençlik. bk. **geçlik, geşlik, gişlik** -3-
g. gúnnerini 25/108
g.+ te 46/59
g. 49/78

gene : bk. **gíne** -5-
g. 39/103, 40/62, 48/46, 49/156, 51/126

gėne : bk. **gíne** -1-
g. de 45/14

g̱ene : bk. **gíne** -5-
g. de 49/127, 49/129
g. 44/14, 49/58, 50/92

g̱ėne : bk. **gíne** -1-
g. de 45/28

genel : sıfat Genel. bk. **gėnel** -2-
g. 10/5, 9/33

gėnel : bk. **genel** -1-
g. 11/5

genelde : zarf Genelde, genellikle. bk. **gėnelde, g̱enelde** -3-
g. 9/41, 11/189, 11/2

gėnelde : bk. **genelde** -1-
g. 45/15

g̱enelde : bk. **genelde** -2-
g. 11/63, 4/33

genelek : bk. **gelenek** -1-
g. 53/162

genellikle : zarf Genelllikle. bk. **g̱enellikle**, **gėnellikle** -1-
g. 9/100

g̱enellikle : bk. **genellikle** -1-
g. 18/13

gėnellikle : bk. **genellikle** -1-
g. 45/71

genevir : Kenevir. (bitki adı) -1-
g. 29/38

geniş : Geniş. -1-
g.+ idi 26/26

genişli:**nde** : Genişliğinde. (< genişlik+i+n+de) genişlik -1-
g. 31/31

genş : bk. **genç** -6-
g. ġałdıŋ 7/65
g.+ ler de 46/33
g.+ ler 13/113, 7/7
g.+ lerimiz 32/51
g. 14/149

gePze : Gebze. (yer adı) -2-
izmit g.+ de 22/3
izmit g.+ ye 22/1

ger - : Germek. -1-
g.- ilir 25/57

gerdanłıḳ : Gerdanlık. **gerdannıḳ**, **g̱erdannıḳ** -1-
g. 53/128

gerdannıḳ : bk. **gerdanłıḳ** -1-
g. 53/128

g̱erdannıḳ : bk. **gerdanłıḳ** -1-
g. 53/128

gerdek : Gerdek. bk. **g̱erdek** -1-
g. gúnú 11/77

g̱erdek : bk. **gerdek** -1-
g.+ teydi 52/94

gerdir - : Gerdirmek, germe işini yaptırmak. -1-

g.- idig 32/169
gerçek : Gerçek. bk. **gėrçek** -5-
g. 16/97, 30/46, 30/47, 34/26
gėrçek : gk. **ger çek** -1-
g. 45/29
gerçi : *zarf* Gerçi. -4-
g. 39/18, 4/33, 50/99, 51/22
gerek : Gerek. Gerçekleşmesi zorunlu olarak beklenen, lazım. -1-
g. 8/1
geri : Geri. bk. **giri** -8-
g.+ den 8/50
g. giteller 15/71
g.+ si 28/16
g.+ sine 6/41
g.+ ye dönüyołlardı 12/10
g.+ ye 12/6, 46/46
dönüyołlardı g.+ ye 12/9
gerneş - : Gerneşmek. -1-
g.- irdi 34/30
gėrsiŋ giri : Geri kalanı, gerisi. Diğer kısmı. -1-
g. 5/21
gesse : Gelse. (< gel-se) bk. **gel-** -1-
g. de 14/159
g̱esse : Gelse. (< gel-se) bk. **gel-** -1-
g. 53/106
gessin : Gelsin. (< gel-sin) bk. **gel-** -3-
g. 3/123, 3/129
rast g. 17/100
gėssin : Gelsin. (< gel-sin) bk. **gel-** -3-
g. 52/114, 52/115
gessinler : Gelsinler. (< gel-sin-ler) bk. **gel-** -1-
g. 7/125
gessiŋ : Gelsin. (< gel-sin) bk. **gel-** -1-
g. 7/136
gestana : Kestane. -1-
g. 17/86
geş - : bk. **geç --**3-
g.- dim 3/95
g.- er 9/72
g.- miş ossuŋ 32/213
geş : bk. **genç** -3-
üş g. ġız 11/58
dela:nnı g.+ ler 13/138
g. 27/114
geşlik : bk. **gençlik** -1-
g. gúnnerimizde 25/109
gėt - : bk. **git-** -1-
g.- erdik 51/15
getir - : Getirmek. bk. **getir --**56-
g.- di 14/123, 14/126, 32/111, 52/4
g.- dik 23/57, 23/58
gelin g.- dik 16/74
g.- diler 7/87
ġadın g.- diler 14/82
g.- diŋ 42/53
g.- emedim 23/17
g.- emeyyorun 23/78
g.- en 38/9
g.- i 29/94
yúk g.- i 17/27
g.- idi 25/29, 42/47
g.- idik 19/14, 55/139
g.- i:di 52/74
g.- i:dik 52/71
g.- i:rik 52/1
g.- iller 13/48, 2/95, 23/67
g.- illerdi 15/74, 37/21, 40/84, 47/14, 48/63, 53/167, 53/58
g.- ip diyemem 23/77
g.- ir 34/18, 55/30
g.- irdik 1/89, 11/165
g.- irdiK 45/41
g.- irdin 23/96
g.- iyi 32/212, 53/191
sełavat g.- iyidi 44/33
g.- iyim 1/63
g.- iz 11/162, 13/42
g.- me 7/164
rast g.- mesin 17/97
g.- mişler 41/5
g.- sáŋe 32/66
g.- sin 25/53
rast g.- sin 17/100
g. 30/44, 30/45, 8/132
ras g. 7/3
getir - : bk. **getir -** -10-
sełavat g.- di 44/35
g.- dik 52/130
g.- di 49/79
g.- diydik 14/123
g.- in 8/131

g.- mişler 44/8, 53/124
g.- sin 53/193
rast g.- sin 11/196
g. 5/51

getirme : Getirme, getirmek işi. -1-
g. 47/16

gev - : Gevmek. Ağızda katı bir şey çiğnemek. -1-
g.- ememi˚ş 1/50

gevret - : Gevretmek. Bir şeyin gevremesini sağlamak. -1-
g.- irdik 7/39

gey - : bk. **giy-** -2-
pot g.- eller 29/150
tüylü pot g.- eller 29/150

gez - : Gezmek. bk. **gez -** -21-
g.- diğim 32/118
g.- diini 2/108
g.- dik mezdik 21/61
g.- dik 46/39
g.- e geze geze 23/47
geze g.- e geze 23/47
geze geze g.- e 23/47
g.- eller 51/99
g.- erdi 40/72
g.- erdig orałarda 37/4
g.- erdik 1/103, 11/135, 11/136
g.- erseŋ 28/48
g.- ilirdi 8/79
g.- iyi 49/98
g.- me 28/48, 7/199
g.- medi 28/49
g.- mesin 23/148
g.- miye 7/137
g. 53/108

g̱ez - : bk. **gez-** -2-
g.- eller 44/4
g. -e g. –e 1/90

gezdir - : Gezdirmek. Bir şeyi yanında taşımak. -1-
g.- ir 2/107

gezi : Gezi. -1-
g. yapdıŋız 11/113

gezil - : Gezilmek, gezme işi yapılmak. -2-
g.- di de itildi de 25/232
g.- ecek 16/33

gezme : Gezme, gezmek işi. -3-
g.+ ye 23/7
g.- yi 7/139
g.+ yinen 7/55

ġı : bk**. mı, mi, mu, mü** -8-
ġ. 2/9
a:ğırładıŋ ġ. 14/10
a:˚nadıŋ ġ. 2/10
annadıŋ ġ. 36/35
basdıŋ ġ. 8/73
hazırładıŋ ġ. 14/39
ḳaḳmaŋ ġ. 11/174
ḳaḳtıŋ ġ. 7/77

g̱ibi : bk. **gibi** -43-
g.+ ydik 24/2
g. 11/88, 13/110, 13/74, 13/77, 14/108, 16/75, 16/80, 17/74, 18/7, 20/18, 21/23, 22/16, 23/17, 25/88, 26/36, 27/130, 31/17, 31/70, 34/25, 43/37, 43/51, 43/8, 44/48, 45/12, 45/15, 47/19, 48/37, 50/152, 52/133, 53/141, 53/165, 53/172, 53/175, 7/24, 8/111, 8/15, 9/101, 52/109
seniŋ g. 21/10
yidí:g̱í g. 27/119

g̱ibi:**bi** : Gibi gibi. (ikileme) -1-
g. 20/35

ġıcı : Gıcı. DS; Dağlarda yetişen ve yenilebilen otlar. -1-
da:ğların ġ.+ sı 3/126

ġıcıġ : bk. **ġıcıḳ** -1-
ġ. ołurum 32/128

ġıcıḳ : Gıcık. bk. **ġıcıġ**-1-
ġ. giTecek 39/1

ġıda: : Gıda. -1-
ġ. ałıyorun 16/78

g̱ider : Gider, masraf. bk. **gider** -1-
g. 46/5

g̱idişa:**t -** : Gidişat. -1-
g.- ımız 14/84

ġı: : bk**. ġız** -6-
ġ. 14/120, 14/72, 3/20, 50/162
bu ġ. 7/129

ġı:**y** : bk**. ġız** -2-
ġ. 11/170, 14/46

ġı:**z** : bk**. ġız** -1-

ġ. 3/19
ġıç : Kıç, bacak, ayak. -1-
ġ.+ ıŋız 11/145
ġıçıġıçła : Kıçıkışla. (yer adı) -1-
ġ.+ ydı 28/3
ġıçıḳışłalı : Kıçıkışlalı, Kıçıkışla köyünden olan kimse. -1-
ġ. 30/55
ġığ : Gığ. DS; deve, keçi, koyun vb. hayvanların pisliği. bk. **ġığ, ġıh** -5-
ġ.+ dan 17/55
ġ.+ ı 1/83
ġ. 1/88, 17/55
ġığ : bk. **ġığ** -1-
ġ.+ ı 17/55
ġıh : bk. **ġığ** -2-
ġ.+ ınnan 34/18, 34/20
ġıł : Kıl. -5-
ġ.+ dan 1/120
ġ.+ dır 11/20
ġ. geçiniŋ 25/145
ġ. haba 25/141
ġ. 12/30
ġıł - : Kılmak. -9-
ġ.- acaḳ 39/47
ġ.- ałłar 29/58
ġ.- ıyíŋ 51/69
ġ.- ma 7/99
namaz ġ.- mazımış 44/25
ġ.- sın 3/124, 3/130
ġ. 52/16, 7/95
ġıłav : Gılav. DS; bir şeyin en uygun derecesinde, kıvamında olması. -5-
ġ.+ a gelmek 54/3
ġ.+ a geldi 54/3, 54/4
ġ. 54/2
ġıłdır - : Kıldırmak. -1-
ġ.- ı 30/54
ġıłdıraḳ : Kıldırak. DS; oğlak ve kuzuların boynuna takılan küçük çan, çıngırak. -1-
ġ. 17/60
ġıłdırıvır - : Kıldırıvermek. -1-
ġ.- sa 30/56
ġıłbıḲ : Kılıbık. -1-
ġ. 52/90
ġıłıf : Kılıf. -1-
ġ.+ ınan 55/162
ġıłıı̯ : Kılığı. (< kılık+ı) kılık -1-
ġ. ġıya:feti 10/25
ġıłıı̯nda : Kılığında. (< kılık+ı+n+da) kılık -1-
ġ. 10/26
ġıłış : Kılıç. -1-
ġ.+ tan 36/35
ġılişe : Klişe. -3-
ġ. mest 16/41
ġ.+ niŋ 16/40
ġ. 16/40
ġıłłı : Kıllı. -1-
ġ.+ ymışımış 44/5
g̱ími : bk. **gibi** -2-
g. 51/73, 53/193
ġına : Kına. -58-
ġ. gecesi 9/76
ġ. giceliki gún 14/51
ġ. gicemiz de 13/116
ġ. gicesinden 14/42
ġ. gicesine 13/113, 14/48
ġ. gicesi 13/116, 14/37, 14/46, 19/36, 7/195
ġ. ğicesi 23/13
ġ. hamamına 14/52
ġ. itellerdi 24/70
ġ.+ mız 33/15
ġ.+ ŋ 11/209, 25/159, 25/169, 7/196, 7/197
ġ.+ sı yanır 14/74
ġ.+ sı 11/212, 14/39, 14/41, 19/22, 19/33
ġ.+ sın 3/165
ġ.+ sını yaḳałłar 23/15
ġ.+ sını yaḲałłar 14/54
ġ.+ sını yaḳar 14/53
ġ.+ ya 25/153
ġ. yaḳałłardı 24/70
ġ. yaḳałłardı 13/132
ġ. yaḳałłar 23/1, 23/13
ġ. yaḳałłar 29/50, 53/60, 53/61
ġ. yaḳarḳa 25/161
ġ. yaḳarḳa 25/155
ġ. yaḳıłdı 7/194

ġ. yaḳılırdı 13/119, 19/35
ġ. yaḳma 9/75
ġ. yanır 9/76
ġ. yapar 47/19
ġ.+ yı yaḳałlardı 24/72
ġ.+ yı 15/70
ġ. 13/121, 15/69, 19/2, 24/21, 25/153, 47/19, 47/20, 55/13, 7/195

ġınacı : Kınacı. Geline kına yakacak olan kişilerin bütünü. -1-
ġ. 14/39

ġına: : bk. **ġına** -1-
ġ. gecesinde 24/70

ġınałı : Kınalı, kına sürülmüş. -2-
ġ. saçı 16/95
ał ġ. 3/90

g̱íne : Gene, yine. bk. **gene, gėne, g̱ene, gėne, gine** -30-
g̱. de 14/127, 21/51, 33/66, 9/95
g̱. 2/147, 11/157, 11/163, 11/164, 11/22, 12/74, 12/77, 12/78, 14/33, 14/5, 16/106, 21/12, 22/3, 25/234, 28/18, 3/141, 3/183, 3/208, 30/43, 33/65, 37/55, 42/81, 46/81

ġınıyı : Kınayı. (< kına+y+ı) bk. **ġına** -1-
ġ. 13/122

ġıpġızıł : Kıpkızıl, çok kızıl. -1-
ġ. 8/84

ġıpırda - : Kıpırdamak. -1-
ġ.- yamadı 32/11

ġıple : Kıble. -1-
ġ.+ sindeymişti 43/41

ġır : Kır. -18-
ġ.+ a giderdi 18/52
ġ.+ a giderdim 48/77
ġ.+ a 40/83, 45/32, 45/50
ġ.+ da 1/29, 18/32, 18/51, 18/52, 2/31, 39/2, 39/51, 5/32
ġ.+ ın 11/128
ġ.+ łarda 11/127, 40/81
ġ.+ łarıŋ 11/129
ġ. 3/146

ġır – (I) : Kırmak. Sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak. -15-
ġ.- abilir 33/21
ġ.- aŋ 13/92, 33/21, 41/27
yumurta ġ.- aŋ 17/83
ġ.- arız 33/35
yỉmırta ġ.- arız 13/88
ġ.- arsaŋ 13/88
ġ.- dı 41/25
ġ.- dıḳ 41/28
ġ.- dım 2/45, 2/47, 2/48
ġ.- dıŋ 23/202
ġ.- ıłır 33/30

ġır – (II) : Makas ile kesmek. -1-
ġ.- ardıḳ 24/61

ġır – (II) : Ağacın dalını kırmak. -2-
ġ.- ałłardı 28/40
ġ.- maŋ da 28/39

ġır – (III) : Yok etmek. -1-
g.- dıŋ 7/147

ġır – (IV) : Dileğini kabul etmeyerek veya beklenmeyen bir davranış karşısında bırakarak gücendirmek, incitmek. -1-
ġ.- mâyacaŋ 7/186

g̱ír - : bk. **gir-** -6-
g.- diler 28/49
g.- diydim 8/33
g.- inci 51/8
g.- meden de 50/57
g.- mez 39/102
g.- mezdi 39/61

ġıra‿ı : Kırağı. -1-
ġ. 52/11

ġıraç : Kıraç. -3-
ġ.+ ıdı 32/35
ġ.+ ına 38/38
ġ. 11/128

ġıráme : Krema. -1-
ġ.+ sini 9/7

ġırap : Krep. Çok bükümlü iplikle dokunmuş bir tür ince kumaş. -3-
ġ. 11/111, 11/112

ġırbaç : Kırbaç -2-
ġ.+ ıła 28/44
ġ.+ ıłan 28/46

ġıredi : Kredi. -2-
ġ. ałıyor 22/10
tarım ġ.+ ye 39/62

ġıremiynen : Kremayla. (< krema+y+la) bk. **ġıráme** -2-
ġ. 9/42, 9/45

ġırıḴ : Kırık, kırılmış olan. -4-
ġ. çanak 34/13
ġ.+ łarı 14/99
ġ. mırıḳ 49/128
ırzı ġ. 1/51
ġırıł - : Kırılmak. -5-
ġ.- dı 2/44, 52/29
ġ.- ırdın 23/49
ġ.- madınız 24/79
ġ.- mış 1/102
ġırıłvir - : Kırılıvermek. -2-
ġ.- di 23/204
ġ.- idi 23/202
ġırım makinesi : Kırım makinesi (tarım). -2-
ġ. m.+ niŋ 2/87
ġ. m. 2/86
ġıríz : bk. **ġıriz** -2-
ġałp ġ.+ i 53/142, 53/144
g̱íri : bk. **kiri** -11-
g.+ ci:me 13/40
g. döndüler 30/33
g. çeḳíliŋ 16/94
g. gėldik 46/29
g.+ ye 50/115
g. 46/70, 49/131, 51/3, 52/129, 52/131, 52/132
ġırib : bk. **ġırip** -1-
ġ. ołan da 32/194
g̱írime : bk. **kiri** -2-
g. 14/164, 14/23
g̱írimiye : bk. **kiri** -8-
g. 14/118, 14/125, 14/58, 14/81, 14/82, 14/99, 14/47
ondan g. 14/117
ġırip : Grip. (hastalık) bk. **ġırib** -1-
ġ. 29/124
ġıriz : Kriz. bk. **ḳıriz, ġıríz** -2-
ġ. geçirin 27/46
ġ. 3/6
ġırḳ : bk. **ġırḳ** -1-
ġ. 44/14
ġırḳ : Kırk. Otuz dokuzdan sonra gelen sayının adı. **ġırḳ, ḳırḳ** -59-
o ġ. daşınnan 33/42
ġ. da 33/42
ġ. g̱úne 19/61
ġ.+ ı çıḳmış 33/43
ġ.+ ıḳan 44/60
ġ. 1/104, 10/2, 13/21, 15/34, 15/36, 17/22, 18/1, 19/61, 19/62, 2/118, 20/17, 20/18, 23/119, 23/159, 23/88, 23/91, 25/10, 26/117, 26/64, 11/139, 20/17 27/84, 29/36, 33/42, 37/2, 43/39, 43/42, 44/59, 44/6, 44/60, 5/14, 51/24, 51/69, 51/70, 51/74, 52/102, 52/31, 53/15, 53/16, 53/87, 53/92, 53/93, 55/20, 55/21, 7/67, 7/68, 7/69
ġırḳ - : Kırkmak. -16-
ġ.- ałłar 51/73
ġoyunu ġ.- ałłar 15/57
ġ.- ałłardı 2/150, 2/151
ġ.- ałlardın 23/118
ġoyunu ġ.- ałlardın 23/116
ġ.- ana 25/96
ġ.- aŋ 17/71
ġ.- ar 25/96
ġ.- ardıḳ 25/59
ġ.- ardım 25/76, 25/77
ġ.- arımış ta 23/118
ġ.- arımış 25/77
ġ.- dıḳ da 25/75
ġ.- łıyołłar 33/42
ġırḳła - : Kırklamak. Doğumdan kırk gün sonra bebeği törenle yıkamak. -4-
ġ.- łlar 19/63
ġ.- łłar 23/92
ġ.- r 23/91
ġ.- rdıḳ 23/92
ġırḳłan - : Kırklanmak, kırklamak işi yapılmak. -3-
ġ.- ır 19/63, 23/92
ġ.- ırḳan 19/61
ġırḳłareli : Kırklareli. (yer adı) -1-
ġ.+ nden 26/74
ġırḳłı:ġınan : Kırklıkla. (< kırklık+la) bk. **ġırḳłıḳ** -2-
ġ. 23/118
ġırḳłı:nan : Kırklıkla. (< kırklık+la) bk. **ġırḳłıḳ** -2-
ġ. 2/150, 2/151

ġırḳlıḳ : Kırklık. DS; Koyun kırkma makası. -4-
ġ. 23/118, 25/75, 25/94
ġırmızı : Kırmızı. (renk adı) bk. **ḳırmızı** -12-
ġ. biber 33/37
ġ. çember 13/121
ġ.+ sı 14/65
ġ. tülü 12/21
ġ. 11/113, 13/39, 13/41, 20/54, 23/36, 9/33, 9/34
ġırnata : Gırnata, klarnet. -2-
ġ. çalınır 14/72
ġ. 14/82
ġıs - : Kısmak. -1-
ġ.- alım 39/48
ġısal - : Kısalmak. -1-
ġ.- dı 32/10
ġısım : Kısım. -13-
ġ.+ ı da 35/7, 48/30, 53/41
ġ.+ ı 10/7, 21/24, 21/25, 35/14, 53/40
bi ġ.+ ı 35/7, 39/22
ġ.+ ını 9/38, 9/39
ġısıraḳ : Kısrak. -1-
ġ. 51/19
ġısıtlı : Kısıtlı, sınırlı. -1-
ġ. 4/32
ġısmet : Kısmet. -2-
ġ.+ ise 13/102
ġ. 13/102
ġısmır : Kısmır. DS; cimri, pinti. -4-
ġ. da 5/64
ġ. 5/63
o ġ. 5/63
ġıssıḳ : Kasık. -1-
ġ.+ larına 34/30
ġısTır - : Kıstırmak. -1-
ġ.- ır 25/89
ġış : Kış. (mevsim) -29-
ġ.+ a 27/36
ġ. hazırlıḳlarında 19/52
ġ.+ ı 24/68, 53/93
ġ.+ ın 46/12, 53/89
ġ.+ ınan 13/16
ġ.+ lar 53/102
o ġ.+ lar 53/102
ġ.+ ları 21/5, 8/82
ġ.+ tan 53/91
ġ. yaḳaca: 24/63
ġ. 14/106, 15/37, 24/31, 26/39, 27/25, 32/21, 53/101, 53/106, 53/81, 53/88, 55/123, 55/74
ġara ġ. 53/88, 53/91, 53/93
ġışın : *zarf* Kışın. -30-
ġ. da 4/33, 4/34
ġ. 1/28, 1/29, 1/83, 15/41, 21/8, 21/9, 23/143, 24/31, 24/33, 26/25, 26/30, 26/32, 27/125, 28/2, 29/121, 32/18, 34/11, 39/38, 49/29, 5/35, 53/184, 53/3, 53/7, 53/75, 55/65, 55/98
g̱işi : bk. **gişi** -5-
g.+ yi 5/41
g. 1/60, 2/142, 25/229, 43/13
ġışła - : Kışlamak, kışı geçirmek. -1-
ġ.- rdı 1/23
g̱ít - : bk. **git-** -199-
g.- dik 1/4
g.- dim 3/28
g.- ebildi 32/12
g.- ecek vahıt 25/218
g.- ecek 22/18, 27/68, 27/88, 50/107, 8/137
gótürüp g.- ecektiŋ 46/58
g.- ecem 21/18, 42/60, 6/49
g.- eceŋ 46/61, 7/173
g.- eken 11/91
g.- ekene 27/46
g.- elim 21/58
g.- eller 11/84, 14/43, 15/72, 28/30, 29/108
dúğür g.- eller 48/51
g.- ellerdi 14/71, 2/82
g.- elleridi 8/94
dúğür g.- elleridi 48/57
g.- ellerimişimiş 34/21
g.- emez 34/21, 42/45
g.- en 11/193
g.- ene 39/26
g.- eŋ 42/27
g.- er 12/17, 14/52, 17/23, 19/28, 22/16, 23/165, 23/176, 23/180, 23/8, 25/187, 27/84, 3/188, 31/28,

32/105, 39/35, 39/52, 42/31, 46/92, 49/74, 50/93, 53/151, 53/61, 6/12, 9/93, 23/2
g.- erdi 13/13, 16/27, 19/28, 21/70, 21/81, 24/20, 28/17, 32/146, 33/62, 39/52, 42/74, 42/83, 47/15, 47/35
ałı g.- erdi 16/61
g.- erdiK ordan 24/37
g.- erdik 16/55, 23/144, 26/25, 33/65, 55/136
g.- erdiķ 45/35
g.- erdim 21/41
g.- erik 34/28
g.- erisek 33/65
yórüe g.- eriz 17/12
g.- e͡rken 6/31
g.- erseŋ 32/125, 4/12, 7/138
g.- eyim 3/64
g.- icin 51/114
g.- iciŋ 52/99
g.- i:dim 52/10
g.- i:m 30/42
g.- ik 49/31
g.- ilir 33/66
g.- ilirdi 8/78
dúğür g.- iliyor 48/55
g.- iŋ 21/59, 48/56
g.- ip 4/35
g.- ivirmiş 11/89
g.- iyidik 49/27
g.- iyir 53/195
ġoyuķ g.- iyirik 46/70
g.- iyołłar 2̊8/42
g.- iyor 3/144
g.- iyoruz 6/20
g.- me 31/45, 8/67
g.- meden 31/43
g.- mediler 11/181
g.- mem 21/60
ġaķıp g.- mesin 23/147
g.- messek 11/160
g.- mez 51/44
yórüe g.- mez 17/11
g.- m͡ezdi 53/176
tóbe g.- mezler 46/46
g.- mi:ş 11/83
g.- miş 15/40, 3/118, 3/216, 49/10, 8/136
g.- mişler 21/4, 48/13
g.- miye 32/36
g.- sem 39/29
g.- sin 17/98, 21/18
g. te 21/17
g.- ti miydi 34/15
g.- ti mi 32/104, 7/118
g.- ti 14/162, 18/40, 24/3, 26/116, 26/70, 31/61, 32/12, 37/54, 42/61, 46/28, 52/4
g.- ti:m 2/62
g.- ti:ydi 26/83
g.- tii͡16/66
g.- tiim 6/12
g.- tiğ͡i i˚çün 12/54
g.- tik̊ de 46/29
g.- tik 13/10, 2/49, 2/8, 25/228, 25/235, 28/81, 31/56, 40/63, 42/68, 51/64, 52/118
g.- tikden 9/58
g.- tikten 21/22
g.- tim Te 16/29
g.- tim 27/47, 37/2, 40/53, 42/67, 42/68, 46/57, 48/30, 51/63, 52/133, 52/134
g.- tiŋ 5/55
g.- tiydi 13/106
g.- tiydik 14/113
g.- tiydim 5/60
g.- tiyse 25/187
g.- ttik 37/3
g. 27/139, 29/118, 53/152, 52/127

ġıtłıķ : Kıtlık. -4-
ġ.+ tan 46/5
ġ. 15/23, 32/51, 34/18

gítme : Gitme, gitmek işi. -1-
g. 48/55

ġıvırcıķ : Kıvırcık. -1-
ġ. 17/94

ġıvız : Gıvız/Kıvız. Buğdayın elenmesinden sonra elekte kalan iri buğdaylar ve saplar. -2-
ġ.+ ı 2/112
ġ. 40/83

ġıvra - : Kıvramak. -1-

ġ.- łar 15/76
ġıvran : Kur'an. bk. **ġuran** -1-
ġ. 7/24
ġıvran - : Kıvranmak. -7-
ġ.- acaḳ 7/85
ġ.- ı ġıvranı 23/1, 24/38
ġıvranı ġ.- ı 23/1, 24/38
ġ.- ırdı 49/52
dúven ġ.- ırdı 49/52
ġıvranma : Kıvranma, kıvranmak işi. -1-
ġ. 25/114
ġıvrat - : Kıvratmak. -6-
ġ.- ı ġıvratı ġıvratı 28/10
ġıvratı ġ.- ı ġıvratı 28/10
ġıvratı ġıvratı ġ.- ı 28/10
ġ.- ırım 2/38
ġ.- iyidin 55/120
ġ.- mış 1/47
ġıvrım : Kıvrım. -1-
ġ. 39/71
ġıy - : Kıymak. -6-
ġ.- amazdı 52/24
ġ.- ardıḳ 24/64
ġ.- ıp 17/87
ġ.- sın 3/117
ġ. 32/206
ġ̱íy - : bk. **giy-** -15-
ça:rıḳ ġ.- dik 16/52
çarıḳ ġ.- dik 16/52
iyi ḵ̱ótü ġ.- dim 49/84
g.- eller 19/25, 48/68
g.- ellerdi 39/43
g.- en 14/60
g.- eŋ 50/175
g.- erdi 16/55, 44/53
g.- eriz 11/140
g.- iyołlar 19/26
g.- mezlerdi 39/44
g.- se 39/86
g. 52/50
ġıya:**fet** : Kıyafet. -2-
ġıłıı ġ.+ i 10/25
ġ. ⌣48/68
ġıybet : Gıybet. -3-
ġ. 32/90, 32/92, 32/93
ġ̱íydir - : Giydirmek. -4-
g.- dik 31/57
g.- idi 14/68
g.- illerdi 23/29
g.- mezlerdi 14/67
ġ̱íyece:**ni** : Giyeceğini. (< giyecek+i+n+i) bk. **ġ̱íyecek** -1-
g. 14/40
ġ̱íyecek : Giyecek, giysi. -3-
g. 49/39, 49/79
ġıyı : Kıyı. -2-
yandan ġ.+ dan 11/90
ġ.+ łarını 2/100
ġıyında : Kıyısında. (< kıyı+sı+n+da) bk. **ġıyı** -1-
ġ. 11/172
ġ̱íyim : Giyim, giysi. -1-
g.+ sizlikten 44/64
ġıyma : Kıyma, çekilmiş et. -9-
ġ.+ łarı 11/183
ġ.+ sını 9/62, 9/68, 9/70
ġ.+ yı da 20/33
ġ.+ yı 20/35
ġ. 13/62, 13/79, 9/40
ġıymałı : Kıymalı, içinde kıyma olan. -1-
ġ.+ sı 9/40
ġıymatła - : Kıymetlemek, bir şeyin değeri artmak. -1-
ġ.- dıłar 11/53
ġıymatłı : Kıymetli. -7-
ġ.+ dır 13/48
ġ.+ ydı 18/48, 24/10
ġ. 12/47, 12/48, 12/57, 13/114
ġ̱íyme : Giyme, giymek işi. -1-
g. 47/9
ġıymı:**nı** : Kıymığını. (< kıymık+ı+n+ı) kıymık -1-
ġ. da 11/100
ġıymı:**nĭ** : Kıymığını. (< kıymık+ı+n+ı) kıymık -1-
ġ. da 11/93
ġıymıını : Kıymığını. (< kıymık+ı+n+ı) ⌣kıymık -1-
ġ. da 11/94
ġıymiydi : Kıymaydı. (< kıyma i-di) bk. **ġıyma** -1-
ġ. 13/80
ġıymiyi : Kıymayı. (< kıyma+y+ı) bk. **ġıyma** -1-

ġ. 13/63
ġız : Kız. 1. Kız. 2. Samimi olunan herhangi bir yaştaki kız veya kadınlara bir seslenme sözü. bk. **ġı:, ġı:y, ġı:z** -218-
ġ.+ a 12/32, 13/103, 25/161, 3/145, 3/41, 3/86, 7/185, 11/98
o ġ.+ a 3/149
ġ. arḳadaşlarım 7/126
ġ. başı 39/103, 47/19
ġ. böyütmüş 12/62
ġ. ceyizi 33/2
ġ. da 3/113, 3/156, 44/58, 50/33
gelin ġ. da 11/87
ġ. çocu: 31/47
ġ. çocuḳu 46/81
ġ. erkek 40/32
ġ. evinde 39/98, 9/75, 9/83
ġ. evine 15/70, 15/74, 23/24, 33/15, 9/84
gelin ġ. evine 11/83
ġ. evi 20/6
ġ. ġardaşı 11/97, 3/125
ġ.+ ı 11/56, 11/65, 11/66, 13/9, 14/27, 19/28, 19/31, 25/7, 26/6, 3/186, 32/99, 39/94, 47/34, 48/51
bu ġ.+ ı 3/184, 7/120
ġaracanıŋ ġ.+ ı 26/4
gelin ġ.+ ı 11/100, 11/98, 3/128
ġ.+ ıdım 3/29
ġ.+ ı:m 25/200, 23/22
ġ.+ ıḳın 11/60
ġ.+ ım mar 13/133, 13/9
ġ.+ ım 10/28, 21/58, 23/38, 23/52, 23/57, 27/61, 3/136, 3/197, 3/214, 3/30, 3/43, 31/55, 45/78, 50/33, 50/34, 7/124, 7/196, 7/198, 7/121, 39/22
hele ġ.+ ım 23/53
ġ.+ ımı 3/10, 3/8
ġ.+ ımış 40/31
ġ.+ ın 33/16
ikiz ġ.+ ın 50/43
ġ.+ ına 32/205
ġ.+ ınan da 7/184
ġ.+ ınan 48/54
ġ.+ ını 16/14, 23/27, 7/97, 1/69
ġ.+ ınıŋ 15/12, 26/7, 7/75
ġ.+ ınḳı da 23/25
ġ.+ ıŋ da 9/83
o ġ.+ ıŋ uçu 3/173
ġ.+ ıŋ 19/29, 19/9, 23/27, 25/164, 29/63, 39/77, 52/100, 7/114, 7/74
o ġ.+ ıŋ 23/46
ġ.+ ıŋa 19/30
ġ.+ ıŋıła 25/199, 25/201
ġ.+ ıŋınan 14/136
ġ.+ ıŋıza 48/52
ġ.+ ıŋızı 3/40
ġ.+ ıyım 3/14
ġ.+ ıynan 17/101
ġ.+ ız 16/53
ġ. isdeme 19/28
ġ. isdemiye 13/101
ġ. istemesi 7/116
ġ. istemeye 21/28
ġ. isteme 16/13
ġ.+ łar da 16/9
ġ.+ łar 24/71, 25/183, 39/91, 46/78, 52/102, 7/56, 7/84
deła:nnı ġ.+ łar 32/98
yitişkin ġ.+ łar 21/10
ġ.+ łara 11/33
ġ.+ łarı 11/77, 24/23, 7/87
ġ.+ łarım 13/31
ġ.+ łarıma 7/202
ġ.+ łarımı 7/201
ġ.+ łarımış 11/85
ġ.+ łarımız 14/22
ġ.+ łarın 13/113
ġ.+ łarıŋ 14/20, 9/21
ġ. 11/169, 11/67, 11/89, 11/98, 14/117, 14/160, 14/25, 14/41, 16/102, 16/14, 16/15, 16/76, 2/30, 2/33, 2/9, 21/63, 23/156, 24/6, 25/157, 25/158, 25/168, 3/103, 3/119, 3/131, 3/138, 3/152, 3/153, 3/160, 3/186, 3/28, 3/94, 32/127, 32/76, 33/11, 37/39, 39/105, 39/23, 39/25, 44/51, 44/52, 46/84, 48/56, 50/11, 50/135, 50/32, 50/71, 55/12, 55/125, 55/13, 7/129, 7/84

gelin ġ. 11/88, 11/94, 24/52, 24/83, 7/111
o ġ. 3/187
orçun ġ. 11/97
ü:ş ġ. 11/58
üş geş ġ. 11/58
ġız - : Kızmak, öfkelenmek. -8-
ġ.- acaḳ 2/33
ġ.- an 13/55
ġ.- dı 52/71
ġ.- dılar 37/51
ġ.- ıḳ 50/31
ġ.- ıyım 3/17
ġ.- ıyołlar 45/67
ġ.- masın 27/8
ġızar - -7-
ġ.- dı mı 45/9
ġ.- dıḳtan so:na 42/38
ġ.- ır 42/38, 50/168
ġ.- maz 50/173, 50/174
ġ.- maZ 50/174
ġızart - : Kızartmak. -3-
ġ.- ıŋ 9/50, 9/63
ġızdır - : Kızdırmak, ısıtmak. -1-
ġ.- ı basardıḳ 16/45
ġızın - : Kızınmak. DS; ısınmak. -1-
ġ.- ırdıḳ 24/66
ġızmaḳ : Kızmak, öfkelenmek. -1-
ġ. 54/5
gi : bk. **mı, mi, mu, mü** -6-
didiŋ g. 11/115
geçmediŋ g. 3/91
gittiŋ g. 7/80
gittiŋ g. ydi 5/58
işmediŋ g. 3/92
ölçebiliŋ g. 55/160
seçmediŋ g. 3/94
gibi : *edat* Gibi. bk. **g̱íbi, g̱ími, g̊íbi, g̊ımı, g̊ími** -49-
g̊. de 44/54
g.+ ydik 49/33
g. 1/19, 11/164, 11/213, 11/49, 16/8, 17/86, 19/3, 2/86, 2/97, 21/58, 23/106, 23/151, 23/175, 23/22, 23/82, 24/12, 24/15, 24/2, 24/35, 25/145, 25/4, 26/39, 27/79, 29/124, 32/117, 33/32, 33/55, 38/10, 39/23, 44/61, 47/19, 47/28, 48/10, 48/32, 49/38, 49/61, 50/177, 52/110, 55/42, 7/142, 7/28, 8/116, 8/36, 8/75
senin g. 20/55
seniŋ g. 21/16
g̊íbi : Gibi edatının ön sesteki ünsüzünün boğumlanmasının zayıflayarak kendisinden önceki son sesi ünlü ile biten kelimeyle kaynaşmış biçimi. bk. **gibi, g̊ımı, g̊ími** -1-
kertı: g̊. 16/13
g̊ımı : bk. **gibi, g̊íbi** -1-
içi: g̊. 51/92
g̊ími : bk. **gibi, g̊íbi** -1-
sosyetesí: g̊. 36/1
gibisi : Gibisi, benzeri. -1-
g. 3/15
gice : Gece. bk. **gece, ġece** -39-
g. gice 20/51, 20/52
g. gündüz 22/11, 24/84, 7/115
ġına g.+ miz de 13/116
ġadir g.+ si 7/147
ġına g.+ si 13/116, 14/37, 14/46, 19/36, 7/195
ġına g.+ sinden 14/42
ġına g.+ sine 13/113, 14/48
g. yarısına:dar 14/11
g. yarısı 2/41
g. 1/29, 11/151, 11/156, 11/166, 2/109, 2/14, 2/51, 2/94, 23/13, 23/148, 24/40, 34/27, 48/46, 53/61, 7/71, 9/80
gice g. 20/51, 20/52
gicelik : Gecelik, gecesindeki. -1-
ġına g.+ i g̱ún 14/51
gicen : Gicen. (yer adı) Oymalı köyünün eski adı. -7-
g.+ den 26/57
g.+ e 26/57, 26/58
g.+ i 26/12
g. ḵóyü 26/18
g. 26/12
gicik - : Gecikmek. -1-
g.- tiŋ 8/30

giciynen : Geceyle. (< gece+y+le) bk. **gice** -1-
g. 13/16
gider : Gider, masraf. bk. **gíder** -1-
g. 49/157
gidi : Gidi. 1. *ünlem* Azarlama sözü. 2. DS; köpek. -2-
g. 1/79, 51/107
gidil - : Gidilmek, gitme işi yapılmak. -2-
g.- di 25/232
g.- ir 29/98
gi:divir - : Gidivermek. -1-
g.- ir 25/4
gine : bk. **gíne** -22-
g. de 33/26, 45/29
g. 1/45, 11/131, 12/77, 14/45, 15/33, 16/4, 2/53, 21/50, 23/121, 23/130, 23/131, 23/53, 26/38, 26/90, 3/138, 3/178, 3/31, 47/21, 9/83
gir - : Girmek. bk. **gír -** -45-
g.- di mi 20/25
g.- di 14/131, 32/114
g.- dii 39/104
g.- dim 52/106, 52/121, 52/66, 52/70
g.- diŋ miydi 25/205
g.- diydim 7/68
g.- eller 3/40
g.- ellerdi 24/76
g.- emedík 3/56
g.- eniŋ 1/68
g.- eŋ 21/73
g.- er 1/40, 13/16, 17/52, 3/40, 48/25, 48/46
g.- erdi 33/22
g.- eyim 3/78
g.- ik çıkıyor 31/70
g.- ince 31/37
g.- inci 32/141
g.- iŋ 11/145
g.- ip 16/100, 16/98, 25/223
g.- irdi 44/58, 53/174
g.- iyo 22/3
g.- iyorkana 23/57
g.- iyorum 11/144
g.- medi 11/82, 53/85
g.- medim 52/121
g.- messe 40/40
g.- meyeceŋ 7/200
g.- mez 39/104
g.- miş 7/59, 8/127
g.- se 6/46
g. 7/164
giraz : Kiraz. -2-
g. 27/82, 28/74
giri : bk. **geri** -9-
g. 2/100, 32/64, 51/111, 52/1, 52/16, 52/49, 25/6
giri (II) : bk. **kiri** -5-
g. 3/183, 32/88, 48/43, 52/2, 52/45
giril - : Girilmek, girme işi yapılmak. -1-
g.- mes 24/5
girim : bk. **kiri** -1-
ondan g. 14/33
girimiye : bk. **kiri** -1-
g. 14/43
giriş - : Girişmek, dövmek. -2-
g.- di 2/13
g.- tim 28/46
gisseŋ : Gitsen. (< git-sen) bk. **git-** -1-
g. 7/189
gişi : Kişi. bk. **gíşi, kíşi, kişi** -33-
g.+ den 15/40
g. de 13/23
g.+ nin 39/39
g.+ niŋ 37/53, 40/64, 40/71, 8/112
g.+ ydik 40/64
g.+ yi 23/23
g.+ yse 13/107
g. 13/107, 13/23, 14/8, 15/40, 2/84, 2/87, 22/18, 22/23, 25/102, 25/103, 26/31, 34/30, 37/48, 39/107, 39/77, 40/49, 40/57, 55/38
ġaç g. 15/39
gişlik : bk. **gençlik** -1-
g.+ te 25/171
git - : Gitmek. bk. **gėt-, gít-, Kit-, git -** -306-
g.- dim 3/28, 51/2
g.- ebildiŋ 46/56
g.- ecá:di 52/33
g.- eca:m 39/118, 39/5, 52/83, 52/86

g.- ecá:m 27/114, 44/23
g.- ecá:z 26/72, 26/73
g.- ece:z 2/43
o g.- eceğ ołsa 8/137
g.- ecek 7/75
ġıcıḳ g.- ecek 39/1
g.- eceksin 26/95
yoła g.- eceksiŋiz 26/78
g.- eceŋ 36/9
gelin g.- eceŋ 7/197
g.- ecez 2/28, 2/44, 5/25
g.- eken 55/133
g.- ekene 44/27
g.- eli 38/43
g.- eller 12/72, 2/92
geri g.- eller 15/71
g.- ellerdi 15/70, 28/93, 51/125
ümmeci g.- ellerdi 2/82
g.- elleridi 2/75
g.- ellerimiş 53/3, 53/7
g.- emek 41/31
g.- emeyiz 29/108
g.- emezdi 42/44
g.- emiyorum 7/178
g.- en 55/115, 55/37
g.- ene 10/23, 39/24
g.- eŋ 2/34, 31/14, 31/51, 46/88
g̱ótürü g.- eŋ 2/113
g.- er 11/88, 17/56, 2/21, 25/151, 25/28, 26/35, 29/129, 3/105, 3/113, 31/45, 32/99, 4/33, 48/47, 48/49, 51/96, 53/107, 6/28, 7/137, 8/132, 8/138, 8/28, 9/58, 9/88
batıp g.- er 3/220
gelir g.- er 8/112
hoşuna g.- er 32/130
uçar g.- er 2/105
g.- erdíğ íşde 25/153
g.- erdi 51/120, 51/128
aḳar g.- erdi 8/90
gelin g.- erdi 16/17
ġıra g.- erdi 18/52
g.- erdik 1/22, 14/101, 28/2, 40/31, 40/50, 55/52
g.- erdi̱ḳ 45/37
g.- erdim 40/51
ġıra g.- erdim 48/77
g.- erdin 23/150, 51/21
g.- erimiş 36/19, 6/28
g.- erin 26/49
g.- eriz 26/50, 46/62
gelip g.- eriz 21/45
g.- erken 26/84, 26/96, 37/49
g.- eṟken 8/51
g.- erkene 3/55, 32/99
g.- e̥rkene 51/113
g.- erseŋ de 32/121
g.- ıvırdı 41/9
g.- icik 42/13, 48/38
g.- iciŋ 34/27, 39/6, 47/28
g.- i: 52/2
g.- i:dik 45/19, 52/67, 52/68
g.- i:ri̱ḳ 52/18
g.- i:rim 52/14
g.- i:riz 45/5
g.- i:yiller 52/51
g.- i:y̥iriz 45/15
g.- ik̥ geldíğim 40/45
g.- ik gelik 39/25
g.- ik geliyin 50/92
g.- ik 53/141
g.- ilir 1/99, 29/121, 7/176
g.- iliridi 8/76
g.- im de 31/46
g.- inci 12/17
g.- incik 2/148
g.- inciyádaḳ 11/89
g.- iŋ 11/180
g.- ip gele 23/163
g.- ip te 46/30
g.- ip 5/14, 8/50
g.- iyi 39/106, 49/94, 51/123, 55/123
g.- iyidi 39/113, 39/3, 51/27, 55/92
ġoyuḳ g.- iyidi 39/112
kesik g.- iyidi 39/112
g.- iyidik 55/43, 55/44
g.- iyidiK 49/30
g.- iyiller 55/61
dúŋür g.- iyim 7/90
g.- iyin 55/74
g.- iyiŋ 34/2, 43/36
g.- iyir 38/30

g.- iyirik 34/1, 35/9, 36/2, 36/3, 41/8, 42/14, 48/32, 48/38
g.- iyirim 32/54
g.- iyoḳan 6/38
g.- iyołłar 32/119, 45/66
g.- iyoŋ 55/63
g.- iyor 17/119, 2/72, 26/51, 26/86, 32/206, 32/48, 38/29, 5/49, 7/81
eridivirip g.- iyor 25/116
hoşuna g.- iyor 32/131
g.- iyordu 2/69
g.- iyorum 7/78
g.- iyoruz 16/9
g.- meden 39/23
g.- medim 27/108, 32/208
g.- mek 53/77
g.- mem 21/58
g.- mez 51/43
g.- mezdik 40/31
g.- mi:riz de 45/32
g.- mi:yor 11/132
g.- miş 1/101, 11/131, 23/187, 3/118, 3/217, 3/218, 35/15, 37/36, 39/13, 41/22, 41/23, 44/6, 48/11, 8/33
hoşuna g.- miş 36/19
g.- meyivirdik 26/26
g.- mişler 3/172, 48/14, 51/108
g.- miyen 39/24
g.- miyidi 55/95, 55/96
g.- sem 12/66, 52/85
o yanna g.- sem 49/59
g.- ti mi 11/159
g.- ti 1/77, 1/79, 11/54, 12/58, 16/39, 16/44, 17/22, 2/66, 2/8, 23/182, 28/99, 3/174, 3/176, 3/180, 3/182, 30/55, 31/57, 36/26, 39/116, 49/106, 53/50, 8/136, 3/177
g.- Ti 29/18, 52/32, 53/32
ġałdı g.- ti 23/198
geldi geçti g.- ti 18/39
nire g.- ti 16/44
g.- ti: midi 53/184
g.- ti: yírde 16/15
g.- ti:di 2/15
g.- tiin̲den 14/75
g.- tik 1/29, 14/110, 2/49, 21/61, 26/107, 26/78, 26/80, 33/58, 34/22, 39/27, 39/46, 49/115, 51/67
g. tik sıra22/4
g.- tiler 23/194, 23/199
g.- tim 1/40, 2/31, 27/110, 35/19, 40/46, 40/53
g.- tin 23/190
g.- tiŋ gi 7/80
g.- tiŋ gi.ydi 5/58
g.- tiydi 13/104
g. 17/48, 2/153, 2/26, 29/119, 32/120, 39/31, 39/4, 4/13, 48/17, 6/30, 9/94, 32/122, 1/64, 14/142, 3/99
çek g. 10/28
gel zaman g. 8/126
hadi g. 17/47

git - : bk. **git-** -1-
dúün sałanĭna: g.- tik 29/16

gittikçe : *zarf* Gittikçe. -2-
g. 2/25, 10/21

giy - : Giymek. bk. **gey-, gíy-** -48-
g.- di 11/109
g.- di: 11/110
g.- dik 52/33
g.- eceg 39/84
g.- e:r 11/110
g.- ellerdi 13/113
g.- en de 14/59
g.- en 50/176, 7/89
g.- eŋ 27/74, 50/176, 51/73
g.- er 11/110, 11/111, 23/18
g.- erdi 1/116, 1/117, 13/121, 14/65, 14/67, 47/11
maşłaḳ g.- erdi 14/55
g.- erdik 1/111, 1/117, 11/135, 11/137, 16/40
łasdik g.- erdik 16/40
g.- erdim 1/116
g.- erdin 23/200
g.- eriz 11/137, 9/75
g.- iciŋ 52/48
g.- i:dik 52/47, 52/49, 52/54
g.- i:dim 52/49
g.- iyiŋ 51/71

g.- iyir 47/13
g.- mez 16/9
g.- mezdi 39/33
g.- mezimiş 44/67
g.- mezlerdi 39/43
g. 52/52

giydir - : Giydirmek. -11-
g.- di 14/124
g.- idik 16/24
g.- ilirdi 13/131
g.- illerdi 44/56
bicama g.- illerdi 14/91
g.- ir 23/26
g.- irdin 23/24, 23/27
oḳuyu oḳuyu g.- irdin 23/18
g.- iyołłardı 11/112

giydiril - : Giydirilmek. -2-
g.- ir 9/90
g.- lerdi 13/124

giyil - : Giyilmek. -3-
g.- en 16/7
g.- irdi 13/128, 14/67

giyili : Giyili, giyinmiş, giyinmiş biçimde. -1-
g.+ ğin 26/105

giyim : Giyim, giysi. -3-
g. 3/5, 44/66

giyin - : Giyinmek, giymek, kuşanmak. -3-
g.- ir ġuşanırdı 14/41
g.- ir 32/98
g.- seŋ 31/55

giyis : Giyis, giysi. bk. **giysi** -1-
g. 24/50

giysi : Giysi. bk. **giyis** -1-
g.+ lerden 16/7

gizlen - : Gizlenmek. -1-
g.- ecek 40/16

gizli : Gizli. -2-
g. annaşma 6/56
g. bahçe 7/82

ġo - : bk. **ġoy-** -56-
ġ.- duḲ 25/51
ġ.- duŋ mu 40/43
ġ.- łar 19/56, 20/36, 29/10, 29/34, 29/8, 29/9
ġ.- łardı 20/35, 53/168
ġ.- łardın 23/30
ġ.- ma 50/115, 52/34
giri ġ.- masın 25/6
aç ġ.- mayuvùru 29/152
gelmez ġ.- maz ołasıcałar 36/38
ġ.- muş 23/192
ġ.- ŋ 1/113, 13/74, 13/76, 13/92
ġ.- r 1/85, 12/75, 12/76, 19/56, 25/195, 48/47, 55/126, 1/44
ġ.- rdu 13/109, 16/50, 40/82
şöyle şöyle şöyle ġ.- rdu 16/108
ġ.- rduḳ 2/129, 2/130, 2/65, 20/39, 23/141, 23/142, 23/90, 3/190, 32/150, 34/30, 45/55, 51/82
ġ.- rdum 51/8
ġ.- rłar 19/50, 23/175
ġ.- rłardın 23/32
ġ.- ruz 25/103, 9/48
ġ.- yuḳ gítiyirik 46/70

ġoca (I) : Koca. Bir kadının evlenmiş olduğu erkek, eş, zevç. -10-
ġ.+ łarına 25/53
ġ.+ m 7/62, 7/68
ġ.+ sı da 31/61
ġ.+ sı 12/73, 50/35
ġ.+ sınıŋ 31/61
ġarı ġ.+ yıḳ 55/108
ġ. 23/181, 31/61

ġoca (II) : Koca. Büyük, geniş, kocaman, iri. -13-
ġ. ba:ğĭmız 23/191
ġ. burun 38/12, 38/7
ġ. topçunuŋ topu 8/40
ġ. 13/104, 13/106, 13/108, 28/16, 44/56, 49/109, 51/126, 51/42, 55/58

ġoca (III) : Koca. Yaşlı, ihtiyar, pir. -5-
ġ. baba 2/152
ġ. ebe 9/29
ġ. heriflerden 27/136
ġ. herifler 42/48
ġ. 14/162

ġoca - -6-
ġ.- dıḳ ta 11/27
ġ.- dıḳ 25/203, 7/37, 7/59
ġ.- mıssın 25/203
ġ.- mış 25/203

ġocaba : Koca baba, dede. Yörede babanın babasına kimileyin verilen ad. -1-
ġ. 2/153
ġoca:rı : bk. **ġocaġarı** -1-
ġ.+ nıŋ 27/43
ġocaġarı : Kocakarı, yaşlı kadın. bk. **ġoca:rı** -1-
ġ. 45/63
ġocaman : Kocaman, çok iri. -1-
ġ.+ ıdı 16/59
ġocu:ŋu : Gocuğunu. (< gocuk+u+n+u) gocuk -1-
ġ. 27/74
ġocuya : Kocaya. (< koca+y+a) bk. **ġoca (I)** -1-
ġ. 7/65
g̱óden : Göden. DS; karın, işkembe. -2-
g.+ i 27/121
g. 27/123
g̱ó:g̊şen : Gökşen. (kişi adı) -1-
g. 32/104
g̱ó:n : Gönül. bk. bk. **g̱óŋül** -5-
g.+ ü 5/57
g.+ ü 3/41
g.+ üm 48/55
g.+ ünden 3/42
g.+ ünden 13/125
g̱ó:şen : Gökşen. (kişi adı) -1-
g. 32/170
g̱ó:ẏ̊ dutma : Göğ tutma, göğ tutması. Çocuklarda görülen bir hastalık. -1-
g. 32/215
ġoç : Koç. -8-
ġ. ġarıştı mı 23/111
ġ. ġasardıḳ 15/34
ġ. ġasımda 15/41
ġ. ġastı:mız 15/35
ġ. ġatılasıya 39/51
ġ.+ łar 15/42
ġ.+ u 23/111
ġ.+ uŋ 15/42
g̱óç : Göç. bk. **g̱óş** -5-
g. gelmişler 50/71
g. itip 10/15
g. itmişler 53/16
g. yaptı 18/40
g̱óç - : Göçmek. **g̱óş -** -11-
g.- ellerdi 21/8, 26/24
g.- er 12/68
g.- erik 46/89
g.- müş 35/14, 49/111
g.- müşler 49/114
g.- tü 37/14
g.- üyołłardı 12/6
g.- üyordu 12/8
ġoçasar : Koçhisar, Şereflikoçhisar (yer adı) -3-
ġ.+ a 51/122
ġ. 51/123
g̱óçebe : Göçebe, konargöçer. -2-
g. ha:linde 26/13
g. 35/4
ġoçisar : Koçhisar, Şereflikoçhisar (yer adı) -1-
ġ. 51/123
g̱óçmen : Göçmen. bk. **g̱óşmen** -2-
g.+ ner 10/16
g. 5/9
g̱óçül - : Göçülmek, göçme işi yapılmak. -1-
g.- üyor 12/33
g̱óğer - : Gövermek, yeşermek. -2-
g.- di 1/109
g.- medi 1/107
g̱óğercin : Güvercin. -1-
g. 31/37
ġoğu : Govu/Goğu. DS; dedikodu, birini arkasından çekiştirme. bk. **ġovu** -1-
ġ. yapiyir 32/93
ġoğuş : Koğuş. -1-
ġ.+ daḳı 26/104
ġoğuşçu : Koğuşçu, askerlikte koğuş ile ilgilenmesi için görevlendirilmiş asker. -1-
ġ. 26/106
ġoḳ - : Kokmak. bk. **ḳoḳ-** -5-
ġ.- ar 53/163
ġ.- ardı 53/170, 53/171
ġ.- arıdı 25/36
ġ.- masın 32/228

g̱ók : Gök, olgunlaşmamış. bk. **g̱óv̇ (II)** -1-
g. 14/108
g̱ókbaş (I) : Gökbaş. DS; tarlalarda yetişen, mavi çiçekli bir çeşit bitki, peygamber çiçeği. bk. **gökbaş** -2-
g. 13/70, 53/159
g̱ókbaş (II) : Gökbaş. (kişi soyadı) -1-
g. 51/46
g̱ókḇaş : Gökbaş. (kişi soyadı) -1-
g.+ ıŋ 52/126
g̱ókçen : Gökçen. (kişi adı) -1-
g. 11/113
g̱óksu : Göksu, Göksu nehri. -2-
g.+ yu 53/193
şu g. 53/197
ġoḳu : Koku. -4-
ġ.+ su 53/171, 53/171, 53/175, 53/176
g̱ókyúzü : Gökyüzü. bk. **g̱óḳyúzü** -1-
g.+ ne 46/7
g̱óḳyúzü : Gökyüzü. bk. **g̱ókyúzü** -1-
g. 46/45
ġoł : Kol. -10-
ġ.+ łarına 25/84
óŋ ġ.+ larına 16/19
ġ.+ u 2/37
ġ.+ umuza 25/88
ġ.+ una 11/111, 26/97, 44/58
ġ.+ undan 29/20
ġ.+ uŋa 50/175
ġ. 2/37
g̱ól : Göl. bk. **göl** -52-
g.+ de 32/31
g.+ den dołayı 49/104
g.+ e 24/35, 49/28
bu g.+ ler 21/16
opruḳ g.+ leri 11/130
damła damła g. ołur 7/152
beyşe:r g.+ ü 32/26, 32/26
bėyşehėr g.+ ü 43/26
hotamış g.+ ü 32/25, 49/131, 51/110, 51/111, 53/20
hoTamış g.+ ü 53/19, 53/23
meke g.+ ümüz 3/219
hoTamış g.+ ünde 53/18
hotamış g.+ üne 51/119
hotamış g.+ ünden 32/27
duz g.+ ü 8/38
duz g.+ üne 8/49, 51/121
mėke g.+ üne 8/49
hotamış g.+ ünün 53/22
hotamış g.+ ünüŋ 38/42
g.+ üŋ 49/108, 49/29
g.+ üŋüzden 7/53
g. 21/12, 24/35, 24/37, 32/25, 32/33, 38/44, 38/53, 49/105, 49/106, 49/114, 49/19, 49/29, 51/110, 53/20
o g. 18/40, 38/44
sút g. 14/137
ġoła : Kola. (i çecek) -1-
k. 27/78
ġołanya:ğı : Kolonya. bk. **ġołanyağı** -1-
ġ. 33/64
ġołanyağı : Kolonya. bk. **ġołanya:ğı** -1-
ġ. 52/99
ġołay : Kolay. bk. **ġołáy** -18-
ġ. ġołay 14/24
ġ.+ ı 55/80, 8/130
ġ.+ ını bilenner 23/199
ġ. 1/66, 12/19, 12/20, 12/29, 23/177, 7/170, 8/132, 9/94
ġołay ġ. 14/24
o ġ. 1/65
ġołáy : bk. **ġołay** -6-
ġ. ġołáy 53/78
ġ. 52/112, 52/115
ġołáy ġ. 53/78
ġołayłaş - : Kolaylaşmak, kolay duruma gelmek. -5-
ġ.- acak 49/146
ġ.- dı 27/20
ġ.- tı 45/44, 25/228, 18/26
ġołayłıḳ : Kolaylık. -1-
ġ. 44/43
g̱ólet : Gölet. -2-
g.+ e 53/198
g. 53/198
g̱ólge : bk. **ḵólge** -2-
g. de 30/18
g. 25/222
ġołordu : Kolordu. -4-

beşinci ġ. 26/125, 26/128, 26/128
bèşinci ġ. 26/127

ġołtuk : Koltuk. Eski düğünlerde damatla gelinin eve girerken konuklar arasından kol kola geçmeleri töreni. -1-
ġ. 44/57

ġołu ġoŋşu : Konu komşu. -1-
ġ. ġ. 19/35

ġołu : Konu, komşu kelimesiyle birlikte kullanılarak ikileme oluşturan bir kelime. bk. **ġołu ġoŋşu** -1-
ġ.+ ya ġoŋşuya 19/65

ġom - : bk. **köm-** -1-
ġ.- ermiş 1/25

ģóm - : bk. **köm-** -5-
g.- dük 34/25
g.- eller 2/42
g.- ellerdi 14/104, 14/105, 2/79

ģómlek : Gömlek. -3-
g. 49/148, 52/68, 52/73

ģómmeli billi : Gömmeli bilye, bir çocuk oyunu. -1-
g. b. 5/30

ġompile : Komple. -3-
ġ. 36/33, 36/34, 9/48

ġomposta : Komposto. -2-
ġ. 17/90, 29/26

ġomşu : bk. **ġoŋşu** -6-
ġ. ķóyde 27/90
ġ.+ łar 27/32, 37/21
ġ. ołł 25/199
ġ.+ ya 32/99

ġomşułuķ : Komşuluk. bk. **ġoŋşułuķ** -2-
o ġ. ilişkileri 55/113
ġ. yapıyor 15/15

ġomutan : Komutan. -7-
ġ.+ a 39/28
ġ.+ ı 52/126
ġ.+ ım 26/121, 26/122, 39/29
bölük ġ.+ ına 26/120
ġ. 52/125

ġon - : Konmak. -23-
ġ.- ar 11/215, 29/54
ġ.- du 55/146, 55/147
nişan ġ.- duķtan 21/30
ġ.- duu zaman 17/38
ġ.- maz 38/24
ġ.- mazdı 14/105
ġuş ġ.- muş 38/23
ġ.- muşłar 1/8, 37/29
ġ.- uncu 38/23
ġ.- urdu 13/119, 13/63, 14/105, 14/41, 14/5
ġ.- urmuş 16/43
ġ.- urudu 5/58
ġ.- uyor 55/147, 55/148

ġonaķłıķ : Konaklık. -1-
ġ.+ ta 23/85

ġonca : Gonca. -1-
ġ. ģúller 25/203

ģónder - : Göndermek. -9-
g.- dik 55/39
g.- diler 22/6, 37/3
g.- ecem 8/129
ġart g.- iller 20/9
g.- illerdi 40/50
g.- ir 8/35
g.- iyiŋ 55/39
g.- miyi 46/60

ģónderil - : Gönderilmek, gönderme işine konu olmak. -1-
g.- dik 26/126

ģónderivir - : Gönderivermek. -1-
g.- iŋ 8/128

ġondur - : Kondurmak. -1-
dá:matı ġ.- ułłar 14/51

ģónen - : Gönenmek. -1-
g.- medin 13/99

ġonsantre : Konsantrasyon. -1-
ġ.+ mi 41/20

ġonu : Konu. -1-
ġ.+ dan uçu 30/50

ġonuł - : Konulmak, konma işi yapılmak. -1-
ġ.- ur 9/81

ġonuş - : Konuşmak. bk. **ġunuş -** -56-
ġ.- acam 3/75, 7/2
ġ.- ałım 52/39
ġ.- ayın 24/17
ġ.- ma 32/148
ġ.- mam 52/112
ġ.- mamız 18/7
ġ.- maŋ 16/96

ġ.- mâyan 36/32
ġ.- mayız 18/7
ġ.- mazłardı 24/71
ġ.- mıyan 7/94
ġ.- ôyor 7/84
ġ.- tu mu 16/96
ġ.- tu:muz 55/133
ġ.- tuḳ 15/14
ġ.- tuunu 36/31
ġ.- uc̆aksınız 7/84
ġ.- ucaḳsınız 7/85
ġ.- ucun 39/2
ġ.- ułłar 34/2
ġ.- ułłardı 42/55
ġ.- ułłardı 42/55
ġ.- uncu 21/64
ġ.- uŋ 7/8
ġ.- ur 24/72, 25/171, 34/1, 34/2, 36/1, 36/33, 7/174
ġaba ġ.- ur 48/37
neçe ġ.- ur 3/50
ġ.- urdu 7/1
ġ.- urdur 36/3
ġ.- urḳan 6/51, 7/200, 7/84
ġ.- uruḳ 48/33
ġ.- urum 7/105
ġ.- uruz 25/214
neçe ġ.- uruz 3/51
ġ.- uyor 26/67
ġ.- uyorduḳ 3/21
ġ.- uyu 40/57
ġaba ġ.- uyu 48/31
ġ.- uyułłar 43/51
ġ.- uyum 42/62, 52/39, 7/8
açıḳ ġ.- uyum 21/60
ġ.- uyuruz 32/62
ġ. 36/6, 8/120

ġonuşma : Konuşma, konuşmak işi. -19-
ġ. da 3/25
ġ.+ łar 7/1
ġ.+ łardan 7/2
ġ.+ łarı 48/31, 48/33
ġ.+ mız 18/8
ġ.+ mızdan 42/15
ġ.+ mızıŋ 32/54
ġ.+ sı 36/2, 42/13, 48/29, 8/104
ġ.+ sından 30/43
ġ. şėḵílleri 43/21
ġ. tarzı 36/39
ġ.+ yı 16/97
ġ. 3/189, 42/51, 48/34

ġonuşmaḳ : Konuşmak. -1-
ġ. 32/54

ġonuştur - : Konuşturmak, konuşmasını sağlamak. -3-
ġ.- dułar 7/87
ġ.- up 32/104
ġ. 16/1

ġonv̇oy : Konvoy. -1-
ġ. 9/85

ġonya : Konya. (yer adı) bk. **ḳonya** -43-
ġ.+ da 13/133, 17/41, 26/93, 32/137, 38/63, 39/111, 39/46, 5/15, 5/44, 50/35, 53/209, 6/36
şu ġ.+ da 55/68
ġ.+ daḳı da 55/75
ġ.+ dan 28/10
ġ.+ dasın 32/140
ġ.+ dıydım 7/182
ġ.+ łı 2/68
ġ.+ łım 11/222
ġ.+ nın 53/115, 53/204
ġ.+ nıŋ 31/2, 48/31, 55/134
ġ. ovasına 53/203, 53/210
bu ġ. ovasını 53/81
ġ. oyunu 25/181
ġ. piłavı 48/72
ġ. túrküsü de 25/182
ġ.+ ya 3/221, 37/54, 48/29, 53/204, 53/206, 53/208
ġ.+ yınan 38/29, 38/31
ġ. yołuna 26/80
ġ. yołunuŋ 38/36
ġ. 3/37, 39/49, 52/126

ġonyağ : bk. **ġonyaḳ** -1-
ġ. içecá:ŋ 28/82

ġonyaḳ : Konyak. bk. **ġonyağ** -1-
ġ. 28/82

ġonyałı : Konyalı, Konya ilinden olan kimse. -2-
ġ. 25/1, 37/46

ġonyuya : Konya'ya. (konya+y+a) bk. **ġonya** -6-

ġ. 32/12, 32/143, 38/59, 39/15, 39/17, 42/13

ġoŋġurdaḳ : Kongurdak. DS; hayvanlann boyunlarına takılan küçük çan, çıngırak. -2-
ġ. zil 18/56
ġ. 17/64

ġoŋşu : Komşu. bk. **ġomşu** -23-
ġ. haḳḳı 11/179
ġ. k̲óylerde 27/10
ġ.+ łar da 28/21
ġ.+ łar 28/20
ġ.+ łara 52/45
ġ.+ łarda 42/24
ġ.+ łarı 39/35
ġ.+ łarnan 18/21
ġ. ołduḳ 23/123
ġ. oł 14/136, 25/201
ġ.+ ya 2/154, 39/34
ġołuya ġ.+ ya 19/65
ġ. 17/101, 39/43, 39/44, 52/106, 55/115, 55/30, 33/48
ġołu ġ. 19/35

ġoŋşuluḳ : Komşuluk. bk. **ġomşuluḳ** -1-
ġ.+ a 5/58

g̲óŋül : Gönül. bk. **g̲ó**:**n** -2-
g.+ ü 19/29

g̲óŋüllük : Gönüllük. Düğüne davet edilenlere armağan olarak verilen kumaş. -2-
g. 29/23

ġop - : Kopmak. -6-
ġ.- an 13/125
ġ.- arsa 29/21
ġ.- up duruyor 22/11
ġ. 23/122, 8/108

g̲óp - : Göpmek/Köpmek. Haber vermek, ses çıkarmak. -2-
g.- ürdü 11/155

g̲óp - : Göpmek. DS; tarla çok sudan doymuş hale gelmek. -1-
g.- seler de 31/11

ġopar - : Koparmak. -6-
ġ.- ı 27/119
ġ.- ıdın 16/59
ġ.- ıłłardı 15/43
ġ.- ıp ġoparıp 28/43
ġoparıp ġ.- ıp 28/43
ġ. 15/66

ġoparatif : Kooperatif. -1-
ġ. ġuyułarımız 18/12

ġopard - : Kopartmak. -2-
ġ.- ı 14/130

ġopey : Kopey. DS; İri kulaklı bir çeşit av köpeği. -1-
ġ. 17/50

ġor - : bk. **g̲ór -** -2-
ġ.- emeden 11/92
ġ.- múş 1/63

g̲ór - : Görmek. bk. **g̲ór-, g̲ö**:**r-, gör-** -126-
g.- dúğúmüz 25/140, 25/67
g.- dúğün 21/19
g.- dü de 3/56
g.- dü mü 39/39
iş g.- dü mü 45/26
g.- dü: 27/27, 55/159
g.- dü:m 55/73
g.- dü:müz 33/44
g.- dük 1/111, 1/86, 2/141, 2/151, 2/53, 22/2, 26/125, 48/84
eğítim g.- dükten 26/108
g.- düler 32/51
g.- düm 1/107, 1/109, 11/88, 16/18, 27/22, 27/23, 3/198, 30/35, 7/177, 8/51
g.- düŋ g̲ú 27/14
g.- düŋ gü 11/100, 2/108
g.- düŋ 47/27
g.- eca:m 52/109
g.- ecek 11/87, 11/88
iş g.- ecek 32/193
iş g.- eceŋ 29/121
g.- emeŋ 36/31
g.- emesseŋ 33/12
g.- emeyoŋ 21/19
g.- emezdik 40/20
g.- emezdiŋ 47/34
g.- emiyim 55/109
g.- emiyin 55/103
g.- emiyosuŋ 32/42
g.- en 14/138, 14/141
g.- eydin 32/160
g.- me 14/142

g.- meden 31/67, 33/11, 39/96, 47/35
g.- medi 31/34, 32/51, 50/186
g.- medik 19/25, 19/26, 2/125
g.- medim 11/100, 11/93, 11/94, 15/62, 2/48, 27/49, 52/23
g.- meŋ 2/66, 55/14
g.- mesin 14/138
g.- meyince 31/49
g.- mezdi de 48/57
g.- mezdi 2/58, 39/95, 44/49
g.- mezdik 15/23
g.- mezdiŋ 47/34
g.- müş 11/77, 15/63, 6/51, 7/119
g.- müşdürsün 48/16
g.- müşler 1/71, 11/78, 46/46
g.- müyorduḳ 33/13
g.- müyorum 27/15
g.- se 11/78
g.- seler 32/52
g.- sün 11/90
g.- úcün 52/80
g.- ü de 3/58
iş g.- ü:rüm 45/26
g.- üllerdi 48/57
bazarlıḳ g.- ülü:ydü 52/43
g.- üncü 7/119
g.- üncük 11/95
g.- üŋ 25/86, 29/107
g.- ür 25/224
g.- ürseŋ 1/41
g.- ü:rüz 45/2
iŋgin g.- ürsüŋüz 25/210
g.- ürümüşümüş 11/80
münasip g.- üse 39/95
g.- üsem 11/91
g.- üyo 32/50
abes g.- üyołlar 23/75
ayıp g.- üyołlar 24/76
g.- üyorduŋ 33/12
g.- üyorsa 33/12
ne iş g.- üyü 49/98
g.- üyüdüŋ 55/4
g.- üyüm 7/93
g.- üyüŋ 47/28, 49/142, 49/143
g.- üyürse 47/26
g. 1/41, 14/155, 52/16, 52/17

ġora : Gora. DS; anahtar. -2-
ġ. 32/79

gṓre : *zarf* Göre. bk. **göre** -36-
g. de 39/86
g. 11/153, 13/32, 13/88, 21/26, 27/103, 27/132, 29/102, 32/219, 32/88, 33/35, 36/36, 38/61, 38/69, 41/6, 45/40, 46/44, 46/83, 48/68, 48/71, 50/93, 53/109, 53/18, 53/181, 53/182, 53/66, 53/68, 53/96, 53/99, 7/7, 8/104
habere g. 11/155
ona g. 42/26

gṓrene:miz : Göreneğimiz. (< gṓrenek+i+miz) bk. **gṓrenek** -2-
g. 14/84, 29/8

gṓrenek : Görenek, âdet. -6-
g.+ i 29/15
g.+ leri 43/35, 53/70
g. 53/110
gelenek g. 14/7
gṓrgü g. 29/15

gṓrev : Görev. bk. **görev** -2-
g. ałamadı 30/10
g. yapmiyi 46/79

gṓrevlendir - : Görevlendirmek. -2-
g.- miş 10/24

gṓrevli : Görevli. -2-
g.+ yim 43/2, 43/34

gṓrev̇ur - : Görüvermek. bk. **görüvir-** -1-
g.- ursan 29/15

gṓrgü : Görgü. -3-
g. gṓrenek 29/15
g.+ sü 29/14
g. 25/230

ġorḳ - : Korkmak. -14-
ġ.- ar 40/61
ġ.- ardıḳ 30/26
ġ.- arım 2/39
ġ.- arımış 10/27
ġ.- maŋ 7/32
ġ.- mazdıḳ 11/170
ġ.- mazdıḲ 11/169
ġ.- muş 44/28
hıh diyi ġ.- muş 23/198
ġ.- tuḳ 37/14

ġ.- tum 23/158
ġ.- uyorduḳ 3/24
ġorḳma : Korkma, korkmak işi. -1-
ġ. 40/58
ġorḳu : Korku. -3-
ġ.+ sundan 44/1
ġ. 2/36
ġorḳunç : Korkunç. -1-
ġ. 44/27
ġorḳut - : Korkutmak, korkmasına yol açmak. -1-
ġ.- tu 11/170
g̱órme : Görme, görmek işi. -1-
g. 11/90
g̱órset - : bk. **g̱óster-** -1-
g.- Tim 45/80
ġoru - : Korumak. -2-
ġ.- r 17/67
ġ.- yur 38/57
g̱órúl - : bk. **g̱órül** -1-
g.- ürdü 14/31
ġoruma : Koruma, korumak işi. -1-
ġ. 50/175
g̱órún - : Görünmek. -1-
g.- üyür 53/189
g̱órücü : Görücü. -1-
g. usulu 39/96
ġorül - : bk. **g̱órül** -1-
ġ.- meyecem 11/89
g̱órül - : Görülmek. bk. **g̱órúl-, ġorül-** -4-
g.- ecek 16/33, 55/104
g.- en 23/152
g.- ürdü 14/33
g̱órüm : Görüm. DS; kocanın kız kardeşi, görümce. -3-
g.+ ler 13/81
g.+ ü 14/118
załanıŋ g.+ ü 14/116
g̱órümce : Görümce. -1-
g. 11/70
g̱órüŋ - : Görünmek. -1-
g.- men 2/86
g̱órüş - : Görüşmek. bk. görüş- -3-
g.- elim 7/125
g.- müş 38/7
g.- tük 52/129
g̱órüş : Görüş. Bir olay, varlık veya düşünce üzerinde varılan yargı, fikir. -2-
g.+ üm 27/18
g.+ üne 30/43
ileri g̱órüşlü : İleri görüşlü. -1-
i. g.+ yümüş 49/144
ġosa : Kosa. -1-
ġ.+ sına 27/26
g̱óster - : Göstermek. bk. **g̱órset-** -19-
g.- di 7/126
g.- diim 21/56
uçundan g.- diŋ 25/235
g.- eceksi:z 7/88
g.- i 7/175
g.- iŋ 11/98
ałçaḳ g.- irsiŋiz 25/210
g.- iyiller 55/68
g.- iyor 3/160
g.- medi 38/63
g.- medik 6/40
g.- mediŋ 11/99
g.- mem 2/38
g.- mesin 13/11, 25/208
g.- seŋ 7/189
g.- seydim 49/77
g. 11/105
g̱ósTeril - : Gösterilmek. -1-
g.- iyir 53/23
g̱ósterivir - : Gösterivermek. -1-
g. 21/18
ġoş - : Koşmak. -18-
ġ.- ałlar 23/38
ġ.- ałłardı 18/26, 9/5
dúven ġ.- ałłardı 29/85
arabaya ġ.- aŋ 17/27
atı ġ.- aŋ 17/22
ġ.- ardıḳ 24/39
eşşekí ġ.- ardıḳ 16/82
ġoyun ġ.- arız 17/31
ġ.- maḲ uçun 8/105
ġ.- ułurdu 2/76, 2/77
at ġ.- ułurdu 2/87
ġ. 4/38, 8/106, 8/108, 8/108
g̱óş - : Göçmek. bk. **g̱óç -** -8-
g.- dü 38/59
g.- dük 51/51

g.- meden 12/68
g.- müş 14/131
g.- müşler 51/48
g.- túkden so:ra 12/76
g.- tü 26/83
g.- tük 46/69

g̱óş : Göç. bk. **g̱óç** -2-
g. gelmişşer 53/3
g. itTi:i̱ 53/14

g̱óşmen : Göçmen. bk. **g̱óçmen** -2-
g.+ ner 14/125
g.+ nerden 14/125

ġoşuł - : Koşulmak, koşma işine konu olmak veya koşma işi yapılmak. -3-
dúven ġ.- acaḳ 2/96
motur ġ.- urdu 49/102
tıraḳtör ġ.- urdu 49/102

g̱óşür - : Göçürmek. -1-
g.- müş 53/15

g̱ót : Göt. -2-
g.+ ü 11/204, 51/92

ġotúr - : bk. **g̱ótür-** -1-
ġ.- müş 8/135

g̱otúr - : bk. **g̱ótür-** -1-
g.- sün 50/112

g̱ótúr - : bk. **g̱ótür-** -3-
g.- düŋ 46/54
g.- eca:m 52/84

g̱ótür - : bk. **g̱ótür-** -1-
g.- üŋ 36/4

ġotür - : bk. **g̱ótür-** -3-
ġ. 8/49

g̱ótür - : Götürmek. bk. **ġotúr -, g̱otúr-, g̱ótúr -, g̱ótür -, ġotür -, g̱ötür-** -47-
g.- dü 31/47
g.- düler 28/80, 42/62
g.- düm 21/19, 3/121, 30/37, 52/69
g.- düümde 21/56
g.- ecek 16/31, 8/136
g.- elim 52/124
g.- emedik de 46/55
g.- en 20/58
g.- esiye 55/111
g.- medi 7/150
g.- müş 44/26
g.- müşler 31/1
g.- sen de 46/45
g.- sün 50/113
g.- ü giteŋ 2/113
g.- ü 14/53, 8/138
g.- ücüŋ 32/228, 46/59
g.- üdü 18/33, 39/40, 42/84
g.- üdük 14/109, 24/11
g.- üdüm 24/36
g.- ü:ydüḳ 52/68
g.- üḳ 46/55
g.- üller 49/66
g.- üllerdi 2/78, 2/80, 55/95
g.- üŋ 11/180, 40/23
g.- üp gítecektin 46/58
g.- üp 2/28
g.- ür 16/53, 26/96, 38/52, 39/35
g.- üyołłar 32/210
g. 32/227

g̱óv̇ (I) : Gök. İçinde gök cisimlerinin hareket ettiği sonsuz boşluk, uzay, sema, asuman, feza. bk. **g̱öv̇** -4-
g.+ e 23/51, 55/160
g. ayĭna 53/92
g. ayına 53/96

g̱óv̇ (II) : Gök, olgunlaşmamış. bk. **g̱ók** -3-
g. peynir 39/70
g.+ ünü 51/88
g. 51/88

ġova : Kova. bk. **ġov̇a** -6-
ġ. da 25/227
ġ.+ ynan 36/15
ġ. 13/20, 13/22, 2/131, 21/48

ġov̇a : bk. **ġova** -1-
ġ.+ yŭnan 2/12

ġovała - : Kovalamak. -1-
ġ.- rmışımış 36/21

ġovaynan : Kovayla. (< kova+y+la) bk. **ġova** -1-
ġ. 53/179

g̱óv̇dutma : Göğ tutma, göğ tutması. Çocuklarda görülen bir hastalık. -2-
g. dutdu 32/218
g. duttu 32/220

ġóv̇er- : Gövermek, morarmak. bk. **gö̇ver-** -1-
ġ.- di 32/217
ġov̇łaşma : Govlaşma, govlaşmak işi, dedikodu yapma, dedikoduculuk. -2-
ġ.- ma 32/90
gövlü : Göklü, içerisinde gök, olgunlaşmamış bulunduran. -1-
g. arpa 51/90
ġov̇u : bk. **ġoğu** -1-
ġ. 32/91
ġov̇uş : Koğuş. -1-
ġ.+ ta 39/31
ġovuyu : Kovayı. (< kova+y+ı) bk. **ġova** -1-
ġ. 13/23
ġoy - : Koymak. bk. **ġo-, ġôy-, ġuy-** -55-
ġ.- ałım 49/11
ġ.- ałlar 19/53
ġ.- ałłar 19/52, 20/13, 20/14, 20/3, 9/40
ġ.- ałłardı 33/21, 55/10
ġ.- an 20/14
ġ.- aŋ 2/137, 55/55, 55/69
ġ.- ar 27/138, 4/12, 53/107
ġ.- ardı 11/162
ġ.- ardıḳ 11/159, 55/116
ġ.- arıḳ 12/56
ġ.- arız 11/161, 11/164, 9/55
ġ.- du 32/74, 38/47, 51/107
ġ.- duḳ 2/136, 34/25
ġ.- dułar 40/20, 5/46
ayrĭ ayrı ġ.- dułar 14/129
ġ.- dum 27/139, 3/103
ġ.- duumuz 35/5
ġ.- du͡uŋ 9/55
ġ.- ma͡sın 50/116
itmedi͡i ġ.- maz 11/81
ġ.- mussuŋ 51/8
ġ.- muş ta 3/118
ġ.- muş 3/118
ġ.- muşłar 51/108, 8/126
ġ.- oołłar 29/8
ġ.- sa͡m 51/104
ġ.- saŋ 7/186
ġ.- uḳ gitiyidi 39/111
ġ.- uyołar 19/53
ġ.- uyoŋ 13/62
ġ.- uyorłar 20/15
ġ.- uyoruz 33/47
ġ. 51/9
ġôy - : bk. **ġoy-** -4-
delik ġ.- ałłar 16/87
g.- arız 12/83
ġ.- durmadı 21/53
g.- mazłarımış 31/17
ġoya: : Güya. Sözde, sanki. -1-
ġ. 38/63
ġoynuŋa : Koynuna. (< koyun+u+n+a) bk. **ġoyun (II)** -1-
ġ. 3/78
ġoyu : Koyu. -2-
ġ.+ su 25/65
ġ.+ sunu 25/67
ġoyułaş - : Koyulaşmak. -1-
ġ.- tı mı 17/105
ġoyun (I) : Koyun. Geviş getirenlerden, eti, sütü, yapağısı ve derisi için yetiştirilen evcil hayvan**.** bk. **ḳoyun** -171-
ġ.+ a 1/44, 11/160, 17/77, 2/11, 2/76
o ġ.+ a 15/41
ġ. butu 53/126
ġ.+ da da 53/128
ġ.+ dan 1/102, 11/161, 11/162, 15/24, 17/47
ġ. da 2/53
ġ. da g̱úttüm 13/10
ġ. derisinden 16/74
ġ. durumu 18/23
ġ. çobanı 18/22
ġ. etinden 39/55
ġ. ġoşarız 17/31
ġ. g̱údellerdi 18/38
ġ. g̱údellerimiş 51/101
ġ. g̱úderdi 42/56
ġ. g̱útmeye 48/78
ġ. g̱úttük 42/56, 13/1
ġ. g̱úttüm 5/32
ġ. gütüyüyü 39/51
ġ. ḳóŋünden 11/30

ġ.+ nar 12/25, 15/32, 18/21, 18/22
ġ.+ nara 18/55
ġ.+ nardan 16/66
ġ.+ narı 18/23, 18/26, 2/133, 26/31, 32/36
ġ.+ narımızı 23/139
ġ.+ narın 13/51, 13/57, 4/29, 9/57
ġ.+ narını 48/8
ġ. piyniri 39/56
ġ. sağar 14/110
ġ. sağmıya 11/159
ġ.+ u da 53/181
ġ.+ u ġırḳałlardın 23/116
ġ.+ u ġırḳałlar 15/57
ġ.+ u 1/43, 15/35, 15/36, 16/82, 18/27, 18/50, 2/10, 2/150, 23/122, 26/28, 26/29, 42/83, 46/21, 51/103, 6/57, 7/36, 9/5
o ġ.+ u 15/35, 15/40
ġ.+ umuz 24/33, 46/4
ġ.+ un 1/30, 39/67
ġaraman ġ.+ unda 53/129
ġ.+ uṉkine de 17/53
ġ.+ unu 18/33, 26/75
ġ.+ uŋ çanı 16/66
ġ.+ uŋ 1/82, 1/88, 13/17, 13/30, 13/59, 15/52, 15/53, 15/57, 17/35, 17/46, 17/77, 2/150, 20/46, 25/141, 25/44, 25/45, 25/48, 34/18, 34/19, 39/66, 39/71, 39/90, 40/33, 42/35, 5/30, 51/101, 53/119, 55/129, 8/111, 9/90, 4/30
görpe ġ.+ uŋ 23/122
o ġ.+ uŋ 18/50
ġ. ya:ğından 39/56
ġ. yuŋu 18/48
ġ. 1/103, 1/18, 1/23, 1/24, 1/29, 1/30, 1/31, 1/33, 1/34, 11/102, 12/27, 12/8, 15/2, 15/36, 15/37, 15/38, 15/39, 15/50, 17/76, 17/77, 18/22, 18/23, 18/33, 18/45, 18/52, 18/53, 2/128, 2/76, 2/77, 23/111, 23/112, 23/151, 25/26, 27/132, 27/36, 32/36, 37/5, 39/19, 39/2, 39/53, 40/72, 46/4, 46/7, 53/127, 53/180, 53/182, 53/45, 53/50
mındar ġ. 32/228

ġoyun (II) : Koyun, kollar arası, kucak. Göğüsle giysi arası. -1-
ġ.+ unda 52/33

ġoyún - : Koyunmak, koyma işi yapılmak. bk. **ġoy-** -1-
ġ.- ü:dük 52/45

ġoyuncu : Koyuncu, koyun besleyen veya alıp satan kimse. -1-
ġ.+ yudum 21/39

ġoyuncułu: : Koyunculuğu. (< koyunculuk+u) bk. **ġoyuncułuḳ** -1-
ġ. 23/111

ġoyuncułu:**du** : Koyunculuktu. (< koyunculuk i-di) bk. **ġoyuncułuḳ** -1-
ġ. 39/20

ġoyuncułu:**muşumuş** : Koyunculukmuşmuş. (< koyunculuk i-miş i-miş) bk. **ġoyuncułuḳ** -1-
ġ. 39/19

ġoyuncułuġ : bk. **ġoyuncułuḳ** -1-
ġ. 5/32

ġoyuncułuḳ : Koyunculuk, koyuncunun yaptığı işi. bk. **ġoyuncułuġ, ġoyunçułuḳ** -9-
ġ.+ tan 21/39
ġ.+ dan 13/8
ġ. yapılır 18/21
ġ. 18/29, 32/13, 32/30, 35/17, 39/55, 42/17

ġoyuncułuu : Koyunculuğu. (< koyunculuk+u) bk. **ġoyuncułuḳ** -2-
ġ. 11/9, 25/27

ġoyunçułuḳ : bk. **ġoyuncułuḳ** -6-
ġ. 1/22, 32/29, 38/36, 38/37, 53/176, 53/43

ġoyunnuḲ : Koyunluk. Koyunların yem, saman vb. yiyeceğinin bulunduğu, ahır benzeri bir yer. -1-
ġ.+ da:ḳí 53/8

ġoyur - : Koyurmak. DS Goyurmak; koymak, bırakmak, terk etmek. -5-

ġ.- muş 6/39
ġ.- muşlar 44/11, 44/12
ġ.- saŋ 46/45
ġ.- üyrüm 52/15

ġoyyun : bk. **ġoyun** -1-
ġ.+ nar 2/133

ģóz : Göz. bk. **göz** -18-
o g.+ leri 24/53
g.+ lerimiz 23/165
g.+ üm 24/7, 27/94, 31/2, 31/49, 40/46, 52/122
g.+ ümüŋ 3/166
g.+ ümüz 16/54, 26/89, 5/29
g.+ üne 32/111, 32/112
g.+ üŋ 55/103
g.+ üyüŋ 30/44
g. 7/26
ġara g. 7/25
g.+ ümüŋ úğünden 7/177

ġozałaķ : Kozalak. -2-
ġ. biterdi 28/93
ġ. 28/92

ģózel : bk. **ģúzel** -27-
g. ałłahım 14/146
g.+ ce 32/169, 9/46
g. ģózel 23/168
g.+ idi 14/168, 14/35, 14/72
g. 11/120, 11/15, 11/23, 11/27, 11/99, 27/37, 29/16, 29/4, 7/132, 7/133, 7/135, 9/2
çoķ g. 16/70, 7/130, 7/65
dünya: g.+ i 3/183
ģózel g. 23/168
pek g. 19/38

ģózelçe : *zarf* Güzelce. -1-
g. 28/104

ģózer : Gözer. -8-
g.+ de 2/112
g.+ inen 2/106, 23/174, 40/82
g. 2/107, 2/111

ģózlük : Gözlük. -1-
g. 40/47

ģózüne : Kuzine, kuzine soba. -1-
g.+ de 55/100

ģö:r - : bk. **ģór -** -1-
g.- düm 45/26

gökbaş : Gökbaş. DS; tarlalarda yetişen, mavi çiçekli bir çeşit bitki, peygamber çiçeği. bk. **ģókbaş (I)** -1-
g. 53/158

göl : bk. **ģól** -10-
beyşáher g.+ ü 51/118
beyşeher g.+ ü 51/120
duz g.+ üne 51/123
hotamış g.+ ü 38/40, 38/41, 49/23
g. 23/39, 38/42, 38/43

gölevez : Gölevez. Bir tür ot. -1-
g. 9/99

gölük : Gölük. -1-
g. 17/68

gön : bk. **ķón** -1-
g.+ ünden 1/112

gör - : bk. **ģór -** -12-
g.- dü mü 30/26
g.- dük 24/58
g.- medik 24/82
g.- mese 24/7
g.- mezdik 24/83
g.- müyü 45/29
g.- ür 22/7
g.- ürdü 24/84
g.- üncü 3/186
abes g.- üyołłar 23/71
g.- üyüm 7/93
g.- üyürüm 47/32

göre : bk. **ģóre** -2-
g. 5/8, 5/9

görev : bk. **ģórev** -1-
g.+ i 44/24

görp - : Göpmek. DS; çok yemekten hastalanmak. -1-
g.- tü 17/45

görpe : Körpe. bk. **ķórpe** -2-
g. ġoyunuŋ 23/122
şo g. 23/122

görüş - : bk. **ģórüş-** -1-
g.- ür 24/84

görüvir - : Görüvermek. bk. **ģóreẇur** -1-
g. de 23/151

götür - : bk. **ģótür-** -1-
g. 44/24

göẇ : bk. **ģóẇ (I)**-1-

g.+ e 51/98
gövėr - : Gövermek, morarmak. bk. **góv̇er-** -1-
g.- irimiş 32/220
göz : bk. **gőz** -7-
g.+ lerime de 24/4
g.+ ümden 3/155
g.+ ümüz 24/28, 24/3, 24/4
g. 1/32, 52/90
gözel : bk. **gűzel** -6-
g.+ iynen 3/178
g. 11/157, 16/58, 3/185, 7/83
çoḴ g. 7/83
gözelçe : *zarf* Güzelce. -1-
g. 28/40
ġu : bk. **mı, mi, mu, mü** -1-
biliyoŋ g. 36/8
g̱ú : bk. **mı, mi, mu, mü** -1-
górdüŋ g. 27/14
g̱úbe : Küpe. (küp + e) bk. **ḵúp** -1-
g. 27/26
ġuca: : Kucağı. (< kucak+ı) bk. **ġucaḳ** -1-
ġ. çocuḴłu 3/52
ġuca:**na** : Kucağına. (< kucak+ı+n+a) bk. **ġucaḳ** -1-
ġ. 55/25
ġuca:**ŋa** : Kucağına. (< kucak+ı+n+a) bk. **ġucaḳ** -1-
ġ. 25/207
ġucaı͡nda : Kucağında. (< kucak+ı+n+da) bk. **ġucaḳ** -1-
ġ. 3/216
ġucaḳ : Kucak. -2-
ġ.+ ta 7/64, 7/67
ġucaḳła - : Kucaklamak. -1-
ġ. 7/78
g̱úcücüg : bk. **g̱úcücük** -1-
g. 7/11
g̱úcücük : Küçücük, çok küçük. bk. **g̱úcücüg** -4-
g. 52/34, 52/54, 52/91, 7/26
g̱úcün : *zarf* Gücün, güçle, ancak, zorla. -1-
g. ałdıḳ 5/22
ġudur - : Kudurmak. -6-
ġ.- asıca 11/198, 11/199, 11/200, 11/202, 11/204
ġuduret : Kudret, güç. -2-
ġ.+ i yiten 23/100, 23/96
ġudurġun : Kudurgun, çok yaramaz. -1-
ġ. 11/200
g̱ú:**m** : Güğüm. -3-
g.+ ünen 16/62
g. 16/50
g̱ú:**n** : bk. **g̱ún** -1-
cumartesi g. 27/56
ġu:**şurġu** : Kuşurgu, yöreye özgü bir tür kilim. DS kuşurgu; yük, denk. bk. **ġuşurġu** -7-
ġ. kilimiylen 12/71
ġ. kilimi 12/70
ġ.+ łarı 12/80
ġ.+ nuŋ 12/69
ġ. odałarı 12/79
ġ.+ yu 12/78
ġ. 12/79
g̱úç : Güç. -1-
g.+ üne 27/132
g̱úççú:**g̱üm** : Küçüğüm. (< küçük+üm) -1-
g. 15/47
g̱úççú:**ken** : Küçükken. (< küçük i-ken) bk. **g̱úççük** -4-
g. 11/160, 13/141, 50/17
g̱úççú:**kene** : Küçükken. (< küçük i-ken) bk. **g̱úççük** -1-
g. 40/31
g̱úçÇú:**ŋe** : Küçüğüne. (< küçük+ü+n+e) bk. **g̱úççük** -1-
g. 9/2
g̱úççúg̱üle : Küçükle. (< küçük+le) bk. **g̱úççük** -1-
g. 25/226
g̱úççúk : bk. **g̱úççük** -1-
g.+ e 22/21
g̱úççúkene : Küçükken. (< küçük i-ken) bk. **g̱úççük** -1-
g. 41/34
g̱úççü: : Küçüğü. (< küçük+ü) bk. **g̱úççük** -3-
g. 17/90, 27/97
e:ŋ g. 17/21

gúççü:dúk : Küçüktük. (< küçük i-dik) bk. **gúççük** -1-
g. 32/28
gúççü:düm : Küçüktüm. (< küçük i-dim) bk. **gúççük** -2-
g. 14/81
gúççü:ğ : bk. **gúççük** -1-
g. olannar 29/62
gúççü:ken : Küçükken. (< küçük i-ken) bk. **gúççük** -1-
g. 40/31
gúççü:kene : Küçükken. (< küçük i-ken) bk. **gúççük** -2-
g. 32/24, 42/58
gúççü:m : Küçüğüm. (< küçük+üm) bk. **gúççük** -2-
g. 14/120, 32/65
gúççü:ne : Küçüğüne. (< küçük+ü+n+e) bk. **gúççük** -1-
g. 13/80
gúççüg : bk. **gúççük** -1-
g. olur 13/24
gúççük : Küçük. bk. **gúççúk, gúççü:ğ, gúççüg, güççü, güççük, kúçük** -19-
g. durmuşuŋ 16/18
g.+ e 8/76
g.+ lerinde 13/77
g.+ lerinen de 33/64
g.+ te 32/158
g.+ ten 21/40
g. yaşta 50/55
g. 11/181, 13/77, 2/116, 2/37, 29/80, 3/55, 50/186, 50/35, 50/43, 7/196, 7/74
en g. 50/33
gúççükaşłama : Küçükaşlama. (yer adı) -1-
g.+ yĭnan 53/22
gúççükbaş : Küçükbaş, küçükbaş hayvan. bk. **kúçükbaş** -1-
g. 39/20
gúççüklü:müzde : Küçüklüğümüzde. (< küçüklük+ü+müz+de) küçüklük -1-
g. 33/52
gúççüü : Küçüğü. (< küçük+ü) bk. **gúççük** -1-
g. de 7/64
gúçlü : Güçlü. -2-
g.+ yümüş 1/44
g. 37/52
gúçü:ne : Küçüğüne. (küçük+ü+n+e) bk. **gúççük** -1-
g. 17/21
gúçüKaşłama : Küçükaşlama. (yer adı) -1-
g. kóyü 53/38
gúğúm : Güğüm. -1-
g.+ ü 24/11
gúğüm : Güğüm. -3-
ayaḳlı g.+ ler 13/97
g.+ ü 13/96
zoPa g.+ ü 13/98
gúğüm : Güğüm. bk. **gú:m, gúğúm, gúğüm, gúyüm** -2-
g.+ leri 16/19
g. 13/97
ġuł : Kul. -1-
ġ.+ um 7/142
gúl : Gül. (bitki adı) -5-
ġonca g.+ ler 25/203
g.+ ü 51/6
gelincik g.+ ü 14/130
g.+ üm 2/53, 2/65
gúl - : Gülmek. -5-
g.- eca:m 32/148
g.- eller 14/44
g.- en 3/168
g.- er yüzle 7/188
g.- üyołłar 45/67
ġuła:m : Kulağım. (< kulak+ı+m) bk. **ġułaḳ** -2-
ġ. da 23/79
ġ. 40/85
ġuła:mdan : Kulağımdan. (< kulak+ı+m+dan) bk. **ġułaḳ** -1-
ġ. 11/132
ġuła:mı : Kulağımı. (< kulak+ı+m+ı) bk. **ġułaḳ** -1-
ġ. 40/57
ġuła:na : Kulağıma. (< kulak+ı+m+a) bk. **ġułaḳ** -2-

ġ. 29/34, 41/23
ġulaḳ : Kulak. -3-
ġ.+ ları k̲úpeli 7/105
ġ.+ ların 31/70
ġ. 36/5
ġulalı : Kulalı. (yer adı) -1-
ġ. k̲óyü 16/49
g̲úlbahçe : Gülbahçe. (yer adı) -1-
g.+ niŋ 1/72
g̲úleg̲úle : Güle güle. Vedalaşma sırasında kalanın söylediği söz. -2-
g. variyi 55/38
g. 55/166
g̲úlfü : İhlas suresi. -1-
g. 7/148
g̲úlizar : Gülizar. (yer adı) -11-
g.+ ı 3/178, 3/183, 3/187, 3/188
g.+ ım 3/176, 3/182
bu g.+ ın 3/179
g.+ ınan 3/188
g.+ ıŋ 3/187
g. 3/171
ġulłan - : Kullanmak. -37-
ġ.- aca:mız 12/20
ġ.- acaḳ 26/106
ġ.- an da 20/57
ġ.- dığı 25/125
ġ.- dıı̊ 17/26
ġ.- dıımız 11/190, 25/99
ġ.- dıḲ. 40/29
ġ.- dıḲları 12/41
ġ.- dılar 32/47
ġ.- ılacaḳ 12/43
ġ.- ılır 6/55
ġ.- ılłar 12/42, 53/119, 8/44
ġ.- ır 25/132
ġ.- ırdıḳ 45/59, 9/54
ġ.- ırız 25/132, 45/70, 45/71
ġ.- ıyırız 32/227
ġ.- ıyołłardı 12/13, 12/14, 12/51
ġ.- ıyoruz 11/30
ġ.- iyi 50/154
ġ.- iyiriz 45/76
ġ.- mı̊adı 22/6
ġ.- madıımız 12/81
ġ.- madım 40/47
ġ.- masaŋ 25/133
ġ.- ması 25/138
ġ.- mazłar 12/41, 12/42
ġ.- mıyan 12/82
ġułłanıł - : Kullanılmak, kullanma işine konu olmak. bk. **ḳułłanıł-** -5-
ėvde ġ.- an 12/21
sedirlerde ġ.- an 12/21
ġ.- ır 12/22, 12/33
ġ.- ıyorsa 32/176
ġułłanma : Kullanmak, kullanmak işi. -2-
ġ. şekili de 12/53
ġ.+ ya 32/45
g̲úlme : Gülme, gülmek işi. -2-
g.+ ye 32/63
g. 44/53
g̲úlmek : Gülmek. -1-
g.+ ten yıḳılır 32/130
ġułp : Kulp. -1-
ġ. 17/71
ġułpłu : Kulplu, kulpu olan. -2-
ġ.+ ya 23/192
ġ. 17/114
ġułun : Gulun. DS; at ve eşek yavrusu. -2-
ġ. 17/21
ġułuz : Guluz, mide. DS; Göğüs Kamburluğu. -1-
ġ.+ una da 11/168
g̲úlüş - : Gülüşmek. -2-
g.- tüler 30/23
g.- üyüm 52/39
g̲úlüşül - : Gülüşülmek. Karşılıklı veya birlikte gülünmek. -1-
g.- ürdü 32/132
ġum : Kum. -12-
ġ.+ a 46/92
ġ. depesi 8/84
ġ. şiytanlarını 36/11
ġ.+ unan 5/59
ġ.+ uŋ 24/2, 24/15, 5/59
ġ. 24/15, 24/2, 46/92, 5/21
ġara ġ. 5/59
ġumandan : Kumandan, komutan. -1-
ġarnizon ġ.+ ıyıdı 28/6
ġumpir : DS; Patates. bk. **gúmpir, gúmpür, gümpir, k̲úmpür, kümpür** (diğer adları için bk.

patatis, patadis, patates, patatės, patatiz) -3-
ġ. 17/94, 45/78, 5/19
g̲úmpir : bk. **ġumpir** -2-
g.+ e 32/73
g. 32/72
g̲úmpür : bk. **ġumpir** -1-
g. 32/70
g̲úmüle - : Gümlemek. "Güm" diye ses çıkarmak. -1-
g.- miş te 11/132
g̲úmüş : Gümüş-2-
g. ġuşaḳ ġuşadıłłardı 16/26
g. 23/19
ġun : bk. **g̲ún** -1-
ġ.+ únde 5/35
g̲ún : Gün. bk. **g̲ú:n, ġun, g̲úŋ, gün, ḳ̲ún** -228-
g.+ de 23/92, 25/106, 25/120, 28/81, 30/38, 32/143, 40/28, 40/51
bír g.+ de 27/21
eski g.+ de 15/23
o g.+ de 39/40, 55/80
bu g.+ den 36/15
o g.+ den 1/3, 23/72
g. de 53/88
ertesi g. de 15/71
irtesi g. de 9/84
g. do:v̇madan 8/43
g. do:v̇madıḳ̲ 8/42
g.+ dür 11/28
g.+ e 14/8, 55/98
beş g.+ e 7/178
bu g.+ e 10/21, 25/5
geçmiş g.+ e 11/26
ġırḳ̲ g.+ e 19/61
irtesi g.+ e 14/12
üç g.+ e 7/178
o g.+ ḳ̲ú 22/23
g.+ lerinde 48/43
g.+ ner 11/178, 30/30, 6/52
datłı g.+ ner 23/180
ėyi g.+ ner 3/58
g.+ nerde 30/30
şu g.+ nerde 15/23
g.+ neri 30/30, 44/65, 53/81
pėrşenbe g.+ neri 39/94
g.+ nerimiz 24/13
o g.+ nerimiz 24/27
g.+ nerimizde 14/24
geşlik g.+ nerimizde 25/109
şu g.+ nerimize 20/41
gençlik g.+ nerini 25/108
gerdek g.+ ú 11/77
g.+ úmüzde 45/13
o g.+ uŋ be:yirinde 49/8
bazar g.+ ü de 53/61
irtesi g.+ ü de 14/48
nebet g.+ ü de 16/83
g.+ ü 14/39, 23/88, 27/56, 33/15, 53/93, 53/94
başłama g.+ ü21/32
bayram g.+ ü 49/83
bazar g.+ ü 27/57, 39/97, 39/98, 39/99, 53/62, 53/63
cuma: g.+ ü 27/56, 39/96, 39/98, 53/146
cumártesi g.+ ü 53/61
ertesi g.+ ü 14/54
irtesi g.+ ü 14/45
pazar g.+ ü 14/38
yaz g.+ ü 17/36
iyi g.+ üdü 16/37
g.+ üm 52/13
g.+ ümde 32/43
g.+ ümü 26/49
g.+ ümüş 26/101
g.+ ümüz 16/102, 18/18, 18/19, 25/106, 52/101
o g.+ ümüz 16/37
şu g.+ ümüzde de 45/76
g.+ ümüzde 33/11, 33/16, 33/23, 33/25, 33/4, 33/8, 55/71
g.+ ümüzdeki 30/24
g.+ ümüzü 32/51
g.+ ünde 32/133
ök̲úzleriŋ g.+ ünde 16/52
yaz g.+ ünde 13/16, 23/142, 23/145
g.+ üne 24/28, 24/5, 24/53, 29/102
o g.+ üŋ de 49/138
g.+ üŋ 14/9, 40/6
bo g.+ üŋ 4/6
ėrtesi g.+ üŋ 14/11

o g.+ üŋ 40/38
g.+ üyse 53/106
g. 1/104, 11/142, 11/148, 11/25, 11/59, 13/34, 14/10, 14/42, 14/7, 14/9, 15/34, 15/36, 15/69, 16/16, 16/82, 2/15, 2/150, 2/21, 21/31, 22/1, 23/11, 23/119, 23/12, 24/15, 24/21, 25/117, 3/150, 32/144, 33/55, 36/41, 39/33, 39/35, 39/79, 40/10, 40/11, 40/49, 40/51, 40/62, 40/63, 41/19, 44/47, 45/49, 45/50, 46/62, 48/74, 49/137, 49/146, 49/66, 50/107, 51/43, 51/44, 51/63, 51/64, 51/74, 51/75, 51/89, 52/49, 52/60, 52/61, 53/105, 53/107, 53/166, 53/176, 53/61, 53/87, 53/93, 6/25, 6/30, 7/164, 7/176, 9/76
fełan g. 14/76
fiłan g. 21/30, 21/32
gelecek g. 23/16
ġına giceliki g. 14/51
hanġĭ g. 15/69
haŋġı g. 9/78
her g. 27/65, 39/78, 39/79
ikṵ g. 11/25
iyi g. 13/1
ḳótü g. 13/1
o g. 11/148, 14/45, 2/65, 6/51, 9/86

gṵŋ : bk. **gṵn** -1-
üç g. oŋce 4/5

gṵna:mı : Günahımı. (< günah+ı+m+ı) günah -1-
g. 8/128

gṵna:nı : Günahını. (< günah+ı+n+ı) günah -1-
g. 8/125

gṵnaı : Günahı. (< günah+ı) günah -1-
g. da 8/123

gṵnaşa : bk. **gṵnaşı** -2-
g.+ dan 45/19
g. 52/57

gṵnaşa: : bk. **gṵnaşı** -1-
g. 52/60

gṵnaşı : *zarf* Günaşırı. Bir gün ara ile, iki günde bir. bk. **gṵnaşa, gṵnaşa**: -3-
g.+ ydı 52/60, 52/61
g. 52/57

gṵnaşıḳ : Günâşık, ayçiçeği. bk. **günaşık** -2-
g. 53/200, 8/60

ġundaḳ : Kundak. -1-
ġ.+ łar 25/207

gṵndoğdu : *zarf* Gündoğdu. Güneneşin doğma zamanı, sabah vakti. -1-
g.+ da 1/106

gṵndoğu : Gündoğu, doğu yönü. -1-
g.+ sundaydı 31/12

gṵndoğu : Gündoğu, doğu yönü. -1-
g.+ sunda 31/5

gṵndüz : *zarf* Gündüz. -4-
g. 7/163
gice g. 22/11, 24/84, 7/115

gṵndüzü : *zarf* Gündüz, gündüz vakti. -1-
g. 31/40

gṵneş : Güneş. -9-
g.+ e 32/225
g.+ te 16/100, 49/60
g.+ ten 46/7
g. 13/56, 26/94, 3/182
doṿan g.+ e 3/181

gṵney : Güney, güney yönü. -6-
g. doğuya 10/15
g. doṿu 10/6
g.+ inde 53/12, 53/15
g. 50/118, 53/12

gṵnnúk : bk. **gṵnnük** -1-
g. 42/26

gṵnnúḳ : bk. **gṵnnük** -4-
g. 44/32, 45/59

gṵnnük : Günlük. bk. **gṵnnúk, gṵnnúḳ, gṵnnük** -6-
g. 11/191, 25/118, 25/121, 44/35, 44/37, 53/150

gṵnnük : bk. **gṵnnük** -2-
g. 52/47, 52/80

gṵnnükçü : Günlükçü, gündelikçi. -1-
g.+ nerinen 2/14

ġunuş - : bk. **ġonuş -** -2-
ġ.- ułurdu 3/21
ġ.- uruz 32/55
g̱úp : bk. **k̦úp** -1-
topraḳ g.+ ümüz 16/37
ġupa : Kupa, çay bardağı. DS; bardak. -3-
ġ. da 8/6
ġ.+ yĭdı 32/81
ġ. 8/7
g̱úpre : Gübre. -15-
o g.+ leri 1/39
dap g.+ miŋ 27/16
g.+ si 1/37
g.+ sinĭ 28/30
g.+ yi 17/56, 28/31
g.+ yinen 5/20
g.+ ynen 5/22
g. 1/37, 17/55, 27/16, 28/29, 50/150
g̱úpreli : Gübreli, gübrelenmiş olan. -2-
g. 23/178, 50/150
ġur - : Kurmak. -20-
ġ.- aca:dı 31/39
düzen ġ.- acaḳ 39/25
ġ.- ałłardın 23/20
ġ.- an 35/2
ġ.- ar 27/26
ġ.- duḳtan 5/11
ġ.- dum 48/15
ġ.- duŋ 51/40, 6/56
ġ.- madı 31/39
ġ.- muş 10/12, 49/93
ġ.- muşłar 32/3
aşevi ġ.- muşłar 8/25, 8/27
k̦óy ġ.- muşłar 26/18, 26/22
ġ.- ułłardı 51/40
zoba ġ.- úyuruz 45/72
g̱úr : Gür. Boḷ ve güçlü olarak çıkan veya fışkıran. -3-
g̱úr g̱úr g. aḳTı 16/90
g̱úr g. g̱úr aḳTı 16/90
g. g̱úr g̱úr aḳTı 16/89
ġura:nı kerim : Kur'an-ı Kerim. bk. **ġuranı kerim** -2-
ġ.+ i 7/173
ġ. 26/123
ġuranı kerim : bk. **ġura:nı kerim** -4-
ġ.+ de 49/145
ġ.+ i 26/123, 49/145
ġ. 26/123
ġuraḳ : Kurak. -6-
ġ. sene 48/84
ġ. 50/116, 53/81, 53/82, 8/82
ġuraḳłık : Kuraklık. bk. **ġuraḳłıḴ** -1-
ġ. senesi 53/193
ġuraḳłıḴ : bk. **ġuraḳłık** -2-
ġ. ołmuş 38/3
ġ. ołuncu 38/3
ġuran : Kur'an. bk. **ġıvran** -9-
ġ.+ a 30/49, 45/5, 45/64, 52/14
ġ. ġursu 46/79, 50/39
ġ. oḳułlar 23/1
ġ. oḳumazımış 44/25
ġ. 53/79
ġurban : Kurban. -20-
ġ. bayramında da 29/57
ġ. bayramı 20/61
ġ.+ da 52/100
ġ.+ ım 12/67
ġ.+ ĭnı 29/57
ġ.+ ıŋ 23/65
ġ. kesellerdi 33/20
ġ. keseller 23/65
ġ. k̦eseller 20/61
ġ. kesileymişimiş 32/201
ġ. kesilirmiş 32/200
ġ.+ narın 25/198
ġ.+ narını 29/59
ġ. ołam 11/220
ġ. 32/204, 33/20, 52/100, 52/7, 52/9
ġurdała - : Kurdalamak. DS; karıştırmak, dokunmak, yoklamak. -1-
ġ.- ma 31/51
ġurdele : Kurdele. -1-
ġ.+ ler 52/73
ġurçałıḴ : Kurçalık/Gurçalık. -bitki adı- (< kuru çalı ?) -1-
ġ. 23/107
ġurma : -1-
basḳı ġ. 54/4
ġurna : Kurma, kurmak işi. -1-
ġ.+ łı 13/25

ġurnaz : Kurnaz. -1-
ġ.+ ımış 1/44
ġurs : Kurs. -4-
ġ.+ u 26/125
ġuran ġ.+ u 46/79, 50/39
şóför ġ.+ u 22/2
ġúrsel : Gürsel. (kişi soyadı) -1-
cemał g. 28/6
ġurşun : Kurşun. -5-
ġ. 37/4, 55/57, 6/37
ġurt (I) : Kurt. Köpekgillerden, Avrupa, Asya ve Kuzey Amerika'da yaşayan, postu gri sarı renkli, yırtıcı, etçil memeli hayvan. -6-
ġ.+ tan 7/32
ġ.+ unan 17/67, 40/72
ġ. 17/67, 17/68
ġurt (II) : Kurt. Yumuşak vücutlu, uzun gövdeli, omurgasız, bacaksız, ayaksız veya çok ilkel ayaklı küçük hayvan. -1-
ġ. 5/22
ġurtar - : Kurtarmak. -4-
ġ.- dı 1/19
gelin ġ.- ılır 9/85
ġ. 2/32
ġurtuł - : Kurtulmak. -4-
ġ.- aydım 7/51
ġ.- duŋ 32/115
ġ.- ułłardın 23/175
ġ. 23/60
ġurtułaġał - : Kurtulakalmak. Üzüntü, sıkıntı, tedirginlik veren bir durum ortadan kalkmak veya azalmak, rahata kavuşmak. -1-
ġ.- dı 34/28
ġuru - : Kurumak. -15-
ġ.- du 1/7, 1/76, 28/14, 28/18, 49/107
ġ.- duḳtan soŋra 28/14
ġ.- mâya 32/33, 32/34
ġ.- muş 51/110
ġ.- rdu 1/39, 2/132, 51/89
ġ.- yacaḳ 16/100
ġ.- yuncu 18/40, 32/35
ġuru : Kuru, kurutulmuş, kurumuş. -24-
ġ. dołma 13/73
ġ. fasille de 9/68
ġ. fasilledir 32/17, 47/8
ġ. fasille 26/39, 29/26, 48/71, 48/73, 53/114
ġ. fasúlle 27/138
ġ. fasúlye 55/66
ġ.+ łarımız 14/14
ġ. peynir 39/70
ġ. topra: 34/11
ġ.+ yıḳan 49/114
ġ. 1/30, 1/37, 1/90, 19/52, 19/54, 32/81, 39/40, 55/125, 55/126
ġurucu : Kurucu. -2-
ġ.+ su 48/11
ġ. 48/9
ġurud - : Kurutmak. -11-
ġ.- ułlar 14/44
ġ.- ułłar 25/71
ġ.- ułudu 14/106
ġ.- ur 13/145, 25/64, 25/72
ġ.- urduḳ 14/18
ġabaḳ ġ.- urduḳ 14/18
ġ.- uruz 1/91, 13/145
ġurug : Kuru. -1-
ġ. boyakła:r 52/77
ġuruł - : Kurulmak. Kurma işine konu olmak veya kurma işi yapılmak. -11-
ġ.- an 49/114
ġ.- du 52/8
ġ.- duunu 18/4
ġ.- mad̆an 5/10
ġ.- muş 10/5, 25/15, 30/4, 43/40
ġ.- uşu 10/18
ġurułuş : Kuruluş, kurulma işi. -12-
ġ.+ u 2/2, 2/4, 30/2, 48/2, 8/14, 8/4, 26/10
ġ.+ unu 17/5, 18/3, 25/13
ġ. şekli 36/6
ġurup : Grup. -2-
aşḳıya ġ.+ u 10/9
ġ. 10/9
ġururłan - : Gururlanmak, gurur duymak. -1-
ġ.- dım 8/42

ġuruş : Kuruş. Liranın yüzde biri değerinde Türk parası Kuruş. -3-
ġ. 2/149, 39/116, 40/23
ġuruTma : Kurutma, kurutmak işi. -1-
ġ.+ sı 14/43
ġurutuł - : Kurutulmak, kurutma işi yapılmak. -1-
ġ.- ur 9/37
ġuruyemiş : Kuru yemiş. Fındık, fıstık, leblebi gibi yemek dışında yenilen yiyecekler. -1-
ġ. 27/78
gusḳun : Guskun. DS; hayvan semerinin öne kaymaması için kuyruğun altından geçirilerek bağlanan enli kayış. -1-
g. 17/26
ġusur : Kusur. -2-
ġ.+ a baḳma 3/76
ġ.+ a 3/42
ġuş : Kuş. -11-
ġ.+ a 55/160
ġ. ġonmuş 38/23
ġ.+ ław 11/215, 18/40
ġ.+ ławı 3/84
ġ.+ tan 7/32
ġ. 23/124, 23/34, 38/23, 38/24, 6/45
ġuşad - : Kuşatmak. Bele sarılıp bağlanan şeyleri başkasının beline bağlamak. -1-
gümüş ġuşaḳ ġ.- ıłardı 16/26
ġuşa:ne : Kuşane, küçük tencere. -1-
ġ. 11/193
ġuşa:ŋ : Kuşağın. (< kuşak+ın) bk. **ġuşaḳ** -1-
ġ. 16/42
ġuşa͡ı : Kuşağı. (< kuşak+ı) bk. **ġuşaḳ** -1-
ġ. 44/56
ġuşaḳ : Kuşak. -6-
gümüş ġ. ġuşadıłardı 16/26
ġ. Ta 16/41
ġ. 17/62, 44/56, 55/11, 55/12
ġuşan - : Kuşanmak. -7-
ġ.- aca:nı 14/40
ġ.- ır 32/98
ġ.- ırdı 55/12
giyinir ġ.- ırdı 14/41
ġ.- ırdıḳ 16/41
ġ.- saŋ 31/55
ġuşat - : Kuşatmak, kuşanma işi yapılmak. -1-
ġ.- tıḳ 31/57
ġuşłuḳ : Kuşluk, kuşluk vakti. -2-
ġ. 1/84, 11/187
ġuşurġu : bk. **ġu:şurġu** -2-
ġ. 11/47
bu ġ. 12/81
g̱út - : Gütmek. bk. **güt-** -27-
g̱óyun g.- ellerdi 18/38
ġoyun g.- ellerimiş 51/101
g.- en 46/7
cúlük g.- er 27/125
g.- erdi 18/27, 26/31, 42/57
ġoyun g.- erdi 42/56
g.- erdik 42/58
g̱úzu g.- erdik 32/164, 33/52
g.- erdim 2/15
g.- eriz 15/50
ġoyun g.- meye 48/78
g.- müş 26/76
g.- tük 2/53
ġoyun g.- tük 42/56
g̱óyun g.- tük 13/1
ġuzu g.- tük 13/1, 46/4
g̱oyun da g.- tüm 13/10
ġoyun g.- tüm 5/32
ġuzu da g.- tüm 13/10
g.- tü͡ü zaman 17/68
g.- ü͡yor 13/14
g̱út - : Gütmek. İpleri boyamaya hazır hale getirmek. -1-
ipleri g.- er 32/168
ġutłŭ : Kutlu. -2-
ġ. ossuŋ 25/159, 25/169
ġutu : Kutu. bk. **güdú** -6-
ġ.+ yu 32/155
ġ. 28/84
şam ġ. da 14/165
şam ġ. 14/165, 14/165, 14/165
g̱úve : Güveyi. -3-
g.+ niŋ 23/15
g.+ ye 14/69

g. 14/68
g̱úven - : Güvenmek. -3-
g.- dim 7/71
g̱úvennik : bk. **g̱úv̇ennik** -1-
g.+ te 16/29
g̱úv̇ennik : Güvenlik. bk. **g̱úvennik** -2-
g.+ i de 41/5
g. 41/6
g̱úvetli : Kuvvetli. -1-
g. 53/48
g̱úvey : Güveyi. -2-
g. ġatımı 9/93, 9/94
ġuv̇v̇etli : Kuvvetli. -1-
ġ. 4/17
g̱úvvetli : Kuvvetli. -2-
g. 53/48, 53/49
ġuy - : bk. **ġoy-** -11-
ġ.- ałłardı 55/10
ġ.- ałłarıdı 32/179
ġ.- amazsaŋ 2/147
ġ.- ar 32/128, 39/117, 45/56
ġ.- ardıŋ 51/43
ġ.- arım 8/131
çay ġ.- arız 11/156
ġ.- ułurdu 55/122
ġuyma: : Guymağı. (< guymak+ı) bk. **ġuymaḳ** -2-
ġ. 17/83, 9/44
ġuymaı : Guymağı. (< guymak+ı) bk. **ġuymaḳ** -1-
ġ. 17/81
ġuymaḳ : Guymak. (yemek adı) -6-
ġ. 15/25, 15/53, 17/80, 17/84, 39/71, 9/44
ġuynu : Kuynu. DS; sinsi, içinden pazarlıklı. bk. **ġuynu ġuynu** -3-
ġ. 52/37, 52/38, 52/40
ġuynu ġuynu : Kuynu kuynu, sessiz sessiz, sakince. (ikileme) bk. **ġuynu** -1-
ġ. ġ. 52/35
ġuyruğu ölü : Kuyruğu ölü. Bir nakış modeli. -1-
ġ. 16/43
ġuyruḳ : Kuyruk. -4-
ġ.+ ları 16/25
ġ.+ u 38/25
ġ. 13/58, 53/129
ġuyruḳłu : Kuyruklu, kuyruğu olan. -1-
ġ. bamya 3/37
ġuyu : Kuyu. -63-
ġ.+ dan 11/161, 11/165, 13/28, 16/87, 17/22, 17/23, 2/11, 51/20
ġ.+ łar da 32/35
ġ.+ łar 11/123, 51/21, 53/177
ceyrannı ġ.+ łar 21/51
ġ.+ łardan 23/137, 53/186, 6/22
sondaş ġ.+ ları 21/48
yerałtı ġ.+ ları 32/36, 32/39, 38/48
yėrałtı ġ.+ ları 32/40
yirałtı ġ.+ ları 50/131
ġoparatif ġ.+ larımız 18/12
yėrałtı ġ.+ larına 32/9
ġ.+ larıŋ 51/24
derin ġ.+ larıŋ 8/89
ġ.+ nun 2/138
ġ.+ nuŋ 21/73
o ġ.+ nuŋ 23/161, 40/4
ġ. ołdu 1/11
ġ. örer 14/108
ġ.+ su 50/132, 51/22, 53/177
el ġ.+ su 21/48
sondaç ġ.+ su 13/27
yerałtı ġ.+ suna 32/14
ġ.+ sunuŋ 38/46
ġ. v̇urdum 28/100
ġ. v̇urduracam 21/52
ġ. v̇urdurdu 28/16
ġ. v̇urmadım 28/15
ġ. v̇uruv̇ur 28/14
ġ.+ ya 45/66
ġ.+ yu 49/97
o ġ.+ yu 48/16
issiz ġ.+ yumuş 40/4
ġ. 12/60, 2/136, 21/72, 23/160, 26/45, 3/220, 36/15, 40/4, 48/16, 50/131, 51/24
issiz ġ. 40/4
ḵór ġ. 40/4
uzun ġ. 20/42
ġuyur - : Koyurmak, koymak. -1-
ġ.- dułar 53/198
g̱úyüm : Güğüm. -2-
baḳır g.+ ler 33/7

g. 33/7
g̱úz : Güz, sonbahar. -4-
g.+ den 48/43
g. 13/60, 18/31, 9/7
g̱úzel : Güzel. bk. **g̱ózel, gözel, güzel** -54-
g. bir melmeketimiş 3/222
g. g̱úzel 3/137
dünya: g.+ i 3/187
g.+ imişimiş 44/7
dünya: g.+ iymiş 3/186
g.+ iynen 3/183
g.+ ler 3/93, 3/97
g. 12/20, 12/46, 12/75, 12/76, 13/49, 16/76, 18/60, 19/15, 19/49, 21/21, 3/170, 3/189, 3/223, 3/35, 3/65, 3/85, 3/94, 32/163, 32/2, 32/86, 36/20, 4/20, 40/28, 50/159, 50/163, 50/164, 50/60, 50/61, 53/123, 53/171, 53/175, 54/4, 7/42, 7/80, 8/98, 8/99, 3/189, 7/114
bi g. 19/48
çoḳ g. 16/69, 32/103
çoḲ g. 4/16
g̱úzel g. 3/137
g̱úzelce : *zarf* Güzelce. -1-
g. 12/72
g̱úzelçem : *zarf* Güzelce. -3-
g. 19/46, 19/47, 19/49
g̱úzelġışła : Güzelkışla. (yer adı) -1-
g.+ ya 28/3
g̱úzelḳışła : Güzelkışla. (yer adı) -1-
g. 27/2
g̱úzelleş - : Güzelleşmek. -2-
g.- di 3/25, 32/41
g̱úzile : Kuzine, kuzine soba. -1-
g. soba 32/114
g̱úzine : Kuzine, kuzine soba. bk. **g̱ózüne, g̱úzile** -1-
g. 24/65
ġuzu : Kuzu. bk. **g̱úzu, ġuzu**: -123-
ġ. da g̱úttüm 13/10
ġ. da 2/53
ġ. çobanı 18/22
ġ. g̱úttük 13/1, 46/4
ġ. haşłaması 9/48
ġ.+ ları 23/121
ana ġ.+ ları 2/66
ġ.+ larım 26/78
ġ.+ ların 4/30
ġ.+ m da 25/228
ġ.+ m 11/11, 11/121, 13/11, 13/126, 13/15, 13/63, 13/85, 16/10, 16/101, 16/104, 16/109, 16/28, 16/34, 16/39, 16/64, 16/9, 16/96, 19/22, 19/39, 20/1, 20/13, 20/15, 20/22, 20/3, 20/30, 20/35, 20/38, 20/4, 20/41, 20/43, 20/46, 20/47, 20/48, 20/5, 20/51, 20/54, 20/58, 20/7, 21/2, 21/28, 21/36, 21/37, 21/39, 21/45, 21/46, 21/68, 21/71, 21/80, 25/104, 25/123, 25/133, 25/140, 25/175, 25/230, 25/238, 25/24, 25/27, 25/36, 25/42, 25/54, 25/60, 25/67, 25/88, 25/97, 29/45, 29/48, 29/55, 29/78, 3/28, 3/4, 31/64, 45/24, 45/68, 45/74, 46/2, 52/122, 52/48, 52/80, 7/116, 7/131, 9/72
ġadın ġ.+ m 20/25, 20/40
hay ġ.+ m 14/149
ġ.+ nuŋ 13/17, 34/31
ġ.+ su 6/57, 8/111
ġ.+ sunu 13/17, 23/122
ġ.+ yu 15/33, 23/122, 25/89, 46/22, 9/47, 9/55
k̲órpe ġ.+ yu 34/29
ġ. 1/100, 15/2, 15/32, 15/38, 17/76, 17/77, 2/15, 27/132, 53/182, 9/54
o ġ. 23/119
g̱úzu : bk. **ġuzu** -3-
g. g̱úterdik 32/164, 33/51
bu g. 2/16
ġuzu: **:** bk**. ġuzu** -1-
hay ġ.+ m 25/13
ġuzu ġuła: : Kuzu kulağı. (bitki adı) -1-
ġ. 9/102
ġuzuła - : Kuzulamak, koyun yavrulamak**.** -8-
ġ.- dı 17/77
ġ.- r 15/37, 15/38, 17/76, 23/111
ġ.- rdın 23/112

ġ.- yıncı 15/32, 17/76
ġuzún : bk. **ġuzún** -2-
ġ. 25/120
g̱úzün : *zarf* Güzün. Güz mevsiminde, sonbaharda. bk. **ġuzún** -7-
g. 1/100, 12/76, 18/32, 2/117, 24/49, 26/25, 39/72
g̱úzünen : *zarf* Güz ile. Güz mevsiminin gelmesiyle. -1-
g. 37/16
gü : bk. **mı, mi, mu, mü** -2-
górdüŋ g. 11/100, 2/108
güdú : Kutu. bk. **ġutu** -1-
bir g. 31/56
güççü : bk. **gúççük** -1-
g. o:ğ̱lanıŋ 23/84
güççüaşłama : Küçükaşlama. (yer adı) -1-
g. 53/29
güççük : bk. **gúççük** -1-
g. 23/29
güççükaşłama : Küçükaşlama. (yer adı) -1-
g. 51/60
güçü: : Küçüğü. (< küçük+ü) bk. **gúççük** -1-
e:n g. 17/41
gümpir : bk. **ġumpir** -1-
g. 5/24
gün : bk. **gún** -9-
g.+ de 23/27
yaz g.+ ünde 20/40
g. 23/112, 3/150, 30/38, 37/43, 44/54, 51/7, 55/21
güna:m : Günahım. (günah+ı+m) günah -1-
g. 8/124
günaşı : Günâşık, ayçiçeği. bk. **g̱únaşıḳ** -1-
g. 17/92
günlük : Günlük, o günle ilgili. -2-
g. 32/118
g̱üreden : *zarf* Güreden, aniden. (yansılama sözcük) -1-
g. 37/14
güt - : bk. **gút -** -2-
g.- üyü 39/2
ġoyun g.- üyüyü 39/51
güve : Güveyi. -1-
o g.+ niŋ 23/14
güvenlig : Güvenlik. -1-
g. olaraḳ 41/2
güzel : bk. **g̱úzel** -2-
g.+ idi 53/171
g. 49/56
güzelġışła : Güzelkışla. (yer adı) -1-
g. 28/3
ğ̊ardaş : bk. **ġardaş** -2-
yidi ğ̊.+ łar 14/167
yidi ğ̊.+ łarı 14/167
ğ̊e:l - : bk. **gel-** -1-
askere ğ̊.- dik 22/18
ğ̊eçir - : bk. **geçir-** -1-
ğ̊.- di 25/115
ğ̊el - : bk. **gel-** -5-
ałdı ğ̊.- di 31/56
iletti ğ̊.- di 23/184
bura ğ̊.- ince 24/28
boyaçı ğ̊.- irdi 29/94
suya ğ̊.- irdik 23/201
ğ̊e̊l - : bk. **gel-** -1-
bura ğ̊.- dik 24/32
ğ̊etir - : bk. **getir-** -3-
su ğ̊.- idik 24/9
piriç ha:line ğ̊.- irdik 25/34
üstüne ğ̊.- irdik 25/124
ğ̊ıt - : bk. **git-** -3-
eve ğ̊.- elim 31/64
doḳtura ğ̊.- eriz 24/54
yire ğ̊.- meŋ 29/121
ğ̊ít - : bk. **git-** -3-
eḳíne ğ̊.- ellerdi 29/84
ğ̊.- erdik 24/36
askere ğ̊.- miş 23/154
ğ̊ice : bk. **gice** -1-
ġına ğ̊.+ si 23/13
ğ̊ól : bk. **g̱ól** -1-
o ğ̊.+ de 18/40
ğ̊u:n : bk. **g̱ún** -2-
iki ğ̊. 25/228
iki˘ ğ̊. 31/46
ğ̊ú:n : bk. **g̱ún** -1-
yirmi˘ ğ̊.+ de 23/91
ğ̊ún : bk. **g̱ún** -2-

o ğ. 23/15, 23/23

ğun : bk. **gún** -2-
irtesi ğ. 14/11, 21/42

ğún : bk. **gún** -8-
ałtı ğ. 23/11
bi ğ. 47/14
bi ğ.+ de 15/10
bu ğ.+ ümüze 29/110
çarşamba ğ. 15/70
ikincisú ğ. 24/21
irtesi ğ. 14/33
pazartesi ğ. 26/107

ğuyu : bk. **ġuyu** -1-
su ğ.+ łarını 48/8

ğuyu : bk. **ġuyu** -1-
su ğ.+ łarı 48/7

ğün : bk. **gún** -1-
bu ğ.+ nerden 25/5

ğün : bk. **gún** -2-
elli˚ ğ. 51/74
o ğ. 23/20

H/ḫ

ha : bk. **ha**: -22-
h. 11/4, 25/226, 25/234, 29/107, 31/11, 34/27, 39/34, 4/32, 46/14, 46/72, 47/27, 49/100, 49/14, 49/56, 49/75, 50/127, 50/16, 50/18, 50/26, 50/62, 50/82, 50/88

hâ : bk. **ha**: -4-
h. 14/63, 14/76, 14/79, 46/52

haá: : bk. **ha**: -1-
h. 2/10

haba : Haba. DS; çözgüsü kıl, atkısı yün ipliğinden dokunan kilim. -9-
h.+ łar 1/120
h.+ ya 16/98
doḳuma h.+ ya 16/98
h. 1/120, 25/141, 25/144
ġıł h. 25/141
o h. 25/145

habar : Haber. bk. **haber** -7-
h.+ ı 46/41
h.+ ımız 23/194, 55/1
h.+ ıŋ 2/24
h. virecá:sek 16/7
h. virir 38/21
h. 42/52

habarcı : Haberci, ulak. -1-
h. 38/25

haber : bk. **habar** -6-
h.+ e góre 11/155
h.+ i 14/75, 32/91
h.+ im 37/47
h.+ iŋ 7/127
h.+ leri 28/43

hac : Hac. İslam'ın beş şartından biri olan, Müslümanlarca zilhicce ayında Mekke'de yapılan Kâbe'yi ziyaret ve tavaf ibadeti. -1-
h.+ a 46/54

hacer : Hacer. (kişi adı) -2-
h. 23/78, 51/65

hacı : Hacı. 1. Din buyruklarını yerine getirmek için hacca gitmiş Müslüman. 2. Hacı olmak için birtakım ibadetler yapmak üzere gidelen yer. bk. **hacĭ, ha**:**jı** -27-
h. leylekler 51/98
h. leylek 51/99
h.+ m 3/46
bu h.+ nıŋ 23/162
h.+ ya 44/23, 44/24, 44/26, 44/36, 51/63, 52/32, 52/33
h. 1/101, 3/44, 40/6, 41/20, 46/52, 46/58, 46/59, 46/93, 50/112, 50/113, 50/30, 50/84, 51/50, 55/60

hacĭ : bk. **hacı** -1-
h. 16/1

hacıłı: : Hacılığı. (< hacılık+ı) bk. **hacıłıḳ** -1-
h. 44/24

hacıłıḳ : Hacılık, hacı olma durumu veya hacı olmak için yapılan başvuru. -1-
h. 46/60

hadi : bk. **haydi** -5-
h. git 17/47
h. 3/58, 32/128, 7/121, 7/123

ha: : Ha/ha:. 1. *ünlem* İstek uyandırmak için kullanılan bir söz. 2. *ünlem* Şaşma anlatan bir

söz. 3. *ünlem* Dikkat çekmek, uyarmak için kullanılan bir söz. 4. *ünlem* Bir şeyin birdenbire hatırlandığını veya kavrandığını anlatan bir söz. 5. *bağlaç* Tekrarlanarak kullanıldığında eşitlik anlamı veren bir söz. 6. *bağlaç* Bazen tekrarlanan bir emir kipinin tekrarları arasında yer alarak fiil ile anlatılan işin uzadığı ve bundan bıkıldığı bildirilir. 7. Evet. 8. Soru bildiren bir söz. bk. **ha, hâ, haá:, há:, hâ:, hı, hıâ:, hı:, he** -37-
h. 10/17, 12/23, 17/83, 2/136, 2/140, 2/81, 29/59, 29/6, 3/222, 30/5, 31/34, 32/158, 34/4, 38/15, 38/21, 38/44, 42/22, 42/44, 43/41, 45/64, 48/69, 49/26, 49/9, 50/121, 50/123, 50/129, 50/177, 53/112, 53/156, 53/34, 53/43, 53/66, 53/85, 6/55, 7/32, 7/33, 8/3

há: : bk. **ha**: -1-
h. 2/9

hâ: : bk. **ha**: -7-
h. 14/26, 14/63, 14/76, 21/28, 38/2, 38/4, 46/61

ha:di : bk. **haydi** -1-
h. 2/52

ha:dim : Hadim. (yer adı) -1-
h. 53/100

ha:fız : Hafız. bk. **hafız** -5-
h. 30/10, 46/78, 46/81, 50/41, 50/43

ha:fıza: Hafıza, bellek. bk. **haFıza** -1-
balıĶ h.+ ıyım 4/5

ha:h : bk. **hah** -3-
h. 25/16, 32/58, 49/46

ha:ḫ : bk. **hah** -1-
h. 32/204

hâ:h : bk. **hah** -1-
h. 32/75

ha:jı : bk. **hacı** -1-
h.+ dan 31/68

ha:l : Hâl. bk. **ha:ł, hał** -12-
h.+ e 46/6
h.+ imiz 27/68
h.+ imizde 46/21
h.+ imize 50/115
h.+ inde 26/28, 53/189
góçebe h.+ inde 26/13
h.+ ine 45/47, 53/169, 25/34
h.+ ini 7/98

ha:ł : bk. **ha:l** -1-
h.+ de 45/28

ha:Íla : *zarf* Hâlâ bk. **ha:le, ha:len, ha:liˇya, ha:liya, ha:yÍla:, hayła:** -7-
h. da 53/160
h. 1/75, 39/104, 49/105, 49/58, 53/162, 53/182

ha:le : bk. **ha:Íla** -1-
h. 5/48

ha:len : bk. **ha:Íla** -1-
h. 22/3

ha:liˇya : bk. **ha:Íla** -1-
h. da 8/8

ha:liya : bk. **ha:Íla** -1-
h. 6/10

ha:ne : Hane. -17-
h.+ de 39/108
h.+ niŋ 26/14, 39/38
h.+ yimişimiş 36/13, 51/49
h. 23/159, 26/10, 26/13, 26/14, 26/21, 26/62, 36/14, 40/17, 51/49

ha:riç : Hariç -4-
h.+ i 36/33
h. 43/11, 43/24, 43/47

ha:riĺka : Harika, güzel. -1-
h. 50/178

ha:riye : Hayriye. (kişi adı) -1-
h. hałam 11/180

ha:sıłat : Hasılat, ürün. -1-
h.+ ı 1/25

ha:tun : Hatun, eş. -1-
h. 11/73

ha:yır : bk. **hayır (II)** -1-
h. 48/19

ha:yÍla: : bk. **ha:Íla** -1-
h. da 48/57

haçłıḳ : Harçlık. -1-
h. virir 39/116

hafız : bk. **ha:fız** -1-
h. 50/44

haFıza : bk. **ha**:**fıza** -1-
h. da 34/20
hafif : Hafif. -1-
h. 9/58
hafta : Hafta. bk. **afta**, **ḫafta, haftı** -8-
h.+ da 12/73, 23/97
h.+ nıŋ birinde 3/124
h.+ nıŋ 3/130
h. 15/68, 53/176, 7/174
bil h. 14/69
ḫafta : bk. **hafta** -2-
bir ḫ. 3/56, 3/57
haftı : bk. **hafta** -1-
bir h. 13/34
hah : Hah. 1. Olması istenen veya beklenen bir şey olur olmaz duyulan sevinci ve onama duygusunu anlatan bir söz. 2. Evet. bk. **ha**:**h, ha**:**ḫ, hâ**:**h, haḫ, hâh** -8-
h. 25/88, 27/17, 29/82, 32/81, 38/60, 43/31, 49/118, 8/48
haḫ : bk. **hah** -1-
h. 38/33
hâh : bk. **hah** -3-
h. 14/30, 25/179, 25/19
haḳ : Hak. -7-
söz h.+ ı 39/105, 39/94
h.+ ım mar 3/8
ġoŋşu h.+ ı
o h.+ ımı 3/8
h.+ ını 23/183
h. 30/36
haḳından gel- : Hakkından gelmek. -3-
h. g.- dim 7/147
h. g.- emiyirik 55/17
h. g.- ir 37/53
haki:**ki** : Hakiki, niteliği değişmemiş, aslına uygun olan. -1-
h. 32/201
haḳḳa:**ri** : Hakkâri. (yer adı) -1-
h.+ ye 37/2
haḳḳattán : *zarf* Hakikaten, gerçekten. -1-
h. 30/33
haḳḳattán : *zarf* Hakikaten, gerçekten. -1-
h. 17/3
haḳḳında : *zarf* İlgili olarak, üzerine. -1-
h. 12/5
haḳłı : Haklı. -2-
h. haḳsız 14/144
h. 14/145
haḳsız : Haksız. -1-
haḳłı h. 14/144
hał : bk. **ha**:**l** -3-
h.+ de 32/105
h.+ leri 3/53
h. 1/63
hała : Hala, babanın kız kardeşi. -15-
h. dayı çocuḲları 14/85
ha:riye h.+ m 11/180
şerife h.+ m 11/97
h.+ mgil 14/110
bu ayten h.+ mıŋ 11/66
h. o:łu 25/212
h.+ sınıŋ 11/65
h.+ ya 39/16
h.+ yıŋ gelini 23/42
h. 1/97, 11/64, 23/69
ayten h. 11/170, 11/207
hała:**ŋ** : Halanın. (< hala+n+ın) bk. **hala** -1-
h. 11/180
hałał : Helal. bk. **hełal** -1-
h.+ ıdı 16/96
hałat : Halat. -2-
h.+ ınan 2/27
h. 2/27
hałbusem : *bağlaç* Halbuse, hâbuki. -1-
h. 28/31
halep : Halep. (yer adı) -2-
h.+ ten 39/7
h. şehri 53/9
haleybe : Haleybe, heybe. -1-
h.+ ye 33/17
hałı : Halı. -54-
h. da 29/13
h. doḳuduḳ 24/58
h. doḳułłardı 19/2
h. doḲułłardı 15/56
h. doḳuma 25/52
h. doḳuruz 25/50
h. doḳur 24/62

h.+ łar 11/34, 12/34
bu h.+ łarı 13/53
şu h.+ łarımızın 13/40
h.+ nıŋ 17/74, 25/144, 32/175
h.+ sı 33/2
daban h.+ sı 33/5
maḳíne h.+ sı 9/10
yir h.+ sı 14/22
h.+ sına 29/14
cehiz h.+ sını 19/5
h. tipi 12/21
h. türü 19/11
şu h.+ ya bindi 11/35
h.+ ya 12/52
h. yapałłardı 18/49
h.+ yı 25/96, 55/104
h.+ ynan 7/191
h. 11/46, 12/41, 12/43, 12/52, 14/25, 14/27, 15/56, 17/74, 18/47, 19/9, 20/50, 23/5, 23/7, 25/96, 29/13, 52/3, 52/4, 55/77, 55/78, 9/11, 9/30
ḳırmızı h. 12/38

hałıcı : Halıcı, halı dokuyan veya satan kimse. -1-
h. 17/74

hałi˘ł : Halil. (kişi adı) -2-
h. 2/40, 2/44

halita : Halita. Bir çocuk oyunu. -2-
h. oynałlardın 23/82
h. oynarḳa 23/84

hałḳ : Halk. -6-
h. arasında 1/2
h.+ ı da 38/30
h.+ ı 4/8
h. oyunnarı oynanırdı 16/68
h. 38/47
yabancı h. 4/8

hałḳa : Halka. ZTS; Harman yerine daire biçiminde dökülen ekin. -9-
yuvarłaḳ h. yapałłarıdı 49/46, 49/47
h.+ nıŋ 2/96
h. yapılır 2/96
h. 1/104, 2/86
h. 49/65
o h. 49/65

hałkıya : Halkaya. (< halka+y+a) bk. **halḳa** -1-
h. 2/102

hałkıyı : Halkayı. (< halka+y+ı) bk. **halḳa** -1-
o h. 2/101

hałli : Halil (kişi adı) -1-
h. dayımıŋ 53/124

hałlikler : Haliller. (aile adı) -1-
h.+ in 52/22

hałliḳler : Haliller. (aile adı)-1-
h.+ e 52/31

hałlit - : Halletmek. -2-
h.- erim 1/67
h.- miş 1/68

hałva : bk. **helva** -1-
h.+ ŋ 25/171

ham : Ham, olgunlaşmamış. -1-
h. 34/29

hamam : Hamam. -11-
resmi: h.+ a 14/71
h.+ da 9/80
h.+ dan 14/69
h.+ ı 10/12
o h.+ ı 14/44
ġına h.+ ına 14/52
h.+ ını 14/51, 14/52
h. mar 8/46
h. 14/70, 9/79

ham bişmesi : Ham pişmesi. Büyümemiş karpuz, şalak. -2-
o h.+ ni 13/80
h. 13/80

hamt : Hamt, Tanrı'ya şükretme. -1-
h. ossuŋ 3/46

hamdi : Hamdi. (kişi adı) -4-
h. 44/11, 44/12, 44/3

hamır : Hamur. bk. **hamı̊r** -18-
h. aşı 15/21, 24/44
h.+ dan 15/21
h.+ ı oẏałałłarıdı 25/33
h.+ ı 13/87, 39/78, 45/8, 50/182, 55/68
h. topała: 15/21
h. yo:rułur 11/186
h. yuurduḳ 45/4
h. 24̄/44, 25/31, 50/182

topaḳ h. 15/21
hamṁr : bk. **hamur** -1-
h.+ ı 9/38
hamid -1-
sułtan h. ołaraḳ duydum 26/56
hamit : Hamit. (kişi adı) -1-
h. te 17/27
hamzade : bk. **emmiza**:**de** -1-
h. 2/39
hamza: : Hamza. (kişi adı) -2-
h. 11/97, 11/99
han : Han. Yol üzerinde veya kasabalarda yolcuların konaklamalarına yarayan yapı. -4-
h.+ da 32/143
h.+ ları 26/92
h.+ nar 32/143
h. 26/91
hancı : Hancı, han işleten kimse. -1-
h. 14/152
hanġı : Hangi. bk. **haŋġı** -10-
h. ma:zemeler 19/7
h. 25/204, 3/64, 38/5, 38/70, 39/4, 42/26, 42/27, 42/28
hanġĭ : bk. **hanġı** -1-
h. gún 15/69
hangí : bk. **hanġı** -1-
h. 50/53
hanġısı : Hangisi. bk. **haŋġısı** -3-
h.+ ndan 28/85
h. 28/85, 8/21
hanı : Hani. bk. **hani** -24-
h. 1/8, 11/78, 13/135, 13/51, 14/141, 17/111, 17/29, 17/77, 25/24, 28/9, 3/13, 3/216, 32/108, 32/155, 32/171, 4/11, 40/75, 49/73, 54/4, 55/1, 7/2, 8/26, 9/88
haní : bk. **hanı, hani** -5-
h. 11/20, 11/78, 20/18, 52/84, 55/14
hanım : Hanım, eş. -28-
o h.+ dan 31/50
h.+ ı 26/8, 41/26, 5/48, 50/106
bu h.+ ıła da 26/88
h.+ ım 21/17
h.+ ına da 23/71
h.+ ına 23/70, 37/44, 53/117
h.+ ınan 7/161
h.+ ını 29/18
h.+ ınıŋ da 23/9
h.+ ınıŋ 21/15
h.+ ıŋız 2/70
h.+ ıar 32/21, 5/49
h.+ ıarımız 32/168
h.+ ıarına 44/18
h. 28/20, 31/43, 31/44, 32/71, 50/106, 7/186
betül h. 3/195
hanımłıḳ : Hanımlık, hanım olma durumu. -1-
h. da 23/177
hani : Hani. bk. **haní**, **hanı** -28-
h. 1/69, 1/83, 11/115, 11/127, 11/128, 11/144, 11/146, 11/187, 11/51, 11/88, 12/33, 14/144, 14/94, 2/140, 21/30, 21/63, 30/42, 32/120, 32/123, 32/152, 32/203, 32/61, 45/80, 46/25, 52/107, 6/35, 7/43
haŋġı : Hangi. bk. **hanġı** -8-
h. gún 9/78
h. 19/43, 21/55, 23/152, 23/42, 37/7, 37/8
haŋġısı : Hangisi. bk. **hanġısı** -4-
h.+ nı 37/7
h.+ ysa 48/68
h. 2/147, 8/6
hap : Hap. Kolayca yutulabilmesi için toparlak duruma getirilmiş ilaç. -6-
h.+ ı 28/84
h.+ ınan 24/54
şu h.+ tan 28/84
h. ta 24/54
h. 15/62, 31/43
haraket : Hareket, davranış. -1-
h.+ i 3/32
harałda : bk. **hárałda** -3-
h. 34/16, 55/19, 8/87
hárałda : zarf Herh ālde. bk. **harałda, ḫarałda** -4-
h. 14/60, 14/64, 30/31, 32/179
ḫarałda : bk. **hárałda** -1-
ḫ. 17/6

haram : Haram. -4-
h. 3/7, 31/70, 5/49
harar : Harar. -1-
h. 30/21
hardał : Hardal. (bitki adı) -1-
h. 14/130
harç : Harç. Borç kelimesiyle birlikte kullanılarak ikileme oluşturan bir kelime; borç harç. -1-
borç h. 50/114
hareget it- : Hareket etmek, yola çıkmak. -1-
h. i.- mişler 42/3
harf : Harf. -1-
mors h.+ lerini 26/110
harıł harıł : Harıl harl, hızlı bir biçimde. (ikileme) -1-
h. h. 11/219
har
harım : Harım. -1-
h.+ łarda 25/69
hari:**ta** : Harita. -1-
h.+ da 53/23
harmał : bk. **harman** -1-
h. atıłır 2/103
harman : Harman. bk. **harmał** -21-
h.+ da 14/104, 45/47
h.+ dan 16/107
h. ġałdırdıḳ 42/56
h. ġałdırırdıḳ 23/134
h.+ ı 49/156
h.+ ımız 16/109
h.+ ımızı 23/139
h.+ ımızıŋ 16/107
h.+ ła 26/66
h. sürerdíḳ 49/44
h. zamanı 39/111
h. 2/103, 2/86, 25/126, 37/22, 45/41, 49/130, 49/131, 49/56, 49/64
harmancıłıḳ : Harmancılık, harmancının yaptığı iş. -1-
h. yaptıłar 32/44
harmanıımız : Harmanlığımız. (< harmanlık+ı+mız) bk. **harmannıḳ** -1-
h. 23/143
harmannıḳ : Harmanlık. -4-
h.+ da 23/172
h. iterdik 23/172
h.+ tan 23/203
h. 23/172
has : Has, özgü. -2-
h. yemeğí 25/31
h. 9/19
hasan : Hasan. (kişi adı) -4-
h. a:ğanıŋ 35/13
h. hüseyin 7/127
h. 3/56, 40/14
hasanoba : Hasanoba. (yer adı) -7-
h. 35/13, 36/32, 42/10, 42/5, 43/20, 48/33, 53/39
hasda : bk. **hasta** -2-
h. 53/77, 53/78
hasdała - : bk**. hastałan-** -2-
h.- dım 53/146
h.- r 34/10
hasdałanıvır - : Hastalanıvermek. -1-
h.- dım 11/28
hasdałıḳ : bk. **hastałıḳ** -2-
h. 27/112
hasım : Hasım. -3-
h.+ łarı 6/38
h.+ łarınan 6/51
o h.+ łarınan 6/50
hasımłıḳ : Hasımlık, hasım olma durumu. -1-
h.+ dan 1/55
hasır : Hasır. -3-
h.+ ıŋ 23/98
h. 23/96, 23/98
hasip : Hasip. (kişi adı) -1-
h. 10/2
hasta : Hasta. bk. **hasda** -3-
h.+ łarı 21/81
h. ołursa 7/98
h. 28/20
hasta:**ne :** Hastane. -6-
h.+ de 15/14, 31/2
h.+ miz 4/20
h.+ si 31/2
h. 24/16, 5/14
hastała - : bk**. hastałan-** -1-
h.- dıḳ 46/21

hasTałaa : Hastalığa. (< hastalık+a) bk. **h͡astalıḳ** -1-
h. 44/14
hastałan - : Hastalanmak. bk. **hasdała-, hastała-** -2-
h.- dım 28/80
h.- ırdı 23/137
hastałanıvir - : Hastalanıvermek. -1-
h.- di 23/145
hastałı: : Hastalığı. (< hastalık+ı) bk. **hastalıḳ** -1-
verem h. 15/64
hastałı:ma : Hastalığıma. (< hastalık+ı+m+a) bk. **hastalıḳ** -1-
h. 28/85
hastałıḳ : Hastalık. bk. **hasdałıḳ** -6-
h. 15/61, 15/64, 28/79, 29/124, 53/191
hastıyım : Hastayım. (< hasta+y+ım) bk. **hasta** -1-
h. 3/194
haşarı : Haşarı. -1-
h.+ yımış 8/123
haşhaş : Haşhaş. (bitki adı) -1-
h. 16/60
haşıła - : bk. **haşła-** -3-
h.- mazsaŋ eyer 9/69
h.- ŋ 9/69
h.- r 13/74
haşır : *zarf* Haşır haşır. -2-
h. h. gelirdi 1/12
haşir : Haşır. (kişi adı) -3-
h. 46/10, 46/13, 46/16
haşła - : Haşlamak. bk. **haşıła -** -6-
h.- łar 9/38, 9/39
h.- rız 11/14, 11/17, 11/29
haşłama : Haşlama. (yemek) -1-
ġuzu h.+ sı 9/48
haşłan- : Haşlanmak, haşlama işi yapılmak. -2-
o h. mışını 9/39
h. 9/39
haşłıḳ : Harçlık. -1-
h. vírillerdi 14/68
hat : Hat. -2-
botaş h.+ ındayıdım 46/51
yeşil h. 38/45
hata: : Hata. -5-
h. işledim 3/142
h.+ sı 53/205
h. yapmışsım 8/128
h. 53/198, 53/204
hatçă : Hatice. (kişi adı) -1-
h. abayı 16/1
hatçába: : Hatice abla. -1-
h. 16/1
hatın : Hatun. -1-
sỉna h. 3/106
hatır : Hatır. -4-
h.+ ıma 25/193
h.+ ımda 32/106
h.+ ımızda 12/24
h.+ ında 25/108
hatırła - : Hatırlamak. -2-
h.- dıŋ 25/236
h.- y͡ırım 34/17
hatibo:łu : Hatipoğlu. (aile adı) -1-
h. 25/7
hatip : Hatip. -1-
h.+ e 41/21
hatipli:ŋ : Hatipliğin. (< hatiplik+in) hatiplik -1-
h. 41/21
had : Had. -1-
h.+ inden 1/70
hattâa : bk. **hatta**: -1-
h. 37/33
hatta: : Hatta. (*zarf* ve *bağlaç*) bk. **hattâa, hattá:, hátta:, hatta:, hattíya** -12-
h. 1/25, 1/29, 1/44, 1/55, 1/71, 1/99, 10/6, 2/68, 37/26, 49/42, 52/53, 6/40
hattá: : bk. **hatta**: -1-
h. 3/52
hátta: : bk. **hatta**: -1-
h. 38/12
hátta: : bk. **hatta**: -8-
h. 21/43, 21/51, 26/14, 26/60, 34/29, 35/19, 37/11, 48/65
hattíya : bk. **hatta**: -1-
h. 5/20
hava : Hava. -18-
h. ałanına 51/67, 51/68

h.+ dan 23/178
h. deyişimi 39/28, 39/29
h.+ łar 12/10
h.+ nıŋ 46/10
h.+ sı 8/82
h.+ sını 53/152
h.+ ya 51/108, 51/98
h. 12/12, 12/14, 34/18, 51/96, 51/97, 53/151, 8/32

hava raporu : Hava raporu, hava durumu. -1-
h. r. 46/12

hava:dis : Havadis. -6-
h.+ i 42/64
h. 42/52, 42/53, 42/54

hava:li : Havali, yöre. -3-
túrkmen h.+ si 43/22
bu hoTamış h.+ sine 53/21
şu túrkmen h.+ sine 53/197

hava:yı : bk. **hava:yi** -1-
h. 25/135

hava:yi : Havayi/havay. DS; bir çeşit tahıl ölçeği. bk. **hava:yı, ḫava:yi, havay, havayı, havayi**-6-
h. 2/113, 2/118, 32/187

ḫava:yi : bk. **hava:yi** -1-
ḫ. 2/116

havana : Havana/Hava ana. (kişi adı) -2-
h. 23/42, 23/42

haẏardar it- : Haberdar etmek. -1-
h. i.- erdi 46/12

havas : Heves, istek. -2-
h.+ ı 52/32
h.+ ım 52/87

havay : bk. **hava:yi** -6-
h.+ łıḳ 25/136
h. 16/107, 2/122, 39/73
ałtı h. 39/73

havayı : bk. **hava:yi** -1-
h. 25/137

havayi : bk. **hava:yi** -4-
yarım h.+ niŋ 32/187
h. 32/184
yarım h. 32/187

havıç : Havuç. bk. **haveç, haẏuç** (diğer adları için bk. **pürçekli, yir otu, kirti, kirtil**) -3-
h. 15/3, 15/30, 32/87

haveç : bk. **havıç** -1-
o h. 32/87

havız : Havuz. bk. **ḫaveẓ** -5-
h.+ ı 13/24, 23/138
h.+ ıŋ 7/41
h. 13/22
baş h. 2/132

havız : Hafız. -1-
h. 37/11

ḫaveẓ : Havuz. -1-
baş ḫ. 2/132

havıza : Hafıza. -1-
h. 7/41

havif : Hafif. -2-
h. havif 51/97
havif h. 51/97

havłı : Avlu. -1-
h.+ mıŋ 7/187

havli : Avlu. -1-
h. 13/16

havłu : Havlu. -1-
h.+ ya 23/19

haẏuç : bk. **havıç** -3-
h. da 17/129
h. 25/23, 26/46

haẏut : Havut. -2-
h. otu 9/24
h. 9/24

hay : *ünlem* Hay. -14-
h. fadimana: 14/114
h. fadimana 14/111, 14/113
h. ġuzu:m 25/13
h. ġuzum 14/149
h. yavrım 25/233
h. 11/199, 11/200, 11/203, 14/126, 14/151, 29/125, 29/44, 7/155

haya:t : bk. **hayat** -4-
h.+ ım boyunca 12/16
h.+ ım 51/13, 53/79
h.+ ımızı 2/5

hayał : Hayal. -1-
h.+ ındayım 7/115

hayat : Hayat. bk. **haya:t** -7-
h.+ ı 45/24
h.+ ıḳın 52/6

h.+ łarı 2/18
h.+ ta 2/7, 50/101, 50/16
h. 38/49

haydar : Haydar. (kişi adı) -3-
h. 32/146, 32/147

haydı : bk. **haydi** -1-
h. 25/116

haydí : bk. **haydi** -1-
h. 28/40

haydi : *ünlem* Haydi. bk. **hadi, ha**:**di, haydı, haydí** -7-
h. 11/173, 11/176, 14/161, 16/27, 17/48, 23/38, 32/213

hayır (I) : Hayır. İyilik, karşılık beklenmeden yapılan yardım. -8-
h. duv̇a:sını 11/195
h.+ ınan 6/2, 6/20
h. miymenet 23/178
h. yapmadıından 3/219
h. yemá:ın̆de 53/122
h. 1/78
ne h. 26/100

hayır (II) : Hayır. "Yok, öyle değil, olmaz" anlamlarında onamama, inkâr bildiren bir söz. bk. **ha**:**yır** -4-
h. 26/111, 27/117, 7/171, 7/171

hayırlı: Hayırlı. -11-
h. da 50/194
h. duv̇a 7/171
h. evłat 30/54
h. işler 7/3
h. ossuŋ 7/196
h.+ sını 53/192
h. 23/179, 29/157, 50/194, 7/3

hayła: : bk. **ha**:**Íla** -1-
h. 12/54

hayret: *ünlem* Hayret. Şaşılan bir şey karşısında söylenen söz. -1-
h. 7/189

hayvan : Hayvan. -43-
h.+ a da 23/176
h.+ a 1/44, 23/201, 53/51
böyük baş h.+ a 17/68
b̆öyükbaş h.+ a 21/45
h.+ ı 1/50, 15/39
h.+ ım 27/15
h.+ ımız 24/34, 29/112
h.+ ına 26/69, 39/38
h.+ ınan 24/9
h.+ ıŋ 27/18, 9/97
h.+ ıŋa 26/69
h.+ nan 23/138
h.+ nar da 23/148
h.+ nar 24/25, 51/18
ufaḳbaş h.+ nar 48/26
h.+ nara da 24/12
h.+ nara 23/162, 24/26, 24/63, 27/52
h.+ narda 4/17
h.+ narı 17/36, 24/14
h.+ narın 53/156
bu h.+ narın 17/31
h.+ narını 4/35
h. 1/40, 1/89, 1/94, 17/36, 23/138, 23/153, 34/29, 48/26, 49/61, 53/161

hayvancıłı:**nan** : Hayvancılıkla. (< hayvancılık+la) bk. **hayvancılıḳ** -2-
h. 10/3, 48/21

hayvancıłıḳ : Hayvancılık. -18-
h. da 25/26
h.+ ın 53/50
h. ufaḲ defek 27/5
h. 17/16, 18/10, 39/21, 39/54, 39/9, 4/32, 53/46, 53/48, 53/49, 8/61, 26/24, 4/16
böyükbaş h. 48/27
ḳúçükbaş h. 4/33

haza:**r** : *zarf* Hazar, herh âde. -2-
h. 32/176, 7/118

hazıłła - : bk. **hazırła-** -3-
h.- łłardı 14/23
h.- r 31/44
h.- rdıḳ 45/51

hazır : Hazır. -12-
h.+ a 49/147
h. bez 33/54
h. mama 33/54
eŋ h. yemekí 26/39
h. 19/4, 20/31, 26/37, 39/82, 49/150

hazırła - : Hazırlamak. bk. **hazıłła -** -11-

h.- dı 2/71
h.- dıḳ 26/121
h.- dım 7/123
h.- dıŋ ġı 14/39
h.- ŋ 9/64
h.- r 11/157
h.- rdıŋ 14/10
h.- rız 29/61
h.- yâcıŋ 5/33
h.- yıcıŋ 5/34
h.- yor 11/59

hazırłan - : Hazırlanmak, hazır duruma gelmek. -9-
h.- ałım 21/33
yimek h.- dı 14/90
h.- ır 19/3
h.- ırdı 14/10, 14/12, 14/25, 14/38
h.- ıyo 33/2
h.- mazdı 9/86

hazırłayoruz : Hazırlıyoruz. (< hazırla-yor-uz) bk. **hazırła-** -1-
h. 24/68

hazırłı: : Hazırlığı. (< hazırlık+ı) bk. **hazırlıḳ** -2-
h. 27/25, 55/74

hazırłıı : Hazırlığı. (< hazırlık+ı) bk. **hazırlıḳ** -1-
h. 55/74

hazırłıımızı : Hazırlığımızı. (< hazırlık+ı+mız+ı) bk. **hazırlıḳ** -1-
h. 11/158

hazırłıḳ : Hazırlık. -7-
h.+ łarı 29/70
ġış h.+ łarında 19/52
h. yapardıḳ 11/143
h. 11/136, 11/147, 14/3, 27/36

hazi:**ne** : Hazine. -2-
h.+ miŋ 7/168
h. 1/78

hazi:**ran** : Haziran. (ay adı) bk. **haziran** -3-
h. ayında 45/47
h.+ ın 53/95
h. 51/94

haziran : bk. **hazi**:**ran** -1-
h. 53/96

hazreT : Hazret. Yüce kabul edilen kimselerin adlarının başına saygı, övme, yüceltme amacıyla getirilen Arapça unvan. -1-
h.+ i ebu:beḵírde 31/38

hazretleri : Hazretleri. Saygı duyulan kişilerin adlarını veya makamlarını gösteren söze başka unvanlarla birlikte getirilen bir söz. (Ar. hazret+ T. +ler+i) -1-
mevła:na h. 40/73

he : bk. **ha**: -2-
h. 25/133, 50/29

heb : bk. **hep** -1-
h. aynı 48/34

hebisi : bk. **hepisi** -16-
h.+ ni 11/14, 29/73, 32/150, 32/18
h. 16/15, 16/36, 26/59, 27/14, 28/71, 28/72, 39/82, 39/84, 42/50, 51/53, 8/63

hebisi: : bk. **hepisi** -1-
h.+ ni 24/7

hedáye : bk. **hediye** -1-
h. 20/22

hedeye : bk. **hediye** -2-
h. 20/10, 20/59

hedik : Hedik. -1-
h. 55/29

hediye : Hediye. bk. **hedáye**, **hedeye** -7-
h.+ si 33/49
h.+ sini 33/49
h. 13/125, 14/4, 29/157, 29/21, 29/39

he: : bk. **heye** -1-
h. 25/24

he:**r** : bk. **her** -3-
h. şiyimiz 14/83
h. 39/79, 44/42

hė:**r** : bk. **her** -1-
h. 25/40

he:**ye**: : bk. **heye** -1-
h. 29/47

hełal : Helal. bk. **hałał** -1-
h. 3/7

hele : *bağlaç* Hele. bk. **ałe, ele** -6-
h. ġızım 23/53

h. 28/67, 31/8, 49/109, 49/143, 7/132

helke : Helke. bk. **hėlke, helki** -5-
h.+ den 55/21
h.+ lerinen 24/24
h.+ niŋ 23/89
h.+ ye 23/161
h. 25/226

hėlke : bk. **helke** -1-
h. 7/25

helki : bk. **helke** -1-
h. 17/114

helkiyi : Helkeyi. (< helke+y+i) bk. **helke** -1-
h. 16/88

helva : Helva. bk. **halva, hėlva, ḫelva** -8-
çarşı h.+ sı 14/5
gelin h.+ sı 15/73
h. 11/3, 13/6, 14/5, 15/73
ġara h. 24/48
h.+ ŋ 25/161

hėlva : bk. **helva** -1-
h. 9/44

ḫelva : bk. **helva** -1-
irmik ḫ.+ sı 9/44

helviyi : Helvayı. (< helva+y+ı) bk. **helva** -2-
h. 9/45, 9/46

hem (I) : Hem. Açıklayıcı nitelikte olan ikinci cümleyi birinciye bağlayan bir söz. -19-
h. de 11/131, 12/18, 9/86
h. 1/120, 11/57, 11/58, 11/65, 13/36, 23/113, 25/89, 39/38, 5/64, 9/86

hem (II) : *bağlaç* Hem. Bir kimseyi uyarmak, bir şeyi açıklamak veya anlamı güçlendirmek için "özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki" anlamlarında kullanılan bir söz. -1-
h. 38/8

hemen : zarf Hemen. bk. **hėmen** -19-
h. 21/62, 26/120, 26/94, 27/84, 3/160, 3/161, 31/52, 32/111, 32/194, 34/16, 34/24, 34/30, 38/67, 47/32, 49/118, 51/43, 55/130

hėmen : bk. **hemen** -4-
h. hėmen 4/20
h. 50/181, 53/146
hėmen h. 4/20

hemi : bk. **hem (II)** -2-
h. de 38/9

hemi : bk. **hem (I)** -4-
h. 53/194, 53/195, 53/196
bu h. 53/196

hemşeri : Hemşehri, memleketli. -5-
h.+ m 26/98, 27/29, 27/39, 35/18, 39/32

hemşire : Hemşire. -3-
h.+ leri 3/196, 3/199
h. 3/202

hemşiriyi : Hemşireyi. (< hemşire+y+i) bk. **hemşire** -1-
h. 3/197

hendek : Hendek. (yer adı) -1-
adabazarı h.+ e 22/2

hendekli : Hendekli, hendeği olan, hendeği bulunan. -1-
h. 48/4

hep : *zarf* Hep. bk. **heb** -25-
h.+ imiz 16/53, 16/93, 33/61, 33/62
h.+ iŋiz 24/79
h. 14/84, 16/63, 16/76, 17/9, 21/50, 23/106, 24/3, 28/60, 32/51, 38/20, 38/52, 45/42, 46/3, 52/78, 53/109, 53/59, 8/111, 9/21
o h. 52/45

hepiˇsi : bk. **hepisi** -1-
h.+ ni 30/41

hepiÇíği : bk. **hepisi** -1-
h. 24/51

hepisi : zamir Hepsi. bk. **hebisi, hebisi:, hepiˇsi, hepiÇíği, hepsi** -54-
h. de 44/5
h.+ nden 25/26
h.+ ne 23/180, 8/1
h.+ ni 12/68, 19/4, 2/10, 23/101, 25/146, 25/97, 30/35, 32/50, 50/51, 7/94,8/120

h. 1/52, 1/75, 14/8, 15/31, 15/53, 17/18, 17/95, 20/41, 24/6, 25/205, 25/234, 25/85, 27/20, 28/16, 28/74, 29/135, 29/82, 32/105, 32/150, 32/41, 32/43, 32/52, 33/17, 4/24, 40/54, 48/25, 5/17, 5/35, 5/4, 5/51, 50/124, 50/87, 51/66, 52/103, 52/5, 53/141, 55/8, 8/24

hepsi : bk. **hepisi** -11-
h.+ nden 46/12
h.+ ni 15/25, 46/66
h. 15/26, 18/15, 20/43, 27/69, 36/17, 45/72, 46/40

her : *sıfat* Her. bk. **hė:r, hė:r** -80-
h. a:neniŋ 39/37
h. imḱan 38/33
h. şeyin 27/37
h. şiyden 20/25, 20/26
h. şiyimiz 29/136
h. şiyini 19/49, 20/5, 33/57, 9/67
h. şiyi 14/146, 15/38, 29/10, 29/14, 49/143
h. şiyleri 29/8, 29/9
h. şiyler 16/61
h. şiy 14/140, 14/143, 18/60, 24/34, 29/135, 29/8, 33/8
h. yire 12/20
h. zaman 14/152
h. 1/11, 1/77, 11/35, 12/32, 13/33, 17/124, 18/12, 2/126, 2/67, 20/55, 21/65, 21/66, 23/17, 24/46, 24/61, 25/224, 26/14, 28/71, 29/124, 29/125, 29/138, 29/48, 29/5, 29/70, 3/220, 3/36, 3/5, 30/51, 33/2, 37/43, 39/108, 39/115, 39/19, 39/37, 39/38, 40/71, 43/51, 51/7, 53/177, 53/44, 55/103, 55/112, 55/134, 55/167, 7/180, 9/33, 9/64, 9/70, 9/97

her gün : *zarf* Her gün. -11-
h. g. 7/176, 11/22, 14/9, 27/65, 39/78, 39/79, 40/10, 40/49, 40/49, 48/74
h. g.+ ün 14/9

herał : bk. **herałda** -1-
h. 6/52

herałda : *zarf* Herh a̋de. bk. **herał, herałdá, herałde** -5-
h. 32/114, 42/2, 50/116, 51/23

herałdá : bk. **herałda** -1-
h. 31/18

herałde : bk. **herałda** -1-
h. 1/12

heranġı : Herhangi. bk. **herangí** -1-
h. bi 48/45

herangí : Herhangi. bk. **heranġı** -2-
h. 43/24, 43/43

hereni : Hereni. DS; kazan, küçük kazan. -2-
h. 17/114, 17/114

hergeş : bk. **herkeş** -1-
h.+ in 39/25

hergez : bk. **herkeş** -5-
h.+ e 3/26
h.+ in 39/20
h.+ iŋ 27/67, 48/68
h. 42/56

herif : Herif. bk. **hėrif** -19-
h.+ i de 52/123
h.+ i 2/42, 51/107, 52/122
h.+ in 2/41
bu h.+ in 2/32
h.+ iŋ 5/50, 5/51
h.+ ler 51/107
ġoca h.+ ler 42/48
ġoca h.+ lerden 27/136
h.+ te 7/70
h.+ ten 2/39
h. 23/95, 5/51, 52/91
bu h. 2/45

hėrif : bk. **herif** -1-
h. 52/23

heriflik : Heriflik, herif olma durumu. -1-
h. de 23/177

herkec : bk. **herkeş** -2-
h.+ e 55/30
h. 55/3

herkeç : bk. **herkeş** -4-
h.+ e 13/108
h. 13/91, 32/36, 55/3

herkes : bk. **herkeş** -20-
h.+ e 33/18
h.+ in 25/103

h.+ iŋ 1/22, 4/21, 26/43
h. 25/28, 26/32, 29/42, 3/203, 39/105, 42/22, 44/61, 50/107, 50/122, 50/129, 50/150, 50/151, 51/83, 55/94, 6/18

herḵes: bk. **herkeş** -1-
h. 52/87

herkeş: *zamir* Herkes. bk. **hergeş, hergez, herkec, herkeç, herkes, herḵes, herkez** -37-
h.+ e 30/54, 39/107, 8/78
h.+ in 8/104
h.+ iŋ 18/15, 30/43, 32/167, 39/107
h.+ ten 16/47, 7/201
h. 14/93, 15/24, 15/26, 18/33, 19/56, 22/25, 24/34, 24/71, 29/129, 29/130, 29/20, 29/52, 29/57, 29/61, 29/62, 32/12, 32/14, 32/34, 32/37, 32/39, 39/115, 39/74, 47/13, 47/20, 47/28, 5/54, 7/200

herkez: bk. **herkeş** -16-
h.+ de 12/7
h.+ e 42/73
h.+ iŋ 36/29
h. 12/8, 16/55, 17/14, 27/10, 27/132, 33/62, 33/65, 33/66, 38/33, 38/46, 39/105, 50/136, 51/52

hesa:p: bk. **hisap** -1-
h.+ ını 41/16

hesapı: Bir lakap. -1-
h. dinen adamda 26/7

hesapła -: Hesaplamak. -1-
h.- yırım 41/17

hesava: Hesaba. (< hesap+a) bk. **hisap** -1-
h. ġatma 25/14

heybe: Heybe. bk. **hėybe** -8-
h.+ ye 23/201, 24/27, 24/39, 55/10
h. 6/39
doḳuma h. 23/40
o h. 23/40

hėybe: bk. **heybe** -1-
h.+ yi 23/41

heybeli: Heybeli, heybesi olan. -1-
h. mermi 6/38

heye: Heye. DS; evet anlamında gerçekleme edatı olup soruların olumlu olduğunu belirtir. bk. **he:, he:ye:, heye** -8-
h. 11/81, 11/93, 23/65, 23/66, 24/58, 24/81, 49/128, 50/157

heye: bk. **heye** -3-
h. 45/61, 50/81, 51/123

heyil heyil: *sıfat* Heyil heyil, yırtık pırtık, eski. -2-
h. 44/66, 44/66

hı: bk. **ha**: -5-
h. 50/126, 50/168, 50/172, 50/19, 50/21

hıâ: bk. **ha**: -1-
h. 25/38

hı:: bk. **ha**: -1-
h. 25/44

hıh: *ünlem* Hıh. Korku sırasında söylenen bir ünlem. -1-
h. diyi ġorḳmuş 23/198

hılta: Hılta. Köpeğin boğazına takılan demir dikenli tasma. -2-
h. 17/64, 18/56

híncıḲ: bk. **şindi** -1-
h. 7/66

hínci: bk. **şindi** -1-
h. 7/77

hıristiyan: Hristiyan. -1-
h.+ nar 31/16

hırs: Hırs. -1-
h. 6/45

hırsız: Hırsız. -6-
bu h.+ ıŋ 38/26
h.+ łar 51/102
h. mırsız 11/169
h. 11/200, 23/142, 38/13

hırsızlıḳ: Hırsızlık. -3-
h. ołmaz 4/10
h. 11/200, 41/3

hısım: Hısım. bk. **hıZım** -5-
h. aḳraba: 14/78
h.+ ı 29/157
h.+ ıŋa 25/148
h. 14/76, 2/84

hıya:netlik: Hıyanetlik, hıyanet. -1-

h. 41/3

hıyar : Hıyar, salatalık. -1-
h. 17/95

hıZım : bk. **hısım** -1-
h. aḳraba: 14/75

hızır : Hızır. -1-
h. aleyhisseła:mı 10/23

hızmat : Hizmet. -4-
h.+ ımı 7/123
h.+ ını 7/123, 7/186
h. íttik 2/10

hic : bk. **hiç** -2-
h. ekin ołmuyur 48/84
h. eksig ołmazdı 48/44

hi:ç : bk. **hiç** -4-
h. 25/208, 3/212, 46/41, 52/50

hi:nci : bk. **şindi** -1-
h. 25/115

hi:ncikinner : Şimdikiler. Yeni kuşak, şimdiki gençler yeniler. -1-
h. 25/53

hi:ş : bk. **hiç** -4-
h. bilemem 14/161
h. 11/91, 11/93, 23/164

hiç : *zarf* Hiç. bk. **hic, hi:ç, hi:ş, hiş** -78-
h. a:zına 13/134
h. kimsede 28/9
h. sevmiyom 3/196
h. unutmam 30/22
h. 11/149, 13/98, 16/38, 16/77, 2/108, 2/125, 2/41, 24/42, 24/46, 25/33, 26/30, 27/29, 27/48, 27/49, 27/99, 28/43, 28/47, 29/101, 3/206, 30/20, 32/105, 32/66, 33/11, 39/102, 41/27, 42/14, 42/50, 42/52, 42/57, 43/50, 44/30, 44/49, 44/51, 44/52, 44/66, 45/21, 45/24, 46/5, 47/35, 48/46, 49/129, 49/140, 50/116, 52/123, 52/128, 52/23, 52/24, 52/37, 52/38, 52/50, 52/87, 53/142, 53/145, 53/149, 53/153, 53/205, 53/74, 53/77, 55/1, 55/113, 55/14, 55/161, 55/163, 55/164, 55/26, 55/3, 6/12, 6/41, 7/198, 8/12
o h. 3/151

hiḱa:ye : Hik â̧ye. bk. **hiḱaye** -1-
yılancıḳ h.+ si de 32/206

hiḱaye: bk. **hiḱa:ye** -1-
h.+ m 45/21

hikmet (I) : Hikmet, bilgelik, bilinemeyen neden, gizine akıl ermeyen neden. -3-
h.+ e 31/25
h. 31/22

hikmet (II) : Hikmet. (kişi adı) -3-
h. abaŋ 14/49

hile : Hile. -1-
h.+ si 7/132

hincıḳınner : Şimdikiler. Yeni kuşak, şimdiki gençler yeniler. -1-
h. 7/185

hincíḳínner : Şimdikiler. Yeni kuşak, şimdiki gençler yeniler. -1-
h. 23/169

hinci : bk. **şindi** -48-
h.+ ye 23/177
h.+ den 7/90
h. 11/63, 13/20, 20/47, 20/57, 23/1, 23/118, 23/120, 23/123, 23/151, 23/157, 23/177, 23/181, 23/199, 23/40, 23/71, 23/72, 23/75, 23/76, 23/79, 23/97, 24/46, 24/51, 24/53, 24/62, 24/75, 24/77, 25/106, 25/123, 25/154, 25/171, 25/227, 25/234, 25/32, 25/50, 29/121, 3/43, 52/5, 53/66, 7/122, 7/2, 7/62, 7/84, 7/91, 8/7, 8/8

hincicik : bk. **şindi** -1-
h. 29/124

hincicikleri : *zarf* Şimdilerde, şu sıralarda. -1-
h.+ i 29/86

hincicikler : Şimdikiler. Yeni kuşak, şimdiki gençler yeniler. -1-
h. 29/80

hincik : bk. **şindi** -13-
h. 2/8, 20/56, 24/81, 29/107, 29/23, 29/61, 3/2, 3/24, 3/6, 3/7, 53/69, 29/13

hinciḳí : Şimdiki. -1-
h. 8/74

hinciḵí:nner : Şimdikiler. Yeni kuşak, şimdiki gençler yeniler. -1-
h. 24/80
hinciki : Şimdiki -2-
h. 23/152, 7/118
hincikibi : Şimdiki gibi. -1-
h. 7/39
hinciki:bi : Şimdiki gibi. -1-
h. 11/167
hincikiler : Şimdikiler. Yeni kuşak, şimdiki gençler yeniler. -1-
h.+ de 29/85
hincikinner : Şimdikiler. Yeni kuşak, şimdiki gençler yeniler. -1-
h. 24/84
hindi (I) : bk. **şindi** -4-
h. 19/39, 20/13, 20/57, 32/84
hindi (II) : Hindi. (hayvan) -1-
h. 17/41
hint : Hint. DS; Hindistan. -3-
h.+ de 3/177
h.+ e 3/174, 3/180
his : Hiç. (hiç sev- > his ‿ sev-) -1-
h. sevmem de 11/198
hisa:b : bk. **hisap** -1-
h.+ ı 14/155
hisa:p : bk. **hisap** -1-
h.+ ını 2/148
hisap : Hesap. bk. **hesa:p**, **hisa:b, hisa:p** -2-
h.+ ını 2/148
h. 7/182
hisap it- : Hesap etmek. -1-
h. i.- medik 26/101
hiş : bk. **hiç** -26-
h. bilmem 14/149
h. birisi 7/70
h. biṛ 11/85
h. 11/169, 11/170, 12/46, 13/78, 14/149, 2/69, 25/106, 27/125, 27/13, 3/11, 3/12, 3/185, 3/220, 3/94, 30/45, 32/208, 4/5, 52/114, 7/140, 8/50, 32/123, 32/164
hiy : *ünlem* Hey. Sitem, yakınma, azar vb. duyguları anlatan bir ünlem. -1-
h. 3/149
hiZ : Hiç. (hiç seslen- > hiZ ‿ seslen-) -1-
h. se:slenmez 14/87
hoca : Hoca. bk. **ḫoca, hoca:, oca** -47-
h. da 3/135, 7/167
faḴı h.+ gil 40/5
h.+ łar 13/131, 48/87
h.+ m 3/123, 3/129, 3/132, 30/51, 7/161, 7/166, 7/176, 3/139
ramazan h.+ nıŋ 28/47
h.+ sı 46/79, 50/39
h.+ ydı 37/12
h.+ yı 23/66, 41/25
h.+ yıdın 23/163
h. 13/132, 14/53, 14/55, 14/68, 23/18, 23/195, 23/20, 29/34, 3/141, 37/11, 41/22, 41/26, 5/9, 52/71, 53/74, 8/130
faḳı h. 40/6, 40/7
hüsüyün h. 49/135, 49/139
nasi˘rettin h. 41/19
nasirettin h. 41/21
nasrettin h. 41/19
o h. 49/138
ḫoca : bk. **hoca** -1-
ihsan ḫ. 31/34
hoca: : bk. **hoca** -2-
h.+ m 7/168, 7/171
hocałıḴ : Hocalık, hoca olma durumu. -2-
h. 50/33, 50/38
hocuya : Hocaya. (< hoca+y+a) bk. **hoca** -3-
h. 7/148, 7/161, 8/130
hóḳúmet : Hük ûmet. bk. **hökümet** -1-
h. 41/28
hołłu : Hollu, hollu oyunu. Karapınar'da Türkmenlerin bulunduğu yörede bilinen, aşık atma oyunu benzeri bir oyun. -1-
h. oynardıḳ 41/35
hołu : Bir ikilemede geçen kelime; *deliye mi ver-, holuya mı ver-* -1-
h.+ ya 11/79
horanta : Horanta, aile halkı. -1-
h.+ ŋ 11/192

horasan : Horasan. Tarihte İran'ın kuzeydoğusunda yer alan çok geniş bir coğrafî bölgenin adı. (yer adı). -1-
h.+ dan 10/16
horaz : Horoz. bk. **horåz** -2-
şu h.+ ıŋ 16/25
h. 7/12
horåz : bk. **horaz** -1-
h. 55/48
horman : bk. **hormon** -1-
h.+ nan 5/35
hórmetḱar -1-
h.+ ıdı 47/36
hormon : Hormon. **horman** -2-
h.+ u vur 15/66
h.+ u 5/37
hortum : Hortum. -1-
h. 13/25
hos : Hoş. (hoş sefa > hos ‿ sefa) -2-
h. sefa: 3/163, 3/167
hoş : Hoş. -6-
h. geldin 5/56
h. geldiŋ 55/165
h.+ una giter 32/130
h.+ una gitiyor 32/131
h.+ una gitmiş 36/19
bir h. 16/70
hoşaf : Hoşaf. -9-
h. bişirilerdi 15/24
h. 11/3, 13/6, 17/90, 19/44, 29/26, 33/25, 47/9, 9/36
hoşłan - : Hoşlanmak. -1-
h.- ıyorun 16/78
hotamış : Hotamış. (yer adı) -67-
h.+ a 37/26, 41/2, 42/5, 43/16, 48/4, 49/8, 49/9, 51/114, 53/3, 6/26
h. bataḳłıḳı 49/23
h. gólünden 32/27
h. gólünde 53/18
h. gólüne 51/119
h. gólünün 53/22
h. gólünüŋ 38/42
h. gólü 32/25, 49/131, 51/110, 51/111, 53/19, 53/20, 53/23
h. gölü 38/40, 38/41, 49/23
bu h. hava:lisine 53/21
h.+ ın 53/3
h.+ ıŋ 32/4, 35/5, 53/2, 53/7
h.+ łı 51/13
h.+ ta 35/10, 36/23, 36/30
şo h.+ ta 36/18
h.+ tan da 42/5, 48/4, 49/10
h.+ tan 32/3, 40/2, 43/16, 43/40, 48/23
h.+ Tan 53/14, 53/34
h. yołuna 51/114
h. 35/5, 36/28, 36/33, 38/17, 38/69, 42/9, 43/16, 48/2, 48/29, 48/37, 49/19, 51/60, 53/23, 53/67, 8/103
bu h. 53/28
hotur : Hotur, yavaş. -3-
hotur hotur h. geliyorumuş 23/197
hotur h. hotur geliyorumuş 23/197
h. hotur hotur geliyorumuş 23/197
hoturaf : Fotoğraf. -1-
h.+ ıŋı 16/32
hoyraz : Poyraz. 1. Kuzeydoğudan esen soğuk rüzgâr. 2. Kuzeydoğu 45°'lik yön. bk. **boyraz, poyraz** -5-
h.+ da 23/173
h. tafaFında 31/20
h. tarav̇a 31/14
h. 2/103, 23/168
hóyük : Höyük. -1-
h. 43/18
höbele - : Höbelemek. Orantılı, eşit miktarda saçmak, dağıtmak. -1-
h.- ller 38/54
hö:**p** : *yansılama sözcük* Höp. Kazanın içine bir şey konulurken çıkan ses. -1-
h. 14/124
hökáła: : Ukala. -1-
h. 3/206
höküm : Hüküm. bk. **hüküm** -1-
h.+ ü 6/46
hökümet : Hük ûmet. bk. **hóḳúmet** -1-
h. 3/12
hörmet : Hürmet. -3-
h.+ imi 52/115

h. 29/80
eski h. 47/29

höşmerim : Höşmerim. (yiyecek adı) -3-
h. 42/33, 42/35
o h. 42/35

höyük : Höyük. -1-
h. 21/79

húkümdar : Hükümdar. -1-
osmannı h.+ ı 38/16

hura : bk. **şora (I)** -1-
h. 31/24

hurda : Hurda. -1-
h.+ ya 25/97

huv̇ardalıḳ : Hovardalık, hovarda olma durumu. -1-
h. 32/122

huyłan - : Huylanmak. -2-
h.- ır 13/133, 13/135

huyłandır- : Huylandırmak, huylanmasına sebep olmak. -1-
h.- ıyor 17/36

huzu:r : bk. **huzur** -1-
h.+ umuz 35/10

huzur : Huzur. bk. **huzu:r** -4-
h.+ uma 7/94
h. 7/169, 7/172, 7/179

huzurłu : Huzurlu, rahat. -1-
h. 1/16

huzursuz : Huzursuz. -1-
h.+ um 7/162

hüdüt : Hudut, sınır. -1-
h.+ lerinde 38/13

hüküm : Hüküm. bk. **höküm** -1-
h. 40/71

hülü:sü : Hulusi. (kişi adı) -1-
h.+ lerin 1/76

hüseyin : Hüseyin. (kişi adı) -5-
h. amca 49/144
h. 26/65, 8/8, 8/9
hasan h. 7/127

hüsü:sü : Hususi, özel olarak. -1-
h. 11/144

hüsüyün : Hüseyin. (kişi adı) -2-
h. hoca 49/135, 49/139

hüyük : Höyük. -1-
h. 43/43

I

ı: : bk. **e:** -10-
ı. 12/6, 25/10, 25/148, 25/65, 28/81, 38/4, 49/73, 51/85, 53/18, 53/62

í: : bk. **e:** -1-
ı. 53/99

ı:ğrałan - : bk. **ığrałan-** -1-
ı.- ayor 32/100

ı:raḳ : bk. **ıraḳ** -1-
ı.+ dan 35/7

ı:y : bk. **e:** -1-
ı. 45/4

í:y̨ : bk. **e:** -1-
ı. 46/69

ı : bk. **mı, mi, mu, mü** -7-
a:nadıŋ ı. 2/139, 2/150, 2/53, 2/72
anadıŋ ı. 2/53, 2/68
annadıŋ ı. 13/6

ıccıḳ : bk. **ıççıḳ** -1-
ı. ta 33/31

ıcıcıḳ : bk. **ıççıḳ** -2-
ı. ta 9/66
ı. 33/35

ıcıḳ : bk. **ıççıḳ** -8-
ı. ta 39/118
ı. 17/54, 27/114, 32/113, 32/13, 32/30, 32/65, 36/5

ıççaḳ : bk. **sıcaḳ** -9-
ı. çó̲kúnce 23/130
ı. súdü 33/58
ı. suya 9/69
ı. südü 33/58
ı.+ ta 11/161, 2/81
ı. 1/121, 13/74, 9/39

ıççıḳ : Azıcık. bk. **acıḳ, á:zzıḳ, aççıḳ, azcıḳ, azıcıḳ, azĭcıḳ, âzĭcıḳ, azzıḳ, âzzıḳ, ıccıḳ, ıcıcıḳ, ıcıḳ, ızcıḳ, ızıcıḳ, ızĭcıḳ, ızıḳ, ızzıḳ, icicıḲ, icicik, icik** -10-
ı. 11/90, 11/91, 13/72, 2/12, 24/31, 24/67, 29/107, 9/71, 9/74

ığdır - : Iğdırmak. DS; 1. Kapıyı aralık bırakmak. 2. Eğdirmek. -1-
ı.- dı 46/60

ığrałan - : Iğralanmak. DS; sallanmak. bk. **ı:ğrałan -** -1-
ı.- ayor 32/98
ıh - : Ihmak. Deve çöküp oturmak. -2-
ı. 23/148
ıhıvir - : Ihıvermek, çabukça ıhmak. -1-
ı.- irdi 23/149
ıhtır - : Ihtırmak, ıhmasını sağlamak. -2-
ı.- ır 23/147
ıː : Hayır. -1-
ı. 50/111
ıła : bk. **ile** -5-
kirman ı. 28/80
maḳḳas ı. 25/59
ġızıŋ ı. 25/199
hanım ı. 26/88
ġırbac ı. 28/44
ıłan : bk. **ile** -2-
at ı. 28/28
ġırbac ı. 28/46
ıłdız : bk. **yıłdız** -2-
dúven ı.+ ı 2/97
parłaḳ ı. 2/97
ıłt - : Ilıtmak, ılık duruma getirmek. -1-
ı.- miydi 49/60
ıntırġa : Entrika. DS; düzen, hile. -1-
ı. 32/97
ıprıḳ : İbrik. bk. **ırbıḳ** -2-
ı.+ ı 13/96
ı. 13/97
ıradiyo : bk. **radiyo** -2-
ı.+ da 11/154
aŋḳara ı.+ su 11/154
ıra:matłıḳ : Rahmetlik, rahmetli. bk. **rahmetlik** -2-
ı. 32/214, 49/30
ıra:met : Rahmetlik, rahmetli. bk. **rahmetlik** -1-
ı. 2/8
ıra:metliin : Rahmetliğin. (< rahmetlik+in) bk. **rahmetlik** -1-
ı. 7/131
ıra:metlik : Rahmetlik, rahmetli. bk. **rahmetlik** -1-
ı. 32/102
ıra:zı : Razı. bk. **ra:zı** -1-
ı. ołsunnar 7/187
ıra:zi : Razı. bk. **ra:zı** -1-
ı. ossuŋ 11/195
ıra:ziye : Raziye. (kişi adı) -1-
ı. aba 14/161
ıraf : Raf. bk. **iraf** -2-
ı.+ łardan 32/149
ı. 32/149
ırahatłıḳ : Rahatlık. -2-
ı. 20/43, 23/199
ırahmatłın : Rahmetliğin. (< rahmetlik+in) bk. **rahmetlik** -1-
ı. 8/123
ırahmetlik : Rahmetlik, rahmetli. bk. **rahmetlik** -5-
ı. 2/49, 2/57, 2/58, 7/69
ı. ołdu 46/97
ıraḳ : Irak. (ülke adı) bk. **ı:raḳ** -2-
ı.+ taḳı 10/7
ı.+ tan 10/6
ıraḳḳa : Rakka. (yer adı) -3-
ı. 49/12
ıramatłı:nan : Rahmetlikle. (< rahmetlik+le) bk. **rahmetlik** -1-
ı. 49/26
ıramatłıḳ : Rahmetlik, rahmetli. bk. **rahmetlik** -1-
ı. 49/109
ıramazan (I) : bk. **ramazan (I)** -2-
ı. ayı 29/65
ı. 29/70
ıramazan (II) : bk. **ramazan (II)** -2-
ı.+ ıŋ 7/75
ı. 7/81
ırazı : Razı. bk. **ra:zı** -1-
ałła ı. 24/67
ırbıḳ :bk. **ıprıḳ** -1-
ayaḳłı ı. 33/7
ırıł - : Irılmak. DS; yorulmak. -3-
ı.- mıssı:z 11/113
ı.- mışım 11/116
ı.- mışşı:z 11/115
ırıłtı : Irıltı, yorgunluk. -1-
ı.+ mızı 23/137
ırḳ : Irk. -2-
ı.+ łar 26/58
ı. 36/36

ırma:nan : Irmakla. (< ırmak+la) bk. **ırmaḳ** -1-
1. 51/26
ırmaḳ : Irmak. -1-
1. 51/26
ırz : Irz. -1-
1.+ ı 1/51
ısdanbuł : bk. **istanbuł** -2-
1.+ dan 3/114, 48/9
ısdar : Istar. Yöreye özgü bür tür dokuma sergi. -13-
1. da 55/167
1. doḳułłardı 19/2
1. doḳunurdu 14/21
1. doḴunurdu 14/22
1. doḳurduḳ 20/52
1. doḳuyan 9/9
1.+ ı 21/65
o 1.+ ı 20/51
1. 11/49, 11/56, 19/20, 19/7, 55/80
ısdır - : Isırmak. -4-
1.- amamış 1/50
1.- dıŋı 13/134
1.- ı 13/134
ısdırıvır - : Isırıvermek. -1-
1. 13/135
ısġarfil : İskarpin. -1-
1. 1/117
ısġın : bk. **ızġın** -1-
1. 16/60
ısıcaḳ : bk. **sıcaḳ** -2-
1.+ ta 29/121
1. 34/7
ısĭłat - : bk. **ısłat-** -2-
1.- ın 9/46
1.- Tıŋ 8/33
ısın - : Isınmak, sıcak duruma gelmek. -1-
1.- ır 51/97
ısĭpa:riç : Sipariş. -1-
1.+ in de 7/164
ısıt - : Isıtmak, sıcak duruma getirmek. -3-
1.- ıłır 9/59
1.- ıłłardı 34/6
1.- tıḳ 32/74
ısıtma : Stma. (hastalık adı) -2-
1. 32/216, 32/217
ısła - : Islamak, ıslatmak. -2-
1.- dıłar mıydı 19/46
1.- łłar 19/46
ısłan - : Islanmak, ıslak duruma gelmek. -3-
1.- ıŋ 13/45, 9/69
1.- ırsa 1/30
ısłat - : Islatmak, ıslak duruma getirmek. **ısĭłat -** -2-
1.- tı mısłattı 49/84
1.- tı 8/34
ısłında : *zarf* Aslında, asıl olarak, esasen, esasta. bk. **aslında** -1-
1. 31/28
ísma:il : İsmail. (kişi adı) -1-
1. de 52/87
ísma:ł : İsmail. (kişi adı) -1-
1.+ nen 52/109
ısmayıł : İsmail. (kişi adı) -1-
1. amcam 37/39
ísmayıł : İsmail. (kişi adı) -1-
1. 51/46
ısmıḳ : İsmail. (kişi adı) -1-
1. 52/84
ıspanaḳłı : Ispanaklı, içinde ıspanak bulunan. -1-
1.+ sı 9/41
ıssız : Issız. bk. **issiz** -3-
1.+ da da 7/199
1. evde 14/150
1. 12/8
ıstanbuł : bk. **istanbuł** -2-
1.+ da 3/47, 3/48
ıstar : bk. **ısdar** -2-
1.+ ı 55/78
1. 9/11
ısyasyon : İstasyon, tren durağı. -1-
tiren 1.+ u 38/10
ışıa : Işığa. (< ışık+a) bk. **ışıḳ** -1-
1. 11/171
ışıḳ : Işık. bk. **ışşıḳ** -1-
1. 6/40
íşit : Işid kısaltma adıyla bilinen, Irak ve Suriye'de etkinlik gösteren bir terör örgütü. -1-
1.+ in 53/9

ışşık : bk. **ışık** -1-
ı. 20/50
íy : bk. **e**: -1-
ı. 46/45
ız : Az. bk. **az** -6-
ı. da 17/121
ı. 14/156, 16/89, 16/90, 17/19, 25/65
ızał - : Azalmak. bk. **azał-** -2-
ı.- dı 19/40
ızcık : bk. **ıççık** -1-
ı. 25/67
ızġın : Izgın. (bitki adı) bk. **ısġın** -2-
ı. dirmeye 16/55
ı.+ ımız 16/60
ızıcık : bk. **ıççık** -2-
ı. 16/89, 26/65
ızĭcık : bk. **ıççık** -1-
ı. 25/234
ızık : bk. **ıççık** -1-
ı. 27/138
ızzık : bk. **ıççık** -2-
ı. 25/5, 26/78

İ

i:dam : İdam, idam cezası. -2-
i. 44/5, 44/5
i:ğde : İğde. bk. **iğde** -1-
i. 17/108
i:ğne : bk. **inne** -1-
i.+ niŋ 31/66
i:ḫtiyaç : bk. **ihtiyaç** -1-
i.+ ı 18/15
i:mansız : İmansız, inançsız. -1-
i. 44/30
i:mansızlıḳ : İmansızlık, inançsızlık. -1-
i.+ a 44/32
i:mece : bk. **imece** -1-
i. 45/49
i:nnelik : İğnelik. DS; saat otu, turnagagası otu. -1-
i. 9/101
i:nsan : bk. **insan** -2-
i.+ da 53/175
i. 53/179
i:nşałłaḳ : bk. **i:nşałłah** -1-
i. 46/62
i:nşałłah : İnşallah. "Tanrı dilerse, Tanrı nasip ettiyse" anlamlarında dilek anlatan bir söz. bk. **i:nşałłaḳ, i:şałłah** -1-
bekleyiriK i. 46/60
i:ran : İran. (ülke adı) -2-
i.+ dan gelme 36/36
i.+ dan 10/6
i:san : bk. **insan** -4-
i.+ nar 22/26
i.+ narda 22/20, 22/21
i. 23/106
i:şałłah : bk. **i:nşałłah** -2-
i. 46/87
i:şkili : bk. **içkili** -1-
i. 5/40
i:yce : zarf İyice. bk. **e:yce, iyce, iyice** -4-
i. 11/15, 13/65, 13/66, 25/28
i:yi : bk. **iyi** -1-
i. 14/92
i:y̥i : bk. **iyi** -1-
i. 12/81
i:y̥ilik : bk. **iyilik** -1-
i. 50/4
i:yle : bk. **öyle** -2-
i. 44/4, 45/9
i - : Yardımcı fiil, imek fiili. (er- > ir- > i-) -1-
i.- mişimiş 32/201
i : bk. **mı, mi, mu, mü** -1-
yitiştirebiliŋ i. 55/160
iba : İba. DS; çiğ, nem. -7-
i.+ da 2/92
i. 2/94, 2/95
o i. 2/95
iba:det : İbadet. -1-
i.+ inen 8/111
iba:ret : İbaret. Oluşan, meydana gelen. -1-
i. 4/18
ibilim : Bir lakap. -1-
çumrałı i. 39/111
icad : İcat. -1-
i. ołdu 15/5

icicıḳ : bk. **ıççıḳ** -1-
i. 9/61
icicik : bk. **ıççıḳ** -1-
i. 51/72
icik : bk. **ıççıḳ** -6-
i. 44/48, 45/26, 46/69, 49/134
ida:re it- : İdare etmek. -1-
i. i. 7/165
idil - : Edilmek. Etme işine konu olmak, yapılmak. -1-
i.- ir 11/198
idiriz : İdris. (kişi adı) -1-
i. a:ğa 2/23
idirołuḳ : Hidrolik. -1-
i.+ łu moturlar 32/48, 32/48
idivir - : Edivermek, çabukça yapmak. -2-
idi i.- im 2/38
i.- irillerdin 23/15
i˚ç : bk. **iç** -1-
i. etek 23/25
i˚çün : bk. **iċin** -2-
gíttiği i. 12/54
ołdu: i. 38/41
iç : İç. bk. **i˚ç, iş (II)** -142-
i. anadołunuŋ 27/31
i. anadołuya 21/25
o i. anadołuya 38/18
i. anadołu 8/115
i.+ i acıyannar 14/141
i.+ i 23/6, 31/48, 9/22
ceviz i.+ i 33/47
fındıġ i.+ i 17/86
fıstığ i.+ i 33/47
i.+ i˚ içine 4/9
i.+ i: ğımı 51/92
i. içine˚ 4/10
i.+ inde de 40/64
i.+ inde 1/99, 11/15, 11/20, 11/209, 13/74, 14/164, 2/112, 2/56, 23/48, 25/224, 28/76, 3/16, 3/168, 3/31, 3/36, 3/37, 30/51, 35/20, 40/16, 40/85, 48/47, 49/108, 49/59, 5/59, 51/57, 52/29, 52/30, 52/37, 55/8, 9/39
i.+ inden 11/49, 12/78, 2/86, 26/18, 3/93, 3/97, 47/12, 47/5, 51/39, 8/53, 9/93
seçerdiK i.+ inden 51/88
i.+ indeydik 47/23
i.+ indeyiz 53/89
i.+ indiyim 7/188
i.+ ine de 20/33, 53/113, 9/37
i.+ ine 1/113, 1/114, 1/117, 1/85, 13/55, 13/72, 14/104, 14/124, 16/43, 16/97, 16/99, 17/83, 19/63, 2/131, 2/138, 2/96, 20/34, 20/39, 23/141, 23/161, 23/175, 23/89, 24/15, 24/2, 26/13, 26/62, 29/31, 29/36, 32/136, 33/30, 33/33, 33/35, 40/16, 40/20, 42/39, 45/55, 45/56, 47/6, 48/25, 49/37, 50/169, 51/40, 51/56, 51/57, 51/91, 52/10, 52/121, 53/118, 53/120, 53/125, 53/132, 53/173, 55/30, 8/54, 9/24, 9/40, 9/49, 9/57, 9/65
iç i.+ ine 4/10
içi˘ i.+ ine 4/9
şeyir i.+ ine 32/141
i.+ ini 14/128, 23/141, 32/155
i.+ iniŋ 9/64
i. ipi 32/175
i.+ iydi 55/12
i.+ lerinden 1/48
i. savaş 26/55
iç - : İçmek. bk. **iş - (I)** -40-
şarab i.- diŋ miydi 51/44
i.- e 1/75
i.- ecá:ŋ 28/82
ġonyağ i.- ecá:ŋ 28/82
i.- elim˚ 52/39
i.- eller 3/42
içki i.- eller 29/48
i.- ellerdi 40/28, 51/40
ca:re i.- ellerdi 40/25
i.- emedim 7/108
siġara i.- emezdik 47/31
ca:re i.- enner de 40/26
ca:re i.- enner 40/24
i.- eŋ 17/105, 21/55, 55/69
i.- er 13/91, 53/107
i.- erdi 28/18, 49/61

i.- erdik 20/40, 24/11
çay i.- erdik 33/63
i.- erdin 23/128
i.- eridi 51/86
i.- erimiş 44/25
i.- eyim 3/89
i.- ilecek 2/79
şerbeT i.- ilirdi 55/6
i.- iŋ 21/30
i.- iyidik 52/72
i.- iyoŋ 5/37
i.- iyorduḳ 3/55
i.- medim 15/62
i.- mem 7/53
i.- ti:miz de 39/63
i. 11/121, 52/34, 8/23

içece:**mizi** : İçeceğimizi. (< içecek+i+miz+i) bk. **içecek** -1-
i. 23/140

içecek : İçecek. -1-
i. 49/87

içerde : İçeride. (< içeri+de) bk. **içeri** -5-
i. 25/183, 40/57, 45/71, 9/20

içeri : İçeri. -11-
i. dıḳałłar 23/66
i.+ m 31/11
i.+ mizde 41/29
i.+ ye 1/84, 13/16, 31/48, 32/212, 33/43, 40/20, 52/94
i. 23/145

içil - : İçilmek, içme işi yapılmak ya da içme işine konu olmak. -6-
i.- ir 11/167, 7/43, 7/47
çog i.- ir 39/68
i.- iyidi 52/102
i.- sin 10/29

içilme : İçilme, içilmek işi. -1-
i. sahatinde 32/138

için : *edat* İçin. bk. **içi˚n, içün, uçu, uqın, uşun, úçún, üçün** -25-
i. 10/11, 10/20, 11/25, 12/12, 12/13, 12/14, 18/48, 28/37, 32/170, 38/15, 41/6, 43/54, 49/70, 50/140, 50/151, 51/58, 53/60, 53/88
aḳmaġ i. 38/73
ġałmadı:ğ i. 18/23
ołdu: i. 17/27
sałłatmaḲ i. 39/1
sıḳıştırmaḳ i. 17/72
yün çekmeğ i. 25/90

içir - : İçirmek, ˚içmesine yol açmak, içmesini sağlamak. -4-
i.- i 31/43
i.- iciŋ 52/100
i.- illerdi 49/61
i.- miş 1/61

içki : İçki. 1. İçinde alkol bulunan içecek. 2. Bi içeceği içme işi. -8-
i. içeller 29/47
i. 37/21, 44/25, 47/13, 47/16, 48/60, 48/63, 48/65

içkili : İçkili, alkollü içki içilerek yapılan (düğün). **i**:**şkili** -2-
i. 42/79, 44/46

içli:**ni** : İçliğini. (< içlik+i+n+i) bk. **işlik** -1-
i. 39/83

içlik : bk. **işlik** -3-
i. 16/8, 44/53, 49/7

içme : İçme, içmek işi. -1-
çay i.+ ye 32/144

içün : bk. **iqin** -1-
i. 45/71

iftar : İftar, iftar vakti. -1-
i.+ a 29/67

iftira : İftira. -1-
i. 52/109

igíşer : bk. **ikişer** -1-
i. 28/43

iğde : İğde. bk. **i**:**ğde** -1-
i. 55/152

iğmeç : İğmeç. DS; yün ipliklerin birkaç kat bükülmesiyle yapılan kalın, çarık, çuval ipi. -1-
i. 32/175

ihdiyaç : bk. **ihtiyaç** -1-
i. 13/25

ihram : İhram. -3-
i.+ dan 51/73
i.+ ları 51/71
i. 51/71

ihsan : İhsan. (kişi adı) -2-
i. ḫoca 31/34

i. oca 31/33

ihtibar : İtibar, saygınlık, güven. -1-
i. 16/105

ihtiyaç: İhtiyaç. bk. **i:ḫtiyaç, ihdiyaç** -10-
i.+ ı 18/16, 20/6, 27/10, 31/69
zaru:ri i.+ ı 40/24
i.+ ını 26/44
i.+ ıŋ 13/30
i.+ ınɪ 13/60

ik : bk. **iki** -21-
i. ay 15/32, 39/33
bir i. ay 26/127
i. ú:n 26/88, 47/14
i. ü:z daḴar 26/45
i. ü:z 22/11, 26/115, 26/116, 26/117, 26/118, 41/6, 42/2
i. üç 11/18, 23/192, 33/35, 33/48, 39/3, 40/46
i. üş 19/39

iḵ : bk. **iki** -2-
i. ú:z 37/24
i. 55/38

íḵí : bk. **iki** -5-
ı.+ miz 52/76
ı.+ sin de 44/13
o ı.+ yi 44/11
ı. 44/13, 52/106

íḵínci : bk. **ikinci** -1-
ı. ayda 12/10

íki : bk. **iki** -3-
ı. 50/100, 52/94, 53/107

íḵi : bk. **iki** -12-
ı.+ si de 50/81
ı.+ sini 53/91
ı. 44/47, 45/55, 5/41, 50/11, 50/31, 50/33, 51/105, 51/86, 52/29, 52/44

íḵindin : bk. **ikindin** -2-
ı. 45/51, 52/17

iḵí : bk. **iki** -2-
i. 45/48, 53/18

iḵíli : İkili. İki dişten oluşan eski bir pulluk türü. -1-
i. 51/18

iḵíndin : bk. **ikindin** -1-
i. de 26/50

iki : İki. Birden sonra gelen sayının adı. bk. **ik, iḵ, íḵí, íki, íḵi, iḵí, iḵi, ikiˇ, iḵú** -173-
i. bükülü 44/60
i.+ de 10/5, 37/19, 51/32, 53/63
elliˇ i.+ de 21/70
i.+ den 15/71
i. de 23/15, 23/8
i. dönüm 44/41
i. ğu:n 25/228
i. kişilik 11/56
i.+ ler 55/85
elli i.+ liyin 30/24
i.+ miz 15/50
i.+ miziŋ 15/49
i.+ nciye 55/2
i. saḫatlıḳ 25/115
i. sever 11/192
i.+ si de 12/22, 50/105
i.+ si 15/74, 23/86, 30/9, 32/15, 50/106
i.+ sini 23/149
i.+ siniŋ 2/137
i. tarafɬı 23/36
i. tekere 24/34
i.+ ydi 46/94
i.+ ye 37/11, 53/91, 53/94
şu i. yiri 21/62
i. 1/105, 1/107, 1/24, 1/56, 11/59, 11/63, 13/88, 14/142, 14/26, 14/32, 14/42, 14/8, 18/32, 18/36, 18/51, 2/95, 2/97, 21/21, 22/19, 22/20, 23/14, 23/147, 23/202, 23/23, 23/5, 23/50, 23/8, 24/50, 25/1, 25/141, 25/148, 25/189, 25/195, 25/76, 26/110, 26/31, 26/34, 26/35, 26/69, 26/96, 27/16, 27/25, 27/26, 27/47, 28/2, 28/28, 28/3, 28/9, 3/116, 3/178, 30/38, 31/52, 32/122, 32/141, 32/143, 32/169, 32/170, 32/177, 33/30, 33/4, 33/5, 33/56, 34/30, 35/19, 37/45, 37/5, 37/53, 38/67, 39/116, 39/73, 4/2, 40/49, 40/57, 44/29, 44/32, 44/35, 44/39, 44/43, 44/58, 44/59, 44/64, 46/50, 46/99, 47/17, 48/41, 48/66, 49/128, 49/153,

49/154, 49/2, 49/41, 49/94, 5/19, 50/31, 50/32, 50/34, 50/35, 50/67, 50/69, 51/107, 51/15, 51/16, 51/18, 51/19, 51/67, 52/121, 52/14, 52/85, 53/12, 53/130, 53/142, 53/144, 53/145, 53/146, 53/150, 53/207, 53/22, 53/30, 53/51, 53/82, 54/2, 7/161, 7/59, 8/18, 9/76, 9/93
bu i. 53/134
o i. 53/208, 53/209
se:ğsen i. 23/75
şu i. 44/9

iḵi : bk. **iki** -6-
i. 45/48, 52/16, 52/29, 52/30, 52/52

ikiˇ : bk. **iki** -11-
i. aşłama 48/36
i. ay da 23/119
i. aya 23/119
i. ay 39/42
i. ğu:n 31/46
i. üç 11/28, 17/81, 36/41
i. 25/130, 25/133, 55/6

iki°:z : İki yüz. Yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı. (< iki yüz) -1-
i. 10/14

ikinci : İkinci. İki sayısının sıra sıfatı. bk. **iḵínci** -9-
on i. ayda 12/11, 12/12
i.+ si 46/79, 7/166
i.+ sú ğún 24/21
i. 40/61, 50/106, 53/123, 7/121

ikindin : İkindi. Öğle ile akşam arasındaki zaman dilimi**.** bk. **íḵindin, iḵíndin** -5-
i. a:şı 53/60
i. 33/15, 33/17, 51/68, 55/10

ikişer : İkişer. İki sayısının üleştirme sayı sıfatı. bk. **igíşer** -5-
i. 1/22, 23/136, 29/24, 8/64

ikiu̯:n : İki gün. (< iki gün) -1-
i. 51/89

ikiz : İkiz. bk. **ekiz** -1-
i. ġızın 50/43

iklim : İklim. -1-
i. 53/102

ikra:m it- : İkram etmek. -2-
i. i.- iyoŋ 5/66
yimeḴ i. i.- iyoŋ 5/65

iḱra:m it : İkram etmek. -2-
i. i.- eŋ 29/101

iḳra:m it- : İkram etmek. -1-
i. i.- en 5/65

iḵú : bk. **iki** -1-
i. gún 11/25

ik ‿ú:n : İki gün. -2-
i. u. 26/88, 47/14

ikü:s : İki yüz. Yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı. (< iki yüz) -1-
i. sene 39/9

ikü:z : İki yüz. Yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı. (< iki yüz) -2-
i. elli 39/9
i.+ ünü 31/39

il (I) : Ülke, yurt, il. bk. **ėl (II)** -2-
başḳa i.+ lerde 29/15
i.+ lerden 10/17

il (II) : El. Yakınların dışında kalan kimse, yabancı. bk. **el (II)** -9-
i.+ den 7/200
i.+ iŋ 13/135, 2/34, 2/49, 8/65
i.+ ler 14/162, 3/65
i.+ inen 37/22
i. 1/117

il - : İlmek, halı dokurken düğümleri bağlmak. -4-
i.- er 25/58
i.- erekten 11/46
ilme i.- inmez 25/145
i.- mezdik 11/50

iłac : bk. **iłaç** -2-
i. isdemez 17/126
i. isTemez 17/124

iła:hi : İlahi. 1. Tanrı'yı övmek, ona dua etmek için yazılıp makamla okunan nazım . 2. Çok güzel, mükemmel. -2-
i.+ ye 16/79
i. 31/22

iła:ve ėt- : İlave etmek, eklemek. -1-

i. ė.- iŋ 25/32
iĺa:**zım** : bk. **ıła**:**zım** -4-
i. olunca 23/143
i. 7/162, 30/36, 55/88
ıła:**zım** : Lazım, gerek, gerekli. bk. **iĺa**:**zım, ĺá**:**zım, ła**:**zım** -9-
i. 2/45, 27/32, 32/104, 32/116, 36/41, 5/38, 55/21, 7/170, 7/173
ıła ç : İlaç. **ılac**, **ılaş** -9-
i.+ a 30/38
i.+ ı 29/125
i.+ ınan 5/20
i.+ ını 26/52, 29/125
ot i.+ ını 27/30
i. 15/64, 39/112
ıłan : bk. **yılan** -5-
i.+ łar 27/31
i. 23/124, 23/196, 5/27
ġara bir i. 23/197
ıłan ġarpuzu : Yılan karpuzu. (bitki adı) -1-
i. 23/107
ılaş : bk. **ılaç** -1-
i. v̇urġunu olduḳ 24/16
iĺave it- : İlave etmek, eklemek. -1-
i. e.- erdik 13/55
ildanlı : İldanlı. Akçayazı köyünün eski adı. (yer adı) -1-
i. 53/37
ildannı : İldanlı. Akçayazı köyünün eski adı. (yer adı) -1-
i. 53/37
ilçe : İlçe. -1-
i.+ miziŋ 4/15
ile : İle, vasıtasıyla. bk. **ıła, ılan, ilen, ine, ula, ülen (I)** -6-
i. 25/189, 25/58, 25/72, 28/10, 28/28, 30/22
ile:**g̊en** : bk. **ileğen** -1-
i.+ nerde 13/66
ile:**g̊ençe** : bk. **ileğen** -1-
i. 13/96
ileen : bk. **ileğen** -1-
i.+ nere 11/161
ileğen : Leğen. bk. **ile**:**g̊en**, **ile**:**g̊ençe, ileen**, **ileğençe** -3-
baḳır i.+ de 14/34
i. 11/164, 33/7
ileğençe : bk. **ileğen** -1-
i. 13/97
ilen : bk. **ile** -1-
kilim i. 12/71
ilen - : İlenmek. -1-
i.- iriz 24/75
ilenme : İlenme, ilenmek işi. -2-
i. 17/97
ilerde : İleride. (< ileri+de) bk. **ileri** -6-
i. 18/40, 21/69, 21/71, 26/95, 30/3
şu i. 15/62
ilerden : İleriden. (< ileri+den) bk. **ileri** -1-
i. 21/73
ileri : İleri. bk. **ireli** -6-
i.+ de 1/11, 1/7, 43/55
i. görüşlüyümüş 49/144
i.+ si 48/2
i. 38/23
ilet - : İletmek. bk. **elet -** -2-
i.- ti ğeldi 23/184
i.- tik̊ 52/130
ilgi : İlgi. -2-
i.+ si 51/80
i. 7/88
ilgilen - : İlgilenmek. -1-
i.- irdi 32/192
ilgili : İlgili. -1-
i. 43/43
ili:**miŋ** : İliğimin. (< ilik+i+m+in) ilik -1-
i. 7/21
ilim : İlim. -1-
i.+ ini 50/184
ilim ilim : İlim ilim. DS; çabuk çabuk. -1-
i. i. 7/21
ilişki : İlişki. -1-
o ġomşuluḳ i.+ leri 55/113
íl̲ḳ : bk. **ilk** -1-
ı. 43/11
ilk : İlk. 1. *sıfat* Zaman, sıra, yer ve önem bakımından ötekilerden önce gelen, son karşıtı. 2. *isim* Herhangi bir şeyin en önde olanı, önce geleni. 3. *zarf* Birinci olarak, en başta. bk. **íl̲ḳ, il̲ḳ** -35-
i. eveła: 32/46

i. önce 19/43, 19/63, 19/7, 42/30, 42/38, 50/170
i. óŋüç 19/31, 19/56
i. óŋüş 19/2
i. önce 39/72
i. 14/37, 17/76, 19/38, 19/40, 20/20, 21/68, 37/30, 39/12, 40/75, 42/10, 42/3, 42/6, 42/67, 48/5, 49/111, 49/114, 50/106, 51/23, 51/24, 51/41, 51/48, 51/98, 8/14

ilk̲ : bk. **ilk** -1-
i. önce 19/47

ilkbahar : İlkbahar, ilkbahar mevsimi. -4-
i.+ da 9/100
i. 53/94, 53/95

ilkiliki : *zarf* İlk önceki. -1-
i. 25/41

ilkin : *zarf* İlk, ilk önce. -2-
i. 30/3, 9/36

ilkine : *zarf* İlk, ilk önce. -1-
i. 13/95

ilkli : *zarf* İlk, ilk önce. -1-
i. 20/33

ilkoḳuł : İlkokul. -5-
i.+ da 31/64
i.+ dan 52/73
i. 10/2, 26/120, 26/122

ilḳoḳuł : İlkokul. -2-
i. 50/47, 50/48

ilłá : bk. **ille** -1-
i. 21/58

ille : *zarf* İlla. bk. **ilłá** -3-
i. 2/109, 44/23, 44/24

ilme : İlme, ilmek işi. -4-
i. ilinmez 25/145
i.+ li 7/21
i.+ ynen 9/11
i. 15/59

ilme: : İlmeği. (< ilmek+i) ilmek -1-
bu i. 12/13

ilmelik : İlmelik. DS; halı dokurken ilmek için hazırlanmış, renkli ve yumuşak, eğrilmiş iplik. -1-
i. 32/175

ilti : Elti. bk. **e**:**lti, èlti** -1-
i. 13/84

imam : İmam. -5-
i.+ ıŋ 30/48
i. 3/116, 30/10, 30/49, 30/55

imbelle - : İmbellemek. Ucu sivri bir deynekle yürümesi veya hızlanması için hayvanı dürtmek. bk. **ümbelle-** -1-
i. de 17/30

imece : İmece. bk. **i**:**mece**, **ümmeci** -4-
i. yapałłardı 25/90, 25/91
i. 1/27, 45/49

imine : Emine. (kişi adı) -1-
i. 23/78

imḱa:**n** : bk. **imḱan** -2-
i.+ ı 10/19
ekonomik i.+ ı 10/19

imḱan : İmkan, olanak. -4-
i.+ ından 38/45
i.+ narından 38/39
i. 32/193
her i. 38/33

imḱansız : İmkansız, olanaksız. -1-
i. 6/41

imren - : İmrenmek. -2-
i.- iyi 46/35
i.- iyik 46/34

imta:**n** : İmtihan, sınav. -1-
i. yapmışłar 26/111

imza: : İmza. -1-
i. 55/165

in - : İnmek. -32-
i.- di 21/80
i.- dik 51/67, 51/68, 53/192
i.- dim 12/60, 26/94, 28/55, 7/149, 7/150
i.- eller 23/51
i.- ellerdi 28/96
i.- ellerdin 23/130
i.- eŋ 21/73
i.- er 24/26, 32/146
i.- erdi 24/49
i.- erdig orda 11/168
i.- erdik 32/145
i.- erdiK 23/161
i.- erler 26/16
i.- ince 23/133
i.- iyor 2/138
i.- meyelim 8/53

i.- miş 6/39
i.- mişler 17/5, 26/17, 26/18, 30/4
i.- miyor 9/88, 9/89

in : İn. -1-
ma:ğara i.+ i 26/11

iná: : İneği. (< inek+i) bk. **inek** -2-
i. 53/184
süd i. 27/63

ináe : İneğe. (< inek+e) bk. **inek** -1-
i. 17/38

inan - : İnanmak. -12-
i.- ıŋ 16/81
i.- ırım 45/65
dua:łarâ i.- ırım 45/65
i.- ırın 30/46
i.- i:rim 45/63
i.- mam 45/64
i.- man 45/67
i.- mayın 30/46
i.- míyorum 45/68
i. 7/82

inanç : İnanç. bk. **inaş** -1-
i.+ ıŋ 49/115

inaş : bk. **inanç** -2-
ba:tıł i.+ łara 45/64, 45/65

ince : İnce. -6-
i. dúğürcek 33/29
i. çan 17/60
i. çayır 7/43
o i. ip 16/42
i. yufḳa 9/38
i. 7/46

incecik : İncecik, çok ince. -3-
i. 13/89, 33/29, 34/5

incel - : İncelmek, kibarlaşmak. -1-
i.- dik 3/23

incele - : İncelemek. -1-
i.- yoŋ 8/15

incir : İncir. -2-
i.+ ini 20/25
i. 17/86

indir - : İndirmek. -13-
i.- dik 2/25
i.- diler 23/164
i.- idi 16/48
i.- idin 23/45
i.- iller 29/31
i.- illerdi 15/75, 15/76, 23/48, 53/133
i.- illerdin 23/45
i.- irdig gece 32/149
i.- iz 33/36

indirme : İndirme, indirmek işi. -1-
i.+ de 23/48

ine : bk. **ile** -1-
kirkit i. 25/58

ineg : bk. **inek** -1-
i. eti 39/56

inek : İnek. bk. **ineg** -6-
bu i.+ lere 17/37
i.+ lerin 28/18
i. yağı 15/26
i. 27/63, 29/112, 53/47

inekçilik : İnekçilik, inekçinin yapyığı iş. -2-
süd i.+ i 35/17
i. 35/17

ini : İni, kayın. -1-
i. 1/97

iniş : İniş. Yukarıdan aşağıya gittikçe alçalan eğimli yer, yokuş karşıtı. -1-
i. yiri 3/221

inişte : Enişte. -2-
i. 1/100, 22/5

inivir - : İnivermek, çabukça veya kısa sürede inmek. -1-
i.- i 9/63

inne : İğne. bk. **i:ğne** -2-
i.+ siná: ğadar 14/30
i. 9/101

inne v̇uruł - : İğne vurulmak; iğne olmak. -1-
i. v̇.- acaḳ 42/27

inne v̇urun - : İğne vurunmak; iğne olmak. -1-
i. v̇.- madım 15/62

innelik : İğnelik. Gelin başı yapılırken gelinin başına takılan örtü, takı vb. birtakım şeylerin iğne ile tutturulmasında iğne için ayrılan yer. -1-
i. 55/15

insan : İnsan. bk. **i:nsan, i:san** -23-

i.+ a 11/199
i.+ da 53/128
i.+ dan 32/199
i. da 21/50
i.+ ı 49/81
i.+ ıdı 16/104
i.+ ın 53/156
i.+ łar 44/61
i.+ nar da 10/19, 13/33
i.+ nar 31/63, 36/38
i.+ narı 10/15, 10/25
o i.+ narı 10/11
i.+ narız 11/106
i. 16/96, 25/5, 29/61, 3/207, 50/186, 53/106, 53/162

insannıḳ : İnsanlık, insanca davranma, insaniyet**.** bk. **inŋsannıḳ** -1-
i. 3/219

inşaat : İnşaat. bk. **inşiyat** -1-
i.+ ı 53/199

inşiyat : bk. **inşaat** -1-
i.+ ta 29/129

internet : İnternet, genel ağ. -5-
i.+ i 5/56
i.+ te 21/43
i.+ ten 21/44
i. 38/32

intiza:**r it-** : İntizar etmek, ilenmek. -2-
i. i.- meŋ 1/56
i. i.- miş 6/25

intizar it- : İntizar etmek, ilenmek. -2-
i. i.- icin 55/132
i. i.- meŋ 1/57

iŋgin : Engin. 1. Yüksekte olmayan. 2. Değersiz, kötü. -2-
i.+ ce 23/175
i. górürsüŋüz 25/210

iŋilti : İnilti. İnleme sırasında çıkan sesin adı. -1-
i.+ sinden 14/114

iŋsannıḳ : bk. **insannıḳ** -1-
i. 29/82

ip : İp. -43-
i. atłałłardı 39/91
i. atłama 55/89
i.+ e 11/21, 13/46
i. eğirillerdi 25/91
i. eğirir 25/83
i.+ i e:ğ̊irillerdi 18/47
i.+ i iyerleridi 32/169
i.+ i 13/45, 19/13, 2/130, 2/138, 20/55, 29/88, 32/169, 9/14
iç i.+ i 32/175
o i.+ i 11/50
i.+ iŋ 17/71
i.+ inen 1/112, 2/76
i.+ ini 11/19
i.+ iyle 25/70
i.+ ler 13/41
i.+ leri gúter 32/168
i.+ leri 29/89, 32/169, 9/18
i.+ nen 40/82
i. 13/51, 14/21, 15/58, 17/31, 18/26, 2/137, 2/139, 32/177, 32/178, 55/82
o ince i. 16/42

ipda:**ł** : İptal. -1-
i. ołdu 53/183

ipekçi : İpekçi. (yer adı) -1-
i. mahałlesinde 4/3

ipekli : İpekli. -2-
i. ipekli 14/92
ipekli i. 14/92

ipli:**nden** : İpliğinden. (< iplik+i+n+den) bk**. iplik** -2-
i. 19/46, 19/47

iplik : İplik. -1-
i.+ i 19/46

ippi:**y** : *zarf* Epey**.** -1-
i. 7/188

ipra:**m** : İbrahim. (kişi adı) -6-
i. a:ğa da 2/40
i. a:ğ̊a 2/44
i. 2/34, 7/120, 8/12
bu i. 8/141

iprahim : İbrahim. (kişi adı) -2-
i. aḳça 2/70
i. 51/10

ipraim : İbrahim. (kişi adı) -1-
i. 51/65

iptał : İptal. -1-
i. ołdu 21/50

iptisa:**hil** : İptizal. -1-
i. 3/142

ir - : Ermek. bk. **er-, ėr-** -5-
i.- eli 53/204
i.- er 13/106
i.- iyor 1/45
i.- mez 13/106
mura:tına i.- miş 3/179
iradyo : bk. **radiyo** -1-
i.+ su da 32/50
irá:ziye : Raziye. (kişi adı) -1-
i. 14/117
iraf : Raf. bk. **ıraf** -2-
i.+ a 5/46
i.+ taḳı 7/110
ireçberlik : Rençperlik. bk. **reçberlik** -1-
i. 28/26
ireçil : Reçel. bk. **reçel** -2-
i. 29/132, 29/155
ireli : bk. **ileri** -2-
i.+ ye 32/47
i. 45/64
irenkli : Renkli. bk. **rekli** -1-
i. 39/43
ireŋk : bk. **rek** -1-
i.+ ini 29/32
irerle - : İlerlemek. -3-
i.- di miydi 32/146
i.- di 45/44, 8/102
irezil : Rezil. bl. **rezil** -3-
i.+ idik 45/18
i. 32/52, 7/191
irezilli:ğ̊ídi : Rezillikti. (< rezillik i-di) bk. **irezillik** -1-
i. 20/41
irezillii̯ : Rezilliği. (< rezillik+i) bk. **rezillik** -1-
i. 2/153
irezillik : Rezillik, rezil olma durumu. -3-
i.+ ídi 24/41
i.+ lerinen 33/53
i. 2/151
iri : İri. -1-
i.+ leri 40/83
irice : İrice. İriye yakın, biraz iri. -1-
i. 16/91
irkáğ̊ : bk. **erkek** -1-
i. aya:biydi 16/92
irkek : bk. **erkek** -3-
i.+ ler 15/75
i.+ lerimiz 23/200
i.+ leriŋ 3/31
irken : *zarf* Erken. bk. **ėrken** -1-
i. 2/75
irkencik : *zarf* Erkencik, erkenden. -1-
i. 24/72
irlie̯ : İrliğe. (< irlik+e) bk. **irlik** -3-
i. Ḳaḳardıḳ 11/141
i. 11/151, 11/174
irlik : İrlik. DS; sahur yemeği. -4-
i. sa:di 11/152
i.+ te 11/166
i. 11/141
irmik : İrmik. -1-
i. ḫelvası 9/44
irtesi : Ertesi. Bir günün, haftanın, ayın, mevsimin, yılın ardından gelen (gün, hafta, ay, mevsim, yıl), ferdası. bk. **ertesi, ėrtesi** -10-
i. gün de 9/84
i. güne 14/12
i. günü de 14/48
i. günü 14/45
i. ğun 14/11, 21/42
i. ğ̊ün 14/33
i. zabaḳtan 6/51
i. 1/108, 1/110
irtesiú:n : Ertesi gün. -1-
i. da 7/195
irtesiu̯n : Ertesi gün. -1-
i. 7/73
is : İs, duman lekesi. -1-
i. 32/155
isdanbuł : bk. **istanbuł** -3-
i.+ a 40/62
i.+ da 40/62
i.+ dan 21/12
isde - : bk. **iste-** -10-
i.- ller 19/28
ilac i.- mez 17/126
i.- miş 10/25, 38/18
i.- miyen 12/19
i.- niyordu 33/11
i.- rdi 16/14
i.- rim 3/8
i.- rse 39/106, 39/43

isdeme : bk. **isteme** -2-
i. 33/11
ġız i. 19/28
isdemiye : İstemeye. (< isteme+y+e) bk. **isteme** -2-
i. 13/101
ġız i. 13/101
isder : *bağlaç* İster. bk. **ister** -1-
i. 3/104
isdiyene : İsteyene. (< iste-y-en+e) bkç **iste-** -1-
i. 14/27
isdiyeni : İsteyeni. (< iste-y-en+i) bk. **iste-** -1-
i. 14/26
isḫał : İshal. -1-
çocuḲ i. ołdu 33/59
ísim : bk. **isim** -1-
í.+ i 53/13
isim : İsim, ad. bk. **ísim** -49-
i.+ i de 43/54
i.+ i 1/116, 13/26, 21/15, 21/20, 21/3, 21/78, 25/131, 26/12, 28/3, 32/45, 32/87, 33/40, 35/5, 38/16, 38/68, 38/70, 39/22, 43/27, 47/19, 49/4, 53/13, 53/9
esaz i.+ i 35/5
eskiˇ i.+ i 21/4
i.+ im 17/2, 43/2
i.+ inde 10/5
i.+ ine 11/50
i.+ ini 11/72, 3/134, 38/6, 43/28, 53/37, 7/140
i.+ iŋ 1/37, 3/204
i.+ lerden 45/76
i.+ leri 20/15
i. 17/119, 17/121, 32/88, 35/5
iskendorun : İskenderun. (yer adı) -2-
i.+ dan 51/79
i. 51/79
isła:**miyet** : İslamiyet. -2-
i.+ e 39/86
i. 8/111
isłah it- : Islah etmek. -1-
i. i.- mek 10/11
isli͡in : İslik'in. (islik+in) bk. **islik** -1-
i. 36/28
islik : İslik. (yer adı) -4-
i. k̲óyü 40/5
i. 40/5, 42/9, 48/34
isma͡:il : İsmail. (kişi adı) -1-
i.+ len 52/85
isma:**l** : İsmail. (kişi adı) -2-
i. ałihissełam 51/66
i. ḳoçaḲer 53/137
ismayıł : İsmail. (kişi adı) -1-
i.+ a 5/67
ismet : İsmet. (kişi adı) -2-
i. a:ŋḳında 13/104
i. k̲óken 26/79
ismi:**l** : İsmail. (kişi adı) -1-
i. 5/67
ismil : İsmail. (kişi adı) -1-
i. 5/67
ispirta : İspirto. -1-
i.+ yı 16/45
issiz : Issız. bk. **ıssız** -2-
i. ġuyuyumuş 40/4
i. ġuyu 40/4
ísdanbuł : bk. **istanbuł** -2-
ı.+ dan 21/10
ı. şifresi 41/13
istanbuł : İstanbul. (yer adı) bk. **ısdanbuł**, **ıstanbuł, ísdanbuł**, **isdanbuł** -3-
i.+ a 40/46
i. 36/1, 40/46
iste - : İstemek. bk. **isde-** -35-
i.- di: 27/65, 3/42
i.- di:m 52/83
dimeḲ i.- di:mi 36/35
i.- di:n 5/15
dimeg i.- di͡im 38/33
i.- diler 7/87
i.- dilerdi 7/87
i.- llerdi 16/16, 19/31, 28/36
dúür i.- llerdi 24/19
ġı͡z i.- mesi 7/116
ilac i.- mez 17/124
i.- miş 7/109
i.- r 25/154, 25/234
i.- rim 3/107
i.- rse 48/47, 53/116
i.- yeceŋ 7/129

i.- yemeŋ 2/155
i.- yen 7/130
i.- yi 41/12
i.- yimiz 53/198
sormaḲ i.- yin 39/3
i.- yiŋ 41/19
i.- yo 1/65
i.- yołłar 3/41
i.- yor 26/116, 3/43
i.- yormuş 7/127
i.- yorum 3/41

isteme : İsteme, istemek işi. bk. **isdeme** -3-
i. de 11/75
ġız i.+ ye 21/28
ġız i. 16/13

ister : *bağlaç* İster. bk. **isder** -2-
i. 29/5

isTífa:**de** : İstifade, yararlanma. -1-
i. 53/31

istihġam : İstihk âm. -1-
i. 40/16

istop : İstop. Ebenin topu havaya atması, diğerlerinin kaçışması ve ebe tarafından diğer oyuncuların topla vurulması biçiminde oynanan bir oyun. -1-
i. 34/16

íş : bk. **iş (I)** -1-
ı.+ ine 31/18

iş (I) : İş. bk. **íş** -116-
i. adamı 3/6, 3/7, 55/134
i.+ de 3/5
i. górdü mü 45/26
i. górecek 32/193
i. góreceŋ 29/121
i. górü:rüm 45/26
ne i. górüyü 49/98
i.+ e 42/26
i.+ i de 48/65, 7/176
avrad i.+ i 27/43
yemeg i.+ i de 27/79
i.+ i 17/100, 23/92, 25/121, 25/82, 27/105, 27/138, 27/14, 29/107, 31/12, 45/32, 45/5, 48/63, 49/45, 50/34, 51/70, 55/110, 7/117
deliˇ i.+ i 27/76
ev i.+ i 29/105
i.+ im mar 42/58, 42/60, 55/165
i.+ im 3/102, 7/172
i.+ imiz de 39/63
i.+ imiz 12/31, 12/32, 16/63, 37/16, 9/9
i.+ imizi 25/224
i.+ in 8/53
i.+ inde 2/34, 29/130
i.+ ine geldi mi 31/41
i.+ ine 12/75, 21/28, 31/41, 51/6
i.+ ini 29/107, 45/32, 49/46
i.+ iŋ de 7/80
i.+ iŋi 11/196, 17/100, 17/97, 7/3
zeŋgin i.+ iyiˇdi 16/46
i.+ iyi: 52/80
i.+ leˊr 24/58
bu i.+ ler 49/146
hayırlı i.+ ler 7/3
o i.+ ler 18/34, 39/41, 53/183, 53/58, 53/69
i.+ lerde 53/58
i.+ leri de 24/44
i.+ leri 53/53, 53/55, 53/56, 7/83
tarła i.+ leri 27/20
i.+ lerimiz 40/21
o i.+ lerin 53/59
o i.+ ten 27/99
i. 1/41, 22/7, 27/13, 3/183, 42/27, 42/28, 42/51, 45/26, 45/29, 46/1, 46/22, 46/29, 46/30, 46/68, 46/70, 46/95, 48/43, 49/123, 49/124, 5/51, 50/78, 52/17, 53/163, 55/103, 55/109, 7/172, 9/94
bu i. 50/183
bu ołacaḳ i. 53/207
o i. 5/54, 8/132
şu i. 55/103

iş (II) : bk. **iç** -2-
i.+ inde 32/50
i. 38/36

iş - (I) : bk**. iç-** -8-
i.- dim 3/96, 7/146, 7/147
i.- mediŋ gi 3/92
i.- mez 13/133, 13/135
i.- tiyiŋ 13/133

i. 11/132
iş - (II) : bk. **eş-** -1-
i. 21/62
işa:**ret** : İşaret. -2-
i. iteŋ 47/27
i. viriyor 16/66
işa:**retle -** : İşaretlemek, seçmek. -1-
i.- yoŋ 26/111
íşde : bk. **işte** -1-
giterdíğ ı. 25/153
işde : bk. **işte** -104-
i. 1/20, 1/3, 11/130, 11/173, 12/35, 13/116, 13/119, 13/123, 13/125, 13/126, 13/138, 13/14, 13/15, 13/52, 13/6, 13/61, 13/63, 13/70, 13/76, 13/8, 13/80, 13/84, 13/85, 13/95, 13/98, 14/158, 14/2, 14/25, 14/26, 14/85, 17/104, 17/17, 17/86, 19/15, 19/31, 19/33, 19/41, 19/48, 20/3, 25/102, 25/145, 25/207, 25/42, 25/65, 25/88, 27/78, 27/88, 28/4, 3/19, 3/20, 3/40, 3/48, 31/62, 32/164, 32/205, 32/214, 32/217, 32/227, 32/24, 32/31, 32/36, 32/37, 32/38, 32/42, 32/49, 36/14, 36/24, 36/26, 38/17, 38/37, 38/51, 38/52, 38/54, 38/62, 4/11, 5/35, 51/13, 51/14, 51/39, 6/20, 6/29, 8/78, 8/94, 9/100, 9/26, 9/80, 9/81, 9/88, 9/93, 13/32, 13/56, 16/64, 27/92, 3/20, 31/70, 38/69, 51/36, 8/70, 9/70, 9/71
işçi : İşçi. -5-
i.+ miz 42/62
i.+ si 1/63
i.+ yi de 42/61
i. 11/11, 11/12
işle - : İşlemek. -5-
cina:yeT i.- diler 1/78
hata: i.- dim 3/142
işleme i.- rdi 14/23
işleme i.- rdik 9/16
i.- rimiş 44/25
işleme : İşleme. Şiş, tığ, iğne vb. araçlarla elde yapılan, örgü, nakış, oya gibi işlerin genel adı, el işi. -4-
i. işlerdik 9/16
i. işlerdi 14/23
i.+ sini 19/5
i. 9/13
işli : İçli, içi dolu. -1-
i. çórek 39/71
işli:**ŋ** : İçliğin. (< içlik+in) bk. **işlik** -1-
i. 16/26
işlik : İçlik/işlik. bk. **içlik** -6-
şu i.+ lerden 11/136
i. 11/136, 13/113, 14/66, 16/7, 44/53
işliklik : İçliklik, içlik dikmek için ayrılmış kumaş. -1-
i.+ i 11/137
işsiz : İşsiz. -2-
i.+ imiş 38/14
i. 27/61
işşi : İşi. (< iş+i) bk. **iş** -1-
i. 29/129
íşte : bk. **işte** -4-
ı. 31/24, 45/37, 50/25
geçeceg ı. 29/65
işta:**ḫa** : bk. **işte** -1-
i. 52/125
işte : İşte. 1. *edat* Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık. 2. *edat* Anlatılan bir sözün sonucuna gelindiğini gösterir. 3. *edat* Anlatılan şeye dikkat çekmek için kullanılan bir söz. bk. **èşte, íşde, íşte, işta**:**ḫa, işde, iştė, işte**:**, işti** -243-
i. Zaten 27/25
i. 10/10, 10/8, 11/109, 11/96, 13/10, 14/120, 14/125, 14/127, 14/131, 14/133, 14/135, 14/140, 14/152, 14/30, 14/54, 14/74, 14/83, 14/90, 15/43, 16/61, 17/6, 18/14, 18/49, 19/3, 19/33, 19/7, 19/8, 19/9, 20/4, 20/40, 20/62, 21/22, 21/30, 21/36, 21/45, 22/10, 22/11, 22/12, 22/14, 22/15, 22/17, 23/1, 23/100, 23/111, 23/138, 23/166, 23/171, 23/178, 23/181, 23/42, 23/46,

23/65, 23/69, 23/75, 23/77, 23/84, 23/95, 23/96, 24/19, 24/28, 24/51, 24/53, 24/63, 24/8, 25/126, 25/13, 25/31, 25/48, 25/67, 26/39, 27/10, 27/139, 27/33, 28/69, 28/76, 28/79, 29/102, 29/105, 29/106, 29/107, 29/11, 29/112, 29/121, 29/122, 29/124, 29/125, 29/132, 29/133, 29/14, 29/141, 29/152, 29/153, 29/155, 29/18, 29/27, 29/28, 29/31, 29/32, 29/34, 29/38, 29/45, 29/48, 29/50, 29/52, 29/57, 29/60, 29/62, 29/63, 29/70, 29/71, 29/73, 29/77, 29/78, 29/85, 29/86, 29/91, 29/95, 30/27, 31/24, 31/3, 32/110, 32/13, 32/17, 32/35, 32/4, 32/40, 32/88, 33/17, 33/2, 33/7, 35/15, 35/17, 36/17, 37/11, 37/15, 37/21, 38/27, 38/29, 38/43, 38/46, 38/47, 38/8, 40/31, 40/8, 42/23, 42/24, 42/29, 42/31, 42/41, 42/51, 42/54, 42/55, 42/56, 42/58, 42/62, 42/64, 43/15, 43/27, 43/4, 43/5, 43/8, 45/15, 45/18, 45/5, 45/8, 46/15, 46/21, 46/94, 47/14, 48/19, 48/68, 49/10, 49/114, 49/124, 49/134, 49/146, 49/155, 49/39, 49/64, 50/142, 50/154, 50/182, 50/94, 51/120, 51/66, 51/73, 51/94, 51/96, 51/97, 52/101, 52/103, 52/106, 52/111, 52/125, 52/17, 52/95, 53/115, 53/117, 53/140, 53/152, 53/153, 53/159, 53/31, 53/51, 53/55, 53/58, 53/60, 53/61, 53/62, 53/78, 53/79, 53/91, 53/95, 55/163, 55/25, 6/6, 7/37, 7/91, 8/108, 9/13, 9/19
bu i. 51/53
çiftçiliK i. 27/5
şihid i. 23/189
yoğ i. 51/27
yoğ i. 29/112

iştė : bk. **işte** -2-
i. 25/26, 25/42

işte: : bk. **işte** -1-
i. 25/162

işti : bk. **işte** -1-
i. 9/20

iştima: : İçtima. -1-
i. yapar 37/41

iştişa:**re** : İstişare. -1-
i. 6/55

ít - : bk. **it-** -1-
hızmat ı.- tik 2/10

it – : Etmek. bk. **et-, ėt-, ít-** -255-
i.- e ite ite 25/34
i.- e ite 25/124
ite i.- e ite 25/34
ite i.- e 25/124
ite ite i.- e 25/34
da:veT i.- ecek 5/41
ekmeg i.- ecek 39/75
eziyet i.- ecek 2/33
te:min i.- eceḳ 26/44
şiy i.- ecem 2/50
dėvam i.- eceŋ 7/174
şiy i.- eceŋ 2/27
beddúa: i.- eller de 7/155
böreğ i.- eller 29/133
da:vet i.- eller 29/50
dovạ: i.- eller 29/60
düvạ:sını i.- eller 14/54
çamır i.- eller 23/98
e:ğlenir i.- eller 14/45
kebaP i.- eller 29/27
nasıł i.- eller 23/93
tė:min i.- eller 4/36
i.- ellerdi 13/79
ġına i.- ellerdi 24/70
şiy i.- ellerdi 39/71
duvạsını i.- ellerdin 23/44
düún i.- ellerdin 23/11
ekmeğ i.- ellerdin 23/12
yardım i.- elleridi 37/22
i.- emeyince 25/96
i.- en de 39/75
i.- en 39/77, 9/67
devam i.- en 53/185, 53/186
iḳra:m i.- en 5/65
şiy i.- en 29/132
yardım i.- en 29/152
i.- eŋ 11/196, 13/73, 13/74, 13/85, 13/86, 13/87, 9/63, 9/66

beddüv̇a: i.- eŋ 14/145
devam i.- eŋ 42/28
düv̇a: i.- eŋ 14/135
iḱra:m i.- eŋ 29/101
işa:ret i.- eŋ 47/27
łaf i.- eŋ 55/125
şiḱa:d i.- eŋ 27/71
şiy i.- eŋ 13/75, 51/97
i.- er 11/10, 13/88, 26/97, 29/70, 29/74
bağırtła:g̊ i.- er 24/12
da:vet i.- er 9/78
devam i.- er 53/86
dėvam i.- er 53/162
duv̇a i.- er 46/86
ekmeğ i.- er 11/166
ekmeğ̊ i.- er 25/229
şiy i.- er 14/68, 29/42
tıraş i.- er 51/73
i.- erdi 16/108, 25/59
da:vet i.- erdi 25/151
hav̇ardar i.- erdi 46/12
şiy i.- erdi 11/155
yardım i.- erdi 16/106
i.- erdik de 25/171
i.- erdik 13/57, 13/63, 14/100, 14/39, 25/88, 55/99, 9/8
davar i.- erdik 25/27
dúün i.- erdik 24/19
çaĭıyı i.- erdik 24/25
ekmeğ̊ i.- erdik 25/230
epmeg̊ i.- erdik 11/168
gelin i.- erdik 16/17
harmannıḳ i.- erdik 23/172
keŋara i.- erdik 24/26
odunu i.- erdik 24/63
sohbet i.- erdik 48/42
şiy i.- erdik 20/46
yuḳu i.- erdik 55/100
şiy i.- erdin 51/115
i.- erdir 39/77
öyle i.- eriˇdik 25/73
i.- erim 25/238
devam i.- erim 38/22
teşekür i.- erim 53/138
devam i.- erimiş 38/11
mefa:t i.- erimiş 32/217
mera:Ḳ i.- erimiş 11/91
yardım i.- erimiş 1/27
i.- eriz 11/157, 11/16, 11/167, 13/87, 29/102
arḳadaşłıḳ i.- eriz 11/40
ayran i.- eriz 13/91
etli yahni i.- eriz 13/4
oturur i.- eriz 11/190
tembih i.- eriz 29/116
łaf i.- erken 14/35
i.- erler 29/6
i.- erlerdin 23/35
te:min i.- erlerimiş 26/17
deva:m i.- ermiş 53/199
i.- erse 25/59
nasib i.- erse 50/44
i.- ersen 11/120
i.- erseŋ 13/87
ġannıyarıḳ i.- erseŋ 9/63
af i.- ersin 26/66, 26/69
i.- ersiŋiz 25/209
i.- i idivirim 2/38
dúv̇a: i.- icin 55/132
intizar i.- icin 55/132
i.- i:dik 52/57
i.- i:yidik 52/60
i.- ilirdi̊ 39/79
ekmek i.- ilirdi 39/79
yuḳa i.- iliyidi 55/98
şiy i.- inci 1/48, 1/51
i.- iŋ 7/79
devam i.- iŋ 38/19
góç i.- ip 10/15
i.- ivirim 2/39
dėva:m i.- iyi de 53/182
i.- iyi 39/76
deva:m i.- iyi 39/115
devam i.- iyi 53/161, 55/119, 55/122
dėvam i.- iyi 53/162
i.- iyiller 49/17
ġabuł i.- iyiller 49/16
şiy i.- iyim 46/16
ta:rif i.- iyim 13/79, 21/59
i.- iyin 55/7
deva:m i.- iyir 38/49

devam i.- iyir 32/113, 38/38, 48/40
laf i.- iyołarımış 11/86
şiy i.- iyołłar 20/31, 47/21
teslim i.- iyom 7/72
i.- iyoŋ 8/123
ikra:m i.- iyoŋ 5/66
yimeĶ ikra:m i.- iyoŋ 5/65
şiy i.- iyor 13/14
teşFig i.- iyor 26/99
yardım i.- iyor 6/18
şiy i.- iyorum 12/55
dėvam i.- iyoruz 6/10
tėşekk̲úr i.- iyoz 4/40
i.- me 11/205
şiy i.- me 36/7
i.- medi 1/78
kifa:yed i.- medi 38/45
yardım i.- medi 30/50
i.- medi̲ ġoymaz 11/81
hisap i.- medik 26/101
ġavga i.- medim 25/232
muhta:c i.- medim 7/73
intiza:r i.- meŋ 1/56
intizar i.- meŋ 1/57
ităł i.- mesi 27/32
şiy i.- mesin 17/67
k̲úhür i.- meyi 23/75
şiy i.- mez 12/29
dúün i.- mezdi 39/33
şiy̆ i.- mezdi 14/38
i. –mez 49/17
i.- mezdir 39/77
i.- mezlerse 49/17
i.- miş 1/47, 3/71
askerliĶ i.- miş 23/182
intiza:r i.- miş 6/25
müsade i.- miş 38/16
müsa:de i.- miş 38/7
şi:y i.- miş 44/14
şiy i.- miş 6/38
ta:kib i.- miş 52/119
i.- mişler 1/10
ataş i.- mişler 6/40
góç i.- mişler 53/16
h̲areget i.- mişler 42/3
şiy i.- miyołłar 33/39
ġabi˚l i.- miyor 5/64
şiy i.- miyor 22/26
da:vet i.- seŋ 50/179
ġabi˚l i.- sin 52/13
ġabil i.- sin 29/68
nasib i.- sin 50/194
teşfíg i.- sin 14/136
şóyle i.- siŋ 7/156
askerlíğ̲ i.- ti de 23/182
şiy i.- ti miydi 40/39
i.- ti 2/10
devam i.- ti 43/53
dėvam i.- ti 32/30
şiy i.- ti 12/58, 34/28, 49/118, 51/52
televon i.- ti 8/30
vefa:t i.- ti 46/98
g̲óş i.- Ti:i̲ 53/14
ney i.- ti:miŋ 2/16
i.- ti:ŋ zaman 17/83
i.- ti:ŋe 13/88
düün i.- tik 20/4
söz̆ i.- tikleri 37/45
ėkmeĶ i.- tikten 53/133
şiy i.- tiler mi 2/91
gelin i.- tiler 24/23
şerbet i.- tiler 14/130
ta:rif i.- tiler 16/34
teslim i.- tiler 40/66
gelin i.- tim 7/201
teşekkür i.- tim 50/9
tevcit i.- tim 7/149
i.- tiŋ 6/56
sünnet i.- tirirdiŋ 55/33
deva:m i. 7/141
kerem i. 1/56
ziya:ret i. 48/17
ida:re i. 7/165

it– (II) : bk. Gitmek. -3-
mezerá: i.- eller 29/59, 29/60
mezerá: i.- ersiŋiz 29/59

ita: : bk. **iteği** -1-
i. 32/179

ităł : bk. **ithał** -1-
i. gelirimiş 38/64

ităł ‿ itme : İthal etme, ithal etmek işi. -1-
i. i.+ si 27/32

ite: : bk**. iteği** -2-
i. 11/35, 11/47
iteği : İteği. bk. **ita**:**, ite**: -1-
i. 11/47
ithał : İthal. bk. **itał** -1-
i. 27/32
idil- : Edilmek. Etme işine konu olmak, yapılmak. -1-
gezildi de i.- di de 25/232
idiver - : Edivermek. Çabukça yapmak. -1-
şey i.- dim 26/69
ittir - : Ettirmek. Etme işini yaptırmak. -1-
duv̇a i.- iller 23/67
ivez : İvez. DS; bir çeşit sivrisinek. -1-
i.+ den 36/38
iy - : Eğmek; eğirmek. -2-
i.- ellerdi 32/169
ipi i.- erleridi 32/169
iyce : bk. **i**:**yce** -1-
i. 11/17
iycik : İycik, eğilmiş. -1-
i. demiriŋ 16/13
íyi : bk. **iyi** -1-
ı. k̲ótü 46/83
iyi : İyi. (*sıfat* ve *zarf*) bk. **ėy, ėyi, íyi, i**:**yi, i**:**y̰i, iyiˇ, iyi**: -122-
i. bilirin̊ 16/94
i. de 26/64, 46/44
i.+ di 2/66
i.+ dir 13/48
i. doḳuyanıḳı 25/59
i. g̲ünüdü 16/37
i. g̲ün 13/1
i. k̲ótü g̲íydim 49/84
i. k̲ótü g̲ 46/94
i. małłardan 14/92
i. ołur 53/161
i. seviniriz 23/165
i.+ siŋ 3/20
i.+ siŋiz 23/170, 3/48
çoḳ i. sözlere 16/79
i.+ ydíḳ̲ 52/72
i.+ ydi 16/101, 22/20, 23/151, 24/10, 24/22, 24/27, 49/134, 55/115, 55/117, 55/52
çoḴ̲ i.+ ydi 48/44
çoḴ̲ i.+ ydi 46/50
i.+ ydik 2̊4/4
i.+ yim 3/46, 55/165
i.+ y̰im 50/109
i.+ y̰in̊ 24/81
i.+ yiz 3/47, 3/49, 50/5
i.+ ymiş 50/30
i. yołłara 14/135
i. 1/46, 11/102, 11/104, 11/117, 12/69, 17/105, 18/3, 20/17, 24/60, 24/81, 26/68, 29/15, 29/5, 3/179, 3/19, 3/20, 3/45, 30/52, 31/33, 32/115, 32/125, 33/57, 37/2, 38/15, 4/30, 42/77, 44/59, 46/104, 46/105, 46/43, 46/44, 46/49, 46/52, 46/80, 46/90, 48/55, 48/64, 49/130, 49/131, 49/133, 50/108, 50/158, 50/32, 50/4, 50/51, 50/68, 50/92, 50/94, 51/130, 52/35, 52/85, 52/90, 55/131, 55/165, 6/18, 7/120, 7/155, 8/141, 8/54
daa i. 50/109
da‿: i. 32/49
çoḳ i. 29/8
çoḴ̲ i. 17/75, 26/65, 46/105, 46/33, 53/153
e:n i. 48/68
ė:ŋ i. 42/64
ėn i. 53/126
iyice : bk. **i**:**yce** -2-
i.+ leri 16/78
i. 9/49
iyiˇ : bk. **iyi** -2-
i. a:ğşamłar 25/36
i. 2̊5/200
iyi: : bk. **iyi** -4-
i.+ se 27/79
i.+ ydi 16/63
i.+ y̰im 50/2
i. 8̊/42
iyi:**z** : İyiyiz. (< iyi+y+iz) bk. **iyi** -1-
i. 2/54
iyileş - : İyileşmek, iyi duruma gelmek. -1-
i.- ti 18/11
iyilik : İyilik. **i**:**y̰ilik** -2-

i. virsin 50/5
i. 6/48

iyle : bk. **öyle** -64-
i. biyle 50/60
i. de 55/16
i.+ ydi 52/103
i.+ yi˘di 55/16
i.+ yimişimiş 44/62, 44/67
i. 32/143, 32/68, 34/16, 34/20, 39/70, 44/2, 44/26, 44/36, 44/37, 44/43, 44/48, 44/49, 44/57, 44/61, 44/65, 45/13, 45/67, 45/68, 47/11, 48/58, 50/117, 50/128, 50/130, 50/135, 50/154, 50/190, 50/29, 50/41, 50/71, 50/85, 50/89, 52/47, 52/49, 52/51, 52/54, 52/95, 53/107, 53/140, 53/162, 53/176, 53/182, 53/200, 53/210, 53/66, 53/68, 53/76, 53/83, 55/123, 55/3, 55/35, 55/39, 55/49, 9/13
o i. 55/117

iyle: : bk. **öyle** -1-
i. 52/49

iz : İz. -4-
aya:nıŋ i.+ i 51/65
i.+ i 31/36
i.+ imiz 25/189
i. sürerimiş 31/36

izbet : İzbet. DS; Satışlarda beğenilmeyerek satılamayan, zayıf, hastalıklı, sürüden ayırdedilmiş koyun vb. hayvanlar. -1-
i. 17/65

izin : İzin. -3-
i.+ iyle 46/55
i. viriŋ 47/27
i. 22/6

izinine : İznine. (< izin+i+n+e) bk. **izin** -1-
çarşı i. 32/145

iziniyle : İzniyle. (< izin+i+y+le) bk. **izin** -1-
i. 50/81

izmir : İzmir. (yer adı) -6-
i.+ de 22/1, 28/6
i.+ i 3/15
i. nałłıderede 2/61
i. 28/54, 28/55

izmirli : İzmirli, İzmir ilinden olan kimse. -3-
i.+ yi 37/53
i. 37/45, 37/51

izmit : İzmit. (yer adı) -2-
i. gepzede 22/3
i. gePzeye 22/1

izzet : İzzet. (kişi adı) -1-
i. aydoğan 26/78

J

jandarma : bk. **candarma** -3-
j.+ nıŋ 6/44
j.+ ydım 21/76
j.+ ya 6/42

K/Ķ

ķaban : Kaban. Çeşitli kumaşlardan yapılmış, kalçaya kadar inen ve paltoya benzeyen üst giysisi. -1-
k.+ ını 27/74

ḱabe : K âbe. -1-
k.+ de 51/72

ķadar : bk. **ġadar** -2-
k. 55/110
o k. 53/170

ḱa:fir : K âfir. -2-
k.+ dir 7/104
k.+ lerde 31/19

ḱa:se : K âse. -1-
k.+ yinen 7/110

ḱa:t : Kâğıt. bk. **kiyad, kiyat** -4-
asker k.+ ı 26/73
ġaste k.+ ı 40/27
k.+ ıŋ 9/77
k.+ inen 40/27

ḱa:zım : K âzım. (kişi adı) bk. **ḱa:zim** -2-
k. 1/39
şu k. 3/206

ḱa:zim : bk. **ḱa:zım** -1-

k. 11/133
ḳaç : bk. **ġaç** -1-
k. 49/1
ḳak - : bk. **ḳaḳ- (I)** -1-
k.- i:riz 45/2
ḳaḳ - : bk. **ḳaḳ- (I)** -1-
k.- i:rim 52/13
ḳaḳ - (I) : Kalkmak. bk. ġaḳ-, gałḳ-, **ḳak-, ḳaḳ-, ḳałḳ-** -46-
k.- acaḳ 11/182, 2/96
k.- ałım 11/85
k.- ałłardı 13/138
k.- an 34/23
k.- ar 11/166, 42/83, 7/102
k.- ardı 53/104
k.- ardıḳ 11/166, 33/61
k.- ardıḴ 51/16
irlie K.- ardıḳ 11/141
k.- ardım 1/105
k.- arıḳ 50/94
k.- arız 11/156
k.- ıcın 52/80
k.- ıḳ ta 55/103
k.- ıḳ 52/68
k.- ıncı 5/33
k.- madı 11/175
k.- mamış 11/171, 11/176
k.- maŋ ġı 11/174
k.- masaḳ 11/175
k.- mazdı 53/104
k.- mazĭdı 51/116
k.- mış 1/52
k.- mışłar 1/61
k.- sın 8/27
k.- tı 14/138, 14/59, 14/71, 15/56, 4/24, 48/63, 55/55, 8/76
k.- Tı 45/14
k.- tı:mız 11/156
k.- tıḳtan 6/50
k.- tım 55/126, 7/71
k.- tıŋ ġı 7/77
k. 52/24
ḳaḳ - (II) : Kakmak. -2-
k.- ardıḳ 23/141
k.- tı 32/86
ḳaḳıł - : Kalkılmak, kalkma işi yapılmak. -1-
k.- ıp 11/153
ḳałe : bk. **ġale (I)** -1-
k. 8/18
ḳałḳ - : bk. **ḳaḳ- (I)** -1-
k.- ar 45/51
ḱar : K âr. -1-
k. 32/11
ḳar : bk. **ġar** -1-
k. 12/24
karaâşla : Karakışla. (yer adı) -1-
k. 36/10
ḳarapınar : bk. **ġarapınar** -10-
k.+ a 21/4, 26/50
k. belediyesi 38/73
k.+ da 31/10
k.+ dan 21/40, 29/66
k.+ ın 21/68
k.+ ıŋ 21/4, 21/77
k. 12/11
ḳardaş : bk. **ġardaş** -1-
k. 3/127
ḳardeş : bk. **ġardaş** -1-
k.+ ine 3/150
ḳare : Kare. bk. **ġare** -3-
k. 1/91, 26/43
ḳarġı : bk. **ġarġı** -1-
k.+ nıŋ 38/23
ḱarlı : K ârlı, k ârı olan, kazançlı. -1-
k. 46/33
ḳars : Kars. (yer adı) -1-
k.+ ta 32/145
ḳat : bk. **ġat** -1-
k. 32/176
ḳayacıḳ : Kayacık. (yer adı) -1-
k.+ tır 43/17
ḳayı : Kayı, Kayı boyu. -1-
k. 43/21
ḳayın : bk. **ġayın** -1-
k. 45/40
kayna: : Kaynağı. (kaynak+ı) -1-
gelir k. 4/15
kebap : Kebap. -8-
k.+ ı 14/3
et k.+ ı 13/5
k.+ ımız 3/34
k. iteller 29/27
k. 11/3, 13/5, 29/27, 9/36

kebe : Kebe. DS: yünden örülmüş kalın kilim. -2-
k.+ yi 17/72
k. 17/74
ke: : Türk alfabesinin on dördüncü sırasındaki harfin okunuşu. -1-
k. 32/227
keçe : Keçe. -2-
k. yapałłardı 18/48
k. 55/129
keçi : bk. **geçi** -2-
k.+ leriŋ 9/28
k.+ niŋ 12/39
kef : Kef. Kaynayan pekmezin, pişen etin üstünde oluşan köpük. -1-
k.+ ini 9/48
kekik : Kekik. -3-
k.+ tir 11/128
k. 13/69, 9/97
keklik : Keklik. -7-
k. 15/17, 28/95, 29/140, 55/146, 55/147
kel : Kel. -1-
k. rızanıŋ 26/83
kel - : bk. **gel-** -1-
súrmi˚ş k.- miş 31/36
keĺam : Kelam. -2-
bu ałłah k.+ ı 30/51
k.+ ını 30/53
kele: : Keleği. (kelek+i) bk. **kelek** -1-
k. 2/131
kelek (I) : Kelek. Olgunlaşmamış ham kavun. -3-
k. 2/130, 2/130, 40/83
kelek (II) : bk. **kerek** -2-
k.+ ler 51/127, 51/127
kelime : Kelime. bk. **k̲elime** -10-
o k. de 6/55
k.+ ler 8/44
o k.+ leri 11/117
k.+ si 32/61
bu k.+ ynen 55/134
k. 39/1, 54/2, 55/132, 55/133, 7/149
k̲elime : bk. **kelime** -2-
k.+ ler 8/42, 8/43
kelle : Kelle. -2-
k.+ leri 11/183
k.+ si 51/91
kema:**ĺe er-** : Kemale ermek, olgunlaşmak. -1-
k.+ e.- di 46/25
kemaĺ suna : Kemal Sunal. (tam adı: Ali Kemal Sunal) Türk televizyon, sinema ve tiyatro oyuncusu. öl. 2000 -1-
k. s.+nıŋ 16/79
kemer : Kemer, patlıcan. -1-
k. 5/26
kemi˘re : bk. **kerme** -1-
k. 24/68
kemi˚k : Kemik. -2-
k. 32/202
o k. 32/203
kemi˚kli : Kemikli. -1-
k. 53/114
kemi:**ni** : Kemiğini. (< kemik+i+n+i) bk. **kemik** -1-
eya: k. 53/119
kemik : Kemik. -1-
k. 32/199
k̲emik : Kemik. -3-
eya: k.+ leri 53/119
ġabırġa k.+ leri 53/119, 53/120
kemire : bk. **kerme** -1-
k.+ yinen 24/66
kemre : bk. **kerme** -1-
k.+ si 1/83
kemük : Kemik. -3-
k.+ ler 31/32
yılancık̲ k.+ ü 32/203
k. 32/202
kenar : Kenar. bk. **keŋar** -7-
k.+ da 31/25, 32/85
k.+ dan 7/181
k.+ ına 21/25
k.+ ında 36/37
ġapı k.+ ından 11/90
k.+ łarına 9/25
kendi : bk. **gendi** -8-
k.+ m 3/198
k.+ miz de 24/24
k.+ miz 12/19
k.+ mize 12/19

k.+ miziŋ 12/31
k.+ n 46/56
k.+ ŋ 3/198
k. 51/13

k̲endi : bk. **gendi** -1-
k. 4/28

kendir: Kendir. -5-
k.+ e 21/49
k.+ i 2/20
k.+ inen 2/18, 36/15

keŋar : bk. **kenar** -3-
k.+ a iterdik 24/26
k.+ dan 55/4
deŋiz k.+ ındayım 7/112

keŋger : Kenger. -4-
k.+ den 9/98
k. saḳızı 9/99
k. 9/98

kep : Kep, asker şapkası. -4-
k.+ e 32/67
k.+ i 32/66

kepa:**zelik :** Kepazelik. -1-
k. 6/29

kepçe : Kepçe. -1-
k.+ yi 27/94

kepçiynen : Kepçeyle. (< kepçe+y+le) bk. **kepçe** -1-
k. 9/48

kepek : Kepek. -1-
k. 27/17

kepene: : Kepeneği. (< kepenek+i belirtme durumu eki) bk. **kepenek** -1-
k. 14/57

kepene:**ŋ** : Kepeneğin. (< kepenek+in) bk. **kepenek** -1-
k. 14/58

kepenek : Kepenek. -3-
k. 1/121, 1/124, 18/48

kere : Kere, kez. -2-
k. 3/178
bi k. 50/91

kerek : Kerek. DS; Hayvanların boyunlarına takılan büyük çan, çıngırak. bk. **kelek (II)** -1-
k. 17/60

kerem it- : Kerem etmek, bağışta iyilikte bulunmak. -1-
k. i. 1/56

keri : bk. **kiri** -1-
ondan k. de 28/16

kerḳúk : Kerkük. (yer adı) -1-
k. túrkmennerine 39/15

kerme : Kerme. DS; gübre, tezek. bk. **kemiˇre, kemire, kemre** -7-
k. de 53/168
k. 1/89, 1/91, 11/30, 11/31, 27/134
o k. 1/90

kerpe : Kerpe. DS; Çizilebilen yumuşak, beyaz taş. -1-
k.+ dendir 7/101

kerpiç : Kerpiç. bk. **k̲erpiç** -6-
k.+ i 52/1
k.+ idi 32/42
k.+ ini 52/6
k. kesellerdi 18/58
k. 32/42

k̲erpiç : bk. **kerpiç** -1-
k. 5/32

kertı: : Kertiği. (kertik+i teklik üçüncü kişi iyelik eki) kertik -1-
k. ğibi 16/13

kerti : Kerti. Su birikintisinin veya göldeki suyun yerleşim yerine gitmesini önlemek amacıyla yerleşim yeriyle suyun olduğu yerin arasına kazılarak oluşturulan tümsek. -1-
k. 51/112

kertrek : Kertrek. Kerti kadar, kerti kadar az/birazcık. -1-
k. 43/41

kervan : Kervan. -4-
k.+ da da 41/24
k. soyałłarımışımış 41/3
k. 41/23, 41/24

kervancı : Kervancı. -1-
k.+ łar 41/25

k̲erziˇban : Kezban. (kişi adı) -1-
k. 52/56

k̲erziban : Kezban. (kişi adı) -2-
k. 52/57

kes : Kes. DS; harman savrulduktan sonra yerde kalan taşlı ve samanlı buğday. -4-
k.+ ini 2/106, 2/107
k. 2/106

kes - : Kesmek. bk. **k̲es-** -46-
k.- elim 37/50
k.- eller 29/59, 9/47
ġurban k.- eller 23/65
k.- ellerdi 29/89
ġurban k.- ellerdi 33/20
kerpiç k.- ellerdi 18/58
k.- elleridi 32/170
k.- ellerimiş 32/204
k.- ellerimişimiş 5/10
k.- en 14/6
k.- eŋ 55/69, 9/98
k.- er 25/222, 27/132, 27/71, 29/57
k.- erdi 14/7, 40/12, 55/48
k.- erdik 32/162
k.- erdiŋ 40/42
k.- eriz 11/163
k.- i:di 52/74, 52/75, 52/76
k.- i:r 52/74
k.- i:riz 45/80
k.- ik gitiyidi 39/112
k.- ik 39/111
k.- iŋ 8/125
k.- iyidi 39/111
k.- iyołłar 32/135
k.- iyoŋ 5/66
k.- me 7/140
k.- miş 31/38
k.- mişler 38/26, 8/126
k.- ti 27/8
k̲ókünden k.- ti 14/124
k.- tiğinen 32/136
k.- tik 37/5
k.- tiklerini 55/159

k̲es - : bk. **kes-** -11-
k.- dim 5/32
ġurban k.- eller 20/61
k.- iciŋ 52/101
k.- Tim 52/6, 52/7, 52/8, 52/9

kese : Kese. bk. **k̲ese** -2-
k.+ mde 7/169
k. 27/25

k̲ese : bk. **kese** -1-
k.+ leri 13/122

keser : Keser. -2-
k. 25/72, 27/132

kesil - : Kesilmek. bk. **k̲esil-**, **kesis -** -14-
k.- di de 40/34
k.- di 1/12, 15/17, 18/40, 28/16, 28/17, 8/92
ġurban k.- eymişimiş 32/201
k.- inci 1/13
k.- ir 14/2
ġurban k.- irmiş 32/200
k.- iyor 17/45
k̲ókünüz k.- medi 24/80

k̲esil - : bk. **kesil-** -3-
k.- di 52/6, 8/90
k.- ir 1/10

kesim : Kesim, bölge. -1-
k.+ inden 38/70

k̲esindisiz : *sıfat* Kesintisiz, aralıksız. -1-
k. 53/30

kesis - : bk. **kesil-** (kesil-sin > kesis-sin) -1-
yaşıŋ k.- sin 3/20

kesiye : Keseye. (< kese+y+e) bk. **kese** -1-
k. 13/65

keskin : Keskin. -1-
k. bi̊çaḳlardan 24/60

kesmes : bk. **kesmez** -1-
k. k̲óyü 21/80

kesmez : Kesmez. (yer adı) bk. **kesmes** -2-
k.+ e 26/58
k. yayłası 8/52

kesmezli : Kezmezli, Kesmez köyünden olan kimse. -1-
k. 40/12

kestel : Kestel, erişte. Daha çok Karacadağ ve çevresindeki Yörük köylerinde erişteye verilen ad. -1-
k. 25/32

kestir - : Kestirmek. 1. Kesme işini yaptırmak. 2. Sünnet ettirmek. -4-
k.- i 29/29, 29/42
k.- illerdi 29/29
k.- ir 39/110

keşif : Keşif. Bir olay veya durumun oluş nedenlerini anlayabilmek için yerinde inceleme yapma. -1-
k. 27/71
keşke : *ünlem* Keşke. -1-
k. 49/106
keten : Keten. -4-
k.+ den don 49/82
k. de 49/81
k. don 49/79
k. 53/158
ketir : Ketir. DS; Taşlık ve çalılık yer. -2-
k.+ iŋ 1/99
k. 10/9
kevkir : Kevgir. -1-
k. 23/90
kezba:**n :** Kezban. (kişi adı) -1-
k. 21/65
k̲í : bk. **ki (I)** -7-
k. 11/74, 13/84, 31/11, 45/56, 45/79, 49/136, 49/52
k̲í : bk. **ki (II)** -4-
k. 13/81, 52/73, 6/51, 52/50
ḳıçıḳışla : Kıçıkışla. (Yer adı) Yağmapınar köyünün eski adı. -1-
k. 27/2
k̲íło : bk**. kiło** -1-
k. 25/83
k̲ím : bk. **kim** -4-
k.+ e 30/36
k.+ i 52/34
k. 46/41, 46/42
k̲ímisi : bk. **kimisi** -5-
k. 39/11, 39/12, 42/78
k̲ímlik : Kimlik. bk. **kimlik** -1-
k.+ te 49/15
k̲ímse : bk. **kimse** -9-
k.+ niŋ 28/12
k. 12/50, 27/136, 3/23, 31/48, 37/32, 39/82, 42/61
k̲íne : bk. **ki (I)** -1-
k. 23/196
k̲íri : bk. **kiri** -15-
k. de 51/36
k. 19/22, 19/38, 23/2, 51/111, 51/115, 51/41, 51/42, 51/50, 51/72, 51/85, 51/96, 51/98
onnan k. 19/14, 19/43
ḳıriz : Kriz. bk. **ġıriz** -2-
k. geçirdim 31/1
k. 31/1
ḳırk : bk. **ġırḳ** -1-
k. 49/138
ḳırḳ : bk. **ġırḳ** -6-
yüzde k.+ ında 12/7
k. 26/115, 26/118, 26/2, 49/36, 49/37
k̲írkit : bk. **kirkit** -1-
k.+ inen 20/48
ḳırmızı : bk. **ġırmızı** -1-
k. hałı 12/38
k̲íşi : bk. **gişi** -1-
k.+ ler 43/24
ḳıva:**m** : Kıvam. -1-
k.+ a 49/57
ki (I) : *bağlaç* ki bk. **k̲í (I)**, **k̲íne, ki**: **(I), kü** -63-
k. 1/110, 1/55, 1/61, 1/70, 11/132, 11/97, 13/84, 13/85, 14/87, 2/23, 2/68, 21/56, 27/22, 27/43, 3/109, 3/12, 3/13, 3/150, 3/187, 3/194, 3/195, 3/199, 3/201, 3/214, 3/30, 3/9, 30/20, 30/40, 30/48, 30/50, 30/51, 31/22, 31/31, 31/7, 32/135, 32/205, 32/210, 32/71, 32/72, 32/99, 36/21, 37/22, 37/43, 37/51, 40/10, 40/6, 49/38, 49/53, 55/111, 6/42, 7/111, 7/117, 7/120, 7/121, 7/124, 7/143, 7/167, 7/196, 7/88, 8/130, 8/30, 9/75
ki (II) : Cümlede kuvvetlendirme görevi yapan bir söz-15-
k. 13/80, 14/144, 14/150, 14/160, 14/168, 15/23, 2/126, 25/13, 25/16, 32/193, 46/58, 52/52, 7/118, 7/198, 8/118,
kibar : Kibar. -1-
k. 5/63
kibarłaş - : Kibarlaşmak. -2-
k.- dı 3/54
k.- dıḳ 3/21

ki: : **bk. ki (I)** -1-
k. 7/170
ki: : **bk. ki (II)** -2-
k. 3/216, 7/66
kifa:**yed ‿it-** : Kifayet etmek. -1-
k. itmedi 38/45
kile : bk**. kiło** -5-
k. 49/154, 49/155
bi k. 39/73
kilemetre : Kilometre. 1.000 metrelik uzunluk ölçü birimi. -3-
k. 53/12, 53/150
kiliˇse : bk**. kilise** -1-
k. 40/8
kilim : Kilim. -25-
k.+ de 15/59
k. doĶułłardı 15/56
k. doķułłar 15/59
k. doķuruz 25/50
k. doķuyan 29/13
ġu:şurġu k.+ i 12/70
k. ilen 12/71
k.+ imiz 32/167
k.+ iŋ 19/11
ġu:şurġu k.+ iylen 12/71
k.+ ler 20/57
k. 11/34, 11/47, 20/50, 23/8, 32/167, 52/4, 55/129, 55/77, 7/191, 9/11
boyałı k. 23/9
kilise : Kilise. bk. **kiliˇse** -1-
k. 40/7
kilitli : Kilitli. bk. **kitli** -1-
k. 40/54
kiło : Kilo, kilogram. bk. **ķíło, kile, kiło**:**v̇** -8-
k.+ ya 25/138
k. 25/137, 32/186, 32/186, 53/173, 55/74
kiło:**łu** : Kilolu, kiloluk. Herhangi bir kilo ağırlığında. -1-
k. 53/173
kiło:**v̇** : bk**. kiło** -1-
k. 32/187
kiłometire : Kilometre. 1.000 metrelik uzunluk ölçü birimi. -1-
k. 26/35
kiłometre : Kilometre. 1.000 metrelik uzunluk ölçü birimi. -1-
k. 26/80
kiłovat : Kilovat. -2-
k. 53/195, 53/196
kim : *zamir* Kim. bk**. ķím** -32-
k.+ e 11/177, 11/79, 3/213, 30/35
k.+ i 1/63
k.+ idi 51/51
k.+ in 31/29
k.+ iŋ 1/69, 23/41, 25/38, 30/40, 30/42, 30/43
k.+ ise 42/46, 52/120
k. o: 25/36
k.+ sin 10/10
k. 13/134, 2/48, 23/23, 27/113, 28/68, 3/184, 40/14, 40/39, 40/69, 40/70, 49/139, 50/76, 51/50, 8/33
kimi : *zamir* Kimi. -5-
k.+ ni 12/40, 12/40
k. 27/132, 27/132, 27/132
kimisi : *zamir* Kimisi. bk. **ķímisi** -7-
k.+ ni 12/40
k.+ ninki 23/14
k. 2/77, 2/77, 2/77, 23/96, 42/56
kimlik : Kimlik. bk. **ķímlik** -1-
k.+ te 49/14
kimse : *zamir* Kimse. bk. **ķímse** -26-
hiç k.+ de 28/9
k.+ den 55/1
k. de 25/184
k.+ ler 14/141
k.+ lere 7/73
k.+ nin 46/41
k.+ niŋ 14/75, 29/82, 50/132
k.+ ye 48/32, 48/46, 48/47, 52/37, 52/38
k.+ yi 22/22, 55/16
k. 1/42, 12/2, 12/49, 12/5, 22/22, 26/101, 3/185, 3/212, 31/49, 32/11
kimsesiz : Kimsesiz, kimse olmadan, tek başına. -1-
k. 55/105
kimsiyi : Kimseyi. (< kimse+y+i) bk. **kimse** -1-
k. 7/66
kimyon : Kimyon. -2-

k. 15/31, 33/30
kipil kipil : Kipil kipil. (ikileme) Ses yansımalı kökten türemiş ikileme. -1-
k. k. yúzüme baḳar 14/87
kiprit : Kibrit. -1-
k. 40/24
kireç : Kireç. -1-
k.+ i 24/10
kireşli : Kireçli. -1-
k.+ ydi 45/54
kiri : Sonra. bk. **gíri, gírime, gírimiye, giri (II), girim, girimiye, keri, ḳíri, kirica:zım, kiricá:zım, kiricehezim, kiricehezime, kiriÇe:zim, kirim** -31-
onda k. de 16/26
ondan k. de 25/58
k. 17/58, 51/29
biştikten k. 33/33, 9/55
çektikten k. 33/29
ġaynattıḳtan k. 33/36
o:ndan k. 25/58
ondan k. 19/38, 19/62, 28/21
onnan k. 19/19, 19/2, 19/35, 19/41, 19/47, 19/48, 19/56, 19/8, 20/36, 23/8, 25/112, 25/113, 25/65, 25/77
öldükten k. 11/45
sernedikten k. 23/128
yıḳadıḳtan k. 33/43
yuğurduḳtan k. 33/31
kirica:zım : bk. **kiri** -1-
ondan k. 29/4
kiricá:zım : bk. **kiri** -2-
ondan k. 29/105, 29/17
kiricehezim : bk. **kiri** -1-
ondan k. 16/73
kiricehezime : bk. **kiri** -4-
ondan k. 16/36, 16/4, 16/7, 16/79
kiriÇe:zim : bk. **kiri** -1-
ondan k. 29/6
kirim : bk. **kiri** -10-
k. 29/18
ondan k. 16/68, 29/10, 29/29, 29/38, 29/73, 29/81, 29/9
onnan k. 19/41
ordan k. 29/32
kirkit : Kirkit. bk. **ḳírkit** -9-
k.+ inen 20/47, 29/88
k. ine 25/58
k. 17/72, 19/7, 24/60, 24/62, 25/58, 29/88
kirko : Kriko. -1-
k.+ ynan da 32/169
kirli : Kirli. -2-
k.+ yidik 16/105
k. 8/82
kirman : Kirmen. bk. **kirmen** -9-
k. eğírdik 24/58
k. eğírir 25/89
k. eyirirdik 33/51
el k.+ ı 25/81, 25/82
k.+ ıla 25/80
k.+ nan 29/93
k. 25/80, 32/178
kirmek : Girmek, girmek işi. -1-
k. 31/68
kirmen : bk. **kirman** -3-
k. eyiriyillerdi 32/178
k. 16/36, 32/178
kirti : Kirti, havuç. bk. **kirtil** (diğer adları için bk. **havıç, pürçekli, yir otu**) -2-
k. de 17/129
k. 17/129
kirtikli : Kirtikli. Kenarları girintili çıkıntılı olan. -1-
k. sahannar 9/54
kirtil : DS; havuç. bk. **kirti** (diğer adları için bk. **havıç, pürçekli, yir otu**) -1-
k. 25/217
kirve : Kirve. -1-
k.+ si 14/93
kişi : bk. **gişi** -13-
k.+ ler 38/32
k.+ niŋ 26/28
K.+ ydik 52/62
k. 1/7, 14/164, 19/39, 28/2, 31/32, 32/107, 45/48, 55/61
teḳ K. 45/48
yi:rmiˇ beş K. 22/19

kişilik : *sıfat* Herhangi bir kişi için, herhangi bir kişiye yetecek miktarda olan. -2-
beş k. 30/31
iki k. 11/56
kişniş : Kişniş. -2-
k. 17/86, 20/26
Kit - : bk. **git-** -2-
çekTi K.- ti 31/11
K.- tik 32/32
kita:be : Kitabe. -1-
k.+ sini 41/14
kitap : Kitap. -3-
k.+ ława 31/49
k.+ ława 20/14
k. oḳuması 8/119
kitle - : Kilitlemek. -2-
k. 52/112, 7/164
kitlet - : Kilitletmek, kilitlenmesini sağlamak. -1-
k.- ip Te 25/204
kitli : Kilitli. bk. **kilitli** -1-
k. 7/14
kiyad : bk. **ḱa:t** -1-
k. ałayına 40/65
kiyat : bk. **ḱa:t** -1-
k. 3/116
ḳoçaḵer : Koçaker. (kişi soyadı) -1-
k.+ lerdenim 50/65
ḳoçaḴer : Koçaker. (kişi soyadı) -1-
isma:l k. 53/137
ḵófe : Küfe. -5-
k.+ ler 14/127, 14/128
k.+ lere 14/127
k.+ leri 14/128
k.+ leriŋ 14/128
ḵófte : Köfte. bk. **köfte** -8-
k.+ miz 33/34
k.+ yi 33/29
k. 33/25, 33/26, 47/8, 53/113, 53/117
sułu k. 53/113
kóḵ : bk. **ḵók** -1-
k.+ únü 25/71
ḵók : Kök. bk. **kóḵ, ḵóḵ** -19-
o k. boyanıŋ 25/66
k. boya 13/38, 13/47, 19/14, 25/63, 25/65, 9/18
k. boyuynan 13/38
k.+ ü 30/7, 43/29
k.+ ümüz 11/62, 15/14
k.+ ünden kesti 14/124
k.+ ünü de 25/72
k.+ ünü 27/8, 38/26
k.+ üŋde 24/80
k.+ üŋüz kesilmedi 24/80
ḵóḳ : bk. **ḵók** -2-
k.+ ú 43/28
k. 25/7
ḳoḳ - : Kokmak. bk. **ġoḳ-** -1-
k.- an 16/58
ḵóken : Köken. -3-
k. 10/14
ismet k. 26/79
necmettin k. 26/79
ḵóḵlú Köklü. -1-
k.+ sü 36/9
ḵóklü : Köklü. -1-
k. 28/77
ḵólelik : Kölelik. -2-
k. 2/30, 2/8
ḵólge : Gölge. bk. **gólge, kölge** -9-
k.+ de 37/52
k. de 30/18
k.+ ye 32/225
k. yire 49/66
k. 25/222, 30/18, 32/223
ḵólgelik : Gölgelik. -1-
k. 25/222
ḵóm - : bk. **köm-** -2-
k.- ellerdi 14/104
k.- eŋ 55/125
ḵómbe : Kömbe. Un, tuz ve yağ ile yoğrulan kızgın sacda veya fırında pişirilen ekmek. -6-
k. çekeller 29/133
k. 1/82, 17/118, 55/99
ḵómür : bkç **kömür** -1-
k. 2/65
ḵón : Kön. DS; Koyun, keçi gübresi. bk. **gön, ḵóŋ, kön** -3-
k.+ lü yire vuruduḳ 15/37
k. 1/90, 17/55

ḳonya : bk. **ġonya** -2-
k.+ dan 31/20
k.+ ya 26/93
ḵóŋ : bk. **ḵón** -4-
k.+ den 17/55
k.+ lü yire vurmassaŋ 15/36
k.+ lü yire 15/35
ġoyun k.+ ünden 11/30
ḵópe: : 1. Köpeğe. 2. Köpeği. (< köpek+i/e) bk. **ḵópek** -3-
k. 17/63, 18/51, 18/56
ḳope: : Köpeği. (< köpek+i) bk. **ḳopek** -1-
k. 6/31
ḵópe:**di** : Köpekti. (< köpek i-di) bk. **ḵópek** -1-
k. 1/42
ḵópe:**me** : Köpeğime. (< köpek+im+e) bk. **ḵópek** -1-
k. 6/32
ḵópe:**n** : Köpeğin. (< köpek+in) bk. **ḵópek** -1-
k. 1/49
ḵópe:**ne** : Köpeğine. (< köpek+i+n+e) bk. **ḵópek** -1-
av k. 17/51
ḵópe͡e : Köpeğe. (< köpek+e) bk. **ḵópek** -1-
k. 17/47
ḵópek : Köpek. bk. **ḳopek** -14-
k.+ ler 1/43, 1/46, 1/47, 1/49, 2/134
k.+ lere 1/40, 1/46
k.+ leriŋ 1/41
k. 16/53, 17/20, 17/51, 2/128, 3/151
ḳopek : bk. **ḵópek** -2-
k. Te 6/31
k. 6/31
ḵóprü : Köprü. -2-
k.+ ye 2/146
k. 2/146
ḵópüünü : Köpüğünü. (< köpük+ü+n+ü) köpük -1-
k. 7/23
ḵór : Kör. bk. **kör** -7-
k. ġuyu 40/4
k. mehmed 26/3
k. oluviri 23/165
k. pecelere 32/171
k.+ üŋ 23/183
k. 27/94, 28/61
ḵórebe : Körebe. Gözleri bağlı olan ebenin, oyuna katılan öteki çocukları yakalamaya çalıştığı çocuk oyunu. -1-
k. 5/29
ḵórfez : Körfez. DS; ıssız, tenha. -1-
k. 5/2
ḵórpe : Körpe. bk. **görpe** -1-
k. ġuzuyu 34/29
ḵórü ḵórüne : *zarf* Körü körüne. -1-
k. 42/54
ḵóse : Köse. -1-
k. mevlidiŋ 23/84
ḵóseler : Köseler. (aile adı) -1-
k.+ in 52/70
ḵósúl - : Kösülmek. DS; Yılmak, pısmak, korkmak. -1-
k.- ürdük 11/75
ḵóşe : Köşe. -8-
k.+ de 2/58, 55/12
k. dutturdu muydu 32/94
k.+ ye siydi 32/94
k.+ ye 32/94, 32/95, 32/96
k. 31/17
ḵóşüye : Köşeye. (< köşe+y+e) bk. **ḵóşe** -1-
k. 2/58
ḵótúlüe : Kötülüğe. (< kötülük+e) bk. **ḵótülük** -1-
k. 7/158
ḵótúlük : bk. **ḵótülük** -1-
k. yapmışlar 44/2
ḵótü : Kötü. bk. **ḵótŭ** -23-
k. adam 7/159
k. de 44/46
iyi k. ġíydim 49/84
k. gún 13/1
k. ḵótü 23/152
k. olduḳ 23/79
eŋ k.+ sü 17/65
k.+ ye 11/210
k.+ ynen 14/135

k. 11/199, 11/202, 11/41, 3/32, 31/39, 32/125, 41/20, 52/85
en k. 28/79
eŋ k. 15/63
íyi k. 46/83
iyi k. 46/94
k̲ótü k. 23/152
k̲ótŭ̈ : bk. **k̲ótü** -2-
k. adama 7/158
eŋ k. adam 15/24
k̲ótüle - : Kötülemek. -2-
k.- mem 3/11, 3/12
k̲ótülük : Kötülük. bk. **k̲ótúlük** -4-
k. yapałłarımışımış 44/4
k. yapar 44/4
k. 14/141, 16/104
k̲óy : Köy. bk. **k̲oy, köy** -237-
k.+ de de 23/100, 23/52, 43/13
k.+ de 11/170, 11/93, 11/98, 23/100, 23/116, 23/136, 27/112, 27/129, 28/100, 3/52, 36/20, 39/115, 39/49, 39/53, 39/80, 46/67, 46/68, 49/103, 49/105, 49/93, 53/105, 53/183
bu k.+ de 18/1, 30/18, 39/107, 39/78, 53/200, 53/44, 53/45, 53/50, 53/99
esk̲í k.+ de 23/85
ġomşu k.+ de 27/90
şu k.+ de 30/40
k.+ den 26/91, 53/16
dış k.+ den 26/56
şo k.+ den 42/45
o k.+ deyidi 51/51
k. dúünü 19/35
k.+ d̆üymüş 11/119
k.+ e 11/99, 12/33, 2/15, 2/43, 2/44, 23/123, 23/133, 23/135, 24/39, 24/49, 26/30, 36/17, 36/21, 39/29, 50/92, 51/124, 52/132, 53/197, 55/33
bu k.+ e 32/38, 53/16
k. ġurmuşłar 26/18, 26/22
k.+ ler 43/32, 48/34
bu k.+ ler 53/40
çevre k.+ ler 41/9
etiraf k.+ ler 48/48
k.+ lerde 15/13, 23/152, 53/109
ġoŋşu k.+ lerde 27/11
o k.+ lerde 23/123
k.+ lerden 11/169, 51/39
k.+ lere 12/33, 21/55, 39/4
k.+ leri de 11/170
k.+ leri 10/7, 48/30, 48/33, 48/49
bu k.+ lerin 43/31, 53/41, 53/55
şu da:ğ̊ k.+ lerinde 11/129
k.+ lerinden 32/27
dağ k.+ lerinden 40/25
k.+ lerini 53/108
k.+ lüsün 50/53
k. odalarında 53/105
k. odası 48/42, 53/105, 53/109
k. oḳułunuŋ 47/20
k.+ ü 15/76, 23/163, 23/43, 35/2, 50/110, 50/118, 53/15, 53/6
ba:ğ̊dayłı k.+ ü 27/40
ġayacıḳ k.+ ü 40/13
gicen k.+ ü 26/18
gúçüKaşłama k.+ ü53/38
ġułałı k.+ ü 16/49
islik k.+ ü 40/5
kesmes k.+ ü 21/80
öbektaş k.+ ü 28/17
ören k.+ ü 15/62
raḳḳa k.+ ü 39/22
sırçałı k.+ ü 21/7
sırçałıłı k.+ ü 27/41
şa:banłı k.+ ü 53/7
túrk̲men k.+ ü 43/46
k.+ üm 48/15, 50/109
k.+ ümüş 31/13
k.+ ümüz de 24/77
k.+ ümüz 17/5, 26/25, 49/6
k.+ ümüzde 18/12, 26/70, 26/73, 50/73
bu k.+ ümüzde 26/20
k.+ ümüzüŋ 26/11, 26/65, 43/39
k.+ ün 22/5, 47/6, 49/150, 51/39, 53/12, 53/15, 53/150
bu k.+ ün 43/2
k.+ ünden 55/61
raḳḳa k.+ ü 53/15
raḳḳa k.+ ünden 50/71
sazłıbınar k.+ ü 53/14

sazzıbĭŋar k.+ ünüŋ 53/12
sazłıpınar k.+ ünden 52/126
sırçalı k.+ ünden 21/7
k.+ üne 3/150, 37/54, 55/135
ḳúçükaşłama k.+ ünnen 53/19
büyükaşłama k.+ ünün 53/19
k.+ üŋ 18/3, 22/19, 23/48, 36/1, 36/8, 36/9, 39/37, 40/5, 42/20, 46/12, 47/12, 47/5, 48/16, 49/11, 50/127, 53/109, 26/18, 48/15
bu k.+ üŋ 35/15, 36/6, 41/2, 48/11
k. yirinde 27/125
k. yirinin 27/106
k. 15/23, 18/5, 21/6, 21/68, 23/159, 26/21, 27/2, 3/216, 31/23, 32/17, 32/20, 36/32, 36/36, 37/25, 38/68, 39/11, 39/116, 43/4, 43/46, 43/5, 43/52, 43/9, 45/8, 45/9, 48/34, 49/10, 49/111, 49/3, 49/4, 49/5, 51/51, 53/11, 53/112, 53/12, 53/2, 53/34, 55/156, 8/20
acar k. 27/90
bu k. 15/2, 15/3, 17/2, 3/217, 41/8, 43/4, 43/42, 53/2, 53/9
o k. 3/218, 53/10
türkmen k. 10/7

ḳoy : bk. **ḳóy** -1-
k.+ de 6/31

ḳóylú : bk. **ḳóylü** -1-
k. túm 32/32

ḳoylú : bk. **ḳóylü** -1-
k.+ ler 1/98

ḳoyłú : bk. **ḳóylü** -1-
k.+ nüŋ 27/25

ḳóylü : Köylü. bk. **ḳóylú**, **ḳoylú**, **ḳoyłú**, **köylü** -17-
k.+ ler 32/49, 8/105
bu k.+ ler 32/14
k.+ lerden 38/32
k.+ nüŋ 27/25
k.+ sün 39/81
suhur k.+ süyüm 35/3
suhur k.+ süyüz 35/9
bu k.+ yük 41/8
bu k.+ yüm 32/23
k. 27/119, 27/26, 27/27, 49/109, 53/51
bu k. 43/34
ġayalı k. 17/2

ḳoyun : bk. **ġoyun (I)** -2-
k. 12/26, 12/7

ḳózle - : Közlemek. -1-
batłıcan k.- ller 19/53

ḳózlen - : Közlenmek, köz hâline gelmek. -1-
k.- di mi:di 9/58

köfte : bk. **ḳófte** -1-
k. 39/66

kölge : bk. **ḳólge** -5-
k. 25/221, 32/222, 32/224

köm - : Gömmek. bk. **ġom-, ġóm-, ḳóm-** -4-
k.- düler 44/36
k.- elim 32/228
k. 32/227

kömür : Kömür. bk. **ḳómür** -3-
k.+ ümüzü 24/67
k.+ ünen 24/66
k. 32/218

kön : bk. **ḳón** -1-
k. 1/34

kör : bk. **ḳór** -1-
k. 52/122

kösül - : bk. **ḳósül-** -1-
k.- ür 7/187

köy : bk. **ḳóy** -19-
k.+ de 23/42, 49/135, 50/72
k.+ düyken 11/192
k.+ ler 49/10
k.+ leri 39/4
k.+ ü 23/42, 50/68
k.+ üdü 38/67
k.+ ümüşümüş 3/212
k. 3/212, 35/13, 39/11, 49/113, 49/114, 49/150, 49/97, 50/66

köylü : bk. **ḳóylü** -1-
k.+ ler 32/46

köznü : Gözünü. (göz+ü+n+ü) bk. **ġóz, ġöz** -1-
k. 31/9

ḳúçük : Küçük. bk. **ġúççük** -4-
k. 10/9, 31/44, 9/100

ḳúçükaşłama : Küçükaşlama. (yer adı) -1-

k. ḵóyünnen 53/19
ḵúçükbaş : Küçükbaş. (hayvan) bk. **gúççükbaş** -2-
k. hayvancılıḳ 4/33
k. 4/17
ḵúhür ◡ itme : Küfretme, küfretmek işi, sövme. -1-
k. i.+ yi 23/75
ḵúl : Kül. -5-
k.+ lerinden 13/55
k.+ ü 9/58
k.+ üdü 13/54
k. 5/50, 13/55
ḳułłanıł - : bk. **ġułłanıł-** -1-
k.- an 12/23
kúlli˚ye : Külliye. -1-
o k.+ lerde 10/18
ḵúlli˚ye : Külliye. -1-
bu yavȯz selim k.+ sini 10/11
ḵúlliye : Külliye. -1-
k.+ ler 10/18
ḵúllük : Küllük. -2-
k.+ te 23/106, 23/106
ḵúltúr : bk. **ḵúltür** -1-
oda k.+ ü 42/43
ḵúltür : Kültür. bk. **ḵúltúr**, **kültür** -10-
k.+ lerimiz 41/36
din K.+ ü 46/81
oda k.+ ü 48/40, 48/44, 48/45
k.+ ümüz 48/40
k. 53/53, 53/55, 53/68
ḵúmbet : Kümbet. -1-
şu k.+ ter 6/50
ḵúmpet : Kümbet. -1-
k. 8/46
ḵúmpür : bk. **ġumpir** -3-
k. 32/58
ḵúmükler : Kümükler. (aile adı) -1-
k. 51/52
ḳunde : *zarf* Günde, her gün. -1-
k. 28/32
ḵúnde : *zarf* Günde, her gün. -8-
k. 7/177, 7/173, 25/229, 28/28, 28/7, 51/14, 51/16, 37/5
ḵúp : Küp. bk. **gúp** -1-
k.+ lere 9/9
k.+ e
ḵúpeli : Küpeli, küpe takılı olan. -1-
ġułaḳları k. 7/105
ḵúr - : bk. **ḵúrü-** -1-
k.- düü 17/100
ḵúrá: : Küreği. (kürek+i üçüncü teklik kişi iyelik eki) bk. **ḵúrek** -1-
ateş k. 4/12
ḵúrek : Kürek. -2-
k. 25/126, 53/145
ḵúrt : Kürt. Ön Asya'da yaşayan bir topluluk ve bu topluluktan olan kimse. bk. **kürt** -2-
k.+ ler 21/14
k. memet 32/190
ḳurtay : Kurtay. (kişi soyadı) -3-
sułtan k.+ ım 7/6
fadime k. 3/4
sułtan k. 7/6
ḵúrü - : Küremek. bk. **ḵúr-** -1-
k.- nür 1/34
ḵús : bk. **küs** -1-
k. 33/62
ḵúsür : Küsur. -2-
biŋ k.+ den 38/62
yüz k.+ e 38/62
ḵútük : Kütük. -1-
k. çatałım 23/62
ḵútüü : Kütüğü. (kütük+ü belirtme durumu eki) bk. **ḵútük** -1-
k. 14/111
kü : bk. **ki (I)** -1-
k. 51/110
küçü : Küçü, tay. -1-
k. 17/21
küçükaşłama : Küçükaşlama. (yer adı) -1-
k.+ dır 43/17
kültür : bk. **ḵúltür** -2-
oda k.+ ü 32/133
oda k.+ ünden 32/133
kümpür : bk. **ġumpir** -1-
k. 32/58
künde : *zarf* Günde, her gün. -7-
k.+ de 2/95, 24/16, 24/53, 24/54, 24/71, 25/83
kürt : bk. **ḵúrt** -1-
k.+ ler 3/172

küs : Küs, dargın. bk. **k̲ús** -2-
k.+ ler 32/117
k. 32/110

L

łaba : bk. **yaba** -1-
şu ł.+ łarınan 55/141
ła:**ba** : Lavabo. bk. **łavaba** -1-
ł. 13/96
Íá:**zım** : bk. **iła**:**zım** -1-
ne l.+ ı 14/29
ła:**zım** : bk. **iła**:**zım** -4-
ł. ołdu 8/128
ł. olmuş 8/127
ł. 53/164, 53/77
łaf : Laf. -12-
ł.+ ı 3/206, 55/126, 7/131
ł.+ ınıŋ 1/56
ł.+ ıŋ 13/120
ł. ideŋ 55/125
ł. iderken 14/35
ł. idiyołarımış 11/86
bu ł.+ łarıŋ 32/105
ł. 3/31, 52/39, 55/166
łağ̊ap : Lakap. -1-
ł.+ łarı 36/25
łaḴab : Lakap. -1-
ł.+ a da 26/66
łaḳapłı : Lakaplı, lakap takılmış olan. -1-
merłan ł. 26/2
łamba : Lamba. -20-
ł.+ łarı 52/10, 52/9
ł.+ mız 32/153
ł.+ nıŋ 2/111
ġaz ł.+ sı 20/51, 32/151, 32/154
ya:ğ̊ ł.+ sı 32/154
ł.+ sını 27/43
ł. söğünür 25/4
ł.+ yı 2/44, 20/50
seyar ł.+ yı 2/47
ł.+ yınan 20/50, 20/51
ł. 30/34
sėyer ł. 2/45
siyer ł. 2/43
łambıya : Lambaya. (< lamba+y+a) bk. **łamba** -1-
ł. 2/110
lán : bk. **ülen (II)** -1-
l. 6/30
łan : bk. **ülen (II)** -2-
ł. 32/66, 8/105
łanġadan : *zarf* Langadan, birden, aniden. -1-
ł. 53/210
łanġurłunġur : *zarf* Langır lungur. Çan sesi çıkararak. -2-
ł. ł. 51/127, 51/127
łasdik : Lastik, kauçuktan yapılmış ayakkabı. -1-
ł. giyerdik 16/40
łastik : Lastik, kauçuktan yapılmış. -1-
ł.+ ten 13/22
łata:**bi** : Lata gibi. DS lata; palto. -2-
ł. 23/17, 23/201
lavaba : Lavabo. bk. **ła**:**ba** -1-
l. 3/22
łayłon : Naylon, naylondan yapılmış. bk. **nayłôn, nayłun** -3-
ł.+ u 27/37
ł. 11/164, 32/151
łaz : Laz. -1-
ł. 8/116
le : Türk alfabesinin on beşinci harfinin adı, okunuşu. -1-
l. 25/132
le: **(I)** : Türk alfabesinin on beşinci harfinin adı, okunuşu. -2-
l. 25/132
le: **(II)** : bk. **ülen (II)** -1-
l. 8/57
le:**n** : bk. **ülen (II)** -1-
l. 36/11
leke : Leke. -1-
l. 5/22
len : bk. **ülen (II)** -12-
l. 1/66, 2/48, 32/56, 37/13, 39/2, 51/84, 52/132, 52/34, 6/26, 6/30, 8/30
leŋ̊ : bk. **ülen (II)** -1-
l. 8/7

leŋger : Lenger. Yayvan ve kenarları geniş, büyük bakır kap. -2-
l. 33/6, 9/55
leplebi : Leblebi. -1-
l. 37/41
leylek : Leylek. -7-
l.+ ler 28/98
hacı l.+ ler 51/98
l. te 28/98, 28/99
l. 28/98, 28/99
hacı l. 51/99
lezzet : Lezzet, tat. -1-
l.+ i 5/60
lezzetli : Lezzetli, lezzeti olan. -1-
l. 25/45
limån : bk. **limon** -1-
l. 13/77
limon : Limon. **limån** -2-
l.+ dan 13/77
l.+ unu 19/48
lira : Lira. Yüz kuruş değerinde Türk para birimi, teklik. bk. **lirá, lire** -26-
l.+ ya 15/40, 41/11, 41/13, 5/22, 53/207
l.+ ydı 41/12
l. 15/40, 15/49, 15/50, 17/75, 2/154, 25/59, 25/60, 27/16, 27/17, 41/11, 41/12, 41/15, 41/16, 6/17
lirá : bk. **lira** -1-
l. 17/17
lire : bk. **lira** -1-
l. 2/154
lisan : Lisan. -8-
l.+ a 53/66
l.+ ı 43/4, 43/7
l.+ narı 43/32, 43/37
l.+ narının 43/45
l. 43/51
lise : Lise, ortaöğretim. -1-
l.+ yi 30/9
litiˇre -1-
yi:rmi l. 32/152
litre : Litre. Sıvıları ölçmede kullanılan, bir desimetreküp hacminde ölçü birimi. bk. **litiˇre** -2-
bir l. 40/18
yarımşar l. 40/17
łoda : Loda. bk. **noda** -4-
ł.+ da 34/4
ł.+ dan 34/10
ł. 23/140, 25/132
łodos : Lodos. (rüzgâr) bk. **łodus** -1-
ł.+ to 55/145
łodus : bk. **łodos** -3-
ł.+ unan 53/103
ł. 26/84, 53/103
łoḳanta : Lokanta. -1-
ł.+ ya 52/130
łoḳma : Lokma. -1-
ł.+ sı 7/137
löbet : bk. **nöbet** -1-
l. tutar 46/50
lökel : bk. **löker** -1-
l.+ ler 9/89
löker : Löker. Düğünde gelin veya damada yol gösteren, eşlik edenler; sadıç. bk. **lökel** -3-
l.+ i 9/81, 9/83
l. 23/15
lúküs : Lüks. -2-
l. ołdu 32/43
l. 32/49
łúküs : Lüks. -1-
ł.+ üdü 14/82
lüks : Lüks. -1-
l.+ e 49/147
lüküs : Lüks. -1-
l. 49/157

M

ma:**dem** : *bağlaç* Madem. -2-
m. 38/3, 7/129
ma:**den** : Maden. (yer adı) -1-
m. şehri 32/209
ma:**çıp ołˉ** : Mahcup olmak, utanmak. -1-
m. o.- muyum 52/70
ma:**ğara** : Mağara. bk. **ma**:**ğra**, **ma**:**ğra, ma**:**ra**:-1-
m. ini 26/11
ma:**ğra** : bk. **ma**:**ğara** -1-

m. 31/36
ma:ğra : bk. **ma:ğara** -3-
o m.+ łara 26/15
bu m.+ łardan 26/15
o m.+ łardan 26/17
ma:ḫkeme : Mahkeme. -1-
m.+ de 51/35
ma:keme : Mahkeme. -1-
m. ołdu 51/35
ma:mut : Mahmut. (kişi adı) -1-
m. 40/6
má:na : Mana, anlam. -1-
m. 21/80
ma:ne : Bahane. -1-
m. 32/97
ma:ni (I) : Mâni. Genellikle birinci, ikinci ve dördüncü dizeleri uyaklı olan, daha çok hecenin yedili ölçüsüyle söylenen halk şiiri. -11-
m.+ ler 25/204
m.+ lerden 11/207
m.+ leri 14/149
m. sayıyołłar 7/111
m. 11/213, 25/175, 3/61, 3/63, 3/67, 7/28
bu m. 3/85
ma:ni (II) : Mâni, engel. -1-
m. ołma 23/185
ma:nici : Mânici. Mâni söyleyen kimse. -1-
m. başı 3/71
ma:ra: : bk. **ma:ğara** -1-
m. 31/37
ma:sül : Mahsul, ürün. bk. **mahsuł** -2-
m.+ ler 21/36
m. 27/34
ma:şałłah : bk. **maşałłah** -1-
m. 46/80
ma:vı : bk. **ma:vi** -1-
m. 52/68
ma:vi : Mavi. bk. **ma:vı**, **mavı** -7-
m.+ si 14/65
m.+ sini 25/61
m. 12/46, 13/40, 20/54, 23/36, 9/33
ma:ẏzer : Mavzer. bk. **mavẏŭzer** -1-
m.+ ine 6/46
ma:zeme : Malzeme. -3-
hangı m.+ ler 19/7
m.+ si 25/126
m.+ sini de 9/64
ma:zemiyi : Malzemeyi. (< malzeme+y+i) bk. **ma:zeme** -1-
m. 9/66
mafit - : Mahvetmek. -1-
m.- er 46/31
maġatonya : Makedonya. (ülke adı) -1-
m. 48/14
mahałle : Mahalle. bk. **mayałle** -18-
m.+ de 55/4
m.+ den 7/122
m.+ niŋ 26/14, 37/35
m.+ si 17/7, 17/8
ipekçi m.+ sinde 4/3
selimiye m.+ sinden 1/2
şo yoḳarı m. 36/8
m.+ sindenim 32/24
m.+ sindeydik 18/4
apaḳ m.+ sine 37/32, 42/4
m.+ yimişimiş 8/18
m.+ yiz 18/5
m. 10/16, 38/68, 40/3
mahıne : bk. **maḵíne** -2-
m.+ si 18/28
m.+ ynen 18/28
maḫıne : bk. **maḵíne** -1-
m.+ nin 52/47
mahsuł : bk. **ma:sül** -1-
m.+ ünü 26/51
maḳarna : Makarna. -4-
m. bişirriz 29/101
m. 13/87, 32/19, 5/35
maḳarnıyı : Makarnayı. (< makarna+y+ı) bk. **maḳarna** -1-
o m. 13/88
maḳas : Makas. bk. **mâḳas, maḳḳas** -5-
m.+ ınan 24/61, 51/72
m. 24/61, 25/77, 45/81
mâḳas : bk. **maḳas** -1-
m.+ a 45/78
maḳbuł : Makbul, iyi. -1-
m. 8/54
maḵíná : bk. **maḵíne** -1-
m. 55/139

maKíne : bk. **maḵíne** -3-
ġara m.+ ler 49/35
o ġara m.+ ler 49/37
maḵíne : Makine. bk. **mahıne, maḫıne, maḵíná, maKíne, makine** -15-
m.+ de 11/10, 13/142
m. hałısı 9/10
döner m.+ miz 16/47
saman m.+ si 13/36
süT m.+ si 55/120
m.+ ye 24/30, 24/40, 52/17
m.+ ynen 45/41
m. 13/52, 25/77, 40/66, 55/136
süt m.+ si 9/6
makine : bk. **maḵíne** -15-
m.+ de 11/183, 33/29, 9/6
dikiş m.+ si 33/6
ġırım m.+ si 2/86
ġırım m.+ siniŋ 2/87
m.+ ye de 55/108
m.+ ye 55/108
m.+ yle 25/109
m. 23/118, 25/112, 25/84, 29/13, 40/12
ġırım m.+ sine 2/87
maḵḳas : bk. **maḳas** -3-
m. ıła 25/59
m. 17/71, 25/58
maḳsi : Taksi kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; taksi maksi. -2-
taḳsi m. 12/2, 49/128
maḳtap : Matkap. -1-
m. 28/10
mał (I) : Mal. 1. Bir kimsenin, bir tüzel kişinin mülkiyeti altında bulunan, taşınır veya taşınmaz varlıkların bütünü. 2. Alınıp satılabilen her türlü ticaret eşyası, emtia. -9-
m. da 17/119
m.+ ı 1/78, 51/71
m. 29/24, 40/74
dünya m.+ ı 3/111
iyi m.+ łardan 14/92
m.+ ıŋ 17/65
m.+ łardan 14/58

mał (II) : Büyükbaş hayvan. -15-
m.+ a baḳaca:ŋ 42/27
m.+ a baḳıłaca:sa 42/29
m.+ a 42/27, 42/29, 42/60
m.+ ı 53/184
m.+ ımızı 42/57, 48/17
m.+ ını 17/68, 27/68, 42/57, 53/185
m.+ łar 53/185
m.+ łarı 28/17
m.+ łarını 28/4
mała:ma : Malama. DS; dövenle sürmek için harmana yayılmış başaklı sap. bk. **małama** -6-
m.+ yı 49/54
o m.+ yı 49/61
m. 49/54, 49/63, 49/64, 49/73
małama : bk. **mała:ma** -2-
m. 2/101
małcıłı:nan : Malcılıkla. (< malcılık+la) bk. **małcılıḳ** -1-
m. 15/2
małcılıḳ : Malcılık, hayvan alıp satma işi. -1-
m.+ ta da 21/45
małdağ : Maldağ. (yer adı) -1-
m. 30/3
małış - : Çalış- eyleminin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; çalış- … malış- … -1-
çałışdıḳ m.- dıḳ 49/134
mama : Mama, bebek için hazırlanan yiyeceklerin genel adı. -3-
m.+ sı 33/56
hazır m. 33/54
mama: : Mamak'a. (< mamak+a) bk. **mamaḳ** -2-
anḳara m. 26/88, 26/88
mama:ŋ : Mamak'ın. (< mamak+ın) bk. **mamaḳ** -1-
m. 26/96
mamaḳ : Mamak. (yer adı) -7-
m.+ da 26/94
m. 26/100, 26/95
anḳara m. 26/94
musdafa m. 26/76

mustafa m. 26/73, 26/79
manavġat : Manavgat. (yer adı) -2-
m. 46/85, 46/86
mandalin : Mandalina. -1-
m. 5/61
mandirli kendirli : Bir çocuk oyunu. -1-
m. 39/91
manġał : Mangal. bk. **maŋġał** -1-
m. 52/101
manıfotura : Manifatura. -1-
m.+ sı 49/151
mani˚ple : Maniple, manipülatör. -1-
m.+ yle 26/110
manonġoz : Marangoz. bk. **maranġoz** -1-
m.+ umuş 7/124
mantı : Mantı. -2-
m. 39/66, 7/120
maŋġał : Mangal. bk. **manġał** -1-
m.+ łar yaḳmaḳ 7/39
mapısha:**niye** : Mahpushaneye. (< mahpushane+y+e) hapishane -1-
m. 13/105
mapis : Mahpus, mahpushane, cezaevi. -1-
m.+ lere 13/106
mar : Var. (…m var > …m ‿ mar) bk. **var** -43-
verem m.+ dı 28/79, 28/79
suyum m.+ dı 28/100
annem m.+ ıdı 7/171
arḳadaşım m.+ ıdı 32/145
bütüm m.+ ıdı 14/88
o:ğułum m.+ ıdı 24/36
emmim m.+ ıdın 23/195
aḳrabałarım m. 50/94
annem m. 2/30
arḳadaşım m. 21/13
benim m. 50/33
çocuḳum m. 50/33
çocuum m. 7/161
ėltim‿ m. 50/93
evła:tım m. 8/68
ġardaşım m. 50/31
gelinim m. 13/9, 50/34, 7/187
ġızım m. 13/133, 13/9
gó:nüm m. 48/55
haḳım m. 3/8
hamam m. 8/46
işim m. 42/58, 42/60, 55/165
mum m. 40/54
o:ğułum m. 13/8
o:ł̊um m. 2/54, 3/136
o:v̇ułum m. 7/86
oḫumam m. 25/11
sayġım m. 30/44
seferim m. 40/46
sułu tarım m. 5/4
torunum m. 13/8, 7/74
unuTmam m. 3/75
üzüm m. 29/135
yoğurtum m. 7/25
maraba : *ünlem* Merhaba, esenleşme sözü. -1-
m. 5/56
maranġoz : Marangoz. bk. **manonġoz, maroŋġoz** -1-
m.+ a 52/8
maranġozha:**ne** : Marangozhane, marangozun çalıştığı iş yeri. -1-
m. 40/50
maraş : Maraş, Kahramanmaraş. (yer adı) -4-
m.+ a 39/21
m.+ tan 1/15, 10/13
m. 39/22
marıł : Marul. -3-
m. 11/218, 17/94, 35/20
marła : Tarla kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; tarla marla. -1-
tarła m. 49/124
maroŋġoz : Marangoz. **maranġoz** -1-
m. 2/55
mart : Mart. (ay adı) -8-
m.+ a adar 26/31
m. ayında 53/6
m.+ ın 53/95, 53/103
m.+ ta 26/29
m. 53/4, 53/6, 53/8
masa : Masa. -2-
m. 51/40

masaris : Bir traktör markası olan "Massey Harris" adının yörede söylenişi. -4-
m. motur 49/132
m. 2/37, 49/26
masıraf : Masraf. -2-
m.+ łar 47/13
m. 49/157
masıraflı : Masraflı, çok masraf gerektiren, pahalıya çıkan. -1-
m. 42/80, 48/64
massey harris : Massey Harris, bir traktör markası. -1-
m. 32/46
maşałłah : *ünlem* Maşallah. **ma**:**şałłah, maşşałła maşşałłah, maşşałłaḫ** -6-
m. 50/193, 50/32, 50/41, 50/51, 50/8
maşat : Maşat. DS; müslüman olmayan kimselerin sinliği. -1-
m. 31/17
maşła:**nı** : Maşlağını. (< maşlak+ı+n+ı) bk. **maşlaḳ** -1-
o m. 14/67
maşłaḳ : Maşlak. DS; düğünde güveyinin giydiği yöreye özgü bir tür elbise. -8-
m. giyerdi 14/55
m. 11/109, 11/111, 11/112, 13/131, 14/57, 14/58
maşşałła : bk. **maşałłah** -1-
m. 50/30
maşşałłah : bk. **maşałłah** -2-
m. 33/55, 33/57
maşşałłaḫ : bk. **maşałłah** -2-
m. 46/93, 50/28
matematiim -1-
m. 52/67
matıraḳ : Matrak. DS; eğlence, şaka. -1-
m. 30/20
mavı : bk. **ma**:**vi** -1-
m. 29/91
mávruz : Nevruz. -1-
m. 20/22
mavuş : Maviş. (lakap) -1-
m. 52/131
mavŭzer : Mavzer. bk. **ma**:**ẏzer** -1-
m.+ i 6/39
mayałı : Mayalı. (ekmek) -6-
m. 17/117, 50/154, 52/71, 55/100, 55/98
mayałle : bk. **mahałle** -1-
m.+ ye 7/197
maydunus : Maydanoz. -1-
m. 17/95
mayıł mayıł : Mayıl mayıl, şaşkın şaşkın. -1-
m. m. 32/68
mayıs : Mayıs. (ay adı) -1-
m. 51/94
mayış : Maaş, aylık. -5-
m.+ a 52/107, 52/108
m.+ ımız 6/17
m.+ ını 1/19
m. 6/17
mazı : Mazı. Bir çocuk oyunu. -8-
m. oynałłardı 40/38
m. oynardıḳ 28/90
m. oyunu 40/40
m.+ sını 40/40
m.+ ya 28/92
m.+ yı 40/39
m. 28/89, 28/92
mazĭ : bk. **mazı** -1-
m. ałmaya 28/92
mazıt : Mazot. bk. **mazȯt** -5-
m.+ ı 52/68
m. 23/183, 41/12, 52/68
mazȯt : bk. **mazıt** -3-
m. 52/69, 52/70
mazut : bk. **mazıt** -3-
m.+ a 32/152
m.+ unan 49/100, 49/101
mecbu:**ren** : *zarf* Mecburen. -1-
m. 25/28
mecbur : Mecbur. -4-
m. 34/14, 42/45, 48/63, 8/66
mecburiyet : Mecburiyet. -1-
m.+ indeydi 48/62
mecilis : Meclis. -1-
m.+ te 7/199
medeniyet : Medeniyet. -1-

m. 8/102
mėdet : Medet. -3-
m. bekleyir 45/66
m.+ i 45/66
m. 7/34
medi:**ne** : Medine. (yer adı) -6-
m.+ de 51/69, 51/70
m.+ den 51/99
m.+ deymiş 37/41
m.+ ye 51/69
m. 51/68
me:**mur** : Memur. -2-
m. 22/9, 24/35
me:**şur** : bk. **meşur** -1-
eŋ m. 24/45
me:**ylit** : Mevlit. -1-
m.+ li 53/59
me:**zun** : Mezun. -1-
m.+ u 10/2
mefa:**t it-** : bk. **vefa**:**t et-** -1-
m. i.- erimiş 32/217
mehil : Meyil. -1-
m.+ ise 8/6
mehmed : Mehmet. (kişi adı) -4-
m. o:ğułu 17/2
m. o:ł̆u 26/118, 26/2
k̲ór m. 26/3
mehmeT : Mehmet. (kişi adı) -1-
m. 26/116
meke g̲ólü : Meke Gölü. (yer adı) -1-
m. g̲.+ müz 3/219
mėke g̲ólü : Meke Gölü. (yer adı) -1-
m. g̲.+ ne 8/49
mekere : Makara. -1-
m. 21/49
mekke : Mekke. (yer adı) -5-
m.+ de 51/64, 51/65
m.+ den 51/99
m.+ ye 51/71
mektup : Mektup. -2-
m. yazmadım 27/114
m. 14/77
mełahat : Melahat. (kişi adı) -1-
m.+ ım da 7/6
meldin : bk. **mendil** -1-
m.+ i 26/97
melek : Melek. -1-
m. 3/69
meleŋgiş : Menengiç, çitlembik. -1-
m. 29/38
melihat : Melahat. (kişi adı) -2-
m.+ ı 14/117
m. 14/117
melik : Melik. DS; dokunmak için çile, yumak yapılmış ip. -1-
m. dutałłardı 29/89
melmeket : bk. **memleket** -4-
g̲úzel bir m.+ imiş 3/222
m.+ imiz 6/18
m.+ te 13/38
m. 46/88
memdu:**h** : Memduh. (kişi adı) -1-
m. 14/159
memduh : Memduh. (kişi adı) -2-
m. 14/159
dayımıŋ m. 14/158
memed : Mehmet. (kişi adı) -10-
m. a: 32/192
m. ali 11/74, 32/200
m. amcam 37/40
m. emmim 14/121, 37/56
m.+ imiş 51/102
m.+ inen 52/2
m. 51/105, 55/24
mėmed : Mehmet. (kişi adı) -1-
m. emmim 14/123
meme:**t** : Mehmet. (kişi adı) -3-
m. 51/104, 7/165
memet : Mehmet. (kişi adı) -6-
m. 51/104, 51/106, 51/108
k̲úrt m. 32/190
memleket : Memleket. bk. **melmeket** -4-
m.+ i 26/103
m.+ i:z 41/10
bu m.+ te 28/9
m. 8/116
memmed : Mehmet. (kişi adı) -3-
m.+ e 23/77
m.+ idi 55/25
m. 23/77
menderes : [Adnan] Menderes. (kişi soyadı) -1-
m.+ iŋ 53/47
mendil : Mendil. bk. **meldin** -3-

m.+ imiŋ 3/81
m.+ iŋi 3/77
m. 26/97

meniğuyu : Yenikuyu (yer adı) kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; yenikuyu menikuyu. -1-
yeniğuyu m. 32/4

menik : Menik. ZTS; Melik. DS; İplik çilesi. -1-
m. 32/174

mėra : bk. **mera**: -1-
m.+ yımış 53/43

mera: : Mera, otlak. bk. **mėra** -6-
m.+ da 4/28, 53/156, 53/160
m.+ sı 4/31
m.+ yı 45/50
m. 4/28

mera:**Ķ ‿ it-** : Merak etmek. bk. **meraķ it-** -1-
m. iterimiş 11/91

mera:**sim** : Merasim, tören. -1-
yemin m.+ i 26/114

mera:**sininden** : Merasiminden. (< merasim+i+n+den) bk. **mera**:**sim** -1-
yemin m. 26/114

meraķ it- : Merak etmek. bk. **mera**:**Ķ ‿ it-** -1-
m. i- iyoŋ 8/123

mercimek : Mercimek. -2-
m. 15/31, 4/24

merdivenli : Merdivenli. (yer adı) -2-
m.+ niŋ 38/36
m.+ ye 49/112

merdivenniğuyu : Merdivenlikuyu, Merdivenli. (yer adı) -2-
m. 38/8, 38/9

meres : Meres. Köpekte yaş. -1-
m.+ ine yitti 17/52

merkek : Erkek kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; erkek merkek. -1-
erkek m. 3/29

merkez : Merkez. bk. **merķez, mėrkez, mėrķez** -3-
m.+ de 4/32
m.+ i 43/53
m. 43/54

merķez : bk. **merkez** -2-
yėrleşim m.+ i 43/16
m.+ i: 53/6

mėrkez : bk. **merkez** -4-
m. 53/141, 53/67
m.+ i: 53/40, 53/40

mėrķez : bk. **merkez** -1-
m. 43/22

merłan : Merlan. (lakap) -1-
m. łaķapłı 26/2

mermer : Mermer. bk. **mėrmer**, **mėrmėr** -1-
arı m.+ den 8/37

mėrmer : bk. **mermer** -1-
m.+ de 31/36

mėrmėr : bk. **mermer** -1-
m.+ de 31/36

mermi : Mermi. -1-
heybeli m. 6/38

mernek ġalesi : Mennek Kalesi. Karacadağ'ın en yüksek ve orta kısmında bulunan, Hitit Çağı'ndan kalma kale. -1-
m. ġ. 21/57

mėsa:**fe** : Mesafe, ara. -1-
m. 53/23

meseła: bk. **meseła**: -17-
m. 10/13, 11/18, 11/20, 18/15, 2/113, 2/81, 22/18, 22/19, 25/130, 26/28, 3/40, 3/86, 36/3, 49/35, 49/74, 53/88, 39/73

meseła: : *edat* Mesela, söz gelişi. bk. **meseła, mėseła**: -82-
m. 11/115, 11/129, 11/171, 11/191, 11/25, 11/46, 11/57, 11/58, 11/64, 11/71, 11/72, 13/69, 15/39, 15/68, 2/117, 2/142, 2/146, 21/41, 22/14, 27/40, 3/36, 3/50, 3/53, 30/15, 30/30, 32/106, 32/127, 32/137, 32/197, 32/200, 32/209, 32/214, 32/228, 32/77, 32/79, 32/80, 32/91, 32/98, 33/55,

33/56, 33/61, 34/21, 35/18, 36/29, 38/72, 39/16, 39/34, 39/4, 39/53, 39/72, 40/39, 42/44, 45/21, 45/50, 45/65, 48/41, 49/10, 49/135, 49/139, 49/146, 49/147, 49/148, 49/153, 49/29, 49/36, 49/37, 49/46, 49/51, 49/54, 49/65, 49/66, 49/93, 5/50, 5/67, 50/135, 50/175, 54/3, 55/152, 55/30, 55/87, 6/19, 2/102, 8/2

mėseła: : bk. **meseła**: -6-
m. 11/56, 2/75, 3/11, 3/5, 8/105, 8/2

mesele : Mesele. -3-
m. 18/27, 38/26, 38/6

meslá: : Mesleği. (< meslek+i) bk. **meslek** -1-
m. 39/20

mesle: : Mesleğe. (< meslek+e) bk. **meslek** -1-
m. 6/10

mesle:**miz** : Mesleğimiz. (< meslek+i+miz) bk. **meslek** -1-
m. 13/2

meslek : Meslek. -1-
m. 50/88

mest : Mest, bir ayakkabı türü. -1-
ġılişe m. 16/41

meşe : Meşe, meşe ağacı. -1-
m. ağaçlarınıŋ 13/44

meşġuł : Meşgul, bir işle uğraşan, iş görmekte olan. -1-
m. 42/26

meşhur : bk. **meşur** -1-
m. 32/167

meşin : Meşin. -1-
m.+ den 13/22

meşur : Meşhur. bk. **me**:**şur, meşhur** -12-
m.+ du 32/102
m.+ dur 42/35
m.+ udu 16/41, 48/71
m. 3/34, 3/38, 38/60, 48/74, 53/112, 53/115
eŋ m. 42/33

metel : Metel. DS; öykü, masal. -5-
m. sö:lerdim 14/160
m. söyliyece:ŋiz 14/161
m. 14/158, 55/156, 55/157

meteris : Meteris. DS; avcıların gizlenme yeri. -2-
m.+ e oturułlardı 28/96
m. yapałlardı 28/97

metiˇre : bk. **metire** -4-
m. 21/21, 21/72, 25/148, 31/22

metire : Metre. bk. **metiˇre, metre** -18-
m.+ de 51/23, 51/24, 51/25
m.+ den 53/194
m.+ ye 53/192
m.+ yimiş 31/14
m.+ yinen 20/43
m. 13/21, 14/102, 25/149, 25/187, 29/24, 51/25, 53/103, 53/178

metre : bk. **metire** -13-
m. de 51/22
om m.+ ynen 53/178
m. 2/17, 21/73, 26/43, 32/161, 32/170, 51/22, 53/102, 53/168, 53/30

mevki : Mevki. Yer, mahal. -1-
m. 30/3

mevła:**na** : Mevlânâ Muhammed Celâleddîn-i Rumi, veya kısaca bilinen adıyla Mevlânâ, 13. yüzyılda yaşamış Fars Sünni Müslüman şair, fâkih, âlim, ilahiyatçı ve Sufi mutasavvıf. bk. **mėvła**:**na** -1-
m. hazretleri 40/73

mėvła:**na** : bk. **mevła**:**na** -1-
m. 5/44

mevlid : Mevlüt. (kişi adı) -1-
kóse m.+ iŋ 23/84

mevli˚t : Mevlit. -1-
m.+ li 42/78

mevlit : Mevlit. -1-
m.+ li 5/40

mevsi˚m : bk. **mevsim** -1-
m. 51/94

mevsim : Mevsim. bk. **mevsi˚m, mėvsim** -2-
o m.+ de 12/15
m. 51/94

mėvsim : bk. **mevsim** -1-

m.+ ler 53/81

mevzu : Mevzu, konu, olay. -2-
m. 1/29, 32/118

meydana gel- : Meydana gelmek, oluşmak, ortaya çıkmak. -1-
m. g.- di 42/20

mėydana gel- : Meydana gelmek, oluşmak, ortaya çıkmak. -2-
m. g.- miş 43/13, 43/39

mėydana gėl- : Meydana gelmek, oluşmak, ortaya çıkmak. -2-
m. g.- miş 43/26, 43/27

meyil : Meyil. Nişanlı veya sözlüyken erkek tarafının kız tarafına yaptığı ziyaret(ler)in adı. -4-
m.+ de de 11/84
m.+ de 11/84
m.+ e 11/83
m.+ inki de 11/96

meyilli : Meyilli. Bir yana eğimi olan, eğik. -2-
m. yirler 49/104
m. 49/104

meyve : Meyve. bk. **mėyve** -1-
m. 42/22

mėyve : bk. **meyve** -1-
m. 26/42

meyve ‿ süyü : Meyve suyu. Meyveden elde edilen su. -1-
m. 27/78

mez - : Gez- eyleminin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; gez- … mez- … -1-
gezdik m.- dik 21/61

mezapotamya : Mezopotamya. Orta Doğu'da, Dicle ve Fırat nehirleri arasında kalan bölge. -1-
m.+ dan 21/24

mezar : Mezar, sin. bk. **mezer** -2-
m.+ ınan 6/2, 6/7

meze : Meze. -1-
m. 51/41

mezer : bk. **mezar** -3-
m.+ á: ideller 29/59, 29/60
m.+ á: idersiŋiz 29/59

mezun : Mezun. -1-
m. 50/48

mı : 1. Sonuna getirildiği cümleye veya kelimeye, söyleyiş biçimine ve tonlamaya göre soru, şaşma veya inkâr anlamı veren bir söz. 2. Soru anlamıyla rica ve emir cümleleri yapar. 3. Tekrarlanan kelime arasında kullanılarak kelimenin anlamını pekiştiren bir söz. 4. Belirli geçmiş zamanlı bir cümle ile başka bir cümleyi zaman, şart veya sebep ilişkisi ile birbirine bağlayan bir söz. bk. **mi, mu, mü** -185-
m.+ sın 3/71, 3/72, 3/74, 50/107
m.+ ydı da 9/10
m.+ ydı 32/154, 49/108, 50/149, 51/22
ałıştı m. +ydı 23/148
attıŋ m. +ydı 49/38
bastıŋ m. +ydı 51/24
daşdı m. +ydı 53/21
çıḳtı m. +ydı 1/33, 16/87
ġar yağdı m. +ydı 25/28
ısładılar m. +ydı 19/46
nişannıłandıḳ m. +ydı 24/82
yı:ğdıḳ m. + ydın 23/173
daştı m. + mıyıdı 51/120
ałdıḳ m.+ ydı 32/162
attı m.+ ydı 34/15
çıḳtı m.+ ydı 40/34
çiş yaptı m.+ ydı 34/9
ġapdıŋ m.+ ydı 32/163
oruÇ açıłdı m.+ ydı 29/67
ya:ğdı m.+ ydı 32/149
m.+ ymış 3/151
m. 1/26, 11/167, 11/175, 11/79, 14/46, 15/49, 15/57, 16/103, 16/13, 16/81, 2/128, 2/24, 2/44, 20/23, 21/14, 21/2, 21/5, 23/1, 23/178, 23/184, 23/45, 23/71, 23/85, 24/17, 25/236, 26/60, 26/61, 26/70, 27/33, 29/95, 3/127, 3/13, 3/15, 30/25, 30/52, 31/24, 31/27, 32/17, 32/182, 32/20, 32/216, 35/4, 35/6, 36/39, 37/27, 37/29, 38/17, 38/72, 39/15, 39/6,

39/65, 40/17, 40/42, 40/55, 44/36, 44/9, 45/2, 45/4, 46/102, 46/18, 46/52, 46/65, 46/78, 46/9, 46/96, 49/105, 49/113, 49/120, 49/133, 49/136, 49/14, 49/17, 49/5, 49/50, 49/60, 49/97, 5/51, 50/101, 50/127, 50/133, 50/135, 50/160, 50/173, 50/20, 50/24, 50/26, 50/39, 50/59, 50/64, 50/68, 50/72, 50/80, 50/90, 50/97, 51/123, 51/98, 52/128, 52/13, 52/56, 55/1, 55/159, 55/160, 55/161, 55/55, 55/60, 55/74, 6/56, 7/104, 7/127, 7/60, 7/76, 7/79, 7/92, 8/121, 8/141, 8/28, 8/30, 9/15, 9/31, 7/189
asıłdıḳ m. 2/20
attıḳ m. 2/130
boyadı m. 13/42
boyamadı m. 12/48
daḳtıŋ m. 21/49
darałdıłar m. 14/104
daş attım m. 37/13
çałdıḳ m. 2/143
çıġırdın m. 23/200
çıḳtı m. 2/109, 42/49
çıḳtıḳ m. 1/85
ġałdırdı m. 2/17
ġaptı m. 37/15
ġar yağdı m. 23/165
ġarşıłaştı m. 17/67
ġartardı m. 17/125, 17/126
ġızardı m. 45/9
ġoç ġarıştı m. 23/111
ġoyułaştı m. 17/105
sızmadı m. 12/47
topładı m. 25/129
vardı m. 14/26
vardım m. 42/60
vardıŋ m. 27/105

mı: : bk. **mı, mi, mu, mü** -1-
m. 11/178

mı̊:**tar** : bk. **muhtar** -1-
m. 51/50

mıh : Mıh. -1-
m. 34/25

mıḲtar : bk. **muhtar** -1-
m.+ ım 27/33

mıłça : Salça kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; salça malça > salça mılça. -1-
sałça m. 14/15

mıłġıłı : Çalgılı kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; çalgılı malgılı > çalgılı mılgılı. -1-
çałġıłı m. 5/40

mındar : Murdar. -1-
m. ġoyun 32/228

mıra:**diye** : Muradiye. (kişi adı) -1-
m. 52/31

mırıḳ : Kırık kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; kırık mırık. -1-
ġırıḳ m. 49/128

mırsız : Hırsız kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; hırsız mırsız. -1-
hırsız m. 11/169

mısa : Musa. (kişi adı) -4-
m.+ nıŋ 51/115, 51/116
m. 3/75

mısa: : bk. **mısa** -1-
m. 7/59

mısavır : bk. **misa**:**fir** -1-
m. ossaḳ 50/179

mısdafa : Mustafa. (kişi adı) -1-
m. 55/26

mı̊sdav̇a : Mustafa. (kişi adı) -1-
m. 25/32

mısır : Mısır. bk. **mísır** -29-
m.+ a 27/8, 32/39, 42/28
m. derilece:se 42/28
m. derilir 42/31
m. ekeller 18/13
m. eker 32/14
m. eḵíyi 49/153
m.+ ınan 38/47
m.+ ını 23/50
m.+ ıŋ 38/61
m.+ łarı 48/83

m. 11/124, 11/131, 21/35, 27/7, 32/40, 35/17, 4/16, 4/25, 41/11, 42/19, 48/25, 5/17, 50/144, 53/200, 6/17, 8/60

mísır : bk. **mısır** -1-
m. 8/62

mısırġa : Mısırga. DS; hindi. -1-
m. 17/41

mısḳa : Muska. -1-
m. yazdırıłlar 48/87

mısłat - : Islat- eyleminin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; ıslat- … mıslat- … -1-
ısłattı m.- tı 49/84

mışıḳ : Kaşık kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; kaşık maşık > kaşık mışık -1-
ġaşıḳ m. 51/82

můtFaḳ : bk. **mutfaḳ** -1-
m.+ ta 25/99

mi : 1. Sonuna getirildiği cümleye veya kelimeye, söyleyiş biçimine ve tonlamaya göre soru, şaşma veya inkâr anlamı veren bir söz. 2. Soru anlamıyla rica ve emir cümleleri yapar. 3. Tekrarlanan kelime arasında kullanılarak kelimenin anlamını pekiştiren bir söz. 4. Belirli geçmiş zamanlı bir cümle ile başka bir cümleyi zaman, şart veya sebep ilişkisi ile birbirine bağlayan bir söz. bk. **mı, mu, mü** -229-
m.+ sin 50/62
m.+ si:ŋ 3/20
m.+ si:z 50/4
m.+ siŋ 3/19, 3/45, 39/2, 48/10, 55/165, 24/81
m.+ siŋiz 8/35
m.+ ydi 1/60, 46/49
de:ğmedi m.+ ydi 34/15
gítti m.+ ydi 34/15
irerledi m.+ ydi 32/146
bitti m.+ yidi 49/65
m.+ yim 3/105, 3/113
m.+ ymiş 38/64
m. 11/170, 11/56, 11/75, 11/79, 13/105, 13/106, 13/139, 13/4, 13/95, 14/118, 14/140, 14/144, 14/146, 14/147, 14/150, 15/52, 16/103, 16/28, 16/63, 17/12, 17/77, 19/7, 2/103, 2/139, 2/141, 2/66, 20/13, 20/55, 20/58, 21/55, 22/7, 23/112, 23/120, 23/178, 23/41, 23/42, 23/52, 24/16, 24/30, 26/123, 26/126, 27/8, 27/86, 29/59, 29/75, 29/77, 29/80, 3/126, 3/13, 3/170, 3/189, 3/34, 3/61, 3/85, 30/25, 30/46, 30/47, 31/23, 31/28, 31/34, 31/68, 32/188, 32/229, 32/59, 32/77, 32/81, 33/21, 34/24, 37/31, 38/61, 42/2, 44/62, 45/76, 45/79, 46/104, 46/16, 46/43, 46/49, 46/52, 46/56, 46/61, 46/67, 46/90, 49/126, 49/16, 49/45, 49/49, 49/75, 49/86, 50/105, 50/108, 50/12, 50/121, 50/130, 50/141, 50/145, 50/156, 50/16, 50/165, 50/175, 50/185, 50/41, 50/43, 50/70, 50/92, 51/130, 51/46, 51/53, 51/94, 52/7, 52/9, 52/97, 53/156, 53/207, 53/53, 55/19, 55/34, 55/55, 55/75, 55/83, 55/90, 6/55, 6/56, 7/129, 7/165, 7/176, 7/43, 7/46, 7/47, 7/49, 8/141, 8/142, 8/15, 8/7, 8/87, 9/29
belirlendi m. 14/39
bindi m. 17/29
bişti m. 33/36
bitirdik m. 2/102
bitirdim m. 27/105
bitti m. 2/81, 2/82, 2/85, 47/15, 49/65
deydi m. 2/138, 37/14
didi m. 39/106
didi: m. 53/4
didim m. 32/147
dóvúvirdi m. 2/58
çektik m. 2/139
esti m. 2/102
geçti m. 14/106

geldi m. 11/162, 15/42, 18/32, 2/90, 45/47, 9/7
geldik m. 12/2
gelmedi m. 31/41
gítti m. 32/104, 7/118
girdi m. 20/25
gitti m. 11/159
işine geldi m. 31/41
şiy ittiler m. 2/91
yidik m. 42/74
yindi m. 14/11
didi: m. + di 53/74, 53/86
didi:ğ̇i m. + di 53/8
gitti: m. + di 53/184
bişti m. + ydi 19/50, 29/31
bitirdi m. + ydi 55/87
bitti m. + ydi 23/23, 51/70
didiŋ m. + ydi 23/149
çekdiler m. + ydi 19/47
çizildi m. + ydi 19/8
geldi m. + ydi 15/42, 16/92
geldi m. + ydi 49/57
geldik m. + ydi 29/60
girdiŋ m. + ydi 25/205
şarab içdiŋ m. + ydi 51/44
şiy itti m. + ydi 40/39
yidi m. + ydi 1/94
yitti m. + ydi 19/61
k̲ózlendi m. + ydi 9/58
geldi m. + ydin 23/203, 26/37
yú:ğseldi m. + yidi 51/118

mi°llet : bk. **millet** -1-
m.+ e 51/56

mi°lletvek̲íli -1-
m. 53/205

mi°sa:vir : bk. **misa:fir** -1-
m. 52/5

mi°sał : bk. **misał** -1-
m. 14/39

mi°ttet: Müddet, süre. -1-
bi m. 21/3

mi:ras : Miras. -1-
m. 50/135

miçel : Reçel kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; reçel meçel > reçel miçel -1-
reçel m. 14/15

miçer : Biçer kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; biçer miçer -1-
biçer m. 2/103

miçki : İçki kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; içki miçki -1-
m. 48/65

mil : Mil. -4-
m.+ inen 11/49
m.+ le 11/49
m.+ ler 11/51
m. 11/50

miła ç : İlaç kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; ilaç milaç -1-
ila çm. 39/112

miłanġaz : Milangaz. Doğal gaz ile yanan ocak. bk. **miłaŋġaz** -4-
m.+ a 33/46
m.+ da da 11/29
üslü m. 33/5
m. 9/56

miłaŋġaz : bk. **miłanġaz** -1-
m. 5/47

millar : Milyar. -3-
bir m.+ ını 31/39
m. 52/85

millet : Millet. bk. **mi°llet** -22-
m.+ e 33/33, 52/107
m.+ imize 23/179, 23/180
m.+ inden 37/24
m.+ iŋ 29/140, 32/193, 46/40
m. 1/27, 15/56, 23/14, 26/55, 27/30, 28/30, 28/37, 29/129, 32/41, 39/117, 39/30, 47/16, 49/147
bu m. 32/192

miłon : Milyon. -3-
m.+ a 22/11, 31/47
m. 31/56

minder : Minder. -2-
el m.+ i 9/21

m. 25/141
misa:fir : Misafir, konuk. bk. **mısavır, mi˚sa:vir, misa:vir, misafir, misavır, misavír, misav̊r** -11-
m.+ e 27/80, 39/38
m.+ i 14/10
m.+ imiz 48/44
m.+ ler 42/43
o bütüm m.+ lere 9/78
m. odaları 22/25
m. olur 31/33
m. 48/46, 5/55, 9/77
misa:vir : bk. **misa:fir** -2-
m.+ e 8/141
m. 53/107
misafir : bk. **misa:fir** -1-
m. 53/99
misał : Misal. bk. **mi˚sał** -3-
m. 12/39, 21/76, 22/22
misavır : bk. **misa:fir** -1-
m. 51/38
misavír : bk. **misa:fir** -1-
m. 29/103
misav̊r : bk. **misa:fir** -1-
m. 39/39
mişe : Meşe, meşe ağacı. -1-
m.+ yi 25/222
mişört : Tişört kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; tişört mişört -1-
Tişört m. 52/53
mitat : Mithat. (kişi adı) -9-
m.+ ı 52/130
m.+ ınan 52/134
m.+ ıŋ 52/119
m. 52/126, 52/127, 52/129, 52/132, 52/32
miydana çıḳ- : Meydana çıkmak, ortaya çıkmak, görünmek. -1-
m. ç.- tı 49/111
miydana gel- : Meydana gelmek. Olmak, oluşmak, ortaya çıkmak, zuhur etmek. -1-
m. g.- di 29/140
miydana ğel - : Meydana gelmek. Olmak, oluşmak, ortaya çıkmak, zuhur etmek. -1-
m. ğ.- di 16/21
miymenet : Meymenet, uğur. -1-
hayır m. 23/178
mobilła : Mobilya. -3-
m. 9/15, 9/15, 9/31
moderin : Modern. -2-
m. 4/16, 4/16
moduya : Modaya. (moda+y+a) moda -1-
m. 5/46
mołła : Molla. -1-
m.+ yımış 49/136
morałli : Moralli, moralli bir bi ġimde. -1-
m. 26/67
mors : Mors. Nokta ve çizgilerden oluşan bir alfabe kullanan telgraf dizgesi. -1-
m. harflerini 26/110
moruḳ : Moruk, gençlere göre yaşlı. -1-
m. 7/118
motif : Motif. -2-
m.+ ler 12/56
m. 12/55
motor : bk. **motur** -2-
m.+ ların dan 49/133
su m.+ u 28/11
motur : Motor. bk. **motor** -43-
m. arabasını 2/43
m. arabasınnan 49/132
m. arabası 25/130, 27/46
m. ġoşulurdu 49/102
m.+ lar 32/49
idirołuḳlu m.+ lar 32/48
idirołuluḳlu m.+ lar 32/48
m.+ nan 45/50
m.+ suz 49/104
m.+ u 2/27, 2/37, 52/1, 52/2, 53/167
su m.+ umunan 28/13
m.+ un 2/45
m.+ unan 15/6, 2/51
o m.+ unan 49/134
m.+ uŋ 2/37
çit çeker m.+ uŋ 27/21

m. 13/145, 15/10, 15/5, 15/6, 2/25, 25/51, 27/20, 32/11, 32/46, 44/42, 47/11, 49/128, 53/167, 53/46
ġara m. 32/45
masaris m. 49/132

moturłu Motorlu. Motoru olan, motorla çalışan. -1-
m. 32/32

motursíḳlet : Motosiklet. -1-
m. 49/129

moturṣıḳlet : Motosiklet. -1-
m.+ e 49/97

móv̇ - : Döv- eyleminin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; döv- … möv- … -1-
dó:v̇müşler m.- müşler 36/24

mu : 1. Sonuna getirildiği cümleye veya kelimeye, söyleyiş biçimine ve tonlamaya göre soru, şaşma veya inkâr anlamı veren bir söz. 2. Soru anlamıyla rica ve emir cümleleri yapar. 3. Tekrarlanan kelime arasında kullanılarak kelimenin anlamını pekiştiren bir söz. 4. Belirli geçmiş zamanlı bir cümle ile başka bir cümleyi zaman, şart veya sebep ilişkisi ile birbirine bağlayan bir söz. bk. **mı, mi, mü** -63-
m.+ suŋuz 50/74
m.+ ydu 32/185, 50/49, 55/57
nâzar ołdu m. + du 45/61
v̇urduŋ m.+ ydu 34/14
m. 11/104, 11/127, 27/33, 28/86, 3/220, 3/29, 3/31, 31/16, 32/109, 32/20, 32/214, 32/218, 34/16, 37/47, 38/43, 38/73, 40/8, 46/30, 49/116, 49/140, 49/20, 5/51, 50/103, 50/110, 50/158, 50/181, 50/45, 50/82, 53/72, 55/34, 7/130, 7/28, 7/8, 7/82, 7/86
ahşam ołdu m. 6/41
dołdu m. 2/89
durdu m. 2/109
ġoduŋ m. 40/44
ġonuştu m. 16/96
ołdu m. 12/47, 13/60, 42/41, 5/54
oturduḳ m. 3/189
soḳtuŋ m. 17/30
ołdu m. + ydu da 29/27, 29/28
dołdu m. + ydu 51/70
ḳóşe dutturdu m. + ydu 32/94
ołdu m. + ydu 20/22, 25/123, 52/94
vurdu m. + ydu 16/31
yoḳ m. + ydu 25/115

mú : bk. **mı, mi, mu, mü** -1-
súrttúk m.+ ydü 32/160

muåfaza : Muhafaza. -1-
ałłah m. 39/107

muammeT : Hz. Muhammed. -1-
m. ałeyhissełamımış 44/34

mucuġ : Mucuk, bir çocuk oyunu. -1-
m. oynanırdı 39/91

mucuḳ : Mucuk, bir çocuk oyunu. -2-
m. 22/17, 39/91

mucuḳ : Mucuk DS; kaydırak oyununda kullanılan yuvarlak ve yassı taş. 2. Topaç. -1-
m. 23/85

mu: : bk. **mı, mi, mu, mü** -1-
yoḳ m. 11/44

mu:**ḥtar** : bk. **muhtar** -1-
m. 25/179

mu:**tar** : bk. **muhtar** -1-
m. 51/50

mu:**tarłıḳ** : bk. **muhtarłıḳ** -2-
m. 51/48, 51/49

muftaḳ : bk. **mutfaḳ** -1-
m. 8/2

muhabbet : Muhabbet. -3-
m.+ ini 7/178
m. 42/51

muhabere : Muhabere. -8-
m. oḳułuna 26/100
m. oḳułu 26/95
m.+ ydi 26/87
m.+ ye 26/127
m. 26/125, 26/126, 26/128

muhta:**c it-** : Muhta çetmek. -1-
m. i.- medim 7/73

muhtaç : Muhtaç. -1-

m.+ ıdı 28/36

muhtar : Muhtar. bk. **mı̊:tar, mıĶtar, mu:ḫtar, mu:tar** -5-
m.+ ımız 23/163
m.+ łar 25/179
m. 25/75, 26/50, 31/27

muhtarłı:mız : Muhtarlığımız. (< muhtarlık+ı+mız) bk. **muhtarłıḳ** -1-
m. 21/6

muhtarłıḳ : Muhtarlık. bk. **mu:tarłıḳ** -1-
m. 40/18

mułġı : Çalgı kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; çalgı malgı > çalgı mulgı. -2-
bu çałġı m. 53/58
çałġı m. 53/55

mum : Mum. -1-
m. mar 40/54

mumłu : Mumlu, mum konulmuş olan. -1-
m. 40/53

mumya : Somya kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; somya momya > somya mumya. -1-
somya m. 5/48

muntuḳa : Antika kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; antika mantika > antika muntuka. -1-
antiḳa m. 43/43

mura:dına ir- : Muradına ermek. İsteğine kavuşmak, dileği gerçekleşmek, arzusu yerine gelmek. -1-
m. i.- miş 3/179

muraç : Araç kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; araç maraç > araç muraç. -1-
araçım m.+ ım 6/12

múrkü : Türkü kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; türkü mürkü. -1-
túrkü m. 14/149

musa : Musa. (kişi adı) -2-
m. 1/26, 7/91

musdafa : Mustafa. (kişi adı) -1-
m. mamaḳ 26/76

musłuḳ : Musluk. -1-
m. ta 13/26

mustafa : Mustafa. (kişi adı) -8-
m. mamaḳ 26/73, 26/79
m. yılman 26/118, 26/2, 26/79
m. 2/26, 2/47

mustafă : Mustafa. (kişi adı) -1-
m. a:ya 2/36

mustafa: : Mustafa. (kişi adı) -1-
m. 2/36

mustur : Mustur. DS; kurnaz, içten pazarlıklı. -4-
m. mustur 52/38
m. 52/38, 52/40
mustur m. 52/38

muşamma : Muşamba. -1-
m. 38/54

mutaş : Ateş kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; ateş mateş > ataş mutaş. -1-
ataş m. yaḳmayız 27/76

mutfa:mız : Mutfağımız. (< mutfak+ı+mız) bk. **mutfaḳ** -2-
m. 11/151, 45/71

mutfaḳ : Mutfak. bk. **mı̊tFaḳ, muftaḳ, mutvaĶ** -3-
m.+ łar 50/152
m.+ ta 2/67
m.+ tan 11/156

mutłaḳa: : *zarf* Mutlaka, kesinlikle. -2-
m. 48/49, 48/60

mutłu : Mutlu, ongun. -1-
m.+ yduḳ 24/28

mutłu oł- : Mutlu olmak. -1-
m. o.- uyoŋ 11/81

mutvaĶ : bk. **mutfaḳ** -1-
m. daĶımı 33/2

muvał : Çuval kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; çuval muval. -1-
çuval m. 49/38

muv̇uł : Davul kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; davul mavul > davul muvul. -1-
davıł m. 55/37

muyvan : Hayvan kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; hayvan mayvan > hayvan muyvan. -1-
hayvan m. 23/153

muz : Gaz kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; gaz maz > gaz muz. -1-
ġaz ocaı m. ocaı 5/46

mü : 1. Sonuna getirildiği cümleye veya kelimeye, söyleyiş biçimine ve tonlamaya göre soru, şaşma veya inkâr anlamı veren bir söz. 2. Soru anlamıyla rica ve emir cümleleri yapar. 3. Tekrarlanan kelime arasında kullanılarak kelimenin anlamını pekiştiren bir söz. 4. Belirli geçmiş zamanlı bir cümle ile başka bir cümleyi zaman, şart veya sebep ilişkisi ile birbirine bağlayan bir söz. bk. **mı, mi, mu** -26-
dóḵdü m.+ dün 45/47
m.+ ydü 49/24, 55/162
m. 21/15, 23/85, 26/125, 29/121, 3/22, 38/62, 46/54, 50/66, 51/110, 51/38, 52/9
döndü m. 17/47
dündü m. 17/48
düştü m. 2/95
górdü m. 39/39
gördü m. 30/26
iş górdü m. 45/26
súrdük m. 23/173
dóktük m. + ydü 19/41
dóktüŋ m. + ydü 16/89
eşşeg öldü m. + ydü 40/22
sürttüŋ m. + ydü 49/48, 49/50

müba:**rek ossuŋ** : Mübarek olsun. "Hayırlı, uğurlu olsun" anlamında kullanılan bir kutlama sözü. -1-
m. o. 7/196

müca:**dele et-** : Mücadele etmek. -1-
m. e.- mişler 38/19

müdür : Müdür. -1-
na:ḫye m.+ ü 38/66

müdürüyet -1-
m. 38/66

müftü : Müftü. -1-
m. bey 30/29

mühendiz : Mühendis. -1-
m. 53/198

mühüm : Mühim, önemli. -1-
m. onan 53/76

mülk : Mülk. -1-
m. 40/74

mülḫükü : Mülkü. Yörede mülkü veya mülkü mıkla (< mıhlama) adıyla bilinen, soğan, kıyma, yumurta ve baharat ile yapılan bir yemek. -1-
m. 55/48

mümkün : Mümkün, olur; olabilir. -1-
m. deyil 36/30

müna:**sib** : Münasip, uygun. -1-
m. olan 29/77

münasib : Münasip, uygun. -1-
m. olannar 25/183

münasip gór : Münasip görmek. -1-
m. g.- üse 39/95

münye : Penye kelimesinin eklemeli ikilemesinin oluşturulmasında, ikilemedeki ikinci unsur; penye menye > penye münye. -1-
penye m. 11/140

müpser : Mibzer, tohum ekme aleti. -5-
m.+ inen 51/30
m. 15/10, 15/6, 51/29, 51/30

müsade it- : Müsaade etmek. -2-
m. i.- miş 38/16
m. i.- iyin 55/7

müsa:**de it-** : Müsade etmek. -1-
m. i.- miş 38/7

müslüman : Müslüman. -3-
m.+ da 31/19
m. 31/41, 40/8

müsrüf : Müsrif, tutumsuz, tutumsuzluk. -1-
m.+ e 5/49

müsürüf : Müsrif, tutumsuz, tutumsuzluk. -1-
m. 5/49
müvettiş : Müfettiş, denetmen. -1-
m. 31/20

N

na : bk. **ne (I)** -2-
n. ġadar 3/202
n. zaman 25/232
ná : bk. **ne (I)** -5-
n. zaman 9/78, 3/47, 51/106
naadaḳ : bk. **na:dar** -1-
n. 7/138
naáł : bk. **nahał** -1-
n. yaşarız 25/14
nadan : *edat* Kadar. -1-
şu bėş ałtı seneye n. 25/76
nadar : bk. **na:dar** -1-
n. 31/38
na:b - : bk. **na:p-** -2-
n.- acaŋ 8/117, 8/65
na:ci : Naci. (kişi adı) -1-
n. 16/42
na:ci: : Naci. (kişi adı) -1-
n. 16/52
na:dar : Ne kadar. bk. **naadaḳ, nadar** -3-
n. 29/105, 29/106, 8/116
na:dir : Nadir. (kişi adı) -1-
dayımıŋ n. 14/64
na:dire : Nadire. (kişi adı) -1-
n. di:zemde 11/109
na:fis : Nafis. (kişi adı) -1-
n. aydoğan 26/78
na:ḥye müdürü : Nahiye müdürü, bucaktaki en üst grevli. -2-
n. müdürü 38/66
n.+ yi 38/67
na:ir - : bk. **na:ra-** -1-
n.- i: 52/86
na:ł : bk. **nahał** -1-
n.+ ıdı 25/196
na:le (I) : Nale. (kişi adı) -2-
n. abamıŋ 14/118
na:le (II) : bk. **nası** -4-
n.+ yise 55/60
n.+ yse 55/53
n. 44/62, 55/106
na:lin : Nalın, takunya. -1-
n. 32/79
na:mıḳ kema:İ : Namık Kemal. (kişi ad-soyadı) Tanzimat Dönemi yazar, gazeteci, devlet adamı ve şair. öl. 1888 -1-
n. k.+iŋ 8/118
na:ne : Nane. (bitki) -3-
n. 13/69, 33/36
na:p - : Ne yapmak. bk. **na:b-, náp-, neáp-** -12-
n.- acaŋ 3/12
n.- acaz 3/42
n.- an 3/19
n.- aŋ 3/20
n.- ardı 49/38, 49/46
n.- ardıḳ 34/30
n.- ıcıŋ 34/1
n.- ıyomuş 7/117
n.- ıyoŋuz 50/153
n.- iyi 49/153
n.- mam 7/162
na:r - : bk. **na:ra-** -2-
n.- iyi 49/106
n.- ıyâca:dı 7/191
na:ra - : Ne aramak. bk. **na:ir-, na:r-** -6-
n.- ŋ 3/198, 7/129
n.- sın 22/25, 32/156, 42/75, 44/62
na:renciye : Narenciye, turunǧiller. -1-
n. 53/153
na:sip : bk. **nasip** -1-
n.+ iŋizi 21/29
na:yet : Nihayet. -1-
n. 38/22
nahał : *zarf* ve *sıfat* Nasıl. (< ne hâl) bk. **naáł, na:ł, nahı** (aynı anlamlı diğer biçimler için bk. **na:le (II), nasıl, nasıł, nası**) -5-
n. 16/41, 16/43, 21/65, 21/66, 25/233
nahı : bk. **nahał** -1-
n. 29/65

nahiye : Nahiye, bucak. -1-
n.+ ydi 38/66
naḳış : Nakış. -1-
n. 16/43
naḳliye : Nakliye. -1-
n.+ si 32/193
nał : Nal. -1-
n.+ a 3/147
nałłıdere : Narlıdere. (yer adı) -1-
izmir n.+ de 2/61
nama:z : bk. **namaz** -2-
zabah n.+ ı 11/187
tiveccit n.+ ına 7/71
namaz : Namaz. bk. **nama:z** -28-
n.+ a 53/141, 53/152
n. ġıłmazımış 44/25
n.+ ı 30/54, 52/16, 7/95
cena:ze n.+ ı 39/47
zabah n.+ ı 2/75, 49/60
zabaḫ n.+ ı 2/94, 53/74, 53/77
zabah n.+ ına 53/75
zabaḫ n.+ ına 53/76
zabaḫ n.+ ında 53/150
n.+ ından 33/22
n.+ ını 53/74
bayram n.+ ını 29/58
cuma: n.+ ını 30/56
zabaḫ n.+ ının 53/151
n.+ łı apdesli 7/106
n. seççа:desi 23/7
n. 11/152, 44/30, 44/32, 51/69, 51/70, 53/79
namazła: : Namazlağı. -10-
n. 11/34, 11/44, 11/45, 11/46, 13/31, 13/95, 14/25, 14/28, 9/20
namazła:łıḳ : Namazlağılık, namazlağı için dokunan. -1-
n. 11/58
náp - : bk**. na:p-** -1-
n.- aca:z 2/24
nar : Nar. -6-
n. da:nesi de 17/87
n. 17/87, 50/177, 55/147, 55/148, 55/153
narıç : Narıç, nar rengi. -1-
n. 29/91
nas : Nas suresi. Kur'an-ı Kerim'deki 114. ve son sure. -1-
n. 45/63
nası : *zarf* ve *sıfat* Nasıl. (< ne asıl) bk. **na:le (II), nasıl, nasıl̨** (aynı anlamlı diğer biçimler için bk. **naáł, na:ł, nahał, nahı**) -41-
n.+ sı:z 50/4
n.+ sıŋ 3/46
n.+ ymış 32/199
n. 1/66, 11/196, 11/198, 11/74, 13/81, 13/84, 14/119, 23/124, 23/191, 24/79, 3/210, 31/33, 32/69, 41/16, 45/21, 46/15, 46/49, 46/52, 49/101, 50/107, 50/169, 50/22, 50/59, 50/82, 52/13, 52/43, 52/56, 52/67, 52/80, 52/90, 52/99, 55/1, 7/149, 7/92, 8/129
nasıł : bk. **nası** -12-
n.+ ısa 26/81
n. iteller 23/93
n.+ sın 50/1
n.+ sıŋ 4/39
n. 16/13, 23/186, 26/97, 26/98, 26/99, 40/37, 49/99
nasıl̨ : bk. **nası** -1-
n. 46/17
nasĭsıŋ : Nasılsın?/Nasılsınız? (< nasıl+sın) bk. **nası** -1-
n. 3/45
nasib : Nasip. bk. **na:sip, nasi:b, nasi:p** -3-
n. iterse 50/44
n. iTsin 50/194
n. ołursa 46/82
nasi˘rettin hoca : bk. **nasrettin hoca** -1-
n. h. 41/19
nasi:b :bk. **nasib** -1-
n. etsin 46/63
nasi:p : bk. **nasib** -1-
n.+ imizi 11/157
nasirettin hoca : bk. **nasrettin hoca** -1-
n. h. 41/21
nasrettin hoca : Nasrettin Hoca. Anadolu Selçukluları döneminde Akşehir ve çevresinde yaşayan efsanevi kişi. öl. 1284 -1-

n. h. 41/19
nassıŋ : Nasılsın?/Nasılsınız? (< nasıl+sın) bk. **nası** -1-
n. 3/45
nassısı:ŋ : Nasılsın?/Nasılsınız? (< nasıl+sın) bk. **nası** -1-
n. 11/113
navat : Ne vakit, ne zaman. -1-
n. dóv̇ecek 3/56
nav̇ruziye : Nevruziye. (bitki adı) -1-
n. 13/69
nayłôn : Naylon. bk. **łayłon** -1-
n. 23/99
nayłun : Naylon. bk. **łayłon** -1-
n. 38/54
nazar : Nazar. bk. **nâzar** -9-
n.+ a 53/161
n.+ da 53/160
n. deymesin 33/21, 9/92
n. otu 9/92
n. yapıłmış 48/89
n. 55/56, 55/57, 55/58
nazar boncu: : Nazar boncuğu. Nazar değmesin diye takılan mavi boncuk veya bunun yerini tutan başka şey, göz boncuğu. -1-
n. b. 48/88
nâzar : bk. **nazar** -3-
n.+ a 45/63
n. amaçlı 45/61
n. ołdu mudu 45/61
ne (I) : *soru zamiri ve soru sıfatı* Ne. bk. **na, ná, nė, ně, nė:y̨, ney (I), ni, niy** -280-
n. a:nadıḳ 3/200
n. bileyin 23/63, 23/75, 23/85, 24/79, 25/140, 25/212
n. biliyim 50/86
n. diyeyin 25/233
n. eterin 25/209
n. hayır 26/100
n. iş görüyü 49/98
n. Íá:zımı 14/29
n.+ ler 14/99, 22/14
n. ołur 16/30
n. u:ğraşacağız 25/53
n.+ ydi 1/37, 14/118, 16/51, 23/84, 29/28, 32/154, 32/76, 49/22, 49/27, 55/162
n.+ ye 14/165, 50/37
n.+ yi 11/84, 27/25, 36/39
n.+ yidi 23/56, 25/135, 49/118
n.+ yidin 23/57
n.+ yi˅se 23/46
n.+ yimiş 3/184, 32/218
n.+ yinen 40/26
n.+ yini 2/15, 9/80
n.+ yise 12/2, 2/31, 20/13, 21/32, 23/52, 25/153, 25/39, 25/40, 28/20, 40/84, 44/35
n.+ yise 8/1
n.+ ẙli 11/204
n.+ ymiş 7/117
n.+ ynen 2/103, 30/21, 53/184
n.+ yse 11/153, 2/26, 22/23, 22/24, 26/70, 32/115, 33/64, 47/14, 48/80, 53/180, 55/48
n. 1/4, 1/41, 1/65, 1/66, 1/79, 10/6, 11/203, 11/33, 11/36, 11/37, 11/98, 12/72, 13/125, 13/134, 13/141, 13/41, 13/88, 14/140, 14/159, 14/165, 14/23, 14/49, 14/6, 14/86, 15/64, 15/69, 16/10, 16/43, 16/5, 16/58, 17/122, 17/86, 18/28, 2/102, 2/14, 2/57, 20/3, 20/5, 20/54, 20/6, 21/31, 21/32, 21/37, 21/75, 22/19, 22/7, 23/17, 23/177, 23/178, 23/22, 23/79, 23/97, 24/13, 24/23, 24/63, 25/208, 25/233, 25/3, 25/31, 26/119, 26/18, 27/112, 27/129, 27/27, 27/74, 28/34, 28/52, 28/84, 28/93, 29/1, 29/116, 29/121, 29/125, 29/132, 29/20, 29/29, 29/44, 3/156, 3/19, 3/204, 3/206, 30/25, 30/36, 30/42, 30/43, 31/2, 31/54, 31/8, 31/9, 32/123, 32/125, 32/135, 32/151, 32/171, 32/18, 32/193, 32/203, 32/210, 32/214, 32/68, 32/77, 32/86, 32/87, 33/47, 34/9, 39/2, 39/3, 39/81, 4/38, 4/5, 40/67, 40/73, 41/15, 41/19, 41/20,

41/22, 41/26, 42/52, 42/55, 42/62, 42/64, 43/36, 44/42, 45/18, 45/24, 45/44, 45/68, 46/1, 46/27, 46/78, 47/19, 49/11, 49/119, 49/123, 49/124, 49/134, 49/142, 49/143, 49/154, 49/34, 49/40, 49/41, 49/43, 49/63, 49/68, 49/70, 49/72, 49/87, 49/89, 5/35, 50/114, 50/143, 50/165, 50/3, 50/30, 50/78, 50/95, 51/130, 51/90, 52/80, 52/91, 52/97, 53/107, 53/199, 6/26, 6/30, 6/37, 7/104, 7/138, 7/143, 7/165, 7/170, 7/198, 8/1, 8/13, 8/30, 8/31, 8/37, 8/60, 8/80, 8/82, 9/24, 9/41, 9/84, 9/86, 9/88, 9/89

ne (II) : Falan, filan. bk. **ney (II), ney, nėye (II), neyi, nėyi, niye (II), niyi** -7-
n. 14/6, 23/56, 3/29, 32/44, 5/22, 51/61

ne (III) : Benzer veya karşıt nitelikli sözleri, söz öbeklerini veya cümleleri, olumsuzluk bildirerek birbirine bağlar. -9-
n. de 7/169, 7/172
n. 32/11, 32/12, 55/24, 7/169, 7/172

ne (IV) : Anlam veya nitelik olarak karşıt sözleri önemi yok anlamıyla birbirine bağlar. bk. **ney (III)** -4-
n. 14/153, 41/14

ne (V) : Benzer veya karşıt nitelikli sözleri, söz öbeklerini veya cümleleri, hiçbiri anlamıyla birbirine bağlar. -13-
n. de 27/22, 48/29
n. 16/37, 16/38, 27/22, 27/4, 39/15, 39/17, 48/29

nė : bk. **ne (I)** -6-
n. di:mek 25/175
n.+ ler 8/43
n.+ yile 25/177
n.+ yle 25/44
n.+ ynen 2/109
n. 7/172

nĕ : bk. **ne (I)** -2-
n. arasın 26/86
n. olursaŋ 7/184

neáp - : bk**. na**:**p-** -2-
n.- iyim 7/69

nebet : bk. **nöbet** -2-
n. günü de 16/83
n. 16/82

nębet : bk. **nöbet** -2-
n.+ ime 40/61
n.+ te 40/51

nebetçi : bk. **nöbetçi** -1-
n. 2/69

nece : Nice, birçok. -1-
n. 2/66

neci : Neci. -3-
n.+ siŋ 10/10
n. 41/24, 7/129

neçe : Nece, nasıl. -2-
n. ġonuşuruz 3/51
n. ġonuşur 3/50

necmettin : Necmettin. (kişi adı) -1-
n. ḳóken 26/79

neden : Neden. -13-
n. 16/80, 22/21, 27/15, 28/32, 3/154, 3/196, 3/219, 3/220, 3/221, 3/30, 44/31, 44/64, 48/77

nedi : Ne diye. Neden, niçin. -1-
n. 23/190

nėdi : Ne diye. Neden, niçin. -2-
n. 23/202, 24/79

nė:**di** : Ne diye. Neden, niçin. -1-
n. 24/79

ne:**se** : Neyse, her ne ise. -1-
n. 2/48

ne:**y** : bk. **ne (I)** -1-
n.+ ise 2/39

nefis : Nefis. -1-
n.+ inen 7/145

nehir : Nehir. -1-
fırat n.+ iniŋ 21/25

neler : Neler. Çok ve çeşitli şeyler. -4-
n. 16/49, 6/42, 2/57

nemeve : Nebev î Mescit-i Nebev î (kutsal mek ân) -1-
n. ca:misine 51/64

nene : Nene. bk. **nėne** -17-
n.+ ler 44/43

n.+ m 32/102, 32/105, 44/41, 44/42
n.+ mineŋ 32/129
n.+ miŋ 14/78
o n.+ miŋ 32/105
n.+ n 52/1
n.+ ŋ 52/23, 52/24, 52/47, 52/56, 52/57
n.+ ŋi 46/59
n.+ yi de 46/58

nėne : bk. **nene** -3-
n.+ ler 7/1
n.+ lere 44/19
yaşlı n. 7/76

nenni : Ninni. -8-
n. çeker 29/52
n.+ sine 29/53, 29/55
n. 29/52, 29/53, 29/55

nerde : Nerede. (< nere+de) bk. **nire (I)** -1-
n. 46/47

nerden : Nereden. (< nere+den) bk. **nire (I)** -1-
n. 32/25

nerdeyise : *zarf* Neredeyse. Hemen hemen. -1-
n. 38/31

nere : Nereye. bk. **nire (II)** -1-
n. gitsem 12/66

nėre : bk. **nire (I)** -1-
n.+ siydi 49/3

nesil : Nesil, kuşak. bk. **nėsil** -3-
yiŋi n.+ ler 32/198
n. 8/68
yėni n. 32/76

nėsil : bk. **nesil** -1-
n.+ i 18/40

neşe : Neşe, sevinç. -1-
n. 32/164

neu̯r - : bk. **nö**:**r-** -3-
n.- úller 16/24
n.- ü 16/24
n.- üyor 16/30

neü̯r - : bk. **nö**:**r-** -1-
n.- üyo 2/66

neú̯r - : bk. **nö**:**r-** -1-
n.- dü 49/84

nevėr - : bk. **nö**:**r-** -1-
n.- düŋ 8/30

ney (I) : bk. **ne (I)** -9-
n. itti:miŋ 2/16
n. 32/79, 42/23, 45/80, 49/142, 55/153, 55/156, 8/30, 8/4

ney (II) : bk. **ne (II)** -1-
n. 49/39

ney (III) : bk. **ne (IV)** -2-
n. 49/142

neu̯ : bk. **ne (II)** -1-
n. 14/127

neye : Neden, niçin. -4-
n. 16/78, 21/4, 23/186, 42/22

nėye (I) : Neden, niçin. -7-
n. 11/81, 23/190, 25/209, 27/27, 3/8, 30/46, 31/40

nėye (II) : bk. **ne (II)** -1-
n. 11/149

neyi : bk. **ne (II)** -6-
n. 11/91, 14/31, 16/97, 23/139, 23/151

nėyi : bk. **ne (II)** -1-
n. 11/169

neyit - : bk. **nit-** -1-
n.- illerdi 42/80

neyle - : N e eylemek; ne yapmak. -1-
n.- yim 14/154

nėzetli : bk. **nezzetli** -1-
n. 53/127

nezzetli : Lezzetli, tadı güzel. bk. **nėzetli** -2-
n. olur 53/119
n. 25/46

ŋı : bk. **mı, mi, mu, mü** -3-
yıḳtıŋ ŋ.+ ydı 34/14
a:nadıŋ ŋ. 2/129
anadıŋ ŋ. 2/125

nısan : bk. **nisan (I)** -1-
n.+ ın 53/145

ni : bk. **ne (I)** -1-
n.+ ye bav̇ł 45/30

nice : Nice, nasıl. -1-
n.+ yidi 25/196

ni:**ğde** : Niğde. (yer adı) -1-
n. yóresinden 9/18

nifes : Nefes, soluk. -1-

n.+ imiz 25/4
niḱah : Nik ãh. -1-
n.+ ımızı 3/117
niḱahsız : Nik ãhsız. -1-
n. 7/11
nirde : Nerede. (< nere+de) bk. **nire (I)** -20-
n.+ sin 1/41, 49/135
n.+ ydi 40/12
n. 2/16, 2/62, 23/152, 32/208, 39/47, 45/79, 46/5, 49/78, 49/79, 49/87, 49/92
nirde: : Nerede. (< nere+de) bk. **nire (I)** -1-
n. 46/5
nirden : Nereden. (< nere+den) bk. **nire (I)** -21-
n. gelme 36/7
n. 1/62, 10/17, 11/87, 21/23, 27/39, 34/11, 34/2, 34/27, 36/7, 37/28, 42/52, 43/50, 46/10, 46/17, 46/59, 49/94, 49/95, 5/24, 8/22
nire (I) : Nere. -16-
n.+ de 52/128
n.+ lere 21/55, 32/176
n.+ lisiŋ 21/62, 30/40
n.+ ŋe 8/58
n.+ ye 34/2, 46/84, 5/25, 51/118
n.+ yidi 51/77
n. 1/74, 3/176, 30/40, 31/3, 41/10
nire (II) : Nereye. bk. **nere** -1-
n. gitti 16/44
nirėye : Nereye. (< nere+y+e) bk**. nire (I)** -1-
n. 30/35
niriye : Nereye. (< nere+y+e) bk**. nire (I)** -9-
n. 1/77, 11/105, 2/34, 27/88, 3/182, 32/74, 43/36, 50/113, 6/28
nisan (I) : Nisan. (ay adı) bk. **nısan** -4-
n.+ a ğadar 51/96
n.+ da ̊ 53/95
n.+ dan 51/96
n. 51/94
nisan (II) : Lisan, dil. -3-
n.+ a 53/68
o n.+ narı 53/66
n. 53/66
nişan : Nişan. 1. Evlenmek üzere birbirine söz verme, nişanlanma. 2. Nişanlanma sırasında yapılan tören. -11-
n.+ a 45/12
n.+ da da 29/10
n. ġonduḳtan 21/29
n.+ ımız 29/4, 29/5
n.+ narda 44/50
n. 29/27, 29/28, 44/51, 45/13, 47/19
nişannan - : Nişanlanmak. bk. **nişannıłan** -1-
n.- dım 50/57
nişannı : Nişanlı. -16-
n.+ łardan 11/74
n.+ m 3/133
n.+ ŋ 3/144
n.+ ŋı 47/33
n.+ sı 3/118
n.+ sına 3/160
n.+ sını 11/77
n.+ yı 11/75, 11/82
bu n.+ ynan 7/111
n. 11/86, 11/89, 11/97, 24/83, 26/89, 47/34
nişannıłan - : bk**. nişannan-** -2-
n.- dıḳ mıydı 24/82
n.- ırdıŋ 47/5
nit - : Ne etmek; ne yapmak. bk. **neyit -** -4-
n.- eyim 3/63, 3/66
n.- iciŋ 51/107, 55/168
niy : bk. **ne (I)** -1-
n. ėdellerdi 25/140
niye (I) : Neden, niçin. -17-
n. 25/209, 3/201, 30/50, 36/22, 39/29, 40/14, 44/31, 49/156, 49/54, 49/91, 50/152, 53/201, 53/204, 53/208, 6/32, 8/57
niye (II) : bk. **ne (II)** -3-
n. 14/102, 14/149, 25/16
niyi : bk. **ne (II)** -1-
n. 25/28
niza:**miye :** Nizamiye. -2-
n.+ niŋ 52/121

n.+ ye 52/121
nóbetleş - -1-
n.- erek 4/35
noda : Loda. bk. **łoda** -5-
n.+ sını 25/127
n. yapałłardın 23/175
n. 23/175, 25/131, 25/132
no:ł - : Ne olmak. -5-
n.- acaḳ 27/26, 41/13
n.- du 3/199
n.- ur 15/66
n.- urdu 32/163
nó:r - : bk. **nö:r-** -1-
n.- úyoŋ 27/130
nohud : bk. **nohut** -1-
n. 8/62
nohut : Nohut. bk. **nohud, novut** -16-
n.+ tur 32/18
n.+ u 27/7, 42/30, 42/36, 5/59
n.+ unu 23/50
n.+ uŋ 5/60
n. 17/86, 20/29, 20/34, 27/10, 27/138, 27/7, 35/18, 4/24, 5/58
noḳta : Nokta. Sınır, derece. -1-
bitti n.+ sına 53/49
normał : Normal. -10-
n.+ da 53/150
n.+ de 39/54
n. 11/6, 30/30, 30/32, 47/16, 53/173, 53/201, 53/209, 53/88
not : Not, puan. -1-
n.+ umuzu da 8/141
nóür - : bk. **nö:r-** -3-
n.- cek 31/12
n.- müş 2/23
n.- ürüz 25/14
novut : bk. **nohut** -1-
n. 42/19
nöbet : Nöbet. bk. **löbet, nębet**, **nebet** -3-
n.+ e 40/51, 40/53
n. 40/51
nöbetçi : Nöbetçi. bk. **nebetçi** -2-
n.+ ye 40/61
n.+ yi 40/59
nö:r - : Ne iş görmek; ne yapmak. bk. **neúr-, neür-, neẏúr-, nevür-, nó:r-, nóür-, nö:ür-, nöúr-, nöü:r-, nöür-, nöẏür-** -11-
n.- eceğin 23/183
n.- ecek 45/4
n.- eceŋ 28/11
n.- eyin 23/203, 25/149
n.- úŋ 24/81
n.- ü 11/82
n.- üŋ 3/20, 8/57
n.- üyü 52/104
n.- üyüm 8/120
nö:ür - : bk. **nö:r-** -1-
n.- ücüŋ 43/36
nöúr - : bk. **nö:r-** -1-
n.- ecá:z 41/29
nöü:r - : bk. **nö:r-** -1-
n.- sü:z 52/106
nöür - : bk. **nö:r-** -6-
n.- düŋüz 11/113
n.- eci:k 46/92, 46/94
n.- üŋ 3/20
n.- üyoŋ 4/39
n.- üyü 49/152
nöẏür - : bk. **nö:r-** -2-
n.- düŋ 49/94
n.- üyü 49/92
nu:rettin : Nurettin. (kişi adı) -2-
n. 49/110
o n. 49/115
nufus : bk. **núvus** -1-
n.+ u 50/67
núfus : bk. **núvus** -2-
n. 3/24
numara : Numara. -4-
n. 26/115, 31/29, 46/74, 46/75
nur : Nur, aydınlık, ışık. -2-
n.+ da 14/137
n. 14/137
núvus : Nüfus. 1. Bir ülkede, bir bölgede, bir evde belirli bir anda yaşayanların oluşturduğu toplam sayı, popülasyon. 2. Kişi. 3. Nüfus cüzdanı. bk. **nufus**, **núfus**, **nühus, nüvus**, **nüvús** -4-
n.+ ta 1/3
n.+ u 50/69
n. 10/21, 25/230

nühus : bk. **núv̇us** -1-
n. 40/17
nüv̇us : bk. **núv̇us** -1-
n.+ u 22/20
nüv̇ús : bk. **núv̇us** -1-
n. 22/19

O

o: (I) : bk. **o** -1-
kim o. 25/36
o: (II) : Şaşma, beğenme vb. duyguları belirten bir seslenme sözü. bk. **o:ẏ** -1-
o. 50/139
o:f : Of. Sıkıntı, bezginlik, usanç, acı, yorgunluk vb. duyguları belirten bir sözcük. -1-
o. 25/106
o:ğlan : bk. **o:ğlan** -17-
o. da 44/58
o. evine 15/74
o. evi 33/3
o.+ ı 52/123, 52/94
o.+ nan 52/108
o.+ narĭnan 3/29
o. 11/109, 11/110, 11/84, 3/99, 44/23, 44/26, 50/77, 51/101, 52/54, 52/94
o:ğlan : Oğlan. bk. **o:ğlan, o:łan, o:v̇lan, oğlan** -35-
o o.+ a 3/185
o.+ ca:ğĭz 6/29
o. da 46/82
bẏüK o. da 30/13
o. evine 13/127, 15/76
o.+ ı 3/186, 33/11
o.+ ıḳından 29/1
o.+ ımış 40/32
o.+ ımıza 48/51
o.+ ın 22/25
o.+ ınḳı 23/25
o.+ ıŋ 23/16, 42/61, 8/127
güççü o.+ ıŋ 23/85
o.+ nan 47/18
o.+ narı 24/22
şo o.+ narıŋ 24/7
o. 20/55, 3/173, 31/9, 33/12, 46/69, 46/72, 46/74, 48/54, 50/11, 50/31, 50/33, 7/136
bu o. 3/185
dörd o. 30/54, 33/61
o:ğşa - : Okşamak, hoşnut etmek. bk. **oğşa -** -2-
o.- łardı 11/222
o.- nırımışımış 11/212
o:ğuł : bk. **o:ğuł** -13-
o.+ u 44/25, 51/101, 51/106
o.+ um 49/94, 8/127, 51/104
böyüḴ o.+ umun 50/34
o.+ umuza 48/52
o.+ uŋ 52/100
o.+ uŋuła 25/201
o.+ uymuş 28/47
o.+ uynan 17/101
o:ğuł : Oğul. bk. **o:ğuł, o:ł, o:v̇uł, oğuł, ov̇uł** -42-
o.+ łarı 26/3
o.+ u 13/134, 5/55
mehmed o.+ u 17/2
o.+ um marıdı 24/36
o.+ um mar 13/8
o.+ um 16/29, 16/80, 24/23, 24/63, 24/82, 30/12, 30/35, 30/37, 30/46, 31/10, 31/9, 32/113, 32/120, 32/122, 32/227, 40/59, 40/66, 8/124, 1/66, 3/109, 3/219, 3/24, 6/30, 3/109
o.+ una 32/120, 32/205
o.+ unu 3/69
o.+ unun 15/12, 16/91
o.+ unuŋ 11/64, 23/84
o.+ uŋ 29/63
o.+ uŋa 23/57, 23/58
o.+ uŋuła 25/199
bu o. 14/131
o:ł : bk. **o:ğuł** -37-
o.+ u 1/2, 13/9, 15/12, 2/16, 2/35, 26/76, 44/28, 53/137
ahmed o.+ u 26/116
hała o.+ u 25/213
mehmed o.+ u 26/118, 26/2
o.+ um da 16/33

o.+ um mar 2/54, 3/136
o.+ um 1/42, 1/64, 1/65, 2/46, 24/1, 24/13, 24/16, 24/27, 24/35, 24/5, 27/61, 30/36, 30/41, 44/24, 55/165, 6/26, 8/130
o.+ uma 3/41
o.+ uŋunan 14/136
o.+ uymuş 7/124
emmiyiŋ o.+ uyum

o:łan : bk. **o:ğ̊łan** -25-
o.+ a 2/70, 3/172, 52/110
o. da 46/28
o. evinde de 9/76
o. evinde 39/99
o. evi 20/6, 9/84
o.+ ıŋ 13/9
o.+ na 7/116
o. 14/40, 2/9, 29/16, 3/109, 3/185, 32/110, 35/19, 40/80, 52/34, 7/130, 7/175, 8/129
dörd o. 24/6

o:le : bk. **öyle** -3-
o.+ ymiş 1/28
o. 1/95, 1/69

o:n : bk. **on (I)** -9-
o.+ da 24/40
o. 13/107, 24/40, 25/102, 32/30, 45/49, 52/44, 7/164

o:ndan : bk. **ondan** -3-
o. kiri 25/58
o. 44/35, 53/47

o:nnar : bk. **onnar** -1-
o. 12/17

o:rdan : bk. **ordan** -2-
o. 43/15, 52/110

o:ẏ : Şaşma, beğenme vb. duyguları belirten bir seslenme sözü. bk. **o:** -1-
o. 46/86

o:v̇łan : bk. **o:ğ̊łan** -4-
o. 36/17, 36/25, 46/73, 46/75

o:v̇uł : bk. **o:ğ̊uł** -5-
o.+ um mar 7/86
o.+ um 31/21
o.+ umu 7/88
o.+ una 36/23
o.+ uymuş 25/37

o : O. Teklik üçüncü kişi zamiri, işaret zamiri ve işaret sıfatı. bk. **o:** **(I)** -698-
o. adam da 6/57
o. adama 32/201
o. adamıŋ 21/59
o. adamłar 36/9
o. adam 15/63, 21/59, 32/191, 32/201, 34/14, 34/15, 38/58, 49/146
o. a:ḫıłda 24/38
o. a:şevine 10/18
o. anda 26/112, 40/58
o. anłamda 45/18
o. arada 52/125
o. arı 14/120
o. atıŋ 23/40
o. at 23/41
o. bamyıyı 11/29
o. başı 23/32
o. başka 11/146, 53/78
o. bayam 17/125
o. bayana 3/214
o. bayanı 21/55
o. beziri 40/20
o. birez 7/150
o. bir 55/43
o. bişerdi 14/6
o. biz 55/162
o. boya 25/69
o. bułğurun 16/99
o. bütüm misa:firlere 9/78
o. ceryandan 38/46
o. civardan 1/72
o. da:matıŋ da 23/50
o. da:matıŋ 23/44
o. da:vete 9/79
o. daıłdı 9/3
o. daş̆ı 23/90, 40/12
o. daş 3/215, 53/169, 53/172
o. da 1/64, 1/91, 10/26, 11/177, 11/49, 12/23, 14/59, 14/79, 17/18, 17/74, 17/90, 2/152, 2/71, 20/27, 21/33, 23/198, 23/22, 24/31, 26/73, 26/83, 27/11, 27/68, 28/33, 3/171, 3/201, 3/218, 3/219, 30/10, 30/13, 30/14, 31/47, 31/61, 31/64,

32/111, 32/112, 32/129, 32/218, 32/86, 38/7, 39/92, 40/18, 40/23, 40/76, 44/33, 46/103, 46/79, 5/49, 5/57, 5/66, 50/114, 50/162, 50/44, 51/28, 52/111, 53/198, 54/2, 54/5, 55/100, 55/162, 55/30, 55/92, 6/22, 6/35, 7/111, 7/170, 7/23, 7/26
o. demi˚r 51/77
o. denemiş 10/24
o. depede 51/52
o. derecede 32/52
o. dereleriŋ 26/17
o. desennerden 9/19
o. devir 16/27
o. dışındaki 9/25
o. didi 8/30
o. dilim 55/148
o. dipi 53/75
o. distiyi 2/90
o. dönemde 38/11
o. döyletiŋ 23/184
o. dúğünner 47/11
o.+ dur 32/49
o. dúveniŋ 25/114
o. dúveni 49/77
o. duzu 51/125
o. çekki tülü 12/51
o. çekki 12/13
o. çeltek 15/49
o. çiçe:ŋ 14/132
o. çihiz 11/34
o. çilliniŋ 53/120
o. çobannar 12/24
o. çoban 23/147
o. çocu:ŋ 23/89
o. çocu: 23/89
o. çocuḳ 20/18
o. çuġurları 14/107
o. çuḴura 53/168
o. ebebeyinden 9/92
o. ebe 34/14
o. ekmek 3/214
o. elbisiynen 7/129
o. elenir 2/112
o. epmekler 16/96
o. eski ca:mi 40/8
o. ėski 53/67
o. eşşek 21/49
o. eve 26/85
o. eviŋ 14/166
o. fesinen 47/10
o. ġabıını 53/131
o. ġadarımış 6/45
o. ġadar 3/222, 3/23, 3/35, 30/26, 49/115, 51/23, 8/53
o. ġadına da 21/57
o. ġadınnardan 39/82
o. ġa:ve 31/28
o. ġałay ɋ apdała 36/23
o. ġara maKíneler 49/37
o. ġayałardan 32/146
o. ġaz yağı 40/17
o. ġėlirse 52/114
o. geliyirik 36/2
o. ġırḳ daşınnan 33/42
o. ġısmır 5/63
o. ġışłar 53/102
o. ġıza 3/149
o. ġızıŋ uçu 3/173
o. ġızıŋ 23/46
o. ġız 3/187
o. giteceğ ołsa 8/137
o. ġołay 1/65
o. ǵól 18/40, 38/44
o. ġomşułuḳ ilişkileri 55/113
o. ġoyuna 15/41
o. ġoyunuŋ 18/49
o. ġoyunu 15/35, 15/40
o. ǵózleri 24/53
o. ǵünden 1/3, 23/72
o. ǵünde 39/40, 55/80
o. ǵünḳú 22/23
o. ǵünnerimiz 24/27
o. ǵünuŋ be:yirinde 49/8
o. ǵünümüz 16/37
o. ǵünüŋ de 49/138
o. ǵünüŋ 40/38
o. ǵün 11/148, 14/45, 2/65, 6/51, 9/86
o. ǵúpreleri 1/39
o. ġuyunuŋ 23/161, 40/4
o. ġuyuyu 48/16
o. ġúzel 7/114

o. ġuzu 23/119
o. güveniŋ 23/14
o. ğadaḳ 14/162
o. ğadarını 55/45
o. ğólde 18/40
o. ğún 23/15, 23/23
o. ğün 23/20
o. ḫaba 25/145
o. haḳımı 3/8
o. halḳa 49/65
o. halkıyı 2/101
o. hamamı 14/44
o. hambişmesini 13/80
o. hanımdan 31/50
o. hasımlarınan 6/50
o. haşlanmışını 9/39
o. havḫç 32/87
o. hep 52/45
o. heybe 23/40
o. hiç 3/151
o. hoca 49/138
o. höşmerim 42/35
o. íḳíyi 44/11
o. ısdarı 20/51
o. iba 2/95
o. iç anadoluya 38/18
o. iki 53/208, 53/209
o. ince ip 16/42
o. insannarı 10/11
o. ipi 11/50
o. işlerin 53/59
o. işler 18/34, 39/41, 53/183, 53/58, 53/69
o. işten 27/99
o. iş 5/54, 8/132
o. iyle 55/117
o. ḳadar 53/170
o. kelime de 6/55
o. kelimeleri 11/117
o. kemi˚k 32/203
o. kerme 1/90
o. ḵók boyanıŋ 25/66
o. ḵóydeyidi 51/51
o. ḵóylerde 23/122
o. ḵóy 3/218, 53/10
o. kúlli˚yelerde 10/18
o. ma:ğrałara 26/15
o. ma:ğrałardan 26/17
o. maḳarnıyı 13/88
o. mała:mayı 49/61
o. maşła:nı 14/67
o. mevsimde 12/15
o. moturunan 49/134
o. nenemiŋ 32/105
o. nisannarı 53/66
o. nu:rettin 49/115
o. o zamannar 12/8
o. odada 12/73, 12/80, 42/49
o. o:ğłana 3/185
o. oḳuluŋ 8/29
o. ołanı 52/52
o. ora:ła 25/111
o. osmannılar 6/15
o. otobüsünen 52/132
o. ot 1/94
o. oyun 16/77
o. o 12/3
o. öldü 7/63
o. peyġamberimiz 31/35
o. pėynirnen 9/40
o. pırtınıŋ 53/171
o. ra:ḳḳa 53/10
o. roman 38/17
o. sarıḳı 23/23
o. saz 7/43
o. sebepten 12/58
o. seniŋ 7/85
o. serin 53/152
o. seyipte 23/126
o. siyah suratına 44/29
o. siziŋ 5/60, 50/55
o. soğuyacak 2/79
o. sohpetler 32/132
o. suda 9/62
o. sułandıḳları 23/130
o. suya 53/174, 53/25
o. suynan da 29/36
o. suyunu da 33/43
o. suyunuŋ 23/128
o. suyuŋ 53/171
o. suyu 49/59, 49/60
o. su 16/84, 24/9, 32/25, 53/18
o. sübürge 55/163
o. şeḵeri 5/38

o. şe̲kíl 4/13
o. şekil 38/54
o. şeyler 32/102
o. şiyden 20/39
o. şiyde 5/10
o. şiye 1/84, 44/32
o. şiyin 51/77
o. şiyiŋ 1/74
o. şiyleri 21/11
o. şiy 12/48, 32/131, 47/15, 8/76, 9/3
o. şólen 43/7
o. şunu 55/110
o. taraflardan da 26/61
o. tarafta 8/52
o. taraf 1/28
o. taşlardan 23/29
o. telsizi 26/112
o. tenėkeniŋ 45/55
o. tezek 1/88
o. tołuŋ 31/11
o. tołu 31/9
o. topunan 29/66
o. túrkmennerde 42/13
o. túrkmenner 35/10
o. túrküleri 23/56
o. tülüleri 11/53
o. tülüler 11/54
o. tüter 9/92
o. unu 25/43
o. üzellii̯ 45/61
o. v̇adar 1/77, 8/15, 50/69
o. va:ít 53/101
o. va̯:tları 24/66
o. va:t 11/35, 13/56, 24/64, 24/84, 53/167, 9/30
o. v̇a:t 11/90, 14/121, 14/125, 14/15, 14/37, 14/8, 14/88, 14/91, 14/94
o. vaḳıtlar 33/26
o. vaḳıt 33/8
o. var 9/97
o. vazifeyi 2/72
o. yandan 26/67, 32/27
o. yanırdı 40/20
o. yaní 52/132
o. yanna gitsem 49/59
o. yaşantı 23/168
o. yaşlılıḳ 55/106
o. yėmekler 33/25
o. yeşil paḳlayı 32/80
o. yėşil 9/66
o. yıḳış 23/23
o. yıllardan 32/30
o. yıllarda 49/41
o. yi̯en 53/198
o. yirler 1/75
o. yitişir 6/18
o. yoğudu 55/80
o. yoḳ 53/68
o. yönde 38/33
o.+ yudu 22/17, 55/72, 55/73, 7/40, 9/15
o.+ yŭmuştu 43/15
o. yuŋu da 25/75
o. yusuf şemü:ŋ 26/81
o. yuvallaḳ 53/129
o. za:lim 31/35
o. zaman da 16/16, 22/20, 32/35
o. zamanadan 21/62
o. zamana:dar 3/131
o. zamanḳı 26/39, 38/18
o. zamanlarda 49/86
o. zamannarda 46/100
o. zamannar 24/51, 28/36, 28/9, 29/80, 32/200, 33/5, 47/4, 47/8
o o. zamannar 12/8
o. zaman 1/102, 1/60, 1/70, 11/100, 11/112, 11/144, 11/152, 11/153, 11/160, 11/162, 11/169, 11/95, 12/14, 13/107, 13/113, 13/116, 13/62, 15/23, 15/5, 15/61, 15/63, 15/64, 15/7, 15/8, 16/20, 21/12, 21/42, 22/18, 22/19, 22/5, 23/200, 24/31, 24/61, 24/71, 25/177, 26/30, 26/31, 26/42, 26/57, 26/82, 28/3, 3/198, 3/54, 32/151, 32/163, 32/24, 32/74, 35/4, 37/21, 38/13, 38/4, 38/7, 39/31, 40/31, 40/55, 44/20, 44/43, 46/43, 46/59, 48/64, 49/131, 49/132, 49/134, 49/149, 49/32, 49/79, 49/91, 50/150, 50/183, 50/50, 50/68, 51/124, 51/27,

51/39, 51/82, 51/84, 51/97, 52/50, 52/51, 52/74, 55/100, 55/47, 55/49, 55/71, 6/47, 8/120
o. zamaŋ 51/21
o. zamat topłanıłłardı 22/22
o. zamatłar 23/124, 23/141
o. zamat 23/11, 23/120, 23/157, 23/172, 23/176, 23/88
yörürdüg o. zamat 23/124
o. 12/24, 12/25, 12/35, 12/72, 13/23, 13/53, 13/65, 13/8, 14/106, 14/11, 14/145, 14/149, 14/20, 14/23, 14/33, 14/5, 14/57, 14/71, 15/12, 15/35, 15/41, 15/45, 16/100, 16/24, 16/38, 16/41, 16/42, 16/46, 16/48, 16/59, 16/60, 16/63, 16/78, 16/82, 16/83, 16/88, 16/89, 17/124, 18/26, 19/11, 2/110, 2/112, 2/17, 21/50, 23/22, 23/23, 23/30, 23/46, 23/49, 23/85, 25/102, 25/113, 25/115, 25/133, 25/16, 25/207, 25/226, 25/39, 25/44, 25/50, 25/96, 26/106, 26/116, 26/119, 26/121, 26/70, 26/74, 28/15, 28/47, 28/50, 28/8, 3/212, 3/52, 31/10, 31/19, 31/20, 31/59, 32/102, 32/118, 32/127, 32/149, 32/154, 32/158, 32/161, 32/171, 32/179, 32/186, 32/191, 32/192, 32/199, 32/204, 32/206, 32/209, 32/93, 33/58, 34/19, 36/15, 36/6, 37/34, 38/32, 38/36, 38/4, 38/74, 38/8, 39/104, 39/52, 40/19, 40/26, 40/40, 40/44, 40/60, 41/36, 41/5, 43/19, 43/26, 43/55, 44/12, 44/30, 45/51, 45/76, 46/12, 46/15, 46/79, 48/65, 48/87, 49/109, 49/118, 49/143, 49/38, 49/51, 49/54, 49/59, 49/64, 49/73, 50/169, 50/177, 53/184, 55/152, 9/18, 9/2, 9/79
baharın o. 25/44
o o. 12/3

õa : bk. **ona** -2-
o. 53/177, 55/29

oasıya : *zarf* O vakte kadar. (< o olası+y+a ?) -1-
o. 52/16

oba : Oba. -3-
hasan ‿a:ğanıŋ o.+ sı 35/13
o. 48/5

obo:ẏ : Şaşma ve korku ünlemi. bk. **abo:, aba:, abå:ẏ, abbo:ẏ, abo:v̇, abo:ẏ, abou:v̇** -1-
o. 14/122

oca : bk. **hoca** -1-
ihsan o. 31/33

oca: : Ocağı/ocağa. (< ocak+ı/a) bk. **ocaḳ** -8-
o. batasıca 7/157
o. 2/48, 32/210, 45/55, 8/54
aydaş o. 32/208
ġaz o. 9/56
yılancıḳ o. 32/197

ôca: : Ocağı. (< ocak+ı) bk. **ocaḳ** -1-
ġaz o. 9/56

oca:ğı : Ocağı. (< ocak+ı) bk. **ocaḳ** -4-
o. 45/70, 45/8
yılancıḲ o. 32/201, 32/204

oca‿ı : Ocağı. (< ocak+ı) bk. **ocaḳ** -1-
o. 50/168

oca‿ını : Ocağını. (< ocak+ı+n+ı) bk. **ocaḳ** -1-
o. 50/168

oca:nda : Ocağında. (< ocak+ı+n+da) bk. **ocaḳ** -1-
ġaz o. 5/47

oca:ynan : Ocağıyla. (< ocak+ı+y+la) bk. **ocaḳ** -1-
ġaz o. 16/44

ocaġ : Ocak. Halk hekimliğinde bir önceki kuşaktan el verme suretiyle aktarılan bilgileri kullanarak belirli bir şikâyeti veya hastalığı iyileştirdiğine inanılan aile. -1-
o. ołmuş 32/197

ocaı : Ocağı. (< ocak+ı) bk. **ocaḳ** -2-
ġaz o. 5/46
o. 5/46

ocaḳ : Ocak. -24-
o. ġazanına 14/123
o.+ łar 40/21
o.+ łara 13/144, 34/21
o.+ łarı 45/51

o.+ ta 11/166, 11/30, 16/46, 29/75, 33/46, 34/6, 5/47, 52/83, 52/84, 55/126
o. ta 52/84
o. 11/144, 11/30, 14/99, 2/65, 45/48, 45/54, 45/70, 53/86

ocaḳbaşı : Ocakbaşı, ateş yanan yerin çevresi. -1-
o.+ da 25/229

ocaḳçı : Ocakçı. (kişi soyadı) -1-
o. 3/56

oda : Oda. -61-
o.+ da 12/79, 27/117
o o.+ da 12/73, 12/80, 42/49
o. k̲últúrü 42/43
o. k̲últürü 48/40, 48/44, 48/45
o. kültüründen 32/133
o. kültürü 32/133
o.+ łar 12/4, 39/39, 48/41
o.+ łara 42/43
o.+ łarda 12/4, 12/5
şu o.+ łarda 13/108
o.+ łarı 48/45
ġu:şurġu o.+ łarı 12/79
misa:fir o.+ łarı 22/25
o.+ łarımız 42/43
k̲óy o.+ łarında 53/105
o.+ łarını 1/66
o.+ mız 55/94
o.+ nıḳın 52/6
o.+ nıŋ 12/68, 37/12, 37/17
o.+ ŋa 7/164
o.+ sı 12/79, 39/37, 55/94
k̲óy o.+ sı 48/42, 53/105, 53/109
o.+ sını 55/94
yataḴ o.+ sını 33/3
o.+ ya 29/47, 32/119, 32/120, 32/121, 48/41, 52/70, 55/92
o. 37/13, 39/37, 39/39, 42/46, 42/72, 48/47, 55/92
şo o. 42/72
şu üç o. 42/71

oda: : Odaya. (< oda+y+a) bk. **oda** -1-
o. 29/61

odıya : Odaya. (< oda+y+a) bk. **oda** -1-
o. 42/71

odi̊ya : Odaya. (< oda+y+a) bk. **oda** -1-
o. 42/72

odun : -6-
o.+ a 24/20
o.+ u iterdik 24/63
o. 13/55, 15/73, 22/15, 32/218

ofis : Ofis; Toprak Mahsulleri Ofisi. -3-
o.+ e 2/113
o.+ ten 28/29
o. 1/25

oġuşuḳ : Oğuşuk. Bir işi topluca, yardımlaşarak yapma; imece. bk. **opuşuġ, opuşuḳ** -2-
o. olurduḳ 45/49
o. 11/41

oğcała - : Oğcalamak. DS; bir şeyi iki avuç arasında sıkarak ovuşturmak. -2-
o.- rız 13/57, 13/66

oğła:**mız** : Oğlağımız. (< oğlak+ı+mız) oğlak -1-
o. 24/33

oğlan : bk. **o**:**ğ̊lan** -6-
o. da 50̊/80
o.+ ın 51/102
o.+ nan 48/56
o. 3/101, 31/50, 50/32

oğşa - : Okşamak, hoşnut etmek. bk. **o**:**ğ̊şa -** -1-
o. 7̊/78

oğuł : bk. **o**:**ğ̊uł** -3-
o.+ u 25̊/38, 28/47
o.+ um da 7/67

oğuz : Oğuz. XI. yüzyılda Harezm bölgesinde toplu olarak yaşayan ve daha sonra batıya doğru göç ederek bugünkü Türkmen, Azeri, Gagavuz ve Türkiye Türklerinin aslını oluşturan büyük bir Türk boyu. -4-
o. túrklerinden 35/3, 37/26
o. túrkleri 37/24
o. türklerinden 35/3

oh : *ünlem* Oh. Sevinç, beğenme, hayranlık, rahatlama vb. duyguları belirten bir söz. -1-
o. 34/28

oho:v̇ : *ünlem* Oho. DS; daha neler anlamında ünlem. -1-
o. 16/33
oho:ỵ : *ünlem* Oho. DS; daha neler anlamında ünlem. -1-
o. 49/106
oŋu - : bk. **oḳu-** -2-
o.- du 46/79
o.- duŋ 50/45
oŋuł : bk. **oḳuł** -1-
o.+ da 43/35
oŋuma : bk. **oḳuma** -1-
o.+ m mar 25/11
oḳ : Ok. -2-
o. 25/82, 38/18
oḳła: : Oklava. -1-
senid o. 14/100
oḴu - : bk. **oḳu-** -1-
o.- muş 53/69
oḳu - : Okumak. bk. **oŋu-, oḴu-** -69-
o.- du 30/9, 46/68, 46/78
o.- du: üçün 50/186
o.- du:duḳ 31/64
o.- du:ma 21/26
o.- duḳ 25/16, 30/49
o.- dułar 3/201, 50/52
o.- dum 16/74, 49/19, 7/148, 7/150
o.- dun 3/31
o.- duumuz 3/170
o.- duy̆saŋ 35/3
ġuran o.- łlar 23/1
o.- łłarmışımış 7/36
o.- madıḳ 3/25
o.- madım 30/42, 8/12
o.- mam 7/192
o.- masam 3/31
ġuran o.- mazımış 44/26
o.- muş 21/11, 23/197
o.- ŋ 41/14
o.- r üfürü 14/55
o.- r 13/132, 14/68, 23/26, 3/29, 55/42, 9/79, 7/11
ezán o.- r 19/59
ezen o.- r 19/59, 29/34
o.- rdu 40/69
o.- rdum 3/30
o.- rḳan 32/70
o.- rḳana 21/68
o.- rsa 46/82
o.- rum 53/79
o.- suydum 3/207, 3/25
o.- yamıyorun da 31/49
o.- yan 46/65
o.- yannarıŋ 25/16
o.- yo 46/81
o.- yołlar 20/15, 33/39
o.- yołłar 33/39
oḳuyu o.- yu direrdin 23/20
oḳuyu o.- yu giydirirdin 23/18
o.- yu oḳuyu direrdin 23/20
o.- yu oḳuyu giydirirdin 23/18
o.- yu 55/131, 55/25
o.- yucuŋ 7/174
o.- yum 55/26
o.- yür 50/34
o. 23/196, 7/178, 8/9
oḳuł : Okul. bk. **oŋuł, oḴŭł** -33-
o.+ a 12/17, 12/54, 12/58, 3/55, 32/24, 40/31, 52/67, 7/78, 8/28
o.+ da 21/68, 25/16, 31/63, 43/34, 5/9
bu o.+ da 43/2
o.+ dan 47/32, 52/67
o. da 43/34
o.+ łara 47/32
o.+ łarı 47/32
muhabere o.+ u 26/95
muhabere o.+ una 26/100
ḵóy o.+ unuŋ 47/20
o.+ uŋ 47/33, 8/29
o. 12/58, 3/25, 4/34, 8/102, 8/29, 8/31
oḴŭł : bk. **oḳuł** -1-
o.+ a 12/17
oḳuma : Okuma, okumak işi. bk. **oŋuma** -7-
o.+ sı 8/119
kitap o.+ sı 8/119
o. 39/20, 50/49, 52/66, 52/67, 8/118
oḵun - : bk. **oḳun -** -1-
o.- uyü 52/16

oḳun - : Okunmak, okuma işine konu olmak veya okuma işi yapılmak. bk. **oḳun-** -5-
o.- du 55/44
o.- u 29/67
o.- ur 7/24
o.- urdu 55/43
o.- uyu 55/44
oḳuntu : Okuntu. -2-
o.+ sunu 29/20
o. da:ğıdıłlardı 20/10
oḳuryazar : Okuryazar. -2-
o.+ ım 40/65
o. 40/64
oḳut - : Okutmak. Okumasını, öğrenim görmesini sağlamak. -8-
o.- aca:ğın 26/123
o.- an 50/50
o.- madıḳ 30/12
o.- madıłar 3/207, 3/25
o.- mussun 50/51
o.- tu 26/123
o.- tum 46/66
oḳuyucu : Okuyucu. DS; düğüne çağrı yapan kimse. -1-
o. 24/56
oł - : Olmak. -860-
o.- a da bilir 15/45
o.- abilir 11/20, 27/112
ça:re o.- abilirsek 1/64
o.- aca:ğından 46/11
o.- aca:sanız 7/89
o.- acaḳ da 51/130
bu o.- acaḳ iş 53/207
o.- acak 52/91
o.- acaḳ 19/49, 2/50, 3/120, 3/31, 44/62, 46/15, 46/82, 52/40, 52/91
o.- acaḲ 12/82
ayıP o.- acaḳ 18/51
gelin o.- acak 3/119
şu o.- acaḳ 1/18
o.- ałım 1/64
ġurban o.- am 11/220
ġırib o.- an da 32/194
o.- an 10/19, 12/19, 12/39, 12/75, 17/19, 24/48, 29/129, 29/74, 3/34, 30/44, 31/50, 33/49, 38/54, 38/58, 40/24, 53/167, 53/31, 9/19
dúŋür gelece:ğ o.- an 16/13
müna:sib o.- an 29/77
münasib o.- annar 25/183
o.- ana da 17/121
o.- ana 32/186
düún o.- ana:dar 24/82
o.- anı 42/33, 52/50, 41/7
o o.- anı 52/52
o.- anıḳı 16/83
o.- annar 13/114, 3/7
gelin o.- annar 39/78
genc o.- annar 29/108
gúççü:ğ o.- annar 29/62
o.- annara 29/58, 31/69
o.- annarın 8/68
o.- arak Ta 12/57
o.- araḳ ta 9/44
o.- araḳ 1/7, 12/31, 12/32, 12/45, 12/46, 12/70, 22/24, 26/11, 26/128, 26/21, 26/26, 27/10, 27/17, 32/186, 32/5, 32/6, 33/40, 35/4, 38/25, 38/30, 38/68, 43/46, 43/54, 48/5, 1/10, 12/30, 26/18, 4/28, 41/2, 25/101, 26/56
dovał o.- araḳ 4/28
geleneg o.- araḲ 12/18
güvenlig o.- araḳ 41/2
tam o.- araḳ 36/39
umu:m o.- araḳ 38/69
o.- araḳtan 11/46, 14/95, 7/180, 7/76
gelmez ġomaz o.- asıcałar 36/38
o.- asıŋ 28/61
o.- asıya 55/3
o.- ayın 25/198
pişman o.- du da 23/185
nâzar o.- du mudu 45/61
o.- du muydu da 29/27, 29/28
o.- du muydu 20/22, 25/123, 52/94
o.- du mu 12/47, 13/60, 42/41, 5/54
ahşam o.- du mu 6/41
azałma o.- du 4/18
o.- du 1/40, 11/178, 12/17, 14/24, 15/8, 19/4, 2/70, 2/99, 21/6,

22/19, 23/159, 26/114, 27/2, 27/94, 28/101, 28/3, 29/124, 29/125, 29/16, 3/58, 3/59, 3/6, 32/11, 32/31, 32/41, 32/93, 33/59, 34/26, 37/46, 38/43, 40/52, 42/55, 43/13, 44/31, 44/33, 46/40, 48/83, 48/84, 49/130, 49/131, 5/26, 5/36, 51/106, 52/30, 52/31, 53/122, 53/14, 53/188, 54/4, 55/35, 8/87, 9/15, 1/79, 23/153
o.- du: uçun 53/171, 53/172
o.- duğu uçun 8/83
dúşman o.- du 27/30
çoğ o.- du 31/34
gelmez o. 28/98
ġuyu o.- du 1/11
ĭrahmetlik o.- du 46/97
icad o.- du 15/6
ipda:l o.- du 53/183
iptał o.- du 21/50
ła:zım o.- du 8/128
lúküs o.- du 32/43
ma:keme o.- du 51/35
oyuncôğ o.- du 16/15
sünnet o.- du 14/81
úç o.- du 46/94
vaḳıd o.- du 11/176
o.- du: i˚çün 38/41
o.- du: için 17/27
o.- du: 32/105, 53/12, 53/22
o.- du:mu 7/92
o.- du:muza 30/15
o.- duğu 38/42, 43/54, 50/148
o.- duğu 12/12
o.- duğunu 28/15
o.- duğunu 50/69
o.- duḳ 17/7, 17/8, 18/5, 24/4, 30/49, 7/185
ġoŋşu o.- duḳ 23/123
iłaş v̇urġunu o.- duḳ 24/16
ḳótü o.- duḳ 23/79
o.- duḳłarından dołayı 43/45
o.- dum 1/57, 24/52, 3/195, 3/5, 3/6, 40/61, 51/5
anju o.- dum 53/144, 53/146, 53/147
gelin o.- dum 16/21, 23/66
tė:ris o.- dum 51/3
o.- duŋ 49/91
gelmez o.- duŋ 11/216
teriz o.- duŋ 2/68
o.- duu 12/12, 23/88, 26/18, 26/91, 31/23, 32/147, 39/102, 47/20, 50/150, 52/90, 53/126, 53/194, 6/20, 6/21, 9/79
sov̇uğ o.- duu 12/14
o.- duum uçun 26/51
o.- duum 44/62, 45/28
o.- duunda 51/49
o.- duundan 43/45
o.- duunu 17/17, 18/3, 2/149, 28/47, 3/153
o.- duuŋu 3/80
o.- duydu 13/104, 39/107
ma:ni o.- ma 23/185
üye o.- madan 39/62
o.- madı 1/107, 14/60, 2/24, 25/15, 25/72, 28/43, 3/168, 3/169, 32/11
o.- madığı 45/71
o.- madıı 50/140, 6/21, 9/56
o.- madıından 12/32
o.- madım 14/149
o.- maḳ üzere 43/8
o.- maḳ 50/82, 50/84
tėrbiyeli o.- maḳ 45/17
o.- mamış 10/26, 3/213, 36/20
o.- mamışmış 26/82
o.- mas 14/144, 14/76, 53/185
o.- masa da 33/20
o.- masa 2/139, 24/5
o.- masın 26/55, 27/15, 27/18, 27/80, 32/75, 36/22
a:yĭp o.- masın 16/34
o.- masına 1/8, 6/25
o.- massa 13/30, 21/29, 42/52, 46/83, 55/127
o.- massaŋ 21/60
o.- maya da bilir 15/45
o.- mâya 32/41
engel o.- maya 41/21
o.- mayaca:saŋız da 7/90
o.- mâyan da 17/19
o.- mayan 25/82, 29/74
o.- mayana 17/77

o.- mâyannara 20/62
o.- mayınca 23/145
o.- mayışın 21/8
o.- maz 12/79, 27/48, 27/67, 28/32, 29/101, 3/204, 30/52, 32/47, 32/49, 37/50, 46/38, 46/58, 48/65, 50/188, 6/46
belliˇ o.- maz 31/63
o.- mazdı 12/2, 16/105, 28/32, 39/44, 47/6, 50/61, 55/47
hırsızlıĶ o.- maz 4/10
hic eksig o.- mazdı 48/45
o.- mazıdı 1/62, 16/105
o.- mazsa 3/157, 3/158
o.- môyor 32/109
o.- mussuŋ 3/202
o.- muş 1/9, 14/114, 2/25, 23/156, 27/16, 3/14, 3/218, 31/54, 32/2, 38/63, 40/5, 43/16, 43/27, 44/27, 44/28, 49/156, 50/22, 50/29, 51/49, 51/50, 53/12, 53/2, 7/69, 5/21
aşşığ o.- muş 3/86
aydaş o.- muş 32/211
ġuraķlıĶ o.- muş 38/3
ła:zım o.- muş 8/127
ocaġ o.- muş 32/197
sahab o.- muş 37/35, 37/36
tıraş o.- muş 44/12
o.- muşlar 26/61
aķraba o.- muşlar 26/59
del o.- muşşum 26/104
o.- muşunu 26/89
o.- muyana 11/177
o.- muyor 16/38, 32/110
o.- muyu 44/48, 55/1
ma:çıp o.- muyum 52/70
o.- muyuncu 1/78
o.- muyup da 7/153
o.- muyur 48/85
o.- muyüncü 51/27
o.- müyü 55/145
o.- ôyor 11/128, 32/108
o.- sa 31/31, 41/14
açacaĶ o.- sa 8/140
o giteceğ o.- sa 8/137
o:ğłum o.- sa 51/104
o.- saŋ 53/77
o.- sun da 16/38
o.- sun 25/199, 30/20, 30/26, 31/16, 32/205, 38/31, 49/56, 8/125, 3/104
cem o.- sun 5/11
genc o.- sun 39/42
ıra:zı o.- sunnar 7/187
o.- suydu 7/192
o.- ucuŋ 43/36, 55/134
o.- ułłar 12/44
canım itmez o.- ułłar 49/17
o.- ułłarımışımış 44/60
o.- unca 26/101, 26/46, 27/90, 40/4
iĺa:zım o.- unca 23/143
yarı o.- unca 15/37
o.- uncu 1/28, 11/72, 32/14, 32/170, 43/28, 48/4
ałışķın o.- uncu 50/174
ġuraķlıĶ o.- uncu 38/3
dikķatłi o.- uŋ 40/59
o.- ur 1/83, 1/90, 11/104, 11/146, 11/39, 12/41, 12/43, 13/17, 13/18, 13/22, 13/24, 13/25, 13/38, 13/4, 13/44, 13/5, 13/6, 13/77, 13/98, 14/145, 14/3, 14/4, 15/38, 15/39, 17/105, 17/108, 17/54, 17/76, 17/81, 19/2, 19/43, 19/44, 19/47, 2/101, 2/106, 21/14, 21/15, 21/17, 21/29, 21/30, 21/33, 22/15, 25/123, 25/5, 25/7, 26/29, 27/129, 27/25, 27/54, 27/65, 28/74, 28/84, 29/4, 29/5, 29/6, 3/35, 31/23, 32/66, 39/103, 39/117, 39/118, 39/54, 39/59, 39/67, 39/90, 39/98, 39/99, 40/43, 40/8, 41/9, 42/31, 42/35, 42/51, 44/49, 46/82, 46/90, 48/81, 5/40, 50/158, 50/159, 50/163, 50/181, 50/182, 52/90, 53/114, 53/127, 53/129, 55/127, 55/65, 55/66, 6/43, 7/138, 7/185, 7/195, 9/101, 9/37, 9/40, 9/41, 9/42, 9/44, 9/74, 9/83, 9/94, 1/91, 17/9, 4/30, 7/28, 7/80, 50/162, 40/33
ayrĭ o.- ur 39/104

belliˇ o.- ur 15/38
damła damła gól o.- ur 7/152
deliġannı o.- ur 8/36
çoĶ o.- ur 27/105
gúççüg o.- ur 13/24
iyi o.- ur 53/161
misa:Fir o.- ur 31/33
ne o.- ur 16/30
nezzetli o.- ur 53/119
o.- urdı 24/21
sa:ğłam o.- ur 8/36
çoğ̊ o.- urdu da 42/79
o.- ̊urdu 1/33, 1/94, 11/11, 11/9, 12/25, 13/109, 13/110, 13/115, 13/116, 13/126, 13/13, 13/21, 13/34, 13/97, 14/102, 14/107, 14/15, 14/33, 14/34, 14/37, 14/4, 14/40, 14/43, 14/44, 14/45, 14/46, 14/48, 14/49, 14/65, 14/66, 14/7, 14/92, 14/93, 15/21, 16/13, 16/59, 16/69, 18/22, 18/31, 18/45, 18/50, 18/51, 19/13, 19/15, 19/16, 19/22, 19/23, 19/35, 2/116, 2/121, 2/74, 20/35, 22/16, 23/147, 23/35, 23/65, 23/9, 24/72, 25/181, 27/20, 27/36, 29/88, 32/176, 33/5, 33/7, 39/105, 39/32, 39/94, 40/21, 42/77, 42/78, 42/79, 42/80, 44/46, 44/47, 44/54, 44/56, 45/37, 47/36, 47/6, 48/74, 49/48, 49/73, 5/36, 5/60, 50/59, 50/60, 50/61, 53/101, 53/175, 53/177, 55/10, 55/122, 55/13, 55/137, 55/15, 55/6, 55/71, 9/28, 9/56, 9/6
datłı o.- urdu 51/90
düğ̊ún o.- urdu 24/21
ġałabałıġ o.- urdu 14/78
öylẻ o.- urdu 14/95
poçułarĭ o.- urdu 14/91
sünned o.- urdu 14/93
urub o.- urdu 2/116
yumşaĶ o.- urdu 45/56
aç açıķ o.- urduķ 16/105
bera:ber o.- urduķ 14/117
oğuşuĶ o.- urduķ 45/49
o.- urdum 3/207, 3/208, 3/26, 7/192
çelteğ̊ o.- urdum 15/48
o.- ̊urdun 23/126, 23/14, 23/146, 23/15, 23/125
o.- urduŋ 34/17
o.- urdur 50/177
teriz o.- urķana 2/68
o.- urmuş 16/60
o.- urmuşumuş 44/59
soyġuncułuĶ o.- urmuşumuş 8/26
sałondå o.- ursa da 29/28
o.- ursa 12/37, 13/30, 17/18, 21/29, 23/99, 29/105, 29/132, 29/157, 4/38, 40/16, 40/23, 42/28, 46/82, 55/116, 55/130, 55/139, 55/142, 55/29, 9/74
çocuĶ o.- ursa 19/62
ço:ğ̊ o.- ursa 13/59
çoğ̊ o.- ursa 23/37
hasta o.- ursa 7/98
nasib o.- ursa 46/82
o.- ursam 52/109
o.- ursaŋ 3/203, 3/31
ně o.- ursaŋ 7/184
ölçecek o.- ursaŋ 25/135
soracaĶ o.- ursaŋ 9/33
o.- urudu 1/62, 25/46
o.- urŭdu 25/45, 45/46, 49/25, 50/60
bałıĶ o.- urŭdu 49/25
o.- urum 52/110, 53/78
ġıcıġ o.- urum 32/128
o.- urumuş 32/204, 34/9, 55/1
o.- urŭmuş 52/90
o.- uv̇uruyor 3/161
o.- úẙdu 52/53
o.- uẙo 32/196, 33/44
o.- uyodu 12/10
sahab o.- uyołłar 35/7
mutłu o.- uyoŋ 11/81
o.- ôyor 4/11, 11/60, 11/65
o.- uyor 11/66, 12/39, 12/40, 13/35, 13/36, 16/103, 18/60, 19/33, 23/46, 3/2, 3/221, 32/110, 5/40, 1/88, 17/87
o.- uyô̊r 45/13
açıġ o.- uyor 16/38
ayĭb o.- uyor 7/86

da:ḫ randuman o.- uyor 26/32
dołaşıḲ o.- uyor 32/209
opruḲ o.- ôyor 6/22
sałmış o.- uyor 7/158
ėy o.- uyorsa 28/85
o.- uyu 47/13, 48/84, 49/156, 52/103, 55/106, 55/7
o.- uyudu 55/7
o.- uyu: 52/51
o.- uyur 44/51, 48/65
o.- úyúr 45/72
o.- uẏurdu 47/11
o.- uyusa 55/115
o.- uyü 52/17
o.- úẏü 52/51
o. 14/136, 24/75, 25/199, 25/201, 7/184, 8/46
baḫaraḲ o. 1/71
behirda:r o. 14/136
dikḳatli o. 37/52
ġomşu o. 25/199
ġoŋşu o. 14/137, 25/201
sa:hib o. 40/66
sav̇ o. 25/200
yardımcı o. 8/47

ołanaḲ ‿ sa:ła- : Olanak sağlamak. Bir işin olmasına elverişli ortamı hazırlamak. -1-
o. s.- caḳ 4/31

ołay : Olay. -3-
yıłancıḲ o.+ ı 32/199
o.+ łarı 30/44
o. 32/136

ołduḳça : *zarf* Olduk ça. -2-
o. 43/22, 50/98

ołma : Olma, olmak işi. -2-
o.+ sı 53/164, 55/21

ołu:n : Oğlun. (< oğul+un) bk. **o:ğuł** -1-
yüs o. 53/181

ołuḳ : Oluk. DS; hayvanların yem yedikleri, su içtikleri taş ya da ağaçtan oyulmuş yalak. -4-
o.+ łarı 53/180
o. 17/34, 17/35, 2/133

ołur : Olur. Onay, tasdik, yapabilme izni. -1-
o. 36/22

ołuu ‿ : Oluğu. (< oluk+u) bk. **ołuḳ** -1-
su o.+ nun 53/181

ołuvir - : Oluvermek. -1-
ḵór o.- i 23/165

ołuv̇ur - : Oluvermek. -1-
o.- muş 3/216

om : On. (sayı) On sayı adı kelimesinin gerileyici benzeşme ses olayına uğramış biçimi. (on b…/m… > om ‿ b…/m…) bk. **on (I)** -31-
o. beş de 53/96
o. beşinde 51/2, 53/103, 53/85
o. beşi 40/51
o. beş 14/6, 2/55, 23/112, 26/34, 26/35, 26/80, 27/91, 32/30, 37/48, 39/34, 40/50, 40/55, 53/109, 53/178, 53/188, 53/96, 7/67
o. birde 53/62
o. birinci 12/10, 12/11
o. biri 7/74
o. metreynen 53/178
o. 1/23, 1/46
üç çüz o. 26/5

omaç : Omaç. DS; undan yapılıp kurutulan ve kışa saklanan yiyecek. -4-
o. 25/32, 25/33, 25/34, 25/42

omar : Ömer. (kişi adı) -2-
o. ali 31/28
o.+ gíli 11/119

omata : Omata. (aile adı) -1-
o.+ łarınan 14/83

omuz : Omuz. bk. **umuz** -3-
o.+ unda 2/77
o.+ uŋa 55/79
o.+ łarında 2/78

omuzuna : Omzuna. (< omuz+u+n+a) bk. **omuz** -1-
o. 5/51

omuzunda : Omzunda. (< omuz+u+n+da) bk. **omuz** -1-
o. 5/50

omuzunda : Omzundan. (< omuz+u+n+dan) bk. **omuz** -1-
o. 28/42

on (I) : On. (sayı) bk. **o:n, om** -114-

o.+ da 24/40, 55/13
o. dölüm 29/140
o. ikinci ayda 12/11, 12/12
o. santım 28/33, 32/162
o.+ u 40/51
o. 1/43, 1/46, 11/18, 11/191, 12/10, 12/57, 13/34, 14/32, 15/40, 15/70, 15/71, 22/23, 23/112, 23/155, 23/156, 23/5, 25/102, 25/137, 25/229, 25/59, 25/76, 26/34, 26/5, 26/80, 27/97, 3/104, 3/107, 3/108, 31/47, 32/186, 33/5, 33/55, 39/11, 39/116, 39/33, 39/73, 40/54, 40/80, 44/47, 46/16, 46/50, 48/80, 49/148, 49/154, 49/94, 5/2, 5/37, 50/57, 51/2, 51/22, 51/25, 51/33, 51/40, 51/46, 51/63, 51/64, 52/118, 52/14, 52/44, 52/46, 52/48, 52/52, 52/53, 52/62, 52/85, 52/91, 53/104, 53/144, 53/145, 53/149, 53/18, 53/205, 53/27, 53/28, 53/29, 53/30, 53/44, 53/63, 53/82, 53/91, 53/95, 7/64, 8/31
bu o. 53/18, 53/205
sekiZ o. 25/91

on (II) : bk. **onu** (onu da > on ‿ da) -5-
o. da 31/47, 32/197, 30/38, 16/25

on - : Olmak. bk. **oł-** (ol-an > on-an) -1-
mühüm o.- an 53/76

ona : Ona, o zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi. bk. **õa, oŋa** -88-
o. beŋzer 14/66
o. da 16/87, 2/102, 23/24, 23/71, 32/193, 32/88, 32/96, 40/24, 40/83
o. góre 42/26
o. 1/69, 11/188, 11/38, 11/57, 13/21, 13/32, 14/140, 14/144, 14/48, 14/68, 15/73, 16/62, 16/73, 17/125, 17/32, 17/37, 17/62, 17/83, 19/47, 19/62, 2/116, 2/140, 2/85, 21/30, 21/48, 22/17, 23/22, 24/75, 25/129, 25/24, 27/68, 28/15, 3/8, 31/40, 31/57, 32/119, 32/159, 32/200, 32/201, 32/203, 32/219, 32/91, 32/92, 32/94, 38/74, 39/40, 4/31, 40/82, 40/85, 41/10, 42/28, 46/15, 46/83, 47/19, 49/103, 49/118, 49/47, 52/37, 52/38, 52/40, 53/113, 55/122, 55/13, 6/31, 7/93, 8/138, 8/6, 9/24, 9/28, 9/65, 9/74

onar : Onar, on sayısının üleştirme sayı sıfatı. -3-
o. 12/32, 52/118

onda (I) : O zamirinin bulunma durumu eki almış biçimi. -3-
o. 25/64, 9/59, 9/7

onda (II) : bk. **ondan** -1-
o. kiri de 16/26

ondå : bk. **ondan** -1-
o. so:na 24/61

ondan : O zamirinin çıkma durumu eki almış biçimi. bk. **o:ndan, onda (II), ondå, ondån, ondon, onnan** -241-
o. dołayı 43/31
o. evel de 32/141
o. gírimiye 14/116
o. girim 14/33
o. keri de 28/16
o. kiri de 25/58
o. kirica:zım 29/4
o. kiricá:zım 29/105, 29/17
o. kiricehezime 16/35, 16/4, 16/7, 16/79
o. kiricehezim 16/73
o. kiriÇe:zim 29/6
o. kirim 16/68, 29/10, 29/29, 29/38, 29/73, 29/81, 29/9
o. kiri 19/38, 19/62, 28/21
o. so:na da 33/48
o. so:na 14/27, 18/33, 22/2, 28/45, 31/45, 32/62, 33/11, 33/2, 33/21, 33/29, 33/30, 33/31, 33/32, 33/33, 33/4, 33/42, 33/46, 33/47, 33/51, 42/19, 42/29, 42/30, 42/31, 42/36, 42/39, 42/40, 42/50, 42/9, 44/14, 44/2, 44/29, 44/42, 44/64, 47/5, 48/55, 48/77, 48/78, 49/26, 49/64, 49/83, 42/77

o. so:ra da 32/10, 32/13, 32/44, 38/26
o. so:ra 32/28, 32/37, 32/38, 32/46, 32/47, 34/14, 34/5, 42/46
o. sõ:ra 12/22, 28/6, 38/24, 38/38
o. sona 30/5
o. soŋna 42/67
o. soŋracı:ma 32/168, 32/39
o. soŋra 26/125, 27/20, 29/118, 42/71, 48/19
o. soŋu da 21/31
o. soŋura 26/117
o. soŋŭra 26/106, 26/113, 28/13
o. Zo:ra 32/9
o. 1/106, 1/34, 1/52, 1/72, 1/85, 1/9, 10/20, 11/143, 11/19, 11/47, 11/9, 12/37, 12/38, 12/39, 12/50, 12/51, 12/53, 12/6, 12/70, 12/71, 12/72, 12/74, 12/75, 12/76, 12/9, 13/122, 13/39, 13/4, 13/41, 13/5, 13/54, 13/70, 14/101, 14/118, 14/125, 14/164, 14/22, 14/43, 14/44, 14/58, 14/59, 14/74, 14/81, 14/82, 14/99, 15/33, 15/38, 15/5, 17/58, 18/27, 2/100, 2/110, 2/112, 2/117, 2/12, 2/142, 2/17, 2/22, 2/28, 2/31, 2/42, 2/61, 2/80, 2/81, 2/85, 2/89, 2/96, 2/98, 20/38, 21/11, 22/1, 22/2, 23/2, 24/19, 24/60, 24/72, 25/103, 25/15, 25/63, 25/8, 25/90, 26/38, 28/71, 28/89, 3/105, 3/119, 3/152, 3/188, 30/4, 33/22, 36/17, 36/25, 38/17, 38/6, 39/95, 40/26, 40/34, 41/5, 42/5, 42/77, 44/19, 44/28, 44/33, 45/70, 48/17, 48/6, 49/103, 49/50, 49/97, 51/111, 51/85, 52/16, 52/2, 52/45, 53/166, 55/105, 55/11, 55/136, 55/140, 55/167, 55/19, 55/69, 6/35, 7/143, 7/156, 7/179, 7/201, 7/36, 7/80, 7/94, 9/13, 9/30, 9/46, 9/49, 9/67, 9/68, 9/98
bu o. 2/46

ondån : bk. **ondan** -3-
o. sõ:ra 38/22
o. 31/67, 52/131

ondon : bk. **ondan** -4-
o. so:na 49/57
o. so:no 32/204
o. soŋura 38/66
o. 53/63

onemli : bk. **önemli** -1-
o. deyi 8/24

onłar : bk. **onnar** -2-
o.+ dan 1/76
o. 39/13

onna:ri : Ondan ağrı, ondan sonra, onun arkasından. -1-
o. 23/51

onnan : O zamirinin çıkma veya araç durumu eki almış biçimi. bk. **ondan, onnaŋ** -89-
o. da 13/47, 13/51, 14/117, 9/50
o. ki̱ri 19/13, 19/43
o. kirim 19/40
o. kiri 19/19, 19/2, 19/35, 19/41, 19/47, 19/48, 19/56, 19/8, 20/36, 23/8, 25/112, 25/113, 25/65, 25/77
o. so:na da 19/63
o. so:ra 19/50
o. + ıdı 15/65
o. 1/23, 1/68, 11/167, 11/51, 12/45, 13/25, 13/53, 13/55, 13/56, 13/58, 13/72, 13/89, 14/85, 16/43, 17/71, 17/90, 19/22, 19/38, 19/9, 2/119, 2/78, 22/15, 23/134, 23/138, 25/14, 25/65, 27/80, 29/59, 3/28, 3/48, 30/53, 31/7, 32/103, 32/212, 32/213, 32/34, 39/67, 39/69, 49/44, 49/50, 49/73, 5/59, 51/115, 51/29, 51/36, 51/41, 51/42, 51/50, 51/72, 51/87, 52/68, 52/71, 6/37, 8/137, 9/25, 9/29, 9/5, 9/61, 9/62, 9/64, 9/65, 9/70, 9/85, 9/9

onnaŋ : bk. **onnan** -1-
o. 21/17

onnar : Onlar. (çokluk üçüncü kişi zamiri) bk. **o:nnar, onłar**, **oŋnar** -194-
o.+ a da 25/226
o.+ a 13/34, 14/160, 14/63, 32/171, 36/36, 41/30, 48/62, 50/58

sevinirdig o.+ a 32/160
o.+ da 14/63, 26/7
o.+ dan 10/20, 19/14, 29/155, 29/27, 3/8, 4/31, 55/15, 6/36, 26/40
o. da 1/69, 14/138, 19/15, 23/32, 23/92, 24/75, 28/49, 28/98, 36/16, 38/68, 4/29, 43/47, 43/51, 43/55, 48/62
o.+ dı 9/26
o.+ ı da 12/46, 23/133, 48/61, 7/60
o.+ ĭ da 24/76
o.+ ı 1/67, 11/53, 13/110, 13/60, 13/77, 13/85, 14/35, 15/39, 15/43, 16/10, 16/77, 19/25, 2/52, 2/91, 23/113, 23/118, 23/162, 23/174, 23/197, 23/38, 23/48, 23/49, 23/56, 23/82, 24/65, 24/81, 24/82, 25/123, 25/171, 25/233, 27/7, 3/179, 3/51, 32/153, 33/3, 48/72, 48/84, 48/88, 5/46, 52/133, 7/120, 7/65, 9/8, 9/80, 28/93
o.+ ıdı 11/10, 24/45, 33/8
o.+ ın 11/36, 13/34, 15/25, 2/121, 37/35, 39/84, 4/24, 51/7, 6/23
o.+ ınan 19/14, 19/7, 48/33, 50/131, 50/94, 6/7, 8/94
o.+ ınĸı 32/5, 41/10
o.+ ıŋ 19/46, 49/151
o.+ łan 28/49
o.+ na 31/58
o. 1/120, 1/93, 11/124, 11/127, 11/128, 11/167, 12/33, 12/37, 12/43, 14/64, 14/88, 14/92, 16/100, 16/104, 16/25, 16/44, 17/22, 17/64, 18/38, 18/56, 2/143, 2/74, 2/81, 21/50, 21/81, 23/106, 23/18, 24/62, 25/32, 27/138, 27/76, 28/77, 28/97, 29/63, 3/172, 3/201, 31/17, 32/107, 32/120, 32/182, 32/5, 32/51, 33/6, 33/7, 33/8, 35/7, 36/35, 37/15, 37/27, 37/35, 37/36, 38/22, 41/4, 42/14, 42/6, 42/80, 45/40, 47/15, 47/16, 47/9, 48/31, 48/36, 48/37, 48/72, 51/103, 51/53, 51/61, 53/104, 53/117, 53/85, 7/79, 8/106, 8/26, 8/90, 9/25, 42/10

onnarın : Onlar ile, onlarla. “Onlar” zamirinin araç durumu eki almış biçimi. -1-
o. 16/78

onu : O zamirinin yükleme durumu almış biçimi. bk. **on (II), onŭ, oŋu** -205-
o. da 1/86, 11/49, 13/78, 13/87, 14/138, 14/74, 16/18, 17/42, 23/199, 24/79, 25/175, 25/73, 33/35, 40/28, 51/89, 8/66, 9/49
o. umuzuna 25/195
o. 1/70, 11/127, 11/178, 11/188, 11/190, 11/191, 11/20, 11/21, 11/50, 12/77, 13/145, 13/44, 13/45, 13/46, 13/49, 13/66, 13/73, 13/75, 13/78, 13/89, 13/90, 13/96, 14/105, 14/109, 14/166, 14/167, 14/42, 14/84, 14/92, 15/41, 15/42, 15/56, 15/57, 15/58, 16/80, 16/9, 16/94, 17/78, 20/13, 20/15, 20/9, 21/14, 21/2, 22/11, 22/16, 23/112, 23/18, 23/26, 23/41, 23/45, 23/57, 23/90, 23/97, 24/11, 25/149, 25/16, 25/17, 25/171, 25/172, 25/189, 25/229, 25/33, 25/35, 25/54, 25/64, 25/72, 25/86, 26/126, 26/38, 27/129, 27/91, 28/85, 29/29, 29/67, 30/45, 31/24, 31/34, 32/153, 32/161, 32/171, 32/175, 32/178, 32/19, 32/20, 32/203, 32/210, 32/228, 32/45, 32/46, 32/47, 32/74, 32/93, 33/31, 33/36, 33/43, 34/15, 34/16, 39/1, 40/26, 40/42, 40/43, 40/81, 40/84, 42/44, 45/38, 45/47, 45/50, 45/51, 45/56, 48/68, 48/87, 49/17, 49/57, 49/60, 49/64, 49/76, 51/56, 51/80, 51/89, 52/45, 52/72, 53/169, 55/11, 55/99, 7/143, 7/149, 7/93, 8/131, 8/33, 8/95, 9/30, 9/46, 9/47, 9/61, 9/63, 9/69, 9/70, 9/74, 9/91
geleceg o. 23/197
sürünürdüĸ o. 49/53
yapmazdıĸ o. 29/93

o. da 2/78, 4/5, 2/131
o. 1/111, 1/112, 1/39, 1/83, 1/89, 1/90, 1/94, 2/101, 2/111, 2/113, 2/140, 2/39, 2/46, 2/72, 2/99, 3/57, 51/18, 51/8, 51/9, 53/113, 53/131, 53/132, 53/133, 53/160, 53/166, 53/169, 53/172, 55/122, 55/139, 55/161, 55/17, 55/78, 55/80, 55/96

onŭ : bk. **onu** -5-
o. da 11/31, 17/87, 51/104, 7/150, 9/6

onũ:**la**: O zamirinin araç durumu eki almış biçimi. -1-
o. 25/76

onu:**nan** : O zamirinin araç durumu eki almış biçimi. -6-
o. 20/17, 20/18, 20/52, 29/88, 39/90, 53/170

onũ:**nan** : O zamirinin araç durumu eki almış biçimi. -3-
o. 38/19, 53/174, 53/175

onuķunu : Onunkini. -2-
o. 11/57, 27/68

onun : bk. **onuŋ** -6-
o. 13/45, 23/191, 45/55, 46/8, 53/174, 53/176

onuncu : Onuncu. On sayısının sıra sıfatı, sırada dokuzuncudan sonra gelen. -5-
o. ayda 12/6, 12/9
o. 12/10, 12/77

onuŋ : O zamirinin ilgi durumu eki almış biçimi. bk. **onun** -114-
o. da 13/47, 14/51, 23/26, 26/76, 3/41, 9/7
o. uçun 15/36, 27/17, 38/62, 7/105, 7/191, 7/91
o. uçu 12/55, 44/37
o. varası 9/8
o. 1/12, 1/89, 11/20, 11/60, 11/62, 12/79, 13/26, 13/45, 13/92, 14/106, 14/12, 14/45, 14/48, 14/53, 15/13, 15/57, 16/46, 16/99, 17/111, 17/112, 17/41, 2/105, 2/111, 2/121, 2/131, 2/150, 2/50, 2/71, 2/8, 20/14, 21/20, 23/141, 23/194, 23/30, 23/34, 23/35, 23/97, 23/99, 25/131, 25/135, 25/223, 25/224, 25/65, 25/66, 25/88, 26/69, 26/72, 26/74, 26/75, 26/77, 26/84, 28/17, 31/35, 31/55, 31/62, 31/63, 31/68, 32/177, 32/186, 32/187, 33/33, 34/10, 38/14, 38/6, 39/22, 40/16, 40/40, 40/43, 40/85, 41/16, 42/35, 44/13, 47/14, 49/37, 49/47, 49/52, 49/59, 5/33, 5/59, 50/169, 51/55, 53/131, 53/165, 7/75, 7/81, 8/130, 9/38, 9/39, 9/48, 9/57, 9/71, 9/80, 9/81, 9/92

onuŋķun : Onunkini. -1-
o. da 23/36

onuŋła : Onla, o ile. -2-
o. 25/76, 26/77

onuŋnan : Onla, o ile. -1-
o. 28/89

onuŋuła : Onla, o ile. -3-
o. 25/223, 25/224, 25/82

onuŋunan : Onla, o ile. -1-
o. 38/6

oŋ - : Onmak. -2-
o.- mayasıca 7/157
o.- muyasıca 11/202

oŋa bk. **ona** -13-
o. da 17/52, 23/25, 23/71, 29/157, 29/47, 32/220, 54/5
o. 17/38, 17/41, 23/17, 25/141, 51/20, 7/153

oŋar - : Onarmak. Bir işi bitirme, tamamlama. -1-
o.- dıķ 36/3

oŋce : bk. **önce** -1-
üç gűŋ o. 4/5

oŋu : bk. **onu** -1-
o. 49/55

opan : Opan, çukur, obruk. -6-
yir o.+ ı 8/85
o.+ nar 11/131
o. 11/131, 8/85, 8/87, 8/89

opruĶ : Obruk. -2-
o. gólleri 11/130
o. olôyor 6/22

opsannı : bk. **osmannı** -1-
o. pa:díşahı 38/5

opuşuġ : bk. **oğuşuḳ** -1-
o. 11/60
opuşuḳ : bk. **oğuşuḳ** -1-
o. 11/61
ora : Ora, o yer. -95-
o. da 16/33, 48/56
o.+ łar da 48/32
o.+ łar 46/88, 46/90, 48/3, 49/104, 51/112
o.+ łara 14/108, 14/130, 23/103, 24/8, 25/13, 51/112
o.+ łarda 23/124, 23/130, 23/169, 26/36, 50/153, 51/115, 8/91
gezerdig o.+ łarda 37/4
o.+ łarı 31/11, 50/119
o.+ łarıŋ 24/14, 24/15, 46/91
o.+ nıŋ 17/8, 2/89, 24/10, 3/5, 36/14, 6/47, 8/103
o.+ sı 1/33
o.+ ya 12/69, 2/42, 21/18, 21/5, 21/58, 23/192, 26/36, 26/43, 26/50, 26/85, 26/92, 28/102, 29/21, 34/17, 39/47, 48/17, 48/56, 51/9, 52/119, 52/31, 55/86, 55/88, 55/95, 48/14, 48/2, 48/3
o.+ yı 16/104, 37/36, 40/3, 40/52, 40/7, 48/15, 51/51
o. 1/8, 10/23, 10/29, 2/81, 23/186, 24/22, 24/64, 27/114, 27/88, 3/161, 30/3, 35/14, 37/34, 37/35, 38/29, 43/41, 46/89, 48/14, 48/31, 50/68, 52/103, 53/20, 53/23
orada : bk. **orda** -15-
o. da 37/31
o. 25/192, 1/7, 23/189, 51/124, 51/125, 51/126, 52/106, 52/119, 52/120, 52/121, 52/129, 52/132, 52/14
o.+ yıdı 51/113
orăda : bk. **orda** -1-
o. 8/127
oradan : bk. **ordan** -11-
o. da 37/54
o. 1/11, 1/73, 1/83, 51/122, 51/123, 51/128, 52/130, 52/134, 52/14
ora: : Orağı. (< orak+ı) bk. **oraḳ** -1-
o. 25/111
ora:ğła : Orakla. (< orak+la) bk. **oraḳ** -1-
o. 25/125
ora:ğnan : Orakla. (< orak+la) bk. **oraḳ** -2-
o. 23/171
ora:ła : Orakla. (< orak+la) bk. **oraḳ** -1-
o o. 25/111
ora:nan : Orakla. (< orak+la) bk. **oraḳ** -13-
o. 15/7, 16/95, 2/74, 2/75, 2/79, 2/84, 20/38, 20/40, 29/84, 40/81, 45/46, 53/166
orağ : bk. **oraḳ** -1-
o. atardıḳ 24/64
orağıła : Orakla. (< orak+la) bk. **oraḳ** -2-
o. 25/123, 25/124
orağła : Orakla. (< orak+la) bk. **oraḳ** -1-
o. 25/110
oraḳ : Orak. bk. **orağ**-7-
o. direllerdi 29/84
o.+ ła 45/46
o.+ łarınan 29/84
o. 15/7, 25/111, 25/123, 25/125
orası : Orası, o yönü. İşin o yönü. -1-
o.+ nı 21/79
orâya : Oraya. (< ora+y+a) bk. **ora** -12-
o. 1/8, 25/4, 32/122, 32/61, 35/20, 40/9, 41/22, 41/23, 49/119, 53/23, 53/4, 53/7
orcínał : Orijinal, özgün. -1-
o.+ i 27/112
orda : Orada, sözü edilen yerde. bk. **orada, orăda** -176-
o. da 11/84, 23/103, 23/106, 23/16, 31/20, 32/121, 33/48, 38/8, 43/47
o.+ larmışımış 36/14
o. 1/100, 1/101, 1/31, 1/68, 1/69, 10/9, 11/173, 14/130, 14/44, 14/45, 15/32, 15/33, 15/37, 15/62, 15/70, 15/72, 16/29, 16/33, 16/61, 16/76, 16/95, 2/30, 2/64, 2/67, 21/20, 21/21, 21/22, 21/41, 21/5, 21/57, 22/14, 22/18, 22/2, 22/4, 23/125, 23/129, 23/144, 23/54, 24/19, 24/22, 24/37, 24/81, 24/9,

25/39, 26/124, 26/127, 26/91, 26/92, 28/101, 28/24, 29/28, 29/29, 29/98, 3/109, 3/145, 3/153, 3/215, 3/216, 31/10, 31/20, 31/28, 31/37, 31/6, 31/62, 31/7, 31/8, 32/122, 32/210, 32/212, 32/213, 32/26, 32/69, 33/15, 33/62, 33/63, 34/14, 34/28, 35/10, 35/19, 36/16, 36/23, 36/37, 36/38, 37/3, 37/32, 37/35, 37/41, 37/48, 38/10, 38/2, 38/37, 38/58, 39/103, 40/13, 40/3, 40/49, 40/54, 40/63, 40/83, 42/4, 42/68, 42/84, 44/24, 46/45, 46/69, 47/21, 48/14, 48/3, 49/18, 49/19, 49/25, 49/30, 5/32, 51/10, 51/105, 51/113, 51/14, 51/15, 51/4, 51/5, 51/53, 51/63, 51/64, 51/68, 51/71, 51/73, 51/88, 51/89, 51/91, 53/122, 53/166, 53/169, 53/67, 55/12, 55/95, 6/35, 6/49, 6/52, 7/189, 7/83, 8/25, 8/31, 8/38, 9/80, 9/89
o.+ sın 32/139, 32/142
o.+ yım 32/138
ġałdıĶ o. 51/69
inerdig o. 11/168
yemeg o. 9/58

orda: : bk. **orda**:**ḳı** -1-
o. 23/189

orda:**ḳı** : Oradaki, o yerdeki. bk. **orda**:**, ordaḫı, ordaḳı** -2-
o. 10/12, 10/17

orda:**nnar** : Oradakiler. (< ora+da+ki+ler) bk. **orda**:**ḳı** -1-
o. da 17/9

orda:**yıḳana** : Oradayken. (< ora+da i-ken) b. **orda** -1-
o. 53/13

ordaḫı: bk. **orda**:**ḳı** -1-
o. 38/22

ordahınnar : Oradakiler. (< ora+da+ki+ler) bk. **orda**:**ḳı** -1-
o. 23/185

ordaḳı: bk. **orda**:**ḳı** -2-
o. 22/4, 26/104

ordan : *zarf* Oradan. Sözü edilen yerden, işaret edilen görece olarak uzak yerden. bk. **o**:**rdan, oradan, ordån** -95-
o. da 11/67, 24/39, 25/88, 29/39, 33/63, 42/4
o. gelme 38/16
o. kirim 29/32
o. 1/108, 10/15, 10/7, 11/155, 11/62, 14/40, 14/52, 15/72, 16/62, 16/85, 18/5, 2/138, 2/32, 2/69, 20/42, 21/19, 21/22, 21/40, 21/59, 21/78, 23/161, 23/24, 23/31, 23/42, 23/44, 23/48, 23/53, 23/66, 24/2, 24/20, 25/187, 25/42, 25/69, 26/73, 26/75, 26/90, 26/99, 3/113, 3/135, 3/138, 3/144, 3/156, 3/197, 30/4, 31/56, 37/47, 39/7, 40/40, 40/44, 40/62, 40/81, 41/12, 41/3, 42/4, 43/41, 45/66, 48/13, 49/10, 49/11, 49/114, 49/7, 5/50, 51/103, 51/115, 51/5, 51/64, 51/68, 51/70, 51/75, 51/76, 51/80, 51/98, 51/99, 53/159, 53/16, 53/38, 6/34, 6/49, 7/178, 8/132, 8/21, 8/22, 8/35, 9/88
gíterdiK o. 24/37

ordån : bk. **ordan** -1-
o. 53/158

ordu : Ordu. Bir devletin silahlı kuvvetlerinin tümü -6-
o. oruçu dutardı 16/102
o.+ suna 28/58
o. 14/136, 17/101, 25/199, 25/201

orduydu : Oradaydı. (< ora+da i-di) bk. **orda** -3-
o. 13/105, 13/106

orduymuşumuş : Oradaymışmış. (< ora+da i-miş i-miş) bk. **orda** -1-
o. 3/222

orçun : Orçun. -1-
o. ġız 11/97

oṛnar : bk. **onnar** -1-
o. da 50/120

orta : Orta. bk. **ortu** -12-
o.+ da 36/30, 38/67
o.+ dan 52/74, 52/76, 55/85
o.+ sına 21/49
o.+ sında 17/62

o.+ ya 24/26
o. 48/5, 52/73, 8/141
ort ‿ asya : bk. **orta asya** -3-
o. asyadan 35/4, 35/8, 48/3
orta asya : Orta Asya, Türkistan. bk. **ort ‿ asya**, **ortă ‿ asya** -6-
o. a.+ dan gelme 36/34, 38/68
o. a.+ dan 39/7
o. a.+ nıŋ 10/8
o. a. 10/15, 35/8
ortă ‿ asya : bk. **orta asya** -5-
o. asyadan 30/2, 30/5, 35/2
o. asyada 38/2
o. asyanıŋ 38/70
ortaba : Ortaoba. (yer adı) -6-
o.+ da 36/29
o.+ dır 43/17
o.+ nın 53/29
o. 36/29, 42/9, 53/39
ortåba : Ortaoba. (yer adı) -1-
o. 48/15
ortak : Ortak. -1-
o. 1/24
ortałıḳ : Ortalık. -2-
o. 23/139, 55/60
ortam : Ortam. -2-
o.+ dan 30/25
bu o. 41/13
ortaŏba : Ortaoba. (yer adı) -1-
o. 36/34
ortåŏba : Ortaoba. (yer adı) -1-
o. 48/8
ortaŏba : Ortaoba. (yer adı) -1-
o. 49/150
ortåoba : Ortaoba. (yer adı) -1-
o. 51/60
ortaŏbałı : Ortaobalı, Ortaoba köyünden olan kimse. -1-
o.+ ların 49/151
ortıya : Ortaya. (< orta+y+a) bk. **orta** -2-
o. 49/62, 49/73
ortu : bk. **orta** -1-
o. yire 23/21
ortuya : Ortaya. (< orta+y+a) bk. **orta** -1-
o. 32/130
oruc aç- : Oruç açmak. -2-
o. a.- ardıḳ 16/50, 16/51
oruç aç- : Oruç açmak. -1-
o. a.- ıldı mıydı 29/67
oruç : Oruç. -13-
o.+ a 11/174, 11/182
o.+ ta 16/93
o. ta 55/45
o.+ u 29/65
o.+ umuzu 29/68, 55/44
o.+ usaḳ 55/44
o. 11/142, 11/158, 11/161, 16/90, 55/45
oruç dut- : Oruç tutmak. -4-
o. d.- acaz 11/142
o. d.- ardıḳ 11/154
o. d.- ardı 39/79
ordu o.+ u d.- ardı 16/102
oruya : Oraya, o yere. (< ora+y+a) bk. **ora** -37-
o. da 39/8
o. 1/100, 1/33, 11/67, 11/83, 13/106, 14/105, 14/113, 14/132, 14/63, 2/133, 2/63, 2/79, 21/40, 26/91, 3/161, 3/212, 32/106, 36/19, 37/3, 40/39, 40/50, 40/53, 42/49, 49/30, 6/27, 6/39, 7/83, 8/32, 8/84, 9/87
benim o. 32/84
geçerdig o. 11/50
oruyadar : Oraya kadar. -1-
o. 3/221
oruyu : Orayı. (< ora+y+ı) bk. **ora** -3-
o. 2/56, 7/175, 7/82
osan - : Usanmak. -1-
o.- mış 32/131
osma:**niye** : Osmaniye. (yer adı) -1-
o.+ ye 37/29
osman : Osman. (kişi adı) -3-
o. dayımıŋ 53/125
ġannĭ o.+ ıŋ 25/7
o.+ narıŋ 32/120
osmannar : Osmanlar. (aile adı) -1-
o.+ narıŋ 32/120
osmancığa : Osmancık'a. (< osmancık+a) bk. **osmancıḳ** -1-
o. 40/2
osmancıḳ : Osmancık. (yer adı) -2-
o.+ tan 40/6

o. 40/2
osmanlı : bk. **osmannı** -2-
o. dóneminde 38/2
o. 53/11
osmannı : Osmanlı. XIII. yüzyılda Osman Gazi tarafından Anadolu'da kurulan ve Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra dağılan büyük Türk imparatorluğu. bk. **opsannı, osmanlı** -20-
o.+ dan 16/31, 25/213
o. döneminde 38/2
o. húkümdarı 38/15
o o.+ lar 6/15
o.+ nın 1/54, 25/41
bu o.+ nın 1/58
o.+ nıŋ 25/19, 38/12
o.+ ydı 16/28, 16/29, 16/63
o.+ yız 16/39, 25/19
o. zama:nında 41/2
o. zamanının 26/92
o. 1/70, 16/34, 30/8
ossa : Olsa. (< ol-sa) bk. **ol-** -13-
o. da 20/58, 25/102, 25/103, 25/208
o. 14/9, 16/44, 25/208, 29/106, 46/45, 49/106, 49/87, 53/45
şindiĶ o. 34/27
ossaķ : Olsak. (< ol-sa-k) bk. **ol-** -1-
mısavır o. 50/179
ossam : Olsam. (< ol-sa-m) bk. **ol-** -1-
o. 7/52
ossun : Olsun. (< ol-sun) bk. **ol-** -38-
o. 11/29, 13/92, 14/136, 14/137, 17/100, 17/101, 18/40, 2/42, 20/18, 23/39, 23/90, 24/67, 25/200, 27/7, 29/157, 39/106, 39/43, 44/37, 44/51, 47/12, 49/115, 53/161, 53/162, 55/24, 55/25, 55/26
ossuŋ : Olsun. (< ol-sun) bk. **ol-** -18-
o. 11/195, 13/125, 36/33, 36/34, 49/11, 49/12, 50/180
datlĭ o. 25/161, 25/171
çoğ o. 11/195
geşmiş o. 32/213
ġutlŭ o. 25/159, 25/169
hamd o. 3/46
hayırlı o. 7/196
müba:rek o. 7/196
ot : Ot. -36-
o.+ a 23/147, 32/88
o. biterdi 40/81
o. iła çnı 27/30
o.+ lar 12/45, 4/29, 4/30
bu o.+ lar 53/159
o.+ larımız 4/29, 4/30
o.+ larınan 12/45
o.+ tan 19/16, 25/61
o. Ta 16/58
o.+ u 32/86, 32/88, 40/81
ba:ğırtlaĶ o.+ u 53/159
dúün o.+ u 9/100
haṽut o.+ u 9/24, 9/24
nazar o.+ u 9/92
o.+ udu 16/58
o.+ undan da 25/66
o.+ unu 26/51
o. 1/94, 13/46, 2/20, 38/14, 4/32, 48/87, 9/101, 9/24, 9/97, 9/99
o o. 1/94
ota : bk. **otağ** -1-
o.+ sına 29/54
otağ : Otağ. bk. **ota** -1-
o.+ dan gelme 35/6
otamış : Hotamış. (yer adı) -2-
o. 35/6
otel : Otel. -4-
o.+ de 52/130
o.+ e 52/130
o.+ i da:ḫi 12/4
o.+ i 12/3
otła- : Otlamak. -1-
ġuzuların o.- dıı̯ 4/30
otłaķ : Otlak. -1-
o. 4/28
otobús : bk. **otobüs** -2-
o. ġaracına 26/93
o. ġaracından 26/93
otobüs : Otobüs. **otobús** -10-
o.+ lere 51/68
o.+ ünen 34/22, 51/66, 51/71, 51/75, 51/76, 51/79
o o.+ ünen 52/132

o. 51/75, 51/79

otomatığa : Otomatiğe. (< otomatik+e) otomatik -1-
o. 49/97

otôr - : bk. **otur-** -1-
o.- uyoŋ 5/57

otur - : Oturmak. bk. **otôr-** -87-
o.- acaŋ 7/201
o.- ałım 21/4, 32/225
o.- amazdıḳ 47/30
o.- ana 52/40
o.- ayın 23/191
o.- du 32/112
o.- duḳ mu 3/189
o.- duḳ 25/112
o.- duḴ 26/77
o.- duḳtan soŋŭra 21/3
o.- dum 7/195
o.- du:muz 39/63
o.- duun 8/112
o.- maŋ 23/190
o.- mayacaŋ 7/200
o.- maz 36/30
o.- muş ta 11/87
o.- muş 1/60, 1/61, 11/87, 36/37, 43/24, 48/7
o.- muşłar 17/6, 37/26, 37/32, 43/23
o.- muşsuḳ 36/36
o.- rumuş 11/85
o.- sun 25/102
o.- u 2/49, 31/10, 39/86, 7/23
o.- udu 13/121
o.- uduḳ 24/26, 40/20, 6/42
o.- uḳan 14/159, 29/138
o.- ułłardı 28/4, 42/49
meterise o.- ułłardı 28/97
o.- um 4/3
o.- uncuḳ 31/48
o.- ur iteriz 11/190
o.- ur 11/18, 23/191, 39/103, 47/17, 5/55, 50/94, 52/37, 52/38
o.- urdu 13/114, 44/52, 55/117
o.- urduḳ 21/5, 47/30, 48/41, 48/42
o.- urḳana 21/17, 52/37
o.- uṛḳana 31/1
o.- urmuş 48/10
o.- uruḳ 52/37
tuv̆alete o.- usuŋuz 23/186
o.- uyordu 11/56, 35/20
o.- uyoṛduḳ 11/57
o.- uyoruz 21/6
o.- uyu 49/98
tortop o.- uyu 39/87
o.- uyuruz 39/80
o.- úyü 46/103
o.- uyürüm 52/14
o.- uz 25/51
o.- üyü 50/35
o. 14/86, 16/1, 16/2, 17/75, 52/112, 52/24

otura: : Oturağa. (< oturak+a) bk. **oturaḳ** -1-
o. 2/88

oturaḳ : Oturak. -1-
o. 25/112

oturd - : Oturtmak. -1-
o.- un 9/65

oturma : Oturma, oturmak işi. -2-
o.+ sı 39/85

oturuvir - : Oturuvermek. -1-
o.- meyelim 32/225

otus : bk. otuz (otuz s- > otus ‿ s-) -8-
o. seḵís 25/10
o. seḵízden soŋra 26/118
o. seḵíz 26/116
o. sene 3/4, 38/43, 41/6
yi:rm o. sene 38/44
yirmi˘ o. 39/10

otuz : Otuz, yirmi dokuzdan sonra gelen sayının adı. bk. **otus** -25-
o. yaş 31/44
o. 1/3, 13/21, 2/113, 2/118, 22/5, 25/189, 43/40, 44/15, 44/16, 44/61, 49/138, 51/74, 53/105, 53/109, 53/197, 53/34, 53/6, 7/62, 7/63, 8/87
yi:rmi˘ o. 28/103

ova : Ova. -4-
ġonya o.+ sına 53/203, 53/210
bu ġonya o.+ sını 53/81
şu o.+ ya 53/193

o ‿ va:ḳḳı : O vakitteki. O zamandaki. -1-
o. 24/45
o ‿ v̇a:tların : *zarf* Ovakitlerde, o zamanlarda. -1-
o. 11/11
ov̇ała - : Ovalamak. -1-
hamırı o.- łarıdı 25/33
ov̇u:nan : O zamirinin araç durumu eki almış biçimi. -2-
o. 53/26, 53/32
ov̇uł : bk. **o:ğuł** -1-
o.+ u 36/19
oy - : Oymak. -6-
o.- ałłar 16/87
o.- ardıḲ oyardıḲ 2/131
o.- ardıḳ 2/131
o.- ardıḲ 16/83
oyardıḲ o.- ardıḲ 2/131
oy (I) : Oy. Seçimlerde kişinin herhangi bir aday veya partiye ait yaptığı tercih. -3-
o.+ u 30/34, 30/36
o. virdi:ni 30/40
oy (II) : *ünlem* Oy. Çeşitli duyguları anlatmak için kullanılan bir seslenme sözü.-1-
o. 12/64
oya : Oya, dantel. bk. **ôya** -1-
o. 14/23
ôya : bk. **oya** -1-
o. yapardı 14/23
oyałan - : Oyalanmak. -1-
o. 40/78
oyan - : Uyanmak. bk. **uyan-** -1-
o.- dım 21/62
oyłum : Oylum. -2-
o.+ una oyłumuna 11/214
oyłumuna o.+ una 11/214
oyma : Oyma, oyularak yapılmış. -1-
daş o. 16/87
oyma : Oymalı. (yer adı) -1-
o.+ ya çevirdiler 26/12
oymałı : Oymalı. (yer adı) -3-
o.+ ya 26/57
o. 26/11
oyna - : Oynamak. -100-
o.- dı 14/91, 29/17
o.- dı:mız 13/141, 2/144, 22/14, 41/34
aşşığ o.- dıḳ 41/34
saḳłanbac o.- dıḳ 39/91
ġale o.- ładı 29/45
o.- łlar 20/5
o.- łar 13/137, 13/138, 14/44, 20/4
oyun o.- łar 15/72
o.- łardı 13/115, 24/21
birdirbir o.- łardı 29/44, 29/45
eŋsesinde bütün o.- łardı 14/70
ġarevi o.- łardı 34/19
mazı o.- łardı 40/38
sekeleme daş o.- łardı 40/37
halita o.- łlardın 23/82
saḳłanpa ço.- łardın 23/83
o.- łarıdı 5/29, 5/30
cirid o.- łarımış 37/32
o.- łarḳan da 11/222
o.- mam 13/138
o.- mazłardı 24/71
o.- ŋ 53/58
o.- r 23/64, 24/70, 39/102, 7/15, 9/84
saḳłamba ço.- r 37/15
o.- rdı da 16/76
o.- rdı 14/72, 16/76, 16/77, 55/89
o.- rdıḳ 14/97, 14/99, 2/134, 2/140, 2/141, 22/14, 22/15, 25/181, 28/89, 29/44, 39/91, 40/32, 41/34, 41/35, 5/29
aşşıḲ o.- rdıḳ 40/34
bebeg o.- rdıḳ 33/51
beş ġayır o.- rdıḳ 2/144
billi o.- rdıḳ 2/142, 28/89, 37/15
birdirbir o.- rdıḳ 41/35
daş o.- rdıḳ 40/33
çanaġ o.- rdıḳ 33/52
çelig o.- rdıḳ 32/160, 37/16
hołłu o.- rdıḳ 41/35
mazı o.- rdıḳ 28/90
saḳłambac o.- rdıḳ 37/9
saḳłanbac o.- rdıḳ 2/141
ya:sir o.- rdıḳ 2/141
o.- rdıŋ 37/7

o.- rdıŋız 37/8
o.- rıdı 8/96
o.- rĭdı 25/183
o.- rıdıḳ 32/164
billi o.- rıdıḳ 25/186
o.- rız 14/120
o.- rḳa 23/85
halita o.- rḳa 23/84
o.- rḳan 14/119
cirit o.- yamaz 37/30
o.- yı çağırı 23/43
o.- yıłłar 48/63
serbeZ o.- yołłar 25/184
o.- yor 13/139, 32/112
o.- yułłar 45/14, 45/18
o.- yułłardı 40/40
ġarevi o. 34/18

oynadıł- : Oynatılmak, oynatma işine konu olmak. -1-
o.- an 41/5

oynama : Oynama, oynamak işi. -2-
o. 44/50, 44/52

oynan - : Oynanmak, oynama işine konu olmak veya oynama işi yapılmak. -17-
o.- ır 33/16, 39/89, 40/37
o.- ırdı 16/68, 16/69, 16/70, 16/71, 39/92
aşıḳ o.- ırdı 39/90
beş daş o.- ırdı 34/17
çanaġ o.- ırdı 34/13
ġarevi o.- ırdı 34/19
hałḳ oyunnarı o.- ırdı 16/68
mucuġ o.- ırdı 39/91
o.- ıyordu 40/37
o.- mıyor da 16/70

oynaş - : Oynaşmak. Tar. S. ; Eğlence ile vakit geçirmek. -1-
o.- ıyım 52/39

oynat - : Oynatmak, oynamasını sağlamak. -1-
o.- tıłar 14/82

oynuyan : Oynayan. (< oyna-y-an) bk. **oyna-** -1-
o. 48/61

oynuyaraḳtan : Oynayaraktan. (< oyna-y-araktan) bk. **oyna-** -1-
o. 14/70

oyuḳ : Oyuk. -1-
o.+ una 16/88

oyun : Oyun. -28-
o.+ a 23/64, 40/44
o. da 16/70
o. çocu:yuz 14/120
o.+ nar 13/115, 13/141, 22/14, 40/34, 41/34
o.+ narda 40/33
hałḳ o.+ narı oynanırdı 16/68
o.+ narı 37/7, 37/8
bu o.+ narı 2/134
o.+ narımız de 22/17
o. oynałłar 15/72
o.+ u 23/54, 29/44, 32/158
ġonya o.+ u 25/181
mazı o.+ u 40/40
o.+ uŋ 37/7
o. 40/33, 40/45, 41/35, 5/29
o o. 16/77

oyunca:mız : Oyuncağımız. (< oyuncak+ı+mız) oyuncak -1-
o. 32/165

oyuncôğ : Oyuncak, önemsiz ve kolay. -1-
o. ołdu 16/15

ozan : Ozon, çamaşır suyu. -1-
o. 13/56

ozanḳı : O zamanki. -1-
o. 24/45

Ö

ö:ğlen : bk. **öylen** -2-
ö.+ inen 2/80
ö. soŋu 24/73

ö:ğren - : bk. **ö:ren-** -1-
ö.- me úçún 53/66

ö:ğren - : bk. **ö:ren-** -2-
ö.- iŋ 32/122, 32/123

ó:ğsúr - : Öksürmek. -1-
o.- üdüm 11/42

ó:ğsüz : Öksüz. bk. **ö:ğsüz** -1-
o. 2/7

ö:ğsüz : Öksüz. bk. **ó:ğsüz** -2-

ö. 29/152
ö̲:ğ̊ünden : Önünden. (< ön+ü+n+den) bk. **öŋ** -1-
ġapınıŋ ö. 7/127
ö:ğ̊üt - : bk. **üğüt-** -1-
ö.- üller 28/24
ö:küz : bk. **óküz** -1-
ö. 28/34
ö:l - : bk. **öl-** -5-
ö.- dü 25/52, 31/64, 50/102
ö.- dü: 50/106
ö. 24/75
ö:ldür - : bk. **öldür-** -1-
ö.- düler 28/50
ó:le : bk. **öyle** -5-
o.+ ydi 1/22, 9/26
o. 6/40, 6/52, 8/7
ö:le : bk. **öyle** -2-
ö. 29/45, 3/29
ö:len : bk. **öylen** -1-
ö.+ iŋ 14/111
ö:lüyse : bk. **öyleyse** -1-
ö. 8/120
ó:nde : Önünde. (< ön+ü+n+de) bk. **ön** -1-
eviŋ o. 16/52
ó̲:ünde : Önünde. (< ön+ü+n+de) bk. **ön** -2-
eviniŋ o. 18/15
evleriniŋ o. 18/16
ö:nük : Önlük. -1-
ö. dikerdi 39/83
ö:r - : bk. **ör-** -1-
ö.- düg ördüK 14/109
ö:red - : bk. **ö:ret-** -1-
ö.- iller 9/89
ó:ren - : bk. **ö:ren-** -1-
o.- dim 2/149
ö:ren - : Öğrenmek. bk. **ö:ğren-, ö:ğ̊ren-, ó:ren-** -2-
ö.- dim 2/149
ö.- iyołar 11/116
ö:ret - : Öğretmek. bk. **ö:red-** -3-
ö.- iŋ 50/185
ö.- mişler 7/128
ö.- tiler 30/20
ó:retmen : bk. **ö:retmen** -1-
o.+ imiz 16/73
ö:retmen : Öğretmen. bk. **ó:retmen, ö:rĕtmen, óretmen, öretmen** -9-
ö.+ ner 30/23, 30/25
ö.+ neri 30/27
ö. 13/134, 15/12, 15/13, 25/17, 30/26, 46/78
ö:rĕtmen : bk. **ö:retmen** -1-
ö.+ i 46/81
ö:v̇süzlük : Öksüzlük, öksüz olma durumu. -1-
ö. 2/57
õ̲:y̰ümüze : Önümüze. (< ön+ü+müz+e) bk. **ön** -1-
ö. 51/82
ó:yle : bk. **öyle** -2-
o. 7/66, 7/92
ö:yle : bk. **öyle** -4-
ö. 16/101, 25/133, 31/68, 45/57
ö:y̰le : bk. **öyle** -4-
ö.+ ydi 15/7
ö.+ yimiş 10/29
ö.+ yimişimiş 32/200
ö. 7/165
ö:ylece : *zarf* Öylece. -1-
ö. 25/69
ö:ylen : bk. **öylen** -1-
ö. 11/192
ö:ylüydü : Öyleydi. (< öyle i-di) bk. **öyle** -1-
ö. 14/79
ö:ylüymüşümüş : Öyleymişmiş. (< öyle i-miş i-miş) bk. **öyle** -1-
ö. 11/100
ó:ztürkler : Öztürkler. (aile adı) -1-
o.+ ler 1/15
öbek : Öbek, küme. -2-
ö. 1/39
öbektaş : Öbektaş. (yer adı) -1-
ö. k̲óyü 28/17
óbür : bk. **öbür** -2-
o. 43/19, 50/100
öbür : Öbür, öteki, diğer. bk. **óbür** -7-
ö. dünya:nıŋ 27/113
ö. tarafa 27/114
ö. tarafında 21/71
ö. tarafta 41/20

ö. 11/60, 26/51, 50/80
öbürü : *zamir* Öbürü, öteki. -2-
ö. 25/132, 25/226
öde - : Ödemek. -1-
ö.- ycen 31/40
ódeş - : Ödeşmek. -1-
o.- dim 8/128
öde:ycen : Ödeyeceğim. (< öde-y-ecek+im) bk. **öde-** -1-
ö. 22/11
óğün- : Üğünmek. Sızlamak, hafifçe ağrımak. DS; Üzülmek. -1-
o.- eceksin 27/94
öğút - : bk. **üğüt-** -1-
bu:ğday ö.- ülür 27/51
öğút - : bk. **üğüt-** -1-
ö.- ülürdü 29/97
öğüt - : bk. **üğüt-** -1-
bułğur ö.- ülür 27/51
óḳúz : bk. **óküz** -4-
o.+ ü 1/22
o.+ ülen 28/33
o.+ ünen 44/40
o.+ ünen. 44/44
óküz : Öküz. bk. **ö:küz, óḳúz, öḳúz, ökü:z** -9-
o. arabasıynan 1/101
o.+ leri 1/106
o.+ lerinen 1/104, 1/105, 17/28
o.+ ü 1/102
o.+ ünen 27/20
o.+ ünü 26/35
o. 1/24
öḳúz : bk. **óküz** -7-
ö.+ leriŋ gününde 16/52
ö.+ lerle 26/16
ö.+ ünen 15/5, 15/8, 18/11, 23/173
ö.+ üŋ 40/23
öküz : bk. **óküz** -3-
ö.+ le 44/39
ö.+ ünen 44/65
ö. 44/39
ól - : bk. **öl-** -4-
o.- dü 2/8
o.- eli 7/172, 7/69
o.- en 8/136
öl - : Ölmek. bk. **ö:l-, ól-, öl-** -76-
eşşeg ö.- dü müydü 40/22
ö.- dü 16/39, 2/35, 21/15, 23/85, 23/95, 27/31, 32/218, 32/228, 37/14, 38/24, 39/44, 39/61, 39/62, 48/15, 49/25, 50/106, 50/15, 7/63, 7/68
o ö.- dü 7/63
ö.- dü: 16/80, 7/172
ö.- dü:mü 7/60
ö.- dükten kiri 11/45
ö.- dükten 44/28
ö.- dürmedim 1/123
ö.- dürmek 51/57
ö.- düüm 3/150
ö.- e ğała 1/75
ö.- eli 31/34
ö.- en 23/189, 32/217, 44/30, 50/12, 8/135
ö.- eni 31/18
ö.- esiye 52/80
ö.- meden 32/205
ö.- meli 7/21, 7/24
ö.- memiş 1/108, 6/35
ö.- messem 38/21
ö.- meyenner 1/108
ö.- müş de 6/37
ö.- müş 1/102, 44/27, 44/36, 46/41, 50/16, 50/17, 50/18, 50/19, 50/28, 6/36, 16/80
ö.- müşdür 31/32
ö.- üncü 32/192, 38/25, 44/27
ö.- üŋ 24/79
ö.- ür 21/81, 8/130, 8/131
ö.- ürke 8/124
ö.- ürse 40/23, 7/99
ö.- ürsem 38/20
ö.- ürümüş te 32/219
ö.- ürüz 41/31
ö.- üyor 17/45
ö.- üyü 39/44
ö. 23/59
öl - : bk. **öl-** -2-
ö.- müş 44/14, 44/15
óldür - : bk. **öldür-** -2-
o.- düler 6/31
o.- üyorlar 6/26

öldür - : Öldürmek. bk. **ö:ldür-, óldür-** -12-
ö.- ecek 27/67
ö.- eceklerimiş 6/52
ö.- meye 6/56
ö.- meye 31/35
ö.- müş̊ 40/60
ö.- ü 27/4
ö.- üdük 11/15
ö.- üller 3/101
ö.- ür 37/51
ö.- ürüz 41/31
ö.- ŭrüz 11/15
ö. 51/107

ölç - : Ölçmek. -4-
ö.- ebiliŋ gi 55/160
ö.- ecek olursaŋ 25/135
ö.- ümünüŋ 25/137
ö.- üyüŋ 55/19

ölçme : Ölçme, ölçmek işi. -1-
ö. 1/72

óle : bk. **öyle** -1-
o. 1/23

ölü : Ölü. -3-
ö.+ leri 31/17
ö.+ sünüŋ 27/44
ö. 31/3

ölüm : Ölüm. -1-
ö. 50/194

ölüvir - : Ölüvermek. -1-
ö.- miş 23/193

ómar : Ömer. (kişi adı) -1-
o. a:nıŋ 16/102

ömer : Ömer. (kişi adı) -1-
ö. ataġan 40/58

ömür : Ömür, yaşam. -8-
ö.+ ler 46/26, 50/193
ö.+ lerimizi 25/115
ö.+ ü 23/193
ö.+ ümde 27/29
ö.+ üŋ 11/195
ö.+ üŋü 11/195
ö. 50/194

ómür boyu : *zarf* Ömür boyu. Sağ kalındığı, yaşandığı sürece, ömür boyunca, yaşam boyu, yaşam boyunca, hayat boyu. -1-
o. 46/86

ón : bk. **öŋ** -4-
eŋ o.+ de 23/64
o.+ e 31/37
o.+ ü 25/103
o.+ üŋe 7/80

ön : bk. **öŋ** -3-
ö.+ nerine 10/10
ö.+ nü 45/27
ö. 53/127

ónce : bk. **önce** -11-
o. 19/38, 19/40, 39/42, 42/67
ilk o. 19/43, 19/63, 19/8, 42/30, 42/38, 50/170
ilk̲ o. 19/47

önce : *zarf* ve *edat* Önce. bk. **oŋce, ónce öŋce,** -30-
ondan ö. 25/15,
tıraḳtörden ö. 49/102
góşmeden ö. 12/68
17/80, 22/6, 32/191, 32/59, 32/6, 33/11, 35/10, 36/37, 39/24, 40/80, 42/28, 42/3, 42/6, 44/39, 49/26, 49/36, 49/37, 49/9, 51/32, 53/197, 53/7, 53/88, 55/6
az ö. 32/40
biran ö. 53/192
daa ö. 25/110
ilk̆ ö. 39/72

önceden : bk. **önceden** -2-
o. 43/39, 43/40

önceden : *zarf* Önceden. Başlarken, başlangıçta, daha önce, evvelce. bk. **öncüden, öŋceden , ónceden** -9-
ö. 18/33, 18/4, 32/41, 32/9, 46/4, 49/100, 49/99, 5/60

önceki : Önceki. Önce olan, evvelki, mukaddem, sabık. -1-
ö. 44/39

öncüden : bk. **önceden** -1-
ö. 17/114

öncütleş - : Öncütleşmek. Bağ, bahçe, tarım, halı dokuma, yün eğirme vb. işleri birlikte yardımlaşarak yapmak için karşılıklı sözleşmek. -1-

ö.- illerdi 25/92
öncüyü : Önceyi. (< önce+y+i) bk. **önce** -2-
ö. de 8/80
ö. 8/141
öndiyin : *zarf* Geçende geçenlerde. -1-
ö. 11/137
öndüyi˚ŋ : *zarf* Geçende geçenlerde. -1-
ö. 11/22
öndüyün : *zarf* Geçende geçenlerde. -4-
ö.+ dü 11/25
ö. 11/131, 11/26, 29/15
öndüyünnerin : *zarf* Geçenlerde. -1-
ö. 11/109
öndüyüŋ : *zarf* Geçende geçenlerde. -1-
ö. 11/27
önemli : bk. **önemli** -1-
o. 8/34
önemli : Önemli, önemi olan, mühim. bk. **onemli, ónemli** -2-
çoḲ ö. 53/77
eŋ ö. 26/37
önlem ał- : Önlem almak. -1-
ö. a.- ınmassa 27/33
önne : Önüne. (< ön+ü+n+e) bk. **öŋ** -1-
evleriŋ ö. 26/42
óŋ : bk. **öŋ** -13-
o.+ den 9/63
o. ġołlarına 16/19
o.+ úne 1/48
o.+ ü 11/218
o.+ üden 9/68
o.+ ünde 13/27
evimiziŋ o.+ ünde 21/51
o.+ üne 14/129, 2/88, 27/139, 30/44, 30/48, 28/17
öŋ : Ön. bk. **ón, ön, óŋ** -22-
ö.+ de 15/75
ö.+ de: 23/200
ö.+ den 13/86, 9/45, 9/69
ö. tarafına 16/19
ö.+ úmüzde 24/25
ö.+ úmüze 15/50
ö.+ ünde 14/71, 16/96, 37/17
ö.+ únden 24/65, 47/26
ö.+ úne de 23/64
ö.+ úne 23/146, 23/34, 23/43, 23/44, 23/45, 42/22
ö.+ ümüz 2/125
ö. yoḳłama 26/109
öŋce : bk. **önce** -1-
ö.+ yidi 16/47
öŋceden : bk. **önceden** -1-
ö. 29/24
öŋceki : bk. **önceki** -1-
az ö. 32/75
öŋceleri : *zarf* Önceleri, önceki zamanda. -1-
daha ö. 26/30
öŋú : *zarf* Önden, ilk önce, en başta. -1-
ö. 29/102
óŋüç : bk. **öŋüç** -2-
ilk o. 19/31, 19/56
óŋüş : bk. **öŋüç** -1-
ilk o. 19/2
öŋüç : Önüç/öŋüç. DS; önce, ilköncе, başta. bk. **óŋüç, óŋüş, öŋüş** -1-
ö. 29/94
öŋüş : bk. **öŋüç** -1-
ö. 7/200
óp - : bk. **öp-** -1-
o.- üyor 8/74
öp - : Öpmek. bk. **óp -** -9-
ö.- eller 8/73
ö.- er 30/54
el ö.- er 42/74
el ö.- erdi 14/68
ö.- erdik 33/64
el ö.- erdik 11/135
ö.- tüm 7/123
ö.- üyüm 7/78, 7/79
öpmiye : Öpmeye. (< öpme+y+e) öpme -2-
el ö. 13/124, 13/125
ór - : bk. **ör-** -2-
örgú o.- dú: 11/51
o.- ellerdi 2/107
ör - : Örmek. bk. **ö:r-, ór-** -11-
ö.- düm 24/53
ö.- e öre öre öre 2/120
öre ö.- e öre öre 2/120
öre öre ö.- e öre 2/120

öre öre öre ö.- e 2/120
ġuyu ö.- er 14/108
ö.- erdik 14/108, 2/120
ö.- eri˘dik 2/119
ö.- ülürdü 14/21
çorab ö.- ülürdü 14/20

ördek -1-
ö. 18/39

ördeḴ -1-
ö. 7/52

ördek ağzı : Ördek ağzı. Bir koyun çanı çeşidi. -1-
ö. 17/60

ördü: -1-
çorab ö. 11/51

ördüK -1-
ö:rdüg ö. 14/110

ören -3-
ö. ḳóyü 15/62
ö. 26/26, 40/2

örennerin : Ölenlerin. (< öl-en+ler+in) bk. **öl-** -1-
ö. 29/60

óretmen : bk. **ö**:**retmen** -1-
o.+ ner 30/20

öretmen : bk. **ö**:**retmen** -1-
ö. 30/21

örf : Örf, gelenek. -1-
ö.+ ü 46/91

örgú : Örgü. -1-
ö. órdú: 11/51

örk : Örk. bk. **örken** -1-
ö. 17/32

örken : Örken. DS; hayvanları bağlamaya yarayan kalın ip ya da zincir. bk. **örk** -4-
ö.+ inen 2/76, 24/39
ö. 17/32, 18/26

örme : Örme, örülerek yapılan. -1-
ö. ip 18/26

örnek : Örnek. -3-
ö. virmem 7/77
ö. 55/166, 9/19

örnekli : Örnekli, örneğinde. -1-
ö. 12/34

ört - : Örtmek. -9-
ö.- eller 12/71, 23/96
ö.- ellerdin 23/30, 23/96
ö.- erdik 6/41
üsdünü ö.- erdik 16/54
ö.- müş 23/192
ö.- müşler 1/123
ö.- üyołłar 31/18

órtü : bk. **örtü** -1-
o.+ yle 2/47

örtü : Örtü. bk. **órtü** -3-
ġara ö.+ yüdü 38/52, 38/53
ö. 55/16

örtül - : Örtülmek. Örtme işine konu olmak veya örtme işi yapılmak. -4-
ö.- ecek 11/45
ö.- ürdü 13/121, 14/34
duv̇aḴ ö.- ürdü 13/128

örülü : Örülü, örülmüş. -1-
ö. 16/35

örtün - : Örtünmek, kendi üzerine bir şey örtmek. -1-
o.- ür 11/111

öşür : Öşür. -1-
ö.+ ünden 16/107

öşürcü : Öşürcü, öşür toplayan görevli. -1-
ö. 1/59

öt : Öd. -1-
ö. 55/159

ötáanda : Ötesinde. (< öte+si+n+de) bk. **öte** -1-
ö. 31/5

ötá: **:** bk. **öteki** -1-
ö. 2/102

ötá:**ki** **:** bk. **öteki** -1-
ö. de 9/28

öta:**n** **:** *zarf* Öteki gün, geçenlerde. -1-
ö. 40/9

öte : Öte. -18-
ö.+ den 23/83
ö.+ sinde 18/38
ö. tarafı 53/47
ö. Tarafı 53/21
ö. yandan 16/91
ö. yanında 22/5
ö. yannıya 25/187
ö.+ ye 28/44, 8/78

ö.+ yi 14/153
ö. 23/187, 23/63, 24/23, 32/119, 42/14, 42/44
ġarapınardan ö. 17/11

öteḵí : bk. **öteki** -1-
şu o. 32/138

öteği : bk. **öteki** -2-
ö. 5/65, 5/66

öteḵí : bk. **öteki** -1-
ö.+ niŋki 25/189

öteki : Öteki. (*zamir* ve *sıfat*) bk. **ötá:, ötá:ki, óteḵí, öteği**, **öteḵí** -5-
ö.+ ne 55/111
ö.+ nin 5/48
ö. 25/150, 42/53, 5/48

ötekinner : *zamir* Ötekiler. -2-
ö. 42/6, 42/9

övendire : Üvendire. -1-
ö. 17/28

óv̇üt : bk. **öv̇üt** -1-
o.+ lü 7/93

öv̇üt : Öğüt. bk. **óv̇üt** -7-
ö.+ lü 7/105
ö.+ ü 7/202
ö.+ ünü 7/194
ö. virecek 7/198
ö. virim 7/194, 7/94
ö. virmedim 7/198

öy - : Öymek. DS; iki ya da daha çok şeyleri ezerek, yoğurarak iyice birbirine karıştırmak. -4-
ö.- dü:müz 13/65
ö.- erdik 9/8
ö.- eriz 13/60
ö.- müyüz 13/65

öyle : Öyle. bk. **ėle:, i:yle, iyle, iyle:, o:le, ó:le, ö:le, ó:yle, óle, ö:yle, ö:yle, öylå, o̲yle, öyle:, üyle** -13-
ö. de 16/9
ö. iteri˘dik 25/73
ö.+ leri˘mişimiş 11/68
ö. öyle 19/8, 28/18
ö.+ ydi 24/83, 33/23, 46/14, 46/15
ö.+ yidi 16/15, 16/39, 18/59, 19/4, 20/23, 20/41, 24/51, 34/17, 55/93
ö.+ yimiş 23/158
ö. 1/124, 1/16, 10/29, 11/101, 11/130, 11/147, 11/157, 11/178, 11/188, 11/61, 11/81, 13/104, 13/108, 13/126, 13/139, 13/15, 13/2, 13/42, 13/61, 13/63, 13/85, 13/87, 13/90, 13/98, 14/100, 14/109, 14/143, 14/67, 14/7, 14/72, 14/75, 15/41, 16/104, 16/106, 16/107, 16/14, 16/64, 16/69, 16/70, 16/80, 17/3, 18/26, 20/14, 20/27, 20/35, 20/5, 20/62, 21/44, 23/198, 23/42, 23/66, 24/14, 24/68, 25/103, 25/146, 25/230, 25/24, 27/47, 27/48, 27/67, 27/92, 29/11, 29/133, 29/18, 29/32, 29/34, 29/48, 29/50, 29/6, 29/60, 29/74, 29/78, 29/91, 3/152, 3/19, 30/10, 30/13, 30/24, 30/27, 30/31, 30/46, 31/40, 32/120, 32/206, 34/2, 34/8, 43/44, 46/39, 47/27, 48/19, 5/48, 5/9, 50/121, 50/42, 50/70, 6/34, 7/106, 7/39, 9/50, 9/66, 9/72, 9/92
öyle ö. 19/8, 28/18
peg ö. 20/14

öylå : bk. **öyle** -1-
ö. olurdu 14/95

o̲yle : bk. **öyle** -1-
ö. 45/17

öyle: : Öyle (mi)? Öyle sözcüğünün son sesinin uzun telaffuz edilerek "öyle mi?" anlamında soru anlamı kazandırılmış biçimi. bk. **ėle**: -1-
ö. 8/135

öyleli:nen : bk. **öylelikle** -2-
ö. 19/30, 19/31

öylelikle : *zarf* Öylelikle. Bu biçimde, en sonunda. bk. **öyleli:nen, öylelik sıra**, **üylelikçe** -2-
ö. gelmişler 48/6
ö. 19/39

öylelik sıra : bk. **öylelikle** -3-
ö. 19/54, 33/12, 37/54

öylen : Öğle, öğle vakti. bk. **ö:ğlen, ö:len, ö:ylen** -14-
ö.+ á:daḵ 2/75

ö.+ den 2/76
ö.+ iŋ sıcaında 49/61
ö. sonu 27/56
ö. soŋu da 7/148
ö. 11/159, 13/127, 2/40, 2/41, 27/57, 27/80, 33/58, 51/15, 52/16

öylená:**daḳ** : zarf Öğleye kadar, öğle vaktine dek. -1-
ö. 7/148

öyleyse : *zarf* Öyleyse, o hâlde. bk. **ö**:**lüyse** -1-
ö. 26/124

öylüydü : Öyleydi. (< öyle i-di) bk. **öyle** -10-
ö. 11/156, 14/12, 14/18, 14/25, 14/31, 14/49, 14/71, 14/87, 2/148, 9/11

öylüymüş : Öyleymiş. (< öyle i-miş) bk. **öyle** -1-
ö. 2/72

öylüymüşümüş : Öyleymişmiş. (< öyle i-miş i-miş) bk. öyle -1-
ö. 12/36

öylüyŭdü : Öyleydi. (< öyle i-di) bk. **öyle** -1-
ö. 13/11

öz : Öz. -3-
ö. dedem 36/19
ö. túrkçe 35/9
ö. túrkmen 32/6

öz : DS; düzlük yer, koyak. -1-
şu ö.+ de 38/44

özbegistan : Özbekistan. (ülke adı) -1-
ö.+ dan gelme 42/7

özbekistan : Özbekistan. (ülke adı) -1-
ö.+ ıŋ 42/2

özbekler : Özbekler, Özbek Türkleri. -1-
ö. 42/6

öze - : Özemek. -2-
ö.- ller 15/70
ö.- riz 33/34

öze:**ni** : Özeğini. (< özek+i+n+i) özek -1-
ö. 5/20

özel : Özel. -2-
ö. 12/19, 40/11

özelli‿ : Özelliği. (< özellik+i) özellik -1-
o. 43/6

özelli‿ : Özelliği. (< özellik+i) özellik -1-
ö. 43/44

özellikle : *zarf* Özellikle. -1-
ö. 12/34

özle - : Özlemek. -1-
o.- yoŋ 50/110

özlen - : Özlenmek, özleme işine konu olmak. -1-
ö.- iyi 50/111

özüŋiçi : Özüniçi, tarlanın iç kısmı. -1-
ö. 51/119

P

pa:**dışah** : Padişah. bk. **pa**:**díşah** -1-
p.+ ınan 38/6

pa:**díşah** : Padişah. bk. **pa**:**dışah** -2-
opsannı p.+ ı 38/5
p.+ ısa 38/5

pa:**ra** : bk. **para** -1-
p. 49/39

pa:**re** : Pare. Tane, adet. -3-
p. 53/197, 53/34, 53/6

paça : Paça. -2-
p.+ sı 49/83
bol p. 5/67

paḳır : Bakır. bk. **baḫır, baḳır** -8-
p. dası 9/53
p. gazan 13/59
p.+ ıdı 16/45
p.+ ını 13/96
p.+ łara 13/60
p. 13/120, 9/54
sarı p. 16/45

paḳła : Bakla. Bakla, fasulye. -4-
o yeşil p.+ yı 32/80
p.+ yıdı 32/81
p. 32/80, 45/78

paḳle - : Paklamak, temizlemek. -1-
p.- r 46/92

paḳpen : Pakpen. Tanınmış bir kapı ve pencere markası ve bu markanın ürettiği kapı, pencere. -1-
p.+ e 27/101

pałan : Palan. Genellikle eşeklere, bazen de atlara vurulan, kaşsız, enli, yayvan ve yumuşak bir tür eyer. bk. **pałaŋ** -4-
p.+ ı 23/39
p.+ ıŋ 23/47
p. 13/21, 17/26
pałaŋ : bk. **pałan** -1-
p. çekerdik 13/21
pałdırcan : bk. **batlıcan** -1-
p. 5/26
pali : Pali. DS; köpek yavrusu. -1-
p.+ lere 17/50
pambı:nan : Pamukla. (< pambık+la < pamuk+la) DS; pambık. -1-
p. 51/7
pancar : Pancar. (bitki adı) bk. **bancar, parcar** -32-
p.+ a 42/27, 42/29
p. ağırlıḳlı 32/14
p. eḳíyolłar 18/13
p. ekiyiriz 38/48
p.+ ı 51/25
şeker p.+ ı 4/26
p.+ ıŋ 51/27
p. sóḳúlece:se 42/29
p. sókücü 32/107
p. 1/93, 11/124, 15/3, 15/30, 21/35, 27/47, 32/108, 32/40, 38/48, 4/17, 42/19, 42/30, 48/44, 5/17, 5/36, 5/4, 51/25, 51/27, 53/200
pandıł : Pandıl. DS; semerin arka kolanı. -1-
p. 17/27
pantıł : Pantolon. -1-
p. 7/89
pantołon : Pantolon. -1-
p. 49/149
pantuł : Pantolon. -1-
p.+ unnan 32/50
para : Para. bk. **pa:ra** -48-
p. daḳałłar 29/10, 29/11
p. ėtti 25/50
p. ġazanırłar 23/181
p. ġazanıyor 22/10
p. ġazansaŋ 27/13
p.+ m 52/86, 7/166
p.+ nıŋ 2/148, 7/152
p.+ sı da 23/183
p.+ sı 23/97, 47/14
başłıḳ p.+ sı 48/53, 48/54
ekmek p.+ sı 50/114
ġan p.+ sı 3/14
p.+ sını pułunu 14/93
p.+ sını 13/42
p.+ sıynan 30/39, 48/63
p. viriller 23/40
p.+ ynan 24/33
p. 11/57, 13/125, 13/54, 16/75, 2/154, 23/53, 27/84, 29/39, 31/69, 37/49, 38/61, 39/117, 40/23, 46/59, 47/4, 49/87, 49/92, 52/86, 53/195, 7/167, 7/168
parasız : *zarf* Parasız, karşılıksız, bedava. -1-
p. 5/12
parcar : bk. **pancar** -1-
p.+ ı 51/26
pardon : Pardon. "Özür dilerim, affedersiniz" anlamlarında kullanılan bir söz. -1-
p. 49/26
parça : Parça. -7-
p.+ łarı 13/141
p.+ sı 22/15
p.+ sını 40/42
ta:ḫta p.+ sını 40/42
p. 33/16, 55/148
bir p. 7/176
parçała- : Parçalamak. -1-
p.- rdı 49/38
parfüm : Parfüm. -1-
p. çałmış 53/175
parıya : Paraya. (< para+y+a) bk. **para** -1-
p. ġałdı 8/74
parıydı : Paraydı. (< para i-di) bk. **para** -1-
p. 14/94
parıyı : Parayı. (< para+y+ı) bk. **para** -2-
p. 7/152, 8/73
parke : Parke, parke taşı. -1-

p. 40/55
parłaḳ : Parlak. -2-
p. 13/49, 2/97
par par : *zarf* Çok parlak, güzel ve gösterişli. -1-
p. p. düşerdi 55/16
partı : Parti, siyasal topluluk. -1-
aḳ p. 3/13
pasda : Pasta. bk. **basta** -1-
p. 14/88
pasif : Pasif, çekingen, durgun. -1-
p. 1/17
pastel : Pastel, pastel kalem, pastel boya. -1-
p.+ le:r 52/77
pat küt : Pat küt. Kabaca, saygısızca. (yansılama sözcük) -1-
p. k. 3/203
patadis : bk. **patatis** -3-
p.+ e 32/58
p. 55/72
patates : bk. **patatis** -1-
p. 26/38
patatės : bk. **patatis** -1-
p. 9/41
patatis : Patates. bk. **patadis, patates, patatės, patatiz, pitetis,** (diğer adları için bk. **ġumpir, gümpir, gümpür, ḳúmpür, kümpür**) -15-
p.+ i 24/50, 5/19
p.+ ler 5/21
p. 11/124, 17/94, 25/31, 28/71, 32/74, 5/17, 5/19, 5/22, 5/61, 51/41, 55/74, 6/17
patatiz : bk. **patatis** -2-
p.+ e 45/78
p.+ i 32/18
patła - : Patlamak. -2-
p.- mayaca:nı 21/41
p.- mış 53/199
patłıcan : bk. **batłıcan** -3-
p.+ a 5/25
p.+ ı 9/61, 9/65
patlican : bk. **batłıcan** -1-
p. 14/18
patus : Patoz. bk. **patuz** -3-
p.+ tan 49/33, 49/34
p. 49/35
patuz : Patoz. bk. **patus** -1-
p. 25/115
pavyon : Pavyon. Geceleri geç vakte kadar açık, içkili eğlence yeri. -1-
p. 21/14
payłaş - : Paylaşmak. -1-
p.- ıp 11/177
payłaşmaḳ : Paylaşmak, üleşmek. -1-
p. 11/178
pazar : bk. **bazar** -3-
p.+ da 38/52
p. gúnü 14/38
p.+ ı 26/101
pazartesi : Pazartesi. (gün adı) bk. **bazartesi** -2-
p. ğún 26/107
p.+ yi 26/107
pece : bk. **pencere** -1-
ḳór p.+ lere 32/172
pėce : bk. **pencere** -1-
p. 52/8
peder : Peder, baba. -1-
p. 9/89
peg : bk. **pek** -1-
p. öyle 20/14
pek : Pek. bk. **bek, peg** -23-
p. gózel 19/38
p. te 19/53
p. 1/4, 11/179, 12/41, 12/42, 14/143, 14/162, 14/168, 19/22, 19/33, 39/21, 39/43, 39/54, 40/66, 42/80, 47/5, 50/162, 53/116, 55/60, 55/98, 7/135
peḱa:ła : Pekâlâ. "Dediğin gibi olsun, öyle kabul edelim" anlamlarında bir söz, peki. bk. **peki** -1-
p. 8/123
peki : bk. **peḱa:ła** -4-
p. 46/7, 49/123, 49/16, 50/173
pekiyi : Pekiyi. Öğretimde, öğrencinin değerlendirilmesinde kullanılan en yüksek başarı derecesi. -3-
p.+ nen 52/66
p. 52/67, 8/142
pempe : Pembe. (renk adı) -1-
p. 52/44

pencere : Pencere. bk. **pece, pėce, pincere** -5-
p.+ den 25/184
p.+ niŋ 40/56, 6/41
p.+ ye 8/5
p. 40/56
pendir : bk. **piynir** -4-
p. böre:ği 29/73
p. 55/119, 55/123
penye : Penye. -1-
p. 11/140
perde : Perde. -2-
p.+ ŋi 40/15
p.+ sini 40/14
perdiler : Perdeler. (< perde+ler çokluk eki) bk. **perde** -1-
şu p. 23/22
perdiyi : Perdeyi. (< perde+y+i belirtme durumu eki) bk. **perde** -1-
p. 6/41
perşenbe : Perşembe, çarşamba ile cuma arasındaki gün. bk. **pėrşenbe, pirşembe** -2-
p.+ ye 14/39
p. 14/38
pėrşenbe : Perşembe, çarşamba ile cuma arasındaki gün. bk. **perşenbe, pirşembe** -2-
p. gúnneri 39/94
p. 14/37
peş : Peş, arka.-1-
p.+ inden 28/45
petete : Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğünün adının kısaltışmış biçimi PTT'nin okunuşu. -1-
p.+ si 8/129
peyġamber : Peygamber. İnsanlara Tanrı'nın buyruklarını bildiren, onları Tanrı yoluna, dine çağıran kimse, yalvaç, yalavaç, elçi. bk. **pėyġamber, piyġamber** -10-
p. efendimiz 46/25
p.+ imiziŋ 51/65
p.+ iŋ 51/65
p.+ i 31/66
p.+ i˘miz 31/37
p.+ imiz alissełam 31/31
p.+ imiz 44/34
o p.+ imiz 31/35
p.+ in 16/16
p.+ iŋ 3/40
pėyġamber : bk. **peyġamber** -4-
p.+ imize 44/33
p.+ in 13/101
p.+ iŋ ġavili 48/52
p.+ iŋ 19/30
peynir : bk. **piynir** -7-
p.+ i 13/65, 39/80
p. 27/36, 39/69, 55/121
gó̇v p. 39/70
ġuru p. 39/70
pėynir : bk. **piynir** -7-
p.+ i 13/65
tułuḳ p.+ i 39/70
p.+ imiz 14/14
o p.+ nen 9/40
p. 18/45, 27/36, 43/6
pėynirli : Peynirli, içine peynir konulmuş. -1-
p.+ si 9/40
pezevek : Pezevenk. -1-
bu p.+ ler 1/65
pıça:nan : Bıçakla. (< bıçak+la) bk. **pıçaḳ** -1-
p. 29/127
pıçaḳ : Bıçak. bk. **bıçaḲ, bi̊çaḳ, buçaḳ** -5-
p.+ ła 27/119
p.+ łara 6/30
p. 6/33, 52/5, 55/159
pıçaḳła - : Bıçaklamak. -1-
p.- mışłar 6/33
pınar : Pınar. bk. **bıŋar** -3-
p. 1/7, 8/90
pır : Kuş kanatlarının çıkardığı ses. (yansıma ad) -1-
p. 6/45
pırasa : Pırasa. (sebze adı) -2-
p. 26/39, 27/59
pırtı : Pırtı. Giysi, eskimiş giysi. -5-
p.+ dan 53/176
p.+ łarınan 13/58
o p.+ nıŋ 53/171
p. 53/174, 8/91

piĺak : Plak. Sesleri kaydetmek ve kaydedilen sesleri yeniden pikap veya gramofonda dinlemek amacıyla hazırlanan plastik daire biçiminde yaprak. -2-
daş p. 16/49
taş p. 16/47
piłav : Pilav. -46-
p. bişirilerdi 15/24
p. bişirriz 29/102
piriç p.+ ı da 3/34
p.+ ı 13/92, 14/4, 42/35, 42/38, 48/71, 48/76
bułġur p.+ ı 13/90, 14/6, 16/4, 26/38, 27/59, 39/72, 48/73
ġonya p.+ ı 48/72
piriç p.+ ı 11/7, 14/6
p.+ ıdı 26/40
bułġur p.+ ımız da 3/35
p.+ ınan 42/40
p.+ ıŋ 27/26, 48/76
p. 11/3, 16/4, 19/44, 20/29, 24/45, 25/118, 25/41, 26/38, 29/26,
33/25, 42/77, 42/84, 5/34, 51/84, 55/66, 9/36, 17/112, 25/100
etli p. 48/72
piłav̇ -2-
p. 13/5, 48/81
pilit : Pelit. Meşe ağacının meyvesi, palamut. -2-
p.+ lerin 13/44
p. 13/44
pincere : bk. **pencere** -1-
p.+ lere 32/171
piren : bk. **püren** -1-
p.+ idi 16/59
piriç : Pirinç. -10-
p. çorbası da 11/6
p. ha:line ğetirirdik 25/34
p.+ i de 33/34
p.+ ini 20/33
p. piłavı da 3/34
p. piłavı 11/7, 14/6
p. 13/72, 13/79, 33/36
pirket : Briket. Kum ve çimentonun birleştirilmesiyle elde edilen yapı malzemesi. -1-
p. 18/59
pirşembe : Perşembe, çarşamba ile cuma arasındaki gün. bk. **perşenbe, pėrşenbe** -2-
p.+ den 15/68
p.+ ye 15/68
pisiket: Bisiklet. (diğer adı için bk. **velespit**) -1-
p. 32/165
pislik : Pislik. -2-
p.+ tir 11/20
p. 12/30
pişin : *zarf* Peşin, daha önce, önceden. -2-
p. 7/184, 7/81
pişkir : Peşkir. -4-
diz p.+ i 13/109
p.+ ler 29/9
p. 29/23, 29/41
pişman oł- : Pişman olmak, yaptığı bir işin yanlış veya uygunsuz sonuç verdiğini anlayarak üzülmek. -1-
p. o.-du da 23/185
pitetis : bk. **patatis** -1-
p. 5/24
piyasa : Piyasa, alışveriş fiyatı, geçerli fiyat. **piyase** -1-
p. 53/208
piyase : bk. **piyasa** -1-
p. 53/210
piyġamber : bk. **peyġamber** -1-
p.+ imize de 48/89
piynir : Peynir. bk. **pendir, peynir, pėynir** -11-
p. basardıķ 13/57
p.+ i 9/8
ġoyun p.+ i 39/56
p. 15/26, 15/52, 17/80, 25/48, 27/129, 29/132
ya:ğłı p. 13/61
poçu : Puçu. DS; Başa sarılan, çevresi saçaklı, ipek örtü. bk. **poşu** -2-
p.+ łarĭ ołurdu 14/91
p.+ ynan 11/74
poliġan : Poligon, atış yeri. -1-
atış p.+ ı 21/40

polüs : Polis, polis teşkilatında çalışan kişi. -1-
p.+ le 46/79

pomaḳ : Pomak. Rumeli'de Bulgarca konuşan bir Türk ve Müslüman topluluğu. Bu topluluktan olup Türkiye'de yaşayan kimseler. -1-
p. 26/74

ponçaḳlı : Ponçaklı, ponçağı olan. Ponçak DS; saçak, püskül. -1-
p. 16/41

porselen : Porselen, porselen tabak vb. eşya. -1-
p.+ nere 7/122

portaġał : Portakal. bk. **portaḳał** -1-
p. 5/61

portaḳał : Portakal. bk. **portaġał** -1-
p.+ ıŋ ġapçıını 17/87

post : Post, tüylü hayvan derisi. -1-
p. 46/38

posta : Posta. -8-
p.+ sı 51/5
p.+ sını 38/12, 38/14, 38/27
p.+ yı 38/11, 38/9
p. 38/8, 51/10

poşeT : Poşet. -1-
p. dikerdiK 45/55

poşetle - : Poşetlemek, bir şeyi poşetin içine koyup paketlemek. -1-
p.- ller 19/53

poşu : bk. **poçu** -3-
p. ba:ğłałłardı 14/91
p.+ da 44/52
p. 44/52

pot : Bot, uzun konçlu, kapalı ayakkabı. -2-
p. geyeller 29/150
tüylü p. geyeller 29/150

poyraz : Poyraz. 1. Kuzeydoğudan esen soğuk rüzgâr. 2. Kuzeydoğu 45°'lik yön. bk. **boyraz, hoyraz** -2-
p. tarafta 40/56
p.+ a 55/141

puan : Puan. -2-
p.+ nan 30/14

puł : Pul, akçeden küçük metal para. (eskimiş) -1-
parasını p.+ unu 14/93

puł biberi : Pul biber. -1-
p. b. 53/118

pułlu : Pullu, pulu olan. -2-
p. sa:zannar 49/109
ałłı p. 16/17

pułlu:ła : Pullukla. (< pulluk+la) bk. **pułluḳ** -1-
p. 28/28

pułluḳ : Pulluk, toprağı sürmek için kullanılan tarım aracı. -3-
p.+ unan 51/17
p. 44/40, 44/42

pułluu : Pulluğu. (< pulluk+u belirtme durumu eki) bk. **pułluḳ** -1-
p. 51/19

pułluunan : Pullukla. (< pulluk+la) bk. **pułluḳ** -1-
p. 51/17

púrçekli : bk. **pürçekli** -1-
p. 14/113

púrçúklü : bk. **pürçekli** -1-
p. 32/86

púrçüklü : bk. **pürçekli** -3-
p. 32/83, 32/87

purosúr : Prosedür, işlem, yöntem. -1-
p. 8/1

pusuła : Pusula. Küçük bir kâğıda yazılmış kısa mektup, tezkere. -3-
p.+ ŋ 26/67, 26/68
p. 26/72

püf : Püf, bir ateşi söndürmek veya canlandırmak için dudakları hafifçe büzerek dışarı verilen soluğun çıkardığı ses. -1-
p. üfütüyü 47/32

pürçekli : DS; Havuç. bk. **púrçekli, púrçúklü, púrçüklü, pürçüklü** (diğer adları için bk. **havıç, yir otu, kirti, kirtil**) -1-
p. 32/88

pürçü:nü : Pürçüğünü. (< pürçük+ü+n+ü) Pürçük < Pürçek; Bitkilerin saçaklı kökü veya püskülü, pürçük. -1-

p. 25/69
pürçüklü : bk. **pürçekli** -1-
p. 32/89
püren : Püren, süpürge otu. (bitki adı) bk. **piren** -3-
p.+ iŋ 16/56
p.+ ner biterdi 16/56
p. 16/58

R

raat : bk. **rahat** -1-
r. 7/188
ráb : Rab, Tanrı. bk. **rap** -1-
r.+ im 50/115
radiyo : Radyo. bk. **ıradiyo, iradyo, radyo** -3-
aŋġara r.+ su 11/155
r. 25/177, 42/52
radyo : bk. **radiyo** -3-
r.+ dan 11/152
r. 42/49, 42/50
ra:bıta : Rabıta. -1-
r.+ ya 7/141
ra:ḳḳa : Rakka. (yer adı) -1-
o r. 53/10
ra:matlı:nan : Rahmetlikle. (< rahmetlik+le) bk. **rahmetlik** -1-
r. 8/136
ra:matlıḳ : bk. **rahmetlik** -1-
r. 49/29
ra:metliẹ : Rahmetliğe. (< rahmetlik+e) bk. **rahmetlik** -1-
r. 8/127
ra:metliin : Rahmetliğin. (< rahmetlik+in) bk. **rahmetlik** -1-
r. 8/126
ra:metlik : bk. **rahmetlik** -3-
r. 46/101, 6/27, 6/41
ra:mis : Ramiz. (kişi adı) -1-
r.+ idi 16/74
ra:siğ : Rasik. (kişi adı) -1-
r.+ in 51/114
ra:zı : Razı. bk. **ıra:zı, ıra:zi, ırazı, ra:zi** -2-
r. 17/100, 27/7
ra:zi : bk. **ra:zı** -1-
r. 14/136
rafıḳ : Refik, arkadaş, dost. -1-
r. 32/118
rahat : Rahat. **raat** -4-
r.+ ıdı 46/50
r. 1/16, 12/27, 50/107
rahatça : *zarf* Rahatça, rahat bir biçimde. -2-
r. 1/35, 39/86
rahatsız : Rahatsız, hasta. -1-
r. 32/71
raḫım : Rakım, yükselti. -1-
r.+ ı 8/82
rahmetlik : Rahmetlik, rahmetli. bk. **ıra:matlıḳ, ıra:met, ıra:metlik, ırahmetlik, ıramatlıḳ, ra:matlıḳ, ra:metlik, ramatlıḳ** -4-
r. 1/99, 2/35, 2/50, 37/12
rahmetlinen : Rahmetlikle. (< rahmetlik+le) bk. **rahmetlik** -1-
r. 31/6
rahmiye : Rahmiye. (kişi adı) -1-
r. 16/18
raḳḳa : Rakka. (yer adı) 1. Suriye'nin kuzeyinde Fırat Nehri üzerinde yer alan şehir. 2. Karapınar'ın Sazlıpınar köyünün eski adı. -27-
r.+ dan 41/4, 41/7, 49/9, 53/140
r. da 49/12
r. k̲óyünden 50/71
r. k̲óyü 39/22, 53/15
r.+ yıdı 48/36
r. 32/5, 42/9, 43/28, 43/31, 49/113, 49/12, 49/13, 49/14, 49/15, 49/4, 49/5, 49/6, 53/13, 53/37, 53/9
su:riye r. 39/22
raḳḳâya : Rakka'ya. (< rakka+y+a) bk. **raḳḳa** -1-
r. 39/7
ramatlıḳ : bk. **rahmetlik** -1-
r. 49/131
ramazan : Ramazan. Ay takviminin dokuzuncu ayı, üç ayların sonuncusu, oruç tutulan ay. bk. **ıramazan (I)** -10-

r.+ a 11/144
r. arifesi 11/145
r. arifesine 11/144
r. ayında 11/142
r.+ da 11/142, 39/79
r.+ ı 29/65, 55/42
r. 33/61, 7/147

ramazan (II) : Ramazan. (kişi adı) bk. **ıramazan (II)** -4-
r. hocanıŋ 28/46, 28/47
r.+ ıŋ 49/155
r. 46/1

ramazannu : Ramazanlığı. (< ramazanlık+ı) ramazanlık -1-
r. 11/182

randuman : Randıman, verim. -1-
da:ḫ r. ołuyor 26/32

rap : Rab, Tanrı. bk. **ráb** -1-
ya r.+ im 11/79

rapurdaj : Röportaj. bk. **róportaç** -1-
r. yapıyor 25/1

ras getir- : bk. **rast getir-** -1-
r. g. 7/3

rasgele : Rastgele, gelişigüzel. -2-
r. bułuşduḴ 8/40
r. 8/40

rast gessin : Rast gelsin. "İşiniz rast gitsin" anlamında kullanılan bir söz. -1-
r. gessin 17/100

rast getir- : Rast getirmek. Tanrı, uygun getirmek, başarılı kılmak. bk. **ras getir-** -3-
r. g.- mesin 17/97
r. g.- sin 17/100
r. g.- sin 11/196

reçberlik : Rençperlik bk. **ireçberlik** -1-
r. 42/17

reçel : Reçel. bk. **ireçil** -1-
r. miçel 14/15

rek : Renk. bk. **ireŋk, reŋg**, **reŋġ** -8-
rek r. boya yapałłardı 9/18
şu r.+ lerde 25/65
r. rek boya yapałłardı 9/18
r. rek 13/40
r.+ ten 13/110
r. 13/41
rek r. 13/40
şu r. 19/19

rekli : Renkli. bk. **irenkli** -1-
r. 12/44

reŋk : bk. **rek** -1-
r.+ ine 12/61

reŋġ : bk. **rek** -1-
r. ałacaḳ 19/49

resim : Resim, fotoğraf. -1-
r. 11/104

resmi : bk. **resmi**: -1-
r. dairelerde 49/16

resmi: : Resm î bk. **resmi** -1-
r. hamama 14/71

reyhanlı : Reyhanlı. (yer adı) -1-
r.+ da 51/76

reyis : Reis, belediye başkanı. -1-
r. 7/192

rezil : bk. **irezil** -1-
r.+ idik 55/101

rıza (I) : Rıza. (kişi adı) -2-
kel r.+ nıŋ 26/83

rıza (II) : bk. **rıza**: -2-
ałłah r.+ Zı 28/36

rıza: : Rıza, razı olma. bk. **rıza (II)** -1-
ałłaḫ r.+ sı 53/60

rızıḳ : Rızık. -1-
r.+ łarını 26/16

rica: : Rica, dilek. -1-
bil r.+ m 7/75

roḳa : Roka. (bitki) -1-
r. 17/95

roman : Zaman. -1-
o r. 38/17

róportaç : Röportaj. bk. **rapurdaj** -2-
r. çekdim 21/10
r. 3/50

rúzġar : Rüzgâr. bk. **rüzgar** -2-
r. 40/52, 48/83

rüstem : Rüstem. (kişi adı) -2-
r. amca 49/123
r. 49/1

rüya: : Rüya, düş. bk. **ürya** -2-
r.+ ma 22/3
r.+ sına 8/127

rüzgar: Rüzgâr. bk. **rúzġar, yüzgar** -3-
r. 1/109, 1/110

S

saa (I) : bk. **saŋa** -1-
s. 27/46
saa (II) : Sağa, sağ tarafa. (< sağ+a) bk. **sağ (I)** -1-
s. soła 17/37
saã : bk. **saŋa** -1-
s. 49/77
sáa : bk. **saŋa** -1-
s. 42/33
sáã : bk. **saŋa** -3-
s. 55/57, 7/75, 7/77
sa̰ã : bk. **saŋa** -1-
s. 14/2
sãa : bk. **saŋa** -1-
s. 25/92
sã: : bk. **saŋa** -1-
s. 7/180
saardıḳ : Sağardık. (< sağ-ar-dı-k) bk. **sağ-** -1-
s. 11/9
saat : bk. **sahat** -5-
s.+ i 46/8
s.+ lerde 49/60
s.+ te 51/67
s.+ ten 46/27
s. 46/50
saba:**nan** : zarf Sabahla, sabahleyin. bk. **zaba**:**nan** -1-
s. 2/13
sabah : bk. **zabah** -5-
s. namazı 1/84, 1/105
s. 1/106, 26/38, 26/49, 26/72
sabahdan : bk. **zabattan** -1-
s. 26/103
sabahtan : bk. **zabattan** -1-
s. 31/50
saban : Saban. -2-
s.+ łarla 26/16
s. 28/28
sabattan : bk. **zabattan** -1-
s. 31/43
sabın : Sabun. bk. **sabı̊n**, **sav̇un** -1-
s. 53/163
sabı̊n : bk. **sabın** -2-
s. 40/24, 51/55
sabınnıı : Sabunluğu. (< sabunluk+u) sabunluk -1-
s. 13/97
sabrit - : Sabretmek. -1-
s.- ecek 55/112
sac : Sac. bk. **saç (II)** -5-
s. arasında 9/42
s.+ ıŋ 19/41, 55/48, 7/15
s.+ ta 39/74
sa:**bit** : Sabit. -1-
s. bulunmaḳtadır 43/42
sa:**de** : Sade. -1-
s.+ dir 4/10
sa:**deyağı** : Sadeyağı, sadeyağ. bk. **sedeyavı** -1-
s. y.+ ı 48/76
sa:**dece** : zarf Sadece, yalnızca. bk. **sahadece** -4-
s. 25/106, 43/44, 55/121, 7/177
sa:**dıç** : bk. **sa**:**dış** -1-
s.+ łarıŋ 11/111
sa:**dış** : Sadıç. DS; Düğünde geline ya da güveye yol gösteren, önderlik eden. bk. **sa**:**dıç** -3-
s.+ łarda 11/112
s.+ łarı 9/80
s. 52/94
sa:**di** : Saati. (< saat+i) bk. **sahat** -2-
s. bilmezdim 2/149
irlik s. 11/152
sa:**dinen** : Saatle. (< saat+le) bk. **sahat** -1-
s. 11/152
sa:**ğ -** : bk. **sağ-** -1-
s.- ałłardı 18/23
sa:**ğ̊ -** : bk. **sağ-** -3-
s.- arız 15/34
s.- maya 2/76, 24/35
sa:**ğ̊** : bk. **sağ (II)** -1-
s. 46/96
sa:**ğ̊ (I)** : bk. **sağ (I)** -1-
s.+ a 21/24
sa:**ğ̊ (II)** : bk. **sağ (II)** -3-
s. 21/14, 23/85, 38/24

sa:**ğımcı** : Sağımcı, sağımlık hayvanları sağan kimse. -1-
s. 9/5
sa:**ğła -** : Sağlamak. bk**. sa**:**ła -** -1-
s.- mış 41/6
sa:**ğłam** : Sağlam. bk. **sa**:**łam, sağlam** -3-
s. adam 27/113
s. olur 8/36
s. 40/54
sa:**ğłı**:**mızı** : Sağlığımızı. (< sağlık+ı+mız+ı) bk. **sa**:**lık** -1-
s. 24/42
sa:**ğłğ ‿ oca**: : Sağlık ocağı. -1-
s. 27/90
sa:**ğlıkçı** : Sağlıkçı. -1-
s. 28/83
sa:**ğlıklı** : Sağlıklı. -1-
s.+ ydık 24/42
sa:**hib ‿ ol-** : Sahip olmak. bk. **sahab ‿ ol-** -1-
s. ol 40/66
sa:**hip** : bk**. sahap** -4-
s.+ i 40/74, 40/75, 48/47
sa:**hip çık-** : Sahip çıkmak. bk. **sahap çık-** -2-
s. ç- arız 48/48
s. ç- madı 7/70
sa:**ła -** : Sağlamak. bk. **sa**:**ğła -** -3-
olanaK s.- cak 4/31
s.- mış 10/13
s.- nırdı 1/23
sa:**łam** : bk**. sa**:**ğłam** -1-
s. 8/36
sa:**lık** : Sağlık. bk. **sağlık** -3-
s. baġannı:nın 5/38
s.+ ı 46/104, 46/105
sa:**lın** : Sağlığın. (< sağlık+ı+n) bk. **sağlık** -1-
s. 50/108
sa:**lih** : Ar. Sâlih. Dindar, dinî buyruklara uyan. -1-
s.+ ise 31/33
sa:**lim** : Salim. (kişi adı) -7-
s.+ i 52/134
s.+ im 52/32, 52/5, 52/54
s. 12/57, 52/120, 52/23
sa:**limler** : Salimler. (aile adı) -1-
s. 52/102
sa:**niye** : Saniye. (kişi adı) -3-
s. abaŋ 11/175
s.+ niŋ 14/85
s. 11/175
sa:**p** : bk**. sahap** -2-
ev s.+ i 39/40
oda s.+ í 42/46
sa:**tli**:**ğidi** : Saatlikti. (< saatlik i-di) bk. **saḫatlık** -1-
bi s. 55/110
sa:**ten** : bk**. za**:**ten** -1-
s. 4/32
sa:**z** : Saz. 1. Genellikle su kıyılarında, bataklık yerlerde yetişen ince, açık sarı renkli kamış, hasır otu, kiliz, kofa. 2. Sazlık. bk. **saz (I)** -5-
s.+ dan 43/26
s.+ ıı 43/27
s. 43/26, 43/27
sa:**zan** : Sazan. (balık) bk. **sazan** -2-
s.+ nar 49/109
pułłu s.+ nar 49/109
sa:**zlık** : bk. **sazlık** -1-
s.+ łar 50/119
sa:**zlıpınar** : Sazlıpınar. (yer adı) -1-
s. 43/28
saç - : Saçmak. -5-
s.- ardıK 51/28, 51/29
s.- ıłır 1/30
s.- ıłırdı 1/34
s.- ıP 7/23
saç (I) : Saç, baş derisini kaplayan kıllar. -4-
s.+ ı 16/91
ġınałı s.+ ı 16/95
s.+ łarıŋı 51/72
s. 16/95
saç (II) : bk. **sac** -2-
s. börá: 15/22
s. ġavurma 52/101
saçak saçak : *zarf* Saçak saçak, saçak gibi, püskül gibi. -2-
s. s. 32/88
saçaklı : Saçaklı, saçağı olan, püsküllü. -1-
s. 23/19

saçıł - : Saçılmak, saçma işi yapılmak. -1-
s.- ırdı 28/28
saf : Saf. İyi niyetli, art niyetsiz. -1-
s. 38/32
sağ (I) : Sağ, vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan, sol karşıtı. bk. **sa:ğ̊ (I), såv̇-**3-
s.+ a 41/27
s.+ ına 2/45
s. 53/126
sağ (II) : Sağ. 1. Sağlam, esen. 2. Yaşamakta olan.bk. **sa:ğ̊, sa:ğ̊ (II)**, **sav̇ ol-** -4-
s. 46/52, 46/53, 46/53, 46/97
sağ - : Sağmak. bk. **sa:ğ̊-, sa:ğ̊-, sağ̊-** -7-
s.- ar 15/25, 25/226
davar s.- ar 24/24
ġoyun s.- ar 14/110
s.- ardıḳ 23/121, 24/39
ġoyun s.- mıya 11/159
sağ̊ - : bk. **sağ̊-** -1-
s.- ardıḳ 9/5
sağ̊łam : bk. **sa:ğ̊łam** -1-
s. 28/32
sağ̊łıḳ : bk. **sa:łıḳ** -1-
s.+ ım 49/127
sahab ‿ ol- : Sahip olmak. bk. **sa:hib ‿ ol-** -3-
s. o.- muş 37/35, 37/36
s. o.- uyołłar 35/6
sahadece : bk. **sa:dece** -1-
s. 25/61
sahan : Sahan, kap. bk. **zahan** -4-
s.+ da 25/102
kirtikli s.+ nar 9/54
s. 25/100, 25/102
sahap : Sahip, iye. **sa:hip, sa:p** -8-
s.+ ı 2/89, 15/40
dert s.+ ı 24/4
s.+ ına 23/40, 23/41
s.+ ında 23/40
s.+ ıydı 6/57
s.+ inden 12/27
sahap çıḳ- : Sahip çıkmak. bk. **sa:hip çıḳ-** -1-
s. ç- ardı 55/94

sahat : Saat. bk. **saat, saḫat**, **siyat** -22-
s.+ i 16/51, 9/72
s.+ imiz de 26/52
çalışma s.+ imiz 26/52
içilme s.+ inde 32/138
bu s.+ lerde 21/42
s.+ te 53/195, 9/71, 9/72
yarım s.+ te 32/140
s. 11/152, 13/127, 15/72, 24/40, 26/82, 27/56, 53/62, 53/63, 55/13, 6/37, 6/38, 6/39
saḫat : bk. **sahat** -2-
s. 15/71, 49/94
sahatlerce : *zarf* Saatlerce, uzun süre. -1-
s. 48/42
saḫatlıḳ : Saatlik, belli bir saat süresince yapılan veya olan. -1-
iki s. 25/115
saḫłı : bk. **saḳłı** -1-
s. 7/82
sahur : Sahur. bk. **sav̇ur** -1-
s.+ a 11/156
saḳınmaḴ : Sakınmak. -1-
s. 45/17
saḳız : Sakız. -2-
keŋger s.+ ı 9/99
s. 9/98
saḳła - : Saklamak. -2-
s.- dıımız 12/81
s.- rdıḳ 55/163
saḳłamac : Saklamba ç (oyun) -1-
s.+ ı 2/141
saḳłambac : Saklamba ç (oyun) -1-
s. oynardıḳ 37/9
saḳłambaÇ : Saklamba ç (oyun) -2-
s. oynar 37/14
s. 5/29
saḳłan - : Saklanmak. -2-
s.- ırdıḳ 37/11
s.- mış 37/12
saḳłanbac : Saklamba ç (oyun) -2-
s. oynadıḳ 39/91
s. oynardıḳ 2/141
saḳłanba ç: Saklamba ç (oyun) -1-
s. 29/44
saḳłanpa ç: Saklamba ç (oyun) -1-

s. oynałłardın 23/83
saḳłı : Saklı. **saḫłı** -2-
s. 33/12, 8/137
sał - : Salmak. -19-
s.- amam 3/30
s.- amaŋ 3/30
s.- ardı 11/177, 11/181
s.- arız 24/32
s.- dıḳ 31/57
s.- dım 11/82, 7/72
s.- ı:ydı 52/72
s.- ıłłar 29/31, 52/85
s.- ıłłardı 15/74
su s.- ır 11/168
s.- ırdıḲ 45/56
s.- ıyoŋ 33/33
s.- mamaġ 38/18
s.- mış oluyor 7/158
s.- mış 11/119
s.- mışlar 1/102
sałaḳ : Salak; kavun. -2-
s. 5/61, 5/63
sałamır : Salamura. -3-
s.+ łarımızı 14/15
s. yapardıḳ 9/9
s. 13/61
sałan : bk. **sałon** -1-
dúün s.+ ĭna: gittik 29/16
sałån : bk. **sałon** -1-
s.+ da 29/28
sałatałıḳ : Salatalık, hıyar. bk. **załatałıḳ** -1-
s. 15/29
sałdır - : Saldırmak. -2-
s.- mış 6/31
sał ça : Sal ça. -4-
s. çıḳaran 14/16
s. mıł ça 14/15
s.+ sını 19/48, 19/49
sał çalı : Salçalı, içinde salça olan. -1-
s. su 33/32
sał çalıḳ : Salçalık, salça yapmaya elverişli. -1-
s. domatis 26/45
sałçáynen : Sal çayla. (< sal ça+y+la) bk. **sałça** -1-
s. 53/113
sałın - : Salınmak, salma işine konu olmak. -1-
s.- ır 14/106
sałła - : Sallamak. -2-
s.- rdı 39/1
s.- rdıḳ 34/31
sałłan - : Sallanmak. -1-
s.- ır 23/32
sałłandır - : Sallandırmak, sallanma işini yaptırmak. -1-
s.- mışlar 16/20
sałłanış : Sallanış, sallanma işi. -1-
s.+ ı 7/135
sałłat - : Sallatmak, sallama işini yaptırmak. -1-
s.- maḲ için 39/1
sałma : Salma, koyunların işlediği yer. -2-
s. 1/32, 1/33
sałon : Salon. bk. **sałån, sałan, sałun (I)** -4-
s.+ a 9/94
s.+ då ołursa da 29/28
s.+ dan 9/94
dúvün s.+ unda 29/5
sałun (I) : bk. **sałon** -2-
s.+ da da 19/33
s.+ da 19/33
sałun (II) : Salun. Orakla biçilmiş ekinleri veya sapları çiğnemeye, sıkıştırmaya yarayan tahtadan yapılmış bir alet. ZTS salon; biçilen ekini harman yerine taşımakta kullanılan araba. -3-
s.+ naŋ 45/37
s. 45/37, 55/137
sałur : Salur. 1. Karaman'da bir köy. (yer adı). 2. Oğuz Türklerinin bir boyu. -3-
s.+ dan 8/18
yiğit s.+ uŋ 35/4
ġaraman s. 30/6
saman : Saman. -42-
s.+ a da 13/10
s. çektiiŋ 34/10
s.+ ı 2/121, 23/141, 25/129, 25/130, 42/47
s.+ ımızı 13/35, 23/135

s.+ ınan 18/59, 2/119
s.+ ını da 23/174
s.+ ını 23/144, 39/40, 42/48, 5/33, 55/139
s. maḳínesi 13/36
s.+ nan 2/119, 38/54
s.+ narı 45/42
s. 1/113, 1/28, 13/16, 13/34, 2/101, 2/105, 2/99, 23/134, 23/150, 23/98, 25/123, 26/32, 30/22, 44/65, 49/54, 49/74, 5/33, 55/141, 55/143, 55/146, 55/147

samannıḳ : Samanlık. -1-
s.+ ta 34/4

samırsa:**nan** : Sarımsakla. (< sarımsak+la) bk. **samırsaḳ** -1-
s. 2/80

samırsağłan : Sarımsakla. (< sarımsak+la) bk. **samırsaḳ** -1-
s. 28/81

samırsaḳ : Sarımsak. bk. **sarımsaḳ** -5-
s.+ łı yoğurtunan 13/89
s.+ łı 13/80
s. 2/80, 28/81, 28/82

san - : Sanmak. -2-
s.- dım 16/31, 3/142

sanat : Sanat, zanaat. -1-
s. 48/25

sancı : Sancı. -2-
s. durdu 34/30
s. 32/196

sandelle : Sandalye. -4-
s.+ lere 13/114
s.+ ye 13/121
s. 13/109

sandıḲ : Sandık. -1-
s. 7/14

sanḳí : *zarf* Sanki. -2-
s. 49/33, 53/175

sanḳı : *zarf* Sanki. -1-
s. 32/109

sanki : *zarf* Sanki. -1-
s. 32/117

santım : Santim; santimetre. (ölçü birimi) -2-
on s. 28/34, 32/162

saŋa : Teklik ikinci kişi zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi. bk. **saa, saã, sáa, sáã, sa̋ã, sãa, sã:, seá, sáŋa** -40-
s. da 1̄1/117, 21/71, 25/54, 32/39
s. 1/71, 11/205, 12/67, 13/78, 14/30, 14/57, 14/95, 17/106, 2/82, 21/59, 25/233, 25/238, 28/85, 3/132, 3/159, 32/158, 32/186, 36/22, 37/44, 37/46, 42/64, 42/73, 42/74, 46/86, 50/137, 55/133, 7/120, 7/143, 7/159, 7/175, 7/179, 7/198, 7/72, 7/93, 9/74

sáŋa : bk. **saŋa** -6-
s. 20/58, 20/59, 3/143, 30/39, 32/103, 32/106

sap : Sap. 1. Başağıyla birlikte ekin; samana esas olan kısım. 2. Ekin biçildikten sonra, başaktan ayrımış kökler. 3. Bitkinin dal, yaprak, çiçek vb. bölümlerini taşıyan, ağaçlarda odunlaşarak gövde durumunu alan bölüm. 4. Bir aracı tutmaya yarayan bölüm. -26-
s.+ a 45/37, 55/136
s. çekellerdi 29/85, 29/86
s. çekerdik 15/9, 23/172, 7/38
s. ġarıştırır 25/125
s.+ ı 2/112, 2/25, 2/91, 2/98, 45/41, 17/71
s.+ ını çekerdik 25/113
s.+ łarıŋ 20/39
s. sürülen 49/35
s. 2/21, 2/22, 2/85, 2/95, 2/96, 23/133, 25/126, 45/37

sapłı : Saplı, sap olan. -1-
altın s. 7/57

sapri : Sabri. (kişi adı) -1-
s. aḳyıł 6/2

sar - : Sarmak. -14-
s.- ałłar 12/72
s.- ałłardı 14/128, 25/84, 29/88
yapraḳ s.- aŋ 13/75, 13/76
s.- dıḳ 34/25
s.- ıłłardı 40/27
s.- madı 3/41
s.- mayınca 3/105

s.- mış 1/51, 26/103
s. 3/79

sarar - : Sararmak. -2-
s.- mış sołmuş 3/151
s.- mış 25/203

saray : Saray. -1-
çirḳaf s.+ ındayım 7/113

sarayönü : Sarayönü. (yer adı) -2-
s.+ ne 48/30
s. 48/30

sarı (I): Sarı. (renk adı) -11-
s. davşannar 16/56
s. çiçekli 13/69
s. filig 12/39
s. gelin 11/216, 11/220
s. paḳır 16/45
s. savran 7/24
s. 12/40, 29/91, 38/53, 53/165

sarı (II) : Kola. Rengi sarı olan kola içeceği. -1-
s.+ łar 11/167

sarı (III) : Altın. -1-
s. 25/154

sarıgeçili : Sarıkeçili. Anadolu'da yaşayan bir Yörük oymağı. -1-
s. yörüklerdeniz 30/8

sarıḳ : Sarık. -2-
o s.+ ı 23/23
s. 23/23

sarıḳaya : Sarıkaya. (kişi soyadı) -1-
cuma: s. 17/2

sarıł - : Sarılmak. -2-
yapraḳ s.- ırdı 14/32
s.- ırdıḴ 51/17

sarımsa:ğ̊nan : Sarımsakla. (< sarımsak+la) bk. **sarımsaḳ** -1-
s. 24/44

sarımsa:nı : Sarımsağını. (< sarımsak+ı+n+ı) bk. **sarımsaḳ** -1-
s. 9/62

sarımsaḳ : Sarımsak. bk. **samırsaḳ** -1-
s. 27/11

sarımsaḳłı : Sarımsaklı, içinde sarımsak bulunan. -2-
s. ayranı 7/39
s. yo͡vurt 39/69

sarḳın - : Sarkınmak; sarkmak. -1-
s.- ıyołłar 45/66

sarma : Sarma. (yemek adı) -2-
yapraḳ s.+ sı 11/3
yapraḳ s.+ sını 11/5

sat - : Satmak. -24-
s.- acaḳ 14/104
s.- ałłar 15/59
s.- ałłardı 28/31
s.- an 2/114
s.- aŋ 13/30, 13/61
s.- ardı 16/61, 38/52
s.- ardıŋ 40/23
s.- arız 15/33
s.- armış 37/41
s.- ıyı 53/206
s.- ıyırız 53/207
s.- íyirik 55/130
s.- mıya 53/101, 53/104
s.- tı 53/208
s.- tıḳ 25/50, 46/22
s.- tıłar 31/62, 53/202

saten : bk. **za:ten** -1-
s. 53/160

satıcı : Satıcı, alıcıya bir şey satan kimse. -1-
s. 39/38

satıł - : Satılmak, satma işi yapılmak. -9-
s.- a satıła 1/75
satıła s.- a 1/75
s.- dı 12/57, 53/209
s.- dıını 12/49, 12/50
s.- ırd͡ı 16/60, 18/27
s.- madıḳ 17/65

satın ał - : Satın almak. bk. **satın getir-** -8-
s.- ırdıḳ 16/42
s.- ıyırız 50/146
s.- ıyi 50/151
s.- ıyor 15/26
s.- mazdırsıŋız 50/145
s. 39/80, 39/81

satın getir - : Satın getirmek. Satın alıp getirmek, satın almak. bk. **satın ał-** -1-
s.- irdi 24/49

satır : Satır. Et kesmeye, kemik kırmaya yarayan ağır ve enli bir bıçak türü. -3-
s.+ ı 1/68
s. 1/67, 45/76

satış : Satış, satma işi. -1-
s. 17/18

sav - : Savma, birini yanından uzaklaştırmak. -2-
s.- dıḳ 7/120
s.- mış 7/168

såv̇ : bk. **sağ (I)** -3-
s.+ a 53/127
s.+ łu sołłu 53/120
s. 53/127

savaş : Savaş. -4-
s. aşdım 7/145
s.+ ında 26/74
s.+ ıŋ 46/11
iç s. 26/55

savı˚r - : bk. **sav̇ur -** -1-
s.- dı 1/110

savır - : bk. **sav̇ur -** -3-
s.- amadı 1/110
s.- ıłłar 53/131
s.- sın 1/110

savırġannıḳ : Savurganlık, tutumsuzluk. -1-
s. 7/153

savışdır - : Savuşturmak. -1-
s.- dıłar 52/127

sav̇ ‿ oł - : Sağ olmak. -3-
s.- sun 28/103
s. 7/196, 25/200

savran: Savran, altına benzeyen şey. -1-
sarı s. 7/24

sav̇un : Sabun. bk. **sabın** -1-
s. 45/54

sav̇unma -1-
s.+ yı 26/121

sav̇ur - : Savurmak. bk. **savı˚r-, savır-** -4-
s.- acaŋ 2/109
s.- un 55/143
s.- urduḳ 2/111
s.- uz 2/104

sav̇ur : Sahur. bk. **sahur** -1-
s.+ a 11/141

sav̇urmałı : Savurmalı, buğdayı başaktan ve sapından ayırmaya yarayan bir tarım aleti. -2-
s.+ ynan 55/139
s. 55/140

sav̇uruvur - : Savuruvermek. -1-
s.- amaŋ 14/145

say – (I) : Saymak. Sayıları arka arkaya söylemek. -3-
s.- ałlar 20/17
s.- ałłar 29/36
s.- ıyołłar 33/42

say – (II) : Arka arkaya söylemek, sıralamak. -5-
s.- ar 25/196
s.- arım 30/41
s.- ayın 26/70
ma:ni s.- ıyołłar 7/111
s. 25/212

say – (III) : Yerine koymak, addetmek. -1-
s.- ałłar 15/41

say – (IV) : Bir şeyin kaç tane olduğunu anlamak için bunları birer birer elden veya gözden geçirmek, sayısını bulmak. -1-
s.- ardıḳ 25/189

say – (V) : Önemsemek. -1-
s.- madım 7/66

sayat : Seyahat. -1-
garabã:r s.+ innen 52/131

saydır - : Saydırmak. Sayma işini yaptırmak, sayısını buldurmak. -4-
s.- ıłlar 20/18
s.- ıłłar 19/62, 20/17

sayġı : Saygı. -16-
s.+ dan 3/203
s.+ łar sunuyom 4/40
s.+ łar 47/24, 9/2
s.+ m mar 30/44
s.+ ŋı 3/207
s. sevgi de 22/21
s. sevgi 22/20
s. 22/26, 3/202, 3/54, 47/29, 5/55, 9/3

sayġıłı : Saygılı, saygısı olan, saygı gösteren. -2-
s.+ ydı 47/36
s. 3/202
sayġısız : Saygısız, saygısı olmayan, saygı göstermeyen. -1-
s. 3/9
sayġısızlıḳ : Saygısızlık, saygısız olma durumu. -1-
s. 47/26
sayı yap- : Sayı yapmak, amaçlanan sayma işini gerçekleştirmek. -1-
s. y.- aŋ 51/72
sayıḳła - : Sayıklamak. -1-
s.- rımış 51/103
sayma : Sayma, saymak işi. -1-
s. 15/41
saz (I) : Saz. 1. Genellikle su kıyılarında, bataklık yerlerde yetişen ince, açık sarı renkli kamış, hasır otu, kiliz, kofa. 2. Sazlık. bk. **sa**:**z** -3-
s.+ da 40/84
s.+ dan 1/46
s. 1/93
saz (II) : Saz. Türk halk müziğinde kullanılan, gövdesi ağaçtan oyularak yapılmış, telli, uzun saplı çalgı, bağlama. -3-
s.+ ı 3/120
bu s.+ ım 3/150
o s. 7/43
sazan : Sazan. (balık) bk. **sa**:**zan** -1-
s. bałıḳı 32/31
sazłıbınar : Sazlıpınar. (yer adı) -1-
s. k̲óyü 53/14
sazlıbıŋar : Sazlıpınar. (yer adı) -1-
s. 36/33
sazłıḳ : Sazlık. **sa**:**złıḳ** -3-
s.+ łarıŋ 36/37
s.+ ta 36/37
bu s.+ tan 50/127
sazłıpınar : Sazlıpınar. (yer adı) -10-
s.+ ın 49/19
s. k̲óyünden 52/126
s.+ łıyım 50/65
s. 43/28, 48/36, 49/4, 50/54, 50/64
bu s. 37/34
sazłıpı̊nar : Sazlıpınar. (yer adı) -2-
s. 49/14, 50/127
sazzıbı̊ŋar : Sazlıpınar. (yer adı) -1-
şu s. k̲óyünüŋ 53/12
seá : bk. **saŋa** -1-
bis s. 39/4
sebep : Sebep, neden. -3-
o s.+ ten 12/58
s. 1/8, 6/25
secca:**de** : Seccade, namazlağı. bk. **seççа**:**de** -1-
s. doḳurdu 14/22
sedeyavı : Sadeyağı, sadeyağ. bk. **sa**:**deyağı** -1-
s. y. 53/134
sedir : Sedir. Arkalıksız, üstü minderli ve yastıklı olabilen, oturmaya veya yatmaya yarayan ev eşyası, divan. -2-
s.+ de 12/23
s.+ lerde ġułłanılan 12/21
se:**ğsen** : bk. **seksen** -2-
s. 12/24, 7/59
se:**ğ̊sen** : bk. **seksen** -3-
s. iki 23/75
s. 23/2, 23/76
se:**sen** : bk. **seksen** -1-
s. 53/32
se:**slen -** : Seslenmek. -1-
hiZ s.- mez 14/87
seç - : Seçmek. bk. **seş-** -9-
s.- eceŋ 32/126
s.- en 26/119
s.- erdiK içinden 51/88
s.- erdik 51/89
s.- iyołłar 26/115
s.- mediŋ gi 3/94
s.- mişşiz 26/113
s.- tiler 26/107
seççа:**de** : Seccade, namazlağı. bk. **secca**:**de** -5-
namaz s.+ si 23/7
s. 13/32, 13/95, 23/7
seçil - : Seçilmeki seçme işine konu olmak. -2-
s.- dik 26/126

s.- emeyecen 26/117
seçim : Seçim. -4-
s.+ i 51/50
s.+ inde 51/50
s. yaparłar 26/29
s. 30/34
seer : bk. **sefer (I)** -1-
bu s. 33/59
sefa : Sefa. bk. **sefa**: -1-
zevke s.+ ya 27/48
sefa: : Sefa. bk. **sefa** -2-
hos s. 3/163, 3/167
sefer (I) : Sefer, kez, defa, kere. -10-
s. 2/101, 26/110, 26/111, 35/18, 35/19, 40/46, 9/93
bu s. 1/94, 51/102, 51/103
sefer (II) : Sefer, yolculuk. -1-
istanbuł s.+ im mar 40/46
segiz : bk. **sekiz** -10-
s. ay 17/77
s.+ de 27/57, 39/62, 40/9
s. 1/10, 15/70, 22/7, 32/23, 33/55, 40/80
seğsen : bk. **seksen** -2-
s. 25/13, 7/59
sehpa : Sehpa. -1-
s. üzerine 12/69
sekeleme : bk. **sekeleme daş** -1-
s. 40/37
sekeleme daş : Sekeleme taş. Taş ile oynanan bir çocuk oyunu. bk. **sekeleme** -3-
s. daş oynałłardı 40/37
s. daşı 55/83
s. daş 55/82
seḵís : bk. **sekiz** -2-
s. sıra 30/31
otus s. 25/10
seḵíz : bk. **sekiz** -14-
s.+ de 26/5, 51/48, 52/31
otus s.+ den soŋra 26/118
s. zúz 27/17
s. züz 27/16
s. 11/4, 43/46, 43/9, 51/25, 51/49
otus s. 26/116
seḵízinci : Sekizinci. Sekiz sayısının sıra sıfatı, sırada yedinciden sonra gelen. -1-
s. 51/2
sekiz : Sekiz, yediden sonra gelen sayının adı. bk. **segiz, seḵís, seḵíz, seKiz** -24-
s.+ de 37/2, 53/62
s.+ in 53/26
s.+ lerde 26/12, 43/40
s. on 25/91
s. 10/2, 10/5, 11/5, 14/32, 15/50, 22/24, 25/137, 26/124, 27/97, 30/24, 31/47, 38/62, 43/46, 43/52, 5/37, 53/207, 53/30, 7/81
seKiz : bk. **sekiz** -1-
s. 12/38
seḵmen : Sekmen. Oturmak için evlerin önüne taş ve çamurdan yapılan set; seki. -4-
s.+ de 44/58
s.+ ime 52/114
s.+ imi 52/14
s.+ ine 52/115
seKsan : bk. **seksen** -1-
s. 39/61
seksen : Seksen, yetmiş dokuzdan sonra gelen sayının adı. bk. **se:ğsen, se:ğsen, se:sen, seğsen, seKsan, seḵsen, sėksen** -14-
yúzde s.+ i 39/19
yüzde s.+ i 39/94
s.+ ni 32/33
s. 1/100, 10/5, 3/2, 31/4, 31/58, 39/106, 39/62, 41/16, 49/106, 53/27, 7/6
seḵsen : bk. **seksen** -3-
s.+ de 52/32
s. 50/126
sėksen : bk. **seksen** -2-
s. 53/27
yüs s. 53/7
seła:malüküm : Bir esenleme sözü. -1-
s. 7/3
seła:nik : Selanik. (yer adı) -2-
s.+ á 48/13
s.+ te de 48/13

seła:**nikli** : Selanik'ten olan kimse. -1-
s.+ yim 21/63
sełahattin : Selahattin. (kişi adı) -2-
s. 1/2, 1/3
sełam : Selam, esenleme. -5-
s. çaḳdıḳ 26/119
s.+ ı virdik 26/121
s. söyleŋ 3/83
s. virmeyen 7/93
s. 3/59
sełavat : Salavat. Hz. Muhammed'e saygı bildirmek için okunan dua. -4-
s. çekiyirim 44/37
s. getirdi 44/35
s. getiriyidi 44/33
s.+ ı 44/37
selçuḳlu : Selçuklu; Anadolu Selçuklu Devleti. bk. **selçuḳlułar** -5-
s.+ dan 26/20
s.+ dan ġałma 26/10
s.+ łar 6/15
s. 26/21, 50/70
selçuḳłułar : bk. **selçuḳlu** -1-
s. 48/7
sele : Sele, sepet. -1-
s.+ si 7/133
selim : [Yavuz Sultan] Selim, Osmanlı padişahlarından I. Selim. öl. 1520 -6-
sułtan s.+ iŋ 13/105, 10/8, 8/25
bu yavȋz s. ḳúlli˚yesini 10/11
sułtan s. 2/4, 5/10
selimiye : Selimiye. (yer adı) -1-
s. mahallesinden 1/2
semerġant : Semerkand. (yer adı) -2-
s. 35/8, 42/3
sen : Sen. (teklik ikinci kişi zamiri) bk. **sėn, seŋ** -198-
s.+ de 1/63
s.+ den 25/213
s. de 1/26, 2/122, 23/79, 29/119, 29/136, 3/19, 30/47, 45/67, 5/57
s.+ i 16/32, 26/96, 3/101, 3/136, 3/196, 3/203, 3/30, 3/41, 3/98, 31/55, 46/31, 50/112, 52/108, 52/109, 52/124, 55/38, 7/127, 7/128, 7/93, 1/51, 11/119, 28/49
s.+ i˚ŋ 25/2
s.+ in gibi 20/55
s.+ in 20/13, 50/32, 52/110
s.+ innen 3/194
s.+ iŋ gíbi 21/10
s.+ iŋ gibi 21/16
s.+ iŋ 1/72, 1/73, 1/74, 11/137, 11/210, 11/98, 13/101, 13/133, 15/48, 15/49, 2/120, 2/74, 2/81, 2/84, 21/23, 21/58, 25/207, 26/119, 27/113, 28/14, 3/164, 3/187, 3/202, 30/33, 30/55, 32/117, 38/40, 39/49, 39/77, 46/102, 46/71, 46/86, 47/25, 47/26, 48/10, 48/68, 49/14, 50/133, 50/179, 32/205, 46/28, 50/80, 52/109
o s.+ iŋ 7/85
s.+ nen 7/174
s. 1/66, 1/67, 1/71, 10/28, 11/205, 11/27, 11/96, 14/115, 14/153, 14/57, 15/47, 15/68, 16/31, 16/82, 2/146, 2/152, 2/22, 2/68, 2/86, 21/60, 21/62, 23/202, 23/41, 24/81, 25/163, 25/227, 25/54, 25/86, 25/92, 27/113, 27/46, 27/68, 28/48, 29/52, 3/12, 3/198, 3/202, 3/217, 3/31, 3/43, 3/46, 30/41, 31/3, 32/158, 32/205, 32/206, 32/70, 32/77, 32/80, 34/16, 34/20, 35/3, 36/41, 36/6, 36/8, 36/9, 39/2, 39/3, 40/14, 40/44, 40/45, 40/78, 41/13, 41/19, 41/21, 42/52, 42/53, 42/55, 45/67, 46/1, 46/67, 46/90, 47/24, 47/26, 47/27, 48/10, 49/1, 49/76, 49/77, 5/56, 50/156, 50/16, 50/179, 50/185, 50/45, 50/51, 50/55, 50/62, 52/107, 55/132, 55/57, 55/83, 55/88, 6/32, 7/2, 7/65, 8/117, 8/132, 8/17, 8/23, 8/46, 8/9
sėn : bk. **sen** -2-
s. 25/234, 7/81
sene : Sene, yıl. -87-
s.+ de 23/155, 25/121, 28/20, 37/55, 39/73, 53/82
doḳus s.+ de 37/39

s. de 3/145
s.+ dir de 53/149
s.+ dir 27/91, 4/9, 53/144, 7/68
s.+ ler 48/84
s.+ lik 30/7, 38/5, 38/6, 39/116
ġuraḳlık s.+ si 53/193
s.+ sinde 42/2, 51/4
s.+ sini 25/14
şu bėş altı s.+ ye nadan 25/76
s.+ ye 1/10, 53/82, 55/8
s. 1/107, 1/108, 1/110, 12/24, 12/3, 16/21, 17/124, 17/22, 23/123, 23/156, 23/162, 23/181, 23/182, 23/193, 25/133, 27/34, 27/91, 3/144, 32/30, 37/24, 37/40, 38/43, 39/24, 39/42, 39/9, 40/3, 40/80, 46/15, 49/36, 49/37, 5/2, 52/102, 52/31, 53/18, 53/27, 53/28, 53/29, 53/30, 53/82, 6/19, 7/69, 8/141, 8/80
bu s. 27/11, 53/202
doḳus s. 37/40
geçen s. 32/107, 41/11, 41/12, 48/9
ġuraḳ s. 48/84
ikü:s s. 39/9
otus s. 3/4, 38/43, 41/6
yi:rm otus s. 38/44
yüs s. 53/7

senem : Senem/Sanem. (kişi adı) -5-
s. gelin 3/128
şah s.+ i 3/118, 3/119
şah s.+ iŋ 3/118
şah s. 3/119

senid : Senit, hamur tahtası. -1-
s. oḳła: 14/100

seniki : Seninki. -2-
s. 22/7, 27/68

senikini : Seninkini. -1-
s. 27/69

seŋ : bk. **sen** -1-
s. 7/200

sepele - : Sepelemek; serpmek. -1-
s.- yoruz 33/43

sepse : bk. **zepze** -1-
s. 28/71

ser - : Sermek. -10-
s.- dik 25/51
s.- ece:miz 12/20
s.- eller 23/99
s.- ellerdi 34/6
s.- en 20/57
s.- eŋ 17/74
s.- erdik 16/98
s.- eriz 13/145
s.- irdik 51/89

serbeZ : Serbest. -1-
s. oynayołłar 25/184

serçe : Serçe. -1-
s. 28/95

sėrgí : bk. **sergi** -1-
s. 52/10

sergi : Sergi. bk. **sėrgí, sėrgi** -7-
s.+ miz 12/20
ałt s.+ si 9/20
ėv s.+ si 12/50
s.+ ye 9/11
s. 12/20, 17/74

sėrgi : bk. **sergi** -1-
s. 52/3

sergile : Sergile. Boya yapımında kullanılan bir ot. -1-
s. 13/46

seril - : Serilmek, serme işi yapılmak. -9-
s.- ėce: 12/78
s.- ene 25/144
s.- ir 12/34, 12/35, 2/96, 2/97, 9/91
s.- mez 12/34

serili : Serili, serilmiş. -3-
s. durur 12/74
s. ġałır 12/74
s. 48/46

serin : Serin, hafif ve hoşa giden soğuk. bk. **sėrin** -2-
s. 53/151
o s. 53/152

sėrin : bk. **serin** -1-
s. 49/66

serne - (I) : Sernemek; serinlemek, serin olmak. -3-
s.- dikten kiri 23/128
s.- yince 23/131, 23/139

serne - (II) : Zamanı aşmak, geride bırakmak. -1-

s.- dikçe 26/17
serneyincá:**dar** : Serinleyinceye kadar. bk. **serne- (I)** -1-
s. 23/128
serniyecek : Serinleyecek/serneyecek. (< sernle-y-ecek) bk. **serne (I)** -1-
s. 11/164
serpme : Serpme, eti kıyma yapan bir alet. -2-
s.+ den 39/67
s. 39/67
servis : Servis, sofra hizmeti. -1-
s. 13/107
servis yap- : Servis yapmak, sofrada hizmet etmek, yemeği dağıtmak. -2-
s. y.- ałlar 19/50
s. y.- ıyoŋ 33/33
ses : Ses. -8-
s.+ i 11/132, 25/182, 39/46, 41/23, 49/140
s. 3/217, 32/160, 39/47
seş - : bk. **seç-** -1-
s.- dim 3/98
sev - : Sevmek. -24-
s.- diim yoḳ 3/199
s.- diim 11/14
s.- diine 12/63
s.- dikleri 19/62
s.- er 3/203
s.- erim 50/162
çoḳ s.- erin 16/80
s.- eriz 11/62, 32/18
çoḳ s.- iyom 3/196
s.- iyorsaŋ 7/185, 7/186
s.- iyorsaŋız 7/88
s.- iyorum 12/54
s.- mediler 32/47
his s.- mem de 11/198
s.- mem 16/10, 7/89
s.- meyiz 17/78
s.- mez 7/96
s.- mezdi 16/97
s.- miş 3/65
hiç s.- miyom 3/196
s.- miyoŋ 3/196

sev ġalesi : Sev Kalesi. Karacadağ üzerinde bulunan tarih î bir kale. -1-
s. ġ. 21/56
sever : bk. **sefer (I)** -1-
iki s. 11/192
sevgi : Sevgi. -4-
sayġı s. de 22/21
s. 5/55, 9/3
sayġı s. 22/21
sevin - : Sevinmek. -5-
s.- en 11/149
s.- irdig onnara 32/160
s.- irdik 11/147, 16/62
iyi s.- iriz 23/165
seviye : Seviye, düzey. -1-
üst s.+ de 4/17
seyar : Seyyar. -1-
s. łambayı 2/47
sėyer : Seyyar. -2-
s. łamba 2/45
s. 2/44
seyip : Seyip. DS; başıboş. -3-
s. seyitirdik 23/125
o s.+ te 23/126
s. 23/128
seyip seyit - : Seyip seyitmek. Başıboş bırakmak. -1-
s. s.- irdik 23/125
seyit : Seyit. (kişi adı) -1-
hacı s. 51/50
sıca:**ḳ** : bk. **sıcaḳ** -1-
s.+ ana 32/21
sıcaında : Sıcağında. (< sıcak+ı+n+da) bk. **sıcaḳ** -1-
öyleniŋ s. 49/61
sıcaḳ : Sıcak. bk. **ıççaḳ, ısıcaḳ, sıca**:**ḳ** -10-
s.+ daḫı:bi 25/114
s. dutması uçun 12/35
s.+ ı 50/87
s. sıcaḳ 55/69
s. 12/35, 46/50, 46/89, 8/82,46/86
sıcaḳ s. 55/69
sıfır : Sıfır. Kendi başına değeri olmayan, ondalık sayı sisteminde sağına geldiği rakamı on kere

büyüten işaret (0). 2. Etki etmeyen, etkilemez. -2-
s. 3/30, 8/82

sıfırła - : Sıfırlamak, çok zarar vermek, mahvetmek. -1-
s.- dı: 48/84

sıġara : Sigara. bk. **siġara** -2-
s. da 8/23
s. 3/55

sığın - : Sığınmak. -3-
s.- aca:mız 41/30
s.- amaḳ 41/31
s.- ır 41/30

sığır : Sığır. -9-
s. da 23/125, 42/20
s.+ łara 17/34
s. 23/125, 25/26, 40/23, 42/19, 42/20, 15/2

sığırcıḳ : Sığırcık. (kuş adı) -1-
s. 28/95

sığırcılı: : Sığırcılığı. (< sığırcılık+ı) sığırcılık -1-
süt s. 4/17

sığırt - : Seğirtmek. bk. **siğirt-** -2-
s. 8/105

sıhat : Sıhhat. bk. **sıvat** -4-
s.+ ı 46/104, 46/105
s.+ ım da 49/127
s.+ ın 50/108

sıhiye : Sıhhiye. -1-
s.+ ymişimiş 32/192

sıḳ : Sık, aralıkları az. -1-
s. 2/108

sıḳ - : Sıkmak. -3-
s.- acaḳ 31/32
sıḳma s.- ałlar 29/133
sıḳma s.- ar 29/74

sıḳı : Sıkı. -2-
s.+ ya da 39/20
s.+ ysa 2/90

sıḳıł - : Sıkılmak. -2-
s.- ıncı 14/140
s.- ırsa 27/139

sıḳıntı : Sıkıntı. -5-
s.+ łar 47/5
s.+ łarı 4/22
s.+ sı 4/32
s. 13/11, 50/182

sıḳıştırıvır - : Sıkıştırıvermek. -1-
s.- ma 4/40

sıḳıştırmaḳ : Sıkıştırmak. -1-
s. için 17/72

sıḳma : Sıkma. Yufka ekmeğin içine peynir, soğan, patates vb. katıldıktan sonra silindir biçiminde sıkılarak yuvarlanmasıyla yapılan bir yiyecek. -3-
s. sıḳałlar 29/132
s. sıḳar 29/74
s. 25/41

sıła : Sıla. (kişi adı) -1-
s. cicinin̆ 25/2

sı̊na : Suna. (kişi adı) -1-
s. hatın 3/106

sındı : Sındı. -8-
s. 25/96, 45/78, 45/79, 45/80, 45/81

sınıf : Sınıf. -6-
s.+ ı da 26/122
s.+ ı 31/34, 55/133
üçüncü s.+ ta 25/16
s.+ tan 50/48
beşinci s. 50/47

sınır : Sınır. -1-
s.+ ımız 26/26

sır : Sır. 1. Varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen, gizli kalan, gizli tutulan şey. 2. Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem. -2-
s.+ ım 3/132
s.+ ında 23/196

sıra (I) : Sıra. -8-
s.+ sı 52/69
s. yastı: 23/5
s. yastıḳları 49/117
s. yastıḳlar 9/21
s. yastıḳ 33/5
s. 13/76, 30/32
seḳís s. 30/31

sıra (II) : "Fiil + -{DXK} + sıra" yapısı ile zarf oluşturan bir söz.
dóktük s. 2/119

a:nattıḳ s. 2/153
çekildik s. 3/221
yörüdük s. 21/49
gittik s. 22/4
didik s. 23/61
didik s. 24/81

sıralan - : Sıralanmak. -2-
s.- ırdıḳ 40/33, 42/74

sırçalı : Sırçalı. (yer adı) -2-
s. ḳóyünden 21/6
s. ḳóyü 21/7

sırçalıḫ : Sırçalı. (yer adı) -1-
s. ḳóyü 27/41

sırlı : Sırlı, sırrı olan; gizemli. -1-
s.+ yımış 23/197

sırmalı : Sırmalı, sırma ile işlenmiş veya süslenmiş. -1-
s. 14/58

sırt : Sırt. -4-
s.+ a 12/36
s.+ ımızı 49/116
s.+ ına 29/45
s.+ ında 6/33

sıvat : Sıhhat. bk. **sıhat** -2-
s.+ ım 53/149, 53/153

sıyırtma : Sıyırtma. DS; Kenger dikeni sakının iç bölümü. -1-
s. 9/98

sıyḳır - : Sıykırmak. DS; sıvı dolu kabı sonuna dek dökmek. -2-
s.- ı gelirdik 23/161
su s.- ır 23/161

sız - : Sızmak, kumaştaki boya akarak diğer kumaşlara bulaşmak. -1-
s.- madı mı 12/47

síz : bk. **siz** -1-
s.+ e de 16/103

sızıla - : Sızlamak, hafifçe ağrımak. -1-
s.- yi 55/103

sidik : Sidik. -3-
s. 1/33, 2/36

sidiklik : Sidiklik, koyunların işediği yer. -1-
s. 1/33

si:msiyah : bk. **simsiyah** -1-
s. 44/27

siftah : Siftah, ilk önce. -1-
s. 51/28

siġara : Sigara. bk. **ca:ra, ca:re, sıġara, Ziġara** -2-
s. içemezdik 47/30
s. yaḳíyi 47/33

siġorta : Sigorta, devlet hastanesi. -1-
s. 30/37

siğilli : Siğilli, bir çeşit koyun çanı. -3-
s. çan 17/62
s. 17/60, 17/62

siğirdivir - : Seğirtivermek, hızlıca seğirtmek. -1-
s.- i 16/89

siğirt- : Seğirtmek. bk. **sığırt-** -1-
s. 4/38

sik : Sik, erkeklik organı. -3-
s.+ ini 8/126
şu s.+ iŋ 8/125
s.+ li 11/204

sik - : Sikmek. (küfür sözü) -2-
s.- iyim 28/13, 28/15

siktir - : Siktirmek, defolup gitmek. (küfür sözü) -1-
s. 39/31

sil - : Silmek. -4-
s.- dim 3/165
s.- irdim 51/7
s. 8/57

siłah : Silah. -3-
s.+ ı 23/51
s.+ łar 38/18
s. 48/64

siłah at- : Silah atmak, silahtan mermileri boşaltmak. -5-
s. a.- ałłardı 15/75, 15/76, 42/80
s. a.- tığı 38/15

siłah atma : Silah atma, silah atmak işi. -2-
s. a. 48/64, 48/64

siłaşlıḳ : Silajlık, silaj yapımı için ekilmiş olan. -1-
s. 5/17

silgi : Silgi. -1-
s.+ yi 52/76

silingin : Silingin. Yok olmuş, silinmiş. -1-
s. 25/234

silk - : Silkmek. -1-
s.- er 23/91
simlí:**bi** : Simli gibi. -1-
s. 14/64
simsiyah : Simsiyah, kapkara. bk. **si**:**msiyah** -1-
s. 44/30
sinan : Sinan. (kişi adı) -1-
s.+ ıŋ 11/109
sinek : Sinek. -5-
s.+ ten 36/38, 42/4
s. 11/41, 14/115, 14/118
sinir : Sinir, stres; ruhsal gerilim. -1-
s.+ i 50/87
siŋirlen - : Sinirlenmek, öfkelenmek. -1-
s.- irsen 14/143
sirken : Sirken, yabani ıspanak. (bitki adı) -1-
s. 23/108
sis : Sis. -1-
s. 52/11
sistem : Sistem, düzenek. -1-
sułama s.+ i 49/103
siti˘resli : Stresli, stresi olan. -1-
s. 50/88
sivil : Sivil. -2-
s.+ i 51/73
s. 26/104
sivri : Sivri. -2-
şu s. sivri 21/20
şu sivri s. 21/20
siy - : Siymek. DS; işemek. -2-
s.- di 32/96
k̲óşeye s.- di 32/95
siya:**dı** : Sayahtı. (< siyah i-di) bk. **siyah** -1-
s. 32/45
siya:**h** : bk. **siyah** -1-
s.+ ıdı 32/45
siyah : Siyah, kara. bk. **siya**:**h, siyaḫ**, **siyáh** -5-
s. filig 12/40
o s. suratına 44/29
s. 12/40, 14/65, 39/43
siyaḫ : bk. **siyah** -1-
s. 25/146
siyáh : bk. **siyah** -1-
s. 1/9
siyat : bk. **sahat** -1-
s. 55/111
siyer : Seyyar. -1-
s. łamba 2/43
siyid : Seyit. (kişi adı) -1-
s. emmi 23/163
siyrek : Seyrek. -3-
s. 1/108, 14/25, 16/91
siyrit - : Seyretmek. -1-
s.- erin 16/77
siz : Siz. (çokluk ikinci kişi zamiri) bk. **síz** -39-
s. de 3/48
s.+ e 14/159, 16/104, 25/209, 30/21, 38/21
s.+ in 30/29, 50/49, 50/59
s.+ inkinner 52/104
s.+ iŋ 2/70, 32/115, 32/116, 39/47, 41/9, 46/3, 50/118, 50/135, 50/152, 50/95
o s.+ iŋ 5/60, 50/55
s. 23/170, 23/186, 25/32, 3/44, 30/36, 30/51, 31/34, 38/19, 43/50, 49/78, 50/145, 50/153, 50/4, 7/8, 7/84
soba : bk. **zopa** -7-
s. da 32/111
s.+ nıŋ 32/111, 32/112, 32/114
s. 32/219, 40/21
gúzile s. 32/114
so:**ğ̊ra** : bk. **so**:**na** -1-
s. da 1/85
sõ:**ğ̊ra** : bk. **so**:**na** -4-
s.+ dan 51/17, 51/29, 51/30
s. 51/47
só:**le -** : bk. **söyle-** -4-
s.- r 11/116
s.- yoz 8/121
s. 1/64, 3/59
so:**na** : *zarf* ve *edat* Sonra. bk. **so**:**ğ̊ra, sõ**:**ğ̊ra, so**:**nå, sõ**:**na, so**:**no, so**:**̊ra, sõ**:**ra, soğ̊ura, sona, sonna, soŋna, soŋra, soŋu, soŋura, soŋŭra, sora, sõ͡una, sõ͡ura Zo**:**ra** -149-
s. da 33/22, 39/95, 48/17, 53/131

ondan s. da 33/48
onnan s. da 19/63
s. so꞉na 14/24
so꞉nadan s.+ ya 47/11
s. 1/121, 1/4, 1/52, 1/98, 10/21, 11/19, 12/82, 13/4, 13/41, 13/45, 13/5, 13/54, 13/70, 14/44, 15/33, 15/34, 15/37, 15/38, 15/5, 15/71, 18/27, 2/100, 2/110, 2/112, 2/117, 2/12, 2/142, 2/17, 2/22, 2/28, 2/31, 2/33, 2/42, 2/46, 2/61, 2/76, 2/80, 2/81, 2/85, 2/89, 2/96, 2/98, 22/1, 22/2, 23/111, 23/112, 23/184, 23/56, 24/60, 24/73, 3/119, 3/152, 3/189, 30/4, 31/52, 31/67, 33/65, 37/14, 39/97, 42/5, 42/77, 42/78, 44/14, 44/19, 44/28, 46/27, 46/92, 47/27, 48/6, 49/94, 49/97, 5/11, 52/131, 52/16, 53/133, 53/159, 53/167, 53/169, 53/38, 6/40, 6/42, 7/156, 7/36, 7/80, 7/94
geldikten s. 15/73
ġızardıḳtan s. 42/39
ondå s. 24/61
ondan s. 14/27, 18/33, 22/2, 28/45, 31/45, 32/62, 33/11, 33/2, 33/21, 33/29, 33/30, 33/31, 33/32, 33/33, 33/4, 33/42, 33/43, 33/46, 33/47, 33/51, 42/19, 42/29, 42/30, 42/31, 42/36, 42/39, 42/40, 42/50, 42/9, 44/14, 44/2, 44/29, 44/42, 44/64, 47/5, 48/55, 48/77, 48/78, 49/26, 49/64, 49/83
ondon s. 49/57
onnar s. 42/10
so꞉na s. 14/24

so꞉nå : bk. **so꞉na** -1-
s. 53/158

sõ꞉na : bk. **so꞉na** -4-
s. da 7/201
s. 7/143, 7/179, 7/201

so꞉nadan : bk. **soŋradan** -3-
s. so꞉naya 47/11
s. 23/159, 31/32

so꞉no : bk. **so꞉na** -1-
ondon s. 32/204

so꞉ra : bk. **so꞉na** -56-
s. da 12/72, 12/76, 12/9, 9/46, 9/68
ondan s. da 32/10, 32/13, 32/44, 38/26
s.+ ḳı 40/60
s. 11/47, 12/37, 12/38, 12/39, 12/53, 12/6, 12/70, 12/71, 12/74, 12/75, 12/76, 17/78, 24/19, 32/144, 32/33, 32/44, 40/3, 50/170, 55/11, 55/137, 55/140, 55/167, 55/19, 55/7, 8/13, 9/13, 9/30, 9/49, 9/5, 9/58, 9/61, 9/62, 9/64, 9/67, 9/70
góştúkden s. 12/76
ondan s. 32/28, 32/37, 32/38, 32/46, 32/47, 34/14, 34/6, 42/46
onnan s. 19/50

sõ꞉ra : bk. **so꞉na** -16-
s.+ dan 1/9
s. da 53/63
s. 1/34, 1/72, 12/50, 12/51, 25/138, 38/17, 38/44, 38/6, 38/67
ondan s. 12/22, 28/6, 38/25, 38/38
ondån s. 38/22

sofra : Sofra. bk. **sufra** -4-
s.+ da 3/57
s.+ ŋa 50/179
yir s.+ sı 5/48
s.+ yı 32/111

soğan : bk. **so꞉van** -3-
s.+ ı 34/25
s. 34/25, 34/28

sóğdek : Söğdek. Kumaş boyamasında kullanılan bir çeşit ot. bk. **söğdek** -1-
s. 13/51

soğła : Soğla. DS; bataklıklarda, göllerde suyun çekilmesiyle alttan çıkan nemli, bitek toprak. -1-
s. 38/53

soğradan : bk. **soŋradan** -1-
s. da 25/84

soğu - : Soğumak. -4-
s.- r 9/59
o s.- yacak 2/79
s.- yu 34/9
s.- yuncu 9/59

soğuḳ : bk. **so꞉uḳ** -3-

s. 12/12, 51/96
soğuḳ : bk. **soẏuḳ** -7-
s. ałıyor 17/109
s. soğuḳ 23/168
s. 11/161, 11/164, 17/109
soğuḳ s. 23/168
soğura : bk. **so:na** -1-
s. 51/97
sohbet : Sohbet. bk. **sóhbet, sohpet** -6-
s.+ e 7/68
s. iterdik 48/42
s.+ ler 55/164
s.+ tėyim 7/68
s. yapar 47/17
s. 52/39
sóhbet : bk. **sohbet** -1-
s.+ ime 7/71
sohpet : bk. **sohbet** -6-
s.+ ler 32/124, 32/131, 32/132
o s.+ ler 32/132
s. 32/117, 32/118
soḳ - : Sokmak. -13-
s.- ałłar 23/36
s.- ałłardı 16/26
s.- ałłardın 23/35, 23/37, 23/37
cıva s.- ałłardın 23/34
s.- ar 14/120, 17/38
s.- ardıḳ 48/79
yałan s.- mayałım 38/70
s.- tuŋ mu 17/30
s.- uyoŋuz 50/169
s.- uyor 17/30
sók - : Sökmek. bk. **sóḳ-, sök-** -5-
s.- ecekler 32/108
s.- eller 28/76
s.- elleri˘di 25/71
s.- er 25/72
şafaḳ s.- tü 26/82
sóḳ - : bk. **sók -** -1-
pancar s.- úlece:se 42/29
soḳaa͡ : Sokağa. (< sokak+a) bk. **soḳaḳ** -1-
s. 30/26
soḳaḳ : Sokak. -1-
s.+ ta 36/30
sóktür - : Söktürmek, sökme işini yaptırmak. -1-
s.- ecen 42/27
soḲuł - : Sokulmak, girmek. -1-
s.- muşłar 26/14
sóḳúl - : Sökümek, sökme işine konu olmak. -1-
s.- ür 42/31
sókücü : Sökücü, sökme işini yapan alet. -1-
pancar s. 32/107
soł : Sol. Vücutta kalbin bulunduğu tarafta olan, sağ karşıtı. -6-
s.+ a 21/24, 41/27
saa s.+ a 17/37
sa͡vłu s.+ łu 53/120
s.+ una 2/46
s. 53/126
soł- : Solmak. -1-
sararmış s.- muş 3/151
sołdur - : Soldurmak, solmasını sağlamak. -1-
s.- ur 23/108
sołuḳ : Soluk. Ciğerlere hava alıp verme. -1-
s. 25/5
somun : Somun, yuvarlak ve şişkin ekmek. -1-
s. ekmek 11/188
somya : Somya. -1-
s. mumya 5/48
son : bk. **soŋ** -6-
s. ġałdısı 17/65
s. ġałdı 33/11
öylen s.+ u 27/56
s. 46/75, 53/61, 9/94
són - : Sönmek. -1-
s.- dü 8/84
sona : bk. **so:na** -5-
s. 1/106, 11/143, 14/10, 3/105
ondan s. 30/5
sonbahar : Sonbahar, güz. -1-
s. 53/94
sondaç : Sondaj. -2-
s. ġuyusu 13/27
s. 28/9
sondaş : Sondaj. -3-
s. ġuyuları 21/48
s. ta 28/9

s. v̇uruyun 28/8
sonna : bk. **so**:**na** -1-
s. 20/38
sontaş : Sondaj. -1-
s. 51/24
sonunda : *zarf* Sonunda. -1-
s. 46/76
soŋunda : *zarf* Sonunda. -1-
s. 30/52
soŋ : Son. bk. **son** -12-
s. arzusu 8/124
öylen s.+ u da 7/148
ö:ğlen s.+ u 24/73
s.+ una 30/49
s.+ unda 30/52
s. yıllarda 4/18
s. zamanda 11/44
s. zaman 17/87
s. 14/94, 21/11, 4/8
şu s. 4/11
soŋna : bk. **so**:**na** -1-
ondan s. 42/67
soŋra : bk. **so**:**na** -36-
ondan s.+ cı:ma 32/39, 32/168
s.+ dan 5/7
s. da 25/90
s. 11/18, 11/9, 16/21, 17/5, 17/55, 18/5, 25/8, 26/108, 26/114, 26/15, 26/17, 26/30, 28/71, 28/89, 3/22, 4/13, 40/34, 55/140, 7/78, 9/6
á:zzıḳ s. 25/4
geldikten s. 28/7
ġuruduḳtan s. 28/14
ondan s. 26/125, 27/20, 29/118, 42/71, 48/19
otus seḵízden s. 26/118
soŋradan : *zarf* Sonradan. bk. **so**:**nadan, soğradan, soŋuradan** -4-
s. 21/70, 26/54, 36/16, 48/88
soŋrâya : Sanraya. (< sonra+y+a) bk. **so**:**na** -1-
s. 17/77
soŋu : bk. **so**:**na** -3-
ondan s. da 21/31
s. 21/22, 21/30
soŋura : bk. **so**:**na** -3-
s. da 26/25
ondan s. 26/117
ondon s. 38/66
soŋŭra: bk. **so**:**na** -9-
s.+ dan 25/40
s. 11/53, 26/38, 27/34, 30/34
ondan s. 26/107, 26/113, 28/14
oturduḳtan s. 21/3
soŋuradan: bk. **soŋradan** -2-
s. da 26/21
s. 29/94
soPa : Sopa, değnek. -1-
s. 40/43
sor - : Sormak. -82-
s.- aca:ğın 53/138
s.- aca:ḳ 11/205
s.- aca:m 32/109
s.- aca:ŋ 40/28, 40/35
s.- aca:saŋ 41/35
s.- acağıŋ 38/34
s.- acaḴ olursaŋ 9/33
s.- acaḳ 30/21
s.- acaḴ 8/66
s.- ałım 20/1
s.- ałłardı 7/1, 7/8
soru s.- ałłardı 7/7
s.- ałłarıdı 46/15
s.- ardı 28/85
s.- ardım 14/158
s.- arĭsaŋ 25/108
s.- arız 3/41
s.- arsa 11/105
s.- arsaŋ 26/49, 3/134, 8/80
s.- ayor 21/65
s.- dułar 3/11
s.- dum 11/119, 26/95, 32/110, 7/148
s.- duŋ 38/3
s.- duun 27/113
s.- du͡una 25/1, 25/3
s.- ma͡ 4/5, 7/98, 8/23
s.- madan 48/47
s.- madım 43/50, 43/51
s.- madıŋ 55/136
s.- muş 41/26
s.- muşłar 11/93, 27/65, 44/31
sorułar s.- o:ŋ 29/118
s.- ucuŋ 40/67, 52/41

s.- ur 32/76
s.- ursaŋ 40/45
s.- uyo 8/121, 8/67
soru s.- uyo 27/130
s.- uyor 21/66, 8/49
soru s.- uyor 27/72
s.- uyosaŋ 32/4
s.- uyum 2/5, 3/175, 3/181
s. 1/79, 4/6, 11/204, 11/205, 14/153, 2/5, 25/3, 25/8, 27/114, 27/43, 30/40, 36/6, 38/34, 39/118, 40/35, 41/31, 42/24, 52/20, 53/138, 53/64, 8/80

sora : bk. **so**:**na** -1-
s. 32/34

sormaḳ : Sormak, sormak işi. -1-
s. isteyin 39/3

soru : Soru. -13-
s. da 48/68
s.+ łar soro:ŋ 29/118
s.+ łarı 4/6
s.+ ŋu 11/205
s. sorałłardı 7/7
s. soruyor 27/72
s. soruyo 27/130
s.+ su 27/113
ahret s.+ su 27/130
s. 11/205, 27/43, 53/138, 8/23

soruł - : Sorulmak, sorma işine konu olmak. -1-
s.- uyor 3/43

sorun -3-
s.+ nardan 2/5
s. 27/91, 53/108

sosyał : Sosyal, toplumsal. -1-
s. durumłar 38/31

sosyete : Sosyete. -1-
istanbuł s.+ sí: ğími 36/1

sõ͡una : bk. **so**:**na** -1-
s. 6/50

so͡uŋda : *zarf* Sonunda. -1-
s. 44/4

sõ͡ura : bk. **so**:**na** -2-
s. 25/112, 28/49

sóv̇ - : bk. **söv̇-** -1-
s.- dü 37/46

sov̇an : Soğan. bk. **soğan** -23-
s.+ ı 11/15
s.+ ını 11/15, 11/17, 13/72, 13/86, 9/62, 9/65, 9/70
s.+ ınynan 9/68
s. 11/29, 13/85, 13/91, 15/30, 15/42, 33/20, 33/21, 33/30, 42/41, 55/72, 6/18
acı s. 24/80
baş s. 13/92
yeşil s. 13/92

sóvme : Sövme, sövmek işi. -1-
s.+ yi 23/75

sov̇uğ : bk. **sov̇uḳ** -1-
s. olduu 12/14

sov̇uḳ : Soğu͡k. bk. **soğuḳ, soğuḳ, sov̇uğ** -8-
s. suyunu 29/32
s.+ tan 32/219
s.+ u 50/87
s. 11/158, 12/10, 46/88, 53/89, 53/91

sov̇utma:**ğ** : Soğutmak. -2-
s. uçun 20/39

soy - : Soymak. -7-
s.- ałłarımış 38/12, 38/15
kervan s.- ałłarımışımış 41/3
s.- annarıŋ 38/27
s.- aŋ 9/61, 9/63, 9/67

soyġuncułuḳ : Soygunculuk, soygun yapma. -1-
s. ołurmuşumuş 8/26

sóyle - : bk. **söyle-** -7-
s.- di 53/151
s.- ŋ 31/40
s.- rdik 14/167
s.- yemem 53/37
s.- yim 43/6
s.- yim 43/19
s. 50/112

soyłuer : Soyluer. (kişi soyadı) -1-
s.+ ler 22/24

sóz : bk. **söz** -1-
s.+ üm 2/128

sö:**ğdek** : Söğdek. Kumaş boyamasında kullanılan bir çeşit ot. bk. **söğdek** -1-
s. 13/53

sö:le - : bk. **söyle-** -7-
s.- llerdi 3/190
s.- medim 14/150
s.- rdi 8/95
metel s.- rdim 14/160
s.- yim 14/153
s. 3/129

sö:lüyelim : Söyleyelim. (< söyle-y-elim) bk. **söyle-** -1-
s. 8/57

sö:yle - : bk. **söyle-** -1-
s.- di 53/153

sö:yle - : bk. **söyle-** -5-
s.- dim 39/28
s.- llerdi 3/190
s.- medim 40/61
s.- rdik 14/167
s. 3/123

sö:ylen - : Söylenmek, söyleme işi yapılmak. -2-
s.- irdi 11/212
s.- meyince 25/173

söğdek : Söğdek. Kumaş boyamasında kullanılan bir çeşit ot. bk. **sóğdek, sö:ğdek** -3-
s. 13/51, 13/52, 13/69

söğün - : Söğünmek. DS; sönmek. -1-
łamba s.- ür 25/4

sök - : bk. **sók -** -1-
s.- üyołłar 27/32

söv - : Sövmek. bk. **sóv-** -7-
s.- ece:z 37/44
s.- elim 37/43
s.- erimiş 37/42
s.- müş 37/44, 37/45
s.- üyor 37/43

söyle - : Söylemek. bk. **só:le-, sóyle-, sö:le-, sö:yle-, sö:yle-** -29-
s.- di 25/179, 30/29
s.- di:miz 11/207
s.- dileridi 30/24
s.- dim 28/101
s.- llerdi 25/161
s.- llerdin de 23/56
s.- me 10/28
s.- mez 25/179
s.- miş 40/8
s.- ŋ 32/116
sełam s.- ŋ 3/83
s.- rim 18/3, 32/130
yałan s.- rim 55/92
yałan s.- rin 17/16
s.- sem 3/73, 40/61
s.- sin 25/108
s.- yácaŋ 25/163
s.- ycem 30/51
s.- yeyin de 28/52
s.- yim 43/14
s.- yüllerdi 32/93
s.- yür 40/73
s.- yorsaŋ 32/3
s. 11/207, 25/155

söyleme : Söyleme, söylemek işi. -2-
s.+ si 18/50, 40/22

söylet - : Söyletmek, söylemesine yol açmak. -1-
s.- tiler 30/23

söyleyivir - : Söyleyivermek, çabukça söylemek. -1-
s.- iyim 42/33

söyliyece:ŋiz : Söyleyeceksiniz. (< söyle-y-ecek-siniz) bk. **söyle-** -1-
metel s. 14/161

söyliyek : Söyleyelim. (< söyle-y-elim) bk. **söyle-** -1-
s. 39/4

söylüyüm : Söyleyeyim. (< söyle-y-eyim) bk. **söyle-** -3-
s. 28/54, 32/186, 53/37

söylüyüm : Söyleyeyim. (< söyle-y-eyim) bk. **söyle-** -1-
s. 45/18

söz : Söz. bk. **sóz** -14-
s. haḳı 39/105, 39/94
s. ittikleri 37/45
çoḳ iyi s.+ lere 16/79
s.+ leri 7/42
s.+ lerim 7/86
s.+ ü 7/41
s.+ üm 18/51, 53/179, 55/90
s.+ ünü dutmuş 8/126
s.+ ünü 3/139
s. 21/30, 3/144

sözenner : Sözenler. (aile adı) -1-

s.+ in 2/55

su : Su. bk. **sú, su:, suẏ, suy** -240-

s. basıncı 49/114
s. basmış 49/111
s. bastırdıḳ 28/11
s. bere: 29/73
s. bóre: 9/37
s.+ da 9/38
o s.+ da 9/62
s.+ dan 2/137, 50/128, 50/129, 6/22
s. da 28/97, 28/99
s. çekerdik 20/43, 21/43, 24/1
s. çekeriz 17/23
s. çekiyorum 21/43
s. çıḳarĭdıḳ 36/15
s. ğetiridik 24/9
s. ğuyularını 48/7
s. ğuyuları 48/7
s.+ łar 11/219, 32/13, 38/39, 38/44, 45/54, 50/129, 53/177, 7/43, 7/47, 7/53, 7/142, 8/89
s.+ łara virdim 3/166
yirałtı s.+ łarı 1/10, 1/13
s. motoru 28/10
s. moturumunan 28/12
s. sałır 11/168
s. sıyḳırır 23/161
s.+ ya ğelirdik 23/201
s.+ ya 1/94, 23/203, 28/99
ıççaḳ s.+ ya 9/69
o s.+ ya 53/174, 53/25
o s.+ ynan da 29/36
s.+ ynan 55/20
s.+ yu da 20/38
s.+ yu 1/12, 1/28, 1/9, 10/27, 11/158, 11/161, 13/133, 13/23, 16/83, 16/85, 16/88, 17/18, 2/131, 20/40, 23/138, 24/10, 28/12, 28/7, 3/92, 3/96, 36/14, 36/16, 38/47, 45/56, 46/33, 51/118, 51/24, 53/190, 55/19, 55/21, 8/54, 8/92, 9/46, 9/48
deŋiz s.+ yu 31/14
ġara s.+ yu 9/63
o s.+ yu 49/59, 49/60
yerałtı s.+ yu 26/45
s.+ yudu 32/37
et s.+ yu:nan 13/89
s.+ yum da 21/51
s.+ yum mardı 28/100
s.+ yumuz 17/17
aḳır s.+ yumuz 28/7
s.+ yun 53/20, 53/31
s.+ yunan 13/46, 17/104, 53/190
o s.+ yunu da 33/43
s.+ yunu 13/25, 13/66, 29/31, 42/39, 48/79, 9/45, 9/49, 9/66, 9/71
soẏuḳ s.+ yunu 29/32
o s.+ yunuŋ 23/128
s.+ yuŋ 12/61, 13/55, 13/74, 17/18, 19/63, 23/89, 28/7, 28/97, 29/36, 51/113, 51/56, 53/173, 9/39
o s.+ yuŋ 53/171
s.+ yuŋuz 10/29
s.+ yuynan 9/50
s. 1/10, 1/11, 1/121, 10/25, 10/26, 11/164, 13/135, 13/24, 13/86, 15/8, 16/88, 17/124, 17/126, 17/24, 2/11, 2/12, 2/139, 2/78, 2/79, 23/126, 23/159, 24/37, 26/42, 26/45, 27/49, 27/71, 28/101, 28/14, 28/16, 28/18, 3/220, 3/221, 3/89, 31/6, 31/7, 32/33, 32/37, 32/38, 33/42, 38/41, 38/73, 43/39, 43/41, 46/5, 48/80, 49/106, 49/110, 49/130, 5/2, 50/120, 50/121, 50/122, 50/131, 51/120, 51/20, 51/21, 51/23, 51/24, 51/51, 52/70, 52/71, 53/15, 53/177, 53/181, 53/184, 53/189, 53/190, 53/191, 53/194, 53/198, 53/20, 53/25, 53/27, 53/29, 7/109, 7/163, 8/90
aḳar s. 28/101, 28/11, 28/16
aZ s. 13/87
bu s. 49/130, 53/25
datlı s. 31/15, 31/22, 31/25
derin s. 17/17
o s. 16/84, 24/9, 32/25, 53/18
sał ɕałı s. 33/32
zehirli s. 31/22

sú : bk. **su** -1-

s.+ ya 28/96
subay : Subay. bk. **sübay** -4-
emir s.+ ı 40/67
s.+ ıŋ 37/47
s. 37/41, 37/44
súbür - : bk. **süpür-** -2-
s.- üdük 13/53
s.- üyor 13/54
súbürge : Süpürge. -3-
s. 13/51, 13/53
ceryannı s. 13/53
súbürke : Süpürge. -1-
s. 16/58
sudura: : Sudurağı. (yer adı) -4-
s.+ nda 36/37
s.+ ndan 37/46
s. 37/31, 48/3
súd : bk. **süt** -2-
s.+ ü 23/121
ıççaḳ s.+ ü 33/58
su: : bk. **su** -1-
yerałtı s.+ yuŋ 38/39
su:**re** : Sure. -1-
s.+ lere 45/65
su:**riye** : Suriye. (ülke adı) -12-
s.+ den gelmeyik 49/6
s.+ den gelme 43/28
s.+ den 39/7, 4/11
s.+ nin 53/9
s.+ niŋ 41/3, 41/7, 49/6
s. raḳḳa 39/22
s.+ ye 39/16
s. 50/70, 53/10
su:**riyeli** : Suriyeli, Suriye halkından veya bu halkın soyundan olan kimse. -2-
s.+ ler 41/30
s. 4/8
suç : Suç. -5-
s.+ um 25/208,25/208, 52/111, 52/111, 52/111
sufra : Sofra. bk. **sofra** -5-
s. bezi 32/179
s.+ da 25/166, 7/198
s.+ nıŋ 7/103
s.+ ya 25/102
sufruya : Sofraya. (< sofra+y+a) bk. **sofra, sufra** -1-
s. 7/201
sufruyu : Sofrayı. (< sofrayı) bk. **sofra, sufra** -1-
s. 7/123
suğurłu : Suğurlu, Suğur köyünden olan kimse. -1-
s.+ łar 39/13
suhur : Suğur. Hotamış beldesinin eski adı. (yer adı) -6-
s. aha:lisinden gelme 35/8
s. ḵóylüsüyüm 35/2
s. ḵóylüsüyüz 35/9
s.+ umuşumuş 38/71
s. 38/16, 38/71
sułа - : Sulamak. -23-
s.- dıḳ 28/20
s.- dım 48/17
s.- mışłar 48/8
s.- ŋ 11/191, 11/192
s.- rdı 24/38
s.- rdıḳ 11/192, 11/193, 23/139, 24/14
davar s.- rdıḳ 20/43
süpürü s.- rdıḳ 11/160
s.- rdım 51/7
s.- rdıŋ 51/26
s.- rız 6/7
s.- yu 53/185
s.- yuruz 53/191
s.- yaca:n 28/13
s.- yacan 28/8
sułama : Sulama, sulamak işi. -9-
s.+ dan 49/95
s. sistemi 49/103
s.+ ya 48/85
s. yapıyı 49/93
s. yaptığım 6/13
s. 48/43, 6/17, 6/21, 6/22
sułamíya : Sulamaya. (< sulama+y+a) bk. **sułama** -1-
s. 38/39
sułan - : Sulanmak, sulama işi yapılmak. -12-
s.- âcıḴ 53/184
o s.- dıḳłarı 23/130

s.- ı 23/130
s.- ır 49/101
s.- ırdı 28/17, 49/100, 49/104, 49/99, 53/182
s.- iyi 50/131
s.- madıḳ ara:zimiz 18/12
s.- maz 51/27

sułôyor : Suluyor. (< sula-yor) bk. **suła-** -1-
s. 26/51

sułta:n : Sultan. (kişi adı) -1-
s. 7/121

sułta:nėye : Sultaniye. Karapınar'ın eski adı. (yer adı) -1-
s. 21/4

sulta:niye : Sultaniye. Karapınar'ın eski adı. (yer adı) -1-
s.+ ymişimiş 8/14

sułta:niye : Sultaniye. Karapınar'ın eski adı. (yer adı) -4-
s.+ ydi 1/9
s.+ ymişimiş 5/7
s. 10/5, 8/14

sułtan (I) : Sultan. Müslüman, özellikle Sünni hükümdarların kullandıkları unvan, padişah. -6-
s. hamid ołaraḳ duydum 26/56
s. seliminŋ 13/105, 8/25
s. selim 2/4, 5/10
yavız s. seliniŋ 10/8

sułtan (II) : Sultan. (kişi adı) -2-
s. ḳurtayım 7/6
s. ḳurtay 7/6

sułtaniye : Sultaniye. Karapınar'ın eski adı. (yer adı)-1-
s.+ yi˘miş 1/20

sułu : Sulu. -6-
s. bardaḳ 23/49
s. ḳófte 53/113
s. tarım mar 5/4
s. tarım 1/28
s. 11/123, 18/13

sumaat : Sumaat/sumat. DS sumat; kilim. -2-
s. 11/35, 11/47

sumaḲ : Sumak. -1-
s. atarız 32/20

sun - : Sunmak. -1-
sayġılar s.- uyom 4/40

suna : [Kemal] Sunal. (kişi soyadı) -1-
kemaĺ s.+ nıŋ 16/80

sündürme : Sündürme. Taze peynir, kaymak ve şekerle yapılan bir tatlı bk. **sündürme** -1-
s. 15/25

sünnet dúünü : Sünnet düğünü, erkek çocukların sünneti sırasında yapılan eğlence. -1-
s. dúünü 39/110

súpür - : bk. **süpür-** -6-
s.- eceksin 26/105
s.- medik 26/106
s.- müyorun 26/105
s.- üller 17/55
s. 26/104

sur - : bk. **sür-** -2-
s.- úrdük 51/29

súr - : bk. **sür-** -25-
s.- düğü 49/64
s.- dük mü 23/173
s.- ecek 15/69
s.- ellerdi 18/11
at s.- er 2/88
s.- er 15/8
s.- erdi 15/68
s.- erdik 1/104, 15/9
dúven s.- erdik 23/173
tarła s.- meden 32/121
s.- miş kelmiş 31/36
s.- müş 26/76, 44/41
s.- müşler 53/47
s.- sün 46/83
s.- ülürdü 55/139
s.- üp 27/68, 27/69
s.- ürdüm 1/106
s.- ürümüşümüş 44/40, 44/42

surat -2-
o siyah s.+ ına 44/29
s. 44/28

súrgúç : Sürgüç. (yer adı) -2-
s. 43/18, 53/39

súrgún : Sürgün. -4-
s. 2/62, 2/63, 2/64

súriye : Suriye. (ülke adı) -1-

s.+ den 10/6
súrme : Sürme. Sürmek işi. -3-
tarła s.+ sini 32/122
s.+ ye 48/78
s. 39/112
súrt - : bk. **sürt-** -1-
s.- túk múydü 32/159
súrü : Sürü. bk. **sürü** -7-
s.+ de 53/44
s.+ nüŋ 53/177
s. súrü 28/99
s. 39/53, 53/44
súrü s. 28/99
súrül - : bk. **sürül-** -1-
s.- mez 2/95
súrüm : Sürüm. DS; Tarlayı sürme işi. -1-
s. 28/33
súrün - : Sürünmek. bk. **sürün-** -5-
s.- e súrüne 46/6
súrüne s.- e 46/6
s.- ecek 53/76
s.- erekten 53/77
s.- üŋ 49/53
sus - : Susmak. -2-
s. 43/6, 48/38
susa - : Susamak. -2-
s.- yınca 23/125, 23/126
susuZ : Susuz. -4-
s. ġałırdıḳ 7/38
s.+ uduḳ 23/160
s. 16/92, 46/6
sút : bk. **süt** -1-
s. gól 14/137
sútlük : Sütlük, süt koymaya yarayan kap. -1-
s. 13/96
suẏ : bk. **su** -1-
s. 49/102
suv̇a - (I) : Sıvamak. Sıva ile kaplamak, sıva vurmak. -1-
s.- dıłar 14/129
suv̇a- (II) : Sıvamak. Kolu, paçayı yukarı çekip toplamak veya kıvırmak. -1-
s.+ yuḳ Ta 44/34
suv̇at (I) : Suat. (kişi soyadı) -1-
fadime s. 25/10
suv̇at (II) : Suvat. At, eşek vb. binek hayvan ile kuyudan su çekme işi. -2-
s. 17/23, 21/48
suv̇at çek- : Suvat çekmek. At, eşek vb. binek hayvan ile kuyudan su çekmek. -2-
s. çekerdik 2/11
s. çekerke 17/22
suy : bk. **su** -1-
s. yoḳ 11/168
súz- : bk. **süz-** -1-
s.- eŋ 9/70
sübay : bk. **subay** -1-
s. 37/42
sübür - : bk. **süpür-** -1-
s.- ürdük 1/88
sübürge : Süpürge. -2-
ceyran s.+ si 7/191
o s. 55/163
sübürküynen : Süpürgeyle. (< süpürge+y+le) bk. **sübürge** -2-
s. 2/105, 2/106
süd : bk. **süt** -9-
s. iná: 27/63
s. inekçiliki 35/17
s.+ü 15/25, 24/24, 25/48
s.+ ünen 15/52, 15/54, 42/35
ıççaḳ s.+ü 33/58
sü:**riye** : Suriye. (ülke adı) -1-
s. 50/71
süĺa:**le :** bk**. süła**:**le** -1-
s. 40/3
süła:**le :** S ülale**.** bk**. süĺa**:**le** -3-
s.+ me 27/39
s.+ niŋ 50/95
s. 50/97
süleyman : Süleyman. (kişi adı) -1-
s. 1/2
süleymanha:**cı** : Süleymanhacı. (yer adı) -1-
s. 43/19
sümüklü sov̇an : Sümüklü soğan, bir bitki. -1-
s. 23/107

sündürme : Sündürme. Taze peynir, kaymak ve şekerle yapılan bir tatlı bk. **súndürme** -1-
s. 15/53
sünnet : Sünnet. Erkek çocukta, erkeklik organının ucundaki derinin çepeçevre kesilmesi. -2-
s.+ te 14/90
s. 14/95
sünnet ittir- : Sünnet ettirmek, sünnet etme işini yaptırmak. -1-
s. i.- irdiŋ 55/33
sünned ol- : Sünnet olmak, sünnet edilmek. -1-
s. o.- urdu 14/93
sünnet ol- : Sünnet olmak, sünnet edilmek. -1-
s. o.- du 14/81
süper : Süper, iyi durumda. -1-
s. 36/5
süpür - : Süpürmek. bk. **súbür-, súpür-, sübür-** -5-
s.- düm 45/27
s.- ü sułardıḳ 11/160
s.- ün 29/106
s.- üyrüm 52/15
sür - : Sürmek. bk. **sur-, súr-** -39-
çift s.- dük 51/14
s.- e süre 50/122
süre s.- e 50/122
s.- eller 49/64, 49/65
s.- elleri 49/57
s.- elleridi 49/51
çift s.- eŋ 37/16
s.- er 13/23, 25/89
harman s.- erdíḳ 49/44
s.- erdi 49/44
s.- erdik 25/113, 28/28
s.- erdiK 45/42
dúven s.- erdik 2/98
iZ s.- erimiş 31/36
s.- meye 32/34
s.- mezimişimiş 44/40
s.- müş 44/30
s.- ülür 1/30
s.- üncü 1/106
s.- ürdúḳ 51/15
s.- ürdük 51/16
s.- ürdüK 51/17
s.- ürlerimişimiş 44/39, 44/40
s.- ürŭmüşümüş 44/43
tos s.- üyüdü 39/113
s.- üyołłar 18/11
s.- üyor 15/6
bodura s.- üyüdü 39/112
süre : Süre. -1-
geldik s.+ ce 50/75
süreke : Süreke. DS; ekilen toprak alanı, tarla. -1-
s. 38/42
sürmen : Sürmen/Süleyman. (kişi adı; Süleyman ?) -1-
s. a: 12/58
sürt - : Sürtmek. bk. **súrt-** -2-
s.- tüŋ müydü 49/48, 49/50
sürtün - : Sürtünmek. -1-
s.- ür 23/150
sürü : Sürü. bk. **súrü** -1-
s. 39/54
sürü - : Sürümek. -1-
s.- yü 49/55
sürül - : Sürülmek. 1. Sürme işine konu olmak veya sürme işi yapılmak. 2. Bir yere sürülmek, gönderilmek. bk. **súrül-** -5-
s.- ecek 2/99
sap s.- en 49/35
s.- üp 15/6
s.- ürdü 15/5
çift s.- üyo 17/28
sürün - : Sürünmek. bk. **súrün** -2-
s.- ücün 52/80
s.- ürdüK onu 49/53
süs : Süs. -1-
s. 5/46
süslen - : Süslenmek. -2-
s.- ir 32/99
s.- irdi 47/10
süt : Süt. bk. **súd, sút, süd** -18-
s. çekilirdi 18/27
s.+ leri de 24/27
s. maḳínesi 55/120, 9/6
s. sığırcıłı: 4/17

s.+ ten 13/61, 17/80, 24/30, 55/121
ağız
s.+ ünden 18/45
s. 18/27, 18/28, 41/15, 50/154, 52/72, 55/160

sütłaş : Sütlaç. Süt, şeker ve pirinçten yapılan bir tatlı türü, sütlü. bk. **süTlü** -2-
s. bişirirdik 24/45
s. 17/80

süTlü : bk. **sütłaş** -1-
s. 52/71

süz - : Süzmek. bk. **súz-** -3-
s.- erdik 24/31
s.- eriz 13/65
s.- üyúŋ 55/21

süzek : Süzek. -1-
s. 55/21

Ş

şadı : Şadı. DS; şebek gibi, çirkin (kişi). -1-
ş. 32/191

şa:banłı : Şabanlı. (yer adı) -5-
ş.+ dan 53/41
ş. ḳóyü 53/7
ş.+ łı 51/13
ş. 53/40, 53/67

şa:bannı : Şabanlı. (yer adı) -7-
ş.+ da 51/47
ş.+ ynan 53/34
ş. 38/67, 51/46, 51/47, 51/60, 53/140

şa:ł : Şal. -1-
ş. 52/48

şa:ziye : Şaziye. (kişi adı) -1-
ş. 23/78

şaFaġ : bk. **şafaḳ** -1-
ş. 2/22

şafaḳ : Şafak. bk. **şaFaġ**-2-
ş. sóktü 26/82
ş.+ ta 26/90

şaha:ne : Şahane, çok güzel. -1-
ş. 8/100

şahane : Şahane, çok güzel. -1-
ş. 1/103

şahin : Şahin. (kişi adı) -1-
ş. tuncer 18/1

şahsenem : Şahsenem. Türk dünyasında ortak bilinen hikâyelerden olan "Şahsenem ile Âşık Garip" hikâyesindeki kahraman Şahsenem. -7-
ş.+ den 3/169
ş.+ iŋ 3/118
ş.+ i 3/118, 3/119
ş. 3/119, 3/160, 3/161

şahsi: : Şahsi, kişisel. -1-
ş. 27/17

şaḳa yap- : Şaka yapmak. -1-
ş. y.- ıırdı 32/132

şaḳacı : Şakacı, şaka yapmasını seven. -1-
ş. 8/116

şaḳırdat - : Şakırdatmak, şakır şakır ses çıkartmak. -1-
el ş.- ı 14/70

şałġam : Şalgam. (bitki) -1-
ş. 55/71

şałlıḳ : Şallık, şal yapımı için ayrılmış kumaş. -1-
ş. 52/46

şałvar : Şalvar. bk. **şałv̇år** -15-
ş.+ a 44/53
ş. dikecek 39/82
ş.+ ı 32/95, 39/83, 39/86
ş.+ ınan 39/85
ş.+ ıŋ 16/26
ş. 11/137, 13/113, 14/66, 16/8, 39/83, 44/53, 52/46, 9/29

şałv̇år : bk. **şałvar** -1-
ş. 52/44

şałvarłı : Şalvarlı, şalvar giyili. -1-
ş. 16/68

şam : Şam. (yer adı) -7-
ş.+ dam 36/36
ş.+ dan 35/7, 37/27
ş. ḳutu da 14/165
ş. ḳutu 14/165

şanlıurfa : Şanlıurfa. (yer adı) -1-
ş.+ da 46/48

şans : Şans. -1-
ş.+ ıŋ 7/181
şansłı : Şanslı. -2-
ş. 43/24
ė:ŋ ş. 43/22
şapġa : bk. **şapḳa** -1-
ş. 32/67
şapḳa : Şapka. bk. **şapġa** -2-
ş.+ ysa 32/69
ş. 32/69
şarab : bk. **şarap** -2-
ş. içdiŋ miydi 51/44
ş. 51/39
şarap : Şarap. bk. **şarab** -3-
ş.+ u 51/42
ş. 51/42, 51/43
şart : Şart, koşul. -3-
zor ş.+ łarda 22/9
zor ş.+ łar da 22/20
geçim ş.+ łarı 8/69
şaşır - : Şaşırmak. -1-
ş.- mışłar 28/62
şavḳ : Şavk, ışık. -1-
łambanıŋ ş.+ ıynan 2/111
şayıt : Şahit. -1-
ş. 51/35
şebid : bk. **şebit** -1-
ş. ekmek 11/189
şebit : Şebit. DS; yufka. bk. **şebid** -3-
ş. yuḳanıŋ 13/90
ş. 39/74, 55/99
şe:ḫer : bk. **şehir** -1-
ş. 44/4
şė:y : bk. **şiy** -1-
ş. 43/15
şeftali : Şeftali. bk. **şiftalı** -1-
ş. 28/74
şeher : bk. **şehir** -2-
ş.+ e 25/218
ş. 44/4
şehir : Şehir. bk. **şe:ḫer, şeher, şeyir** -11-
ş.+ den 42/53
ş.+ e 47/28
ş.+ i 32/209
hałep ş.+ i 53/9
ş.+ inden 43/31, 53/10
ş.+ ler 3/36
ş. 39/49, 45/13, 47/28
şehiri : Şehri. (< şehir+i) bk. **şehir** -1-
yerałtı ş. 26/11
şeker : Şeker. bk. **şeḳer** -23-
ş. de 24/3
ş.+ e 53/61
ş.+ i 55/10
çay ş.+ i 24/51
üş ş.+ i 42/74
ş.+ inen 11/148
ş.+ iŋi 8/23
ş. pancarı 4/26
ş. 24/51, 33/16, 33/17, 33/64, 42/73, 42/74, 42/75, 52/99, 55/10, 55/11, 9/47
şeḳer : bk. **şeker** -2-
o ş.+ i 5/38
ş.+ leriniŋ 8/75
şeḳíl : bk. **şekil** -2-
bu ş.+ de 27/5
o ş. 4/13
şėḳíl : bk. **şekil** -1-
ġonuşma ş.+ leri 43/21
şekil : Şekil. bk. **şeḳíl, şėḳíl** -12-
bu ş.+ de 38/49, 4/35
doḲuma ş.+ i de 12/52
ġułłanma ş.+ i de 12/53
ġaynaşma ş.+ i 43/37
ġuruluş ş.+ i 36/7
ş.+ inde 14/58, 14/66, 38/29, 55/85
ş. 18/47
o ş. 38/54
şelek : Şelek. Ot, kamış, saz vb. şeylerin bağlanmış her bir demeti. -1-
ş. 40/82
şemi°k : (kişi soyadı) -2-
yusuf ş. 26/72, 26/79
şemü:ŋ : (kişi soyadı) -1-
o yusuf ş. 26/81
şenlik : Şenlik, şen olma durumu. -1-
ş. 29/63
şenníḳli : Şenlikli, eğlenceli. bk. **şinnikli** -1-
ş. 50/60
şerbet : Şerbet. bk. **şėrbet** -12-

ş. daḳımı 14/88
ş.+ i 53/126, 53/174
ş. içilirdi 55/6
ş.+ ini 9/45
ş.+ iŋi 11/133
ş.+ iŋizi 21/30
ş. ittiler 14/130
ş. 11/167, 21/30, 55/6

şėrbet : bk. **şerbet** -1-
ş.+ ini 7/146

şerife : Şerife. (kişi adı) -1-
ş. hałam 11/97

şey : bk. **şiy** -34-
ş.+ de 38/41
ş.+ den 50/137
ş.+ e 26/72
ş.+ i 30/31, 47/25
ş.+ imiz 10/14, 38/4
her ş.+ in 27/37
ş.+ iŋ 32/177
ş. itiverdim 26/69
ş.+ ler 32/116
o ş.+ ler 32/102
ş.+ lerimizi 26/87
ş.+ lerinde 38/13
ş.+ líğí 26/81
ş. 20/38, 30/15, 30/52, 32/134, 32/214, 38/7, 43/7, 46/78, 46/96, 50/133, 50/141, 50/24, 50/49, 9/41
bi ş. 27/125, 27/91, 32/73, 32/9, 50/152

şėy : bk. **şiy** -8-
ş.+ de 20/56
ş.+ den 26/74, 30/25
ş. 31/16, 31/6, 51/9
bi ş. 43/8
bir ş. 26/109

şeyir : bk. **şehir** -1-
ş. içine 32/141

şıḳıdıḳ : *yansılama sözcük* Ellik ile ekin dererken çıkan ses. -3-
ş. şıḳıdıḳ şıḳıdıḳ 25/111
şıḳıdıḳ ş. şıḳıdıḳ 25/111
şıḳıdıḳ şıḳıdıḳ ş. 25/112

şímdi : bk. **şindi** -2-
ş. 31/48, 53/58

şına : Şına. DS; tekerleğin demir çemberi. -1-
ş. 32/159

şínci : bk. **şindi** -1-
ş. 50/154

şíndıḳí : Şimdiki. -1-
ş.+ 51/114

şíndi : bk. **şindi** -4-
ş. 49/156, 51/121, 51/99, 52/51

şíndiḳí : Şimdiki. -1-
ş. 53/10

şınıḳ : bk. **şinik** -1-
ş. 2/116

şınnıḳ : bk. **şinik** -1-
ş. 2/117

şi : bk. **şiy** -4-
biş ş.+ ler 7/28
ş. yapałlar 20/9
bi ş. 26/82, 6/20

şibidi: : Şibidiği. (< şibidik+i) bk. **şibidik** -1-
ş. 32/77

şibidik : Şibidik. DS; terlik. -2-
ş. 32/77, 32/79

şi˚mdiki : Şimdiki. -1-
ş. 38/16

şi˚yle : bk. **şöyle** -1-
ş. 51/92

şi: : bk. **şiy** -28-
bi ş.+ den 37/47
bi ş.+ ler 45/72
biş ş.+ sini 16/38
ş. 3/220
bi ş. 1/32, 1/64, 27/67, 28/80, 4/38, 45/68, 52/83, 53/205, 55/163, 7/155
bi ş.+ cik 52/4
bi ş.+ ler 3/13, 40/8
biş ş. 12/47, 17/75, 2/126, 21/17, 24/48, 25/208, 32/106, 43/6, 7/106, 8/36, 9/89

şi:**ndíḳí**:**bi** : Şimdiki gibi. -1-
ş. 9/29

şi:**ve** : Şive, ağız. -3-
ş.+ si 8/100, 8/43, 8/98

şi:**y** : bk. **şiy** -5-
ş.+ imişimiş 44/7

ş. itmiş 44/14
ş. 49/26
bi: ş. 14/86
biş ş. 16/14
şi:y̥ : bk. **şiy** -4-
bi ş. 37/46, 40/32, 41/27, 49/31
şi:yle : bk. **şöyle** -2-
ş. 52/127, 52/74
şifre : Şifre, ağız. -3-
ş.+ mizi 41/13
ġarabıŋar ş.+ si 41/14
ísdanbuł ş.+ si 41/14
şiftałı : Şeftali. bk. **şeftali** -2-
ş.+ dan 29/155
ş. 29/136
şihid : bk. **şihit** -1-
ş. işte 23/189
şihit : Şehit. bk. **şihid** -2-
ş. 23/189
şiin̲en : Şeyle. (< şey+le) bk. **şiy** -1-
ş. 52/66
şiḱa:d ‿it- : Şikâyet etmek. -1-
ş. i.- eŋ 27/71
şile : bk. **şöyle** -2-
ş. 45/57, 55/122
şimci : bk. **şindi** -7-
ş. de 21/14, 21/5
ş.+ yse 47/28
ş. 11/101, 19/4, 21/2, 21/48
şimcik : bk. **şindi** -1-
ş. 53/67
şimdíi̱ḱí : Şimdiki. -1-
ş. 46/12
şimdii̱ḱí : Şimdiki. -1-
ş. 53/9
şimdi : bk. **şindi** -136-
ş. de 11/143, 25/85, 48/26, 50/129
ş.+ nin 49/133
ş.+ ye 32/11
ş. 1/10, 1/112, 1/12, 1/43, 1/44, 1/58, 1/7, 11/111, 11/127, 11/178, 11/187, 11/5, 12/16, 12/27, 12/41, 12/52, 12/7, 14/4, 15/6, 17/16, 17/22, 17/34, 17/35, 20/43, 20/46, 20/54, 20/57, 22/21, 22/25, 25/118, 25/184, 25/202, 25/228, 26/107, 26/115, 26/31, 26/34, 26/42, 26/45, 31/55, 31/9, 32/102, 32/118, 32/127, 32/199, 32/42, 32/71, 32/75, 32/93, 35/5, 37/50, 38/30, 38/37, 4/24, 41/10, 41/11, 41/12, 41/13, 41/21, 42/19, 42/20, 42/50, 42/79, 42/80, 43/41, 43/53, 44/42, 44/58, 44/60, 45/12, 45/17, 46/2, 46/33, 46/37, 46/44, 46/58, 46/59, 46/91, 47/20, 47/29, 48/2, 48/42, 48/45, 48/54, 48/64, 48/77, 49/105, 49/141, 49/142, 5/24, 5/26, 5/35, 5/36, 5/40, 5/42, 5/46, 5/47, 5/48, 5/51, 5/55, 5/63, 50/51, 53/102, 53/163, 53/200, 53/69, 55/110, 55/112, 55/122, 55/129, 55/16, 55/165, 55/25, 55/31, 55/60, 55/72, 55/74, 55/99, 8/76, 8/77, 8/84
şimdi˘ : bk. **şindi** -1-
ş. 11/123
şimdik: bk. **şindi** -2-
ş. 33/66, 35/6
şimdii̱ḱí : Şimdiki. -1-
ş. 45/40
şimdiki : Şimdiki. -3-
ş.+ nden 50/59
ş. 46/43, 49/75
şimdiki:**bi** : Şimdiki gibi. -1-
ş. 12/1
şimdin : bk. **şindi** -1-
ş. 53/199
şinci : bk. **şindi** -49-
ş. de 21/26, 29/140, 50/131
ş. 13/102, 13/108, 13/116, 13/13, 13/14, 13/20, 13/27, 13/33, 13/54, 13/61, 13/65, 13/8, 14/137, 14/138, 14/156, 16/15, 16/44, 16/51, 16/77, 18/11, 18/23, 18/26, 18/28, 18/47, 18/5, 18/52, 18/56, 18/59, 19/25, 19/33, 19/53, 21/10, 21/50, 24/31, 24/66, 24/70, 24/71, 25/121, 3/122, 31/58, 31/61, 5/3, 5/4, 50/150, 8/6
şincik : bk. **şindi** -10-
ş. 11/35, 11/36, 11/81, 29/152, 29/66, 29/82, 3/16, 3/21, 3/50, 31/4

şinciḵínner : Şimdikiler. Yeni kuşak, şimdiki gençler yeniler. -1-
ş. 13/139
şinciki : Şimdiki. -1-
ş.+ nnerin 13/35
şinciki:**bi** : Şimdiki gibi. -1-
ş. 11/136
şinciki:**mi** : Şimdiki gibi. -1-
ş. 48/43
şinde : bk. **şindi** -1-
ş. de 25/21
şindíḵí : Şimdiki. -1-
ş. 49/78
şindíki : Şimdiki. -1-
ş. 49/10
şindíḵi : Şimdiki. -1-
ş. 49/54
şindíkinner : Şimdikiler. Yeni kuşak, şimdiki gençler yeniler. -1-
ş. 16/78
şindi : Şimdi. bk. **híncıḴ, hínci**:**, hi**:**nci, hinci, hincicik, hincik, hindi (I), şínci, şíndi, şimci, şimcik, şimdi, şimdiˇ, şimdik, şimdin, şinci, şincik, şinde, şindig, şindik, şindiḴ, şini** -181-
ş. de 23/93, 25/24, 25/77, 27/8, 38/39, 38/60, 44/47, 52/103
ş.+ ye 32/151
ş.+ den 32/21
ş.+ yedaḵ 2/54
ş.+ yse 47/31, 53/49
ş. 1/103, 1/75, 1/76, 1/77, 1/93, 11/149, 11/169, 13/122, 13/138, 14/127, 14/158, 14/162, 14/58, 14/59, 14/7, 14/70, 14/71, 14/74, 14/75, 14/79, 14/85, 14/87, 14/92, 15/10, 15/17, 15/22, 15/24, 15/25, 15/26, 15/35, 15/41, 15/49, 15/56, 15/65, 16/14, 16/36, 16/70, 16/77, 16/9, 17/114, 17/7, 17/76, 20/13, 20/23, 20/31, 20/61, 21/45, 22/18, 23/152, 23/66, 23/88, 25/103, 25/117, 25/52, 26/116, 27/101, 27/13, 27/20, 27/79, 28/96, 28/97, 28/99, 29/41, 32/103, 32/115, 32/129, 32/131, 32/136, 32/145, 32/146, 32/186, 32/193, 32/20, 32/224, 32/41, 32/49, 32/51, 34/14, 38/32, 38/38, 38/41, 38/47, 38/57, 38/72, 39/103, 39/105, 39/107, 39/108, 39/23, 39/25, 39/32, 39/34, 39/41, 39/44, 39/52, 39/54, 39/57, 39/62, 39/70, 39/74, 39/82, 39/84, 39/85, 39/86, 39/92, 39/97, 39/99, 41/28, 43/7, 44/19, 44/48, 44/50, 44/61, 45/14, 46/34, 46/39, 46/69, 47/12, 47/15, 47/21, 47/23, 48/63, 48/71, 49/134, 49/135, 49/147, 49/148, 49/152, 49/87, 49/92, 49/93, 50/135, 50/57, 50/84, 51/119, 51/23, 51/27, 51/83, 51/84, 52/78, 53/177, 53/190, 53/192, 53/200, 55/117, 55/120, 55/167, 55/39, 55/53, 55/55, 55/79, 55/85, 9/29, 9/94
şindi: : Şimdiki. -1-
ş. 52/77
şindig : bk. **şindi** -1-
ş. 32/198
şindik : bk. **şindi** -27-
ş. de 2/154
ş. 2/136, 2/137, 2/140, 2/153, 2/42, 2/54, 2/66, 20/14, 3/194, 3/54, 32/80, 33/26, 33/53, 33/54, 33/8, 34/8, 39/19, 9/15, 9/2, 9/26, 9/3, 9/69, 9/94
bu ş. 2/59
şindiḴ: bk. **şindi** -1-
ş. ossa 34/27
şindiki:**bi** : Şimdiki gibi. -1-
ş. 9/85
şindiḵí:**bi** : Şimdiki gibi. -2-
ş. 9/10, 9/31
şindiḵí:**mi** : Şimdiki gibi. -2-
ş. 45/54, 49/92
şindiki : Şimdiki. -11-
ş. devirinen 16/27
ş. 14/21, 14/65, 16/8, 30/25, 30/27, 44/54, 53/102, 55/65, 1/110, 51/119
şindikibi : Şimdiki gibi. -1-
ş. 26/86

şindiki:**bi** : Şimdiki gibi. -3-
ş. 14/38, 14/94, 32/218
şindiki:**mi** : Şimdiki gibi. -1-
ş. 47/9
şindikinner : Şimdikiler. Yeni kuşak, şimdiki gençler, yeniler. -1-
ş.+ in 16/37
şini : bk. **şindi** -1-
ş. 31/64
şinik : Şinik. Tahıl için kullanılan, sekiz kiloluk ölçek. bk. **şınnıḳ, şınıḳ, şinnik** -4-
ş. 25/135, 25/136, 25/137
şinnik : bk. **şinik** -1-
ş. 2/117
şinnikli : Şenlikli, eğlenceli. bk. **şenníḳli** -1-
ş. 20/5
şirin : Şirin. Sevimli, cana yakın, tatlı, hoş. -1-
ş.+ dir 3/36
şirket : Şirket. -2-
ş. 29/94, 51/80
şiş - : Şişmek. -2-
ş.- di 39/27
ş.- iyi 34/26
şiˇşe : bk. **şişe** -1-
bi ş. de 7/163
şişe : Şişe. bk. **şiˇşe** -2-
ş.+ lerde 51/42
ş.+ niŋ 52/69
şişek : Şişek. DS; yeni kuzulayan koyun. -2-
ş. 17/76
şittedli : Şiddetli, etkisi çok olan. -1-
ş. 40/52
şiy : Şey. bk. **şė**:**y, şey, şėy, şi, şi**:**, şi**:**y, şi**:**y, şiy** -466-
biş ş.+ cik 49/149
biş ş. daḳałłardı 16/75
ş.+ de 16/60, 2/61, 30/42, 48/60, 51/63, 51/65, 51/76, 55/126, 9/14, 5/99
o ş.+ de 5/10
ş.+ den 1/121, 1/15, 10/13, 10/6, 11/36, 13/20, 14/69, 21/24, 25/60, 26/60, 39/7, 39/71, 39/8, 40/60, 44/34, 51/18, 51/20, 55/20, 6/22
bi ş.+ den 28/83
her ş.+ den 20/25, 20/26
o ş.+ den 20/40
ş. de 11/97, 49/42
ş.+ di 2/126, 52/92
bi ş.+ di 23/25, 55/43
ş.+ e 1/120, 13/104, 16/30, 2/110, 20/17, 25/100, 3/206, 32/184, 33/8, 35/15, 39/46, 40/62, 41/6, 48/12, 48/71, 51/114, 51/121, 51/123, 51/21, 51/67, 51/76, 51/79, 51/98, 52/10, 55/143, 8/56
o ş.+ e 1/84, 44/32
ş.+ i de 12/30, 55/134
ş.+ i 10/8, 11/14, 11/61, 2/112, 2/71, 21/26, 23/184, 24/14, 28/54, 29/36, 3/135, 31/27, 31/63, 32/159, 33/2, 34/2, 39/48, 48/40, 49/143, 49/47, 49/83, 5/11, 5/56, 51/116, 51/5, 53/174, 55/10, 55/136, 55/140, 8/129, 9/55, 9/57, 9/65, 9/91, 1/50, 21/65
bu ş.+ i 30/12
her ş.+ i 14/146, 15/38, 29/10, 29/14, 49/143
ş.+ idi 6/57
biş ş.+ im 6/12
ş.+ imiş 1/43, 6/43
ş.+ imiz 1/4, 14/37, 41/7
gelir ş.+ imiz 12/17
he:r ş.+ imiz 14/83
her ş.+ imiz 29/136
ş.+ in 1/114, 16/102, 51/114, 51/85, 52/47
o ş.+ in 51/77
şu ş.+ in 23/175
ş.+ inde 6/15
ş.+ inden 1/57, 23/47, 3/86, 51/34, 6/23
ş.+ ine 16/80, 23/89, 25/148, 3/28, 31/69, 51/65
ş.+ inen 1/89, 14/123, 2/112, 51/26, 51/28, 51/66
ş.+ ini 11/10, 11/36, 13/62, 16/42, 20/3, 20/36, 23/194, 23/49, 3/179,

3/190, 41/14, 55/79, 9/64, 9/65, 9/70
her ş.+ ini 19/49, 20/5, 33/57, 9/67
ş.+ iŋ uçu 12/35
ş.+ iŋ 11/109, 11/153, 11/172, 14/112, 14/116, 21/20, 23/52, 23/89, 25/39,
26/119, 31/5, 44/3
o ş.+ iŋ 1/74
ş. itecem 2/50
ş. iteceŋ 2/27
ş. itellerdi 39/70
ş. iteller 20/5
ş. iten 29/132
ş. iteŋ 13/75, 51/97, 9/61
ş. iterdik 20/46
ş. iterdin 51/115
ş. iterdi 11/155
ş. iter 14/68, 29/42
ş. itinci 1/48, 1/51
ş. itiyim 46/16
ş. itiyołlar 20/31, 47/21
ş. itiyorum 12/55
ş. itiyor 13/14
ş. itmesin 17/67
ş. itmezdi 14/38
ş. itmez 12/29
ş. itme 36/7
ş. itmiş 3/171, 6/38
ş. itmiyołlar 33/39
ş. itmiyor 22/26
ş. itti miydi 40/39
ş. ittiler mi 2/91
ş. itti 12/58, 34/28, 49/118, 51/52
ş.- iteller 12/69
ş.+ iyle 5/30
ş.+ le 29/5
ş.+ ler de 14/143
ş.+ ler 1/70, 1/98, 11/203, 13/33, 14/64, 17/109, 25/204, 3/85, 48/44, 53/69, 55/14
bi ş.+ ler 26/97, 43/44, 47/10, 52/95, 52/101, 52/103
her ş.+ ler 16/61
ş.+ lerde 12/4, 14/127, 14/57, 20/15
şu ş.+ lerde 25/69
ş.+ lerden 10/17, 7/1
ş.+ lere 8/26
eski ş.+ lere 31/4
ş.+ leri 1/48, 11/128, 2/153, 21/66, 23/46
bu ş.+ leri 2/53
her ş.+ leri 29/8, 29/9
o ş.+ leri 21/11
ş.+ lerimiz 12/59
ş.+ lerimizi 9/75
ş.+ lerinde 47/33
ş.+ lerine 45/64
eski ş.+ lerinen 15/15
ş.+ lerini 13/58
ş.+ li 32/171, 51/10
ş.+ lik 42/50
ş.+ miş 44/25
ş.+ nen 51/29
ş. 1/10, 1/11, 1/122, 1/16, 1/19, 1/46, 1/54, 1/59, 1/71, 11/120, 11/152, 11/188, 11/190, 11/199, 11/205, 11/47, 11/83, 12/19, 12/30, 14/118, 14/130, 14/64, 14/91, 16/51, 17/38, 17/62, 17/65, 17/86, 17/90, 19/22, 2/10, 2/120, 2/129, 2/20, 2/24, 2/25, 2/26, 2/44, 2/5, 2/57, 2/68, 2/94, 2/99, 20/10, 20/20, 20/25, 20/29, 20/33, 20/50, 20/51, 21/71, 23/108, 23/152, 23/168, 23/21, 23/82, 23/84, 25/200, 25/75, 25/77, 25/88, 28/100, 28/102, 28/24, 28/32, 28/81, 28/82, 28/83, 28/86, 28/89, 29/138, 29/157, 29/34, 29/41, 29/47, 29/48, 29/70, 3/13, 31/16, 31/28, 32/103, 32/13, 33/2, 33/59, 34/19, 34/27, 39/111, 39/12, 39/27, 39/42, 39/65, 39/66, 39/68, 39/70, 39/96, 40/25, 40/38, 40/53, 40/59, 40/85, 41/2, 42/2, 43/11, 43/8, 44/39, 44/42, 45/17, 45/38, 45/44, 45/63, 48/7, 48/73, 49/47, 49/79, 50/156, 50/47, 50/95, 51/112, 51/113, 51/115, 51/116, 51/17, 51/19, 51/25, 51/40, 51/66, 51/85, 51/91, 52/131, 52/40, 53/151, 54/3, 55/112, 55/147,

55/162, 55/19, 55/34, 55/42, 55/47, 55/65, 7/1, 7/152, 9/10, 9/29, 9/55, 9/57
bi ş. 1/124, 1/47, 21/36, 23/7, 30/39, 32/130, 32/212, 33/39, 34/16, 34/20, 40/16, 40/42, 40/43, 45/24, 49/124, 49/129, 49/95, 50/133, 50/154, 51/85, 52/11, 55/29, 55/37, 55/38, 55/40, 55/90
bir ş. 19/15
biş ş. 16/10
her ş. 14/140, 14/143, 18/60, 24/34, 29/135, 29/8, 33/8
o ş. 12/48, 32/131, 47/15, 8/76, 9/3
şu ş. 2/86, 9/24

şiy̥ : bk. **şiy** -4-
bi ş. 49/102, 49/129
biş ş. 32/72, 49/156

şiyit - : Metinde ÖTT'ye uygun olarak ayrı yazılan "şey + et-/ėt-/it-" yapılarında, et- eyleminin ilk sesinin düşüp "şey" kelimesi ile birleşmiş, bundan ötürü de ayrı yazılmayıp birleşik yazma yoluna gidilmiş biçimi. ör; *şiyderiz* 2/99. Sözlük anlamı: "Şey" kelimesinin "et-" yardımcı eylemi kullanılarak eylem yapılmış biçimi. -6-
ş.- eller 23/88, 9/47
ş.- erdik 14/164
ş.- eriz 2/99
ş.- erdi
ş.- iyołar 19/4

şiyle : bk. **şöyle** -34-
ş. şiyle 34/19
ş. 32/155, 32/162, 39/13, 39/27, 40/21, 40/32, 40/38, 40/39, 40/42, 40/84, 44/30, 47/10, 47/31, 47/5, 49/46, 49/73, 52/107, 52/133, 53/165, 53/168, 53/173, 55/116, 55/120, 55/137, 55/140, 55/78, 55/80, 55/85, 55/86, 40/57
şiyle ş. 34/19

şiytan : Şeytan. -3-
ş.+ ı 7/147
ġum ş.+ łarını 36/11
ş.+ nan 7/145

şo : bk. **şu** -17-
ş. adamınan 44/10
ş. adam 44/10
ş. alilerin 51/111
ş. bucaḳta 5/57
ş. depelerin 23/142
ş. dołmuşa 26/95
ş. ġarşıda 11/151
ş. görpe 23/122
ş. hotamışta 36/18
ş. ḵóyden 42/44
ş. oda 42/72
ş. o:ğ̥lannarıŋ 24/7
ş. yanda 8/29
ş. yanna 49/74
ş. yannıya 2/105
ş. yoḳarı mahałłe 36/8
ş. 26/36

şô : bk. **şu** -1-
ş. dołamałar 13/110

şo: : bk. **şu** -7-
ş. dúkḱanıŋ 31/28
ş. 23/11, 23/164, 24/1, 31/5, 32/158, 51/8

şó:**le** : bk. **şöyle** -3-
ş.+ yidi 37/2
ş. 1/32, 2/138

şofer : bk. **şóför** -1-
ş. 50/81

şófer : bk. **şóför** -2-
ş. 50/82, 50/84

şoför : bk. **şóför** -1-
ş. 50/79

şóför : Şofer. bk. **şofer, şófer, şoför, şüfer** -4-
ş. ġursu 22/2
ş. 27/127, 50/34, 50/80

şoḳ : bk. **çoḳ** -1-
ş. şükür 24/5

şólen : Şölen. -3-
túrkmen ş.+ i 43/52
túr̲kmenner ş.+ i 43/7
o ş. 43/7

şônnan : Şu zamirinin araç durumu eki almış biçimi. -1-
ş. 22/10

şonnar : bk. **şunnar** -2-
ş. 38/52, 7/39
şonu : bk. **şunu** -1-
ş. 18/16
şonuŋ : bk. **şunuŋ** -1-
ş. 26/36
şora (I) : Şura, şu yer. bk. **hura, şura** -4-
ş.+ da 1/11, 52/37
ş.+ ya 51/89, 55/143
şora (II) : Şuraya, şu yere. bk. **şuruya**, **şoruya** -2-
ş. 24/41, 24/41
şoraḳ : Çorak, acı (su). -1-
su ş. 53/191
şoraḳlı : Çoraklı, çorak, acı (su). -1-
ş. suyunan 53/190
şorda : bk. **şurda** -11-
ş. 11/170, 17/98, 20/42, 27/29, 27/40, 38/59, 39/41, 39/44, 49/61, 55/125
şôrda bk. **şurda** -2-
ş. 30/3, 40/2
şorda: : Şuradaki. -1-
ş. 7/82
şordan : bk. **şurdan** -3-
ş. 2/134, 40/44, 47/24
şoruya : Şuraya, şu yere. **bk. şora (II), şuruya** -7-
ş. 2/106, 32/12, 32/227, 40/38, 51/83, 6/19
şôruya : bk. **şora (II), şuruya**, **şoruya** -1-
ş. 2/105
şóyle : bk**. şöyle** -2-
ş. itsiŋ 7/156
ş. 7/62
şö:le : bk**. şöyle** -6-
ş. 2/119, 2/88, 29/88, 31/8, 32/73, 7/28
şö:yle : bk**. şöyle** -5-
ş. şöyle 16/55
ş. 16/47, 2/23, 2/96, 31/11
şö:̊yle : bk**. şöyle** -5-
ş. 14/112, 14/113, 14/114
şöförlük : Şoförlük, sürücülük. -1-
ş. 50/84

şöyle : Şöyle. bk. **şi°yle, şi:yle, şile, şiyle, şo:le, şóyle, şö:le, şö:yle, şöyle, şüyle** -119-
ş. de 16/91
şöyle şöyle ş. ġordu 16/108
şöyle ş. şöyle ġordu 16/108
ş. şöyle şöyle ġordu 16/108
ş. şöyle 23/109, 24/11, 25/72, 33/31
yamaş ş.+ ydi 24/37
ş. 1/112, 1/113, 1/47, 1/90, 11/104, 11/113, 11/167, 11/212, 11/74, 11/90, 12/27, 12/29, 12/30, 13/73, 13/76, 13/77, 13/78, 13/88, 14/67, 16/19, 16/48, 16/49, 16/52, 16/58, 16/75, 16/8, 16/87, 17/117, 17/54, 17/62, 2/100, 2/105, 2/109, 2/119, 2/136, 2/137, 2/146, 2/17, 2/31, 2/35, 2/37, 2/38, 2/39, 2/89, 2/98, 2/99, 20/33, 21/69, 22/15, 22/16, 22/9, 23/140, 23/141, 23/150, 23/21, 23/29, 23/30, 23/32, 23/35, 23/38, 23/82, 23/83, 24/26, 24/37, 24/75, 25/123, 25/34, 25/75, 25/77, 25/82, 25/89, 26/97, 26/98, 27/119, 27/79, 28/103, 28/89, 32/134, 32/136, 32/209, 32/85, 32/86, 33/32, 36/19, 37/44, 42/55, 42/73, 49/121, 49/48, 49/62, 5/21, 50/118, 7/1, 7/155, 9/54, 9/64
şö:yle ş. 16/55
şöyle ş. 23/109, 24/11, 25/72, 33/31
şu : *zamir* ve *sıfat* Şu. bk. **şo, şô, şo:** -141-
ş. adamınan 42/57
ş. adamıŋ 42/47
ş. adam 44/13
ş. ali depeniŋ 3/23
ş. anda 18/18, 18/34, 18/5, 18/53, 27/31, 27/33, 30/26, 32/191, 4/15, 4/24, 43/42, 46/22, 46/79, 47/25
ş. anki 49/45
ş. an 32/224, 53/72, 53/74, 53/88
ş. asFatıŋ 21/71
ş. ayşeneye 11/91

ş. baḳ 19/19
ş. bėş altı seneye nadan 25/76
ş. beyazı 12/47
ş. biçim 1/32
ş. bizim 14/155
ş. boruyu 32/136
ş. bu 38/18
ş. ca:miyi 32/84
ş. dabana 25/144
ş. da:ğ ḵóylerinde 11/129
ş. dağıŋ 30/4
ş. damardan 3/198
ş. da 19/16, 3/44
ş. dėrvişlerin 44/9
ş. devirde 2/42
ş. domałan 11/127
ş.+ dur 11/188
ş. dúven 51/86
ş. çardaḳłar 21/39
ş. çayınan 5/37
ş. çocuḳ 2/7
ş. ebeŋ 2/147
ş. ekme: 10/27
ş. elimden 2/17
ş. erlere 28/67
ş. evde 21/17
ş. ev 17/22
ş. fiyet 17/16
ş. ġadar 11/186, 16/59
ş. ġadına 21/17
ş. ġadını 32/104
ş. ġałdırım daşını 38/72
ş. ġanevçe 9/13
ş. ġarşı 21/19
ş. ġayanıŋ a:łtında 23/196
ş. ġaynananıŋ 9/90
ş. góksu 53/197
ş. ġonyada 55/68
ş. gúnnerde 15/23
ş. gúnnerimize 20/41
ş. gúnümüzde de 45/76
ş. ğadar da 40/43
ş. ğadar 40/42, 48/53
ş. hałıłarımızın 13/40
ş. hałıya bindi 11/35
ş. haptan 28/84
ş. horazıŋ 16/25
ş. iki yiri 21/62
ş. iki 44/9
ş. ilerde 15/62
ş. işliklerden 11/136
ş. iş 55/103
ş. ḱa:zım 3/206
ş. ḵóyde 30/40
ş. ḵúmbetter 6/50
ş. łabałarınan 55/141
ş. odałarda 13/108
ş. ołacaḳ 1/18
ş. ótekí 32/138
ş. ovaya 53/193
ş. özde 38/44
ş. perdiler 23/22
ş. reklerde 25/65
ş. rek 19/19
ş. sazzıbĭŋar ḵóyünüŋ 53/12
ş. sikiŋ 8/125
ş. sivri sivri 21/20
ş. soŋ 4/11
ş. şiyin 23/175
ş. şiylerde 25/69
ş. şiy 2/86, 9/24
ş. ta:rihte 25/15
ş. tineke 32/184
ş. túrkmen hava:lisine 53/197
ş. üç oda 42/71
ş. var 1/17
ş. vaziyette 21/49
ş. yannı 1/73
ş. yaşłıłıḳ 3/28
ş. yirlere 11/105
ş. yołła 26/95
ş. yoł 21/70
ş. züvellii̯ 9/91
ş. 13/122, 13/133, 15/12, 2/139, 23/84, 25/114, 25/229, 28/17, 30/37, 31/52, 32/135, 32/148, 32/175, 32/177, 32/76, 34/4, 36/13, 42/55, 44/13, 44/9, 47/23, 48/25, 55/77

şu‿‿adaḫ : Şu kadar. -1-
ş. 1/71

şu‿‿adar : Şu kadar. -1-
ş. 32/162

şubat : Şubat. (ay adı) -5-

ş. ayında 15/37
ş.+ ıŋ 51/33, 52/27, 52/30
ş. 53/86

şu:be : Şube, askerlik şubesi. -1-
ş.+ den 26/87

şu:rda : Şurada. -1-
ş. 31/22

şúgúr : bk. **şúkür** -1-
ş. 50/94

şúg̲ür : bk. **şúkür** -1-
ş. 1/4

şúkret - : Şükretmek. -1-
ş. 46/76

şúkür : Şükür. 1. Tanrı'ya duyulan minneti dile getirme. 2. Mutlu bir olay veya durumdan, yapılan bir iyilikten duyulan hoşnutluğu bildirme. bk. **şúgúr, şúg̲ür, şükür** -14-
ş.+ ünen 8/111
ş. 13/11, 2/54, 2/59, 24/53, 25/232, 49/128, 49/129, 50/109, 50/115, 50/5, 50/52, 53/149, 53/152

şuna : Şu zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi. -3-
ş. 8/6, 8/7

şuncacıḳ : *sıfat* Şuncacık. -1-
ş. 52/69

şundan : Şu zamirinin çıkma durumu eki almış biçimi. -3-
ş. 1/55, 28/84, 31/51

şunnan : Şu zamirinin araç durumu eki almış biçimi. -1-
ş. 6/2

şunnar : *zamir* Şunlar. bk. **şonnar** -7-
ş.+ dan 11/34
ş.+ ı 19/16, 11/46
ş.+ ıŋ 13/141
ş. 12/29, 19/3, 44/8, 7/39

şunu : Şu zamirinin yükleme durumu eki almış biçimi. bk. **şonu** -19-
ş. 1/106, 1/109, 1/17, 12/18, 28/86, 3/11, 3/13, 32/106, 32/192, 32/227, 5/66, 52/110, 52/48, 55/104, 7/156, 8/2
o ş. 55/110

şununan : Şu zamirinin araç durumu eki almış biçimi. -1-
ş. 11/150

şunuŋ : Şu zamirinin ilgi durumu eki almış biçimi. bk. **şonuŋ** -5-
ş. 23/140, 25/145, 1/17, 2/120, 2/137

şura : Şura, şu yer. **bk. şora (I)** -44-
ş.+ dan 52/24, 52/75
ş. da 2/136, 55/15
ş.+ ła 2/38
ş.+ łara 23/190
ş.+ łarda 23/32
ş.+ łarına 23/31, 23/32
ş.+ łarında 29/150
ş.+ m a:ğrı 23/169
ş.+ m 25/106
ş.+ mıza 55/17
ş.+ sına 23/34
ş.+ ya da 32/136
ş.+ ya 23/33, 23/35, 23/38, 25/130, 25/57, 28/100, 52/24, 55/148, 55/87, 55/88
ş.+ yadan da 23/34
ş.+ yadan 23/31, 23/33
ş.+ yı 26/104
ş.+ yıdı 51/111
ş. 1/71, 1/72, 11/40, 12/47, 14/112, 23/30, 23/36, 31/15, 8/33

şura:bı : Şura gibi. -1-
ş. 2/86

şurâya : Şuraya. -3-
ş. 13/122, 32/161, 45/54

şurda : Şurada, şu yerde. bk. **şorda, şôrda** -30-
ş.+ ḳı 10/18, 28/24
ş. 1/32, 1/99, 10/9, 11/172, 11/99, 2/97, 21/80, 28/100, 31/14, 31/22, 36/37, 38/12, 38/7, 39/22, 39/85, 40/13, 40/5, 42/46, 42/71, 42/72, 55/165, 55/30, 55/42, 55/99, 6/6, 8/103, 8/46

şurdaı̯ : Şuradaki. -1-
ş. 8/112

şurdan : Şuradan, şu yerden. bk. **şordan** -13-

ş. 1/72, 1/73, 11/182, 12/47, 14/112, 23/31, 23/32, 48/83, 55/85, 55/86, 55/87, 6/40, 8/108

şurduydu : Şuradaydı. -1-
ş. 13/105

şuriya : Şuraya. -1-
ş. 2/136

şuruya : Şuraya. bk. **şora (II), şoruya** -19-
ş. da 2/130
ş. 1/112, 1/67, 14/122, 16/1, 2/130, 2/136, 2/142, 2/90, 32/12, 4/12, 48/2, 5/67, 9/61, 9/90

şuruyu : Şurayı. -2-
ş. 2/136, 28/11

şüfer : bk. **şöför** -1-
ş.+ e 2/23

şükür : bk. **şúkür** -5-
ş. de 24/28
ş. 20/41, 24/6, 25/5, 29/110

şüyle : bk. **şöyle** -6-
ş. 2/21, 40/19, 41/22, 48/79, 49/52

şüz : Yüz. (beş yüz > beş ‿ şüz) bk. **yüz (I)** -10-
ş. 14/8, 2/10
beş ş. 14/8, 15/40, 26/43, 38/5, 39/54, 41/15, 44/37
bėş ş. 12/16

T

ta : Kuvvetlendirme edatı ve bağlaç olarak görev yapan enklitik. bk. **da, da**: **(II), de, dė, te** -51-
acıḳ t. 53/114
ałıḳ T. 55/110
at t. 28/45
avrat t. 39/75
da:mat t. 11/111, 23/51
doḳuma yasTıḳ t. 23/6
doḳurduḳ t. 20/56
çıḳ t. 29/1
çıḳıp t. 36/30
ġałdırıp t. 11/98
ġałḳıp t. 55/110
ġaşşıḳ t. 28/82
ġırḳarımış t. 23/118
ġocadıḳ t. 11/27
ġoymuş t. 3/118
ġuşaḳ T. 16/41
hap t. 24/54
ıccıḳ t. 33/31
ıcıcıḳ t. 9/66
ıcıḳ t. 39/118
ḳaḳıḳ t. 55/103
musłuḳ t. 13/26
ocaḳ t. 52/84
ołarak T. 12/57
ołaraḳ t. 9/44
oruç t. 55/45
ot T. 16/58
oturmuş t. 11/87
sondaş t. 28/9
suv̇uyuḳ T. 44/34
varımış t. 11/130
varıp t. 13/52, 2/154
vaya:t t. 31/16
veya:t t. 12/42
veyaḫut t. 13/47
veyat t. 9/41
vurmuş t. 7/156
yahut t. 17/20, 38/73, 40/25, 40/43, 40/7, 47/6
yahut T. 23/37
yanacaḳ t. 31/67
yapardıḳ t. 29/93
yaptırdıḳ t. 31/6
yığmış t. 23/86
zabah t. 55/13

ta : Bir fiilin, bir hareketin, bir yerin, bir şeyin başladığı veya bittiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından işaret eden bir söz. bk. **de, de**: **(I), tá, ta:, tá:, te, te**: -7-
t. 11/98, 2/15, 23/31, 23/82, 3/52, 52/47, 55/138

tá : Bir fiilin, bir hareketin, bir yerin, bir şeyin başladığı veya bittiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından işaret eden bir söz. bk. **de, de**: **(I), ta, ta:, tá:, te, te**: -2-
t. 24/35, 53/103

tá‿áła: : Tanrı'nın yüceliğini bildirmek veya anmak için "Allah" ismiyle kullanılan, Türkçe "yüce Tanrı" anlamlı, Arapça gramer yapısına göre sıfat tamlaması oluşturan Arapça kökenli bir söz. (Ar. teali > táála:) -2-
ałłaḫ t. 7/99
ałłaḳ t. 2/94

tabaḳ : Tabak. bk. **dabaḳ** -6-
t.+ łar 9/55
baḳır t.+ łar 33/6
t.+ łara 33/48
t.+ łarı 32/149
t. 25/99, 55/29

tabır : Tabur. -6-
t.+ a 52/119
t.+ ı 40/59, 40/60
t.+ ıŋ 52/119
t. 52/118
bir t. 7/42

tabi : *zarf* Tabii, elbette. bk. **tabi:, ta:bi, ta:bi**: -19-
t. tabi 3/54
t. 1/60, 10/9, 18/26, 18/52, 19/59, 21/11, 25/100, 28/36, 3/185, 3/54, 31/12, 49/10, 49/26, 49/86, 50/176, 50/188, 53/70
tabi t. 3/54

tabi: : bk. **tabi** -1-
t. 49/15

ta: : Bir fiilin, bir hareketin, bir yerin, bir şeyin başladığı veya bittiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından işaret eden bir söz. bk. **de, de**: **(I), ta, tá, tá:, te, te**: -3-
t. 11/87, 3/57, 42/67

ta: : Daha. bk. **daha** -15-
t. 15/8, 31/3, 11/104, 11/202, 11/222, 11/81, 14/81, 17/84, 27/114, 28/48, 3/208, 31/40, 31/59, 7/74, 7/81

ta: : Dağ. bk. **dağ, da**: -1-
t.+ da 20/38

tá: : Bir fiilin, bir hareketin, bir yerin, bir şeyin başladığı veya bittiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından işaret eden bir söz. bk. **de, de**: **(I), ta, ta:, tá, te, te**: -3-
t. 20/38, 29/20, 51/112

tá: : Daha. -3-
t. 18/26, 7/74, 9/99

ta:bi : bk. **tabi** -21-
t. 10/21, 12/1, 12/10, 12/44, 12/49, 18/47, 29/105, 32/87, 33/8, 49/134, 49/57, 50/116, 53/101, 53/163, 53/177, 53/55, 53/69, 53/91, 53/96, 7/175, 7/195

ta:bi: : bk. **tabi** -1-
t. 49/29

ta:bir : Tabir, deyiş, anlatım, ifade. -2-
t.+ e 45/40
t.+ i ca:izse 4/11

ta:cettin : Tacettin. (kişi adı) -1-
t.+ den 14/59

ta:dil : bk. ta:til -1-
t. 26/101

ta:dilat yap- : Tadilat yapmak. -1-
t. y.-iyir 38/74

tá:h : *ünlem* Üzgünlük, hayıflanma ve öfke bildiren bir ünlem. -1-
t. 2/67

ta:hir : Tahir. (kişi adı) -1-
t. 43/2

ta:hmin : Tahmin. bk. **ta:min** -2-
t.+ ime 53/18, 53/99

ta:ḫta : Tahta. bk. **tá:hta**, **ta:ta, tahda, tahta** -5-
t.+ dan 49/76
t. fıçılar 49/58
t. parçasını 40/42
t. 2/104

tá:hta : bk. **ta:ḫta**, **ta:ta** -1-
t. zini 5/47

ta:kib‿it- : Takip etmek. -1-
t. i.-miş 52/119

tá:ła: : bk. **tá‿áła**: -1-
ałłaḫ t. 7/142

ta:lim : Talim. -1-
t. 27/129

ta:lip : Talip. -1-
t.+ iz 13/102

ta:min : Tahmin. bk. **ta:hmin** -3-

t.+ im 53/105, 53/50
t.+ imce 53/164

ta:mirci : Tamirci, tamircilik mesleği. -1-
t. 7/129

ta:ne : Tane. bk. **da:ne, dene, dėne, tane, táne, tene** -61-
t. de 18/51
t.+ si 27/61, 43/10
bi t.+ side 50/43
t.+ sini 55/161
t. 1/43, 12/32, 12/72, 12/73, 12/74, 18/32, 19/61, 19/62, 2/65, 28/99, 32/106, 32/117, 32/171, 32/42, 34/13, 39/11, 39/39, 40/66, 43/46, 43/52, 43/9, 44/39, 44/47, 44/66, 47/20, 48/41, 49/148, 5/21, 51/10, 52/118, 52/121, 52/47, 52/74, 53/105, 53/109, 53/189, 53/205, 54/2, 55/152, 55/21, 7/86, 9/38, 9/77
T. 51/19, 52/7, 52/9
birḱaş t. 21/78
üç t. 36/32

ta:rif it- : Tarif etmek. -3-
t. i.-iyim 13/79, 21/59
t. i.-tiler 16/34

ta:rih : Tarih. bk. **tarih** -19-
t.+ e 53/70
t.+ i de 21/69
t.+ i 30/7, 4/5, 41/2, 42/2, 43/39, 6/6
t.+ inde 18/4
t.+ ine 30/9
t.+ ini 47/2, 49/19, 8/12, 8/13
t.+ le 43/43
t.+ te 21/25
şu t.+ te 25/15
t.+ ten 10/10
t. 8/12

ta:rihi : Tarihî, tarihsel, tarihe geçmiş. -4-
t. eseri 8/67
t. eser 6/6
t. yir 8/49
t. 6/6

ta:ta : Tahta. bk. **ta:ḫta, tá:hta tahda, tahta** -5-
t.+ dan 33/6
t.+ lar 1/34
t.+ ları 55/137
t.+ nıŋ 11/19
t. yabası 2/104

ta:til : Tatil. bk. **ta:dil** -2-
yaz t.+ inde 12/17
t. 8/77

ta:viz vir- : Taviz vermek. -1-
t. v.-mek 41/9

ta:ze : Taze. -2-
t.+ yken 17/124
t.+cik 32/21

táh : *ünlem* Üzgünlük, hayıflanma ve öfke bildiren bir ünlem. -1-
t. 49/93

táḫ : *ünlem* Üzgünlük, hayıflanma ve öfke bildiren bir ünlem. -3-
t. 49/78, 49/87

taha : bk. **daha** -4-
t. 18/60, 30/10
bi t. 3/175, 3/181

tahda : bk. **ta:ḫta**, **ta:ta** -2-
t.+ dan 13/109
t. 13/109

tahsilat : Tahsilat. -1-
t.+ larını 50/107

tahta : bk. **ta:ḫta**, **ta:ta** -2-
t. 25/82, 9/55

taḳa : Taka. DS; Kuzu ve koyunların başlıklarına takılan küçük çıngırak. -5-
bor t.+ sı 17/58
elma t.+ sı 17/58
t. 17/58, 18/55

taḳḳa : Takke. -1-
t.+ sıynan 16/40

taḳrak : *yansılama sözcük* Takrak, tak tak. (tak tak > takrak) -1-
t. yirde 7/15

taḳsi : Taksi, otomobil. -15-
t.+ ler 32/43
t.+ lerinen 9/85
t. maḳsi 12/2, 49/128
t.+ niŋ 31/56
t.+ ye bineriz 24/22
t.+ ye 23/40, 49/97
t.+ ynen 47/12, 7/137

t. 31/29, 34/27, 42/44, 47/11, 9/85

taḳsil : Tahsil. -3-
t.+ i 26/120
t.+ im 26/120
t.+ iŋ 26/120

taḳsit : Taksit. -1-
t.+ nen 22/10

talebe : Talebe, öğrenci. -7-
t.+ ler 30/27
t.+ yikene 21/24
t.+ yimiş 25/1
t.+ ykán 5/9
t. 21/10, 8/15

talvar : Talvar. DS; Bağ ve bostanlarda, çalı çırpıdan yapılmış üstü kapalı bir çeşit çardak, bağ evi ya da bostan kulübesi. -1-
t. 40/85

tam : Tam. -17-
t. olarak 36/39
t. 25/229, 26/81, 32/138, 36/41, 40/65, 41/23, 43/5, 45/47, 5/20, 52/11, 52/134, 52/62, 53/202, 53/26, 53/28, 8/48

táma:mán : bk. **tama:men** -1-
t. 53/43

tama:men : *zarf* Tamamen. bk. **táma:mán, táma:men** -3-
t. 38/42, 49/106, 49/114

táma:men : bk. **tama:men** -1-
t. 32/133

táma:mı : *zarf* Tamamı, hepsi, bütünü, tümü. -1-
t.+ nı 12/69

tama:mıyła : *zarf* Tamamıyla. -1-
t. 43/56

tama:miyle : *zarf* Tamamıyla. -1-
t. 43/32

tamam : Tamam. bk. **támam**, **temam** -20-
t.+ ımış 8/24
t. 18/51, 21/4, 25/142, 33/22, 35/4, 40/13, 45/26, 48/43, 48/56, 49/136, 49/50, 49/60, 49/96, 52/124, 52/17, 55/109, 55/166, 7/177
bu t. 1/74

támam : bk. **tamam** -8-
t. 16/50, 27/139, 3/43, 33/40, 38/60, 52/95, 55/3, 7/164

tamamıyła : *zarf* Tamamıyla. -1-
t. 43/20

tamamıyle : *zarf* Tamamıyla. -1-
t. 43/23

tamamíyle : *zarf* Tamamıyla. -1-
t. 43/22

tân : *yansılama sözcük* Yufka ekmek yaparken oklavanın senide değerek çıkardığı ses. -5-
t. 25/229, 25/230

tana : Dana. -1-
t.+ ya 17/38

tandır : Tandır. bk. **tendir** -25-
t.+ a 16/53, 17/56, 53/133
t. çeken 11/189
t. çekerdi 11/189
t. çeki:dik 45/19
t. çeki:riz 45/5
t.+ ı 45/8, 45/9, 50/163
t.+ ımız 16/52
t.+ ın 17/56
t.+ ını 32/20
t.+ łarı 50/176
yirałtı t.+ łarı 50/163
t. 1/82, 11/186, 17/117, 17/118, 50/165

tane : bk. **ta:ne** -2-
t. 31/43

táne : bk. **ta:ne** -3-
t. 1/76, 22/25, 7/187

tanı - : Tanımak. -10-
t.- dıłar 32/85
t.- mam 50/15
t.- mayor 22/22
t.- mıyyor 5/55
t.- r 7/92
t.- yan 31/66
t.- yın 47/35
t.- yosaŋ 47/35

tanıdıḳ : Tanıdık, bildik, tanış. -2-
t.+ łarĭnan 14/126
t. 9/77

tanış - : Tanışmak. -3-
t.- ıyor 48/54

t.- madan 48/55
t.- tım 48/55
tanışmaḲ : Tanışmak, görüşmek. -1-
t. 55/3
tanıtım : Tanıtım. -1-
t.+ ı 43/31
tapan : Tarla kelimesiyle birlikte kullanılarak "mal mülk, ekilecek yer" vb. anlamda kullanılan bir söz. -5-
tarła t.+ ı 50/74
tarła t. 50/133, 50/137, 50/72, 46/18
tapır : Tapır, bir tür dikensi ot. -1-
t. 9/97
tapra:ŋ : Toprağın. (< toğrak+ın) bk. **topraḳ** -1-
t. altında 25/133
tapu : Tapu. bk. **dapı** -1-
t.+ łarıŋ 38/13
taraF : bk. **taraf** -1-
hoyraz t.+ ında 31/20
taraf : Taraf. bk. **taraF, tarav, tarav̇** -37-
t.+ a 29/124, 29/125, 3/220, 3/5, 50/35
bu t.+ a 1/73, 32/27
öbür t.+ a 27/114
t.+ ı 1/93, 27/39, 43/51
batı t.+ ı 53/20
öte t.+ ı 53/47
öte T.+ ı 53/21
t.+ ına 26/3, 50/118
öŋ t.+ ına 16/19
t.+ ında 49/58
öbür t.+ ında 21/72
t.+ ından 1/12, 53/100
t.+ ındaymış 30/6
t.+ ını 13/58, 5/20
o t.+ łardan da 26/61
iki t.+ łı 23/36
t.+ ta 43/19
o t.+ ta 8/52
öbür t.+ ta 41/20
poyraz t.+ ta 40/56
bu t.+ ta: 48/34
t. 1/11, 18/12, 2/126
o t. 1/28
tarafłı : Taraflı. -1-
t. 11/63
tarav : bk. **taraf** -1-
t.+ ı 27/40
tarav̇ : bk. **taraf** -1-
hoyraz t.+ a 31/14
taríhi : Tarih î -1-
t. 53/69
tarım : Tarım. -20-
t.+ a 4/15
t. ara:zisi 50/129
t. baḳanlıı 53/207
t. ġırediye 39/62
t.+ ı 4/17
t.+ ınan 10/3
t.+ ła 43/21, 43/31, 43/4, 43/5
sułu t. mar 5/4
t. 1/22, 39/21, 4/16, 48/21, 48/25, 53/48, 53/49, 8/60
sułu t. 1/28
tarih : bk. **ta:rih** -2-
geçmiş t.+ i 43/44
t.+ ler 49/40
tarła : Tarla. bk. **darła, târła,** -43-
t.+ da 26/64, 27/31, 46/4, 51/99, 55/150
t.+ dan 32/120
t. eteŋ 25/120
t. fa:resi 17/54
t. işleri 27/20
t.+ łar 27/4, 44/39, 46/83
t.+ łara 27/30, 32/27
t.+ łarda 50/132
t. marła 49/124
t.+ mız 50/73
t.+ nıŋ 55/149
t.+ sı 50/140
buğday t.+ sı 25/24
t.+ sına 26/51
t.+ sında 11/132
t.+ sını 26/35, 32/34, 50/122
t. súrmeden 32/121
t. súrmesini 32/122
t. tapanı 50/74
t. tapan 50/133, 50/137, 50/72
t.+ ya 17/56, 23/183, 55/148

t.+ yı 26/37, 32/29
t. 1/105, 45/50, 46/18, 49/101, 54/3

târła : bk. **tarła** -1-
t. 45/32

tarłâya : Tarlaya. (< tarla+y+a) bk. **tarła** -1-
t. 33/58

tarlâyı : Tarlayı (< tarla+y+ı) bk. **tarła** -1-
t. 44/41

tarłıya : Tarlaya. (< tarla+y+a)bk. **tarła** -1-
t. 45/19

tarłıyı : Tarlayı. (< tarla+y+ı) bk. **tarła** -1-
t. 45/50

tartış - : Tartışmak. -1-
t.- tıḳ 52/110

tartışma : Tartışma, tartışmak işi. -1-
t.+ ya 32/129

tarz : Tarz. -4-
t.+ ı 32/54, 8/104
ġonuşma t.+ ı 36/39
yaşam t.+ ı 46/91

tas (I) : Tas. Genellikle içine sulu şeyler konulan metal vb.'nden yapılmış kap. -11-
t.+ a 11/180, 13/120
t.+ ı 14/41
çorba t.+ ı 25/103
t.+ ınan 23/161
t.+ łar 23/29
o t.+ łardan 23/29
t. 25/101, 32/149
aliminyom t. 9/53
ałtın t. 11/209

tas (II) : Tas. DS; arka, peş. -4-
yarın t.+ ı da 23/13
t.+ ına 14/5
t.+ ından 24/23, 28/41

tasa : Tasa, kaygı. -1-
t.+ yınan 7/108

tasviye : Tavsiye, öğütleme. -1-
t.+ m 7/180

taş : bk. **daş** -3-
t. ekmá: 17/117
eroł t.+ ıŋ 27/119
t. piĺak 16/47

taşhan : Taşhan. (yer adı) -2-
t. 26/90, 26/91

tatar böre: : Tatar böreği. Haşlanmış yufka parçalarına yoğurt ve kıyma katılıp üzerine kızgın yağ gezdirilmesiyle yapılan yemek. -1-
t. böre: 15/21

tav : Tav, en uygun durum ve zaman. -1-
t. 54/4

tava : Tava. -5-
t.+ da 5/47
t.+ yı 51/82
t.+ ynan 51/84
t. 17/114, 51/83

tavaf : Tavaf. -1-
t. yapaŋ 51/72

tavı:mı : Tavuğumu. (< tavuk+um+u) bk. **tav̇uḳ** -1-
t. 52/15

tavıḳ : bk. **tav̇uḳ** -1-
t. 18/43

tavi̊ḳ : bk. **tav̇uḳ** -1-
t. 18/43

tavła : Tavla, at veya sığır ahırı -3-
t. 17/34
böyük t. 17/35

tavłan - : Tavlanmak, tavlama işi yapılmak. -1-
t.- dı 54/4

tav̇uḳ : Tavuk. bk. **tavıḳ**, **tavi̊ḳ** -3-
t. 17/41, 27/119, 29/114

tay : Tay. -4-
t. 17/21, 51/19, 7/15

tazı : Tazı. -2-
t.+ ya 3/152
t. 3/151

tazıcı : Tazıcı. Tazı yetiştiren veya satan kimse. -1-
t. 32/5

te : Kuvvetlendirme edatı ve bağlaç olarak görev yapan enklitik. bk. **da, da**: **(II), de, dė, ta** -36-
askerlik t. 26/129

bekit t. 55/133, 52/85
bilip t. 7/180
bitip t. 28/19
dekkelik t. 43/50
dȇvlet t. 53/192
dimiş t. 7/156
diyivirip t. 14/145
dóvmüş t. 7/156
dönüp t. 3/217
dört t. 37/39, 7/74
döv̇üş t. 24/77
çekiş t. 24/77
emdirsek t. 33/58
emek t. 12/29
gı̇t t. 21/17
gı̇ttim T. 16/29
git t. 32/122
gitip t. 46/30
gúmülemiş t. 11/132
hamit t. 17/27
kitledip T. 25/204
ḳopek T. 6/31
leylek t. 28/98, 28/99
ölürümüş t. 32/219
ö:v̇süzlük 2/57
pek t. 19/53
virmiyik t. 53/209
yemek t. 53/123
yörük t. 26/20

te : Bir fiilin, bir hareketin, bir yerin, bir şeyin başladığı veya bittiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından işaret eden bir söz. bk. **de, de**: **(I), ta, tá, ta:, tá:, te**: -5-
t. 29/20, 23/202, 5/57, 52/102, 52/133

te: : Bir fiilin, bir hareketin, bir yerin, bir şeyin başladığı veya bittiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından işaret eden bir söz. bk. **de, de**: **(I), ta, tá, ta:, tá:, te** -8-
t. 14/102, 2/64, 26/80, 32/6, 36/36, 49/142, 49/36, 53/110

te:likeli : Tehlikeli. -1-
eŋ t. 27/112

te:min it- : Temin etmeki sağlamak. bk. **tė:min it-** -2-
t. i.-eceḳ 26/44
t. i.-erlerimiş 26/17

tė:min it- : bk. **te:min it-** -1-
t. iteller 4/36

tė:ris oł- : Terhis olmak, askerlik görevini bitirmek. bk. **teriz oł-** -1-
t. o.-dum 51/3

tehle - : Tehlemek, çekişme, kavga vb. sırasında söylenen söze dikkat etmek. DS; dikkat etmek. -1-
t.- riz 14/144

tek : Tek. bk. **teḳ, tėḳ** -22-
t. başına 52/40
t. tek 25/111, 30/40, 48/6
t. 1/108, 1/82, 14/158, 14/25, 26/111, 31/62, 36/13, 39/2, 40/53, 44/39, 51/17, 53/59, 8/111
tek t. 25/111, 30/40, 48/6

teḳ : bk. **tek** -1-
t. Kişi 45/48

tėḳ : bk. **tek** -1-
t. 52/61

teke : Teke. -1-
t. 15/42

teker : Teker. -4-
iki t.+ e 24/34
t.+ inen 32/164
t. teker 30/41
teker t. 30/41

tekerleme : Tekerleme, çoğunlukla basmakalıp söz. -2-
t.+ lerinden 32/105
t. 7/8

tekirdağ : Tekirdağ. (yer adı) -1-
t.+ da 40/63

tekirdaḡ : Tekirdağ. (yer adı) -1-
t.+ a 40/63

teḳḳe : Tekke. -1-
t.+ ye 45/65

teklik : Teklik, tek başına, yalnız olarak. -1-
t.+ te 33/66

tekne : Tekne. -2-
t.+ sinde 7/134
t. 8/54

teknik : Teknik. -1-
t. 32/47
teknołoji : Teknoloji. bk. **teḵnołoji** -3-
t.+ ye 46/44
t.+ yi 46/46
t. 49/92
teḵnołoji : bk. **teknołoji** -1-
t. 45/44
tekrar : Tekrar. bk. **teḵrar, tėkrar, tekrer** -10-
t. geldik 14/121
t. 1/30, 11/19, 11/31, 11/60, 12/77, 14/12, 22/3, 51/111, 51/70
teḵrar : bk. **tekrar** -1-
t. 52/49
tėkrar : bk. **tekrar** -1-
t. 43/16
tekrer : bk. **tekrar** -1-
t. 2/77
tek yıldız : Tek yıldız. Bir koyun çanı çeşidi. -1-
t. 17/63
tel : Tel. bk. **til** -4-
t. dołap 33/5, 33/6
t.+ nen 27/67
t. 32/159
teła:**şe** : Telaşe, telaş. -2-
t.+ si 45/4, 45/6
tele:**zon** : Televizyon. -2-
t.+ da 11/154
t. 31/39
tele:**zyon** : Televizyon. -2-
t. +u
t. 55/163
telė:**zyon** : Televizyon. -1-
t.+ a 45/2
telefån : bk. **telefon** -1-
t. 32/109
telefon : Telefon. bk. **telefån, telėfon, telefun, teleẏon, teleẏun, tełofôn** -6-
t.+ u 32/116, 32/76
t.+ uŋa 7/2
t. 46/40, 46/42, 8/35
telėfon : bk. **telefon** -1-
t. direkleri 37/48
telefun : bk. **telefon** -4-
t.+ nan 24/84, 39/105
t. 14/77, 38/33
telem : Telem. Bir metnin doğrudan doğruya gönderilmesini ve alıcı olarak basımevi harfleriyle yazılmasını sağlayan araç. -3-
t. bölúkúnde 26/108
t. bölúkúne 26/107, 26/114
televizon : Televizyon. -4-
t.+ da 38/63
t. 38/32, 42/50, 42/52
teleẏizon : Televizyon. -1-
t. 46/40
tėlevizon : Televizyon. -1-
t. 25/177
televizyon : Televizyon. -1-
t. 42/49
teleẏon : bk. **telefon** -2-
t. itti 8/30
cep t.+ ŭna 42/50
teleẏun : bk. **telefon** -1-
t.+ narda 16/51
televzon : Televizyon. -1-
t.+ da 25/86
telezon : Televizyon. -1-
t.+ uŋ 3/52
telezyon : Televizyon. -2-
t.+ da 30/42
t.+ u 31/50
telli : Telli. bk. **tėlli** -1-
t. 55/137
tėlli : Telli. bk. **telli** -4-
t. ġa:difе 52/47
t.+ leri 52/33
t. 52/45, 52/52
tełofôn : bk. **telefon** -1-
t.+ u 32/128
telsiz : Telsiz. Türlerine göre belirli bir kapsama alanı içinde belirli kişilerin iletişimini sağlayan, elektromanyetik dalgalar yardımıyla çalışan araç. -7-
t. bölúkúne 26/114
t.+ e 26/117, 26/124
o t.+ i 26/112
t.+ imiş 26/109
t. 26/115, 26/125

tema:**minen** : *zarf* Tamamıyla, tam olarak, büsbütün, baştan sona. -1-
t. 3/218
temam : **tamam** -6-
t. 2/46, 3/117, 32/113, 42/41, 42/61, 55/39
tembih it- : Tembit etmek. -1-
t. i.-eriz 29/116
temel : Temel, Bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan bölümü. -2-
t.+ e 52/7
t. 40/9
temiz : Temiz. -5-
t.+ dir 4/13
t. 1/16, 11/164, 12/76, 12/82
temizle - : Temizlemek. -7-
t.- ller 19/47
t.- n 29/106
t.- nir 1/30, 1/34
t.- rdik 23/174
t.- riz 11/21
t. -yerek 12/31
temizlen - : Temizlenmek. -2-
t.- irdin 23/116, 23/119
temmüs : Temmuz. (ay adı) -1-
t. 16/90
temsil : Temsil, söz gelişi. -2-
t.+ i 13/120
t. 14/9
ten : Ten. -1-
t.+ iŋ 14/138
tena:**łaş -** : Tenhalaşmak. -1-
t.- ınca 26/85
tencire : bk. **çencire** -2-
t.+ lerinen 9/59
t. 9/56
tendir : bk. **tandır** -1-
t. böre:ğí 29/74
tene : bk. **ta**:**ne** -1-
t. 42/72
teneke : bk. **tenike** -1-
t.+ ŋ 49/155
tenėke : bk. **tenike** -2-
o t.+ niŋ 45/55
t. 45/55
tėneke : bk. **tenike** -1-
t.+ niŋ 51/57
tenger - : Tengermek. DS; yuvarlanmak. -1-
t.- iz 25/4
tenike :Teneke. bk. **teneke, tenėke, tėneke, tineke** -10-
t.+ ler 24/12
t.+ lere 24/32
t.+ leri 24/12
t.+ yi 40/19
t.+ ynen 24/9, 40/17
t. zopa 24/65
t. 16/88, 23/201, 26/69
tepişle - : Tepişlemek. Üzerine basarak sıkıştırmak, ezmek. -1-
t.- r 25/130
tepsi : Tepsi. -3-
t.+ ye 9/65
t. 25/100, 25/102
tėrbiyeli : Terbiyeli. -1-
t. ołmaḳ 45/17
tercibeli : Tecrübeli. -1-
t. 7/84
tere : Tere. (bitki adı) -1-
t. 17/95
tereya:**ğı** : Tereyağı. -2-
t. +ynan 13/90
t. 33/36
tere:**zi** : Terazi, tartı. bk. **terezi** -1-
t.+ ler 7/27
tereya: : Tereyağı. -2-
t. 18/45
t.+nı 13/74
tereyağı : Tereyağı. -2-
t.+ nı 42/38
t. 42/38
terezi : Terazi, tartı. bk. **tere**:**zi** -1-
t. 7/27
teriz ‿ ol- : Terhis olmak, askerlik görevini bitirmek. bk. **tė**:**ris ol-** -2-
t. o.-duŋ 2/68
t. o.-urḳana 2/68
terk ‿ it - : Terk etmek. -2-
t.- me 7/139
t.- miş 3/172
terlik : Terlik. -2-

t. 32/79

ters : Ters. -1-
t. 31/51

tersle - : Terslemek. -1-
t.- mişler 3/213

tersleyivir - : Tersleyivermek. -1-
t.- iller 23/72

tertemiz : Tertemiz, çok temiz. -1-
t. yıḳarız 11/19

teslim ał- : Teslim almak. -2-
t. a.-dım 40/54
t. a.-mış 40/60

teslim it- : Teslim etmek. -2-
t. i.-iyom 7/72
t. i.-tiler 40/66

tėslim oł - : Teslim olmak. -1-
t. o.- muş 28/57

tėşekk̲úr it- : Teşekkür etmek. -1-
t. i.-iyoz 4/40

teşekkür it- : Teşekkür etmek. -1-
t. ittim 50/9

teşekkür : Teşekkür. Yapılan bir iyiliğe karşı duyulan kıvanç ve gönül borcunu anlatma. -1-
t. +ü 3/22

teşekür it- : Teşekkür etmek. -1-
t. iterim 53/138

teşfíg it- : Teşvik etmek. -1-
t. i.-sin 14/136

teşFig it- : Teşvik etmek. -1-
t. i.-iyor 26/99

tevcit it- : Tevcih etmek. -1-
t. i.-tim 7/149

tevde : Tevhide. (kişi adı) -1-
t.+ niŋ 52/132

teyip : Teyp. -3-
t.+ e çekmek 32/104
t.+ i 32/50
t. 39/46

tėymen : Teymen. Orduda rütbesi asteğmenle üsteğmen arasında olan, takım komutanlığı yapan subay. -1-
t. 51/9

tezeğ̊ínen : Tezekle. (tezek+le) bk. **tezek** -1-
t. 24/66

tezek : Tezek. -5-
t. 1/88, 24/66, 24/67, 27/134
o t. 1/88

tezǵah : Tezg ̄h. bk. **dezǵah** -1-
t. 32/168

tıḳırdaḳ : Tıkırdak. DS; koyunlara takılan küçük çan. -1-
t. 17/58

tıłısımłı : Tılsımlı, tılsımı olan. -1-
t.+ yımış de 23/198

tımraş : bk. **tımraş bu**:**da** -1-
t. 53/130

tımraş bu:**da** : Tımraş buğday, yumuşak buğday. Çumra'nın 10 km. güneyinde Gökhöyük köyünde yaşayan, Bulgaristan'ın Rodop bölgesindeki Rupçoz kazasına bağlı "Timraş" köyünden gelen Pomakların ektiği ve bundan ötürü bölgede tımraş buğday olarak bilinen bir çeşit yumuşak buğday. bk. **tımraş** -1-
t. b.+łar 53/130

tınas : Tınas. DS; harman dövüldükten sonra savrulmak için yapılan yığın. -7-
t. atałłarımış 44/65
t. atıłacak 49/71
t. 49/71, 49/72, 49/73, 55/140, 55/141

tır : Tır. -1-
t. 50/34

tıraḳdör : Traktör. -4-
t.+ ler 38/40, 38/41, 38/45
t.+ ünen 38/40

tıraḳtór : Traktör. -2-
t.+ nen 18/11
t. 12/2

tıraḳtör : Traktör. -4-
t.+ den 49/102
t. ġoşułurdu 49/102
t. 32/45, 9/86

tıraḳya : Trakya. (bölge) -1-
t.+ dan 10/16

tırał tırał : *zarf* Tıral tıral, başlayan bir iş veya birbirine bağlı birçok işin

arka arkaya ve kolayca sürüp gitmesi anlamında bir ikileme. -2-
t. t. 7/80

tıraş it- : Tıraş etmek. -1-
t. iter 51/73

tıraş ołˍ : Tıraş olmak. -1-
t. ołmuş 44/12

tıravi̊Ḳ : Trafik. -1-
t. ġaza:sından 7/62

tica:ri : Ticari. -1-
t.+ ye 12/52

tiftik : Tiftik. -2-
t.+ lerden 9/28
t. 9/28

tik : Tik. -1-
t.+ li 13/135

til : Tel. bk. **tel** -2-
t.+ den 13/20
t.+ iŋ 2/56

tineke : bk. **tenike** -2-
t.+ ye 32/184
şu t. 32/184

tip : Tip. -6-
t.+ i de 12/43
t.+ i 12/38, 12/41, 43/45
hałı t.+ i 12/21
t.+ ine 12/41

tiren : Tren. -1-
t. ísyasyonu 38/10

tirit : Tirit. (yemek adı) -3-
t. dóker 32/19
t.+ imiz 32/19
t.+ ten 32/19

tirzi : Terzi. -2-
t.+ lerde 2/140
t. 7/117

Tişört : Tişört. -1-
T. mişört 52/53

titre - : Titremek. -1-
t.- yorun 26/117

tiveccit nama:zı : Teheccüd namazı. İslamlıkta yatsı namazından sonra uyumadan veya bir miktar uyuduktan sonra kalkılıp geceleyin kılınan bir nafile namaz. -1-
t. n.+na 7/71

tóbe : *zarf* Tövbe. Kesinlikle, hiçbir biçimde. (Ar. tevbe > tövbe > töbe/tóbe) -3-
t. bilemem 14/167
t. durmazłar 46/45
t. gítmezler 46/46

to:v̇san : bk. **doḳsan** -1-
yüzde t.+ ı da 7/92

tohumłuḲ : Tohumluk, tohum için ayrılan. -1-
t. bu:ğday 28/29

toḳ : Tok, aç karşıtı. -1-
yarı t. 27/4

toḳałaşma : Tokalaşma, tokalaşmak işi. -1-
t. 5/56

toḳałı : Tokalı, tokası olan. -2-
ałtın t. 3/112, 3/113

toḳa yap - : Toka yapmak, tokalaşmak. -1-
t.- ardıḳ 33/65

toḳdur : bk. **doḳtur** -1-
t. 33/59

toki : Türkiye'de temel görevi çeşitli amaçlara hizmet eden yapılar yapmak olan resmi kurum Toplu Konut İdaresi Başkanlığı adının kısaltılmış biçimi. -1-
t. evlerinde 35/19

toḳłu : Toklu. DS; Doğurmamış koyun. -2-
t. da 17/76
t. 17/76

toḳma:ınan : Tokmakla. (< tokmak+la) tokmak -1-
t. 53/130

toḳma:nan : Tokmakla. (< tokmak+la) tokmak -1-
t. 53/126

toḳtur : bk. **doḳtur** -5-
t.+ a 34/21, 34/27, 34/28
t.+ łar 29/125
t. 3/199

toł : Tol. 1. Taş kemer veya taş kemerlerle yapılmış ev, oda, kapı vb. şey. 2. Yayla veya bahçe

kulübesi. 3. Evin temeli için kazılan yer. -11-
t.+ a 31/7
t.+ da 31/7
t. eşdik 51/51
çift t.+ ları 26/36
t.+ u 1/41, 51/52
o t.+ u 31/9
t.+ uŋ 16/49
o t.+ uŋ 31/11
t. 1/40

tołu : Dolu. Havada su buğusunun birden yoğunlaşıp katılaşmasından oluşan, türlü irilikte, yuvarlak veya düzensiz biçimli buz parçaları durumunda yere hızla düşen bir yağış türü. bk. **dołu (II)** -1-
t. 48/83

tomatis : Domates. bk. **domatis, domatiz** -5-
t. 15/29, 25/21, 25/212, 25/40, 28/71

ton : Ton, bin kilogramlık ağırlık birimi. -9-
t.+ u 27/16
t. 49/153, 49/154, 49/156, 5/37
üş t. 5/36

toŋuz : Domuz. (hayvan adı) bk. **doŋuz** -2-
t. 17/14, 17/14

top : Top. -15-
t. atırdı 16/50
t.+ u 34/15
ġoca topçunuŋ t.+ u 8/40
t.+ un 21/41
t.+ unan 29/66, 29/67
o t.+ unan 29/66
ufaḳ t.+ unan 34/13
t. yapardıḳ 15/41
t. 16/50, 23/82, 29/66, 34/15, 36/15

topa: : Topağı. (< topak+ı) bk. **topaḳ** -2-
ġaraman t. 11/186, 11/189

topaḳ : Topak. -5-
t. hamır 15/21
t. topaḳ yapałłar 20/33
topaḳ t. yapałłar 20/33
t. 28/89, 55/10

topał : Topal. -1-
t.+ ıŋ 23/183

topała: : Topalağı. (< topalak+ı) bk. **topaḳ** -1-
hamır t. 15/21

topałaḳ : Topalak, topalak yemeği. Yörede kıyma, iri çekilmiş dövme veya ince bulgur, un, yumurta akı, soğan vb. gereçler ve türlü baharatlarla hazırlanan köfte karışımının yaklaşık olarak bilye büyüklüğünde elde topakça yuvarlanıp pişirilmesiyle yapılan bir yemek. -5-
t.+ dır 47/9
t. yemáːı 53/112
t. 47/8, 53/112, 39/66

topałaḳła - : Topalaklamak. Avuç içinde dairesel hareketlerle döndürerek yuvarlak duruma getirmek. -1-
t.- łar 53/113

topçu : Topçu. -1-
ġoca t.+ nuŋ topu 8/40

topła - : Toplamak. -12-
t.- dı mı 25/129
t.- łar 19/61, 26/28, 28/93, 33/42
t.- nır 1/34
t.- r 14/99, 25/130, 45/51
t.- rdıḳ 14/100
t.- rdıŋ 51/87
t.- yıp 1/39

toplúcün : Toplayacaksın. (< topla-y-ıcı-n) bk. **topła-** -1-
t. 52/81

topłama : Toplama, toplamak işi. -1-
derleme t. 10/12

topłan - : Toplanmak, bir araya gelmek. bk. **topłaŋ** - -22-
t.- ıłlar 19/39
t.- ıłłar 20/22, 20/30
t.- ıłlardı 19/23, 19/35
t.- ıłłardı 22/23
o zamat t.- ıłłardı 22/22
t.- ıncı 40/7

t.- ır 22/25, 23/14, 28/92, 33/62, 47/17, 47/18
t.- ıŗ 52/45
t.- ırdı 14/75
t.- ırdıḳ 26/25
t.- ırdıḲ 22/24
t.- ıyıłłardı 40/37
t.- mışłar 26/22, 40/5
t.- mıyırdıḳ 52/56

topłantı : Toplantı. -1-
t. yapałłar 20/22

topłaŋ - : bk. **topłan-** -1-
t.- ıłłar 25/91

topłu : Toplu, düzenlenmiş, dağınık olmayan. -1-
t. 47/30

topłuca : Topluca, toplu olarak. -1-
t. 39/117

topłuluḳ : Topluluk. -1-
t.+ ta 33/66

topłum : Toplum. -2-
t.+ da 7/199
t. 39/108

topraa͡ : Toprağa. (< Toprak+a) bk. **topraḳ** -1-
t. 2/38

topra: : 1. Toprağa. 2. Toprağı. (< toprak+a/+ı) bk. **topraḳ** -9-
t. 28/31, 30/51, 34/11, 34/5, 34/6, 55/160
ġuru t. 34/11

topra:**ŋ** : Toprağın. (< toprak+ın) bk. **topraḳ** -2-
t. 28/33, 30/51

topra͡ı : Toprağı. (< toprak+ı) bk. **topraḳ** -1-
t. 46/31

topraḳ : Toprak. bk. **torpaḳ** -11-
t. ġazałłardı 34/10, 34/4
t. gúpümüz 16/36
eski t.+ sınız 23/170
t.+ ta 28/30, 28/32
t. yołdan 16/94, 21/70
t. 14/138, 34/9, 54/3

topraḳła- : Topraklamak, üzerini toprakla örtmek. -2-
t.- rdı 25/127
t.- rdıḳ 2/121

torba : Torba. -6-
t.+ ya 53/173
t.+ yı 51/16
t.+ yınan 24/51
t. 49/58, 51/15, 53/173

torbuya : Torbaya. (< torba+y+a) bk. **torba** -2-
t. 53/172
bėz t. 53/173

tóre : Töre. -1-
t. 55/40

tóren : Tören. -2-
t.+ e 52/118
yimin t.+ ine 52/123

torpaḳ : bk. **topraḳ** -1-
t.+ ta 34/31

torpido : Torpido, torpido bot. -1-
t.+ łu 28/60

tortop : Tortop. Derlenip toparlanmış olarak. -1-
t. oturuyu 39/87

torun : Torun. -14-
t.+ narda 55/25
t.+ narı 33/53
t.+ narından 25/7
t.+ narnan 55/104
t.+ um mar 13/8, 7/74
t.+ uyuz 25/19
t. 2/152, 32/107, 32/111, 32/127, 32/76, 33/55

tos : bk. **toz** -1-
t. sürüyüdü 39/112

tosġaba : Tosbağa. -1-
t. 23/124

tosḳa : İlgili satırda kaynak kişinin bölgede bir okul anımsayamayıp, anımsayamadığı söz konusu okul adına dair çıkarımda bulunduğu, anlamsız bir kelime. -2-
t. 8/30

tosun : Tosun. -1-
t. 33/55

toz : Toz. bk. **tos** -5-
t. eser 23/164
t.+ unnan 52/72
t.+ unuŋ 17/47

t. 23/165, 23/168
tozłar : Tozlar. (bir lakap) -1-
t. ali 26/7
tozłu : Tozlu. -1-
t.+ yuduḳ 16/105
tucar - : Tucarmak, surat asmak, yüzünü ekşitmek. -1-
t.- dı 28/15
túfe:**ŋi** : Tüfeğini. (< tüfek+in+i) bk. **túfek** -1-
t. 6/48
túfeg : bk. **túfek** -1-
t. 27/29
túfek : Tüfek. bk. **túfeg** -1-
fitilli t. 37/51
tuğła : Tuğla. -1-
t. 18/59
túken - : Tükenmek. bk. **tüken -** -5-
t.- di 21/51, 28/17, 39/54
t.- mezdi 16/101, 16/109
túkenmedik : Tükenmedik, tükenmeyen, bitmeyen, tükenmez. -1-
t. beraḳatłar 23/179
tuła: : Tuluğa. (< tuluk+a) bk. **tułuḳ** -2-
t. 13/66, 55/121
tułu:**nu** : Tuluğunu. (< tuluk+u+n+u) bk. **tuluḳ** -1-
t. 11/11
tułuḳ : Tuluk. -5-
t.+ a 20/39
t. basardıḳ 13/57
t.+ łara 9/8
t. pėyniri 39/70
t. 55/121
tułum : Tulum. -1-
ya:ğłı t. 7/128
túlü : bk. **tülü** -1-
t. de 12/75
túm : bk. **tüm**. -3-
t. 46/4, 48/84
ḳóylú t. 32/32
túmsek : Tümsek. -1-
t. 43/24
tuna : Tuna. (kişi adı) -1-
t. cicimile 25/186
tuncer : Tuncer. (kişi soyadı) -1-
şahin t. 18/1
tunç : Tunç. Koyu kızıl renkte olan, bakır, çinko ve kalay alaşımı, bronz. -1-
t.+ a 3/140
tunuson : Türkiye'de traktör üreten bir firma olan Türk Motor Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketinin adının kısaltılmış biçimi Tümosan kelimesinin ilgili metindeki kaynak kişi tarafından söylenişi. -1-
t. 51/122
túr : bk. **tür** -1-
diyer t.+ lere 12/42
turins : Turist. -1-
t.+ ler 16/30
túrk : Türk. Dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşayan, Türkçenin değişik lehçelerini konuşan soy ve bu soydan olan kimse. bk. **türk** -4-
t.+ ler 21/24
oğuz t.+ leri 37/25
oğuz t.+ lerinden 35/3, 37/26
túrkçe : Türkçe. 1. Genel Türk dili. 2. Türkiye Türkçesi. -4-
t.+ ye 53/14
t. 42/13, 42/14
öz t. 35/9
túrkġołłar : Türkkollar. (aile adı) -1-
t. 22/23
túrkiye : Türkiye. (ülke adı) bk. **túrḳiye** -6-
t.+ niŋ 27/31, 46/31, 46/33, 8/115
t.+ ye 46/37
t. 46/100
túrḳiye : bk. **túrkiye** -2-
t.+ nin 43/22, 43/24
túrkmen : Türkmen. 18. yüzyılın ortalarında Suriye'nin Halep ve Rakka illerinden göç eden, Osmanlı Devleti tarafından Karapınar'ın güneyine yerleştirilen Türkmenler. bk. **túrḳmen, türkmen** -51-
t. boyu 41/7
t. de 26/20

şu t. hava:lisine 53/197
t.+ ik 32/167, 39/18, 43/56
t.+ iŋ 34/2
t.+ iz 25/19
t.+ ner 37/36, 42/9, 8/103
bu t.+ ner 37/27
o t.+ ner 35/10, 43/11
t.+ nerde 34/4, 53/118
o t.+ nerde 42/13
t.+ nerden 35/9
t.+ nerin 43/37, 43/54, 53/108
kerḵúk t.+ nerine 39/16
t.+ nerinki 8/103
t. şóleni 43/52
t. 1/55, 32/148, 32/167, 32/27, 32/5, 32/7, 34/1, 35/7, 36/34, 37/24, 37/25, 38/2, 38/30, 43/48, 43/53, 48/23, 48/30, 48/31, 48/32, 48/33, 48/38, 48/49, 53/108
bu t. 53/34

túrḵmen : bk. **túrkmen** -27-
t. boyu 43/20
t. hava:lisi 43/22
t.+ i 43/12
t.+ ik 49/18
t.+ im 50/63
t. ḵóyü 43/46
t.+ ner şóleni 43/7
t.+ nerin 43/29, 53/123, 53/134
t. yamá:ı 53/122
t. 43/14, 43/18, 43/21, 43/4, 43/45, 43/47, 43/5, 43/55, 43/9, 50/61, 50/62, 50/64, 50/68, 53/6

túrkmenca:**mili** : Türkmencamili. (yer adı) -2-
t.+ yi 32/3
t. 32/4

túrḵmenca:**mili** : Türkmencamili. (yer adı) -1-
t. 43/55

túrkmence : Türkmence. 18. yüzyılın ortalarında Suriye'nin Halep ve Rakka illerinden göç eden, Osmanlı Devleti tarafından Karapınar'ın güneyine yerleştirilen Türkmenlerin konuştuğu ağız. bk. **türkmence** -4-
t. 32/54, 34/1, 36/32, 41/8

túrḵmenġarahöyü: : Türkmenkarahüyük (yer adı) -1-
t. 53/38

túrkmenġarahöyük: Türkmenkarahüyük (yer adı) -3-
t. 43/53, 43/54

túrḵmenġarahüyü : Türkmenkarahüyük (yer adı) -1-
t.+ nde 53/121

túrkmenistan : Türkmenistan. (ülke adı) -2-
t.+ dan 39/8, 42/7

túrḵmenüçhóyük : Türkmenüçhüyük. (yer adı) -1-
t. 53/38

túrkü : Türkü. bk. **türḵú, türkü** -8-
t.+ ler de 23/63
t.+ lerden 13/137
o t.+ leri 23/56
ġonya t.+ sü de 25/182
t.+ yü 23/56, 8/95
t. 14/149, 28/52

túrlü : Türlü. bk. **türlü** -1-
t. 17/97

turp : Turp. -1-
t. 16/61

turşu : Turşu. -1-
t. 27/26

tut - : bk. **dut-** -2-
löbet t.- ar 46/50
bałıḵ t.- tum 49/109

tuv̇af : Tuhaf. -1-
t. 4/38

tuv̇alet : Tuvalet. -4-
t.+ e oturusuŋuz 23/186
t.+ e 3/22, 23/190
t. 3/22

tü:**m** : bk. **tüm** -1-
t. 13/138

tüken - : bk. **túken-** -1-
t.- ir 3/126

tül : Tül. -3-
çekki t.+ ü 11/47, 11/50
o çekki t.+ ü 12/51

tülü : Tülü. Yöreye özgü bir dokuma biçimiyle dokunan, kırmızı halı tipli tülü, yatak altı tülü, yatak üstü tülü, yorgan tülüsü, çoban tülüsü vb. gibi türleri olan, elde dokunan bir dokuma. (tüylü > tülü ?) bk. **túlü**, **tülü**: -23-
t. de 18/48
t. doḳudum 12/57
t. doḳunurdu 19/20
o t.+ ler 11/54
o t.+ leri 11/53
t.+ nüŋ 12/49
çoban t.+ sü de 12/23, 12/23
yataḳ t.+ sü 12/35
t. yapałłardı 18/49
t.+ yü de 12/14
bu t.+ yü 12/13
t. 11/47, 12/21, 12/23, 12/41, 12/52, 55/129, 55/77, 9/28
bu t. 12/5
ġırmızı t. 12/21

tülü: : bk. **tülü** -1-
bu t. 12/12

tüm : Tüm. bk. **túm, tü**:**m** -20-
t. 11/84, 13/80, 2/126, 2/38, 32/149, 32/186, 32/192, 32/45, 37/35, 39/116, 40/60, 44/2, 44/51, 47/10, 49/65, 51/112, 51/84, 52/8, 55/20, 9/47

tünel : Tünel. -1-
t. 38/14

tüp : Tüp, gaz ile yanan ocak. -1-
t.+ te 50/155

tür : Tür. bk. **túr** -4-
t.+ lü 20/25
ekim t.+ ü 4/28
halı t.+ ü 19/11
t. 12/23

türk : bk. **túrk** -1-
oğuz t.+ lerinden 35/3

türkmen : bk. **túrkmen** -8-
t.+ ik 32/2
t. k̲óy 10/7
t.+ ner de 38/15
t.+ neri 50/70
t. 1/12, 10/7, 35/2, 43/26

türkmence : bk. **túrkmence** -1-
t. 36/33

türk̲ú : bk. **túrkü** -2-
t. ça:rıłlardın 23/2
t. çâğırır 25/89

türkü : bk. **túrkü** -3-
t.+ lerden 25/155
t.+ yü 23/54
t. 11/212

türlü : Türlü. bk. **túrlü** -4-
t. türlü 55/72
t. 24/46, 51/84
türlü t. 55/72

tüsg̲út - : bk. **tüsgüt -** -1-
t.- üllerdi 53/160

tüsgüt - : Tüsgütmek. Tüttürmek, duman çıkmasını sağlamak. bk. **tüsg̲út -** -1-
t.- üllerdi 53/161

tüt - : Tütmek. -2-
o t.- er 9/92
t.- erke 9/92

tütüt - : Tütütmek. DS; duman çıkartmak. bk. **tütüT-** -1-
t.- üller 48/87
t.- üllerdi 33/21

tütün : Tütün. -1-
t.+ ü 40/25

tütün - : Tütünmek, tütme işine konu olmak. -1-
t.- ür 55/55

tütüT - : bk. **tütüt -** -2-
t.- üŋ 55/56
t.- üyüłłár 45/61

tüy : Tüẙ. -3-
t.+ ü 15/38, 9/91
t.+ ünden de 9/28

tüylü : Tüylü, tüyü olan. -1-
t. pot geyeller 29/150

tüyme : Halı, kilim vb. dokunurken oluşan yünümsü tutamlar. DS; Tüymek: Saç, kıl, tel vb. şeylerin tutamı : Bizim yemekten tüymek çıktı. -1-
t.+ si 12/30

tüz : Yüz. (dört yüz > dört ‿ tüz) bk. **yüz (I)** -1-

dórt t. 26/43

U

u:ğ̊ra : Uğra. -1-
u. 7/134
ô:ra - : Uğramak. bk. **u:ğ̊ra -** -1-
o. 7/158
u:ğ̊ra - : Uğramak. bk. **ô:ra -** -1-
u.- dım 26/90
u:ğ̊raş - : bk. **u:raş-** -1-
u.- ıyırıḳ 46/21
u:ğ̊raş - : bk. **u:raş-** -7-
ne u.- acağız 25/53
u.- an 43/4, 43/5
u.- ıyıŋ 41/21
u.- ıyırsınız 32/135
u.- ıyołłar 32/134
u.- ıyorum 26/67
u:ğ̊urłar ossun : Uğurlar olsun. DS; başkasınca yapılan eylemin hiç umurunda olmadığını anlatmak için kullanılan deyim. -1-
u. 27/29
u:raş - : Uğraşmak. bk. **u:ğ̊raş-, u:ğ̊raş-, uğraş-** -8-
u.- an 43/21, 43/32
u.- annar 17/51
u.- ırdıḳ 45/57
u.- ıyor 11/125
u.- ıyoruz 10/3
u.- i:rik 45/33
u.- sın 53/201
u:zuŋġuyu : Uzunkuyu. (yer adı) -1-
u. 43/18
u : bk. **mı, mi, mu, mü** -8-
biliyoŋ u. 13/141, 3/156, 3/184, 30/34, 30/37, 30/50, 32/129, 32/25
uc : bk. **uç** -1-
u.+ dan 7/181
uc ‿ ucuna : *zarf* Ucu ucuna. -1-
u. 40/84
uç - : Uçmak. bk. **uş-** -6-
u.- ar giter 2/105
u.- tu 24/6, 55/146, 55/147
u.- úẙürüm 49/84
uç : Uç. bk. **uc, uş** -17-
u.+ łarı 9/101
u.+ u 10/6, 14/113, 51/112, 51/113
u.+ una 13/25, 13/40, 26/44, 40/19, 40/43
u.+ unda 17/28, 25/182
u.+ undan gósterdiŋ 25/234
u.+ undan 13/135
u.+ undayídı 51/113
u.+ unu 13/134
uçaḳ : Uçak. -4-
u.+ ınan 51/67
u. 40/15, 49/90, 51/67
uçu : bk. **i ɋn** -8-
u. 3/36
dutmağ u. 12/82
ḳonudan u. 30/50
o ġızıŋ u. 3/173
onuŋ u. 12/55, 44/37
şiyiŋ u. 12/35
yata:ŋ u. 12/34
uçun : bk. **i ɋn** -22-
u. 53/72, 53/74, 7/75, 7/81
ałaf u. 53/8
ałmağ u. 12/36
dutmaḳ u. 12/36
dutuşmasu u. 53/168
ġoşmaḴ u. 8/105
ołdu: u. 53/171, 53/172
olduğu u. 8/83
ołduum u. 26/51
onuŋ u. 15/36, 27/17, 38/63, 7/105, 7/191, 7/91
sıcaḳ dutması u. 12/35
soẏutma:ğ̊ u. 20/39
ufacıġ : bk. **ufacıḳ** -1-
u. bi 32/134
ufacıḳ : Ufacık, çok ufak. bk. **ufacıġ** -4-
u. ufacıḳ 33/32
u. 13/77, 26/42
ufacıḴ u. 33/32
ufad - : Ufaltmak. -1-
u.- ırız 13/66
ufa: : Ufağı. (< ufak+ı) bk. **ufaḳ** -1-
eḳma:ŋ u. 39/69
ufa:dıḳ : Ufaktık. (< ufak i-dik) bk. **ufaḳ** -1-

u. 32/25
ufa:**ıḴ** : Ufağız. (< ufak+ız) bk. **ufaḳ** -1-
u. 49/32
ufa:**ḳan** : Ufakken. (< ufak i-ken) bk. **ufaḳ** -1-
u. 40/31
ufa:**ḳana** : Ufakken. (< ufak i-ken) bk. **ufaḳ** -1-
eŋ u. 17/126
ufa:**m** : Ufağım. (< ufak+ım) bk. **ufaḳ** -1-
u. 15/48
ufa:**na** : Ufağına. (< ufak+ı+n+a) bk. **ufaḳ** -3-
u. 17/111, 17/112
eŋ u. 17/112
ufaım : Ufağım. (< ufak+ım) bk. **ufaḳ** -1-
u. 1/29
ufak dėfeḳ : Ufak tefek. -1-
u. d. 52/16
ufaḴ defeK : Ufak tefek. -1-
u. d. 45/32
ufaḳ defek : Ufak tefek. -2-
u. d. 7/143, 27/5
ufaḳ : Ufak. -14-
u.+ ł ı:mızda 53/163, 53/164
u.+ łıımızda 53/123, 53/132
u. topunan 34/13
u. ufaḳ 26/14
u. 17/50, 22/15, 22/16, 26/36, 27/4, 40/80
ufaḳ u. 26/14
ufaḳbaş : Ufakbaş, küçükbaş [hayvan]. -1-
u. hayvannar 48/26
ufaḳłıımızda : Ufaklığımızda. (< ufaklık+ı+mız+da) bk. **ufaḳłıḳ** -1-
u. 53/102
ufaḳłıḳ : Ufaklık, çocukluk. -1-
u.+ ımızda 53/99
uğraş - : bk. **u**:**raş-** -6-
u.- ı:ríz 45/6
u.- ırım 6/2
u.- ıyirim 49/124
u.- ıyoruz 6/7, 6/8
uğurła - : Uğurlamak. -5-
u.- dıḳ 55/37
u.- dım 37/54
u.- r gelillerdi 14/77
u.- yoŋ 55/63
u.- yuŋ 55/38
uğurłama : Uğurlama, uğurlamak işi. -1-
asker u.+ ya 27/48
uğurłan - : Uğurlanmak, uğurlama işi yapılmak. -1-
u.- dı:mı 27/46
uğurłu : Uğurlu. -1-
u. 29/157
uła : bk. **ile** -4-
onuŋ u. 25/82, 25/223, 25/224
o:ğłuŋ u. 25/199
ułan : bk. **ülen (II)** -2-
u. 48/11, 48/18
ułán : bk. **ülen (II)** -1-
u. 32/67
ułaş - : Ulaşmak. -1-
u.- mış 38/25
ułaşım : Ulaşım. -1-
u. 8/94
ułuġışła : Ulukışla. (yer adı) -1-
u. 51/79
um - : Ummak. -1-
u.- duunu 29/103
umu:**m** : Umum. Herkes, halk, ahali. -1-
u. ołaraḳ 38/69
umut : Umut. -1-
u.+ un 46/61
umuz : Omuz. bk. **omuz** -1-
onu u.+ una 25/195
un : Un. -21-
u. ataŋ 17/104
u.+ da 15/65
u.+ u 14/104, 25/34, 27/25, 50/145
o u.+ u 25/43
u.+ umuzu 23/135
u.+ unan 17/104, 17/83, 24/48
u.+ unu 50/150
u. üğünürdü 14/106
u. üğütüllerdi 39/73
u. 19/38, 33/29, 33/31, 33/35, 52/71, 55/152, 55/73

unnu: : Unluğu. (< unluk+u) bk. **unnuḳ** -1-
u. 2/122
unnuḳ : Unluk, kışa un yapımı için ayrılmış buğdayın saklandığı yer. -2-
u. 2/117, 2/122
unnuu : Unluğu. (< unluk+u) bk. **unnuḳ** -1-
u. 2/122
unud - : bk. **unut-** -3-
u.- ułdu 25/173
u.- ułłar 13/81, 13/84
unuduġał - : Unutakalmak, kısa sürede unutmak. -1-
u.- ıyor 31/52
unuduvarıvir - : Unutavarıvermek, kısa sürede unutmak. -1-
u.- in 23/76
unuduvir - : Unutuvermek, kısa sürde unutmak. -1-
u.- dim 14/159
unut - : Unutmak. bk. **unud -** -14-
u.- dum 17/17, 26/126
u.- ma 25/218
u.- mam 30/20
hiç u.- mam 30/22
u.- mamışsım 26/129
u.- mazdım 13/81
u.- mussum 32/177
u.- tu 25/177
u.- tu:mi 23/53
u.- tuḳ 13/81, 13/84
u.- tum 14/160, 23/45
unuTma : Unutma, unutmak işi; unutma hastalığı. -1-
u.+ m mar 3/75
unuto:v̇ur - : Unutuvermek, kısa sürde unutmak. -1-
u.- un 29/94
ur - : Vurmak. -2-
u.- a u.- a 16/75
urba : Urba, giysi. -1-
u.+ łarıŋ 2/27
urfa : Urfa, Şanlıurfa. (yer adı) -2-
u.+ nın 53/203
u. 53/206
urfáyınan : Urfayla, Şanlıurfa ile. (< urfa+y+la) bk. **urfa** -1-
u. 53/202
urub : bk. **urup** -1-
u. olurdu 2/116
uru:h : Ruh, tin. -1-
ŭ.+ una 29/60
urup : Urup. bk. **urub** -8-
u. 2/116, 25/136, 25/137, 32/182, 32/184, 32/188
usda : bk. **usta** -1-
u. birli: 2/62
uslüp : Üslup. -1-
u.+ ü 8/100
usta : Usta. bk. **usda** -3-
u.+ łar 32/84, 40/10
u. 18/58
usuĺ : bk. **usuł** -1-
u. 15/19
usuł : Usul, yöntem, tarz. bk. **usuĺ** -3-
eski u.+ łar 47/23
görücü u.+ u 39/96
imece u.+ ú 45/49
uş : bk. **uç** -1-
u.+ łarı 3/81
uş - : bk. **uç-** -1-
u.- muşłar 51/108
uşa: : Uşağı. (< uşak+ı) bk. **uşaḳ** -2-
adananıŋ u. 8/36
emmi u. 39/59
uşaḳ : Uşak. 1. Herhangi bir bölgenin halkından olan erkek. 2. Çocuk. -1-
u.+ łarı 7/100
uşun : bk. **iç̇in** -1-
anłatma u. 53/70
uT : Ut, utanma duygusu. -3-
u. dimek 45/17
u. edeP 45/14
utan - : Utanmak. -2-
u.- dım 7/195
u.- ıyoruz 24/82
utanmaḲ : Utanmak, utanmak işi. -1-
u. 45/17
uy - : Uymak. -1-
u.- acaḳsıŋ 16/38
uyan - : Uyanmak. bk. **oyan-** -1-

u. 3/79
uyanı:**mışımış** : Uyanıkmışmış. (< uyanık i-miş i-miş) uyanık -1-
u. 44/6
uydur - : Uydurmak, uymasını sağlamak; uymak. -3-
ayaḳ u.- abileceŋ 46/90
u.- duḳ 11/154
ayaḳ u.- dular 8/102
uyġun : Uygun. -4-
u. 39/86, 7/125, 7/89, 7/90
uyḳu : Uyku. -2-
u.+ suynan 16/54
u. 55/155
uyła - : Uylamak. DS; üstelemek. -1-
u.- mam 7/77
uyu - : Uyumak. -15-
u.- du 34/26
u.- du: 34/23
çocug u.- duğu 34/22
u.- mamış 6/47
u.- muşum 2/15, 2/22
u.- muyu 34/23
u.- r 2/49
u.- rdu 24/41
u.- yamadım 6/44, 6/48
u.- yamadıŋ 6/47
u. 3/79
uza - : Uzamak. -2-
u.- mış 14/112
uzad - : Uzatmak. -1-
u.- ıḳ 47/30
uzaḳ : Uzak. -2-
u. 41/36, 53/152
uzaydaı : Uzaydaki. (< uzay+da+ki) uzay -1-
u. 49/142
uzun : Uzun. -15-
u. boyłu 44/7
u. ġuyu 20/42
u.+ u 11/222
u.+ udu 25/75
u. uzun 14/127
u. 1/113, 23/137, 25/75, 29/88, 40/43, 46/26, 50/193, 7/150
uzun u. 14/127
uzunġuyu : Uzunkuyu. (yer adı) -3-
bu u.+ ya 23/203
u. 48/37, 53/39

Ü

ü:**ç** : bk. **üç**-1-
ü. 25/118
ü:**rünlü** : Ürünlü. (yer adı) -1-
ü. 43/55
ü:**ş** : bk. **üç**-3-
ü. ġız 11/58
ü. 14/9, 26/10
ü:**úne** : Önüne. bk. ön. -1-
ü. 39/83
ú:**üd -** : bk. **üğüt-** -1-
u.- üller 25/71
ǖ:**ünde** : Önünde. (< ön+ü+n+de) bk. **öŋ** -1-
eviŋ u. 53/177
ú:**z** : Yüz. (iki yüz > ik ‿ ú:z) bk. **yüz (I)** -1-
iḳ u. 37/24
ü:**z** : Yüz. (iki yüz > ik ‿ ü:z) bk. **yüz (I)** -9-
ik ü. daḲar 26/45
ik ü. 22/11, 26/115, 26/116, 26/117, 26/118, 41/6, 42/2
ü : bk. **mı, mi, mu, mü** -1-
üşüdüŋ ü. 27/74
úç : bk. **üç**-23-
u. çüz 26/4
u. ołdu 46/94
u.+ únü 44/5
u.+ ü 36/10, 44/3
u.+ ünü 1/68
u. 15/50, 25/117, 25/121, 36/11, 49/41, 50/27, 50/34, 52/57, 52/61, 53/107, 53/115, 53/121, 53/175, 53/86, 55/38
üç : Üç. İkiden sonra gelen sayının adı. bk. **ü**:**ç, ü**:**ş, úç, üş** -145-
ü. çüz om 26/5
ü. çüz 15/40, 31/21, 40/63, 40/64
ü. etek 23/200
ü. ġúne 7/178
ü.+ ler 55/85

şu ü. oda 42/71
ü. ta:ne 36/32
ü.+ te 16/21
ü.+ ü de 17/119, 44/9
ü.+ ü 15/74, 26/122, 30/9, 32/15, 42/6, 44/7, 44/8, 53/201, 42/11
ü.+ ümüz 1/117, 52/57, 52/76
ü.+ ünde 46/16
ü.+ üŋ 16/22
ü. 1/43, 10/25, 11/25, 12/21, 12/23, 14/164, 14/26, 14/32, 15/34, 15/72, 15/74, 17/112, 18/21, 2/100, 2/142, 2/54, 2/65, 2/84, 2/87, 2/9, 22/25, 23/11, 23/12, 23/136, 23/139, 23/162, 23/3, 23/36, 23/7, 23/76, 25/118, 25/130, 25/133, 25/224, 26/120, 26/21, 26/28, 26/6, 26/61, 26/7, 28/20, 28/81, 3/48, 30/38, 30/4, 30/5, 30/7, 31/10, 31/14, 33/26, 36/15, 37/25, 37/39, 37/5, 4/2, 4/5, 40/23, 40/3, 40/62, 40/64, 40/66, 42/71, 42/72, 44/43, 44/47, 44/54, 45/48, 46/26, 48/12, 48/41, 49/66, 50/126, 50/99, 51/105, 51/3, 51/40, 51/43, 51/44, 52/46, 52/48, 52/74, 53/195, 53/197, 53/34, 53/6, 55/61, 55/7, 55/74, 55/98, 6/19, 7/118, 7/150, 7/187, 7/69, 7/83, 7/86, 8/68, 9/76, 9/93
ik ü. 11/18, 23/192, 33/35, 33/48, 39/3, 40/46
iki˘ ü. 11/28, 17/81, 36/41
yi:rmi˚ ü. 30/48

úçer : bk. **üçer** -2-
u. 53/96

üçer : Üçer. Üç sayısının üleştirme sayı sıfatı. bk. **úçer** -4-
ü. 23/37, 26/13, 26/14

üçhöyü: : Üçhüyüğü. (< üçhüyük+ü) bk. **úçhóyükler** -1-
ü. ġurmuşłar 32/3

úçhóyükler : Üçhüyükler. (yer adı) -2-
u. 43/19, 43/55

üçhüyük : Üçhüyük. (yer adı) -1-
ü. 32/4

üçoḳłar : Üçoklar. Oğuz Türklerinin bir boyu. -1-
ü.+ dan 37/26

úçún : bk. **içün** -1-
ö:ğrenme u. 53/66

üçün : bk. **içün** -1-
oḳudu: ü. 50/186

úçúncü : bk. **üçüncü** -1-
u.+ sü 46/81

üçüncü : bk. **üçüncü** -1-
u.+ ynen 50/106

üçüncü : Üçüncü. Üç sayısının sıra sıfatı, sırada ikinciden sonra gelen. bk. **úçúncü, úçüncü** -2-
ü. sınıfta 25/16
ü.+ sü 7/168

üç yıłdız : Üç yıldız. Bir koyun çanı çeşidi. -1-
ü. 17/63

üfür - : Üfürmek, üflemek. bk. **ühür-** -2-
oḳur ü.- ü 14/55, 23/26

üfüt - : Üfütmek, üfürmek. -1-
püf ü.- üyü 47/32

üğüdül - -1-
ü.- ür 29/98

úğünden -1-
g̱özümüŋ u. 7/177

üğün - -1-
un ü.- ürdü 14/106

úğút - : bk. **üğüt-** -1-
u.- ür 23/135

üğüt - : Öğütmek. bk. **ö:g̱üt-, öğút-, öğút-, g̱üğüt-, ú:üd-, úğ̊út-** -6-
bu̯łġur ü.- üllerdi 39/73
ü.- üller 13/146, 13/146
un ü.- üllerdi 39/73
ü.- üyoŋuz 50/145
ü.- üyü 50/150

ühür - : bk. **üfür-** -3-
ü.- e ühüre ühüre 51/87
ühüre ü.- e ühüre 51/88
ühüre ühüre ü.- e 51/88

ülán : bk. **ülen (II)** -1-
ü. 16/42

úlen : bk. **ülen (II)** -2-
u. 30/33, 32/104

ülen (I) : bk. **ile** -1-
ó̲k̲úz ü. 28/33

ülen (II) : *ünlem* Ulan/lan. 1. Ey. 2. Öfke ve nefret anlatan bir seslenme sözü. 3. Şaşkınlık, heyacan vb. anlatan bir ünlem. bk. **lán, łan, le**:**, le**:**n, len, leŋ, ułan, ułán, úlen, ülán** -17-
ü. 1/41, 1/64, 2/23, 2/33, 2/68, 28/39, 30/20, 30/46, 32/99, 37/43, 38/23, 40/57, 8/124, 8/127, 8/130
bu ü. 8/129

üleş - : Üleşmek. -1-
ü.- irdik 16/62

úlke : bk. **ülke** -1-
u.+ yidi 46/50

ülke : Ülke. bk. **úlke** -2-
ü.+ de 40/8
bu ü.+ ye 28/65

úlübe : bk. **ülübe** -1-
u. 5/26

ülübe : Ülübe. DS; fasulye. bk. **úlübe** -1-
ü. 5/26

ümbelle - : Ümbellemek. Ucu sivri bir deynekle yürümesi veya hızlanması için hayvanı dürtmek. bk. **imbelle-** -1-
ü.- ŋ 17/29

ümmeci : İmece. bk. **imece** -3-
ü. gitellerdi 2/82
ü. 2/82, 2/85

úmre : Umre. -3-
u.+ ye 52/83, 52/86
u. 52/83

üna:**ł** : Ünal. (kişi adı) -1-
ü. 23/41

ünał **:** Ünal. (kişi adı) -3-
ü.+ gilnen 23/123
ü. 23/112, 23/120

úniverste : Üniversite. -2-
u. bitirdi 50/35
u. 22/7

ünne - : Ünlemek. -1-
ü.- rdi 11/176

üret - : Üretmek. -1-
ü.- miyin 55/166

ürk - : Ürkmek. -2-
ü.- meŋ 7/33
ü.- müş 41/24

ürkü : Ürkü, huysuz, çekingen. DS; çekingenlik. -1-
ü.+ yüse 23/47

úrün : bk. **ürün** -1-
u.+ nerden 4/24

ürün : Ürün. **úrün** -5-
ü. alınmıyor 27/31
ü. alıyor 17/19
ü.+ leri 25/48
ü.+ nerden 4/25
ü.+ ü 25/48

ürüstem : Rüstem. (kişi adı) -1-
ü. 49/95

ürya : Rüya, düş. bk. **rüya**:-1-
ü.+ nda 7/175

üs : bk. **üst** -1-
ü. 38/37

úsdünde : Üstünde. (< üst+ü+n+de) bk. **üst** -1-
u. 13/145

úsdüne : Üstüne. (< üst+ü+n+e) bk. **üst** -3-
u. 11/110, 13/119, 13/92

úst : bk. **üst** -4-
u.+ ünde 25/73, 55/48
u.+ üne 16/26, 51/124

üsdúne : Üstüne. (< üst+ü+n+e) bk. **üst** -1-
ü. 14/112

üsdüme : Üstüne. (< üst+ü+m+e) bk. **üst** -1-
ü. 11/45

üsdün : bk. **üstün** -1-
ü. 3/35

üsdünde : Üstünde. (< üst+ü+n+de) bk. **üst** -2-
ü. 25/114, 45/72

üsdünden : Üstünden. (< üst+ü+n+den) bk. **üst** -3-
ü. de 25/82
ü. 11/52, 14/105

üsdüne : Üstüne. (< üst+ü+n+e) bk. **üst** -10-
ü. de 32/19

ü. 13/76, 13/90, 14/113, 14/34, 19/41, 31/55
ayağ ayaġ ü. 3/9

üsdünü : Üstünü. (< üst+ü+n+ü) bk. **üst** -3-
ü. örterdik 16/54
ü. 13/65, 13/93

üseyin : Hüseyin. (kişi adı) -1-
deli ü. 26/66

üslü : Üstlü, üstü olan. -1-
ü. miłanġaz 33/5

üst : Üst. bk. **üs, úst** -67-
ü. seviyede 4/17
ü.+ te 31/18
ü.+ únden 23/65
ü.+ úne 24/26
ü.+ ü de 23/98
ü.+ ü üstüne 53/144, 53/146
ü.+ ü 1/32, 25/123, 52/44
ü.+ üme 2/46, 38/22
ü.+ ünde 1/32, 16/46, 21/20, 23/40, 41/4, 49/30, 49/52, 7/15
el ü.+ ünde 33/53
yol ü.+ ünde 7/23
ü.+ ünden 33/20, 51/122
ü.+ üne de 16/40, 16/45, 2/137, 23/98, 38/53, 53/134
ü.+ üne ğetirirdik 25/124
ü.+ üne 13/41, 13/86, 14/41, 17/106, 17/71, 17/87, 2/121, 2/88, 23/22, 23/29, 23/30, 23/98, 23/99, 25/195, 25/57, 32/150, 33/20, 33/36, 33/47, 38/24, 52/134, 52/47, 52/48, 52/70, 52/71, 55/15
ü.+ ünü de 16/25, 2/121
ü.+ ünü 23/96, 25/130, 31/18, 38/58, 1/123
ü.+ üŋ 49/38
ü. üstüne 40/82

üstün : Üstün. Benzerlerine göre daha yüksek bir düzeyde olan, onları geride bırakan. bk. **üsdün** -1-
ü. 3/208

üsTünde : Üstünde. (< üst+ü+n+de) bk. **üst** -1-
ü. 25/114

üst üste : Üst üste. -1-
ü. 43/53

üstü üstüne : Üstü üstüne, üst üste. -4-
ü. 16/24, 40/82, 53/144, 53/146

üsüyün : Hüseyin. (kişi adı) -2-
ü. 8/8

üş : bk. **üç** -24-
ü.+ de 51/32, 51/34
atmış ü.+ de 32/24
ü. geş ġız 11/58
ü. şekeri 42/74
ü.+ te 11/153, 3/52
ü. ton 5/36
ü. 1/60, 11/58, 14/7, 27/34, 27/61, 28/28, 31/43, 32/107, 38/5, 51/32, 52/53, 53/166, 7/116
ik ü. 19/39

üşü - : Üşümek. -6-
ü.- düŋ ü 27/74
yazzıĶ ü.- ller 51/99
ü.- mezidi 1/114
ü.- nür 29/121
ü.- r 32/219
ü.- yür 34/29

üşüt - : Üşütmek, üşümesine sebep olmak. -1-
ü.- mezdi 1/121

üt - : Ütmek. 1. Bir şeyi, tüylerini yakmak için alevden geçirmek. 2. Taze buğday veya mısırı ateşe tutup pişirmek.-3-
ü.- erdik 11/184
ü.- erdiK 51/90
ütme ü.- erdiK 51/88

ütme : Ütme, ateşte kızartılmış taze buğday veya mısır. -4-
ü. üterdiK 51/88
ü. 51/90

ütülü : Ütülü, ütülenmiş, ütü ile buruşuklukları giderilmiş. -1-
ü. 32/50

üye ołˉ : Üye olmak, bir kuruluşa üye olarak girmek. -1-
ü. o.- madan 39/62

üyle : bk. **öyle** -7-
ü. 39/104, 40/12, 40/16, 48/57, 51/11, 51/110, 51/94

üylelikçe : bk. **öylelikle** -1-

ü. 48/8
üyüt - : Uyutmak, uyumasını sağlamak. -1-
ü.- mezlerdi 14/161
üz : Yüz. (dokuz yüz > dokuz ‿ üz) bk. **yüz (I)** -7-
doḳuz ü. 26/12, 26/2, 26/5, 26/6, 26/64, 26/68
üzellik : bk. **üzellik** -1-
u. 53/164
üzelli: : Üzerliği. (< üzerlik+i) bk. **üzellik** -3-
ü. 55/55, 55/56
üzellii‿: Üzerliği. (< üzerlik+i) bk. **üzellik** -1-
o ü. 45/61
üzellik : Üzerlik. (bitki) bk. **úzellik, üzelliḴ, yüzellik, zúvellik, züvellik, züverlik** -7-
ü.+ i 45/46
ü. 48/87, 51/55, 53/160, 53/171, 55/55
üzelliḴ : bk. **üzellik** -1-
ü. 45/46
üzere : *zarf* Üzere, şartıyla. -1-
ołmaḳ ü. 43/8
üzeri : Üzeri. -19-
ü.+ nde 11/19, 12/23, 40/54
yataḳ ü.+ nde 12/14, 12/22
ü.+ nden 12/39, 53/11
ü.+ ne 1/49, 12/43, 12/51, 53/68, 9/77, 9/39, 3/5, 48/79
sehpa ü.+ ne 12/69
ü.+ ni 12/70
ü.+ niˇ de 12/71
üzül - : Üzülmek. -1-
ü.- üyorum da 31/10
úzüm : bk. **üzüm** -1-
u.+ ü 53/125
üzüm : Üzüm. bk. **úzüm** -14-
ü. cingili de 17/114
ü.+ den 27/99, 53/118
ü. mar 29/135
ü.+ ü 29/141
ü.+ ünen 39/65, 51/125
ü.+ ünü 23/50
ü.+ üŋ 17/90
ü. 17/86
bu ü. 53/118
ġara ü. 51/125, 53/132, 55/71
üzümlü ġale : Üzümlü Kale. Karacadağ üzerinde yer alan tarih î bir kale. -1-
ü. ġ. 21/57

V

v̇adar : bk. **ġadar** -2-
o v̇. 1/78, 8/15, 50/69
va:de : Vade. -2-
v.+ ŋ 31/3
v. yitmemiş 6/52
va:ít : bk. **v̇a:t** -1-
o v. 53/101
va:lide : Valide. -1-
v.+ miz 51/66
va:r : bk. **var** -2-
v. 36/12, 50/93
va:r - : bk. **var-** -1-
v.- dım 52/106
va:rlıḳ : bk. **varlıḳ** -1-
v. 52/22
va:sıta : Vasıta, araç, taşıt. bk. **va:sĭta** -3-
v. 1/103, 1/98, 9/86
va:sĭta : bk. **va:sıta** -2-
v. 26/70, 26/86
va:t : bk. **v̇a:t** -1-
v. 53/195
v̇a:t : Vakit. bk. **va:ít, va:t, vahıt, vaḳıd, vaḴıt, vaḲıt, vaḴıt, vaḳít, vakit** -16-
o v.+ ları 24/66
o v̇. 11/90, 14/122, 14/125, 14/15, 14/37, 14/8, 14/88, 14/91, 14/94, 11/35, 13/56, 24/64, 24/84, 53/167, 9/30
v̇å:v̇ : *ünlem* Şaşma anlatan bir söz. -1-
v̇. 25/111
va:y : *ünlem* Şaşma anlatan bir söz. -2-
v. vay vay 28/19
v. 25/107
vahıt : bk. **v̇a:t** -1-

gídecek v. 25/218

vaḳıd : bk. **v̇a**:**t** -1-
v. ołdu 11/176

vaḳıt : bk. **v̇a**:**t** -2-
v. 51/69, 51/70

vaḳıt : bk. **v̇a**:**t** -6-
v. 25/177, 53/141, 53/152, 53/78
o v. 33/8
o v.+ łar 33/26

vaḲıt : bk. **v̇a**:**t** -1-
v. 16/80

vaḳít : bk. **v̇a**:**t** -2-
v.+ lerde 30/32
v. 27/65

vaḳıtlı : *zarf* Vakitli, vakitlice; geç olmadan. -1-
v. 8/23

vaḳıtsız : *zarf* Vakitsiz, vakti, zamanı gelmeden. -1-
v. 7/11

vakit : bk. **v̇a**:**t** -1-
v.+ i 27/48

vała : bk**. vałła**: -1-
v. 53/55

vałła : bk**. vałła**: -7-
v. 17/16, 28/26, 30/2, 45/4, 45/76, 50/30, 8/42

vałła: : *ünlem* Vallahi. bk. **Fałła, vała, vałła, vałła**:**ha, vałłaha** -40-
v. 11/129, 11/38, 16/10, 16/104, 17/5, 18/18, 2/149, 2/54, 2/66, 2/67, 20/1, 20/3, 20/58, 22/14, 22/9, 26/20, 27/105, 27/112, 27/121, 27/13, 27/39, 27/46, 27/84, 28/52, 30/27, 31/27, 33/51, 39/9, 41/26, 48/76, 55/24, 55/72, 7/130, 7/131, 8/140, 8/29, 6/15, 19/40, 24/79

vałła:**ha** : bk**. vałła**: -1-
v. 7/73

vałłaha : bk**. vałła**: -7-
v. 11/38, 2/152, 2/41, 20/40, 20/47, 20/54, 25/106

vana : Vana. -2-
v.+ yı 49/94
v. 49/96

vapır : Vapur. -2-
v.+ a 16/30
v.+ da 16/30

var : Var. 1. Mevcut, evrende veya düşüncede yer alan, yok karşıtı. 2. Sahiplik bildiren olumlu ad cümleleri kuran bir söz. 3. Elde bulunan her şey. bk. **mar, va**:**r** -885-
v. da 1/16, 14/156, 14/64, 14/65, 14/86, 2/152, 29/141, 31/11, 33/26, 4/12, 42/36, 44/47, 48/2, 49/128, 49/129, 55/161
v.+ dı da 16/73
v.+ dı 1/31, 12/7, 14/59, 16/40, 16/95, 22/25, 24/25, 24/61, 27/91, 28/41, 28/83, 28/90, 3/5, 31/8, 32/177, 39/19, 39/25, 39/38, 39/89, 43/26, 43/52, 43/7, 48/53, 48/61, 49/104, 5/9
v.+ dır 3/42, 38/41, 39/10, 39/78, 4/22, 49/149, 50/99, 53/109, 53/128, 53/87, 55/56
v.+ ıdı da 3/194, 33/16, 50/50, 52/86
v.+ ıdı de 43/7
v.+ ıdı 1/101, 1/11, 1/116, 1/120, 1/121, 1/124, 1/23, 1/82, 1/86, 1/93, 1/97, 11/12, 12/8, 13/56, 14/115, 14/116, 14/125, 14/126, 14/127, 14/167, 14/25, 14/57, 14/58, 14/64, 14/66, 15/17, 15/23, 15/62, 15/7, 16/102, 16/105, 16/44, 16/46, 16/47, 16/48, 16/60, 16/84, 16/91, 17/72, 18/28, 18/36, 18/39, 18/49, 19/7, 2/109, 2/11, 2/18, 2/35, 2/87, 20/38, 20/42, 20/46, 21/11, 21/12, 21/13, 21/48, 22/20, 22/21, 22/5, 23/143, 24/33, 24/34, 24/37, 24/60, 24/62, 24/65, 25/26, 25/75, 25/81, 25/92, 25/96, 26/43, 26/83, 28/24, 28/31, 28/39, 28/7, 28/84, 28/95, 28/96, 29/80, 3/219, 30/37, 31/39, 31/47, 31/5, 31/62, 32/103, 32/149, 32/152, 32/153, 32/154, 32/159, 32/161, 32/167, 32/168, 32/170, 32/171, 32/174, 32/178, 32/179, 32/184,

32/190, 32/214, 32/36, 32/79, 33/17, 33/20, 33/52, 33/6, 33/7, 34/20, 34/21, 34/4, 35/13, 37/11, 37/13, 37/21, 37/25, 38/42, 38/51, 38/66, 38/8, 39/110, 39/111, 39/37, 39/53, 39/69, 39/89, 39/90, 40/11, 40/13, 40/15, 40/27, 40/5, 40/50, 40/55, 40/58, 40/64, 42/43, 42/46, 42/47, 42/51, 42/62, 42/71, 42/72, 44/56, 45/79, 46/10, 46/39, 46/4, 47/10, 47/13, 47/23, 47/24, 47/29, 47/4, 47/5, 49/110, 49/111, 49/151, 49/154, 49/21, 49/23, 49/26, 49/27, 49/30, 49/35, 49/37, 49/42, 49/77, 49/78, 49/82, 5/46, 50/120, 50/124, 50/126, 50/150, 51/10, 51/116, 51/127, 51/19, 51/21, 51/28, 51/38, 51/39, 51/6, 51/9, 53/124, 53/125, 53/130, 53/43, 53/44, 53/45, 55/115, 55/116, 55/15, 55/162, 55/53, 55/77, 55/89, 55/90, 55/94, 7/126, 7/70, 8/68, 8/90, 8/94, 9/15, 9/3, 9/31, 9/33, 40/15
v.+ ĭdı 12/5, 28/2, 31/63, 32/32, 45/14, 45/26, 45/79, 49/58, 51/42, 52/61, 53/31
v.+ ıdım 51/10
v.+ ıdın 23/111, 23/136, 23/145, 23/160
v.+ ıḳan 30/26, 8/15
v.+ ıḳana 26/61, 38/40, 38/41, 38/53
v.+ ım 27/136
v.+ ımış ta 11/130
v.+ ımış 1/51, 1/63, 1/67, 10/9, 23/154, 26/11, 26/7, 3/151, 3/152, 30/34, 31/3, 32/143, 37/50, 37/51, 38/4, 39/13, 40/4, 41/25, 44/23, 46/25, 48/7, 48/9, 49/19, 49/59, 50/26, 50/55, 55/80, 6/35, 6/39, 7/181, 8/29, 8/31, 8/50
v.+ ımışımış 36/18, 39/12, 44/3, 44/43, 49/136, 8/84
v.+ ımışmış 32/43
v.+ ısa da 48/58
v.+ ısa 19/29, 2/102, 2/63, 20/6, 22/20, 25/108, 25/148, 26/28, 27/121, 27/78, 29/63, 33/62, 38/34, 4/6, 40/28, 40/35, 5/35, 53/138, 55/61, 8/116
v.+ ĭsa 31/38, 52/17
v.+ mış 50/152, 52/106, 52/69
v.+ mışımış 5/8
v.+ mıştı 43/14
v. 1/122, 1/15, 1/63, 1/7, 1/97, 10/14, 10/16, 10/17, 10/18, 10/9, 11/109, 11/110, 11/130, 11/131, 11/167, 11/178, 11/222, 11/4, 11/70, 12/21, 12/23, 12/45, 12/54, 12/7, 12/71, 12/79, 12/8, 13/103, 13/134, 13/44, 13/46, 13/69, 13/70, 13/9, 14/127, 14/138, 14/164, 14/165, 14/30, 14/57, 14/63, 15/10, 15/12, 15/39, 15/47, 16/18, 16/25, 16/36, 16/51, 16/52, 16/90, 17/108, 17/114, 17/115, 17/117, 17/26, 17/27, 17/28, 17/31, 17/36, 17/37, 17/38, 17/41, 17/50, 17/62, 17/63, 17/71, 17/74, 17/81, 17/94, 17/95, 18/12, 18/15, 18/16, 18/43, 19/46, 2/104, 2/107, 2/136, 2/140, 2/37, 2/38, 2/56, 2/88, 2/91, 2/99, 20/13, 20/44, 21/16, 21/19, 21/21, 21/22, 21/40, 21/44, 21/51, 21/57, 21/6, 21/69, 21/7, 21/71, 21/72, 21/79, 21/80, 22/23, 23/177, 23/191, 23/29, 23/34, 23/50, 24/46, 24/52, 25/136, 25/150, 25/236, 25/37, 25/64, 26/15, 26/20, 26/21, 26/53, 26/73, 26/91, 26/92, 26/96, 26/97, 27/11, 27/27, 27/40, 27/41, 27/63, 27/82, 27/90, 28/101, 28/11, 28/17, 28/76, 28/92, 28/95, 29/124, 29/135, 29/136, 29/138, 29/140, 29/77, 29/95, 3/100, 3/15, 3/171, 3/215, 3/221, 3/35, 30/3, 30/52, 30/54, 30/6, 30/8, 31/10, 31/13, 31/15, 31/25, 31/46, 31/58, 31/68, 32/107, 32/13, 32/137, 32/151, 32/184, 32/19, 32/191, 32/21, 32/212, 32/31, 32/50,

32/72, 32/74, 32/76, 32/86, 33/55, 34/13, 35/18, 36/12, 36/17, 36/22, 36/25, 36/28, 36/32, 36/4, 36/8, 37/3, 37/31, 37/33, 37/34, 37/39, 37/4, 38/12, 38/32, 38/33, 38/37, 38/48, 38/58, 38/67, 38/7, 38/73, 39/108, 39/11, 39/22, 39/34, 39/37, 39/66, 39/67, 39/71, 39/96, 4/17, 4/20, 4/21, 4/29, 4/30, 40/13, 40/2, 40/21, 40/49, 40/56, 41/20, 41/22, 41/26, 41/29, 42/19, 42/24, 42/36, 42/81, 43/37, 43/47, 43/55, 43/7, 44/42, 45/76, 46/10, 46/18, 46/19, 46/21, 46/59, 46/61, 46/62, 46/65, 46/66, 46/69, 46/71, 46/78, 46/9, 47/19, 48/15, 48/16, 48/31, 48/36, 48/41, 48/51, 48/73, 48/87, 49/105, 49/108, 49/119, 49/128, 49/135, 49/139, 49/151, 49/35, 49/5, 49/58, 49/85, 49/88, 5/17, 5/3, 5/35, 5/4, 5/44, 5/51, 50/100, 50/119, 50/133, 50/134, 50/135, 50/136, 50/138, 50/147, 50/149, 50/163, 50/168, 50/178, 50/26, 50/3, 50/32, 50/34, 50/59, 50/67, 50/69, 50/72, 50/73, 50/87, 50/93, 51/113, 51/22, 51/23, 51/4, 51/65, 51/71, 51/84, 51/86, 52/104, 52/114, 52/128, 52/131, 52/53, 52/83, 53/106, 53/114, 53/115, 53/129, 53/183, 53/184, 53/186, 53/189, 53/205, 53/209, 53/35, 53/50, 53/6, 53/67, 53/88, 53/9, 54/2, 54/5, 55/11, 55/159, 55/160, 55/42, 55/74, 55/75, 55/78, 6/17, 6/50, 6/6, 7/11, 7/127, 7/131, 7/176, 7/182, 7/188, 7/189, 7/27, 7/41, 7/65, 7/76, 7/77, 7/82, 7/83, 8/1, 8/103, 8/104, 8/105, 8/112, 8/130, 8/137, 8/38, 8/42, 8/46, 8/52, 8/60, 8/63, 8/84, 9/10, 9/100, 9/101, 9/102, 9/19, 9/21, 9/3, 9/53, 9/54, 9/57, 9/97, 9/99
o v. 9/97
şu v. 1/17

var - : Varmak. bk. **va**:**r-** -136-
v.- a vara vara vardım 52/134
v.- a vara vara 23/44
v.- a vara vardım 52/129
vara v.- a vara vardım 52/134
vara v.- a vara 23/44
vara v.- a vardım 52/129
vara vara v.- a vardım 52/134
vara vara vara v.- dım 52/134
vara vara v.- a 23/44
v.- acaam 43/36
v.- aca͡:m 39/106
v.- acak 39/47
v.- acam 55/1
v.- ałım 48/51
v.- amaŋ 14/114
v.- an 26/91
v.- ana 31/32
v.- asadaḳ 2/36
v.- dı mı 14/26
v.- dı 26/120
v.- dı:ma 5/57
v.- dığımız 26/91
v.- dıŋ yirde 26/95
ałłaha͡ v.- dıŋ 25/200
v.- dık 51/6͡9
v.- dıḳ 2/35, 2/40, 26/118, 26/72, 26/83, 26/84, 26/85, 26/87, 31/56, 35/20, 52/124, 55/44
v.- dım mı 42/60
v.- dım 11/105, 2/31, 22/1, 22/2, 26/100, 26/92, 26/93, 28/42, 32/108, 32/56, 32/61, 39/28, 40/65, 52/127, 52/134, 55/135, 8/32
vara vara v.- dım 52/129
v.- dıŋ mı 27/105
v.- dıŋ 11/105, 21/55
v.- dıydıḳ 14/115, 43/35
v.- dıysa 3/213
v.- ıdı 1/82, 39/94
v.- ıdıḳ 42/71
v.- ıdıḴ 42/72
v.- ıdın 23/48
v.- ı:yĭrız 43/5
v.- ıłłar 29/21, 48/51
v.- ıłłardın 23/43
v.- ıłłarıdı 2/78
v.- ıłłarımış 32/144

v.- ıłmaz 29/82
v.- ım da 32/141
v.- ınca 17/24, 26/100
v.- ıp ta 2/154, 13/52
v.- ıp 26/81
v.- ır 23/128, 29/157, 29/20, 38/21, 39/115, 39/116, 48/47, 5/41, 7/103, 9/78, 9/79
v.- ırdım 25/92
v.- ırdın 23/44
v.- ırın 24/8, 26/50
v.- ırłardın 23/24
v.- ırmış 32/143
v.- ısa 1/77
v.- ıyı 51/67
v.- ıyıdıŋ 39/4
v.- ıyırım 32/147
v.- ıyırłar 32/144
v.- íyidiŋ 51/114
v.- ıyo 43/5
v.- ıyor 2/84, 3/161, 5/49
v.- ıyorun 23/76
v.- ıyoruz 2/84, 24/23
gúlegúle v.- iyi 55/38
v.- madan 26/109
v.- madım 14/63, 26/99
v.- mam 52/112
v.- mış gelmiş 7/175
v.- mış 23/156, 23/196, 3/212, 3/214, 37/44, 41/22
v.- mışłarĭmışımış 11/84
v.- mıyoŋ 5/57
v.- miyi 55/8
v.- sa 27/68
v.- sam 49/148
v. 15/66, 29/118

vara : Vara, tereyağı yaparken, yağın yıkanması sırasında yağdan çıkan, yağ dışındaki diğer maddeler. -1-
onuŋ v.+ sı 9/8

varıł- : Varılmak, varma işi yapılmak. -1-
v.- ır 21/28

varıvır - : Varıvermek, varmak; hızlıca varmak. -1-
v.- dıydım 14/119

varłı : Varlı, varlıklı, zengin. DS; varlıklı. -1-
v. 16/106

varłı:nı : Varlığını. (< varlık+ı+n+ı) bk. **varlıḳ** -1-
v. 31/61

varlıḳ : Varlık. bk. **va:rlıḳ** -3-
v.+ ınan 46/101
v. 1/78, 14/142

vasa:yit : Vesayit. DS; < Ar. vesâ:d: vesait; vasıta. -1-
v. 42/43

vatandaş : Vatandaş, yurttaş. -6-
v.+ a 53/196, 9/77
v.+ ın 27/79
v.+ ıŋ 53/195
v. 26/51, 5/11

vay : *ünlem* 1. Şaşma anlatan bir söz. 2. Sesin tonuna göre pişmanlık, öfke, özlem, beğenme, sevgi vb. duygular anlatan bir söz. -14-
v. efenim 6/32
va:y v. vay 28/19
v. 11/204, 12/65, 21/53, 25/196, 25/198, 3/70, 52/5, 52/54, 8/74
va:y vay v. 28/19

vaya:t : bk. **veyat** -3-
v. ta 31/16
v. 53/179, 53/180

vazife : Vazife, görev. -1-
o v.+ yi 2/72

vaziyet : Vaziyet. Durum, tavır, hâl. -2-
v.+ ime 26/119
şu v.+ te 21/49

ve : *bağlaç* Ve. -16-
v. 4/9, 43/9, 53/110, 53/122, 53/127, 53/40, 53/46, 53/47, 53/70, 53/81, 53/82, 53/94, 8/100, 8/60, 8/82

vefa:t et- : Vefat etmek, ölmek. bk. **mefa:t it-, vefa:t it-** -3-
v. e.- miş 46/26
v. e.- ti 26/5, 26/6

vefa:t it- : bk. **vefa:t et-** -1-
v. i.- ti 46/98

veła:sıłı : *zarf* Velhasıl, kısacası. bk. **velḫa:sıłı** -2-

v. 38/49, 38/73

vele : Vele. DS; renkli kumaş parçaları. -1-
v. 13/141

velespit : Velespit, bisiklet. (diğer adı için bk. **pisiket**) -1-
v.+ inen 1/103

velḫa:sıłı : *zarf* Velhasıl, kısacası. bk. **veła:sıłı** -1-
v. 38/60

veli : Veli. (kişi adı) -2-
v.+ niŋ 49/155
v. 8/77

ver - : bk. **vir-** -15-
v.- diim̦iz 3/171
v.- diyse 27/71
v.- ecem 3/185
v.- illerdi 42/48
v.- iriller 19/50
v.- medim 3/8
v.- mediŋ 3/9
v.- memiş 3/172
v.- mişler 3/119, 32/26, 32/88
v.- sin 46/26
v. 26/69, 29/1, 29/2

vėr - : bk. **vir-** -1-
v.- di: 13/44

verem : Verem. (hastalık) -5-
v.+ e 28/79
v. hastałı: 15/64
v. mardı 28/79
v. 27/112

veresiye : *zarf* Veresiye. -1-
v. 49/151

veril - : bk. **viril-** -1-
v.- medi 32/38

verim : Verim, mahsul. -1-
v. 13/44

verimli : Verimli. -2-
v. yıł 26/65
v. 8/64

vesayre : Vesaire, ve benzeri. -1-
v.+ ler 50/119

veşşemşi: **vezza:ha vel ġameri tálłaha**: : Şems suresinin ilk iki ayetinin söylenişi. (ilgili metinde kaynak kişinin söylediği tekerlemede geçmektedir) -1-
v. 7/30

veya : bk. **veya**: -2-
v. 27/56, 53/126

veya: : *bağlaç* Veya. bk. **veya** -9-
v. da 12/73
v. 26/35, 26/50, 32/99, 33/65, 4/35, 47/5, 48/45, 48/78

veya:t : bk. **veyat** -5-
v. ta 12/42
v. 23/19, 53/161, 53/173, 53/179

veyaḫut : bk. **veyat** -1-
v. ta 13/47

veyat : *bağlaç* Veyahut. bk. **vaya:t, veya:t, veyaḫut** -7-
v. ta 9/41, 13/22, 17/45, 54/3, 9/77, 9/86
v. 55/134

vezirġan : Bezirgân. -1-
v. hocam 3/139

vír - : bk. **vir-** -2-
v.- di 53/210
haşłıḳ v.- illerdi 14/68

vızırda - : Vızırdamak, konuşmak; -bir şeyler- anlatmak. -2-
v.- sam 14/151
v.- yor 14/115

vızırtı : Vızırtı, ses. -2-
v. 14/150, 14/151

vi:ri: : *ünlem* Ses tonuna göre hayıflanma, üzüntü, şaşkınlık vb. bildiren bir ünlem. DS viri; Üzüntü, şaşma bildiren ünlem. -3-
v. 52/20, 52/34, 52/54

viła:yet : Vilayet, il. -3-
v.+ iŋ 53/209
v. 1/60, 53/208

vir - : Vermek. bk. **ver-, vėr-, vír-** -207-
v.- di 11/78, 11/79, 2/57, 23/183, 37/49, 53/203, 8/71
cevap v.- di 32/110
oy v.- di:ni 30/40
v.- diği 53/202
v.- diim̦ 23/184
v.- diim̦i 10/28

v.- dik 11/36, 31/39, 31/56, 33/58, 6/19
cevap v.- dik 25/1
sełamı v.- dik 26/122
v.- diler 40/65
v.- dim 11/34, 25/97, 7/137, 7/202
sułara v.- dim 3/166
v.- diŋ 8/141, 8/142
v.- diydiŋ 11/33
v.- diyse 11/79, 32/18
v.- ebilirseŋ 25/3
cevap v.- ebilirseŋ 25/3
habar v.- ecá:sek 16/7
v.- eca:sen 53/203
v.- ece:ni 27/34
v.- ece:ŋi 28/85
v.- ece:se 9/88
v.- ecek 39/28, 39/28, 51/119, 51/121
övüt v.- ecek 7/198
v.- ecekler 51/119
v.- elim 3/43
v.- emem 3/10
v.- en 10/26, 13/125, 3/213
v.- ene 17/76
v.- evek 9/90
v.- eyin 25/149
v.- iciŋ 55/156
v.- idi 16/15, 42/46
v.- idik 11/34, 13/35, 14/27, 16/107
v.- idiŋ 14/27
v.- i:di 52/75
v.- iller 21/31, 23/13, 27/80, 29/125, 29/14, 29/39, 48/72
para v.- iller 23/41
v.- illerdi 13/102, 13/103, 13/126, 15/48, 16/16, 19/29, 19/9, 23/41, 28/29, 28/30, 33/4, 40/18, 42/48, 42/73, 51/120
yimek v.- illerdi 24/72
v.- illerdin 23/16
yimek v.- illerimişimiş 8/25
v.- ilmiş 6/15
övüt v.- im 7/194, 7/94
v.- ince 36/24
v.- iŋ 13/32, 2/114, 21/60, 25/149, 27/49, 30/36, 55/30
izin v.- iŋ 47/27
v.- ir 29/125, 39/40, 48/53, 9/89
cevap v.- ir 48/53
habar v.- ir 38/21
haçlıķ v.- ir 39/116
v.- irdi 19/29, 39/95
cevap v.- irdi 46/15
v.- irdik 16/108, 16/109, 55/166
v.- irdin 51/41
v.- irse 15/8, 19/28, 48/53, 52/86
ałła:zin v.- irse 20/61, 52/83
v.- ise 13/125, 15/64, 16/14
v.- iseŋ 13/32
v.- işin 33/59
v.- iyi 39/105, 53/206, 55/2, 55/3
zam v.- iyi 53/208
v.- iyiller 51/121, 51/122
v.- iyim 36/22, 42/64
v.- iyin 20/58, 28/86, 30/36
emir v.- iyir 38/74
v.- iyirim 40/57
v.- iyor 24/67, 26/32, 3/187, 33/49
işa:ret v.- iyor 16/66
v.- iz 13/42
v.- me 53/208
cuvap v.- me 7/166
övüt v.- medim 7/198
ta:viz v.- mek 41/9
örnek v.- mem 7/77
cuvap v.- memiş 7/166
v.- memişler 3/172
v.- meŋ 39/29
v.- mesin 53/197
v.- messe 19/29
sełam v.- meyen 7/93
v.- mezdi 19/30
v.- mezdiŋ 14/27
v.- mezlerimiş 10/23
v.- mezse 48/53
v.- miş 1/69, 10/26, 3/214, 36/23
v.- mişler 5/12
v.- miyi 39/26
v.- miyik te 53/209
v.- miyiller 39/24
v.- miyillerdi 39/23, 39/25

v.- miyor 12/63
v.- miyorduḳ 11/57
v.- rimiş 31/69
v.- riz 13/15, 13/42
v.- sem 20/58
v.- sen 28/84
v.- sin 11/195, 17/97, 23/178, 23/180, 25/207, 30/54, 50/193, 53/192
belaŋı v.- sin 24/75
iyilik v.- sin 50/5
düzen v.- siŋ de 7/136
v. 11/157, 2/122, 28/85, 3/89, 53/204, 6/48, 7/121, 8/141

virgi : Vergi. -1-
v. 10/20

viril - : Verilmek, verme işine konu olmak. bk. **veril-** -11-
v.- di 12/33
v.- ir 9/78
v.- irdi 16/107, 32/172, 33/18, 47/14
v.- iyir 32/171
v.- iyor 12/33
v.- miş 11/68, 44/5

v̇ur - : Vurmak. bk. **ur-** -58-
v̇.- a 51/87
v̇.- a v̇ura v̇ura 16/70
v̇ura v̇ura v̇.- a 16/70
v̇.- acaḳlar 37/52
v̇.- acam 6/45
v̇.- du 21/14, 24/4
v̇.- duğun 51/86
v̇.- dular 1/79, 27/30
v̇.- dum 3/147, 28/44
v̇.- du muydu 16/31
ġuyu v̇.- dum 28/100
v̇.- duŋ muydu 34/14
v̇.- duŋ 3/154, 6/32
ġuyu v̇.- durdu 28/16
v̇.- duu 48/83
ġuyu v̇.- madım 28/15
v̇.- maz 6/32
ḳóŋlü yire v̇.- massaŋ 15/36
v̇.- muş 3/152, 6/31, 1/68
v̇.- muşlar 51/112
v̇.- muş ta 7/156
v̇.- uduḳ 22/17
ḳónlü yire v̇.- uduḳ 15/37
v̇.- ulłar 17/46, 38/53, 17/46, 38/53
v̇.- ulłardı 28/97, 44/56
yığın v̇.- ulłardı 29/85
v̇.- uncu 1/49
v̇.- uŋ 6/32
v̇.- ur 27/94, 25/58
v̇.- urdu 40/45, 40/12, 55/87
yata: v̇.- urduḳ 15/35
yük v̇.- urduḳ 23/133
v̇.- urduŋ 40/44, 6/32
v̇.- urłardın 23/83
v̇.- uyołłar 28/42, 28/43
v̇.- uyoruz 3/16
v̇.- uyrüm 52/15
sondaş v̇.- uyun 28/9
v̇.- uyürüz 45/9
hormonu v̇. 15/66
v̇. 27/26

v̇urdur - : Vurdurmak, sondalama işini yaptırmak. -1-
ġuyu v̇.- acam 21/52

v̇urġun : Vurgun. 1. Birine veya bir şeye vurulmuş, bağlanmış, sevmiş olan, sevdalı, âşık, meftun. 2. Bağımlı. -2-
v̇.+ u yiyin gelesice 11/202
iłaş v̇.+ u ołduḳ 24/16

v̇urucu ġırıcı : Vurucu kırıcı. Kaba, sert, çevresindekileri inciten (davranış, söz vb.) -1-
v̇. ġ. 1/17

v̇uruł - : Vurulmak. 1. Vurma işi yapılmak. 2. Vurma işine konu olmak. -4-
v̇.- dı 52/29
v̇.- du 3/220
v.- muş 3/14
v̇.- ursaŋ 34/16

v̇urun - : Vurunmak, takmak. -1-
fėsleri v̇.- duḳ 52/34

v̇uruv̇ur - : Vuruvermek, vurma işi hızlıca yapılmak. -1-
ġuyu v̇. 28/14

Y

ya : Ya. 1. *bağlaç* Şaşma, şaşkınlık bildiren bir söz. 2. *bağlaç* Bir düşüncenin karşıtı düşünülürken kullanılan bir söz. 3. *bağlaç* Gereklik ve onay bildiren cümlelerde yargının onaylandığını bildiren bir söz. 4. *bağlaç* Dilek ve geniş zaman kiplerinde yargıyı güçlendiren bir söz. 5. *bağlaç* Bilinen, görülen, hatırlanıp anlatılan bir olay dolayısıyla da sorulan başka bir konu için kullanılan bir söz. 6. *bağlaç* Bir düşüncede sıra ile yer alan ayrı cins ögelerden biri ötekilerden üstün görüldüğünde "hele, özellikle" anlamlarında kullanılan bir söz. 7. *bağlaç* Cevap niteliğinde olan cümlenin sonuna getirildiğinde asıl yargının arkadan gelen cümle ile anlatılacağını belirten bir söz. 8. *bağlaç* Bazı çekimli zamanlardan sonra gelerek anlamı pekiştiren, kuvvetlendiren bir söz. 9. *ünlem* "Ey, hey" anlamlarında bir seslenme sözü. 10. *edat* Evet. 11. *ünlem* Yahu; "hey, bana bak, baksana" anlamlarında bir seslenme sözü. 12. *ünlem* Yahu; Üzerine dikkati çekmek için söylenen söze katılan bir kelime. 13. *ünlem* Yahu; cümlede anlatımı pekiştirmek için kullanılan bir söz. bk. **yâ, ya꞉, ya꞉v, ya꞉v̇, ya꞉ų, yå꞉v̇, yav, yav̇, yaų, yåv̇** -252-
y. rapim 11/79
y. 1/46, 1/64, 1/7, 1/70, 1/83, 1/89, 10/18, 10/29, 11/116, 11/127, 11/155, 11/183, 11/187, 11/203, 11/21, 11/85, 11/86, 11/90, 11/97, 12/47, 12/48, 12/73, 13/145, 13/44, 14/112, 14/116, 14/132, 14/162, 14/39, 14/49, 14/63, 15/48, 16/100, 16/18, 16/25, 16/30, 16/61, 16/89, 16/90, 16/92, 16/98, 17/28, 17/29, 17/32, 17/35, 17/37, 17/47, 17/67, 17/74, 19/50, 2/111, 2/117, 2/136, 2/138, 2/140, 2/150, 2/38, 2/44, 2/94, 2/95, 2/99, 20/50, 21/16, 21/19, 21/24, 21/78, 23/136, 23/157, 23/189, 23/34, 23/41, 23/63, 25/115, 25/153, 25/179, 25/182, 26/106, 27/68, 27/88, 29/103, 29/81, 3/113, 3/119, 3/148, 3/150, 3/153, 3/174, 3/177, 3/180, 3/185, 3/215, 3/221, 3/42, 3/43, 3/47, 3/87, 32/108, 32/119, 32/147, 32/155, 32/160, 32/163, 32/167, 32/171, 32/177, 32/184, 32/191, 32/214, 32/28, 32/40, 32/48, 32/62, 32/67, 32/88, 32/91, 34/14, 34/15, 34/29, 34/6, 36/15, 36/18, 36/3, 36/9, 37/12, 37/13, 37/14, 37/34, 39/1, 39/39, 39/46, 39/77, 40/5, 41/19, 41/31, 44/19, 44/5, 44/8, 45/64, 45/79, 45/80, 46/102, 46/23, 46/26, 46/38, 46/46, 46/47, 46/65, 46/74, 46/78, 46/84, 46/90, 46/96, 48/2, 48/61, 49/119, 49/123, 49/35, 49/55, 49/65, 49/66, 49/69, 49/73, 49/87, 49/92, 5/55, 5/65, 5/8, 50/103, 50/107, 50/114, 50/143, 50/18, 50/191, 50/30, 50/32, 50/37, 50/45, 50/53, 50/74, 50/76, 50/84, 50/95, 51/112, 51/118, 51/120, 51/130, 51/86, 51/90, 52/107, 52/108, 52/84, 53/116, 53/165, 53/9, 55/11, 55/122, 55/129, 55/137, 55/148, 55/150, 55/156, 55/29, 55/31, 55/58, 55/69, 55/78, 55/96, 6/50, 7/1, 7/129, 7/150, 7/189, 7/200, 7/21, 7/24, 7/27, 7/36, 7/82, 8/129, 8/2, 8/43, 9/19, 9/28, 9/30, 9/58, 9/89, 9/92

yâ : bk. **ya** -1-
y. 45/4

yaba : Yaba. bk. **łaba** -11-
y.+ łar 49/73

ta:ta y.+ sı 2/104
y.+ yıła 25/131
y.+ yınan 49/51
y. 2/104, 25/126, 49/73, 49/76

yaban : Yaban. -19-
y.+ a 18/51, 2/128, 53/179, 55/90
y.+ da da 29/107
y.+ da 12/25, 12/26, 12/50, 12/51, 2/13, 23/120, 23/125
yazıda y.+ da 17/36
y.+ dayĭdı 12/25
y. ėllerde 46/6
y.+ narda 25/28
y. 29/105, 29/107

yabancı : Yabancı. -3-
y. halķ 4/8
y. 4/10, 8/53

ya da : *bağlaç* Ya da. Seçeneği, çeşitliliği veya tercihi belirten bir söz. -2-
y. 39/87, 49/97

yadeyse : *bağlaç* Ya değilse; yoksa. -3-
y. 32/141, 53/104, 53/117

ya: : bk. **ya** -57-
y.+ da 11/17
y. 1/66, 14/131, 14/144, 16/1, 17/104, 17/121, 17/74, 2/152, 2/67, 23/182, 27/112, 28/36, 28/37, 28/50, 3/19, 3/190, 3/206, 30/43, 30/55, 31/33, 31/45, 31/46, 31/63, 32/154, 32/164, 32/224, 32/87, 34/23, 36/35, 36/6, 39/47, 39/49, 40/37, 40/9, 44/31, 45/24, 46/3, 46/93, 49/143, 49/5, 50/116, 55/7, 6/37, 7/165, 7/34, 8/1, 8/120, 8/15, 8/20, 8/30, 8/34, 8/37, 8/46, 8/65, 50/115

ya: - : bk. **yağ-** -1-
y.- yordu 12/25

ya:**ğ** : bk. **ya**:**ğ** -4-
y.+ da 15/65
y.+ ımız 14/14
y. 55/121, 9/8

ya:**ğ̊** : Yağ. bk. **ya**:**ğ, yağ, yağ̊** -20-
y. da 55/121
y.+ ı 40/19
ġaz y.+ ı 32/152, 40/17
tere y.+ ı 33/36
ġoyun y.+ ından 39/56
y.+ ını 42/39, 48/76
tere y.+ ıynan 13/89
y. łambası 32/154
y.+ nan 17/106
y. 13/65, 15/26, 15/52, 24/30, 39/69, 55/119, 55/123
ġaz y. 32/152

ya:**ğ̊ -** : bk. **yağ-** -3-
y.- dı mıydı 32/149
y.- ıp 23/160
y.- maz 34/18

ya:**ğ̊ława**:**bi** : Yağlama gibi. Yağlama; düğünde damada kayınpederinin giydirdiği parlak bir elbise. -1-
y. 23/25

ya:**ğ̊ı** : bk. **ya**:**ğ̊ı** -1-
y. 53/153

ya:**ğ̊ı** : Yağlı. bk. **ya**:**ğ̊ı, yağ̊ı, yaẇlu** -4-
y.+ ca 13/93
y. piynir 13/61
y. tułum 7/128
y. 13/61

ya:**ğ̊mır** : bk. **ya**:**mır** -4-
y.+ da 23/109
y.+ ıŋ 46/11
y. yağardı 28/32
y. 1/122

ya:**ğ̊mĭr** : bk. **ya**:**mır** -1-
y.+ dan 38/57

ya:**ğ̊mur** : bk. **ya**:**mır** -1-
y. 1/107

ya:**ḫni** : bk. **yahni** -1-
y. 11/3

ya:**łıķ** : Yağlık. 1. İşlemeli mendil veya örtü. 2. Nişan töreni. -3-
y.+ da 52/45
y. 29/41, 45/12

ya:**mır** : Yağmur. bk. **ya**:**ğ̊mır, ya**:**ğ̊mĭr, ya**:**ğ̊mur, ya**:**mĭr, ya**:**mur** -10-
y.+ da 23/119
y.+ ı 6/21
y.+ łarda 23/116
y. yağdıında 4/30
y. yağdı͡ 23/165
y. yağmaya 8/32

y. 1/124, 26/85, 6/20, 6/21

ya:**mŭr** : bk. **ya**:**mır** -1-
y. 46/8

ya:**mırłama** : Yağmurlama; yağmurlama sulama sistemi. (tarım terimi) -1-
y. 49/96

ya:**mırłıḳ** : Yağmurluk. -1-
y. 23/17

ya:**mur** : bk. **ya**:**mır** -3-
y. geldi 26/84, 26/85
y. 32/10

ya:**nı** : bk. **yanı** -18-
y. 14/37, 17/38, 19/22, 26/39, 3/170, 39/18, 39/20, 49/12, 49/35, 49/38, 49/42, 49/6, 51/110, 55/34, 55/35, 55/37
tere y. 13/74

ya:**ní** : bk. **yanı** -12-
y. 18/12, 3/85, 32/206, 38/57, 43/23, 47/15, 47/28, 48/5, 49/33, 53/59, 55/50, 55/79

ya:**nış** -1-
y. 48/87

ya:**ni** : bk. **yanı** -76-
y. 11/100, 12/15, 12/22, 12/29, 12/3, 12/30, 12/31, 12/35, 12/55, 12/6, 16/101, 16/28, 16/35, 16/38, 16/66, 16/8, 17/98, 18/23, 18/26, 18/55, 18/58, 19/15, 23/151, 24/9, 26/112, 26/60, 26/8, 28/48, 30/25, 30/27, 30/5, 32/202, 32/28, 32/88, 33/13, 34/26, 34/3, 34/8, 35/13, 38/33, 38/47, 39/108, 40/19, 41/29, 42/15, 42/30, 42/52, 42/6, 42/80, 42/81, 45/15, 45/17, 45/28, 45/40, 45/42, 45/56, 45/68, 46/22, 46/61, 48/73, 5/48, 55/101, 55/103, 55/105, 55/106, 55/14, 55/27, 55/3, 55/31, 55/4, 55/45, 55/6, 55/8, 6/20

ya:**pıł -** : bk. **yapıł-** -1-
y.- dı 52/8

ya:**r** : bk. **yar** -2-
y.+ im 3/169
y.+ ime 3/83

ya:**re**:**n** : bk. **ya**:**ren** -1-
y. 25/156

ya:**ren** : Yâren, arkadaş, yakın dost. bk. **ya**:**re**:**n** -2-
y.+ i:m 25/170
y.+ im 25/160

ya:**rım** : bk. **yarım** -1-
y. 53/102

ya:**sin** : Yasin, Kur'an surelerinden biri. -2-
y. 23/2, 7/173

ya:**sir** : Bir çocuk oyunu. (< ?) -1-
y. oynardıḳ 2/141

ya:**şłı** : bk. **yaşlı** -1-
y. 52/40

ya:**v** : bk. **ya** -3-
y. 2/122, 2/23, 31/21

ya:**v̇** : bk. **ya** -10-
y. 31/45, 32/116, 32/117, 32/135, 32/148, 32/164, 32/192, 32/217, 32/64, 41/13

ya:**ỵ** : bk. **ya** -5-
y. 28/84, 30/29, 49/155, 49/156

yå:**v̇** : bk. **ya** -2-
y. 31/2, 32/86

ya:**vrı** : bk. **yavrı** -2-
y.+ m 29/57, 52/23

ya:**zın** : bk. **yazın** -1-
y. 39/72

yağ - : Yağmak. bk. **ya**:**-, ya**:**ğ-** -14-
y.- aca:ğından 46/11
y.- ardı 53/103
ya:ğmır y.- ardı 28/32
ġar y.- dı mıydı 25/28
ġar y.- dı mı 23/165
ya:mır y.- dı 23/165
ya:mır y.- dıında 4/30
y.- ıncı 1/102
y.- ıp 46/8
ya:mır y.- maya 8/32
y.- mayacağını 46/8
ġar y.- mış 25/203
buğday y.- sın 25/201

yağ : bk. **ya**:**ğ** -12-
y.+ ı 25/35
inek y.+ ı 15/26
o ġaz y.+ ı 40/17
sa:de y.+ ı 48/76
y.+ ınan 23/108, 48/78, 9/45

y.+ ını 17/104
çiçek y.+ ınıŋ 25/44
y.+ ıyĭdı 25/44
y.+ ıyła 25/45
y. 25/48

yağ̊ : bk. **ya:ğ̊** -1-
y.+ ı 17/104

yağlı : bk. **ya:ğ̊lı** -1-
y. 7/13

yağníş : bk. **yannış** -1-
y. 51/8

yaḫ - : bk. **yaḳ-** -2-
y. 8/23, 8/23

yaḫıł - : bk. **yaḳıł-** -1-
ġına y.- dı 25/154

yaḫın : bk. **yaḳın** -3-
y. 38/41, 50/138, 53/149

yahni : Yahni. (yemek) bk. **ya:ḫ̊ni** -5-
etli y. iteriz 13/4
y. 13/5, 9/36, 9/37

yahut : *bağlaç* Yahut. bk. **yaẏut** -16-
y. da 49/155
y. ta 17/20, 38/73, 40/25, 40/42, 40/7, 47/6
y. Ta 23/37
y. 2/7, 22/6, 23/36, 33/46, 38/62, 40/18, 48/53

yaḵ - : bk. **yaḳ-** -3-
y.- í:rim 45/8
y.- í:riz 45/9
y.- ıḵ 52/10

yaḳ - : Yakmak. bk. **yaḫ-, yaḵ-** -49-
y.- aca: 53/195
y.- aca:z 1/83
y.- acaḳ 15/69
y.- acaŋ 48/76
y.- ałlar 15/71
y.- ałłar 29/50, 40/28
y.- ałłarĭdı 51/55
ġına y.- ałlar 23/1, 23/13
ġına y.- ałłar 29/50, 53/60, 53/61
ġınasını y.- ałłar 14/54, 23/15
zopa y.- ałlar 29/133
y.- ałłardı 13/123, 14/43, 53/169
ġına y.- ałlardı 24/70
ġına y.- ałłardı 13/132
ġınayı y.- ałlardı 24/72
y.- aŋ 11/144, 17/104, 50/168, 14/142
y.- ar 49/81
ġınasını y.- ar 14/53
y.- ardı 14/42
y.- ardıḳ 24/52, 24/65, 32/153, 40/18, 45/51
y.- ardım 52/10
y.- arıdıŋ 51/88
y.- arıḳ 27/117
ġına y.- arḳa 25/161
ġına y.- arḳa 25/155
y.- dı 8/95
y.- ıcıŋ 52/81
y.- ıyı 53/196
y.- íyi 47/31
siġara y.- íyi 47/33
y.- ıyoruz 11/30
ataş mutaş y.- mayız 27/76
y.- mazdıḳ 24/66
y.- saḳ 30/52
y.- tıḳtan 53/169

yaḳa : Yaka. -1-
y.+ sını 1/18

yaḳaca: : Yakacağı. (< yakacak+ı) bk. **yakacaḳ** -1-
ġış y. 24/63

yaḳacaḳ : Yakacak. -2-
y. 40/21

yaḳała - : Yakalamak. -3-
y.- dıłar 37/55
y.- mışłar 44/5
y. 51/107

yaḳałan - : Yakalanmak, bir hastalığa tutulmak. -1-
y.- mış 44/14

yaḳıł - : Yakılmak, yakma işi yapılmak. bk. **yaḫıł-** -9-
y.- dı 7/197
ġına y.- dı 7/194
y.- ır 7/195
ateş y.- ır 9/57
y.- ırdı 13/122
ġına y.- ırdı 13/119, 19/35
y.- ırḳan 11/212
y.- ıvıríyor 13/123

yaḳın : Yakın. bk. **yaḫın** -15-

y.+ a ġadar 49/76
y. aḳrabałarına 29/9
y. aḳrabałarınŋa 25/149
y.+ da 20/3
y.+ ıdı 49/118, 51/22
y.+ ımış 23/193
y.+ ında 49/150
y. 20/42, 23/119, 41/36, 47/20, 50/67, 50/69, 55/63

yaḳıp : Yakup. (kişi adı) -1-
y.+ giliŋ 32/119

yaḳışıḳ : Yakışık. -1-
y.+ ı 25/167

yaḳışıḳłı : Yakışıklı. -2-
y.+ yımış 36/20
y.+ ymış 3/186

yaḳıştır - : Yakıştırmak, uygun duruma koymak. -3-
y.- ayın da 25/233
y.- ayın 25/233
y.- ırdı 32/103

yaḳıt : Yakıt, ısınmak için yakılan madde; tezek. -1-
y. 1/88

yaḳłaş - : Yaklaşmak. -2-
y.- ırḳan 34/15
y.- tı 20/61

yaḳma : Yakma, yakmak işi. -1-
ġına y. 9/75

yaḳmaḳ : Yakmak. -1-
maŋġałłar y. 7/39

yaḳuP : Yakup. (kişi adı) -1-
y.+ uŋ 32/121

yałaḳ : Yalak, oyun için açılan küçük çukur. -4-
y. ġazardıḳ 37/17
y.+ łı 39/89
y.+ sızı 39/89
y. 32/161

yałan : Yalan. -13-
y. soḳmayałım 38/70
y. söylerim 55/92
y. söylerin 17/16
y. 31/40, 40/76, 46/39, 46/40, 46/41, 8/121, 8/133

yałandan : *zarf* Yalanadan. -2-
y. 51/73, 17/3

yałaŋḳı : Yalankı. DS; dağlarda biten ve süpürge yapılan bir ot. -1-
y. 23/107

yałı͡ız : bk. **yałıŋız** -1-
y. 48/57

yałın : Yalın, çıplak. -1-
aya:ğı y. 16/94

yałıŋız : Yalnız. 1. *zarf* Yanızca. 2. *bağlaç* Ama. 3. *zarf* Yanında başkaları olmayarak. 4. *sıfat* Yanında başkaları bulunmayan. bk. **yałı͡ız, yałız, yãłız, yałnız** -21-
y. 1/122, 1/16, 10/26, 10/27, 18/3, 21/59, 21/63, 23/196, 24/51, 25/204, 26/108, 28/30, 28/47, 3/217, 30/44, 31/45, 48/45, 7/137, 7/176, 9/21, 17/119

yałız : bk. **yałıŋız** -1-
y. 45/65

yãłız : bk. **yałıŋız** -1-
y. 51/34

yałnız : bk. **yałıŋız** -4-
y. 1/12, 26/13, 26/45, 55/113

yamaç : Yamaç. bk. **yamaş** -1-
y.+ łara 23/129

yamaş : bk. **yamaç** -2-
y. şöyleydi 24/37
y.+ tan 24/26

yan : Yan. bk. **yannı, yaŋ** -78-
y.+ a 17/11
bu y.+ a 32/30
y. baḳanın 28/66
y. baḳanıŋ 28/65
y. baḳar 28/68
y.+ da 38/36, 38/37
bu y.+ da 35/19
şo y.+ da 8/29
y.+ da: 32/119
y.+ dan ġıyıdan 11/90
y.+ dan 1/49, 41/37
bu y.+ dan 26/67
o y.+ dan 26/67, 32/27
öte y.+ dan 16/92
y.+ dayımış 1/49
y.+ ı 55/167
y.+ ĭã: 25/3

y.+ ıma 3/44
y.+ ımda 6/46
y.+ ımıza 26/3
y.+ ına da 42/40, 46/88
y.+ ına 13/91, 14/114, 15/48, 2/26, 2/27, 2/28, 2/29, 22/25, 23/201, 23/202, 25/2, 26/90, 29/82, 3/161, 36/30, 6/27, 53/134
y.+ ĭna 25/222, 26/75, 51/103
y.+ ında da 13/14
y.+ ında 11/149, 13/123, 13/97, 15/48, 2/9, 3/10, 32/6, 46/102, 47/29, 47/30, 51/85, 6/44, 7/126
öte y.+ ında 22/5
y.+ ında:ḳı 9/80
y.+ ındaḫına 15/47
y.+ ından 29/118, 29/17
y.+ ını 23/18
y.+ ıŋ 55/103
y.+ ıŋa 7/163
y.+ ıŋda 39/1
y.+ ıarına 26/99
bi y.+ na 55/96
y.+ narına 23/191
bu y.+ nı 55/141
şu y.+ nı 1/73
y.+ nını 55/14
şo y.+ nıya 2/105
y. yattı 27/11

yan - : Yanmak. -25-
y.- a yana 24/62
yana y.- a 24/62
y.- acaḳ ta 31/67
y.- an 2/146
y.- ar 16/93, 50/170, 9/57
y.- ardıŋ 2/147
y.- arĭdı 2/65
y.- arımış 16/93
y.- dı 52/35
y.- dım 23/61
y.- ır 1/94, 32/112, 53/106, 55/126
ġına y.- ır 9/76
ġınası y.- ır 14/74
o y.- ırdı 40/20
y.- ıyı 53/194
y.- ıyor 32/111
y.- mas 50/170
y.- mış 16/102, 32/114, 32/115

yanardağ : Yanardağ. -1-
y. 8/84

yanaş - : Yanaşmak. -4-
y.- amaz 17/68
y.- amazımışımış 44/1
y.- maŋ 14/120, 14/123

yanaşTır - : Yanaştırmak, yanaşmasını sağlamak. -1-
y.- mazĭdı 25/184

yanaştırıvır - : Yanaştırıvermek. -1-
y.- ı 2/133

yanda : Yanında. (< yan+ı+n+da) bk. **yan** -1-
y. 23/50

yandaḳ : Yandak. DS; dikenli, tez üreyen bir çeşit yabanıl bitki. -1-
y. 53/158

yandım : Yandım. Çeşitli renkleri olan, üzeri küçük çiçek desenli parlak kumaş. -2-
y.+ ım 52/53
yeşil y. 52/54

yanı : zarf ve bağlaç Yani. bk. **ya:nı, ya:ní, ya:ni, yaní, yani, yanu** -143-
y. 1/17, 1/33, 1/37, 1/40, 1/44, 1/86, 1/88, 1/9, 10/15, 10/17, 10/21, 10/29, 12/69, 15/47, 17/112, 17/114, 17/121, 17/124, 17/127, 17/3, 17/51, 17/74, 18/39, 18/40, 18/8, 2/4, 2/5, 20/10, 22/20, 25/137, 25/164, 26/36, 26/59, 27/8, 3/171, 3/189, 3/222, 30/10, 32/140, 32/15, 32/7, 32/90, 33/53, 38/33, 38/8, 39/39, 39/59, 39/63, 39/96, 4/12, 4/31, 43/42, 44/27, 44/28, 44/32, 44/36, 44/46, 44/48, 44/61, 44/67, 45/29, 45/32, 45/70, 47/28, 47/34, 48/5, 49/102, 49/103, 49/110, 49/112, 49/115, 49/125, 49/13, 49/154, 49/46, 49/59, 50/165, 50/175, 51/112, 52/133, 52/72, 53/106, 53/108, 53/112, 53/140, 53/145, 53/161, 53/165, 53/19, 53/195, 53/196, 53/20, 53/200, 53/201, 53/44,

53/48, 53/49, 53/53, 53/66, 53/68, 53/69, 53/83, 53/92, 55/14, 55/40, 6/29, 6/41, 6/45, 6/55, 6/56, 7/1, 7/105, 7/147, 7/152, 7/155, 7/157, 7/158, 7/180, 7/199, 7/28, 7/85, 8/133, 8/2, 8/52, 8/76, 8/78, 9/100, 9/101, 9/21, 9/26, 9/41, 9/95
bu y. 53/108

yaní : bk. **yanı** -34-
y. 12/81, 17/31, 26/112, 26/126, 26/46, 3/37, 30/23, 32/11, 32/123, 32/51, 32/54, 32/75, 33/65, 39/78, 41/7, 43/21, 43/31, 43/43, 43/44, 43/6, 43/7, 44/12, 44/24, 44/66, 47/27, 49/134, 52/111, 52/112, 52/90, 53/175, 53/37, 53/67
o y. 52/132

yani : bk. **yanı** -21-
y. 1/109, 1/122, 1/50, 1/76, 12/47, 17/16, 17/67, 20/43, 25/100, 32/4, 43/51, 45/59, 49/45, 49/70, 5/11, 50/187, 53/156, 53/160, 53/68, 54/2

yankesici : Yankesici. -1-
y. 26/98

yanna : Yana. (< yan+a) bk. **yan** -5-
bu y. da 23/37
o y. gitsem 49/59
bu y. 23/37, 25/14
şo y. 49/74

yannı : bk. **yan** -5-
bu y. da 14/59
öte y.+ ya 25/187
bu y. 17/11, 49/112, 49/114

yannış : Yanlış. bk. **yağníş** -3-
y.+ ıdı 48/57
y. 27/33, 30/32

yanu : bk. **yanı** -1-
y. 53/96

yaŋ : bk. **yan** -2-
y.+ ımızda 46/103
bi y.+ na 55/96

yaŋız : Yağız. -3-
y. 51/19, 51/20, 51/20

yap - : Yapmak. -383-
y.- abiliŋ 50/181
y.- abilirseŋ 14/6
y.- aca꞉ımız 46/70
y.- aca͡꞉m 52/80
y.- aca꞉nı 30/43
y.- aca꞉saŋ 6/48
y.- aca꞉z 21/32
y.- acağımız 46/95
y.- acaḳ 23/159, 46/68
y.- acaktın da 49/89
y.- acam 1/65
y.- aci꞉k 46/27
y.- ałım 1/17, 25/222, 52/40
y.- ałlar 15/58, 19/44, 29/155
y.- ałłar 12/44, 12/79, 15/17, 16/24, 19/39, 19/52, 19/65, 20/23, 29/155, 29/38, 29/48, 29/73, 29/74, 32/176, 6/22, 9/76
atış y.- ałłar 21/40
banyå y.- ałłar 20/17
deneme y.- ałlar 21/41
espiri y.- ałłar 9/88
eylence y.- ałłar 9/83
servis y.- ałlar 19/50
şi y.- ałlar 20/9
topaḳ topaḳ y.- ałłar 20/34
topłantı y.- ałłar 20/22
y.- ałlardı 24/48, 40/38
y.- ałłardı 11/188, 13/34, 18/47, 18/59, 19/35, 19/36, 2/74, 20/30, 20/35, 23/95, 26/44, 28/93, 32/178, 34/5, 48/63, 5/51
epmek y.- ałlardı 19/36
hałı y.- ałłardı 18/49
imece y.- ałłardı 25/90, 25/91
keçe y.- ałłardı 18/48
meteris y.- ałłardı 28/97
rek rek boya y.- ałłardı 9/18
tülü y.- ałłardı 18/49
yasTıḳ y.- ałłardı 18/49
noda y.- ałłardın 23/175
y.- ałłarıdı 25/33, 25/43, 53/134
deste y.- ałłarıdı 53/166
hałḳa y.- ałłarıdı 49/46
yuvarłaḳ hałka y.- ałłarıdı 49/47
y.- ałlarımış 55/80
y.- ałłarımış 44/65
k̲ótülük y.- ałłarımışımış 44/4
y.- amadan 46/29

y.- amam 1/62
y.- amaŋ 44/24
y.- amazłar 37/53
y.- an da 19/40
epmek y.- an da 19/40
y.- an 32/84, 39/110, 44/10, 44/13, 46/7, 48/66, 49/123, 49/126, 9/95, 42/81
avcılıḳ y.- an 18/36
y.- ana 3/10, 5/41
y.- anı 30/45
y.- annar da 4/33
y.- annar 31/68, 4/32
yaramazlıḳ y.- annar 28/50
y.- aŋ 11/143, 13/95, 29/71, 46/1, 50/160, 51/72, 55/85, 9/70
tavaf y.- aŋ 51/72
y.- ar 1/85, 12/28, 2/132, 23/101, 23/95, 29/74, 38/14, 39/103, 39/110, 42/78, 42/79, 50/187, 50/30, 50/78, 53/27, 9/81, 9/95
bulуşma y.- ar 21/75
çetnevir y.- ar 47/18
epmek y.- ar 17/56
ġałdırı y.- ar 23/95
ġına y.- ar 47/19
iştima: y.- ar 37/41
ḳótülük y.- ar 44/4
sohbet y.- ar 47/17
y.- ardı 1/112, 13/35, 18/58, 39/74, 40/23, 49/46, 55/48
dúğün y.- ardı 14/69
ôya y.- ardı 14/23
y.- ardıg 32/161
y.- ardıḳ ta 29/93
y.- ardık 7/16
y.- ardıḳ 1/104, 1/113, 1/39, 13/142, 13/62, 14/100, 14/15, 14/99, 15/25, 2/129, 2/131, 2/146, 24/44, 28/89, 45/49, 45/55, 7/15, 7/40, 9/8, 9/9
y.- ardıḲ 25/35
bastıraḳ y.- ardıḳ 11/10
çapa y.- ardıḳ 45/37
epmek y.- ardıḳ 14/101
ev y.- ardıḲ 14/109
hazırłık y.- ardıḳ 11/143
sałamır y.- ardıḳ 9/9
top y.- ardıḳ 15/41
bulуşma y.- ardım 21/76
y.- ardın 51/92
y.- ardıŋ 14/11, 55/119
y.- arıdıḳ 7/37
y.- arĭdıḳ 2/128
y.- arım 3/32, 52/115
y.- arımış 6/28
çaḳałłıḳ y.- arımış 6/28
ġahFałtı y.- arın 26/49
y.- arız 11/158, 11/31, 13/22, 13/58, 13/61, 13/72, 13/76, 13/93, 15/50, 16/4, 16/5, 17/90, 2/31, 2/86, 29/116, 29/73, 29/75
ayran y.- arız 16/4
yuv̇ḳa y.- arız 11/189
y.- arłar 29/38
seçim y.- arłar 26/30
y.- arłardı 13/79
y.- arsa 26/99
bahçe y.- arsa 17/18
y.- arsaŋ 13/42, 13/74
çałġı y.- dı 26/77
y.- dıḳ 9/7
dúv̇en y.- dıḳ 26/65
y.- dıłar 5/46
y.- dım 12/56, 22/1, 29/155, 3/5, 5/32
gezi y.- dıŋız 11/113
y.- ıcı:z 41/15
y.- ıcın 5/33, 52/101
y.- ıcıŋ 1/66, 27/74, 52/101, 52/99
y.- í:ydıḳ 52/71
y.- ıłd̊ı 53/31
y.- ıłır 53/118
dúva: y.- ıłır 53/60
hałḳa y.- ıłır 2/96
y.- ıłırdı 2/132, 2/133, 55/122
banyo y.- ıłırdı 53/174
y.- ıłıyor 33/48
y.- ıŋ 21/33
belliŋizi y.- ıŋ 21/31
y.- ıp 26/37
sułama y.- ıyı 49/93
y.- íyıłar 53/204
y.- ıyıłłar 48/27

y.- ıyım 3/137
y.- ıyın 21/53
y.- ıyırdı 32/155
y.- ıyırıḳ 41/16
çiftçilik y.- ıyırım da 49/127
y.- ıyırım 49/124
y.- ıyołłar 12/40, 19/54, 31/18, 31/41, 47/21, 6/22
y.- ıyołłardı 12/11
y.- ıyołłarmış 32/29
y.- ıyoŋ 33/32, 55/148
servis y.- ıyoŋ 33/34
y.- ıyor 17/18, 26/52, 26/98, 3/50, 4/33, 49/45, 5/22
ġomşułuḳ y.- ıyor 15/15
rapurdaj y.- ıyor 25/1
y.- ıyorsa 32/204, 32/210
y.- ıyoruz 12/31, 38/37
y.- ıyosa 50/84
y.- i:dík 52/56
y.- i:rim 52/15
y.- i:riz 46/70
y.- iyídıŋ 51/85
y.- iyi 39/49, 47/21
y.- iyiler 34/6
y.- iyiller 55/15
y.- iyir 32/97, 38/74
ġoğu y.- iyir 32/93
ta:diłat y.- iyir 38/75
y.- iyirim 52/97
y.- iyirlar 38/72
baskı y.- ma 30/13
hayır y.- madıından 3/219
askerlik y.- mad͡ıŋ 2/69
askerlik y.- mamışız 2/67
y.- masam 55/132
y.- maya 1/40
y.- mayan 39/110
y.- mayız 17/26
y.- mazdıḲ onu 29/93
y.- mazłarıdı 24/48
y.- maẓsa 17/18
y.- mış 34/8, 37/34, 37/40, 44/35, 50/130, 50/20, 53/199
baḳım y.- mış 44/12
y.- mışłar 43/14, 7/41
ġaza y.- mışłar 50/21
imta:n y.- mışłar 26/112
ḳótúlük y.- mışłar 44/2
hata: y.- mışsım 8/128
y.- mıyołlar 19/54
ġörev y.- miyi 46/79
y.- saḳ 46/27
y.- sam 55/132
y.- saŋ 50/179
y.- sın 26/99, 50/114
ġaza: y.- sın 17/98
çiş y.- tı mıydı 34/9
y.- tı 2/10, 2/8, 32/159, 50/90, 50/91
atanma y.- tı 50/35
bał y.- tı 14/131
ġóç y.- tı 18/41
y.- tıı 1/69
y.- ti:nı 30/42
y.- tığı 49/45
sułama y.- tığım 6/13
y.- tığımız 46/22
askerlik y.- tım 22/4
y.- Tımız 6/20
y.- tıḳ 25/26, 28/26, 51/36, 7/120
y.- tıḳłarı 53/205
y.- tıḳłarını 40/10
y.- tıłar 40/62, 40/63
y.- Tıłar 14/128, 27/91
harmancıłıḳ y.- tıłar 32/44
y.- tıłardı 26/109
y.- tım 1/105, 1/41, 2/61, 2/64, 28/19, 29/155, 42/55, 46/48, 51/4, 7/123
y.- tın 42/55
y.- tıŋ 3/19, 46/47, 6/55
y. 1/67, 7/123
yapa: : Yapağı, yapak. -1-
y. 11/38
yapa:ğ̆ı : Yapağı, yapak. -1-
y.+ dan 11/43
yapa:ı : Yapağı, yapak. -1-
y. 9/29
yapağı : Yapağı, yapak. -1-
y. 17/53
yapdır - : bk. **yaptır-** -3-
banyå y.- ıłłar 20/18
y.- mış 10/12, 40/6

yapdıttır - : Yaptırtmak. Yapmasını sağlamak, yapmasına sebep olmak. -1-
y.- ıdı 11/147
yapı : Yapı. -3-
y. 10/5
daş y. 23/95
yapıł - : Yapılmak. 1. Yapma işine konu olmak. 2. Gerçekleştirilmek, ortaya çıkarılmak. bk. **ya**:**pıł-** -54-
y.- dı 47/21, 52/3, 52/8, 53/198, 6/19
y.- ır 14/3, 15/52, 15/53, 17/112, 17/71, 17/80, 27/99, 33/16, 50/154, 50/161, 21/49
ġası y.- ır 9/25
ġoyuncułuĶ y.- ır 18/21
y.- ırdı 11/186, 14/93, 17/35, 18/45, 19/9, 27/101, 32/132, 34/8, 47/9
eylence y.- ırdı 47/15
şaḳa y.- ırdı 32/132
y.- ırmışımış 17/34
y.- íyi 50/155
y.- ıyor da 11/144
y.- ıyor 11/2, 11/3, 11/31
y.- makta 4/16
y.- mış durur 12/80
y.- mış 40/8
nazar y.- mış 48/89
y.- mıyor 43/8
yapış - : Yapışmak, ayran gönüllü olmak. -1-
y.- mayacaksınız 7/85
yapıştırıcı : Yapıştırıcı. -1-
y.+ yı 32/136
yapıvır - : Yapıvermek. -1-
araştırma y.- ıyorumuş 15/13
yapıvir - : Yapıvermek. -1-
y.- iller 23/97
yapma : Yapma, yapmak işi. -4-
y.+ m 7/170, 7/172
y.+ ya 26/35
y. 1/31, 32/90
yapmaḳ : Yapmak. -1-
y. 52/83
yapra:**ını** : Yağrağını. (< yaprak+ı+n+ı) bk. **yapraḳ** -1-
y. 51/7
yapra:**nan** : Yaprakla. (< yaptak+la) bk. **yapraḳ** -1-
boyama y. 19/13
yapra:**nı** : Yağrağını. (< yaprak+ı+n+ı) bk. **yapraḳ** -1-
y. 51/7
yapraı : Yaprağı. (< yaprak+ı) bk. **yapraḳ** -1-
y. 14/3
yapraḳ : Yaprak. -9-
y.+ dan 19/16
y. saraŋ 13/75, 13/76
y. sarılırdı 14/32
y. sarmasını 11/5
y. sarması 11/3
y. 53/165, 9/100, 9/36
yaptır - : Yaptırmak. Yapmasını sağlamak, yapmasına imkân vermek. bk. **yapdır-** -11-
y.- aci:k 52/125
anas y.- ałım 52/124
y.- dıḳ da 31/7
y.- dıḳ ta 31/6
y.- dıḳ 28/10
aşı y.- dıḳ 34/22
y.- dıḳları 12/12
berek y.- ıłłar 27/80
yemek y.- ır 27/79
y.- ıyır 38/58
y.- iyi 40/7
yar : Y âr, sevgili. bk. **ya**:**r** -4-
y.+ dan 7/48
y. 3/80, 7/49, 7/55
yar - : Yarmak. -7-
y.- aŋ 9/65
y.- ardıḳ 25/64
y.- ardıĶ 25/64
y.- dıłar 51/121, 51/123
y.- ırdıŋ 51/26
yara - : Yaramak. -2-
y.- maz 3/206
y.- yacaḳ 55/133
yara ał- : Yara almak, yaralanmak. -1-
y. a.- mış 38/19

yarała - : Yaralamak. -1-
y.- dılar 1/79
yaramazlık : Yaramazlık. -1-
y. 3/47
yaramazlıḳ yap- : Yaramazlık yapmak, yaramazlık etmek. -1-
y. y.- annar 28/50
yararłan - : Yararlanmak. -2-
y.- araḳ 38/39, 38/46
yarat - : Yaratmak. -1-
y.- mış 3/69
yardım it- : Yardım etmek. -6-
y. itelleridi 37/22
y. iten 29/152
y. iterdi 16/106
y. iterimiş 1/27
y. itiyor 6/18
y. itmedi 30/50
yardımcı : Yardımcı. -4-
y. arḳadaşı 18/31
çoban y.+ larına 18/31
y.+ sı 1/42
y. 8/46
yardımcı : Yardımcı olmak. -1-
y. o. 8/47
yardır - : Yardırmak. -2-
y.- dı 28/103
yarı : Yarı. -23-
y. aç 27/4
y.+ da 44/36
y. ołunca 15/37
y.+ sı ġadar 23/140
y.+ sı 28/28, 28/29, 28/33, 32/187, 36/14, 39/12, 51/27, 7/25
gece y.+ sı 26/80, 26/82
gice y.+ sı 2/41
gice y.+ sına:dar 14/11
y.+ sına da 32/187
y.+ sında 24/31
y. toḳ 27/4
y. 53/165, 55/20
yarıła - : Yarılamak. -1-
y.- dım 26/122
yarıłıvır - : Yarılıvermek. -1-
y.- ır 2/38
yarım : **ya**:**rım** -11-
y.+ da 13/127
y. havayiniŋ 32/187
y. havayi 32/187
y. sahatte 32/140
y. 2/17, 25/136, 25/83, 32/184, 53/168, 53/173, 9/72
yarımşar : *zarf* Yarımşar, yarım yarım, yarım olarak. -1-
y. litre 40/17
yarın : Yarın. -6-
y. tası da 23/13
y. 25/54, 52/60, 7/74, 8/130, 8/131
yarıvır - : Yarıvermek. -1-
y. 28/102
yarıvir - : Yarıvermek. -1-
y.- di 28/103
yarma : Yarma. DS; buğday, arpa, mısır, bezelye vb. nin iri çekilmişi, dövmesi. -5-
y.+ nıŋ 17/111
y. 13/73, 13/79, 17/111
yas - : bk. **yaz-** -1-
y.- saḳ da 30/52
yas dut- : Yas tutmak. -1-
y. d.- ulurdu 39/33
yasdıḳ : bk. **yastıḳ** -8-
y. dołaması:bi 13/110
bu y.+ łarda: 19/13
y.+ łarı 9/31
y. 23/5, 23/9, 25/141, 9/21
yúŋ y. 9/30
yastı: : Yastığı. (< yastık+ı) bk. **yastıḳ** -2-
doḳuma y. 23/5
sıra y. 23/5
yastıḳ : Yastık. bk. **yasdıḳ** -9-
sıra y.+ łar 9/21
sıra y.+ łarı 49/117
doḳuma y. ta 23/6
y. yapałłardı 18/49
y. 19/3, 49/116, 55/152
doḳuma y. 9/25
sıra y. 33/5
yaş (I) : Yaş. Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman, sin. -86-
y.+ a 8/17

bu y.+ da 25/209
y.+ ı 44/60
y.+ ım da 45/64
y.+ ım 49/127, 49/147, 49/87
y.+ ıma 45/29
y.+ ımız da 14/162
y.+ ıŋ 3/20
y.+ ına 14/26, 17/52, 23/156, 23/76, 50/57, 7/81
y.+ ına:dar 15/61, 27/84
y.+ ında da 44/16, 49/91, 50/28
y.+ ında 13/134, 25/76, 27/97, 30/24, 30/48, 31/10, 31/47, 31/59, 36/4, 39/61, 44/15, 44/59, 44/61, 44/62, 46/26, 47/25, 50/15, 50/56, 50/57, 7/62, 7/63, 7/67, 7/68, 8/80
y.+ ındaı͡ 49/138, 49/139, 52/91, 52/91
y.+ ındałım 14/95
y.+ ındası͡ŋ 50/6
y.+ ındaydım 28/80
y.+ ındâyıdı 7/64
y.+ ındayıḳan 44/60
y.+ ındayım 31/4, 44/61, 7/6
y.+ ındâyım 49/37
y.+ ındayımışımış 44/7
y.+ ındayız 25/13
y.+ ındáymíşim 7/59
y.+ ındıyım 11/139, 3/2
y.+ ındayın 31/59, 23/3
y.+ ını 14/26, 3/166, 51/35
y.+ łarda 32/117
y.+ łarında 26/34
y.+ łarındayḳana 40/81
y.+ ta 46/63
gúççük y.+ ta 50/55
bu y.+ tan 46/92
y. 44/61, 46/23, 46/24, 49/110, 50/191
otuZ y. 31/44

yaş (II) : Yaş, gözyaşı. -1-
aḳıttıŋ y.+ ı 3/155

yaşa - : Yaşamak. -26-
y.- dı:mız 23/169
eŋ y.- dıım 30/37
y.- dıḳ 2͡/18, 34/26, 40/28
y.- dıŋ 30/36
y.- mâyor 31/25
y.- mışız 2/67
y.- r 17/51
y.- rdı 38/55
y.- rız 24/54
naáł y.- rız 25/14
y.- rłarımış 26/13
y.- yırız 53/82
y.- yi 50/104, 50/106
y.- yo 50/105
y.- yoŋ 46/67
y.- yor 50/103, 24/35
y.- yorsuŋ 31/3
y.- yoruz 1/4, 23/169, 25/14, 4/10

yaşam : Yaşam, hayat. -2-
y.+ ım 52/22
y. tarzı 46/91

yaşan - : Yaşanmak, yaşama işi yapılmak. -4-
y.- acak 55/112
y.- acaḳ 2/154
y.- ır 4/9
y.- maz 46/46

yaşandı : bk. **yaşantı** -1-
y.+ sı 38/30

yaşantı : Yaşantı. bk. **yaşandı** -5-
y.+ ynan 23/169
y. 22/9, 23/177, 49/157
o y. 23/168

yaşi:m : Yaşıyorum. (< yaşa+yor+um) bk. **yaşa-** -1-
ḳóyde y. 46/68

yaşłan - : Yaşlanmak. -5-
y.- dıḳ 21/26, 21/37, 29/107
y.- dım 3/191
y.- ıncı 13/85

yaşłı ya:şłı -12-
y.+ łar 11/20, 36/2
çoḳ y.+ łar 36/3
y. nėne 7/76
y.+ sın 44/24
y.+ ya 23/170
y.+ yımış 44/23
y. 25/2, 45/28, 53/67
ė:ŋ y. 36/4
eŋ y. 48/10

yaşłıı: : Yaşlılığı. (< yaşlılık+ı) bk. **yaşlılıḳ** -1-
y. 55/105
yaşłılıḳ : Yaşlılık, yaşlı olma durumu. -6-
y. 31/4, 45/26, 45/28, 55/105
o y. 55/106
şu y. 3/28
yat - : Yatmak. -86-
y.- acaḳ yėr 32/150
y.- acam 6/43
y.- acı:ḳ 39/30
y.- ałłardı 51/126
y.- ałłarıdı 51/125
y.- ałłarımış 32/143
y.- amadım 45/27
y.- an 34/23, 5/15
y.- ar 48/47, 53/127
y.- ardı 40/85, 53/103
y.- arıdım 46/51
y.- arıḳ 46/92
y.- arım 6/43
y.- arımış 38/11, 51/101, 51/102
y.- arḳan 29/106, 41/23
y.- arsa 53/107
y.- arsaŋ 41/26
y.- dıḳ 26/102
y.- dım 5/33
y.- ıłłardı 42/48
y.- ıłłardın 23/129, 23/131
y.- ınca 26/81
y.- ıŋ 26/78
y.- ır 1/89, 12/28, 12/74, 13/16, 18/52, 2/49, 23/128, 25/133, 25/28
y.- ırdı 1/35, 1/40, 12/26, 13/123, 18/52, 2/35, 39/51, 42/84, 53/105
y.- ırdıḳ 31/8
y.- ırım 27/105
y.- ırımış 1/45
y.- ırḳan 37/52
y.- ırsa 42/84
y.- ıyırdı 38/44
y.- ıyołłardı 12/26
y.- ıyor 1/89, 31/8, 5/14
y.- ma 17/48
y.- maz da 41/27
y.- mış 53/18, 6/39, 6/49
y.- mışłar 17/6
y.- mıya 14/161
y.- sın da 27/44
y.- sın 14/137
y.- tı 52/130, 1/19
y.- Tı 53/28, 53/29, 53/30
yan y.- tı 27/11
y.- tıı 1/90
y.- tıı̆ŋ 14/137
y.- tı̆ḳ 2/13, 39/27
y.- tıḳtan 32/144
y.- tım 1/41, 30/38, 6/44
y. 39/31, 53/134
yata: : Yatağa/yatağı. (< yatak+a/ı) bk. **yataḳ** -4-
y. da 48/46
y. vururduḳ 15/35
y. 52/81, 53/106
yata̋:ıŋ : Yatağın. (< yatak+ın) bk. **yataḳ** -1-
y. 12/51
yata:ŋ : Yatağın. (< yatak+ın) bk. **yataḳ** -1-
y. uçu 12/34
yata:yımış : Yatağıymış. (< yatak+ı i-miş) bk. **yataḳ** -1-
yitişkin y. 23/186
yata̋ı : Yatağı. (< yatak+ı) bk. **yataḳ** -2-
y. 12/74
yata̋ını : Yatağını. (< yatak+ı+n+ı) bk. **yataḳ** -1-
y. da 12/75
yataḳ : Yatak. -23-
y. ałtına 12/22
y. ałtında 12/13
y. ałtı 12/50
y. dıḳıłırdı 23/5
yuŋ y.+ łar 14/28
y. odasını 33/3
y. tülüsü 12/35
y. üzerinde 12/14, 12/22
y. 12/42, 12/72, 14/28, 14/93, 19/3, 19/5, 25/48, 33/4, 7/163
yuŋ y. 23/9, 33/4
yataḳłı : Yataklı, herhangi bir sayıda yatağı olan. -1-
ġırḳ doḳuz y. 5/14

yatıł - : Yatılmak, yatma işi yapılmak. -1-
y.- an 12/79
yatır - : Yatırmak. -3-
y.- dı 48/83
y.- ıyołłar 32/134
y.- masın 55/106
yatırd - : Yatırtmak. -1-
y.- ır 14/54
yatırım : Yatırm. -1-
y. 1/25
yatmak : Yatmak, yatma işi. -1-
y. 42/45
yatsı : Yatsı. -1-
y. 33/22
yav : bk. **ya** -22-
sede y.+ ı 53/134
y. 27/74, 27/88, 28/11, 45/80, 46/30, 46/31, 49/106, 49/95, 5/67, 50/114, 50/169, 51/96, 53/205, 6/47, 8/117, 8/15, 8/29, 8/6, 8/66
bu y. 4/39
yav̇ : bk. **ya** -6-
y. 32/134, 32/135, 39/77, 48/10, 48/12
yaẏ : bk. **ya** -6-
y. 46/25, 49/118, 49/124, 50/28, 50/30, 50/51
yåv̇ : bk. **ya** -1-
y. 36/21
yavan : Yavan, katıksız. -1-
y. ekmek 39/40
yavaş : Yavaş. -3-
y. yavaş 14/155
y. yörür 17/29
yavaş y. 14/155
yavaşła - : Yavaşlamak. -1-
y.- ŋ 32/141
yavışł : Yağışlı, yağışı olan. -1-
ġışları y. 8/82
yavışsız : Yağışsız, yağışı olmayan, kurak. -1-
y. 53/83
yavız : Yavuz [Sultan Selim] öl. 1520. (kişi adı) -1-
y. sułtan seliniŋ 10/8
yavỉz : bk. **yavız** -1-
bu y. selim k̲úlli˚yesini 10/11
yav̇łu : bk. **ya**:**ğł** -1-
y. 53/114
yavrı : Yavru. bk. **ya**:**vrı, yavrỉ, yavrı**:**, yavrỉ**:**, yav̇ru** -65-
bu y.+ łarımı 7/72
y.+ łarınıŋ 13/17
y.+ łarıŋ 14/141
y.+ m 16/63, 20/9, 21/53, 23/100, 23/131, 23/142, 23/153, 23/158, 23/166, 23/178, 23/195, 23/199, 23/63, 23/65, 23/75, 23/79, 25/119, 25/234, 25/238, 25/34, 25/55, 25/73, 29/101, 29/102, 29/103, 29/105, 29/11, 29/118, 29/121, 29/124, 29/125, 29/129, 29/132, 29/136, 29/14, 29/141, 29/152, 29/20, 29/27, 29/5, 29/52, 29/70, 29/84, 29/85, 29/94, 3/203, 42/65, 46/89, 7/106, 7/138, 7/202, 7/37, 7/62, 7/69, 7/7, 7/89
hay y.+ m 25/233
y.+ sı 17/90, 3/151
deve y.+ sı 37/50
yavrỉ : bk. **yavrı** -6-
y.+ m 15/53, 20/1, 25/116, 25/202, 29/106, 29/81
yavrı: : bk. **yavrı** -4-
y.+ m 23/106, 25/148, 7/179, 7/3
yavrỉ: : bk. **yavrı** -1-
y.+ m 25/198
yav̇ru : bk. **yavrı** -6-
y.+ m 15/31, 15/43, 19/48, 27/71, 29/44
y.+ su 55/160
yavşan : Yavşan, yavşan otu. (bitki adı) -7-
y.+ dır 11/128, 4/29
y. dibine 14/141
y. 1/93, 13/69, 9/97
yav̇ut : bk. **yahut** -3-
y. 1/23, 2/97, 40/81
yay - : Yaymak. -3-
y.- ar 15/39
y.- ardın 23/121
y.- mıya 34/29
yayaḳ : bk. **yayan** -1-

y. 6/12
yayan : *zarf* Yayan, yaya; yürüyerek. bk. **yayaḳ** -4-
y. 2/77, 26/80, 26/90, 26/92
yayıł - : Yayılmak. -11-
y.- dığı 23/126
y.- dıı 9/97
y.- ı y͡ayıłı 23/130
yayıłı y.- ı 23/130
y.- ır 9/101
y.- ırdı 12/27, 18/33
y.- ırdın 23/125, 23/131
y.- ırłardın 23/129
y.- sın 14/141
yayınłan - : Yayımlanmak, yayımlama işi yapılmak. -1-
y.- sa 45/4
yayła : Yayla. -45-
y.+ cıyız 13/1
y.+ da 1/23, 11/163, 12/20, 13/8, 2/29, 4/34
y.+ da: 23/146
y.+ dan 12/9, 5/24, 51/114
y. dutuyoruz 35/10
y. evi 23/136
y.+ łar 3/36
y.+ łara 26/24, 37/28
bu y.+ łara 53/8
y.+ łarda 11/141, 12/34, 13/26, 29/65, 37/29, 4/32, 5/50
y.+ łarımız 32/13, 38/37
y.+ mız 16/49
y.+ nıŋ 6/57
kesmez y.+ sı 8/52
y.+ sı:ymış 53/2, 53/3
y.+ sıyımışımış 37/35
y.+ ya 12/68
y.+ ydı 27/2, 32/37
y. 3/36, 3/91, 3/92, 3/95, 3/96, 35/13, 48/4, 51/116
yayłacı : Yaylacı, yaz mevsimini yaylada geçiren kimse. -1-
y.+ ydıḳ 14/14
yayłım : Yaylım, yaylak, otlak. -1-
y.+ ına 11/215
yayłıya : Yaylaya. (< yayla+y+a) bk. **yayła** -9-
y. çıḳardıḳ 14/14
y. 1/22, 1/41, 12/6, 12/68, 32/36, 39/52, 4/33, 53/4
yaz : Yaz, yaz mevsimi. -15-
y.+ a 49/82, 53/94
y. gününde 13/16, 23/142, 23/145
y. günü 17/36
y. gününde 20/40
y.+ łarı 21/5, 8/82
y. ta:tilinde 12/17
y. 17/42, 3/85, 5/35, 53/96, 8/9
yaz - : Yazmak. bk. **yas-** -25-
y.- acaḳsın 30/53
y.- ar 25/39
y.- ardı 40/69
y.- arsa 21/28
y.- dı 28/81, 7/120
y.- dıłar 52/127
y.- dıŋ 7/188
y.- ıcıŋ 5/54
y.- ıŋ 30/51, 7/8
y.- ır 49/14
y.- ıyor 8/70, 8/71
y.- iyi 49/15
mektup y.- madım 27/114
y.- mam 30/53, 7/192
y.- masaḳ 30/52
y.- sın 8/69
y. 39/4, 8/1, 8/36, 8/55
yazdır - : Yazdırmak, yazma işini yaptırmak. -2-
y.- dım 8/31
mısḳa y.- ıłłar 48/87
yazġan : Yazgan. (kişi soyadı) -1-
y.+ nar 1/15
yazġı : Yazgı, kader. -1-
y.+ ŋ da 11/210
yazı (I) : Yazı. 1. Yazma işi. 2. Yazgı, kader. -3-
y.+ ŋ da 7/80
y.+ ŋı 11/211
y. 52/127
yazı (II) : Yazı, düz yer, ova, kır. -2-
y.+ da yabanda 17/36
y.+ da 42/84
yazıcı : Yazıcı, orduda yazı işleri ile uğraşan er veya erbaş. -2-

y. 40/64, 51/10

yazıḳ : *ünlem* Yazık. Acınma, üzüntü anlatan bir söz. bk. **yazzıḳ** -1-
y. 52/4

yazıł - -2-
y.- dı 11/210
y.- ır 9/77

yazıłayıvir - : Yazılayıvermek, yazılamak. Düzlemek, düzleyivermek. Düz duruma getirmek. -1-
y.- iller 23/99

yazın : *zarf* Yazın. Yaz mevsiminde, yaz aylarında. -6-
y. 12/57, 15/32, 4/33, 4/34, 55/136, 9/51

yazma : Yazma, yazmak işi. -1-
y.+ m 52/66

yazmałı : Yazmalı, yazması olan. -1-
biyaz y. 7/114

yazzıḳ : *ünlem* Yazık. Acınma, üzüntü anlatan bir söz. bk. **yazıḳ** -3-
y. üşüller 51/99
y. 11/85, 50/114

yazzıḳłar ossuŋ : Yazıklar olsun. Üzüntü ve kınamanın çokluğunu anlatan bir söz.-1-
y. 41/29

ye - : bk. **yi-** -1-
y.- ŋ 28/40

yedi : Yedi. Altıdan sonra gelen sayının adı. bk. **yėdi, yidi** -35-
y.+ de 51/33
y.+ niŋ 42/68, 51/33
y.+ sinde 51/33
y. 1/10, 11/139, 11/34, 12/38, 20/25, 26/116, 26/117, 26/118, 3/133, 3/144, 32/187, 34/13, 36/13, 36/14, 37/39, 39/11, 39/51, 41/12, 49/37, 50/57, 51/33, 51/46, 53/44, 55/156, 55/157

yėdi : bk. **yedi** -26-
y.+ de 27/56, 49/131, 53/11, 53/13, 53/2, 53/25, 53/26
y. de 7/70
y.+ niŋ 52/27, 52/30
y. 26/115, 26/5, 3/145, 3/84, 43/9, 51/40, 53/27, 53/28, 53/29, 53/30, 53/45, 7/63, 7/69

yediˇ : bk. **yedi** -1-
y. 24/36

yėdinci : Yedinci. Yedi sayısının sıra sıfatı, sırada altıncıdan sonra gelen. -2-
y. 51/2

yėen : bk. **yien** -2-
y. 53/29, 53/32

yel : Yel. bk. **yėl, yil** -1-
y. 55/141

yėl : Yel. bk. **yel, yil** -5-
y.+ e ġarşı 49/74
y. 23/168, 49/69

yelekli : Yelekli. (yer adı) -1-
y. 51/115

yem : bk. **yim** -1-
y. 41/15

yėm : bk. **yim** -1-
y. 26/32

yema: : Yemeği. (< yemek+i) bk. **yimek** -4-
bayram y.+ nı 55/95
y. 48/72
çilli y. 53/117
ev y. 47/8

yemá: : Yemeği. (< yemek+i) bk. **yimek** -2-
ana y. 53/120, 53/123

yema:ı : Yemeği. (< yemek+i) bk. **yimek** -1-
y. 53/106

yemá:ı : Yemeği. (< yemek+i) bk. **yimek** -5-
cena:ze y.+ nde 53/121
hayır y.+ nde 53/122
y. 53/135
topałaḳ y. 53/112
túrḳmen y. 53/122

yema:mız : Yemeğimiz. (< yemek+i+miz) bk. **yimek** -3-
y. 39/65
ana y. 48/73

yema:mi : Yemeğimi. (< yemek+i+m+i) bk. **yimek** -1-

y. 52/15
yeme: : Yemeği/yemeğe. (< yemek+i/e) bk. **yimek** -2-
y. 27/80, 9/78
yėme: : Yemeği/yemeğe. (< yemek+i/e) bk. **yimek** -1-
y. 33/15
yeme:**mizi** : Yemeğimizi. (< yemek+i+miz+i) bk. **yimek** -1-
y. 33/63
yeme:**ni** : Yemeğini. (< yemek+i+n+i) bk. **yimek** -2-
y. 33/62, 9/79
yeme:**ŋ** : Yemeğin. (< yemek+in) bk. **yimek** -1-
y. 11/149
yemeg : bk. **yimek** -2-
y. işi de 27/79
y. orda 9/58
yemek : bk. **yimek** -25-
y. bişiriller 23/12
y. çėncerelerimiz 14/31
eŋ hazır y.+ í 26/39
has y.+ í 25/31
y.+ i 26/37
y.+ ler 13/4, 48/71
y.+ leri 26/39, 29/26, 42/33
y.+ lerimiz 3/37
y. te 53/123
y. yaptırır 27/79
y. yidirillerdin 23/12
y. yiller 20/4
y. 19/35, 22/24, 33/27, 39/34, 42/46, 42/47, 52/100, 53/115, 53/134, 9/59
yėmek : bk. **yimek** -15-
y.+ ler 19/43, 47/6, 50/155
o y.+ ler 33/26
y.+ lerden 53/112
y.+ leri 3/34, 9/36
y.+ lerimiz 42/77
y. yiniyi 39/99
y. yiyece:z 32/71
y. 13/35, 25/100, 47/17, 50/154, 53/117
yemeni : Yemeni. bk. **yimeni** -3-
y.+ yi 1/117
y. 1/116, 1/118
yemin : Yemin, ant. -1-
y. olsun 30/26
yemin mera:**simi** : Yemin merasimi, yemin töreni. -2-
y. m. 26/114
y. m.+ nden 26/114
yėmin tóren : Yemin töreni. bk. **yimin tóreni** -1-
y. t.+ e 52/118
yemişli : Yemişli. (bir yiyecek) -1-
y. 55/48
yemlik : Yemlik. DS; ilkbaharda yetişen, uzun ve sivri yapraklı, toplanıp yenilen bir yabanıl ot. bk. **yimlik** -1-
y. 28/76
yemyeşil : Yemyeşil. Her yanı yeşil, çok yeşil. -1-
y. 53/190
yėngeç : Yengeç. bk. **yeŋgeç** -1-
y. 53/31
yeni : bk. **yiŋi** -4-
y. elbise 44/66
y. 32/87, 39/33, 46/46
yėni : bk. **yiŋi** -3-
y. nesil 32/76
y. 49/4, 53/37
yeniġuyu : Yenikuyu. (yer adı) -3-
y.+ dur 43/17
y. meniġuyu 32/4
y. 42/9
yėniġuyu : Yenikuyu. (yer adı) -1-
y. 53/39
yenilen - : Yenilenmek. -1-
y.- iyi 34/20
yėŋge : bk. **yiŋge** -1-
y. 50/193
yėŋge:**n** : Yengenin. (< yenge+n+in) bk. **yiŋge** -1-
y. 11/56
yeŋgeç : Yengeç. bk. **yėngeç** -1-
y. 50/124
yeŋice : *zarf* Yenice, yakın günlerde. -1-
y. 28/100
yer : bk. **yir** -9-
y.+ e 32/161, 32/209

yerleşim y.+ i 31/24
y.+ idi 55/156
y.+ ine 45/41
bu y.+ lere 28/68
y.+ lerinde 32/202
y.+ lerinden 32/199
y. 50/116

yėr : bk. **yir** -11-
y.+ e 32/150
ca:mi y.+ i 26/15
y.+ ler 43/52
y.+ leri 53/31
y. 46/86, 47/20, 51/14, 53/12, 53/30
yatacaḳ y. 32/150

yeraltı : Yeraltı. bk. **yėraltı, yiraltı** -8-
y. fa:resinden 27/32
y. ġuyuları 32/36, 32/39, 38/48
y. ġuyusuna 32/14
y. su:yuŋ 38/38
y. suyu 26/45
y. şehiri 26/11

yėraltı : bk. **yeraltı** -2-
y. ġuyularına 32/9
y. ġuyuları 32/40

yerleş - : bk. **yirleş-** -1-
y.- mişimiş 21/22

yėrleş - : bk. **yirleş-** -1-
y.- dik 51/53

yerleşim : bk. **yirleşim** -1-
y. yeri 31/24

yėrleşim : bk. **yirleşim** -1-
y. merḳezi 43/16

yerli : bk. **yirli** -2-
y.+ si 26/61, 35/2

yėrli : bk. **yirli** -1-
y.+ siyiz 35/15

yėrmi : bk. **yi:rmi** -2-
y. 43/10, 43/9

yeryüzü : Yeryüzü. -1-
y.+ nü 55/156

yeşer - : Yeşermek. -4-
y.- medi 1/107, 1/108
y.- miş 34/24

yeşil : Yeşil. (renk adı) bk. **yėşil, yişil** -11-
y. hat 38/45
y.+ ini 25/66
y.+ iŋ 25/66
o y. paḳłayı 32/80
y. soṿan 13/92
y. 13/39, 23/36, 32/86, 52/120, 52/53, 53/132

yėşil : bk. **yeşil** -5-
y. 12/45, 19/19, 52/44, 53/165
o y. 9/66

yeşilli : Yeşilli, yeşil renkte olan. -1-
y.+ m 39/44

yėşillik : Yeşillik. -1-
y. 16/61

yet - : bk. **yit-** -1-
y.- erdi 28/34

yetiş - : bk. **yitiş-** -20-
y.- ir 15/29, 15/30, 15/31, 21/35, 21/36

yėtiş - : bk. **yitiş-** -4-
y.- ir 42/23, 8/60
y.- mez 42/22
y.- tik 32/133

yėtişkin : bk. **yitişkin (II)** -1-
y.+ ner 23/191

yėtiştir - : bk. **yitiştir-** -1-
y.- i 27/10

yetmiş : Yetmiş. Altmış dokuzdan sonra gelen sayının adı. bk. **yėtmiş, yitmiş** -18-
y.+ i 4/21
y.+ li 32/10
y. 12/24, 15/61, 21/80, 23/159, 26/6, 32/32, 32/33, 40/80, 40/9, 41/11, 44/61, 47/25, 49/41, 53/192

yėtmiş : bk. **yetmiş** -11-
y. 26/5, 39/106, 49/130, 49/131, 49/96, 52/27, 52/30, 52/31, 53/194

yeyliz : Biz çuval çeşidi. (< ?) -1-
y. 32/179

yeyoṿur - : Yiyivermek. -2-
y.- u 29/62

yı:ğ - : bk. **yığ-** -1-
y.- dıḳ mıydın 23/173

yı:ğın : bk. **yığın (II)** -1-
y. 52/90

yı:ḳa - : bk. **yıḳa-** -8-
y.- łar 12/70, 29/36

y.- r 1/84, 23/108
y.- rdıḳ 20/46, 23/89
y.- ŋ 9/70
y.- yoruz 33/46

yı:ḳan - : bk. **yıḳan-** -3-
y.- dı 2/71
y.- ır 14/52
y.- mış 12/70

yí:ki:riz : Yıkıyoruz. (< yıka-yor-uz) bk. **yıḳa-** -1-
y. 45/59

yı:v̇ - : bk. **yığ-** -1-
y.- mışlar 1/48

yığ - : Yığmak. bk. **yı:ğ̊-, yı:v̇-, yıv̇-** -6-
y.- ałlar 49/62
y.- ardıḳ 1/39, 45/42
y.- arız 2/101
y.- ıyılłar 2/90
y.- mış ta 23/86

yığıl - : Yığılmak. -1-
y.- iyi 49/73

yığıł - : Yığılmak. -2-
y.- ınca 37/27
y.- ır 2/105

yığın (II) : Yığın. Bir şeyin yığılmasıyla oluşturulan küme, tepe vb. bk. **yi:ğ̊in** -6-
y.+ ıŋ 51/91
y. v̇urułłardı 29/85
y. 2/90, 51/91, 51/92, 52/90

yığın (II) : Yığın, baskın, üstün, iyi. (< yeğin ?) bk. **yı:ğ̊ın, yiyin gel-** -1-
y. 52/90

yıḳ - : bk. **yıḳ-** -1-
y.- í:rik 52/1

yıḳ - : Yıkmak. bk. **yıḳ -** -5-
y.- arsa 23/23
y.- dım 27/47
y.- ıp 2/43
y.- tıłar 37/13
y.- tıŋ ŋıydı 34/14

yıḳa - : bk. **yıḳa-** -1-
y.- rdı 8/91

yıḳa - : Yıkamak. bk. **yı:ḳa-, yıḳa-, yi:ka-, yi:ḳa-, yiḳa-** -17-
y.- dıḳtan kiri 33/43
y.- łar 15/57, 29/31
y.- łardı 53/170
y.- mamış 3/185
y.- n 29/106
y.- r 12/76
y.- rdıḳ 13/54, 23/88, 9/8
y.- rız 13/30, 33/34
tertemiz y.- rız 11/19
y.- rsa 3/184
y.- yın 29/1
y.- yoruz 33/43
y. 29/1

yıḳama : Yıkama, yıkamak işi. bk. **yi:ḳama** -1-
baş y.+ sı 14/45

yıḳamaḳ : Yıkamak, yıkama işi. -2-
y. 30/15
çamaşır y. 30/16

yıḳan - : Yıkanmak. 1. Yıkama işi yapılmak veya yıkama işine konu olmak. 2. Kendi vücudunu yıkamak, banyo yapmak. bk. **yı:ḳan-** -6-
y.- dı:mız 23/89
y.- ır 19/63
y.- ırdı 53/174
başı y.- ırdı 14/45
y.- masını 9/80
y.- sın 11/145

yıḳıḳ : Yıkık, yıkıntı. -1-
y.+ łar 37/27

yıḳıł - : Yıkılmak. -7-
y.- dı 40/9
gúlmekten y.- ır 32/130
y.- masa da 3/186
y.- mış 3/186, 37/12, 43/39, 43/41

yıḳıntı : Yıkıntı. -1-
y.+ łarı 26/15

yıḳış : Yıkış. -2-
y. yıḳışmaya 23/21
o y. 23/23

yıḳış - : Yıkışmak. -2-
yıḳış y.- maya 23/21
y.- tıḳłarı 23/23

yıł : Yıl. -22-
y.+ dır 3/133, 43/34
y.+ ında 21/80, 26/64, 46/98
y.+ ıŋ 46/17

y.+ łar 23/179
y.+ łara 32/33
y.+ łarda 32/10, 4/11, 4/8
o y.+ łarda 49/41
soŋ y.+ łarda 4/18
o y.+ łardan 32/30
y.+ łardır 4/9
y. 16/20, 26/65, 32/32, 32/65, 43/53, 53/82
verimli y. 26/65
yılan : Yılan. **ılan**, **yilan** -4-
y.+ a 55/159
y. 40/77, 5/26
yılancıḳ : Yılancık kemik veremi. -7-
y. hiḱa:yesi de 32/206
y. kemüğü 32/203
y. oca:ğı 32/201, 32/204
y. oca: 32/197
y. olayı 32/199
y. 32/196
yıldır - : Yıldırmak. -1-
y.- acaz 2/144
yıldız : Yıldız. bk. **ıldız** -5-
y.+ dan 53/92
y.+ ıŋ 46/10
y. 21/15, 46/16
ay y. 17/62
yıldızlı : Yıldızlı, üstün başarılı. -1-
y. 52/66
yıllıḳ : Yıllık, … yıldan beri. -1-
iki˚:z y. 10/14
yılman : Yılman. (kişi soyadı) -3-
mustafa y. 26/118, 26/2, 26/79
yımırta : bk. **yumurta** -4-
y.+ yı 17/106
y. 33/30, 33/35, 33/56
yımırta : bk. **yumurta** -1-
y. ġırarız 13/88
yíŋi : bk. **yiŋi** -1-
y. çocuḳta 32/215
yír : bk. **yir** -1-
gittí: y.+ de de 16/15
yırt - : Yırtmak. -1-
y.- ałım 1/18
yırtıcı : Yırtıcı, kaba (kimse). -1-
y. 1/17
yírtıḳ : Yırtık, yırtılmış. -1-
y. 49/32
yıv - : bk. **yığ-** -1-
y.- ardıḳ 45/50
yi - : Yemek, yemek yeme, karın doyurma işi. bk. **ye-** -124-
y.- dí:ğí gíbi 27/119
y.- dí:ğímizden 23/178
y.- dí:miz de 39/63
y.- díğı 25/41
y.- di miydi 1/94
y.- di 1/79, 24/54
y.- diği 53/156
y.- diğin 5/34
y.- dii 4/30
y.- dii de 53/156
y.- dii yir 17/35
y.- dik mi 42/74
y.- dik 3/7, 37/5
y.- diler 3/7
y.- dim 53/121
y.- diŋ 4/5
y.- diriller 53/62
y.- :cin 52/81
y.- ller 23/14, 28/76, 29/58, 33/15
yemek y.- ller 20/4
y.- llerdi 15/43, 15/73, 19/31, 20/30, 20/36, 22/24, 42/47, 55/95
y.- me 29/103
y.- mediği 13/52
y.- medik 3/7
y.- medim 5/37
y.- mem 53/153
y.- memiş 3/151
y.- mezdi 39/56
y.- mezlerdi 39/55
y.- miş 37/31
y.- miyi 55/103
y.- ŋ 17/81
dayaḳ y.- ŋ 41/28
y.- r 14/8, 17/14, 25/224, 25/229, 26/38, 29/103, 29/57, 42/84, 53/107, 9/79
y.- rdi 11/178, 14/9, 28/39, 33/63, 39/74, 51/16, 51/83
y.- rdi:k 11/149

y.- rdik 1/85, 11/157, 23/109, 24/2, 24/44, 25/118, 29/61, 33/63, 7/122
y.- rin 23/184
y.- riz 13/90, 17/126, 24/33, 27/138, 32/19, 32/20, 42/41
y.- rken 32/75
y.- seŋ 17/84
y.- ye yiye 15/66
zopa y.- ye yiye 27/94
yiye y.- ye 15/66
zopa yiye y.- ye 27/94
y.- yecá: 39/117
y.- yece:ŋ 24/41
y.- yece:seŋ de 11/174
y.- yece:z 28/19
yėmek y.- yece:z 32/71
y.- yecek 1/43, 25/103, 27/125, 3/57, 45/4, 49/32
y.- yeceğin 23/184
y.- yecekler 32/108
y.- yeceksin 28/21
y.- yecez 7/120
epmek y.- yecez 11/174
y.- yelim 32/72, 50/180, 52/39
y.- yen de 51/84
y.- yin 55/75
y.- yince 17/45
y.- yinci 32/137
y.- yor 33/56, 33/57, 33/67, 37/30
y.- yormuş 3/152
y. 15/66, 29/136, 32/21, 5/66

yidi : bk. **yedi** -3-
y. ğardaşları 14/167
y. ğardaşlar 14/167
y. 7/68

yidir - : Yedirmek. -7-
y.- iciŋ 52/100
y.- iller 20/4
yemek y.- illerdin 23/13
y.- irdi 25/35
y.- iyir 32/213
y.- miş 1/61
y.- sin 25/54

yi:ğin : bk. **yığın (I)** -1-
y. 2/74

yi:ka - : bk. **yıḳa-** -2-
y.- yin 55/20, 55/22

yi:ḳa - : bk. **yıḳa-** -3-
y.- rdıḳ 24/14
y.- yordu 55/111, 55/112

yi:ḳama : Yıkama, yıkamak işi. bk. **yıḳama** -1-
y.+ da 45/59

yi:rli : Yerli. DS; tümden, büsbütün. -1-
y. 14/85

yi:rm : bk. **yi:rmi** -1-
y. otus sene 38/43

yi:rmi : Yirmi. On dokuzdan sonra gelen sayının adı. bk. **yėrmi, yi:rmi°, yiğírmi, yirmi** -35-
y. dönüm 44/41
y. 14/25, 14/6, 17/75, 22/6, 30/31, 30/48, 32/152, 37/5, 39/116, 39/24, 39/42, 40/11, 40/51, 41/12, 42/69, 43/46, 48/80, 50/138, 51/24, 51/25, 51/3, 52/27, 52/30, 53/109, 53/11, 53/146, 53/2, 6/37, 6/38, 6/39, 7/74, 8/87

yi:rmiˇ : bk. **yi:rmi** -4-
y. beş Kişi 22/19
y. otuz 28/103
y. 14/26

yi:rmi° : bk. **yi:rmi** -1-
y. üç 30/48

yi͡en : Yeğen. bk. **yėe͡n, yiğen, yiyen** -26-
y.+ im 21/23, 53/138, 53/41, 53/64, 53/81
ġara y.+ im 53/211
y. 39/82, 53/117, 53/162, 53/172, 53/182, 53/185, 53/186, 53/191, 53/193, 53/2, 53/200, 53/210, 53/58, 53/66, 53/75, 53/88, 53/94, 53/99
o y. 53/198

yiğen : bk. **yi͡en** -5-
y.+ im 37/24
y. 53/159, 53/176, 53/50, 53/63

yiğírmi : bk. **yi:rmi** -4-
y. 51/48, 51/49

yiğid : bk. **yiğit** -1-
y. o:ğlum da 3/109

yiğit : Yiğiti alp. bk. **yiğid** -1-

y. sałuruŋ 35/3
yiḵa - : bk. **yıḵa-** -1-
y.- rḵaŋ 8/131
yil : Yel. bk. **yel, yėl** -5-
y.+ inen 2/104, 37/22
y. 2/102, 2/103, 2/108
yiłan : bk. **yıłan** -1-
y. 7/13
yilep yilep : Yelep yelep. DS; arka arkaya. -1-
y. y. 11/95
yiller : Yerler. (< yer+ler) bk. **yir** -1-
y. 49/119
yim : Yem. bk. **yem, yėm** -11-
y.+ e ałışır 23/113
y.+ e ałıştırırız 23/113
y.+ i 17/45
y.+ ini 23/144, 42/48, 5/33
y.+ iŋ 17/16
y. yimeye 23/113
y. 13/17, 17/16, 30/22
yimbeş : Yirmi beş. Yirmi dörtten sonra gelen sayının adı. -6-
y. 11/59, 25/190, 38/43, 49/87, 50/138, 53/105
yime : Yeme, yemek işi. -4-
y.+ ye 39/56
epmek y.+ ye 14/110
yim y.+ ye 23/114
y. 53/134
yime: : Yemeği/yemeğe. (< yemek+i/e) bk. **yimek** -4-
y. 11/30, 13/6, 14/9, 7/122
yime:**miz** : Yemeğimiz. (< yemek+i+miz) bk. **yimek** -4-
y. 11/4, 14/84, 29/101, 7/40
yime:**ni** : Yemeğini. (< yeme+i+n+i) bk. **yimek** -3-
y. 13/15, 14/11, 37/56
yime:**ŋi** : Yemeğini. (< yeme+i+n+i) bk. **yimek** -1-
y. 29/105
yimek : Yemek. Yenmek için pişirilip hazırlanmış yiyecek, aş, taam, ekmek. bk. **yemeg, yemek, yėmek, yimeḴ** -45-
y. bişerdi 20/30
y. bişiri 11/23
y. daḳımını 13/95
y. davîdıłłarımışımış 8/26
y. hazırłandı 14/90
y.+ ímizi 25/224
y.+ ler 14/3, 24/46, 29/4, 3/34, 3/37
çeşit y.+ ler 48/73
y.+ lerden 20/29
y.+ leri de 29/27
y.+ leri 11/14, 14/2, 14/31
y.+ lerimiz 11/4, 3/35, 32/17
bu y.+ lerimiz 3/37
dúğün y.+ lerinde 42/78
y. virillerdi 24/72
y. virillerimişimiş 8/25
y. yindi 14/90
y. yinirdi 39/97
y. yinir 39/97
y. 13/106, 13/73, 17/81, 2/63, 2/81, 20/4, 23/13, 23/16, 25/41, 29/101, 29/16, 29/61, 29/71, 39/35, 50/156, 51/84, 53/62, 6/19
yimeḴ : bk. yimek. -1-
y. ikra:m itiyoŋ 5/65
yimekli : Yemekli, yemek de yenilen. -1-
y. 5/40
yimen : Yemen. (ülke adı) -3-
y.+ e 3/174, 3/177, 3/180
yimeni : Yemeni. bk. **yemeni** -1-
y.+ ler 29/9
yime:**ŋizi** : Yemeğinizi. (< yemek+i+niz+i) bk. **yimek** -1-
y. 2/71
yimin tóreni : Yemin töreni. bk. **yėmin tóren** -1-
y. t.+ ne 52/123
yimlik : bk. **yemlik** -1-
y. 1/93
yin - : Yenmek, yeme işine konu olmak. bk. **yiŋ-** -32-
y.- di mi 14/11
y.- di 29/17
yimek y.- di 14/90
y.- e 1/75
y.- ece: 14/12

y.- ir de 9/98
y.- ir 13/87, 14/33, 17/105, 17/125, 29/4, 47/17, 9/50
yimek y.- ir 39/97
y.- irdi 13/107, 13/108, 13/81, 14/11, 2/80, 25/44, 27/37, 39/69, 55/117
yimek y.- irdi 39/98
yėmek y.- iyi 39/99
y.- iyordu 33/66
y.- mez 17/125, 17/126, 2/81
y.- sin 10/29

yine : *zarf* Yine. -7-
y. 15/33, 23/41, 3/187, 46/61, 50/74, 55/4, 8/9

yinge **yėŋge** -1-
y. 52/124

yini : bk. **yiŋi** -4-
y. yini 39/55
y. 15/8, 32/108
yini y. 39/55

yinil - : Yenilmek, yeme işi yapılmak. -1-
y.- iyidi 52/102

yiŋ - : bk. **yin-** -1-
y. 11/191

yiŋge : Yenge. bk. **yėŋge, yinge** -13-
y.+ m 29/77, 36/13, 36/28, 46/52
alime y.+ m 11/171
alime y.+ mi 11/173
y.+ miŋ 11/83
bu y.+ ŋ 11/23
y.+ sine 29/78
y. 23/72, 29/78
alime y. 11/173

yiŋge:ŋ : Yengenin. (< yenge+n+in) bk. **yiŋge** -1-
y. 11/104

yiŋi : Yeni. bk. **yeni, yėni, yíŋi, yini** -18-
y. de 14/63
y. donum 49/84
y. geldiydi 14/125
y. nesiller 32/198
y. yiŋi 14/25, 23/193
y. 11/136, 19/25, 19/26, 29/81, 51/61, 52/43, 55/125
yiŋi y. 14/25, 23/193

yiŋice : Yenice; yeni. -1-
y. 3/52

yiŋiden : *zarf* Yeniden. bk. **yiŋikten** -2-
y. 21/52, 25/51

yiŋikten : bk. **yiŋiden** -2-
y. 2/100, 9/46

yiŋilmedik : Yenilmedik, yanilmez, yılmaz, sağlam. -1-
y. 3/29

yiŋilende : *zarf* Yeni zamanlarda, yakın zamanlarda, yakın zamanda. -1-
y. 11/41

yiŋlirt - : Yenilemek. (< ?) -1-
y.- in 11/146

yir : Yer. bk. **yer, yėr, yír** -132-
y. altından 6/22
y. altında 7/13
y.+ de 16/66, 21/56, 25/200, 31/23, 32/147, 41/36, 5/14, 53/82
bazı y.+ de 25/132
taḳraḳ y.+ de 7/15
vardıŋ y.+ de 26/95
y.+ den 1/15, 1/16, 21/29, 23/126, 32/2, 42/52, 51/120
fiłan y.+ den 42/53, 46/17
y. çóḳmesi 8/86
ḳóŋlü y.+ e vurmassaŋ 15/36
ḳónlü y.+ e vuruduḳ 15/37
y.+ e 1/90, 15/35, 17/119, 18/32, 20/22, 23/192, 26/18, 26/91, 32/125, 32/144, 32/209, 37/48, 39/102, 39/104, 47/20, 48/83, 51/97, 8/113, 29/121
her y.+ e 12/20
ḳólge y.+ e 49/66
ḳóŋlü y.+ e 15/35
ortu y.+ e 23/21
y. hałısı 14/22
y.+ i 1/76, 1/77, 13/17, 13/18, 2/117, 2/129, 23/195, 23/39, 31/11, 40/45, 50/111, 50/75, 52/114
iniş y.+ i 3/221
yatırım y.+ i 1/25
şu iki y.+ i 21/62
y.+ idi 37/2
y.+ im 2/56

y.+ in yüzünden 53/190
y.+ inde 43/42, 53/149
ḳöy y.+ inde 27/125
y.+ inden 50/176, 51/116
y.+ ine 14/11, 14/5, 2/86, 24/9, 49/10, 51/7
dölek y.+ ine 23/129
y.+ ini 51/8
ḳöy y.+ inin 27/106
y.+ iŋ altından 13/21
y.+ iŋ de 13/24
y.+ iŋ zımbına 3/216, 3/218
y.+ iŋ 26/91, 50/167, 8/89
y.+ iyidi 2/62
yirleşim y.+ iymiş 10/23
y.+ ler 49/104
başḲa y.+ ler 11/115
meyilli y.+ ler 49/104
o y.+ ler 1/75
y.+ lerde 13/52, 9/99, 53/178
y.+ lere 6/13
şu y.+ lere 11/105
y.+ leri 51/121
y. opanı 8/85
y. sofrası 5/48
y. 1/107, 1/16, 14/137, 16/33, 2/62, 21/72, 23/159, 28/28, 38/10, 38/42, 38/9, 41/5, 42/46, 44/44, 51/119, 51/16, 53/127, 53/14, 53/22, 6/6, 7/14
çıḳacaḳ y. 25/223
ta:rihi y. 8/49
yidii y. 17/35
yúksek y. 21/79

yirałtı : bk. **yeralтı** -7-
y. ġuyuları 50/131
y.+ nda 23/160
y.+ ndan 13/28
y. suları 1/10, 1/13
y. tandırları 50/163

yiriŋ zımbına : Yerin "zımn"ına, yerin içine, yerin dibine. (< Ar. "zımn" ; bir şeyin içi, içerik, kapsam. ?) -1-
y. z.+ ına 3/218

yiri:mi : [Şehir] Yeri gibi. bk. **yir** -1-
şehir y. 45/13

yirinde : Yerinde, iyi, yeterli. -1-
y. de 49/127

yirine : Yerine. Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere. -1-
y. 49/14

yir ‿it - : Yer etmek, iyice yerleşmek. -1-
ġafaya y.- ti 30/46

yirleş - : Yerleşmek. bk. **yerleş-, yėrleş-** -8-
y.- missik 38/27
y.- miş 10/16, 10/19, 10/20, 26/75, 43/16, 48/6
y.- mişler 42/5

yirleşil - : Yerleşilmek, yerleşme işi yapılmak. -1-
y.- miş 21/5

yirleşim : Yerleşim, yerleşme, iskân. bk. **yerleşim, yėrleşim** -3-
y.+ iniŋ 10/14
y. yiriymiş 10/23
y. 10/13

yirli : Yerli. bk. **yerli, yėrli** -5-
y.+ siyim 43/2
y. 11/137, 13/39, 37/11, 9/21

yirm : bk. **yi:rmi** -2-
y. ałtısı 26/68
y. ałtı 50/15

yirmi : bk. **yi:rmi** -18-
y. 1/24, 11/192, 11/59, 2/113, 25/59, 25/60, 26/35, 27/91, 32/30, 38/43, 43/40, 43/52, 43/9, 49/91, 50/28, 51/25, 53/105, 53/189

yirmiˇ : bk. **yi:rmi** -2-
y. ğú:nde 23/91
y. ọtus 39/10

yirmiú:nlük : Yirmi günlük. -1-
y. 25/115

yir otu : Yer otu, havuç. (diğer adları için bk. **havıç, pürçekli, kirti, kirtil**) -3-
y. o. 25/216, 25/217, 25/218

yişerivir - : Yeşerivermek. -1-
y.- di 1/100

yişil : bk. **yeşil** -6-
y. at 14/167
y. baş 7/52
y. bürümcekli 23/190

y. 20/54, 29/91, 9/33
yit - : Yetmek. bk. **yet-** -17-
y.- ecek ġadar 48/79
ġudureti y.- en 23/100, 23/96
y.- er 11/27, 24/16, 48/80, 7/188, 8/125
y.- erse 23/97
va:de y.- memiş 6/52
y.- mez 25/13, 51/53
y.- mezdi 40/19
y.- miyidi 40/19
y.- miyor 7/167
y.- ti miydi 19/61
meresine y.- ti 17/52
yitir - : Yitirmek. -4-
y.- di:m 7/169
y.- dim 3/122, 7/169
y.- inci 7/169
yitiş - : Yetişmek. bk. **yetiş-, yėtiş-** -18-
y.- en 11/129, 11/130, 28/76
y.- enner 53/156
y.- ik geliyi 46/82
y.- ir de 17/18
y.- ir 17/109, 21/36, 28/71, 28/72, 42/19, 42/24, 6/21
o y.- ir 6/18
y.- mez 42/22
y.- ti 28/20
y.- tim 21/39
yitişkin : Yetişkin. Beden, ruh ve duygu bakımlarından olgunluğa erişmiş olan (kimse). -1-
y. ġızlar 21/10
yitişkin (II) : Yetişkin, şehit. bk. **yėtişkin** -3-
y. yata:yımış 23/186
y. 23/187, 23/189
yitiştir - : Yetiştirmek. bk. **yėtiştir-** -2-
y.- iŋ 25/212, 27/71
yitiştirebil- : Yetiştirebilmek, yetiştirme ihtimali veya imkânı bulunmak. -1-
y.+ iŋ i 55/160
yitmiş : bk. **yetmiş** -2-
y. 4/2, 6/4
yiyece:mizi : Yiyeceğimizi. (< yiyecek+i+miz+i) bk. **yiyecek** -1-
y. 23/139
yiyece:ni : Yiyeceğini. (< yiyecek+i+n+i) bk. **yiyecek** -2-
y. 42/23, 5/34
yiyecek : Yiyecek. -5-
y.+ ler 14/109
y. 24/51, 49/79, 49/87, 49/92
yiyen : bk. **yi͡en** -8-
y.+ im 21/44, 21/62, 21/70, 42/58
y.+ nerini 36/24
y. 17/42, 32/137, 32/229
yiyim : Yiyim, yeme işi. -1-
y. 44/65
yiyin gel- : Yiyin gelmek/Yeğin gelmek; baskın gelmek, üstün gelmek. (< TS yeğin; 1. Zorlu, katı, şiddetli. 2. mec. Baskın, üstün, iyi.) bk. **yığın (II)** -2-
v̇urġunu y. g.- esice 11/202
y. g.- inci 14/146
yiyivirev̇or - : Yiyivermek. -3-
y.- u 29/141, 29/142
y.- ur 29/141
yo : bk. **yo**: -1-
y. 49/102
yo: : Yo, hayır. bk. **yo, yo͡o** -5-
y. da 40/27
y. 14/46, 16/103, 49/102, 53/25
yo͡:arı : bk. **yoḳarı** -1-
aşşa: y. 31/4
yo:ğ : bk. **yoḳ** -1-
y. 23/194
yo:ğḳana : Yokken. (< yok i-ken) bk. **yoḳ** -1-
y. 32/91
yo:ğudu : Yoktu. (< yok i-di) bk. **yoḳ** -16-
y. 13/56, 13/79, 14/21, 14/94, 15/5, 15/61, 16/51, 16/61, 24/52, 42/49, 45/19, 47/10, 51/86, 55/100, 55/92
yo:ğŭdu : Yoktu. (< yok i-di) bk. **yoḳ** -2-
y. 23/173, 42/50
yo:ğuḳana : Yokken. (< yok i-ken) bk. **yoḳ** -1-
y. 21/70

yo:ğ̊umuş : Yokmuş. (< yok i-miş) bk. **yoḳ** -1-
y. 11/84
yo:ğ̊urt : bk. **yoğurt** -1-
y.+ u 33/34
yo:ḳ : bk. **yoḳ** -6-
y. 31/48, 32/218, 32/219, 52/4, 52/5, 52/77
yo:r - : bk. **yoğur-** -1-
hamır y.- ulur 11/186
yo:u̯du : Yoktu. (< yok i-di) bk. **yoḳ** -2-
y. 25/177, 51/55
yo:u̯du : Yoktu. (< yok i-di) bk. **yoḳ** -2-
y. da 53/167
y. 45/54
yo:u̯rt : bk. **yoğurt** -1-
y.+ unu 20/33
yo:v̇usa : Yoksa. (< yok i-se) bk. **yoḳ** -1-
y. 25/149
yoğ : bk. **yoḳ** -2-
y. işTe 51/27
y. 15/35
yoğ̊ : bk. **yoḳ** -2-
y. işte 29/112
y. 50/102
yoğ̊du : Yoktu. (< yok i-di) bk. **yoḳ** -2-
y. 49/103
yoğudu : Yoktu. (< yok i-di) bk. **yoḳ** -51-
y. 11/163, 13/103, 13/107, 13/53, 13/63, 14/24, 15/8, 16/14, 19/22, 20/42, 20/51, 21/42, 23/164, 24/31, 24/65, 25/60, 28/22, 28/39, 28/87, 32/9, 33/5, 33/52, 33/53, 39/20, 40/21, 40/22, 40/56, 40/66, 42/20, 42/44, 46/34, 46/59, 47/4, 49/92, 50/131, 50/132, 50/150, 1/82, 1/86, 55/167, 1/98, 55/100, 55/29, 55/42, 55/60, 55/93, 55/80
yoğ̊udu : Yoktu. (< yok i-di) bk. **yoḳ** -17-
y. 11/136, 13/52, 13/96, 15/63, 15/64, 25/230, 32/36, 48/64, 49/129, 49/149, 49/152, 51/82, 51/85
yoğudun : Yoktu. (< yok i-di) bk. **yoḳ** -1-
y. 23/142
yoğuḳana : Yokken. (< yok i-ken) bk. **yoḳ** -1-
y. 21/48
yoğumuş : Yokmuş. (< yok i-miş) bk. **yoḳ** -3-
y. 1/24, 11/86, 37/33
yoğur - : Yoğurmak. bk. **yo:r-, yôğur-, yuğur-, yuur-** -2-
y.- uduḳ 14/101
y.- uz 13/87
yôğur - : bk. **yoğur-** -1-
y.- ułlar 19/38
yoğurdunan : Yoğurtla. (< yoğurt+la) bk. **yoğurt** -1-
y. 24/44
yoğurt : Yoğurt. bk. **yo:ğ̊urt, yo:u̯rt, yoğ̊urt, yoğut, yo̯urt, yov̇urt** -18-
y. çałardıḳ 11/11, 24/30
y. çorbasını 20/35
y. çorbası 16/5, 19/43, 20/29
y.+ u 24/31, 24/32, 39/80
y.+ um mar 7/25
y.+ unan 13/81
samırsaḳłı y.+ unan 13/89
y.+ unu 55/123
y. 15/52, 17/106, 17/80, 39/80
yoğ̊urt : bk. **yoğurt** -1-
y.+ ta 15/65
yoğurt çał- : Yoğurt çalmak. Yoğurt yapmak için süte yoğurt mayası koymak. -5-
y. ç.- ardıḳ 11/11, 24/30
y. ç.- arız 24/32
y.+ unu ç.- ırdıḳ 55/123
y. ç. 24/40
yoğusa : Yoksa. (< yok i-se) bk. **yoḳ** -1-
y. 42/47
yoğ̊usa : Yoksa. (< yok i-se) bk. **yoḳ** -1-
y. 49/116
yoğ̊ŭsa : Yoksa. (< yok i-se) bk. **yoḳ** -1-
y. 19/29
yoğut : bk. **yoğurt** -1-
y. 55/121

yoḫ : bk. **yoḳ** -4-
y. 45/21, 50/3, 52/3

yoḫarı : bk. **yoḳarı** -1-
y. 53/178

yoḳ : Yok. 1. Yok. 2. Hayır. bk. **yo, yo:, yo͡o, yo:ğ, yo:ḳ, yoğ, yoğ, yoḫ** -307-
y. da 17/114
y.+ dur 3/115, 30/29
y.+ ḳan 9/56
y.+ ken 50/16
y.+ muş 44/67
y.+ muştu 43/34
y. muydu 25/114
y.+ tu 13/26, 44/50, 44/53, 44/57, 55/94, 7/116
y.+ tur 55/49
y. 1/110, 1/16, 1/19, 1/25, 1/28, 1/30, 1/32, 1/42, 1/64, 1/72, 11/104, 11/130, 11/149, 11/152, 11/168, 11/44, 11/90, 12/24, 14/138, 14/150, 14/162, 14/163, 14/4, 14/59, 14/64, 14/77, 15/17, 15/26, 15/27, 15/41, 15/59, 15/65, 16/14, 16/24, 16/77, 16/9, 17/14, 17/17, 17/18, 18/12, 18/36, 18/53, 19/33, 2/104, 2/126, 2/140, 2/41, 20/14, 20/57, 20/58, 21/36, 21/79, 23/159, 23/160, 23/168, 23/177, 24/35, 24/52, 24/76, 24/77, 25/175, 25/2, 25/234, 25/24, 26/105, 26/121, 26/52, 26/70, 26/82, 27/136, 27/54, 27/63, 27/68, 27/91, 28/32, 28/33, 28/77, 28/9, 29/13, 29/15, 29/81, 29/85, 3/202, 3/47, 30/12, 31/12, 31/19, 31/48, 31/49, 32/106, 32/117, 32/118, 32/131, 32/151, 32/191, 32/5, 32/74, 33/54, 34/22, 34/23, 34/27, 35/9, 37/16, 37/47, 38/32, 38/70, 39/106, 39/112, 39/52, 39/54, 39/75, 39/77, 39/80, 39/84, 39/86, 39/92, 4/10, 4/21, 4/28, 4/31, 4/32, 4/8, 40/21, 40/32, 40/58, 41/20, 41/21, 41/22, 41/26, 41/27, 41/30, 42/14, 42/61, 42/73, 42/81, 43/23, 43/24, 43/44, 44/66, 45/68, 45/74, 46/103, 46/22, 46/30, 46/41, 46/68, 48/25, 48/26, 48/40, 48/43, 48/44, 48/55, 48/64, 48/65, 49/106, 49/116, 49/124, 49/156, 49/157, 49/31, 49/32, 49/39, 49/50, 49/7, 49/95, 5/15, 5/44, 5/51, 5/52, 50/100, 50/106, 50/113, 50/116, 50/12, 50/13, 50/144, 50/146, 50/148, 50/49, 51/119, 51/121, 51/23, 51/80, 51/83, 51/84, 51/85, 52/10, 52/104, 52/11, 52/111, 52/112, 52/120, 52/20, 52/43, 52/5, 52/50, 52/69, 52/87, 53/102, 53/108, 53/142, 53/145, 53/149, 53/151, 53/202, 53/205, 53/46, 53/66, 53/69, 55/1, 55/113, 55/117, 55/159, 55/160, 55/161, 55/163, 55/27, 55/3, 55/38, 55/40, 55/57, 55/74, 55/86, 6/12, 6/20, 6/6, 7/106, 7/117, 7/134, 7/137, 7/39, 8/1, 8/111, 8/118, 8/129, 8/134, 8/17, 8/47, 9/29, 29/66, 52/111, 55/166
bildiim y. 50/23
duttuğu y. 46/94
çıḳtığı y. 46/60
gó:nü y. 5/57
o y. 53/68
sevdiim y. 3/199
suy y. 11/168

yoḳarda : Yukarıda. (< yukarı+da) bk. **yoḳarı** -3-
y. 29/1, 31/13, 32/13

yôḳardaymışımış : Yukarıdaymışmış. (< yukarı+da i-miş i-miş) bk. **yoḳarı** -1-
y. 17/5

yoḳarı : Yukarı. bk. **yo:arı**, **yoḫarı yôḳarı** -17-
y.+ dan 2/94
şo y. mahałłe 36/8
y.+ ya 29/89, 31/37, 36/9, 51/72
y. 11/173, 8/118
aşa: y. 10/13
aşşa: y. 11/22, 18/24, 24/25, 38/29, 38/32, 38/43, 41/36, 49/36

yôḳarı : bk. **yoḳarı** -1-
y. 31/24
yoḳłama : Yoklama, yoklamak işi, kontrol. -1-
öŋ y. 26/109
yoḳłu : Yoklu, yoksul, fakir. DS; yoksul. -1-
y.+ ya 16/106
yoḳłuḳ : Yokluk, yoksulluk. -9-
y.+ tan 44/64, 44/67, 49/7
y.+ unan 46/101
y. 47/29, 47/4, 49/86, 49/87, 52/23
yoḳuş : Yokuş. -2-
y.+ a 8/95
y.+ ları 3/82
yoł : Yol. -41-
y.+ a dúştük 26/82
y.+ a giteceksiŋiz 26/78
y.+ a 26/86, 26/90, 3/119, 51/122, 7/144
y. açtıŋ da 25/235
y.+ da 32/143, 44/27
y.+ dan 25/235, 26/85, 3/64, 50/113
topraḳ y.+ dan 16/94, 21/70
şu y.+ ła 26/95
y.+ łara 50/86
iyi y.+ łara 14/136
do:ğ̊ru y.+ u 28/62
duz y.+ u 1/73
ġaçaḳ y.+ u 38/13
y.+ una 7/138
ġonya y.+ una 26/80
hotamış y.+ una 51/114
y.+ unda 48/16
ġarabuŋar y.+ unda 51/112
y.+ unu 23/126
ġonya y.+ unuŋ 38/37
y.+ uŋ boyunda 26/83
y.+ uŋ 11/217, 51/122
y.+ uŋa 3/103
y.+ uydu 40/71
y. üstünde 7/23
y. 28/87, 31/28, 38/67, 38/72
çamır y. 28/87
şu y. 21/70
yoł - : Yolmak. -4-
y.- ar 25/69
y.- urdu 40/81
y.- urduḲ 51/91
yołcułuḳ : Yolculuk, gezi. -1-
y.+ dur 3/102
yołdaş : Yoldaş, eş. -2-
y.+ ım 25/160, 25/170
yołła - : Yollamak. -1-
y.- yacaḳ 27/69
yônan : Yunan; Doğu Roma İmparatorluğu. bk. **yunanlı** -1-
y.+ dan ġałma 27/40
yonca : Yonca. (bitki adı) -10-
y. ekeller 18/13
y.+ yı 27/32
y. 21/35, 25/23, 26/46, 27/33, 27/7, 4/16, 4/25, 5/17
yo͡o : bk. **yo**: -3-
y. 27/76, 49/76, 52/121
yóre : Yöre. bk. **yöre** -7-
bu y.+ ler 46/3, 46/4
bu y.+ lerde 46/30
y.+ leri 13/33
y.+ miziŋ 6/6
ni:ğ̊de y.+ sinden 9/18
y.+ sine 46/90
yorġan : Yorgan. -13-
y. dikerdik 13/142
y. dołardı 14/28
y. dołar 19/3
y.+ ı 13/98, 53/106
y.+ ını da 12/75
y.+ ını 19/5
y.+ ıŋ 12/43
y.+ nar 14/28
yuŋ y.+ nar 14/28
y. 12/22, 25/142
yúŋ y. 9/30
yorġun : Yorgun. -2-
y.+ um 11/116
y. 41/26
yorġunnuḳ : Yorgunluk. -1-
y. 26/53
yórúk : bk. **yörük** -1-
y.+ üz 17/11
yoruł - : Yorulmak. -7-

y.- an 38/10
y.- duḳ 11/115
y.- dum 49/95
y.- úyürüm 49/127
y.- üyürüm 49/128, 49/129

yorułtu : Yorultu, yorgunluk. -1-
y. 11/117

yorum : Yorum. -1-
y. 32/63

yórüe : Yörüğe. (< yörük+e) bk. **yörük** -2-
y. gíteriz 17/12
y. gítmez 17/11

yórük : bk. **yörük** -1-
y. 25/19

youdu : Yoktu. (< yok i-di) bk. **yoḳ** -25-
y. da 51/39
y. 11/112, 11/75, 12/2, 12/3, 12/4, 2/64, 25/178, 28/29, 28/80, 28/86, 3/190, 3/23, 32/151, 32/165, 46/5, 46/6, 49/154, 50/50, 51/22, 51/61, 52/73

yourt : bk. **yoğurt** -2-
y. 25/48, 51/41

yov̇urt: bk. **yoğurt** -8-
y.+ ła 9/50
y.+ suz 9/50
y.+ u 25/48
y. 2/80, 25/118, 25/41
sarımsaḲlı y. 39/69

yov̇urtlu : Yoğurtlu, içine yoğurt katılmış, içinde yoğurt bulunan. -1-
y. çorba 39/68

yoz : Yoz, kısır. -1-
y. 17/78

yön : Yön. -3-
o y.+ de 38/33
y.+ ünden 22/9
y.+ ünü 32/95

yönnen - : Yönlenmek, yönelmek. -1-
y.- irse 42/28

yöre : bk. **yóre** -1-
bu y.+ niŋ 26/10

yörü - : Yürümek. bk. **yúrü-, yürü-** -20-
y.- messe 17/29
y.- müş 1/47, 1/52
y.- müşler 49/8
y.- r 17/29, 17/30
yavaş y.- r 17/29
y.- rdüg o zamat 23/124
y.- rüm 53/150
y.- sün 17/30, 17/31
y.- yemezdim 32/146
y.- yemiyin 55/150
y.- yemiyor 32/208
y.- yü yörüyü 24/37
yörüyü y.- yü 24/37
y.- yünce 24/2
y. 11/171, 49/8

yörüdük sıra : *zarf* Yürüdükçe. -1-
y. 21/49

yörü: - : bk. **yörü-** -1-
y. 49/8

yörü:nce : Yürüyünce. (< yürü-y-ünce) bk. **yörü-** -1-
y. 24/2

yörügümüş : Yörükmüş. (< yörük i-miş) bk. **yörük** -1-
y. 3/172

yörük : Yörük, bir Türk oymağı, Türkmen. bk. **yórúk, yórük, yürük** -12-
y.+ ler 39/59
y.+ lerden 26/54
sarıgeçili y.+ lerdeniz 30/8
y.+ lerin 17/26
y. te 26/20
y. 17/6, 26/60, 30/15, 30/3, 30/8, 48/23, 17/6

yörüyüş : Yürüyüş. Bir olayı protesto etmek, bir konuya dikkati çekmek amacıyla topluca yürüme. -1-
y. 38/63

yövmiye : Yevmiye. -1-
y.+ sini 21/60

yu - : Yumak, yıkamak. bk. **yu:-, yuv̇-** -11-
y.- madan 16/98, 16/99
y.- maz 7/102
y.- r 23/108
y.- rduḳ 16/93, 16/95, 7/191
çema:şır y.- rduḳ 13/56
y.- rłar 29/31

y.- ruz 13/144
yu: - : bk. **yu-** -1-
y.- yuŋ 55/20
yú:**ğsel -** : Yükselmek. -2-
y.- di miyidi 51/118
y.- iyidi 51/118
yu:**ḳa** : bk. **yuḳa** -2-
y. 11/190, 53/133
yu:**rt** -1-
y.+ umuz 49/11
yufḳa : bk. **yuḳa** -1-
ince y. 9/38
yuğur - : bk. **yoğur-** -4-
y.- duḳtan kiri 33/31
y.- ułłar 39/68
y.- úncü 50/182
y.- uyoŋ 33/31
yúk : bk. **yük** -2-
y. bułułłar 23/181
y. getiri 17/27
yúḵ : bk. **yük** -1-
y.+ ú 41/24
yuḳa : Yufka. bk. **yu**:**ḳa, yufḳa, yuḳu, yuv̇ḳa** -11-
y. ekmek 39/74, 39/75, 50/154
y. eḵmek 50/156, 50/158
y. itiliyidi 55/98
şebit y.+ nıŋ 13/90
y.+ yı 19/38, 19/39, 19/41
y. 17/117
yúkle - : Yüklemek. -2-
y.- llerdi 51/124
y.- rdik 1/83
yúkled - : Yükletmek, yükleme işini yaptırmak. -6-
y.- ir 23/144, 23/162
y.- irdi 24/50
y.- irdik 23/133, 23/150, 23/151
yúḵleme : Yükleme, yüklemek işi. -1-
y.+ ye 25/126
yúklen - : Yüklenmek, yükleme işi yapılmak veya yükleme işine konu olmak. bk. **yúḵlen-** -2-
y.- di 53/26
y.- ir 9/87
yúḵlen - : bk. **yúklen-** -1-
y.- miş 1/48
yúklenmek : Yüklenmek, üstüne düşmek, zorlamak. -1-
y. 54/5
yúksek : Yüksek. bk. **yúĶsek** -3-
y. yir 21/79
y. 3/207, 3/208
yúĶsek : bk. **yúksek** -1-
y. 21/11
yúkseklik -2-
y.+ i 55/149
y.+ te 21/21
yuḳu : bk. **yuḳa** -1-
y. iterdik 55/100
yułar : Yular. bk. **yurał** -1-
y.+ łı 7/10
yumaḳ : Yumak. DS; kaya aralıklarında yetişen, çime benzer bir çeşit ot. -1-
y. 9/97
yumırta : bk. **yumurta** -1-
y. bere: 13/93
yumşaĶ : bk. **yumuşaḳ** -2-
y. ołurdu 45/56
yumurta : Yumurta. bk. **yımırta, yi̊mırta, yumırta** -7-
y. ġıraŋ 17/83
y.+ sını 13/86
y.+ yı 39/80
y.+ ynan 17/105, 23/109
y. 13/85, 27/125
yumurtała - : Yumurtlamak. -1-
y.- mış 31/37
yumurtuyu : Yumurtayı. (< yumurta+y+ı) bk. **yumurta** -1-
y. 13/93
yumuşaḳ : Yumuşak. bk. **yumşaĶ** -5-
y. 32/175, 53/124, 51/83, 53/130, 53/130
yunanłı : Yunanlı. bk. **yônan** -3-
y.+ łar 21/21, 21/22, 21/57
yuŋ : Yün. bk. **yúŋ, yün** -29-
y.+ dan 1/121, 15/56, 32/178
y. çorapłar 13/126
y.+ łar 13/40
o y.+ u da 25/75
y.+ u 18/50
ġoyun y.+ u 18/48

y.+ udu 9/30
y.+ undan 15/57, 18/47, 25/141, 25/146, 25/48, 25/50, 55/129
y.+ unu 15/57, 20/46
y. yataḳlar 14/28
y. yataḳ 23/9, 33/4
y. yorġannar 14/28
y. 11/37, 9/29

yúŋ : bk. **yuŋ** -3-
y.+ ünü 13/30
y. yasdıḳ 9/30
y. yorġan 9/30

yurał : Yular. bk. **yułar** -1-
y.+ ını 38/20

yúrü - : bk. **yörü-** -1-
y.- dük 26/90

yusuf : Yusuf. (kişi adı) -3-
y. şemi˚k 26/72, 26/79
o y. şemü:ŋ 26/81

yut - -1-
y.- tu 40/77

yu͡ur - : bk. **yoğur-** -3-
hamır y.- duḳ 45/5
y.- i: 45/8
y.- üyürüz 45/5

yuv̇ - : bk. **yu-** -2-
y.- arız 13/87, 13/88

yuv̇a : Yuva. -1-
y.+ dan 24/6

yuv̇ałłaḳ : bk. **yuv̇arłaḳ** -2-
y. 53/129
o y. 53/129

yuv̇arłaḳ : Yuvarlak. bk. **yuv̇ałłaḳ** -2-
y. hałka 49/46
y. 34/19

yuv̇ḳa : bk. **yuḳa** -2-
y. yaparız 11/189
y. 11/190

yúz (I) : bk. **yüz (I)** -12-
y. 51/63, 51/64, 51/74, 51/75, 52/57, 52/61, 53/44, 53/45, 53/51

yúz (II) : bk. **yüz (II)** -3-
kipil kipil y.+ üme baḳar 14/87
y.+ üne 13/128
eli y.+ ünü 7/102

yúz (III) : bk. **yüz (III)** -1-
y.+ üne de 23/6

yúzde : bk. **yüzde** -4-
y. bir 48/66
y. sekseni 39/19
y. doḳsanı 53/49
y. doḫsan doḫuzu 53/59

yúzünden : *zarf* Yüzünden, -den ötürü. -1-
y. 1/57

yúzü: -1-
y. 3/160

yúzü:nü -1-
y. 3/160

yü:zde : bk. **yüzde** -1-
y. do:v̇sanı 7/91

yük : Yük. bk. **yúk, yúḳ** -2-
y. v̇ururduḳ 23/133
y. 5/50

yüksá:miş : Yüksekmiş. (< yüksek i-miş) bk. **yúksek** -1-
y. 55/131

yün : bk. **yuŋ** -6-
y. çekmeğ için 25/90
y.+ ü çeḳellerdi 25/90
y.+ ü 25/84
y.+ üne 17/53
y.+ ünü 17/46
y. 25/90

yürü - : bk. **yörü-** -1-
y.- r 16/94

yürük : bk. **yörük** -1-
y. 30/3

yüs : bk. **yüz (I)** -4-
y. ołu:n 53/181
y. sėksen 53/7
y. senelik 38/5
y. sene 53/7

yüz (I) : Yüz. (sayı adı) bk. **çüz, şüz, tüz, ú:z, ü:z, üz, yúz (I), yüs, zúz, züz** -50-
y.+ ü 3/195
beş y.+ ü 8/132
y. yüz 31/40
y. 1/100, 1/102, 1/107, 1/3, 15/49, 15/50, 21/72, 21/73, 22/11, 22/20, 23/146, 25/27, 26/28, 26/45, 27/16, 3/67, 30/7, 31/14, 38/62, 39/39, 39/54, 4/2, 44/32,

44/35, 49/130, 49/155, 49/156, 49/2, 5/41, 51/46, 51/48, 53/11, 53/13, 53/137, 53/15, 53/2, 53/207, 53/27, 53/32, 53/45, 53/46, 8/140, 8/74, 38/62
yüz y. 31/40

yüz (II) : Yüz, çehre, surat. bk. **yúz (II)** -10-
gúler y.+ le 7/188
y.+ ü 13/128
y.+ ümüze 7/118
y.+ üne 23/27
y.+ ünü 11/77, 11/79, 16/95, 24/83, 44/57, 44/6

yüz (III) : Yüz, yüzey. bk. **yúz (III)** -4-
y.+ ü 2/98, 49/29
yirin y.+ ünden 53/190
y.+ ünü 2/105

yüz - -2-
y.- ecek 41/16
y.- medim 8/50

yüz -3-
y. 10/2, 10/5, 32/23

yüzbaşı -2-
y.+ mız 40/58
y. 51/9

yüzde : Yüzde. Herhangi bir sayı ile kullanıldığında yüze bölünen bir şeyin o kadarlık parçasını belirten bir söz. bk. **yúzde, yü:zde** -7-
y. atmıştan 26/112
y. doḳsanında 12/8
y. ḳırḳında 12/7
y. sekseni 39/94
y. to:v̇sanı da 7/92
y. doḳsan doḳuz 4/15
y. yetmişi 4/21

yüzellik : bk. **üzellik** -1-
y. 33/21

yüzer : Yüzer. Yüz sayısının üleştirme sayı sıfatı. -2-
y. 18/22, 26/28

yüzgar : bk. **rüzgar** -1-
y.+ da 53/131

Z

zaba : Sabaha. (< sabah+a) bk. **zabah** -1-
z. 34/23

zaba:daḳ : *zarf* Zabaha dek, sabaha kadar. -3-
z. 2/15, 2/51, 2/65

zâba:daḳ : *zarf* Zabaha dek, sabaha kadar. -1-
z. 2/21

zaba:dar : *zarf* Zabaha dek, sabaha kadar. -4-
z. 14/160, 2/14, 24/10, 34/25

zaba: ġarşı : *zarf* Sabaha karşı. Gecenin sabaha yakın zamanında, sabaha doğru. -1-
z. 2/94

zabaa ġadar : *zarf* abaha kadar, bütün gece boyunca. -2-
z. 1/31, 45/27

zaba:nan : zarf Sabahla, sabahleyin. bk. **saba:nan** -1-
z. 40/14

zaba:sı : Sabahı. (< sabah+ı) bk. **zabah** -1-
z. 15/73

zabah : Sabah. bk. **sabah, zabaḫ, Zâbaḫ, zabaḲ, zabaḳ** -12-
z. nama:zı 11/187
z. namazına 53/75
z. namazı 2/75, 49/60
z. ta 55/13
z. 2/14, 26/78, 27/56, 33/58, 33/61, 39/52, 55/110

zabaḫ : bk. **zabah** -9-
z. namazına 53/76
z. namazında 53/150
z. namazının 53/151
z. namazı 2/94, 53/74, 53/76, 53/77
z. 45/51, 7/77

Zâbaḫ : bk. **zabah** -1-
Z. 45/2

zabahdan : bk. **zabattan** -1-
z. 13/124

zábahłarı : *zarf* Sabahları, sabah vaktinde, her sabah. -1-

z. 27/65
zabahTan : : bk. **zabattan** -1-
z. 1/40
zabahtan : bk. **zabattan** -3-
z. 5/34, 15/66, 48/47
zabaḴ : bk. **zabah** -1-
z. ḳaḵi:rim 52/13
zabaḳ : bk. **zabah** -3-
z. ġa:valtısı 55/47
irtesi z.+ tan 6/51
z. 2/51
zabaḴłarı : *zarf* Sabahları, sabah vaktinde. -1-
z. 33/56
zabaḳtan : bk. **zabattan** -7-
z. 52/67, 52/80, 53/74, 6/50, 49/59, 49/83, 9/70
zabattan : *zarf* Sabahtan, sabahleyin. bk. **sabahdan, sabahtan, sabattan, zabahdan, zabahTan, zabahtan, zabaḳtan** -9-
z. ġaḳar 24/1
z. 11/186, 23/129, 24/72, 31/44, 31/54, 31/7, 42/83, 7/102
za:**lím** : bk. **za**:**lim** -1-
z. 28/61
za:**lim** : Zalim. bk. **za**:**lím** -1-
o z. 31/36
za:**t** : Zat, kişi. -1-
ebe z.+ ıŋ 14/137
za:**tan** : bk. **za**:**ten** -1-
z. 53/185
za:**tán** : bk. **za**:**ten** -2-
z. 38/48, 41/36
za:**ten** : *zarf* Zaten. Doğrusu, doğrusunu isterseniz, esasen. bk. **sa**:**ten, saten, za**:**tan, za**:**tán, za**:**ti, zatan, zatán, zaten, zatı, zati, zayti** -5-
z. 4/9, 46/3, 5/14, 53/141
Z. 53/144
za:**ti** : bk. **za**:**ten** -2-
z. 16/10, 3/37
zahan : Sahan, kap. bk. **sahan** -1-
z.+ ı 1/79
zahra : Zahra. DS; yemeklik tahıl. -8-
z. çuġurları 14/101
z.+ łarımızı 23/140
z.+ mız 23/142
z.+ mızı 23/135
z.+ yı 23/141
z.+ yi 2/52
z. 2/51, 23/150
zahrıyı : Zahrayı. (< zahra+y+ı) bk. **zahra** -1-
z. 14/104
zała : Zala. (kişi adı < zeliha ?) -1-
z.+ nıŋ ġörümü 14/116
załata : Salata. -1-
z. 29/102
załatałıḳ : Salatalık, hıyar. bk. **sałatałıḳ** -2-
z. 17/94, 42/23
zam : Zam. -7-
z. da 53/202
z.+ ı 53/203
z. viriyi 53/208
z. 53/203, 53/206, 53/209, 53/210
zama:**n** : bk. **zaman** -24-
z.+ da 53/100
z.+ ı 1/54, 16/16
z.+ ımızda 15/61, 18/31, 40/55, 7/3
z.+ ında 1/58, 1/59, 10/16, 10/8, 11/67, 21/2, 21/21, 21/57, 21/76, 46/29, 53/11, 53/176, 53/47
osmannı z.+ ında 41/3
z.+ ıŋızda 50/49, 50/55, 50/59
zama:**nında** : *zarf* Zamanında. -10-
z. 18/38, 18/56, 31/13, 32/197, 37/37, 49/19, 49/6, 50/119, 50/125, 50/126
zaman : Zaman. bk. **zama**:**n, zamaŋ, zamat** -160-
z.+ a 12/72, 49/41
o z.+ adan 21/62
o z.+ a:dar 3/131
soŋ z.+ da 11/44
z. da:mata 9/79
o z. da 16/16, 22/20, 32/35
gel z. git 8/126
harman z.+ ı 39/111
z.+ ından 30/9
osmannı z.+ ının 26/92
bu z.+ ıŋ 25/54

z.+ ıyła 30/23
o z.+ ḳı 26/39, 38/18
o z.+ łarda 49/86
z.+ nar 48/83
o o z.+ nar 12/8
o z.+ nar 24/51, 28/36, 28/9, 29/80, 32/200, 33/5, 47/4, 47/8, 12/3
o z.+ narda 46/100
z.+ narın 6/21
z. zaman 26/15
z. 1/25, 1/99, 11/151, 11/156, 15/35, 23/126, 25/232, 26/17, 26/81, 3/36, 3/47, 31/1, 32/119, 32/203, 32/42, 32/80, 45/46, 49/40, 51/106, 53/149, 6/20, 8/126, 9/57
baḳtıı z. 46/7
bi z. 34/8
bir z. 36/16
biṛ z. 36/23
döndúğü z. 12/77
çoḳ z. 39/90, 40/52
geldii z. 12/74
ġonduu z. 17/38
gúttüü z. 17/68
her z. 14/152
itti:ŋ z. 17/83
ná z. 9/78
o z. 1/102, 1/60, 1/70, 11/100, 11/112, 11/144, 11/152, 11/153, 11/160, 11/162, 11/169, 11/95, 12/14, 13/107, 13/113, 13/116, 13/62, 15/23, 15/5, 15/61, 15/63, 15/64, 15/7, 15/8, 16/21, 21/12, 21/42, 22/18, 22/19, 22/5, 23/200, 24/31, 24/61, 24/71, 25/177, 26/30, 26/31, 26/42, 26/57, 26/82, 28/3, 3/198, 3/54, 32/151, 32/163, 32/24, 32/74, 35/4, 37/21, 38/13, 38/4, 38/7, 39/31, 40/31, 40/55, 44/20, 44/43, 46/43, 46/59, 48/64, 49/131, 49/132, 49/134, 49/149, 49/32, 49/79, 49/91, 50/150, 50/183, 50/50, 50/68, 51/124, 51/27, 51/39, 51/82, 51/84, 51/97, 52/50, 52/51, 52/74, 55/100, 55/47, 55/49, 55/71, 6/47, 8/120
soŋ z. 17/87
zaman z. 26/15

zamanła : *zarf* Zamanla, aradan süre geçtikçe, giderek. -3-
z. 12/49, 34/9, 43/11

zamaŋ : bk. **zaman** -1-
o z. 51/21

zamat : bk. **zaman** -10-
o z.+ łar 23/125, 23/141
o z. topłanıłłardı 22/22
o z. 23/11, 23/120, 23/157, 23/172, 23/176, 23/88
yörürdüg o z. 23/124

zamłan - : Zamlanmak, fiyatı yükselmek. -1-
z.- dı 13/13

zamlı : Zamlı, bindirimli. -1-
z. 53/202

zannet - : Zannetmek, sanmak. -1-
z.- miyorum 27/34

zapd ‿it- : Zapt etmek, zorla almak. -1-
z.- ermiş 1/77

zaptiya : Zaptiye. -3-
z. 23/157, 23/157, 23/157

zar zor : *zarf* Zar zor, güçlükle. -1-
z. zor 49/152

zarar : Zarar. -6-
z.+ ım 25/208
z. 27/71, 32/11, 53/196

zaru:ri : Zaruri, zorunlu. -1-
z. ihtiyaçı 40/24

zatan : bk. **za:ten** -2-
z. 38/25, 38/30

zatán : bk. **za:ten** -1-
z. 51/111

zaten : bk. **za:ten** -6-
z. 37/21, 53/116, 53/46
Z. 44/6, 52/52
işte Z. 27/25

zatı : bk. **za:ten** -3-
z. 3/43, 32/150, 52/73

zati : bk. **za:ten** -2-
z. 11/188, 36/4

zavał virme- : Zeval vermemek, yok ettirmemek, sona erdirmemek. -1-

z. v.- sin 53/196
zayıf : Zayıf. -4-
z. 1/59, 1/70, 10/19, 53/48
zayti : bk. **za**:**ten** -1-
z. 16/70
ze:**hmeri** : bk. **zehmeri** -1-
z. 53/85
zė:**hmeri** : bk. **zehmeri** -2-
z.+ den 53/88
z. 53/89
zehir : Zehir, ağı. bk. **zi**:**r** -1-
z. 31/15
zehirli : Zehirli, ağılı. -1-
z. su 31/22
zehmeri : Zemheri, kara kış. bk. **ze**:**hmeri, zė**:**hmeri**, **zėhmeri** -6-
z.+ ye 53/87
z. 53/85, 53/86, 53/87
zėhmeri : bk. **zehmeri** -1-
z. 53/94
zeḱa: : Zekâ, anlak. -1-
z. 36/5
zėngin : bk. **zeŋgin** -1-
z.+ sin 50/139
zeŋgin : Zengin, varsıl. bk. **zėngin** -3-
z. işiyiˇdi 16/46
z. 3/223, 31/61
zepse : bk. **zepze** -3-
z. 18/15, 42/22, 5/60
zėpse : bk. **zepze** -1-
z. 53/153
zePze : bk. **zepze** -1-
z.+ de 15/65
zepze : Sebze. bk. **sepse, zepse, zėpse, zePze** -4-
z.+ de 15/65
z.+ mi 28/13
z. 26/42, 27/10, 29/138
zeroşłat - : Sarhoşlatmak, sarhoş olmasını sağlamak. -1-
z.- ır 51/43
zevk : Zevk, eğlence. -1-
z.+ e sefaya 27/48
zevkli : Zevkli, beğenilen, hoşa giden. -1-
z. 51/38
Zíġara : Sigara. bk. **siġara** -1-
Z.+ yı 47/31
zıḳḳımłan - : Zıkkımlanmak, bir şeyler yemek. -1-
z. 27/139
zır : Zır. DS; büsbütün, tümden. -1-
z. bitti 5/55
zırnata : Zırnata, zurna. -1-
z. 14/70
zi:**r** : bk. **zehir** -1-
z. 54/5
zil : Zil. -3-
z. 16/75, 18/55
ġoŋġurdaḳ z. 18/56
zilli : Zilli. -1-
z. 3/70
zindik : Zindik. (bir çeşit ot < ?) -1-
z. 9/99
zini : Sini. -9-
z.+ ler 13/109
z.+ lerimiz 9/54
z.+ niŋ 13/119, 14/41
z.+ ye 13/92
baḳır z. 14/34
tá:hta z. 5/47
zira:**tçı** : Ziraatçı, tarımcı. -1-
z. 27/71
ziya:**ret it-** : Ziyaret etmek. -1-
z. i. 48/17
ziya:**ret** : Ziyaret. bk. **ziyaret** -1-
z.+ ler 9/2
ziyaret : bk. **ziya**:**ret** -1-
z.+ e 39/115
ziydi vaḳḳasına oğra - : Zeyd vakasına uğramak. Kur'an'da geçen Zeyd olayına anımsatma yapmak yoluyla oluşturulmuş ilenme amaçlı bir fiil. -2-
z.- yasıca 7/155, 7/158
ziynet : Ziynet. -2-
z.+ ler 13/115
z. 9/89
ziytin : Zeytin. -3-
ġara z.+ e 27/129
z. 29/132
ġara z. 27/129
zoba : bk. **zopa** -4-
z.+ da 55/99

z. ġurúyuruz 45/71
z.+ sı 53/106
z. 40/21

zobã:ı : Sobanı. (< soba+n+ı) bk. **zopa** -1-
z. 52/81

zobu : Zobu. DS; İri yarı, kalın, kaba. -1-
z.+ su 36/12

Zo:ra : bk. **so:na** -1-
ondan Z. 32/9

zopa : Soba. bk. **soba, zoba, zoPa** -5-
z.+ da 29/75
z.+ mı 52/15
z.+ ya 34/25
z. yaḳałlar 29/133
tenike z. 24/65

zoPa : bk. **zopa** -3-
z. da 52/34
z. gúğümü 13/98
z. 13/54

zopa yi- : Sopa yemek, dövülmek. -1-
z. y.- e yiye 27/94

zor : Zor, kolay karşıtı. -29-
z.+ dur 27/14, 50/169, 50/84
z. geliyi 50/113
z.+ udu 20/11, 24/14, 45/42
z. 12/29, 12/30, 13/138, 13/9, 14/146, 22/20, 22/9, 24/7, 27/13, 28/36, 29/105, 29/107, 45/26, 45/28, 46/100, 46/94, 5/32, 50/183, 50/184, 50/82, 55/103

zorłaş- : Zorlaşmak, güçleşmek. -2-
z.- dı 8/69

zorłu:nu : Zorluğunu. (< zorluk+u+n+u) bk. **zorłuḳ** -1-
z. çekTik 25/78

zorłuḳ : Zorluk, güḉük. -3-
z. çekti 28/37
z.+ łar ḉektiler 28/87
z. 44/43

zort : Şart, koşul. -1-
bu z.+ łarı 7/186

zorunda ġał- : Zorunda kalmak, yapmaya mecbur olmak. -1-
z. ġ.- ırdı 42/45

zurna : Zurna. bk. **durna** -5-
z. çałdı 14/90
davıłłı z.+ ł ı çıḳarıłłardı 14/74
davıłłı z.+ ł ı 27/49
z. 27/54
davıł z. 14/82

zúvellii̯ : Üzerliği. (< üzerlik+i) bk. **üzellik** -1-
z. 14/124

zúvellik : bk. **üzellik** -3-
z. 14/132, 7/21, 7/23

zúverli:nen : Üzerlikle. (< üzerlik+le) bk. **üzellik** -2-
z. 14/108

zúz : Yüz. (sekiz/dokuz yüz > sekiz/dokuz ‿züz) bk. **yüz (I)** -2-
doġuz z. 27/17
seḳíz z. 27/17

züvelli: : Üzerliği. (< üzerlik+i) bk. **üzellik** -2-
z. direrdik 14/107
z. 14/123

züvelli:nen : Üzerlikle. (< üzerlik+le) bk. **üzellik** -1-
z. 14/108

züvellii̯ : Üzerliği. (< üzerlik+i) bk. **üzellik** -1-
şu z. 9/91

züvellik : bk. **üzellik** -6-
z. direllerdi 5/50
z. 14/111, 14/113, 14/114, 14/118, 14/122

züverlik : bk. **üzellik** -1-
z.+ ten 9/91

züz : Yüz. (sekiz yüz > sekiz ‿ züz) bk. **yüz (I)** -1-
seḳíz z. 27/16

ÖZGEÇMİŞ